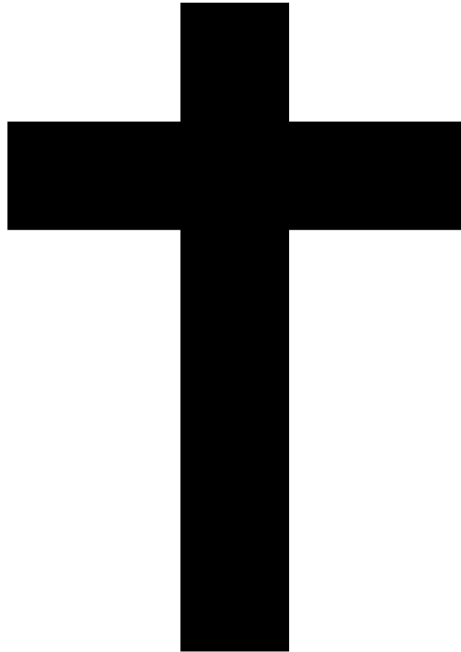

PIŃKOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea

PIN^KOP GEN
The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106

Contents

FRT	1
Kap	3
Matyu	114
Mak	167
Luk	199
Jon	253
Yabekbi	292
Rom	344
1 Korin	369
2 Korin	392
Galesia	407
Epesas	416
Pilipai	425
Kolosi	432
1 Tesalonaika	438
2 Tesalonaika	443
1 Timoti	446
2 Timoti	453
Taitus	458
Pilimon	462
Ibru	464
Jems	483
1 Pita	490
2 Pita	497
1 Jon	502
2 Jon	508
3 Jon	509
Jut	510
Panalon Abi	512
Gen sop diwari dakon mibili	540

PIN KOP GEN

Published 2010

The New Testament and Psalms in the
Yopno language

Morobe Province, Papua New Guinea

© Wycliffe Bible Translators 2010

Print edition ISBN: 0 86893 445 3

Table of Abbreviations

Stat	Wasok Wasok	WW
Kisim Bek	Timik Panagut	TP
Wok Pris	Mukwa Sogok	MS
Namba	Israel Dakon Tilak	IDT
Lo	Gen Teban	GT
Josua	Josua	Jos
Hetman	Gen Kokwin Amin	GK
Rut	Rut	Ru
1 Samuel	1 Samuel	1Sa
2 Samuel	2 Samuel	2Sa
1 King	1 Kila Amin Madep	1KA
2 King	2 Kila Amin Madep	2KA
1 Stori	1 Kila Amin Madep Dakon Gen	1KAG
2 Stori	2 Kila Amin Madep Dakon Gen	2KAG
Esra	Esra	Esr
Nehemia	Niamaia	Ni
Esta	Esta	Est
Job	Jop	Jop
Buk Song	Kap	Kap
Sindaun	Yiyit Tagisi	YT
Saveman	Nandak Nandak Amin	NNA
Solomon	Soloman	Sol
Aisaia	Aisaia	Ais
Jeremaia	Jeremaia	Jer
Krai	Kunam	Kun
Esekiel	Esikiel	Esi
Daniel	Daniel	Dan
Hosea	Osea	Os
Joel	Joel	Jol
Amos	Amos	Am
Obadia	Obadaia	Ob
Jona	Jona	Jna
Maika	Maika	Mai
Nahum	Naum	Na
Habakuk	Abakuk	Ab
Sefanaia	Sepanaia	Sep
Hagai	Agai	Ag
Sekaraia	Sekaraia	Sek
Malakai	Malakai	Mal

Sarjebek Sarjebek Kalipmi Dakon Papua Silip

Minam Gen Yopno Gen Man Pisipmi

Preface

This publication includes the New Testament and Psalms in the Yopno language. There are approximately 9,000 Yopno speakers. The majority of them live in villages along the Yopno river and its tributaries in the Finisterre Mountains in both Morobe and Madang provinces of Papua New Guinea. Others live in various towns, especially Lae and Madang. Lutheran evangelists, who came to bring God's Word to the Yopno people in the

1920's, told of a star that guided them to where they should begin telling the Good News. In a dream God told them to go to Guṇam, an area named for a fern that grows there. And so the cover features, along with the cross and an open Bible, a star and two guṇam plants, reminding the Yopno people of how Christianity came to the Yopno valley.

We offer thanks to God who out of love for the Yopno people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over many years, have enabled us to complete this work. Through them, and many of our Yopno brothers and sisters in Christ, God has caused this portion of His Word to become a reality for the Yopno people in their own heart language.

We dedicate this book to God for His eternal glory. May He use the reading and teaching of this Book of Life to continue building His church among the Yopno people, both in numbers and in quality of faith.

But Piso Gen

On papia uṇun Yopno amin da iyi da genonsi da Piṅkop dakon gen bamisi nandan pisanek Piṅkop dakon galaktok yolek egipni do wasanbi.

Piṅkop gen nianon da apgut uṇun dakon tilakni gipmikon tosok. Gik da kosit yolinakwan yabekbi mibiltoksi apgwit da uṇun kanek yolek apgwit. Piṅkop da geni kokup kindamani Guṇam uṇudon ankini yan dipminon yoyinban nandanakwa gik da mibiltan yoban abin Isan analon awit. Gik uṇun sigin tanakwan Kumbul pinjek Guṇam miktim kanakwa gik uṇun pasilgit. Anakwan uṇudon kokup wasanek Piṅkop gen Kâte genon da wasanek yoyiwit. Lutheran dakon pi amin da bilak morapmisi pi madepsi awit da an uṇun do ya yanji yoyaman.

Ae don SIL da panpuluganek Yopno genonsi da Piṅkop gen pantobil nimgwit. Ae uṇun gin dima, Yopno gen papia yut kisi wasawit, anek yoyindet pantagap awit da yoyindet an. Uṇun do ya yanji yoyaman.

Piṅkop da Yopno amin do butdasi galaktan yominek geni pakyanji nandan pisonen do si nandisak. Gen diwarikon da kili apgut, mani nin da genonsi da bamisi abidanek Yesu butdasi yol kimotnen do tagisi nandisak.

Do not, papia on butdasi abidanek bisapmi bisapmi manjinaki Piṅkop gen da gak anpuluganban on miktimon jigi morap noman tan gamni bisapmon tebai agek, don egip egip teban abidoki.

KAP

But piso gen

On papia unun Israel amin dakon kap papiani Pinjkop gawak imgwit bisapmon yawit. On papiagwan kap diwari ton unun Jerusalem Pinjkop dakon yutnon muwukgwit bisapmon yan yan awit. Ae kap diwari unun bisit, do minjat aminyo da Pinjkop gawak im do muwukgwit bisapmon, bo ae amin kalon kalon da jiggi pan pan awit bisapmon, unun ban yan yan awit.

On kap gat ae bisit gat unun amin morapmi da jiggi bo ae kisik kisik mibili mibili noman tan yomgwit bisapmon mandawit. Don amin diwari da panmuwukba papia kinda dagagit.

On papiagwan bisap mibili mibili gat domdom awit bisapmon yawit. Unjungwan Pinjkop anjksik kap ton, ae yokwi yan tenjenok gat, ae yokwi wiririt gat dakon bisit ton. Ae jiggi ae panjkit bisapmon panpulugok timit dakon bisit, ae kila amin madep kinda kaluk manjiri dakon bisap madep dakon kap, ae Pinjkop nandan gadan imam dakon yan tenjenok kap, ae Pinjkop do ya yan iyik dakon kap, ae butjik ae nandaba kik yan tenjenok agak dakon kap, ae Pinjkop do bisit iyinba uwal panjupbal asak dakon bisit, ae minjat aminyo da anpak tagi ani dakon kap kisi ton.

On kap morap gat ae bisit gat unun minjat amin morap nin kisi dakon egip egip kisi abidosok. Nin kisik kisik bisapnin ton, ae butjik bisapnin ton. Ae monji gwayo bulagi tapminnin ton da egipnejen dakon bisapnin ton, ae minjat pelan amin pelanyo anen bisapnin ton. Bisap diwari sot aman, ae bisap diwari tagi ekwaman. Kap papia on da nin da bisap morap on domdom aman unun abidosok. Do kalipsigwan da win abisok ekwamanon on kap papia da Pinjkop dakon minjat aminyo dakon nandan gadat madepsi panjeban anek egip egipni panpulugagit.

Kap diwari dakon gen busun ton unun da kwenon but pisoni unudon ton do pindakgi. But piso unun Ibru genon ban

timigek yopbi. Bisap diwari namin da kap mandagit unun do yosok, ae ni bisapmon mandagit unun do yosok. Ae bisap diwari kap yanakwa amin diwari da duban bo kap dakon yo kidat diwari nian tidogi unun do yosok.

PAPIA 1

1

(Kap 1-41)

Amin kilegisi gat ae amin yokwi gat dakon anpak

¹ Amin kinda yokwi pakpak amin da yabet anakwa unun yolek dima agisak, ae amin yokwi gat kisi dima akgan, ae Pinjkop do manji gen yon amin gat kalonji dima yikgan, unun amin kisik kisik tagi asak.

² Unun amin da Yawe dakon nawa gen do tagisi nandisak. Gildat kalba ae kalbiyo kisi unun do nandan egisak.

³ Unun amin kindap kinda pakbi ilenon kwaokbi yombem. Bami toktok bisapmon bami unudon tanjan asak, ae tami dima kibidosok. Yo morap asak unun aban bami tagisi gin noman ton.

⁴ Amin yokwi unun yan dimasi. Unun wit dakon gipmi mirim da wiririk pangwan unun yombem.

⁵ Yan do anek gen kokwin bisap madepmon Pinjkop da amin yokwi gen pikon yopban geni aripmi dima abin yipdan. Yokwi pakpak amin kilegi da kabikon dima egipdan.

⁶ Nido Yawe da amin kilegi kilani asak, mani yoki pakpak unun tasik tokdan.

2

Pinjkop da kila amin madep kinda manjigit

¹ Minjat amin kabi morap miktimi miktimi ekwan unun nido kwen wigik ak do gen yan panjeban an?

Minjat aminyo unun nido isal dogin yokwi ak do gen yan panjeban an?

- ² Miktim morap dakon kila amin madepni emat ak do tagap tonj.
 Unjun muwugek Yawe gat
 ae amin unjun minjat amin kabini kila
 asak do bit nelak tagal ibi amin gat
 pabinj yop do gen yan panjeban anj.
- ³ Gen yan yon, "Unjun bamot dakon amin wamwam nap teban panjagono.
 Ain nap kandapninon panjeban agimal unjun witaldano."
- ⁴ Kwen Kokup kila amin madep yityit tamonikon yikdak amin jikgo yanjan yomisak.
 Amin Tagi da jigilagon da pabinj yopmanjak.
- ⁵ Butjapsi nandanj yominjek gen tebai yoyinban pasal kimokgonj.
- ⁶ Unjun da yan yoyisak, "Nak da on amin kila amin madepno egipjak do kili yipgum da telagi ilenno Saion unjudon yikdak."
- ⁷ Kila amin madep da yan yosok, "Yawe da yo madep kinda nayigit unjun yan tenjenokdisat.
 Yan nayigit, 'Gak Monjino. Abisok nak gak dakon Datgo dagosot.
- ⁸ Bisit nayinbi minjat amin morap miktimi miktimi ekwanj unjun gak do gabo miktim kisisi kila abi.
- ⁹ Gak da kila amin pi tapmimi tonji anek kila amin madep dakon kindap kirinj ain nanj wasanbi unjun nanj uwalgo pudanj moninj moninj akdisal.
 Amin da miktim kwoba pudanj moninj moninj anj unjun da tilagon akdisal.'"
- ¹⁰ Yando, kila amin madep ji nandanj kokwin tagisi anek egipni.
 Miktimon kila amin, mama geno nandani.
- ¹¹ Ji Yawe do pasal iminjek omani ani.
 Kisik kisik anjiminjek pasal nimnimik imni.
- ¹² Ji monji dakon pinjibini egek gawak imni.
 Butjap tepmi nandisak, do japmi nandanj daban di kimakbam.
 Amin morap panjutnosak do Pinjkopmon kwanj unjun kisik kisik tagi ani.

3

Amin kinda da wisa dagokdo tapmim pak do bisit agit

Dewit monji Apsalom do pasalek kigit bisapmon kap on mandagit.

- ¹ Yawe, uwalno morapmisi! Amin morapmi da yokwisi anj namañ.
- ² Unjun da yan yon, "Pinjkop da aripmi dima anj pulugokdisak."
- ³ Mani Yawe gak pasik da yan nak anjisibisal.
 Anj puluganbi emaron teban tosot.
 Gak kalonj dagin but yokwino wiririkbi pasilakwa anjeban abi tebai akdat.
- ⁴ Yawe da anj pulugosak do yan tidosot.
 Unjun telagi kabapnikon egek yan ilitno dakon kobogi namisak.
- ⁵ Dipmin potpot tamokon pagek obisi pak injosot.
 Ae don pidanjek tagisi egisat, nido Yawe da kilano tagisi asak.
- ⁶ Uwalno 10 tausen da teri teri da abinj anj dagat ayinj,
 mani unjun do dima pasolgenj.
- ⁷ Yawe gak apbi! Pinjkopno abinj anj pulugoki!
 Uwalno mogim kulbak dapbi.
 Amin yokwi unjun dakon geni dapman biripmikgi.
- ⁸ Yawe gak dagin nin panj puluganbi teban tomanj.
 Minjat amin kabigo nin yo tagisi anj nibi dosi nandisat.

4

Kalbi amin kinda tapmim timit do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita tidanjek yogogi.

- ¹ Pinjkopno kilegisi, gak do yan tidoken bisapmon nandanj nabi.
 But yokwino wiririkbi pasilgit. Bupmi nandanj naminjek bisitno nandaki.
- ² Amin ji, bisap nianj da man madepno abinj yip do pi ani?
 Bisap nianj da yo isali mibili mibili do but dasi galak tanj yominj kimotni?
 Bisap nianj da top anjak yolni?
- ³ Ji gen on do pakyanji nandani.

- Amin morap Yawe dakon pinjbini ekwan,
 unun iyi do manjigit.
 Nak unun do yan tidoko
 bisitno nandisak.
- ⁴Ji Pinjkop do si pasalek anpak yokwi morap
 yopman mudoni.
 Si potni bisapmon gen on do pakyanji
 nandanek gen kagasi sopni.
- ⁵Paret Yawe da galak tosoq unun ban anek
 egip egipji Yawekon tosoq yanji nan-
 dani.
- ⁶Amin morapmi da yan yon, "Namin da nin
 panpuluganban tagisi egipneq?"
 Yawe, butgo ninon yipmanek yo tagisi
 an nibi.
- ⁷Wit gat ae wain gat dakon bami morapmi
 pan bisapmon amin kisik kisik an.
 Mani Yawe gak da kisik kisik butnokon
 yipgul unun da unun dakon kisik
 kisik yapmandak.
- ⁸Yawe gak dagin kilano anjaki tagisi egisat,
 do yo kinda do dima pasalek ta-
 mokon pokdot bisapmon tepmisi
 pak intosot.

5

*Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit
 agit*

- Dewit dakon kap kinda. Kap on amin da
 kasisiq pisonakwa yogogi.
- ¹Yawe bisit anek iyon yanapbo geno do
 mirak yoppi.
- ²Kila Amin Madepno ae Pinjkopno,
 anpulugoki do bisit asat,
 do yan ilitno nandan nabi.
- ³Yawe, wisa dagokdo morap gak do bisit
 asat.
 Wisa dagokdo gak do bisit tebaisi asat.
 Bisitno dakon kobogi nabi do jomjom
 asat.
- ⁴Pinjkop, gak anpak yokwi do
 kisik kisik dima asal.
 Yokwi an amin gak da kapmatjok tagi
 dima egipmi.
- ⁵Iyi do nandaba wikwan amin gak da
 dabilon tagi dima atni.
 Anpak yokwi an amin morap dimasi
 galak tan yomisal.
- ⁶Yawe, gak da top gen yogok amin morap
 panupbal asal.

Amin dapba kimokgon amin gat, ae
 amin panjkegalan amin gat dimasi
 galak tan yomisal.

- ⁷Mani gak da nak but dasi galak tan
 namisal, do gak da yutnon tagi
 wigiken.
 Telagi yutgokon unudon njwakben anek
 gawak gaben.
- ⁸Yawe, uwal da nak anupbal akdan, do kosit
 yipman naminjaki anpakgo kilegi
 unun yolben.
 Kosit agipben do nandisal unun noliki.
- ⁹Uwalno gen bamisok kinda dimasi yon.
 Amin diwari panupbal ak dogin nan-
 dan.
 Gen kagani unun kimakbi tamo da yan
 pison.
- ¹⁰Pinjkop, gen yan yominek yo yokwisi an
 yobi.
 Nandak nandak yokwini panupbal abi.
 Yo akdo nandan kokwin an iyi unudon
 yokwalni.
 Unun kwen wigik an gaminek yokwi
 morapmi an, do yolbi gak da injam da
 dubagikon kin mudoni.
- ¹¹Mani amin morap panjknoki do gagon
 kwan unun kisik kisik tagi ani.
 Unun but galak nandanek kisik kisik
 dakon kap dagok dagogi mini tagi
 yoni.
 Panjknajaki but dasi galak tan gaman
 amin kisik kisik sigin anek mango
 awigini.
- ¹²Gak da amin kilegi do yo tagisi an
 yomisal.
 Emat dakon pasik da yan tanek
 panjongam asal, ae kilani tagisi anjaki
 tagisi ekwan.

6

*Amin kinda jigini ton unun Pinjkop da
 anpulugosak do bisit agit*

- Dewit dakon kap kinda. Gita napmi 8 kabi
 unun nan tidanek yogogi.
- ¹Yawe, butjap nandanek gen tebai dima
 nayiki.
 Butjap madepsi nandanek nak anmilip
 ak do tepmi pi dima nabi.

- ² Yawe, tapmimno mini, do bupmi nandan nabi.
Yawe, giptimno tep naman, do anmilip abi.
- ³ Butno wagilsi jik tosok. Yawe, bisap nian da jigi panjegipben?
- ⁴ Yawe, tobil obinek yokwikon ban abidoki.
Bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisal, do anpuluganbi dima kimokgen.
- ⁵ Amin kimakbi dima nandan gaman.
Kimakbi tamogwan da gak dima anjakan.
- ⁶ Iyon iyon yan egapbo tapmimno wagilsi man mudon.
Kalbi morap kunam pakbino da tamono wagilsi anjik asak.
Kunam tagapbo busun kidinno madepsi gik tosok.
- ⁷ Uwalno morapmisi, do kunam gin tak egapbo dabilno piriropman.
Anakwa yo kinda dima kosot.
- ⁸ Kunam tak egapbo Yawe da kili nandan namgut, do anpak yokwi an amin ji kisisi nepmandek kit.
- ⁹ Yawe da anpulugosak do anek yan tidanapbo nandan namgut.
Yawe da bisitno nandagit.
- ¹⁰ Uwalno kisisi mayaktok ae but yokwiyo pakdan.
Tepmisi tobil kinek mayaktok pakdan.

7

Jigini tonj amin kinda dakon bisit

Dewit da amin kinda Benjamin da kabikon nani mani Kus unun da yokwi an iban butjik panek kap on Yawe do yagit.

- ¹ Yawe Pinkopno, gak da nak ankutnoki do obisat.
Anpuluganaki nak ansopmanjan amin da dima nikba kimokgen.
Yokwikon nan abidanaki dima tasik token.
- ² Laion da amin dakon gipni pandagon, unun da tilak di anupbal abam.
flik anan timi kindakon ankinakwa amin da nak yokwikon nan aripmi dima di abidanbam.

- ³ Yawe Pinkopno, yokwi agim dakon gulusunno tan namisak,
bo amin diwari do yokwi an yomgum,
- ⁴ bo notno isal dogin yokwi an imgum,
bo uwalno dakon yo isal dogin kabo timikgin kan,
- ⁵ yum pindagaki uwalno da nak ansopmanjek abidoni.
Nak tagi bamanek obisi anupbal anek giptimno yipba kimbabanon isal tosak.
- ⁶ Yawe, pidoki! Uwalno da nagon emat tebaisi an.
Unun butjap nandan yominek yo yokwisi an yobi.
Pinkopno, anpak kilegi dogin galak tosol, do abinek anpulugoki.
- ⁷ Gak kwensi kila amin madep yityit tamogokon yigek minjat amin kabi morap gak da kapmatjok abin muwutni do yoyiki.
- ⁸ Yawe, minjat amin morap dakon anpakni kokwin asal,
do anpuluganaki gen pikon teban token.
Nido, anpak kilegi gat ae anpak tagisi gat banjin asat.
- ⁹ Pinkop gak wagil kilegisi.
Amin morap dakon nandak nandak butyo pakyanji pindak nandanyo asal.
Amin yokwi anpak yokwi sanbenek dima ani do kirinik yobi.
Mani amin kilegi anpuluganaki tebai atni.
- ¹⁰ Pinkop unun pasikno. Butni kilegisi amin yokwikon ban timikdak.
- ¹¹ Pinkop unun gen kokwin kila amin kilegisi.
Gildari gildari yokwi pakpak do japmi nandanek pabin yopmandak.
- ¹² Yokwi an amin but tobil dima ani kan,
Pinkop da emat agak sibani geni tonji asak do ilitdisak, ae obipni panilitdisak.
- ¹³ Amin unun dapban kimotni do dikdikni kili panroman agit.
Dikdik milen asipmi tonj panroman asak.
- ¹⁴ Amin yokwi unun yokwi ak do nandaban teban tonj.

Yokwi mibili mibili ak do tagap tok asak, ae bisapmi bisapmi top yosok.

- 15 Amin kinda abidok do gapma dubagi kinda wayikdak,
mani iyi unun gapma wayikdakgwan mosok.
- 16 Gulusun iyi asak unun da iyinan witjin imisak.
Ae butjap ematyo amin diwari do an yom do nandak nandak asak,
unun da toblek iyi nan anupbal asak.
- 17 Yawe unun amin kilegisi, do ya yan iyisat.
Pinjkop Wukwisi do mani anjisik do kap yoken.

8

Pinjkop dakon man madep gat ae amin dakon man tagi unun dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita nan tidanek yogogi.

- 1 Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanbisi. Tilingo wukwisi, kundu si yapmandak.
- 2 Gak da man madep gamni do minjat monjiyo gat ae monji nakanak gat yoyin dekdal.
Man madep gaminakwa uwalgo da gak abin gep do antidok anek gen mapmit an.
- 3 Kundukon gik kanekyo kisitgo da wasan kwen yopgul da ton unun pindagek yan nandisat.
- 4 Minjat aminyo nin nianen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?
Nin yo isalisi. Nin dakon kila nido kakgimansi asal?
- 5 Pinjkop gak da nin gaga da mibilgwanjok nipgul.
Gak da nin wasanek tilim gat ae man madep gat nimgul.
- 6 Yo morap wasagil unun nin da kilani anen do yan mudagil.
Unun yo morap nin dakon pinji ekwan.
- 7 Sipsip bulmakau, ae jon bit kilapyo gat,
- 8 minam kwen akwan gat, ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan akwan unun kisi nin dakon pinji ekwan.

- 9 Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanbisi.

9

Amin kinda da Pinjkop dakon anpakni kilegi do Pinjkop ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda. Tek kinda mani Almut Laben yan yon tegon da yogogi.

- 1 Yawe, butnokon da ya yansi gayiken.
Pi tagisi morap agil unun do minjat aminyo yoyiken.
- 2 Gak do nandanek kisik kisik aben.
Pinjkop Wukwisi, mango awigik do kap yoken.
- 3 Uwalno da gandanek pasal kwan.
Man pagek kimak mudon.
- 4 Kila amin madep yityit tamogokon yigek gen kokwin kilegisi asal.
Anpakno kokwin anjaki gen pikon teban tosot.
- 5 Miktimi miktimi dima nandan gaman amin gen tebai yoyigil.
Amin yokwi kili panupbal agil, ae dagok dagogi mini amin da intan yomdan.
- 6 Uwal wagilsu tasik tawit. Pinjkop gak da kokup papni kili panupbal agil, ae amin da intan yomdan.
- 7 Mani Yawe unun kila amin madep dagok dagogi mini egi wigisak.
Unun kila amin madep yityit tamonikon yigek gen kokwin pi ak do kili tagap tagit.
- 8 Unun anpak kilegikon da minjat amin kabi morap dakon anpakni kokwin akdisak.
Ae anpak tagisikon da minjat amin kabi morap kisi kila akdisak.
- 9 Uwalon jigi pan amin Yawe da tagisi pankutnosok.
Jigi bisapmon unudon kinjek pasilgan.
- 10 Yawe, minjat aminyo gak wisin gandak do pi an amin manji dima yomisal.
Yan asal, do mango nandan amin egip egipni gagon tosok yansi nandan.
- 11 Yawe Saion kokup papmon unudon kila amin madep egisak.
Kap yanek mani anjisini.
Amin morap kisikon pi morap agit unun do yan tentenok ani.

- 12 Yawe da jigi paŋ amin nandaŋ yomisak, ae kunam takba mirakni dima sopmanɗak.
Yokwi aŋ yomaŋ amin do kobogi yokwisi yomisak.
- 13 Yawe, bupmi nandaŋ nabi. Uwal da jigi tepmiyo namaŋ pindakgi.
Pali kimot do asat, do yokwikon naŋ abidaŋaki tagisi egipbeŋ.
- 14 Anɗpulugaŋbi yo morap agil dakon geni tagi yaŋek mango awigikeŋ.
Saion kokup pap da wigaron agek yaŋ tenjenok aŋek yokwikon naŋ abidagil uŋun do kisik kisik abeŋ.
- 15 Miktimi miktimi dima nandaŋ gamaŋ amin da nin timit do gapma wayaŋ, mani iyi uŋungwan moŋ.
Nin timit do pat yopmaŋ, mani iyi uŋun paron yokwalaŋ.
- 16 Yawe dakon gen kokwin pi agakni uŋun kilegisi yaŋ uŋun amin da nandaŋ imaŋ.
Amin yokwi amin diwari paŋupbal ak do yo awit,
mani uŋun yo yokwi da tobilek iyi baŋ paŋupbal awit.
- 17 Piŋkop manji imiŋek yokwi aŋ amin morap uŋun kimakbi kokupmon paŋki egipdaŋ.
- 18 Bisapmi bisapmi Piŋkop da yoni mini amin dima iŋtaŋ yomisak.
Jigini madepsi toŋ amin, uŋun Piŋkop da paŋpulugosak do nandaŋ gadat aŋek jomjom aŋ.
Uŋun yum pindagakwan isal dogin jomjom dima aŋ.
- 19 Yawe, apbi. Yum pindagaki miktim amin da teban tajeŋ dima abiŋ gepni.
Miktimi miktimi amin dima nandaŋ gamaŋ uŋun gaga da iŋamon yopmaŋek gen kokwin aŋ yobi.
- 20 Yawe, paŋpasol aŋaki madepsi pasolni, ae iyi do nin miktim amin gin yaŋsi nandani.

10

Amin kinda Piŋkop da anɗpulugosak do bisit agi

¹ Yawe, gak nido nak da dubagikon egisal?

10:7: Ro 3.14

- Bisap yokwikon gak nido pasil namisal?
- ² Amin yokwi iyi do nandaba wigakwa yoni mini amin paŋupbal ak do yolgaŋ.
Amin diwari yokwi anyom do nandak nandaŋ aŋ, uŋun yo yokwi iyi timikgaŋ.
- ³ Amin yokwi galaktok yokwini do nandaŋek piɓit tidok asak.
Yo morapmi timit do nandaŋ amin paŋkisisak, ae Yawe ibipmanɗak.
- ⁴ Amin yokwi iyi do nandaban wigakwan Piŋkop wisin kok do pi dima asak.
Piŋkop do nandaban yo isali asak.
- ⁵ Yo morap aban tagisi noman toŋ.
Yawe, gak dakon nandak nandak kindasok dimasi nandisak.
Uŋun da uwalni do manji gen yaŋ yomisak.
- ⁶ Yaŋ nandisak, “Nak aripmi dima mokeŋ.
Bisapmi bisapmi yo di da nak aripmi dima abiŋ nepni.”
- ⁷ Bisap morap amin jobit yomisak, ae top gen yosok, ae amin dap do yosok.
Yokwi ak do ae jigi paŋalon ak do gen tepmisi yosok.
- ⁸ Uŋun kokupmon pasili egek amin gulusuŋni mini amin apba dapban kimotni do jomjom asak.
Uŋun si pasilek amin tapmimni mini paŋupbal ak do yubiŋ egisak.
- ⁹ Laion da yaŋ pasilikon yiŋek kila tebai asak.
Uŋun pasil yiŋek tapmimni mini amin paron yokwalban ilik paŋkisasak.
- ¹⁰ Anɗakwan uŋudon gin tapmimni mini amin tasik toŋ.
Amin yokwi dakon tapmim madepni da pabiŋ yopmanɗak.
- ¹¹ Amin yokwi da yaŋ nandisak, “Piŋkop da nak iŋtaŋ namgut.
Iyi dakon dabil kili sopgut, do dima nandisak.”
- ¹² Yawe, abiŋ yokwi pakpak amin kobogi yokwi anyobi.
Piŋkop, amin jigini toŋ uŋun dima iŋtaŋ yobi.
- ¹³ Yokwi pakpak amin da nido Piŋkop do yaŋba yokwi tok aŋ?

- Ae nido “Pinjkop da kobogi yokwi dima nimdisak” yan nandan?
- 14 Mani gak da yokwi pakpak amin dakon anpak pindak mudosol.
Anpak yokwi aba amin diwari da tepmi pan unun pindagek kobogi yokwi yomisal.
Jigi nandan amin gak da panpulugoki do buri gagon yopmanjan.
Men datyoni kimakbi amin gak da tagisi panpulugosol.
- 15 Yokwi pakpak dakon tapmim pabin yopmanjek anpak yokwini bunon ae dima pindakgi.
- 16 Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egi wigikdisak.
Pinjkop njakwari gawak yoman amin miktinikon ban yolban tasik tokdan.
- 17 Yawe, gak jigini ton amin dakon bisit nandanek buri panjeban akdisal.
- 18 Men datyoni kimagwit amin gat ae uwalon jigi timikgan amin gat dakon bisitni nandan yomdisal.
Panpuluganaki gen pikon atni bisapmon teban tokdan.
Ae miktimon minat aminyo da sanjenek yo yokwi dima anyomdan.

11

Amin kinda Pinjkop do nandan gadat tebaisi agit

- Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- 1-2 Nak anjknosak do Yawekon kisat.
Do gak nido yan nayisal, “Amin yokwi obipni panjlikgan!
Pilin tukgwan amin kilegi yam do dikdikni bisapmon samban!
Do minam kinda da yan pasalek kabapgwan wigi!
- 3 Anpak kilegi dakon teban tokni kisi tuwil ki mudoni kan, amin kilegi nian ani?”
- 4 Mani Yawe telagi yutnikon egisak.
Kwen Kokup kila amin madep egek dabili da amin morap kisi pindakdak.
Yo morap an unun kisisi nandan mudosok.

- 5 Yawe da amin kilegi ae amin yokwi kakgimansi kokwin asak.
Emat do galak ton amin dimasi galak tan yomisak.
- 6 Amin yokwi do kindap tepmisi sosok unun tagal yomisak.
Anjek giptimni obisi son yomni do mirim tepmisi sosok unun yipban abisak.
Unun yokwi awit dakon kobogini.
- 7 Yawe anpak kilegi gin asak.
Anpak kilegi an amin do but dasi galak tan yomisak.
Anpak kilegi an amin unun da tomno dabilni kokdan.

12

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, gak gawak gaman amin pasil mudan.
Gak golgan amin kinda dima kokdisal, do abin nak anpuluga.
- 2 Amin morap kisi amin diwarikon top yon.
Panjkewal do gen galagi yoyan.
- 3 Yawe, gak da gen galagi yon amin dakon gen kagani sopbi.
Ae pibit tidok an amin dakon gen kagani sopbi dosi nandisat.
- 4 Unun amin da yan yon, “Top gen yanek teban tonej.
Nin da galak togon gen yokdaman.
Amin kinda da kosit dima sopman nimjak.”
- 5 Mani Yawe da yan yosok, “Amin yokwi da tapmimni mini amin pabin yopmanjan,
ae yoni mini amin iyon yon yanek ekwan.
Do nak da abin panpulugoken.
Unun nak da panjknoken do yon, do yanji akdisat.”
- 6 Yawe dakon yan teban tok gen unun bamisi.
Unun silwa kindapmon kosiri 7 yan sonba jimjimi minisi an, unun yombem wagil tagisi.
- 7-8 Yawe, amin yokwi unun dukwan dukwan kisi agek anpak injani unun do yo tagisi yan nandan.

Do bisapmi bisapmi kilanin tagisi anjaki amin yokwi da nin dima panjupbal ani.

13

Amin kinda Pinjkop da anjapulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, ni bisapmon aego nandan nabi? Nak do dagok dagogi mini intan namin wigikdisal bo? Gak bisap nian da pasil naminjaki dima gandaken?
- ² Bisap nian da butnokon da tepmi pasat unun sigin paken? Gildat nian da but yokwino sigin tosak? Bisap nian da uwalno da sigin abin nepni?
- ³ Yawe Pinjkopno, nandan naminjek bisitno nandaki. Dima anteban aki kan, nak kimokgen.
- ⁴ Yan anjaki kan do uwalno da “kili abin yipmaman” yan dima yoni. Ae nak da man pokgo kanek kisik kisik dima ani.
- ⁵ Mani bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal yan si nandako dagosok. Ae jigikon ban anjapulugosol, do gak do kisik kisik aben.
- ⁶ Yawe da nak do yo tagisi agit, do mani awigek kap yoken.

14

Amin dakon anjak yokwini

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Nandan kokwini tagi dima amin burikon da yan yon, “Pinjkop kinda dima egisak.” Unun amin yokwisi. Yo wagil yokwisi ban gin an. Kinda da anjak tagi kinda dima asak.
- ² Yawe unun Kwen Kokup da sintanban pinjakwan minat amin morapyo pindakdak. Unun da amin kinda nandak nandakni tagisi kinda Pinjkop wisin kok do pi asak bo dima yan do wisisak.

- ³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit. Unun amin wagil amin yokwisi, kisi morap arip gin. Kindasok da anjak tagisi kinda dimasi asak.
- ⁴ Pinjkop da yan yosok, “Yokwi an amin nandak nandak tagi di dimasi timitdan. Bret nanba mudon, unun da tilak minat amino nan mudon. Ae nak da anjapulugoken do bisit dima an naman.”
- ⁵ Mani Pinjkop minat aminyo geni guramikan amin gat egisak, do amin yokwi unun madepsi pasoldan.
- ⁶ Yoni mini amin da yo ak do panjosit an unun tuwil do pi an. Mani yoni mini amin Yawe da panjunosok.
- ⁷ Nak Pinjkop da Saion amin kinda yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak do nandisat. Yawe da minat amini anjapuluganban aeni tagisi egipni bisapmon, Israel amin kisik kisik akdan. Asi, but galaksi egipdan.

15

Anjak Pinjkop da nin da anen do nandisak

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, namin da gak da telagi yutgwan tagi wigisak? Telagi kabapgokon namin da tagi egipjak?
- ² Amin kinda sun kinda aban amin da yanba yokwi tok dima an imgwit, ae anjakni kilegisi, ae burikon da nandanek gen bami gin yosok, unun amin da tagi egipjak.
- ³ Amin do yanba yokwi tok dima asak, ae notni do anjak yokwi dima anyomisak, ae notni do top dima yan yomisak.
- ⁴ Yokwi pakpak amin do dima galak tanek Yawe do pasolgon amin do nandaban wukwan yomisak.

Yañ teban tok asak unun jigi noman tan
imanj bisapmon dima kirinjigek geni
guramik kimokdok.

⁵ Amin da goman an iba di gat sanbenek
imni do dima yosok.

Ae amin da topni panjteban anek si
yuman nanakwa amin kilegi gen
pikon yop do aba geni dima nandan
yomisak.

Unun anpak kilegi morap yolgan amin
unun dagok dagogi mini aripmi dima
mokdan.

16

*Amin kinda da nandan gadat anek bisit
agit*

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Mik-
tam” yan yon.

¹ Pinjkop, anjknokni do gagon obisat, do
kilano aki.

² Nak Yawe yan iyigim,
“Gak Amin Tagino.

Yo tagisi morap timikdat unun gak da
kisiron dagin aban.”

³ Pinjkop dakon amin unun tagisi.

Nak unun gat egip do tagisi nandisat.

⁴ Amin timtim yanek pinjkop njwanjwarikon
kwan unun jigi morapmi pakdan.

Nak paret ak do bit kilapyo dakon yawi
tagal do unun gat dima muwutneñ,
ae pinjkopni dakon man dima yokenj.

⁵ Yawe, gak kalon gin nak dakon yo
morapno.

Yo morapno gak da kisiron gin tonj.

Yo morapno panjknanañ namisal.

⁶ Miktimno gat ae yo tagisi morap gat gagon
gin timikdat.

Asisi, yo morap namisal unun wagil
tagisi.

⁷ Yawe anjksikenj. Unun da tagisi egipbenj do
nayanj nolisak.

Ae kalbi butno da nayinj dekdak.

⁸ Bisapmi bisapmi Yawe nak da kapmatjok
ekwan nandisat.

Kapmatjok egek tapmim namisak,
do yo kinda da aripmi dima
anjkwakwalitjak.

⁹⁻¹⁰ Yum nandanjaki nak kimakbi kokup-
mon aripmi dima panji egipbenj.

Anek gak dakon Telagi Amin yum
kanjaki kimakbi tamokon tanj dima
miktosak.

Yando, butno tagisi anakwan mango
yanj anjksisat.

Pasol pasoli mini tagisi egisat.

¹¹ Gak da egip egip dakon kosit nolisal.

Gak nak da kapmatjok egisat, do kisik
kisik madepsi asat.

Ae anpuluganjaki butno kisik kisik
tanakwan dagok dagogi mini yanjin
tanj ananj kikkisak.

17

Amin kilegi kinda dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, nak amin kilegi, do anpuluganjek
nandan nabi do yanj tidosot.

Nak top amin dima, do bisitno nandaki
do nandisat.

² Ni anpak da kilegi unun gak da nandisat,
do anpuluganjaki gen pikon teban
tokenj dosi nandisat.

³ Gak da nak dakon but nandanj mudosol.

Kalbi abinj anjksilik nandanjek nagon
nandak nandak yokwi kinda dima
tanban kal.

Gen yokwi kinda dima yokenj dosi
nandisat.

⁴ Gen tebango guramigek emat pidokyo anj
amin dakon anpak manji yomgum.

⁵ Bisapmi bisapmi gak dakon kosit nanj
agek kandapno sunj dima pilik
bamosot.

⁶ Pinjkop, gak da bisitno dakon kobogi
namisal.

Unun do anek gak do bisit asat.

Mirak yopmanjek bisitno nandaki.

⁷ Nin do but dasi galak tanj nimisal, unun
dakon bami nolinek yo tagisi anjnibi.

Tapmim madepgokon da nin
panpulugosol.

Nin gak da kapmatjok egek uwalnin
da dima nindani do pasilgamanj.

⁸ Gaga dakon dabilgo kila asal unudenj
kilano aki.

Pup menji da pudigi pirigwan wutjisak
unun da tilak nak wutjiki.

⁹ Yanj anjaki kando uwalno da nak aripmi
dima anjupbal ani.

- Nikba kimokgen do andigat an.
- 10 Amin diwari do nandan yawotjok di dimasi an yoman.
Gen pap yanek iyi dakon man pawikwan.
- 11 Nak abin nepdosi nandan teban tan, do kandap tamono yolek andigat ayin da ekwan.
- 12 Unun laion da kilap dap do an unun da tilak, ae laion bulagi da pasilek yubin ekwan unun da tilak.
- 13 Yawe, gak abin uwalno gat emat wamanek pabin yopbi.
Emat agak sibago abidanek unun gat emat wamanek yokwi pakpak da kisiron ban abidoki.
- 14 Yawe, tapmim madepgokon da anpuluganaki uwalno da dima nikba kimokgen.
Unun miktim dakon yo banjin panmuwut do nandan.
Anpak yokwini dakon kobogi yo yokwisi an yobi.
Ae monjini gat ae babakni don altoni unun yo yokwisi anyobi.
- 15 Mani nak amin kilegi, do don gandakdisat.
Pokdot da pidosot bisapmon gak nak gat egisal yan nandanek but galaksi nandaken.

18

Pinjop da nin panpuluganakwan emaron teban toman

Dewit Yawe dakon oman amini dakon kap kinda. Kap dakon kila amin do mandagit. Kap on Yawe da Dewit Sol ae uwalni diwari morap da kisiron ban abidagit bisapmon Yawe do yagit.

- 1 Yawe, gak da nak anteban asal.
Nak but dasi galak tan gamisat.
- 2 Yawe unun tip madepno, unun da nak ankisibisak.
Unun dam tebano aripmi dima tuwili egisak.
Anek uwal da kisiron nan abidosok.
Pinjopno unun tip madepsi yombem, do uwalno da dima nandani yan do unudon kin pasildat.

Yawe unun pasikno, ae yokwikon nan abidanek kilano asak dakon tapmim tan imisak.

Unun dam tebano.

- 3 Nak Yawe do bisit asat. Anpuluganakwan uwalno da aripmi dima anupbal ani.
Yawe unun ankisigisi noman.
- 4 Nap teban da nak tebaisi wamanjak, ae tap idap da nak witjik do madepsi tamalikdak,
unun da tilak kimot da nak palisi abidagit.
- 5 Paron yokwalek aripmi dima pulugan kigi,
unun da tilak kimot da nak abidanban kimakbi tamokon palisi kigim.
- 6 Butno madepsi yokwi tagit, mani Yawe do madepsi yan tidagam.
Pinjop da anpulugosak do yan tidoko Telagi Yutnikon egek yan ilitno nandagit.
Anek bisitno do mirak yopgut.
- 7 Bisitno nandanek uwalno do butjap madepsi nandan yomgut.
Anek miktim aban wudip madepsi agit.
Anjakwan ilej dakon mibili madepsi kwakwalikgwit.
- 8 Mukwa Yawe da tomnokon da pidawit.
Anjakwan milen asip gen kaganikon da baljanek yo morapmi sowit.
Anjakwan kindap patdet yaban dukwan dukwan kisi kiwit.
- 9 Unun kundu witdalek pigit.
Anjakwan gikwem pilisi da kandapni da mibilgwan tawit.
- 10 Unun anelo madep serabim kinda da kwenon yikban piriropman abigit.
Ae mirim minam da yan piri ton da Pinjop abidan tepmisi abigit.
- 11 Unun da pilin tuk yipban kubikgit.
Gikwem pilisi sikak mok do anjakwan wamanjak unun da witjigit.
- 12 Unun da gikwem aban tenjenjisi anakwa ais sikak gat kindap patdet gat unun gikwemgwan da mawit.
- 13 Yawe Kwen Kokup egek kiririn da yan madepsi yan tidagit.
Pinjop Wukwisi da madepsi yan tidagit.

- 14 Uņun da aban mal da dikdikni da yaņ uwalni yaban pasal kiwit.
- 15 Yawe, gen tebai yipmanaki tap dakon mibili noman tagit.
Migan piŋonbi miktim dakon mibili noman tagit.
- 16 Yawe kwen egisak uņun kisiri yipban piņakwan nak yokwikon baņ abidagit.
Tap madep da nak witjigit, mani ilikban wigim.
- 17 Uwalno da madepsi teban taņakwa nak da aripmi dimasi pabiņ yopmi, mani Yawe da nak uņun da kisiron baņ abidagit.
- 18 Bisap yokwi kinda noman taņ namiaņakwan uwalno abiņ nagon emat awit.
Mani Yawe da kilano agit.
- 19 Uņun da aņ pulugaņakwan tagisi egipgum.
Tagisi nandaņ namgut do aņek nak yokwikon naņ abidagit.
- 20 Nak aņpak kilegisi agim, do Yawe da kobogi do yo tagisi morapmi namgut.
Sunj kinda dima agim do aņek Piņkop da yo tagisi aņ namgut.
- 21 Yawe dakon gen teban tagisi yol kimagim.
Piņkopno manji imiņek yokwi dima agim.
- 22 Bisapmi bisapmi gen tebani do nandaņek geni tagisi uņun dima abiņ yipgum.
- 23 Uņun da nandisak, nak gulusuņno mini.
Kosit agipgum uņun kila tebai aņek yokwi kinda dima agim.
- 24 Dabilnikon gwaljigi minisi egipgum, do Yawe da aņpakno kilegi uņun do nandaņek kobogi do aņpak tagisi aņ namgut.
- 25 Yawe, amin kinda gak dima gepmanđetjak kaņ, gak uņun amin dima yipman detdisal.
Amin kinda aņpak kilegi aņek gulusuņni mini kaņ, kobogi do yo tagisi gin aņ imdisal.
- 26 Amin kinda aņpak gwaljigi mini asak kaņ, gak da aņpakgo gwaljigi mini uņun yolisal.
- Mani amin kinda aņpak yokwi asak kaņ, kakgimansi kaņek kobogi imisal.
- 27 Gak da miņat aminyo iyi do nandaba paņ amin yokwikon baņ timikdal.
Mani iyi do nandaba wikwan amin pabiņ yopmanđal.
- 28 Yawe Piņkop, gak da lamno yipbi tenťenťosok, aņek nagon pilin tuk yoldal.
- 29 Piņkop, aņpulugaņaki uwal kabi madep uņun aripmi tagi pabiņ yopbeņ.
Ae aņteban aņaki kokup pap dakon dam madep aripmi tagi irakgeņ.
- 30 Piņkop dakon aņpak uņun wagil kilegisi.
Yo kinda ak do yaņ teban tok asak kaņ, geni uņun bami noman tokdaņ.
Yawe uņun pasik yombem, do amin morap uwal da dima pindatni yaņ do uņudon kiņ pasilakwa tagisi paņkutnosok.
- 31 Yawe kalongin Piņkop bamisi.
Uņun kalon dagin tip madep da yaņ dam aņnimisak.
- 32 Piņkop dagin nak aņteban aņakwan tebai akdat.
Ae kosit agisat bisapmon kilano tagisi asak.
- 33 Jonj kilap dia uņun kandapmi tagisi do gilokon aripmi dima mosak, uņun da aripmon aņpulugaņakwan ileņon kwensi tagisi agisat.
- 34 Uņun da emat agak do nayiņ degek kisitno aņteban asak,
do obip tebai ain kinda mani bras uņun baņ wasaņbi uņun tagi paņilikgeņ.
- 35 Yawe, gak da nak uwal da kisiron baņ abidagit.
Pasikgo nabi uņun da manjigwan pasildat.
Kisitnokon abidaņaki tebai akdat.
Aņpulugosol, do miņat aminyo da dabilon man madepno tonj.
- 36 Kosit ilalogi naņ yul namgul, do sagalek dima nikgit.
- 37 Nak uwal paņsopmaņek timikgim.
Yo yokwisi anyomiņek wagil kisisi dapbo pasilgwit.
- 38 Nak da yabo maņ pakgwit.

- Kandap mibilnogwan pakgwit, do aripmi dima pidokdan.
- 39 Gak da emat dakon tapmim namgul, anek uwal kisitnokon yopmanaki pabin yopgum.
- 40 Anaki uwal tobil manji naminek pasal kiwit.
Amin dima galak tan namgwit unun wagil dapbo pasilgwit.
- 41 Amin da panpulugonisi do yan tidawit, mani dima apgwit.
Yawe do kunam takgwit, mani bisitni dima nandan yomgut.
- 42 Mirim da milip milip pisonba dukwan dukwan kwan, unun da tilak obisi panupbal agim.
Uwal mabo kinjek nejak da yan kosiron tawit.
- 43 Minjat aminyo da uwal an namgwit bisapmon, anpuluganaki dima anupbal awit.
Anek Amin Nwakwari Kabi dakon mibiltok amini egipben do nak manjigil.
Minjat aminyo dima nandan yomgum, abisok nak da yongamgan ekwan.
- 44 Unun da mibilno nandanek unudon gin geno guramikgan.
Miktim dubagikon amin da nak do pasalek abin nwakben an naman.
- 45 Tapmim pawit unun kili yipba magit, ae kokup papni tapmimi ton unun yipman degek si nimnimik nimnimik nagon oban.
- 46 Yawe unun toktogisi egisak.
Unun tip madep da yan nak dam asak, do mani ankisinen.
Pin kop da nak yokwikon nan abidagit, do nin man madepni awiginen.
- 47 Pin kop da uwalno yokwini dakon kobogi do yokwi an yomisak.
Anek amin kabi miktimi miktimi ekwan unun yopban nak da yongamgan ekwan.
- 48 Yan anek uwalno da kisiron nan abidosok.
Asisi, Yawe gak da uwalno da dabilon man madep namgul.
Anpuluganaki emat pidokyo an amin da dima nikba kimakgim.

- 49 Unun do anek Amin Nwakwari Kabi da binapmon mango awigiken.
Yawe, mango awigik do kap yoken.
- 50 Yawe da kila amin madepni nak Dewit an puluganawan uwal madepsi pabin yopmandat.
Bisapmi bisapmi iyi do tilak agit amin nak but dasi galak tan namisak.
Ae dagok dagogi mini diwatno don altoni unun but dasi galak tan yomdisak.

19

Yo morap Pin kop da wasagit unun da man madepni nolisak

- Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- 1 Kundu da Pin kop dakon tilimni nolisak.
Kwen yo morap da Pin kop unun nabisap aminsi yan nolisak.
- 2 Gildari gildari man madepni do yon.
Ae pilini pilini mibilni yanakwa nandaman.
- 3 Tenjeni gat pilin tuk gat gen kagani mini, do gen aripmi dima yonjil.
Nin da unun bamot dakon tekni dima nandaman.
- 4 Mani unun da miktim amin morap kisi yoyin dekgamal.
Geni kin miktim morap kisi aripmi asak.
Kundukon Pin kop da gildat do imal yut kinda witjigit.
- 5 Gildat dabil unungwan da amin kinda da minjat panek but galagon da yutni yipmanek wanga pisak,
unun da tilak wanga pisak.
Gildat dabil unun amin kinda da nabi gwapbo do timtim yanek kik do asak,
unun da tilak kisik kisik anek kositni nan kisak.
- 6 Gildat dabil unun kundu dakon diwarikon da altan wunek teri kinda kisak.
Tedepnikon yo kinda aripmi dima pasiljak.
Pin kop dakon geni unun wagil tagisi
- 7 Yawe dakon nawa gen unun gwaljigi mini wagil tagisisi.
Unun da egip egipnin pan kaluk asak.

- Yawe dakon gen unun bami tan tan akdan gin, dima sun tokdan.
Unun da nandak nandakni mini amin panthagap aban nandan kokwini tagisi amin dagon.
- ⁸Yawe dakon geni tagisi unun abidanek but galaksi nandaman.
Yawe dakon gen tebani unun gwaljigi minisi.
Unun da nandak nandak tagisi nimisak.
- ⁹Yawe do pasalek gawak imim unun anpak tagisi kinda, don tan anan kikkisak.
Yawe da anpak anen do niyisak unun bamisi ae kilegisi gin.
- ¹⁰Yawe dakon geni da gol morapmi gwaljigi mini yapmandak, do nin unun do madepsi galak toman.
Galagini madepsi da kaban kok tamonikon da mon unun dakon galagini yapmandak.
- ¹¹Nak oman amingo mama gengo guramigek kobogi tagisi timikdat.
- ¹²Namin da iyi dakon anpak yokwini morap nandisak?
Yokwi diwari dima nandanek asat unun wiririkbi kilegisi egipben.
- ¹³Ae unun gin dima, anpak yokwi yan dino nandanek dima aben do oman monjigo kilano aki.
Kwen wigik anpak da nak dima abin nepjak do nandisat.
Nak kilegisi egek yokwi madep dima aben do nandisat.
- ¹⁴Yawe, gen yogokno ae nandak nandakno kisi gak da pindakbi tagisi ani dosi nandisat.
Yawe, gak tip madepno, ae yokwikon ban yuman nan nepnep amino.

20

- Amin kinda Pinjop da anpuluganban emaron teban tosak do bisit agit*
Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- ¹Jigi noman tan gamni bisapmon Yawe da gak anpulugosak dosi nandisat.
Jekop dakon Pinjop da gak anknutnosak dosi nandisat.
- ²Unun telagi yutnikon Saion kokup papmon egisak.

- Unun da gak anpuluganek anteban asak dosi nandisat.
- ³Unun da paret morap asal unun do tagi nandisak dosi nandisat.
Ae paret morapgo kindapmon sosol unun do galak tosak dosi nandisat.
- ⁴Pinjop da yo morap galak tosol unun gamjak, ae pi morap ak do nandisal unun da anpuluganekwan aripmi tagi abi dosi nandisat.
- ⁵Emaron teban toki bisapmon kisik kisik anen, ae Pinjopnin dakon man awiginen.
Yawe da bisit morapgo nandisak dosi nandisat.
- ⁶Abisok nak nandisat. Yawe da kila amin madepni iyi manjigit anpulugosok.
Unun Kwen Kokup kokupni tagisikon egek bisitni nandisak.
Iyi da tapmimon anpuluganek uwalni da kisiron nan abidosok.
- ⁷Amin diwari emat bisapmon os da amin ilik pawilgan tamoni unun do pibit tidok an.
Ae amin diwari osni do pibit tidok an.
Mani nin Yawe Pinjopnin dakon tapmim do yo madepsi yan nandaman.
- ⁸Unun amin man mudokdan.
Mani nin pidanek tebai atdaman.
- ⁹Yawe, kila amin madepnin anpuluganaki emaron teban tonen.
Gak do yan tidonen bisapmon panpulugoki.

21

- Pinjop da kila amin madep anpuluganban mani awigigit*
Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.
- ¹Yawe, kila amin madep da tapmingo do kisik kisik nandisak.
Gak da anpuluganaki emaron teban tagit, do gak do but galaksi nandisak.
- ²Yo timit do nandagit unun gak da ibi kili timikgit.
Yo do bisit gayigit, unun imgul.
- ³But galagon da abidanek yo tagisi imgul.
Anek kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi busunikon yipgul.
- ⁴Egip egip do bisit gayinban imgul.

- Anek egip egipni anj dubak abi toktogisi egipdisak.
- ⁵ Anpuluganaki man madepni madepsi tosok.
Kila amin madep dakon tilimni wagil tagisisi gak da imgul.
- ⁶ Gak da yo tagisi dagok dagogi mini anjimin wigikdisal.
Gak unun da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi nandisak.
- ⁷ Kila amin madep da egip egipni Yawekon tosok yansi nandisak.
Pinjop Wukwisi, unun da kila amin madep do bisapmi bisapmi but dasi galak tan imisak, do tebaisi atdisak.
- ⁸ Kila amin madep da uwal morapni tebaisi timitdisak.
Amin dima galak tan iman amin kisiri amin tet da tebaisi timitdisak.
- ⁹ Kindap madep da yo soso, unun da tilak noman altosak bisapmon uwalni dapban pasildan.
Yawe da butjap nandan yominjek pabin yopmanjakwan kindap da soj yomin mudokdan.
- ¹⁰ Kila amin madep da uwalni dakon monji gwayoni kisi morap dapban kimak mudokdan.
Anjakwan monji gwayoni miktimon sanbenek dima egipdan.
- ¹¹ Uwal da nandak nandak anek kila amin madep yokwi an im do gen yan panjeban an,
mani aripmi dima abin yipni.
- ¹² Dikdikgo ban yaman yobi tobilek pasal si kikdan.
- ¹³ Yawe, tapmingo madepsi do gak dakon man anjisik do kap yonej.

22

Iyon yon dakon gen ae ya dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban kap tek "Wisa dagok dakon dia minjat" unun nan yoni.

- ¹ Pinjopno, Pinjopno, nido nipman dekgil?
Iyon yon yanapbo nido dubagikon egek jigikon nan dima anpulugosol?

- ² Pinjopno, gildari gildari gak do yan tidosot,
mani kobogi dima nayisal.
Kalbiyo kisi gak do yan tidosot,
mani yawori kinda dima abidosot.
- ³ Mani gak telagi egisal. Gak kila amin madep yigaki Israel amin da mango anjisanj.
- ⁴ Kalip babiknin da egip egipni gagon tosok yansi nandan gamgwit.
Anakwa gak da uwalni da kisiron ban pulugagil.
- ⁵ Gak do yan tidanba jigikon ban pulugagil.
Nandan gadan gaminjakwa panpulugagil, do nandan gadatni unun isali dima agit.
- ⁶ Mani nak amin dima, nak walen yombem yo isali.
Amin morap da nandaba yokwi tok annaminek manji namanj.
- ⁷ Amin morap nak nandan unun yansul an namanj.
Anek yanba yokwi tok anek wunda kwakwal an namanj.
- ⁸ Anek yan yon, "Yawe da anpulugosak do nandan gadan imisak,
do yum kanakwa unun da jigikon ban pulugan yipjak.
Yawe do madepsi galak tan imisak, do yum kanakwa anpulugosak."
- ⁹ Pinjop gak dasi kilano anaki menj da buron da tagisi altagim.
Mum nagim bisapmon anpuluganbi egip egipno gagon tosok yansi nandan gamgum.
- ¹⁰ Meno da anjalagiron da wasanek gak da kisiron egipgum da egisat.
Si altagimon da wasanek gak Pinjopno egipgul da egisal.
- ¹¹ Jigi mibili mibili aban, ae panpulugokno mini, do dubagikon dima egipbi.
- ¹² Uwalno unun bulmakau wili da yan anjwasan.
Unun tapminni madepsi, Basan miktim dakon bulmakau wili yombem.
- ¹³ Laion da jon kilap nok do yan tidanek gen kagani antan kwan,
unuden uwalno da nak anupbal ak do anj.

- 14 Pakbi isal dogin tagal ki mudon, unun da tilak tapmimno minisi an.
Kidatno dakon sanbekni kisi kalkalan mudon.
Bit nelak da pakbi dagon unun da tilak butno wagisi tapmimi mini pakbi idap asak.
- 15 Tapmimno mini anakwan melno tiptan gen kaganogwan tegosok.
Gak da nepbi kimot da tamokon pokdot.
- 16 Amin yokwi da nak pinan da yan anwasan.
Anek kisit kandapyo nokon injinba geni da giptimnogwan pigen.
- 17 Kidatno kisi noman tanakwa tagi manjiken.
Unun da nak da yokwi tat unun kanek kisik kisik an.
- 18 Imalno kokwinik timigek paba pigikno namn da abidosak yan do satu wasok an.
- 19 Yawe, nak nepmanek dubagikon dima egipbi.
Panpulugokno, tepmi abin anpuluga.
- 20 Anpuluganbi emat agak siba ban dima nikba kimokgen.
Unun amin pinan yombem da kision ban puluganbi dima nikba kimokgen.
- 21 Laion da gen kaga ae jon bulmakau da jomon ban pulugan nepbi.
- 22 Yan anaki notno kabikon man madepgo yan tenjenoken.
Ae minat amin kabayo da muwutnikon gak ankisiken.
- 23 Yawe do pasal iman amin kabi, Yawe ankisini.
Jekop dakon diwatni kabi, Yawe man madep imni.
Israel dakon diwatni kabi, Yawe gawak imni.
- 24 Nido jig madepsi pan amin manji dima yomisak.
Tepmi jigayo pan amin unun do nandaban yo isali dima asak.
Unun manji dima yomisak.
Panpulugosak do yan tidanba bisitni nandan yomisak.
- 25 Amin madepsi Pin kop gawak im do muwutni bisapmon gak ankisiken.
Minat aminyo gak do pasolgen unun da dabilon kalip gak do paret ak do yan teban tagim unun akdisat.
- 26 Bupmi amin jap arimisi nan tugokdan.
Ae Yawe wisin kokdo pi an amin unun da mani ankisikdan.
Pin kop da panpuluganban dagok dagogi mini butni tagisi tan anan wigikdisak.
- 27 Amin miktimi miktimi ekwan Yawe do nandanjek tobil iyikon apdan.
Miktimi miktimi amin kabi kabi ekwan unun da abinek gawak imdan.
- 28 Nido Yawe kila amin madep egek miktimi miktimi amin morap kilani asak.
- 29 Miktimi miktimi kwen wigik amin morap da njakben an imdan.
Miktim amin morap kimagek miktim dagokdan unun kisi morap da abinek Pin kop gawak imdan.
- 30 Don altan altan ani amin da omani anjmdan.
Amin da Amin Tagi do yan tenjenok anakwa don altoni amin da nandan anan kikdan.
- 31 Pin kop da anpakni kilegikon da iyi minat amin kabini yokwikon ban timikgit, unun dakon geni don altoni amin ban yoyikdan.

23

Yawe unun kila amino tagisi

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unun kila amino, do yo kinda do wadak wadak dima asat.
- 2 Anki jon kalikaligi timon nepban pak yawokdot.
Anek pakbi monin monin yawori pokgon unudon gin nayin awildak.
- 3 Tapmim kalugi naminek man bini tagisi tosak do kosit kilegikon nayin awildak.
- 4 Pin kop, gak nak gat egisal, do gilo ae pilin tukyogwan agipben kan, yo yokwi do dima pasolgen.

Gandako sipsip kila amin dakon kindap kirin abidosol, do unun da butno anteban asak.

- ⁵ Japno tagisi uwalno da dabilon nomansi panoman asal.
Yutgokon but galagon da abidanek bit nelak busunokon tagaldal.
Yo galagi irenisi idawukbi idapno si tugosok.
- ⁶ Miktimon egipben bisap morapmon kilano tagisi anek but dasi galak tan namin wigikdisal.
Ae bisap mudok mudogi mini yutgokon egi wigikenj.

24

Pinkop unun Kila Amin Madep

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Miktim gat ae yo morap unungwan ton unun Yawe dakon.
Ae kokup morap gat ae minjat amin morap unungwan ekwan kisi unun dakon gin.
- ² Pakbi ilarisi da binapmon miktim wasagit.
Miktim dakon mibili tap binap yipgut.
- ³ Namn da Pinkop da kabap madepmon tagi wigisak?
Ae namn da iyi da telagi tamokon tagi atjak?
- ⁴ Yokwi dima asak amin, ae butni kilegi, ae kokup kidat do dima gawak yomisak,
ae notni topmon da yan teban tok dima anyomisak, unuden amin da aripmi tagi.
- ⁵ Unuden amin Pinkop da gisamitjak.
Yokwikon ban timigek amin kilegi yan iyisak.
- ⁶ Unuden amin da Pinkop wisinek Jekop dakon Pinkop da kapmatjok kisak.
- ⁷ Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.
- ⁸ Kila Amin Madep tilimni tonji unun namn?
Unun Yawe kalon gin. Tapmimni madepsi, emaron teban tosok.

- ⁹ Wigat, ji witald kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anakwa Kila Amin Madep tilimi tonji da wigisak.
- ¹⁰ Kila Amin Madep tilimi tonji unun namn?
Unun Yawe tapmimni pidanbisi.
Unun kalon dagin Kila Amin Madep tilimi tonji da egisak.

25

Amin kinda Pinkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, anpulugoki do bisit gayisat.
- ² Pinkopno, egip egipno gagon tosok yanji nandisat.
Anpuluganaki mayagi dima pakenj, ae uwalno da abinj nepmanek kisik kisik dima ani.
- ³ Amin morap gak do nandan gadan unun mayaktok dima pani,
mani amin pankewalgan amin unun mayaktok pakdanj.
- ⁴ Yawe, nian egipbenj do nandisat unun noliki.
Kositgo noliki.
- ⁵ Pinkopno, yokwikon ban anpulugosol do nayinj dekbj gengo bami yol ananj kikenj.
Gildat kinda kalon anpulugoki do jomjom anegisat.
- ⁶ Yawe, gak amin do bupmi nandanek but dasi galak tan yomisal unun do nandaki.
Kalipsigwan da anpak unun agil da ananj obisal.
- ⁷ Pinkop nak monji bilagi egek anpak yokwi agim unun do dima nandaki.
Gak amin do bupmi nandan yomisal, do but dasi galak tan nabi.
- ⁸ Yawe unun wagil tagisi ae kilegisi.
Yando, yokwi pakpak amin kositni yolisak.
- ⁹ Amin iyi do nandaba pan unun kositni kilegi yolisak, ae anpakni kilegi yoyinj dekdak.
- ¹⁰ Yawe da sanbek sanbekni ae gen tebani yolgan minjat aminyo unun do but

- dasi galak tañ yomiñek dima yopman dekdak.
- 11 Yawe, man bingo tagisi tosak do yokwino morapmisi unun wiririk nabi.
- 12 Yawe yolgañ amin kosit kilegi niañ agipni unun yolisak.
- 13 Unuden amin tagisi egipdañ, ae monji gwayoni unun da miktimni abidokdañ.
- 14 Yawe unun miñat aminyo pasal iman unun dakon notni egisak.
Añek sarñbek sarñbek unun gat agit unun do yoyiñ dekdak.
- 15 Yawe da gin nak paron nañ kukwosok, do unun da anpulugosak do dabilno unudon gin yipmanjat.
- 16 Naga dage egapbo amin da yokwi an naman, do tobil abineñ nandañ yawok nabi.
- 17 Butjik morapno unun si pap tosok, do wiririk namineñaki yawori egipben.
Anpuluganeñaki jigi da dima abineñ nepni.
- 18 Butjik morapno gat ae jigino gat do nandañek yokwi morapno yopman nabi.
- 19 Uwalno morapmisi unun do pindat.
Unun nak do japmisi nandañek ukwayit an.
- 20 Anpulugoki do obisat, do egip egapno kutnoki, ae uwal da kisiron nañ abidoki.
Anpuluganeñaki mayagi dima paken.
- 21 Anpulugoki do jomjom anegisat, do anpakno tagisi ae kilegisi unun da nak ankutnoni dosi nandisat.
- 22 Pinjkop, amin kabigo Israel yuman nañaki jigini mibili mibili toñ unun da dima pabineñ yopni.

26

Amin kilegi dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak anpak kilegi gin anek gak dogin nandañ gadasat,
do amin kilegi yan nayiki.
- 2 Yawe, nak dakon but nandak nandakyo ankiligek koki.
- 3 Nido nak do but dasi galak tañ namisal unun bisapmi bisapmi nandisat.
Añek bisapmi bisapmi gak dakon gen bami yoldat.

- 4 Nak top yon amin gat dima yikgamañ.
Ae jamba but amin gat dima akwamañ.
- 5 Yokwi pakpak gat egip do dimasi nandisat.
Ae unun gat yit do dimasi galak tosot.
- 6 Yawe, nak diwarino mini yan nandaki do kisitno pakbi nañ sugosot.
Nak gak dakon alta anawasineñ
- 7 gen papmon da gak ankisineñ pi tagisisi asal unun do amin yoyisat.
- 8 Yawe, gak dakon yut do but dasi galak tosot.
Gak dakon tilingo unudon tosok.
- 9 Gak yokwi pakpak amin dapbi kimotni bisapmon dima nikbi kimokgeñ.
Amin dapdap amin dapmanek nakyo kisi dima nikgi.
- 10 Unun amin yo yokwi ak do gen panjosit an.
Ae amin da notni yo yokwi anyomni do amin do tomni yoman.
- 11 Mani nak anpak kilegi gin asat.
Bupmi nandañ namineñek yokwikon ban pulugan nepbi.
- 12 Nak miktim kilegikon akdat.
Yawe, amin gawak gam do muwukgan unun da bikbigon gak ankisiken.

27

Pinjkop anjisik dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unun tenneño ae yokwikon ban timit timit amino, do namin do pasol-geñ?
Yawe da nak ankutnosok, do nido pasol pasol abeñ?
- 2 Amin yokwi nak anupbal ak do apni bisapmon kosit yokwigin agek man potdañ.
- 3 Emat amin morapmisi da abineñ anwasini kan, dima pasolgeñ.
Uwal da nit do apni kan, but morap dima abeñ.
- 4 Yawe do yo kaloni kinda do bisit asat.
Unun da nandañ naban miktimon egipben bisapmon gildari gildari iyi da yutnon egipben do nandisat.
Añek Yawe unun wagil tagisisi do dabilno unudongin yipmanek kisik kisik anek egipben.

- Anek Telagi Yut Madepnikon Yawe dogin nandanek egipben.
- ⁵ Nido yo yokwi da nagon noman toni bisapmon unun da iyi da yutnon ankisibin nepban egipben.
Yoma sopmanek tagisi ankisibin nepjak.
Tip madep kinda da kwenon nepban tagisi egipben.
- ⁶ Yan aban uwalno nak anwasan unun pabin yopben.
Nak kisik kisik anek yan tidanek iyi da telagi yutnikon paret an iben.
Anek kap yanek mani ankisiken.
- ⁷ Yawe, gak do bisit abo bupmikon da bisitno nandanek anpulugoki.
- ⁸ Gagon opben do nayisal, do Yawe nak kili unun obisat.
- ⁹ Dima gandaken yan do dima pasilgi.
Nak oman amingo, do butjap nandanek dima akwayikgi.
Pinkop, gak panpulugokno.
Gak da nak yokwikon nan abidosol.
Dima nepman dekgi.
- ¹⁰ Men datyo da manji namjil kan, Yawe da kilano sigin akdisak.
- ¹¹ Yawe, gaga dakon anpak do nayin dekgi.
Uwalno morapmi, do kosit kilegi nan nayin anan kiki.
- ¹² Yum nandanaki uwalno da nak dima abidoni.
Unun topmon da gen yan naminek nak anjupal akdo an.
- ¹³ Nak asisi nandisat, don on miktin egisaron Yawe da yo tagisi an namdisak.
- ¹⁴ Yawe anpulugosak do jomjom aki.
Tebaisi agek nandan gadan iminek but pasol dima abi.
Yawe do jomjom aki.

28

Pinkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, gak tip madepno, bisitno nandanek anpuluga.
Dima anpulugoki kan, nak amin kimakbi da tilak egipben.

- ² Bupmi nandan naminek anpulugoki do yan tidoken bisapmon nandan nabi.
Bisit anek kisitno panenokgo telagi yutgo da tet do wigisak.
- ³ Yokwi pakpak amin gat kisi nak dima ilik panki mabi kinen.
Unun amin kwen da notni do gen galagi galagi yon.
Mani burigwan nandak nandakni yokwi morapmi ton.
- ⁴ Anpak yokwi awit unun da aripmon kobogi do tepmi pi yobi.
Amin do yokwi awit unun pantobilbi iyikon kini.
- ⁵ Yawe da pi madepsi anek yo morap wasagit unun do dima nandan.
Yando, unun amin yut kinda nan yan tuwilek dima awaldisak.
- ⁶ Bupmi nandan namjak do bisit abo bisitno kili nandagit, do Yawe dakon man awigiken.
- ⁷ Yawe da tapmim naminek pasikno asak.
Yan asak do anek nandan gadan imisat.
Yawe da nak anpulugosok unun do kisik kisik madepsi nandan imisat.
Nak ya yan iyinek kap morapmi yosot.
- ⁸ Yawe da minat amin kabini tapmim yomisak.
Kila amin madepni pini asak do manjigit unun anpulugok do tagap tanek dam tebani aripmi dima tuwili da yan egisak.
- ⁹ Minat amin kabigo yokwikon ban pulugan yopbi.
Gaga do manjigil amin kabi yo tagisi an yobi.
Kila amini egek dagok dagogi mini kilani abi.

29

Sikak mirimyo madep anakwan Pinkop dakon yan ilit nandaman
Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Ji anelo tapmimi ton, ji Yawe ankisini.
Tilimni gat ae tapmimni gat do nandanek ankisini.
- ² Yawe dakon man madepni unun tilimi ton, do ankisini.
Ji si telak tanek gawak imni.

- 3 Yawe da gen yanakwan tap kwenon kinakwan nandan.
Pin kop tilimni madep kiririn da yan madepsi yosok.
Gen madepsi yanban suligi tap madep kwenon kinakwan nandan.
- 4 Yawe gen yosok unun tapmimi tonji yosok.
Yanakwan amin morap da Yawe unun kila amin madep wikwisi yan nandan iman.
- 5 Yawe gen yanakwan Lebanon miktin dakon sida kindap gawikgan.
- 6 Unun da wasok aban Lebanon Kabap da bulmakau monji da wigi mok an unuden an.
Ae hen Emon da bulmakau wili bilagi da yan wigi mok asak.
- 7 Yawe da gen yanakwan mal asak.
- 8 Unun da wasok aban Kedes dakon miktin kibiri unun wudip madepsi asak.
- 9 Yawe da gen yanakwan kindap teban da kwasigilgan, anakwa koron kindap tam morap kisisi biripmigi mon.
Yan anakwan Telagi Yut Madepnikon amin kisisi da yan tidanek yan yon, "Pin kop unun tilimni tonj!"
- 10 Pakbi igakwa Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egisak.
- 11 Yawe minjat amin kabini tapmim yomisak.
Yan anek gisamigakwan yaworisi ekwan.
- 4 Yawe dakon minjat amin kabini, Yawe ankisini.
Mani telagi ankisini.
- 5 Bisap pisipmisok butjap nandisak.
Mani miktimon ekwaman bisap morap nin do tagisi nandanek yo tagisi annimisak.
Dabil pakbiga kalbi tagi moni, mani wisa dagokdo kisik kisik aego akdisal.
- 6 Kalip nak tagisi egek yan yagim, "Yo kinda da aripmi dima aban yokwi tokenj."
- 7 Yawe, gak nak do tagisi nandanek anpulugagil bisapmon ilen kinda da yan tebaisi akgim.
Mani manji namgul bisapmon unudon yokwi tagim.
- 8 Yawe nak gak do yan tidagim.
Bupmi nandisak do Amin Tagi bisit tebaisi anek yan iyigim,
- 9 "Nak kimakbi tamogwan pigiken kan, ni yo tagi kinda da noman tosak?
Amin kimakbi da mango tagi ankisini?
Gak da toktoji ninon yo tagisi asal dakon gen unun da tagi yan tenjenoni?
Aripmi dima.
- 10 Nandan naminek nak do bupmi nandaki.
Yawe, nak anpulugoki."
- 11 Gak da butno jigisi tagit unun antagap abi kisik kisik kap asat.
Ae but yokwi nandagim unun anyawot abi but kwaktok nandisat.
- 12 Yan agil, do gen mapmit aripmi dima aben. Mango ankisiken.
Yawe Pin kopno, dagok dagogi mini ya yan gayikenj.

30

Amin kinda da Pin kop ya yan iyik do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on telagi yut yoma wital do yawit.

- 1 Yawe, gak da nak yokwi da kisiron nan abidagil.
Yum pindagaki uwalno da abin nepmanek kisik kisik dima awit.
Yan agil do mango yan ankisitas.
- 2 Yawe Pin kopno, anpulugoki do bisit gayiko anpuluganbi kilek tagim.
- 3 Yawe, kimot do anapbo abi pidagim.
Kimakbi tamogwan pigik do anapbo egip egipno aego namgul.

31

Yawe da minjat aminyo gawak iminek ekwan unun kilani tagisi asak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da nak ankutnoki do abisat.
Anpuluganaki uwal da dima abin nepni.
Gak kilegisi do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
- 2 Nandan naminek tepmisi pulugoki.
Gak gopbatno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal, do uwal da aripmi dima abin nepni.

- ³ Asi gak tip madepno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
Gak dakon man dima yokwi tosak do mibiltan naminek kosit nolayiki.
- ⁴ Uwalno da nak abidok do pat yipman.
Mani gak pasili tamono, do abin ankutnanaki paron dima yokwalgen.
- ⁵ Wupno gak da kisiron yipmandat.
Yawe, gen bami dakon Pinjkop, yok-wikon ban pulugan nepbi.
- ⁶ Gak kokup kidat gawak yoman amin dimasi galak tan yomisal.
Mani egip egipno Yawekon tosak yansi nandisat.
- ⁷ Nak do bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal, do nak gak do but galaksi nandisat.
Jigi morapno pindagek butjik pagim unun pindak nandanjo agil.
- ⁸ Yum pindagaki uwal da nak dima abidawit.
Anpuluganaki tagisi egisat.
- ⁹ Yawe, jigino madepsi, do bupmi nandan nabi.
Kunam morapmi tagek dabilno piriopman.
But yokwi nandanek giptimno wagilsi alek tan.
- ¹⁰ Butnokon da jigi nandan egisat.
Unun da egip egipno anpisip asak.
Kunam morapmi takdat do bisap dubagi dima egipben.
Nak jigino madepsi do tapmimno minisi anakwan kidatno wagilsi yokwi ton.
- ¹¹ Uwal da jigilak yan naman.
Kokup isalno da nak do nandaba yok-witok an naman.
Anakwa notnoni da nak do pasol pasol madepsi an.
Kosiron agapbo nak nandan amin unun pasal si kwan.
- ¹² Amin kimakba intan yomaman unuden amin morap kisi nak do intan naman.
Nak miktin kwoba pudan kwa maba kwan unun yombem.
- ¹³ Nak nandanapbo uwalno morapmi da manji gen yan naman.
Yo pasolisi da nak anjwasan.
- Muwugek nianji anek anjatno kimakban yan do yan nandat an.
- ¹⁴ Mani Yawe egip egipno gagon tosak yansi nandisat.
Nak yan yosot, "Gak Pinjkopno."
- ¹⁵ Nak don egi anan kikkisat unun gak da kisiron tosak.
Uwalno nak anjsoptangan unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- ¹⁶ Butgo oman amingo nagon yipmanek yo tagisi an nabi.
Butdasi galak tan namisal, do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
- ¹⁷ Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do anpuluganaki mayagi dima paken.
Yokwi pakpak amin panmayak abi.
Anaki kimakbi tamogwan pagek gen dima yoni.
- ¹⁸ Unun amin kwen wigik anek amin kilegi do yanba yokwi tok anyoman,
do unun top yogok amin panjasik abi gen dima yoni.
- ¹⁹ Amin gak do pasalek gawak gaminek ekwan unun gak da anpakgo tagisisikon da anpulugosol.
Minjat amin morap da dabilon pankutnoki do gagon kwan amin kilani tagisi asal.
- ²⁰ Gak da unun amin gaga da kapmatjok panjisibisal.
Yan anaki dap do yon amin dap do si panjidok an.
Gak da yongamwan egakwa uwalni da gen yokwi yanek aripmi dima pabin yopni.
- ²¹ Yawe anjisino. Nak do but dasi galak tan namisak.
Kokup papmon egapbo uwal da anjwasinek nit do awit bisapmon tagisi anpulugagit.
- ²² Unun bisapmon wuripdagek yan yagim,
"Gak da nak nolbi gak da dubagikon egisat."
Mani bupmi nandanek anpulugoki do yan tidoko nandan namgul.
- ²³ Telagi minjat amin kabini, ji Yawe but dasi galak tan imni.
Geni guramigan amin kilani tagisi asak, mani iyi do nandaba wigisak amin unun kobogi yokwisi yomisak.

24 Yawe da paɲpulugosak do jomjom aɲ amin morap ji butji paɲteban anek atni.

32

Diwarinin yanƙwok anek kisik kisik anen

Dewit dakon kap kinda. Kap on do “Maskil” yan yon.

- 1 Amin kinda gulusun agit dakon yokwini Piɲkop da wiririk imisak, unun amin kisik kisik tagi asak.
- 2 Amin kinda Piɲkop da diwarini wiririk imisak, ae topni mini egisak amin unun kisik kisik tagi asak.
- 3 Diwarino dima yan tenɲenagim bisapmon gildat kalba ae kalbi but yokwi nandanek iyon iyon yanek egipgum. Anek tapminno wagisi alek tawit.
- 4 Gildari ae kalbi tepmi pi namgul. Gildat da miktim kanban kibidosok unun da tilak tapminno kisisi maɲ mudawit.
- 5 Don diwarino gagon yan tenɲenagim. Anpakno yokwi kinda dima anƙisibiɲim. “Yawekon diwarino kisi yan kwokeɲ” yan yagim. Yanƙwok abo diwarino kisisi wiririk namgul.
- 6 Do amin gak golgan jigi bisapmon gak do bisit yoni. Anakwa jigi pakbi ikdak unun da tilak abinɲek aripmi dima pabin depni.
- 7 Gak kalon gin pasili tamono. Gak da kilano asal, do jigi da nak aripmi dima abin nepni. Gak da nak jigikon nan pulugosol, do nak anɲwasinɲek aƙan amin da but kwaktok kap yon.
- 8 Yawe da yan yosok, “Nak da gayin degek kosit agipbi unun golikdisat. Nawa gen gayinɲek kilago akdisat.
- 9 Gak os bo donki da yan kadim dima dagoki. Unun amin da gen kaganikon ain tim ton unudon nap teban paɲteban anek ilikba geni guramikgan.”
- 10 But yokwi morapmi yokwi pakpak aminon noman ton.

Mani Yawe si nandan gadan iman amin unun dagok dagogi mini but dasi galak tan yomisak.

11 Amin kilegi ji butji tagisi tanakwan Yawesi anƙisini.

Butji gwaljigi mini amin, ji kisik kisik nandanek yan tidoni.

33

Piɲkop yan anƙisik dakon kap

- 1 Amin kilegi ji kisik kisik nandanek Yawe anƙisini. Unun anpak unun ji da agagisi.
- 2 Yawe anƙisinɲek kulele tidoni. Gita napmi 10 kabi ton unun tidanakwa geni galagisi nandisak.
- 3 Kap kalugi yanek gita si nandan kimagek tidoni. Yan anek kisik kisik anek yan tidoni.
- 4 Yawe dakon gen unun gen bamisi. Yo morap asak unun da nin toktogisi dima nipman dekdak yan nolisak.
- 5 Yawe unun anpak kilegi ae gen kokwin kilegisi unun do but dasi galak tosok. Dagok dagogi mini miktimi miktimi amin do but dasi galak tan yomisak.
- 6 Yawe da gen yanakwan gildat kanek ae gikyo kundukon noman tawit. Gen yanakwan yo morap kundukon noman tawit.
- 7 Amin da kwobakon pakbi kolenba ton unun da tilagon Yawe da tap pakbi anmuwukban tamonikon gin tagit.
- 8-9 Gen yanakwan on miktim noman tagit. Gen tebai yanakwan noman tagit do miktimi miktimi amin kisisi Yawe do pasalek tamtam yan imnisi.
- 10 Miktimi miktimi minat aminyo da yo ak do paɲkosit an unun Yawe da tuwildak. Ae pi ak do nandan unun kosit sopmandak.
- 11 Mani Yawe da yo morap ak do yosok unun jonigek an mudosok. Pi morap ak do nandisak unun toktogisi kulabik aripmi dima asak.
- 12 Minat amin kabiyoyawewe yipba unun da Piɲkopni egisak unun amin kisik kisik tagi ani.

- Uñun miñat amin kabiyoyi do kili manjigit.
- 13 Yawe uñun Kwen Kokup da siñtanban piñakwan amin kisisi pindakdak.
- 14 Uñun kila amin madep yityit tamonikon yigek siñtanban piñakwan miktimon amin morap pindakdak.
- 15 Uñun da amin dakon but nandak nandakni wasagit, do yo morap an uñun pindak nandanjo asak.
- 16 Kila amin madep kinda uñun emat amini morapmi da uwalni aripmi dima pabin yopni.
Ae emat amin kinda uñun iyi da tapmimon da uwalni da kisiron da aripmi dima pasal kisak.
- 17 Emat dakon os uñun tapmimni madepsi, mani uwal da kisiron ban aripmi dima panpulugosak.
- 18 Mani amin morap Yawe do pasolgoñ uñun iyi kilani asak.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak uñun do nandanej jomjom an amin uñun kilani tagisi asak.
- 19 Uñun amin kabi panpuluganakwan dima kimokgoñ, ae jap da mini an bisapmon jap yomanakwan dima kimokgoñ.
- 20 Yawe uñun dagin nin tagi panpulugosak, do uñun do jomjom aman.
Uñun da pasiknin egakwan uñun da yongangwan tagisi ekwaman.
- 21 Nin mani telagi uñun do nandan dago-man, do kisik kisik aman.
- 22 Yawe, gak nin panpulugoki do jomjom aman.
Dagok dagogi mini but dasi galak tan nibi dosi nandan.

34

Dewit Pinjop da anpuluganban anjisigit

Dewit Abimelek gat egek topmon da nugigi daganban Abimelek da yolban kigit. Kinjek kap on mandagit.

- 1 Nak Yawe anjisiken. Bisapmi bisapmi mani anjisiken.
- 2 Yawe da anpulugagit do nandanej mani anjenokgen.

- Jigini ton amin da uñun do nandanej but galaksi nandani.
- 3 Yawe dakon man madepni do yanek anjisinen.
- 4 Yawe da nak anpulugosak do bisit iyiko nandagit.
Pasol pasolno wiririkban but yawot pagim.
- 5 Yawe nandan gadan iman amin kisik kisik anek mayagi dima nandan.
- 6 Nak jigikon egek Yawe do yan tidoko bisitno nandanej jigi morapnokon nan pulugan nepgut.
- 7 Yawe dakon anelo da Yawe do pasal iman amin da kapmatjok egek yokwikon ban panpulugosok.
- 8 Yawe ankilik koni, uñun tagisi.
Panjutnosak do kwan amin uñun kisik kisik tagi ani.
- 9 Miñat amin kabiyoni ji Yawe do pasal imni.
Nido pasal iman amin uñun yo kinda do wadak wadak dima an.
- 10 Laion da jap do an, mani Yawe wisin kok do pi an amin uñun yo tagisi do wadak wadak dima an.
- 11 Miñat monjiyono, abinej mirak yopgut.
Apba Yawe do pasol pasol ani do dayin dego.
- 12 Ji miktimon bisap dubagi egek egip egip tagisi egek kisik kisik ak do nandan?
- 13 Yan egip do nandan kan, ji gen yokwi dima yoni, ae top gen dima yoni.
- 14 Ji anpak yokwi manji yominej anpak kilegisi gin ani.
Amin gat but kalon anek egip do pini si teban tanek ani.
- 15 Yawe uñun amin kilegi kilani anek bisitni nandan yomisak.
- 16 Mani yokwi an amin dima galak tan yomisak.
Kimagakwa amin da intan yomdan.
- 17 Amin kilegi Yawe bisit an iba nandan yomisak.
Panpuluganban jigi da dima pabin yopmanjan.
- 18 Yawe butjigon da egisak amin da kapmatjok egisak, ae nagon yo tagi di

- dima noman tokdan yan nandisak amin unun anpulugosok.
- 19 Amin kilegi jigi morapmi noman tan yoman, mani Yawe da jigi morapnikon ban pulugan yopmandak.
- 20 Yawe da kilani tagisi anjakwan amin kinda da kidatni kinda dima jokgaldisak.
- 21 Anpak yokwi da yokwi an amin dapba kimotdan.
Amin kilegi dakon uwalni Yawe da tepmi pi yomdisak.
- 22 Mani Yawe da iyi dakon oman amini yokwikon ban yuman nan yopmandak.
Amin morap panjutnosak do nandan iman amin unun dima tasik toni do yoyikdisak.

35

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, kosit sopman naman amin dakon kositni sopman yobi.
Ae amin nak gat emat aman amin, gak unun gat emat ani.
- 2 Emat dakon yik imalyo gat ae pasik gat timigek abin nak anpulugoki.
- 3 Dikdik gat ae gwawiya gat timigek nak an sopmangan aminon emat abi.
“Nak yokwikon ban timit timit amingo!” yan nayiki.
- 4 Unun amin da nikba kimokgen do nolgan.
Pabin yopmandaki mayaktok pani.
Unun da nak anupbal ak do gen yan panteban an.
Yopbi tobil kinakwa panjtok abi dosi nandisat.
- 5 Yawe, mirim da wit dakon gipmi wiririk pangwan, unun da tilak anelogo da amin yokwi unun wiriritjak dosi nandisat.
- 6 Anelogo da yolban kinakwa kositni aban pilin tuk ae sagalegiyo ani dosi nandisat.
- 7 Nak da yokwi kinda dima an yomgum, mani nak abidok do pat yipgwit, ae nak da moken do gapma kinda wayikgwit.
- 8 Yan awit, do dima nandanakwa gak da yum pindagaki yokwi da timitjak,

ae pat yipgwiron iyi yokwalni,
ae gapma unun wayikgwiron iyi unudon moni.

- 9 Yawe da yan anjakwan but galak nandan imdisat.
Nak anpulugokdisak do tagisi nandan imdisat.
- 10 Butnokon da yan iyiken, “Yawe, gak yombem kinda mini.
Gak da tapmimni mini amin unun tagisi panpuluganaki amin tapmimni ton da dima panupbal an.
Gak da bupmi amin wadak wadak an unun panpuluganaki kabo noknok da yoni dima timikgan.”
- 11 Top amin da anpak yokwi di dima agimon gen yan naman.
- 12 Nak anpak tagi ban an yominapbo, unun da kobogi do anpak yokwi ban an naman.
Do but yokwi nandisat.
- 13 Mani sot awit bisapmon bupmi madepsi nandan yominjek bupmi dakon imal wangum.
Nak jap kelek egek gak da panpulugoki do bisit agim.
- 14 Unun notno bo ae padigino yombem kinda do bupmi nandagim.
Nak amin kinda da meni kimagakwan bupmi ae kunamyokon da agisak unun yombem.
But yokwi nandanek kunam ae bupmiyo anek egipgum.
- 15 Mani jigi pasat bisapmon unun muwugek kisik kisik an.
Ae amin di dima nandan yomisat unun da abin nep do muwugan.
Ak nandari mini gen yokwi yan naman.
- 16 Unun da yansul sigin yan naminek gen yokwisi nayan.
Dima galak tan naminek mam non.
- 17 Amin Tagi, bisap nian da sigin yum pindagek nak dima anpulugoki?
Anpuluganaki nak dima anupbal ani.
Unun laion yombem da nak nitdan, do unun da kisiron ban pulugoki.
- 18 Gak da yan anaki minat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwutnikon ya yan gayiken.

- Asisi, miñat amin kabi madepsi da bi-
napmon mango awigiken.
- 19 Amin diwari isal dogin uwal an naman.
Yum pindakbi nak abin nepmanjek
kisik kisik di abam.
Uñun isal dogin nandaba yokwi tok an
naman.
Do yum pindagaki nak dakon jigi do
kisik kisik dima ani.
- 20 Amin diwari gat yityit tagisi ak do genjok
di dima yon.
Amin kokupmon tagisi ekwan unun
panupbal ak do gen ban yon.
- 21 Uñun da gen papmon da gen yanji yan
naman,
“Asisi, nin da gandañapno anpak yokwi
agil.”
- 22 Yawe, gak da unun amin kili pindak mu-
dal.
Gen mapmit dima aki.
Amin Tagi, gak nak da dubagikon dima
egipbi.
- 23 Gak Pinkopno ae Amin Tagino.
Pidan abin nak anpuluganjek gen kok-
win kilegisi an nabi.
Pidanjek nak dakon gen anteban ak do
yan tenjenok abi.
- 24 Yawe Pinkopno, gak anpak kilegi asal.
Do nak anpuluganbi uwalno da nak
anpak kilegi asat yanji nandani.
Yum pindagaki nak da yokwi toko
nandanjek kisik kisik dima ani.
- 25 Yum pindagaki iyi do “Nin yo ak do
nandagiman unun abisok tagisisi kili
unun aman” yan dima yoni.
Yum pindagaki “Kili anupbal aman”
yan dima yoni.
- 26 Nagon jigi noman tak unun do kisik kisik
an, do panmayak anek panjntok abi.
Unun iyi dakon man pawigik do anek
nak abin nepmanjan, do mayak-
tok yominjek mani pabin yopbi dosi
nandisat.
- 27 Mani nak do amin kilegi yan nayiki do
nandan amin, unun kisik kisik dakon
yan tidok anek buri tagisi toni dosi
nandisat.
Bisapmi bisapmi yan yoni, “Yawe unun
mani wukwisi! Oman amini tagisi
egipjak do but galaksi nandisak.”

- 28 Yan anakwa nak da anpakgo kilegi do yan
tenjenok anek gildat kinda kalon gak
anjisiken.

36

Amin dakon anpak yokwini

- Yawe dakon oman amin Dewit da kap on
mandagit. Kap on kap yon dakon kila amin
do mandabi.
- 1 Yokwi unun amin yokwi da buron yigek
gen iyisak.
Unun amin Pinkop do disok dimasi pa-
soldok.
- 2 Unun iyi do nandaban wigakwan nak
yokwi pakpak aminsi kinda yan iyi
do dima nandisak.
- 3 Bisapmi bisapmi unun amin gen yokwi gat
ae top gen yosok.
Anpak kilegi asak dakon nandan kok-
win tagisi disok dima tan iman.
- 4 Dipmin tamokon pokdok bisapmon
yokwi asak dakon kosit dakon
nandak nandak asak.
Kosit yokwisi banjin agek anpak yokwi
manji dima yomisak.
Pinkop dakon anpak tagisi
- 5 Yawe, gak amin do but dasi galak tan
yomisal.
Unun dakon tilakni kundu gat arip,
madepsi.
Ae gengo anteban anek nin tagisi
panpulugosol.
Tilakni unun kwen ason gikwem da
arip.
- 6 Anpakgo kilegi unun madepsi kabap
daman yombem.
Gen kokwin pi agakgo unun tap idap
ilarisi yombem.
Yawe, gak da amin gat bit kilapyo gat
kilani anaki tagisi ekwan.
- 7 Pinkop, amin do but dasi galak tan yomy-
omgo unun wagil tagisisi.
Miñat amin morap kisisi gagon obinek
pasilgan.
Pup pidok meni da pirigwan panji
pasil yikgan unun yombem.
- 8 Yutgokon jap morapmisi, do amin jap do
dima an.
Yogo galagisi unun morapmisi.

- Unun pakbi madep pokgon unun ban
yan yobi non.
- ⁹ Gak egip egip dakon mibilisi.
Gak gaga tenjen amisi, do tenjenigokon
yo morap tagisi pindakgaman.
- ¹⁰ Bisapmi bisapmi amin si nandan gaman
unun amin but dasi galak tan yobi.
Buri tagisi amin panpuluganaki tagisi
egipni.
- ¹¹ Gak yum pindagaki iyi do nandaba
wigisak amin da nak dima bamoni.
Ae yum pindagaki amin yokwi da nak
dima nolba kiken dosi nandisat.
- ¹² Pindakgi! Amin yokwi miktimon piligi
man da pokgon, ae aripmi dima
pidokdan.

37

*Yo ni da amin tagisi gat ae amin yokwi
garan noman tokdan*

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Gak amin yokwi da anpak an unun do
nandaba kik dima abi.
Gak anpak yokwi an amin pindagek
nak da yan asat tam tagi yan dima
nandabi.
- ² Unun jon bo ae kindap tam da kibidon,
unun da tilak amin yokwi bisap
pisipmisok kibidokdan.
- ³ Gak egip egipgo Pin kopmon tosoy yan nan-
danek anpak tagisi ban abi.
Yan anek miktimgokon bisap dubak
tagisi egipdisal.
- ⁴ Pin kop do kisik kisik an iminaki yo galak
tosol unun gamjak.
- ⁵ Gak egip egipgo Yawe da kisiron yipbi.
Egip egipno unudon tosoy yan nandan
iminaki, unun da gak anpulugosak.
- ⁶ Anpakgo tagisi unun aban noman gildat
dabil da yan tenjenokdisak.
Anek gildat dabil da gildat binapsi
wisisak, unun da tilak minat aminyo
da dabilon anpakgo kilegi nomansi
anten ten akdisak.
- ⁷ Gak Yawe da kapmatjok tayanok yikgi.
Tayanok egek butgo yawori tanakwan
anpulugosak do jomjom abi.
- Amin da anpak yokwi mibili mibili anek
yo tagisi morapmi timikgan unun do
nandaba kik dima abi.
- ⁸⁻⁹ Amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.
Mani minat aminyo nandan gadat anek
Yawe da panpulugosak do jomjom an,
unun miktimnikon tagisi egipdan.
Do gak butjap yipbisi.
Ae nandaba kik yo kisi dima abi.
Yan abi kan, unun da gak ilik ankwon
yokwi akdisal.
- ¹⁰ Bisap dubak dima amin yokwi wagil
tasik tan mudokdan.
Unun wusin pindat do pi abi, mani
dima pindatdisal.
- ¹¹ Mani minat aminyo anpakni yawori,
unun Pin kop da miktim morap kisi
yomdisak.
Unun yiyit wagil tagisi anek kisik kisik
egipdan.
- ¹² Amin yokwi amin kilegi panupbal ak do
nandak nandak asak.
Anek nandaban yokwi tok an yominjek
mam nan yomisak.
- ¹³ Mani Amin Tagi da nandisak, bisap kinda
noman tokdisak, unun bisapmon
amin yokwi pasil mudokdan, do
Yawe da jikgo yanjan yomisak.
- ¹⁴ Amin yokwi unun yoni mini amin gat ae
wadak wadak an amin yam do emat
agak sibani yiknikon ban ilikgan, ae
obip panilikgan.
Unun anpak kilegi yolgan amin dapba
kimot do an.
- ¹⁵ Mani emat agak siba da iyi ban wamikon
sugokdan.
Anakwa obipni si jokgal kikan.
- ¹⁶ Amin kilegi dakon yoni kalonisok unun
da amin yokwi dakon yoni morapmi
yapman mudosok.
- ¹⁷ Nido, Yawe da amin yokwi dakon
tapmin pabin yopmanek amin kilegi
kilani tagisi akdisak.
- ¹⁸ Yawe da gulusunni mini amin unun kilani
tagisi asak.
Ae yo tagisi yomisak unun toktogisi
timik wugikdan.
- ¹⁹ Bisap yokwikon jigi dima pakdan.

- Ae amin diwari jap do ani bisapmon
amin kilegi japni morapmi tan
yomdan.
- 20 Mani amin yokwi tasik tan mudokdan.
Jaren gat jon gat da pasilgan, unun da
tilak Yawe dakon uwalni pasildan.
Asisi, mukwa da bisap pisipmisok
tanek pasilgan, unun da tilak
pasildan.
- 21 Amin yokwi yo do goman anek sop do
dima nandisak.
Mani amin kilegi amin diwari do yo
morapmi yomisak.
- 22 Minjat aminyo Yawe da gisamikdak, unun
miktimni timigek tagisi egipdan.
Mani minjat aminyo jobit timitni do
yagit unun wagil tasik tan mudok-
dan.
- 23 Yawe da amin kinda do but dasi galak
tan imisak kan, unun amin anteban
anjakwan kosit kilegisi agisak.
- 24 Unun amin mosak kan, wagilsi dima
yokwi tosak.
Yawe da kisitnikon abidanek anpuluganban
aeni pidan akdak.
- 25 Kalip nak monji bulagi, ae abisok nak
amin pelan kili at.
Mani Pin kop da amin kilegi kinda
manji dima iban kagim.
Ae amin kilegi dakon monji gway-
oni jap do wadak wadak anek amin
da panpulugoni do dima yan tidanba
pindakgim.
- 26 Bisapmi bisapmi amin kilegi da amin
diwari do yo morapmi yoman.
Ae monji gwayoni da men datni kisik
kisik yoman.
- 27 Gak anpak yokwi morap do manji
yominjek anpak tagi banjin abi.
Yan abi kan, dagok dagogi mini
miktimon tagisi egipdisal.
- 28 Nido Yawe gen kokwin kilegisi an amin
do but dasi galak tan yomisak.
Minjat amin kabini geni guramikgan
unun manji dima yomdisak.
Dagok dagogi mini Yawe da kosit kilegi
akwan amin kilani asak,
mani amin yokwi dakon gwakni unun
tasik tokdan.
- 29 Amin kilegi Pin kop da miktim yomgut
unun abidanek unudon toktogisi egi
wugikdan.
- 30 Amin kilegi unun nandan kokwin kilegisi
anek gen yosok.
Unun gen kokwin kilegi anek gen
yosok.
- 31 Pin kop dakon nawa gen butnikon toso-
k, ae kositni kilegi unun dima yipman
degek sagalek dima anakdak.
- 32 Amin yokwi amin kilegi anakban
kimotjak do yubin egisak.
- 33 Mani Yawe da amin kilegi yipman dek-
ban amin yokwi da aripmi dima
anjakban kimotjak.
Ae amin yokwi da amin kilegi gen
pikon yipjak kan, Yawe da yum
kanakwan gen pikon aripmi dima
abin yipjak.
- 34 Yawe da gak anpulugosak do jomjom anek
anpakni yolgi.
Yan abi kan, man madep gaminjakwan
miktim unun gamgut unun abidokdisal.
Anek kanaki amin yokwi panupbal
akdisak.
- 35 Nak amin yokwi tapmimni madepsi
kinda kagim.
Sida kindap da kindap diwari yap-
man mudosok, unun da tilak minjat
aminyo yapman mudagit.
- 36 Mani don unudon kinjek mini kagim.
Nak unun amin wusik do pi agim, mani
dima kagim.
- 37 Amin kilegi, ae gulusunni mini, ae amin
diwari gat yaworisi ekwan amin do
nandaki.
Unun amin dakon diwatni tagisi
egipdan.
- 38 Mani Yawe da yokwi pakpak obisi
panupbal akdisak.
Unun dakon diwatni wagil tasik tan
mudokdan.
- 39 Yawe da amin kilegi yokwikon ban
timikdak.
Jigi altan yoman bisapmon dam tebani
aripmi dima tuwili egi yomisak.
- 40 Panjutnosak do Yawekon kwan, do amin
yokwi da kisiron ban timigakwan
tagisi ekwan.

38

Amin kinda jigini ton dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, butjap nandisal mani gen tebai dima nayiki.
Butjap madepsi nandisal mani nak anmiliip ak do tepmi pi dima nabi.
- 2 Gak gaga dakon gobin nan yaman namil, anek kisitgo da nikdak.
- 3 Gak da butjap nandan namisal, do sot yokwisi asat.
Nak diwarino ton, do giptimno tapmimi minisi asak.
- 4 Gulusunno da kili witjin namgut.
Ae unun jigino yik yombem jigini madepsi, do nak da aripmi dima imeri.
- 5 Giptimnokon wuda ton dakon tabani unun madepsi, ae miktarbi.
Nak nandan kokwini mini amin da aripmon anpak gulusun agim do anek unun noman tan namen.
- 6 Butnokon jigini madepsi tanakwan tasik tosot.
Gildat kinda kalon bupmi nandanek kunam gin tak egisat.
- 7 Giptimno tedepmisi kindap da yan son naminakwan sot madepsi asat.
- 8 Yo kinda da tebaisi baman namisak unun da tilak nak obisi tasik tanek yokwisi egisat.
Butnokon da yokwisi nandanek tepmi madepsi nandisat do iyon iyon yosot.
- 9 Amin Tagi, gak da nak dakon galaktok teban nandisal.
Butno da kunam yokwisi takdak, unun gak da dabilon pasili dima.
- 10 Wamno gami pi tebaisi anakwan tapmimno minisi asak.
Dabilno pilin tanakwan tagi dima sinjosot.
- 11 Notnoni gat ae gen kalonno gat nak da kapmatjok ap do dima galak ton, nido wudano yokwisi.
Gwakno kisi dubagikon ekwan.
- 12 Nikba kimokgen do nandan amin unun nak abidok do pat yipman.
Amin nak antasik ak do nandan amin yo yokwi an nam do gen yon.

Bisapmi bisapmi yokwi an nam do gen yan panjeban an.

- 13 Mani amin mirakni mini yombem geni dima nandan yomisat.
Nak kadim yombem, do antan yok kinda dima asat.
- 14 Nak amin kinda gen aripmi dima nandagi, ae kobogi aripmi dima yogogi yombem.
- 15 Mani Yawe, nak gak do jomjom asat.
Amin Tagi, gak Pinjopno, do gaga geno dakon kobogi antobilbi.
- 16 Nak bisit yan asat, "Yum pindagaki sagalek nikban uwal da but kwaktok dima nandani."
- 17 Nido, nak kili ununjok mokdisat.
Ae tepmi toktogisi pasat.
- 18 Nak gulusunno gagon yan tentenosot, anek yokwi agim do bupmisi nandisat.
- 19 Uwal morapno unun tapmimi tonji.
Unun da isal dogin uwal an naman.
- 20 Nak anpak tagisi an yomisat, mani kobogi do anpak yokwi an naman.
Nak anpak kilegi yolapbo unun do nandanek nak dakon uwal dagon.
- 21 Yawe, dima nepman deki.
Pinjopno, nak da dubagikon dima egipbi.
- 22 Amin Tagi, gak yokwikon ban timit timit amino.
Nak tepmisi anpulgoki.

39

Amin jigini ton dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin Jedutun do mandabi.

- 1 Nak kili yagim, "Anpak morap aben unun kila tagisi anek aben.
Ae gen yokenon yokwi kinda dima aben.
Amin yokwi nak da kapmatjok egipni bisapmon nak gen kinda dima yoken."
- 2 Nak gen mapmit anek gen kinda dima yagim.
Ae yo tagi kisi do genjok kinda dima yagim.
Mani butjikno unun madepsi taganek paptan madepsi agit.
- 3 Anek butnokon da nandaba kiksi agim.

- Nak sigin nandaŋek butno da jigi madepsi nandagim, do gen yagim.
- ⁴ Yawe bisit yaŋ iyigim, “Egip egipno dakon wasip nayinbi nandako. Bisap niaŋ da egipben unun nayinbi nandaken. Egipben dakon bisap unun pisipmisok unun do nayiki.
- ⁵ Nak dakon bisap pisipmisok yipgul. Gak da dabilon nak dakon bisap yo isali. Amin kinda da mirim yawik pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan.”
- ⁶ Amin morap gildat paŋopmon wupnin noman taneŋ tepmi pasilgaŋ unun yombem. Yo morapmi timit do pi madepsi aŋ, mani pi madep aŋ unun bami mini. Amin da yo morapmi paŋmuwukgaŋ, mani namin da timitjak unun dima nandaŋ.
- ⁷ Mani Amin Tagi, abisok nak nido jomjom asat? Nak gak do nandaŋ gadaŋek gak dagin aŋpulugoki do jomjom asat.
- ⁸ Yokwikon naŋ abidaŋek diwari morapno wiririk nabi. Yum pindagaki nandaŋ kokwini tagi dima amin da yaŋsul dima aŋ namni.
- ⁹ Mani nak gen dima yosot. Nak gen mapmit gin asat. Nido, gak da gaga nak do yo unun asal.
- ¹⁰ Saŋbenek tepmi pi dima nabi. Obisi nikgil, do tapminno minisi asak.
- ¹¹ Gak da amin tebai yoyineŋ yokwini dakon kobogi yomisal. Yo moniŋ da imal kinda naŋba yokwi tosok, unun da tilak yo morap unun do galak tosok unun wagil wiririkbi pasil mudon. Amin kinda da mirim pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan.
- ¹² Yawe, bisitno nandaki. Anpulugoki do yaŋ tidosot unun do mirak pakyaŋsi yopbi. Mirakgo dima sopbi, nido gak gat bisap pisipmisok gin miktimon egipdamak.

Nak babakno yombem.

Unun kisi bisap pisipmisok gin miktimon egipgwit.

- ¹³ Saŋbenek yo yokwisi dima aŋ nabi. Yum nandaŋaki butno ae tagisi asak. Aŋaki don kimagek on miktim wagil yipmaŋ dekgeŋ.

40

Piŋkop ankisik kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Nak butno yawori taŋakwan Yawe da aŋpulugosak do jomjom agim. Aŋek yaŋ tidaŋapbo nak da tetgin do tobilek tekno nandagit.
- ² Nak gapma dubagisikon maŋ neŋak kagagwan egapbo Yawe da ilikban wigim. Awiŋ tip kwenon nepban kosit tagi agipgum.
- ³ Piŋkopnin ankisiken do kap kalugi kinda nangut. Amin morapmi da yo agit unun kaŋek Yawe do pasalek egip egipni Yawekon tosok yaŋsi nandaŋ imdaŋ.
- ⁴ Egip egipni Yawekon tosok yaŋsi nandaŋ amin unun kisik kisik ekwan. Unuden amin iyi do nandaba wikwan amin dima yolgaŋ, ae kokup kidat dima gawak yomaŋ.
- ⁵ Yawe Piŋkopno, gak nin paŋpulugok do yo tagisi morapmi agil. Gak da nin do nandak nandak asal unun madepsi, ae nin paŋpulugok do pi asal unun manjiri mini. Nak da amin aripmi dima yoyiko nandaŋ mudogi.
- ⁶ Amin da bit kilapyo dapmaŋ mukwa sosoŋ, ae kindapmon wagil soŋba sosoŋ, ae diwari wiririt do mukwa sosoŋ, unun kisi do madepsi dima galak tosol. Mani gak da nak aŋtagap abi gak dakon gengo guramit do nandisat.
- ⁷ Do yaŋ yosot, “Nak gagon kili abisat. Kalip nak do gen kili mandabi unun yaŋ,
- ⁸ Piŋkopno, nak gak dakon galaktok yol do tagisi nandisat. Gak dakon nawa gen butnokon ton.”

- ⁹ Gak da anpak kilegi asal unun minjat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwukanon yoyisat.
Yawe gaga nandisal, nak gen mapmit dima asat.
- ¹⁰ Gak da anpakgo kilegikon da nak yokwikon ban pulugan nepgul, unun dakon geni dima witjiko tagit.
Gengo guramigek nin yokwikon ban timikgil unun dakon yankwok asat.
Amin do but dasi galak tan yomisal ae anpak bamisi gin asal unun dakon geni amin morapmi muwugakwa yoyin tenjenosot.
- ¹¹ Yawe, bupmi nandan nabi. Nak do but dasi galak tan naminek gengo guramigek kilano dagok dagogi minisi abi do nandisat.
- ¹² Nido jigim morapmi noman tan naman, unun manjiri mini.
Yokwino morapmi da witjin namik da tagi dima sintosot.
Anpakno yokwi morapmi da busun dangwano dakon tilak yapmandak.
Butno tagi dima tanakwan tapmimno minisi asak.
- ¹³ Yawe, jigikon nan tagi abidoki?
Yawe, tepmisi abinek nak anpulugoki.
- ¹⁴ Amin di da nikba kimotdisat.
Gak da si pabin yopmanek panin tok abi, anaki mayaktok pani.
Amin diwari nak dakon jigino do kisik kisik an.
Gak da wiririkbi tobil kinakwa pabin yopbi dosi nandisat.
- ¹⁵ Nak da yokwi toko nandane tagisi nandan.
Gak da mayaktok sigin yominaki anpak yokwini do gembin pikpiksi nandani dosi nandisat.
- ¹⁶ Mani gak wisin gandak do pi an amin buri tagisi anakwa but galaksi nandan.
Minjat aminyo gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandan amin, unun da, "Yawe unun wukwisi" yan tagi yoni.
- ¹⁷ Nak wadak wadak amin. Mani Amin Tagi da nak do nandak nandak asak.

Pin kop, gak dagin panpulugok amino, ae nak yokwikon nan abidosol.
Do jomjom dima abi. Tepmisi nak anpulugoki.

41

Sot amin kinda Pin kop da anmilip asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Amin kinda da tapmimni mini amin pindagek panpulugosok, unun amin kisik kisik tagi asak.

Jigi altan imni bisapmon Yawe da pulugan yipdisak.

² Yawe da unun amin ankutnanakwan kimot dima asak.

Kilani anakwan miktimnikon gisami ton egakwan uwalni da dima abin yipdan.

³ Amin unun sot asak bisapmon Yawe da anmilip aban tapmim kaluk pakdisak.

⁴ Nak yan yagim, "Yawe, nak yokwi gak do angamisat, do bupmi nandan naminek sotno anmilip abi pasiljak."

⁵ Uwalno da nandaba yokwi tanban naminek yan yon,
"Ni bisapmon kimagek mani pasiljak?"

⁶ Kinda da abin nandane top yan namisak.
Anek sotno dakon mibili nandane kin amin yoyinek anupbal ak do yosok.

⁷ Uwalno kisi da muwugek gen pisigon da yo yokwisi kinda da altan imik yan yanek yan yon,

⁸ "Sot yokwisi kinda da abidak, do pokdok tamokon da aripmi dima pidosak."

⁹ Nak notno kinda kalip notnosi yan nandan iminek jap kalon nagimak.

Mani ununyo kisi da nandaba yokwi tok an naminek uwal annamisak.

¹⁰ Yawe, nak do bupmi nandane sotno anmilip anaki unun amin kobogi yoben.

¹¹ Uwalno da nak dima abin nepmanan, do nak yansi nandisat, gak nak do tagisi nandan namisal.

- 12 Nak anpak kilegi gin asat, do kilano anjaki gak da kapmatjok toktogisi egi wigiken.
- 13 Yawe, Israel amin dakon Pinjkop toktogisi anjksin anan wiginen teban. Unjun asi.

PAPIA 2

(Kap 42-72)

42

Amin kinda kokupni yipmanjek dubagikon egisak dakon bisit

Kap on do "Maskil" yan yon. Unjun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Jon kilap dia miktim kibiri timon pakbi do tep ton, unuden nak Pinjkop gak gat egip do tagisi nandisat.
- 2 Pinjkop, amin da pakbi do tep ton unuden, nak Pinjkop egip egipmi ton gak do nandisat.
Ni bisapmon kiko Pinjkop gat egipden?
- 3 Gildari ae kalbiyo amin da yan yon, "Pinjkopgo dukon egisak?"
Yan nayan, do bisapmi bisapmi kunam tagegisat.
Gildari ae kalbiyo kunam ban japmi do nanjegisat.
- 4 Bisap tagisi kalipmi do nandanek butno obisi yokwi tosok.
Kalip nak amin morapmi Pinjkop da yutnon mibiltan yominek panjigim.
Nin kinjek kisik kisik do yan tidagiman.
Anek ya yan yagiman.
Unjudon gak gawak gam do muwuk mamno kigit.
- 5 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?
Nak Pinjkop do nandan gadanek unjun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom aben.
Unjun Pinjkopno, do aeno mani yan anjksiken.
- 6 Butno madepsi jik tosok, do nak gak do nandisat.
Nak Jodan Pakbi tet do ae Hlen Emon ae Hlen Misa unjudon egek aeno nandan gamisat.

- 7 Tap da tagan wunek ilenon miktim witjisak ae pakbi tek manakwa wiwik madep asak,
unuden gin jigi morapmi da witjin naminakwa yokwisi nandisat.
- 8 Yawe da gildaron but dasi galak tan namisak.
Kalbi ya yan iyik do kap yosot.
Pinjkop egip egip namisak unjun bisit iyisat.
- 9 Pinjkop tip madepno yan iyisat, "Gak nido intan namisal?
Yum pindagaki uwal da abin nepmanakwa butno nido obisi jik tosok?"
- 10 Toktogisi uwalno da sitnok an naminek yan yon, "Pinjkopgo dukon egisak?"
Gen unjun da gobin da yan yaman naminakwan kimot do nandisat.
- 11 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?
Nak Pinjkop do nandan gadanek unjun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom aben.
Unjun Pinjkopno, do aeno mani yan anjksiken.

43

Amin kinda kokupni yipman dekgit dakon bisit

- 1 Pinjkop, manji gaman amin da nak abin nep do an.
Nak anpuluganek gen yokwi yan naman unjun kosit sopman yobi.
Anek anpak tagisi asat unjun yolinbi koni.
Unjun top amin, anpakni yokwisi, unjun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 2 Gak Pinjkopno. Amin yokwi da dima abidoni yan do gagon obin pasildat.
Yan anapbo nido manji namisal?
Nido uwal da abin nepmanakwa butno obisi jik tosok?
- 3 Tenjenigo gat ae gengo bami gat yopbi nagon obinek kosit nolinjl.
Nolinjal kanek nomansi telagi ilengokon gaga egisalon wigiken.
- 4 Wigek gak da altakon opben.
Pinjkop, gak da butno antagap anjki kisik kisik madepsi nandisat.

Gak Pinjopno, do nak gita tidanjek kap yanjek mango anjksikenj.

⁵ Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosook?

Nak Pinjop do nandan gadanjek unun da yokwikon ban kukwan nepjak do jomjom abenj.

Unun Pinjopno, do aeno mani yan anjksikenj.

44

Israel amin Pinjop da panpulugosak do bisit iyiwit

Kap on do "Maskil" yan yonj. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjop, babiknin da kalip egipgwit bisapmon pi tapmimi tonj agil unun dakon geni niyiwit.

Nin mirak yopmanjek gen unun kili nandagimanj.

² Gaga da tapmimon da amin njwaknjwari miktinnikon egipgwit unun yolbi kiwit.

Anej unun miktin babiknin do yominjaki unudon tebai egipgwit.

Gak da Amin Njwaknjwari Kabi panjupbal agil, mani babiknin panpuluganjaki tagisi egek madepsi irenj tawit.

³ Babiknin emat agak sibakon da miktin unun dima abidawit.

Iyi dakon tapmimon da emaron dima teban tawit.

Gak da but dasi galak tanj yomgul do unun gat egek tenjenj yomgul.

Gak da tapmimon gin emaron teban tawit.

⁴ Gak Kila Amin Madepno ae Pinjopno.

Gak da yanjaki Jekop dakon amin kabi da emaron teban tonj.

⁵ Gak da tapmimon gin uwalnin yolno kwanj.

Gak da manon da uwalnin bamanj misinjkgamanj.

⁶ Obip da anpuluganban emaron teban tokenj yanj dima nandisat.

Ae emat agak sibano da nak anpuluganban dima teban tokenj.

⁷ Gak dagin panpuluganjaki uwal da nin dima pabinj nipgwit.

Unun da nin do dima galak tanj nimanj, mani gak da unun gat emat wamanjek panmayak agil.

⁸ Pinjop, nin gildat kinda kalonj gak do man madep gamamanj.

Bisap dagok dagogi mini mango anjksinenj.

⁹ Mani gak manji kili nimgul, anjek pabinj nipmanjek emat aminin gat kisi sanjenjek emaron dima kwanj.

¹⁰ Yanj anjaki uwal da panjopba pasal kinjapno yo kabinin kili timikgwit.

¹¹ Gak da yum nindanjaki nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwamanj.

Anej gak da miktinninon ban nolbi dukwan dukwan kinj Amin Njwaknjwari Kabi da binapmon ekwamanj.

¹² Gak da yum pindagaki minjat amin kabigo Amin Njwaknjwari Kabi dakon oman monji dagawit.

Yumanj nanjek tomni pinjisi gamgwit, monenji madepsi dima timikgil.

¹³ Gak da ninon yanj anjaki, amin nin da kapmatjok ekwanj unun da yanjsul an nimanj.

Miktin morap nin panjwasinjek tanj ananj kwanj unun da yanjsul madepsi anj niminjek gen mayagisi yanj nimanj.

¹⁴ Gak da amin kabi morap miktimi miktimi ekwanj unun panjtagap anjaki nin dakon man do mayak mayak gen yonj.

Ninon yo noman tanj unun do jikgo madepsi yanjanj nimanj.

¹⁵⁻¹⁶ Uwal da jigilak gen yanj naminjek gen girenj nayanj.

Anej kobogi do anjak yokwisi an namanj.

Do bisapmi bisapmi yokwisi nandanjek mayaktok obisi pasat.

¹⁷ Pinjop, nin gak dima intanj gamgumanj, ae gak dakon sanjek sanjek dakon gen dima abinj yipgumanj.

Mani unun yo morap noman tanj nimgwit.

¹⁸ Nin manji gaminjek gak dakon kosit dima yipmanj dekgimanj.

¹⁹ Mani jonj kilap da ekwanj timon gak da nin panjupbal agil.

- Anek pilin tuk madep nan nin witjigil.
- 20-21 Pinjkopnin, gak do injan gamguman, bo ae kisitnin amin njwaknjwari dakon pinjkopni do yopno kinakwa bisit agiman tam gaga nandabim.
- Nin da butgwan nandak nandak morap pasili ton unun nandan mudosol.
- 22 Nin gak dakon minjat aminyo ekwaman, do gildat kinda kalon uwal da nindapba kimokgoman.
- Nin sipsip si nindapba kimori da tilak ekwaman.
- 23 Amin Tagi, gak pida! Gak nido pokdol? Pida!
- Nin do toktogisi manji dima nibi.
- 24 Gak mibili nido pasil nimisal? Amin da yokwi an nininakwa nin jigi madepsi sigin paman.
- Nin dakon jigi do dima injan nibi.
- 25 Nin man kimbabanon pagapno giptimnin amin kimakbi da yan miktimon ton.
- 26 Pinjkop, pida abin nin panpuluga.
- Butdasi galak tan yomyom anpakgo do nandanek nin yokwikon ban timigaki kimot dima anen.

45

Kila amin madep da minjat pasak dakon kap

Kap on do "Maskil" yan yon. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on minjat pakpak dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek "Jaren tagisi" kon da yoni.

- 1 Nandak nandaknokon gen tagisi morapmi ton.
- Nak kap on mandan yobo kap yon amin da kila amin madep do yan imni.
- Gen kagano unun kilda mandak tagisi dakon kilda mandak yombem.
- 2 Gak amin tagisi. Amin gak yombem mini. Gengo unun tagisi gin.
- Do toktogisi Pinjkop da gak do yo tagisi an gamdisak.
- 3 Gak kila amin madep tapmimi ton.
- Gak tilimgo morapmi, ae man madepgo unun wukwisi.

- Gak emat agak siba kwengokon anteban anek emat do tagap toki.
- 4 Gak kila amin madep mibiltogi man madepgo ton.
- Oskon yigek emaron kinjek teban toki.
- Yan anaki amin da gen bami aripmi dima abin yipni.
- Ae amin da kosit kilegi nan yolek agipni do emat asal yan nandani.
- Pi tapmimi ton anaki gandanek tamtam yokdan.
- 5 Gobingo unun kisigisi do uwalgo wami gamikon obisi sugan yomisak.
- Amin Nwaknjwari Kabi pabin yopmanjaki gak da kandap mibilgogwan ekwan.
- 6 Pinjkop, gak kila amin madep toktok teban egisal.
- Minjat amingo kosit kilegikon da kila asal.
- 7 Gak anpak kilegi do but dasi galak tanek anpak yokwi do kuragisi nandisal.
- Yan nandisal do Pinjkopgo da gak kisik kisik abi do bit nelak tagal gamgut.
- Notgo kinda yan dima tagal imgut.
- 8 Imal dubakgo mea ae aloe ae kasia dakon pakbi kibani tagisi unun ban dapbi.
- Kila amin madep dakon yut unun elepan dakon jomi ban panjilim abi.
- Anek gak da kisik kisik abi do gita tidon.
- 9 Kila amin madep dakon gwani gat minjat man madepni ton diwari gat unun gak da yutnon ekwan.
- Kwin amin tetgo do akdak.
- Unun tilimni Opir miktim dakon gol ban wasanbi.
- 10 Minjat gimoni kila amin madep pak do nandisal, gak nak dakon gen do mirak yopmanek unun do nandaki.
- Gak minjat aminyo kokupgokon ekwan unun injan yobi, ae yawi diwatgo kisi injan yobi.
- 11 Nido kila amin madep da minjat tagisi yan gandanek but dasi galak tan gamisak.
- Unun amin tagigo, do man madep imin kimokgi.
- 12 Tair kokup pap dakon minjat aminyo da but galak do yo panabin gamdan.

- Ae yoni morapmi amin da gak dakon tagi tim abidok do but galak do yo panabin gamdan.
- 13 Kila amin madep dakon minjatni iyi dakon yutgwan egisak.
Unun minjat tagisi.
Imal pak unun mali gol ban wasanbi unun ban pantilim abi.
- 14 Imalni unun kildani mibili mibili.
Abisok minjat unun kila amin madepmon ananj kwan.
Anakwa minjat gimonji notni kisi yol ananj kwan.
- 15 Kisik kisik anek but galak nandanek kila amin madep da yut madepgwan wukwan.
- 16 Kila amin madep gak monjigo morapmisi altokdan.
Unun da datgoni dakon tamo timigek man madep panek miktim morapmon minjat aminyo kila akdan.
- 17 Gak dakon man madepgo minjat aminyo abisok ae don altanek egi ananj kikan unudon yan tentenan ananj kikan.
Anapbo toktogisi minjat aminyo da mango anjksinj wigikdan.

46

Pin kop nin gat egisak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek "Minjat gimonji kabi" kon da yoni.

- 1 Pin kop unun nin dakon pasili tamonin.
Unun da nin bisapmi bisapmi panjeban asak.
Jigi paman bisapmon unun nin da kapmatjok egek panpulugosok.
- 2 Yando, miktim wudip anakwan ilen oba tuwil ki tapmon pigini kan, nin unun do dima pasolnenj.
- 3 Tap madepsi tamaligakwan tarak madepsi anek ilen oba pankwakwalitjak kan, nin unun do dima pasolnenj.
- 4 Pin kop Wikwisi Madep unun telagi kokup papnikon egisak.
Unun kokupmon pakbi madep kinda pakek amin kisik kisik yomisak.

- 5 Pin kop unun kokup papmon egisak, do kokup unun aripmi dima yokwi tosak.
Wisa migon yipmanjakwan Pin kop da kokup unun anjknosak.
- 6 Miktimi miktimi minjat aminyo da pasol pasol madepsi anakwa on miktim dakon kila amin madep gat minjat amin kabiyoni gat obisi tasik ton.
Pin kop da gen pap yanjakwan miktim pakbi dagonj.
- 7 Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.
Jekop dakon Pin kop unun dam tebanin aripmi dimasi tuwili egisak.
- 8 Ji abinjak Yawe da wasok asak unun do pindakgit.
Miktimon wasok masi masimi asak unun pindatni.
- 9 Miktimi miktimi emat panjawot asak.
Obip gat gwawiya gat gwokgalek pasikni kindapmon sosok.
- 10 Unun da yan yosok, "Ji tayanjak egek nak Pin kop bamisi unun pakyanji nandan namni.
Miktimi miktimi amin nak do nandaba wukwan namni.
On miktimon nak dogin nandaba wigisak."
- 11 Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.
Jekop dakon Pin kop unun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak.

47

Pin kop unun minjat amin morapyo kisi dakon kila amin madep yikdak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Minjat amin morap ji kisik kisik anek kisit tidok ani.
Ji kisik kisik dakon yan tidok anek kap yanek Pin kop anjksini.
- 2 Yawe Wukwisi Madep unun njwakjwarisi.
Unun miktimon minjat amin morap dakon Kila Amin Madep Wukwisi egi yomisak.
- 3 Unun da uwalnin panjin yopban nin dakon pinbinin ekwanj.
- 4 Pin kop da Jekop dakon diwatni nin do but dasi galak tan ningut.
Iyi miktim kinda manjinjek nin do kili ningut.

- Unun miŕtim do nandano yo madepsi asak.
- ⁵ Pinŕkop Kwen Kokup wiŕiŕit.
Wiŕakwan amin kisik kisik anek madepsi yaŕ tidanek kwenyo kisi piŕowit.
- ⁶ Kili Pinŕkop anŕkisik do kap yono.
Anek Kila Amin Madepnin kisik kisik kap yaŕ imno.
- ⁷ Pinŕkop unun Kila Amin Madep yiŕgek miŕtim morap kisi kila asak.
Nin mani anŕkisik do kisik kisik kap yoneŕ.
- ⁸ Pinŕkop unun Kila Amin Madep yiŕgek miŕat amin morap kisi kila asak.
Kila Amin Madep yiŕiŕit tamoni telagi unudon yikdak.
- ⁹ Miŕat amin morap dakon kila amini unun muwukba nin gat kisi Abraham dakon Pinŕkop yaŕ anŕkisan.
- Unun on miŕtim dakon kila amin madep morap dakon Pinŕkop egisak.
Miktimi miktimi mani wukwisi taŕ anjaŕ kisak.

48

Saion kokup pap unun man madepni toŕok ae tilimni tagisi

Kap on Pinŕkop gawak imim kap. On Kora amin kabi dakon.

- ¹ Yawe mani wukwisi. Nin telagi kabapnikon wiŕgek Pinŕkop da kokup papgwan piŕgek anŕkisiŕ kimotneŕ kaŕ unun tagisi.
- ² Pinŕkop dakon kabap unun wagil tagisi ae dubagisi.
Miktimi miktimi amin da Saion Kabap do but galaksi nandaŕ.
Kila Amin Madep Wukwisi dakon kokup pap unun kabapmon toŕok.
- ³ Pinŕkop unun kokup papgwan egisak.
Egakwan amin da Pinŕkop unun dam tebanin ariŕmi dima tuwili egisak yaŕ kaŕ nandaŕyo an.
- ⁴ On miŕtim dakon kila amin madep Saion gat emat anek abiŕ yip do awit biŕapmon muwugek Saion da kapmatjok apŕwit.
- ⁵ Abiŕ pasolisi kaŕ pasal si kiŕwit.

48:2: Mt 5.35

- ⁶ Madepsi nimnimigek miŕat da monji al-tok do anakwa tepmi madepsi paŕ unun da tilak nandawit.
- ⁷ Yaŕ nandaŕakwa gak da dapbi kimakŕwit.
Unun gildat wiŕsak tet da miŕim madep da Tarsis amin dakon tap wakga paŕupbal asak,
unun da tilak gak da unun amin paŕupbal agil.
- ⁸ Kalip Pinŕkop da kokupni anŕkutnaneŕ yo agit unun dakon geni nandaŕiŕman.
- Abiŕok aeni yaŕ gin anakwan koman.
- Nin Pinŕkopnin Yawe Tapmim Ami da kokup papmon ekwaman.
- Pinŕkop da kokupni anŕteban anakwan biŕap mudok mudogi mini tebai taŕ anjaŕ wiŕikdisak.
- ⁹ Pinŕkop, nin gak da telagi yutŕwan egek gak da nin do but dasi galak taŕ nimisal unun do nandaŕek ekwaman.
- ¹⁰ Pinŕkop, miŕtim diwarikon da diwarikon mango wukwisi toŕok,
do unudon amin da mango anŕkisan.
Gak tapmimgo madepsi, ae anŕpak kileŕisikon da miŕat aminyo kila asal.
- ¹¹ Gak gen kokwin pi kileŕisi asal, do Saion Kabapmon amin da kisik kisik anakwa Juda miŕtim dakon kokup moniŕ moniŕ amin da but galak nandaŕ.
- ¹² Ji kiŕ Saion kokup pap dakon dam madep anŕwasineŕ uwal pindat do dam unun da kwenon yut dubak dubak abi unun manjini.
- ¹³ Ji Saion kokup pap dakon dam madepni gat, ae yut tebani gat, unun pakyaŕsi pindatni.
Yaŕ anek don altoni amin yoyini.
- ¹⁴ On Pinŕkop unun biŕap mudok mudogi mini Pinŕkopnin egi wiŕisak.
Unun da kosit noliŕakwan wiŕi kimot da paŕ dagoŕak.

49

Amin moneŕ dogin nandaŕ unun amin nandaŕ kokwini tagi dima

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yoŕ dakon kila amin do mandabi.

- 1 Miñat amin morap ji nandani.
Miktimi miktimi ekwan miñat amin morap ji nak dakon gen do mirak yopni.
- 2 Mani tonj amin ae amin isali, yoni morapmi amin ae yoni mini amin, ji kisi gen on yosot unun pakyanji nandani.
- 3 Nawa gen yoko nandanek egip egip tagisi dakon mibili nandan pisoni.
- 4 Nak nawa gen do mirak yopmanek gita tidanek tilak gen dakon mibili dayiken.
- 5-6 Amin egip egipni monejon gin tonj yan nandanek pibit tidok an amin unun da nak angwasinek anupbal ak do an.
Mani unun an amin do dima pasolgen.
- 7 Amin kinda da iyi dakon egip egipni yum do Pinjop do monej aripmi dima imjak.
- 8-9 Egip egip dakon yuman nogi unun wuk-wisi.
Pinjop do monej iminek miktimon bisap dagok dagogi mini egi ananj kinej dakon kosit kinda dimasi tosok.
- 10 Pindakgaman, nandan kokwini tagisi amin gat, ae nandan kokwini tagi dima amin gat, ae buri mini amin unun kisi kimotdan.
Kimagakwa yo morapni amin njawanjwari da timitdan.
- 11 Unun kalip miktim yuman nanek iyi do timikgwit,
mani kimakbi kokup da kokupsini aban unudon dagok dagogi mini egipdan.
- 12 Amin dakon yoni tagisi unun da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.
Unun jon bit kilapyo da yan kimotdan.
- 13 Amin egip egipni iyikon tosok yan nandan amin unun kimotdan.
Unuden amin nandak nandak tagi mini.
Unun amin yoni morapmi do kisik kisik an, mani unun kimotdan.
- 14 Sipsip da yan kimagek kimakbi kokupmon kini do Pinjop da yan mudan yomgut.
Yutni tagisi yipman detni, ae giptimni da miktan mudoni.

Anakwa kimot da kila amini egi yomdisak.

- 15 Mani, Pinjop da nak yokwikon nan abidokdisak.
Anakwan amin kimakbi tamo da nak abidosak dakon tapmim dima tan imdisak.
- 16 Amin diwari monej morapmi timitni, ae yutni madepsi ani, ae tilimni morapmi kan, gak unun do but yokwi dima abi.
- 17 Unun kimagek yo di aripmi dima pabidanek kikdan.
Yo morapni tilimi tonj unun gat kisi timigek kimakbi kokupmon aripmi dima kikdan.
- 18 Ekwan bisapmon, yoni unun do kisik kisik an.
Unun pi madepsi anek yo morapmi timigakwa miñat aminyo da “amin tagisi” yan yon.
- 19 Mani unun kimagek babikni gat gildat ae dima kokogi kokupmon egipdan.
- 20 Man madepnin da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.
Nin jon bit kilapyo da aripmon kimotdaman.

50

Pinjop da amin dakon anpak kokwin asak
Asap dakon kap kinda.

- 1 Pinjop Tapmim Ami unun Yawe.
Unun da amin kisisi miktimon ekwan unun yan ilikdak.
Gildat wisak tetgin da wasanek kin si pigisak tetgin amin ekwan kisisi yan ilikdak.
- 2 Pinjop unun Saion kokup papmon egisak.
Kokup unun gwaljigi mini wagil tagisisi.
Pinjop dakon tilimni unudon da tenjenan kisak.
- 3 Pinjopnin tayanok dima abisak.
Yo morapmi sonban mudon unun dakon kindapni da mibiltan iban abisak.
Sikak mirimyo madepsi kagagwan da abisak.
- 4 Miñat amin kabiyoni dakon anpak kokwin anakwan pindatjil do Kwen Kokup gat ae miktim gat yan yoban abamal.

- ⁵ Piŋkop da yaŋ yosok, “Miŋat amin kabino nak gat saŋbek saŋbek aŋek uŋun aŋteban ak do mukwa sowit ji nagon apba muwutneŋ.”
- ⁶ Kwen Kokup da iyi yaŋ tenŋenaŋek yaŋ yosok,
“Piŋkop uŋun aŋpakni kilegisi.
Uŋun iyi gen kokwinagak ami.”
- ⁷ Piŋkop da yaŋ yosok, “Miŋat amin kabino mirak pani.
Nak gen kinda dayikdisat.
Israel amin nak da gen pikon depdisat.
Nak Piŋkop egisat.
Nak ji dakon Piŋkop.”
- ⁸ Ji da bit kilapyo parekgaŋ ae bit kilapyo bisapmi bisapmi nagon paŋabiŋ soŋba soŋ mudonŋ nak uŋun do gen tebai dima dayisat.
- ⁹ Nak bulmakau wili bo meme ji da nagon ban timit do dima nandisat.
- ¹⁰ Joŋ kilap morap koron ekwaŋ gat ae bulmakau ileŋ tausenon ekwaŋ gat uŋun kisi nak dakon gin.
- ¹¹ Kabapmon minam morap ekwaŋ uŋun kisi nandaŋ yomiŋ mudosot.
Ae joŋ kaga yo moniŋ morap ekwaŋ uŋun kisi nak dakon.
- ¹² Nak jap do abeŋ kaŋ, but piŋso dima dayikdisat.
Miktim madep gat ae yo morap uŋungwan toŋ uŋun kisi nak dakon gin.
- ¹³ Nak bulmakau dakon sabamni gat ae meme dakon yawi gat uŋun nosot yaŋ nandaŋ, ma? Uŋun dimasi.
- ¹⁴ Ji nak do ya yaŋ nayini kaŋ, uŋun da mukwa sogok tagisi asak.
But galak do yo morap Piŋkop Wikwisi nak do nam do yaŋ teban tok awit uŋun namni.
- ¹⁵ Ji yaŋ aŋek jigi altaŋ damni bisapmon nak do yaŋ tidanba paŋpulugokdisat.
Yaŋ aŋapbo man madep namni.”
- ¹⁶ Mani Piŋkop da amin yokwi do yaŋ yosok, “Ji nido gen tebano isaldogin gen kagakon da yoŋ?
Ae nak dakon saŋbek saŋbekno dakon gen nido yoŋ?”

- ¹⁷ Ji nak da egip egipji paŋmilip abeŋ do kuragisi nandaŋ, aŋek bisapmi bisapmi nak dakon gen pabiŋ yopmangaŋ.
- ¹⁸ Ji kabo noknok pindagek not anyomaŋ.
Aŋek yumabi amin gat kisi akwaŋ.
- ¹⁹ Ji gen yokwi gat ae top gen gat yoŋ.
- ²⁰ Aŋek notji gen yaŋ yomaŋ.
Disi dakon menji dakon monjini yaŋba yokwi tok aŋ yomaŋ.
- ²¹ Ji yaŋ aŋakwa nak gen kinda dima yagim.
Do nak disi yombem yaŋ nandaŋ namaŋ, mani dimasi.
Abisok nak tebai dayiŋek nomansi gen pikon depdisat.
- ²² “Miŋat aminyo manji namaŋ amin ji nandani.
Ji yaŋ gin egipni kaŋ, nak da ji paŋupbal aŋapbo amin kinda da ji yokwikon baŋ aripmi dima timitjak.
- ²³ Amin kinda ya yaŋ nayisak, uŋun paret naŋ yaŋ namisak.
Uŋun amin da mano awigisak.
Ae nak da amin geno guramitni uŋun yokwikon baŋ timitdisat.”

51

Yokwi wiririt dakon bisit

- Dewit da Batsiba kon yumabi aban don kombi amin Natan da yokwini yoligit. Aban Dewit da yokwini do nandaŋek kap on mandagit. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.
- ¹ Piŋkop, gak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak taŋ yomisal, do nandaŋ yawok nabi.
Bupmigo madepsi do nak dakon diwarino yipmaŋ nabi.
- ² Sugaŋ aŋmilip aŋaki aŋpak yokwino mudoni.
Diwarino wiririk naminaŋaki kilek token.
- ³ Gulusuŋ at yaŋsi nandisat.
Uŋun gulusuŋno toktogisi taŋba nandisat.
- ⁴ Nak gulusuŋ gak naŋgin aŋ gamisat.
Gak da dabilon yokwisi at.
Yaŋdo, gen pikon nepmaŋek gen yaŋ nabi uŋun tagisi.
Gen kokwin kilegisi aŋek kobogi namdisal.

- ⁵ Asisi, yokwi gat kisi altagim.
Men da butgwan wasaneƙ yikgim
bisapmon yokwi gat kisi yikgim.
- ⁶ Asi, nin butninon da topmi mini egipnen
do nandisal.
Do gak da nandan kokwingo tagisi but-
nokon nayin deƙgi do nandisat.
- ⁷ Yokwino wiririkbi kilegisi egipben do
nandisat.
Sugan nepbi ais kwakwagisi unun da
tilak kilegisi egipben.
- ⁸ Butno antagap abi aeno kisik kisigi ton
egipben.
Asi, wagisi abin negul, mani aeno
kisik kisik aben do nandisat.
- ⁹ Diwarino aego dima pindakgi.
Yokwino kisi wiririk mudoki.
- ¹⁰ Pinƙop, butno ankaluk abi kilegisi asak.
Butno ankaluk abi gak nanƙin golben.
- ¹¹ Nolbi gak da dubagikon dima egipben.
Telagi Wupgo nagon egisak unun
dimasi gwayeki.
- ¹² Kalip yokwikon nan anpuluganbi kisik
kisik nandagim unun aego nabi.
Anpuluganbi gak dakon gen gu-
ramikgen.
- ¹³ Anek yokwi pakpak amin anpakgo yoyin
deƙgo tobilek gagon opni.
- ¹⁴ Pinƙop, Yokwikon Ban Timit Timit Amin,
nak yokwi anapbo amin kinda
kimagit.
Mani diwarino yipman nabi.
Yan anaki anpakgo kilegi do nandaneƙ
kisik kisik kap yoken.
- ¹⁵ Amin Tagi, gen dulumno antagap abi
mango ankisiken.
- ¹⁶ Gak bit kilapyo parek gaben unun do
dima galak tosol.
Ae bit kilapyo gak do mukwa sok do
dapman soko son pasilni kan, gak
ununyo kisi do dima galak tosol.
- ¹⁷ Pinƙop, nak naga do nandako pinbisi asak
unun da paret si galak tosol asak.
Amin iyi do nandaba pinakwa but tobil
an unun manji dima yomisal.
- ¹⁸ Saion kokup pap amin do galak taneƙ
panpulugoki.
Jerusalem kokup pap dakon dam
madep aego abi atjak.

- ¹⁹ Yan anek unun bisapmon gak paret tagisi
unun do galak tokdisal.
Ae sonba wagil pasildan ununyo kisi do
galak tokdisal.
Nin bulmakau wili gak da altakon son
gamnen.

52

- Amin kinda anpak yokwi do kisik kisik
asak, unun amin nandan kokwini tagi dima*
Kap on kap yon dakon kila amin do mand-
abi. Dewit dakon kap kinda. On kap do
“Maskil” yan yon. Dewit da kap on Idom
miktimon amin kinda mani Doek unun da
kin Sol, “Dewit Aimelek da yutnon kik” yan
iyigit bisapmon mandagit.
- ¹ Amin tebai, gak nido Pinƙop dakon minat
aminyo do anpak yokwi an yomgul
unun do pibit tidok asal?
Bisapmi bisapmi Pinƙop da nandan ya-
wot an yomisak.
- ² Gak top amin, gengo siba geni tepmisi
yombem geni tepmisi da amin
diwari obisi mandan yomisak.
Gildari gildari amin diwari panupbal ak
do nandak nandak asal.
- ³ Gak anpak kilegi do dima galak tosol.
Anpak yokwi dogin galak tosol.
Gak gen bami yogok do dima galak
tosol.
Top yogok dogin galak tosol.
- ⁴ Gak top amin.
Amin diwari panupbal ak dakon gen
dogin galak tosol.
- ⁵ Mani nandaki. Pinƙop da gak wagisi
anupbal akdisak.
Gak tebaisi abidaneƙ yutgokon nan
maban abigikdisal.
Anek obisi gikban pasilaki miktimon
sanbenek dima egipbi.
- ⁶ Amin kilegi da unun yo noman tan gaba
pindagek si pasoldan.
Gak do jikgo yanjan gaminnek yan yok-
dan,
- ⁷ “Kabir. Unun amin Pinƙop da anpuluganek
anteban asak do dima nandagit.
Unun monen yo morapni do nan-
dan gadagit, anek anpak yokwi da
anpuluganakwa tagisi egipben yan
nandagit.”

- ⁸ Mani nak dima.
Nak olip kindap da yan Piŋkop dakon yut kidipmiŋon tagisi kwosot.
Nak Piŋkop but dasi galak taŋ namisak unun do toktogisi nandan dagoken.
- ⁹ Piŋkop, gak da nak anpulugagil, do bisapmi bisapmi ya yan gayiken.
Anek miŋat aminyogo da dabilon mango awigek
“Piŋkop da nak do yo tagisi an namisak” yan yokdisat.

53

Amin dakon gulusuŋ anpakni gat ae anpak yokwini gat dakon gen

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da miŋat aminyo yoyinban tek “Malat” ron da yoni.

- ¹ Nandan kokwini tagi dima amin da
“Piŋkop kinda dima egisak” yan yon.
Unun amin anpak kosirikon dima an.
Unun anpak amin da dimasi agagi ban an.
Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.
- ² Piŋkop Kwen Kokup egek sinjanban miŋat aminyokon pisak.
Anek nandan kokwini tagisi ae Piŋkop dakon mibili nandak do pi an amin di ekwan bo dima yan do wisisak.
- ³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit.
Kisi morap aripgin, unun amin wagil yokwisi.
Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.
- ⁴ Piŋkop da yan yosok,
“Yokwi an amin nandak nandak tagi di dima timikgan.
Amin da bret nanba mudon, unun da tilak amin yokwi da miŋat amino nan mudon.
Ae nak da anpulugoken do bisit dima an.”
- ⁵ Mani madepsi pasoldan.
Kalip yan dima pasalgwit.
Nido, Piŋkop da uwal morapji unun wagilsi dapmanek kidatni maban dukwan dukwan kikan.

Ji da uwalji panmayak akdan, nido Piŋkop da manji kili yomgut.

- ⁶ Nak Piŋkop da amin kinda Saion nan yabekban abin Israel amin yok-wikon ban timitjak dosi nandisat.
Piŋkop da miŋat amini anpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon Israel amin kisik kisik akdan.
Asi, but galaksi nandakdan.

54

Amin kinda da Piŋkop anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Sip kokup dakon amin da kin “Dewit nin da binapmon pasilak da egisak” yan Sol iyiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap on gita tidanek yogogi.

- ¹ Piŋkop mango wukwisi, do amin yokwi da kision ban pulugan nepbi.
Tapmingo madepsi do anpuluganbi tagisi egipben.
- ² Piŋkop, nak dakon bisit nandaki.
Mirakgo yopmanek geno nandaki.
- ³ Nak dima nandan yomisat amin da abin nitdan.
Ematni yokwisi amin da nikba kimokgen do aban.
Unun amin da Piŋkop do yo isali yan nandan.
- ⁴ Mani Piŋkop unun anpulugokno.
Amin Tagi da tapmim naminakan sin gin egisat.
- ⁵ Yo yokwi annaman unun iyikon noman toni.
Bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do uwalno dapbi pasil mudoni.
- ⁶ Yawe, naga dakon galaktok yolek paret gaben.
Mango unun tagisi, do mango ankisiken.
- ⁷ Anpuluganaki jigi morapno da dima abin nepgwit.
Dabil da pindagapbo gak da uwalno pabin yopgul.

55

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do "Maskil" yan yon. Kap on gita tidanek yogogi.

- 1 Pinjkop, nak dakon bisit nandaki.
Anpulugoki do yan tidoko dima nandabi da tilak dima egipbi.
- 2 Bisitno pakyañsi tagisi nandanek gen kobogi nayiki.
Jigi unun da nak anupbal akdisak.
- 3 Uwal da nak anupbal ak do gen tebai yipman.
Amin yokwi unun da nak abin nepmanan, do butnokon da yokwisi nandisat.
Unun da jigi morapmi naminek butjap madepsi nandanek uwal madepsi an naman.
- 4 Nak madepsi pasoldot, anek kimot do nandisat.
Anek unun da aban butno madepsi jik toso.
- 5 Asi, nak madepsi pasoldot, anek giptimno madepsi nimnimikdak.
Pasol pasol da obisi abin nepmandak.
- 6 Do yan yosot, "Bupmisi, nak kinarim da yan pitno ton ak do nandisat.
Anek piriropman kin yik yawot tamo kinda wusin kan unudon yikgen.
- 7 Nak piriropman dubagisi kindakon kin miktim amin dima ekwanon egipben.
- 8 Tepmisi kin ek yongamno kinda analon anek mirim ae sikakyo madepsi da dubagikon tagi egipben."
- 9 Nak pindakgo kokup papgwan pidok anek emat an, do Amin Tagi, gak da geni panjtok abi.
- 10 Unun gildari ae kalbi kokup pap dakon tip dam da kwenon akwan.
Kokup pap dakon minjat aminyo gulusun morapmi gat ae yokwi morapmi an.
- 11 Kokup pap dukwan dukwan amin da amin diwari gat ae yo morap gat panupbal an.
Kosit ilenon notni pabin yopmanek yoni gwayek do panjkewalan.

- 12 Uwal kinda da nabipjak kan, unun jigi tagi paken.
Uwal da nit do asak kan tagi pasilgen.
- 13 Mani dima. Gak kalongin.
Gak notnosi, egip egipnit kaloni.
Anpak yokwi unun gak da gaga asal.
- 14 Nit kalip but kalonon da Pinjkop da yutnon amin diwari gat kisi kigiman.
- 15 Anpak yokwi da butnikon tugawit, do uwalno but pisoni mini tepmisi kimotni do nandisat.
Kalugi sigin egek kimakbi kokupmon kinisi.
- 16 Mani Pinjkop da anpulugosak do bisit asat, do iyi nak yokwikon nan abidosak.
- 17 Jigi da nak anupbal an, do wisa dagokdo, ae gildat binap, ae kalbi kisi kunam tak ibo bisitno nandisak.
- 18 Amin morapmi da nikgan, mani giptimno dima yokwi tan,
nido Pinjkop da jigikon nan pulugan nepmanek kilano anakwan tagisi egisat.
- 19 Pinjkop toktok teban kila amin madep egisak.
Uwalno Pinjkop do dima pasal iman, ae anpakni kulabik ak do dima nandan, do Pinjkop bisitno nandanek uwal emaron pabin yopdisak.
- 20 Nak dakon notno iyi dakon notni gat emat an.
Anek kalip notni gat sanbek sanbek awit unun tuwildak.
- 21 Gen kaga da gen galagi yosok, mani butnikon da emat ak do nandak nandak asak.
Geni da aban but yawot ekwaman, mani geni unun geni tepmisi, emat agak siba yombem da nin mandan nimisak.
- 22 Jigi morap imekdal, unun Yawe da kisiron yopbisi.
Anaki unun da imegek kilago anek gak anteban asak.
Amin kilegi yipban aripmi dimasi mosak.
- 23 Mani Pinjkop, gak da amin dapba kimokgon amin gat, ae top yon amin gat wiririkbi kimakbi kokupgwan pigek pasil mudokdan.
Kimot bisapni tanakwa yawi kalik da tepmi kimotdan.

Mani egip egipno gagon tosok yañsi nandan gabenj.

56

Piņkop nandan gadanj imisak amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yaņ yonj. Uwalni Pilistia amin da Gat kokupmon Dewit tebaisi abidawit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yonj amin dakon kila amin da miņat aminyo yoyiņban “Kinarim kinda miņat dubagikon kindapmon yikdak” unun tegon da yoni.

- 1 Piņkop, nak do nandan yawok nabi. Amin da nak nit do anek nolganj. Gildat kinda kalonj uwalno da nit do abanj.
- 2 Wisa dagokdo da wigi pilindosi uwal da nit do pi anj. Amin morapmi da iyi do nandaba wigakwa abiņ nep do anj.
- 3 Piņkop, yo kinda do pasoldot bisapmon, egip egipno gagon tosok yaņsi nandisat.
- 4 Egip egipno Piņkopmon tosok yaņsi nandanek geni bamisi do nandak nandak anek mani awigisat. Nak Piņkop nandan gadanj imiņek yo kinda do dima pasolgenj. Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- 5 Yo morap akdisat unun uwal da paņupbal ak do pi anj. Toktogisi nak anupbal ak do kosit wusik anj.
- 6 Unun kisi muwugek si pasilek ekwanj. Nak da kosit agisat unudon yubiņek nikba kimokgenj do pi anj.
- 7 Piņkop, gak da anpak yokwi anj unun do yo yokwisi anj yobi. Gak butjap nandan yomiņek emaron teban tanek pabiņ yopbi.
- 8 Jigi pasat unun gak da nandisat. Anek nak unun do jigisi nandanek kunam tagegisat. Kunam pakbino nianj da moņ unun gak da manjiņek papiagokon kili mandal.

- 9 Nak yaņsi nandisat, Piņkop unun paņpulugokno, do bisit anj ibeņ bisapmon unun da uwalno yolban kiņ mudokdanj.
- 10 Nak Piņkop dakon gen awigisat. Asisi, Yawe dakon gen awigisat.
- 11 Egip egipno Piņkopmon tosok yaņsi nandisat, do yo kinda do dima pasolgenj. Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- 12 Piņkop, nak kalip yo ak do yaņ teban tok agim unun akdisat. Nak ya yaņ gayiņek paret abeņ,
- 13 nido gak da kimoron naņ puluganaki dima kimakgim. Anpuluganaki sagalek dima nikgwit. Do Piņkop da dabilon toktogisi tenjeninikon agipbeņ.

57

Amin kinda Piņkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yaņ yonj. Dewit Sol do pasalek kiņ tip kinamgwan pasil egipgut bisapmon kap on mandagit. Kap yonj amin dakon kila amin da miņat aminyo yoyiņban “Dima paņtasik ani” unun tegon da yoni.

- 1 Piņkop, bupmi nandan nabi. Nak gagon abisat, kilano aki do nandisat. Pup pudik da meņi da pit kagagwan pasilek ekwanj, unun da tilak ankutnanaki tagisi egisat. Nak yaņ giņ egapbo wigi anupbal ani dakon yo da pasilni.
- 2 Nak Piņkop Wukwisi do yaņ tidosot. Unun da anpuluganban galaktokni tagi yolgenj.
- 3 Unun Kwen Kokup egek nak yokwikon naņ abidanek nak anupbal ak do an amin unun pabiņ yopdisak. Piņkop toktogisi but dasi galak tan namiņek dimasi nepmaņ dekdak.
- 4 Amin da nak angwasaņ. Unun laion amin noknok yombem. Geni unun tepmisi, gwawia ae gobin yombem.

- Melni unun emat agak siba yombem geni tepmisi.
- ⁵ Piŋkop, miŋat aminyo da gak dakon man kundu yapmanek kwensi awigini do nandisat.
Tapmingo yipbi miktim morap kisikon nomansi tenjenosak.
Yan anaki miŋat amin morap kisi da man madepgo do nandani.
- ⁶ Uwal da nak abidok do pat yipman, do jigŋi madepsi da nak obisi abin nepmandak.
Nak da moken do kosiron gapma wayik yipman.
Mani dima magim.
Iyi unun gapmagwan mawit.
- ⁷ Piŋkop, butnokon da gak do tebaisi nandan gadasat.
Do gak dakon man awigik do kap yokdisat.
- ⁸ Dipmin yipmanek pidokenŋi.
Gita ae kuleleyo tidokenŋi.
Wisa dima daganakwan nak da kalip pidanek kap yoken.
- ⁹ Amin Tagi, Amin Nwakŋwari Kabi da bi-
napmon ya yan gayiken.
Miŋat amin morap kisikon agekmango awigiken.
- ¹⁰ Nin do but dasi madepsi galak tan
nimisal.
Unun dakon tilak yipnen kan, wigŋi
kundu da arŋp akdisak.
Toktogisi gengo tagisi unun yol
kimagek ninon yo tagi asal unun
arŋpmi tagi manjinen kan, tilakni
unun wigŋi gikwem kagagwan da
arŋp.
- ¹¹ Piŋkop, miŋat aminyo da gak dakon man
madepsi awigini do nandisat.
Tapmingo yipbi miktim morap
kisikon nomansi tenjenosak.
Yan anaki miŋat amin morap kisi da
man madepgo do nandani.
- 58**
- Amin kinda da Piŋkop da amin yokwi
tepmi pi yomjak do bisit agit*
- Dewit dakon kap kinda. On kap do “Mik-
tam” yan yon. Kap yon amin dakon kila
amin da miŋat aminyo yoyinban “Dima
panjasik ani” unun tegon da yoni.
- ¹ Kila amin, ji gen pikon gen kilegi yon, ma?
Amin morap kisi dakon gen kokwin
tagisi an bo?
- ² Dimasi. Nandak nandakji yokwi ak dogin
nandan.
Ji gen kokwin kilegisi dima anek duk-
wan dukwan miŋat aminyo madepsi
panupbal an.
- ³ Amin yokwi unuden kaluk altonon da
wasanek kosit tagisi yipman degek
anpak yokwi gin an, ae top banjin
yanekwan.
- ⁴ Geni unun tunon amin dakon pakbi emari
ton yombem.
Mirakni in tagit, do
- ⁵ tunon amin unun pidan kap asak
do kasisin pion bisapmon, ami
dakon kasisin ni dakon tekni dima
nandisak.
Ami kasisin dakon mibili pakyan nan-
danek pisolok, mani tunon amin
tekni dima nandisak.
- ⁶ Piŋkop, kila amin yokwi unun panupbal
akisi.
Unun laion emat yokwisi an yombem,
do geni biripmik mudoki.
- ⁷ Pakbi da pak kinjek miktimgwan pasilgan
unuden si pasilni.
Amin da jon bamanba kibidon unuden
gak da si bamanaki yokwi toni.
- ⁸ Unun galjisip da kimagek miktimon
mikton, unuden tasik toni.
Ae monji men da butgwan kimagek
gildat dima kon, unuden tagi
kimotni.
- ⁹ Amin kinda da kindap moningok kindap
pasisak, unun da tilak, Piŋkop da
tepmisi panupbal akdisak.
Unun kalugi egakwa Piŋkop da butjapsi
nandan yominjek sibat sibat yan ma-
ban kikan.
- ¹⁰ Piŋkop da amin yokwi yo yokwisi an
yomjak bisapmon, amin kilegi kisik
kisik akdan.
Amin kilegi da amin yokwi dakon yawi
ban kandapni sugokdan.
- ¹¹ Anakwa amin diwari da yan yokdan,
“Asisi, Piŋkop da amin kilegi do kobogi
do tomni tagisi yomisak.
Asisi, Piŋkop da gen pikon amin morap
dakon anpak kokwin asak.”

59

Amin kinds uwal da dima anupbal ani do bisit agit

Dewit dakon kap kinds. On kap do “Miktam” yan yon. Sol da Dewit abidank anakba kimotjak do amin yabekba yut-nikon kiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minat aminyo yoyinban “Dima panjasik ani” unun tegon da yoni.

¹ Pinjopno, uwalno da kisiron ban nak abidoki.

Kilano anaki dima anupbal ani.

² Amin yokwi da kisiron nan gwayeki, anek amin nikba kimotdisat da kisiron ban nak abidoki.

³ Pindakgi. Nikba kimokgen do yubin ekwan.

Yawe, yokwi kinds dima agim, mani amin yokwi emat agak amin unun nit do muwukgan.

⁴ Yawe, sun kinds dima agim, mani tepmisi nak gat emat wam do tagap tan.

Jigino do kanek abin anpuluga!

⁵ Pinjop Yawe, Tapmim Ami, tepmisi abinek nak anpulugoki.

Gak Israel amin dakon Pinjop, tepmisi abin amin kabi morap egi anan kwan tepmi pi yobi.

Unun jamba but aminsi, do bupmi dima nandan yobi.

⁶ Pilin kaga abinek kokup pap da kosiron agek pinan da yan nimi yon.

⁷ Nandaki, gen kaganikon da gen yokwisi da mon.

Unun emat agak siba geni tepmisi yombem.

Mani yan yon, “Namin da nandan nimjak?”

⁸ Mani Yawe, gak da jikgo yokwisi yanjan yomisal.

Gak da unun minat amin morap kabi kisi do yansul an yomisal.

⁹ Gak dagin nak anteban anek kilano asal.

Pinjop, gak dam tebano aripmi dima tuwili egisal.

¹⁰ Pinjopno da but dasi galak tan namisak, ae unun da abin anpulugokdisak.

Pinjop da nak yum nandanek nepban pindagapbo uwalno pabin yopdisak.

¹¹ Amin Tagi, dima dapbi kimotni.

Minat amino da tapmimgo madep do di intanbam.

Gak pasiknin tebaisi, gaga da tapmimon uwal yolbi kinakwa panupbal aki.

¹² Toktogisi yokwi ak dogin yon.

Iyi do nandaba wikwan do yum pindagaki iyi da paron yokwalni.

Jobit timitdo dakon gen ae top gen gat kisi yon.

¹³ Do gak da butjap nandan yominek dapbi kimotni kan tagisi.

Amin yokwi unun dapbi pasilni.

Yan anaki minat aminyo da gak do Pinjop, ae Israel amin dakon kila amin madep, ae dukwan dukwan kisi dakon kila amin madep egisal yan nandan gamni.

¹⁴ Pilin kaga abinek kokup pap da kosiron agek pinan da yan nimi yon.

¹⁵ Jap wusin pindak nok do kin ap an.

Ae buri dima tugoni kan, nimi yon.

¹⁶ Mani, nak tapmim madepgo do kap yoken.

Wisa dagokdo but dasi galak tan namisal, unun do nandanek kap yoken.

Nido, kalip jigi mibili mibili noman tan namgwit bisapmon tagisi anknutnagil, anek dam tebano aripmi dima tuwili egipgul.

¹⁷ Pinjop, gak kalongin teban tokno.

Gak dakon man awigik do kap yokdisat.

Pinjop, toktogisi but dasi galak tan namisal, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.

60

Amin kinds Pinjop da yokwikon nan abidosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinds. On kap do “Miktam” yan yon. On kap da niyindet kinds asak. Dewit da Siria amin Mesopotemia miktimon nani gat emat wangwit bisapmon miktim Soba gat Joap

gat dakon amin da tobil abinej Idom amin
12 tausen miktim kinda mani Galegi Tapmi
Morapmi unjudon dapgwit. Unun bisapmon
Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin
dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban
“Sanbek sanbek dakon jarej tagisi” unun
tegon da yoni.

¹ Pinjkop, gak da manji ningul.
Ninon yan abi emaron magiman.
Nin do butjap nandagil, mani abisok
aego tobil abinej nin panpulugoki.

² Gak da abi miktimnin wudip agit.
Miktim pudanbi gapma madep kinda
noman tagit.
Abisok miktimnin obisi tasik toso.
Aego anmilip abi.

³ Minjat amin kabigo nin do jigi morapmi
ningul.
Unun wain ban yan nibi nan mudanej
but upbal obisi agiman.

⁴ Mani gak da tilak kinda anenakgil.
Do amin gak do pasolgon unun tilagon
kinj altanej tagisi egakwa uwal da
aripmi dima dapni.

⁵ Gak da nin but dasi galak tanj nimisal, do
bisitnin nandanj nibi.
Anej tapmim madepgokon da nin
yokwikon ban timigaki nin tagisi
egipnenj.

⁶ Pinjkop iyi da yutnon egek yan yagit, “Nak
emaron kili teban tat.
Do nak kisik kisik anej Sekem dakon
miktim gat ae Sukot dakon galegi
oba unun gat minjat amino do kok-
winik yomdisat.

⁷ Giliat miktim gat Manase miktim gat unun
nak dakon.
Epraim miktim unun busunj kutnokno.
Ae Juda miktim unun kila amin madep
dakon kindap kirinno.

⁸ Mani Moap miktim unun nak dakon pakbi
sogok idap.
Ae Idom miktim unun nak dakon kan-
dap gwil yopyop tamo.
Anej nak emaron Pilistia amin pabinj
yopmanek kisik kisik anej yan
tidokdisat.”

⁹ Pinjkop, namn da nak ananj kokup pap
dam tebani tonon anjisak?

Ae namn da nak Idom miktimon emat
ak do anjisak?

¹⁰ Pinjkop, gak da nin manji kili ningul, ma?
Nin dakon emat amin dima panpulugok
do nandisal, ma?

¹¹ Amin dakon panpulugok unun yo isali gin,
do nin panpuluganaki uwal gat emat
tagi wamnenj.

¹² Pinjkop da nin panpuluganajakwan emaron
teban tonenj.
Iyi uwalnin pabinj yopdisak.

61

*Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit
agit*

Kap on kap yon dakon kila amin do mand-
abi. Dewit dakon kap kinda. Gita tidanej
yogogi.

¹ Pinjkop, mirakgo yopmanek anpulugoki do
yan tidosot unun nandaki.
Bisitno nandaki.

² Nak miktim dubagisikon da gak do yan
tidosot.
Butnokon da panpulugogi mini egisat
yan nandanej yan tidosot.

Anki nepbi tip madep da yongamon
pasili egipbenj,

³ nido tagisi ankutnosol.
Nagal tebano agaki uwalno da aripmi
dima abinj nepni.

⁴ Nak bisap mudok mudogi mini gak da
yutnon egipbenj do nandisat.
Pup pudik meni da pitgwan tagisi ek-
wanj, unun da tilak gak da kapmatjok
egapbo ankutnoki do nandisat.

⁵ Pinjkop, nak yan teban tok agim unun gak
da nandagil.
Yo tagisi gak do pasolgon amin kabi do
yomisal unun nak do kili namgul.

⁶ Kila amin madep anteban abi bilak
morapmisi egipjak.
Anteban abi babikni morapmi altan al-
tanj ani unun pindatjak.

⁷ Pinjkop, anteban anaki bisap dagok da-
gogi mini gak da dabilon kila amin
madep egipjak.
Toktogisi but dasi galak tanj iminej
kilani anej ankutnoki dosi nandisat.

⁸ Yan anaki gildari gildari yo ak do yan
teban tok agim unun abenj.

Anek gildari gildari kap yanjek mango anjkisiken.

62

Piņkop kalonj dagin kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yonj amin dakon kila amin da miņat aminyo yoyinban “Jedutun” unjun tegon da yoni.

¹ Nak tayanjok egek Piņkop dogin jomjom asat.

Unjun da nak yokwikon nanj abinjakwan egisat.

² Unjun kalonj gin tip madepno ae yokwikon banj timit timit amino.

Unjun kalonjin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abin nepni.

³ Bisap nianj da nak nikba kimokgenj do emat akdanj?

Ji nak dam garanj yombem kinda da yanj wagilsi tuwil kikenj do nandanj.

⁴ Nak man madepno tonj, mani ji nak dakon man madepno anjupbal ak do nandak nandak panjosit anj.

Ji top gen dogin galak tonj.

Ji Piņkop da nak do yo tagisi anj namjak do gen tagisi yonj, mani butjikon da “Piņkop da anjupbal asak kanj tagisi” yanj nandanj.

⁵ Nak tayanjok egek Piņkop do jomjom asat.

Anek unjun kalonj dagin anjuplugosak do nandanj teban tanjek jomjom asat.

⁶ Unjun kalonj gin tip madepno ae yokwikon banj timit timit amino.

Unjun kalonjin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi dima abin nepni.

⁷ Piņkop kalonj dagin yokwikon banj abidanjek man madep namisak.

Unjun da tip madepno agakwan tebaisi akdat.

Unjun dagin dam madepno agakwan tagisi anjknutnosok.

⁸ Miņat amin kabi bisapmi bisapmi egip egipji Piņkopmon tosok yanjsi nandani.

Nin Piņkopmon kinapno tagisi panjknutnosok, do butjikon yo morap tonj unjun Piņkop do imin mudoni.

⁹ Amin isali unjun mirim pamanj yombem bami mini.

Ae amin mani tonj unjun jigj bisapmon nin aripmi dima panjuplugogi.

Unjuden amin kokwin anej kanj, bami mini tagapmisi pindatdamanj.

Unjun mirim pamanj yombem bami mini.

¹⁰ Ji amin dakon yo timit do tebai dima yoyini.

Ji amin panjekwalek kabokon da yo timit timit unjun anjak tagi yanj dima nandani.

Monej ae yo kabiyosi irenj tanja unjun do butjikon da unjun yo madep yanj dima nandani.

¹¹ Bisap morapmi Piņkop da yanj yanban nandagim, “Nak naga Piņkop, tapminno madepsi.

¹² Nak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tanj yomisat.”

Amin Tagi, anjak amanj unjun da aripmon gak da amin kalonj kalonj do kobogi ninin asal.

63

Amin kinda da Piņkop gat egip do nandanjek bisit agit

Dewit Juda miktimon miktim amin da aripmi dima egipmi unjudon egek kap on mandagit.

¹ Piņkop, gak Piņkopno.

Nak pi madepsi anek gak wisisat.

Nak miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egek tapminno minisi anjakwa amin da pakbi do anj unjuden wupno da gak do tepmisi nandisak.

Anek giptimno da gak gat egipdosi nandisak.

² Telagi yutnon gandagim.

Tapmingo madep gat ae tilingo gat pindakgim.

³ Miktimon egip egip unjun tagisi, mani unjun yapmanjek gak da nin do but dasi galak tanj nimisal unjun da wukwisi asak.

Do nak mango yanj anjkisiat.

⁴ Nak si egipbenj bisapmon mango yanj anjkisin wigikenj.

- Kisitno si panjenagek gak do bisit an an aben.
- ⁵ Amin da jap galagisi nelagi ton nanek aripmi an unuden wupno galagisi nandisak.
Do nak kisik kisik kap yanek mango yan ankisiat.
- ⁶ Nak dipmin potpot tamokon si pokdot bisapmon gakdosi nandan egisat.
Kalbi nandak nandak gak dogin asat.
- ⁷ Gak panpulugokno egisal, do nak gak da pit kagagwan tagisi egek gak do kisik kisik kap yosot.
- ⁸ Wupno gak da kapmatjok gol awildak.
Anjakwan kisitgo aminsi tet da nak tebaisi abidosok.
- ⁹ Amin nikba kimokgen do nandan amin, unun tasik tokdan.
Unun kimakbi kokupgwan pigikdan.
- ¹⁰ Uwalni da emat agak sibaban dapba kimagakwa jon pinan da giptimni nokdan.
- ¹¹ Mani kila amin madep nak naga Pinjkop do kisik kisik akdisat.
Ae Pinjkop yol do unun da manon da yan teban tok awit amin, unun kisik kisik tagi ani.
Mani unun da top amin dakon gen kagani sopdisak.

64

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Pinjkop, nak jigino madepsi, do bisitno nandaki.
Nak uwal do pasoldot, do anpuluganbi nak aripmi dima nitni.
- ² Amin yokwi nak anupbal ak do pasulikon da gen yan pankosit an.
Anek nak nit do muwukgan, do kilano anaki yo yokwi dima an namni.
- ³ Geni unun geni tepmisi.
Emat agak siba da yan mandan naman.
Amin da amin do tilak anek obip panilikgan, unun da tilak geni emari ton ban nak panilik naman.
- ⁴ Unun pasil egek amin kilegi do obip yamanjan.

Unun dima pasolgon, do tepmisi yamanjan.

- ⁵ Iyi panjeban ak do anpak yokwi unun an.
Amin diwari yokwalni do pat yopmanek gen yan yon,
“Amin kinda da nin aripmi dima nindakdisak.”
- ⁶ Anpak yokwi ak do gen yan panjeban anek yan yon,
“Anpak yokwi kinda ak do dakon nandak nandak tagisi aman.
Yo unun akdaman unun amin kinda da aripmi dima kan nandanyo asak.”
Amin dakon but nandak nandakyo aripmi dima nandanen.
Unun pasilisi.
- ⁷ Mani Pinjkop da iyi dakon gobin ban yaman yomdisak.
Anjakwan unudon gin wuda madepsi noman tokdan.
- ⁸ Amin diwari panupbal ak do yawit, do Pinjkop da panupbal akdisak.
Amin morap unun pindatni amin da jikgo yokwisi yanjan yominek winda kwakwal an yomdan.
- ⁹ Minjat amin morap kisi Pinjkop do pasoldan.
Anek Pinjkop da yo unun asak unun do yokdan, ae unun do nandan egipdan.
- ¹⁰ Amin kilegi morap Yawe do kisik kisik akdan.
Anek panjutnosak do iyikon kinjek tagisi egipdan.
Amin kilegi morap Yawe dakon man awigikdan.

65

Kisik kisik anek Pinjkop ya yan iyiwit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Pinjkop, nin Saion kokup papmon kinjek gak ankisinenesi.
Yan anapno yo morap ak do yagiman unun kinda dima sun tosak.
- ² Gak da bisitnin nandan nimisal.
Amin morap kisisi gagon opdan.
- ³ Diwarinin da witjinba wagil yokwisi egipguman, mani gak da diwarinin wiririk nimgul.

- ⁴ Amin gak da yutnon opni do manjisal unun kisik kisik ekwan.
Gak da Telagi Yut Madepmon yo tagisi ton unun ban tugok tugogisi panek ekwaman.
- ⁵ Pin kop gak dasi nin yokwikon ban timik timik anaki tagisi ekwaman.
Gak bisitnin nandanek pi tapmimi ton anek nin panpulugosol.
Amin miktim diwarisikon ae tap diwarisikon ekwan unun kisi gak da panpulugoki do jomjom an.
- ⁶ Gaga da tapmimon kabap morap wasan yopgul da tamonikon ton.
Gak tapmingo madepsi.
- ⁷ Gak da tap madep paptan tamaligakwan anyawot anaki wayini mini toso.
Ae minjat amin kabi egi anan kwan gen pap yanek pidok pidok an unun gak da panyawot asal.
- ⁸ Wasok madep madep anaki amin unun do pasolgon.
Gildat wisak tetgin ae pigisak tetgin wasok tapmimi ton asal unun do nandanek kisik kisik kap yan gaman.
- ⁹ Gak da miktim kilani ak do sikak yipbi mosok.
Yan anaki miktim tagisi anakwan jap bami tagisi ton.
Pin kop gak da pakbi morapmi yopgul da dima dugon.
Yando, jap bami madepsi iren tanakwa amin da aripnikon pan non.
Gak da yan ak do kili nandagil.
- ¹⁰ Gak da sikak morapmi yopbi manek miktim anyawot anakwan pakbini ton anakwa jap gisamigaki bami tagi ton.
- ¹¹ Gak nin do tagisi nandanek jap pakpak bisapmon jap madepsi panjirenan nimisal.
Jap tamokon jap morapmisi tujan wigisak.
- ¹² Miktim amin dima ekwanon jon tim morap tan anan kwan unudon bulmakau gat ae sipsip gat morapmisi ekwan.
Ae ilej morapmon jon kalikaligisi kwanakwa kisik kisik an.
- ¹³ Jon timon sipsip morapmisi ekwan ae gallegikon wit morapmisi kwanek ton,

do yo morap kisik kisik anek kap yon.

66

Pin kop do kisik kisik anek ya yan iyik dakon kap

- Kap on Pin kop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.
- ¹ Miktimon minjat amin morap kisik kisik anek yan tidanek Pin kop ankisini.
- ² Kap yanek man madepni yan ankisini.
Man madepni madepsi yan ankisini.
- ³ Pin kop yansi iyini, “Yo morap asal unun wagil tagisisi.
Tapmingo unun madepsi, do uwalgo da madepsi pasolgon.
- ⁴ Miktimon amin morap gak gawak gaman.
Kap yanek mango yan ankisani.”
- ⁵ Ji abinek Pin kop da yo agit unun pindatni.
Yo masi masimi amin da binapmon agit unun do pindatni.
- ⁶ Unun da Tap Gami aban kibidan miktim kibiri yombem anakwan unudon da teri kinda wugiwit.
Ji abinek mani yan ankisino.
- ⁷ Unun tapmimni madepsi, ae kila amin madep dagok dagogi mini egi wugisak teban.
Egek amin da yo morap an unun pakyanji pindakdak.
Do kwen wugik dima an imnen.
- ⁸ Minjat amin kabi morap ji Pin kopnin ankisinakwa amin da wiwikni nandani.
- ⁹ Unun da kilanin anakwan sigin ekwaman, ae sagalek dima nindapmanjan.
- ¹⁰ Pin kop, amin da silwa sonba gwaljigi minisi an unun da tilak gak da nin kili pankewalgil.
- ¹¹ Gak da nin paron ban timikgil.
Yan anek ninon jigi madepsi yipman nimgul.
- ¹² Gak yum pindagaki uwal da obisi baman nimgwit.
Anaki nin kindap ae pakbi madep kagagwan agipguman.
Mani abisok gak da kokup tagisikon panabil.
- ¹³⁻¹⁴ Kalip jigi noman tan naban paret kindap da si son mudogi unun gam

- do gen kagano kon da yan teban tok kili agim.
 Yan agim do on paret gak da yutnon panjobinek kindapmon sokdisat.
 15 Gak do bit kilapyo madepsi ban al-takon sonjek gak do paret aben.
 Sipsip wili madepsi ban sonjapbo unun dakon kibani tagisi unun nandabi.
 Bulmakau wili ae meme wili kisi gak do paret aben.
 16 Miñat amin morap ji Piñkop do pasalek ekwan amin ji abin nak dakon gen nandani.
 Piñkop nak anpulugok do yo madepsi agit, unun dakon geni dayikdisat.
 17 Nak mani yan anjisinjek anpulugosak do yan tidagim.
 18 Butnokon diwarino tawit unun yan kwok dima agim tam, Amin Tagi bisitno dima nandaban.
 19 Mani Piñkop da nak kili nandan namgut. Asisi, tekno nandanek bisitno kili nandagit.
 20 Nak Piñkop dakon man anjisisat. Unun bisitno nandaban isali dima agit. Anek nak do but dasi sigin galak tan namisak.

67

Piñkop anjistik kap

Kap on Piñkop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi. Gita tidanek yogogi.

- 1 Piñkop nin do nandan yawok niminek ninon yo tagisi abi.
 Butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi dosi nandan.
- 2 Yan anaki amin kisi da gak dakon anpakgo nandani.
 Ae gak da amin yokwikon ban tagi timikdal dakon tapmim miktim amin kisi morap da nandani.
- 3 Piñkop, amin da gak anjisinini do nandisat.
 Amin morap kisi da gak anjisinini dosi nandisat.
- 4 Gak gen kokwin pi agakgo kilegisi, ae miktimi miktimi miñat amin kabi kosit kilegi yolisal.

Yan asal do miñat amin kisi dakon but tagisi anakwa kisik kisik kap yoni dosi nandisat.

- 5 Piñkop, amin da gak anjisinini do nandisat.
 Amin morap kisi da gak anjisinini dosi nandisat.
- 6 Miktim da jap morapmi panalon asak, ae Piñkop, nin dakon Piñkop da nin gisamitjak.
- 7 Asisi, Piñkop da nin gisamigakwan amin morap miktimi miktimi ekwan unun da Piñkop do pasal imdan.

68

Israel amin Piñkop da panpulugagit do kisik kisik awit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Piñkop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Piñkop da tepmisi abinek uwalni yoljak.
 Piñkop do uwal an amin pasalek kin mudoni dosi nandisat.
- 2 Mirim da mukwa pisonba kin pasilgan, yan gin Piñkop da uwal yoldisak.
 Kindap tedep da kendol pindakban pakbi dagon, yan gin amin yokwi Piñkop da inamon tasik tokdan.
- 3 Mani amin kilegi kisik kisik akdan.
 Anek Piñkop da dabilon butni tagisi anek kisik kisik madepsi akdan.
- 4 Piñkop anjisinin.
 Man madepni do nandanek anjisinjek kap yonenisi.
 Unun gikwemon yigek kisak.
 Mani unun Yawe.
 Nin iyi da dabilon kisik kisik anen.
- 5 Piñkop iyi da telagi kokupmon egek miñat monjiyo datni kimakgwit unun kilani asak, ae sakwabatyo kisi kilani asak.
- 6 Ae miñat aminyo dage dage anek ekwan unun diwatni panalon anyoban tagisi yikgan.
 Ae dam tebanon ekwan amin puluganban kokupmon tagisi ekwan.
 Mani kwen wugik an amin miktim kibiri tim yokwisikon panji egipdan.
- 7 Piñkop, kalip gak miñat aminyogo mibiltan yominek miktim amin da

- aripmi dima egipmi timon timik pawilgil.
- 8 Uņun bisapmon Sinai dakon Pinķop abinķakwan miktim wudip agit. Asi, Israel dakon Pinķop abinķakwan sikak madepsi magit.
- 9 Pinķop, gak da sikak madepsi yipbi miktimgokon magit. Anķaki miktim yokwi da miktim tagisi ae dagagit.
- 10 Uņun miktimon miņat amin kabigo da kokup wasawit. Gak yogo morapmisi uņun ban wadak wadak amin paņpuluganķaki tagisi egipgwit.
- 11 Amin Tagi da miņat amini do gen yomgut, aban miņat morapmi da kiņ gen uņun yaņ tenķenķawit.
- 12 Gen uņun yaņ, Uwal dakon kila amin madep gat ae emat amin morapni gat kisi pasal kwan. Anķakwa miņat kokupmon ekwan da amin emaron yo timikgan uņun kokwin an.
- 13 Miņat uņun sipsip kila an, mani silwa gat gol gat ban giptimni tagisisi paņtilim anķek minam dakon tilimi yombem dagon.
- 14 Pinķop Tapmim Ami da Salmon Kabapmon kila amin madep yolban kiwit, anķek uņun kabapmon ais yopban mawit.
- 15 Basan dakon kabap uņun madepsi. Heņ moniņ moniņni morapmisi.
- 16 Kabap madep Basan, gak nido Pinķop da Jerusalem dakon kabap Saion uņudon iyi yit do tilak agit uņun do nandabi yokwi tok asal? Yawe iyi toktogi uņun kabapmon egipdisak.
- 17 Amin Tagi emat amini gat os da emat amin ilik pawilgan tamo tausen morapmi kon da apgut. Sinai Kabap yipmanķek pigit da iyi da telagi yutnon egisak.
- 18 Pinķop kabap dubagisikon wigek uwalni morapmi emaron teban tanķek iyi timikgit uņun amin timikban kisi wigiwit.
- Uņun kwen wigik amin uņun dakon yoni ban but galak do timikgit. Pinķop Yawe iyi uņun kabapmon egipdisak.
- 19 Amin Tagi dakon man awigino. Gildari gildari nin dakon jigi imekdak. Pinķop kalon dagin nin yokwikon ban timikdak.
- 20 Pinķopnin da nin paņpuluganķakwan tagisi ekwaman. Amin Tagi Yawenin da nin paņpuluganķakwan dima kimokgoman.
- 21 Mani Pinķop da uwalni dakon busuņni paņsulitdisak. Uņun anķpak yokwi toktogisi an amin paņtasik akdisak.
- 22 Amin Tagi da yaņ yosok, "Nak da uwalji Basan ekwan uņun aeno timik paņapdisat. Tap idap da kadagikonsi ban timik pawiken.
- 23 Ji uwalji dakon yawi ban kandapji sugokdan. Anķakwa piņanji da galak toknikon nokdan."
- 24 Pinķopno, ae Kila Amin Madepno, miņat amin morap da gandaba gak emaron teban tal da kisik kisik anķek abisal. Kisi morap da gandanķakwa telagi yutgogwan wigisal.
- 25 Kap yogok amin mibiltok kwan, anķakwa duban tidok amin buņon oban. Anķakwa miņatjok tambarin tidon uņun binapmon kwan.
- 26 Uņun kap yaņ yon, "Nin Pinķop dakon miņat aminyo, nin muwugek Pinķop dakon man awigino. Israel amin, nin Yawe dakon man awigino."
- 27 Benjamin dakon miņat aminyo kalonisok da mibiltok kwan. Ae Juda amin dakon kila amin gat ae miņat aminyo gat Benjamin dakon amin kabi ban yolgan. Anķakwa Sebulan gat Naptali gat dakon kila amin buņon yolgan.
- 28 Pinķop, gak tapmimgo kalip noligil, uņun nan abisok nomansi noliki.

- 29 Kila amin madep da yutgo Jerusalem tosoƙ uɗudon abinɛk gak do but galak do yo paɗabaɗ.
- 30 Piɗkop, Isip uɗun joɗ kilap yokwi yombem, uɗun tebaisi iyiki. Gak da uwalnin morap kwen wigik aɗ uɗun tebaisi yoyiki. Tebai yoyinaki wigi nɗwakben aɗek silwa gamni dakon bisapmon wugisak. Emat ak do nandaɗ amin yolbi dukwan dukwan kini.
- 31 Isip amin da but galak dakon yo timigeƙ Jerusalem opdaɗ. Aɗakwa Itopia amin da Piɗkop do kisitni paɗenageƙ gawat gawat akdaɗ.
- 32 Amin Nɗwakɗwari Kabi, ji Piɗkop do kap yaɗek Amin Tagi dakon man awigik do kap yoni.
- 33 Uɗun kundu wasok wasogikon da kili tagit da tosoƙ uɗudon agisak. Nandani. Piɗkop madepsi yaɗ tidosok.
- 34 Miɗat aminyo morap, ji Piɗkop dakon tapmim madepni do yaɗ tenɗenoni. Uɗun Israel amin dakon kila amin madepni. Kundukon tapmim madepni nomansi komaɗ.
- 35 Piɗkop iyi da telagi yutnon tapmimi tonɗi yikdaƙ, do pasal imiɗ kimotneɗ. Israel amin dakon Piɗkop miɗat amini do tapmim madepni yomisak. Piɗkop aɗkisino!

69

Dewit Piɗkop da aɗpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yoɗ amin dakon kila amin da miɗat aminyo yoyinɗan “Jareɗ tagisi” uɗun tegon da yoni.

- 1 Piɗkop, nak aɗpuluga! Pakbi wiɗaɗek teknokon kili wik. Pakbi wiɗaɗek teknokon kili wik.
- 2 Nak neɗak kagagwan maɗ pigigim da egisat. Miktim tebai nikon bamaɗek tebai akgeɗ? Pakbi ilariɗwan agapbo pakbi da igew wagil witinɗan tokdisat.
- 3 Piɗkop gak da aɗpulugoki do toktogisi yaɗ tidaɗ egeƙ tapmimno minisi asak.

Bisap dubagi gak do jomjom aɗek egit, do tekno bap taɗakwan dabilno tep namaɗ.

- 4 Isal dogin nandaba yokwi tok aɗ namaɗ amin morapmi ekwaɗ. Busuɗ daɗgwano dakon tilak yapmaɗdaƙ. Uwalno mibili mini nak aɗtasik ak do aɗ. Nak kabo dima naɗ yomiɗapbo top yaɗ namaɗ, do naga dakon yo kabino diwari yomisat.
- 5 Piɗkop, nak nandaɗ kokwini tagi dima amin kinda gak da nandaɗ namisal. Diwarino aripmi dima paɗkisibiɗeɗ.
- 6 Amin Tagi Yawe Tapmim Ami, yum nandaɗaki yokwi di abo gak da paɗpulugosak do nandaɗ gadat aɗek jomjom aɗ amin da mayaktok di pabam. Israel amin nin dakon Piɗkopnin yum nandaɗaki yokwi di abo gak wisin gandak do pi aɗ amin da mayaktok di pabam.
- 7 Nak gak goldat, do amin da manji gen yaɗ namaɗ. Yaɗ aɗakwa mayaktok pasat.
- 8 Peno padik padikyo da dima nandaɗ namaɗ wup aɗ. Gwakno da nak kokup nɗwakɗwarikon amin kinda yombem nandaɗ namaɗ.
- 9 Nak gak dakon yut do madepsi galak tosoƙ, do yutgo da tagisi tosoƙ do pi madepsi asat. Amin da gak do gen yokwi yaɗ gamaɗ uɗun yaɗba nagon obisak.
- 10 Nak kunam tageƙ gak do nandaɗek jap kelkel aɗek gawak gamisat bisapmon, amin da nak do gen yokwi yaɗ namaɗ.
- 11 Nak but yokwi dakon imal pasat bisapmon, amin da manji gen yaɗ namaɗ.
- 12 Muwut muwut tamokon amin da nak do yaɗba yokwi tok aɗ. Ae pakbi teban naɗek but upbal aɗ amin da abin nep do kap yoɗ.
- 13 Mani Yawe, nak gak do bisit asat.

- Piŋkop gaga nandisal bisapmon bisitno dakon bami unjudon nabi.
Gak nak do but dasi galak taŋ namisal, do asi pulugaŋ nep do yagiŋ unun do nandaŋek bisitno dakon kobogi nabi.
- 14 Pulugaŋ nepmaŋaki neŋak kagagwan dima piŋi pasilgeŋ.
Nak do yaŋba yokwi tok aŋ namaŋ amin da kisiron baŋ pulugaŋ nepmaŋaki pakbi ilarigwan dima pasilgeŋ.
- 15 Yum nandaŋaki pakbi da iŋek nak dima witjisak, ae pakbi ilarigwan dima piŋi pasilgeŋ.
Yum nandaŋaki bumjot gapma da nak dima galautjak.
- 16 Yawe, gak bisapmi bisapmi but dasi galak taŋ namineŋek yo tagisi aŋ namisal.
Yaŋdo, bisitno dakon bami nabi.
Bupmigo unun madepsi, do abiŋ aŋpulugoki.
- 17 Nak gak dakon oman monjigo.
Pasikon dima egi nabi.
Nak jigikon egisat, do bisitno tepmisi nandaŋek bami nabi.
- 18 Nak da kapmatjok abiŋek yokwikon baŋ yumaŋ naŋ nepbi.
Uwalno da kisiron naŋ pulugaŋ nepbi.
- 19 Uwalno nak do gen yokwi yoŋ unun gak da nandaŋaki nayaŋ.
Mano abiŋ yipmaŋakwa mayaktok pasat unun nandisal.
- 20 Gen yokwi unun yaŋ namaŋ unun do but yokwisi nandisat.
Aŋek tapmimno minisi asak.
Amin di da nak dakon but bo aŋteban ani yaŋ nandagim, mani dima.
Ae amin di da nak aŋteban ak do gen tagi di bo nayini yaŋ nandagim, mani dima.
- 21 Jap do agim bisapmon marasin yokwi baŋ namgwit.
Tekno kibidaŋban wain isiŋmi baŋgin nokeŋ do namgwit.
- 22 Jap noknok madep ak do muwutni bisapmon unun kisik kisik bisap da tobilek kilap da yaŋ paron depban yokwalni, ae gapmagwan maŋek tasik toni dakon yo yaŋ asak dosi nandisat.
- 23 Dabilni abi pilin tuk ani, aŋek yo saŋbeŋek dima pindatni.
Manji paŋupbal abi tebai dima atni dosi nandisat.
- 24 Butjap sigin nandaŋ yomineŋek yo yokwisi aŋ yobi.
Aŋek butjapgo da aban pasil mudoni.
- 25 Kokup ekwaŋ unun isal tosak.
Ae imal yutnikon amin kinda dima egipjak dosi nandisat.
- 26 Amin diwari yokwini dakon kobogi yomgul, amin yokwi da yokwi aŋ yom do pi sigin aŋ.
Gak da amin diwari dakon giptim paŋdagaŋek giptim tedep yomgul, amin yokwi da jigilak gen yaŋ yomineŋek jigi yomaŋ.
- 27 Amin yokwi dakon yokwini do dima iŋtaŋ yobi.
Unun amin dimasi paŋpulugoki.
- 28 Gak da egip egip papiakon mani wiririkgi.
Ae amin kilegi dakon man gat kisi mani dima mandaki dosi nandisat.
- 29 Nak jigi tepmiyo madepsi pasat.
Piŋkop, gak da nak yokwikon naŋ abidaŋek nak aŋmilip abi.
- 30 Yaŋ aŋaki nak kap yaŋek Piŋkop dakon man awigikdisat.
Aŋek ya yaŋ iyineŋek man madepni do yaŋ tenŋek abeŋ.
- 31 Aŋapbo Yawe da aŋpak unun abeŋ do but dasi galak taŋ kimotjak.
Bulmakau baŋ paret abeŋ unun do madepsi dima galak tosok.
- 32 Nak Piŋkop aŋkisikeŋ bisapmon miŋat aminyo jigi paŋ da unun kaŋek kisik kisik akdaŋ.
Ae miŋat aminyo Piŋkop wisineŋ kok do pi aŋ amin unun Piŋkop da butni paŋteban akdisak.
- 33 Yawe da yo do wadak wadak aŋ amin dakon bisitni nandaŋ yomisak.
Miŋat amini dam tebanon ekwaŋ unun do dima iŋtaŋ yomisak.

³⁴ Kundu gat ae miktim, ae tap idap gat ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan ekwan, ji kisi morap Pinjkop dakon man awigini.

³⁵ Nido, Pinjkop da Saion kokup pap dakon miñat aminyo uwal da kisiron ban timitdisak.

Añek Juda miñat aminyo panpuluganban kokup papni ae akdan.

Yañ aban Pinjkop dakon miñat aminyo unun kokup papmon tagisi egek, unun miktim wagil abidoni.

³⁶ Pinjkop dakon oman amini dakon diwatni da unun miktim abidokdan, ae miñat amin Pinjkop but dasi galak tañ iman unun da unun miktimon egipdan.

70

Dewit Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Pinjkop da Dewit dakon jigi kan nandanjo asak do Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinjkop, nak yokwikon nañ abidoki.

Yawe, tepmisi abinek nak anpuluga.

² Amin diwari da nak nikba kimotdisat.

Gak dasi pabij yopmanek panjntok anjaki mayaktok pani.

Ae amin diwari nak dakon jigi do kisik kisik an, wiririkbi tobi kinakwa mani pabij yopbi dosi nandisat.

³ Nak do manji gen yon amin, obisi panmayak anjaki anpak yokwini do wiripdatni dosi nandisat.

⁴ Mani amin gagon oban, unun buri tagisi anakwa gak do kisik kisik ani.

Miñat aminyo unun gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandanek toktogisi

“Pinjkop unun wagil tagisisi!” yañ tagi yoni.

⁵ Mani Pinjkop, nak wadak wadak amin, ae nak naga aripmi dima anpulugoken, do tepmisi abij anpulugoki.

Yawe, gak gaga nak dakon panpulugokno ae yokwikon ban timit timit amino.

Jomjom dima abi, tepmisi anpulugoki!

71

Amin pelan dakon bisit

¹ Yawe, anjknoki do gagon obisat.

Nak anjknoknaki mayagi dima pakenj.

² Gak wagil kilegisi, do nak anpuluganek uwalno da kisiron nañ kukwan nepbi.

Bisitno nandanek pulugan nepbi.

³ Gak tip madepno egek nak tagisi anjknosol.

Gak tip tebano ae dam tebano aripmi dima tuwili, do gen teban yipmanjaki uwal da kisiron da pulugan kikenj.

⁴ Pinjkopno, amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.

Unun emat aminsi, ae anpakni unun wagil yokwisi.

⁵ Amin Tagi Yawe, gak dasi pulugan nepdisal yañ nandanek egisat.

Nak monjisogon da nandan gadan gaminj ananj wigim.

⁶ Mejno da nak analanban gak da kila anjaki wik da abisok egisat.

Yañ asal do bisapmi bisapmi mango yañ anjksinj kimokgenj.

⁷ Amin morapmi nandanakwa yo noman tañ naminakwa yañ nandan, gak kalon dagin tagisi anjknosol.

⁸ Gildat kinda kalon nak gak dakon man awigisat, anek miñat aminyokon gak dakon tilingo do yañ tentenok asat.

⁹ Abisok nak amin pelan kili at, do tapmimno minisi.

Gak nepman degek manji di nabim.

¹⁰ Uwalno nikba kimokgenj do muwugek anupbal ak do gen yañ panjntok an.

¹¹ Unun yañ yon, “Kili yolek abidono.

Unun anpulugosak amin kinda dima egisak.

Pinjkop kili yipmanj dekgit.”

¹² Pinjkop, dubagikon dima egipbi.

Pinjkopno, tepmisi abinek nak anpulugoki.

¹³ Gen yañ naman amin unun pabij yopmanek dapbi pasilni.

Nak anupbal ak do nandan, do gak da panjntok anek madepsi panmayak abi dosi nandisat.

¹⁴ Mani nak toktogisi gak nandan gadan gaminek anpulugoki do jomjom aben. Mango madepsi sigin awigikenj.

¹⁵ Anpakgo kilegisi unun do amin yoyikenj.

Yo masi masimi morapmisi nagon agil unun aripmi dima manjin mudogi,

- do gildat kinda kalonj gak do nandanj egek puluganj nepgul unun dakon geni amin yoyikenj.
- 16 Amin Tagi Yawe, gak dakon tapmim do nandanjek gak anjksikenj.
“Yawe kalonj gin unun amin kilegisi” yanj yoyinj tenjenokenj.
- 17 Pinjkop, nak moninjisogon da gak da nayinj dek ananj wigil.
Gak da yo masi masimisi asal unun do amin yoyinj tenjenosot.
- 18 Abisok nak amin pelanj kili at, ae kuluno madepsi kwanj, do Pinjkop nak dima nepmanj dekgi.
Nak gat egaki gak dakon tapmim madepgo do minjat amin kabiyoy altanj altanj ani unun yanj tenjenok anyominj yominj abenj.
- 19 Pinjkop, anjpakgo kilegi unun tuganj kundu da aripmon wigigit.
Gak pi madepsi agil.
Amin kinda gak yombem mini.
Gak da yapmanj mudosol.
- 20 Gak da jigi mibili mibili yopbi nagon apgwit, mani nak nandisat, gak da nak aego anteban akdisal.
Miktim kagagwan nanj abi pidokenj.
- 21 Gak da mano abi madepsi sigin pap tokdisak.
Anjek butno aego anteban akdisal.
- 22 Pinjkopno, gak dimasi nepmanj dekdal, do mango awigik do gita tidokenj.
Israel amin dakon Pinjkop telagi, mango awigik do gita tidanjek kap yokenj.
- 23 Nak kisik kisik anjek yanj tidokenj.
Gak do kap yanjek mango awigikenj, nido yokwikon nanj abidagil.
- 24 Amin da nak abinj nep do awit, mani gak da pabinj yopmanjek obisi panmayak agil.
Yanj agil do nak gildat kinda kalonj gak dakon anjpak kilegi do minjat aminyokon yanj tenjenok abenj.

72

Pinjkop da kila amin madep anjapulugosak dakon bisit
Solomon dakon kap kinda.

72:8: Sek 9.10

- 1 Pinjkop, anjpakgo kilegi unun kila amin madep do iyinj dekbi gen kokwin kilegi asak.
- 2 Anjaki anjpak kilegikon da minjat amin kabiyoyo ae yoni mini amin gen kokwin tagisi anj yomjak.
- 3 Kila amin madep anjpak kilegi asak, unun do ilenj madep ae moninjikon jap bami tagisi pani.
- 4 Anjapuluganbi kila amin madep da bupmi amin panpuluganban tagisi egipni.
Ae yo do wadak wadak anj amin dakon gwakni panpulugosak.
Mani amin do yokwi anyomanj amin unun pabinj yopjak.
- 5 Kila amin madep anjapuluganbi gildat ae kanek tonjil da aripmon egipjak.
- 6 Kila amin madep anjapuluganbi anjpak tagisi banjin asak.
Anjaki sikak da manjek jap panirenj asak unun da tilak anjpakni tagi da tagisi noman tosak.
- 7 Miktimon egipjak bisapmon amin anjpak kilegisi banjin ani.
Kaneke da tanj ananj kisak bisapmon yo kinda do wadak wadak dima ani.
- 8 Kila amin madep egek tap teri kinda da tap teri kinda miktim daman tosoke, gat ae Pakbi Yupretis kon da miktim morap tanj ananj kwanj unun gat kisi kila akdisak.
- 9 Miktim kibiri timon amin da gawagek pasal imni.
Ae uwalni da miktimonsi manj pagek pasal imni.
- 10 Spen miktim dakon kila amin madep gat ae tap binap miktim tim tonj unun dakon kila amin madep kisi da gawat gawat anj iminjek yo tomni madep banj imni.
Arebiamiktim gat ae Sebamiktim gat dakon kila amin madep da yanj gin akdanj.
- 11 Kila amin madep morap da njwakbenj anj iminjakwa minjat amin morapyo da oman anj imdanj.
- 12 Yoni mini amin da panpulugosak do yanj tidanba panpulugosak.
Ae jigi panjek panpulugogi mini amin panpulugosak.

- 13 Ae amin tapmimi mini wadak wadak ekwan unun do bupmi nandajek panpulugosak.
- 14 Unuden amin do but dasi galak tan yomisak, do uwal da pabin yopmanjek panupbal ani bisapmon uwal da kisiron ban pulugan yopdisak.
- 15 Kila amin madep unun bilak morapmi egipjak dosi nandisat.
Arebia miktim amin da gol imni.
Gildat kinda kalon Pin kop da anpulugosak do minat aminyo da bisit an imni dosi nandisat.
- 16 Lebanon miktimon wit tagisi kwan, unuden gin amin da pigaga yan gin kwoni.
Jon morap kwan iren ton unun da tilak kokup papmon amin yan gin iren toni.
- 17 Kila amin madep unun dakon man madepni do dima in toni dosi nandisat.
Gildat da toktogisi tosok unun da aripmon man madepni toktogisi yan gin tan an kisak.
Unun amin dogin anek miktimi miktimi amin da gisami ton egek kila amin madep do gisami ton amin yan iyini dosi nandisat.
- 18 Pin kop, Israel amin dakon Yawe ankisino.
Yo masi masimisi unun kalon dagin asak.
- 19 Mani tilimni ton unun toktogisi ankisino.
Miktimi miktimi tilimni tugok tugogisi tan anan kikdisak.
Unun bami, unun asi.
- 20 (Dewit, Jesi dakon monji, unun dakon bisit obin idon dagosok.)

PAPIA 3

(Kap 73-89)

73

Pin kop amin yokwi do yo yokwisi an yomdisak

Asap dakon kap kinda.

- 1 Pin kop da Israel amin do yo tagisi an yomisak.
Pin kop da butnigwan yoni minisi amin do yo tagisi yomisak.
- 2 Mani nak da naga yokwikon pali magim.

Nak kandapno sagalek yan nikban manjek nandan gadatno pali yipman degim.

- 3 Nido, nak kwen wugik amin yokwi pakpak unun pindakgo yoni morapmisi anakwa unun dakon yoni do pindak galaktok agim.
- 4 Giptimnikon tepmi dima nandan.
Unun amin tebai ae giptimni unun tagisi gin.
- 5 Jigi amin diwari da pan unuden dima pan.
Amin diwari jigi mibili mibili pan, mani yo unuden di dima noman tan yoman.
- 6 Do iyi do nandaba wigakwa kisik kisik an, ae nomansi amin diwari dapmanjek panupbal an.
- 7 Unun but nandak nandaknikon da anpak yokwi ak do nandan unun panalon an.
- 8 Amin diwari do manji gen yan yominek yokwi an yom do gen yon.
Unun kwen wugiksi anek amin diwari panupbal ak do gen madepsi yon.
- 9 Pin kop Kwen Kokup egisak unun do gen yokwi yan iman.
Anek iyi dakon man pawigek amin morap da geni guramitni do pi tebaisi an kimokgon.
- 10 Do Pin kop dakon minat aminyo diwari kwen wigik amin dakon gen do galak tanek geni unun nandan gadan.
- 11 Amin yokwi da gen yan yon, "Pin kop da yo nin da aman unun aripmi dima nandisak.
Pin kop Wukwisi da nin dakon anpaknin dakon mibili nandisak dakon kosit kinda dima tosok."
- 12 Amin yokwi unun jigi di dima noman tan yoman.
Anakwa yoni morapmisi, ae sigin iren ton.
- 13 Nak naga dakon egip egipno kila tebaisi agim, ae butno gwaljigi mini tosok, ae yokwi di dima agim.
Unun isal dogin agim, ma?
- 14 Pin kop, nak yokwi dima agim, mani gak da gildat kinda kalon gip tedep namisal, ae wisa dagokdo morap kobogi yokwisi namisal.

- 15 Nak gak dakon miñat aminyogo do amin yokwi da gen yoñ unuden yoyigim tam, top yoyikom.
- 16 Nak amin yokwi da yo unun an dakon mibili wisin kok do agim, mani antidok agim.
- 17 Piñkop, nak gak da telagi yutnon wigigim bisapmon nandak nandakno pisagit.
Añek amin yokwikon yo noman tokdan unun do nandako pisagit.
- 18 Piñkop, gak da amin yokwi abi kosit saga-legisi ban akwan, añek abi manjek wagilsi tasik toñ.
- 19 Unun tepmisi tasik toñ.
Ae kimotni unun pasol pasolisi ae yokwisi.
- 20 Amin Tagi, unun amin da dipmin pindakgan da wisa daganakwan pasilgan unun yombem.
Gak da abinaki amin yokwi pasil mudoni.
- 21 Unun bisapmon nak bupmisi nandagim, añek butnokon da yokwisi nandagim.
- 22 Nandak nandakno minisi agit.
Jon kilap buri mini da yan gak da dabilon anpak agim.
- 23 Mani nak gak gat toktogisi egapbo kisitno aminsi tet do abidosol.
- 24 Nak da kosit kilegi agipben do nayin dekdal.
Ae don gak da nak abidanbi kokup tilimni toñ unudon gak gat egipdamak.
- 25 Namun amin di da Kwen Kokup egek nak dakon kila an?
Amin di minisi, gak kalon gin.
Piñkop, nak gak do but dasi galak tan gamin kimokdot.
Gak do but dasi galak tosot unuden miktim dakon yo morap do dima galak tosot.
- 26 Giptimno ae wupno tapmimni minisi anjil kan, Piñkop gak kalongin teban tokno.
Añek nak gat egaki toktogisi wadak wadagi mini egipben.
- 27 Asisi, miñat aminyo manji gaman unun tasik tokdan.
Amin gak golgwit da ae kili gepman degwit, unun panupbal abi mini ani.

- 28 Mani nak gak da kapmatjok egisat, unun da tagisi.
Amin Tagi Yawe, gak da nak tagisi anknunosol.
Nak yo morap agil do yan tentenok aben.

74

Piñkop da Israel amin panpulugosak do amin kindakna da bisit agit

Asap dakon kap kindakna. Kap on do Maskil yan yoñ.

- 1 Piñkop, gak nido toktogisi manji nimisal?
Nido sipsip kabigo tagisi pawildal nin do butjap tebaisi nandan nimisal?
- 2 Miñat aminyogo nin do aego nandaki.
Kalipsigwan miñat aminyogo nin manjin nipgul.
Gak da nin yuman nagil da nin gak dakon kabi ekwaman.
Saion Kabap kalip egipgul unun do aego nandaki.
- 3 Uwalnin da gak dakon telagi yutgo dakon yo morap kili pantasik awit.
Abinjak yo morap pantasik awit unun pindakgi.
- 4 Uwalgo da telagi yutgokon wigek yan tidanek galak toknikon yo awit.
Gak dakon yo kulabik añek iyi emaron teban tawit unun dakon tilakni ban yopgwit.
- 5 Amin da koron kindap pasan unuden, gak dakon yut pasiwit.
- 6 Kindap kwik tilak tagisi ban panjilim abi, unun uwal da parenka ae ama madep ban tidan tuwilgwit.
- 7 Kindap ban yutgo sowit.
Unun anpak yokwisi añek yut unun gaga egip do manjigil, unun anupbal aba telagi dima tagit.
- 8 Nin wagilsi pabin nip do nandak nandak awit, do miktimninon Piñkop gawak imim yut morap toñ unun soñ mudawit.
- 9 Gak da wasok tapmimi toñ kindakna abi dima koman.
Ae abisok kombi aminin mini.
Ni bisapmon jigi unun pasiljak unun ninon da kindakna dima nandak.
- 10 Piñkop, bisap nian da uwal da yansul yokwisi an gamni?

- Toktogisi gak dakon man do yanba yokwi tok anegipni?
- 11 Gak nido nin dima panpulugok do nandisal?
Tapmim madepgokon da uwalnin dapbi tasik toni.
- 12 Mani Pinjkop, kalipsigwan gak kila amin madepnin egipgul, ae abisok kisi kila amin madepnin egi nimisal.
Bisap morapmi gak da nin panpuluganbi emaron dima tasik tagiman.
- 13-14 Gak dasi tapmim madepgokon da tap pudagil, anek unun tap pakbi kagagwan nugim madep mani Liwaiatan unun dakon busunji pansulikgil.
Anek giptim timni miktim kibiri nimani tonj timon jon kilap do yobi nawit.
- 15 Gak dasi abi pakbi monij miktim timon noman tanek pak abigiwit.
Ae gak dasi pakbi madep abi wagilsi kibidawit.
- 16 Gak dasi gildat kalba gat ae pilin gat wasagil.
Ae gildat gat kanek gat kwen yopgul.
- 17 Gak dasi miktim morap dakon wasipni yopgul.
Ae bilagi bilagi dakon gildat ae sikak bisap yopgul.
- 18 Yawe, gak dima intoki.
Uwalgo da yansul yokwisi an gaman.
Unun nandan kokwini tagi dima amin da mango do yanba yokwi tok an.
- 19 Minjat amingo kinarim yombem tapmimni mini, do gak da nin nipman dekbi jon bit kilapyo da dima panupbal ani.
Uwal da minjat amingo nin obisi panupbal an, do dimasi intan nibi.
- 20 Miktimninon dukwan dukwan morap kisi emat an, ae pilin tuk madepsi tosok, do gak da nin gat sanbek sanbek agil unun do aego nandaki.
- 21 Yum pindagaki amin yokwi da bupmi amin baman yominek dima panmayak ani.
Wadak wadak amin unun da mango ankisini do nandisat.

- 22 Pinjkop, uwal da gen yan gaman, do gak abinek gen pikon gaga da tet kila tebai abi.
Gildat kinda kalon nandan kokwini tagi dima amin da yansul yokwisi an gaman unun do nandaki.
- 23 Uwalgo da gen pap yanek gen yokwi yan gaman.
Unun toktogisi madepsi yan tidon.
Pinjkop, anpak yokwini do dima intan yobi.

75

Pinjkop amin yokwi pabin yopmanek amin kilegi panpulugosok

Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima pantasik ani" unun tegon da yoni.

- 1 Pinjkop, nin gak do ya yan gayinek mango toktogisi awikwaman.
Anek man madepgo do yan tentenek anek wasok tapmimi tonj mibili mibili agil unun do yoman.
- 2 Pinjkop da yan yosok, "Nak da gen pikon depben dakon bisap kinda kili manjigim.
Gen kokwin kilegisi akdisat.
- 3 Miktim wudip anakwan minjat aminyo unun yawori dima ekwan.
Mani miktim dakon mibili tebai abidanapbo tebai tosak.
- 4 Nak da iyi do nandaba wikwan amin yan yoyisat, 'Ji pibit tidok dima ani.'
Ae amin yokwi yan yoyisat, 'Ji disidakon man dima pawigini.
- 5 Disidakon tapmim do kisik kisik dima ani, ae madepsi yan tidanek manji gen dima yan namni.' "
- 6 Minjat aminyo man madep yomyom dakon pi unun miktim teri teri tan an an kwan dakon amin kinda da aripmi dima agagi.
- 7 Pinjkop kalon dagin anpaknin kokwin asak.
Unun da amin diwari pabin yopmanek amin diwari pawigisak.
- 8 Yawe da kisitnikon kap kinda abidosok, unun wain yokwisi ae tebaisi yo

isipmi gat iktagilbi unjungwan tu-
ganbi.

Unjun tagalban amin yokwi morap da
kisi nan mudon.

⁹ Mani nak toktogisi Jekop dakon Pinjkop
do yan tenjenok anek mani awigik do
kap yoken.

¹⁰ Pinjkop da amin yokwi dakon tapmim
wiririkban pasildan.
Mani amin kilegi do tapmim madepsi
yomdisak.

76

Pinjkop da emaron teban tagit

Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop
gawak imim dakon kap. Gita tidanek yo-
gogi.

¹ Juda miktimon amin da Pinjkop pakyanji
nandan iman.

Israel miktimon mani wukwisi tosok.

² Yutni unjun Jerusalem tosok.
Saion Kabapmon tosok.

³ Unjun kokupmon uwal dakon gobinji gat,
ae pasikni gat, ae emat agak sibani
gat jokgalgit.

Pinjkop da emat dakon yo morapni
panupbal agit.

⁴ Pinjkop, gak tilingo unjun madepsi, ae gak
kila amin madep mibiltogi.

Gak wukwisi, man madepgo da kabap
madep dakon man madep yapman
mudosok.

⁵ Gak uwal dakon emat amini tapmimi ton
dakon yoni tagisi gwayen panapgul.

Unjun emat amin unjun kili kimak mu-
dawit, ae emat dakon yo kabini
timitni dakon tapmim mini.

⁶ Jekop dakon Pinjkop, gak da tebai yoyigil,
do os gat ae amin ilik pawilgan tamo
gat kisi wayinji mini.

⁷ Pinjkop, amin gak do si pasolgon.

Gak da butjap nandan yobi bisapmon,
namin da gak da dabilon tagi atjak?
Amin kinda da aripmi dima.

⁸ Gak kwen kokupmon da uwal da kobogi
yokwisi timitni do yagil, anaki
miktimon minjat aminyo da pasalek
tayanok egipgwit.

⁹ Pinjkop gak pidan agek amin yokwi dakon
anpakni kokwin anek jigini ton amin
pulangan yopmandal.

¹⁰ Gak butjap nandanek kobogi yomisal, do
amin diwari mango awikwan.

Ae amin emaron dima yokwi toni unjun
da gak gawak gamdan.

¹¹ Yawe Pinjkopgo yan teban tok an iminek
unjun gen si guramikgi.

Minjat amin morap ji Yawe do pasalek
but galak do yo panji imni.

¹² Unjun on miktim dakon kila amin madep
kwen wigik an, unjun pabin yop-
mandak, do madepsi pasal iman.

77

Amin kinda da jigis bisapmon Pinjkop do yan tidagit

Asap dakon kap kinda. Kap yan amin
dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban
“Jedutun” unjun tegon da yoni.

¹ Nak Pinjkop da anpulugosak do yan tidosot.
Bisitno nandisak do nandisat.

² Jigis bisapmon nak Amin Tagi do bisit asat.
Kalbi bisit an imisat, mani but yawot
dima abidosot.

³ Nak Pinjkop do nandak nandak anek iyon
iyon yosot.

Nandak nandak anegek butno jik
tosok.

⁴ Butno jigisi, do gen aripmi dima yoken.
Pinjkop gak da yum nandanaki dipmin
dima pokdot.

⁵ Nak kalip tagi egipgum unjun do nandisat.
Bilak unjun kili kin mudawit, unjun do
nandisat.

⁶ Kalbi nak nandak nandak morapmi anek
naga do yan yosot,

⁷ “Amin Tagi da toktogi manji namjak bo?
Nak do sanbenek dima galak tosak bo?”

⁸ Amin do but dasi galaktan yomyom
anpakni wagil pasilgit bo?

Yan teban tok morapni isali bo akdan?

⁹ Pinjkop da kili intan nimgut da bupmi nan-
dan nim do dima bo nandisak?

Butjapni da bupmini sopmandak bo?”

¹⁰ Nak yan nandanek yagim,
“Pinjkop Wukwisi, gak abisok nak dima
anpulugosol, do nak unjun do butno
obisi jik tosok.”

¹¹ Pinjkop, nak gak dakon pi madep do aeno
nandaken.

Asi, wasok tapmimi ton kalip agil unjun
do nandaken.

- 12 Pi morap agil unun do nandaken.
Pi tapmimi ton agil unun kisi do nandaken.
- 13 Pin kop, anpakgo telagi.
Kokup kidat kinda gak gat arip dima.
Gak da yapman mudosol.
- 14 Pin kop, gak kalon dagin wasok tapmimi ton asal.
Kalip gak da tapmingo madepsi minat amin kabi morapmon yoligil.
- 15 Gaga da tapmimon da minat amin kabigo
Jekop gat Josep gat dakon babikni yokwikon ban timikgil.
- 16 Pin kop, Tap Gami da gak gandagit bisapmon si pasalek kwakwalikgit.
- 17 Sikak madepsi manakwa kiririn madepsi awit.
Anek mal madepsi anek tenten dukwan dukwan kisi yangwit.
- 18 Mirim kwasigilgwit da binapngwan gak da kiririn yopbi yawit.
Mal da aban miktim morap dukwan dukwan kisi tentenanakwa miktim kwakwalikgit.
- 19 Gak tap binap nan agipgul.
Kosit tap idap madep da binap tagit, mani gak dakon kandap tamo dima kawit.
- 20 Gak mibiltok kinaki minat aminyo da bujon golgwit.
Gak da Moses gat Aron gat do pi yobi unun da kilani agimal.

78

Amin yokwi aba Pin kop da but yokwi nandagit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yon.

- 1 Nak dakon minat aminyo, ji nak dakon nawa gen pakyan si nandani.
Gen yokdisat unun do mirak pakyan si yopni.
- 2 Nak ji do tilak gen dayikdisat.
Nak da yo kalipsigwan noman tawit unun dakon mibili do yokdisat.
- 3 Kalip babiknin da yo unun do kili niyinja nandanek timikgiman.
- 4 Nin monji gwayonin do gen unun dima panjisibinen.

Monji gwayonin unun yoyinen. Pin kop dakon tapmimi gat ae pi tapmimi ton agit gat ae wasok tapmimi ton mibili mibili agit unun do yoyinen.

- 5 Pin kop da Jekop do geni yomgut.
Israel dakon babini da guramitni do yomgut. Kalipsigwan babiknin yan yoyigit,
"Ji monji gwayosi nak dakon gen teban morapno pakyan si yoyinetni."
- 6 Yan ani kan, minat monjiyo don altoni unun da nandan pisanek yoyin dek an an ani.
- 7 Yan anakwa unun amin kabi kisi da egip egipni Pin kopmon tosok yan si nandanek jomjom anek yo agit unun do dima in toni.
Anek gen teban morapni tagi guramitni.
- 8 Anek babikni yombem dima egipni.
Babikni kwen wigik anek Pin kop dakon gen pabin yopmanek tebai dima nandan gadan ingwit.
Anek wupmon da toktogisi dima yolgwit.
- 9 Kalip Epraim amin obip gobinyo tan yomgwit, mani emat noman tanban pasal kiwit.
- 10 Pin kop da sanbek sanbek agit unun dima guramikgwit, ae nawa geni dimasi yol do nandawit.
- 11 Wasok tapmimi ton yolnban pindakgwit unun do kili in tawit.
- 12 Babikni da dabilon Isip miktim unudon Soan miktim timon Pin kop da wasok tapmimi ton agit.
- 13 Unun da tap idap pudanban tap idap teri teri agakwan Israel amin binapmon da pan kigit.
- 14 Gildari unun gikwem nan yolnakan unun nan kanek yolgwit, ae kalbi kindap tenten nan yolnakan unun nan kanek yolgwit.
- 15 Miktim kibiri timon tip pudanban pakbi madepsi mibilikon noman tanban nawit.
- 16 Tipmon pakbi aban noman tagit unun koron pakbi madep da yan pak kigit.

- 17 Mani Pinjkop Wukwisi do yokwi sigin an ingwit.
Miktim kibiri timon egek kwen wigik an ingwit.
- 18 Pinjkop anjilit do anek yan awit, jap si galak tawit unun si yomjak dosi tebai iyiwit.
- 19 Pinjkop manji gen yan iminek yan yawit, "Pinjkop miktim kibiri timon jap morapmi aripmi tagi nimjak?"
- 20 Asi, mibiltok tip tidanban pakbi madepsi noman tagit.
Mani bret gat ae bit kilapyo di aripmi tagi nimjak bo dima?"
- 21 Yawe da geni unun nandanek Jekop do butjap nandan yomgut.
Israel dakon amin kabi do kindap yipban pinjakwan japmisi nandan yomgut.
- 22 Nido, dima nandan gadan ingwit.
Unun da kilani aripmi tagi asak yan dima nandawit.
- 23 Yan awit, mani Pinjkop da yanban kundu yoma wital kigit.
Wital kinjakwan Kwen Kokup da
- 24 mana yopban pinakwa nawit.
Unun Kwen Kokup dakon jap.
- 25 Unun anelo dakon jap.
Pinjkop da mana morapmi aripnikon yomgut.
- 26 Anek gildat wisak tet da mirim yipban kigit.
Ae tapmim madepnikon da saut tet da mirim yipban kigit.
- 27 Anek minam morapmisi, kimbaban ae tap niman da tilak, morapmisi yopban bikbiknikon mawit.
- 28 Pinjkop da minam morapmi yopban manek yut kabenji pangwasinek tawit.
- 29 Manakwa nanek aripmisi tugawit.
Yo unun do galak tawit unun Pinjkop da yomgut.
- 30 Mani jap si galak tawit unun sigin nan egakwa
- 31 Pinjkop da butjap nandanek Israel amin dakon monji tebaisi ae tagisi unun dapban kimakgwit.
- 32 Pinjkop da wasok tapmimi ton yan agit, mani minat aminyo da yokwi sigin anek dima nandan gadan ingwit.
- 33 Do mirim da gen kagakon noman tanek tepmisi pasilgan unun da tilak tepmisi panpasil agit.
Unun panupbal aban pasol pasol madepsi anek kimakgwit.
- 34 Pinjkop da di dapban kimakgwit bisapmon diwari but tobil anek tobil abin yolgwit.
- 35 Aeni nandawit, Pinjkop unun tip damanin.
Pinjkop Wukwisi unun yokwikon ban timit timit aminin.
- 36 Mani unun si angalak anek top yawit.
- 37 Unun but dasi dima yolgwit.
Unun gat sanbek sanbek awit unun kirinikgwit.
- 38 Mani bupmi nandan yominek diwarini wiririk yominek dima panupbal agit.
Bisap morapmi butjapni yipmanek dima japtan yomgut.
- 39 Unun do aeni nandagit, unun miktim amin gin, unun mirim da yan kin mudon, aeni dima aban.
- 40 Bisap morapmi miktim kibiri timon kwen wigik anakwa bupmisi nandagit.
- 41 Israel amin dakon Pinjkop Telagisi bisap morapmi ankewalakwa nandaban yokwi tok anyomgut.
- 42 Tapmim madepni do intawit, ae uwal da kisiron ban timikgit unun do dima nandawit.
- 43 Unun tilak tapmimi ton Isip miktimon Soan miktim timon agit unun do dima nandawit.
- 44 Pakbi antobilban yawi daganba aripmi dima noknogi agit.
- 45 Ae bigal morapmi yabekban injin yomgwit.
Ae mengak morapmi yabekban yo morapni panupbal awit.
- 46 Ae pilak pilak yabekban kin pigagani yo kwawit unun nan mudawit.
- 47 Ae ais yipban manek wain napni ae pik kindapni panupbal awit.

- 48 Ae ais yopban manjek bulmakauni dapba kimakgwit.
- 49 Butjap madepsi nandan yominek yo yok-wisi an yomgut.
Anek anelo kabi kinda yabekban kin panupbal anakwa jigi madepsi pawit.
- 50 Butjap madepsi nandanek yum dima pindakgit.
Sot madepsi yoban kimakgwit.
- 51 Isip amin morap kisi dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.
- 52 Mani unun sipsip kila amin yombem da iyi mibiltok kinjek minjat amin kabini kila agit.
Miktim kibiri timon kosit yoligit.
- 53 Timik pangwan jigini mini egipgwit, do dima pasalgwit.
Mani tap idap da uwalni witjigit.
- 54 Timik panpan telagi miktimnikon panpagut.
Unun miktim ilenji obani ton iyi da tapmimon abidagit.
- 55 Minjat amini apgwit bisapmon amin njwakjwari yolban kiwit.
Kinakwa miktim unun Israel amin kabi do kokwinik yomgut.
Anek yopban yutnikon yikgwit.
- 56 Mani Israel amin da Pinjop Wukwisi ankwalek kwen wigik an iminek gen tebani dima guramikgwit.
- 57 Kalip babakni da awit, unuden gin, kwen wigik anek Pinjop manji imgwit.
Unun obip girenji dikdik sun yamanjak unun yombem.
- 58 Kokup kidat dakon alta wasanakwa unun do anek Pinjop da butjap madep nandagit.
Pinjop yipmanek kokup kidat gawak yomnakwa nandaba yokwi tok an yomgut.
- 59 Pinjop da anpakni pindagek butjap nandan yomgut, do Israel amin do manji wagilsi yomgut.
- 60 Anek imal yutni telagi Silo kokup papmon tagit unun yipman kigit.
Kalip unun yutnon egipgut bisapmon minjat aminyo da binapmon egipgut.
- 61 Mani yum pindagakwan Sanjek Sanjek Kinam uwal da abidawit.
Unun tamo timon tapmimni gat ae tilimni unudon tagit.
- 62 Minjat amin kabini do butjap nandanek yum pindagakwan uwal da emat agak siba ban dapba kimakgwit.
- 63 Monji bulagi emat madepmon kimagakwa minjatjok wili mini, do amin dima pawit.
- 64 Uwal da mukwa sogok amin dapba kimagakwa minjatni da bupmi kunamyo ani dakon bikbik dima tan yomgut.
- 65 Amin da dipminon da pidon unuden Amin Tagi pidagit.
Ae amin tebai wain morapmi nanek pokgon da don pidanek yan tidon unun da tilak Yawe pidagit.
- 66 Anek uwal gat emat anek yolban kin mudawit.
Pabin yopmanakwan mayaktok toktok teban pawit.
- 67 Mani Josep dakon babakni dima manjigit.
- 68 Unun Juda amin kabi gat ae Saion Kabap iyi but dasi galak tan imisak unun ban manjigit.
- 69 Yutni telagi unun kabapmon agit.
Kwen kundu wasagit, ae miktim wasagit da tebai tomal, unuden yutni anteban aban tebaisi toktogisi tokdisak.
- 70 Pinjop da oman amini Dewit manjinek sipsip kila agiron nan abidagit.
- 71 Sipsip kila agiron nan abidanek yipban amin kabini Jekop dakon kila amini dagagit.
Pinjop iyi dakon amin kabini Israel kila agit.
- 72 Dewit but dasi nandanek kilani tagisi agit.
Anek tagisi timik panjigit.

79

Israel amin Pinjop da panpulugosak do bisit awit
Asap dakon kap kinda.

- 1 Pinjkop, Amin Nwakhwari Kabi gak da miktimon kili aben da minjat amin kabigo nin gat emat an.
Yutgo telagi unun anupbal aba telagi dima tagit.
Anek Jerusalem obisi anupbal awit.
- 2 Telagi oman amingo dapmanek bumjotni yo isali yan nandanek yum pindagakwa singin gat ae jon pinjan gat da giptimni non.
- 3 Minjat amingo dapmanakwa yawi da tagal kinjek Jerusalem pak pukwan.
Ae bumjotni wayitni amin kinda dima egisak.
- 4 Miktim nin da kapmatjok ton unun dakon amin da yansul an niman.
Miktim morap nin pangwasinjek tan anan kwan unun da yansul madepsi an nimejek gen mayagisi yan niman.
- 5 Yawe, bisap nian da butjap nandan nibi?
Gak toktogisi butjap nandan nimdisal bo?
Gepman dekgiman do butjapgo kindap da yan sonjek dima kimotdisak, ma?
- 6 Gak minjat amin kabi dima gawak gaman ae mango yanek bisit dima an amin unun do butjap nandaki.
- 7 Unun amin kabi da minjat amin kabigo Jekop dapba kimakgwit, anek miktimni obisi anupbal awit.
- 8 Babiknin da anpak yokwi awit unun do yo yokwi dima an nibi.
Abisok nin yokwisi ekwaman do bupmi nandan nimejek tepmisi panpulugoki.
- 9 Pinjkop, gak yokwikon ban timit timit Pinjkopnin.
Man madepgo do nandanek nin panpuluganek diwarinin wiririkgi.
- 10 Amin Nwakhwari Kabi da nin do yan yon, "Pinjkopni dukon egisak?"
Unun tagi dima. Uwal da oman amingo dapba kimakgwit, do yawinin dakon kobogi do gak da Amin Nwakhwari Kabi yo yokwisi an yominjaki gandak do nandan.
- 11 Dam tebanon ekwan amin dakon kuanamni nandaki.

Anek tapmim madepgokon da uwal da amin dapba kimotni dosi kili yawit, unun yokwikon ban timikgi dosi nandisat.

- 12 Uwal nin da kapmatjok ekwan unun da gak do gen yokwisi yawit, do Amin Tagi anpak yokwini dakon kobogi yominjaki kosiri 7 yan asak.
- 13 Yan anaki minjat amin kabigo, sipsip kabigo, nin toktogisi ya yan gayinen.
Ae babiknin don altoni unun kisi da mango ankisini.

80

Israel amin Pinjkop da panpulugosak do bisit awit

Asap dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Sanbek sanbek dakon jarej tagisi" unun tegon da yoni.

- 1 Israel dakon Sipsip Kila Amin, gak Josep dakon amin kabi sipsip ban yan kosit yolisal.
Bisitnin nandan nibi.
Anelo madep serabim bamot da binapmon kila amin madep yigek tilingo minjat amin kabigo do yolinbi pindatni.
- 2 Epraim ae Benjamin ae Manase da bikbigon tapmim madepgo noliki.
Abin nin yokwikon ban timikgi.
- 3 Pinjkop, kalip egip egip tagisi egipguman unun aego ankaluk abi.
Butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.
Anek yokwikon ban pulugan nipbi.
- 4 Yawe Pinjkop Tapmim Ami, minjat amin kabigo bisit gayinakwa bisap nian da butjap nandan yobi?
- 5 Butjap nandan nimanjaki kunam tagapno dabil pakbinin da jap pakbiyonin asak.
- 6 Gak da yum pindagaki amin kabi nin da ilenon ekwan unun da abin nin dakon miktim abidok do emat an.
Uwalnin da yansul an nimejek yanjan niman.
- 7 Pinjkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipguman unun aego ankaluk abi.

- Butgo ninon yipmanjek yo tagisi an nibi.
 Anek yokwikon ban pulugan nipbi.
- 8 Kalipsigwan gak wain nap kinda Isip miktimon nan anapgul.
 Anek on miktimon amin kabi yolbi kinakwa wain nap unun kwaokgil.
- 9 Miktim unun garam anek kwaokbi kwanjek geli dubagisi pigiwit.
 Pigakwa madepsi kwanjek miktim kisi ilimikgit.
- 10 Anek kabap anyongam anek unun dakon kilinj da sida kindap madepsi unun kisi witjigit.
- 11 Unun dakon kilinj da tap madep Mediterenian da aripmon kiwit.
 Ae teri kinda do gigi da kwanjek pakbi madep Yupretis da aripmon kiwit.
- 12 Gak mibili nido wain pi dakon dam tuwilgil?
 Yan agil do amin da kin ap anek bami pan.
- 13 Jon bit da abin panupbal an, ae jon kilap da non.
- 14 Pin kop Tapmim Ami, ninon tobil apbi.
 Kwen Kokupmon da ninon sintanbi pinakwan wain pi do kilani abi.
- 15 Gak da gaga da tapmimon nin kwaokgil, do abisok abin nin panpulugoki.
 Nin wain nap bulagi yombem ban gak da pan teban abi tebaisi awit.
- 16 Uwalnin da mandan kindapmon kili sowit, do gak da butjap nandan yominek panupbal aki.
- 17 Mani, minjat aminyo nin gaga do manjigil, ae gak da abi madepsi taganek teban tagiman, do panpuluganek kilanin aki.
- 18 Yan aki kan, nin gak dima gepman detne.
 Gak da panpuluganbi tagi egek bisit an gaminek mango awigine.
- 19 Yawe Pin kop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipguman unun aego ankaluk abi.
 Butgo ninon yipmanjek yo tagisi an nibi.
 Anek yokwikon ban pulugan nipbi.

81

- Jap noknok bisap madep dakon kap*
 Asap dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanek yogogi.
- 1 Pin kop panpulugoknin do kisik kisik kap kinda yone.
 Jekop dakon Pin kop do kisik kisik kap yone.
- 2 Kap yoni. Tambarin tidanek, gita gat ae kulele gat kisi tidoni.
- 3 Kanek kaluk abisak bisapmon kwen pisoni.
 Kanek binap tanakwan Pin kop gawak imim bisap madepmon kwen pisoni.
- 4 Yan ane do Jekop dakon Pin kop da Israel amin nin do gen teban unun nimgut.
- 5 Kalipsi Isip amin pabin yopgut bisapmon, Pin kop da gen teban unun Israel amin nin do nimgut.
- 6 Nak amin kinda tekni dima nandisat unun da gen yanban nandisat.
 Unun da yan yosok,
 "Nak yo jigi morap ji da kwapmon tawit unun kukwan yopgum.
 Ae miktim simi gok panpulugoko mibilikon yopba tanakwa pi teban sanbenek dima awit.
- 7 Jigikon egek bisit nayinba pulugan depgum.
 Gikwem kiririn yosok unungwan da bisitji nandagin.
 Nak Meriba pakbikon nandan gadatji pindat do anek ji pankewalgin.
- 8 "Nak dakon amin kabino, nawa dayiko nandabit.
 Israel amin, nak dakon gen nandanek guramitni do madepsi nandisat.
- 9 Ji miktim njaknwar dakon kokup kidatni dima yolni, ae dima gawak yomni.
- 10 Nak kalongin ji dakon Yawe ae Pin kopji egisat.
 Nak naga Isip miktimon ban ji timik panopgum.
 Gen kagasi antan kinakwa upmokgen.
- 11 "Mani babikji da nak dakon gen nandak do dima galak tawit.
 Asisi, Israel amin nak dakon gen guramit do dima galak tawit.

- 12 Do yum pindagapbo kwen wigik anpakni yolek galak toknikon yo awit.
- 13 “Nak miñat amino da geno guramik kimotni dosi nandisat.
Ae Israel amin nak dakon galaktok yol kimotni do nandisat.
- 14 Yanj ani kan, nak da uwalni tepmisi pabin yopdisat.
Anek uwal gat emat wamanek pabin yopbenj.
- 15 Anapbo miñat aminyo nak do nandaba yokwi tok an, unun madepsi pasal nimnimik namni.
Anakwa toktogisi yo yokwisi an yobenj.
- 16 Mani nak da ji do bret galagisi, ae kabanj kok koron nani dabenj, anapbo butji tugokdanj.”

82

Piñkop unun kila amin madep mibiltogi

Asap dakon kap kinda.

- 1 Piñkop unun Kwen Kokup muwut muwut madep dakon mibiltok amin yikdak.
Miktim morap dakon kila amin da muwugakwa nandak nandakni kokwinikdak.
- 2 Anek yanj yoyisak,
“Ji bisap nianj da gen kokwin pi gulusun ani?
Ji yokwi pakpak amin nido panpulugonj?”
- 3 Ji yoni mini amin ae monji datni kimakbi panpulugoni.
Anek jigij panek yokwi ekwanj amin unun panjutnoni.
- 4 Amin yokwi ekwanj ae yo do wadanj amin unun yokwi pakpak da kisiron ban puluganj timigek panpulugoni.
- 5 Ji pilin tukgwan agek nandak nandakji minisi, do miktimi miktimi amin anpak kilegi dima anj.
- 6 Nak gen yanj yosot, ‘Ji piñkop ekwanj.
Ji Piñkop Wukwi Madep dakon monjini ekwanj.
- 7 Mani amin morap kimokgonj jiyo yanj gin kimotdanj.
Kila amin morap kimokgonj jiyo yanj gin kimotdanj.’”

- 8 Piñkop, miñat amin morapyo unun gak dakon gin, do abinj miktim amin morap gen kokwin anyobi.

83

Asap da Israel amin dakon uwalni Piñkop da dapban pasilni do bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on Piñkop gawak imim dakon kap.

- 1 Piñkop, gak gen mapmit dima abi.
Gak isal dima yikgi.
Piñkop, gak isal dima egipbi.
- 2 Pindakgi. Uwalgo emat wasanek anj.
Gak do nandaba yokwi tok anj amin kwen wigik anjgamanj.
- 3 Unun pasili egek miñat amingo yokwi anj yom do gen yanj panjeban anj.
Gak da miñat amingo unun kilani tagisi asal, mani uwal unun panjupbal ak do muwugek gen yonj.
- 4 Unun da yanj yonj, “Kili kino!
Israel amin dapno pasil mudanjakwa, amin da sanbenek dima nandanj yomni.”
- 5 Piñkop, unun amin gak abinj gep do but kalonj anj.
- 6 Idom amin, ae Ismael amin, ae Moap amin, ae Akri amin,
- 7 ae Gebal amin, ae Amon amin, ae Amelek amin, ae Pilistia amin ae Tair amin, unun miktim morap dakon amin da yo unun ak do nandanj.
- 8 Siria yo kisi unun gat muwukganj.
Unun amin tapmimi tonj kabi unun Lot dakon babini kabi panpulugonj.
- 9 Unun amin kabi da gak anjupbal ak do but kalonj anj, do kalip Midian amin do agil, bo pakbi madep Kison unjudon Sisera amin gat Jabin amin gat do agil yanj gin unun amin panjupbal abi.
- 10 Unun bisapmon gak da kokup pap Endo unjudon panjupbal abi bumjotni miktimon tanjek miktawit.
- 11 Kalip kila amin bamot Orep gat ae Sep garon agil unjudenj gin emat amini dakon mibiltok amini panjupbal aki.

- Kila amin madep bamot Seba gat ae Salmuna garon agil unuden gin kila amini pabin yopbi.
- 12 Unun amin da yan yawit,
“Pin kop dakon sipsip upmot miktimni nin do anawatner.”
- 13 Pin kopno, miktimon kimbaban ban yan uwalgo wiririkbi kini.
Mirim da wit dakon gipmi pisonba kwan unuden wiririkbi kini.
- 14 Kindap da koron soso, ae ilen gurigi ton da madepsi soso,
- 15 yan gin gak da sikak mal kiririnyo madepsi yipbi abinek unun amin kabi yolban pasal kini.
Ae unun da pasolni do mirim madepsi yipbi kisak.
- 16 Yawe, pabin yopmanaki mayaktok madepsi pani.
Anek gak tapmingo madepsi yan yokdan.
- 17 Pabin yopmanaki toktogisi pasal kimotni do nandisat.
Panmayak anek dapbi kimotni dosi nandisat.
- 18 Yan anaki unun da gak kalongin Yawe ae Pin kop Wukwisi egek miktim morap kisi kila asal yan nandan gamni.

84

Amin kinda da Pin kop dakon telagi yut do galak tagit

- Kora amin kabi dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanek yogogi.
- 1 Pin kop Tapmim Ami, gak dakon yut tilimi ton galagisi.
- 2 Nak unudon egip do but dasi madepsi galak tosot.
Galak tok morapno kisi gak dakon yut do tosok.
Giptim ae nandak nandakno kisi da Pin kop egip egipmi ton gak do kisik kisik kap yosot.
- 3 Yawe Tapmim Ami, gak Kila Amin Madepno ae Pin kopno.
Bibagap ae bibagap giman da gak dakon alta da kapmatjok yutni anek pudigi kila amal.
- 4 Minjat aminyo gak da yutnon ekwan unun kisik kisik anek bisapmi bisapmi mango awigik do kap yon.

- 5 Minjat aminyo gak dakon tapmim timigek Saion Kabapmon wigik do but dasi galak ton, unun kisik kisik tagi ani.
- 6 Miktim kinda mani Miktim Kunam Pakbi Kulduk Giban, unudon kinakwa unun miktimon pakbi gapma morapmi noman ton.
Anakwa sikak manakwa pakbi gapmakon winon.
- 7 Unun amin kosit agek tapmim kaluk sigin pan.
Unun Saion kin Pin kop da inamon altokdan.
- 8 Pin kop Yawe Tapmim Ami, bisitno nandaki.
Jekop dakon Pin kop, mirak pak yan si yopmanek geno nandaki.
- 9 Nin dakon kila amin madep do koki.
Pasiknin da yan nin dam anek kilanin tagisi asak.
Yawe, gaga kila amin madep egipjak do manjigil, do yo tagisi an ibi.
- 10 Nak gildat kalon kindagin gak dakon yut da yomakon egipben kan, unun da tagisisi asak.
Unun da gildat 1 tausen timi dukon egi egi asat unun yapman mudosok.
Nak oman amin pinbisi egek Pin kopno dakon yoma kagakon yoma kila agak amini egip do but dasi galak tan kimokdot.
Mani amin yokwi da yutnon egip do dima galak tosot.
- 11 Nido Yawe unun pan kutnok aminin ae ten tenin.
Unun da nin do yo tagisi an nimek man madep nimisak.
Kilegi akwan amin do yo tagi yom do dima pan kutnosok.
- 12 Yawe Tapmim Ami, minjat aminyo gak nandan gadan gaman amin unun kisik kisik tagi ani.

85

Pin kop da amin kabini kila asak do amin kinda da bisit agit

- Kap on Kora amin kabi dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.
- 1 Yawe, gak da miktimgo ae amin kabigo Jekop nin pan puluganaki kalip tagisi

egipgumaŋ abisokyo kisi yaŋ gin
aŋaki tagisi ekwamaŋ.

- 2 Amin kabigo nin yokwi morap agimaŋ
dakon diwarinin unun wiririk
ningul.
- 3 Gak kalip nin do butjap nandagil unun
nandabi magit.
Nin do japmisi nandagil, mani kulabik
aŋek butgo magit.
- 4 Piŋkop, yokwikon baŋ timit timit aminin,
kalipsi nin tagisi egipgumaŋ abisok
paŋkaluk abi yaŋgin egipneŋ.
Butjap saŋbenek dima nandaŋ nibi.
- 5 Bisap mudok mudogi mini butjap sigin
nandaŋ nimin wigikdisal?
Babikon da babikon yaŋ gin taŋ aŋaŋ
wigikdisak?
- 6 Miŋat amin kabiyogo aego paŋteban abi
nin kisik kisik aŋek gak aŋkisineŋ.
- 7 Yawe, gak asisi mudok mudogi mini nin
do but dasi galak taŋ nimisal unun
dakon bami noliŋbi koneŋ.
Yokwikon baŋ timigaki tagisi egipneŋ.
- 8 Nak Piŋkop Yawe da gen yosok unun do
mirak pakyaŋsi yopmaŋdat.
Nin da aŋpak yokwi kalip agimaŋon
tobil dima pigineŋ kaŋ, unun iyi
dakon telagi amin kabini nin but ya-
wot nim do yosok.
- 9 Asisi, amin Piŋkop do pasal iman unun
yokwikon baŋ timitdisak.
Aŋakwan tilimni miktinninon tokdisak.
- 10 Unun bisapmon amin da amin do but
dasi galak taŋ yomiŋek aŋpak tagisi
aŋ yomdaŋ.
Yaŋ aŋek kilegi egek but yaworon da
tagisi egipdaŋ.
- 11 Miktimon Piŋkop but dasi yolyol aŋpak
miktimgwan da pawinban pisaŋek
kwokdisak.
Ae Kwen Kokup da aŋpak kilegi
sinŋtanban miktimon pikdisak.
- 12 Asisi, Yawe da yo tagisi niminakwan
miktinnin da jap morapmisi
paŋalon akdisak.
- 13 Yawe apjak dakon kosit yul im do kaŋ,
amin da aŋpak kilegi aba kaŋek
unudon tagi apjak.

86

*Amin kinda Piŋkop da aŋpulugosak do bisit
agit*

Dewit dakon bisit kinda.

- 1 Yawe, nak wadak wadak amin, do bisitno
nandaŋek aŋpulugoki do nandisat.
- 2 Yokwikon naŋ abidaŋaki dima kimokgeŋ,
nido nak gak naŋ goldat.
Nak oman amingo, gak naŋ nandaŋ
gadaŋ gamisat, do aŋpulugoki.
- 3 Amin Tagino, nak gildat kinda kalon gak
do bisit asat, do nak do bupmi nan-
daŋ nabi.
- 4 Amin Tagi, nak gak dogin bisit asat, do
oman amingo nak do kisik kisik nabi.
- 5 Amin Tagi, gak tagisisi, diwarinin wiririk
nimisal.
Gak miŋat aminyo bisit gayaŋ unun but
dasi galak taŋ yomisal.
- 6 Yawe, gak bisitno do mirak pakyaŋsi
yopbi.
Nak do bupmi nandaŋ nabi do yaŋ
tidosot.
Yaŋ ilitno nandaki.
- 7 Nak gak do yaŋ tidosot bisapmon
aŋpulugosol, do jigi pakeŋ bisapmon
gak do bisit abeŋ.
- 8 Amin Tagi, piŋkop gak yombem di mini.
Gak da kisi morap yapmaŋdal.
Ae amin kinda da wasok tapmimi ton
asal unuden kinda aripmi dima asak.
- 9 Amin Tagi, miŋat amin kabi morap gak
da wasagil, unun da abin nwaŋben aŋ
gamiŋek gak dakon man awigikdaŋ.
- 10 Nido, gak kalongin tapmingo madep ae
gak dagan yo masi masimisi asal.
Gak kalongin Piŋkop bamisi.
- 11 Yawe kositgo kilegi do nayin dekbi gengo
bamisi yolek egipben.
Nayin dekbi gak dogin nandaŋ egek
mango awigiken.
- 12 Amin Tagi Piŋkopno, nak but dasi gak
aŋkisiken.
Toktogisi mango aŋkisin wigiken.
- 13 Nido gak nak do madepsi but dasi galak
taŋ namisal.
Kimoron naŋ pulugaŋ nepbi gapmag-
wan dima pigigim.
- 14 Piŋkop, kwen wigik amin da nak nit do
abaŋ.

Uñun amin yokwi bupmini mini da nak
nikba kimokgen do abin muwukgan.
Uñun manji gaminek gengo dima gu-
ramikgan.

15 Mani Amin Tagi, gagon bupmi ae nandan
yawotyto tugagit da tosok.

Gak butjap tepmi dima nandisal.
Gak nin do but dasi galak tan niminek
gengo anteban anek nin panpulugan
wigisal.

16 Tobil nagon abinek bupmi nandan nabi.
Menno da kalip gak dakon pi agit,
abisok monji nakyo kisi pigo asat,
do nak dakon but anteban anek yok-
wikon nan pulugan nepbi.

17 Yawe, gak da nak do but dasi galak
tan namisal unun dakon tilak kinda
nolinbi kokenj.

Yan anaki uwalno da gak da nak
anpuluganek anteban asal unun
kan nandanjo anek anpak yokwini
dakon mayagi pani.

87

Jerusalem do kisik kisik awit

Kora amin kabi dakon kap kinda. Kap on
Pinjkop gawak imim dakon kap.

1 Pinjkop da kokup papni telagi kabapmon
agit.

2 Yawe da Israel miktim dakon kokup
morap do galak tosok, mani
Jerusalem do madepsi but dasi
galak tosok.

3 Pinjkop dakon kokup pap dakon minjat
aminyo, ji nandani, Pinjkop da yo
tilimi ton tagisi jikon asak.

4 Pinjkop da yan yosok, "Namin amin da
nak dakon gen guramikdak, unun
manjiken bisapmon, Isip ae Babilon
kisi manjikenj.

Anek Pilistia, Tair ae Itopia do yan
yokdisat, 'Unun yo kisi Jerusalem
amin gin.'

5 "Nak Jerusalem do yan yokdisat, 'Unun
minjat amin morap kisi dakon kokup
pap.'"

Ae Pinjkop Wukwisi da Jerusalem
anpuluganban tebaisi tokdisak.

6 Yawe da amin diwari dakon man man-
dakdisak.

Anek panmuwugek Jerusalem minjat
aminyo gat kisi manjikdisak.

7 Anakwan minjat aminyo unun kap
yanek kisik kisik anek yan yokdan,
"Jerusalem, gak yo tagisi morap
ninin ton unun dakon mibilisi."

88

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do yan tidagit

Eman unun Sera kabikon nani kinda da kap
on mandagit. Kap on do Maskil yan yon.
Kora amin kabi da Pinjkop gawak iminek
kap on yon. Kap yon amin dakon kila amin
da minjat aminyo yoyinban "Malat Leanot"
unun tegon da yoni.

1 Pinjkop, Yawe, gak panpulugokno.

Gildari ae kalbi gak do yan tidosot.

2 Bisitno nandaki.

Anpulugoki do yan tidosot,

3 nido jigi morapmi nagon noman tan
naminakwa pali kimokdot.

4 Amin diwari da si kimot do an, nak unun
yombem.

Tapmimno kisisi mudan.

5 Nepman degakwa amin kili kimakgwit
gat kisi ekwaman.

Amin da amin kinda anakba kili
kimakgit da kimakbi tamokon tosok,
nak unun yombem.

Amin wagisi intan yominek sanbenek
dima panpulugokdisal unun yombem.

6 Mabi gapma dubagisi kidagisikon kili
pigigim, da pilin tuksigwan egisat.

7 Butjapgo da obisi abin nepgut.

Tap idap da yan tamaligek wutjinban
tagim.

8 Gak da yopbi notnoni da manji namgwit.
Gak da nepbi nak amin yokwisi da-
ganapbo madepsi pasal naman.

Unun da tebai abidanakwa aripmi dima
pulugan kikenj.

9 Nak jigi panapbo dabilno yokwi tanakwan
tagi dima sintosot.

Ae gildari gildari kisitno panenagek gak
da anpulugoki do bisit asat.

10 Gak wasok tapmimi ton amin kimakbi
panpulugok do anek asal, ma?

Amin kili kimakgwit da pidanek mango
awikwan, ma?

- 11 Ae kimakbi tamokon kili pakgwit kabi da gak da but dasi galak tañ nimisal yañ di yoñ bo dima?
Si tasik togi tamokon da gak da kilanin tagisi asal yañ di yoñ bo dima?
- 12 Pilin tuk tamogwan ekwan amin da wasokgo tapmimi toñ unun di pindakgan?
Amin gak da kili intañ yomgul tamokon ekwan unun da anpakgo kilegi di pindakgan?
Unun dimasi!
- 13 Yawe, nak gak da anpulugoki do yañ tidosot.
Nak wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
- 14 Mani Yawe, nido manji namisal?
Nido pasil namisal?
- 15 Monji bulagi egipgum bisapmon da wiñ abisok egisaron, jigi panek kili ununjok kimotdisat.
Gak da yo yokwisi pasol pasolisi an naminaki tapmimno mini asak.
- 16 Yawe, butjapgo da wutjin namisak.
Gak da obisi ngek obisi anupbal asal.
- 17 Gildat kinda kalon nak do yañ asal.
Pakbi da igek miktim morap kisi wutjisak, unun da tilak amin da nak angwaseñ.
- 18 Gak da abi notno tagisi nepman dekgan.
Nagon pilin tuk dagin tosok.

89

Israel amin jigi bisapmon kap on yogogi

Etan unun Esra amin kabikon nani kinda dakon kap. Kap on do Maskil yañ yoñ.

- 1 Yawe, gak da amin do but dasi galak tañ yomisal, unun do nak toktogisi kap yoken.
Gak gengo anteban anek nin tagisi panpulugosol unun dakon geni babikon da babikon yañ tentenoken.
- 2 Gak toktogisi nin do but dasi galak tañ nimisal unun dakon geni yañ tentenaj wigiken.
Gak gengo anteban anek nin tagisi panpulugosol.
Unun anpak kundu da tebai tosok unudeñ toktogisi tokdisak.

- 3 Gak da yañ yagil,
“Naga dakon amino manjinek unun gat sanbek sanbek kili agim.
Oman monjino Dewit unun do yañ teban tok kili agim.
- 4 Anek yañ iyigim, ‘Israel dakon kila amin madep noman tañ noman tañ ani unun gak da kabikon dagin noman tokdan.
Babikon da babikon gak da kabikon nani kinda da kila amin madep yiyit tamokon yitdisak.’ ”
- 5 Yawe, Kwen Kokup anelo gak da yo tagisi agil unun do kap yanek mango awikwan.
Gak da gengo guramikdal unun do nandanek kap yoñ.
- 6 Nido Kwen Kokupmon Yawe gak yombem kinda mini.
Anelo kinda gak yombem mini.
- 7 Anelo dakon kila amin da muwukganon Pinkop do si pasolgon.
Unun anelo kabi angwasiñek akgan unun masi masimi, mani Pinkop da unun kabi si yapmanek wagil masi masimisi.
- 8 Pinkop Tapmim Ami, gagon tapmim madep tosok unuden amin kinda mini.
Toktogisi gak kulabik dima anek gengo guramik kimokdol.
- 9 Gak da tap idap tapmimi toñ unun kila asal.
Tap idap si pidosok bisapmon gak da abin yipmanaki wayin dima asak.
- 10 Gak da Isip dakon tapmim madepni tuwilek obisi anupbal agil.
Anek tapmim madepgonon da uwalgo pabin yopgul.
- 11 Kundu gat miktim gat unun gak dakon gin.
Gak da miktim gat yo morap unuden toñ gat wasagil.
- 12 Gak da not tetgin dakon miktim wasagil, ae saut tetgin dakon miktim kisi wasagil.
Hen Tabor gat ae Hen Emon gat gak do kisik kisik anek kap yañ gamamal.
- 13 Yawe, gak tapmingo madepsi.
Tapmingo pidanbisi.

- 14 Gak kila amin madep egek anpak kilegikon da amin kilani anek gen kokwin pi kilegisi asal.
Gak minjat amin do but dasi galak tan yominek gengo anteban anek tagisi panpulugosol.
- 15 Amin gak gawak gaminek kap yan gamañ unun kisik kisik tagi ani.
Yawe, amin morap gak da inamon tenjenigokon akwan unun kisik kisik tagi ani.
- 16 Unun amin anpakgo kilegi do gildat kinda kalon unun do nandanek kisik kisik anek mango ankisan.
- 17 Gak kalongin teban toknin, ae gak do kisik kisik madepsi nandaman.
Nin do nandan yawok niminek panpuluganaki emaron teban toman.
- 18 Asisi, Yawe unun pasiknin egi nimisak.
Gak Israel amin nin dakon Pinjop Telagisi nin da kila amin madepnin ningul.
- Pinjop da Dewit do yan teban tok agit*
- 19 Kalipsigwan oman amin kabigo tagisi do dipmin yoligil, anek yan yoyigil,
“Nak da emat amin tagisi kinda kili manjigim.
Nak da minjat aminyo da binapmon nan kila amin madep egipjak do abidagim.
Anek kila amin madep dakon pelit kinda busujikon yipman imgum.
- 20 Nak da oman amino Dewit kili manjigim, anek yipbo ji dakon kila amin madep dagagit.
- 21 Nak tapminno yipbo unun gat toktogisi egipdamal.
Nak dakon tapmin da aban teban tokdisak.
- 22 Uwalni da emaron aripmi dima abin yipni.
Ae amin yokwi da aripmi dima abin yipni.
- 23 Nak da uwalni baman yomdisat, anek amin nandaba yokwi tan imni amin dapbo kimotdan.
- 24 Nak da but dasi galak tan imin kimagek unun gat toktogisi egipdisat.
- Uwal gat emat wamni bisapmon nak da anpuluganapbo pabin yopdisak.
- 25 Nak da miktimni abo tap idap Mediteranian unudon da wasanek kin pakbi madep Yupretis da aripmon kikdisak.
- 26 Anek Dewit da yan nayikdisak, ‘Gak Datno ae Pinjopno.
Gak da tip tebano egek toktogisi anpulugosol.’
- 27 Nak da manjiko monjino mibiltogi dagosak, ae kila amin madep mibiltogi daganek miktimon kila amin madep morap yapman mudosak.
- 28 Nak toktogisi but dasi galak tan imin kimotdisat.
Anek unun gat sanbek sanbek anapdo sanbek sanbek unun toktok teban tan wigikdisak.
- 29 Toktogisi unun da kabikon kinda da kila amin madep egi egi akdisak.
Kundu da toktogisi tosok unun da tilak, unun da kabikon kila amin madep kinda da toktogisi Israel amin kila akdisak.
- 30 “Mani babini kabi nawa geno pabin yopni, ae nak dakon gen dima yolni kan,
31 bo ae geno do manji iminek gen tebano dima guramitni kan,
32 yokwini do nandanek baljokdisat.
33 Mani unun bisapmon kisi nak Dewit but dasi galak tan imdisat.
Anek dima yipman dekgen, ae unun do yan teban tok agim unun dima ansun aben.
- 34 Nak unun gat sanbek sanbek agimak dima kirinikgen, ae geno kulabik kinda dima aben.
- 35 Nak Dewit do yan teban tok agim.
Nak telagisi, do top dimasi yosot.
- 36 Babikni kabi toktogisi egi wugikdan.
Gildat da tosok unun da tilak unun dakon diwatni da minjat aminyo bisap dubagi kila akdan.
- 37 Kanek da kundukon tosok, unun da tilak toktogisi yan egi wigikdan.”
Uwal da kila amin madep abin yipgwit bisapmon kunam takgwit

- 38 Mani abisok kila amin madep manjigil unun do butjap nandan imisal.
Kili yipman dekgil, anek manji imgul.
- 39 Oman amingo gat sanbek sanbek agimal unun pandagagil.
Gak da kila amin madep pelitni mabi miktimon manek yo isali agit.
- 40 Gak da kokup papni dakon dam kili tuwilgil.
Yutni tebaisi unun kili tasik tawit.
- 41 Minjat amin morap kapmatjok akwan unun da yo kabini kabo timikgan.
Ae amin kapmatjok ekwan da yansul an iman.
- 42 Gak da yum pindagaki uwal da emaron abin yipgwit.
Yan anyominaki kisik kisik awit.
- 43 Gak da abi emat amini emaron dima teban tawit, anek emat bisapmon dima anpulgagil.
- 44 Gak da abin yipgul da kila amin madep sanbenek dima egisak, ae sanbenek minjat aminyo kila dima asak.
- 45 Gak da abi amin pelan tepmisi asak, anek mayaktok madepsi da wutjin imisak.
- Pinjkop da panpulgusak do bisit awit*
- 46 Yawe, gak bisap nian da pasildisal?
Toktogisi, ma?
Bisap nian da butjapgo kindap da yan tebai sosak?
- 47 Yawe, nin bisap pisipmisok gin ekwan, do nandan nibi.
Gak da nin wasagil, mani mibili mini ekwan da kimak mudokdaman.
- 48 Namin da toktogisi egek aripmi dima kimotjak?
Namin da tebaisi egek kimakbi tamokon aripmi dima kisak?
Amin kinda minisi.
- 49 Amin Tagi abisok nin dima galak tan nimisal, ma?
Dewit gat yan teban tok anek nin but dasi galak tan nim do yagil unun nian?
- 50 Amin Tagi, oman amingo nak do nandaki.
Amin da nak do yansul an naman.
Amin Nwakanwari Kabi dakon manji gen yokwini dakon jigi imekdat.

- 51 Yawe, gak da nak kila amin madep manjigil, mani uwal da yansul an naman.
Dukwan dukwan morap kisat yansul an naman gin.
- 52 Nin Yawe dakon man toktogisi awigi kimotne.
Unun asi.

PAPIA 4

(Kap 90-106)

90

Pinjkop gat amin gat dakon gen

Kap on Pinjkop dakon pi amini Moses dakon bisit.

- 1 Amin Tagi, gak nin dakon yutsi yombem.
Kalip babiknin gagon egipgwit, ae abisokyo kisi, nin yan gin gagon ekwan.
- 2 Kalipsigwan ae don kisi toktok teban egipgul da egisal.
Kabap morap dima noman tawit, ae miktimon yo morap dima wasagil, mani gak kili egipgul.
- 3 Gak da yan yosol, "Minjat aminyo ji aesi miktim dagoni."
Yan yanek minjat aminyo abi kimagek ae miktim dagon.
- 4 Gak da bilak 1 tausen unun bisap pisipmisok gildat kalongin, apma gildat egapno tepmi mudak unun yombem gin yan kosol, ae emat amin da kalbi bisap pisipmisok kila an unun da arip gin.
- 5 Pakbi da igek amin timik panabikwa kimokgon, unuden gak da amin abi kimokgon.
Bisap pisipmisok ekwan, unun dipmin yombem gin pindakgan.
- Unun jon yombem da wisa dagokdo kwan*
- 6 madep tanek tilimni yopmangan, mani pilindo si kibidan mudon.
- 7 Gak nin do butjap nandisal, do nin panupbal asal.
Gak nin do butjap nandisal, do madepsi pasolgomang.
- 8 Gak da nin dakon yokwi morap kisi pindak mudosol.

- Yokwi morap pasili aman, unun gak da nomansi yopmanjek pindak mudosol.
- ⁹ Miktimon egipnenj bisap morapmon butjapgo da kagagwan ekwamanj.
Egip egipnin mudok do anjakwan yanwik anjek kimokgomanj.
- ¹⁰ Nin bilak 70 yan da aripmon gin ekwamanj.
Ae tapmimnin toni kan, bilak 80 da arip tagi egipnenj.
Mani unun bilak morap ekwamanon, nin pi madepsi aman, anjek jigi morapmi panalon aman.
Unun bilak morap tepmisi kin mudanakwa nin tepmisi pasilgamanj.
- ¹¹ Namin da butjap madepgo dakon tapmim unun nandisak?
Butjapgo unun madepsi, do amin da gak do pasol pasol madepsi nandani kan, unun da tagi asak.
- ¹² Niyin dekbi on miktimon bisap dubagi dima egipdamanj yanji nandanenj.
Yan aki kando nandan kokwin tagisi ban panjek egipnenj.
- ¹³ Yawe, butjapgo bisap nian da sigin tosak?
Oman amingo nin do bupmi nandan nibi.
- ¹⁴ Wisa dagokdo but dasi galak tan nimanaki butnin kadimisi tosak.
Yan anaki miktimon egi anan kinenj daman kisik kisik kap yanjek tagisi egipnenj.
- ¹⁵ Gildat nian da jigi nimgul unun da arip kisik kisik nibi.
Ae bilak nian da yokwisi egipgumanj unun da arip kisik kisik nibi.
- ¹⁶ Wasok tapmimi ton asal unun oman amingo nin do nolijbi pindatnenj.
Ae tilimgo tagisi minjat monjionin do yolijbi pindatni dosi nandisat.
- ¹⁷ Amin Tagi Pinjopnin, gisamgo ninon tosak do nandamanj.
Ninon tanakwan pi morap aman unun bami tagisi tosak.
Asi, panjeban anaki pi aman dakon bami tagisi tosak.

91

Pinjop unun kila aminin

- ¹ Pinjop Wukwi Madep gat ekwanj amin unun Pinjop Tapmim Ami da yonjagwan egek yik yawot tagisi anj.
- ² Nak Yawe do yan yosot,
“Gak da dam madepno aripmi dima tuwili egek nak tagisi anjknosol.
Gak Pinjopno.
Egip egipno gagon tosoke yanji nandisat.”
- ³ Pinjop da kilago tagisi anjakwan paron dima yokwalgi.
Ae gak nagal anjakwan sot teban gagon dima noman toni.
- ⁴ Pup da pudigi pirigwan wutjan unudenj Yawe da tagisi anjknosak.
Unun toktok teban kilago anjek pasikgo asak.
- ⁵ Kalbi binap bo gildat kalba yo yokwisi kinda da anjupbal asak yan do pasol pasol dima abi.
- ⁶ Ae sot teban kinda da kalbi altan gamjak, bo gildat binap yo yokwisi kinda da gak anjupbal asak yan do pasol pasol dima abi.
- ⁷ Amin 1 tausen gak da kapmatjok kimagakwa ae amin 10 tausen amin tetgo do kimotni kan, unun yo yokwi gak da kapmatjok aripmi dima apni.
- ⁸ Dabilgo da si pindagaki Pinjop da amin yokwi kobogi yokwi yomdisak.
- ⁹ Yawe Wukwi Madep da yonjagwan egipbi kan,
¹⁰ yo yokwisi gagon aripmi dima noman toni.
Ae sot teban gak da yut da kapmatjok aripmi dima apni.
- ¹¹ Kosit morap agipbikon Yawe da anjloni pi yoban kilago akdanj.
- ¹² Anakwa kandapgo tipmon tidoki yan do gak kisit da bedan awildanj.
- ¹³ Gak da laion emari yokwi gat ae tunon amin emari ton gat baman misinjtdisal.
- ¹⁴ Yawe da yan yosok,
“Amin nak do but dasi galak tan naman unun yokwikon ban timikgenj.

Amin nak dakon man do nandan teban ton unun panjuktnokeñ.

- 15 Nak do bisit aba bisitni nandan yoben. Ae jigi noman tan yomni kan, nak unun gat egipneñ.
Nak da yokwikon ban timigek man madep yoben.
- 16 Nak da yokwikon ban timigek egip egipni sanbeko dubagi anjakwan tagisi nandakdan.”

92

Piñkop anjksik kap

Kap on Sabat bisapmon Piñkop gawak imineñk yogogi.

- 1 Yawe, gak Piñkop Wikwisi egisal. Ya yan yanek kap yanek mango anjksineñ kan unun tagisi.
- 2 Wisa dagok morap gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun do yan tenjenok aneñ kan unun tagisi. Ae kalbi morap bisapmi bisapmi panpuluganeñk dima nipman dekdal unun do yan tenjenok aneñ kan unun tagisi.
- 3 Gita napmi 10 kabi dakon ae gita napmi morapmi ton unun ban tidaneñk kisik kisik anek unun dakon yan tenjenok aneñ kan unun tagisi.
- 4 Yawe, gak yo tagisi asal unun do nandaneñk butno tagisi asak. Kisitgo da pi asak unun do nandaneñk kisik kisik kap yosot.
- 5 Yawe, gak pi tapmimi ton si asal. Nandak nandakgo unun ilarisi.
- 6-7 Amin yokwi jon yombem tagi kwon, ae yo morapmi timigek tagisi ekwan. Mani gak da wagilsi panupbal akdisal. Amin nandak nandakni mini ae nandan kokwini tagi dima amin on yo morap do aripmi dima nandan pisoni.
- 8 Mani Yawe gaga kila amin madep toktok teban egi wigisal.
- 9 Yansi nandaman, amin gak do uwal an gaman, unun kimotdan. Yo yokwi an amin pabin yopbi birapmigi dukwan dukwan kikan.

- 10 Mani gak da tapmim madep namgul unun jon bulmakau wili dakon tapmim yombem. Gak da yo tagisi an namisal, do but galaksi nandisat.
- 11 Dabilno da pindagapbo uwalno tasik tan mudawit. Mirakno yopmanek uwalno yokwisi dakon kunam wiwik nandagim.
- 12 Amin kilegi unun silbat da yan madepsi taganeñk bami tokdan. Sida kindap Lebanon miktimon ton unun da tilak tagokdan.
- 13 Amin kilegi unun Yawe da yutnon kili kwaokbi. Piñkopnin da yutnon egek madepsi tagon.
- 14 Amin pelan anek bami sigin tokdan. Tagisi tanek tami dima biripmigi manek kalikaligi sigin tokdan.
- 15 Anek yansi yan tenjenokdan, “Yawe unun anpakni kilegi gin. Unun tip madepnin egisak, ae yokwini kinda dimasi tan imisak.”

93

Piñkop unun kila amin madep egisak

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak. Kila amin madep dakon imal pasak. Asi, kila amin madep dakon imal pasak, ae tapmimni unun madepsi. Miktim daman unun wasanban tebaisi tosok, aripmi dima puwen kisak.
- 2 Yawe, gak kila amin madep yityit tamogokon kalipsigwan kilisi yikgil. Yo morap dima noman tanakwa gak kilisi egipgul.
- 3 Yawe, tap pakbi madep unun da madepsi tamalikgan. Anek wiwik madepsi yanek sulukwan, ae ilenikon tebaisi tidon.
- 4 Mani Yawe, gak dakon tapmimgo unun pidanbisi. Tap pakbi madepsi tamalikgan unun dakon tapmim yapmandak, ae ilenikon tidon unun dakon tapmim yo kisi yapmandak.
- 5 Gak dakon gen tebango unun toktogisi tokdan. Yawe, gak dakon yut dagok dagogi mini telagisi tokdisak.

94

Piņkop da amin yokwi morap pabiņ yopmanjek amin kilegi morap paņpulugokdisak

¹ Yawe, gak Piņkop, gak da yokwi pakpak amin yokwi aņ dakon kobogi yomisal.

Do abisok butjapgo yoliņaki tilimgo koni.

² Miktim daman dakon gen kokwin amin madep pidoki.

Abisok abineķ iyı do nandaba wigisak amin dakon aņpak yokwini do kobogi yokwisi yobi.

³ Yawe, bisap niaņ da amin yokwi da aņpakni do kisik kisik ani?

⁴ Amin yokwi da iyı do nandaba wigakwa aņpak yokwini aņ uņun do piņbit tidok aņ.

⁵ Yawe, miņat amin kabi gaga do manjigil, amin da pabiņ yopmanjek jigi madepsi yomaņ.

⁶ Uņun da sakwabat gat, ae miņat monjiyo meņi datni yopmaņ kimakgwit gat, ae amin kokup ņwakņwarikon da apgwit da miktimninon ekwaņ, uņun dapba kimokgoņ.

⁷ Aņek yaņ yoņ, “Yawe da nin dima nin-dasak.

Israel amin dakon Piņkop yo nin da amaņ uņun do nandaba kik dima asak.”

⁸ Nandak nandakji mini amin, mirak yopmanjek butji piņoni!

Ji ņugigisi. Ni bisapmon nandaņ kokwin tagisi amin dagoni?

⁹ Piņkop da miraknin wasagit, do ariņmi dima nandisak, ma?

Ae dabiņnin wasagit, do iyı ariņmi dima siņtosak, ma?

¹⁰ Miņat amin kabi egi aņ aņ kwaņ kobogi yokwi yomisak, do ji do kobogi yokwi ariņmi dima damjak, ma?

Uņun miņat amin morap kisi dakon yoyiņdetni.

Uņun nandak nandakni mini, ma?

¹¹ Yawe da miņat amin morap kisi dakon nandak nandak kili nandaņ mudagit.

Uņun nandisak, yo morap ak do nandaņ, uņun bami tagisi dima noman tokdaņ.

¹² Yawe, gak da amin kinda aņmilip akdo tepmi imiņek nawa gengo iyı deķgi kaņ, uņun amin kisik kisik tagi asak.

¹³ Jigi bisapmon gak da yik yawot imisal.

Yaņgin egakwan amin yokwi kimageķ miktim kagagwan pikwaņ.

¹⁴ Nido, Yawe da miņat amini ariņmi dima yopmaņ detjak.

Asisi, miņat amin kabi iyı do manjigil uņun manji ariņmi dima yomjak.

¹⁵ Ae don aņpak kilegikon da gen kokwin akdaņ.

Aņakwa amin kilegi da uņun yoldaņ.

¹⁶ Namin da nak aņpuluganeķ amin yokwi pabiņ yopjak?

Namin da nak aņpuluganeķ amin gulusuņ aņ uņun pabiņ yopjak?

¹⁷ Yawe da nak dima aņpulugagit tam, bisap dubak dima kimakbi tamokon pakgim.

¹⁸ Nak yaņ nandagim, “Kandapno sagalegi, do kili uņun maņ nitdisak.”

Mani dima. Yawe, nak do but dasi galak taņ namineķ abidaņaki dima magim.

¹⁹ Butjik nandagim bisapmon, butno aņteban aņek aņpuluganbi kisik kisik agim.

²⁰ Gak kila amin yokwi gat pi dima aņ.

Uņun amin da miņat aminyo aņpak yokwi tagi ani do gen teban yopmangaņ.

²¹ Uņun muwugeķ amin kilegi paņupbal ak do gen yaņ paņteban aņ.

Ae gulusuņ dima aņ amin dapba kimotni do gen yaņ yomaņ.

²² Mani, Yawe dam madepno ariņmi dima tuwili egisak.

Piņkopno da tagisi aņkutnosok.

²³ Uņun aņpak yokwi awit dakon kobogi yomdisak.

Yokwini uņun nandaņ yomisak, do dapban kimotdaņ.

Asi, Yawe Piņkopnin da obisi paņtasik akdisak.

95

Piņkop anķisik kap

- 1 Apba kisik kisik kap Yawe do yono!
Piņkop tip madepnin yokwikon baņ pulugaņ nipgut uņun do nandaņek yaņ tidaņek kisik kisik kap yono.
- 2 Uņun da kapmatjok kiņek ya yaņ iyineņ.
Aņek kisik kisik kap yaņek mani anķisino.
- 3 Nido Yawe uņun Piņkop tapmimi tonši egisak.
Uņun Kila Amin Madep tapmimi tonši egek amin da piņkopnin yaņ yon yon morap yapmaņ mudosok.
- 4 Miktim galegi ae kabap miktim kisi uņun iyi dakon.
- 5 Miktim gat tap gat kisi iyi wasagit, do kisi bamot iyi dakon gin.
- 6 Ji apba ņwakbeņ aņek gawak imno.
Yawe uņun da nin wasaņ nipgut.
- 7 Uņun Piņkopnin egisak.
Nin sipsip kabini, do nin dakon kila aņek japnin nimisak.
Abisok geni nandaņ imni.
- 8 Yawe da yaņ yosok, "Kalip babakji da miktim kibiri timon, Meriba ae Masa miktimon, but teban awit.
Ji yaņ dima ani.
- 9 Yo agim uņun pindakgwit, mani nak anķewal do pi madepsi awit.
- 10 Nak bilak 40 uņun amin do butjap nandaņ yomgum.
Aņek yaņ yagim, 'Butdasi nak dima nolgaņ.
Nak dakon gen dima guramikgaņ.'
- 11 Yaņdo, nak japtaņek yaņ yoyigim, 'Asi dayisat, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.'

96

Piņkop da miņat amin kabinikon anpak tagisi asak

- 1 Yawe do kap kalugi kinda yaņ imni.
Miktimi miktimi amin ekwaņ, ji Yawe do kap yaņ imni.
- 2 Yawe do kap yaņ imiņek mani anķisini.

Gildari gildari amin yokwikon baņ timik timik asak uņun dakon geni yaņ tenņeni.

- 3 Amin kisisi miktimi miktimi ekwaņ tilimni gat ae yo masi masimisi asak uņun do yaņ tenņeņ yomni.
- 4 Yawe uņun wagil tagisisi, do anķisiņ kimorisi.
Uņun kokup kidat morap yapmandak, do si pasal imimisi.
- 5 Miktim diwari dakon piņkopni uņun kokup kidat dakon wupmi gin.
Mani Yawe da kundu wasagit.
- 6 Yawe uņun kila amin madep egek man madepni taņ imisak.
Tapmimni madep gat ae yo morapni kildani tagisi telagi yutnikon taņ imaņ.
- 7 Miņat amin kabi morap, yaņ simil aņek Yawe dakon tilimni gat ae tapmim madepni gat do yoni.
- 8 Yaņ simil aņek tilim madepni do nandaņek Yawe anķisini.
Paretji timigek Telagi Yut Madepni da nagalgwan pigini.
- 9 Uņun telagisi ae tilimni ņwaktwarisi, do Yawe gawak imni.
Amin miktimi miktimi ekwaņ, ji nimnimigek pasal imni.
- 10 Miktimi miktimi egi aņaņ kwaņ uņun dakon amin yaņ yoyini, "Yawe uņun kila amin madep egisak.
Uņun da miktim daman aņteban aban wayiņ dima asak.
Yawe da don gen kokwin pi kilegisi aņek amin dakon anpak kokwin akdisak."
- 11 Kundu gat miktim gat, jil kisik kisik anjil.
Tap idap, gak wayiņ madepsi aņek kisik kisik abi.
Ae yo morap tap kagagwan ton, jiyo kisi kisik kisik ani.
- 12 Jap pi gat ae yo morap uņungwan ton, ji kisik kisik ani.
Uņun bisapmon kindap morap koron ton uņun kisik kisik kap yokdaņ.
- 13 Yawe da buron kisik kisik akdaņ, nido Yawe abiņ gen kokwin aņek miktim

daman kisi dakon miñat aminyo
dakon anpak kokwin an yomdisak.
Anpak kilegikon da, ae gen bamikon
da, miktimon miñat amin morapyo
gen kokwin anjomdisak.

97

Piñkop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Miktim gak kisik kisik aki.
Miktim tim tap binap ton ji but galak
nandani.
- 2 Gikwem gat ae pilin gat da anawasamal.
Anpak kilegikon da amin kila asak.
- 3 Kindap da mibil tan iminek uwalni
anwasinek ekwan unun sonban
pasilgan.
- 4 Unun da malni yopban miktim tenjesok.
Miktim da kanek nimnimikdak.
- 5 Yawe apban kanek kabap da pakbi dagon.
Unun miktim morap kisi dakon Amin
Tagi egisak.
- 6 Kundu da anpakni kilegi do yan tenjenok
anakwan miñat amin morapyo da
tilimni kon.
- 7 Amin kokup kidat gawak yominek
pankisan unun mayak tok pan.
Kokup kidat, ji Yawe gawak imni.
- 8 Saion kokup pap amin gat, ae Juda
miktimon kokup pap tan anan kwan
unun dakon amin gat da unun nan-
danek, gen kokwin tagisi asal unun
do but galak nandanek kisik kisik an.
- 9 Nido Yawe gak Piñkop Wikwisi egek
miktim morap kisi kila asal.
Gak piñkop ñwakñwari morap kisi yap-
manek mango wukwisi tosok.
- 10 Ji Yawe but dasi galak tan iman amin,
ji anpak yokwi do nandaba inanisi
asak.
Iyi dakon telagi amin kabini, yokwi an
amin da kisiron ban timigek kilani
asak.
- 11 Piñkop da amin kilegi tenjenan yoban
kisik kisik pan.
- 12 Amin kilegi, ji Yawe kisik kisik animinek
mani telagi do nandanek ya yan
iyini.

98

Piñkop unun amin morap dakon kila amin madepni

- 1 Yawe da yo masi masimisi agit, do kap
kalugi kindan yan imno.
Tapmimni madepsi ae anpakni telagi,
do emaron teban tagit.
- 2 Yawe emaron teban tagit unun dakon yan
tenjenok agit.
Anpakni kilegi yoliban miktimi
miktimi amin kisi da kawit.
- 3 Israel amin do but dasi galak tanek dima
yopman det do yan teban tok agit
unun do sigin nandisak.
Piñkopnin da emaron teban tanek nin
yokwikon ban pulugan nipgut, unun
miktimi miktimi amin ekwan unun
da kili kawit.
- 4 Miktim amin morap, ji yan tidanek Yawe
ankisini.
Kisik kisik kap yanek ankisini.
- 5 Gita tidanek kap yanek Yawe ankisini.
- 6 Kwen gat ae kasisin gat pisonok yan
tidanek kisik kisik anek Yawe
ankisini.
Unun Kila Amin Madep egisak.
- 7 Tap gat yo morap tapgwan ton, ji yan
tidoni.
Miktim gat amin miktimon ekwan, jiyo
kisi yan tidoni.
- 8 Pakbi madep ji kisi tidoni.
Kabap ji kisik kisik anek kap yoni.
- 9 Ji kisisi Yawe da buron kisik kisik anek kap
yoni, nido Yawe miktim amin morap
gen kokwin an yom do abisak.
Gen kokwin kilegisi akdisak.

99

Piñkop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Miktimi miktimi amin ji pasal
nimnimikyo ani.
Kila amin madep tamonikon yigakwan
anjelo madep serabim da teri teri
akgan.
Anakwa miktim wudip asak.
- 2 Saion kokup papmon unudon Yawe
tapmim madepni tan imisak.

- Ae unun da minjat amin morap kisi dakon man yapmanek mani da wikwisi asak.
- ³ Amin kisi da mango madepsi ae masi masimi unun do yan anksin kimotnisi.
Gak telagisi.
- ⁴ Kila amin madep tapmimi ton gak anpak kilegisi unun do galagisi nandisal.
Gak da Israel amin nin do anpak tagisi gat ae anpak kilegi gat nibi yolgaman.
Gak da Israel miktimon gen kokwin kilegi gat ae anpak kilegi gat asal.
- ⁵ Ji Yawe Pinjopnin anksini.
Unun telagi egisak, do burikon kinjek gawak imni.
- ⁶ Moses gat Aron gat Yawe dakon mukwa sogok amin egipgumal.
Ae Samuel yo kisi mani yanek gawak imgwit amin kabikon nani kinda.
Unun da Yawe do bisit aba bisitni nandan yomgut.
- ⁷ Gikwem timi kinda dubagisi wigisak unudon egek gen teban yomgut.
Yoban gen teban morap Pinjop da yomgut unun guramikgwit.
- ⁸ Yawe Pinjopnin, gak da minjat aminyogo dakon bisitni nandan yomgul.
Gak da diwarini wiririk yomgul, mani gulusunni dakon kobogi do jigi yomgul.
- ⁹ Yawe Pinjopnin unun telagi, do mani awigek iyi da telagi kabapmon gawak imnenj.

100

Pinjop ya yan iyik dakon kap.

- ¹ Amin miktimi miktimi ekwan ji kisik kisik anek yan tidanek Yawe anksini.
- ² Ji but galagon da Yawe gawak imni.
Kisik kisik kap yanek unun da kapmatjok kini.
- ³ Yawe unun Pinjop yansi nandan imni.
Unun da iyi nin wasan nipgut.
Nin unun dakon gin.
Nin unun dakon minjat amin kabini, nin sipsip kabini iyi pawilakwan ekwamanj.

- ⁴ Telagi yut madep da nagalgwan pigeek ya yan iyinek anksinenj.
Nin ya yan iyinek mani yan anenotnenj.
- ⁵ Nido Yawe unun tagisi.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak.
Babikon da babikon geni anteban anek amin kabini panpulugan anan kikkisak teban.

101

Kila amin madep dakon yan teban tok

- Dewit dakon kap kinda.
- ¹ Yawe, nak amin do but dasi galak tan yomisak, ae amin dakon anpak kokwin kilegisi asal unun do kap yokenj.
Nak gak anksik do kap yokenj.
- ² Nak anpak kilegi ban gin yolgenj.
Yawe, ni bisapmon gak abin nak anpulugoki?
Nak naga da yutnon anpak kilegi ban gin abenj.
- ³ Nak yo inani kinda dimasi kokenj.
Pinjop manji iman amin dakon anpak do dima galak tosot.
Nak unun gat kaloni dima agipnenj.
- ⁴ Nak butnokon da yokwi di dima abenj.
Ae anpak dima agagi do nandak nandak dima abenj.
- ⁵ Nak da amin do yanba yokwi tok an amin obisi panupbal akdisat.
Iyi do nandaba wigisak amin gat dima egipnenj.
- ⁶ Nak amin Pinjop yolgan unun ban galak tan yobenj, ae unun gat gin nak da yutnon tagi egipnenj.
Amin toktogisi anpak kilegi an, unun amin dagin oman amino egipni.
- ⁷ Jamba but amin nak da yutnon dima egipni, ae top yon amin nak gat dima egipnenj.
- ⁸ Gildari gildari amin yokwi miktinninon ekwan unun panupbal ak do pi abenj.
Nak da amin anpak yokwi an amin wiririgapbo Yawe da kokup papmon sanbenek dima egipni.

102

Amin kinda da jigi panjek bisit asak

Amin kinda jigi panjek tapmimni minisi anakwan Yawe da anpulugosak do bisit agit.

¹ Yawe, bisitno nandaki. Nak gak da anpulugoki do yan tidosot.

Nak dakon kunamno nandan nabi.

² Jigi madepsi paken bisapmon dima gandan yan do dima pasilgi.

Bisitno nandaki.

Gak do yan tidoken bisapmon tepmisi nandanek nak anpulugoki.

³ Egip egipno unun mukwa da yan bisap pisipmisok tanek pasilgan unun yombem.

Kindap madep da sosok unun da tilak giptimno tepmisi sosok.

⁴ Amin da jon kibidanbi bamon unuden nak yokwisi egisat.

Do jap nok do dima galak tosot.

⁵ Nak iyon iyon yosot, ae giptimno madep dima, nak kidari ginsi.

⁶ Nak sinjan da yan miktim kibiri timon yokwisi egisat.

Ae kalbi dakon minam da kokup amin da antasik abi do amin da aripmi dima egipmi timon ekwan unun da arip egisat.

⁷ Nak dipmin potpot tamokon pokdot, mani dabilno si sinjan egisak.

Bupmisi, nak minam kinda da yut kwenon yikdak unun da tilak nak naga gin egisat.

⁸ Gildat kinda kalon uwal da nak gen yokwi nayan.

Tasik token do yanek yansul an naman.

⁹⁻¹⁰ Gak nak do butjap madepsi nandisal, do abilak bangin nosot, ae dabil pakbino kapmon manba pakbi gat kisi nosot.

Nak sibat sibat ban yan abidan mabi timi kindakon kigim.

¹¹ Pilindo gildat da pigisak unun da aripmon egip egipno bisap pisipmisok gin.

Nak jon da kibidon unun yombem.

¹² Mani Yawe, gak kila amin madep toktogisi egisal.

Mango unun wukwisi, do minat aminyo don altokdan unun da gak nandan gamdan.

¹³ Abisok abin Saion kokup pap do bupmi nandan iminek anpulugoki.

Bupmi nandan ibi dakon bisap kili noman tak.

Abisok bupmi bisap.

¹⁴ Saion kokup pap unun yokwi tak, mani oman amingo da yut agak tip morapni do but dasi galak tan yoman.

Abisok yokwi tak, mani kosit madepni dakon kimbaban pindagek unun da but yokwi yomisak.

¹⁵⁻¹⁶ Pinkop da Saion kokup pap aeni wasanek tilimni minat amin kabikon yolikdisak.

Anakwan minat amin kabi morap Yawe do pasolni, ae miktim dakon kila amin madep morap tilimni do pasal imdan.

¹⁷ Unun giptim dakon yo do wadan amin unun dakon bisitni nandan yomdisak.

Bisit aba sanjenek manji dima yomdisak.

¹⁸ Yo unun Yawe da asak unun papiakon mandano babi kabi don altoni da Yawe da pi unun agit dakon gen nandanek mani awigini.

¹⁹ Gen unun yan mandanen, "Yawe iyi da telagi kokupmon kwen egek sinjanban pigit.

Unun Kwen Kokup egek sinjanban miktimon pigit.

²⁰ Anek dam tebanon amin jigi panjek kuanam tagakwa nandagit.

Ae dapba kimotni do yanbi amin unun pulugan yopban kiwit."

²¹ Yan agit do Saion minat aminyo da Yawe dakon man yan tenjenoni.

Jerusalem minat aminyo da anjisini.

²² Unun bisapmon minat aminyo gat ae kila amin madepni gat Yawe gawak im do Jerusalem muwugek yan akdan.

²³ Nak tagan amin madep egapbo Yawe da tapmimno anupbal anek bisapno anpisip agit.

²⁴ Do nak yan iyigim, "Pinkopno, toktok teban egisal.

Nak amin pelan dima at, do egip egipno abisok dima gwayeki.

- 25 On miŕtim dakon teban tokni kalipsigwan kili yipgul da tosok. Ae kundukon yo morap ton unun gak dakon kisit kilda.
- 26 Kundu gat miŕtim gat tasik tokdamal. Imal giranŕi da pudan kwan, unun da tilak yokwi tokdamal. Amin da imal kulabik an, unun da tilagon gak da kulabik anaki sanbenek dima tokdamal. Mani gak toktok teban egipdisal.
- 27 Gak kulabik dima anek yan gin egipgul da egisal. Gak dagok dagogi mini egi wigikdisal.
- 28 Oman amingo nin dakon miŕat monjiyo gak da buron egipdan. Ae unun dakon diwatni panpuluganaki gak gat tagisi egipdan.”

103

Pinŕkop da nin do but dasi galak tan nimisak

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe anŕkisiken. Nak butno nan yan iyisat, gak gwinimbil mani telagi anŕkisiki.
- 2 Yawe anŕkisiken. Nak do yo morap tagisi asak unun do dima inŕtoken.
- 3 Unun da diwarino kisisi wiririk namisak. Ae sotno kisisi panmilip aban kilek tosot.
- 4 Yawe da yokwikon ban puluganban dima kimokdot. Ae but dasi galak tan naminek bupmi nandan namisak.
- 5 Yo tagisi do galak tosot unun aripnokonsi namisak. Yan anakwan nak aeno amin kalugi daganek sinŕin da yan tapmimi ton agisat.
- 6 Amin da pabin yopmanakwa yokwi ekwan amin Yawe da anpakni kilegikon da gen kokwin tagisi an yomisak.
- 7 Kalipsigwan yo morap ak do nandagit unun Moses nan iyigit. Ae pi tapmimi ton agit unun Israel amin do yoliban pindakgwit.
- 8 Yawekon bupmi ae nandan yawotyoto sok.

- Unun butjap tepmi dima nandisak, ae amin do but dasi madepsi galak tan yomisak.
- 9 Bisapmi bisapmi yokwi aman do gen dima yan nimisak. Ae butjapni bisap dagok dagogi mini dima tan anan kisak.
- 10 Diwarinin dakon kobogi yokwisi timiri mani dima nimisak. Nin yokwi morapmisi aman unun dakon kobogi do yo jigisi timiri mani dima nimisak.
- 11 Nido amin iyi do pasal iman amin unun but dasi galak tan yomisak. Butdasi galak tan yomyomni unun pidanbisi, miŕtim yapmanek kwensi ason kundu tosok unun dakon tilak.
- 12 Gildat wisagon da si pigisak tet unun dubagisi. Unun da tilak Pinŕkop da diwarinin wiririkban dubagisikon ton.
- 13 Dat da miŕat monjiyoni do bupmi nandan yoman unun da tilak Yawe da amin iyi do pasal iman amin do yanŕi nandan yomisak.
- 14 Nido tapmimnin madep dima, nin miŕtim gin yan nandan nimisak.
- 15 Amin nin jon yombem egip egipnin pisipmisok. Nin jon dakon jareni yombem da bisap pisipmisok egek kibidoman.
- 16 Mirim da jareni panwayin aba manakwa amin da jareni sanbenek dima pindakgan.
- 17 Mani Yawe da toktok teban miŕat aminyo pasal iminek ekwan unun do but dasi galak tan yomisak. Ae babak don altoni unun do anpak kilegisi an yomdisak.
- 18 Yawe da sanbek sanbek agit unun yolek geni guramikgan amin do yo tagisi an yomdisak.
- 19 Yawe Kwen Kokupmon kila amin madep yigek yo morap kila asak.
- 20 Anelo tapmimi madepsi kabi, ji Yawe dakon geni do mirak pakyansi yopmanek guramik kimokgon kabi, ji Yawe anŕkisini.

- 21 Ji Yawe dakon pi amin Kwen Kokup egek galaktokni yolek omani an, ji Yawe ankisini.
- 22 Yo morap Yawe da wasagit da kilani asak unun dukwan dukwan tan anan kwan, ji Yawe ankisini.
Nak Yawe ankisikenj.

104

Pinkop yo morap wasagit, do mani awigino

- 1 Nak Yawe ankisikenj.
Yawe Pinkopno, gak wukwisi.
Gak kila amin madep mibiltogi ae man madepgo tonj.
- 2 Amin da imal ban giptimni wamanjan unudenj, gak gaga nan tenjenj nan wamanjal.
Amin da imal yut ilikba pikwan unudenj, gak da kundu gat ae gik morap gat yopmanjal.
- 3 Anek yutgo kwen ason pakbi kwenon asal.
Gikwem da os da amin ilik pawilgan tamo timgo daganakwan mirim da gak anan kisak.
- 4 Gak da mirim yabekbi unun da gengo anan kisak.
Ae gak da abi mal da oman amingo dagonj.
- 5 Gak da miktim on yipgul da tamonikon wagil tebai tosok,
ae aripmi dima duwalik kisak.
- 6 Gak da tap idap yipbi imal da yan miktim wutjigit.
Anaki pakbi da kabap morap kisi wutjigit.
- 7 Mani don tap idap tebai iyinbi duwalik kigit.
Tap idap gak da tebai yanbi nandanek timtim yanek kigit.
- 8 Tap idap kabap morap yipmanj degek miktim kuldugi timon pigigit.
Gak da tap idap unudon tosok do yagil da abisok unudon tosok.
- 9 Gak da tilak kili yipgul, do tap idap tilak unun dima iratjak.
Tap idap miktim morap aeni dima wutjisak.

- 10 Kabap da galegikon miktimgwan pakbi dabil panoman anaki pakbi pagek kuldugi timon pukwanj.
- 11 Jon bit kilapyo pakbi unun ban nonj, ae jon donki kisi unun pakbi nonj, anek tekni panyawot anj.
- 12 Pakbi ilenon kindap tonj, minam unudon yutni anek kindap kilinon yigek gen yonj.
- 13 Gak kokupgokon kwen egek sikak yipbi kabap morapmon monj.
Pi asal dakon bami da on miktimon tugosok.
- 14 Gak da bulmakau da noni do jon yopbi kwanj.
Ae yo mibili mibili abi kwanakwa nin jap unudon pamanj.
- 15 Nin wain nok do wain sop pamanj, anek but galaksi nandanjan.
Ae tomno dabilnin sono gulgwa ani yan do olip dakon nelagi pamanj.
Ae jap da giptimnin panjeban ani do pigaga jap pamanj.
- 16 Sikak manakwa Lebanon dakon kindap dakon geli da pakbi morapmi ilikganj.
Yawe dakon sida kindap unun kalipsigwan iyi kwaokgit.
- 17 Unun sida kindapmon minam da yutni anj.
Ae bilak minam unun kwat kwenon yutni unudon anj.
- 18 Jon meme kabap madepsikon akwanj.
Anakwa misan kabap dakon tip madep da panjongam anakwa ekwanj.
- 19 Gak da kanek wasagil da unun da bilak dakon kanek morap dakon tilakni asak.
Ae gildat dabil ni bisapmon pigisak unun gildat da iyi nandisak.
- 20 Gak da pilin tuk abi noman tanakwan koron jon bit kilapyo akwanj.
- 21 Laion kilap wisinek madepsi yan tidonj.
Pinkop gak da kilap wisanj unun yomisal.
- 22 Gildat wisak bisapmon tamonigwan si panji pokgonj.
- 23 Anakwa amin pidan kin pini anakwa wigi gildat pigisak.
- 24 Yawe, gak da yo morapmi wasagil.

- Gak nandan kokwin anek yo morap unun wasagil.
Gak da yo morap wayin anek ekwan wasagil unun on miktimon tunganbisi.
- 25 Tap idap unun madepsi.
Tap kilap madep ae monin monin morapmisi gat ae yo diwari gat kisi unungwan ekwan.
Nin da aripmi dima manjitneŋ.
- 26 Tap kwenon tap wakga kin ap anakwa tap kilap madepsi wasagil unun tap pidanek kisik kisik anek wigi mok an.
- 27 Unun kisisi jap do an bisapmon gak da upmokgi do jomjom an.
- 28 Gak da jap yominaki non.
Gak da upmagaki buri tugon.
- 29 Mani manji yominaki si pasolgon.
Ae mirim gwayesal bisapmon kimagek miktim dagon.
- 30 Gak da egip egip dakon mirim yobi egip egip kalugi abidon.
Yo morap panjaluk anaki miktimon kalugisi ton.
- 31 Yawe dakon tilimni dagok dagogi mini tan anan kisak dosi nandisat.
Anakwan yo morap wasagit do kisik kisik asak.
- 32 Unun miktimon sintanban miktim wudip asak.
Kisitni kabapmon yopban mukwa pidon.
- 33 Nak si egipben bisapmon Yawe do kap yoken.
Nak miktimon egi anan kikdisat unun da aripmon Pinkopno sigin yan ankisiken.
- 34 Nak Yawe do kisik kisik asat.
Do unun da nandak nandakno do galak tosak dosi nandisat.
- 35 Yawe, yokwi an minat aminyo panupbal aki.
Nak amin yokwi wagil pasilni do nandisat.
Nak Yawe ankisiken.
Yawe ankisini!

105

Pinkop gat minat amin kabiyoni gat dakon kap

- 1 Yawe bisit iyinek ya yan iyino.
Pi madep madep agit unun dakon geni yoyino miktimi miktimi amin da nandani.
- 2 Kap yanek mani ankisinek wasok tapmimi tonisi morapmi agit unun do yan tenjeno.
- 3 Mani telagi ankisinen.
Amin morap Yawe gawak im do unun da kapmatjok kwan unun kisik kisik madep ani.
- 4 Bisapmi bisapmi Yawe da kapmatjok kin panpuluganek tapmim nimjak do sigin iyinen.
- 5-6 Ji Yawe dakon oman amini Abraham dakon babini kabi, ji Jekop da kabikon nani, Yawe da iyi do manjikbi kabi, Yawe da pi tapmimi ton ae yo masi masimi agit unun do aesi nandani.
Ae amin yokwi do kobogi yokwi yomgut unun do nandani.
- 7 Yawe unun Pinkopnin.
Unun da miktimi miktimi minat amin morap kilani asak.
- 8 Yawe da sanbek sanbekni nin gat toktogisi agit.
Dagok dagogi mini sanbek sanbekni do nandan egisak.
- 9 Yawe da Abraham gat sanbek sanbek unun agit.
Unun sanbek sanbek agit unun dima kirinjit do Aisak nan yan teban tok an ingut.
- 10 Ae Jekop, Israel amin dakon babi, sanbek sanbek unun toktogisi tosak do Yawe da iyigit.
- 11 Unun da yan yagit, "Nak da Kenan miktim gak do gaben.
Miktim unun babigoni do tosak."
- 12 Kalip Israel amin kalonisok, ae apbi amin yombem da egipgwit.
Asi, Kenan miktimon egipgwit, mani iyi dakon miktim unun mini.
- 13 Unun amin nwanjwari da miktimon agi agi awit.
- 14 Mani, Yawe da yum pindagakwan amin di da dima pabin yopgwit.

- Panpuluganjek kila amin madep yokwi anyom do nandawit unun tebai yoyigit.
- 15 Kila amin madep unun yan yoyigit, “Minjat aminyo unun nak dakon pi ani do manjigim, do anpak yokwi dima anyomni. Nak dakon kombi amino do yokwi dima anyomni.”
- 16 Yawe da aban Kenan miktimon jap do madepsi awit. Anek japni panpasil agit.
- 17 Mani Josep yabekban unun da mibil tanek unun da kalip panki Isip miktimon egipgut. Peni padik padikyo da monen timit do nandanek amin dakon oman monjini egipjak do amin do yomgwit.
- 18 Ain nap ban kandapnikon panteban aba kandapmi pilin tagit. Ae ain gironjikbi madep kinda tegikon anteban awit.
- 19 Yan egakwan wigi yo unun altoni do kalip yan kwok agit unun bami noman tagit. Yawe dakon gen da Josep dakon gen unun bamisi yan yoligit.
- 20 Kili Isip amin dakon kila amin madep da amin kinda yabekban kin Josep dam tebanon nan pulugagit. Amin Nwakwari Kabi dakon kila amin unun da Josep pulugan yipban kigit.
- 21 Anek yipban yut madepni gat ae yo morapni kila asak do man madep imgut.
- 22 Kila amin madep dakon yo morapni kila an unun dakon mibiltok amin morapni kila agit. Ae kila amin madep nandak nandak iman amin kabi unun yoyin detjak dakon tapmim kisi tan imgut.
- 23 Don Jekop panki Isip egipgut.
- 24 Ae don Yawe da minjat amin kabini panpuluganban gwakni morapmi awit. Ae panpuluganban tapmimni da uwalni dakon tapmim yapgut.
- 25 Yawe da Isip amin dakon butni panpobilban minjat amin kabini do uwal an yomgwit. Anek Yawe dakon oman amini do yokwi an yom do kosit wusik awit.
- 26 Mani don, Yawe da oman amini Moses gat Aron gat manjinek yabekban Isip kigimal.
- 27 Kin altanek Yawe dakon wasok tapmimi ton Isip miktimon agimal.
- 28 Yawe da pilin tuk yipban pilin tuk da miktim wutjigit, mani Isip da geni abin yipgwit.
- 29 Pakbi kulabik aban yawi daganek tap kilap kisi morap dapban kimak mudawit.
- 30 Mengak morapmisi iren tanek miktimni kisi tugawit, ae kila amin madep iy dakon yut tamoyo kisi tugawit.
- 31 Yawe da yanakwan bigal gat ae gugim gugim kisi morapmisi iren tanek Isip miktim kisi tugawit.
- 32 Ae sikak kulabik anek ais gat ae mal gat ban yopban piwit.
- 33 Wain napni gat ae pik kindapni gat panupbal anek kindap diwari dapban sulugi timi morapmi awit.
- 34 Gen yanakwan pilak pilak noman tawit. Tilakni unun morapmisi, amin da aripmi dima manjiri.
- 35 Pilak pilak da yo tami ton morap nawit. Anek Isip amin da jap kwaokgwit dakon bami kisi nawit.
- 36 Ae Isip amin morapmon amin yuri kindakon monji mibiltogi Pin kop da dapban kimak kimak awit.
- 37 Mani don, Israel amin timik pan kinakwan Isip yipman dekgwit. Silva ae gol kisi timigek kiwit. Israel amin morap kisi tagisi egipgwit, kinda sot dima agit.
- 38 Isip amin Israel do madepsi pasalgwit, do kin mudanakwa but galak nandawit.
- 39 Yawe da gikwem timi kinda yipban kwen tanek unun da minjat amini panjon gam agit.

- Ae kalbi kindap madep kinda yipban unun da tenjenj yomgut.
- 40 Jap do iyinba minam yopban apba nawit.
Ae Kwen Kokup dakon bret yoban nanek tugawit.
- 41 Tip madep kinda witdal kinakwan pakbi kinda tagal kinjek miktim kibiri timon pakbi madep kinda pak kigit.
- 42 Yo morap yan agit, nido kalip Abraham oman amini do yan teban tok agit unun do sigin nandagit.
- 43 Do anek minjat amini timik panjigit.
Anakwan minjat amin kabi iyi do kili manjigit unun kap yanek kisik kisik anek kiwit.
- 44 Kinakwa Amin Nwakwari Kabi dakon miktim unun do yomgut.
Ae yum pindagakwan unun dakon pi timikgwit.
- 45 Israel amin da gen morapni gat ae gen teban morapni guramik kimotni do yan agit.
Yawe dakon man awigini!

106

Pinjop da minjat amin kabini do anpak tagisi asak

- 1 Yawe dakon man awigini.
Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinensi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Yo madep agit do namin da unun dakon geni tagi yan tenjenosak?
Ae anpak tagisi morap agit unun da arimon namin da mani tagi awigisak?
- 3 Amin do gen kokwin kilegisi an yominek bisapmi bisapmi anpak kilegisi an amin unun kisik kisik tagi ani.
- 4 Yawe, minjat amin kabigo panpuluganek yokwikon ban timikgi bisapmon, nakyu kisi abidoki.
- 5 Nak minjat amin kabigo pindagapbo tagisi yigek yo tagisi timitni do nandisat.
Ae amin kabigo da kisik kisik anakwa nak unun do kisik kisik aben.

- Anek nin gak dakon amin kabigo ekwaman do mango ankisinen dosi nandisat.
- 6 Kalip babiknin da awit, unuden nin yokwi agiman.
Nin anpak yokwi mibili mibili agiman.
- 7 Isip miktimon babiknin gak da wasok tapmimi ton agil unun do pakyanji dima nandawit.
Gak da bisap morapmi anpak tagisi an yomgul, mani unun do si intawit.
Anek Tap Gamikon kin altawit bisapmon gak kwen wigik an gamgwit.
- 8 Mani Yawe da tapmim madepni yolik do nandagit, ae man bini dima mosak do yokwikon ban timigakwan dima yokwi tawit.
- 9 Tap Gami tebai iyinban miktim kibiri tim dagagit, do amin da miktim kibiri timon kwan unun da tilak minjat aminyo mibiltan yominek tap idap pudanek panpan kigit.
- 10 Amin uwal an yomgwit amin da kisiron ban timigakwan dima panupbal awit.
- 11 Mani pakbi da uwal wutjiba kimak mudawit, kinda dima egipgut.
- 12 Yawe da yan anakwan minjat aminyoni da yan teban tok morap an yomgut unun do nandan gadawit.
Anek kap yanek ankwisawit.
- 13 Mani Yawe da yo agit unun do tepmisi intawit.
Anek mibiltok Pinjop da si yoyinakan yo ak do dima nandawit.
Iyi da nandak nandagon da yo awit.
- 14 Miktim kibirikon egek burikon da jap dogin madepsi nandanek Pinjop ankilikgwit.
- 15 Pinjop yo nido iyiwit unun yomgut, mani sot madep kinda kisi yipban sot awit.
- 16 Miktim kibiri timon egek di da Moses gat Aron Yawe dakon mukwa sogok amini telagi gat do nandaba yokwi tok an yomgwit.
Anek Pinjop da nin do tapmim yanjin nimisak tam tagi yan nandawit.

- 17 Anjakwa miktimon gapma madep kinda pisan pigakwan Datan gat ae Abiram gat amin kabini gat kisi unun gapmagwan pigakwa miktim da abin sopmanjakwan pasilgwit.
- 18 Anjakwa kindap da pinjek unun amin bamot yolgwit amin sonban mini awit.
- 19 Orep Kabapmon unudon egek gol ban bulmakau wup kinda wasanjek unun Pinjopnin yan yanek gawak imgwit.
- 20 Bulmakau jon nosok dakon wupmi kinda gawak imgwit.
Unun anpak anek Pinjopni tilimi tonji abin yipgwit.
- 21 Pinjop da Isip miktimon pi tapmimi tonji anek Isip da kisiron ban timikgit, mani Israel amin da si intan imgwit.
- 22 Pinjop da wasok tapmimi ton Isip miktimon agit, ae yo njwakjwarisi Tap Gamikon aban minjat aminyo madepsi wiripdakgwit.
- 23 Pinjop da minjat amini dapban kimotni do yagit.
Mani pi amini unun manjigit unun Moses, unun da Pinjop da dabilon agek Israel amin panpuluganjek Pinjop dakon butjap dakon kosit sopmanjakwan Pinjop da dima panjupbal agit.
- 24 Unun Pinjop da panpulugosak do yan teban tok agit unun do dima nandan gadawit, do miktim tagisi abidok do dima galak tawit.
- 25 Imal yut kabenjigwan egi egi anek Yawe do yanba yokwi tok anek geni dima guramikgwit.
- 26 Yan awit, do Pinjop da gen tebaisi yominek miktim kibiri timon kimotni do yagit.
- 27 Anek babikni yolban panji Amin Njwakjwari Kabi da binapmon egek miktim njwakjwarikon egipni do yagit.
- 28 Don Peor miktimon kokup kidat Bal gawak iminek kokup kidat egip egipmi mini unun do paret abi unun nawit.
- 29 Anpak unun aba Yawe butjap nandanek sot madep yokwisi kinda yomgut.
- 30 Mani Pinias da pidan agek binap amini egi yominjakwan sot madep unun pasilgit.
- 31 Pinias da yo unun agit unun do anpak kilegisi kinda asak yan nandan imgwit da wun abisok ekwamanon kisi yan gin nandan.
- 32 Israel amin Meriba pakbikon yokwi aba Pinjop butjap nandan yomgut, do unun anpakni do anek Moses jigi madep pagit.
- 33 Moses buri yokwi tanban dima yogogigen yagit.
- 34 Yawe da yoyigit unuden, Amin Njwakjwari Kabi dima dapba kimakgwit.
- 35 Israel amin Pinjop dima nandan iman kabikon minjat eyo anek unun dakon anpak yokwini yolek awit.
- 36 Yan anek kokup kidatni gawak yominek anpak yokwisi anek egipgwit.
- 37 Unun da monji gwayoni dapman kokup kidat do paret awit.
- 38 Iyi dakon monji gwayoni ban dapgwit.
Monji gwayoni gulusun dima awit, mani dapman paretni do Kenan amin dakon kokup kidat do imgwit.
Anjakwa yawini da miktim anjupbal aban Pinjop da dabilon injani agit.
- 39 Anpak unun anek iyi ban panjupbal aba Pinjop da dabilon injani awit, anek minjat kinda da eni yipmanek yumabi asak unun da tilak Pinjop manji imgwit.
- 40 Yan awit do Yawe minjat amin kabini do japmi nandanek nandaban injanisi agit.
- 41 Ae yopman degek yum pindagakwan Amin Njwakjwari Kabi da kisiron kiwit.
Anjawan uwalni dakon pinji egek geni guramikgwit.
- 42 Uwal da jigi morapmi yominjakwa unun dakon tapmin da yongangwan egipgwit.
- 43 Bisap morapmi Yawe da minjat amini panpulugagit, mani iyi dakon

galaktok yolek kwen wigik anek yokwi morapmisi awit, do yokwisi egipgwit.

44 Mani bisit awit bisapmon bisitni nandan yomgut.

Anek yokwisi egipgwit do bupmi nandan yomgut.

45 Bupmisi nandan yominek sanbek sanbek agit unun do ae nandagit.

Ae amin kabini do but dasi galak tan yomgut, do nandak nandakni ae kulabik agit.

46 Anek uwal Israel amin dam tebanon yopgwit amin dakon buri pantobilban Israel amin do bupmi nandawit.

47 Yawe Pin kopnin, yokwikon ban timikgi. Nin Amin Nwaktwari Kabi da binapmon ekwaman, mani aego panmuwugek miktinninon panji nipbi.

Yan anaki mango telagi do nandanek ya yan gayinen, ae kisik kisik anek gak ankisinen.

48 Yawe ankisinen.

Unun Israel amin nin dakon Pin kop abisok ae don egi anan kinen kisi dakon.

Amin morap kisi da yoni, "Unun asi!" Yawe ankisini!

PAPIA 5

(Kap 107-150)

107

Pin kop anpakni tagisi unun do kisik kisik anen

1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinisi.

Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.

2 Minat amin morapyo, Yawe da nin uwal da kision ban pulugan nipgut, do yansi yanek mani ankisini.

3 Unun da ji miktin dubagikon egakwa timik panopgut.

Gildat wisak tet da, ae pigisak tet da, ae not tet da, ae saut tet da ji timik panopgut.

4 Diwari miktin kibiri timon agipgwit.

Kokup pap kinda analon anek unudon panji egipni dakon kosit kinda dima kawit.

5 Jap ae pakbiyo do obisi anek pali kimakgwit.

6 Yokwi yansi egek, Yawe do yan tidanba yokwikon ban pulugan yopgut.

7 Anek timik kosit kilegi nan panpan kokup pap kindakon kin altanek unudon egipgwit.

8 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yansi iyini.

9 Nido minat aminyo pakbi do tegi kibidon unun pakbi yoban nanek yawokgon, ae jap do an amin jap morapmi yoban nanek tugon.

10 Diwari dam teban yutnon pilin tukgwan egipgwit.

Amin da nap teban ban panteban anek jigi yomgwit.

11 Nido, Pin kop Wukwisi kwen wigik an iminek geni abin yipgwit.

12 Yan aba Pin kop da pi madepsi yoban jigisi nandawit.

Anek miktimon man pagakwa panpulugoni dakon amin mini.

13 Yan egek Yawe do yan tidanba panpuluganek jigini unun wiririkban pasilgwit.

14 Yawe da pilin tukgwan ban timik panabinek dam teban dakon nap tebani pandagagit.

15 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yansi iyini.

16 Nido, yoma ain kinda mani bras unun ban dapman panteban abi unun tuwildak, ae dam teban yut dakon dam dakon ain oba panjokgal jokgal asak.

17 Diwari kwen wigik anek nandan kokwini tagi dima amin dagawit.

Gulusun morapmi awit, do jigi tepmiyo madepsi pawit.

18 Jap nok do dima nandawit, do palisok kimakgwit.

19 Yokwi yan egek Yawe do yan tidanba jigini unun wiririkban pasilgwit.

- 20 Iyi yanek giptimni panmilip aban kimakbi tamogwan dima pigiwit.
- 21 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yansi iyini.
- 22 Ya yan iyik do paret anisi.
Ae kap yanek kisik kisik anek yo tagisi agit unun do minat aminyokon yan tenjonisi.
- 23 Diwari tap binap tap wakgakon pi awit.
Tap madepmon agek monej ilit pi awit.
- 24 Yawe da wasok agit unun pindakgwit.
Tap ilarisikon wasok tapmimi ton agit unun pindakgwit.
- 25 Yawe da yanban mirim madep anakwan tap pakbi da madepsi tamaligkwit.
- 26 Anakwan tap wakga kwen anenakban wigigit, ae yipban yawok mibilikon pigigit.
Yan anakwan pasildaman yan nandanej but pasol madepsi awit.
- 27 Pakbi teban morapmi nanek obigi abigi an unun da tilak tap wakgakon agipgwit.
Ae tap wakga awil do antidok awit.
- 28 Yokwisi agek Yawe do yan tidanba panpuluganban jigini pasil yomgwit.
- 29 Mirim madep anyawot aban tap pakbi tamaligit unun yawori tagit.
- 30 Tap pakbi kanba yaworisi tanakwan but kwaktok nandawit.
Yan nandankwa Yawe da dukwan kik do nandawit unun tamo tagisikon panji yopban akgwit.
- 31 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yansi iyini.
- 32 Pinjkop dakon minat amin kabi gat muwugek mani ankisinisi, ae kila amin muwut muwuron mani ankisinisi.
- 33 Yawe da yanban pakbi madep kibidonj, ae pakbi dabil dugonj.
- 34 Unun da yanban miktim pakbini ton unun da kulabik aban yosok kinda unudon dima kwosok.
Unun miktim amin da anpak yokwi awit, do Yawe da jig yan yomisak.
- 35 Yawe da yanban miktim kibirikon pakbi noman ton, ae miktim pakbini

minikon pakbi dabil morapmi noman tanek pokgonj.

- 36 Anakwa jap do an amin panabinj yopban unudon kokup pap kinda anek yikganj.
- 37 Yigek jap pi ae wain pi anek bami irenjisi panj.
- 38 Yawe da pangisam aban minat monjijoni morapmi irenj ton, ae bulmakauniyo kisi yan gin irenj tonj.
- 39 Mani don uwalni da pabinj yopba kalonj sok dagin egek bupmi nandanej yokwisi ekwanj.
- 40 Yawe da kila amini pabinj yopban miktim kibiri ae kosit minikon isal yumgin akwanj.
- 41 Mani wadak wadak an amin panpuluganban minat monjijoni unun sipsip da yan irenj tonj.
- 42 Amin kilegi da Yawe dakon anpakni kanek but kwaktok nandanj.
Mani yokwi pakpak amin unun gen kagani sopmanek gen dima yonj.
- 43 Nandanj kokwinji tagisi amin, ji unun yo morap do pakyansi nandanej egipni.
Yawe da bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisak unun do nandani.

108

Pinjkop da minat amini panpulugosak do amin kinda da bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap.

- 1 Pinjkop, butnokon da gak do tebai nandanj gadasat.
Asi, nak wagil gakdosi nandanj gadasat.
Nak mango awigik do kap yokdisat.
- 2 Nak pidanej dipmin yopbo kinakwan gita gat kulele gat tidokenj.
Wisa wisa do unun banj tidokenj.
- 3 Yawe, nak Amin Nwaktjwari Kabi da binapmon ya yan gayikenj.
Nak minat amin morap kabikon kinjek mango awigikdisat.
- 4 Gak da nin do but dasi madepsi galak tan nimisal.
Nin da unun dakon tilak yipnenj kanj, kundu da aripmon wigikdisak.

- Gak toktogisi gengo yolek nin panpuluganek dima nipman dekdal. Nin da unun dakon tilak yipneŋ kaŋ, gikwem da aripmon wigikdisak.
- ⁵ Pinŋkop, nak miŋat aminyo da mango madepsi awigini do nandisat. Tilingo yipbi noman tanakwan miŋat aminyo miktim morap kisikon ekwan unun da koni.
- ⁶ Gak da nin but dasi galak taŋ nimisal, do bisitno nandaki. Anek tapmim madepgokon da nin yokwikon baŋ timigaki nin tagisi egipneŋ.
- ⁷ Pinŋkop telagi yutnikon egek yaŋ yosok, “Nak emaron kili teban tat, do nak kisik kisik anek miŋat amino do Sekem miktim kokwinidisaŋ, ae Sukot miktim dakon kuldukgibaŋ kokwinik yomdisaŋ.
- ⁸ Gileat miktim gat Manase miktim gat unun nak dakon. Epraim miktim unun nak dakon busuŋ kutnokno. Anakwa Juda miktim unun kila amin madep kaliŋ kirino.
- ⁹ Moap miktim unun pakbi sogok idapno. Ae Idom miktim unun kandap gwil yopyop tamono. Pilistia amin emaron pabiŋ yopmanek kisik kisik anek yaŋ tidokdisaŋ.”
- ¹⁰ Pinŋkop, namin da nak aneŋ kokup pap dam tebani toŋon tagi anŋkisaŋ? Ae namin da nak Idom miktimon emat ak do tagi anŋkisaŋ?
- ¹¹ Pinŋkop, gak da nin manji kili nimgul, ma? Nin dakon emat amin dima panpulugok do nandisal, ma?
- ¹² Amin dakon panpulugok unun yo isali gin, do nin panpuluganaki uwal gat emat tagi wanneŋ.
- ¹³ Pinŋkop da nin panpulugosak kaŋ, emaron teban toneŋ. Iyi uwalnin pabiŋ yopdisak.

109

Jigini toŋ amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinŋkop gawak imim dakon kap. Kap yoŋ amin dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Pinŋkop, nak mango anŋkisisat. Manji dima naminek bisitno nandan nabi.
- ² Nido, amin yokwi da uwal an naminek aminon nak do top gen yoyaŋ.
- ³ Unun nak do kuragisi nandanek gen yokwisi nayaŋ, mani unun gen dakon mibili mini.
- ⁴ Nak unun do butdasi galak taŋ yominek unun panpulugok do bisit asat, mani gen yaŋ namaŋ.
- ⁵ Nak anpak tagi baŋ anyomisat, mani kobogi yokwi baŋ annamaŋ. Nak unun do but dasi galak taŋ yomisat, mani nak do kuragisi nandaŋ.
- ⁶ Amin yokwi kinda manjikbi unun da uwalno tagi abiŋ yipjak. Iyi dakon uwalni kinda da gen tagi yaŋ imjak.
- ⁷ Gen kokwin asak amin da unun amin gulusuŋni toŋ yaŋ kosak. Ae unun amin dakon bisitni kisi diwarini toŋ yaŋ kosak.
- ⁸ Nak unun amin tepmisi kimagakwan amin nwanjwari da unun dakon pi tamo abidosak dosi nandisaŋ.
- ⁹ Tepmi kimagakwan monji gwayoni datni mini egipni, ae miŋatni sakwabat egipjak dosi nandisaŋ.
- ¹⁰ Ae monji gwayoni yutni mini ae amin da jap yomni do bisit yoyinek egipni dosi nandisaŋ. Ae yut tasik tanbikon egipdan unudon baŋ amin da yolakwa abigikdan.
- ¹¹ Uwalno goman amini da abiŋ miktim ae yo morapni kisi timitjak dosi nandisaŋ. Anakwa kokup nwanjwarikon amin da abiŋ yo morapni yum do anek pi agit unun tagi timitni.
- ¹² Amin kinda da anpak yawori dima an imjak dosi nandisaŋ. Ae amin kinda da monji datni mini egipni unun do bupmi dima nandan yomjak.
- ¹³ Miŋat monjiyoni tagi kimotni, anakwa amin don altoni da unun amin dakon man dima nandani dosi nandisaŋ.

- 14 Nak babakni da anpak yokwi awit do Yawe da unun do nandisak dosi nandisat.
Anjek meni dakon diwarini dima wiririk imjak do nandisat.
- 15 Yawe da diwarini do toktogisi nandan yomjak, anjakwan minjat aminyo da unun dakon diwatni do wagilsi injan yomni dosi nandisat.
- 16 Unun amin, amin diwari do anpak yawori an yom do dima nandagit.
Unun yoni mini amin gat, ae yo do wadak wadak awit amin gat, ae butjik madepsi nandawit amin gat pansopmanjek dapban kimagwit.
- 17 Amin jobit yom do tagisi nandagit, do abisok iyi jobit pasak dosi nandisat.
Pinkop da amin diwari gisamitjak do bisit ak do dima nandagit, do ununyo kisi Pinkop dakon gisam dima timitjak.
- 18 Toktogisi amin diwari jobit pani do yagit, unun gen yagit da iyi dakon imalni agit.
Unun gen yagit da giptim kaganigwan pakbi da yan pigisak.
Anjek kidarigwan bit nelak da yan pigisak.
- 19 Jobit yagit unun nan imali do tagi banjaljak, anjek boban nap nan yan wamjak dosi nandisat.
- 20 Amin nak do gen yokwi yanek gen yan naman amin unun do Yawe da kobogi yan anyomjak dosi nandisat.
- 21 Mani Amin Tagi Yawe, man bingo tagisi tosak do anjek yo tagisi an nabi.
Gak nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do yokwikon nan abidoki.
- 22 Nak wadak wadak amin.
Butjik madepsi nandisat.
- 23 Wupnin gildat panop do noman ton da gildat pigakwan pasilgan unun da tilak nak pasil do asat.
Nak pilak pilak kinda mirim da anki maban kisak unun yombem.
- 24 Nak gak do nandanek jap kelek egapbo njwak tukwalno tapmimi mini ak.
Nak amin kidari gin agim.
- 25 Gen yan naman amin da nandanek jikgo yanjan naman.
Busun kwakwal anek jikgo yanjan naman.
- 26 Yawe Pinkopno, gak da toktogisi nak but dasi galak tan namisal, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.
- 27 Uwalno buri panjobilbi gak dagin nak anpuluganek yokwikon nan abidosol yansi nandan gamni.
- 28 Pinkop da nak anupbal asak do yokdan, mani gak da nak do yo tagi gin akdisal.
Yokwi an naman amin pabin yopmanjaki mayak tok pani do nandisat.
Anjaki pi amingo nak but kwaktok nandaben.
- 29 Uwalno da mayaktok ban imal ban yan pani, anakwa minjat aminyo da mayaktokni unun pindatni.
- 30-31 Mani Yawe da wadak wadak amin panpuluganek kilani asak.
Amin da gen yan yominek kimotni do yan dagok anakwa unun da kisiron ban timikdak.
Yansi asak, do nak gen pap yanek Yawe ya yan iyiken.
Minjat aminyo da gak gawak gam do muwutni bisapmon mango anjisiken.

110

Yawe gat ae kila amin madep manjigit dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinkop gawak imim dakon kap.

¹ Yawe da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, "Gak abin nak da aminsi tet do yikgi. Anjaki uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni."

² Yawe Saion kokup papmon egisak. Unun da man madep gaban miktim madep kila akdisal.

Ae yan yosok, "Gak da uwalgo kila akdisal."

³ Uwalgo gat emat wamni bisapmon minjat amin kabigo gat kinjek unun da but dasi nandanek gak anpulugokdan.

Gak kila amin madep dakon telagi imalگو pakdisal.

Kalbi morap gik sitnan manek jon pankaluk an, unun da tilak gak gildari gildari tapmim kalugi pakdisal.

⁴ Yawe da gen yan anteban anek nandak nandakni unun kulabik dima asak.

Gen unun yan yagit, “Melkisedek da mukwa sogok amin egipgut, unuden gak mukwa sogok amin kinda dagok dagogi mini egi wigikdisal.”

⁵ Amin Tagi gak anteban ak do gak da kapmatjok egisak.

Butjap nandisak bisapmon kila amin madep madep gat emat wamanek obisi pabin yopdisak.

⁶ Miktimi miktimi gen kokwin anyominjek madepsi dapban kimotdan.

Miktimi miktimi kila amin madep madep obisi pabin yopdisak.

⁷ Kosit ilenon pakbi kinda pokdok unudon pakbi nan teban tanek emaron teban tokdisak.

111

Yawe ankisino

¹ Yawe dakon man ankisino!

Minjat amin kabinikon nak but dasi nandanek ya yan iyiken.

² Yawe unun pini wagil tagisi asak.

Amin morap Pin kop dakon pi do galak ton pini unun do nandan ekwan.

³ Yo morap asak unun da tilimni analon aban wagil tagisisi asak.

Anpakni kilegi unun toktogisi tan anan kisak.

⁴ Yawe da minjat aminyo dakon nandak nandakni pan tagap aban yo madep madep agit unun do sigin nandanek ekwan.

Yawe bisapmi bisapmi nandan yawok nimejek nin do bupmi nandisak.

⁵ Iyi do pasolgon amin jap yomisak.

Sanbek sanbek agit unun dima intosok.

⁶ Amin nwanjwari dakon miktim minjat amini do yomejek tapminni madep analon agit.

⁷ Anpakni unun bamisi ae kilegisi.

Gen morapni unun bamisi gin, do tagi guramitnen.

⁸ Gen tebani unun bamisi ae toktogisi tan anan kikan.

Unun butdasi nandanek yol kimotnen do nimgut.

⁹ Pin kop da iyi dakon minjat amin kabini yuman nagit.

Anek unun gat sanbek sanbek dagok dagogi mini agit.

Pin kop unun mani telagi ae masi masimi.

¹⁰ Amin kinda nandan kokwini tagisi amin kinda dagok do nandisak kan, Yawe do pasal imjak.

Amin geni guramikan unun nandak nandak tagisi yomisak.

Dagok dagogi mini mani ankinan anan kinen!

112

Amin kilegi dakon kisik kisik

¹ Yawe ankisini!

Amin morap Yawe do pasalek geni do galak ton unun kisik kisik tagi ani.

² Monji gwayoni minjat aminyo da binapmon man madepni ton da egipdan.

Amin kilegi unun dakon diwatni Pin kop da yo tagisi anyomdisak.

³ Yutnison yo kabini morapmi tan imni, ae anpakni tagisi unun do amin da dima intoni.

⁴ Pili tukgwan tenten da altanek amin kilegi pan pulugosok.

Amin kilegi unun amin do nandan yawot an yomejek bupmi nandanek kosit kilegi agisak.

⁵ Amin kinda yo kabini amin do yum yomisak, bo ae goman do yanba nandan yomisak, ae yuman gwayek kosit kilegikon da asak unun amin tagisi egipjak.

⁶ Unun amin tebaisi atjak.

Anakwan man bini don tan anan kikan.

⁷ Gen bin yokwi nandisak bisapmon pasol pasol dima asak.

Yawe tebaisi nandan gadan imisak.

⁸ Unun tebaisi agek pasol pasol dima nandisak.

Ae uwalni emaron aripmi dima teban tokdan yan nandisak.

- ⁹ Yoni mini amin do yo morapmi yomisak. Man bini amin da binapmon tanakwan unun do nandaba wukwan iman. Anpakni tagisi unun do amin da dima itoni.
- ¹⁰ Yokwi pakpak amin da unun kanek but jap nandan. Yan anek mam nan yominek giptimni man mudon. Yo ak do nandan unun sun ton.

113

Pin kop da yo tagisi an yomisak do kisik kisik an

- ¹ Yawe ankisini. Oman amini ji Yawe ankisini. Mani ankisini.
- ² Dagok dagogi mini Yawe dakon man ankisini.
- ³ Gildat da wisak tetgin ae pigisak tetgin minat amin morap ekwan kisi da Yawe ankisini.
- ⁴ Yawe unun miktimi miktimi man madepni tosok. Tilimni unun kundu si yapmanek wagil tagisisi.
- ⁵ Yawe Pin kopnin egisak, unun yombem kinda mini. Unun kwensi kila amin madep yityit tamonikon yikdak.
- ⁶ Unudon da mibilisigwan sintanek kundu gat miktim gat pindakdak.
- ⁷ Anek yoni mini amin sibat sibat tamokon ekwan unun panpuluganek
- ⁸ iyi dakon minat amin kabini dakon kila amin gat yopban tagisi ekwan.
- ⁹ Minat monji sun ekwan unun panpuluganban monji morapmi panjalanek kisik kisik madepsi an. Yawe ankisini.

114

Tap Gamikon Pin kop da minat amin kabini yokwikon ban timikgit dakon kap

- ¹ Israel amin kalip Isip yipman degek kiwit.

Jekop dakon diwatni da amin gen njwaknari yon kabi dakon kokup yipmanek kiwit.

- ² Yan awit bisapmon Juda minat aminyo Yawe dakon telagi yut dagawit. Israel amin Pin kop da kila agit.
- ³ Tap idap Gami Israel amin pindagek pasal kigit. Ae Jodan Pakbi isal tanek dima pak kigit.
- ⁴ Kabap unun meme da yan wigi mokmok awit, ae ilej unun sipsip da yan wigi mokmok awit.

- ⁵ Tap Gami gak yo ni da noman tanban pasal kigit? Jodan Pakbi gak nido dima pak kigit?
- ⁶ Kabap morap nido meme da yan wigi mokmok awit? Ae ilej monin monin ji nido sipsip da yan wigi mokmok awit?

- ⁷ Miktim daman, abisok Amin Tagi abisak, do gak wudip aki. Jekop dakon Pin kop unun kili abik, do gak wudip aki.
- ⁸ Unun da tip kulabik aban pakbi idap monin kinda dagagit. Anek tip tebanon wasok aban pakbi dabil noman tagit.

115

Pin kop kalongin unun Pin kop bamisi

- ¹ Pin kop gak bisapmi bisapmi nin do but dasi galak tan niminek dima nipman dekdal. Yan asal do nin dakon man dima pawiginej. Gak dakon man madepgo nanjin ankisinej.
- ² Amin Nwaknari Kabi da "Pin kopji dukwan egisak?" nido yan niyan?
- ³ Pin kopnin Kwen Kokup egisak. Unun yo kinda ak do nandisak kan si akdisak.
- ⁴ Amin Nwaknari Kabi kokup kidatni dakon wupmi unun gol ae silwa ban wason.

- Uñun amin kisit da wason.
- ⁵ Kokup kidat dakon wup uñun gen kagani ton, mani gen aripmi dima yoni.
Dabilni ton mani aripmi dima sintoni.
- ⁶ Mirakni ton, mani gen aripmi dima nandani.
Uñun tomnoni ton, mani yo dakon kibani aripmi dima nandani.
- ⁷ Uñun kisitni ton mani yo aripmi dima igayini.
Ae kandapni ton, mani kosit aripmi dima agipni.
Ae gen kinda tegikon da dima noman tokdan.
- ⁸ Kokup kidat dakon wupmi wason amin uñun kokup kidat wup yombem an.
Ae amin morap egip egipni kokup kidaron ton yanji nandan uñun kisi kokup kidat yombem gin an.
- ⁹ Israel minat amin kabi, egip egipji Yawekon tosoke yanji nandani.
Uñun da ji panpuluganek pankutnosok.
- ¹⁰ Pinjkop dakon mukwa sogok amin Aron da kabikon nani, egip egipji Yawekon tosoke yanji nandani.
Uñun da ji panpuluganek pankutnosok.
- ¹¹ Yawe do pasolgon amin kabi, egip egipji Yawekon tosoke yanji nandani.
Uñun da ji panpuluganek pankutnosok.
- ¹² Yawe da nin sigin nandan niminek gisamitjak.
Uñun da Israel minat amin kabi gat ae Aron dakon amin kabi kisi gisamitjak.
- ¹³ Yawe da amin mani ton ae mani mini iyi do pasal iman amin uñun kisisi gisamitjak.
- ¹⁴ Yawe da ji gat ae gwakji gat morapmisi panjiren asak dosi nandisat.
- ¹⁵ Yawe Kwen Kokup ae miktimo wasagit uñun da ji gisamitjak dosi nandisat.
- ¹⁶ Kwen Kokup kwensi ason tosoke uñun Yawe iyi dakon.
Mani miktim uñun amin nin do nimgut.
- ¹⁷ Amin kimakbi gen wayinyo mini tamo unjungwan pigeke Yawe dima ankisan.

- ¹⁸ Mani nin abisok ae don dagok dagogi mini Yawe ankisinen.
Yawe ankisini!

116

Pinjkop da amin kinda anpuluganban ya yan iyigit

- ¹ Yawe da bisitno nandisak, do nak but dasi galak tan imisat.
Asisi, bisitno nandisak.
- ² Nagon tobilek bisitno nandagit, do miktimon egipben bisapmon bisit dima yipman dekgen.
- ³ Kimot da nak nap da yan wamgut.
Nak kimakbi kokup do nandanek pasol pasol madepsi agim.
Yan anek nandaba kik madepsi agim.
- ⁴ Yan nandan egek Yawe yan iyigim, “O Yawe, pulugan nepbi!”
- ⁵ Yawe da nin nandan yaworon dasi yo tagisisi an nimsak.
Pinjkopnin da bupmi nandan nimsak.
- ⁶ Yawe da nandak nandakni mini amin pankutnosok.
Kalip tapmimno mini da egapbo pulugan nepgut.
- ⁷ Yawe da nak do yo tagisisi an namgut, do butno aeni yaworisi tosoke.
- ⁸ Yawe, pulugan nepbi dima kimagim.
Yan anek dabil pakbino wiririgek kilano anaki dima kesal nikit.
- ⁹ Yando, nak miktimon egipben bisapmon Yawe gat kaloni agipden.
- ¹⁰ Nak Pinjkop nandan gadan iminek bisit yan agim, “Yawe, nak jigisi nandanek egisat.”
- ¹¹ Ae si pasalgim bisapmon yan yagim, “Amin kisi morap uñun top amin gin.”
- ¹² Yawe da nak do yo tagisi an namsak, do kobogi do yo ninan iben?
- ¹³ Yawe da nak yokwikon nan abidagit, do ya yan iyinek paret ak do wain kap anenokgen.
- ¹⁴ Minat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak

do yan teban tok agim unun abo pindatdan.

- 15 Yawe dakon telagi amin unun iyi dakon wam tabilni, do kimokgon bisapmon pindakban yo madepsi an.
- 16 Yawe, nak gak dakon oman monjigo. Menno da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyo kisi pigo asat. Nak nap tebanon egapbo pulugan nepgul.
- 17 Nak ya yan gayinek paret anek mangokon da bisit aben.
- 18 Minjat amin kabini abin muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do yan teban tok agim unun abo pindatdan.
- 19 Yawe, nak Jerusalem kokup papmon gak da telagi yutnon paret unun aben. Yawe ankisini!

117

Yawe ankisinen

- 1 Minjat amin kabi morap egi anan kwan, ji Yawe ankisini. Miktimi miktimi minjat amin morap ji mani yan ankisini.
- 2 Nin do but dasi galak tan nimisak. Bisapmi bisapmi geni guramik kimagek nin dima nipman dekdak. Yawe ankisini!

118

Pin kop da panpulugagit do ya yan iyiwit

- 1 Yawe anpakni unun tagisi, do ya yan iyini. Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Israel amin ji yan yoni, “Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.”
- 3 Pin kop dakon mukwa sogok amin kabini yan yoni, “Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.”
- 4 Minjat aminyo morap Yawe do pasal iman amin yan yoni,

“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.”

- 5 Nak jigino madepsi, do Yawe bisit iyiko nandanek jigino unun wiririkban pasilgwit.
- 6 Yawe nak gat egisak, do aripmi dima pasolgen. Amin da nak do yo kind aripmi dima ani.
- 7 Yawe panpulugokno nak gat egisak. Kanapbo Yawe da uwalno pabin yopdisak.
- 8 Pan kutnosak do Yawekon kinen kan tagisi. Egip egipnin amin kindakon tosok yan nandanek kan, unun da tagi dima.
- 9 Pan kutnosak do Yawekon kinen kan tagisi. Egip egipnin kila amin madep kindakon tosok yan nandanek kan, unun da tagi dima.
- 10 Uwal morapmi da nak angwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 11 Teri teri kisi da nak angwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 12 Kaban morapmi da yan nak angwasiwit. Mani jon kibiri sonba sonjek tepmi pasilgan, unun da tilak tepmi kimakgwit. Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 13 Nak gat emat madepsi wamanek abin nep do aba nandagim. Mani Yawe da nak anpulugagit.
- 14 Yawe da tapmim madepsi namisak. Iyi nak yokwikon nan pulugan nepmandak.
- 15 Pin kop dakon minjat amin kabini da imal yutnigwan kisik kisik anek yan tidon do nandaki. Yan yon, “Yawe dakon tapmim madepni da yo unun agit!”
- 16 Yawe dakon tapmim madepni da nin panpuluganban emaron teban tagiman! Yawe dakon tapmim madepni da yo unun agit!”

- 17 Nak dima kimokgen.

- Nak egek Yawe da yo agit unun do yan tenjenok aben.
- 18 Yawe da nak ankilek ak do yo yokwisi annamgut, mani yum nandanakwan dima kimakgim.
- 19 Wigat amin kilegi da tagi pigigi unun witaldaminaki pitek Yawe ya yan iyiken.
- 20 Unun Yawe dakon wigat.
Amin kilegi da unun nan tagi pigini.
- 21 Gak bisitno nandanek yokwikon nan pulugan nepgul, unun do ya yan gayisat.
- 22 Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.
- 23 Yawe da iyi yo unun aban nin da kono yo masi masimisi asak.
- 24 Yawe on gildat unun nin do nimik.
Nin kisik kisik anek but galak nandanen.
- 25 Yawe, gak da nin yokwikon ban timikgi do gayaman.
Gak da nin panpuluganbi yo morap ano tagisi gin noman toni.
- 26 Yawe da manon abisak amin unun Pin kop da yo tagisi an imjak.
Yawe da yutnon nin mani ankisinen.
- 27 Yawe unun Pin kop.
Unun da tenjen nimisak.
Kindap kilin timigek kin alta angwasini.
- 28 Gak Pin kopno, do ya yan gayisat.
Gak Pin kopno, do mango awigisat.
- 29 Yawe anpakni unun tagisi, do ya yan iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.

119

Pin kop dakon gen teban unun tagisisi

- 1 Amin kosit kilegikon akwan, ae gulusunni mini, ae Yawe dakon gen teban guramikgan, unuden amin kisik kisik ekwan.

- 2 Amin Pin kop dakon gen guramigek but dasi nandanek yolgan unuden amin kisik kisik ekwan.
- 3 Unuden amin gulusun kinda dima an.
Yawe dakon anpak banjin yolgan.
- 4 Gak da gen morapgo nimek nin da kilani tagisi anek guramitnen dosi gen teban yipgul.
- 5 Gak dakon gen si teban tanek guramik kimokgen dosi nandisat.
- 6 Nak yan aben kan, gak dakon gen teban do nandan egipben bisapmon mayagi dima paken.
- 7 Gen tebango kilegi do pini anek nandabo pisosak bisapmon butno kilegisi tanakwan mango anenokgen.
- 8 Nak gen tebango kisi morap guramikgen.
Wagil dima nepman dekgi.

Pin kop dakon gen teban guramikgan amin dakon gen

- 9 Nian anek monji gimonji da anpak kilegi gin anek egipni?
Gak dakon gen guramigek kan do kilegisi egipni.
- 10 Nak but dasi nandanek gak wisin gandak do pi asat.
Anpuluganaki gak dakon gen teban dima yipman dekgen.
- 11 Nak yokwi kinda dima angaben do anek gengo butnokon yopgum.
- 12 Yawe mango ankisiat.
Gen tebango nayin dekgi.
- 13 Gen teban morap niyigil unun minjat amin morapyo yoyin tenjenosot.
- 14 Nak amin da monej ae yo galagisi do galak ton, nak unun da tilak gak dakon gen guramit do galagisi nandisat.
- 15 Nak gengo do pakyan si nandan egisat.
Ae anpakgo do nandan egisat.
- 16 Nak gen tebango do galagisi nandisat.
Unun dima in token.

Amin kinda Pin kop dakon gen teban do but galak nandisak

- 17 Oman amingo nak do yo tagisi an nabi.
Yan anaki nak kalugi egek gengo guramikgen.

- 18 Nandak nandakno dakon yoma witdalaki nawa gengokon gen wagil tagisi morap ton unun aripmi tagi nandan pisoken.
- 19 Nak on miktimon miktim njwakjwarikon amin kinda da egisat.
Do gen tebango dima anjisibinj nabi.
- 20 Butnokon da gildari gildari gak dakon gen teban yol do tek kindap pasat.
- 21 Gak da iyi do nandaba wikwanj amin gen tebai yoyisal.
Unun amin jobiri ton, ae gen tebango manji yominek iyi da galak togon akwanj.
- 22 Unun da jigilak yan naminek nabipmanjanj.
Mani gak dakon gen teban yoldat, do yum pindagaki gen unuden dima nayini.
- 23 Kila amin muwugek nak dakon man abinj yipmanjanj.
Mani oman amingo nak toktoji gak dakon gen do nandakenj.
- 24 Gak dakon gen do but dasi galak tosot.
Gengo da kosit kilegi agipbenj do nayinj dekdak.
- Amin kinda Pinjkop dakon gen teban yol do pi madepsi asak*
- 25 Nak kimbabanon yokwisi pokdot.
Yan teban tok agil unun da aripmon abi pidaņapbo anteban aki.
- 26 Anpak morapno do gayiko kobogi panjobil namgul.
Gengo nayinj dekgi.
- 27 Nayinj dekbi gengo dakon mibili nandan pisokenj.
Ae wasok tapmimi ton morapgo unun do nandanj egipbenj.
- 28 Butno jigisi asak.
Yan teban tok agil unun da aripmon nak anteban aki.
- 29 Anpak toptopmi yolbi nak da dubagikon kinj mudoni.
Anpak tagisi anj naminek nawa gengo do nayinj dekgi.
- 30 Nak gak gol do gen yan anteban agim.
Toktogisi nawa gengo dogin nandan egisat.
- 31 Yawe, gengo unun guramik kimokdot.
Ankutnanjaki mayaktok dima pakenj.
- 32 Gen tebango tepmisi guramitdisat.

Nido, gak da nandak nandak di gat sanjbenek namdisal.

Amin kinda Pinjkop da nandak nandak anpulugosak do bisit agit

- 33 Yawe, gengo nayinj dekbi guramik egapbo bisapno mudosak.
- 34 Nawa gengo dakon mibili nolinjbi but dasi nandanek guramikgenj.
- 35 Gak dakon gen teban do galagisi nandisat, do unun dakon kosit nolinjbi unun nanj kikenj.
- 36 Butno antagap abi gak dakon gen do galagi nandanek yo do pindak galak-tok dima abenj.
- 37 Anpuluganaki yo isali do pindak galak tok dima abenj.
Yan teban tok agil unun da aripmon egip egipno ankutnoki.
- 38 Oman amingo nak do yo ak do yan teban tok agil unun da aripmon anjaki amin da pasal gamni.
- 39 Nawa gengo unun tagisi.
Anpuluganbi mayaktok dima pakenj.
Mayagi pak do si pasoldot.
- 40 Gengo guramit do galagisi nandisat.
Anpakgo kilegisi, do egip egipno ankutnoki.

Amin kinda Pinjkop dakon gen do nandan gadat agit

- 41 Yawe, bisapmi bisapmi nak do but dasi galak tanj nabi, anek nak yokwikon nanj abidoki dosi nandisat.
Gak yan ak do kili yan teban tagil.
- 42 Nawa gengo do nandanj dagosot.
Do anpuluganaki nabipmanjanj amin do gen kobogi aripmi tagi panjobil yobenj.
- 43 Nawa gengo da nak tagi anpulugosak yan nandanj teban tanjek jomjom asat.
Do anteban anjaki bisapmi bisapmi gengo bami yan tenjenokenj.
- 44 Bisap dagok dagogi mini nawa gengo guramik kimokgenj.
- 45 Gengo guramit do pini asat, do yo yokwi kinda da kosit dima sopmanj namjak.
- 46 Nak da kila amin madep gengo do yoyikenj.
Unun da mayagi dima namni.

- 47 Gen tebango do but galaksi nandisat.
Gen teban morapgo unun do but dasi galak tosot.
- 48 Gen tebango unun tagisi yan nandanek,
unun do but dasi galak tan kimokdot.
Gengo unun do nandan egipben.

Amin kında da Pinjkop dakon gen teban do yo bamisi yan nandisak

- 49 Gak oman amingo nak do kalip yan teban tok agil unun do nandaki.
Unun da nak antagap aban tagisi egipben yansi nandan teban tanek jomjom asat.
- 50 Yan teban tokgo da egip egip namisak.
Jigi pasat bisapmon unun da butno anteban asak.
- 51 Iyi do nandaba wikwan amin da yansul yokwisi an naman.
Mani nawa gengo do manji dima yomisat.
- 52 Yawe, gak dakon nawa gen kalipmisi unun do nandan egisat.
Unun da butno anteban asak.
- 53 Amin yokwi da nawa gengo manji yominakwa japmisi nandan yomisat.
- 54 Nak kokupno da dubagikon egek gengo do kap yosot.
- 55 Yawe, nak kalbi mango do nandak nandak anek nawa gengo yoldat.
- 56 Gak dakon gen guramikdat.
Unun da but galak namisak.

Amin kında Pinjkop dakon gen teban yol do but dasi galak tagit

- 57 Yawe, gak nak gat egisal, do yo do wadak wadak dima asat.
Gengo yol do yan teban tok asat.
- 58 Gak da nandan yawot an nabi do yan teban tok agil, do yansi abi do bisit gayisat.
- 59 Anpak morapno do kili nandagim, anek tobilek gengo guramit do agim.
- 60 Jomjom dima aben.
Gen tebango tepmisi guramikgen.
- 61 Amin yokwi da nap nan nak anteban anek anpak yokwinikon ilik anan kik do an, mani nawa gengo do dima intosot.
- 62 Kalbi binap nawa gengo kilegisi do ya yan gayik do pidosot.

- 63 Amin morap gak do pasalek gengo guramikgan amin not an yomisat.
- 64 Yawe, gak da miktimon minat amin morap kisi do but dasi galak tan yomisat.
Gengo do nayindet abi.

Pinjkop dakon gen teban unun da nin tagisi panpulugosok

- 65 Yawe, yan teban tok agil unun da aripmon oman amingo nak do anpak tagisi an namgul.
- 66 Gen tebango do nandan gadasat.
Do nandak nandak gat ae gen kokwin tagisi agak dakon nandak nandak do nayin dekgi.
- 67 Nak ankilek akdo pi dima agil bisapmon kositgo yapgum.
Mani abisok gengo guramikdat.
- 68 Gak tagisi, do yo asal unun tagisi ban asal.
Gengo do nayin dekgi.
- 69 Iyi do nandaba wikwan amin da top morapmi yan namgwit.
Mani but dasi nandanek gengo guramikdat.
- 70 Unun amin nandak nandakni kilegi mini.
Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.
- 71 Gak da jigi namgul unun tagisi agil.
Unun da gengo do nayindet tagisi agit.
- 72 Nawa gengo do nandako yo madepsi asak.
Unun da gol ae silva monej morapmisi yapmandak.

Pinjkop dakon gen teban unun kilegisi

- 73 Kisitgo da nak wasagil.
Nandak nandak naminaki gen teban morapgo nandan pisoken do pi tagisi aben.
- 74 Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.
Do minat amin morap gak do pasolgon amin nak nandani bisapmon kisik kisik ani dosi nandisat.
- 75 Yawe, nak nandisat, gak dakon gen teban morap unun kilegisi gin.
Gak gengo yolek anpakno anmilip ak do anek jigi namgul.
- 76 Gak nak do toktogisi but dasi galak tan nam do yan teban tok kili agil.

- Do gen yagil da aripmon nak oman amingo dakon but anteban abi dosi nandisat.
- 77 Nawa gengo do but dasi galak tosot.
Do nak do bupmi nandanaki tagisi egipben dosi nandisat.
- 78 Iyi do nandaba wikwan amin da top yanek isal dogin abin nepgwit.
Anpakni unun do gak da panmayak abi mayak toni dosi nandisat.
Mani, nak toktogisi gengo do nandan egipben.
- 79 Namin amin da gak do pasolgon ae gak dakon gen teban nandan unun da nagon apni dosi nandisat.
- 80 Anpulanganaki gen teban morapgo guramigek anpakno do mayaktok dima paken dosi nandisat.
- Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do bisit agit*
- 81 Gak da nak yokwikon nan abidoki do jomjom anek butjiksi nandisat, anek tapmimno minisi ayin.
Mani gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.
- 82 Gak da yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sintan egit da dabilno tep naman.
Anek yan yosot, "Ni bisapmon butno anteban abi?"
- 83 Nak wain tibit meme gip ban wasanbi kalipmi kinda amin da mukwakon yipba teban tanbi yombem.
Mani gen tebango do dima intosot.
- 84 Bisap nian da oman amingo nak jomjom sigin aben?
Yo yokwi an naman amin do ni bisapmon kobogi yokwi an yobi?
- 85 Iyi do nandaba wikwan amin, nawa gengo dima guramikgan.
Nak da moken do gapma wayikgan.
- 86 Minjat aminyo nin da gen teban morapgo tagi nandan gadanen.
Amin da isal dogin yokwi an naman, do anpulugoki do nandisat.
- 87 Palisok nikba kimakgin, mani gengo dima yipman dekgim.
- 88 Nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do anpulanganaki dima kimokgen.
Yan anaki gen teban morapgo guramikgen.
- Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do nandan gadagit*
- 89 Yawe, gak dakon gengo toktogisi tan anan kikdisak.
Unun Kwen Kokup tebaisi tosok.
- 90 Anpakgo tagisi unun amin don altanek egipdan kabikon toktogisi tan anan kikdisak.
Miktim yipgul da tamonikon tanek dima diwalik kisak.
- 91 Gaga yagil unun da aripmon yo morap tawit da abisokyo kisi ton gin.
Nido yo morap kisi da gak dakon pi an.
- 92 Nawa gengo do but dasi dima galak tagim tam, nak jigi panek kili kimakgin.
- 93 Gengo dimasi intoken.
Nido unun yolapbo gak da egip egipno ankutnal.
- 94 Nak gak dakonsi, do yokwikon nan abidoki.
Nak gengo guramit do pini asat.
- 95 Amin yokwi nikba kimokgen do jomjom an.
Mani, gen tebango do nandan egipben.
- 96 Abisok nak nandisat, yo wagil tagisi kinda minisi.
Mani gengo unun yo tagisisi, ae tilakni mini.
- Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do but dasi galak tosok*
- 97 Nak gen tebango do but dasi galak tosot.
Gildat kinda kalon unun dogin nandan egisat.
- 98 Gen tebango nagon toktogisi tosok, do nandan kokwin tagisi amin kinda daganek uwalno dakon nandak nandak yapmandat.
- 99 Nak toktogi gak dakon gen bami dogin nandan egisat, do nandak nandak tagisi timigek yoyindet morapno kisi yapmandat.
- 100 Gengo kilegisi unun guramikdat, do nandan kokwino tagisi da amin pelan dakon nandak nandak yapmandak.

- 101 Anpak yokwi ak do dimasi nandisat, nido gengo banjin guramit do nandisat.
- 102 Gak da gaga dakon gen do nayin dekgil, do gen unun dima yipman dekgim.
- 103 Kaban kok unun gen kaganokon galagisi, mani gengo da unun yapmanjek wagil galagisisi asak.
- 104 Gengo da nandak nandak tagisi namisak, do anpak yokwi morap do dimasi galak tosot.

Amin Pinjok dakon genon tenjen abidonj

- 105 Gengo da nak anpuluganban kosit kilegi agipben dakon lamno asak. Ae kosit agipben dakon tenjenno asak.
- 106 Gen tebango kilegisi guramit do yan teban tok kili agim, do yan gin akdisat.
- 107 Yawe, jigi madepsi da wutjin namisak. Yan teban tok agil da aripmon anpuluganbi kalugi egipben.
- 108 Yawe, nak ya yan gayisat unun da paretno asak, unun timikgi. Gen tebango do nayin dekgi.
- 109 Nak toktogisi kimot da kapmatjok kin kin asat. Mani nawa gengo dima intokenj.
- 110 Amin yokwi da nak abidok do pat yipman, mani gengo dima yipman dekdak.
- 111 Toktogisi gengo abidan kimokdot. Anapbo unun gen da kisik kisik namisak.
- 112 Gengo guramik kimokgenji, anapbo wigi kimokgen da bisapmon wigisak.

Pinjok dakon gen teban da panpuluganjanwan nin tagisi ekwaman

- 113 Amin gak gol do but bamot an unun do dima galak tan yomisat. Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.
- 114 Gak kalongin pasili tamono ae pasikno. Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanjek jomjom asat.
- 115 Yokwi pakpak minjat aminyo ji nepman dekgit. Pinjokpno dakon gen teban guramit do nandisat.
- 116 Yan teban tok agil da aripmon anteban anjaki egipben.

Anjaki yo abidok do nandan teban tanjek jomjom asat unun dima sun tosak.

- 117 Kisitnokon abidanjaki tagisi egipben. Anjaki toktogisi gengo do nandan egipben.
- 118 Minjat amin morapyo gen tebango yipman dekgan unun manji yomisal. Top geni unun sun tokdanj.
- 119 Gak da amin yokwi morap sibat sibat gin yan nandan yominek mabi kwan, do gengo do but dasi galak tosot.
- 120 Nak gak do pasalek giptimno madepsi nimnimikdak. Gen kokwin tamokon gak da amin gen yan yomdisal unun do nandanjek madepsi pasoldot.

Amin kinda Pinjok dakon gen teban guramikdak

- 121 Nak anpak kilegi tagisi ban agim. Yum nandanjaki uwalno da yokwi dima an namni do nandisat.
- 122 Pi amingo nak anpulugok do yan teban tok abi do nandisat. Yum pindagaki kwen wigik amin da jigi dima namni.
- 123 Yokwikon nan abidoki do yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sintan egit da dabilno tep namanj.
- 124 Oman amingo nak butdasi galak tan naminek gen bami do nayin dekgi.
- 125 Nak oman amingo, do nandak nandak naminjaki gengo do tagi nandabo pisosak.
- 126 Abisok minjat aminyo nawa gengo kirinjkan unun Yawe gak da kobogi yobi dakon bisap.
- 127 Gol unun yo tagisi, mani unun yapmanjek gen tebango do but dasi galak tosot.
- 128 Gen morapgo kisi guramikdat. Anpak yokwi morap do dima galak tosot.

Pinjok dakon galaktok yolyol dakon gen

- 129 Gen tebango unun wagil tagisisi do anek guramikdat.
- 130 Amin kinda da notni kinda anpuluganban gengo dakon mibili nandisak kan, tenjenikon egipdisak.

- Gengo unjun da nandak nandakni mini amin nandak nandak yomisak.
- 131 Nak amin da pakbi do tep ton unjun da tilak gen tebango do galagisi nandisat.
Unjun nandak do but dasi galak tosot.
- 132 Amin morap mango do but dasi galak ton unjun bupmi nandan yomisal, unjudej gin abin bupmi nandan nabi.
- 133 Yan teban tok agil unjun da aripmon kosit nolayiki.
Ankutnajak yokwi kinda da nak abin nep do pi dima asak.
- 134 Pulugan nepmanaki nak abin nep do yon amin da dima anupbal ani.
Yan anaki gengo guramikgen.
- 135 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo tagisi an nabi.
Gen teban morapgo do nayin dekgi.
- 136 Amin da nawa gengo dima guramikgan do anek kunam tagapbo dabil pakbino pakbi madep da yan pokgon.
- Pinjkop dakon gen teban unjun kilegisi*
- 137 Yawe gak kilegisisi.
Ae gen teban morapgo kisi kilegi gin.
- 138 Gen teban morap ningul unjun kilegi ae nin da tagi nandan gadanen.
- 139 Uwalno gengo do nandak nandak dima an, do butjap madepsi nandanej tapmimno mon.
- 140 Yan teban tokgo unjun pankiligek unjun bamisi yan kili pindakim.
Do oman amingo nak yan teban tok gengo unjun do but dasi galak tosot.
- 141 Nak amin isali nan amin da abin nepmanan.
- Mani gengo do dima injosot.
- 142 Anpakgo kilegi unjun toktogisi tan anan kikan.
- Ae nawa gengo unjun bamisi.
- 143 Jigi morapmi nagon noman ton, mani gengo do but galaksi nandisat.
- 144 Gengo unjun toktogisi kilegisi.
Anpuluganbi gen unjun do nandan pisanek tagisi egipben.
- Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do bisit asak*
- 145 Yawe, nak gak do bisit tebai asat.
Bisitno nandanaki gen morapgo guramikgen.

- 146 Nak gak do yan tidosot.
Yokwikon nan abidanaki gen tebango tagi guramikgen.
- 147 Wisa dima daganakwan pidanek anpulugoki do yan tidosot.
Gen tebango da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.
- 148 Kalbi dipmin dima pokdot.
Toktogisi yan teban tok gengo dogin nandan egisat.
- 149 Yawe, toktogisi but dasi galak tan namisal, do bisitno nandaki.
Gak kilegisi, do kilano anaki egipben.
- 150 Amin nandak nandakni yokwi da nak anupbal ak do nak da kapmatjok aban.
Unjun amin nawa gengo dima guramikgan.
- 151 Mani Yawe, gak nak da kapmatjok egisal.
Ae gen teban morapgo unjun bamisi gin.
- 152 Gengo unjun anteban anaki dagok dagogi mini toktogisi tosok unjun kalipsigwan kili nandagim.
- Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do yan tidagit*
- 153 Nak nawa gengo do dima injosot, do jigino madepsi unjun kanek anpulugoki.
- 154 Uwal da gen yan naman, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.
Kalip yan teban tok agil unjun yolek egip egip nabi.
- 155 Amin yokwi gen tebango unjun dima guramikgan, do yokwikon ban dimasi timitdisal.
- 156 Yawe, bupmigo unjun madepsi.
Gak kilegisi, do kilano anaki egipben.
- 157 Amin morapmi da yokwi an naminej uwal an naman.
Mani gengo bami dima yipman dekdad.
- 158 Manji gaman amin pindakdat bisapmon nandaba yokwitok an yomisat, nido unjun gengo dima guramikgan.
- 159 Gengo do but dasi galak tosot unjun nandisat.

Yawe, gak da but dasi galak taŋ namin kimokdol, do yokwikon naŋ abidanaki tagisi egipben.

- 160 Gen morapgo unun bamisi gin.
Nawa gen morapgo kilegisi unun tok-togisi taŋ anan kikan.

Amin kinda Pinjop dakon gen teban guramik kimot do nandagit

- 161 Kila amin da mibili mini nak yokwi an naman.

Mani nak gengo do nandanek nimnimikdat.

- 162 Amin kinda da yo tagisi morapmi timikdak, unun da tilak yan teban tok gengo do kisik kisik madepsi asat.

- 163 Nak anpak toptopmi do nandabo tagi dima an.

Mani gen tebango do but dasi galak tosot.

- 164 Nawa gengo unun kilegisi, do gildat morap kisi nak gak do ya yan kosiri 7 kabi yan yan asat.

- 165 Minat aminyo nawa gengo do but dasi galak ton, unun butni yaworisi ton, ae yo kinda da kesalban dima man dapni.

- 166 Yawe, yokwikon naŋ abidoki do jomjom asat.

Nak gen tebango guramikdat.

- 167 Nak gengo do but dasi galak tosot, do gengo guramikdat.

- 168 Anpak morapno unun pindakdal, do gen teban morapgo unun guramikdat.

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

- 169 Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do nandan nabi dosi nandisat.

Yan teban tok agil unun da aripmon nandak nandak tagisi nabi.

- 170 Kalip yagil unun da aripmon bisitno do mirak yopmanek yokwikon naŋ abidoki dosi nandisat.

- 171 Gengo do tagisi nayin dekdal, do toktogisi mango ankisiken dosi nandisat.

- 172 Gen teban morapgo unun kilegi gin, do gengo do kap yoken dosi nandisat.

- 173 Nak gengo yoldosi nandagim, do tok-togisi nak anpulugok do tagap toki dosi nandisat.

- 174 Yawe, gak da nak yokwikon naŋ abidoki do madepsi nandan egisat.

Nawa gengo da kisik kisik namisak.

- 175 Egip egip naminaki mango ankisiken.
Gengo da anpulugosak do nandisat.

- 176 Sipsip da kin pasilgan unun da tilak kosit tagisi kili yipman dekgim.

Do abin oman amingo nak do wusiki.

Nak gen tebango do dima in tosot.

120

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Jigi noman taŋ namgwit bisapmon Yawe do yan tidoko bisitno nandan namgut.

- 2 Bisit yan agim, “Yawe, top amin da nak ankewalni yan do nak pulugan nepbi.”

- 3 Top amin ji, Pinjop da ji do yo ni ban an damjak?

- 4 Unun da emat amin dakon gobin ban yan damdisak.

Anek kindapni tedepmi jikon tagaldisak.

- 5 Nak ji da binapmon yokwisi egisat.

Amin da Mesek miktimon bo Kade amin da binapmon yokwisi ekwan unun da tilak jikon yokwisi egisat.

- 6 Nak minat aminyo yawori egip egip do ikwayit an amin gat kisi bisap dubagisi ekwaman, do kuragisi nandisat.

- 7 Nak da tagisi yitni do yosot bisapmon unun emat gin ak do nandan.

121

Yawe unun nin dakon kila amin

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Nak sintoko ilenon wigisak.

Panpulugokno dukwan da apban koken?

- 2 Yawe kundu gat ae miktim gat wasagit unun dagin panpulugokno egisak.

- 3 Kilago asak, do aripmi dima man pokgi.
Kilago anek dipmin dima pokdok.

- ⁴ Pakyanſi nandani, Israel amin dakon kila amin unun pak nandat kinda dimasi asak.
- ⁵ Yawe unun gak da ilerjonjok egek kilago anek gak anyongam asak.
- ⁶ Gildat da gildat kalba ae kanek da kalbi aripmi dima anupbal anjil.
- ⁷ Yawe da kilago anjakwan yo yokwi morap ton kindasok da gak dima anupbal asak.
Egip egipgo kisi kila asak.
- ⁸ Yawe da abisok ae don kin apyo akdisal unun kilago anjan wigikdisak.

122

Jerusalem ankisik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ “Kili apba Yawe da yutnon kino” yan nayinba nandabo tagisi agit.
- ² Nin kili abin Jerusalem dakon wigat yapmanek nagalgwan pigiman da akgan.
- ³ Jerusalem kokup pap unun wagil tagisi wasanbi.
- ⁴ Israel amin idon abin Yawe ya yan iyini do kalip kili yoyigit unun gen yolek abin abin an.
- ⁵ Unudon gen kokwin agak tamo tosok.
Dewit dakon diwatni kila amin madep egi egi awit unun dakon gen kokwin tamo ton.
- ⁶ Jerusalem yaworisi tosok do bisit ani.
Bisit yan ani,
“Yawe, Jerusalem do galagi nandan amin panpuluganbi tagisi egipni.
- ⁷ Panpuluganbi Jerusalem da nagalgwan ekwan amin emari mini tagisi egipni, ae kila amini gat kisi tagisi egipni dosi nandan.”
- ⁸ Gwakno gat ae notno gat do nandanek Jerusalem amin do bisit yan aben,
“Ji emari mini tagisi egipni.”
- ⁹ Nak Yawe Pinjopnin dakon telagi yut do nandanek bisit yan aben,
“Yo kinda do wadak wadagi mini tagisi egipni.”

123

Amin kinda Pinjop da bupmi nandan injak do bisit agit

Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ Yawe, nak Kwen Kokup sintoko wigakwan gandako kila amin madep yiyit tamogokon yikdal.
- ² Oman amin amin tagini do nandan gadasak, anjakwan pi amin minjat unun amin tagi minjat do nandan gadasak, yan gin nin Yawe gak do nandan gadaman.
Gak Pinjopnin, gak dagin bupmi nandan nibi do jomjom aman.

³ Yawe, amin da yokwi an nimanakwa jigisi nandan, do bupmi nandan nibi.

⁴ Bisap dubagisi iyi do nandaba wikwan amin da pabin nipgwit, do jigisi nandan.

124

Pinjop unun minjat amin kabini dakon Panpulugok Amini

Dewit dakon kap kinda. Pinjop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- ¹ “Yawe da nin dima panpulugagit tam, nianji?”
Israel amin da unun gen dakon kobogi yoni.
- ²⁻³ “Amin da butjap nandan nimanek ninnon emat awit bisapmon Yawe da nin dima panpulugagit tam, uwal da japmisi nandanek obisi tagi panupbal abam.
- ⁴ Butjapni pakbi da yan igek timikban tagi pasilnom.
- ⁵ Pakbi madep unun igek timikban tagi kimak mudonom.
Mani dima.”
- ⁶ Nin Yawe do ya yanſi iyinen.
Yum nandanakwan uwal da nin dima nindapba pasilgiman.
- ⁷ Nin minam da yan amin kinda da pat yipguron yokwalgiman da pulugan kigiman.
Pat unun tuwil kigit, do nin pulugan kigiman.

⁸ Yawe Kwen Kokup ae miktimo wasagit, unun da iyi nin tagisi panpulugosok.

125

Piŋkop da miŋat amin kabini yopban tagisi yikgan

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Miŋat aminyo egip egipni Yawekon tosok yaŋsi nandan amin unun Saion Kabap yombem.

Kabap unun dima nimnimigek tebaisi tokdisak.

² Heŋ da Jerusalem angwasiŋek ton unun da tilak Yawe da abisok ae don pangwasinŋek miŋat amini kilani akdisak.

³ Amin yokwi da amin kilegi dakon miktim toktogi kilani dima ani.

Yaŋ ani kaŋ, amin kilegi yokwi akdaŋ.

⁴ Yawe, amin tagisi butni kilegi unun aminon anpak tagisi anyobi.

⁵ Mani miŋat aminyo iyi dakon anpak yokwini yolek aŋ, unun yo yokwisi aŋ yobi.

Yokwi pakpak amin do yo yokwisi aŋ yobi.

Israel amin yawori tagi egipni.

126

Piŋkop da panpulugosak do Israel amin da bisit awit

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe da nin uwal da kisiron baŋ timik aeni Saion kokup papmon panpugut bisapmon dipmin yombem pindakgiman.

² Nin jikgo madepsi yanjagiman. Anek kisik kisik kap yagiman.

Yaŋ anapno miktim diwari dakon miŋat aminyo da yaŋ yawit,
“Yawe da Israel amin panpulugok do pi madepsi agit.”

³ Asisi, Piŋkop da nin panpulugok do pi madepsi agit, do nin wagol tagisisi nandaman.

⁴ Yawe, miktim kibirikon sikak manakwa jon yo morap ae kwoŋ unun da tilak panpuluganaki kalip tagisi egipguman yaŋ gin aenin tagisi egipneŋ.

⁵ Amin kunam tagek jap kwaokgan, unun kisik kisik nandanek bami pakdaŋ.

⁶ Asisi, amin kunam tagek jap yet kwaot do jap yet pigaga pangwan, unun don jap bami pektanba pan panjobinŋek kisik kisik kap yokdaŋ.

127

Piŋkop da yo tagisi aŋ yoban mani ankwisiwit

Solomon dakon kap kinda. Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe da panpuluganban kisit kilda yut dima aŋ tam, pi isal dogin abam.

Yawe da panpuluganban kila amin kokup pap kinda kilani dima aŋ tam, kila isal dogin abam.

² Nin jap timit do nandaba kik anek wisa dima daganakwan pidan pi gin anjgapno wigi pilin toni kaŋ, pi unun isal dogin aman.

Nido, Piŋkop da miŋat aminyo but dasi galak taŋ yomisak unun yik yawot yomisak.

³ Piŋkop da nin do yo tagisi aŋ niminŋek monji gwayo but galak do nimisak.

Unun gisam tagisi Piŋkopmon timikgaman.

⁴ Yawi kaluk dakon monji gwayo unun gobin da yaŋ emat amin kinda da kisiron ton.

⁵ Amin monji gwayo morapmi amin kisik kisik tagi ani.

Unun da gen pi tamokon uwal gat gen pi anakwa anpulugokdaŋ.

Anakwa mayagi dima pakdisak.

128

Piŋkop da geni guramikgan amin do yo tagisi anyomisak

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Amin morap Yawe do pasalek geni guramikgan unun amin kisik kisik tagi ani.

- 2 Ji pi anek unun dakon bami pan noni.
Ji kisik kisik anek tagisi egipdan.
- 3 Miñatgo da yutgokon wain nap da yan bami madepsi toni.
Ae miñat monjiyogo da olip kindap moniñ yombem da yutgokon tamokon angwasiñek yitni.
- 4 Asi, Yawe do pasalek ekwan amin kisik kisik tagi ani.
- 5 Yawe Saion kokup papmon egisak unun da gisam tagi damjak.
Ji miktimon egipni bisap morapmon Jerusalem kanakwa tagisi tosak dosi nandisat.
- 6 Ji bisap dubagisi egek babikji pindatni do nandisat.
Israel amin yawori tagi egipni.

129

Israel amin da Piñkop da uwalni panupbal asak do bisit awit

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Israel amin, gak moniñisogon da wiñ abisok ekwamanon gak uwal da yokwi an gangwit dakon gen niyiki.
- 2 Gak yan yoki, “Moniñisogon da wiñ abisok ekwaman bisapmon uwal da nak yo yokwisi an naman.
Mani nak aripmi dima abin nepni.
- 3 Nak obisi baljanakwa nap kirin da manjinokon giptimno dapba kirinikwan.
Pi kaga dangap pindakgaman unun da tilak baljanba wuda dubagisi di noman ton.
- 4 Mani Yawe unun kilegisi.
Nak amin yokwi da nap teban wamgwit unun mandan daganakwan oman monji sanbenek dima egisat.”
- 5 Nak Yawe da miñat aminyo Saion kokup pap do uwal an, unun mayaktok yomiñek pabin yopmanek yolban tobilek kokupnikon kini dosi nandisat.
- 6 Unun jon yut kwenon kwanek don dubak tokdo anakwa gildat da pindakban tepmi kibidon unun yombem ani dosi nandisat.

- 7 Amin kinda da jon unun baljan panmuwuk wamanek dima pankisak.
- 8 Ae miñat aminyo uwalnin da kapmatjok kinjek “Yawe da yo tagisi an damiñek gisam damjak” yan dimasi yoyini dosi nandisat.

130

Amin kinda Piñkop da anpulugosak do bisit agit

Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe, butno jigisi tanakwan anpulugoki do yan tidosot.
- 2 Amin Tagi, bisitno nandaki.
Anpulugoki do gayisat, do nandan nabi.
- 3 Yawe, gak da diwarinin manjinek gen pikon nipbim tam, Amin Tagi namim da gengo yapban?
- 4 Mani gagon diwari wiririt toso, do nin gak do pasal gamnensi.
- 5 Nak Yawe da anpulugosak do nandanek jomjom asat.
Anek geni do tebaisi nandan gadasat.
- 6 Nak Amin Tagi da anpulugosak dosi nandanek but kindap asat.
Kalbi kila amin da uwal apni do kila anek wisa tepmi dagosak do antep an unun yapmanek but kindap madepsi asat.
- 7 Israel amin, Yawe da nin do but dasi galak tan nimisak, ae dima yokwi toneñ yan do bisapmi bisapmi nin panpulugosok, do Yawe da nin panpulugokdisak yan si nandan teban tanek unun do jomjom anen.
- 8 Unun da Israel amin nin yokwikon ban timigek diwarinin kisisi wiririk nimisak.

131

Amin kinda iyi do nandaban pinakwan bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Piñkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe, nak naga do nandako dima wigisak.
Mano dima awigisat.

Nak yo kinda ni da wikwisi asak ae yo unun dakon mibili aripmi dima nandako pisosak unun do nandaba kik dima asat.

² Nak butno tagisi tosak do pi at da butno yawori toso.

Nak egisat unun monji naknak da yan meni da kisiron nandaba kigi mini pagegisak nak unun yombem.

³ Israel amin, ji abisok ae bisap morap don kisi Yawe da panpulugosak do nandan teban tanek jomjom ani.

132

Pinjkop dakon telagi yut madep do kisik kisik awit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe, gak Dewit do dima intoki.

Ae jigi morap pagit kisi do dima intoki.

² Dewit da Israel amin dakon Yawe, Pinjkop tapmimi ton, unun do yan teban tok kinda yan yagit,

³ “Nak yutnon dima kiken, ae dipmin potpot tamokon dima pokgen.

⁴ Nak dipmin dima pokgen.

⁵ Mibiltok Yawe do yut kinda aben, unun Israel amin dakon Pinjkop Tapmimi Ton unun da egipjakdo.
Anek don yik yawot aben.”

⁶ Nin Betlehem kokupmon egek Sanbek Sanbek Kinam dukwan toso unun dakon geni nandagiman.

Anek unun Kiriati Jearim da miktimon tanban kagiman.

⁷ Kanek yan yagiman,

“Nin kili Yawe da yutnon wigino.

Ae unun da kapmatjok kinjek gawak imnen.”

⁸ Yawe, gak Sanbek Sanbek Kinamgo gat kisi abinek yik yawot yutgokon yikgi.

Sanbek Sanbek Kinam unun gak dakon tapmim madepgo dakon tilak asak.

⁹ Mukwa sogok amingo panpuluganaki toktogisi anpak kilegi ani.

Anaki unun anpakni kilegi da imalni tagisi da yan asak.

Ae minjat aminyogo panpuluganaki kisik kisik anek kap yoni dosi nandisat.

¹⁰ Yawe, oman amingo Dewit do nandan ibi.

Kila amin madep gaga manjigil unun manji dima ibi.

¹¹ Gak da kalip Dewit do yan teban tok tebaisi an ingul, ae gengo kulabik aripmi dima akdisal.

Yan iyigil, “Nak da monji kabigokon kinda yipbo kila amin madep egipjak.

¹² Monjigoni nak dakon sanbek sanbekno guramitni, ae gen morapno yoben unun guramitni kan, don bisap dagok dagogi mini babigoni dakon monjini kila amin madep dagokdan.”

¹³ Yawe da Saion kokup pap iyi do tilak agit da unudon toktogisi egip do nandisak.

¹⁴ Yan yagit, “Nak unun kokup papmon toktogisi egipdisat.

Nak unun kokup papmon kila amin madep egipben do tilak kili agim.

¹⁵ Nak Saion kokup pap dakon minjat aminyo do yo morapmi imdisat.
Anapbo yo do wadak wadak dima akdan.

Anek yoni mini amin do jap morapmi yobo nan tugokdan.

¹⁶ Nak da Saion kokup pap dakon mukwa sogok amin kabini yokwikon ban timikgo unun da imalni yombem asak.

Anapbo Saion dakon minjat aminyo da kisik kisik kap yokdan.

¹⁷ Nak da Dewit da kabikon amin kinda abidanek yipbo unun kokup papmon kila amin madep dago.

Anek minjat amin kabino do lam kinda da yan tenenan yomjak.

¹⁸ Nak da uwalni panmayak akdisat.

Mani kila amin madepno tilim madepni gat yitdisak.”

133

Not do but dasi galak tan yomyom anpak do tagisi nandawit

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Pinjkop dakon minjat aminyo but kalon anek egipni kan unun tagisi, ae buri tagisi akdan.
- 2 Unun anpak unun wagil tagisisi. Unun olip dakon nelagi yombem.
Olip dakon nelagi Aron do tagal iminjakwa mogim dangwanikon pigek imal dubakni da diwarikon pigigit.
- 3 But kalon anpak unun kalbi gik sitnan Emon Kabap ae Saion Kabapmon mon unun yombem tagisi.
Yawe da but kalon ekwan amin gisamni yomisak.
Egip egip dagok dagogi mini unun yomisak.

134

Pinjkop dakon man anjisino

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe dakon oman amin morap, ji kalbi yutnikon pi an amin, ji mani anjisini.
- 2 Telagi yutnikon kisitji panenagek Yawe dakon man anjisini.
- 3 Yawe kundu ae miktim wasagit unun Saion egisak, unun da yo tagisi andamjak dosi nandisat.

135

Yawe anjisik dakon kap

- 1 Yawe anjisini!
Yawe dakon oman amin, ji mani anjisini.
- 2 Ji Yawe da nagalgwan Pinjkop da yutnon omani an, ji Yawe anjisini.
- 3 Yawe unun tagisi, do Yawe anjisinen.
Mani unun tagisisi, do kap yanek anjisini.
- 4 Yawe da Jekop iyi do anawakgit.
Israel unun Pinjkop iyi dakon amin kabi.
- 5 Yawe unun mani wukwisi yan nandisat.

Amin Tagi da pinjkop toptopmi morap kisisi yapman mudosok.

- 6 Yawe kwen kundukon, ae miktimon, ae tap kwenon, ae tap kagagwan, galaktokni yolek yo morap ak do nandisak unun asak.
- 7 Unun da yanban gikwem noman ton, ae mal anek sikak mosok, ae yo morap yopyop yutnikon da mirim yopban kwan.
- 8 Isip miktimon Isip amin dakon monji mibiltogi gat ae bit kilapyo dakon monji mibiltogi unun dapban kimakgwit.
- 9 Isip miktimon kila amin madep gat ae kila amini gat panupbal ak do wasok tapmimi ton mibili mibili agit.
- 10 Yawe da miktim morapmi panupbal anek kila amin madep tapmimi ton morapmi dapban kimakgwit.
- 11 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anakban kimakgit, ae Basan dakon kila amin madep Ok, ae Kenan miktim dakon kila amin madep morap gat kisi dapban kimakgwit.
- 12 Yan anek unun kila amin madep dakon miktimni amin kabini Israel do yomgut.
- 13 Yawe, mango bisap mudok mudogi mini tan anan kikdisak.
Babikon da babikon man bingo do nandan anan kikan.
- 14 Yawe dakon amin kabi uwalni da yo yokwi anyoba iyi panjoknokdisak.
Oman amini do bupmi nandan yomisak.
- 15 Amin Nwakanwari Kabi kokup kidatni unun silwa ae gol ban wason.
Amin kisit da wup unun wason.
- 16 Kokup kidat dakon wupmi unun gen kagani ton, mani gen aripmi dima yoni.
Ae dabilni ton, mani yo aripmi dima pindatni.
- 17 Ae mirakni ton, mani gen aripmi dima nandani.
Ae mirim dima pan.

18 Kokup kidat dakon wupmi wasonj amin, ae egip egipni kokup kidaron tosok yansi nandanj amin morap, unun kokup kidat dakon wupmi yombem akdanj.

19 Israel minjat aminyo, ji Yawe anjksini. Yawe dakon mukwa sogok amin, ji mani anjksini.

20 Liwai da kabikon nani, ji Yawe anjksini. Minjat aminyo Yawe do pasolgonj amin, ji mani anjksini.

21 Yawe Jerusalem kokup papmon egisak, do minjat aminyo ji Saion wigek mani anjksini. Yawe anjksini!

136

Pinjkop ya yanj iyik do dakon kap

1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yanj iyinenjsi.

Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tanj niminjak.

2 Nin Yawe ya yanj iyinenj.

Unun da pinjkop toptopmi morap yapmanj mudosok.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

3 Nin Amin Tagi ya yanj iyinenj.

Unun da amin tagi morap yapmanj mudosok.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

4 Unun kalonj da wasok tapmimi tonj madep asak.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

5 Iyi da nandak nandagon da kundu ae yo morap kwen tonj unun wasagit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

6 Miktim yipban kwen tagit, ae pakbi yipban mibilikon tagit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

7 Gildat gat kanek gat wasagit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

8 Gildat yipban gildat kinda kila asak.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

9 Kanek gat gik morap gat yopban pilin kila anj.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

10 Nin Yawe ya yanj iyinenj.

Unun Isip amin dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

11 Israel amin timik panjobinjakwan Isip yipmanj dekgwit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

12 Iyi da tapmim madepmon da timik panjogut.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

13 Tap Gami pudanjanj timi bamori agit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

14 Iyi mibiltok kinjek minjat amini timik panjobinjakwan tap idap pudawit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

15 Mani Isip dakon kila amin madep gat ae emat amini gat yopban pakbi nanj kimakgwit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

16 Miktim kibiri timon minjat amini mibiltan yominjek kigit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

17 Kila amin madep tapmimi tonj dapban kimakgwit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

18 Ae kila amin madep man bini tonj dapban kimakgwit.

Toktok teban nin do but dasi galak tanj niminjak.

19 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjakban kimakgwit.

- Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 20 Ae Basan dakon kila amin madep Ok
anjakban kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 21 Anek unun kila amin madep dakon
miktimni minjat amini do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 22 Miktim unun oman amini Israel do
yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 23 Uwal da pabin nipgwit bisapmon nin do
sigin nandan nimgut.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 24 Anek uwal da kision ban timikgit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 25 Minjat aminyo gat ae bit kilap morap gat
jap yomisak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 26 Do Kwen Kokup Pin kop ya yansi iyinej.
Toktok teban nin do but dasi galak tan
nimin kimokdok.
- 4 Mani miktim dubagikon egek Yawe dakon
kap nianon da tagi yonej?
- 5 Jerusalem, nak gak do in token kan, Pin kop
da nak anjintok aban sanbenek gita
dima tidokenj.
- 6 Jerusalem, nak gak do intanek yo isali
yan gandanek yo diwari do nandako
wigini kan, Pin kop da nak melno
anjkadim aban kap dima yokenj dosi
nandisat.
- 7 Yawe, gak Idom amin da kalip Babilon
dakon emat amin jonikgwit unun do
aego nandaki.
Babilon amin da emat wamanek
Jerusalem abidawit bisapmon Idom
amin da gen yan yawit,
“Yut morapni kisi tuwil mudanek
panjupbal an mudoni.”
- 8 Babilon, nandaki.
Gak tasik tokdisal.
Nin do anpak yokwi nian an
nimgul unudenj gin kobogi yokwisi
timidisal.
Kobogi yokwi gamjak amin unun kisik
kisik tagi asak.
- 9 Unun da gak dakon monji monin monin
timik maban tipmon manek obisi
tasik tanek kimotdanj.

137

*Israel amin uwalni da miktimon egek
kokupni do kunam tagwit*

- 1 Nin Babilon amin dakon pakbini da
ilenikon yigek Saion kokup pap
do nandak nandak anek kunam
tagimanj.
- 2 Kindap kapmatjok tawit unun da kilinikon
gitanin mindano tanakwa sanbenek
dima tidagimanj.
- 3 Nido nin timik miktimnikon panjkwit
amin da kap yonej do niyiwit.
Yokwi anningwit amin da tebai yan
niyiwit,
“Nin da kisik kisik panen do ji da kap
yoni do nandamanj.
Saion dakon kap kinda yoni.”

138

Amin kinda Pin kop do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak but dasi nandanek ya yan
gayisat.
Pin kop toptopmi da dabilon kap yanek
mango yan anjisiasat.
- 2 Bisapmi bisapmi but dasi galak tan
naminek kilano tagisi asal, ae mango
gat gengo gat da yo morap yapman
mudanek unun da wukwisi amal.
Yand, nak Telagi Yut Madep-
gokon gawak gaminek mango yan
anjisikenj.
- 3 Gak do bisit asat bisapmon nandan
namisal.
Anek tapmim naminek butno anteban
asal.

- 4 Yawe, miktimon kila amin madep morap da gengo kili nandayin, do unun da mango yan ankisini dosi nandisat.
- 5 Tilimni unun madepsi, do unun da Yawe dakon wasokni do nandanek kap yoni dosi nandisat.
- 6 Yawe unun wukwisi egek amin iyi do nandaba pan amin unun nandan yominek kilani asak.
Mani iyi do nandaba wigisak amin unun yum dabil dagin pindakdak.
- 7 Jigi mibili mibili altan naba kilano anaki dima kimokdot.
Uwalno da nak do japmi nandan, mani gak tapmingo madep, do si pabin yopmanek nak anpulugosol.
- 8 Yawe da nak niansi egipben ae pi ni ban aben do nandagit unun kilano anakwan an mudoken.
Mudok mudogi mini nak do but dasi galak tan namisal.
Gak da nak wasagil, do dima intan nabi.

139

Pinjkop da nandan nimek kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak butnokon yo ni da ton unun kokwin anek bamisi nandan namisal.
- 2 Gak nak da yik pidoty asat unun nandan mudosol.
Dubagikon da nandak nandakno nandan mudosol.
- 3 Nak kosit agisat bo ae dipmin pokdoron nian egisat unun gak da nandisal.
Gak anpakno kisisi nandan mudosol.
- 4 Yawe, nak gen kinda yok do asat unun gak da kili nandagil.
- 5 Gak mibiltok ae bunonyo agaki kisitgo da nak abidosok.
- 6 Nandak nandakgo da nandak nandakno yapmanek wukwisi asak.
Unun nak da aripmi dima nandaken.
- 7 Nak dukwan kinjek Wupgo yipman dekgen?
Nak pasal dukwan kinapbo gak kapmatjok dima egipdisal?

- 8 Kwen Kokupmon wigiken kan, gak unudon egipdisal.
Ae kimakbi tamogwan pigiken kan, unudon kisi egipdisal gin.
- 9 Pidan piriropman gildat wisak tetgin do dubagisi kiken bo tap diwarisikon kiken kan,
10 gak unudon egipdisal gin.
Anek kisitgo da nak abidanek kosit nolikdisal.
Tapmingo madep, do nak anpulugokdisal.
- 11 Nak "Pilin tuk da nak ankisibisak, ae gildat dakon teten nak angwasisak unun da pilin tuk asak" yan yoken kan
- 12 pilin tuk da nak aripmi dima ankisibisak.
Kalbi unun gildat kalba yombem akdisak.
Pilin gat ae teteni gat kisi pindakbi aripsi amal.
- 13 Gak da giptim diwat morapno kisi wasagil.
Men da butgwan nak unungwan wasan mudagil.
- 14 Nak da gak ankisisat, nido gak da pi njwaknwarisi anek nak wasan nepgul.
Nak pakyanisi nandisat, gak da yo morap wasagil unun njwaknwarisi.
- 15 Men da butgwan pasili tamogwan tagok tagok agim bisapmon gak da pindagaki kidat morapno taganek notnikon sanbewit.
- 16 Men da dima analanakwan kili nandagil.
Nak miktimon dima altagim, mani gak da gildari gildari miktimon egipben do nandagil unun papiagokon kili mandagil.
- 17 Pinjkop, nandak nandak morapgo unun wagil tagisisi.
Nandak nandakgo unun madepsi, amin da aripmi dima manjiri.
- 18 Gak da nandisal yo morap manjiken kan, tap ilenon niman morap yapjak.
Dipminon da pidosot bisapmon nak gak gat sigin egisat.
- 19 Pinjkop, amin yokwi dapbi kimotni do nandisat.
Amin dapdap amin ji nepman dek kit!
- 20 Unun amin da gak do gen yokwi yon, ae gak dakon man do gen giren yon.

- 21 Yawe, nak amin gak do kuragi nandan amin do kuragi nandan yomisat.
Ae amin kwen wigik anjaman amin do nandaba yokwi tok an yomisat.
- 22 Asisi, nak unun amin do kuragisi nandisat.
Unun pindakgo nak dakon uwalno an.
- 23 Pinjkop, kokwin tagisi anek nak dakon nandak nandak morap butnokon ton unun do nandaki.
Ankewalek nandak nandak morapno do pakyanji nandaki.
- 24 Egip egipno kokwin tagisi abi.
Anpak yokwi di nandak nandaknokon di tanbam.
Egip egip teban dakon kosit nan anan kiki.

140

Amin kinda da Pinjkop da kilani tagisi asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.
Kilano tagisi anaki emat amin da dima anupbal ani.
- 2 Toktogisi anpak yokwi ak do nandak nandak an, anek toktogisi minjat aminyo da binapmon pidok pidok panalon an.
- 3 Gen yogokni unun tunon amin emari ton dakon geni yombem, geni tepmisi.
Ae gen yogokni unun tunon amin emari ton dakon pakbi yokwini yombem da gen kagakan tugawit da minjat aminyo panupbal an.
- 4 Yawe, kilano tagisi anaki amin yokwi da dima abin nepni.
Dam anaki emat amin nak anupbal ak do gen yon, unun yo kinda dima ani.
- 5 Kwen wigik amin da nak do pat yipman.
Nak do kilap nan yan abidok do nap teban ban nak da kosiron pat yipman.
- 6 Yawe yan iyisat, "Gak Pinjkopno."
Yawe, nak anpulugoki.
Yan tidosot, do nandan nabi.

- 7 Amin Tagi Yawe, gak yokwikon ban timit timit amino tapmimi tonji.
Kalip uwal gat emat wamguman bisapmon anjknagil.
- 8 Yawe, amin yokwi da yo timit do galak ton unun dima yobi.
Yum pindagaki anpak yokwi ak do gen yan panjeban awit unun dima ani.
- 9 Yum pindagaki uwalno da emaron dima abin nepni.
Yo unun ak do nandan unun panjebilbi iyikon noman toni.
- 10 Kindap yipbi kwenikon moni.
Mabi gapma madepgwan pigeek ae dima wini.
- 11 Isal dogin amin diwari gen yan yoman amin yum pindagaki nin da miktimon tagi dima egipni.
Ae emat aminon yo yokwisi noman tan yoba pasilni do nandisat.

- 12 Yawe, gak da jigi pan amin gat ae yo do wadak wadak an amin gat panpulugosol.

- 13 Minjat aminyo kilegi da mango anjisikdan.
Unun gak gat kisi egipdan.

141

Amin kinda kalbi bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak gak do yan tidosot.
Tepmisi anpulugoki do nandisat.
Gak do yan tidosot, do bisitno nandaki.
- 2 Bisitno da mukwa kibani tagisi da yan gagon opjak dosi nandisat.
Ae gak do kisitno panjenokdot unun da pilindo dakon paretno yan asak.
- 3 Yawe, gen kagano do kila tagisi anaki gen yokwi kinda dima yokenj.
- 4 Yum nandanaki butnokon da anpak yokwi ak do dima nandakenj.
Ae yum nandanaki amin yokwi gat muwuk agek yokwi dima anenj.
Yum nandanaki unun dakon jap noknok bisap madepmon unun gat dima yitnenj.

- ⁵ Yum nandanaki amin kilegi kinda da nak anmilip ak do jigi tagi namjak.
Mani nak amin yokwi not dima an yoben.
Pin kop da amin yokwi unun anpak yokwini dakon kobogi panobil yomjak do bisit asat.
- ⁶ Amin da amin yokwi dakon kila amini unun timigek maba tip domon pigini bisapmon Yawe dakon gen unun bamisi yan nandaba pisokdan.
- ⁷ Anjek amin da jap pi do miktin pidanek pandamit an, unun da tilak unun amin dakon kidari pandamit anjek maba kimakbi tamogwan pigikdan.
- ⁸ Mani Amin Tagi Yawe, nak gak do nandan gadasat.
Gak da nak tagisi anikutnosol.
Yum nandanaki dima kimokgen.
- ⁹ Anpuluganaki amin yokwi da pat yipgwit unudon dima yokwalgen.
- ¹⁰ Yopbi iyi pat yipgwiron iyi yokwalni.
Mani nak kosit tagisi agek yo kinda da dima anupbal asak.

142

Dewit Pin kop da anpulugosak do bisit agit

- Dewit dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yon. Dewit tip kinamgwan egek bisit on mandagit.
- ¹ Nak Yawe da anpulugosak do tebaisi yan tidosot.
Bupmi nandan naminek anpulugosak do bisit asat.
- ² Nandaba kikno gat ae jigi morap noman tan naman unun kisi iyin mudosot.
- ³ Jigisi nandanek wagisi yokwi tokdisat yan nandisat bisapmon, Yawe niansi aben unun gak da nandisat.
Kosiron yokwalgen do amin da pat piwit.
- ⁴ Nak anpulugosak amin kinda kapmat dima akban kosot.
Amin kinda da kilano dima asak, ae amin kinda da nak do bup tanjek dima anikutnosok.
- ⁵ Yan do, Yawe nak anpulugoki do bisit gayisat.

- Gak kalongin pasili tamono.
Miktimon egisat bisapmon gak gat gin egip do nandisat.
- ⁶ Butno obisi jik tosok, do anpulugoki do bisit asat unun nandaki.
Nak an soppman gan amin unun tapmimni madepsi.
Aripmi dima pabin yopben, do unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- ⁷ Jigikon yikdat, do pulugan nepbi tagisi egipben.
Yan anaki yo tagisi annamisal unun do nandanek minat amin kabiyogo muwutnikon mango ankisiken.

143

Amin kinda Pin kop da anpulugosak do bisit agit

- Dewit dakon kap kinda.
- ¹ Yawe bisitno nandaki.
Mirakgo yopmanek anpulugoki do yan tidosot unun nandaki.
Gak amin kilegisi, ae bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do bisitno nandaki.
- ² Gak da dabilon amin kilegi kinda dima egisak, do oman amingo nak gen pikon dima nepbi.
- ³ Uwalno da nol anki nikban man miktimon pokdot.
Anjakwan amin kili kimakgwit da aripmon pilin tukgwan egisat.
- ⁴ Nandak nandakno upbal tanjakwan but pasol madepsi nandisat.
- ⁵ Kalipsi egipgum unun do nandisat.
Yo morap agil ae pi tagisi agil unun do nandak nandak tebaisi asat.
- ⁶ Anpulugoki do didasat.
Miktin kibirisi da sikak do nandisak, unun da aripmon nak gak do madepsi galak tan gamisat.
- ⁷ Yawe, butno tapmimi mini aban nandisat, do bisitno nandanek tepmisi anpulugoki.
Dima pasil nabi.
Yan abi kan, amin kili kimakgwit unun da tamokon kiken.

- ⁸ Egip egipno gagon tosok yañsi nandisat, do anpuluganbi wisa dagokdo gak da amin nin do but dasi galak tan nimisal unun do nandaken.
- Nak bisit gayisat, do kosit nolınbi unun nan kiken.
- ⁹ Yawe, kilano abi do gagon obisat, do uwalno da kisiron ban pulugan nepbi.
- ¹⁰ Gak Pinkopno, do nayın dekbi gak dakon galaktok yolek egipben.
- Wupgo tagisi unun da mibiltan namınakwan kosit kilegikon agipben.
- ¹¹ Yawe, man bingo tagisi tosak do yokwikon nan pulugan nepbi.
- Gak amin kilegisi, do jigi morap pasat unun wiririk nabi.
- ¹² Nak do but dasi galak tan namisal, do uwalno dapbi kimotni.
- Nak oman amingo, do uwalno obisi dapbi kimotni.

144

Kila amin madep da Pinkop da anpuluganban emaron teban tagit do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Nak Yawe dakon man ankisiat.
- Unun tip madepno.
- Emat dakon mibili tagisi nayın dekdak.
- Anek antagap aban emat do tagap tosot.
- ² Unun but dasi galak tan namisak, ae dam tebano arıpmi dima tuwili egisak.
- Unun pasili tamono, ae yokwikon ban timit timit amino.
- Unun pasikno tebaisi, do ankutnanakwan tagisi egisat.
- Amin Nwaktari Kabi pabın yopmanakwan nak da yongamgwan ekwan.
- ³ Yawe, minat aminyo nin nianen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?
- Nin yo isalisi.
- Gak nido kilanin kakgımansi asal?
- ⁴ Mirim bisap kalon pisono kwan unun da tilak bisap pisipmisi ekwaman.
- Wupnin gildaron tepmisi altan pasilgan unun da tilak bisap pisipmısok gin ekwaman.
- ⁵ Yawe, kundu witdalek piki.
- Kisitgo kabapmon yopmanaki mukwa madepsi pidoni.
- ⁶ Mal yıpbı noman tanek uwal yolban kin mudoni.
- Gobıngo yamanaki pasal kin mudoni.
- ⁷ Kisitgo yıpbı pinakwan nak ilikbi wiken.
- Anaki pakbi ilarisi yıpman dekgen.
- Amin Nwaktari Kabi da kisiron ban abidoki.
- ⁸ Unun amin gen bami dima yon.
- Top ban gin yanek gen unun bamisi yan yon.
- ⁹ Pinkop, nak abisok gak do kap kalugi yoken.
- Gita tidanek gak do kap yokdisat.
- ¹⁰ Kila amin madep anpuluganaki emaron teban ton.
- Oman amingo Dewit nak yokwikon nan abidagil.
- ¹¹ Uwal yo yokwi an naman da kisiron ban abidoki.
- Anek Amin Nwaktari Kabi da kisiron ban abidoki.
- Unun gen bami dima yon.
- Top banın yanek gen unun bami yan yon.
- ¹² Nin monjinin wili kindap da yan tebaisi tagoni do nandaman.
- Ae gwanin da kila amin madep dakon yut dakon tilimni tagisi da egipni do nandaman.
- ¹³ Pigaganin da jap bami morapmi tanakwa jap pan yopyop yut madepsi tungan toni do nandaman.
- Anakwa sipsipnin da monji morapmi sigin panalani.
- ¹⁴ Ae bulmakau da monji morapmi panalani.
- Anakwa yokwi di dima altoni ae kinda dima kimotjak.
- Nin dakon kosiron minat bo wili kinda da jigi bo ae tepmi panek kunam dima tatjak do nandaman.

- 15 Minjat amin kabi yo unjuden timikgan unjun kisik kisik tagi ani.
Minjat aminyo Yawe yipba Pinjkopni egisak unjun kisik kisik tagi ani.

145

Pinjkop anjksik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop dakon man anjksik dakon kap.

- 1 Pinjkopno ae Kila Amin Madepno, bisapmi bisapmi mango anjksikenj.
2 Gildari gildari mango anjksikenj.
Dagok dagogi mini gak anjksinij wigikenj.
3 Yawe unjun mani wukwisi, do mani anjksinij kimotnenj.
Mani wukwisi, do unjun dakon mibili kisi amin da aripmi dima nandaba pisogi.
4 Babikon da babikon pi madep an an agil unjun do yan yan akdanj.
5 Amin da tapmim madepgo gat ae Kila Amin Madep Wikwisi egisal unjun do yokdanj.
Anakwa nak do pi madep madep asal unjun do nandanek egipbenj.
6 Amin da pi masi masimi asal unjun dakon geni yokdanj.
Anakwa nak da man madepgo do yokenj.
7 Anpakgo tagisi unjun dakon geni yanek kapmon da anpakgo kilegisi unjun do yoni.
8 Yawe da nin do nandanj yawok niminek bupmi nandanj nimisak.
Butjap tepmi dima nandanek but dasi galak tanj nimisak.
9 Amin morap kisi do anpak tagisi anyomisak.
Anek yo morap wasagit unjun do bupmikon da kilani asak.
10 Yawe, yo morap wasagil unjun da mango anjksini.
Minjat amin kabigo da mango anjksini.
11 Amin kila agakgokon tilingo tosok unjun do yokdanj.

Anek tapmim madepgo dakon geni yokdanj.

- 12 Yan anakwa amin morap da pi madep asal unjun do nandani.
Anek gak kila amin madep tapmimi tonj egisal ae mango wukwisi tosok yan nandanj gamni.
13 Gak kila amin madep dagok dagogi mini egok amin morap kilani akdisal.

Yawe yan teban tok gen yagit unjun kinda dima yapmanek guramik kimokdok.

- Nin panpulugok do yo tagisi gin asak.
14 Jigini tonj amin panpuluganek amin da pabinj yopmanjanj amin unjun panjenakban tagisi ekwanj.
15 Yo morap egip egipmi tonj jap do an bisapmon gagon sinjanba wikwan jap upmokdol.
16 Jap gat ae yo morap gat aripnikon yomanaki tagisi ekwanj.
17 Yawe unjun anpak kilegi gin asak.
Yo morap wasan yopguron anpak tagisi ban anyomisak.
18 Butdasi nandanek bisit iyanj amin Yawe unjun amin da kapmatjok egisak.
19 Iyi do pasolgonj amin yo nido galak tonj unjun yoban timikganj.
Bisitni nandanek yokwikon ban timikdak.
20 Iyi do but dasi galak tanj imanj amin Yawe da kilani asak.
Mani yokwi an amin panupbal akdisak.

- 21 Bisapmi bisapmi Yawe dakon mani anjksikenj.
Yo morap egip egipmi tonj ji dagok dagogi mini mani telagi anjksini.

146

Pinjkop Panpulugokni dakon mani anjksiwit

- 1 Yawe dakon man anjksini.
Nak naga mani anjksikenj.
2 Miktimon egipbenj bisapmon Yawe dakon mani anjksikenj.
Pinjkopno do kap yanek anjksinij wigek kimokgenj.

- ³ On miŕtim dakon kila amin madep da gak aripmi dima anpulugokdan, do egip egipji unun aminon tosok yan dima nandani.
- ⁴ Unun kimagek miŕtim dagokdan.
Yo ak do yawit unun bami dima noman tokdan.
- ⁵ Mani amin kinda Jekop dakon Pinŕkop da anpulugosak do nandan gadaneŕ jomjom asak unun amin kisik kisik tagi asak.
- ⁶ Pinŕkop da kundu ae miŕtim ae tap ae yo morap unungwan ton wasagit.
Toktogisi yo morap ak do yosok unun akdisak.
- ⁷ Jigikon ekwan amin panpulugosok.
Ae jap do an amin jap yomisak.
Yawe da dam tebanon ekwan amin witdal yopban kwan.
- ⁸ Dabili mini amin dabilni paban pisanban sinŕton.
Ae jigi da tebai pabin yopmanŕan amin unun jigini kukwan yomisak.
Yawe unun amin kilegi do but dasi galak tan yomisak.
- ⁹ Dubagikon amin nin da miŕtimon ekwan unun kilani asak.
Ae sakwabat gat ae monji meni datniyo kimakbi unun kisi kilani asak.
Mani amin yokwi an unun da yo ak do nandan unun kosit sopman yoban dima an.
- ¹⁰ Yawe unun dagok dagogi mini kila amin madep egipdisak.
Saion kokup pap amin ji dakon Pinŕkop dagok dagogi mini Kila Amin Madep egipdisak.
Yawe dakon man anŕkisini!

147

Yawe unun man madepni ton ae tapmim madepni ton

- ¹ Yawe anŕkisini!
Pinŕkopnin kap yanek anŕkisanan kan, anpak kilegisi aman.
Yan anapno butnin tagisisi tosok, ae anŕkisanan unun agagisi nan aman.
- ² Yawe da Jerusalem kokup pap aeni ankaluk anek Israel amin kalip uwal da timik miŕtim dubagikon panŕkiwit unun aeni panmuwukdak.
- ³ Buri yokwi tawit unun panmilip anek wudani waman yomisak.
- ⁴ Unun da gik manjineŕ gik kalon kalon do man yomisak.
- ⁵ Amin Taginin unun wukwisi madep, ae tapmimni madepsi.
Nandak nandakni unun tilakni mini.
- ⁶ Yawe da amin iyi do nandaba pan unun panpulugosok.
Mani yokwi pakpak amin pabin yopban miŕtimon man pokgon.
- ⁷ Yawe ya yan iyineŕ kap yan imno.
Gita tidaneŕ Pinŕkopnin anŕkisino.
- ⁸ Unun da gikwem kwen yopban sikak manakwa ileŕon jon kwon.
- ⁹ Unun da jon kilap do jap yomisak, ae minam pidikyo kisi yan tidanba jap yomisak.
- ¹⁰ Yawe unun os dakon tapmim gat ae amin dakon tapmim gat do nandaban yo madep dima asak.
- ¹¹ Mani, amin iyi do pasal iman ae Yawe da nin do but dasi bisapmi bisapmi galak tan nimisak yanŕsi nandan gadan amin unun do galak tan yomisak.
- ¹² Jerusalem amin ji Yawe anŕkisini.
Saion amin ji Pinŕkopji anŕkisini.
- ¹³ Unun da kokup papji dakon wigat panŕteban anek amin kabigo gisam yomisak.
- ¹⁴ Unun da panpuluganban emari mini tagisi ekwan.
Ae wit tagisi dakon ban panireŕ aban nanek butji tugon.
- ¹⁵ Gen kinda yipmanŕak unun tepmisi miŕtimon pisak.
- ¹⁶ Unun da ais yopban sipsip dakon danŕwi da yan man miŕtim yalisak.
Anek gik sitnan yopban abilak da yan man tayinŕkwan.

- 17 Ais madep yopban tip da yan miktimon mon.
Anek unun da aba kokup mirimisi anakwan amin kinda da mirim abin yipmi mini.
- 18 Ae don gen yipban mirim anakwan ais pakbi daganek pokgon.
- 19 Geni Jekop do imgut.
Nawa geni Israel amin do yomgut.
- 20 Miktim diwari tan an an kwan dakon minjat aminyo do yan dima agit.
Nawa geni dima nandan.
Yawe dakon man ankisini!

148

Yo morap kundukon ae Kwen Kokupmon ae miktimon ton unun da Pinjkop ankisanj

- 1 Yawe ankisini!
Ji ason Kwen Kokup ekwan, Yawe ankisini.
- 2 Anelo morapni ankisini.
Kwen Kokup emat amin kabi morapni ankisini.
- 3 Gildat gat kanek gat jil ankisinjil.
Gik morap tenjenon ji ankisini.
- 4 Kundu kwen ason ankisiki.
Pakbi kundu yapmanek kwensi ton, ji ankisini.
- 5 Iyi yanakwan unun yo morap noman tawit, do unun yo morap Yawe dakon man ankisini.
- 6 Unun yo morap wasanakwan tamonikon toktogisi tebai ton.
Gen yagit unun dima pasiljak.
- 7 Miktimon yo morap ton, ji Yawe ankisini.
Ji tap kilap madep madep gat, ae tap idap morap ilarisi,
- 8 ae mal, ae ais madep moninyo, ae gikwem, ae mirim madep Yawe dakon galaktok yolgan, ji kisi da ankisini.
- 9 Ji kabap madep ae moninji gat ae kindap sopmi ton ae sida kindap madep,
- 10 ae jon kilap gat ae bulmakau ae yo monin morap egip egipmi ton gat ae minam gat, ji kisisi Yawe ankisini.

- 11 Ji kila amin madep gat ae amin gat ae gapman gat ae kila amin morap gat,
- 12 ae wilisok ae minjatjok ae amin pelan ae minjat monjiyo, ji kisisi Yawe ankisini.
- 13 Unun kisi morap Yawe ankisinj kimotni.
Unun kalon gin mani wukwisi.
Tilimni da miktim gat kundu gat yapman mudosok.
- 14 Unun da iyi dakon amin kabi Israel unun do but dasi galak tan yominjek panjeban asak do anek ankisanj.
Yawe ankisini!

149

Yawe ankisik dakon kap

- 1 Yawe ankisini! Kap kalugi yan imni.
Pinjkop yol kimokgon minjat amin kabini ji muwugek ankisini.
- 2 Israel amin ji Pinjkop da wasagit, do but galak nandan imni.
Saion kokup pap amin ji Kila Amin Madepji do kisik kisik ani.
- 3 Kap anek mani yan ankisini.
Tambarin gat ae gita gat tidanek mani ankisini.
- 4 Yawe da minjat amin kabini do galak tan yomisak.
Anek amin iyi do nandaba pinji an unun yokwikon ban timikdak.
- 5 Yan asak, do minjat amin kabini but dasi yolgan unun kisik kisik ani dosi nandisat.
Dipmin potpot tamokon kisik kisik kap yoni.
- 6 Pinjkop yan ankisinek emat agak siba geni tepmisi ban timigek
- 7 Amin Nwakanjari Kabi gat emat wamanek yo yokwisi an yominjek pabin yopni dosi nandisat.
- 8 Anek ain nap ban kila amin madepni gat ae kila amini gat dakon kandap panjeban ani.
- 9 Anakwa Pinjkop da yagit unun da aripmon kobogi yokwisi timitni.
Anakwa amin kabini iyi yol kimokgon unun dakon man madep tokdisak.
Yawe ankisini!

150

Yawe an̄kisino

- ¹Yawe an̄kisini!
Piŋkop telagi yutnikon egisak, un̄un
an̄kisini.
Kwen Kokup tapmimi ton̄si un̄udon
egisak, un̄un an̄kisini.
- ²Pi masi masimisi asak do an̄kisini.
Mani un̄un wagil wukwisi do an̄kisini.
- ³Kwen̄ piŋon̄ek an̄kisini.
Gita mibili mibili tidan̄ek an̄kisini.
- ⁴Tambarin tidan̄ek kap an̄ek an̄kisini.
Gita tidan̄ek kasisiŋ piŋon̄ek an̄kisini.
- ⁵Ain idap notnikon tidan̄ tidan̄ an̄ek
an̄kisini.
Un̄un tidan̄ba gen madepsi yan̄akwa
an̄kisini.
- ⁶Yo morap mirim paŋ un̄un Yawe an̄kisini!
Yawe an̄kisini!

Gen Bin Tagisi Matyu da Mandagit

But piso gen

Matyu unun Juda amin kinda, mani Rom gapman dakon pi amini egek takis timit timit pi agit. Unun pi anjakwan Yesu da yan iban pangetni dagagit.

Gen Bin Tagisi Matyu da mandagit unungwan Yesu miktimon egipgut bisapmon yo morap noman tan imgwit dakon geni ton. Unun papiagwan mibiltok yo ni da Maria kon noman tanakwa Yesu anjalagit unun do yosok. Anek pi morap agiron da wigi gen yan iminek anakba kimakgit. Ae kimoron da ae pidagit anek amin kabi egipgwit unun yopman Kwen Kokup wigigit unun do yosok.

Yo madep kinda Matyu da nolisak unun yan, kalip Pin kop da yo ak do yan teban tok agit, ae San bek San bek Papi Kalipmikon mandabi, unun Yesu da aripmi aban bami ton agit. Pin kop da Israel amin yokwikon ban timit do amin kinda yabet do yan teban tok agit. Do on papi da Yesu do unun amin mani yansi nolisak. Unun papi Matyu da mandagit gwan gen morapmi unun kalip kombi amin da yawit unun bami ton awit do yosok.

Ae yo madep kinda Matyu da yosok. Kwen Kokupmon ae miktimon Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun do yosok. Yesu da pi agit do anek Pin kop minjat amin morap dakon kila amin madep egisak. Egek minjat aminyo morap iyi dakon galaktok yol kimagek egipni do nandisak.

Matyu kon Yesu da Pin kop gen dubagisi 5 kabi yagit. Mibiltok unun kilapmi 5 mon da 7 non tosok. Unungwan Yesu da ile non Pin kop gen yagit. Pin kop dakon minjat amin kabi da anpak ani unun do nolisak. Gen dubagisi 2 unun kilapmi 10 non tosok. Unun Yesu da panget kabini kinek iyi dakon geni aminon yan ten ten anek yo ni ban ani unun do yoyigit.

Gen dubagisi 3 yagit unun kilapmi 13 non tosok. Unudon Yesu da Pin kop dakon Amin

Kila Agakni dakon anpak do minjat aminyo tilak genon da yoyigit. Gen dubagisi 4 yagit unun kilapmi 18 non tosok. Unudon Yesu da minjat aminyo iyi dakon panget egek ni anpak ban ani unun do yagit. Ae gen dubagisi 5 yagit unun kilapmi 24 kon da 25 mon tosok. Unudon Yesu da mibi gildaron yo noman tokdan unun do yagit.

*Yesu miktimon altagit
(Kilapmi 1.1-4.16)*

*Yesu dakon babikni dakon man silip
(Lk 3.23-38)*

¹ On man silip unun Yesu Kristo dakon babikni dakon man silip. Yesu unun Dewit da kabikon nani. Anjakwan Dewit unun Abraham da kabikon nani.

² Abraham unun Aisak dakon datni.

Aisak unun Jekop dakon datni
Jekop unun Juda gat ae peni padik padikni gat dakon datni.

³ Juda unun Peres gat Sera gat dakon datni.
(Meni unun Tamar.)

Peres unun Esron dakon datni.
Esron unun Ram dakon datni.

⁴ Ram unun Aminadap dakon datni.
Aminadap unun Nason dakon datni.
Nason unun Salmon dakon datni.

⁵ Salmon unun Boas dakon datni. (Meni unun Reap.)

Boas unun Obet dakon datni. (Meni unun Rut.)

Obet unun Jesi dakon datni.

⁶ Jesi unun kila amin madep Dewit dakon datni.

Anjakwan Dewit unun Solomon dakon datni. (Solomon dakon meni kalip Uria dakon minjatni egipgut.)

⁷ Solomon unun Reoboam dakon datni.
Reoboam unun Abiya dakon datni.
Abiya unun Asa dakon datni.

⁸ Asa unun Jeosapat dakon datni.
Jeosapat unun Jeoram dakon datni.
Jeoram unun Usia dakon datni.

⁹ Usia unun Jotam dakon datni.
Jotam unun As dakon datni.
As unun Esekia dakon datni.

¹⁰ Esekia unun Manase dakon datni.
Manase unun Emon dakon datni.

- Emon unun Josaia dakon datni.
- 11 Josaia unun Joiakin gat ae notni kabi gat dakon datni.
(Unun amin kabi da bisapmon Israel amin uwalni da timik Babilon miktimon panji yopba egipgwit.)
- 12 Babilon panji egipgwit bisapmon, Joiakin unun Sealtiel dakon datni.
Sealtiel unun Serubabel dakon datni.
- 13 Serubabel unun Abiut dakon datni.
Abiut unun Eliakim dakon datni.
Eliakim unun Aso dakon datni.
- 14 Aso unun Sadok dakon datni.
Sadok unun Akim dakon datni.
Akim unun Eliut dakon datni.
- 15 Eliut unun Eleasa dakon datni.
Eleasa unun Matan dakon datni.
Matan unun Jekop dakon datni.
- 16 Jekop unun Josep dakon datni.
Josep unun Maria dakon eni.
Anakwan Maria da Yesu anjalagit. Yesu unun Kristo yan iyan.
- 17 Abrahamon da win Dewiron dagagit unun babikni 14 kabi.
Anakwan Dewiron da win uwalni da timik Babilon miktimon panjiwit bisap unun babikni 14 kabi.
Anakwan Babilon egipgwiron da win Kristo altagit unun kisi babikni 14 kabi.

Yesu altagit
(Lk 2.1-7)

- 18 Yesu Kristo altagit unun dakon gen yan. Meni Maria unun Josep da pasak do kili manjiwit. Mani dima panakwan Maria unun monji kwap kili awilgit. Monji kwap awilgit unun Telagi Wup da tapmimon da awilgit.
- 19 Anakwan Josep unun Maria monji kwapni kind a awilak yan nandane k yipman det do nandagit. Mani eni amin kilegi do amin morap da inamon Maria mayagi im do dima nandagit. Yan do anek pasilikon da kirinik im do nandagit.
- 20 Josep yan nandane k egakwan Amin Tagi dakon anelo kind a da dipmimon altan imine k yan iyigit, "Josep, Dewit da kabikon nani, Maria da monji kwap unun Telagi

Wup da tapmimon awilak, do Maria pak do dima pasolgi.

21 Unun monji wili analanban minat amin kabini diwarini wiririgek iyi do timitdisak, do mani Yesu yan iyiki."

22 Unun yo morap altanekwa Amin Tagi da kombi amin antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan tosok.

23 "Nandaki. Minat kind a amin gat dima pakbi kind a da monji kwap awile k monji wili kind a anjalasak.

Analanban mani Emanuel yan yoni." (Emanuel dakon mibili unun yan: "Pin kop nin gat egisak.")

24 Josep dipmimon da pidane k Amin Tagi dakon anelo da gen iyigit unun guramigek minatni Maria pagit.

25 Mani kalonji dima page k egi wigi Maria da monji wili kind a anjalagit. Analanban Josep da mani Yesu yan iyigit.

2

Gik dakon mibili nandak nandak amin Yesu kok do apgwit

1 Judia miktimon kokup kind a mani Betlehem unudon Maria da Yesu anjalagit. Unun bisapmon Erot da kila amin madep yikgit. Yesu altanekwan nandak nandak amin gildat wisak tetgin da Jerusalem kokup papmon apgwit.

2 Abin Jerusalem amin yan yoyiwit, "Juda amin dakon kila amin madep altagit unun dukwan yikdak? Nin gikni gildat wisak tetgin da kanek gawak im do abaman."

3 Kila amin madep Erot gen yawit unun nandane k wiripdakgit. Ae amin morap Jerusalem egipgwit ununyo kisi yan gin nandane k wiripdakgit.

4 Erot da gen unun nandane k Israel amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen teban yoyin det amin gat yan yoban abin muwukgit. Muwukba yan yoyigit, "Kristo ni kokupmon altosak do yanbi?"

5 Yanban kobogi yan iyiwit, "Judia miktimon Betlehem kokupmon altosak. Kombi amin kind a da kalipsigwan yan mandagit,

6 'Betlehem, Judia miktimon toso, gagon kila amin madep kind a altokdisak, do gak Judia miktim dakon kokup morap yapmandal.

Unun amin da amin kabino Israel unun dakon kila amin madep egipdisak.'"

7 Yan yanba nandane k yoyinban kiwit. Kinakwa pasilikon da gik dakon mibili nandak nandak amin Erot da yoyinban apgwit. Apba yan yoyigit, "Gik unun ni bisapmonsialtagit?"

8 Yoyinban gik noman tagit dakon bisap iyinba nandane k Betlehem kokupmon yabegek yan yoyigit, "Ji kin monji unun kilegisi wusin koni. Kanek abin nayinba nakyokisi kin gawak iben."

9 Yan yanban nandane k kinakwa gik gildat wisak tetgin da kalip kawit aeni altan yomgut. Gik unun kinakwan yol anki Monji si pakgit yut da tilagon yikban kawit.

10 Gik unun kanek but galak madepsi

11 nandane k yutnon wigek Monji gat meni Maria gat pindakgwit. Pindagek nwanben anek Monji gawak imgwit. Yan anek yikni widadalek gol ae yo diwari kibani tagisi yuman nogi wukwi but galak do imgwit.

12 Pinokop da dipminon Erot do dima tobil kini do yoyinban nandane k kosit nwanwari nan miktimnikon si kiwit.

Josep gat minatni Monjiyo gat Isip miktimon kiwit

13 Nandak nandak amin unun kin mudanakwa, Amin Tagi dakon anelo da Josep dipminon altan iminek yan iyigit, "Erot da Monji anakban kimotjak do wisikdisak, do gak pidan monji naknak gat meni gat timikbi Isip miktimon pasal kini. Isip sigin egakwa nak da aesi apni do don gayiken."

14 Yanban unudon gin Josep unun kalbi monji naknak gat meni gat timikban Isip kik do kosit wasawit.

15 Yan anakwa kombi amin kind a da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Amin Tagi da antagap aban yan yagit: "Monjino Isip egisak unun opjak do yan imisat."

Josep gat minatni Monjiyo gat Isip miktimon panki egakwa Erot don kimakgit.

Erot da yanban monji wili morapmi dapgwit

16 Erot da nandak nandak amin nak ankwalan yan nandane k butjap madepsi nandagit. Yan nandane k Betlehem kokupmon ae kokup monin monin Betlehem da kapmatjok tawit unudon monji wili morap bilakni bamori dima yapbi unun emat amini da kisisi dapman mudoni do gen teban yipgut. Nandak nandak amin da gik ni bisapmon noman tagit unun kili iyiwit, do monji morap unun bisapmon altawit unun kisi kimotni do gen teban yipgut.

17 Yan aban kombi amin Jeremaia da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

18 "Rama kokupmon kunam ae bupmi kapyo madepsi altosok.

Resel unun monji kimakgwit unun do nandane k kunam madepsi takdak.

Monjini kisi kimakgwit, do amin da buri anteban ak do antidok an.

Kunamni kirinik imni do dima nandagit."

Josep gat minatni Monjiyo gat aeni tobil opgwit

19 Erot kimagakwan Amin Tagi dakon anelo da Isip miktimon Josep dipminon altan imgut.

20 Altan iminek yan iyigit, "Monji anjat do yawit amin unun kili kimakgwit. Do gak pidan Monji gat meni gat timikbi aesi tobil Israel miktimon kini."

21 Yanban Monji gat meni gat timikban Israel kiwit.

22 Mani Erot kimagakwan monji Akelas da kila amin madep tamoni abidane k Judia miktim kila agit, do Judia miktimon kik do pasalgit. Josep dipminon gen kind a yan nandagit, "Ji Judia miktimon dima kini. Galili tetgin do kini."

23 Unun nandane k kokup kind a mani Nasaret, Galili miktimon toso, unudon panki egipgwit. Yan aba kombi amin dakon gen bami noman tagit. Gen unun yan: "Nasaret amin yan iyini."

3

Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da gen yagit (Mk 1.2-8 ae Lk 3.1-18 ae Jn 1.19-28)

¹ Unun bisapmon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon unun abin altagit. Abin altanek Judia miktimon amin da aripmi dima egipmi timon minat aminyo unudon kwa Pinjkop gen yoyigit.

² Yoyinek yan yagit, "Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobil ani."

³ Kalipsigwan kombi amin Aisaia da Jon do gen yan mandagit:

"Miktin amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanek yosok,
'Amin Tagi dakon kosit andimdim ani,
kositni pasin anmilip ani.'"

⁴ Jon da ilikba pigik pan egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani ban wasanbi. Anek bit gip kinda nan boban napmi do wangut. Japni unun pilak pilak ae kaban kok.

⁵ Amin morapmi Jerusalem kokup papmon egipgwit, ae Judia miktimon egipgwit, ae Jodan Pakbi teri teri egipgwit unun kisi Jonon kiwit.

⁶ Kin yokwini yan kwok anakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi son yomgut.

⁷ Anakwan Parisi amin morapmi gat Sadyusi amin morapmi gat telagi pakbi son yomjak do Jonon apgwit. Apba pindagek yan yoyigit, "Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi, Pinjkop da butjap nandanek yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Pinjkop dakon butjap apdisak namin da unun dakon but piso dayik da unun yap do pasal kwan?"

⁸ Ji but tobil bamisi anek anpakjikon but tobil dakon bami analon ani.

⁹ Ji disi do 'Nin Abraham dakon babikni' yan dima yoni. Yansi dayisat, Pinjkop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unun Abrahamon da altawit unun da yo madep dima asak.

¹⁰ Parenka unun kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni

unun mandan kindapmon maba pigi sokdan.

¹¹ "Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat unun amin but tobil bami an dakon tilak asak. Mani nak da manjikon abisak amin unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwilni tagi dima abidan awili. Unun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat son damdisak.

¹² Unun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirin ni kisitnikon tanakwan apdisak. Abinek bami kokwinik tamonikon yopmanek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unudon sokdan."

Yesu telagi pakbi sogit (Mk 1.9-11 ae Lk 3.21-22)

¹³ Unun bisapmon Yesu Galili Provins yipmanek Jodan Pakbikon, Jon da telagi pakbi son imjak do opgut.

¹⁴ Mani Jon da kirinik iminek yan iyigit, "Nak da telagi pakbi son gaben do abil, unun tagi dima. Gak da telagi pakbi son nabi kan, unun da tagi asak."

¹⁵ Yan yanban Yesu da iyigit, "Dima, gak telagi pakbi son nabi. Yan anaki Pinjkop da yo morap anen do nandisak unun kindasok dima yapmanek kisisi an mudonen." Yanban Jon da geni guramigit.

¹⁶ Pakbi son Yesu pakbikon da wigit. Winnek unudon gin kundu wital kinakwan Yesu yan kagit, Pinjkop dakon Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak pin kwenikon yigit.

¹⁷ Anakwan Kwen Kokupgan da gen kinda yan altagit: "Unun Monjino. Butno unun do tagisi anakwan but dasi galak tan imisat."

4

Sunduk da Yesu anjkewalgit (Mk 1.12-13 ae Lk 4.1-13)

¹ Unun bisapmon Telagi Wup da Yesu Sunduk da anjkewaljak do miktin amin da aripmi dima egipmi timon anjigit.

² Anki yipban Pinjkop do nandanek jap kelek egakwan gildat 40 ae pilin 40 mudagit, do jap do agit.

³ Anjakwan Panjkewal Amin da abin al-tan iminek yan iyigit, “Gak asi Pinjkop dakon Monji egisalon yoyinbi tip on da bret dagabit.”

⁴ Mani Yesu da kobogi yan iyigit, “Pinjkop da papiakon gen yan tosok: ‘Bret dagin amin egip egip tagi dima yom-jak.

Pinjkop dakon gen kisi morap panek egip egip pan.’”

⁵ Yan yanban Sunduk da Yesu anan Pinjkop dakon telagi kokup papmon Jerusalem anan kigit. Anki Telagi Yut Madep da kwenon kwensi yipgut.

⁶ Yipmanek yan iyigit, “Pinjkop papiakon gen yan tosok:

‘Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anelo da gak kisit da kendak abin gepni.’

Gen yan tosok, do gak asi Pinjkop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pan ma.”

⁷ Mani Yesu da yan iyigit, “Pinjkop dakon papia da gen kinda gat yan yosok, ‘Amin Tagi Pinjkopji dakon tapmim kok do anek dimasi anjkewaldo.’”

⁸ Sunduk da aeni Yesu iyin anan ilen dubagisi kindakon awigigit. Awigi on miktimon miktim madep madep morap kisi ae unudon yo tilimni ton gat kisi yoligit.

⁹ Yolinek yan iyigit, “Nwakben anek gawak nabi kan, on yo morap kisi gaben.”

¹⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Sunduk gak nepmandet! Pinjkop dakon papia da yan yosok:

‘Amin Tagi Pinjkopji unun nan gin gawak iminek oman animni.’”

¹¹ Yan iyinban Sunduk Yesu yipman dek kinakwan anelo da abin Yesu anpulugawit.

*Yesu Galili miktimon pi wasagit
(Mk 1.14-15 ae Lk 4.14-15)*

¹² Yesu Jon dam tebanon yipgwit yan nandanek tobi Galili miktimon kigit.

¹³ Nasaret kokup yipmanek

Kapaneam kokupmon kin unudon egipgut. Kapaneam unun Galili Pakbi idap ilenikon, Sebulan ae Naptali miktimon unudon tosok.

¹⁴ Kapaneam kokupmon ekwan kombi amin Aisaia da gen kinda yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

¹⁵ “Sebulan miktim, ae Naptali miktim, Jordan Pakbi usugap tet do Galili miktimon tomal.

Unun miktim bamot kosit tapmon pikwan miktimon tomal.

Galili miktimon Amin Nwakjwari Kabikon nani morapmi ekwan.

¹⁶ Unun amin pilin tukgwan egek kimot do pasolgon,

mani unun da tenjenj madep altan yoban kili kan.”

**Yesu da Pinjkop da Amin Kila
Asak unun dakon Gen Bin
Tagisi yan tenjenjek sot
amin panmilip agit**

(Kilapmi 4.17-9.34)

Yesu da pini wasanek panjetni diwari timiggit

(Mk 1.16-20 ae Lk 5.1-11)

¹⁷ Unun bisapmon Yesu wasanek Pinjkop dakon gen yan tenjenjek yan yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobi ani.”

¹⁸ Yesu da Galili Pakbi idap kidipmin agek tap kilap do pi agak amin bamori pindakgit. Kinda unun mani Saimon (ae mani kinda Pita), unun gat ae padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simi simi yikni pakbi idapgwani mabal pigakwan egipgumal.

¹⁹ Unun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigit, “Abin nak nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”

²⁰ Yanban unudon gin tap kilap simi simi yikni yopmanek yolgimal.

²¹ Yesu timisok di kinjek ae amin bamori gat pindakgit, kinda unun Jems, Sebedi dakon monji, ae padige Jon. Unun bamot gat datni gat boron yigek tap kilap simi

simil yikni bisawik panmilip anjo anakwal pindakgit. Pindagek yan yoban

²² nandank unudon gin botni gat datni Sebedi gat yopmanek yolgimal.

Yesu Pinjkop gen yanek sot amin panmilip agit

(Lk 6.17-19)

²³ Yesu Galili miktim morap kisi agek muwut muwut yutnikon amin yoyin dekgit. Anek Pinjkop da amin kila akdisak dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Yan anek sotni ton ae giptimni yokwisi awit amin kisi morap panmilip agit.

²⁴ Yan anakwan gen bini da kin irentan Siria miktim kisi aripmi agit. Do amin da sot amin mibili mibili gat, ae amin giptimikon tepmi madepsi pawit amin gat, ae konni ton gat, ae sot kind a unun amin miktimon man pagek giptimni nimmikgan unun gat, ae kidari alek tanbi unun kisi panapba Yesu da panmilip agit.

²⁵ Anakwan Galili minjat amin morapmi gat, ae Dekapolis amin gat, ae Jerusalem, ae Judia, ae Jodan Pakbi usugap tet amin gat kisi da Yesu yolgwit.

5

Yesu ilenon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Yesu minjat amin kabi madep pindagek ilenon pawigi yigakwan pandet kabini iyi yikgiron apgwit.

² Apba yoyin degek yan yoyigit,

Kisik kisik bamisi dakon mibili yagit

(Lk 6.20-23)

³ “Amin morap iyi do nak butnokon yo tagi minisi yan nandan amin, unun amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁴ Amin morap burikon da bupmi kunamyo madep an, unun Pinjkop da butni panjeban akdisak,
do unun kisik kisik ekwan.

⁵ Amin morap iyi do nandaba pan, unun Pinjkop da yo morap yom do yagit unun yoban timitdan,

do unun kisik kisik ekwan.

⁶ Amin morap anpak kilegi do amin da jap pakbiyo do nandan unudensi nandan amin, unun Pinjkop da aripnikon yoban tugokdan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁷ Amin morap notni do bupmi nandan, unun amin Pinjkop da bupmi nandan yomdisak,
do unun kisik kisik ekwan.

⁸ Amin morap buri kilegisi ton, unun amin da Pinjkop kokdan,
do unun kisik kisik ekwan.

⁹ Amin morap emat pidokyo anakwa nawa gen yon amin do, amin da Pinjkop dakon monjini yan yoyikdan,
do unun kisik kisik ekwan.

¹⁰ Amin morap anpak kilegi anakwa anpakni kilegi do anek amin da yokwi anyoman, unuden amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan egipdan,
do unun kisik kisik ekwan.

¹¹ “Amin da ji do Yesu dakon amin kabi yan yanek yanba yokwi tok, ae top gen mibili mibili yan damni, ae yokwiyo kisi andamni kan, ji kisik kisik ani.

¹² Kalip kombi amin yan gin dapman yolyo awit. Do jiyo kisi anpakji kilegi dakon tomni wukwisi Kwen Kokupmon timitdan,
do but galak nandank kisik kisik ani.”

Ji amin dakon tap ae tenjeni ekwan

(Mk 9.50 ae Lk 14.34-35)

¹³ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji amin dakon tap ekwan. Mani tap galagini pasilni kan, niansi anek galagini ankaluk anen? Galagini yipman detjak kan, pini mini. Isal maba kwa amin da bamon.

¹⁴ “Ji amin dakon tenjeni yombem da ekwan. Kokup madep kind a ilenon tanban yo kind a da aripmi dima anyongam asak.

¹⁵ Amin da lam kolek kwoba ban dima witjinba ton. Kwen tamonikon yopba yut kagagwan amin ekwan unun kisi tenjenan yoman.

16 Yanjin, tenjenisi da amin da dabilon tenjenosak. Yan anakwa amin da anpakji tagisi kanek Kwen Kokup Datji ankisini.”

Pinjop dakon gen teban do yagit

17 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak gen teban ae kombi amin dakon gen abo kin isali asak do dima pigim. Gen teban ae kombi amin dakon gen bami ton anmudoni do pigim.

18 Nak asisi dayisat, kundu gat miktim gat tonjil da aripmon gen teban dakon gen jimjimjok kinda dima pasildisak. Gen kisi morap tan bami ton akdan.

19 Amin kinda da gen teban moninisok kinda yapmanek amin diwari yan gin ani do yoyindetjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinjop da Kila Asak kokupmon mani pinbisi. Mani amin kinda da gen teban guramigek amin diwari yan gin ani do yoyindetjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinjop da Kila Asak kokupmon mani wukwisi.

20 Asisi dayisat, ji dakon anpak kilegi unun da gen teban yoyindet ae Parisi amin dakon anpak dima yapni kan, ji Pinjop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan.”

Amin dapba kimokgon dakon gen

(Lk 12.57-59)

21 Yesu da sanbenek yan yagit, “Gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin dima dapba kimotni. Amin kinda da amin kinda anakban kimotjak kan, unun amin gen pikon kisak.’

22 Mani nak yan dayisat, amin kinda notni do butjap nandisak kan, unun amin gen pikon kisak. Ae amin kinda notni do yanba yokwi tok asak kan, unun amin gen kokwin amin kabi madepmon kisak. Ae amin kinda da amin kinda ‘Gak nandan kokwingo tagi mini!’ yan iyisak kan, unun amin Tipdom dakon kindap tebanon pigisak.

23 “Do paretgo altakon panobinek notgo kinda da nandaba yokwi tok angamisak yan nandisal kan,

24 paretgo alta da kapmatjok yopbi toni. Yopbi tanakwa mibiltok gak kwi notgo unun gat but kalon anjil. But kalon anek don kin Pinjop do paret aki.

25 “Amin kinda da gen pikon gep do gen yan gaban kan, jil gen pi tamokon kik do anek kosiron kinjek gen unun tepmisi anmilip ak do pi anjil. Yan dima anjil kan, unun amin da gen kokwin kila agak amin da kision gepban unun da obip amin da kision gepban dam teban yutnon gepdisak.

26 Asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monen nian yopbi do gayini unun kisisi yopmanek don wanja kikdisal.”

Mijat yumabi ae wili yumabi dakon gen

27 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ae gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Mijat eyo kili abi amin ji yumabi anpak dima ani.’

28 Mani abisok nak da yan dayisat, amin kinda mijat kinda kanek unun do galak tan injak kan, unun amin butnikon da yumabi kili ak.

29 Dabilgo amin tet da yokwikon gepban kan, pilik mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptingo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi.

30 Ae kisitgo amin tet da yokwikon gepban kan, mandan dagan mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptingo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi.”

Mijat pan kwinit dakon gen

(Mt 19.9 ae Mk 10.11-12 ae Lk 16.18)

31 Yesu da sanbenek yan yagit, “Kalip gen yan yawit:

‘Amin kinda mijatni kwinit do kan, mijat pankwinit dakon but piso papia kinda mijatni do mandan imjak.’

32 Mani abisok nak da yan dayisat, mijatgo kwinit yipbi kwan wili kaluk pasak kan, eni gak da gulusun al, do mijatgo da yumabi asak. Anakwan wili unun kaluk pasak

uñun kisi yumabi asak. Do minjatgo yumabi dima anjakwan isal dogin dima kwiniyki.”

Gen panjeban ak dima akdo

³³ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin Tagi da dabilon gen yan panjeban asal unun dima yapmanjek kisi guramigek abi.’

³⁴ Mani nak abisok yan dayisat, gen yan panjeban ak dimasi ani. Kwen Kokup unun Pinjok dakon kila amin madep yityit tamoni, do Kwen Kokup manon da genji dima panjeban ani.

³⁵ Ae miiktin unun Pinjok dakon kandap yipyip tamoni, do miiktin da manon genji dima yan panjeban ani. Ae Jerusalem unun Amin Tagi Madep Wikwisi dakon kokup papni, do Jerusalem da manon genji dima yan panjeban ani.

³⁶ Ae ji da busun dangwanji kinda kulabik aba kwakwagi bo pili unun aripmi dima asak, do busunji da manon genji dima yan panjeban ani.

³⁷ Ji ‘asi’ bo ‘dima’ yan gin yoni kan, unun da tagi. Gen unun da kwenon sanjenek yon unun Yokwi Ami da panalon asak.”

Yokwi andaba kobogi dima anyomni (Lk 6.29-30)

³⁸ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin kinda da amin kinda dakon dabil anjupbal asak kan,
unun amin dakon dabilniyo kisi anjupbal ani.

Ae amin kinda da amin kinda dakon geni anjak biripmitjak kan,
unun amin dakon geni kisi anjak biripmitni.’

³⁹ Mani nak da abisok yan dayisat, amin da yokwi andaba kobogi do yokwi dima anyomni. Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, mogimgo teri kinda kisi antobil ibi.

⁴⁰ Amin kinda da gen pikon gepmanjek kobogi do paba pigikgo abidok do yosak kan, mirim imalgo gat kisi ibi.

⁴¹ Ae amin kinda da yikni imegek kosit 1 kilomita kiki do tebaisi gayisak kan, yik unun imegek 2 kilomita kiki.

⁴² Ae amin kinda da yo kinda ibi do gayisak kan, ibi. Ae amin kinda da gagon goman ak do gayinban kan, manji dima ibi.”

Uwalnin but dasi galak tanjomnen (Lk 6.27-28 ae 6.32-36)

⁴³ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Notgo do but dasi galak tanjomnen uwalgo do nandabi yokwi toni.’

⁴⁴ Mani nak da yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tanjomni. Anjek yokwi andaman amin do bisit ani.

⁴⁵ Yan anjek Pinjok Datji Kwen Kokup egisak unun dakon monjinisi egipni. Unun da gildatni yipban amin yokwi ae kilegi kisikon mosok. Ae sikak yipban amin anpak kilegi an ae yokwi an kisikon mosok.

⁴⁶ Amin yokwi takis timit timit amin da notni banjin but dasi galak tanjomni. Jiyo yan gin ani kan, Pinjok da kobogi do yo tagi kinda dima damdisak.

⁴⁷ Ji notji banjin gildat tagi yan yoyini kan, unun da tagi dima asak. Pinjok dima nandan iman amin kabi kisi yan gin an.

⁴⁸ Kwen Kokup Datji gwaljigi mini kilegisi egisak, do jiyo yan gin gwaljigi mini kilegisi egipni.”

6

Amin panpulugok dakon gen

¹ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji kan kimotni. Amin da dandani yan do unun da dabilon anpak tagi ani kan, Datji Kwen Kokup egisak unun da unun dakon kobogi do yo tagi kinda dima daban abidokdan.

² “Wadak wadak amin do yo yom do aki bisapmon jamba but amin diwari da muwut muwut yutnon ae kosit madepmon an, unuden amin kinda yabekbi mibiltan gaminjek kwen dima pisosak. Yan an amin

uñun amin da nandaba wukwan yomni yan do an. Nak asisi dayisat, uñun kobogi kisisi wagilni timikgan.

³ Mani yo do wadak wadak an amin do yo yobi bisapmon noman amin da gandani do dima yobi.

⁴ Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak uñun da kobogi do yo tagi gamdisak.”

Bisit dakon gen

(Lk 11.2-4)

⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji bisit ani bisapmon jamba but amin da an unuden dima ani. Jamba but amin uñun muwut muwut yut madepmon ae kokup papmon kosit amal amalon unudon agek bisit ak do galagisi nandan. Uñun amin amin da pindatni do yan an. Nak asisi dayisat, kobogini kisi wagilni timikgan.

⁶ Mani gak bisit ak do nandisal kan, yut-gokon wigi yoma sopmanek Datgo pasili egisak uñun bisit iyiki. Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak uñun da kobogi tagisi gamdisak.

⁷ Amin Nwankwari Kabi gen isali morapmi yanapno pinkopnin da genin nandisak yan nandan. Mani ji bisit ani bisapmon yan dima ani.

⁸ Ji uñun amin da an unuden dima ani, nido Datji dima iyinakwa yo morap do wadak wadak an uñun nandan mudosok.

⁹ Ji bisit yan ani:

‘Datnin Kwen Kokup egisal,
gak dakon man telagi tosak.

¹⁰ Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.
Gak dakon gen guramit Kwen Kokup toso,
miktimon ninon yan gin tosak.

¹¹ Abisok gildat dakon jap aripninon nibi.

¹² Nin amin notnin dakon yokwini yopman-gaman.

Unuden gin yokwinin wiririk nibi.

¹³ Pan-kewalon dimasi nipbi.

Yokwi Ami da kisiron nan pulugan nipbi.’

¹⁴ “Ji notji dakon yokwini yopman yomni kan, Datji Kwen Kokup egisak uñun da yokwisi yopman damjak.

¹⁵ Mani amin dakon yokwini dima yopman yomni kan, Datji da yokwisi dima yopman damjak.”

Pin-kop do nandanek jap kelkel dakon gen

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji Pin-kop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, jamba but amin da an unuden tomno dabilyosi dima in-an toni. Yan ani kan, amin da ji Pin-kop do nandanek jap dima non yan dandani. Nak asisi dayisat, uñun amin kobogini kisi wagilni timik mudon.

¹⁷ Mani ji Pin-kop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, busun dangwanji wayigek tomno dabilyosi pakbi ban sugoni.

¹⁸ Yan anakwa amin da ji jap kelek ekwan yan dima nandan damni. Mani Datji pasili egek yo pasili pindakdak uñun da dandanek kobogi tagisi damdisak.”

Yo tagisi pan-muwut dakon gen

(Lk 12.33-34)

¹⁹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji on miktimon yo tagisi pan-muwut do nandak nandak dima ani. Uñun yo monin da nokdan, ae manut manut akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek pan-kisibikdan.

²⁰ Yo tagisi Kwen Kokupmon pan-muwut do nandak nandak ani. Uñudon yo monin da dima nokdan, ae manut manut dima akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek aripmi dima timitdan.

²¹ Yo kabigo tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unudon gin tokdisak.”

Dabil uñun giptim dakon ten-tenji

(Lk 11.34-36)

²² Yesu da sanbenek yan yagit, “Dabil uñun giptim dakon ten-tenji. Dabilgo tagisi kan, giptingo kalon ten-tenjini ton.

²³ Mani dabilgo yokwi kan, giptingo kisi pilin tuksi asak. Do ten-tenji butgokon toso uñun pilin tuksi asak kan, uñun da pilin tuk madepsi asak.”

Amin bamori dakon oman dima agagi

(Lk 16.13)

²⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman

aripmi dima asak. Yanj kan, kinda nanjin galak tan iminek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinjkop gat ae monej gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

*Nandaba kik anek but morap dima ani
(Lk 12.22-31)*

²⁵ Yesu da sanbenek yagit, “Unun do anek yan dayisat, ji egip egipji do nandaba kik anek jap pakbiyo ni ban nonej yan dima nandani. Ae giptimji do nandanek imal dukon ban panen, yan nandanek nandaba kik dima ani. Egip egipji da jap yapmandak, ae giptimji da imal yapmandak.

²⁶ Ji minam pindakgan unun do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap panmuwut yutnon jap dima panek panmuwuk yopmangan. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da jap upmokdok. Ji pinbi anakwa minam da yo madep yan nandan, ma?

²⁷ Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

²⁸ “Ji nido imal do nandaba kik an? Jaren oni tan anan kwan unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmangan.

²⁹ Mani yan dayisat, jaren pindakgan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

³⁰ On jon tan anan kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pinjkop da si panjilim asak, do nandan gadatji pisipmisok amin ji yanji nandani, Pinjkop da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi tonji ban pan damdisak.

³¹ “Nandaba kik anek jap pakbiyo dukon ban nonej, bo imal dukon ban panen yan dima nandani.

³² Pinjkop dima nandan iman amin kabi da yo morap unuden wusik do nandaba kik an. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da ji unun yo morap do wadan unun nandan mudosok.

³³ Do mibiltok Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun wisin kok do pini ani, ae

anjpakni kilegi wusik do pini ani. Yan anakwa yo diwari do wadak wadak an unun kisi damdisak.

³⁴ Do anwa gildat do nandaba kik dima ani. Gildat kalon kalon dakon jigjig unun iyid da aripmon tan tan an.”

7

*Amin dakon anpak kokwin dima ani
(Lk 6.37-38 ae 6.41-42)*

¹ Yesu da sanbenek yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinin. Yan ani kan, Pinjkop da jiyo kisi kokwin akdisak.

² Amin dakon anpak kokwin nianji ani, Pinjkop da jiyo kisi unuden gin kokwin akdisak.

³ Gaga da dabilon kindap kwik tosok unun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

⁴ Gaga da dabilon kindap kwik tanakwan nianon da notgo ‘Dabilgokon jimjim tosok unun pan gamdisat’ yan tagi iyiki?

⁵ Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosok unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok tosok unun kanbi pisanakwan tagi paki.

⁶ “Yo telagi pinan do dima yomni. Yoba tobilek injin dabam. Ae kindirinji tagisi bit do dima yomni. Yoba kandap da di baman misinjibam.”

*Bisit dakon mibili
(Lk 11.9-13)*

⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinjkop bisit iyinba yo damjak. Pinisi anek wusin pindatni. Yoma domon tidanba Pinjkop da witdal damjak.

⁸ Amin morap Pinjkop bisit iyan unun yo timikgan, ae yo wisan amin unun bami kon, ae yoma domon tidon amin unun witdal yomisak.

⁹ Monjisi kinda da datni bret do iyinban tip kinda tagi imjak?

¹⁰ Bo tap kilap do iyinban tunon amin emari ton kinda tagi imjak? Unun aripmi dimasi.

11 Ji yokwi morapmi an, mani yo tagisi monjisi do yom do nandan. Do yanji nandan. Bisit iyinba Datji Kwen Kokup egisak unun da but galagon da yo tagisi damdisak.

12 “Amin da anpak tagisi niansi andamni do nandan, unun anpak amin do anyomni. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat da yanji ani do yosok.”

Wigat gitni dakon gen

(Lk 13.24)

13 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji wigat gitni nan pigini. Amin wagil tasik tokdan dakon kokupmon pigik dakon wigat gat ae kositni gat unun ilalogisi, do unun nan yolek pigik unun tagapmisi. Amin morapmisi da wigat unun nan pikwan.”

14 Mani egip egip dagok dagogi minikon kigik dakon wigat gat ae kositni unun gitnisi, unudon kigik dakon pini jigisi. Amin kalon kalon dagin wigat unun kan kwon.”

Kombi amin toptopmi dakon gen

(Lk 6.43-44 ae 13.25-27)

15 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji kombi amin toptopmi unun do pindak kimotni. Giptimni yaworisi sipsip yombem, mani burigwan jon pinan butni tan yoman.”

16 Ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni. Nap keli ton da wain sop aripmi dima potni. Ae jal da kimip aripmi dima wigiljak.

17 Kindap tagi da bami tagi pokgon, ae kindap yokwi da bami yokwi pokgon.

18 Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni, ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

19 Kindap morap bami dima pokgon unun amin da mandan kindapmon soson.

20 Yanjo, ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni.

21 ‘Amin Tagino’ yan yan naman amin unun kisisi Pin kop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan. Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikgan amin unun dagin wigikdan.

22 Amin morapmi da bisap madepmon yanji nayikdan, ‘Amin Taginin, nin gak

da manon kombi gen yagiman, ae kon yolgiman, ae pi madep agiman.’

23 Yan yanba yanji yoyikdisat, ‘Yokwi pakpak amin, ji dima nandan damisat. Nepman dek kin mudabit!’ ”

Amin nandan kokwini tagisi ae nandan kokwini tagi dima

(Lk 6.47-49)

24 “Nak dakon gen guramikgan amin unun amin kinda yombem. Unun amin nandan kokwini tagisi, yutni miktim tebaikon witjigit.

25 Anakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abin tidan antidok aba miktim tebaikon witjinbi, do tebai tagit.

26 Mani geno dima guramikgan amin unun amin kinda yombem. Unun nandan kokwini tagi dima, do yutni miktim yaworikon witjigit.

27 Anakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abin tidan tuwilba man tasik tagit.”

28 Yesu gen unun yan mudanban minat amin kabi madep da kanek tamtam yan ingwit.

29 Nido yoyindet pi agit unun gen teban yoyindet amin yapman mudanek njwakwarisi agit. Amin kinda da pi unun asak do yan mudan ibi da tilak agit.

8

Yesu da wuda tebani ton amin kinda anmilip agit

(Mk 1.40-44 ae Lk 5.12-14)

1 Yesu ilejon da pin kinakwan minat amin kabiy morapmi da yolgwit.

2 Yolek amin wuda tebani ton kinda da Yesukon kin njwakben an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, Pin kop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

3 Yanban Yesu da kisitni amin unun da kwenon witjinek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yan yanakwan unudon gin wudani kibidanakwa giptimni kilek tagit.

4 Kilek tanban Yesu da yan iyigit, “Nandaki, gak unun do amin dima yoyinek

mukwa sogogon kinjek giptimgo yoliki. Anjek Moses da yagit unun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

Emat amin dakon oman monjini anmilip agit

(Lk 7.1-10)

⁵ Yesu Kapaneam kokupmon pigakwan Rom dakon emat amin 100 dakon kila amin kinda da abin anpulugosak do anjek yan iyigit,

⁶ “Amin Tagi, oman monjino yutnon pokdok. Kidari alek tan, ae tepmi madepsi nandisak.”

⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kin anmilip aben.”

⁸⁻⁹ Yanban mibiltok amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak madepno da yongamgwan egisat, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak. Isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak. Nak naga mibiltok amino egakwan pinbini egisat. Ae emat amino unun nak dakon pinbino ekwan. Emat amino kinda ‘Ki!’ yan iyiko kisak. Ae kinda ‘Ap!’ yan iyiko abisak. Ae oman amino kinda ‘Pi on aki!’ yan iyiko pi asak. Do isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak.”

¹⁰ Yesu da gen unun yagit do nandaban yo madepsi aban bunon yol awilgwit amin yan yoyigit, “Asisi dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagin.”

¹¹ Yan dayisat, amin morapmisi da gildat wisak, ae si pigisak tetgin da apba Kwen Kokup Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan Abraham, Aisak, ae Jekop gat jap noknok tamo madepmon yitdan.

¹² Mani Juda amin kalip Pinjop da iyi Amin Kila Asak da kagagwan pigini do manjikbi unun maban pilin tukgwan pigikdan. Unjungwan kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

¹³ Yan yanek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, “Gak kin yo altoni do nandan teban tal unun yan gin noman tan imen kokdisal.” Gen unun iyigit unun bisapmonsio oman monjini kilek tagit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mk 1.29-31 ae Lk 4.38-39)

¹⁴ Yesu unudon da kin Pita da yutnon wigi kanban Pita dakon yopmi giptimi kindapmi sonakwan sot anjek pakgit.

¹⁵ Yan kanek kisitni kisirikon wutjinban sotni yipman dekgit. Yan aban pidanek Yesu do jap panoman agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mk 1.32-34 ae Lk 4.40-41)

¹⁶ Gildat pigakwan pilindo konni ton amin morapmi panpan apba gen yanek kon yol yomgut. Anjek sot amin kisisi panmilip agit.

¹⁷ Yan anakwan kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan: “Iyi sotnin mibili mibili iyi do timigakwan kilek tagiman.”

Yesu yolyol dakon mibili
(Lk 9.57-60)

¹⁸ Yesu da amin morapmi angwasiyek akba pindagek pandetni yan yoyigit, “Nin pakbi idap teri kinda do kino.”

¹⁹ Anakwan gen teban yoyindet amin kinda da obin Yesu yan iyigit, “Yoyindet, gak dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Jon pinan unun miktingwan yutni ton. Ae minam kwen akwan unun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini.”

²¹ Yanban pandetni kinda da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, nandan naminjaki kin datno wayik yipmanek don abin golgen.”

²² Mani Yesu da yan iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Anakwa gak nak nol.”

Yesu da yanban mirim madep yawokgit
(Mk 4.36-41 ae Lk 8.22-25)

²³ Yan yanek boron wigakwan pandetni kisi yolek wigiwit.

²⁴ Wigi pakbi idapmon kinakwa tepmisi mirim madepsi da abin pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Yan anakwan Yesu dipmin pagakwan

²⁵ pañdetni da kin anyolek iyiwit, “Amin Tagi, nin pañpuluga! Pakbi oni nan kimotdaman!”

²⁶ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji nido pasolgon? Nandan gadatji pisipmi.” Yan yanek pidan agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

²⁷ Aban pañdetni tamtam yanek yawit, “On nianen amin kinda da mirim pakbiyo yoyinban geni guramikgamal?”

Yesu da kon yolgit

(Mk 5.1-17 ae Lk 8.26-37)

²⁸ Yesu pakbi idap teri kinda Gadara miktimon kin altanban amin bamori konni ton unun da amin kimakba panji tip kinamgwan yopmangan miktimon da abin Yesu altan ingumal. Unun amin bamot amin dapdapni yokwisi. Do amin unun do pasalek unun kosit nan dima agipgwit.

²⁹ Unun amin bamot da yan tidanek Yesu yan iyigimal, “Pin kop dakon Monji, niansi anjim do abisal? Tepmi yomyom bisap dima noman tanakwan tepmi pi nimdisal?”

³⁰ Dubagi yangok bit kabi madep di jap nanek egipgwit.

³¹ Kon unun da Yesu bisit tebaisi yan iyigimal, “Nol nipbi abiginej kan, unun bit kabi da butgwan piginej do nandaman.”

³² Yanba yoyigit, “Ji abigit!” Yan yanban kon da aminon da win kinjek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanek gilokon da pakbi idapgwan manek pakbi nan kimakgwit.

³³ Kimagakwa bit kila amin da timtim yanek kin kokupmon bit gat ae konni ton amin gat dakon geni amin yoyiwit.

³⁴ Yoyinba amin kisisi Yesu kok do abin mudawit. Abin kanek miktimon unun yipmanek kisak do bisit tebai iyiwit.

9

Yesu da amin kisit kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mk 2.1-12 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu bot kindan abidanek pakbi idap teri kindan iyi da kokupmon kigit.

² Anjakwan amin kabi kindan da amin kisit kandapmiyo kimakbi kindan waman unudon anapgwit. Anapba Yesu da nandan gadatni pindagek amin unun yan iyigit, “Monji, dima pasolgi, diwarigo wiririk gamisat.”

³ Yan yanban gen teban yoyin det amin diwari da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ma! On amin Pin kop kulabisak!”

⁴ Yan yanakwa Yesu da pindak mudanek yan yoyigit, “Nidosi butjikon da nandak nandak yokwi unun nandan?”

⁵⁻⁶ Diwari wiririt ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi. Mani nak Amin Dakon Monji. Amin giptim panmilip agak dakon pi aben do yan mudan nabi, do nandani, on miktimon diwari wiririt dakon pi aben do yan mudan nabi yansi nandaba pisosak.” Yan yanek amin kisit kandapmiyo kimakbi yan iyigit, “Gak pidan yalin potgo timigek yutgokon ki.”

⁷ Yan yanban nandanek amin unun pidan yutnikon kigit.

⁸ Minjat amin kabi madep unun yo njwaknwarisi kanek pasalgwit. Anek Pin kop anjkinjek yan yawit, “Mao, Pin kop da tapmim madepsi amin do yomisak!”

Yesu da Matyu yan imgut

(Mk 2.13-17 ae Lk 5.27-32)

⁹ Yesu unudon da kin amin kindan kagit mani Matyu, unun takis timit timit yut kabenon yikgit. Kanek yan iyigit, “Abin nak nol.” Yanban Matyu pidan Yesu yolgit.

¹⁰ Yesu Matyu da yutnon yigek jap nanek takis timit timit amin morapmi ae yokwi pakpak amin morapmi da apba Yesu gat pañdetni gat kisi yigek jap nawit.

¹¹ Jap nanakwa pindagek Parisi amin diwari da pañdetni yan yoyiwit, “Yoyin detji unun nido takis timit timit amin* gat yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non?”

¹² Yesu da gen unun nandanek yan yoyigit, “Sotni mini amin wuda wamagon dima kwan. Sotni ton amin dagin wuda wamagon kwan.”

8:26: Mt 14.31; Kap 89.9   **8:29:** Mk 1.24; Lk 4.41   **9:1:** Mt 4.13   **9:4:** Lk 9.47; Jn 2.25   **9:5-6:** Jn 17.2   **9:11:** Lk 15.2   * **9:11:** Juda amin da takis timit timit amin do yokwi pakpak amin yansi pindakgwit. Nido takis timigek ae monen kabokon da di gat kisi timikgwit.   **9:13:** Os 6.6; Mt 12.7

13 Ji kinj Pinjop da papiakon gen kinda tosoƙ unjuna dakoƙo mibili nandanƙi kimotni. Gen unjuna yaƙ:

'Ji da paret an unjuna do dima galak tosoƙ.

Ji da amin do bupmi nandanƙi yomni unjuna do galak tosoƙ.'

Gen yaƙ tosoƙ, do nandanƙi, amin kilegi yaƙ ilit do dima pigim. Yokwi pakpak amin yaƙ ilit do pigim."

Pinjop do nandanƙi jap kelek egip egip dakon gen

(Mk 2.18-22 ae Lk 5.33-39)

14 Yaƙ yanban Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon paƙdetni da abin yaƙ iyiwit, "Nin gat ae Parisi amin gat Pinjop do nandanƙi jap kelek egapno gak dakon paƙdet kabigo nido yaƙ dima an?"

15 Iyinja Yesu da yoyigit, "Monjisok kinda minjat pak do asak bisapmon monjisok notni gat kisi ekwan, do bupmi dima nandanƙi. Mani don monji unjuna gwayen anan kinakwa notni unjuna bisapmon Pinjop do nandanƙi jap kelek ekwan."

16 "Nin ilikba pigik garanƙi pudanƙwi kon imal diwat kalugi pakbikon dima suganbi kinda nan dima bupmanƙaman. Yaƙ kan, pakbikon sugono imal diwat unjuna da garanƙi ilikban pudanƙi ki madepsi akdisak.

17 Ae wain kalugi meme gip kalipmikon dima koleno pigisak. Yaƙ kan, wain da paptanban meme gip sulukwan wain gat meme gip gat kisi yokwi tokdamal. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal."

Yesu da minjatjok kinda aban pidagit, ae minjat kinda sot agit unjuna anmilip agit

(Mk 5.22-43 ae Lk 8.41-56)

18 Gen unjuna yoyinƙawan kila amin kinda da abin Yesu burikon gawak iminƙeƙ yaƙ iyigit, "Gwano onƙwanjok kimokdok, mani gak da kinj kisitgo da kwenikon wutjinbi pidosak."

19 Iyinja nandanƙi Yesu paƙdetni gat kisi kiwit.

20 Kinakwa minjat kinda da abin manjigwan da Yesu dakon ilikba pigikni ilenikon igayigit. Minjat unjuna daganƙi mok anek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit.

21 Minjat unjuna ilikba pigiknikon igayinƙeƙ noman token yaƙ nandagit.

22 Aban Yesu da tobil kanek yaƙ iyigit, "Gwano, dima pasolgi. Nandanƙi gadanƙi namisal, do kilek tosol." Yaƙ yanban unjudon gin giptimni kilek tagit.

23 Yesu kila amin da yutnon wigek kasisin pisok amin gat ae minjat amin kabi madep kunam upbalapyo anakwa pindagek

24 yaƙ yoyigit, "Abigit. Minjatjok unjuna dima kunwak, unjuna yum dipmin pokdok." Yesu da yaƙ yanban nandanƙi jikgo yanjan imgwit.

25 Yaƙ aba yoyinban yomakon pigi mudanƙawa wigi minjatjok kisirikon abidanban pidagit.

26 Yaƙ aban wasok tapmimi ton unjuna agit dakon gen bini yoyinja unjuna miktim dakon minjat aminyo kisi da nandawit.

Yesu da amin dabili mini ae amin kadimyo kisi panmilip agit

27 Yesu unjuna miktim yipman kinakwan dabili mini amin bamori da abin yolgumal. Yolek yaƙ tidanek yaƙ yagimal, "Dewit Dakon Monji, bupmi nandanƙi nim!"

28 Yesu yutnon wigakwan amin dabili mini bamot unjudon winbal yaƙ yoyigit, "Nak da dabiljil panmilip aben do nandanƙi gadanƙi namamal bo dima?"

Yanban iyigimal, "Amin Tagi, nandanƙi gadanƙi gamamak."

29 Yaƙ yanbal Yesu da kisitni dabilnikon witjinƙeƙ yaƙ yoyigit, "Nandanƙi gadanƙi namamal unjuna da aripmon gin noman tan damdisak."

30 Yanban dabili sinjanakwal Yesu da yansop tebai anyominƙeƙ yoyigit, "Yo madep asat do amin dimasi yoyinjinil."

31 Mani Yesu dakon gen yanbal unjuna miktimon madepsi irentan anan kigit.

32 Amin bamot unjuna Yesu yipman dek kinakwal amin kadim konni ton kinda Yesukon anan opgwit.

33 Anopba Yesu da konni yol iminƙakwan amin kadim unjuna gen yagit. Yaƙ aban amin da kanek nandaba yo nwanƙwarisi aban yaƙ yawit, "Yo unjuden kinda Israel miktimon dima altagit."

³⁴ Mani Parisi amin da yan yawit, “Kon dakon kila amin madep da tapmimon kon yoldak.”

Yesu panjetni do pi yomgut (Kilapmi 9.35-10.42)

Yesu da amin do bupmi nandagit

³⁵ Yesu kokup monin ae kokup pap kisi agek Juda amin da muwut muwut yutni tan tan awiron wigek amin yoyin degek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi do yoyin tenjenagit. Anek giptimnikon sot wudaniyo mibili mibili tawit unun panmilip agit.

³⁶ Minjat amin kabiyu madepsi pindakban panpulugogi mini yokwi egipgwit. Sipsip kila amini mini yombemsi ekwa pindagek bupmisi nandan yomgut.

³⁷ Yesu buri da bupmisi nandanek panjet kabini yan yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi tan pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima.

³⁸ Do ji bami pakpak dakon Amin Tagini bisit iyinba pi amin panalon an yopban pinikon kin jap pan panmuwutni.”

10

Yabekbi 12 kabi dakon man (Mk 3.13-19 ae Lk 6.12-16)

¹ Yesu da panjetni 12 kabi yoyinban apba kon yolyol ae sot mibili mibili kisisi panmilip agak dakon pi ani do yan mudan yomgut.

² Yabekbi 12 kabi dakon man unun yan:
mibiltok Saimon (mani kindu Pita),
ae padige Andru,
Sebedi dakon monji Jems,
ae padige Jon.

³ ae Pilip,
Batolomiu,
Tomas,
ae takis timit timit amin Matyu,
ae Alpius dakon monji, Jems,
ae Tadius,

⁴ ae Saimon (unun kalip Selot* da kabikon egipgut),

ae Judas Iskariot. (Judas unun da don Yesu uwal da kisiron yipgut.)

Yesu da yabekbi 12 kabi pi yomgut (Mk 6.7-13 ae Lk 9.1-5)

⁵ Yesu da amin 12 kabi unun yabegek yan yoyigit, “Ji Amin Nwaknwaru Kabikon bo ae Samaria amin da kokupmon dima kini.

⁶ Ji Israel amin kabi sipsip da yan kili pasilgwit unun amin kabikon kini.

⁷ Kinek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon bisap unun kwan tosok unun dakon gen yan tenjenoni.

⁸ Anek sotni ton amin panmilip ani, ae amin kimakbi paba pidoni, ae wuda tebani ton panmilip ani, ae konni ton amin konni yol yomni. Ji yo yumanu nogi mini yumsi timikgan, do amin do yumsi yomni. Tomni do dima nandani.

⁹ “Ji yik moninjikon gol bo silwa moneu bo kopa moneu dima similek agipni.

¹⁰ Kosit agipni bisapmon yik dima imetni, paba pigik bamori dima timitni, ae kandap gwil gat kosit dakon win kirinyo kisi dima timitni. Pi anakwa wadak wadakji amin da damdan.

¹¹ Kokup pap kindakon bo ae kokup monin kindakon kin altoni kan, unun kokupmon amin kilegi kindu wusin kan unun gat gin egek yipman kini.

¹² Yut kindakon wigini bisapmon, unun yutnon amin ‘Amin Tagi dakon but yawot jikon tosak’ yan yoyini.

¹³ Ae unun yutnon amin da ji but dasi timitni kan, ji dakon but yawot unun aminon tosak. Mani but dasi dima timitni kan, but yawotji unun disikon gin tosak.

¹⁴ Amin kindu da ji but dasi dima timitjak bo ae genji nandak do kurak tosak kan, yut kokupyoni yipman degek kandap jikon kimbaban tegoni unun tidanba kini.

¹⁵ Asisi dayisat, kokwin agak bisap madepmon, unuden amin da Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat da jiggi pakdan unun si yapmanek jiggi madepsi pakdan.”

9:34: Mt 12.24; Mk 3.22; Lk 11.15   **9:35:** Mt 4.23; Mk 1.39   **9:36:** IDT 27.17; 1KA 22.17; Sek 10.2; Mt 14.14; Mk 6.34

9:37: Lk 10.2   **10:1:** Mk 6.7; Lk 9.1   * **10:4:** Selot unun amin kabi kindu, Rom amin yolno kinakwa nin miktimin kila anen yan nandawit.   **10:6:** Jer 50.6   **10:7:** Mt 3.2; 4.17; Lk 10.9,11   **10:9:** Lk 10.4   **10:10:** Lk 10.7; 1Ko 9.14
10:12: Lk 10.5-6   **10:14:** Lk 10.10-12; Ya 13.51   **10:15:** Mt 11.24; Jut 7

*Jigi mibili mibili altokdan
(Mk 13.9-13 ae Lk 21.12-17)*

¹⁶ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yagit, “Nandani, nak da ji sipsip yombem ban jon piɗan da bikɓigon yabekdat. Do tunon amin da nandan kokwin tagisi aɗek akwan unun da tilagon agipni. Ae kinarim dakon anɓak yulek yaworisi agipni.

¹⁷ Amin do pindak kimotni. Gen kokwin amin kabinikon depmanɓek muwut muwut yutnikon baljokdan.

¹⁸ Nak dakon man abin yip do aɗek ji timik panpan gapmanon ae kila amin madepmon panɓikdan. Panɓkwa kila amin madepmon ae Amin Nwakanwari Kabikon nak dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenɓenoni.

¹⁹ Gen pikon panɓi depmanɓakwa gen ni ban yoneɗ ae gen kobogi nian yoyiner yaɗ nandanɓek pasol pasol dima ani. Unun bisapmon gin ni gen ban yoyini unun Pinɓop da dolikdisak.

²⁰ Ji da dima yokdan. Datji dakon Wup da ji da dulumon da yokdisak, do pasol pasol dima ani.

²¹ “Peni da padige si anɓakba kimotjak do gen pikon yipdisak. Ae dat da monji gwayoni yaɗ gin akdisak. Anɓakwa monji gwayoni da meni datniyo do uwal aɗek si dapba kimotni do amin yoyikdan.

²² Nak nandan naman do aɗek amin morapmi da ji do nandaba yokwi tok anɗamdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin Pinɓop da yokwikon ban timiddisak.

²³ Kokup kindakon amin da uwal anɗaba kan, kokup unun yipmanɓek pasal kokup kindakon kini. Nak asi dayisat, ji Israel amin dakon kokup morapmon pi wasip dima anɓakwa Amin Dakon Monji apdisak.

²⁴ “Papia yut minat monjiyo da yoyinɗetni dima yapmanɓan. Ae oman amin da madepni dima yapmanɓan.

²⁵ Minat monjiyo da yoyinɗetni da tilagon egipni kan, unun tagi. Ae oman amin da madepni da tilagon egipni kan, unun kisi tagi. Yut dakon ami nak do Belsebul yaɗ

nayini kan, gwakni ji do nandaba pinbisi anɓakwa man wagil yokwisi damdan.”

*Pinɓop dogin pasoldo
(Lk 12.2-7)*

²⁶ Yesu da gen sanɓenɓek yaɗ yagit, “Ji amin da yo yokwi an damni do dima pasolni. Yo witɓinɓi da ton unun don noman tokdan. Ae gen pasili ton unun don amin kisi da nandakdan.

²⁷ Gen pilin kaga dayisat, unun gildat kalba yaɗ tenɓenoni. Gen pisik mirakjikon dayisat unun yut kwenon da agek yaɗ tenɓenon yomni.

²⁸ Amin da gip dapba kimokgon unun do dima pasolni, wupji aripmi dima dapba kimotdan. Ji Pinɓop dosi pasolni. Unun da gip gat wup gat kisi Tipdomon maban pigi tasik tokdan.

²⁹ Minam monin unun yo moninisok, bamori dakon yuman nogi unun moneɗ giman tabili kalonin gin. Mani Datji da kinda miktimon dima mosak do nandisak kan, aripmi dima mokdisak.

³⁰ Pinɓop da busun danɓwanji nian da ton unun kisisi nandan mudosok,

³¹ do dima pasolni. Minam monin monin morapmi dakon yuman nogi unun madep dima, mani ji dakon yuman nogi unun wukwisi.”

*Nin Yesu dakon amin kabi yaɗ yok do dima pasolneɗ
(Lk 12.8-9)*

³² Yesu da gen sanɓenɓek yaɗ yagit, “Amin kinda minat aminyokon ‘Nak Yesu dakon amin’ yaɗ yosak kan, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Unun amin nak dakon amin’ yaɗ iyikdisat.

³³ Mani amin kinda minat aminyokon ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yaɗ yosak kan, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Unun amin nak dakon amin dima’ yaɗ iyikdisat.”

*Yesu but dasi galak tan imin kimotdo
(Lk 12.51-53 ae 14.26-27)*

³⁴ Yesu da sanɓenɓek yaɗ yagit, “Nak da miktimon emat anyawot ak do pigim yaɗ

dima nandani. Nak emat agak sibanaŋ anjaŋ pigim.

³⁵ Nak uwal pidok pidokyo noman tosak do pigim.

‘Amin kinda da datni uwal an imdisak.

Ae gwa kinda da menji uwal an imdisak.

Anjakwan miŋat kinda da namdi uwal an imdisak.

³⁶ Anjakwan amin kinda iyi dakon gwakni da uwalni dagokdaŋ.’

³⁷ “Amin kinda menji datniyo do but dasi galak taŋ yomisak unun yapmaŋek nak do wukwisi yaŋ dima nandisak kaŋ, unun amin nak dakon notno dima. Ae amin kinda monji bo ae gwi do but dasi galak taŋ yomisak unun yapmaŋek nak do wukwisi yaŋ dima nandisak kaŋ, unun amin nak dakon notno dima.

³⁸ Ae amin kinda tilak kindapni guramigeŋek nak dima noljak kaŋ, unun amin nak dakon notno dima.

³⁹ Amin kinda miŋtimon tagisi egip do nandaŋek pi madepsi asak kaŋ, unun amin egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandaŋek egip egipni yipjak kaŋ, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.”

Yesu dakon amin paŋpulugon amin da tomni tagisi timitdaŋ

(Mk 9.41)

⁴⁰ Yesu da saŋbeŋek yaŋ yagit, “Amin kinda ji but dasi timikdak, unun nak naŋ abidosok. Amin kinda nak abidosok, Piŋkop nak yabekban pigim unun naŋ abidosok.

⁴¹ Amin kinda da nak kombi amin kinda anpulugosot yaŋ nandaŋek kombi amin kinda abidaŋ anki yutnikon kilani asak kaŋ, Piŋkop da yo tagisi kombi amin do yomisak yaŋ gin unun amin do imdisak. Ae amin kinda da nak amin kilegisi kinda anpulugosot yaŋ nandaŋek amin kilegi kinda abidaŋ anki yutnikon kilani asak kaŋ, unun amin da yo tagisi amin kilegi da timikgaŋ yaŋ gin timitdisak.

⁴² Ae amin kinda da nak Yesu dakon paŋdetni kinda anpulugosot yaŋ nandaŋek nak dakon paŋdetno mani mini kinda

do pakbi mirimjok kinda kolen imjak kaŋ, asisi dayisat, kobogi do yo tagisi timitdisak.”

Yesu unun namin?

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Jon da paŋdet kabini yabekban Yesukon kiwit

(Lk 7.18-35)

¹ Yesu paŋdetni 12 kabi yoyiŋ dek mundaŋek unun kokup yipmaŋek Galili miŋtim dakon kokup pap tawit unudon agek Piŋkop dakon gen yoyiŋ dekgit.

² Anjakwan Jon dam tebanon yigek Kristo da pi agit dakon gen bin nandaŋek paŋdet kabini yaŋ yoyigit,

³ “Ji Yesukon kiŋ yaŋ iyini, ‘Piŋkop da amin yabet do yagit unun gak, bo nin amin kinda don apdisak unun do jomjom aneŋ?’”

⁴ Yanba Yesu da kobogi yaŋ yoyigit, “Ji kiŋ yo morap kaŋ nandaŋyo an unun Jon iyini.

⁵ Dabili mini amin siŋton, kandapmi alek taŋbi kosit akwaŋ, wuda tebani ton amin kilek ton, miragi mini gen nandaŋ, kimakbi kimoron da pidon, ae yoni mini amin da Piŋkop dakon Gen Bin Tagisi nandaŋ.

⁶ Amin kinda nak nandaŋek nandaŋ gadatni dima witald kisak unun amin kisik kisigi ton egisak.”

⁷ Yoyiŋban Jon dakon paŋdet kabini kiŋakwa Yesu da miŋat amin kabi madep Jon do yaŋ yoyigit, “Ji miŋtim amini minikon ninaŋ kok do kiwit? Mirim da nagal paŋwayiŋ aban pindat do kiwit?

⁸ Unun dima kaŋ, ninaŋ kok do kiwit? Amin kinda da ilikba pigikni mani tonji pagit unun kok do kiwit? Dima, kila amin madep da yutnon unuden amin da ekwaŋ.

⁹ Dima kaŋ, ae ninaŋ kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Asi ji kombi amin kok do kiwit. Mani Jon da kombi amin diwari yapmaŋ mudosok.

¹⁰ Unun amin dogin Piŋkop da papiakon gen yaŋ tosok:

'Nandani, geno yan tenjenosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak. Anek kositgo anoman asak.'

11 Nak asisi dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yapman mudosok. Mani amin morap Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unun da Jon yapman gan.

12-13 "Kombi amin morap gat ae gen teban papia kisi da Pin kop da Amin Kila Akdisak unun do yan tenjenanakwa win Jon Telagi Pakbi Sogok pini wasagit bisapmon wigit. Jon da Pin kop dakon gen wasanek yagiron da win abisok ekwamanon Pin kop da Amin Kilani Ak do pi madepsi asak. Anakwan amin da unun kirinjit do pi madep an. Yan anek emat jigiyu morapmisi panalon an.

14-15 Unun papia da Elaija don apjak do yagit. Ji but bamot an yan nandisat. Gen on nandak do galak ton amin ji pakyan si nandanek mibili nandan pisoni. Jon unun Elaija.

16 "Amin abisok ekwan unun nandan kokwini tagi dima. Unun dakon mibili timisok di dayiko nandabit. Unun minat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon,

17 'Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.'

18 Yesu da sanbenek yan yagit, "Jon abinek jap morapmi dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anakwan, 'Konni ton' yan yawit.

19 Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek yan yawit, 'Kabir, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.' Yan yan ingwit, mani Pin kop da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak."

*But tobil dima an amin unun bupmisi
(Lk 10.13-15)*

20 Kokup pap diwarikon Yesu wasok tapmimi ton morapmi agit, mani but tobil dima awit. Do Yesu da tebaisi yan yagit,

21 "Korasin ae Betsaida amin, awa! Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair kokupmon amin gat Saidon kokupmon amin gat da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam.

22 Mani nak yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jiggi tagapmi panakwa ji da kobogi do jiggi madepsi pakdan.

23 Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ji ason Kwen Kokupmon wigini yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan. Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Unun morap Sodom kokupmon amin da pindakgwit tam, abisok Sodom tosok gin.

24 Do yansi dayisat, Pin kop da amin kokwin ak do bisap yiguron Sodom amin da jiggi pakdan unun si yapmanek ji da jiggi madepsi pakdan."

*Ji nagon obinek yik yawotni
(Lk 10.21-22)*

25 Unun bisapmon Yesu da yan yagit, "Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni unun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unuden amin do gen bami morap si pan kisibisal. Anek amin monjin da tilagon ekwan amin, unun do yolisal.

26 O Dat, gak gaga dakon galaktok yolek yan asal.

27 "Datno da yo morap kili namgut. Dat unun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin Monji da Dat dakon mibili yoyisak unun amin dagin Datno nandan iman.

28 "Jiggi mibili mibili panek warari nandan amin, ji nagon opba bikbik dabo yik yawotni.

29-30 Bulmakau da tegon amin da yik pawil kindap kirin pan teban aba yo jiggi ilikgan, unun da tilak ji nak dakon kindap

kiriŋ pani. Nak dakon kindap kiriŋ unun yawori ae yik imetni unun tagapmi. Nak amin yawori ae butno piŋbi, do nak gat egek Piŋkop do dayiŋ dekgo butji yawori tosak.”

12

Sabat dakon gen

(Mk 2.23-28 ae Lk 6.1-5)

¹ Sabat kindakon Yesu gat paŋdetni unun wit pi kinda da bikbik naŋ kiwit. Kiŋek paŋdetni jap do awit, do wit bami diwari jimik dagan nawit.

² Anakwa pindagek Parisi amin da Yesu yaŋ iyiwit, “Pindat, paŋdet kabigo Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “Dewit gat amin kabini gat da jap do anek yo awit unun ji manjiŋ nandanyo awit bo dima?”

⁴ Dewit unun telagi yutnon wigi bret Piŋkop do parekbi unun abidan nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun telagi, amin isali da dima noknogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit.

⁵ Bo ae Piŋkop da papiakon gen kinda mukwa sogok amin do yosok unun kisi dima manjiŋ nandanyo awit? Mukwa sogok amin Sabat bisap morapmon gen teban yapmanek pi an, mani diwarini mini ekwan.

⁶ Nak asi dayisat, amin kinda oni egisak unun da Telagi Yut Madep yapmandak.

⁷⁻⁸ Piŋkop da papiakon gen kinda tosok unun yaŋ:

‘Nak ji da paret an unun do dima galak tosot.

Nak ji da amin do bupmi nandan yomni unun do galak tosot.’

Ji unun dakon mibili nandabam tam, gulusuŋni mini amin gen dima yaŋ yobam. Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi egisak.”

Yesu da Sabat bisapmon amin kisiri girenjikbi kinda anmilip agit

(Mk 3.1-6 ae Lk 6.6-11)

⁹ Yesu unudon da muwut muwut yutni kindakon wigeŋ

¹⁰ amin kisiri girenjikbi kinda ekwan kagit. Amin yikgwit unun da Yesu gen teban kinda yapmanakwan gen pikon yipneŋ yaŋ nandaneŋ iyiwit, “Sabat bisapmon amin kinda da notni kinda anmilip asak kaŋ, unun gen teban yapmandak?”

¹¹ Yanba yaŋ yoyigit, “Nian nandan? Jikon da kinda dakon sipsipni kinda Sabat bisapmon gapmagwan mosak kaŋ, yum kaŋakwa unungwan di egipjak? Dimasi, anpuluganeŋ abidan ilikba wikdisak.

¹² Sipsip unun yo isali, mani amin da yo madepsi. Yaŋdo, Sabat bisapmon amin kinda anpulugoneŋ kaŋ, gen teban yapmanan yaŋ dima nandani.”

¹³ Yaŋ yanek amin kisiri girenjikbi yaŋ iyigit, “Kisitgo anŋiŋniŋ a.” Yanban amin unun kisiri anŋiŋniŋ aban kilek taŋ kisiri teri kinda yombem gin agit.

¹⁴ Anakwan Parisi amin da kiŋ “Nian anek Yesu anatanneŋ?” yaŋon da gen paŋkosit awit.

Yesu unun Piŋkop dakon pi amin bamisi

¹⁵ Yesu unun Parisi amin da yo an imdo yawit unun kili pindak mudagit, do kokup unun yipmanek kigit. Kiŋakwan amin morapmi da yolgwit. Anakwa sot amin kisisi paŋmilip anek

¹⁶ Yesu iyi nianen amin kinda unun amin dima yoyini do yaŋsop anjomgut.

¹⁷ Yaŋ anakwan Piŋkop da kalipsigwan kombi amin Aisaia antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yaŋ:

¹⁸ “On unun oman monjino, nak da naga manjigim.

Nak unun do but dasi galak taŋ imisat.

Nak da Wupno yipman ibo amin miktimi miktimi egi anan kwan unun gen kokwin kilegisi dakon mibili yoyiŋ tentenokdisak.

¹⁹ Unun pidok pidok dima asak, ae dima yaŋ tidosak.

Do kokup pap da kosiron amin kinda da tekni dima nandakdisak.

²⁰ Nagal si gawut do asak unun aripmi dima jokgaljak.

Ae lam kimot do asak unun aripmi dima aban kimotjak.

Pi tebai anakwan wigi anpak kilegi da anpak yokwi wutjiban tapmimi mini akdisak.

21 Anakwan amin miktimi miktimi egi anan kwan unun da mani do nandan gadan iminek panpulugosak do nandan teban tanek jomjom akdan.”

*Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit
(Mk 3.20-30 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)*

22 Unun bisapmon amin da konni ton amin kinda anan Yesukon anopgwit. Unun amin dabili mini ae kadim. Yesu da anmilip aban gen yanek dabili pisagit.

23 Yan aban minat amin kabi madep da kan wuripdagek yawit, “On amin Dewit dakon monji bo?”

24 Mani Parisi amin da gen unun nandanek yawit, “On amin kon dakon mibiltok amin madepni Belsebul unun da tapmimon kon yoldak.”

25 Yanba Yesu da nandak nandakni pindak nandanyo anek yan yoyigit, “Miktim kinda da pudan kabi bamori anek emat wamjil kan, unun miktim yokwi tokdisak. Ae kokup pap kinda bo ae yut kinda dakon amin da pudan kabi bamori anek emat wamni kan, ununyo kisi tagi dima egipdan.

26 Yangin Sunduk da Sunduk yoljak kan, Sunduk da iyi wasen ki kabi bamori anek yo morap kila agak dakon tapmim pasil imdisak.

27 Nak Belsebul da anpuluganban kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yon yan tagi dayini.

28 Mani Pin kop dakon Wup da nak anpuluganban kon yoldat kan, Pin kop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

29 “Amin kinda da nian anek amin tebai kinda da yutnon wigi yo kabini tagi timitjak? Mibiltok amin tebai unun nap teban nan waman yipmanek yo kabini tagi timitjak.

30 “Amin nak dakon notno dima, unun da nak uwal annama. Ae amin nak dima

anpuluganban amin panmuwukgaman, unun amin da amin panwasenban wasen kwan.

31 “Do yan dayisat, Pin kop da yokwi morap gat ae Pin kop do yanba yokwi tok agak morap tagi wiriritjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kan, Pin kop da unun amin dakon diwarini dima wiririk imdisak.

32 Amin kinda Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok asak kan, Pin kop da diwarini tagi wiririk imjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kan, Pin kop da abisok on miktimon ae don bisap madepmon kisi diwarini unun dima wiririk imdisak.”

*Kindap yokwi unun bami yokwi potdan
(Lk 6.43-45)*

33 Yesu da sanbenek yan yagit, “Kindap kinda tagisi kan, bami kisi tagi. Ae kindap yokwi kan, bami kisi yokwi. Amin da kindap bami pindagek kindap yokwi bo ae tagi yan pindakgan.

34 Ji tunon amin emari ton yombem. Gen tagisi nian si anek yoni? Yo ni da butjigwan ton unun gen yogokjikon panalon an.

35 Amin kilegi unun burikon yo tagisi morapmi ton, do anpak kilegisi an. Ae amin yokwi unun burikon yo yokwi morapmi ton, do anpak yokwi an.

36 “Mani yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon isal dogin gen yum yawit amin morap Pin kop da mibili nido yawit unun do yoyinban kobogi iyin iyin akdan.

37 Gaga gen yosol unun da tilagon gak amin kilegi bo amin yokwi yan gayikdisak.”

Amin da Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mk 8.11-12 ae Lk 11.29-32)

38 Gen teban yoyindet amin di gat ae Parisi amin di gat da Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gak da wasok tapmimi ton kinda abi kanek asi gak Pin kop dakon pi nan asal yan gandanek.”

39 Yanba yan yoyigit, “Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pin kop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda

dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nanjin kokdan.

⁴⁰ Jona gildat kapbi ae pilin kapbi yan tap kilap da but kagagwan egipgut, yanjin Amin Dakon Monji miktin kagagwan gildat kapbi ae pilin kapbi yan potdisak.

⁴¹ Niniwe amin Jona da Pinjop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kind a egisak unun da Jona yapman mudosok, mani ji but tobil dima an. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenjenokdan.

⁴² Miktin saut tetgin dakon kila amin minjat madep unun Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktin dubagisikon da apgut. Mani amin kind a oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandan. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenjenokdisak.”

Konj aeni tobil abisak

(Lk 11.24-26)

⁴³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Konj kind a da amin kind a yipman degek kin miktin kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kind a dima kosok do

⁴⁴ yan yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kikenj.’ Kin kanban yut unun isal tosok ae sibat sibat ikdigan antilim abi kosok.

⁴⁵ Yan kosok, do kin konj 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi an. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak. Yanjin abisok yokwi pakpak amin ekwanon yan gin altosok.”

Yesu dakon menji padik padikyo

(Mk 3.31-35 ae Lk 8.19-21)

⁴⁶ Yesu minjat amin kabi madep gen yoyinjakwan menji padik padikni panabin yomakon agek Yesu gat yan nandat ak do yawit.

⁴⁷ Yanba yutgwan amin kind a da Yesu iyigit, “Menjo padik padikgo yomakon aben da gak gat yan nandat ak do yonj.”

⁴⁸ Yanban iyigit, “Menjo padik padikno unun namin?”

⁴⁹ Yanek panjetni kabikon kisit suganek yagit, “Menjo padik padikno oni.

⁵⁰ Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikgan amin unun menjo padik padikno ae saminojo.”

13

Jap yet tinjinok dakon gen

(Mk 4.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Unun gildaron gin Yesu yut unun yipmanek pakbi idap da ilenon pabigi yikgit.

² Yigakwan amin morapmisi da opba pindakgit, do bot kindakon wigigit. Boron pawigi yigakwan amin pakbi idap da ilenon akgwit.

³ Agakwa Yesu da tilak gen kind a yan yoyigit, “Amin kind a unun jap yet tinjinok do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tinjinanjanakwan diwari kosiron manba minam da abin nawit.

⁵⁻⁶ Ae yeri diwari da miktin tipmi ton timon mawit. Unun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktin morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da win pindakban alek tawit.

⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutinba kibidawit.

⁸ Ae jap yet diwari da miktin tagisikon man kwawit. Man kwanakwa diwari da bami 100, ae diwari da 60, ae diwari da 30 yan tawit.

⁹ Gen yosot unun pakyanansi nandani.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit

(Mk 4.10-12 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Tilak gen unun yoyin mudanban panjet kabini da abin iyiwit, “Minjat amin kabiyo madep gen yoyinnek tilak gen ban nido yoyisal?”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon mibili pasili tosok unun

ji da tagi nandani do Pinjkop da nandisak, mani unun amin do dima yolisak.

¹² Amin nak dakon gen nandanej burikon yipmandak unun amin Pinjkop da sanjenek nandak nandak tagi madepsi imdisak. Mani amin nak dakon gen nandanej burikon dima yipmandak unun amin nak dakon gen diwari nandagit unun pasil imdisak.

¹³ Mibili yan do tilak gen gin yosot. Amin unun dabil sinjanek kon, mani yo kinda dima kon. Mirak panek nandan, mani dima nandaba pisosok.

¹⁴ Amin da yan anakwa kombi amin Aisaia da kombi gen kinda yagit unun bami ton asak. Gen unun yan yagit:

'Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.
Bisap morapmi dabil sinjanek kokdan, mani dima kanba pisokdisak.

¹⁵ Unun do anek on amin but teban kili awit. Gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pan sogwit, ae dabilni waman sogwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanyo aba pisanban nagon tobilba tagi panmilip abom.'

¹⁶ Mani ji dabilji da tagi pindakgan, ae mirakji da tagi nandan, do ji kisik kisik ekwan.

¹⁷ Asisi dayisat, kalip kombi amin morapmi gat ae amin kilegi morapmi gat da yo ji da abisok pindak nandanyo an unun pindat do but kindap pawit, mani dima pindakgwit. Ae abisok ji da gen nandan unun nandak do but kindap pawit, mani dima nandawit."

*Jap yet tintinjok dakon mibili yoyigit
(Mk 4.13-20 ae Lk 8.11-15)*

¹⁸ Yesu da sanjenek yan yagit, "Kili jap yet tintinjok dakon tilak gen dakon mibili dayiko nandani.

¹⁹ Amin Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen nandanej butni dima pison unun jap yet kosiron mawit unuden. Yokwi Ami da abin gen tagi butnikon ton unun gwayen panjisak.

²⁰ Jap yet tipmi ton timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop

dakon gen nandanej unun bisapmon gin kisik kisigon da abidosok.

²¹ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit, do bisap pisipmisok akdak. Jigi mibili mibili altan imni ae Pinjkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yipban wital kisak.

²² Ae jap yet jon keli ton timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop dakon gen nandisak, mani miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae monen da ankilikban unun do galagisi nandanej unun da Pinjkop gen witinban bami dima tosok.

²³ Mani jap yet miktim tagisikon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop dakon gen nandanej mibili nandan kimokdok. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30 yan tantan an."

Jon pigaga kwon unun dakon tilak gen

²⁴ Yesu da tilak gen kinda gat yan yoyigit, "Pinjkop da Amin Kila Asak unun yan. Amin kinda da jap yet pigagani kon tintinagit.

²⁵ Mani amin dipmin pak mudanekwa uwalni da abin jap yet tagi yopgut unun bikbikgan jon yokwi dakon yeri tintinanej kigit.

²⁶ Jap yet kwanek bami tok do anakwa jon yokwi kisi kwan wawit.

²⁷ "Kwanekwa pindagek pi monji da kin pi ami analon anek yan iyiwit, 'Amin tagi, gak pigokon jap yet tagi bangin yopgul kagagwan jon yokwi unun nianon da kwawit?'

²⁸ "Iyiba yan yagit, 'Uwal kinda da tintinagit.'

"Yanban iyiwit, 'Nian nandisal? Kin jon yokwi pilitneq do nandisal bo nian?'

²⁹ "Yanba yan yoyigit, 'Dima. Jon yokwi pilitni kan, jap bami di kisi pilitdan.

³⁰ Yum pindagakwa jap gat jon gat kisi kwanekwa bami pakpak bisapmon jap bami pakpak pi monjino yan yoyiken: Mibiltok ji jon yokwi kindapmon sok do baljan gwilik yopni. Anek jap bami pan iligek jap yutnokon pawigi yopni.'"

Mastat kindap dakon yeri dakon tilak gen

(Mk 4.30-32 ae Lk 13.18-19)

31 Tilak gen kinda gat yan yoyigit: “Pinjkop da Amin Kila Asak unun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet pinikon kwaokgit.

32 Mastat yet unun jap yet kisi morap dakon pinji. Yeri monijisisok. Mani kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapman mudanek kindap da yan kwosok. Ae kilinj madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unungwan yikgan.”

Yis dakon tilak gen

(Lk 13.20-21)

33 Yesu da aeni tilak gen kinda gat yan yoyigit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anakwan plaua unun kisisi paptan madep tawit.”

Yesu tilak genon dagin Pinjkop dakon gen yagit

(Mk 4.33-34)

34 Gen morap unun Yesu da minjat amin kabi yoyigit unun tilak genon dagin yagit. Gen noman dima yoyin tentenagit. Tilak gengin yoyigit.

35 Yan anakwan kombi gen kinda kalip yanbi unun bami ton agit. Gen unun yan: “Nak da ji tilak gen dayiken.

Yo kalipsi Pinjkop da miktim wasagit bisapmon pasili tawit da ae abisok ton unun do dayiken.”

Jon yokwi pigaga kwon dakon mibili yoyigit

36 Yesu da minjat amin kabi madepsi yopmanek yutnon wigakwan pandetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, “Jon pigaga kwon dakon tilak gen unun dakon mibili yanbi nandano.”

37 Iyinja yan yoyigit, “Jap yet tagi yopmandak amin unun Amin Dakon Monji.

38 Pi unun on miktim. Anek jap yet tagi unun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan minjat amin kabiyo. Ae jon yokwi unun Yokwi Ami dakon minjat amin kabiyo.

39 Anek uwal jon tintinagit unun Sunduk, ae jap pakpak bisap unun miktim da mudosak bisap madep. Ae jap bami pakpak pi monji unun Pinjkop dakon anelo kabini.

40 “Amin da jon pilik kindapmon soson unuden gin bisap mudok mudogikon yan gin altokdisak.

41-42 Amin Dakon Monji unun anelo kabini yabekban unun da yo morap yokwi agak dakon yo panalon an gat ae yokwi pakpak amin gat kisi Iyi Kila Asak da kagagwan ban pilik maba kindap tepmisi sosok unungwan pigikdan. Pigi unungwan kunam tagek iyon iyon yanek egipdan.

43 Unun bisapmon amin kilegi kabi Datni da Amin Kila Asak da kagagwan gildat da tentenosok unuden tentenjanek egipdan. Nak da gen yosot pakyanji nandani.”

Monej witjinbi dakon tilak gen

44 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun monej kinam kinda witjinbi yombem. Amin kinda da monej kinam kinda miktim kagagwan yipbi nan kan kawan aeni anki sibigit. Anek but galak nandanek yo kabini tan imgwit unun kisisi aminon yuman nanek unun dakon moneji ban unun miktim tim yuman nagit.”

Kindirin mani tonji dakon tilak gen

45 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ae Pinjkop da Amin Kila Asak unun monej ilit amin kinda yombem. Unun amin yo tomni wikwisi wisin pindat do pi asak.

46 Anek kindirin kinda wagil mani tonji tomni wukwisi kinda kosok bisapmon kin yo kabini tan imgwit unun kisisi aminon yuman nanek unun dakon moneji ban unun kindirin tagisi yumgut.”

Tap kilap simi simi yik dakon tilak gen

47 Yesu da sanbenek yan yagit, “Aeno tilak gen kinda dayiko nandani. Pinjkop da Amin Kila Asak unun tap kilap simi simi yik yombem. Amin da unun yik pakbi idapgan yipba pikwan tap kilap mibili mibili yikgan pikwan.

48 Pigi tujanba ilikba ilenikon wikwan yigek tap kilap kokwinikan. Tagi amin

idap madepmon yopmanjek yokwi amin maba kwan.

⁴⁹ Miktim dakon bisap mudosak bisapmon yan gin altokdisak. Anelo kabi da abin amin yokwi amin kilegi da bikbigon ekwan unun timitdan.

⁵⁰ Timigek maba kindap tebanon pikek unungwan kunam tagek iyon iyon yanek egipdan.

⁵¹ Yan yanek Yesu da pandetni yan yoyigit, “Gen morap dayisat unun dakon mibili nandan mudon bo dima?”

Yoyinban iyiwit, “O, nandan mudoman.”

⁵² Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban dakon yoyindet amin Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon mibili kaluk nandanek nandan gadasak unun yut kinda dakon ami yombem. Unun amin yo kabi yopyop tamonikon kin yo kalugi ae kalipmi kisi panabin amin yolisak.”

Nasaret amin da Yesu do kurak tangwit

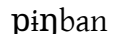
(Mk 6.1-6 ae Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu unun tilak gen morap yoyin mudanek unun kokup yipmanjek

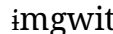
⁵⁴ iyi da kokupmon kigit. Unudon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi amin yoyin degakwan tamtam yanek yan yawit, “Nandan kokwin tagisi ae wasok tapmimi ton agak dakon tapmim dukwan ban pagit?”

⁵⁵ Unun kisit kilda dakon monji. Meni unun Maria, ma? Ae padik padik kabini Jems, Josep, Saimon ae Judas, ma?

⁵⁶ Anek samini kabi bikbik ninon ekwan. Yo morap unun dukon timikgit?”

⁵⁷ Yan yanek kurak tan iminek nandaba pinbanimgwit.

Yan nandanek egakwa Yesu da yan yoyigit, “Kombi amin kinda iyi dakon kokupni ae diwatniyo da nandaba pinban iminakwa miktim diwarikon amin da nandaba wikwan iman.”

⁵⁸ Amin unun dima nandan gadanimgwit, do Yesu unudon wasok tapmimi ton morapmi dima agit.

14

Erot da yanban Jon anjakgwit

(Mk 6.14-29 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹ Kila amin madep Erot unun Yesu dakon gen bin nandanek

² oman amin kabini yan yoyigit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun kimoron da pidak, do wasok tapmimi ton agak unun dakon tapmim tan imisak.”

³⁻⁴ Kalip Erot da padige Pilip dakon minatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, “Gak gen teban yapmanjek padigigo dakon minatni tuwil pal. Unun tagi dima.” Gen unun nandanek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanek nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

⁵ Erot unun Jon anakban kimotjak do nandagit, mani amin da Jon unun kombi amin kinda yan nandawit. Do amin do pasalek Jon dima anjakgit.

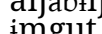
⁶ Don Erot dakon altok altok bisap do nandanek jap noknok awit bisapmon Erodias dakon gwi da kap aban Erot da kanek nandaban yo madepsi agit.

⁷ Anek yan teban tok kinda anek yan iyigit, “Yo nido nayiki, tagi gaben.”

⁸ Iyiban meni da gwi nandak nandak iban Erot yan iyigit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busuni idapmon yipman nabi.”

⁹ Gen yan yanban Erot burikon jigi nandagit, mani amin jap nawit unun da inamon yan teban tok agit unun do pasalek gen yagit dima kirinikgit. Obip amini yoyinban minatjok da gen iyigit unuden anek

¹⁰ dam tebanon kin Jon dakon busuni mandan dagawit.

¹¹ Mandan dagan idapmon yipman anabin minatjok unun do iba anki meni doimgut.

¹² Anakwan Jon dakon pandetni da kin bumjotni abidan anki wayikgwit. Wayigek kin Yesu unun dakon geni iyiwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mk 6.31-44 ae Lk 9.10-17 ae Jon 6.1-13)

¹³ Yesu unun Jon anakba kimakgit dakon gen bin nandanek iyi gin bot kinda abidanek miktim amini minikon kigit.

Kinjakwan minjat amin kabi madep Yesu unudon kisak yan nandanek kokupni yopman yopman anek pakbi idap ilenjanan yol ankiwit.

¹⁴ Anakwa bot unun panji ilenikon agakwan Yesu pin ilenikon winjek amin kabi madepsi pindak bupmi nandanek sot amin panmilip agit.

¹⁵ Anakwan pilindo panjetni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktim amini minikon ekwan, ae gildat kili pigikdisak, do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin kinjek iyi do jap yuman noni."

¹⁶ Yanba yan yoyigit, "Nido kini? Disi jap yomgut."

¹⁷ Yoyinban yan yawit, "Ninon jap morapmi dima. Bret kisit kinda ae tap kilap bamori dagin tan nimanj."

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Unun nagon panopni."

¹⁹ Yan yanek amin morap jon timon yitni do yoyigit. Anek bret kisit kinda ae tap kilap bamot pabidank Kwen Kokup sintanjek gisamikgit. Yan anek bret jokgalek panjetni do yoban unun da amin do yomgwit.

²⁰ Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nawit. Nanba bret diwat tawit unun panjetni da similba yik madepsi 12 kabi yan tugawit.

²¹ Wili 5 tausen da jap nawit. Ae minjat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

*Yesu pakbi idapmon baman baman kigit
(Mk 6.45-52 ae Jon 6.16-21)*

²² Yesu panjet kabini boron wigek pakbi idap teri kinda unun da kalip wigini do yoyigit. Kinakwa Yesu minjat amin kabi madep yoyinban kiwit.

²³ Yoyinban kinakwa iyi gin ilen kindakon bisit ak do wigigit. Wigi gildat pigakwan iyi gin ilenon egipgut.

²⁴ Yesu ilenon egakwan panjet kabini boron da kin dubak tanakwa mirim da abin bot tomnikon tidanjakwan pakbi da madepsi tamaligakwan bot tobil tobil agit.

²⁵ Kili wisawisa do Yesu da pakbi idapmon baman baman kin panjetni kabikon noman tan yomgut.

²⁶ Pakbi idapmon baman baman apban kanek panjetni si pasalgwit. Anek "Kon kinda abisak!" yan yanek yan tidawit.

²⁷ Yan tidanjakwa unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji si teban tanek egipni. Nak naga abisat. Dima pasolni."

²⁸ Yoyinban Pita da iyigit, "Amin Tagi, gaga abisal kan, yanbi pakbi kwenon da baman baman gagon opbo."

²⁹ Iyiban Yesu da yagit, "Kili op." Yan yanban Pita da bot yipmanek pin pakbi kwenon bamanek Yesukon kigit.

³⁰ Kinjakwan mirim unun tebai aban kan pasalek pakbi kagagwan timisok di pigek yan tidanjek yagit, "Amin Tagi nak anpuluga!"

³¹ Yan tidanban unudon gin Yesu da Pita abidank yan iyigit, "Gak nandan gadatgo pisipmi, nido but bamot asal?"

³² Yan iyiban boron wigakwal mirim dagagit.

³³ Daganakwan boron yikgwit amin unun Yesu gawak iminek yawit, "Asisi, gak Pinjop dakon Monji."

*Genesaret miktimon Yesu da sot amin
morapmi panmilip agit
(Mk 6.53-56)*

³⁴ Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon kin ilenikon wigakwan

³⁵ unun miktim amin da Yesu kan nandanjo awit. Kan nandanjo anek Yesu abik dakon gen bin sanbenba miktim teri teri kigit. Kwan nandanek sot amin kisisi panabin yopmanakwa

³⁶ sot amin da Yesu dakon paba pigik diwatni igayik do bisit tebai iyiwit. Igayiwit amin unun kilek tan mudawit.

15

*Pinjop dakon gen teban da babik dakon
gen yapmanjak
(Mk 7.1-13)*

¹ Parisi amin diwari gat ae gen teban yoyindet amin diwari gat Jerusalem kokup papmon da obinek Yesu yan iyiwit,

² "Nido panjet kabigo babik dakon gen teban yapmanek kisiri dima suganjek jap nonj?"

³ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pinƙop dakon gen teban yipmanek babikji dakon gen pan̄teban anek unun ban pan ekwan. Unun tagi dima.

⁴ Pinƙop da yan yagit, ‘Ji meŋ datyo dakon pin̄bi egek geni guramitni’ ae kinda gat yan yosok, ‘Amin kinda da meŋ datyo do gen yokwi kinda yosak kan, unun amin si anakba kimotjak.’

⁵ Mani ji da amin gulusun yoyin degek yan yoyan, ‘Meŋ datyo do nandaba wikwanek yo kabi unun do pan̄pulugogi unun Pinƙop do paretni kan unun tagi’ ji da sun yan yoyan.

⁶ Ji yan anek babikji dakon gen teban guramigek Pinƙop dakon gen teban maba kisak.

⁷ Ji jamba but amin, Pinƙop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandak an̄tagap aban ji do gen yan̄si mandagit:

⁸ ‘Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep naman, mani but dasi nak dima nandan naman.’

⁹ Iyi dakon gen teban do, “On unun Pinƙop dakon gen” yan yanek amin yoyin dekan. Nak gawak naman unun koko yo isali asak.”

Yo noknogi da amin dakon but dima an̄upbal asak
(Mk 7.14-23)

¹⁰ Yesu da min̄at amin kabi madep yan ilikban apba yoyigit, “Gen dayiko mirak yopmanek nandaba pisosak.

¹¹ Yo si nono pikwan unun do Pinƙop da nandaban yokwi dima asak. Mani gen yoman unun do Pinƙop da nandaban yokwi tosok.”

¹² Yan yanban pan̄detni da obin yan iyiwit, “Gen on yan̄aki Parisi amin dakon but yokwi ton̄ gak unun di nandisal, bo dima?”

¹³ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Kwen Kokup Datno yo iyi dima kwaokgit unun gelimbil pilik mudokdisak.

¹⁴ Ji on amin do nandaba kik dima ani. On amin kosit yolik amin dabili mini yombem. Dabili mini kinda da notni kinda

kosit yolisak kan, kisi bamot gapmakon mokdamal.”

¹⁵ Yanban Pita da Yesu yan iyigit, “Gak amin tilak gen yoyil unun dakon mibili tagi niyin̄bi nandanen?”

¹⁶ Yanban Yesu da yan yagit, “Jiyo kisi dima nandan pison?”

¹⁷ Jap morap noman unun kwasopninon pigeƙ kosiri nan̄ abigisak.

¹⁸ Mani gen yokwi yoman unun nandak nandakninon da win̄ butnin pan̄upbal asak.

¹⁹ Yo unun yan do yosot: nandak nandak yokwi, amin dapba kimot, yumabi an̄pak mibili mibili, kabo, topmon da gen pikon yopyop, ae yanba yokwi tok.

²⁰ Amin da unun an̄pak morap anakwa Pinƙop da pindakban yokwi an. Mani ji kisitji dima suganek jap non̄ unun da yokwi dima asak.”

Kenan min̄at kinda Yesu nandan gadan imgut
(Mk 7.24-30)

²¹ Yesu kokup unun yipmanek Tair ae Saidon kokup bamot tomal unudon kigit.

²² Kin̄ altaƙakwan Kenan min̄at kinda unudon egipgut unun da abin̄ yan tidanek yan yagit, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam! Gwano kon̄ da madepsi an̄upbal asak.”

²³ Yanban Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit. An̄akwan pan̄det kabini da obin̄ek Yesu yan iyiwit, “Min̄at on yan tidanek jigi nimin̄ek noldak. Unun tagi dima. Iyin̄bi kwan.”

²⁴ Yanba Yesu da yan yagit, “Pinƙop da nak Israel amin sipsip kabini pasilbi unun ban̄gin pan̄pulugoken̄ do yabekgit.”

²⁵ Yanban nandanek min̄at da abin̄ gawak imin̄ek yan iyigit, “Amin Tagi, an̄pulugoki dosi nandisat!”

²⁶ Yan yanban Yesu da iyigit, “Min̄at mon̄jiyo dakon jap pin̄an do yomyomi mini.”

²⁷ Yanban min̄at da yan iyigit, “Amin Tagi, bami yosol, mani pin̄an tewigi da tamokon da jap jimjim mon̄ unun tagi non̄.”

²⁸ Yanban Yesu da nandanek yan iyigit, “O min̄at, nandan gadatgo unun wukwisi. Yo

nido yal unun yan gin altan gamdisak.” Yan iyinjakwan unudon gin gwi kilek tagit.

Yesu sot amin morapmi panmilip agit

²⁹ Yesu unun kokup yipmanek Galili Pakbi idap da ilenikon kigit. Kinjek unudon da ilen kindakon pawigi yikgit.

³⁰ Pawigi yigakwan minat amin kabi madepsi da sot amin morapmi panapgwit. Kandapmi yokwi ae girenjikbi, dabili mini, amin kadim, ae sot mibili mibili ton unun Yesu da buron panabin yopmanakwa panmilip agit.

³¹ Anjakwan kadim da gen yawit, ae kandapmi yokwi ae girenjikbi da kosit agipgwit, ae dabili mini da sintawit. Amin da unun pindagek Israel dakon Pin kop do tamtam yanek ankwisiwit.

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut (Mk 8.1-10)

³² Yesu da pan det kabini yan yoban apba yan yoyigit, “On minat amin kabiyon nin gat gildat kapbi egipmaman. Kili japni kisi nan mudan, do nak bupmi nandan yomisat. Jap dima yominjek yabetno kini kan, kosiron injam kimot anek man potdan.”

³³ Yanban pan detni da yan iyiwit, “On miktim amini minikon bret morapmi dukon ban on minat amin morapyo yomno noni?”

³⁴ Yanba yoyigit, “Jikon bret nian da ton?”

Yanban yawit, “Ninon bret 7 ae tap kilap moningok bamorisok dagin tan niman.”

³⁵ Yan yanakwa Yesu da minat amin kabiyon madep miktimon pabin yitni do yoyigit.

³⁶ Yoyinban yigakwa Yesu da bret 7 kabi gat ae tap kilap gat timik Pin kop ya yan iyinjek pudan pan detni do yoban unun da amin do yoba nawit.

³⁷ Kisi aripmisi nanba jap diwat tawit unun pan detni da timigek yik madepsi 7 kabi similgwit.

³⁸ Wili 4 tausen da jap nawit. Ae minat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

³⁹ Yesu unun minat amin kabi madepsi yoyinban kinakwa iyi boron wigek Magadan tet do kigit.

16

Yesu da wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mk 8.11-13 ae Lk 12.54-56)

¹ Parisi amin ae Sadyusi amin diwari da Yesu ankwel do anek opgwit. Asi Pin kop dakon pi nan asak bo dima yan do wasok tapmimi ton kinda aban koni do iyiwit.

² Iyiba yoyigit, “Gildat pigik do anjakwan ji yan yon, ‘Kwen gami asak, do anwa bisap tagisi.’

³ Ae wisa dagokdosi ji yan yon, ‘Gikwem pili ae kwen gami asak, do sikak mirimyo akdisak.’ Ji gildat wisayo pindagek kokwin tagisi an, mani abisok bisap ekwaman unun kanek kokwin tagi dima an.

⁴ Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pin kop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nan gin kokdan.”

Yan yoyinjek yopman kigit.

Parisi ae Sadyusi amin dakon yis dakon tilak gen

(Mk 8.14-21)

⁵ Yesu gat pan detni gat pakbi idap teri kinda kiwit bisapmon pan detni bret do in tanek kiwit.

⁶ Yan aba Yesu da yan yoyigit, “Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat unun dakon yis do pakyan si kan kimotni.”

⁷ Yanban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

⁸ Gen unun yanba Yesu burikon da pindak nandan yo anek yan yoyigit, “Ji nido ninon bret mini yan yon? Ji nandan gadatji pisipmi!

⁹ Ji butji sigin pakyan si dima nandan pison, ma? Nak bret 5 kabi ban amin 5 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si in ton?

¹⁰ Ae bret 7 kabi ban amin 4 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si in ton?

¹¹ Nak bret do yat yan nandan, ma? Dima. Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat

dakon yisni do pakyanjsi kan kimotni, nak unun do dayit.”

¹² Yan yanban nandanek buri pisawit. Bret dakon yis do dima yosok, Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yoyindetni top-topmi do kan kimotnen do yosok yan nandawit.

*Pita da Yesu dakon mibili yan tenjenagit
(Mk 8.27-30 ae Lk 9.18-21)*

¹³ Yesu Sisaria Pilipai kokup pap ankapmat anek pandetni yan yoyigit, “Amin da Amin Dakon Monji do namin amin kinda yan yon?”

¹⁴ Yanban iyiwit, “Diwari da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae diwari da Elaija yan yon, ae diwari da kombi amin Jeremaia, bo kombi amin nwanjwari kinda yan yon.”

¹⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

¹⁶ Yan yoyinban Saimon Pita da yan iyigit, “Gak Kristo, Pinjop egip egipmi ton unun dakon Monji egisal.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak kisik kisik tagi abi. Gen yal unun miktim amin kinda da dima goligit. Kwen Kokup Dat da iyi goligit.

¹⁸ Nak yan gayisat, mango unun Pita. Anjakwan tip unun da kwenon panmuwukbi kabino panmuwuk yopbo Tipdom dakon tapmim da aripmi dima pabij yopmanjakwan toktogisi tan an kikdisak.

¹⁹ Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon yoma witdal gaben. Gen miktimon yan anteban abi, Kwen Kokupmon Pinjop da yan gin yan anteban asak. Ae gen miktimon yan witdalbi, Kwen Kokup-mon Pinjop da yan gin yan witdaljak.”

²⁰ Yan yanek Yesu da pandetni dima yoni do kirinik yominek yan yoyigit, “Nak Kristo egisat unun amin kinda dimasi iyini.”

**Yesu kimot bisapni kwan
tanjakwan pandetni da iyi
dakon anpak ani do yoyin
degit**

(Kilapmi 16.21-20.34)

*Kimagek pidosak unun dakon but piso
yagit*

(Mk 8.31-9.1 ae Lk 9.22-27)

²¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek yo noman tan imdan unun do pandetni yoyinek yan yagit, “Nak Jerusalem kokup papmon kinjek kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin unun da yo yokwisi an naminek nikba kimotdisat. Anek gildat kapbi anjakwan Pinjop da aban pidokdisat.”

²² Yanban Pita da unun gen nandanek Yesu ilenikon anki tebai yan iyigit, “Amin Tagi! Unun yo morap dimasi altan gamni!”

²³ Yanban Yesu da Pita yan iyigit, “Sunduk gak nepman det! Kosit sopsop dima anjam. Gak Pinjop dakon nandak nandak nan dima yoldal, gak amin dakon nandak nandak nan yoldal.”

²⁴ Yan yanek Yesu da pandetni yan yoyigit, “Amin kinda nak nol do nandisak kan, unun amin iyi dakon galaktok morapni kisi yopman mudanek tilak kindapni guramigek nak noljak.

²⁵ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Amin kinda da miktim dakon yo morap pan egakwan egip egipni pasiljak kan, unun yo morap da nian anek anpulugoni? Bo egip egipni aeni abidok do tomni ninan yumjak?

²⁷ Amin Dakon Monji unun Datni dakon tilimni gat ae anelo kabini gat apdisak. Unun bisapmon minjat amin morapyo anpakni awit unun da aripmon tomni yomdisak.

²⁸ Nak asisi dayisat, on akgan kabikon da di dima kimagek egakwa gin Amin Dakon Monji unun kila amin madep mani panek apban kokdan.”

17

*Yesu dakon giptimi kulabik agit
(Mk 9.2-13 ae Lk 9.28-36)*

¹ Gildat 6 kabi mudanakwa Yesu da Pita, Jems ae padige Jon yoyinban bujon yolba ilen dubagi kindakon pawigi iyi gin egipgwit.

² Henon egek kanakwa Yesu dakon giptim nwanjwarisi agit. Anakwan tomno dabilniyo gildat da yan tenenagit. Ae imalniyo kisi kwakwagisi ae tenenini toni agit.

³ Yan aban kanakwa Moses gat Elaija gat altanbal Yesu gat gen yan nandatyo aba pindakgwit.

⁴ Yan anakwa Pita da Yesu iyigit, “Yoyindet, nin idon egip do tagisi nandan. Gak da tagi yan nandabi kan, nak da yut kaben kapbi aben. Kinda gak do, kinda Moses do ae kinda Elaija do aben.”

⁵ Pita da gen yanakwan gin gikwem tenenini madep da pin ilimik yominakwan gen kinda unjungwan da yan noman tagit, “Unun Monjino, but dasi galak tan imisat, ae unun do nandabo wagil tagisisi asak. Ji geni nandani.”

⁶ Panjetni gen unun nandanek miktimon man pagek madepsi pasal nimmikgwit.

⁷ Yan aba Yesu da abin giptimikon witjnek yan yoyigit, “Ji dima pasalek pidabit.”

⁸ Yan yanban pidan kwen sintanek amin bamot dima pindakgwit, Yesu nanjin kawit.

⁹ Henon da tobil pinnek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindan unun dakon gen amin kinda dima iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak unun bisapmon tagi yoyini.”

¹⁰ Panjetni da Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon, ‘Elaija mibiltok abinakwan Kristo unun bujon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹¹ Iyinja Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija da abin yo morap panjaluk akdisak.

¹² Mani Elaija kili apgut, aban amin da dima kanba pisagit, do galaktokni yolek yo yokwi mibili mibili an imgwit. Ae Amin

Dakon Monji ununyo kisi yo yokwi mibili mibili yan gin anjmdan.”

¹³ Yan yanban panjetni da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin do yosok yan nandaba pisagit.

*Yesu da monji kinda konni yol imgut
(Mk 9.14-29 ae Lk 9.37-42)*

¹⁴ Yesu gat panjetni kapbi gat ilenon da pin minat amin morapmi muwukgwit kabikon kinakwa amin kinda da abin Yesu da buron gawagek yan iyigit,

¹⁵ “Amin Tagi, gak monjino do bupmi nandan ibi! Unun bisap morapmi tebaisi nimmimegek jigi tepmiyo madepsi pasak. Anek bisap morapmi kindapmon mosok bo ae pakbi kagagwan man pigisak.

¹⁶ Nak panjet kabigokon ankiko anmilip ak do antidok ayin.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan yagit, “Ji nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik daben? Monji unun nagon anogut!”

¹⁸ Yan yoyinban anopba Yesu da kon unun gen tebaisi iyinban win abiginakwan unun bisapmon gin monji unun kilek tagit.

¹⁹ Anakwan don panjetni iyi gin obin Yesu yan iyiwit, “Nin nido kon unun yol do antidok aman?”

²⁰⁻²¹ Yanba yan yoyigit, “Ji dakon nandan gadatji unun pisipmisi, yan do anek antidok ayin. Nak asisi dayisat, ji dakon nandan gadatji unun monjisisok, mastat yet yombem tan damisak kan, ji kabap on iyinja tuwil ki timi kindakon tagi kisak. Ae pi morap kisi tagi ani.”

²² Yesu panjetni gat Galili miktimon muwugek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji amin da uwal da kisiron yipba

²³ unun da anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan Pin kop da kimoron nan aban pidokdisak.” Gen unun yanban nandanek bupmisi nandawit.

Yesu Telagi Yut Madep do takis yomgut

²⁴ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kin altanakwa Telagi Yut Madep dakon takis timit timit amin da Pitakon kin

yan iyiwit, “Yoyin detgo Telagi Yut Madep do takis yopmandak bo dima?”

²⁵ Yanba Pita da yagit, “O, yopmandak.”

Pita da yan yoyinek yutnon wigi gen kinda dima yanakwan Yesu da kalip yan iyigit, “Saimon gak nian nandisal? On miktimon kila amin madep madep takis timikgan, unun takis namin da yopmanjan? Iyi dakon monjini da bo amin njwaknwari da yopmanjan?”

²⁶ Yanban Pita da yagit, “Amin njwaknwari da yopmanjan.”

Yanban iyigit, “Yando, iyi dakon monjini da takis dima yopmanjan.”

²⁷ Mani nin takis dima yopnen kan, uwal annimdan. Do gak pakbi idapmon kin nap yipbi pikwan tap kilap mibiltok anjatjak unun da gen kagakon monej kinda tanban kokdisal. Unun monej nan nit do Telagi Yut Madep do takis yopbi.”

18

Mibiltok amin egip egip dakon gen (Mk 9.33-37 ae Lk 9.46-48)

¹ Unun bisapmon pandetni da Yesukon kinjek yan iyiwit, “Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan namin da amin diwari yapmanek man madepni ton?”

² Yanba Yesu da amin monin kinda iyinban opban pandetni da bikbigon yipban agakwan

³ yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji kulabik anek amin monin da tilagon dima egipni kan, ji Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima egipdan.”

⁴ Amin kinda iyi do nandaban pinjakwan amin monin da tilagon egipjak kan, unun amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan man madepni ton.

⁵ Ae amin kinda da amin monin oden kinda nak nandan gadan naminek egakwan anpulugosok kan, unun amin nak nan anpulugosok.”

⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda da amin monin kinda nak nandan gadan naminek egakwan yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anjakwan amin da wit misinjit tip

madep tegikon waman maba tap ilarigwan pigek kimotjak kan unun tagi.

⁷ “Miktimon amin ekwan, awa! Amin diwari da yokwikon depdan. Mani yokwi ani do yabetdan amin, awa!

⁸ “Kisitgo bo kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, mandan dagan mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo bo kandapgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁹ Ae dabilgo da yokwi aki do gayisak kan, pilik mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda piligek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

¹⁰⁻¹¹ Ji kan kimotni. Amin monin dakon aneloni Kwen Kokupmon Pinjkop da inamon toktogisi ekwan. Do amin monin do nandaba yo isali dima ani.”

Sipsip pasilbi dakon tilak gen (Lk 15.3-7)

¹² Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nian nandan? Amin kinda sipsipni 100 kabikon da kinda pasiljak kan, nian asak? Kan 99 kabi ilej obakon yopban jap nanek egakwa kalonji pasiljak unun wusik do kisak.

¹³ “Nak asisi dayisat, sipsipni kan kwosak bisapmon but galak madepsi nandakdisak. 99 kabi dima pasilgwit unun do tagi nandisak. Mani kalonji pasiljak nan kan kwokdisak unun do kisik kisik madepsi nandakdisak.

¹⁴ Yangin Kwen Kokup Datji da amin monin kinda pasiljak do dima galak tosok.”

Not yokwi aban anmilip ak dakon gen

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Notgo kinda yokwi angaban kan, kin kanbi disilgin gen unun yan anmilip ak do pi anjil. Gengo nandan yawokban kan notgo abidanbi gagakon apjak.

¹⁶ Mani gengo dima nandan yawokban kan, amin kalonji bo bamori yan timikbi kini.

‘Yan anek ji amin bamori bo kapbi da gen unun tagi anjeban ani.’

¹⁷ Unun amin kapbi dakon gen dima nandisak kan, kin panmuwukbi kabikon

mibilni yoyini. Anjek panmuwukbi kabi dakon gen dima nandisak kan, unun amin yokwisi asak. Unun amin do Pinjkop dima nandan iman amin ae takis timit timit amin yan nandan imni.

18 “Nak asisi dayisat, gen miktimon yan anteban asal, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan anteban akdisak. Ae gen miktimon yan witaldaldal, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan witaldisak.

19-20 “Nak sanbenek yan dayisat, on miktimon amin bamori bo kapbi nak da manon da muwutni kan, nak bikbiknikon egipben, do but kalon anjek yo kinda do bisit yoni kan, Datno Kwen Kokup egisak unun da tagi damjak.”

Pi monji bupmini mini dakon tilak gen

21 Unun bisapmon Pita da abin Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, notno kinda da yokwi anaban kosiri nian da yokwini yopman iben? Kosiri 7 kabi bo nian?”

22 Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak yan gayisat, yokwini kosiri 7 kabi dima, yokwini yopman ibi kosiri 77 kabi yan asak.

23 “Nandani, Pinjkop da Amin Kila Asak unun yan. Kila amin madep kinda pi monjini da goman an imgwit, unun gomani panjilek ak do nandagit.

24 Wasanek gomani panjilek anakwan amin kinda anan opgwit. Unun amin goman monej 50 milion danari.

25 Mani goman unun sopsop dakon monej unun da aripmon dima tan imgut. Do kila amin madep da unun amin gat gwakni gat oman amin egakwa tomni do amin da monej iba gomani sopjak do yagit. Ae yo morapni yuman nan mudanek unun dakon monej ban goman sopjak do amin tagini da gen tebai yagit.

26 “Oman monji gen unun nandanek amin tagi njakben an iminek bisit tebai yan iyigit, ‘Butgo yawori tanakwan egaki don gomango kisisi sopben.’

27 Yan yanban amin tagini da bupmi nandan iminek goman madepni yipman iminjakwan isal kigit.

28 “Anjakwan oman monji unun wanga pigi pi isalni kinda unun goman monej 10 danari tan imgut unun kagit. Kanek tegikon tebai abidanek gen tebai yan iyigit, ‘Gomano agil unun panop!’

29 “Pi isalni unun geni nandanek njakben an iminek bisit tebai yan iyigit, ‘Butgo yawori tanakwan egaki don gomango gaben.’

30 “Mani geni dima nandanek pi isalni abidan anki dam tebanon yipmanek gomani iminek don wanga pisak do yagit.

31 Anakwan pi isalni diwari da kanek buri yokwi tanba kin amin taginikon yo unun agit do iyiwit.

32 “Yanba nandanek amin tagi unun da oman monji unun iyanban opban yan iyigit, ‘Gak pi monji yokwi. Gak bisit tebai nayanbi goman kisisi yipman gamit.

33 Nak da bupmi nandan gamit, gak nido pi isalgo do bupmi yan gin dima nandan imil?”

34 Yan yanek japmi nandanek obip amini yan yoyigit, ‘Ji anakba tepmi nandanek gomano kisisi sopban don yipbo kisak.’”

35 Tilak gen on dakon wasipmi do Yesu da sanbenek yan yagit, “Yan gin notji da yokwi andaba yokwi yopyop but dasi nandanek dima ani kan, Kwen Kokup Datno da yo jig yan gin an damdisak.”

19

Yesu da minjat panjwinit dakon gen yagit (Mk 10.1-12 ae Lk 16.18)

1 Yesu gen unun yan mudanek Galili miktim yipmanek Jordan Pakbi teri kinda Judia miktimon kigit.

2 Kinjakwan minjat amin kabi madepsi da yol anan kinakwa Yesu da sot amin morapmi panmilip agit.

3 Anakwan Parisi amin diwari da Yesukon abin anjkwalek yan iyiwit, “Nin da gen tebanon nian tosok? Amin kinda da minjatni galak toknikon tagi kwinitjak, bo dima?”

4 Yanba Yesu da yan yagit, “Ji Pinjkop da papiakon gen kinda tosok unun dima manjin kawit? Unun yan tosok,

'Wasok wasogikon Pinjkop da amin wasanej minjat ae wiliyo kisi wasagit.'

⁵ Wasanej yan jagit,

'Wili da menji datniyo yopmanek minjatni gat muwukbal giptim kalonji anjil.'

⁶ Gen yan tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal. Unjun do Pinjkop da minjat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panwasekdo."

⁷ Yan yanban Parisi amin da iyiwit, "Yan kan ae mibili nido Moses da gen teban kinda yan mandagit? Gen unjun yan: 'Amin kinda minjatni kwinit do kan, minjat pankwinit papia kinda mandan iminek kwinitjak.'"

⁸ Yanba Yesu da jagit, "Moses unjun but tebanji do anek gen teban unjun mandagit. Mani wasok wasogikon minjat pankwinit dakon kosit unjuden kinda dima tagit.

⁹ Yan dayisat, amin kinda minjatni yumabi dima anakwan kwinegek minjat kaluk pasak kan, unjun wili iyi yumabi asak."

¹⁰ Panjetni da gen unjun nandanek yan iyiwit, "Yan kan minjat eyo dima anek egipdo."

¹¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Amin diwari Pinjkop da panpuluganakwan minjat dima panek tagi egipni.

¹² Ae amin diwari unjun giptimni yokwi da alton, ae diwari amin da yabi pabi, ae diwari Pinjkop da Amin Kila Asak dakon pi do nandanek egip egipni parekgan, yan do anek minjat dima pan. Gen on abidok do nandan amin unjun tagi abidoni."

Yesu da amin monij yopba iyikon opni do jagit

(Mk 10.13-16 ae Lk 18.15-17)

¹³ Unjun bisapmon amin da minjat monjiyoni Yesu da kisitni kwenikon wutjinek bisit anyomjak do panopgwit. Panopba panjetni da dima panopni do tebai yoyiwit.

¹⁴ Yan aba Yesu da panjetni yan yoyigit, "Minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unjun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unjuden amin dakon."

¹⁵ Yan yanek kisitni minjat monjiyo da kwenon wutjinek don unjun kokup yipman kigit.

Monji gimonj kinda yoni morapmi da Yesu yol do jagit

(Mk 10.17-31 ae Lk 18.18-30)

¹⁶ Bisap kindakon amin kinda da Yesukon obinek yan iyigit, "Yoyijet, nak ni anpak tagi kinda nan anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?"

¹⁷ Yanban yan iyigit, "Gak anpak tagi do nido nayisal? Amin Kalonji gin unjun tagisi. Gak Pinjkop dakon gen teban guramigek egip egip dagok dagogi minikon tagi kiki."

¹⁸ Yanban iyigit, "Gak ni gen teban do yosol?"

Yanban Yesu da iyigit,

"Amin dima dapba kimotni,
minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani,
yo kabo dima noni,
top gen yanek amin notji yum dogin
gen pikon dima yopni,

¹⁹ menj dat do nandaba wukwanek geni guramitni,
ae gaga do but dasi nian galak tosol,
unjuden gin amin do but dasi galak
tan yobi."

²⁰ Yan yanban monji gimonji da yan iyigit, "Nak unjun gen teban morap guramik mudosot. Mani yo kinda gat ninaansi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?"

²¹ Yanban Yesu da yan iyigit, "Gak kilegisi egip do nandisal kan, kin yo morapgo yuman nanek unjun dakon monej ban yoni mini amin do yobi. Yan anaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol."

²² Amin unjun yoni morapmi tan imgwit, do gen unjun nandan buri jik tanban si kigit.

²³ Kinakwan Yesu da panjetni yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok akdan.

²⁴ Asisi, bit madepsi kamel unjun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unjun yapmanek yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila

Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁵ Yanban panđetni nandan wiripdagek yan yawit, “Yan kan namin amin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁶ Yanba Yesu da panđet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinƙop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁷ Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanek gak nan gin gol awilgaman. Do nin yo ni ban timitnen?”

²⁸ Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yo aeni kalugi mudoni unun bisap madepmon Amin Dakon Monji man madep panek kila amin madep yityit tamoni tilimi ton unudon yitdisak. Anakwan ji nak nolgan amin unun bisapmon kila amin madep tamo 12 kabi unudon yigek Israel amin kabi 12 dakon gen kokwin kila agak pi akdan.

²⁹ Amin morap nak do nandanek yutni, notni, sami, meji, datni, miŋat monjiyoni, ae jap pini yopman detni, unun yo morapni kosiri 100 yan timik timik akdan. Yan anek egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

³⁰ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unun da buŋon amin akdan. Anakwa amin morapmi abisok buŋon ekwan unun da mibiltok amin akdan.”

20

Wain pi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinƙop dakon Amin Kila Agakni unun yan. Amin kinda miktimni morapmi. Unun amin wisa dagokdosi kin pi monji wain pinikon pi ani do timikgit.

² Gildat kalonji do monej 1 danari timitni do yoyinban but kalonj aba wain pinikon yabekban kiwit.

³ “Kinakwa timi di egi 9 kilok anakwan pi ami kin makeron amin diwari isal ekwa pindagek

⁴ yan yoyigit, ‘Jiyo kisi wain pinokon kin pi anakwa pi ani da aripmon monej daben.’ Yanban nandanek wain pinikon kiwit.

⁵ “Kinakwa don gildat binap aeni makeron kin di gat timikgit. Aeni 3 kilok kin yan gin pi monji di gat timikgit.

⁶ Anek egi pilindosi kin amin diwari isal agakwa pindagek yan yoyigit, ‘Ji nido gildat daman pini mini isal ekwan?’

⁷ “Yanban gen kobogi yan iyiwit, ‘Amin kinda da nin pi dima nimik.’

“Yan yanba pi dakon ami da yan yoyigit, ‘Ji kisi kin wain pinokon pi ani.’

⁸ “Yan yoyinnek egi pilin pilindo pi ami da kin pi monji dakon kila amin yan iyigit, ‘Pi monji yan panmuwugek monejni yobi. Buŋonsi aben unudon da wasanek yominaki wigi mibiltok aben unudon dagosak.’

⁹ “Yan pan muwugek pi monji pilindosi aben unun do monej 1 danari yomin yomin agit.

¹⁰ Yan aban kanek pi monji mibiltok apgwit unun nin da monej madep timitdaman yan nandawit. Mani dima, kisi morap monej 1 danari gin timik timik awit.

¹¹ Mibiltok aben amin unun monej 1 danari timigek pi unun dakon ami do nandaba yokwi tanban

¹² yan iyiwit, ‘Nin wisa dagokdosi abin pi anapno gildat da madepsi nindanakwan pilin tosok. Buŋonsi aben unun bisap pisipmisok pi ayin, do nido monej tilak kalonji kongin nimisal?’

¹³ “Yan yanba nandanek amin tagi da pi monji kinda yan iyigit, ‘Not, nak da gak yokwi kinda dima angamit. Nak monej 1 danari gaben do gayiko gaga but kalonj al.

¹⁴ Do gak monejgo abidanek ki. Naga da galaktogon amin buŋon aben unun gat monej tilak kalonikon damisat.

¹⁵ Unun nak dakon yo. Naga dakon galaktok yolek monejno tagi kokwinik daben. Nak amin do yo tagisi anapbo gak nido nandaba yokwi tok asal?’ ”

¹⁶ Yan yanek Yesu da wasip do yan yagit, “Yan gin buŋon amin da mibiltokdan, anakwa mibiltok amin da buŋon amin akdan.”

Yesu kimotjak do yanban kosiri kapbi agit (Mk 10.32-34 ae Lk 18.31-33)

17 Yesu Jerusalem kokup papmon kinjek panjetni 12 kabi timikban iyi gin kosiron kinjek yan yoyigit,

18 “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin unun da kisiron yipdan. Yan anek gen pikon yipmanek kimotjak do yan dagok akdan.

19 Yan dagok anek Amin Nwakanwari Kabi da kisiron yipdan. Yipba unun da toptopmon da man madep iminek, baljanek tilak kindapmon anakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anakwan Pinjop da kimoron nan aban pidokdisak.”

Jems gat Jon gat man madep pak do yagimal

(Mk 10.35-45)

20 Yan yanakwan Sebedi dakon monji bamot gat meni gat Yesukon kin altanek meni da nwakben anek Yesu da yo kinda an yomjak do iyigit.

21 Iyiban Yesu da yan iyigit, “Nak da ninan aben do nandisal?”

Iyiban yan yagit, “Gak kila amin madep egipbi bisapmon on monji bamotno man madep panek kinda da gak da amin tet do ae kinda da gwanden tet do yitjil do yan dagok anyobi do nandisat.”

22 Yanban Yesu da monji bamot yan yoyigit, “Jil gen unun yomal dima nandan pisanek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unun tagi panjil?”

Yanban iyigimal, “Tagi panden.”

23 Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Unun asi, tepmi pakdisat unun pakdamal. Mani namn da nak da amin tet do ae gwanden tet do yitjak, unun nak da aripmi dima yan dagoken. Tamo unun Datno da amin kili manjin yopgut unun dakon.”

24 Panjetni 10 kabi gen unun nandanek amin bamot unun do butjap nandawit.

25 Yan nandanakwa Yesu da yoyiban opba yan yoyigit, “Ji Amin Nwakanwari Kabi dakon kila amini dakon mibili disi nandan. Unun iyi do nandaba wukwanek minjat amin kabiyoni da geni guramik kimotni do nandan.

20:18: Mt 16.21; 17.22-23 **20:21:** Mt 19.28; Lk 22.30
Mt 23.11; Mk 9.35 **20:28:** Lk 22.27; Pil 2.7

26 Mani unun dakon anpak unun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

27 Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin asak.

28 Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman an tyumni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulugokdo, ae iyi dakon giptimnan paregek yuman nan yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini bamori panmilip agit

(Mk 10.46-52 ae Lk 18.35-43)

29 Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup pap yipman degakwa minjat amin kabiyi madepsi da yolgwit.

30 Kinakwa kosit ilenon dabili mini amin bamori yigimal. Yigakwal amin da “Yesu abisak” yan yanba nandanek madepsi yan tidanek yan yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

31 Yan tidanbal amin kabi madepsi da dima yan tidonjil do yansop anyomgwit. Mani madepsi sigin yan tidanek yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

32 Yan tidanbal Yesu da nandan kosiron agek yan yoyigit, “Nak ninan an daben do nandamal?”

33 Yoyiban yan iyigimal, “Amin Tagi, nit sintok do nandamak.”

34 Yanbal Yesu bupmi nandanek kisit da dabili witjiban unudon gin sintanek Yesu yolgimal.

Yesu Jerusalem kinjek amin yoyin dekgit

(Kilapmi 21-25)

21

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jn 12.12-19)

1 Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage kokupmon kin

20:22: Mt 26.39; Jn 18.11 **20:25:** Lk 22.25-26 **20:26:**

altawit. (Kokup unjun flen Olipmon tosok.)
Altanek Yesu da panjetni bamori yabegek

² yan yoyigit, “Jil ason kokup koman unjudon kin altanek unjudon gin donki meni kindanapmon agakwan monji isal akban pindatdamal. Unjun witald ilik idon panopjil.

³ Amin kindan da ‘Nido yan amal’ yan dayinban kan, ‘Amin Tagi da pi kindan ak do anek yosok’ yan iyinbal unjun da tepmi daban panopjil.”

⁴ Yan yanakwan kombi amin kindan da kalipsigwan gen yagit unjun bami noman tagit. Gen unjun yan:

⁵ “Saion kokup pap amin do gen yan yoyiki, ‘Kabit, kila amin madepgo abisak.

Buri manbi da donki da kwenon yigek abisak.

Donki gimoni da kwenon yigek abisak.’”

⁶ Yesu da panjet bamot yoyinban geni guramigek kigimal.

⁷ Kin donki meni gat monji gat panabin imalni donki bamot da kwenikon yopmanakwal Yesu pawigi unjudon yikgit.

⁸ Yan anakwan amin morapmi da kosiron imalni kukwan yaliwit. Anakwan amin diwar da kin kindan kilin mandan panabin kosiron yaliwit.

⁹ Minjat amin kabi madepsi mibiltok kiwit ae bunon yolgwit kisi da gen pap yanek yan yawit:

“Osana! Dewit Dakon Monji ankisino!

Amin on Amin Tagi da manon abisak, unjun Pinjop da gisamigakwan abisak.

Pinjop Wikwisi ankisino!”

¹⁰ Yesu unjun Jerusalem kokup papmon pigakwan kokup amin kisi da buri pidanba yan yawit, “On namin aminsi kindan?”

¹¹ Yanba Yesu gat agipgwit minjat amin kabi madep da yan yawit, “On Yesu, unjun kombi amin kindan, Nasaret kokup Galili miktimon da abisak.”

Yesu da amin telagi yutnon monej ilit pi awit unjun yolgit

(Mk 11.15-19 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹² Yesu kin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi monej ilit pi awit amin unjun yolban wanga abigiwit. Yan anek monej kulabik awit amin* gat minam yuman nawit amin dakon tamo unjun kisi panjobilban tagal kiwit.

¹³ Yan anek gen yan yoyigit, “Pinjop da papiakon gen yan tosok:

‘Nak dakon yut unjun minjat aminyo da abin bisit annamni do tosok.’

Mani ji da kulabik aba

‘kabo noknok dakon pasili tamo’ yombem asak.”

¹⁴ Yesu Telagi Yut Madepmon egakwan amin dabili mini ae kandapmi yokwi unjudon opba panmilip agit.

¹⁵ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin da wasok tapmimi ton agit unjun do japmi nandawit. Ae minjat monjiyo da Telagi Yut Madepmon yan tidanek yan yawit, “Osana! Dewit Dakon Monji ankisino!” Yan yanba unjunyo kisi do japmi nandawit.

¹⁶ Yan nandanek Yesu yan iyiwit, “Gak on gen yon nandisal?”

Yan yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen yon unjun nandisat, mani ji gen kindan tosok unjun dima manjan? Gen unjun yan:

‘Gak minjat monjiyo gat ae monji njakjak gat panjagap anaki mango yan anenokgon.’”

¹⁷ Yan yoyinjek kokup pap unjun yipman wanga pigek unjun pilin kaga Betani kokupmon panji pakgit.

Yesu da yanban pik kindan kindan wagil kibidagit

(Mk 11.12-14 ae 11.20-24)

¹⁸ Wisa daganakwan Yesu aeni kokup papmon tobil kinjek kosiron jap do agit.

¹⁹ Anek kosit ilenon pik kindan kindan akban kagit. Kanek kapmatjok da kin bami di dima pindakgit. Tami gin pindagek yan iyigit, “Gak bunon ae bami dimasi toki dosi nandisat!” Yan iyinjakwan unjudon gin wagilsi kibidagit. Tami kisi alek tan mudawit.

21:5: Sek 9.9   **21:9:** Kap 118.25-26   * **21:12:** Monej kulabik yan awit: Miktimi miktimi amin da Jerusalem abin iyi dakon monejni monej kulabik awit amin do yominakwa Telagi Yut Madep dakon monej ban yoba paret awit.

21:13: Ais 56.7; Jer 7.11   **21:16:** Kap 8.2

²⁰ Anakwa pan̄detni da p̄ndagek tamtam yan̄ek iȳiwit, “Pik kindap nian̄on da tepmi kibidak?”

²¹ Yan̄ba Yesu da gen kobogi yan̄ yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji but bamot dima an̄ek nandan̄ gadat bamisi an̄ek egipni kan̄, pik kindapmon wasok at jiyo kisi yan̄ gin tagi akdan̄. Ae un̄un gin dima, on ilen̄ pidan̄ tap kaga pigisak do iȳini kan̄, yan̄ gin akdisak.”

²² Un̄un do ji yo morap timit do nandan̄ un̄un Pin̄kop nandan̄ gadan̄ imin̄ kimagek bisit iȳini kan̄, un̄un yo morap damdisak.”

Yesu man madep pagit ae tapmim tan̄ imgut un̄un do iȳiwit

(Mk 11.27-33 ae Lk 20.1-8)

²³ Yesu un̄udon da kin̄ Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi amin̄ yoyin̄ dekgit. Yoyin̄ degakwan mukwa sogok amin̄ dakon amin̄ madep kabi ae kila amin̄ diwari Yesukon obin̄ek yan̄ iȳiwit, “Namin̄ da pi un̄un abi do yan̄ mudan̄ gamgut da yo un̄un asal? Ae namin̄ da man madep gamgut?”

²⁴ Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Nak gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan̄, nakyō kisi kobogi tagi dayiken̄.”

²⁵ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pin̄kop da yabekban pi agit bo amin̄ da yabekba agit?”

Yan̄ban iȳi gin notni yoyin̄ yoyin̄ an̄ek yan̄ yawit, “‘Pin̄kop da yabekgit’ yan̄ iȳinen̄ kan̄, gen kobogi yan̄ niyikdisak, ‘Yan̄ kan̄ ji nido dima nandan̄ gadan̄ imgwit?’

²⁶ Mani amin̄ morapmi da Jon do kombi amin̄ bamisi kinda yan̄ nandan̄, do ‘Amin̄ da yabekgwit’ yan̄ iȳinen̄ kan̄, un̄un kisi tagi dima asak. Yan̄ kan̄ Jon dakon man bin an̄upbal ano min̄jat amin̄ kabi madep da nindapdan̄.”

²⁷ Yan̄ nandan̄ek Yesu do gen kobogi yan̄ iȳiwit, “Nin̄ dima nandan̄an̄.”

Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Nakyo kisi namin̄ da pi un̄un aben̄ do yan̄ mudan̄ namgut un̄un dima dayiken̄.”

Monji bamori dakon tilak gen

²⁸ Yesu da mukwa sogok amin̄ tagi gat ae kila amin̄ gat san̄ben̄ek yan̄ yoyigit, “Amin̄ kinda monji bamori gat egipgwit. Egek

monji mibiltogi yan̄ iȳigit, ‘Monjino abisok kin̄ wain pinokon pi aki.’

²⁹ “Iyin̄ban yagit, ‘Pi dima aken̄.’ Mani don nandak nandakni kulabik an̄ek kin̄ pi agit.

³⁰ “An̄akwan datni da kin̄ monji bujon nani yan̄ gin iȳin̄ban monji da yan̄ iȳigit, ‘Dat, pi tagi aben̄’, mani pikon dima kigit.

³¹ “Nian̄ nandan̄? Monji bamoron da jit amin̄ da datni dakon gen guramikgit?”

Yan̄ban yan̄ iȳiwit, “Mibiltok amin̄.”

Yan̄ba Yesu da yan̄ yoyigit, “Nak asisi yosot, takis timit timit amin̄ yokwi gat ae kosit oba min̄jat gat da ji gwapman̄ek Pin̄kop da Amin̄ Kila Asak da kagagwan mibiltan̄ damin̄ek kwan̄.

³² Jon da jikon obin̄ek kosit kilegi dayin̄ doliin̄ban geni nandaba bami dima agit. Mani takis timit timit amin̄ yokwi gat ae kosit oba min̄jat gat da geni nandaba bami agit. Ji un̄un kawit mani nandak nandakji kulabik an̄ek geni nandaba bami dima agit.”

Wain pi kila amin̄ yokwi dakon tilak gen
(Mk 12.1-12 ae Lk 20.9-19)

³³ Yesu da san̄ben̄ek yan̄ yoyigit, “Nak tilak gen kinda gat yoko nandabit. Amin̄ kinda da wain pini an̄ek nagal an̄ un̄un nagan̄alon wain sop baman̄ til do gapma kinda wayikgit. Wayik mudan̄ek kabo noknok pindat do yut dubak kinda aban̄ wigigit. Yut an̄ mudan̄ek amin̄ da monej pini di an̄ek pi ami do bami di pan̄ imni yan̄ nandan̄ek pi un̄un da kisiron̄ yipman̄ek miktim dubagikon kigit.

³⁴ Kin̄ egi don wain sop pakpak bisap kwan̄ tan̄akwan pi monjini yabekban wain bami timik pan̄opni do kiwit.

³⁵ “Kin̄ altan̄ba wain pi dakon kila amin̄ da un̄un pi monji timigek, kinda an̄ak ukwayityo awit, an̄ek kinda an̄akba kimagakwan, kinda tip ban̄ an̄akgwit.

³⁶ Yan̄ aba pi ami da aeni pi monjini mibiltok yabekgit un̄un dakon tilak yapman̄ek morapmi yabekgit. Yabekban kwa pi kila amin̄ da mibiltok awit un̄uden̄ gin yokwi anyomgwit.

³⁷ Buñonsi iyi dakon monji nan yabegek yan yagit, 'Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwan imdan.'

³⁸ "Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do anatan kimagakwan wain pini nin do anawatnen.'

³⁹ Yan yanek monji unun abidan ilik pigaga da wanga anan abigi anakba kimakgit.

⁴⁰ "Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anyomjak?"

⁴¹ Yanban yan iyiwit, "Pi ami da abin unun amin yokwi kobogi yo yokwisi anyomdisak. Anek wain pi unun amin nwaknwari da kisiron yipban unun da wain sop pakpak bisapmon bami tagi pan imni."

⁴² Yanba Yesu da yoyigit, "Ji Pin kop da papiakon gen tosoq unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

'Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Mani Amin Tagi da unun gwak yut kodigikon tip kindan nan tidagit da gwak teban akdak.

Yo unun Amin Tagi da iyi aban nin da kono yo masi masimisi asak.'

⁴³ Unun do nak yan dayisat, Pin kop da iyi Amin Kila Asak jikon tosoq unun ji da kisiron nan gwayen amin kabi kindan bami tagi panalon agagi unun da kisiron yipdisak.

⁴⁴ Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan."

⁴⁵ Yesu da tilak gen bamot unun yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat da nin do yosok yan nandawit.

⁴⁶ Yan nandanek Yesu abidokdosi nandawit, mani minjat amin kabi madepsi unun da Yesu do kombi amin kindan yan nandawit, do abidok do si pasalgwit.

22

Minjat panek jap noknok abi dakon tilak gen
(Lk 14.16-24)

¹ Yesu da tilak gen kindan gat yanek amin yan yoyigit,

² "Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun dakon tilak kindan unun yan. Kila amin madep kindan monji do minjat panek sojnok madepsi agit.

³ Kili jap noknok bisap kwan tanakwan kalip yan yomgut amin yoyinba opni do pi monjini yabekban kiwit. Mani kin yoyinba op do dima galak tawit.

⁴ "Yan aba pi monji di gat aeni yabekgit. Yabegek yan yoyigit, 'Ji kin mibiltok but piso yoyinbi amin unun yan yoyini: Nandan, nak bapalo gat ae bulmakau binap amin nelagi tonji kili dapman mandan soj yopmat. Jap morap kili soj panoman an yopmat. Do ji opba monjino do minjat pagim unun dakon sojnok anen.'

⁵ "Pi monjini unun gen anan unun amin kabikon ankiwit, mani geni nandak do kuragi nandanek iyi da galak togon kin kin awit. Kindan unun pigagani kigit, ae kindan monen ilit pinikon kigit.

⁶ Yan anakwa amin diwari da pi monji timigek yo yokwi an yominek dapba kimakgwit.

⁷ Yan aba kila amin madep unun japmisi nandanek emat amini yabekban kin pi monjini dapgwit amin unun kisisi dapba mini awit. Anek kokupni sowit.

⁸ "Anakwa kila amin madep da pi monjini yan yoyigit, 'Minjat pakpak dakon jap kili pan noman abi, mani si yan yomgum amin unun amin yokwi, do nak dakon jap dima noni.

⁹ Yando, ji kin kosit papmon agek amin pindak yoyinba apba jap pakbiyo anen.'

¹⁰ Yan yoyinban pi monjini kosit papmon kin amin anpakni tagi ae anpakni yokwi kisi pindak yoyinba opba jap noknok yut madep unun yikba tugagit.

¹¹ "Yigakwa kila amin madep da amin oben unun pindat do yutnon wigigit. Wigi kanban amin kindan minjat panek jap noknok an bisapmon imal tagisi pan unuden kindan dima pagit kagit.

¹² Kanek yan iyigit, 'Not, gak nidosi minjat pakpak bisap madep dakon imal tagisi

dima panek idon wil? Yan iyinban amin unun geni mini yikgit.

13 Geni mini yigakwan amin madep da pi monjini yan yoyigit, 'Ji on amin abidanek kisit kandapmiyo waman wanga abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak.'"

14 Yesu unun tilak gen yoyin mudanek yan yagit, "Amin yan yobi unun da morapmi asiak, mani yutnon amin tagi gat yitni do kokwinikbi unun da tagapmi."

Rom dakon kila amin madep Sisa do takis im do bo dima?

(Mk 12.13-17 ae Lk 20.20-26)

15 Parisi amin diwari da kin Yesu sun kinda yanban nandanek gen pikon yipnen yan do gen pankosit awit.

16 Anek iyi dakon pandetni gat ae Erot da kabikon amin diwari gat yabekba kin Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, gak gen bami yogok amin kinda yan nandaman. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae mani mini unun kisi Pin kop dakon anpak yoyin dek mudosol.

17 Gak nian nandisal? Sisa do takis imno tagi asak?"

18 Yan yanba Yesu da nianon da nak abin nep do nandan kokwin an unun pindak mudanek yan yoyigit, "Jamba but amin ji nak nido ankwalgan?"

19 Monen tabili kinda takis do yipmangan kinda anobin naba koko." Yan yanban monen tabili kinda anobin iba

20 yan yoyigit, "On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?"

21 Yanban yan iyiwit, "Sisa dakon."

Yan yanba Yesu da yan yoyigit, "Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pin kop dakon unun Pin kop iyi do imdo."

22 Yesu da gen unun yanban nandaba njwakjwarisi aban yipman kiwit.

Amin kimoron da pidoni do Yesu iyiwit

(Mk 12.18-27 ae Lk 20.27-40)

23 Unun gildaron gin Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Sadyusi amin kabi amin kimakbi dima pidon yan nandan.) Abinek yan iyiwit,

24 "Yoyindet, Moses da gen kinda yan mandagit, 'Amin kinda monji mini da kimagakwan minatni isal egipjak kan, padige da panakwan yawi diwatni dima pasilni yan do monji panjalasak.'

25 Nin da bikbigon peni padige yo 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minat panek monji mini egek kimakban padige da kwabatni pagit.

26 Panek ununyo kisi monji mini egek kimakgit. Ae unun da bunon nani kisi yan gin agit. Yan anakwa amin 7 kabi unun kisi kimak mudawit.

27 Kimak mudanakwa minat unun don kimakgit.

28 Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon minatni asiak?"

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima nandan. Ae Pin kop dakon tapmimni unun kisi dima kan nandan yo anek ji gen guluson yon.

30 Pidot pidot bisap madepmon minat wiliyo agak dima tokdisak. Anelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

31 Ji kimoron da pidot pidot dakon mibili pakyan si dima nandaba pisisok. Pin kop da unun do kili dayigit. Ji dima manjin nandan, ma? Yan yagit:

32 'Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pin kopni.'

Pin kop unun amin kimakbi dakon Pin kop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pin kop."

33 Yesu da gen unun yanban nandanek minat amin kabi madepsi da yoyindet unun agit do tamtam yawit.

Ni gen teban da gen teban diwari yapmandak?

(Mk 12.28-31 ae Lk 10.25-28)

34 Sadyusi amin da Yesu ankwawal do iyinba gen tagisi yanakwan kobogi iyik do dima nandawit. Parisi amin da unun nandanek Yesukon opgwit.

35 Obin gen teban dakon mibili nandak nandak amini kinda da Yesu ankwawalek yan iyigit,

³⁶ “Yoyiñdet, ni gen teban da gen teban morap kisi yapman mudosok?”

³⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Ji Amin Tagi Pinjopji unun but gat ae nandak nandak gat kisisi paregek but dasi galak tan iminjek egipni.

³⁸ Gen teban on da gen teban diwari yapman mudosok.

³⁹ Ae unun da bunon nani mibiltok yosok unun yombem gin. Unun yan yosok: Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.

⁴⁰ On gen teban bamot da gen teban diwari gat ae kombi amin dakon gen morap kisi timikgamal.”

*Yesu da iyi dakon mibili do panjkewalgit
(Mk 12.35-37 ae Lk 20.41-44)*

⁴¹ Parisi amin sigin egakwa Yesu da yan yoyigit,

⁴² “Ji Kristo do namn dakon monji yan nandan?”

Yanban yan iyiwit, “Dewit dakon monji.”

⁴³ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Yan kan nido Telagi Wup da Dewit anpulanganakwan Kristo do ‘Amin Tagi’ yan iyigit? Dewit unun yan yagit:

⁴⁴ ‘Pinjop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibanogwan yopbo gengo guramitni.”’

⁴⁵ Dewit da Kristo Amin Tagino yan iyigit. Unun do nianon da Kristo unun Dewit dakon Amin Tagini ae monji kisi egisak?”

⁴⁶ Yan yanakwan amin kind a da gen kobogi kind a dima iyiwit. Ae unun bisapmon gin wasanek Yesu gen iyik do pasalgwit.

23

Parisi amin ae gen teban yoyiñdet amin da anpak yokwisi an

(Mk 12.38-39 ae Lk 11.43 ae 11.46 ae 20.45-46)

¹ Yesu da minat amin kabi madepsi gat iyi dakon pandet kabini gat yan yoyigit,

² “Gen teban yoyiñdet amin gat ae Parisi amin gat da kalip Moses da man madepni

gat yigek gen teban yoyiñ dekgit unuden gin dayiñ dekan.

³ Yan do, gen morap dayiñ dekan unun kisi guramik mudoni. Mani gen dayan unun iyi dima guramikgan, do anpak an unun dima yolni.

⁴ Unun da gen teban mibili mibili jigisi guramitni do dayan, mani iyi panpuluganba guramitni do kisitjok kind a dimasi yipmanan.

⁵ “Yo morap an unun amin da pindatni yan do an. Pinjop dakon gen sop simi simi kinam madepsi inamikon wamanan, ae imalnikon nap tilimi ton dubagisi unun ban pan.

⁶ Jap noknok tamokon ae muwut muwut yutnikon amin mani ton da yikgan tamokon yit do galak ton.

⁷ Anek amin da maket tamokon ‘Yoyiñdet, gildat tagi’ yan yoyini yan do galak ton.

⁸ “Ji dakon Yoyiñdetji kaloni kind a dagin egisak, do amin da ji gawak daminjek ‘Yoyiñdet’ yan dima dayini. Ji kisi morap not dagin ekwan.

⁹ Datji kaloni unun Kwen Kokup egisak, do miktin amin kind a do dat yan dima iyini.

¹⁰ Ae ji dakon Madepji kaloni unun Kristo, do amin kind a do gawak iminjek madepno yan dima iyini.

¹¹ Ji da binapmon mibiltok aminji ekwan unun oman aminji egi damni.

¹² Amin kind a iyi do nandaban wigisak amin unun mani mini da egipdisak, anakwan amin kind a iyi do nandaban pisak amin unun mani ton da egipdisak.”

*Yesu da gen teban yoyiñdet amin gat Parisi amin gat nawa gen yoyigit
(Mk 12.40 ae Lk 11.39-52 ae 20.47)*

¹³⁻¹⁴ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin, ji jamba but aminsi. Awa! Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do an amin ji da kosit sopman yoman. Yan anek disiy o kisi unungwan dima pikwan.

¹⁵ “Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin

kalonji kinds da panjetji dagosak do pi teban anek tap kwenon da miktimi miktimi akwan. Ji Tipdom do amin an, do amin kinds abidoni kan, iyin dekba unun amin yan gin Tipdom do amin akdisak. Ae unun gin dima, ji da anpak yokwi an unun si yapmanek unun amin anpak yokwisi asak.

16 “Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Awa! Ji yan yon: ‘Amin kinds da Pin kop dakon Telagi Yut Madep do yanek geni yan anteban anek ae don tagi kirinjtjak. Mani amin kinds da telagi yut dakon gol do yanek geni yan anteban asak kan, tagi dima kirinjtjak.’

17 Ji nandan kokwinji mini, dabilji mini. Yo ni da Pin kop da dabilon yo madep asak? Gol yutgwan ton unun bo ae Telagi Yut Madep? Nandani, gol telagi yutgwan ton do telagi yut da aban telagi asak.

18 “Ae kinds yon unun yan: ‘Amin kinds da alta do yanek geni yan anteban asak kan, tagi kirinjtjak. Mani amin kinds da altakon paret ton do geni yan anteban asak kan, tagi dima kirinjtjak.’

19 Ji dabilji mini. Yo ni da Pin kop da dabilon yo madep asak? Paret altakon ton unun bo ae alta? Nandani, paret altakon ton do alta da aban telagi asak.

20 Yan do, amin kinds alta do yanek geni yan anteban asak kan, alta gat ae yo morap altakon ton unun kisi do yanek geni yan anteban asak.

21 Ae amin kinds Pin kop dakon telagi yut do yanek geni yan anteban asak kan, telagi yut gat ae Pin kop yutnikon egisak unun gat kisi do yanek geni yan anteban asak.

22 Ae amin kinds Kwen Kokup do yanek geni yan anteban asak kan, Pin kop dakon kila amin madep yityit tamo gat ae Pin kop iyi tamonikon yikdak unun gat kisi do geni yan anteban asak.

23 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi ton unun pan kabi 10 kabi kokwinigek unudon ban kabi kindanan Pin kop do paret tagi an. Mani gen tebanon gen madep madep ton unun yapman mudon. Aminon gen kokwin kilegi ani do

yosok, ae amin bupmi nandan yomni do yosok, ae nandan gadat dakon bami anpak jikon noman tosak do yosok. Ji unun dima an. Gen tebanon gen madep madep ton unun guramik mudanek paret do yosok unun kisi guramitni kan unun tagisi.

24 Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Ji dakon tilak unun yan. Amin da pakbi nok do anek yo monin pakbikon ton unun pindak maba kinakwa pakbi non, mani kamel madep dima noknogi unun dima kanek kalon galaukba pigisak.

25 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kap idapyo dakon manji sugon, mani burigwan da kabo ae sukwap nandak nandakyo tugawit da ton.

26 Parisi dabili mini amin, ji mibiltok kap dakon burikdgoni kan, manji iyi tagi kilek tosak.

27 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kimakba yopmangan tip kinam yombem. Kwen da kwak sonbi do kwakwagi tagisi asak. Mani mikgwan amin kidat gat ae yo garagi tigi morapmi ton.

28 Jiyo kisi yan gin ekwan. Amin da dandaba ji amin kilegisi ekwan yan nandan, mani butjikon ji jamba but aminsi ae gen teban yapyap aminsi ekwan.

29 “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kombi amin ae amin kilegi kalipsi egi kimakba yopgwit tamo pan tilim an.

30 Anek yan yon, ‘Nin kalipsi babiknin da bisapmon egipguman tam, nin pan puluganek kombi amin dima dapnom.’

31 Gen yan yanakwa ji kombi amin dapdap dakon babikni yansi nandan daman.

32 Do ji kin babikji da wasanek anpak yokwi awit unun an mudoni.

33 Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi. Pin kop da ji yan dagan depban Tipdom do amin anakwa namin da pulugan depjak?

34 “Do yan dayisat, nak da kombi amin ae nandak nandak amin ae yoyindet amin

yabekgo jikon apdan. Apba ji da unun amin diwari yolba pasal kokupmi kokupmi kikedan. Anakwa diwari timigek dapba kimotdan, ae diwari tilak kindapmon dapdan, ae diwari muwut muwut yutjikon nap kirinban baljokdan.

³⁵ Yan do anek on miktimon amin kilegi morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi ji da timitdan. Wasok wasok do amin kilegi Abel anagek ae amin kilegi morapmi kisi dapgwit. Egi wigi wasip do ji da Berekia dakon monji Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakba kimakgit. Unun dakon kobogi yo jigisi ji da timitdan.

³⁶ Nak asisi dayisat, abisok amin ekwan ji da unun dakon kobogi yo jigisi timitdan.

Yesu Jerusalem do bupmisi nandagit
(Lk 13.34-35 ae 19.41-44)

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pinjokop da yabekban jikon aban unun ji da tipban dapba kimokgon. Pup menji da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unun da tilak nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagim, mani ji da kurak tan namgwit.

³⁸ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanek yumsi tokdisak.

³⁹ Ji nak dima nandanek egi wigi ni bisapmon nak do

‘Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjokop da gisamigakwan abisak’
yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan.”

24

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mk 13.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanek wanga kinakwan pandetni da Yesukon kinak Telagi Yut Madep dakon yut madep madep pindatjak do yoliwit.

² Yoliba Yesu da yan yoyigit, “On yut madep madep pindakgan unun dakon tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi man mudokdan.”

Yesu da yo jig'i morapmi altoni do yagit
(Mk 13.3-13 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu flej Olipmon yigakwan pandetni da iyi gin kin yan iyiwit, “Gen unun niyil unun ni bisapmon altokdan? Ninan kanek gak aego tobil abinaki on miktim dakon bisap mudokdisak yan nandaney?”

⁴ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panjkewalni do kan kimotni.

⁵ Amin morapmi da abin nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi panjkewaldan.

⁶ Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unun yo morap altokdan, mani miktim da mudosak bisap madep kili unun noman tosok yan dima nandani.

⁷ Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anakwa miktim diwarikon wudip akdan. Ae amin da jap do madepsi anek diwari da kimotdan.

⁸ Minjat monji kwapmi tonj da monji altok do anakwa wasanek tepmi pan, yan gin unun yo morap altanakwa bisap madep kwan tosok yan nandani.

⁹ “Unun bisapmon amin da ji timigek tepmi daminek dikba kimotdan. Ae ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjap nandan damdan.

¹⁰ Unun bisapmon amin morapmi nak nandan gadan naman unun nandan gadatni yopba witdal kinakwa notni do nandaba yokwi tok anek uwal da kisiron yopman yopman akdan.

¹¹ Anakwa kombi amin toptopmi morapmi da altanek amin morapmi panjkewalba nandan yominek yoldan.

¹² Anakwa anpak yokwi da madepsi iren tan an an kikedisak. Yan anakwa amin morapmi da not do but dasi galak tan yomyom anpak yipba witdal kikedisak.

¹³ Mani amin morap tebaisi sigin agakwa wigi mibi bisapmon wigisak unun Pinjokop da

pulugan yopdisak.

14 Amin da miktimi miktimi minat aminyo ekwan unun Pin kop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi yoyin mudanakwa bisap madep unun apdisak.”

Yo yokwisi kinda da altokdisak

(Mk 13.14-23 ae Lk 21.20-24)

15 Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo wagil yokwisi kinda don Telagi Yut Madepmon akban kokdan. Kombi amin Daniel da unun do kili yagit.” (On gen manjisak amin unun da pakyan si nandisak.)

16 “Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabapgwani tepmisi wigini.

17 Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgwan pigik do nandak nandak dimasi asak.

18 Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do nandak nandak dimasi asak.

19 Unun bisapmon minat monji kwapni ton, ae minat monji mum non unun bupmisi.

20 Ji da Pin kop bisit iyinba nandanakwan yo unun ais bisapmon bo Sabat bisapmon dima noman toni.

21 Unun bisapmon yo jigisi altokdan. Pin kop da mibilikon yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit, ae bu non dima altokdisak.

22 Amin Tagi da unun bisap dima anpisip asak tam minat amin morap kisi kimak mudonom. Mani minat amin kabi iyi do kili manjigit unun do bupmi nandane bisap anpisip asak.

23 “Unun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kan, top yosok yan nandani.

24 Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan top yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan top yokdan. Yan yanek wasok tapmimi ton mibili mibili akdan. Anek minat amin kabi Pin kop da iyi do kili manjikbi unun pan kewal do pini madep akdan. Mani aripmi dima pan kewaldan.

25 “Nandani, yo jigisi morap unun dima altanakwa mibiltok dayisat.

26-27 Mal da gildat wisak tetgin da ten tenan kin gildat pigisak tetgin noman tanban koman, unun da tilak Amin Dakon Monji unun apban amin kisi da kokdan. Do amin kinda da ‘Kristo unun miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egisak!’ yan dayinban kan, unuden dima kini. Bo amin kinda da ‘Kristo yut unuden pasilek egisak!’ yan dayinban kan, top yosok yan nandani.

28 Yo kimakbi da ton singin unuden abin muwukan.”

Don Amin Dakon Monji apdisak

(Mk 13.24-27 ae Lk 21.25-28)

29 Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo jigidi dakon bisap mudanakwan,

‘Gildat dabil pilin tuk akdisak,

ae kanek dima ten tenokdisak.

Ae gik kundu yipmanek mokdan.

Anakwa kwen kundukon yo tebai ton unun da kwakwalidan.’

30 Unun bisapmon Amin Dakon Monji dakon tilak kundukon altanban kanek miktimi miktimi amin kisi morap da kunam tatdan. Kanakwa Amin Dakon Monji tapmimni gat ae tilim madepni gat gikwemon da apban kokdan.

31 Kwen madepsi da yanakwan anelo kabini yabekban kin amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unun pan muwutan.”

Pik kindap kanek butji pisosak

(Mk 13.28-31 ae Lk 21.29-33)

32 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji pik kindap kanek butji pisosak. Kijini pakbini ton ae tami kaluk yopmandak, unun bisapmon gildat bisap kwan tosok yan nandan.

33 Unuden gin yo morap dayit unun da altanakwa miktim da mudosak bisap madep kili unun jok kwan tosok yan nandani.

34 “Nak asisi dayisat, unun bisapmon egipni amin dima kimagakwa yo morap unun kisi altan mudokdan.

³⁵ Kundo gat miŋtim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak.”

Yo morap altokdisak unun dakon bisap Pinŋkop Dat dagin nandisak

(Mk 13.32-37 ae Lk 17.26-30 ae 17.34-36)

³⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo morap altosak unun dakon bisap unun amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup aneloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

³⁷ Noa da bisapmon amin egipgwit unuden gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin egipdan.

³⁸ Kulup madep dima altanakwan jap pakbiyo anek miŋat pakpak awit. Yan anek egakwa Noa tap waggakon wigigit.

³⁹ Wigakwan yo jigi altan nimdan unun dima nandawit. Butni dima pisanakwa kulup madep da altanek wutjinban pasilgwit. Amin yan gin egakwa Amin Dakon Monji apdisak.

⁴⁰ Amin bamori pigaga egakwal Pinŋkop da kinda yapmanek kinda abidokdisak.

⁴¹ Miŋat bamori da plaua wasanek yigakwal kinda yapmanek kinda abidokdisak.

⁴² “Yando, kan kimotni. Amin Tagisi ni gildaron apdisak unun ji dima nandan.

⁴³ Nandan pisoni. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apdisak yan nandagit tam, kila anakwan yutni aripmi dima tuwilban.

⁴⁴ Dima apdisak yan nandanek egakwa Amin Dakon Monji unudon apdisak. Yando, ji tagap tanek egipni.”

Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen

(Lk 12.42-46)

⁴⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unuden oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomiŋ yomiŋ asak.

⁴⁶ Oman monji unun amin tagini da tobi abin kanban pini tagisi asak kan tagisi.

⁴⁷ Nak asisi dayisat, amin tagini da unun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁸ Mani oman monji kinda pi yokwi asak unun burikon da yan nandisak, ‘Amin tagino unun tepmi dima apdisak.’

⁴⁹ Yan nandanek oman monji notni dapmanek pakbi teban nanek but upbal an amin gat muwugek jap pakbiyo an.

⁵⁰ Yan anek dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini apdisak.

⁵¹ Abin ek unun oman monji tepmi pi imin ek yipban jamba but amin gat kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

25

Miŋatjok 10 kabi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Unun bisap madepmon Pinŋkop dakon Amin Kila Agakni dakon tilak kinda unun yan. Amin kinda miŋat pak do agit. Anakwan miŋat unun pakdisak dakon notni miŋatjok 10 kabi da lamni timigek kosiron kin wili unun kan abidan anop do kiwit.

² Miŋatjok 5 kabi unun nandan kokwini tagi dima, ae 5 kabi unun nandan kokwini tagisi.

³ Miŋatjok nandan kokwini tagi dima unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat dima pan kiwit.

⁴ Mani miŋatjok nandan kokwini tagisi unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat kisi timigek kiwit.

⁵ Kin jomjom an egakwa amin unun tepmi dima abin akwan dipmini wiŋba dipmin pak mudawit.

⁶ “Pak mudanakwa kalbi binap aban amin kinda yan tidanek yan yagit, ‘Amin miŋat pak do asak kili unun abisak! Opba kin abidono!’

⁷ “Yan yanban miŋatjok kisi pidan lamni pan kosit

⁸ anakwa miŋatjok nandan kokwini tagi dima unun da miŋatjok nandan kokwini tagisi yan yoyiwit, ‘Nin do pakbi diwatji nimgut, lamnin kimotdan.’

9 “Yañba nandan kokwini tagisi da yan yoyiwit, ‘Pakbi on nin kisi da aripmon dima ton. Ji kin yuman nok yutnon pakbi yumni.’

10 “Kinakwa amin minat pak do agit unun apgut. Apban minat tagap tanek egipgwit unun gat sonok ak do yutnon wigakwa yoma sogwit.

11 “Bunon don minat kabi pakbi do kiwit unun abin yawit, ‘Amin tagi, amin tagi, abin yoma wital nim!’

12 “Mani amin tagi da gen kobogi yan yoyigit, ‘Nak asisi dayisat, nak dimasi nandan damisat.’”

13 Yesu da tilak gen unun yan mudanek yan yoyigit, “Amin Tagisi altan damjak unun dakon bisap ji dima nandan, do tagap tanek egipni.”

Pi monji moneñ timikgwit dakon tilak gen

(Lk 19.11-27)

14 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop da Amin Kila Asak unun do tilak kinda ako mibili nandani. Amin kinda kokup dubagi kindakon kik do anek pi monjini yan yoban opba yo kabini kila ani do yoyigit.

15 Pi monji kalon kalon dakon pi agakni da aripmon moneñni kila ani do yomgut. Kinda do moneñ 25 tausen danari, ae kinda do 10 tausen danari, ae kinda do 5 tausen danari yan yomin mudanek kigit.

16 Kinakwan unudon gin 25 tausen danari timikgit amin unun yomin gwayek anakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit.

17 Ae 10 tausen danari timikgit amin ununyo yan gin anakwan 10 tausen danari kinda gat noman tagit.

18 Mani 5 tausen danari timikgit amin unun kin gapma wayigek amin tagini dakon moneñni gapmakon yopban isal tawit.

19 “Amin tagini bisap dubagi egek aeni tobil apgut. Abin moneñni yomgut unun dakon pini nian awit unun dakon mibili nandak do yoyigit.

20 Yoyinban 25 tausen danari timikgit amin unun da yomin gwayek anakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit unun

yolinjek yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 25 tausen danari kila aken do namgul unun pini ako 25 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

21 “Yan iyinban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monisok gabo kila tagisi agil do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

22 “Ae 10 tausen danari timikgit amin unun da abin yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 10 tausen danari kila aken do namgul unun pini ako 10 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

23 “Yan iyinban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monisok gabo kila tagisi agil, do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

24 “Ae 5 tausen danari timikgit amin unun da abin yan iyigit, ‘Amin tagi, gak dakon mibilgo nandisat, gak bupmigo mini. Amin njakwari da pi anakwa jap bami gak da pasal, ae miktimon jap yet tinjon dakon bami gaga do pasal.

25 Yan asal, do pasalek moneño 5 tausen danari namgul unun anki miktim kagagwan yipbo tagit. Moneño unun oni.’

26 “Yanban amin tagini da gen kobogi yan iyigit, ‘Gak oman monji yokwi, pi ak do kurak tosol. Nak dakon mibilno kili nandagil. Nak amin da pigaga jap bami pasat, ae amin da jap yet tinjon dakon bami naga do pasat.

27 Yan nandagil, do moneño benon yopgul tam unun tagi. Yan agil tam abin nak da moneño gat ae ben da diwari sanbesak unun gat tagi timikgom.’

28-29 “Amin yoni tan iman amin unun nak da sanbenek yo ibo morapmisi tan imdan. Ae amin yoni kalonisok tan iman amin unun nak da ununjok gwayen mudoken. Yando, on amin moneñni unun gwayen moneñ 50 tausen danari tan iman unun amin do imni.

30 Anek on oman monji kurak tok amin wanga abigi maba pilin tukgwan pigisak.

Unjudon kunam tagek iyon iyon yan tidanjek egipdisak.”

Amin Dakon Monji da nin kokwinididak

³¹ Yesu da sanbejek yan yagit, “Amin Dakon Monji apjak bisapmon Kwen Kokup dakon tilimni gat ae anjelo kabini gat abinejek kila amin madep yiyit tamokon unjudon yitdisak.

³² Yigakwan amin miktimi miktimi ekwan unjun abin burikon muwuk mudoni. Abin muwukba kila amin da sipsip ae meme kokwinikgan unjun da tilagon amin kokwinididak.

³³ Kokwinigek sipsip aminsi tet do yopmanjek meme gwanden tet do yopdisak.

³⁴ “Kila Amin Madep unjun da aminsi tet do amin yan yoyisak, ‘Datno da gisam dabi amin, abinejek Datno dakon Amin Kila Agakni ji do anjoman abi unjun abinejek abidoni. Unjun miktin wasok wasogikon ji do kili anjoman agit da tosok.

³⁵ Nak kalip jap do abo jap naba nagim, ae pakbi do abo pakbi naba nagim, ae kokup njwaknjwarikon da apbo but dasi abidanba yutjikon panji egipgum.

³⁶ Imalno mini egapbo imal namgwit. Sot abo anpulgawit. Dam teban yutnon yigapbo abin nandawit.’

³⁷ “Yan yanban kilegi kabi da gen kobogi yan iyini, ‘Amin Tagi, ni bisapmon jap do abi gandanjek jap gamguman, ae ni bisapmon pakbi do asal yan gandanjek pakbi gamguman?’

³⁸ Ae ni bisapmon kokup njwaknjwarikon da abisal yan gandanjek anki yutninon gepguman, ae ni bisapmon imalgo mini yan gandanjek imal gamguman?’

³⁹ Ae ni bisapmon sot asal yan gandanjek kilago agiman, ae ni bisapmon dam teban yutnon yikdal yan gandanjek abin gandagiman?’

⁴⁰ “Yanba Amin Madep da yan yoyisak, ‘Asisi dayisat, yo morap notno kinda mani mini do awit unjun yo morap nak do awit.’

⁴¹ “Yan yoyinek Amin Madep unjun da tobil gwanden tet do amin yan yoyisak, ‘Jobit pabi kabi ji anjwikon kinjek kindapmon pigit. Unjun kindap unjun

Sunduk gat anjelo kabini gat unjun do anjoman abi, unjun kimot kimori mini.

⁴² Kalip jap do abo jap dima namgwit, ae pakbi do abo pakbi dima namgwit.

⁴³ Kokup njwaknjwarikon da apbo yutjikon dima anki nepgwit, ae imalno mini egapbo imal dima namgwit, ae sot agim ae dam teban yutnon yikgim bisapmon kilano dima awit.’

⁴⁴ “Yan yanban gen kobogi yan iyini, ‘Amin Tagi ni bisapmon gandano jap do agil, bo pakbi do agil, bo kokup njwaknjwarikon da apgul, bo imalgo mini, bo sot agil, bo dam teban yutnon yikgil, abi dima anpulgagiman?’

⁴⁵ “Yanba yan yoyisak, ‘Nak asisi dayisat, yo morap amin mani mini do dima awit unjun nak do awit.’

⁴⁶ “Yan yoyinban unjun amin kabi kobogi yokwisi dagok dagogi mini pakdan. Mani kilegi amin kabi unjun da egip egip dagok dagogi mini unjudon kikan.’”

Yesu da tepmi panjek kimot anjek kimoron da pidagit

(Kilapmi 26-28)

26

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Yesu unjun gen morap yan mudanjek panjetni yan yoyigit,

² “Disi nandan, gildat bamori gin egek Yapyap Bilak egipmi. Unjun bisapmon Amin Dakon Monji amin da abidan uwal da kisiron yipba tilak kindapmon anjatdan.”

³ Unjun bisapmon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Israel dakon kila amin unjun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas unjun da yutnon muwukgwit.

⁴ Muwugek Yesu ni kosiron da pasilek abidan anjatno kimotjak unjun dakon gen yawit.

⁵ Yan yanjek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidonej. Yan anej kan, minjat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

*Minjat kinda da pakbi kibani ton tagisinin
Yesu son imgut*

(Mk 14.3-9 ae Jn 12.1-8)

⁶ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikgit. (Saimon unun kalip wuda tebani ton egipgut.)

⁷ Yesu jap noknok tamokon yigakwan minjat kinda pakbi kibani tagisi abidan awin Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi yuman nogi wukwisi ae tibri unun tipnan wasanbi.)

⁸ Yan aban pandet kabini da kanek buri yokwi tanba yan yawit, “Nidosi anek pakbi kibani tagisi unun yumsi tagaldak?”

⁹ Amin da yubam tam, monej madepsi timik yoni mini amin do yomnom.”

¹⁰ Yan yanba nandane Yesu da yoyigit, “Minjat on nido jigi iman? Minjat on nak do yo tagisi asak.

¹¹ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman.

¹² On minjat da mibiltok giptimnokon pakbi kibani tagisi nan son naminek kimakbi tamokon nepni do antagap asak.

¹³ Asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinek minjat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinakwa nandandan. Anakwa unun minjat dakon man bini dima pasildisak.”

*Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do
yagit*

(Mk 14.10-11 ae Lk 22.3-6)

¹⁴ Unun bisapmon pandetni 12 kabikon da kinda mani Judas Iskariot unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kigit.

¹⁵ Kin yan yoyigit, “Yesu kisitjikon yipbo ninan namni?” Yanban silwa monej tabili 30 yan manjin imgwit.

¹⁶ Iba wasanek Yesu kisitnikon yipjak do kosit wisigit.

Yesu pandetni gat jap nawit

*(Mk 14.12-21 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae
Jn 13.21-30)*

¹⁷ Bret Yisni Mini Bilak wasok wasogikon pandetni da Yesukon kin yan iyiwit, “Nin

kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap pankosit anen do nandisal?”

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Kokup papmon kin amin kinda kokdan. Kanek yan iyini: Yoyindet da yan yosok, Nak dakon bisap kili unun kwan tosok. Nak gat pandet kabino gat gak da yutnon apno Yapyap Bilak dakon jap nonen.”

¹⁹ Yanban pandetni da Yesu dakon gen guramigek kin Yapyap Bilak dakon jap pankosit awit.

²⁰ Yan anek pilin tanakwan Yesu gat pandetni 12 kabi gat yigek jap nawit.

²¹ Jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, “Asisi dayisat, jikon da kinda da uwal da kisiron nepdisak.”

²² Yan yanban pandetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, “Amin Tagi, nak do dima yosol, ma?”

²³ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Kinda nak gat jap idapmon kisitnit kaloni yipmangamak, unun amin da nak uwalno da kisiron nepdisak.

²⁴ Asi Pin kop da papiakon gen mandabi unun da tilagon Amin Dakon Monji kimoron kikdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin meni da dima anlagit tam tagi.”

²⁵ Yan yanban uwal da kisiron yipyip amin Judas da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, nak do dima yosol, ma?”

Yanban iyigit, “Unun gak mani.”

*Yesu da bret gat ae wain gat pandetni do
yomgut*

(Mk 14.22-26 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²⁶ Jap nan yigakwa Yesu da bret kinda abidan, Pin kop ya yan iyinek, pudan pandetni do yomgut. Yominek yan yoyigit, “Pabidanek noni, on nak dakon giptim timno.”

²⁷ Yan yanek wain kinam abidanek Pin kop ya yan iyinek yominek yan yagit, “Ji kisi da noni.

²⁸ On yawino. Pin kop gat amin gat sanbek sanbek abi unun anteban asak. Amin morapmi dakon diwarini yopman yom do parekdat.

29 Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wig'i Datno da Amin Kila Asak da kagagwan don ji gat wain kalugi nonen."

30 Yan yanban kap kinda yanek yomakon pigek flej Olipmon wig'iwit.

*Pita da manji imjak do Yesu da yagit
(Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)*

31 Flej Olipmon wigek Yesu da panjetni yan yoyigit, "Pinjop da papiakon gen yan tosok:

'Sipsip dakon kila amin anakgo kimagakwan sipsip birapmigi iyi iyi kikanj.
Gen unun da aripmon abisok kalbi yo morap nagon noman tanakwa pindagek ji manji namdanj.

32 Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kikenj."

33 Yanban Pita da yan iyigit, "Amin diwari da manji gaminjakwa nak yan dimasi abenj."

34 Yan yanban Yesu da iyigit, "Asisi gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanakwan gak da nak do 'Unun amin dima nandan imisat' yan kosit kapbi yokdisal."

35 Yanban Pita da yan iyigit, "Uwal da gikba kimagaki nakyo kisi nikba kimokgenj do ani kanj, gak do wasip dima yokenj." Yan yanban panjet kabi diwari kisi yan gin yawit.

*Yesu Getsemani bisit agit
(Mk 14.32-42 ae Lk 22.39-46)*

36 Yesu gat panjetni gat miktim tim kinda mani Getsemani unudon kiwit. Kinj altanek Yesu da yan yoyigit, "Ji idon yigakwa nak asidon kinj bisit akenj."

37 Yan yanek Pita gat ae Sebedi dakon monji yat timikban kiwit. Kinj burikon jigi madepsi nandanek

38 yan yoyigit, "Butno jik tanakwan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji nak gat kisi idon Pinjop do nandanek egipnenj."

39 Yan yanek timisok di kinjek miktimon manj pagek bisit yan agit, "O Dat, yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon nandak nandak dima yolgi. Gak

dakon galak tok nianji tosok unun dagin noman toni."

40 Yan yanek tobil panjetni kapbi egipgwiwon kinj pindakban dipmin pakgwit pindagek Pita yan iyigit, "Ji nak gat awa kalonji da aripmon gin Pinjop do nandanek dima egipnenj?"

41 Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kanj, panjkewalon aripmi dima mokdanj. But da nak nol do galak tosok mani gip dakon tapmimni mini."

42 Yan yanek aeni tobil kinj bisit yan agit, "Datno, jigi pakenjdosi nandisal kanj, tagi pakenj."

43 Bisit aban daganban abinj pindakban panjetni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit.

44 Yan pindagek aeni tobil kinj bisit mibiltok agit unudenj gin agit.

45 Yan anek tobil abinj panjetni yan yoyigit, "Ji dipmin sigin pagek tapmim panj, ma? Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unun yipmanjanj.

46 Pidanba kino! Kabit, uwal da kisiron nejjak amin kili abik."

*Uwal da Yesu abidawit
(Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)*

47 Yesu gen yanakwan unudon gin panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas altan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirinjni timigek bunon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon kila amin gat da yabekba opgwit.

48 Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, "Amin kinda nak da mandan noko kanj, unun amin nanj tebai abidoni."

49 Judas tepmi Yesukon kinj altanek yan iyigit, "Yoyindet, kalbi tagisi!" Yan iyinjek mandan nagit.

50 Yan aban Yesu da yan iyigit, "Not, yo ak do nandanek abil unun abi."

Yan iyinban emat amin da Yesu tebai abidawit.

51 Aba Yesu da kabikon nani kinda da emat agak sibani ilikban winban mukwa

sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monjini miragi mandan dagagit.

⁵² Aban Yesu da yan yagit, “Gak emat agak sibago yigikon simil. Emat agak siba pawilgan amin unun emat agak siba da mandan yoba kimokgon.

⁵³ Nak Datno aripmi tagi iyiko unun da anelo 72 tausen yabekban abin nak tagi anpulugoni. Gak unun dima nandisal, ma?

⁵⁴ Mani yan aben kan, Pin kop da papiakon gen tosoq unun nianon da bami ton asak? Uwalno da yo yansi annamni do yosok.”

⁵⁵ Yan yanek unudon gin Yesu da amin kabi madep yan yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kindan yan nandanek emat agak siba ae kindan kirinyo timigek nak abidok do aben, ma? Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyin dekim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit.

⁵⁶ Mani Pin kop da papiakon kombi amin da gen mandawit yan gin bami noman tosoq.” Yan yanban pandet morapni Yesu yipmanek pasal kin mudawit.

Yesu gen pikon anan kiwit

(Mk 14.53-65 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

⁵⁷ Yesu abidawit amin unun Yesu abidan anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas da yutnon ankiwit. Unudon gen teban dakon yoyindet amin gat ae kila amin gat kisi muwukgwit.

⁵⁸ Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon yoma nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat yigek Yesu yo niansi aniba koken yan do pindak egipgut.

⁵⁹ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan iminek gulusun agit yan yanakwa anatan kimotjak yan nandawit.

⁶⁰ Mani amin morapmi yan yoba abinek top gen morapmi yawit, mani asi gulusun kindan agit yan dima kawit. Don amin bamori da abin yan yagimal,

⁶¹ “Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, ‘Nak da Pin kop dakon Telagi Yut Madep unun tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjiken.’”

⁶² Yan yanakwal mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da pidan agek Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kindan dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?”

⁶³ Mani Yesu da gen kindan dima yagit.

Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, “Gak Pin kop egip egipmi ton unun da manon yan teban tok anek gen bamisi yoki. Gak asi Kristo, Pin kop dakon Monji bo dima? Kili bami ya!”

⁶⁴ Yanban Yesu da yan yagit, “Gen yosol unun bami. Ji don kanakwa Amin Dakon Monji Tapmim Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anek kanakwa kundukon gikwemon da apban kokdan.”

⁶⁵ Yan yanban nandanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin buri wagil yokwi tanban iyi dakon paba pigikni pudanek yagit, “Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni? Iyi Pin kop kulabinek ‘nak Pin kop dakon Monji’ yan yosok,

⁶⁶ do ji da nian an imnen do nandan?”

Yanban kisi morap da yawit, “Gulusun asak, do si kimotjak.”

⁶⁷ Yan yanek diwari da ilip sul iminek kisit da anakgwit. Ae diwari da mogim kulbak anagek

⁶⁸ yan iyiwit, “Kristo gak namin da gikdak? Kombi gen ya!”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mk 14.66-72 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁹ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan yigakwan mukwa sogok mibiltok amin dakon oman minatjok kindan da abin yan iyigit, “Gak Yesu Galili amin gat kisi egipgwit.”

⁷⁰ Yanban Pita da wasip yanek yagit, “Gak da gen unun yosol nak dima nandisat.”

⁷¹ Yan yanek wigaron pigakwan oman minat kindan Pita kanek amin unudon akgwit

yan yoyigit, “On amin unun Yesu Nasaret amin gat kisi egipgwit.”

⁷² Yan yanban Pita aeni geni anteban anek yan iyigit, “Asisi, nak unun amin dimasi nandan imisat!”

⁷³ Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da kin Pita yan iyiwit, “Gak dakon tek nandano asi gak unun amin kabi dakon kokup isalni kinda yan asak, do gak unun da kabikon nani yan nandaman.”

⁷⁴ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, “Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, Pin kop da nak tagi anupbal asak!”

Yan yanakwan unudon gin pup gen yagit.

⁷⁵ Yanban nandanek Pita Yesu da gen yagit unun do buri pisagit. Gen unun yan yagit: “Pup da gen dima yanakwan gak da nak do wasip yanbi kosit kapbi akdisak.” Pita da gen unun do buri pisanban wanja pigi kunam madepsi takgit.

27

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mk 15.1 ae Lk 23.1-2 ae Jn 18.28-32)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da muwugek Yesu anakba kimotjak do yan dagok awit.

² Anek Yesu kisiri waman anki gapman dakon mibiltok amin Pailat da kisiron yipgwit.

Judas kimakgit

(Ya 1.18-19)

³ Judas Yesu uwal da kisiron yipgut amin kanban Yesu kimotjak do yan dagok anakwa mabisi at yan nandagit. Anek nandak nandakni kulabik anek silwa monen 30 yan timikgit unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat do aeni pantobil yomgut.

⁴ Yominek yan yoyigit, “Nak sunsi anek amin kilegi kinda uwal da kisiron yipmat. Unun ji da anakba kimotdisak.”

Yoyinban yan iyiwit, “Unun nin dakon yo dima. Unun gak dakon yo gin.”

⁵ Yan yanba Judas silwa monen unun telagi yut da nagalgwan dapban pigakwa kin iyi tipgut.

⁶ Aban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da silwa monen unun timigek yan yawit, “Monen on yawi dakon tomni. Do telagi yut dakon monen gat kisi yopnen kan, gen tebanin yagdaman.”

⁷ Yan yanek unun monen ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit. Yuman yanek amin dubagikon da abin kimokgon unun dakon amin kimakba yopyop tamo kinda wasawit.

⁸ Yan awit do unun miktim tim unun do Yawi Miktim yan yawit da yon.

⁹ Yan anakwa kombi amin Jeremaia da gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan,

“Israel amin da unun amin yuman noni do silwa monen 30 ban tomni yomgwit.

¹⁰ Yan anek Amin Tagi da nayigit, unun da tilagon unun monen ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit.”

Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?

(Mk 15.2-5 ae Lk 23.3-5 ae Jn 18.33-38)

¹¹ Yesu gapman dakon mibiltok amin Pailat da inamon agakwan Pailat da yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

¹² Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin diwari gat da gen yan iminba gen kobogi kinda dima yoyigit.

¹³ Yan aban Pailat da aeni iyigit, “Amin on da gak wasok yokwi agil do gen morapmi yan gaman. Unun dima nandisal, ma?”

¹⁴ Yan yanban Yesu da gen kobogisok kinda dimasi yanakwan Pailat da Yesu do nandaban njwakwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon kimotjak do yan dagok agit

(Mk 15.6-15 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon gapman dakon mibiltok amin da wasok

kinda yan agit. Miñat aminyo da amin kinda dam tebanon yikdak unun mani yanakwa, Pailat da pulugan yopban kin kin awit.

¹⁶ Unun bisapmon amin yokwisi kinda dam tebanon yikgit, mani Barabas.

¹⁷⁻¹⁸ Amin abin muwugakwa Pailat da amin da Yesu do nandaba yokwi tanban top yanek gen pikon yipgwit yan nandagit. Yan nandanek Yesu ankutnanek yan yoyigit, “Ji dakon galaktok namn nan pulugan yipbo jikon opjak, Barabas do nandan bo Yesu mani kinda Kristo yan yon unun nan?”

¹⁹ Yan yanek Pailat gen kokwin tamokon yigakwan miñatni da gen kinda yan yipban apgut, “Nak unun amin kalbi dipminon kat, do jigisi nandisat. Unun amin kilegisi, do gak yo kinda dimasi an ibi.”

²⁰ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da miñat amin kabi madep buri suganek yan yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nan puluganek Yesu nan anakban kimotjak do iyini.”

²¹ Yanba Pailat da aeni yan yoyigit, “Ji dakon galaktok on amin bamoron ban namn nan pulugan yipbo kisak do nandan?”

Yoyinban “Barabas nan” yan yawit.

²² Yanba yan yoyigit, “Yesu, mani kinda Kristo yan yon, unun do ninan an iben?”

Yan yanban amin kisi da yan yawit, “Tilak kindapmon anakba kimotjak!”

²³ Yanba Pailat da yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakba kimotjak!”

²⁴ Yanba Pailat da iyi yan nandagit, “Gen yoko dima nandanek emat madepsi akdan.” Yan nandanek miñat amin kabi madep da dabilon kisitni pakbikon suganek yan yoyigit, “On amin kimakban nak da diwari dima paken, ji da pani.”

²⁵ Yanban amin kisi da geni yan antobil imgwit, “Nin gat ae miñat monjyonin gat da kimotjak dakon kobogi tagi panen.”

²⁶ Yan yanba Pailat da Barabas pulugan yipban miñat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu jigilagon da abin yipgwit

(Mk 15.16-20 ae Jn 19.2-3)

²⁷ Gapman dakon emat amin da Yesu abidan anan gapman dakon yut madepmon wigakwa emat amin diwari kisi abin Yesu anawasinek akgwit.

²⁸ Anek Yesu iyi dakon imalni iligek kila amin madep da imal gami dubak pan unuden kinda pan imgwit.

²⁹ Yan anek nap keli ton nan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasan busunikon aba pigigit. Aba pigakwan kindap kirin kinda kisiri aminsi tet do yipman imgwit. Yipman iminek gawak iminek topmon da man madep iminek gen yan iyiwit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!”

³⁰ Anek ilip sul iminek kindap kirin kisirikon yipgwit unun gwayen busunikon kosiri morapmi baljawit.

³¹ Anek topmon da man madep imin mudanek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan imgwit. Pan iminek tilak kindapmon anakba kimotjak do ilik anan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

³² Kosiron kinnek emat amin da Sairini kokupmon amin kinda kawit, mani Saimon. Unun tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

³³ Kin miktin tim kinda mani Golgata unudon altawit. (Golgata dakon mibili unun Busun Kidat Hlen.)

³⁴ Kin altanek wain gat ae pakbi isipmi kinda gat iktagilek iminba nan nandat anek nok do kurak tagit.

³⁵ Anakwan tilak kindapmon anagek emat amin da satu wasok anek imalni kokwinik timikgwit.

³⁶ Satu wasok aba mudanban miktimon pabin yigek kila anek kan egipgwit.

³⁷ Kwen busunikon mibili nido anakgwit unun dakon but piso yan mandawit, ON YESU, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

³⁸ Kabo noknok bamori Yesu gat kisi dapgwit. Kinda aminsi tetdo, ae kinda gwanden tet do tilak kindapmon dapman dapman awit.

³⁹ Amin kin ap awit unun da yanba yokwi tok an iminek wunda kwalkwal anek yan iyiwit,

⁴⁰ “Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjik do yagil, do giptingo anknutnoki! Gak asi Pin kop dakon Monji egisalon tilak kindapmon da pi!”

⁴¹ Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat gen teban yoyindet amin gat ae kila amin gat unun kisi yan gin jigilak iyinek yawit,

⁴² “Amin diwari panpulugagit da nido iyi anpulugok do antidok asak? On Israel amin dakon kila amin madepni ma! Kan tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imnen.

⁴³ Pin kop nandan gadan iminek yan yosok, ‘Nak Pin kop dakon Monji egisat.’ Pin kop da Monji anpulugok do nandisak kan, tagi anpulugosak.”

⁴⁴ Unuden gin kabo noknok bamot teri teri dapbi ununyo kisi yanba yokwi tok yan gin agimal.

Yesu kimakgit

(Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

⁴⁵ Gildat binap 12 kilok miktin kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit.

⁴⁶ kilok anakwan Yesu da yan tidanek yan yagit, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Gen unun dakon mibili yan:

“Pin kopno, Pin kopno, nido nepman dekdal?”

⁴⁷ Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanek yawit, “Nandan, unun Elaija do yan imisak.”

⁴⁸ Yanba unudon gin amin kinda timtim yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unungwan sibinek Yesu da nosak do anenak imgut.

⁴⁹ Anakwan diwari da yawit, “Yum kanba konen. Elaija da abin anpuluganban konen bo dima?”

⁵⁰ Yan yanakwa Yesu aeni yan tidanek wupni yipban kinakwan kimakgit.

⁵¹ Kimagakwan unun bisapmon gin Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibikon daganek timi bamori agit. Yan anakwan miktin wudip anakwan tip madep morapmi da sulugiwit.

⁵² Unun yo morap altanakwa amin kimakba yopmanan tamo witdal kinakwa Pin kop dakon amin morapmi kalip kimakba yopbi unun pidawit.

⁵³ Pidan don Yesu da kimoron da pidanakwan telagi kokup papmon pukwa amin morapmi da pindakgwit.

⁵⁴ Anakwa emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amin Yesu do kan egipgwit amin unun wudip ae yo morap altawit unun pindagek si pasalgwit. Pasalek yansi yawit, “On amin asisi Pin kop dakon Monji egipgut.”

⁵⁵ Anakwa minat diwari dubagisogon da agek yo unun pindakgwit. Yesu Galili miktin yipman abinakwan unun minat kabi da yol awilek oman an iminek agipgwit.

⁵⁶ Unun kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala. Ae Maria njaknwarin kinda Jems gat Josep gat dakon menji. Ae Sebedi dakon monji bamot unun dakon menji kisi akgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁵⁷ Pilindo yoni morapmi amin kinda Ari-matea kokupmon da apgut. Unun mani Josep. Unun Yesu dakon panjetni kinda.

⁵⁸ Josep unun Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit. Iyiban emat amini yoyiban bumjotni Josep do imgwit.

⁵⁹ Iminba abidan anki imal garagi mini kinda nan wamanek

⁶⁰ anki iyi dakon tip kinam amin kimakbi do kaluk pasinbi unungwan anki yipgut. Yipmanek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sopmanakwan yipman kigit.

⁶¹ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam da kapmatjok yigek yo agit unun nomansi kagimal.

Emat amin da tip kinam do kila awit

⁶² Sabat bisap do tagap tok an mudanej wisa dagokdo mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat Pailaron kiwit.

⁶³ Kin yan iyiwit, “Top amin si egipgut bisapmon gen kinda yan yagit, ‘Gildat kapbi mudanakwa kimoron da pidoken’ yan yagit.”

⁶⁴ Yan yagit, do gak obip amingo tebaisi yoyinbi tip kinam dakon kila tebaisi anakwa wigi gildat kapbi mudoni. Yan dima ani kan, panjetni da abin bumjotni kabo ankisibin ankinjek Yesu kili pidak yan amin yoyikdan. Yan ani kan, mibiltok iyi do top gen yagit unun yapmanek top gen yokdan unun da yo yokwisi kinda akdisak.”

⁶⁵ Yanba Pailat da yan yoyigit, “Ji obip amin timikba kin tip kinam unun niansi anek kilani ak do nandan unun da tilagon yoyinba ani.”

⁶⁶ Yan yoyinban tip kinamon kin tip madep yoma kaga soguron tilak kinda dima abidoni do yipgwit. Yipmanek obip amin da kilani tebaisi ani do yopba akgwit.

28

Yesu kimoron da pidagit

(Mk 16.1-10 ae Lk 24.1-10 ae Jn 20.1-18)

¹ Sabat bisap mudanakwan pakgwit da Sonda wisa dagokdo Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam kok do kigimal.

² Kinakwal unudon gin wudip madep agit. Anakwan Amin Tagi dakon anelo kinda Kwen Kokupmon da pin tip madep unun antobilban kinakwan kwenikon yikgit.

³ Anelo unun mal da yan tentenanakwan imalni unun gik sitnan yombem kwakwagisi agit.

⁴ Obip amin unun kan pasal nimmimik man pagak kimakbi yombem awit.

⁵ Yan anakwa anelo da minjat bamot yan yoyigit, “Jil dima pasoljil. Yesu tilak

kindapmon anakbi nan wusik do abamal yan nandisat.

⁶ Yesu yagit da aripmon Pinjop da kili aban pidak. Idon dima egisak. Abin tamoni do konjil.

⁷ Jil tepmisi kin panjetni yan yoyinjal, ‘Unun Pinjop da kimoron nan kili aban pidak. Mibiltan daminek Galili miktimon kik, do unudon kin koni.’ Nak gen on dayik do pit.”

⁸ Yan yoyinban minjat bamot unun pasalgimal, mani kisik kisik nandanek timtim yanek panjet kabini gen unun yoyik do kigimal.

⁹ Kinakwal Yesu gat domdom anek yan yoyigit, “Wisa dagokdo tagisi.” Yan yoyinban kandapmi abidanek gawak ingumal.

¹⁰ Anakwal Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Dima pasoljil. Jil kin notnoni kabi yoyinjal Galili kin unudon nandani.”

Obip amin dakon gen

¹¹ Minjat bamot kinakwal obip amin diwari tip kinam dakon kila awit unun da kokup papmon kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi yo morap altawit unun dakon gen morap yoyin mudawit.

¹² Yoyinba mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin gat muwugek nian ano kilek tosak yan do gen panjosit awit. Anek obip amin do monej madepsi yominek

¹³ yan yoyiwit, “Ji yansi yoni, ‘Nin kalbi pak intanapno panjetni da abin bumjotni kabo ankisiben.’”

¹⁴ Gapman dakon mibiltok amin da unun dakon geni nandisak kan, nin da iyino buri manakwan jikon jigi kinda dima tosak.”

¹⁵ Yan yoyinba obip amin monej timigek geni guramikgwit. Gen unun Juda amin da yan an iren aba abisokyo kisi yan gin yon.

Yesu da panjet kabini Pinjop dakon pi ani do yoyigit

(Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁶ Panjetni 11 kabi Galili miktimon kin, Yesu da kabap kinda unudon wigini do kili yoyigit unudon wigiwit.

¹⁷ Wigi Yesu kanjek gawak imgwit, mani diwari da but bamot awit.

¹⁸ Anjakwa Yesu da paɗdet kabɪnikon kinjek yaɗ yoyigit, “Piɗkop da yo morap Kwen Kokupmon ae miktimon kila abeɗ dakon pi nak do yaɗ mudan namgut.

¹⁹ Uɗun do ji miktimi miktimi kin minat amin morapyo paɗpuluganba nak dakon paɗdet kabino dagoni. Anjek Dat ae Monji ae Telagi Wup uɗun da manon telagi pakbi soɗ yomni.

²⁰ Nak da gen dayin doligim uɗun kisisi guramitni do yoyinɗetni. Nandani, nak ji gat gildari gildari egapno miktim dakon bisap mudosak.”

Gen Bin Tagisi Mak da Mandagit

But piso gen

Mak unun Jerusalem kokup papmon egek tagagit, ae Yesu da gen yagit ae pi agit unun pindak nandanjo agit, mani Yesu dakon panjetni kinda dima. Don Pita gat kalonji agek Pinjkop dakon pi agimal. Ae don Pol Banabas gat agek pi awit.

On papiagwan gen wasok wasogi da yan yosok, “On unun Pinjkop dakon Monji, Yesu Kristo dakon Gen Bini Tagisi idon da wasosok.” Ae on papia da Yesu tapmimni tonj ae pi mibili mibili asak dakon yan dagok an ibi yan noljban komanj. Tapmimni gat ae yan dagok an ibi dakon tilakni unun minjat aminyo yoyinj dekgit, ae konj yolgut, ae minjat aminyo dakon yokwini wiririk yomgut unudon komanj. Yesu da iyi do “Nak Amin Dakon Monji” yan yosok. Ae minjat aminyo morapmi yuman nanj yop do anek naga dakon egip egipno parekdat yan yosok. (10.45)

Mak da Yesu da pi agit do morapmi yosok, mani Yesu da gen yagit unun do morapmi dima yosok. Mibiltok Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da pi agit gat, ae Yesu da telagi pakbi sogit, ae Sunduk da Yesu anjkealgit do Mak unun do yosok. Don Yesu da jigji mibili mibili pawit amin do bupmi nandanj yominjek yoyinj dekgit unun nolisak. Mibiltok panjet kabi Yesu da pi agit unun dima nandaba pisagit, mani don yawori kanja pisagit.

Ae don minjat aminyo da Yesu dakon uwalni daganek jigji morapmi imgwit. Ae Gen Bin Tagisi dakon mibi do Mak da Yesu da kimagek pidagit unun do yosok.

Yesu minjat aminyo Pinjkop da Amin Kila Asak unun yoyik do apgut

(Kilapmi 1.1-3.6)

1:2: Mal 3.1   **1:3:** Ais 40.3   **1:4:** Ya 13.24; 19.4   **1:6:** 2KA 1.8; Mt 11.8   **1:7:** Ya 13.25   **1:11:** Kap 2.7; Ais 42.1; Mt 12.18; Mk 9.7

Jon gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Lk 3.1-9 ae 3.15-17 ae Jn 1.19-28)

¹ Yesu Kristo, Pinjkop dakon Monji, unun dakon Gen Bin Tagisi idon da wasosok.

² Kombi amin Aisaia da gen yan mandagit:

“Nandani, geno yan tenjenosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak.

Anek kositgo anjnoman asak.

³ Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanjek yosok, ‘Amin Tagi dakon kosit anjdimdim ani, kositni pasinj anmilip ani.’”

⁴ Gen unun da tilagon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da miktim amin da aripmi dima egipmi timon kinj altagit. Altanjek but tobil anek telagi pakbi sonjakra Pinjkop da diwarini yopmanj yomjak do yoyigit.

⁵ Anjakwan Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon egipgwit amin Jonon kiwit. Yokwini yanjkwok anjakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi sonj yomgut.

⁶ Jon da ilikba pigik panj egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani banj wasanji. Anek bit gip kinda bobanj napmi do wamgut. Japni unun pilak pilak ae kabanj kok.

⁷ Gen yan yagit: “Amin kinda nak da manjikon apdisak. Unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak oman monjini dakon pinjbinisi egisat, do kandap gwilni dakon nap pabinj yigek tagi dima witalgenj.

⁸ Nak pakbisi banj telagi pakbi sonj damisat, mani unun da Telagi Wup sonj damdisak.”

Jon da Yesu telagi pakbi sonj imgut

(Mt 3.13-17 ae Lk 3.21-22)

⁹ Unun bisapmon Yesu Nasaret kokup Galili Provins yipmanjek apgut. Apban Jon da Jodan Pakbikon telagi pakbi sonj imgut.

¹⁰ Aban pakbikon da winjek winjek Yesu yan kagit: Kundu wital kinjakwan Telagi Wup kinarim da miktimon panj unun da tilak iyikon pigit.

11 Anjakwan Kwen Kokupgwan da gen kindan yan altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tan gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Sunduk da Yesu anjekwalgit
(Mt 4.1-11 ae Lk 4.1-13)

12 Unudon gin Wup da Yesu yabekban miktin amin da aripmi dima egipmi timon kigit.

13 Kin unudon gildat 40 egakwan Sunduk da anjekwalgit. Bit kilapyo da bikbigon egakwan anjelo da anpulugawit.

Yesu da pini wasanjek panjetni timikgit
(Mt 4.12-17 ae Lk 4.14-15)

14 Jon dam teban yutnon yipba yigakwan Yesu Galili Provinskon kigit. Kin Pinjop dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenjek yan yagit,

15 “Pinjop da Amin Kila Akdisak unun dakon bisap kwan tosok. Unun do ji but tobil anek Gen Bin Tagisi unun do nandan gadani.”

16 Yesu da Galili Pakbi idap kidipmin kinek Saimon gat padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapmon mabal pigakwan egipgumal. Pini unun tap kilap simil simil do pi agak amin bamot.

17 Unun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigit, “Abin nak nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”

18 Yanban unudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanjek Yesu yolgimal.

19 Yesu da timisok di kinek Jems, Sebedi dakon monji gat padige Jon gat pindakgit. Unun bamot boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik panmilip anjo anjakwal pindakgit.

20 Pindagek unudon gin yan yoban nandanjek datni Sebedi gat pi amini gat boron si yigakwa Yesu yolgimal.

Yesu da Kapaneam kokupmon pi agit
(Lk 4.31-37)

21 Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kiwit. Kin altanjek Sabat bisapmon Yesu da Juda amin da muwut muwut yutnon yigek Pinjop gen yoyigit.

22 Gen teban yoyindet amin da tilagon dima yagit, amin mani ton da tilagon yagit, do amin da Pinjop gen yogokni do nandaba njwakwarisi agit.

23 Anjakwan unudon gin konni ton amin kindan da yan tidanjek yan yagit,

24 “Yesu, Nasaret amin, gak niban anjim do nandisal? Nin panupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pinjop Dakon Telagi Amini.”

25 Yan yanban Yesu da gen tebaisi yan iyigit, “Gak gen dima yanjek amin on yipman det!”

26 Yanban kon da amin unun ukwayigek madepsi yan tidanjek yipman degek win kigit.

27 Win kinjakwan amin da unun kanjek wuripdagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Mao, unun ni yo kindan da atosok? On amin gen njwakwarisi yosok. Amin mani ton da tilagon yosok. Kon gen yoyinban geni guramikan.”

28 Yan yanakwa man bini da tepmisi iren tanjek Galili Provins aripmisi agit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mt 8.14-15 ae Lk 4.38-39)

29 Juda amin da muwut muwut yutnon da pinjek unudon gin Jems gat Jon gat timikban, Saimon gat Andru gat unun da yutnon wigiwit.

30 Unun yutnon Saimon yopmi giptimi kindapmi sonjakwan sot anek pakgit. Unun dakon mibili

31 iyinba Yesu kin kisitnikon abidanjek ilikban pidagit. Yan aban sotni yipmanjakwan jap noni do oman agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mt 8.16-17 ae Lk 4.40-41)

32 Gildat pigakwan pilindo sot amin gat konni ton amin gat kisisi Yesukon panpan apgwit.

33 Anek kokup amin kisi morap yut unun da yomakon muwukgwit.

34 Muwugakwa Yesu da amin morapmisi sot mibili mibili awit unun panmilip agit. Anek konni ton amin morapmi konni yol yomgut. Anek kon unun nandan imgwit, do yan sop anjomgut.

Yesu Galili miktimon agipgut

(Lk 4.42-44)

³⁵ Wisa dima daganakwan Yesu pilisisok pidaŋ yut yipmanek miktimon amin da aripmi dima egipmi timon panji egek bisit pi agit.

³⁶ Anjakwan Saimon gat notni kabi gat Yesu wisinek apgwit.

³⁷ Abiŋ analon anek iyiwit, "Amin morapmisi da gak wisan."

³⁸ Yanba yan yoyigit, "Nak unun amin kabi dogin dima pigim. Do nin kokup taŋ anjan kwan unudon kinjek Pinjkop gen yoyiken. Nak pi unun ak do pigim."

³⁹ Yan yanek Galili Provinskon dukwan dukwan kisi agek Juda amin dakon muwut muwut yut morapmon Pinjkop dakon gen yoyinek kon yol yominek agipgut.

Yesu da amin kinda wuda tebani ton anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Lk 5.12-16)

⁴⁰ Amin wuda tebani ton kinda da unudon kinjek njwakben an iminek bisit tebai yan iyigit, "Pinjkop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token."

⁴¹ Yanban Yesu da unun do bupmi nandanek kisitni amin unun da kwenon witjinek yan iyigit, "Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!"

⁴² Yan iyinban unudon gin wudani kibidanakwa giptimni kilek tagit.

⁴³ Kilek tanban unudon gin Yesu da amin unun yabegek gen tebai yan iyigit,

⁴⁴ "Gak unun dakon mibili amin dima yoyiki. Anek mukwa sogok aminon kinjek giptimgo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yan gandani."

⁴⁵ Yan yanban yum kanek kin gen bin yan aniren agit. Unun do anek Yesu kokup papmon noman kisak do nandaban tidok tagit. Kokup ilenji ilenjikon gin agakwan amin morap dukwan dukwan egipgwit Yesukon apgwit.

2

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu gildat di egi aeni Kapaneam kokupmon kinjek yutnikon wigakwan kokup amin da abapni dakon gen nandawit.

² Nandanek morapmisi da yutnon muwuk tujanek diwari yomakon yik tujanba Pinjkop dakon gen yoyigit.

³ Yoyinjakwan amin kabi kindan apgwiron da amin 4 kabi da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan waman unudon anapgwit.

⁴ Anek yutnon awigi Yesu da buron yipdo anek aminon kwa tidanba yut kwenon awigiwit. Awigek Yesu da si yikgit da kwenon yut tuwilba kosit pisanakwan unudon da amin unun wayigon pagakwan nap anyawot anakwa pigigit.

⁵ Yan anakwa Yesu da nandan gadatni kanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit, "Monji, diwarigo yopman gamisat."

⁶ Yan yanban gen teban yoyindet amin diwari unudon yikgwit unun da buri da yan nandawit,

⁷ "Ma, amin on ni gen nan yosok? On Pinjkop kulabisak on! Namin amin da diwari wiririt pi asak? Unun pi Pinjkop dagin agagi!"

⁸ Yan nandanakwa Yesu unun burikon da pindak nandan yomin mudanek yoyigit, "Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman?"

⁹ Jit da tagapmi, amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyikdo, 'Diwarigo wiririk gamisat', bo unuden iyikdo, 'Pidaŋ yalin potgo timigek pilik bamok aki?'

¹⁰ Amin Dakon Monji unun miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba piosak do on amin anmilip aben." Yan yanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit,

¹¹ "Nak gayisat, pidaŋ yalin potgo timigek yutgokon ki."

¹² Yanban unudon gin amin morapmi da dabilon yalin potni timigek abigigit. Yan anjakwan amin kawit unun da tamtam yanek Pinjkop anjinek yawit, "Yo kalugisi al-tanban koman!"

Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut

(Mt 9.9-13 ae Lk 5.27-32)

13 Yesu yan anek aeni pakbi idap ilenikon pigigit. Pigakwan amin morapmi yol anan unudon kwa Pinjop gen yoyigit.

14 Anek unudon da kinjek Liwai, Alpius dakon monji, takis timit timit yutnikon yigakwan kagit. Kanek yan iyigit, "Abin nak nol." Yanban Liwai pidanek Yesu yolgit.

15 Anakwan Yesu Liwai da yutnon kwan yigek jap nawit. Monen timit timit amin ae yokwi pakpak amin morapmi Yesu gat pandetni gat jap nawit. (Unuden amin morapmisi da Yesu yolgwit.)

16 Unudon Parisi amin diwari yikgwit unun gen teban yoyindet amin. Unun da Yesu monen timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap nanba kanek pandetni yan yoyiwit, "Ma, unun nido takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non? Unun tagi dima."

17 Yanba Yesu da nandanek yoyigit, "Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagin wuda wamagon kwan. Nak amin kilegi yan ilit do dima opgum, yokwi pakpak yan ilit do opgum."

Jap kelkel dakon gen

(Mt 9.14-17 ae Lk 5.33-39)

18 Jon dakon pandetni gat ae Parisi amin gat unun bisapmon Pinjop do nandanek jap kelek egipgwit. Anakwa amin diwari unun Yesukon kinjek yan iyiwit: "Jon dakon pandetni gat ae Parisi amin dakon pandetni gat unun Pinjop do nandanek jap kelek egakwa gak dakon pandetgoni nido jap nanek ekwan?"

19 Iyinja Yesu da yoyigit, "Monjisok minjat pak do an unun bisapmon notni gat jap kelek tagi egipni? Dima. Monjisok egakwan jap kelek aripmi dima egipmi."

20 Mani don monji unun abidan anan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan.

21 "Nin ilikba pigik garanj pudankwikon imal diwat kalugi pakbikon dima suganbi kindan nan bupnom kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanj ilikban pudan ki madepsi akdisak."

22 Ae amin kindan da wain kalugi tibiri meme gip ban wasanbi tibiri kalipmikon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjigakwa wain man mudokdan. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal."

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Lk 6.1-5)

23 Sabat kindakon Yesu gat pandetni gat unun wit pi kaga kindakon kiwit. Kinjek pandetni da wit bami diwari jimik dagawit.

24 Anakwa Parisi amin da Yesu yan iyiwit, "Pindat, amin Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?"

25 Yanba Yesu da yoyigit, "Dewit ae amin kabini jap do anek yo awit unun ji manjin nandanjo awit bo dima?"

26 Unun Abiata da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut bisapmon yan awit. Pinjop da yutnon wigek bret Pinjop do parekbi unun timik nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun amin isali da dima nok nogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit."

27 Yan yanek yagit, "Sabat bisap unun do nandaba yo madep anakwan amin kirinjik yoman unun da tagi dima asak. Sabat bisap unun amin panpulugok do anek yipbi."

28 Yando, Amin Dakon Monji unun Sabat bisap unun dakon Amin Tagini egisak."

3

Yesu da Sabat bisapmon amin kindan anmilip agit

(Mt 12.9-14 ae Lk 6.6-11)

1 Yesu aeni bisap kindan gat Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin kindan kisiri girenjikbi kindan yikban kagit.

2 Unun da Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen pikon yipnen yanon da amin diwari Yesu tebai kanek yikgwit.

3 Anakwa Yesu da amin kisiri girenjikbi yan iyigit, "Amin da inamon pidan at."

4 Pidan agakwan minjat aminyo yan yoyigit, "Sabat bisap dakon gen teban da yokwi anen do yosok? Bo tagi anen do

yosok? Amin panmilip anen do yosok, bo dapba kimotni do yosok?” Yanban gen tamoni dima iyiwit.

⁵ Yan anakwa but tebani do butjap nandagit. Anek butni yokwi tanban kobok tobil tobil anek pindagek amin kisiri girenjki yan iyigit, “Kisitgo anjnjnj a.” Yanban amin unun kisiri anjnjnj aban kilek tagit.

⁶ Anakwan unudon gin Parisi amin kinjek Erot dakon amin kabi unun gat muwugek “Nian anek anjatnen?” yan do gen panjosit awit.

Yesu da tapmimni yoljban kokup isalni da dima nandan gadan ingwit

(Kilapmi 3.7-6.6)

Mijat amin kabi madep da Yesu yolgwit (Lk 6.17-19)

⁷ Yan anakwa Yesu da panjetni timikban pakbi idapmon kiwit. Kinakwa Galili amin morapmisi da yolgwit. Ae unun gin dima, Judia miktimon da,

⁸ ae Jerusalem kokup papmon da, ae Idumea miktimon da, ae Jodan Pakbi usugap tet amin, ae Tair ae Saidon kokup tetgin do amin morapmi da Yesu dakon wasok agakni dakon gen bin nandanek apgwit.

⁹ Amin madepsi apgwit do Yesu da panjetni yan yoyigit, “Amin morapmisi do gitni gitni aba kan bot kinda anjnoman aban nak unudon milkan wigiken.”

¹⁰ Yesu da sot wudani ton morapmi panmilip agit, unun do anek sot wudani ton amin Yesu igayik do anek ukwayit ukwayit anek Yesu da buron kiwit.

¹¹ Kinakwa kon unun Yesu kanek miktimon gawagek madepsi yan tidanek yawit, “Gak Pinjok dakon Monji.”

¹² Mani Yesu da mibilni dima yan tenjenoni do yansop tebaisi anjomgut.

Yesu da panjetni 12 timikgit (Mt 10.1-4 ae Lk 6.12-16)

¹³ Kili Yesu pakbi idap yipmanek ilen kindakon wigigit. Wigek yabekbini dagoni do nandagit amin yoyjban iyikon abin muwukgwit.

¹⁴⁻¹⁵ Amin 12 unun gat egipni do yabekbi kabini timikgit. Anek yan yoyigit, “Ji yabekgo kin Pinjok gen amin yoyini, ae kon yolni do yan mudan dabo kon yolni.”

¹⁶ Yabekbini 12 unun dakon mani yan:

Saimon (mani kalugi Pita yan iyigit),

¹⁷ ae Jems, Sebedi dakon monji,

ae Jems dakon padige Jon (unun bamot mani Boanages yan yoyigit, unun dakon mibili Kiririn Amin),

¹⁸ ae Andru,

Pilip,

Batolomiu,

Matyu,

Tomas,

Jems Alpius dakon monji,

Tadius,

Saimon Selot,

¹⁹ ae Judas Iskariot (unun egi don Yesu uwalni da kisiron yipgut).

Yesu Sunduk gat pi amal yan yawit (Mt 12.24-32 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

²⁰ Anek Yesu yutnon wigakwan amin kabi madepsi aeni unudon muwukgwit. Muwugakwa Yesu gat panjetni gat jap noni dakon bikbik dima pisanjomgut.

²¹ Anek dabini unun bini nandanek “Buri upbal tak” yan yanek yutnikon iyin anan kik do apgwit.

²² Anakwa gen teban yoyjdet amin Jerusalem kokup papmon da apgwit unun da Yesu do yan yawit, “Kon dakon amin tagini Belsebul unun da burigwan egakwan unun dakon tapmimon da kon yoldak.”

²³ Yanba Yesu da panmuwugek tilak gen kinda yan yoyigit: “Sunduk da Sunduk notni aripmi dima yolyoli.

²⁴ Miktim kinda dakon amin da pudan kabi bamori anek emat wamjil kan, unun miktim tebai dima tokdisak.

²⁵ Ae amin yuri kinda dakon amin da pudan ki kabi bamot anek emat wamjil kan, unun amin yut tebai dima egipdan.

26 Unjuden gin Sunduk da pudan ki kabi bamot anek iyi emat wamjil kan, amin kabini tebai dima egipdan. Yan ani kan pasil mudokdan.

27 “Bo namın dasi amin tebai kind a yigakwan yutnikon wigi yo kabini gwayen timitjak? Unun aripmi dima. Mibiltok tebai kendagek kisit kandapmiyo wamanek yo kabini tagi gwayeni.

28 “Nak asisi dayisat, Pin kop da yokwi mibili mibili gat ae Pin kop abin yip do manji gen yogok gat dakon diwari tagi wiriritjak.

29 Mani amin kind a da Telagi Wup abin yip do manji gen kind a yosak kan, Pin kop da diwarini dima wiriritjak. Unun dimasisi, unun diwarini mudok mudogi mini tan wigikdisak.”

30 Amin da Yesu burikon kon kind a egisak yan yawit unun do anek gen unun yagit.

Yesu dakon menji padik padikyo (Mt 12.46-50 ae Lk 8.19-21)

31 Gen yan yoyinjakwan menji padik padikni da abin yomakon agek Yesu yomakon pisak do gen yipba wigigit.

32 Wikwan amin Yesu gat yikgwit unun da yan iyiwit, “Men go padik padikgo yomakon da gak do yon.”

33 Yanba yan yoyigit, “Men no padik padikno unun namın?”

34 Yan yanek amin angwasiyek yikgwit kabikon dabil sintanek yagit, “Nak dakon men no ae padik padikno oni.

35 Pin kop dakon gen guramikgan amin unun nak dakon men no ae padik padikno ae samino kabi.”

4

Jap yet tintinjok dakon tilak gen (Mt 13.1-9 ae Lk 8.4-8)

1 Bisap kindakon pakbi idap ilenikon minat aminyo aeni yoyin dekgit. Amin madepsi da abin unudon muwugakwa Yesu boron wigigit. Boron yigakwan amin morap ilenikon yikgwit.

2 Yigakwa Yesu da tilak gen morapmi yoyinek kind a yan yagit,

3 “Nandani! Amin kind a da jap yet tintinjok do pigaga kigit.

4 Jap yet tintinanjakwan diwari da kosiron manba minam da abin nawit.

5-6 Yeri diwari da miktım tipmi ton timon mawit. Unun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktım morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da win pindakban alek tawit.

7 Ae jap yet diwari da jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutjinba kimak mudawit.

8 Ae jap yet diwari miktım nelagi ton unudon man kwawit. Diwari bami 100, ae diwari bami 60, ae diwari bami 30 tawit.”

9 Gen unun yanek aeni sanbenek yan yagit, “Gen on nandak do galak ton amin ji pakyan si nandanek mibili nandan pisoni.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit (Mt 13.10-17 ae Lk 8.9-10)

10 Amin kabi madep kinakwa iyi dakon pandetni 12 kabi gat ae amin diwari gat da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

11 Iyinja yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni dakon gen pasili unun dakon mibili ji ban dayin tenjenosot. Mani Pin kop dima nandan iminek wanga ekwan amin tilak gen gin nandan.

12 ‘Unun dabil da yo asat unun pindakgan mani mibili dima nandan, ae geno nandan, mani mibili dima nandan pison.

Do Pin kop da diwarini wiririk yomjak do but tobil ak do dima nandan.’”

Jap yet tintinjok dakon mibili yoyigit (Mt 13.18-23 ae Lk 8.11-15)

13 Yan yanek yagit, “Tilak gen yat dakon mibili dima nandan kan, tilak gen diwari yoko nian anek nandan pisoni?”

14 Amin jap yet tintinjosok unun Pin kop gen tintinjosok.

15 Amin Pin kop gen nandanek butni dima pison unun jap yet kosiron mawit unuden. Sunduk da abin gen tagi butnikon ton unun gwayen pan kisak.

16 Amin diwari miktım tipmi ton tim yombem, unun amin Pin kop gen nandanek but galagon da abidon.

17 Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit do bisap pisipmisok akgan. Jigi mibili mibili ae Pinjkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yopba witdal kikan.

18 Ae amin diwari miktim nap keli ton tim yombem. Unjun Pinjkop gen nandan,

19 mani nandak nandakni miktim dakon yo morap do nandan, ae monej panmuwut dakon galaktok da Pinjkop gen witjinba bami dima tosok.

20 Ae amin diwari miktim nelagi ton tim yombem, unjun amin Pinjkop gen nandane abidon. Unjun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30, yan tan tan an."

Telagi egip egip dakon gen

(Lk 8.16-18)

21 Gen kinda sanjenek yan yoyigit, "Namin da lam kolenek kwoba nan gap asak, bo pigat kagagwan yipjak? Dimasi, tamonikon yipno tenjenosok.

22 Yo pasili ton ae yo witjinbi da ton unjun kisi tenjenikon tokdan.

23 Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanji nandane mibili nandan pisoni."

24 Yan yanek yagit, "Ji gen unjun nandan unjun pakyanji nandani. Ji Pinjkop dakon gen nandane guramitni kan, Pinjkop da sanjenek damdisak. Mani geni dima nandan kan, sanjenek dima damdisak.

25 Nak dakon gen nandane burikon yipmandak unjun amin Pinjkop da sanjenek nandak nandak imdisak. Mani geno nandane burikon dima yipmandak unjun amin geno diwari nandagit unjun pasil imdan."

Jap yet kwon unjun dakon tilak gen

26 Yesu da sanjenek yan yagit, "Pinjkop da Amin Kila Asak unjun dakon mibili nandan do tilak gen kinda gat dayiko nandani. Amin kinda jap yet pigaga tintinosok.

27 Kalbi dipmin pokdok ae gildat kalba wanga wanga agakwan jap yet kwon. Mani nianji anek kwon unjun dakon mibili dima nandisak.

28 Miktim da iyi upmagakwan gigi win tam yopmanek bami ton.

29 Bami tanakwa pi ami da bami pasak."

Mastat yet dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Lk 13.18-19)

30 Yesu da sanjenek yan yagit, "Pinjkop da Amin Kila Asak unjun dakon mibili yo nikon tilak ako nandani?"

31 Unjun mastat yet yombem. Mastat dakon yeri unjun jap yet kisi morap dakon pinbi, moninisisok.

32 Mani miktimon kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unjun yapman mudosok. Kijini madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unjun da yongamgan yikgan."

Yesu tilak genon da gin gen yagit

(Mt 13.34-35)

33 Yesu da nandak nandakni da aripmon Pinjkop dakon gen yoyinek tilak gen unjuden morapmi yoyigit.

34 Amin madep kabikon Pinjkop gen tilak genon dagin yoyigit. Mani pandetni gat egek tilak gen dakon mibili yoyin tenjenagit.

Yesu da yanban mirim madep yawokgit

(Mt 8.23-27 ae Lk 8.22-25)

35 Unjun gildat da pilin pilindo Yesu boron yigek pandetni yan yoyigit, "Pakbi idap teri kinda do kino."

36 Yan yanban pandetni amin kabi madep yopman degek boron wikwa pandetni gat kisi kiwit. Ae bot diwari gat kisi kiwit.

37 Kinakwa mirim madep anek pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Pigi tujanban bot pakbigwan pigik do agit.

38 Anakwan Yesu bot bunikon busun kidin kindakon witjinek dipmin pagakwan pandetni da anyolek iyiwit, "Yoyindet, nin pakbi nan kimotnen do nandabi yo isali asak?"

39 Yan iyinba Yesu da pidan agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinek yagit, "Yawokgil!" Yanban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

40 Anek pandetni yan yoyigit, "Ji nido pasolgon? Sigin dima nandan gadan naman, ma?"

41 Yanban pandetni si pasalek iyi gin yawit, "On nianen amin kinda da mirim ae pakbiyo yoyinban geni guramigamal?"

5

*Yesu da konj morapmi yolgit**(Mt 8.28-34 ae Lk 8.26-39)*

¹ Yesu gat pañdetni gat pakbi idap teri kindi Gerasa amin da miktimon kiwit.

² Boron da pinakwan, amin kindi konj tonj unun da amin kimakba pañki tip kinamngwan yopmanjan miktimon da abinj altan ingut.

³ Amin unun amin da kisitni ae kanda-pamiyo nap teban nanj wamwami dakon arip dima agit.

⁴ Amin da bisapmi bisapmi kisit kanda-payoni wamngwit, mani unun amin tebai do nap teban si pañdagagit. Amin da aripmi dima abidogi.

⁵ Unun pilin kaga ae gildat kalba amin kimakba yopmanjan miktimon ae kabapmon egek madepsi yanj tidanjek giptimi tipban mandagit.

⁶ Yesu dubagikon akban kanjek timtim yanjek Yesu da buron kinj gawak imgut.

⁷ Anek yanj tidanjek yanj iyigit, "Yesu, Pinjkop Wikwisi dakon Monji, gak nianji anjam do abisal? Pinjkop da manon tepmi pi dima nabi do yanj teban ta."

⁸ Unun da yanj yagit, nido Yesu da yanj iyigit, "Konj gak on amin yipmanj degek winj ki!"

⁹ Yanjan Yesu da antobilek iyigit, "Mango namin?"

Yanj iyinban yagit, "Nak mano Amin Kabi Madep. Nin morapmi da ekwamanj."

¹⁰ Yanj yanjek bisit tebai sanjek sanjek iyiwit, "Nin nolbi on miktim tim dima yipmanj detnenj."

¹¹ Miktim unun da ilenon bit kabi madep jap nanjek egipgwit.

¹² Konj unun Yesu da nandanj yoban bit da butgwan pigini do bisit tebai iyiwit.

¹³ Yanja Yesu da nandanj yoban konj da aminon da winjek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun pasal abiginjek pakbi idap tagit unungwan pigek kimakgwit. Bit kalonisok dima, 2 tausen da kimakgwit.

¹⁴ Kimagakwa bit dakon kila amin da kokup kapmat tagit ae miktim diwarikon kinj yo unun noman tawit dakon gen bin

yoyiwit. Yoyinba amin da yo noman tagit unun kok do anjek abinj mudawit.

¹⁵ Yesukon abinjek amin konj morapmi gat egipgut unun buri pisagit ae ilikba pigikni tonj da yikban kawit. Yanj yikban kanj pasalgwit.

¹⁶ Yo dabil da kanj nandanjo awit amin unun da konj gat egipgut amin gat ae bit kabi dakon gen bin gat kisi amin yoyinj mudawit.

¹⁷ Gen unun nandanj mudanjek Yesu miktim unun yipmanj kisak do tebai iyiwit.

¹⁸ Iyinba nandanjek Yesu unun boron wigakwan amin konj gat egipgut unun da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

¹⁹ Tebaisi iyinban kirinjik iminjek yanj iyigit, "Gak yutgokon kinj Amin Tagi da gak do bupmi nandanjek wasok madep ak unun dakon gen bin yawi diwat kabigo yoyinj mudoki."

²⁰ Yanjan amin unun kinj Yesu da yo agit unun dakon gen bin Dekapolis miktim unudon amin yoyinban nandaba njwaknjarisi agit.

*Yesu da minjatjok kindi aban pidagit**(Mt 9.18-26 ae Lk 8.40-56)*

²¹ Yesu unun boron wigek pakbi idap teri kindi do wigakwan amin morapmisi abinj muwukgwit.

²² Muwugakwa Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kindi mani Jairus, unun da abinj Yesu kanjek burikon kinjek gawak imgut.

²³ Anek si anpulugosak do madepsi yanj iyigit, "Gwano kimotdisak, do abinjek kisitgo da witjinbi kilek tanjek egipjak."

²⁴ Iyinban nandanjek Yesu gat kigimal.

Kinjakwal amin morapmi da yolek gadat gadat tebaisi awit.

²⁵ Anjakwa binapnikon minjat kindi akgit, unun daganj mok anjek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit.

²⁶ Anjakwan wuda wamak morapmi da anpulugok do pi antidok anjakwa tepmi madepsi nandanjek egipgut. Wuda wamak yumanj nok do anjek monenji kisi yominj mudagit. Aban sotni dima tagap tagit, si madep tagit.

27 Aban miñat unun da Yesu dakon bin nandanek, miñat amin diwari unun da bikbigon egek manjikon kinjek ilikba pigiknikon igayigit.

28 Igayinek yan nandagit, "Hikba pigiknikon igayiken kan, kilek token."

29 Yan nandanek igayinban unudon gin yawini jiptanban giptimi kilek tanban nandagit.

30 Aban Yesu unun tapmimni abikwa nandanek tobilek yan yagit, "Hikba pigikno namin da igayisak?"

31 Yanban panjetni da yan iyiwit, "Amin da gadat gadat tebaisi anakwa namin da igayin namisak yan nido yosol?"

32 Mani Yesu unun amin igayin imgut unun kok do sigin wisigit.

33 Miñat unun giptimikon wasok noman tagit unun nandanek buri suganban nimnimigek Yesu da buron gawak iminek mibilni yan tentenagit.

34 Mibilni yan tentenanban Yesu da yan iyigit, "Gwano, nandan gadatgo da gak anjkilek ak. Unun do butgo yawori tanakwan kiki. Sotgo kili pasilak."

35 Yesu gen yan iyinakwan, muwut muwut yutni dakon kila amin Jairus da yutnon da amin diwari da abin Jairus yan iyiwit, "Gwago kili kunwak, unun do nido yoyindet isal dogin jigi imisal?"

36 Yanba Yesu da gen unun nandagit, mani dima nandabi wup agit. Anek kila amin yan iyigit, "Dima pasolgi. Isal nandan gadat aki."

37 Yan yanek miñat aminyo diwari yopmanek, Pita, Jems ae padige Jon unun banjin timikban kiwit.

38 Kin kila amin da yomakon altanek amin da upbalap madep ae gen kunamyo anakwa pindak nandanjo agit.

39 Anek yutnon wigek amin yan yoyigit, "Ji nido kunam kugiyu madepsi an? Miñatjok unun dima kunwak, unun isal dipmin pokdok."

40 Yesu da yan yanban nandanek jikgo yanjan imgwit.

Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa, miñatjok dakon menji datniyo

ae panjetni timikban miñatjok pakgiron wigiwit.

41 Wigi miñatjok kisirikon abidanek iyigit, "Talita kum!" (Unun dakon mibili, "Miñatjok pidoki do gayisat!")

42 Yanban unudon gin miñatjok pidanek kin ap aban kanek yan kimakgwit. (Miñatjok bilakni 12 kabi.)

43 Anakwa Yesu da amin dima yoyini do yansop tebaisi anyomgut. Anek miñatjok jap iminba nosak do yoyigit.

6

Nasaret amin da Yesu do kuraktan imgwit

(Mt 13.53-58 ae Lk 4.16-30)

1 Anakwa Yesu unun kokup yipmanek, kokupnikon kinakwan panjetni yolgwit.

2 Panji egek Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi Pinjok gen yoyigit. Anakwan amin morapmi Pinjok dakon gen nandanek yikgwit amin unun tamtam yanek yan yawit, "Yo unun dukon timikgit? Nandan kokwin tagisi gat ae wasok tapmimi tonj agak unun naminon timikgit?"

3 Unun kisit kilda kinda, Maria dakon monji. Padik padikni unun Jems, Josep, Judas ae Saimon. Ae samini binapninon ekwan." Yan yanek intan iminek nandaba pinban imgwit.

4 Yan nandanek egakwa Yesu da yan yoyigit, "Kombi amin kinda man bini miktim diwarikon tonj, mani iyi da kokupmon yawi diwatni gat ae yutnikon amin gat da mani dima anjenokgonj."

5 Unudon wasok tapmimi tonj ak do antidok agit. Unun yum amin sotni tonj kalonjok di ban kisitni kwenikon witjinjek panmilip agit.

6 Anek nandan gadatni mini do, unun do nandaban njaknwarisi agit. Yan nandanek kokup tan anan kiwit unudon kin Pinjok dakon gen yoyin dekgit.

Yesu tapmimni yoliban panjet kabini da dima kanba pisagit

(Kilapmi 6.7-8.21)

*Pañdetni 12 kabi yabekgit
(Mt 10.5-15 ae Lk 9.1-6)*

⁷ Yesu pañdetni 12 kabi yañ yoban opba, bamot bamot Piñkop dakon gen yoni do yabekgit. Yabegek koñ yolni do yañ mudan yomiñek yañ yoyigit,

⁸ “Ji yo diwari di dima pañek kini, win kirin banjin pabidanekek kini. Jap bo yik bo monenyo dima pañek kini.

⁹ Kandap gwil pañek agipni, anek paba pigik kalonji gin ilikba pigisak.

¹⁰ Kokup kindakon kin yut kindakon gin yigek pin kini.

¹¹ Kokup kindakon kin altanba not dima andamiñek genji dima nandanekek manji damni kan, kandapjikon kimbaban ton unun kokup yip do anek tidanba kini. Yañ anakwa unun kokup amin da ‘Geni dima nandaman, unun do an’ yañ nandani.”

¹² Yañ yañban pañdetni da kinjek amin but tobil ani do yoyiwit.

¹³ Yañ yoyinekek koñ morapmi yol yomiñek sot amin morapmi bit nelak son yoba kilek tawit.

*Erot da yañban Jon anakgwit
(Mt 14.1-12 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)*

¹⁴ Yesu dakon man bin ireñ tanban kila amin madep Erot unun kisi da nandagit. Amin diwari da Yesu do yañ yawit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun kimoron da pidagit, anek wasok tapmimi ton agak dakon tapmim tan imisak” yañ yawit.

¹⁵ Yañ yañakwa amin diwari da yawit, “Unun Elaija.” Ae diwari da yawit, “Unun kombi amin kinda, kombi amin kalip egipgwit unuden amin kinda.”

¹⁶ Mani Erot unun nandanekek yagit, “Kalip nak da Jon dakon tegi mandan dagagim, unun amin dasi kimoron da pidagit.”

¹⁷⁻¹⁸ Kalip Erot da padige Pilip dakon minatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yañ iyigit, “Gak gen teban yapmanek padigigo dakon minatni tuwil pal. Unun tagi dima.” Gen unun nandanekek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanekek nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

¹⁹ Jon da gen yañ yañban Erodias da Jon do nandaban yokwi tanban anakba kimotjak do si nandagit. Mani aripmi dima,

²⁰ nido Erot da Jon do pasalek yañ nandagit, “Jon unun amin kilegi ae telagisi.” Yañ nandanekek si anjuktanagit. Erot da Jon dakon gen nandanekek but morap agit, mani geni nandak do galak tagit.

²¹ Buñon Erodias da Jon anakba kimotjak unun dakon kosit kagit. Altok altok bisapnikon Erot da jap noknok ak do amin madep pañmuwukgit. Gapman dakon pi amin madep ae emat amin dakon mibiltok amini ae Galili miktim dakon kila amin kisi pañmuwukgit.

²² Jap nan yigakwa Erodias dakon gwi da pañabin inamnikon kap agit. Aban Erot ae amin jap nawit unun kisi da kan galak tawit. Kan galak tan Erot da minat gimon yañ iyigit, “Ni yo do galak tosol unun nayinbi tagi gaben.”

²³ Yañ yañek yañ teban tok gen kinda yañ yagit, “Yo nido nayiki, tagi gaben. Miktimno teri kinda pidan gak do tagi gaben.”

²⁴ Yañban minat gimon unun da wanja kin menji yañ iyigit, “Ni yo nan namjak do iyiken?”

Yañban iyigit, “Kin Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busunji unun do iyiki.”

²⁵ Menji yañ yañban minat gimon unun tepmi wigek Erot yañ iyigit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon busunji abisok gin idapmon yipman nabi.”

²⁶ Gen yañ yañban Erot buri wagil yokwi tagit. Mani amin jap nawit unun da inamon yañ teban tok gen yagit unun kirinjit do mayak tanek gen yagit unun dima kirinikgit.

²⁷ Unudon gin emat amin kinda Jon dakon busunji anopjak do yabekgit. Yabekban unun da kin dam teban yutnon wigi Jon dakon tegi mandan dagagit.

²⁸ Mandan dagan idapmon yipman anabin minatjok unun do iban anki menji do ingut.

²⁹ Anakwan Jon dakon pañdetni gen bini nandanekek kin bumjotni abidan anki tip kinamon yipgwit.

*Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut
(Mt 14.13-21 ae Lk 9.10-17 ae Jn 6.1-13)*

³⁰ Don yabekbi kabi da abin Yesu angwasihek yo awit ae Pin kop gen yawit unun dakon geni iyiwit.

³¹ Iyin mudanba amin morapmisi kin abin abin anakwa Yesu gat yabekbi kabini gat jap noknok dakon bikbik dima pisan yomgut. Aban Yesu da yabekbi kabini yan yoyigit, "Opba miktin amin dima ekwan timon kino. Unudon egek tapmim pani."

³² Yan yanek boron wigek miktin amin da dima ekwan timon kiwit.

³³ Mani amin morapmi da unudon kwan yan pindak nandanjo awit. Yan nandanek kokup morapni yopman yopman anek amin morapmi miktin kosit tintin yanek unun da kalip kin altawit.

³⁴ Kin altanakwa Yesu boron da ilenikon obinek amin morapmisi pindagek sipsip kila amini mini yombem da egipgwit, do bupmisi nandan yomgut. Yan nandanek unudon gin wasanek Pin kop gen morapmi yoyigit.

³⁵ Pin kop dakon gen yoyinakan pilin pilindo pan detni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktin amin dima ekwanon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak,

³⁶ do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin ae kokup teri dingwan kin ek jap yuman noni."

³⁷ Iyinba yagit, "Disi jap yoba noni."

Yanban pan detni da yan iyiwit, "Amin morapmisi ekwan, do monen 200 danari ban jap yumnen kan aripmi asak. Yan anen do yosol, ma?"

³⁸ Yanba yoyigit, "Disikon bret nian da ton. Kin pindakgit."

Kin pindak abin yan iyiwit, "Bret kisit kind a, ae tap kilap bamori yan gin tan niman."

³⁹ Yan yanba Yesu da yoyinban pan detni da amin kisisi kosiri kosiri jon timon yitni do yoyiwit.

⁴⁰ Kosiri kind a 50 ae kosiri kind a 100 yan yik anan kiwit.

⁴¹ Yik mudanba bret kisit kind a ae tap kilap bamot unun gat timigek Kwen Kokup

sin tan ek gisamigkit. Gisamigek bret jok gal pan detni do yoban unun da amin do kokwinik yomgwit. Ae tap kilap yan gin kokwinik pan detni do yoban unun da amin do yomgwit.

⁴² Yoba timigek amin kisisi jap aripmisi nawit.

⁴³ Nanba aripmi anakwan bret diwat ae tap kilap diwat tawit unun pan detni da yik madepsi 12 kabi similba tugawit.

⁴⁴ Amin jap nawit unun 5 tausen yan da nawit.

Yesu da pakbi kwenon baman baman kigit

(Mt 14.22-33 ae Jn 6.16-21)

⁴⁵ Unudon gin Yesu da pan detni yoyinban boron wigek Betsaida kokupmon mibil tan kinakwa Yesu da amin kabi madep unun yoyinban wasen kiwit.

⁴⁶ Yoyinban kinakwa iyi bisit pi ak do kabapmon wigigit.

⁴⁷ Pilin pilindo bot pakbi idap binap mon tanakan Yesu iyi gin tap kidipminon egipgut.

⁴⁸ Egakwan mirim madep anakwan pan detni pakbi wayit do antidok anakwa pindakgit. Yan pindagek wisa wisa do pakbi idapmon baman baman kin ek kin pan detni yap do agit.

⁴⁹ Pakbi idap kwenon kinakan kan ek pan detni kisi da yan nandawit, "Kon kind a da abisak!"

⁵⁰ Yan nandanek madepsi pasalek yan tidawit.

Mani unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji teban tan ek atni. Nak naga obisat. Dima pasolni."

⁵¹ Yan yanek boron wigakwan mirim yawokgit. Yawogakwan pan detni da tam tamsi yawit.

⁵² Nido Yesu da minat aminyo do bret kokwinik yomgut unun dakon mibili dima nandawit. But nandak nandakni dima pisanakan egipgwit.

⁵³ Pakbi idap teri kind a Genesaret miktinon wigek bot ilenikon anteban awit.

⁵⁴ Anteban anek bot yipmanek pigakwa unudon gin minat aminyo da Yesu kan nandanjo awit.

⁵⁵ Yanj kanj nandanjo anjek timtim yanjek kokupmi kokupmi kinj yoyinba sotni tonj amin wayik wamanjek Yesu dukwan dukwan egipgut unudon panjkiwit.

⁵⁶ Anjek kokup pap bo kokup moninj ae dukwan dukwan kigit amin da sot amin muwut muwut tamokon unudon panjabinj yopgwit. Anjek paba pigik diwatnikon igayini do bisit tebai iyiwit. Yanj igayiwit amin unun kilek tanj mudawit.

7

Pinjkop dakon gen teban da babak dakon gen yapmanjak (Mt 15.1-9)

¹ Parisi amin gat gen teban yoyinjet amin gat Jerusalem kokup papmon da obinj Yesu anjwasinjek muwukgwit.

² Muwugek panjet kabinikon da diwari kisitni dima suganjek jap isal timik nanjo aba pindakgwit.

³ Parisi amin ae Juda amin kisisi babakni dakon gen teban yolek kisiri suganjek gin jap nanj nanj anj.

⁴ Ae maket tamokon da tobilek obinj yanj gin kisiri suganjek jap nonj. Unun gin dima, gen teban morapmi yolek kap, kwoba, idapyo kisi sugonj.

⁵ Yando, Parisi amin ae gen teban yoyinjet amin da Yesu yanj iyiwit, “Nido panjetgoni unun babak dakon gen teban yapmanjek kisiri dima suganjek jap nonj?”

⁶ Yanjba antobilek yoyigit, “Pinjkop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandakni antagap aban jamba but amin ji do gen yanj mandagit:

‘Unun amin kabi gen kaga dagin nak man madep namanj,
mani but dasi nak dima nandanj namanj.

⁷ Iyi dakon gen teban do, “On unun Pinjkop dakon gen” yanj yanjek amin yoyinj dekanj.

Nak gawak namanj unun koko yo isali asak.’

⁸ Ji Pinjkop dakon gen teban yipmanjek babakji dakon gen panjteban anjek panj ekwanj.”

⁹ Yesu da sanjbenjek yanj yagit, “Ji Pinjkop dakon gen teban yum pindagek disi dakon yanj teban tok gen guramigkanj.

¹⁰ Moses da kalip yanj mandagit: ‘Ji menj datyo dakon pinjbi egek geni guramitni’,
ae ‘Amin kinda da menj datyo do gen yokwi kinda yosak kanj, unun amin si anjakba kimotjak.’

¹¹ Mani disi Moses dakon gen maba kwanek yanj yonj, ‘Amin kinda da menji bo datni yanj iyisak, “Nak yo on kili Pinjkop do manjigim. Dima tam tagi panjapulugokom.”’

¹² Yanj yanjek menji ae datni dima panjapulugosok. Anjek ji da unun amin do yanj yonj, ‘Unun amin tagi asak nido yo unun Pinjkop do kili manjigit.’

¹³ Ji yanj anjek babakji dakon yanj teban tok gen guramigek Pinjkop dakon gen maba kisak. Ae unun gin dima, yo morap diwari kisi yanj gin anj.”

Yo noknogi da amin dakon but dima panjupbal asak (Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu da aeni amin yanj ilikban apba yoyigit, “Gen dayiko ji morap kisi da mirak yopmanjek nandaba pisosak.

¹⁵⁻¹⁶ Yo kinda amin kwasopgwan pigisak unun da amin dakon but aripmi dima anjupbal asak. Yo kinda amin butgwan da winj wanga kisak unun da amin dakon but anjupbal asak.”

¹⁷ Yanj yanjek amin kabi madep yopmanjek yutnon wigakwan panjetni da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹⁸ Iyinjba Yesu yanj yagit, “Jiyo kisi nandak nandakji mini anjakwan unun dakon mibili dima nandanj, ma? Yo kinda amin kwasopgwan pigisak unun da amin dakon but aripmi dima anjupbal asak.

¹⁹ Nido but nandak nandak nikon dima pigisak, isal kwasopnikon pigakwan unun da anjosit anjakwan kosiri nanj abigisak.” (Yesu yanj yagit, do jap kisisi Pinjkop da dabilon kilegi gin.)

²⁰ Yesu da sanjbenjek yanj yagit, “Yo amin but nandak nandagon da winj wanga kwanj unun da amin dakon but panjupbal anj.

21 Yo amin but nandak nandagon da wisak unun yan: nandak nandak yokwi, yumabi anpak mibili mibili, yo kabo, amin dapdap,

22 amin wam kili abi da yumabi anpak, pindak galaktok, anpak yokwi mibili mibili, top gen yogok, kwen wigik, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae not do yokwi yogok, gen kirijit, ae nugigi anpak.

23 Unun yokwi morap amin buron da win wanga kwan unun da amin panupbal an.”

Ponisia miktim minjat kinda Yesu nandan gadan imgut

(Mt 15.21-28)

24 Yesu da unun kokup yipmanjek Tair kokupmon kigit. Kin yut kindakon wigek pasili egek yik yawot aken yan nandagit, mani pasili egip do antidok agit.

25 Unun bisapmon minjat kinda gwi konni ton unun da Yesu dakon gen bini nandanek abin Yesu da kandap mibilon gawak imgut.

26 Unun minjat Israel minjat kinda dima, unun Grik minjat kinda Ponisia tetgin Siria miktimon altagit. Yesu da gwi dakon kon yol imjak do bisit tebai iyigit.

27 Iyiban Yesu da yan iyigit, “Mibiltok Juda amin panpuluganek ae don miktim diwarikon amin panpulugoken. Yosol unuden aben kan, minjat monjiyo dakon jap pinan do yomdisat. Unun tagi dima.”

28 Yanban minjat da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, asi yosol, mani minjat monjiyo da jap nanakwa jimjimi mibilikon mon unun pinan da si non.”

29 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak gen kobogi tagisi yosol, do kon gwago kili yipman dek, do tobilek yutgokon kinjek koki.”

30 Yan iyiban minjat unun yutnikon kin kanban gwi konni mini da tamokon pakban kagit.

Yesu da wasok aban amin kadim kinda kilek tagit

31 Kili Yesu Tair kokup yipmanjek Saidon kokup kin yapmanjek Dekapolis miktim unun kisi yapmanjek Galili Pakbi Idap unudon kigit.

32 Kin altanakwan amin kabi kinda da amin kadim miragi mini kinda anan opg-wit. Anobin Yesu da kisitni giptimikon witjisak do bisit tebai iyiwit.

33 Iyiban nandanek Yesu da amin kadim unun abidanban amin kabi madep yopmanjek ilenikon kigimal. Kin Yesu da kisitni amin unun da miragon yipban pigigit. Anek kisitnikon ilip sulek melikon witjigit.

34 Yan anek Kwen Kokup sinjanek yanba kik anek iyigit, “Epata!” (Unun dakon mibili “Pisoki!”)

35 Yan iyiban unudon gin miragi pisagit, ae meli tagap tanek gen kilegisi yagit.

36 Aban Yesu da wasok agit unun dakon gen bin amin dima yoyini do yansop anjomgut. Mani amin da geni dima nandanek yanba madepsi iren tagit.

37 Minjat aminyo da tamtam yanek yan yawit, “Yo morap asak unun wagil tagisi asak. Wasok aban miragi mini unun da gen nandan, ae amin kadim da gen yon.”

8

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut

(Mt 15.32-39)

1 Unun bisapmon minjat amin kabi madep aeni abin muwukgwit. Jap mini do Yesu da pandetni yoyiban apba yan yoyigit,

2 “On minjat amin kabiyon nin gat gildat kapbi ekwaman. Kili japni kisi nan mudan, do bupmi nandan yomisat.

3 Diwari da kokup dubagikon da apgwit, do yabekgo kini kan, kosiron jap do anek dabili upbal tanba man potdan.”

4 Yan yanban pandetni da yan iyiwit, “On ekwamanon amin dima ekwan, do jap dukon ban panabin on minjat amin madep yommen?”

5 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Jikon bret nian da ton?”

Yanban iyiwit, “7 kabi.”

6 Yanba Yesu da minjat amin kabi madep yoyiban miktimon yikgwit. Yigakwa bret 7 kabi timigek Pin kop ya yan iyinjek pandetni da kokwinik yomni do yomgut. Yoban minjat aminyo do yomgwit.

⁷ Tap kilap moniŋ moniŋ kalon kalon kisi taŋ yomgwit. Unun kisi gisamigeŋ paŋdetni da kokwinik yomni do yomgut.

⁸ Miŋat amin jap naŋba ariŋmi anakwa jap diwat tawit unun paŋdetni da yik madepsi 7 yaŋ similba tugawit.

⁹ (Amin jap nawit unun 4 tausen yaŋ da nawit.) Yaŋ aŋek Yesu da miŋat amin kabi madep yabekban kiŋakwa,

¹⁰ paŋdetni gat boron wiŋek miŋtim Dalmanuta tetŋin do kiwit.

Parisi amin da Yesu wasok tapmimi toŋ asak do iyiwit

(Mt 16.1-4)

¹¹ Unun bisapmon Parisi amin da abiŋ Yesu aŋkewal do aŋek yaŋ iyiwit, “Gak da wasok tapmimi toŋ kind a bi kaŋek nin da gandano Piŋkop da gak yabekban piŋ da pini asal yaŋ gandaner.”

¹² Yaŋ yaŋba buri yokwi taŋban yaŋba kiki aŋek yaŋ yoyigit, “Apmiap amin ekwan nido wasok tapmimi toŋ kind a kok do yon? Nak asisi dayisat, wasok tapmimi toŋ kind a dima koni, dimasi.”

¹³ Yaŋ yoyiŋek boron wiŋek pakbi idap teri kind a kiwit.

Parisi amin gat ae Erot gat dakon yis dakon tilak gen

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Kiŋek paŋdet kabini iŋtaŋek bret diwari dima paŋkiwit, bret kalonji kind a da gin boron tagit.

¹⁵ Yaŋ aba Yesu da nawa gen yaŋ yoyigit, “Ji Parisi amin gat ae Erot gat unun dakon yis do pasalek kaŋ kimotni.”

¹⁶ Yaŋban notni yoyiŋ yoyiŋ aŋek yaŋ yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

¹⁷ Gen unun yaŋba nandanek Yesu da yaŋ yoyigit, “Ji nido ‘ninon bret mini’ yaŋ yon? Gen dayisat unun dima nandaba piŋsok, ma? Nandak nandak kositji sogwit?”

¹⁸ Dabilji toŋ mani yo dima kaŋba piŋsok? Mirakji toŋ mani dima nandan? Kili iŋtaŋ mudan, ma?

¹⁹ Nak amin 5 tausen do bret 5 kabi piŋdan yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nian da similba tugawit?”

Yaŋban yaŋ iyiwit, “Yik madepsi 12 kabi.”

²⁰ Yaŋba yagit, “Nak amin 4 tausen do bret 7 kabi piŋdan yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nian da similba tugawit?”

Yaŋban yaŋ iyiwit, “Yik madepsi 7 kabi.”

²¹ Yaŋ yaŋba yoyigit, “Ji sigin dima nandaba piŋsok, ma?”

Yesu da paŋdetni yoyiŋ deŋgit
(Kilapmi 8.22-10.52)

Yesu da Betsaida Kokupmon dabili mini kind a aŋmilip agit

²² Betsaida kokupmon kiŋ altaŋba amin di da amin dabili mini kind a aŋaŋ opgwit. Aŋobiŋek Yesu da kisitni da wiŋjisak do bisit tebai iyiwit.

²³ Amin unun kisirikon da abidanek yaŋban kokup yipmanek wanga piŋgimal. Piŋgi dabilikon ilip sulek kisit da wiŋjiŋ yipmanek iyigit, “Yo di piŋdakdal, bo dima?”

²⁴ Amin unun siŋtaŋek yaŋ iyigit, “Nak amin piŋdakdat. Mani piŋdakgo kindap yombem da obiŋi abiŋiyo yaŋ aŋ.”

²⁵ Yaŋ yaŋban Yesu da aeni dabilikon kisiri wiŋjiŋ. Yaŋ aban dabili wagil kilek taŋban yo morap tagi piŋdakgit.

²⁶ Dabili kilek taŋban Yesu da yabegek yaŋ iyigit, “Gak kokupmon dima kiki, yutgokon kiki.”

Pita da Yesu dakon mibili yaŋ tenŋenagit

(Mt 16.13-20 ae Lk 9.18-21)

²⁷ Yesu gat paŋdetni gat Sisaria Pili-pai kokup pap unun dakon kokup moniŋ moniŋ tawit unudon kiwit. Kiŋek paŋdetni kosiron yaŋ yoyigit, “Miŋat amin da nak do namin yaŋ yon?”

²⁸ Yaŋban yaŋ iyiwit, “Diwari da gak do Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yaŋ yon, ae di da Elaija yaŋ yon, ae di da kombi amin kind a kalip egiŋgut unun da piŋdak da egiŋsak yaŋ yon.”

²⁹ Yaŋ yaŋba Yesu da yoyigit, “Ae disi nak do namin yaŋ yon?”

Yaŋban Pita da gen kobogi yaŋ iyigit, “Gak Kristo.”

³⁰ Yaŋban Yesu da mibilni amin dimasi yoyini do yoyigit.

*Yesu kimotjak do yoyigit
(Mt 16.21-28 ae Lk 9.22-27)*

³¹ Unun bisapmon Yesu da wasanejek panjetni yoyin degek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji da tepmi madepsi pakdisak. Anakwan kila amin, ae mukwa sogok amin dakon mibiltok amin, ae gen teban yoyindet amin gat da manji iminek anakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak.”

³² Gen unun yan tentenanban Pita da Yesu abidan anki ilenikon agek tebai iyigit.

³³ Mani Yesu da tobil panjetni pindagek Pita gen tebai yan iyigit, “Sunduk, gak nepman det. Gak Pinjok dakon nandak nandak dima yoldal, amin dakon nandak nandak yoldal.”

³⁴⁻³⁵ Yan iyinek amin kabi madep gat panjetni gat yoyinban iyi akgiron apgwit. Apba yan yoyigit, “Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanejek pi madep asak kan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kinda nak do nandanejek, ae Pinjok dakon Gen Bin Tagisi do nandanejek, egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini do amin asak. Amin kinda nak nol do nandisak kan, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni guramigek noljak.

³⁶⁻³⁷ Amin kinda miktim dakon yo morap kisi pan egakwan egip egipni pasil imjak kan, unun yo morap da aripmi dima anpulugoni. Egip egipni unun yo kinda nan aripmi dima yumjak, wagilsa pasil imjak.

³⁸ Abisok minjat aminyo ekwan unun Pinjok manji iminek yo yokwi mibili mibili an. Unun kabikon da amin kinda nak ae geno do mayagi nandisak kan, Datni dakon tilimni panek telagi anelo kabi gat apni bisapmon, Amin Dakon Monji da unun amin do mayagi yan gin nandakdisak.”

9

¹ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, on akgan kabikon di dima kimagek Pinjok dakon Amin Kila Agakni tapmimi tonji apban kokdan.”

*Yesu dakon giptim kulabik agit
(Mt 17.1-13 ae Lk 9.28-36)*

² Gildat 6 mudanakwa Yesu da Pita, Jems, ae Jon yoyinban bunon yolba ilen dubagi kindakon wigiwit. Henon iyi gin egek kanakwa Yesu dakon giptim kulabik anek njwaknwarisi agit.

³ Anakwan Yesu dakon imalni kwakwagisi tentenagit. Unun miktim amin kinda da aripmi dima agagi, kwakwagisi agit.

⁴ Yan aban kanakwa Elaija gat Moses gat altanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit.

⁵ Yan aba Pita da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, nin idon egip do tagisi nandaman. Nin yut kaben kapbi anen. Kinda gak do, kinda Moses do, ae kinda Elaija do anen.”

⁶ (Pita gat notni gat madepsi pasalgwit, ae ni gen ban yonej yan kinda dima nandawit, do Pita gen unun yumsi yagit.)

⁷ Yan yanban gikwem da pin ilimik yomanakwan gen kinda unungwan da yan altagit, “Unun Monjino, nak unun do but dasi galak tan imisat. Ji geni nandani.”

⁸ Gen unun nandanejek unudon gin teri teri sintanejek amin bamot ae dima pindakgwit. Yesu iyi gin kawit.

⁹ Henon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindakgan unun dakon gen amin kinda dimasi iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak, unun bisapmon amin tagi yoyini.”

¹⁰ Yoyinban panjetni da gen unun iyi gin yan nandanejek yan yawit, “Kimoron da pidot pidot unun yo kinda nido nandanejek yosok.”

¹¹ Anek Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon ‘Elaija mibiltok abinakwan Kristo bunon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹²⁻¹³ Iyinsa Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija kili abin yo morap panmilip agit. Anakwan amin da galaktokni yolek yo mibili mibili Pinjok da papiakon gen tosok unun da tilagon an imgwit. Mani Pinjok da papiakon gen kinda mandabi unun yan: ‘Amin da

Amin Dakon Monji manji iminek yo yokwi madepsi an imdan.’ Unun gen mibili nido tosok?”

*Yesu da monji kinda konji yol imgut
(Mt 17.14-21 ae Lk 9.37-43)*

14 Yesu panjetni kapbi gat kin notni kabikon altawit. Kin altanek minat amin kabi madep notni pangwasinba pindakgwit. Ae gen teban yoyinjet amin diwari da apba notni gat gen emat aba pindakgwit.

15 Anakwa minat amin kabi madep Yesu kanek but galak nandanek unudon gin Yesukon kinjek “Gildat tagi!” yan iyiwit.

16 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji gen emat nido an?”

17 Yanban unun minat amin kabikon da amin kinda da gen kobogi yan iyigit, “Yoyinjet, monjino kon da burikon yigek gen yogok kositni sopmandak, do gagon anobisat.

18 Kon da bisap morapmi yan asak. Monjino tebai abidanek maban miktimon man pagek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin timikdak, anakwan geni wamtimsisak, ae giptimi kisisi kitiran kisak. Nak panjetgoni kon yolni do yoyiko antidok an, unun da aripmi dimasi yolyoli.”

19 Gen unun nandanek Yesu da yan yoyigit, “Ji nandan gadatji mini amin nak bisap nian da ji gat egipben? Ae bisap nian da ji dakon jigi guramikgen? Monji unun nagon anopgut.”

20 Yan yanban monji unun Yesukon anopgwit. Anopba kon da Yesu kanek unudon gin monji maban miktimon pagek tobil tobil anek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawin timikgit.

21 Yan aban Yesu da datni iyigit, “Bisap nian da yan agit?”

Yanban datni da yagit, “Nakragikon da altan imgut da tosok.

22 Bisap morapmi kon da anakgo kimotjak yan nandanek maban kindapmon ae pakbikon pigigit. Tapmim tan gamisak kan, nit do bupmi nandanek panpulugoki.”

23 Yanban Yesu da yan iyigit, “Tapmim tan namisak bo dima nido but bamot an

namisal? Amin nandan gadatni ton unun yo morap tagi an mudoni.”

24 Iyiban unudon gin monji dakon datni da madepsi yan yagit, “Nak nandan gadasat, mani nandan gadatno unun madep dima, do nak anpuluga!”

25 Yanban Yesu da minat amin kabi madep timtim yanek apba pindagek kon tebai yan iyigit, “Kon, gen kaga ae mirak sopsop amin, gak monji on yipmandet! Wagil kinjek bunon on monjigwan dimasi pigiki!”

26 Yanban kon da madepsi yan tidanek monji unun maban bumjot yombem pagakwan kon yipmanek win kigit. Kinakwan amin morapmi da monji kanek yan yawit, “Kunwakni.”

27 Mani Yesu da kisirikon abidanek aban pidan akgit.

28 Yan anek Yesu yut kindakon wigakwan panjetni da iyi gin egek yan iyiwit, “Nido kon unun nin da yol do antidok aman?”

29 Yanba yoyigit, “Kon unuden unun yum yolyoli dima. Bisiron da tagi yolyoli.”

Yesu unun kimotjak do yoyinban kosiri bamori agit

(Mt 17.22-23 ae Lk 9.43-45)

30-31 Yesu gat panjetni gat miktim unun yipmanek Galili miktim da binapgan kiwit. Kinakwa Yesu panjetni yoyinjet ak do nandagit, do gen bini amin da dima nandani do si pasilek kiwit. Anek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji don amin da kiron yipba anakba kimotdisak. Kimak gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak.”

32 Yan yoyinban gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit ae iyik do si pasalgwit.

Mibiltok amin egip egip dakon gen

(Mt 18.1-5 ae Lk 9.46-48)

33 Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kin pisanek yutnon wigek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Kosiron ji ni gen nan yan?”

34 Kosiron gen emat anek yan yawit, “Nin kabikon namn da mibiltok amin asak?” Yan yawit, do gen kobogi iyik do mayak tawit.

³⁵ Anjakwa pabin yigek panjetni 12 kabi yoyinban apba yan yoyigit, “Amin kinda mibiltok amin ak do nandisak kan, bujonsi agek amin morap dakon oman amin egipjak.”

³⁶ Yan yanek amin monin kinda abidan anjobin bikbiknikon yipban agakwan kisiri da abidanek yan yoyigit,

³⁷ “Amin kinda nak do nandanek amin monin oden kinda but da abidosak kan, unun nak nan abidosok. Ae amin kinda nak abidosak kan, unun nak nan gin dima abidosok, Datno nak yabekban pigim unun nan abidosok.”

Amin kinda uwal dima anjimjak unun notnin

(Lk 9.49-50)

³⁸ Yanban Jon da yan iyigit, “Yoyindet, nin kanapno amin kinda da gak da manon kon yolban kaman. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yansop an imiman.”

³⁹ Yanban Yesu da yan yagit, “Dima kirinik imni. Amin kinda nak dakon man yanek wasok tapmimi ton asak unun amin nikon da nak do yanba yokwi tok asak? Unun aripmi dima.

⁴⁰ Amin kinda uwal dima an jimjak amin unun notnin.

⁴¹ Nak asisi dayisat, amin kinda nak do nandanek ji do Kristo dakon amin kabi yan nandanek pakbi kolek damjak kan, unun amin dakon yuman nogi dima pasil imjak.”

Anpak yokwi da nandan gadat anupbal asak

(Mt 18.6-9 ae Lk 17.1-2)

⁴² Yesu da sanbejek yan yagit, “Amin kinda da amin monin kinda nak nandan gadan namijakwan yokwi asak do yabekban yokwi asak kan, yabet asak amin wit misinjit tip madep kinda tegikon amin da waman maba tap ilarisigwan pikek tagi kimotjak.

⁴³⁻⁴⁴ “Kisitgo da yokwi aki do gayinban kan, kisitgo mandan dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kisitgo mandan daganek tagapmi egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ae kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, kandapgo mandan dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do kandapgo mandan daganek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁷ Ae dabilgo da yokwi aki do gayinban kan, dabilgo pilikgi. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yan do dabilgo kinda piligek tagapmi Pin kop da Amin Kila Asagon tagi wigiki.

⁴⁸ ‘Tipdomon namat dima kimokgon, ae kindap dima kimokdok.’

⁴⁹ Tap gat kindap gat amin kisikon altosak.

⁵⁰ Tap unun yo galagisi. Mani tap dakon galagi pasiljak kan, niansi anek galagini ankaluk anen? Ji tap yombem egek notji gat but kalon si egipni.”

10

Minat pankwinit dakon gen

(Mt 19.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu unun kokup yipmanek Judia miktimon ae Jodan Pakbi teri kinda unudon kigit. Unudon egakwan minat amin madepsi apgwit. Apba Yesu iyi an an agit unuden ae Pin kop gen yoyigit.

² Yoyinjakwan Parisi amin diwari da abin Yesu gen yokwi kinda yanban kanek gen pikon yipnen yan nandanek yan iyiwit, “Gen tebanin da amin kinda minatni tagi kwinitjak do yosok bo dima?”

³ Yanba yoyigit, “Moses da ni gen teban nan damgut?”

⁴ Yanban iyiwit, “Moses da yan mandagit: Amin kinda minatni kwinit do kan, minat pankwinit papia kinda mandan iminek kwinitjak.”

⁵ Yan yanba Yesu da yagit, “Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit.

⁶ Mani wasok wasogikon Pin kop da amin wasanek

‘minat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁷ ‘Unun do anek wili da meni datniyo yopmanek minatni gat muwukbal

⁸ giptim kalonji anjil.’

Gen yan tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal.

⁹ Uñun do Pinjop da miñat wili kili pañmuwukgit, do amin da dima pañwasekdo.”

¹⁰ Yan yanban yutnon wigek pañdetni da uñun gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyiba yan yoyigit, “Amin kinda da miñatni yipmanek kin miñat kalugi pasak kan, uñun amin yumabi asak.

¹² Ae miñat kinda da eni yipmanek kin wili kalugi pasak kan, uñun miñat yumabi asak.”

Yesu da miñat monjiyo gisam yomgut

(Mt 19.13-15 ae Lk 18.15-17)

¹³ Amin da miñat monjiyoni Yesukon timik pañopgwit. Pañobin Yesu da kisiri kwenikon witjisak do iyiwit. Mani pañdetni da yan yoyiwit, “Dima pañopni. Pañkit!”

¹⁴ Yanba Yesu da buri yokwi tanban yan yoyigit, “Miñat monji yopba nagon apgut. Dima kirinik yomni. Pinjop da Amin Kila Asak uñun amin miñat monjiyo da tilagon ekwan uñuden amin dakon.

¹⁵ Nak asisi dayisat, amin kinda da miñat monjiyo da Pinjop da Amin Kila Asak abidon uñun da tilak dima abidoni kan, uñungwan aripmi dima pigikdan.”

¹⁶ Yan yanek Yesu da miñat monjiyo timigek kisiri kwenikon witjinnek gisam yomgut.

Monji gimon kinda yoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mt 19.16-30 ae Lk 18.18-30)

¹⁷ Yesu pidan kik do anakwan amin kinda timtim yanek abin gawak iminek yan iyigit, “Yoyinet gimani, nianji anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pinjop kalonji gin uñun amin tagisi.

¹⁹ Gak gen teban nandan mudosol, uñun yan:

‘Amin dima dapba kimotni;
miñat eyo kili abi ji yumabi dima ani;
yo kabo dima noni;
top dima yoni;
top gen yanek amin notji yum dogin
gen pikon dima yopni;

amin dakon yo kabi pañkiligek dima timitni;
menj dat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

²⁰ Yanban amin uñun yan yagit, “Yoyinet, nak monjisogon da gen teban morap guramik an an ogum da obisat.”

²¹ Yanban Yesu da kan galak tanek yan iyigit, “Yo kalonji tosok uñun dima asal. Gak kin yo morapgo yuman nanek uñun dakon moneñ ban yoni mini amin do yobi. Yan anaki yo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

²² Amin uñun yoni morapmi tan imgwit, do gen uñun nandan but yokwi nandanek si kigit.

²³ Kinakwan Yesu da pañdetni pindagek yan yoyigit, “Yoni morapmi amin uñun Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.”

²⁴ Gen uñun nandanek nandaba njwanwarisi agit. Mani Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Monjinoni, amin Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok an.

²⁵ Asisi, bit madepsi kamel uñun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani uñun yapmanek yoni morapmi amin uñun Pinjop da Amin Kila Asak uñun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁶ Yanban pañdetni nandaba njwanwarisi aban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yan kan namini da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁷ Yanba Yesu da pañdet kabini pindagek yan yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjop da aripmi tagi asak. Pinjop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁸ Yanban Pita da Yesu gen kinda yan iyigit, “Nin yo morap yopmanek gak nan gin gol awilgaman.”

²⁹ Yanban Yesu da yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda da nak do ae Gen Bin Tagisi do nandanek yutni, peni padik padikyo, sami, menj, datni, miñat monjiyoni, ae miktimni yopman detjak kan,

³⁰ tamoni do Pinjkop da yo madepsi imdisak. Miktimon egipjak bisapmon yo morap kalip yopman dekgit unun dakon tilak yapmanek yo morapmi imdisak. Unun amin da yutni, peni padik padikyo, sami, menji, minjat monjiyo ae miktim morapmisi timitdisak. Mani unun gin dima, amin da yo yokwi anyomdan. Yan anakwa bisap madep apjak bisapmon egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.

³¹ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unun da bujon amin akdan. Anakwa amin morapmi abisok bujon ekwan unun da mibiltok amin akdan.”

Yesu unun kimotjak do gen bin yoyinban kosit kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Lk 18.31-34)

³² Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup papmon wigik do anek Yesu iyi mibiltok anyoban kiwit. Kinakwa panjetni da nandak nandak morapmi anakwa amin bujon yolgwit unun da but pasol awit. Yan anakwa Yesu da panjetni 12 kabi aeni timik panmuwugek yo altan imni unun dakon but piso yoyinjek

³³ yan yagit, “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin unun da kisiron yipdan. Yan anek gen pikon yipmanek kimotjak do yan dagok akdan. Yan dagok anek Amin Nwakjwari Kabi da kisiron yipdan.

³⁴ Unun amin kabi da ansolat anek, ilip sul iminek, baljanek anakba kimotjak. Gildat kapbi anakwan kimoron da pidokdisak.”

Jems gat Jon gat amin madep egip do yagimal

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems gat Jon gat, Sebedi dakon monji bamot, unun da Yesukon altan iminek yan iyigimal, “Yoyindet, nit yo kinda do gayikdamak, unun gak da abi do nandamak.”

³⁶ Yanbal yan yoyigit, “Nian aben do nandamal?”

³⁷ Yanban yan iyigimal, “Gak don tilimgo gat yikgi bisapmon nit kinda da gak da

amin tetdo, ae kinda da gwanden tet do yitden do nandamak.”

³⁸ Yanbal Yesu da yan yoyigit, “Jil gen unun yomal unun dima nandan pisanek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unun tagi panjil?”

³⁹ Yanban iyigimal, “Tagi panden.”

Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Unun asi, tepmi pakdisat unun pakdamal.

⁴⁰ Mani, namn da nak da amin tet do yitjak, ae namn da gwanden tet do yitjak unun aripmi dima yan dagoken. Tamo unun Pinjkop da amin kili manjin yopgut unun dakon gin.”

⁴¹ Panjetni 10 kabi gen unun nandanek Jems gat Jon gat do butjap nandawit.

⁴² Mani Yesu da yoyinban opba yan yoyigit, “Ji nandan, Amin Nwakjwari Kabi dakon amin tagi da iyi do nandaba wukwanek pi madepsi amin do yoba an. Ae geni guramik kimotni do nandan.

⁴³ Mani unun dakon anpak unun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

⁴⁴ Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin tagi egipjak.

⁴⁵ Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman animni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulugokdo, ae iyi dakon giptimnan paregek yuman nan yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Lk 18.35-43)

⁴⁶ Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup papmon kin altawit. Yesu unun kokup yipman degakwan panjet kabini gat ae minjat amin kabi madep gat kisi kiwit. Kinakwa kosit ilenon amin dabili mini kinda yikgit, mani Batimeus, unun Timeus dakon monji. Unun amin dabili mini do amin da monen imni do bisit yoyinjek yikgit.

⁴⁷ Yigakwan amin da “Yesu Nasaret amin obisak” yan yanba nandanek gen madepsi

yanj tidanjek yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁸ Yanj tidanban amin morapmi da gen tebai iyinjek dima yanj tidosak do iyiwit. Mani madepsi sigin yanj tidanjek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁹ Yanj tidanban Yesu da nandanjek kosiron agek yanj yagit, “Iyinja apban.”

Yanban amin da dabili mini amin yanj iyiwit, “But galak nandanjek pida. Opbi do yosok.”

⁵⁰ Gen unun yanba nandanjek imalni kukwan yipmanjek Yesukon opgut.

⁵¹ Opban Yesu da yanj iyigit, “Nak ninan angaben do nandisat?”

Yanban dabili mini amin da yanj iyigit, “Yoyindet, nak sintok do nandisat.”

⁵² Yanban Yesu da yanj iyigit, “Gak nandan gadan namisal, do kilek tanjek kiki.” Yanj iyinban unudon gin dabili sintanjek Yesu yolgit.

Yesu tepmi panjek kimakgit da aeni pidagit

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Yesu Jerusalem Kokupmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jon 12.12-19)

¹ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage ae Betani kokupmon kinj altawit. (Kokup bamot unun Henj Olipmon tomal.) Altanjek Yesu da panjetni bamori yabegek,

² yanj yoyigit, “Jil ason kokup koman unudon kinj altanjek unudon gin donki bilagi kinda napmon akban konjil. Unun donki amin da kwenikon dima yikbi. Napmi witdalek anopjil.

³ Amin kinda da ‘Nido yanj amal’ yanj dayinban kan yanj iyinjil, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok. Donjok yipban opdisak.’”

⁴ Unun amin bamot kinj donki bilagi unun kosiron kagimal. Unun amin kinda da yoma kagakon gwilikba akgit. Napmi witalbal,

⁵ amin akgwit en da pindagek yawit, “Niban ak do anek on donki bilagi witalgama?”

⁶ Yanba Yesu da gen yoyigit unuden gin yoyigimal. Abal nandan yominakwa donki anjigimal.

⁷ Yesukon altanjek imalni ilik donki bilagi da kwenon yopmanakwal Yesu pawigi unudon yikgit.

⁸ Yanj anakwan amin morapmi da kosiron imalni yaliwit. Anakwa amin diwari da kinj kindap kilinj mandan panjobin kosiron yaliwit

⁹ Amin mibiltok kiwit ae bunon yolgwit kisi da yanj tidanjek yanj yawit, “Osana! Pinjop anjisino!

‘Pinjop dakon gisami tonj amin unun Amin Tagi da manon abisak.’

¹⁰ Osana! Babiknin Dewit da amin kila agit unuden gin on amin kila amin madepnin egip do abisak, unun do Pinjop Wikwisi Kwen Kokup Amin anjisino!”

¹¹ Yesu Jerusalem kinj altanjek Telagi Yut Madep unun da nagalgwan pigigit. Pigi yo morap pindak anj anj kigit, mani gildat pigik do anakwan panjetni 12 kabi gat tobilek Betani kokupmon kiwit.

Yesu da yanban pik kindap kinda kibidagit

(Mt 21.18-19)

¹² Wisa daganakwan Betani kokup yipmanj dek obin kosiron Yesu jap do agit.

¹³ Yanj anek pik kindap kinda dubagikon da tam dirim kagit. Yanj kanjek bami di tonj bo dima yanj do kapmatjok da kinj wisigit. Mani bami di dima pindakgit. Tami gin pindakgit, nido pik kindap dakon bami toktok bisap dima.

¹⁴ Yesu da kindap unun yanj kanjek yagit, “Bunon bami dimasi toki, anaki amin da dimasi panj noni dosi nandisat.” Gen yagit unun panjetni da nandawit.

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit unun yolgit

(Mt 21.12-17 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹⁵ Yesu gat panjetni gat Jerusalem kinj altawit. Kinj altanjek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigipindakban amin monej ilit pi awit. Unun wasanjek amin yolban

wanğa abigiwit. Yanj anjek monej kulabik awit amin dakon tamo, ae minam ban monej ilit awit amin dakon tamo unun kisi panjobilban tagal kiwit.

16 Yanj anjek amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoni timigek kinj ap dima ani do yansop anyomgut.

17 Yansop anyominek yanj yoyin dekgit, "Pinjop da papiakon gen yanj mandabi:

'Nak dakon yut unun amin miktimi miktimi ekwan unun da abin bisit anjamni do tosak.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo asak.' "

18 Yanj yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin gen unun nandanek Yesu anjakba kimotjak do kosit wisiwit. Unun Yesu do si pasalgwit, nido minjat aminyo da Yesu dakon gen yogokni do tamtam yawit.

19 Yanj yanjakwa pilin pilindo Yesu gat panjetni gat Jerusalem yipmanjek kiwit.

Nandan gadaron da bisit ani

(Mt 21.20-22)

20 Wisa dagokdo Yesu gat panjetni gat kosiron kiwit. Kinjek pik kindap unun kili wagilsi kibidagit kawit.

21 Yanj kanjek Pita da Yesu da gen yagit unun nandanek yanj iyigit, "Yoyindet, ka! Apma pik kindap yokwi tosak do yagil abisok oni kibidak!"

22 Yanban Yesu da gen kobogi yanj yagit, "Ji Pinjop nandan gadan imni.

23 Nak asisi dayisat, amin kinda da ilerj kinda yanj iyisak, 'Gak pidan tap kaga pigi' yanj iyinek but bamot dima asak kanj, unun iyisak unuderj gin altokdisak.

24 Unun do nak yanj dayisat, ni yo kinda do Pinjop bisit iyinek yo unun timitni do nandan gadan kimotni kanj, yanj gin timitdan.

25-26 Ji bisit ani bisapmon amin kinda da yokwi anj damgut kanj, yokwini yopman ibi. Yanj ani kanj, Kwen Kokup Datji da yokwisi yanj gin yopdisak."

Yesu tapmim tanj imgut unun do iyiwit

(Mt 21.23-27 ae Lk 20.1-8)

27 Yesu gat panjetni gat aeni Jerusalem kinj altawit. Anjek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi agipgut. Agakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban dakon yoyindet amin, ae kila amin Yesukon opgwit. Obinek yanj iyiwit,

28 "Namin da pi unun abi do yanj mudan gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?"

29 Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Nak jiban gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kanj, nakyo kisi kobogi tagi dayiken.

30 Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinjop da yabekban pi agit, bo amin da yabekba agit? Unun do nayini."

31 Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anjek yanj yawit, "Kobogi ni gen kinda nan iyinen? 'Pinjop da yabekgit' yanj iyinen kanj, gen tebai yanj niyisak, 'Ji nido dima nandan gadan imgwit?'

32 Mani 'Amin da yabekgit' yanj iyinen kanj, unun kisi tagi dima asak, nido amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yanj nandan. Do Jon dakon man bin anjupbal anen kanj nindapdan." Yanj do si pasalek

33 Yesu do gen kobogi yanj iyiwit, "Nin dima nandan."

Yanba Yesu da yanj yoyigit, "Nakyo kisi namin da pi unun aben do yanj mudan namgut da pi asat unun dima dayiken."

12

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Lk 20.9-19)

1 Ae Yesu da tilak gen kinda yanj yoyigit, "Amin kinda da wain pini anjek nagal agit. Anjek unun nagalon wain sop bamanj til do gapma kinda wayikgit. Anjek kila amin da kabo noknok pindat do yut dubak kinda witjinban wigigit. Yut witjinjek kila amin da pini anjek bami pakpak bisapmon bami di namni yanj nandanek wain pi unun da kisiron yipmanjek miktim dubagikon kigit.

2 "Wain sop pakpak bisap kwanj tanjakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit.

³ Kiŋ altanban wain pi dakon kila amin da unun pi monji abidan anagek bami kinda dima iminek yipba kigit.

⁴ Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekdak. Unun pi monji busunikon anagek yo yokwisi animgwit.

⁵ Yan aba kinda gat yabekban kwan anakba kimakgit. Yan aba pi monji morapmi yabekgit. Diwari si baljanek diwari dapba kimakgit.

⁶ “Dapmanakwa kaloni kinda egipgut unun iyi dakon monji. Monji unun do galagisi nandagit. Bunon iyi dakon monji yabegek yan nandagit, ‘Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwanek geni nandanek bami di imni.’

⁷ “Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timididak, do nin amin on anagek wain pini nin do anawatneŋ.’

⁸ Yan yanek monji unun anakba kimakgit. Kimakban bumjotni pigaga nan maba wanga kigit.

⁹ “Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anyomjak? Pi ami da abin unun kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njwanjwari da kisiron yipdisak.

¹⁰ Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak amin da yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.

¹¹ Yo unun Amin Tagi da agit, anakwan nin da kono yo masi masimisi asak.’”

¹² Yan yoyinban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin ae kila amin da “Tilak gen unun nin do yosok” yan nandanek Yesu abidok do nandawit. Mani minjat amin do pasalek yipba si kigit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do moneŋ imimi bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Lk 20.20-26)

¹³ Parisi amin diwari gat ae Erot da kabikon amin diwari gat da Yesu dakon gen

nandanek sun kinda yanban abidoni do kila amin da yabekgwit.

¹⁴ Yesukon kiŋ altanek yan iyiwit, “Yoyindet, gak gen bami yogok amin yan nandaman. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae amin mani mini unun kisi Pin kop dakon anpak yoyin dek mudosol. Gak nian nandisal? Sisa do moneŋ imno tagi asak bo dima? Imneŋ bo dima?”

¹⁵ Mani Yesu da unun jamba but amin yan nandan yominek yan yoyigit, “Ji nido nak anjewalgan? Moneŋ tabili kinda anabin naba koko.”

¹⁶ Moneŋ tabili kinda anobin iba abidanek yan yoyigit, “On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?”

Yanban yan yawit, “Sisa dakon.”

¹⁷ Yanba yan yoyigit, “Sisa dakon yo unun Sisa iyi do imni, ae Pin kop dakon yo unun Pin kop iyi do imni.” Gen unun yanban nandanek Yesu do nandaba njwanjwari agit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit
(Mt 22.23-33 ae Lk 20.27-40)

¹⁸ Yan anakwa Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Unun amin kabi amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.) Abinek yan iyiwit,

¹⁹ “Yoyindet, Moses da gen kinda yan mandagit, ‘Amin kinda monji mini da kimagakwan minjatni isal egipjak kan, padige da panakwan monji panalasad.’

²⁰ Bisap kindakon peni padige 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minjat panek monji mini egek kimakgit.

²¹ Kimakban unun da bunon nani da sakwabat panek yan gin monji mini egi kimakgit. Ae unun da bunon nani yan gin agit.

²² Unuden gin notni diwari kisi minjat unun panek monji mini da kimakgit. Kimagakwa minjat unun don kimakgit.

²³ Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon minjatni asak?”

²⁴ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima kan nandanjo an. Ae Pin kop dakon teban tok tosok

uñun kisi dima kan nandanjo an. Uñun do anek ji gen gulusuñ yon.

²⁵ Kimakbi da pidoni bisapmon miñat eyo agak dima tokdisak. Anelo Kwen Kokup isal ekwan uñun da tilagon egipdan.

²⁶ Nak amin da kimoron da pidot pidot uñun dakon mibili dayiken. Moses da gen kinda mandagit ji manjin nandan bo dima? Moses da kindap kinda sonban kanakwan Pinkop da gen yan iyigit:

‘Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinkop.’

²⁷ Uñun do nak yan dayisat, Pinkop uñun amin kimakbi dakon Pinkop dima, amin egip egipmi ton uñun dakon Pinkop.”

Ni gen teban da mibiltok asak?

(Mt 22.34-40 ae Lk 10.25-28)

²⁸ Anakwan gen teban yoyindet amin kinda da abin pindakban Yesu gat Sadyusi amin gat gen emat awit. Yesu da gen kobogi tagisi yoyinban nandanek Yesu yan iyigit, “Ni gen teban da gen teban morap yapman mudanek mibiltok asak?”

²⁹ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Gen teban mibiltok asak uñun yan:

‘Israel amin kabi, gen uñun nandani. Amin Tagi kalon gin uñun Pinkopnin.

³⁰ Ji Amin Tagi Pinkopji uñun but gat, ae wup gat, ae tapmimgo gat, ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.’

³¹ Ae uñun da buñon yan tosok:

‘Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.’

Uñun gen teban bamot da gen teban morap yapman mudomal.”

³² Yanban uñun gen teban yoyindet amin da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, tagisi yosol. Uñun asisi, Pinkop uñun kalon dagin egisak, ae Pinkop kinda dima egisak.

³³ Notgo do galagi nian nandisal uñun si yapmanek Pinkop do galagi madepsi nandan imni. Bisapmi bisapmi uñun do nandanek ae oman an iminek egipni. Yan anek gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi. Uñun gen bamot da mukwa sogok mibili mibili yapman mudomal.”

³⁴ Yanban Yesu da amin nandan kokwini ton kinda da yosok yan nandanek iyigit, “Pinkop da Amin Kila Asak uñun gak kili ankan asal.”

Yan yanban amin morap Yesu gen sanbenek iyik do pasalgwit.

Kristo uñun Dewit dakon Pinkop

(Mt 22.41-46 ae Lk 20.41-44)

³⁵ Yesu telagi yut nagalgwan egek amin yoyin degek yan yoyigit, “Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon, ‘Kristo uñun Dewit dakon yawi diwatni.’ Mibili nido yan yon?”

³⁶ Dewit Telagi Wup da anpuluganban iyi yan yagit:

‘Pinkop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibangogwan yopbo gengo guramini.”’

³⁷ Dewit da uñun amin do Amin Tagi yan iyigit, do Kristo uñun Dewit dakon yawi diwatni dima, uñun Amin Tagini.” Yesu da gen uñun yanakwan miñat amin kabi madep da nandan galak tawit.

Gen teban yoyindet amin dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Lk 11.37-54 ae 20.45-47)

³⁸ Anakwa Yesu da yoyin degek yan yoyigit, “Ji gen teban yoyindet amin da dayindet an uñun do pindak kimotni. Uñun amin ilikba pigikni dubagi panek miñat aminyo da makeron ‘gildat tagi’ yan yoyini yan do galak ton.

³⁹ Muwut muwut yutnikon ae jap noknok bisap madepmon amin mani ton da yiyit tamokon yit do galak ton.

⁴⁰ Uñun amin sakwabat pankewalek yutni timikgan. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi an. Unuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdan.”

Yoni mini miñat kinda da Pinkop do paret agit

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu Telagi Yut Madepmon wigek paret yopyop tamo da kapmatjok yigit. Yigek pindagakwan amin morapmi da paret yopgwit. Monen morapmi tan

yomgwit amin unun da monej madep yopgwit.

⁴² Anakwa sakwabat yoni mini kinda da abin monej gimani tabili bamori moninisisok paret yopyop tamokon yopgut.

⁴³ Yan yopban kanek Yesu da panjetni yan panmuwugek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, on sakwabat unun da paret yopmandak unun da amin morap da yopman si yapmandak.

⁴⁴ Amin morap unun monejni morapmi tan yomanakwa diwari gin paret idapmon yopman. Mani on minat wadak wadaksi anek monejni kisi yopmandak. Kili jap yuman nosak monejni di dima tan iman.”

13

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mt 24.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu gat panjetni gat telagi yut madep dakon nagal yipman wanga pinakwa monji kinda da yan iyigit, “Yoyinjet, tip madepsi ban yut tagisisi di awit do digo pindat!”

² Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “On yut madep pindakdal, unun dakon tip notni da kwenon dima tan akdan. Tuwilba kisisi man mudokdan.”

Yesu da jig morapmi altoni do yagit

(Mt 24.3-14 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu Hen Olipmon yigakwan Telagi Yut Madep ason tet tagit. Anakwan Pita, Jems, Jon ae Andru da iyi gin Yesu yan iyiwit,

⁴ “Gak da gen unun yal, unun ni bisapmon altokdan? Ni yo da mibiltok altanban kanek unun yo morap altosak dakon bisap kwan tosok yan nandanen?”

⁵ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panjewalni do kan kimotni.

⁶ Amin morapmi da abin nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi panjewaldan.

⁷ Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unun

yo morap altokdan, mani miktim da mudosak bisap madep kili unun yan dima nandani.

⁸ Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anakwa miktim diwarikon wudip akdisak, ae miktim diwarikon amin da jap do madepsi anek diwari da kimotdan. Minat monji kwapmi ton da monji altok do anek suganba tepmi nandan, unuden gin unun yo morap altoni bisapmon, bisap madep kwan tosok yan nandani.

⁹ “Unun bisapmon ji disi do kila ani. Amin da gen pikon depdan ae Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi nap kirinban baljokdan. Ji nak nandan nama do amin da ji panji miktim dakon kila amin madep da inamon depba atdan. Unun bisapmon nak dakon gen yoyini.

¹⁰ Miktim da mudosak bisap madep tepmi dima apdisak. Mibiltok amin miktimi miktimi ekwan unun da Gen Bin Tagisi nandani.

¹¹ Amin da ji timik panpan gen pikon depni bisapmon dima pasolni. Ni gen ban yoyinon yan dima nandani. Unun bisapmon Pinjop da ni gen dayisak unun ban yoyini. Yan anakwa ji dakon gen dima asak, unun Telagi Wup dakon gen asak.

¹² “Unun bisapmon amin da yan akdan: peni kinda da padige uwal da kision yipban anakba kimotdisak, ae amin kinda da minat monjiyoni uwal da kision yopban dapba kimotdan, ae minat monjiyo da menji datniyo do yan gin akdan.

¹³ Yan aba ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjap nandakdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin unun Pinjop da yokwikon ban timitdisak.”

Yo yokwisi kinda da altokdisak

(Mt 24.15-28 ae Lk 21.20-24)

¹⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo yokwisi amin panjupbal ak kinda don dima toktoji tamokon akban kokdan.” (On gen

manjisak amin da pakyanſi nandisak.)
 “Uŋun bisapmon amin Judia miſtimon
 egipni uŋun pasal kabapgwani tepmi
 wiſini.

¹⁵ Amin kindi yut kwenon egipjak kaŋ,
 yo kabini timi do yutgwani dima pigisak.

¹⁶ “Ae amin kindi pigaga egipjak kaŋ,
 yutnon ilikba pigikni kiŋ abidok do dimasi
 kisak.

¹⁷ Uŋun bisapmon miŋat monji kwapni
 toŋ, ae miŋat monji mum noŋ uŋun
 bupmiſi.

¹⁸ Ji da Piŋkop biſit iŋiŋba nandanakwan
 yo uŋun ais bisapmon dima altoni.

¹⁹ Uŋun bisapmon yo jigisi altokdaŋ.
 Piŋkop da yo morap wasagiron da egi
 abisok ekwamaŋon yo jigisi uŋuden kindi
 dima altagit. Ae buŋon yo jigi uŋuden aeni
 dima altokdaŋ.

²⁰ Amin Tagi da uŋun bisap dima anpiſip
 asak tam miŋat amin morap kisi paſilnom.
 Mani miŋat amin kabi iyi do kili manjigit
 uŋun do bupmi nandanek bisap anpiſip
 akdisak.

²¹ “Uŋun bisapmon amin kindi da ‘Kristo
 oni!’ bo ‘Asoni!’ yaŋ yaŋban kaŋ, geni dima
 nandan gadani.

²² Amin diwari da abiŋ ‘Nak Kristo’
 yaŋ yokdaŋ. Ae diwari da ‘Nak kombi
 amin kindi’ yaŋ yokdaŋ. Yaŋ yaŋek
 wasok tapmiſi toŋ mibili mibili akdaŋ.
 Anek miŋat amin kabi Piŋkop da iyi do
 kili manjikbi uŋun paŋkilikba kosit kilegi
 yipmaŋ detni do pini madep akdaŋ. Mani
 ariſpmi dima akdaŋ.

²³ Yo jigisi morap uŋun dima altanakwa
 wagil dayisat, do diſi kaŋ kimotni.”

Don Amin Dakon Monji apdisak

(Mt 24.29-31 ae Lk 21.25-28)

²⁴ Yesu da saŋbenek yaŋ yagit, “Yo jigi
 dakon bisap mudanakwan
 ‘gildat dabil pilin tuk akdisak, ae kanek
 dima tenŋenokdisak.

²⁵ Ae gik kundu yipmaŋek mokdaŋ, anakwa
 kwen kundukon yo tebai toŋ uŋun
 da kwakwalitdaŋ.”

²⁶ “Uŋun bisapmon amin da Amin
 Dakon Monji kaŋba tapmiſi ae tilimni gat
 gikwemon da apban kokdaŋ.

²⁷ Uŋun da anelo kabini yabekban kiŋ
 amin iyi do manjikbi kabi miſtimi miſtimi
 ekwan uŋun paŋmuwutdaŋ.”

Pik kindap kaŋek butji piſosak

(Mt 24.32-35 ae Lk 21.29-33)

²⁸ Yesu da saŋbenek yaŋ yagit, “Ji pik
 kindap kaŋek butji piſosak. Kiliŋi pak-
 bini toŋ ae tami kaluk yopmaŋdak, uŋun
 bisapmon gildat bisap kwan toſok yaŋ nan-
 daŋ.

²⁹ Uŋuden gin yo morap dayit uŋun da al-
 tanakwa miſtim da mudosak bisap madep
 kili uŋunjok kwan toſok yaŋ nandani.

³⁰ Nak asisi dayisat, amin uŋun bisapmon
 nani dima kimagakwa yo morap uŋun kisi
 altan mudokdaŋ.

³¹ Kundu gat miſtim gat paſildamal,
 mani nak dakon gen uŋun dimasi
 paſildisak.”

Yo morap altosak uŋun dakon bisap Piŋkop Dat dagin nandisak

(Mt 24.36-44)

³² Yesu da saŋbenek yaŋ yagit, “Yo morap
 altokdisak uŋun dakon bisap amin kindi da
 dima nandisak. Kwen Kokup aneloyo dima
 nandaŋ, ae Monjiyo kisi dima nandisak.
 Dat da iyi gin nandisak.

³³ Yo morap altokdaŋ dakon bisap ji dima
 nandaŋ, do kaŋ kimagek egipni.”

³⁴ Yaŋ yaŋek tilak gen kindi yaŋ yoyigit,
 “Amin kindi kokup kindakon kik do anek
 oman amini do pi kokwinik yomiŋek yut
 dakon kila ani do yoyisak. Anek yoma
 sopsop dakon kila amin yoma kilani tebai
 asak do iyisak.

³⁵ “Uŋun do anek ji kaŋ kimotni. Ji yut
 dakon ami ni bisapmon apjak uŋun dima
 nandaŋ. Apjak bisap uŋun pilindo bo kalbi
 binap bo pup da gen yosok bisapmon bo
 wiſa dagokdo uŋun ji dima nandaŋ.

³⁶ Tepmi abiŋ dandaban dipmiſi potni
 kaŋ, uŋun tagi dima.

³⁷ Gen dayisat uŋun amin morap kisi do
 yosot. Kaŋ kimotni.”

14

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do yawit

(Mt 26.1-5 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

¹ Gildat bamori egek don Yapyap Bilak ae Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altok do anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin da muwugek yan yawit, “Nian anek Yesu ankewalek abidan anatan kimotjak?”

² Yan yanek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidone. Yan anen kan, minjat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

Minjat kinda da pakbi kibani ton tagisina Yesu son ingut

(Mt 26.6-13 ae Jn 12.1-8)

³ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikgit. (Saimon unun kalip wuda tebani ton egipgut.) Yesu jap noknok tamokon yigakwan minjat kinda pakbi kibani ton tagisi kinami kinda abidane wigit. Awin gapmi jokgalek Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi dakon yunan nogi madepsi ae tibi unun tipnan wasanbi.)

⁴ Yan aban amin diwari da kanek buri yokwi tanba notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Nidosi pakbi kibani ton tagisi unun yumsi tagaldak?”

⁵ Amin da yubam tam, mone mone madepsi timik yoni mini amin do yomnom.” Yan yanek minjat unun gen tebai iyiwit.

⁶ Iyiba Yesu da nandane yan yoyigit, “Ji minjat on yum koni. Nido jigi iman? Minjat on nak do yo tagisi asak.”

⁷ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, do tagi panpulugoni. Mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman.

⁸ Yo minjat da agagi kili aban dagak. Nak kimokgo gapmakon nepni do unun minjat da pakbi kibani ton nan kili son namik.

⁹ Nak asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyine minjat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinakwa nandadan. Anek unun minjat dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yan teban tagit

(Mt 26.14-16 ae Lk 22.3-6)

¹⁰ Unun bisapmon panjetni 12 kabikon kinda egipgut mani Judas Iskariot. Unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kinnek Yesu kisitnikon yipjak do yoyigit.

¹¹ Yoyinban but galak nandane mone imni do yan teban tawit. Judas unun nandane Yesu kisitnikon yipjak dakon kosit wisigit.

Yesu gat panjetni gat jap nawit

(Mt 26.17-25 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹² Anakwan Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altagit. Unun bisapmon Israel amin da Yapyap Bilak do nandane sipsip monin dapman son non. Unun bisapmon panjetni da Yesu yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap pankosit anen do nandisal?”

¹³ Yan yanba Yesu da panjetni bamori yabegek yan yoyigit, “Kokupmon kin kanbal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Jil unun amin nan yol ankinjil.

¹⁴ Kanbal yut kindakon wikwan kan, unun yut dakon ami yan iyinjal, ‘Yoyindetit da yosok, “Nak gat panjetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap none dakon yut buri dukwan tosok?”’

¹⁵ Yan iyinbal unun amin da yut madep kinda kwen nani do dolisak. Unun yutnon jap noknok tamo ae amin yiyit tamo kili panroman abi da ton. Unudon japnin pankosit anjal.”

¹⁶ Yoyinban kokupmon kin Yesu da yo morap do yoyigit unudensi pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap pankosit agimal.

¹⁷ Pilin pilindo Yesu gat panjetni 12 kabi gat unun yutnon opgwit.

¹⁸ Obin jap noknok tamokon jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwalno da kisiron nepdisak. Unun amin nin gat yigek jap noman.”

19 Yan yanban pan̄detni buri yokwi tan̄ba kalon̄ kalon̄ yan̄ yawit, “Nak dima, ma?”

20 Yan yanba Yesu da yoyigit, “12 kabi jikon kinda nak gat bret idapmon sibinēk nomak unun.

21 Asi, Pin̄kop da papiakon gen mandabi unun da aripmon Amin Dakon Monji kimot akdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin meni da dima anjalagit tam tagi.”

Yesu da pan̄detni jap yomgut

(Mt 26.26-30 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

22 Jap nan̄ yigakwa Yesu da bret kinda abidan̄, Pin̄kop ya yan̄ iyinēk, pudan̄ pan̄detni do yomgut. Yominēk yan̄ yoyigit, “Timigek noni, on nak dakon giptim timno.”

23 Yan yanek aeni wain kinam abidan̄ek, Pin̄kop ya yan̄ iyinēk, yoban kisi da nawit.

24 Nanakwa Yesu da san̄benek yan̄ yoyigit, “On yawino. Amin morapmi gat san̄bek san̄bek ak do parekdat.

25 Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pin̄kop da Amin Kila Agak kokupmon don wain kalugi noken̄.”

26 Yan yanban kap kinda yanek yomakon pikek Hen̄ Olipmon wigiwit.

Pita da manji imjak do Yesu da yagit

(Mt 26.31-35 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

27 Hen̄ Olipmon wigakwa Yesu da pan̄detni yan̄ yoyigit, “Pin̄kop da papiakon gen kinda tosok unun da aripmon ji manji namdan̄. Gen unun yan̄:

‘Sipsip dakon kila amin anakgo kimagakwan sipsip wasen̄ ki iyi iyi kikan̄.’

28 Mani kimoron da pidanek nak da kalip Galili miktimon mibiltan̄ daminēk kiken̄.”

29 Yanban Pita da yan̄ iyigit, “Amin diwari dakon nandan̄ gadat wital kisak kan̄, nak yan̄ aripmi dima aben̄.”

30 Yan yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, abisok kalbi pup kosit bamot dima yanakwan gak da nak do wasip kosit kapbi yokdisal.”

31 Yanban Pita da yan̄ iyigit, “Uwal da gigēk nakyo kisi nit do ani kan̄, gak do

wasip dima yoken̄.” Yan yanban notni kabi kisi yan̄ gin yawit.

Yesu Getsemani Pigaga bisit agit

(Mt 26.36-46 ae Lk 22.39-46)

32 Yesu gat pan̄detni gat miktim kinda mani Getsemani unudon kiwit. Kin̄ altanek Yesu da yan̄ yoyigit, “Ji idon yigakwa nak bisit aken̄.”

33 Yan yanek Pita, Jems, ae Jon kisi timikban kiwit. Kin̄ burikon jigi madepsi nandanek

34 yan̄ yoyigit, “Butno jik tanakwan kimot kimotno noman tan̄ naban nandisat. Do ji idon Pin̄kop do nandanek egipni.”

35 Yan yanek angwikon kin̄ miktimon man̄ pagek bisit agit. Kosit kinda tosagon unun bisap yokwi yapjak yan̄ nandanek bisit yan̄ yagit,

36 “Aba, Dat, gak da yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon galaktok dima yolgi, gaga dakon galaktok unun gin yolgi.”

37 Yan yanek tobil pan̄detni kapbi egipgwiwon kin̄ pindakban dipmin pakgwit. Pindagek Pita yan̄ iyigit, “Saimon, gak dipmin pokdol, ma? Bisap awa kalon̄i da aripmon gin nak gat Pin̄kop do nandanek dima egipnen̄?

38 Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kan̄, pan̄kewalon aripmi dima moni. But da nak nol do galak tosok mani gip dakon teban tokni mini.”

39 Yan yanek aeni tobilek kin̄ bisit mibiltok agit unuden̄ gin agit.

40 Bisit anek abin̄ pindakban pan̄detni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit. Pan̄yolban pidan̄ ni gen nan̄ iyinen̄ yan̄ do intanek isal yikgwit.

41 Aeni kin̄ bisit an̄ tobil abin̄ pan̄detni yan̄ yoyigit, “Ji dipmin sigin pagek tapmin pan̄, ma? Dipmin aripmi kwayin̄. Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unun yipman̄gan̄.

42 Pidan̄ba kino! Kabit, uwal da kisiron nepjak amin kili abik.”

Uwal da Yesu abidawit
(Mt 26.47-56 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)

⁴³ Yesu gen yanakwan unudon gin panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas altan yomgut. Amin kabi madep emat agak sibani ae kindap kirin ni timigek bunon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin ae kila amin unun da yabekba apgwit.

⁴⁴ Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, "Amin kinda nak da mandan noko kan, unun amin nan abidoni. Abidank kilani tebai anek anan kini."

⁴⁵ Judas unudon gin Yesukon kin altanek yan iyigit, "Yoyindet!" Yan iyinek mogimikon mandan nagit.

⁴⁶ Yan aban kanek Yesu tebai abidawit.

⁴⁷ Aba unun akgwit kabikon da kinda da emat agak sibani ilkgit. Higeek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji miragi mandan dagagit.

⁴⁸ Mandan daganban Yesu da obip amin yan yoyigit, "Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap kirin timigek nak abidok do aben, ma?"

⁴⁹ Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyin dekgim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit? Mani Pinkop da papiakon nak do gen mandabi unun da aripmon noman tosak."

⁵⁰ Yan yanban panjet morapni yipmanek pasal kin mudawit.

⁵¹ Kin mudanakwa monjisok kinda imalni kwakwagi kindanan gin imegek Yesu yolgit. Emat amin da unun monjisok kisi abidok do awit,

⁵² mani imalni nan kukwanek pasal molan molan kigit.

Yesu gen pikon anan kiwit

(Mt 26.57-68 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

⁵³ Yesu abidawit amin unun da Yesu abidan anan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yutnon wigiwit. Unun yutnon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ae gen teban yoyindet ae kila amin kisi muwuk egipgwit.

⁵⁴ Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat kindapmon yigek kindapni aliwit.

⁵⁵ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan iminek gulusun agit yan yanakwa anatan kimotjak yan nandawit, mani Yesu sun kinda dima agit yan kawit.

⁵⁶ Anakwa amin morapmi da Yesu do top sitnok genyo yanba geni dakon kosiri dima pisagit.

⁵⁷ Aba amin diwari da pidan Yesu do top sitnok gen yan yawit,

⁵⁸ "Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, 'Nak da Telagi Yut Madep amin da awit unun tuwilek gildat kapbi da butgwan yut njwaknjwari kinda aben. Yut unun amin kisit da agagi dakon tilak dima aben.'"

⁵⁹ Mani gen unun yawit unun kisi upbal tanek gen dakon kosiri dima pisagit.

⁶⁰ Kili mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kila amin da inamon agek Yesu yan iyigit, "Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?"

⁶¹ Mani Yesu gen kagani sopmanek gen kobogi kinda dima iyigit. Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, "Gak Kristo? Gak Pinkop gawak imaman unun dakon Monji bo dima?"

⁶² Yanban Yesu da yan yagit, "Unun nak mani. Ji don kanakwa Amin Dakon Monji Tapmin Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anek kanakwa Kwen Kokup dakon gikwemon da apban kokdan."

⁶³ Yan yanban nandanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin iyi dakon paba pigikni pudagit. Yan anek yagit, "Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni?"

⁶⁴ Iyi do 'nak Pinkop dakon Monji' yan yosok, do ji da nian an imnen do nandan?"

Yanban kisi morap da yawit, "Gulusun asak, do si kimotjak."

⁶⁵ Yan yanek diwari da ilip sul imgwit. Yan anek dabili imal nan waman sopmanek

kisit da anjakgwit. Kisit da anagek yan iyiwit, “Namin da gikdak? Kombi gen ya!” Yan iyinakwa obip amin da abidanek anjakgwit.

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-75 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁶ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan egakwan mukwa sogok amin dakon nibiltok amin dakon oman minatjok kinda da opgut.

⁶⁷ Obin Pita kindap alinek ekwan kagit. Minat unun da pakyanzi yipban kwan kanek yan iyigit, “Gak Yesu Nasaret kokupmon nani gat kisi egipgumal.”

⁶⁸ Yanban Pita da wasip yanek yagit, “Gak da gen unun yosol nak dima nandisat.” Yan yanek nagalon da wigat mibilon pigigit.

⁶⁹ Anakwan oman minatjok unun da Pita aeni kanek amin unudon akgwit yan yoyigit, “On amin unun Yesu da kabikon nani kinda.”

⁷⁰ Mani aeni wasip yanek yagit, “Dima.”

Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da yan iyiwit, “Gak asi Yesu da kabikon nani kinda. Gak Galili amin kinda.”

⁷¹ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, “Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, jobit tagi timikgen.”

⁷² Yan yanakwan unudon gin pup gen yanban kosit bamot agit. Yanban nandanek Pita Yesu da gen yagit unun do nandagit. Gen unun yan yagit, “Nak dakon man kosit kapbi wasip yanaki pup da kosit bamot gen yosak.” Gen unun do nandanek buri yokwi tanban kunam madepsi takgit.

15

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Lk 23.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin ae gen teban yoyindet amin ae gen kokwin amin kabi morap gat da muwugek gen kinda anteban awit. Anek Yesu nap teban nan waman ilik anan Pailat da kisiron anki yipgwit.

² Yipba Pailat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

³ Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da gen morapmi yan imgwit.

⁴ Yanba Pailat da aeni Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? Amin on da yokwi agil do gen morapmi yan gaman.”

⁵ Yan yanban Yesu da gen kobogi kinda dima yagit. Yan aban kanek Pailat nandanban njakwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anan do yagit

(Mt 27.15-26 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

⁶ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon wasok kinda yan awit: Juda minat aminyo da dam tebanon yikdak amin kinda dakon man yanakwa, Pailat da yopban kin kin awit.

⁷ Yesu gen pikon yipgwit bisapmon amin kinda mani Barabas unun gat notni gat dam tebanon yikgwit. Unun amin kabi Rom gapman do japmi nandanek emat wamanek amin kinda anakba kimakgit. Unun do dam tebanon yopgwit.

⁸ Kili amin morapmi da Pailaron kin altanek yan iyiwit, “Bilagi bilagi asal, unuden gin dam tebanon yikdak kinda pulungan yipbi kisak.”

⁹ Yanba Pailat da yan yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak do nandan?”

¹⁰ Pailat yan yagit nido iyi nandagit: mukwa sogok amin dakon amin madep kabi Yesu do nandaba yokwi tanban top yanek gen pikon yipgwit.

¹¹ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da minat amin kabi madep buri suganek yan yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nan yipban kisak do iyini.” Yan yoyinba amin da yan gin iyiwit.

¹² Yanba Pailat da aeni yoyigit, “On amin ji da ‘Juda amin dakon kila amin madep’ yan iyan, nian an iben do nandan?”

¹³ Yanban yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakbi kimotjak!”

14 Yanba yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakbi kimotjak!”

15 Yanba Pailat da amin dakon buri moni do Barabas pulugan yipban minat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu toptopmon da man madep imgwit

(Mt 27.27-31 ae Jn 19.2-3)

16 Emat amin da Yesu abidan anan gapman yut madep da nagalgwan pigiwit. Pigeek emat amin notni diwari kisisi yan yoba abin mudawit.

17 Muwugek Yesu do paba pigik gami kindan pan imgwit. Yan anek nap keli ton kindan nan kila amin madep dakon pelit yombem kindan wasanek busunikon waman imgwit.

18 Waman iminek top iyinek yan yawit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!”

19 Yan yanek kindap kirin nan busunikon anagek ilip sul imgwit. Yan anek gawak iminek toptopmon da man madep imgwit.

20 Anek topmon da man madep imin mudanek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan imgwit. Pan iminek tilak kindapmon anakba kimotjak do ilik anan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mt 27.32-44 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

21 Kosiron kin amin kindan kokup papkik do apban kawit, mani Saimon. Unun Sairini kokupmon nani kindan, Aleksanda gat Rupas gat dakon datni. Emat amin da Saimon gen tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

22 Kin miktin tim kindan mani Golgata unudon altawit. (Golgata unun dakon mibili unun Busun Kidat flej.)

23 Kin altanek wain gat pakbi isipmi kindan mani mea gat iktagilek iminba nok do kurak tagit.

24 Anek tilak kindapmon anakgwit. Anagek imalni timit do satu wasok awit.

25 Wisa dagokdo 9 kilok anakwan anakgwit.

26 Anagek mibili yan do anakgaman unun dakon but piso gen yan mandawit, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEP.

27 Yesu da ilej bamoron kabo noknok bamori kisi dapgwit.

28 Dapba Pin kop da papiakon gen tosok unun bami noman tagit. Gen unun yan: “Yokwi pakpak amin unun kabikon anakbi.”

29 Amin kin ap awit unun da yanba yokwi tok an iminek wunda kwalkwal anek yan iyiwit, “Ae! Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan kaluk ak do yagil,

30 do giptingo anikutnanek tilak kindapmon da pi!”

31 Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin kisi yan gin notni yoyin yoyin anek an solat anek yan yawit, “Amin diwari panpulugagit da nido iyi dakon giptin an pulugok do antidok asak?”

32 On amin Kristo, asi Juda amin dakon Kila Amin Madepni kan, tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imne.” Unudon gin kabo noknok bamot teri teri dapbi ununyo kisi yanba yokwi tok an ingumal.

Yesu kimagit

(Mt 27.45-56 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

33 Gildat binap 12 kilok anakwan miktin kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit.

34 Kin 3 kilok anakwan Yesu da yan tidanek yan yagit, “Eloi, eloi lama sabak-tani?” Gen unun dakon mibili yan: “Pin kopno, Pin kopno, nido nepman dekdal?”

35 Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandanek yawit, “Nandan, unun Elaija do yan imisak.”

36 Yanba amin kindan timent yanek kin yo kindan gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unungwan sibinek Yesu da nosak do anenagit. Anenagak yan yagit, “Ji yipba

konej. Elaija da asi abin tilak kindapmon nan abidan abinban konej, bo dima.”

³⁷ Yan yanban Yesu madepsi yan tidanjek kimakgit.

³⁸ Kimagakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki timi bamori agit.

³⁹ Anakwan emat amin 100 dakon kila amin da Yesu inamikon kimakban kanjek yagit, “On amin asisi Pin kop dakon Monji egipgut.”

⁴⁰ Anakwan minjat diwari dubagisogon da agek pindak nandanjo awit. Unun minjat kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala, ae Maria njaknjari kinda unun Jems bunon nani gat Josep gat dakon menji, ae Salome gat kisi akgwit.

⁴¹ Yesu Galili miktimon egipgut bisapmon unun minjat kabi da yol awilek oman an iminek egipgwit. Unun dagan dima, ae minjat diwari kisi Yesu gat Jerusalem kokup papmon kiwit unun kisi kanjakwa Yesu kimakgit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁴² Sabat dakon tagaptok bisap Nenjo pilindo

⁴³ Josep Arimatea kokupmon nani da apgut. Unun gen kokwin amin kabi dakon kila amin egipgut. Amin morapmi da nandaba wukwan ingwit. Ae unun Pin kop da Amin Kila Akdisak unun do jomjom anek egipgut. Josep unun pasol pasoli mini Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit.

⁴⁴ Iyiban Pailat da emat amin 100 dakon kila amin yan iban opban iyigit, “Asi Yesu kunjwak, bo dima?”

⁴⁵ Iyiban emat amin 100 dakon kila amin da yan yagit, “Asi kunjwak.” Yan yanban nandanjek Josep da bumjot ankisak do yan mudan ingut.

⁴⁶ Aban Josep da kin imal kwakwagi kinda yuman anabin Yesu dakon bumjot tilak kindapmon nan abin unun imal nan wamgut. Waman anki tip kinam kindakon yipmanjek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sogut.

⁴⁷ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria Josep dakon menji gat da kanjakwal Yesu dakon bumjotni yipgut.

16

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Lk 24.1-12 ae Jn 20.1-10)

¹ Sabat bisap mudanjakwan pilin pilindo Maria Makdala kokupmon nani, ae Maria Jems dakon menji, ae Salome, unun minjat kapbi da bit nelak, ae yo mibili mibili kibani tagisi, Yesu dakon bumjotni son im do yuman panjosit awit.

² Yan anek pakgwit da Sonda wisa dagokdo tip kinamon kik do kinakwa gildat wigit.

³ Kinjek kosiron yan nandat anek yan yawit, “Namin da tip kinam dakon tip madep antobilban piosak?”

⁴ Yan yanek kin kanba tip madep kili antobilbi kawit.

⁵ Yan kanjek tip kinamgwan pigi wili gimonji kinda kawit. Unun ilikba pigik kwakwagi dubagi kinda pabi da aminsi tet do yikban kawit. Kanjek wuripdagek pasalgwit.

⁶ Yan nandanjakwa yoyigit, “Ji wuripdagek dima pasolni. Yesu Nasaret kokupmon nani tilak kindapmon anakbi unun kok do aben. Unun kili pidan kik, idon mini. Tamoni oni kabit.

⁷ Kin panjetni gat Pita gat yan yoyini, “Unun da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kik do kili dayigit, do unudon kin koni.”

⁸ Yan yoyinban minjat kapbi unun pasal nimmimegek tip kinamon da winj tintim yanek kiwit. Kin pasol pasol anek amin di dima yoyiwit.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Jn 20.11-18)

⁹ Yesu Sonda wisa dagokdo kimoron da pidanjek mibiltok Maria Makdala kokupmon nani altan ingut. (Unun minjat Yesu da kalip kon 7 kabi burigwan egipgwit ban yol ingut.)

¹⁰ Altan iban kin Yesu dakon panjet kabini kunam takba pindagek yan yoyigit,

¹¹ “Yesu kalugi egakwan kat.” Yan yanban gen unun do nandaba bami dima agit.

Pañdetni bamori da Yesu kosiron kagimal
(Lk 24.13-35)

¹² Bunon pañdetni bamori da kokup kindakon kik do kinakwal Yesu da giptimi kulabik anek altañ yoban amin ñwakinwari kindan yan kagimal.

¹³ Altañ yoban tobil kin notni diwari yoyinbal nandaba bami dima agit.

Yesu da pañdetni pi ani do yoyigit
(Mt 28.16-20 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁴ Aeni don pañdetni 11 kabi muwuk yigek jap nanakwa altañ yomgut. Altañ yominek gen tebaisi yanek yan yoyigit, “Ji amin da ‘pidak da egisak’ yan dayinba nido nandaba bami dima ak? Nandan gadatji mini?”

¹⁵ Aeni sanbenek yan yoyigit, “Ji miktimi miktimi kin Gen Bin Tagisi amin kisisi yoyin mudoni.

¹⁶ Amin kindan nak nandan gadan naminek telagi pakbi sosak kan, unun amin Kwen Kokup do amin asak. Ae amin kindan nak dima nandan gadan namjak kan, unun amin Tipdom do amin asak.

¹⁷ Nak nandan gadan namni amin tapmin yobo wasok tapmimi ton yan ban akdan: nak dakon man yanek kon yoldan, ae gen ñwakinwari yokdan.

¹⁸ Ae unun amin da tunon amin emari ton abidokdan, ae pakbi emari ton nanba unun da dima panupbal akdan. Unun amin da sot amin kisiri kwenikon witjinba sotni mudokdan.”

Yesu Kwen Kokup wigigit
(Lk 24.50-53 ae Ya 1.9-11)

¹⁹ Amin Tagi Yesu gen unun yoyin mudanakwan Pin kop da anenakban Kwen Kokup wigigit da Pin kop da aminsi tet do yikdak.

²⁰ Anakwan pañdetni miktimi miktimi kin Pin kop dakon geni yoyin anan kiwit. Kinakwa Amin Tagi unun gat egek panpulanganwan wasok tapmimi ton anek geni jonik panteban agit.

Gen Bin Tagisi Luk da Mandagit

But piso gen

Luk unun Juda amin kinda dima. Unun Grik amin kinda. Ae nandak nandak amin madep kinda, ae wuda wamakyo kisi egipgut.

Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun da Yesu unun Israel amin gat ae Amin Nwakwari Kabi kisi yokwikon ban timit timit amin yan nolinban koman. Yesu pini wasanek ak do agit bisapmon minat aminyo yan yoyigit, "Telagi Wup da antagap aban Pin kop dakon geni tagisi bupmi amin do yoyin tenjenagit." (4.18 do koki) Asi, minat aminyo jigi mibili mibili pawit unun Yesu da yo tagisi anyomgut dakon geni morapmi Luk da mandagit.

Yesu dakon egip egipni morapmi do Luk kalon dagin yosok. Unun dakon geni papia diwarikon dima mandabi. Luk kalon dagin Yesu miktimon altagit bisapmon yo noman tawit unun do morapmi yosok. Ae Luk da Yesu da tilak gen kinda yagit unun Samaria amin kinda da kosiron kin uwal da kisiron jigi pagit unun do mandagit. Ae Yesu da tilak gen kinda yagit unun monji kinda da datni yipman dek kigit unun do mandagit. Ae Luk dagin Sakius takis timit timit amin dakon geni mandagit.

Luk da yo diwari do morapmi yosok unun bisit pi tebaisi agak gat, ae Telagi Wup dakon pi gat, ae Pin kop da minat amin dakon yokwini wiririk yomisak unun do yosok. Ae Luk da minat da yo awit unun do morapmi yosok.

Luk papia on kalon nan gin dima mandagit. Yabekbi Papia yo kisi mandagit. Unun papiagwan Yesu Kwen Kokup wigakwan unun da kwenon yabekbi da pi awit unun dakon geni mandagit.

Gen on Luk da Tiopilas do mandagit

1-3 Kila amin madep Tiopilas, amin morapmi da Pin kop da yo morap nin da binapmon agit unun dakon geni papiakon

mandak do awit. Yo morap wasanek altanekwa dabil da si pindagek yan tenjenok awit amin dakon gen yolek mandawit. Unun amin Pin kop gen do pi awit. Ae nak unun yo morap si wasanek noman tan anan opgwit unun dakon mibili pakyan si nandak do pini madepsi agim. Do gen morap on papiakon kilegisi mandan yipbo gagon opjak kan nandabo tagisi asak.

⁴ Papia on manjinek amin da gen morap gayiwit unun nandabi bamisi asak.

Elisabet da Jon anjalagit, ae Maria da Yesu anjalagit gat dakon gen

(Kilapmi 1.5-2.52)

Jon dakon altok altok dakon but piso gen

⁵ Erot da Judia miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon mukwa sogok amin kinda egipgut mani Sekaraia. Sekaraia unun mukwa sogok amin Abiya da kabikon nani kinda. Minatni Elisabet unun Aron da kabikon nani.

⁶ Pin kop da dabilon kilegisi egek Amin Tagi dakon gen teban madep ae monji kisi guramikgimal.

⁷ Mani Elisabet monji sun egipgut, do isal egek minat amin pelanyo agimal.

⁸ Bisap kindakon Sekaraia gat mukwa sogok amin notni gat Pin kop da dabilon mukwa sogok pi awit.

⁹ Anjek namin dasi Amin Tagi da telagi tamogwan wigi yo kibani tagisi sosak yan do anpakni yolek satu wasok awit. Yan aba Sekaraia dakon man da noman tanban mukwa sok do wigigit.

¹⁰ Wigi mukwa sonakwan yomakon minat amin morap muwuk egek bisit pi awit.

¹¹ Anakwa Amin Tagi dakon anelo kinda Sekaraia altan ingut. Unun alta mukwa kibani tagisi soson da tosok unun da aminsi tet do akgit.

¹² Akban kanek Sekaraia wuripdagek pasalgit.

¹³ Mani anelo da yan iyigit, "Sekaraia, Pin kop da bisitgo kili nandagit, do dima pasolgi. Minatgo Elisabet da monji wili kinda anjalakdisak. Mani Jon yan iyiki.

14-15 Amin Tagi da inamon mani wukwisi tokdisak, do gak butgo tagisi anakwan kisik kisik akdisal. Ae amin morapmi da monji unun altosak bisapmon kisik kisik akdan. Men da butgwan yitjagon da Telagi Wup da tujan iban egi anan kikdisak. Wain ae pakbi tebanyo dimasi nosak.

16 Unun da Israel amin morapmi panjobilban aeni Amin Tagini Pinjopmon kikan.

17 Elaija dakon anpak tapmimyo panek Amin Tagi mibiltan iminek kikdisak. Unun da minat monjiyo gat datni gat dakon but panjilek aban but kalon akdan. Ae gen kirijit amin dakon nandak nandak panmilip aban amin kilegi dakon nandan kokwin tagisi yombem akdan. Anek amin panthagap aban tagap tanakwa Amin Tagi apdisak.”

18 Yan yanban Sekaraia da anjelo iyigit, “Nit minat amin pelanyo kili agimak. Do gen yanaki but bamot asat. Gen unun nianon da bami yosol yan nandaken?”

19 Yanban anjelo da yagit, “Nak Gabriel, nak Pinjop da inamon akdat da yabekban gak do gen tagisi on gayik do abisat.

20 Gen gayisat unun asi Pinjop da bisap yipgut unun bisapmon noman tokdisak, mani nandabi bami dima asak, do gen yogok kositgo sopmanakwan gen dimasi yanek egi wigaki gen gayisat unun bami noman tokdisak.”

21 Yan nandat anek egakwal amin jomjom anegek Sekaraia nido bisap dubak Telagi Yut Madepmon egisak yan nandanek but morap awit.

22 Yan nandanek egakwa Sekaraia yomakon pin gen yok do antidok anek kisit dagin tilak anyomgut. Yan anakwan kanek Telagi Yut Madepmon dipmin yombem kinda bo kak yan nandawit.

23 Sekaraia Telagi Yut Madepmon pi agak bisapni mudanakwan tobil kokupnikon kigit.

24 Panji egakwan don minatni Elisabet monji kwap awilek yutnon pasili egakwan kanek 5 mudawit.

25 Anakwan yan yagit, “Amin Tagi da nak anpulanganban monji kwap awildat. Kalip monji mini egek amin da dabilon mayagisi nandagim, mani abisok kili unun mayagino mudosok.”

Anjelo da Maria altan imgut

26-27 Elisabet monji kwap awilgit unun dakon kanek 6 mudanakwan Pinjop da anjloni Gabriel yabekban minatjok kinda mani Maria unun do kigit. Galili miktimon, kokup kinda mani Nasaret unudon egipgut. Maria unun amin kinda mani Josep, Dewit da kabikon nani unun pasak do manjikbi.

28 Gabriel Mariakon altan iminek yan iyigit, “Gildat tagi. Amin Tagi gak gat egisak. Pinjop da minat diwaru yapmanek gak do yo madep yan nandisak.”

29 Maria gen unun nandanek burigwan da jigisi nandanek yan nandagit, “Ni gen kinda nan nayisak?”

30 Yan nandanakwan iyigit, “Maria, dima pasolgi. Pinjop da gak do nandaban tagisi asak.

31 Nandaki, gak monji kwap awilek monji kinda anjalakdisal. Monji unun mani Yesu yansi iyiki.

32 Unun da amin man madepni ton kinda egakwan amin da Pinjop Wikwisi Dakon Monji yan iyikdan. Kalip babi Dewit da kila amin madep egipgut, unun da tilagon Amin Tagi Pinjop da yipban kila amin madep kinda egipdisak.

33 Unun da Jekop dakon diwatni dakon kila amin madepni bisap dagok dagogi mini egi anan kinjek kilani akdisak.”

34 Yan yanban Maria da anjelo yan iyigit, “Yo yosol unun nian anek altosak? Nak amin kinda pagim.”

35 Yanban anjelo da gen kobogi yan iyigit, “Telagi Wup da gagon obinakwan Pinjop Wikwisi unun dakon tapmim da gak kibitdisak. Unun do anek monji anjalaki unun telagi egakwan amin da Pinjop dakon Monji yan iyikdan.

36 Nandaki, mamago Elisabet minat pelan kili agit, mani monji kwapni ton, do monji wili kinda anjalakdisak. Kalip amin da ‘Monji aripmi dima panjalasak’ yan yawit,

mani abisok monji kwap kinda awilakwan kanek 6 mudosok.

³⁷ Pinjkop da yo kinda ak do nandisak kan, aripmi dimasi anjidok asak.”

³⁸ Yanban Maria da yan iyigit, “Nak Amin Tagi dakon oman minjat egisat, do unun yosol nagon yan gin noman tosak dosi nandisat.” Yan yanjakwan anjelo da yipman kigit.

Maria da Elisabet kinj kagit

³⁹ Unun bisapmon Maria tepmi kinjek miktim ilenji tonj timon Judia miktim dakon kokup pap kindakon kigit.

⁴⁰ Kinj Sekaraia da yutnon wigi Elisabet gildat tagi yan iyigit.

⁴¹ Iyinjakwan unudon gin Elisabet monji burigwan yikgit unun wigi mok agit. Anjakwan Elisabet Telagi Wup da burikon pigi tujanban

⁴² madepsi yan tidanek yagit, “Pinjkop da yo tagisi minjat diwari do yomisak unun si yapman mudanek gisamni madepsi gamisak. Ae monji unun gak da buron yikdak ununyo kisi Pinjkop da gisamikdak!

⁴³ Amin Tagino dakon menji nagon nido obisak? Nak minjat tagi dima.

⁴⁴ Gak da gildat tagi yan nayinaki unudon gin monji butnogwan yikdak kisik kisik anjek wigi mok ak.

⁴⁵ Amin Tagi da gen gayigit unun nandabi bami asisi noman tokdisak yan nandagil, do kisik kisik tagi abi.”

Maria da kisik kisik kap kinda yagit

⁴⁶⁻⁴⁹ Yan yanban Maria da yagit, “Nak oman minjatni gin, ae mano minisi, mani nak do yo tagisi asak, do but dasi Amin Tagi anjisat. Anjakwan butno da Pinjkop Panpulugok Amimo do kisik kisik asak. Pinjkop Tapmim Ami da nak do yo madepsi kinda asak, do abisok ae don kisi amin da Pinjkop da gisamni madepsi namisak unun do yokdan. Mani unun telagisi tosok.

⁵⁰ Amin Pinjkop do pasolgon unun amin bupmi nandan yomisak. Abisok ae don minjat amin morapyo yan ginsi bupmi nandan yomin anjan kikdisak.

⁵¹ Iyi dakon kisit dasi pi tapmimi tonj agit. Amin iyi do nandaba wigiwit amin unun yolban wasen kiwit.

⁵² Kila amin madep yityit tamo madepmon yikgan unun pabin yopmanek mani mini amin panenokdok.

⁵³ Amin jap do an unun yo tagisi morapmi yominjakwan buri tugon. Anek amin yoni morapmi unun yolban yoni mini da kwan.

⁵⁴⁻⁵⁵ Iyi dakon oman monjini Israel panpuluganek yan teban tok gen Abraham gat ae babikni gat do yoyigit unun dima inthagit. Yan teban tok geni anteban anjek unun yawi diwatni dagok dagogi mini bupmi nandan yomin anjan kisak.”

⁵⁶ Maria kanek kapbi Elisabet gat egek don kokupnikon tobil kigit.

Jon altagit

⁵⁷ Elisabet da monji anjalasak dakon bisap abinjakwan monji wili anjalagit.

⁵⁸ Analanek kisik kisik anjakwan Amin Tagi da bupmi nandan imgut dakon gen nandanek kokup isalni gat ae yawi diwatni gat kisi da but galaksi nandawit.

⁵⁹ Altan gildatni 8 mudanjakwan giptimni mandak do apgwit. Abinek datni Sekaraia dakon man nan iyik do nandawit,

⁶⁰ mani menji da yan yagit, “Dima, mani Jon yanji iyinen.”

⁶¹ Yanban iyiwit, “Yawi diwatjikon Jon man kinda dima tosok.”

⁶² Yan yanek datni ni man nan yok do nandisak yan do kisit tilak an imgwit.

⁶³ Aba Sekaraia da yo kinda kan iba kilda mandisak do tilak an yoban iba yan mandagit, “Mani unun Jon.” Yan mandaban nandaba yo njwanjwarisi agit.

⁶⁴ Unudon gin gen yogokni pisanjakwan gen wasanek yanek Pinjkop anjisigit.

⁶⁵ Anjakwan kokup isalni da kan pasalek unun dakon geni yanba Judia miktim ilenji tonj timon kokup morap tawit amin kisisi da nandawit.

⁶⁶ Anek unun do nandan kokwin anjek egipgwit. Amin Tagi dakon tapmim tan imgut, do yan yawit, “Unun monji taganek nian amin kinda egipdisak?”

Sekaraia da kombi gen yagit

⁶⁷ Jon dakon datni Sekaraia Telagi Wup da burikon pigi tunganban kombi gen yanek yan yagit:

⁶⁸ “Israel dakon Pinƙop da abin amini yokwikon ban yuman nan nipgut, do Amin Tagi anƙisino.

⁶⁹ Oman monjini Dewit da kabikon da nin panpulugosak do amin tebaisi kindanoman agit.

⁷⁰ Kalip kombi amin telagi da yan yawit,

⁷¹ ‘Pinƙop da uwalnin gat ae amin morap nin do nandaba yokwi tok an niman amin da kisiron ban pulugan nipdisak.’

⁷² Sanbek sanbek telagisi agit unun sigin nandanek babiknin bupmi nandan yom do yagit.

⁷³⁻⁷⁴ Babiknin Abraham yan iyigit, ‘Nak asisi uwalji da kisiron ban pulugan depbo pasol pasoli mini egek oman amino egipdan.’

⁷⁵ Gildari gildari nak da inamon telagisi ae kilegisi egi anan kikan.

⁷⁶ “Jon, monjino, gak don Pinƙop Wikwisi dakon kombi amin kindan yan gayikdan. Gak Amin Tagi mibiltan iminek kositni yuldisal.

⁷⁷⁻⁷⁸ Anek minjat amin kabiyoni yoyin dekbimibilni nandaba pisosak. Pinƙopin unun bupmini madepsi, do diwarini wiririk yominek pulugan timitdisak yan nandani. Unun da Kwen Kokup dakon tenjeni madep yipban

⁷⁹ pilin tukwan ekwan amin da tenjeni kokdan. Unun da kosit noliban kanek but yawot dakon kositnan kinen.”

⁸⁰ Unun monji, wup gipyo kisi tapmimi tonji tagagit. Anakwan miktin amin dima ekwan timon egakwan don noman tanban Israel amin da kawit.

2

Yesu altagit

(Mt 1.18-25)

¹ Unun bisapmon Rom dakon kila amin madep Sisa Ogastus da gen teban kindan yipgut. Pi monjini kin amin miktimi

miktimi ekwan unun mani mandani do gen teban yipgut.

² Man mandawit unun pi kaluksi awit. Unun bisapmon Kwirinius da Siria provins dakon kila amin madep egipgut.

³ Sisa Ogastus da gen teban yan yipgut, do amin kisisi mani mandani do kokupni kokupni kin mudawit.

⁴ Josep unun Galili provinskon, Nasaret kokupmon egipgut. Mani Dewit da yawi diwaron da altagit, do Judia provinskon, Dewit dakon kokup Betlehem unudon kigit.

⁵ Minjatni pasak do manjikbi Maria unun gat kisi mani mandani do kigimal. Unun bisapmon Maria monji kwapni ton da kigit.

⁶ Kin Betlehem kokupmon altan egakwal Maria monji altosak dakon bisapni apgut.

⁷ Amin da yuman nanek dipmin pokgon yut unun amin da yikba tugagit, do bulmakau yut kindakon pawigi yikgimal. Yigakwal monji mibiltogi altanban Maria da imalna waman bulmakau idapmon yipban pakgit.

Sipsip kila amin da gen bin Nandawit

⁸ Bulmakau yutnon yigakwa Betlehem kokup da kapmatjok sipsip kila amin diwari da pilin kaga sipsip kila anek jon timon egipgwit.

⁹ Egakwa Amin Tagi dakon anelo kindan da altan yomgut. Aban Amin Tagi dakon tenjeni da tenjenan yoban madepsi pasalgwit.

¹⁰ Anakwa anelo da yan yoyigit, “Ji dima pasolni. Nandani, nak gen tagisi kindan anabisat. Unun amin kisi da nandanek kisik kisik madepsi akdan.

¹¹ Abisok Amin Tagi Kristo unun Dewit da kokupmon ji do altak. Unun ji yokwikon ban timit do altak.

¹² Ji kin monji nakanak imalna wabi bulmakau idapmon potdisak do wisin koni. Unun kanek bami dayisat yan nandani.”

¹³ Gen yan yanakwan unudon gin Kwen Kokup anelo morapmisi da pin notnikon muwugek Pinƙop anƙisinek yan yawit:

14 “Ason Kwen Kokup Pinjkop anjksino. Miktimon amin galak tan yomisak unun kabikon but yawot tosak.”

Sipsip kila amin da Yesu anjalon awit

15 Anjelo da Kwen Kokup tobil wigakwa sipsip kila amin da notni yoyin yoyin anjek yan yawit, “Nin Betlehem kokupmon wigi Amin Tagi da gen niyisak unun dakon bami kono.”

16 Yan yanek tepmisi wigi Maria gat Josep gat panalon anjek, monji njakjak unun bulmakau idapmon pakban kawit.

17 Kanek monji dakon gen bin nandawit unun yan tenjanja

18 nandanek amin kisisi nandaba yo njakwarisi agit.

19 Anjakwa Maria da gen unun nandaban yo madep aban nandanek egipgut.

20 Anjakwan sipsip kila amin da tobil kinjek anjelo da gen yoyigit unun da aripmon pindakgwit, do Pinjkop anjksiwit.

Yesu do man imgwit

21 Gildatni 8 anjakwan, giptim mandak bisapmon, mani Yesu yan iyiwit. Dima altanjakwan anjelo da unun man kili yagit.

Simeon gat Ana gat da Yesu Telagi Yut Madepmon kagimal

22 Josep gat Maria gat Pinjkop da inamon kilek tok dakon bisap kili noman tagit. Unun dakon gen Moses dakon gen tebanon toso. Do Maria gat Josep gat da Yesu Monji Amin Tagi do paret do Jerusalem anjkiimal.

23 Amin Tagi dakon gen teban kinda mandabi nan yolek kigimal. Gen unun yan: “Minjat kinda monji mibiltogi unun wili kan, unun Amin Tagi do paret do.”

24 Ae Amin Tagi dakon gen teban yolek paret ak do kigimal. Gen teban unun yan toso:

“Kinarim bamori bo ae yigi yigi bulagi bamori ban mukwa soni.”

25 Unun bisapmon amin kinda Jerusalem egipgut unun mani Simeon. Unun amin anpakni kilegisi ae Pinjkop gawak imin anjksinyo anjek egipgut. Pinjkop da Israel amin kabi but yokwikon egipgwit unun

butni panjeban asak do manjikbi amin unun do jomjom anjek egipgut. Simeon unun Telagi Wup da burikon tujanbi amin kinda.

26 Telagi Wup da burikon gen yan kili iyigit, “Gak tepmi dima kimotdisal. Amin Tagi dakon Kristo kanek don kimotdisal.”

27 Simeon Telagi Wup da antagap aban Telagi Yut Madepmon kigit. Anjakwan Yesu menji datniyo da gen teban yolek Yesu anjan opgumal.

28 Anjopbal Simeon da Yesu bedanek Pinjkop anjksinjan yan yagit:

29 “Amin Tagi Tapmim Ami, kalip yagil unun da tilagon oman amingo nak but yaworon da tagi kimokgen.

30 Nin yokwikon ban timit do anjek yo asal unun dabilno da kili unun kosot.

31 Amin morap da dabilon yo anjnoman asal oni koman.

32 Unun da Amin Njwakwari Kabi miktimi miktimi ekwan unun dakon but panjtenjan aban Pinjkop dakon mibili nandakdan. Anjek gak dakon amin kabigo Israel dakon tilimni egipdisak.”

33 Yesu dakon menji datniyo Simeon da gen yagit unun nandanek nandabal njakwarisi agit.

34 Anjakwal Simeon da gisam yominjek Monji dakon menji Maria yan iyigit, “Nandaki, Israel amin morapmi da on Monji do anjek man potdan, ae morapmi da pidokdan. But tobil ani do Pinjkop da yabekgit, mani yanja yokwi tok an imdan.

35 Yan anjek amin morapmi dakon nandak nandak pasili ton unun panjtenjan akdisak. Anjek but yokwi da emat agak siba da yan wamgo sugokdisak.”

36 Unun bisapmon kombi amin minjat pelansi kinda egipgut, mani Ana. Unun Panuel, Ase da kabikon nani dakon gwi. Unun kalip amin paban egakwal bilak 7 kabi mudanjakwan eni kimakgit.

37 Eni kimagakwan sakwabat egakwan bilakni 84 agit. Ana unun telagi yut dima yipman dekgit. Jap kelek egek bisit pi anjek kalbi ae gildat kalba Pinjkop gawak iminjan egipgut.

38 Unun bisapmon unun kisi obin Monji kanjek Pinjkop ya yan iyigit. Yan anjek Pinjkop da Jerusalem amin panpulugosak do jomjom awit amin, unun ban Monji dakon gen yoyigit.

Aeni Nasaret Kokupmon kiwit

39 Yo morap Amin Tagi da gen tebanon tosok unun an mudanek tobil Galili provin-skon iyi da kokup Nasaret unudon kiwit.

40 Monji tagan teban tanek nandan kokwini tagisi tan imgut. Ae Pinjkop dakon gisamni madepsi tan imgut.

Yesu monjisok da Telagi Yut Madepmon wigigit

41 Bilagi bilagi Yesu dakon menji datniyo Yapyap Bilak kok do Jerusalem kin kin awit.

42 Yesu bilakni 12 anakwan Yapyap Bilak dakon anpak yolek Jerusalem kiwit.

43 Unun bilak dakon bisap madep mudanakwan menji datniyo tobil kokupnikon kik do kigimal. Mani Yesu Jerusalem sigin egipgut. Egakwan menji datniyo Yesu sigin egisak yan dima nandagimal.

44 Amin agipgwit gat akwan bo yan nandanek agakwal gildat kinda mudagit. Don diwatni ae notni agipgwit da bikbiknikon wusigimal.

45 Wusin dima analon an aeni tobil Yesu wusinjak Jerusalem kigimal.

46 Kin gildat kapbi wusin mudanek don Telagi Yut Madepmon analon agimal. Unudon kanbal yoyindet amin da binapmon yigek gen yanakwa nandanek mibili nandak do yoyin yoyin agit.

47 Amin morap mirak panjek yikgwit unun nandak nandakni ae kobogi bamisi yagit unun do nandaba njakwarisi agit.

48 Menji datniyo kan wiripdagek menji da yan iyigit, “Monji, gak nido yan anaki wusamak? Datgo gat nit gak do nandaba kik anek wusamak.”

49 Mani kobogi yan yoyigit, “Jil nido nak wusik do pi amal? Nak Datno da yutnon egipmisi egisat jil unun dima nandamal?”

50 Mani gen yoyigit dakon mibili nandabal dima pisagit.

51 Yesu menji datni yolban tobil Nasaret si kinjek bisapmi bisapmi menji datni dakon geni guramikgit. Anakwan menji da unun yo morap agit do nandaban yo madep aban nandanek egipgut.

52 Yesu taganek nandan kokwini tagisi tan imgut, ae Pinjkop da galak tan iminjakwan aminyo kisi da galak tan imgwit.

Yesu da pini ak do anakwan kositni yul do yo morap noman tawit dakon gen

3

(Kilapmi 3.1-4.13)

Jon da Pinjkop gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Mk 1.2-8 ae Jn 1.19-28)

1 Sisa Taiberius da Rom dakon kila amin madep egakwan bilak 15 anakwan Pontias Pailat da Juda gapman dakon mibiltok amin egipgut. Ae unun bisapmon gin Erot da Galili miktim kila agit. Anakwan padige Pilip da Ituria miktim ae Takonitis miktim kila agit. Anakwan Lisantias da Abilene miktim kila agit.

2 Anakwan Anas gat Kaiapas gat da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgumal. Unun bisapmon Sekaraia dakon monji Jon miktim amin da aripmi dima egipmi timon egakwan Pinjkop da geni imgut.

3 Iban Jon unun Jordan Pakbi oba tosgon miktim morap ton unudon agek Pinjkop dakon gen yagit. Amin but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjkop da diwarini yopman yomjak do yoyigit.

4 Yan anakwan kombi amin Aisaia da papiakon gen mandabi unun bami tagit. Gen unun yan:

“Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanek yosok,
‘Amin Tagi dakon kosit andimdim ani,
kositni pasin anmilip ani.

5 Anek dangap madep pekba tugoni ae ilen morap pasinba kositni kilegisi asak.
Ae kosit girenji panmilip aba kilegisi asak.

Ae kosit yokwi panmilip aba wagil gwaljigi minisi asak.

6 Yanj anjakwa miñat amin morapyo da Pinjkop da nin yokwikon banj timit do anjek pi asak unjun koni.’”

7 Amin morapmi Jon da telagi pakbi sonj yomjak do abinjakwa yanj yoyigit, “Ji tunjon amin emari tonj dakon gwakni kabi. Pinjkop da butjap nandanek yokwi pakpak do yo yokwisi anj yomdisak. Pinjkop dakon butjap apdisak yanj namin da unjun dakon but piso dayik da unjun yap do pasal kwanj?”

8 Ji but tobil bamisi anjek anpakjikon but tobil dakon bamisi anjalon ani. Ji disi do ‘Nin Abraham dakon babikni’ yanj dima yoni. Nak yanjsi dayisat, Pinjkop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unjun Abrahamon da altawit unjun da yo madep dima asak.

9 Parenka kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bamisi tagi dima toni unjun mandan kindapmon maba pigi sokdanj.”

10 Amin da Jon dakon gen unjun nandanek yanj iyiwit, “Nin nianjsi anenj?”

11 Yanba Jon da kobogi yanj yoyigit, “Amin kinda paba pigikni bamori kanj, minini amin do kinda imjak. Ae japni tanj iman aminyo kisi yanj gin asak.”

12 Yanj yanban takis timit timit amin diwari telagi pakbi sok do apgwit unjun da yanj iyiwit, “Yoyinjet, nin nianjsi anenj?”

13 Iyinja yoyigit, “Ji takis gapman da dayisak unjun da aripmon gin timitni. Ae sanbenek di gat dima timitni.”

14 Ae emat amin diwari da yanj iyiwit, “Ae nin nianjsi anenj?”

Iyinja yoyigit, “Ji amin yo yokwi anj yominek top yoyinek monejni dima timitni. Topmon da gen pikon dima yopni. Pi anj dakon yumanj nogi timikganj unjun aripninon timikgamanj yanj nandaba mudosak.”

15 Amin da butni pidanban but morap anjek yanj nandawit, “Jon unjun Kristo bo?”

16 Yanj nandanakwa Jon da yanj yoyigit, “Nak pakbisi banj telagi pakbi sonj damisat. Mani nak da manjikon abisak amin unjun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witalgenj. Unjun

amin da Telagi Wup gat ae kindap gat sonj damdisak.

17 Unjun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirinji kisitnikon tanjakwan apdisak. Abinek bamisi kokwinik tamonikon yopmanek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unjudon sokdanj.”

18 Jon nawa gen morapmi gat kisi amin dakon but pisoni do yoyigit. Yanj anjek Gen Bin Tagisi yanj tentenanj yomgut.

Erot da Jon dam tebanon yipgut

19 Jon da gapman dakon kila amin madep Erot tebai kanj yagit, nido Erot da padige dakon miñatni Erodias tuwil pagit, ae anpak yokwi di kisi agit.

20 Erot yokwi kinda gat sigin sanbenj anjek Jon dam tebanon yipgut.

Jon da Yesu telagi pakbi sonj imgut

(Mt 3.13-17 ae Mk 1.9-11)

21 Amin morap telagi pakbi sonjakwa Yesu yo kisi sogit. Sonjek bisit anjakwan kundu wital kigit.

22 Wital kinjakwan Telagi Wup kinarim da miktimon panj unjun da tilak Yesukon pigit. Anjakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yanj altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tanj gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Yesu dakon babini dakon man silip

(Mt 1.1-17)

23 Yesu bilakni 30 da tilak anjakwan pini wasagit.

Yesu unjun Josep dakon monji amin da yanj nandawit.

Josep unjun Eli dakon monji.

24 Eli unjun Matat dakon monji.

Matat unjun Liwai dakon monji.

Liwai unjun Melki dakon monji.

Melki unjun Janai dakon monji.

Janai unjun Josep dakon monji.

25 Josep unjun Matatias dakon monji.

Matatias unjun Amos dakon monji.

Amos unjun Naum dakon monji.

Naum unjun Esli dakon monji.

Esli unjun Nagai dakon monji.

26 Nagai unjun Mat dakon monji.

Mat unjun Matatias dakon monji.

Matatias unjun Semen dakon monji.

- Semen unun Josek dakon monji.
Josek unun Joda dakon monji.
27 Joda unun Joanan dakon monji.
Joanan unun Resa dakon monji.
Resa unun Serubabel dakon monji.
Serubabel unun Sealtiel dakon monji.
Sealtiel unun Neri dakon monji.
28 Neri unun Melki dakon monji.
Melki unun Adi dakon monji.
Adi unun Kosam dakon monji.
Kosam unun Elmadam dakon monji.
Elmadam unun Er dakon monji.
29 Er unun Josua dakon monji.
Josua unun Eliesa dakon monji.
Eliesa unun Jorim dakon monji.
Jorim unun Matat dakon monji.
Matat unun Liwai dakon monji.
30 Liwai unun Simeon dakon monji.
Simeon unun Juda dakon monji.
Juda unun Josep dakon monji.
Josep unun Jonam dakon monji.
Jonam unun Eliakim dakon monji.
31 Eliakim unun Melea dakon monji.
Melea unun Mena dakon monji.
Mena unun Matata dakon monji.
Matata unun Natan dakon monji.
Natan unun Dewit dakon monji.
32 Dewit unun Jesi dakon monji.
Jesi unun Obet dakon monji.
Obet unun Boas dakon monji.
Boas unun Salmon dakon monji.
Salmon unun Nason dakon monji.
33 Nason unun Aminadap dakon monji.
Aminadap unun Atmin dakon monji.
Atmin unun Ani dakon monji.
Ani unun Ebron dakon monji.
Ebron unun Peres dakon monji.
Peres unun Juda dakon monji.
34 Juda unun Jekop dakon monji.
Jekop unun Aisak dakon monji.
Aisak unun Abraham dakon monji.
Abraham unun Tera dakon monji.
Tera unun Nao dakon monji.
35 Nao unun Seruk dakon monji.
Seruk unun Reu dakon monji.
Reu unun Pelek dakon monji.
Pelek unun Ebe dakon monji.
Ebe unun Sela dakon monji.

- 36 Sela unun Kainan dakon monji.
Kainan unun Apaksat dakon monji.
Apaksat unun Siem dakon monji.
Siem unun Noa dakon monji.
Noa unun Lamek dakon monji.
37 Lamek unun Metusela dakon monji.
Metusela unun Enok dakon monji.
Enok unun Jaret dakon monji.
Jaret unun Malalel dakon monji.
Malalel unun Kenan dakon monji.
38 Kenan unun Enos dakon monji.
Enos unun Set dakon monji.
Set unun Adam dakon monji.
Adam unun Pin kop dakon monji.

4

Sunduk da Yesu an kewalgit (Mt 4.1-11 ae Mk 1.12-13)

1 Yesu Telagi Wup da burikon tunganban Jodan Pakbikon da tobil apgut. Abinakwan Telagi Wup da iyin anan miktim amin da aripmi dima egipmi timon ankigit.

2 Kin unudon gildat 40 japmi mini egek jap do madepsi agit. Anakwan Sunduk da an kewalgit.

3 An kewalek yan iyigit, "Gak asi Pin kop dakon Monji egisalon yanbi tip on da bret daganban."

4 Yanban Yesu da yan iyigit, "Pin kop da papiakon gen yan tosok: 'Bret dagin amin egip egip tagi dima yom-jak.'"

5 Yan yanban Sunduk da Yesu iyin anan ilen dubagisi kindakon wigek unudon gin on miktimon miktim madep madep morap kisi yoliban pindakgit.

6 Anek yan iyigit, "On miktim madep kisi kilani aki do yan mudan gabo man madep paki. On miktim madep kisi nak dakon, do amin kinda do im do nandaken kan tagi iben.

7 Gawak nabi kan, on yo morap gak do gamin mudoken."

8 Yan yanban Yesu da iyigit, "Pin kop da papiakon gen yan tosok: 'Amin Tagi Pin kopji unun nan gin gawak iminek oman anjinni.'"

9-11 Yan yanban Sunduk da Yesu iyin anan Jerusalem kokup papmon kigit. Kin Telagi Yut Madep da kwenon awigi yipmanek yan iyigit, "Pinjkop da papiakon gen kinda yan tosok:

'Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anelo da gak kisit da kendak abin gepni.'

Gen yan tosok, do gak asi Pinjkop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pan ma."

12 Yanban Yesu da iyigit, "Pinjkop da papiakon gen kinda yan yosok:

'Amin Tagi Pinjkopji dakon tapmim kok do anek dimasi anjkwaldo.'

13 Sunduk da panjkwel morap unun an mudanek ae bisap kindakon don anjkwalgan yan nandanek Yesu yipman kigit.

Yesu unun Galili Provinskon kinjek Wup da teban togon pini wasagit

(Kilapmi 4.14-9.50)

Yesu unun Galili Provinskon pini wasagit (Mt 4.12-17 ae Mk 1.14-15)

14 Yesu unun Wup da teban togon aeni tobil Galili miktimon kigit. Kinakwan minat amin morapyo kokup teri teri egipgwit unun da gen bini nandawit.

15 Bisapmi bisapmi Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin yoyin dekgit. Yan anakwan amin kisi da anjkwiswit.

Nasaret amin da Yesu do nandaba yokwi tok awit

(Mt 13.53-58 ae Mk 6.1-6)

16 Yesu unun Nasaret kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon egek tagan teban tanek amin tagi agit. Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi wigi agit unuder gin Sabat kindakon wigigit. Anek Pinjkop dakon gen manjik do pidan akgit.

17 Pidan agakwan kombi amin Aisaia dakon papia iba abidan wtdalek gen yan nan manjigit:

18 "Amin Tagi dakon Wupni nagon tosok, nido amin yoni minikon kinjek Gen

Bin Tagisi yoyiken do nak manjinjek but nelak tagil namgut.

Ae dam tebanon ekwan amin pulugan ki abigini yan yoyiken do yabekgit.

Ae dabili mini amin tagi sinjtoni, ae amin da pabin yopmanjan amin unun pulugan yopben do yabekgit.

19 Amin Tagi da minat amin kabini yo tagisi anjomdisak dakon bisap kili abisak unun dakon yan tenjenok aken do yabekgit."

20 Yesu unun gen manjin mudanek papia gironjgek kila amin do iminek yikgit. Yigakwan unun muwut muwut yutnon amin kisi dabilni Yesukon gin tanakwan yikgwit.

21 Anakwa Yesu da yan yoyigit, "Pinjkop dakon gen manjiko nandayin unun abisok dabiljikon bami ton asak."

22 Yanban amin gen yagit do nandaba tagisi anakwan yawit, "Mao! On Josep dakon monji da nianjansi da gen galagisi on yosok?"

23 Yanba Yesu yoyigit, "Amin da gen kinda yon unun yan: 'Wuda wamak gaga dakon giptim anmilip a.' Unun gen nak nayikdan, ma? Ae 'Kapaneam kokupmon wasok agil do amin da yanba nandagiman unun yomaninon yan gin abi do nandaman' yan nayikdan, ma?"

24 Nak asisi dayisat, kombi amin morap kokup kalonni da geni dima nandan yoman.

25 Asisi, kombi amin Elaija da bisapmon sikak dima manakwan bilak kapbi ae kanek 6 yan egek jap do madepsi awit. Unun bisapmon Israel miktimon sakwabat morapmi egipgwit.

26 Mani Pinjkop da Elaija Israel sakwabat kinda do dima yabekgit. Sakwabat kinda Sarepat kokupmon egipgut unun do yabekban kigit. Sarepat unun Saidon kokup da tetgin do tosok.

27 Ae kombi amin Elisa da bisapmon Israel miktimon wuda tebani ton amin morapmi egipgwit, mani kinda dima kilek tagit. Siria miktimon nani amin kinda mani Neman unun dagin kilek tagit."

28 Yan yanban amin muwut muwut yutnon egipgwit kisi da japmisi nandanek

29 pidan Yesu yolba kokup da wanja pigigit. Kokup unun ilenon tagit, do tipdomon maba pigisak do ankiwit.

30 Mani amin da bikbigon da si kigit.

Yesu da amin kinda konni yol imgut
(Mk 1.21-28)

31 Yesu Nasaret kokup yipmanek Galili miktimon kokup kinda mani Kapaneam unudon pigigit. Pabigi egek Sabat bisap morapmon amin yoyin dekgit.

32 Yoyin degakwan amin kinda man madepni ton da gen njaknjawarisi niyisak yan nandawit.

33 Konni ton amin kinda Juda amin da muwut muwut yutnon yikgit. Unun da madepsi yan tidanek yan yagit,

34 “Yesu, Nasaret amin, gak niban anjnim do nandisal? Nin panupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pin kop Dakon Telagi Amni.”

35 Mani Yesu da kon tebai yan iyigit, “Gak gen dima yanek amin on yipman det!” Yan iyinakan kon unun da amin ukwayikban man amin da binapmon pakgit. Pagakwan amin unun dima anupbal anek yipman kigit.

36 Amin da unun kan wuridagek notni yoyin yoyin anek yawit, “Mao, nian gen kinda yosok? Amin man madepni ton ae tapmimni ton da tilagon kon gen tebai yoyinban geni nandanek pasal kwan.”

37 Yan yanakwa Yesu da pi agit dakon gen unun provins dakon amin kisi da nandawit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mt 8.14-15 ae Mk 1.29-31)

38 Yesu Juda amin dakon muwut muwut yut yipmanek Saimon da yutnon kigit. Saimon dakon yopmi sot anek giptimni kindapmi sogit. Yan anakwan Yesu da anpulugosak do iyiwit.

39 Aba Yesu unun minjat da kapmatjok panji agek giptimni kindapmi sogit unun pasil injak do tebai yagit. Yanban sotni pasil injakan unudon gin pidanek japni panjosit agit.

Yesu da amin panmilip agit
(Mt 8.16-17 ae Mk 1.32-34)

40 Gildat si pigik do anakwan amin da notni sot mibili mibili awit unun Yesukon panopgwit. Panopba Yesu da kisitni kwenikon kalon kalon wutjinek panmilip agit.

41 Ae amin morapmi konni ton unun yol yomgut. Yolakan kon da yan tidanek yawit, “Gak Pin kop dakon Monji.” Yesu unun Kristo yan nandan imgwit, do Yesu da kon gen dimasi yoni do kirinik yomgut.

Yesu kokup pap diwarikon agipgut
(Mk 1.35-39)

42 Wisa dagokdosi Yesu amin dima egipgwit tim kindakon kigit. Anakwan amin da wusin analon anek dima yopman kisak do nandanek abidok do awit.

43 Mani yan yoyigit, “Nak Pin kop da Amin Kila Akdisak unun dakon Gen Bin Tagisi kokup pap diwarikon kisi agek yoyin tenjenoken. Nak Pin kop da unun pi aben dosi yabekgit.”

44 Yan yanek Judia miktimon muwut muwut yut tan anan kiwit unudon agek Pin kop gen yoyigit.

5

Yesu da wasanek panjetni timikgit
(Mt 4.18-22 ae Mk 1.16-20)

1 Bisap kindakon Yesu Genesaret* Pakbi Idap ilenikon agek Pin kop dakon gen yanakan amin morapmi da abin unun da kapmatsisok angwasinnek nandawit.

2 Yesu bot bamori ilenikon tanbal pindakgit. Unun tap kilap simil simil amin da yopba tanakwal tap kilap simil simil yikni pakbikon sugawit.

3 Yesu unun bot kindakon milkan wigigit. Bot unun Saimon dakon. Unun boron wigek Saimon yan iyigit, “Bot iminjilbi timisok di pakbikon kwan.” Yan iyinek Yesu boron yigek amin yoyin dekgit.

4 Yoyin dek mudanek Saimon yan iyigit, “Timisok di gat kinnek pakbi ilarikon kinnek tap kilap simil do yik yopba pigini.”

5 Yanban Saimon da iyigit, “Amin tagi, nin kalbi tap kilap simil do pi madep anek

tap kilap kinda dima iligapdo wisa dagak. Mani gak dakon gen guramigeek yik yum yopno pigini.”

⁶ Yoyigit unuden anakwa tap kilap morapmisi yigon pigi tujanek yik dagok do awit.

⁷ Anakwa notni bot kindakon agipgwit amin da abin panpulugoni do kisit da tilak an yomgwit. Tilak an yoba apba tap kilap bot bamot kisikon yopba tujan jik tanek pakbi kagagwan pigik do agimal.

⁸⁻¹⁰ Saimon gat notni kabi gat tap kilap ilikgwit unun pindagek tamtam yawit. Ae Saimon dakon pi isal bamotni Jems gat Jon gat Sebedi dakon monji yat unun kisi tamtam yagimal. Anek Saimon Pita da Yesu njakben an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, nepman dek ki. Nak yokwi pakpak!”

Yanban Yesu da Saimon yan iyigit, “Gak dima pasolbi. Abisok onda wasanek gak amin timitdisal.”

¹¹ Yan yanban bot bamotni ilikba ilenikon wigakwal yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgwit.

Yesu da amin kinda wuda tebani ton anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Mk 1.40-45)

¹² Bisap kindakon Yesu kokup pap kindakon egakwan amin wuda tebani ton kinda egipgut. Unun da Yesu kanek njakben an iminek miktimon gawagek Yesu bisit tebai iyigit, “Amin Tagi, Pin kop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

¹³ Yanban Yesu da kisitni amin unun kwenikon witjinek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yan yanban unudon gin wuda tebani pasil iminjakwa kilek tagit.

¹⁴ Aban Yesu da yan iyigit, “Gak amin dimasi yoyinek kin mukwa sogok aminon giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

¹⁵ Mani Yesu da yo agit dakon geni sigin kin iren tagit. Anakwan amin morapmi da geni nandak do opgwit. Ae sotni panmilip anyomjak do opgwit.

¹⁶ Mani Yesu bisap morapmi miktimon amin dima ekwan timon pan ki egek bisit pi agit.

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Mk 2.1-12)

¹⁷ Bisap kindakon Yesu amin yoyin degakwan Parisi amin ae gen teban yoyindet aminyo kisi panobin yikgwit. Unun amin Jerusalem, ae Galili dakon kokup morap ton, ae Judia miktimon da opgwit. Yesu Amin Tagi dakon tapmim tan imgut, do sot amin panmilip agit.

¹⁸ Anakwan amin kabi kinda da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kinda waman anan opgwit. Unun wayigon yipba pagakwan anan Yesu da akgiron awigik do awit.

¹⁹ Mani amin morapmi, do yutnon awigik do antidok awit. Do yut kwenon wigi yut tuwilek amin unun wayigon pagakwan napmon da abidanakwa amin morap da binapmon pigeek Yesu da buronsi pigigit.

²⁰ Yesu da nandan gadatni pindagek yagit, “Not, diwarigo yopman gamisat.”

²¹ Yanban Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da iyi yan nandawit, “On namin amin kinda da Pin kop kulabinek gen unun yosok? Diwari yopyop unun amin kinda da aripmi dimasi agagi. Unun Pin kop kalon dagin asak.”

²² Yesu da nandak nandakni unun pindak nandanjo anek yan yoyigit, “Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman?”

²³ Diwari yopyop ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi.

²⁴ Mani Amin Dakon Monji on miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba piasak do on amin anmilip aben.” Yesu yan yanek kisiri kandapmiyo kimakbi amin kanek yan iyigit, “Nak gayisat, gak pidan yalin potgo timigeek yutgokon ki.”

²⁵ Yanban unudon gin amin unun pidanek yalin potni timigeek Pin kop ankinnek yutnikon kigit.

²⁶ Anjakwan miñat amin morapyo unun kan wuripdagek Pin kop an kisinjek yawit, “Abisok yo n wakan warisi altan ban koman.”

*Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut
(Mt 9.9-13 ae Mk 2.13-17)*

²⁷ Unun da kwenon Yesu yomakon pige k in kan ban takis timit timit yut kabenon takis timit timit amin kind a yikban kagit. Unun mani Liwai. Yesu da Liwai yan iyigit, “Ab in nak nol.”

²⁸ Yan iyin ban Liwai pidan yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgit.

²⁹ Anek Liwai da yutnikon Yesu do jap madepsi pan kosit agit. Yan aban takis timit timit amin morapmi gat ae amin diwari gat kisi yigek jap nawit.

³⁰ Anakwa Parisi amin gat ae gen teban yoyin det amin Parisi da kabikon nani unun da Yesu dakon pan detni do yan ba yokwi tok anek yan yoyiwit, “Ji jap pakbiyo takis timit timit amin ae yokwi pakpak amin gat nido an?”

³¹ Yan ba Yesu da yan yoyigit, “Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagin wuda wamagon kwan.”

³² Nak amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak yan ilikgo but tobil ani do pigim.”

*Pin kop dogin nandanek jap kelek egip egip do yagit
(Mt 9.14-17 ae Mk 2.18-22)*

³³ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Jon dakon pan detni bisap morapmi Pin kop do nandanek jap kelek egek bisit pi an. Ae Parisi amin nin dakon pan detnin kisi yan gin an. Mani gak dakon pan detgoni jap pakbiyo anek ekwan.”

³⁴ Yan ba Yesu da yoyigit, “Monji kind a miñat pasak bisapmon unun jap noknok bisap madep kind a, ae monji notni gat ekwan, do jap kelek tagi dima egipni.

³⁵ Mani don monji unun abidan anan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan.”

³⁶ Yesu da tilak gen kind a gat yoyin ek yagit, “Amin kind a da imal kalugi kind a pudan imal garan i dagan kwi kindakon

bupjak kan unun tagi dima. Yan asak kan, imal kalugi anupbal asak. Ae imal kalugi unun kalipmi gat arip dima.

³⁷ Ae amin kind a da wain kalugi tibi ri meme gip ban wasan bi kalipmi kindakon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kiringakwa wain man mudokdan. Ae meme gipyo kisi yokwi tokdisak.

³⁸ Do wain kalugi meme gip kalugikon kola n.

³⁹ Ae wain kalipmi nosok amin wain kalugi nok do kuragi nandanek yan yosok, “Wain kalipmi unun tagisi.”

6

*Sabat bisap dakon gen
(Mt 12.1-8 ae Mk 2.23-28)*

¹ Sabat bisap kindakon Yesu wit pi bi nap kind a nan kigit. Kinakwan pan detni da wit bami di jimik kisit da misinikba gipmi manakwa bami si nawit.

² Anakwa Parisi amin di da pindagek yawit, “Ji Sabat bisap dakon gen teban yapmanek nido yan an?”

³ Yan ba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Ji Dewit gat amin kabini gat da jap do awit bisapmon yo awit unun di manjin nandan bo dima?”

⁴ Dewit unun Pin kop da yutnon wigi bret Pin kop do parekbi unun timikgit. Bret unun mukwa sogok amin dagin tagi noknogi. Mani Dewit da nanek amin kabini kisi do yomgut.”

⁵ Yesu da sigin yan yoyigit, “Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi.”

*Yesu da Sabat bisapmon amin kind a anmilip agit
(Mt 12.9-14 ae Mk 3.1-6)*

⁶ Sabat bisap kindakon Yesu Juda amin da muwut muwut yutnon wigek yoyin det agit. Unudon amin kisiri aminsi tetni gireniki kind a egipgut.

⁷ Parisi amin gat ae gen teban yoyin det amin gat da Yesu Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen yan innen yan do kan egipgwit.

⁸ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anek amin kisiri girenjiki yan iyigit, “Gak pidan amin da inamon at.” Iyiban amin unun pidan akgit.

⁹ Pidana agakwan Yesu da yoyigit, “Ji nian nandan? Sabat bisap dakon gen teban unun anpak tagi bo yokwi anen do yosok? Amin kutnok do yosok, bo ae amin si panupbal ano kimotni do yosok?”

¹⁰ Yesu da amin morap kisi pindak anan ki mudanek yan iyigit, “Kisitgo anjini a.” Iyiban yan gin anakwan kisiri kilek tagit.

¹¹ Mani Parisi amin gat ae gen teban yoyidet amin gat da japmisi nandan iminek iyi gin yan nandat anek Yesu nianji an imno yan yawit.

Yesu da yabekbini 12 kabi timikgit
(Mt 10.1-4 ae Mk 3.13-19)

¹² Unun bisapmon Yesu kalbi bisit pi ak do kabap kindakon wigi Pinjok bisit iyigit. Bisit pi an egakwan wisa daganban

¹³ panjetni yan yoban apba 12 kabi manjigit. Manjinek yabekbi man yomgut.

¹⁴ Kinda unun mani Saimon (unun Yesu da Pita yan iyigit).

Ae Saimon dakon padige Andru,
ae Jems,

Jon,

Pilip,

Batolomiu,

¹⁵ Matyu,

Tomas,

Alpius dakon monji Jems,

ae Saimon (unun Selot da kabikon nani),

¹⁶ ae Jems dakon monji Judas,

ae Judas Iskariot (unun da don Yesu uwal da kisiron yipgut).

Yesu da amin morapmi panmilip agit
(Mt 4.24-25 ae Mk 3.7-12)

¹⁷ Yesu unun amin kabi timikban ilenon da miktim kuldukgiban kindakon pukwa panjetni morapmi gat kisi akgwit. Anakwa Judia miktim dakon amin morapmi gat, ae Jerusalem kokup papmon amin gat, ae tap amin Tair ae Saidon kokup da kapmatjok egipgwit amin unun gat kisi egipgwit.

¹⁸ Unun geni nandakdo, ae sotni panmilip asak do nandanek apgwit. Kon da panupbal abi amin unun Yesu da panmilip agit.

¹⁹ Sot amin panmilip agak dakon tapmim Yesukon da apgut, do amin morap kisitni kwenikon igayik do awit. Yan anek kilek tawit.

Yesu da yoni mini amin kisik kisik ani do yagit

(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu da panjetni pindagek yagit, “Yoni mini amin ji kisik kisik ekwan, nido ji Pinjok da Amin Kila Asak unun da kagagwan ekwan.

²¹ Abisok jap do an amin ji kisik kisik ekwan. Don jap nan tugokdan.

Abisok kunam takgan amin ji kisik kisik ekwan. Don jikgo yanjakdan.

²² Amin da dandaba ji Amin Dakon Monji yolyol amin yan dandanek nandaba yokwi tok andandan. Ji unun gat gadanek dima egipni do dayinek yanba yokwi tok an daminek man yokwisi damdan. Yo morap unun altan damdan, mani ji kisik kisik ani.

²³ Unun bisapmon ji butji tagisi tanakwan kisik kisik anek wigi mok ani.

Nandani. Kobogi do tomni wukwisi Kwen Kokupmon tan damisak. Kalip babini da kombi amin do yo yokwi yan gin anyomgwit.

²⁴ “Mani yoni morapmi amin, awa! Ji yo tagisi wagil timikgan. Don butji panjetan ak do yo di dima timitdan.

²⁵ “Abisok jap nanek butji papton amin, awa! Don jap do akdan.

“Abisok jikgo yanjan amin, awa! Don kunam tagakwa dabil pakbisi mokdan.

²⁶ “Amin da man madep daman amin, awa! Kalip babiki da kombi amin top-topmi do yan gin an yomgwit.”

Uwalnin but dasi galak tan yomnen
(Mt 5.38-48)

²⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Geno nandan amin yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tan yomni. Ae nandaba yokwi tok an daman amin do anpak tagi anyomni.

28 Ae jobit timitni do dayan amin, unun Pin kop da pan pulugosak do bisit iyini. Ae yokwi an daman amin do bisit ani.

29 Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, teri kinda kisi antobil ibi. Ae amin kinda da mirim imalگو gwayenban kan, yum kanaki paba pigikgo kisi abidosak.

30 Ae amin morap da yo kabigo yobi do gayinba kan yobi. Ae amin kinda da yogo kinda abidan an kisak kan, antobil gamjak do tebai dima iyiki.

31 Amin da anpak niansi andamni do nandan, unun anpak amin do anyomni.

32 “Amin butdasi galak tan daman banjin butdasi galak tan yomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin unun kisi amin butdasi galak tan yoman ban butdasi galak tan yoman.

33 Ae anpak tagi andaman amin banjin anpak tagi anyomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak da anpak unun kisi an.

34 Ae unun amin goman tagi sopjak yan nandan teban tanjek amin kinda do yo imni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin notni da goman unun kisisi sopdan yan nandanek notni do yo yoman.

35 Mani ji uwalji do but dasi galak tan yominek anpak tagisi an yomni. Anek amin do yo yominek sopni do dima yoyini. Pin kop da yokwi pakpak ya yan dima iyan amin unun do yo tagi yumsi yomisak, do ji anpak tagisi ani kan, Pin kop Wikwisi da kobogi do yo tagisi daminjakwan monjinisi egipdan.

36 Datgo da amin do bupmi nandisak, do jiyo yan gin amin do bupmi nandani.”

Amin dakon anpak dima kokwinitni
(Mt 7.1-5)

37 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinitni kan, Pin kop da jiyo kisi dima kokwinitjak. Ji amin yokwi aba unun do kobogi timitni do dima yoyini kan, Pin kop da jiyo kisi yokwisi do tebai dima dayikdisak. Ji amin dakon diwarini yopman yomni kan, Pin kop da ji dakon diwarisi yan gin yopman damdisak.

38 Ji amin do yo yomni kan, Pin kop da ji do yo damdisak. Unun da yo

morapmisi daminjakwan tugok tugogisi egipdan. Tilak niansi yomni unun da tilak yan gin timitdan.”

39 Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Dabili mini kinda dabilni mini notni kinda kosit tagi yolisak? Kan kisi bamot gapmagwan mokdamal.

40 Papia yut minat monjiyo yoyindetni dima yapmanan. Mani papia yut tagisi wigi mudanek don yoyindetni yombem an.

41 Gaga da dabilon kindap kwik tosok unun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

42 Gaga da dabilon kindap kwik tosok unun dima kanek nianon da notgo ‘Dabilgonkon jimjim tosok unun pan gamdisat’ yan iyiki? Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosok unun abi kinjakwan notgo da dabilon jimjimjok tosok unun kanbi pisanjakwan tagi paki.”

Kindap yokwi da bami yokwi potdan
(Mt 7.16-20 ae 12.33-35)

43 Yesu da sanbenek yagit, “Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni. Ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

44 Amin da kindap sop bami ban pindagek kindap yokwi bo tagi yan pindak nandanjo an. Amin da pik kindap dakon bami pak do nap keli tonon kin dima dekan. Ae wain sop kindap yokwi keli tonon kin dima pan.

45 Amin kilegi unun nandak nandakni kilegi morapmi butnikon ton, do anpak kilegisi asak. Anjakwan amin yokwi unun nandak nandak yokwi butnikon ton, do anpak yokwi asak. Nandak nandak nian amin butgwan ton, unun gen kagakon da yon.”

Yut bamori dakon tilak gen
(Mt 7.24-27)

46 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nido nak Amin Tagi yan nayinek geno dima gu-ramikgan?

47 Nagon obinek geno nandanek gu-ramikgan amin unun dakon tilak kinda doliken.

48 Amin kinda yutni ak do anjek gapma wayikban mibilisigwan pigakwan miktingwan tip madep da kwenon gwak magit. Anjek don yut unun da kwenon agit. Aban pakbi madepsi igek yutni tidan tuwil do agit mani yutni tebaisi agit, do tebaisi akgit.

49 Mani amin kinda nak dakon gen nandanek dima guramikdak amin unun amin kinda yombem. Unun yutni teban tokni mini isal miktim kwenon gin agit. Don pakbi igek yut unun tidanban unudon gin tuwil ki madepsi tasik tagit.”

7

Yesu da emat amin dakon mibiltok amin kinda dakon pi monji anmilip agit

(Mt 8.5-13)

1 Yesu gen unun amin yoyin mudanek Kapaneam kokupmon pigigit.

2 Unun kokupmon Rom dakon emat amin 100 dakon mibiltok amin kinda egipgut. Unun dakon oman amini si galak tan imgut unun sot madep anjek kimotdosi agit.

3 Anjakwan unun mibiltok amin da Yesu dakon gen bini nandagit, do Juda amin dakon kila amin di yabekban Yesukon kiwit. Kin Yesu da abin oman amini anmilip asak do iyiwit.

4 Anjek Yesu da anpulugosak do madepsi yan iyiwit, “Unun amin tagisi, do geni nandanek kin oman monjini anpulugoki.

5 Unun amin da Juda amin nin do galak tan nimisak, ae muwut muwut yutnin witjin nimgut.”

6 Yan iyinba Yesu gat kisi kiwit. Kin yutni ankapmat anakwa mibiltok amin da notni di yabekban obin Yesu yan iyiwit, “Mibiltok amin da gak do yan yosok, ‘Amin Tagi, pi madep dima gaben. Nak amin pinbisi, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak.

7 Yando, naga gagon dima abit. Mani gak da kilek tosak do yanaki tagi kilek tosak.

8 Nido nak madepno da yongamgwan egisat, do nak da unun dakon pinbini egisat. Ae emat amino nak da yongamgwan ekwan, do kinda “Ki!” yan iyiko kisak. Ae kinda “Ap!” yan iyiko abisak. Ae oman amino kinda “Pi on aki!” yan iyiko pi asak.”

9 Yesu gen unun nandanek nandaban yo madepsi aban tobilek amin madepsi bunon yolgwit yan yoyigit, “Nak yan dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagim.”

10 Yan yanban amin yabekgit unun tobil yutnon wigi oman monji unun kili kilek tagit kawit.

Yesu da Nain kokupmon monji gimoni kinda kimoron nan aban pidagit

11 Yesu bisap pisipmisok egek kokup kinda mani Nain unudon kinakwan panjetni gat ae amin morapmisi gat kisi kiwit.

12 Kin unun kokup dakon tip dam dakon wigat ankapmat agit. Anjek amin da amin kimakbi kinda waman anan wanga pinba pindagit. Amin kimakgit unun dakon menji unun sakwabat egakwan monji kalonisi da kimakgit. Unun kokup madep dakon amin morapmisi unun sakwabat gat kisi pinba pindagit.

13 Amin Tagi da sakwabat unun kanek bupmisi nandan iminek yan iyigit, “Gak kunam dima takgi.”

14 Yan yanek kin bumjot abiwit tamo witjinakwan bumjot guramikgwit amin unun akgwit. Agakwa Yesu da yan yagit, “Monji gimoni pidoki do gayisat!”

15 Yan iyinban amin kimakbi unun pidan yigek wasanek gen yagit. Yanban Yesu da menji do imgut.

16 Aban amin morap kisi pasalek Pinkop ankinnek yan yawit, “Kombi amin madepsi kinda nin da bikbigon altanban koman. Pinkop da minat amin kabiyoni Israel panpulugok do abik.”

17 Ae Yesu da yo agit unun dakon gen bin da madepsi iren tanek Judia miktim kisi aripmi agit, ae miktim diwarikon kisi kigit.

Jon da panjetni bamori Yesu do yabekgit
(Mt 11.2-19)

18 Jon dakon panjetni da Yesu da yo morap agit dakon geni Jon iyiwit.

19 Iyinba panjetni bamori yan yoban opbal Amin Tagi yan iyinjal do yabekgit, “Gak Pinkop da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anen?”

20 Amin bamot unun kin Yesu altan iminek yan iyigimal, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yan gayik do anek nit yabekban abamak, ‘Gak Pinjok da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kind a don apdisak do jomjom anen?’”

21 Unun bisapmon gin Yesu amin sotni mibili mibili tan yomgwit unun panmilip anek konni tan yomgwit unun yol yomgut. Ae dabilni mini morapmi paban pisawit.

22 Do gen kobogi yan yoyigit, “Jil kin abisok yo pindak nandanjo amal unun do Jon iynjil. Dabilni mini amin sinjon, ae kandapmi alek tanbi amin kosit akwan, ae wuda tebani ton amin unun kilek ton, ae miragi mini amin da gen nandan, ae amin kimakbi pidon, ae yoni mini amin da Gen Bin Tagisi nandan.

23 Amin kind a nak nandanek nandan gadatni dima wital kisak unun amin kisik kisigi ton egisak.”

24 Amin bamot Jon da yabekgit unun tobil kinakwal, Yesu da minjat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, “Ji miktim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal kind a anwayin aban kok do kiwit?”

25 Dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kind a yik imalyo tagisi banjin pagit unun kok do kiwit? Dima, yik imalyo tagisi panek giptim dakon yoni tagi tagi dagin tan yoman amin unun kila amin madep da yutnon gin ekwan.

26 Mani ji ninan kok do kiwit? Kombi amin kind a kok do kiwit? Unun bami, nak asisi dayisat, Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.

27 Unun amin do Pinjok da papiakon gen yan mandabi:

‘Nandani, geno yan tenjenosak do amin kind a yabekgo unun da mibiltan gamjak. Anek kositgo anroman asak.’

28 Nak yansi dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon da yapman mudosok. Mani amin morap Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unun da Jon yapmanjan.”

29 (Jon da amin gat ae takis timit timit amin gat telagi pakbi kili son yomgut, do

gen unun nandanek yan yawit, “Pinjok dakon anpak unun kilegisi.”

30 Mani Parisi amin gat ae gen teban mibili nandak nandak amin gat unun Jonon telagi pakbi dima sowit. Yan anek Pinjok da kosit kilegi yolik do agit unun manji imgwit.)

31 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ni tilak gen kind a nan dayiko amin abisok ekwan unun dakon anpak do nandaba pisosak? Unun nianen amin di da ekwan?”

32 Unun minjat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon: ‘Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.’”

33 Yesu da sigin yan yagit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin abinek bret dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anakwan, ‘Konni kind a tan imisak’ ji da gen unun yawit.

34 Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek ji da yan yon, ‘Kabir, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.’

35 Ji da gen unun yon, mani Pinjok da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak.”

Minjat kind a da pakbi kibani tagisi nan Yesu son imgut

36 Parisi amin kind a da Yesu yutnikon obin jap nosak do yan iban yutnikon obin jap tamokon yikgit.

37 Unun kokupmon yokwi pakpak minjat kind a egipgut. Unun minjat Yesu Parisi da yutnon yigek jap nosok yan amin da yanba nandanek pakbi kibani tagisi kinami kind a abidanek yutnon wigigit. Tibiri unun tipnan wasanbi.

38 Wigigi Yesu da manjikon kandapnikon panji agek kunam tagakwan dabil pakbini da kandapnikon man guktanba busun dangwani ban ikdigagit. Yan anek kandapmikon mandan nanek pakbi kibani tagisi nan son imgut.

39 Yan anakwan Parisi amin unun Yesu yan imgut iyi burikon da yan nandagit,

“On amin asi kombi amin kinda tam, on miñat kisiri kwenikon witjisak unun yokwi pakpak miñat kinda yan nandaban.”

⁴⁰ Yan nandajakwan Yesu da iyigit, “Saimon, nak gen kinda gayiko.”

Yanban iyigit, “Yoyindet, kili nayi.”

⁴¹ Yanban Yesu da iyigit, “Amin bamori unun amin kindakon gomani ton. Kinda dakon gomani unun moneñ 500 danari, ae kinda dakon gomani unun moneñ 50 danari.

⁴² Unun amin bamot gomani sopjil dakon moneñni aripmi dima, do gomani dima sopjil do yoyigit. Gak nian nandisal? Yan aban jit amin da unun amin do madepsi galak tan ingut?”

⁴³ Yanban Saimon da iyigit, “Goman madepni dima sopjak do iyigit amin unun da, yan nandisat.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kokwin kilegisi anek yosol.”

⁴⁴ Yan yanek Yesu da tobil miñat unun kanek Saimon yan iyigit, “On miñat do koki? Nak yutgokon wiko kandapno sugoken do pakbi dima namil. Mani on miñat da dabil pakbini nan kandapno suganek busun dangwani ban ikdigak.

⁴⁵ Nak dima mandan nal, mani yutgokon si wiron da wasanek miñat on da kandapno mandan nak da sigin mandan nosok.

⁴⁶ Gak busunokon bit nelak dima tagal namil. Mani miñat on da pakbi kibani tagisi kandapnokon son namik.

⁴⁷ Do yan gayisat, on miñat dakon diwarini morapmi Pinjok da yopman iban nak do but dasi galagi madepsi nandan namisak. Mani diwarini tagapmisok tan iman amin Pinjok da diwarini yopman imjak kan, unun amin da nak do galagi madep dima nandan namjak.”

⁴⁸ Yan yanek Yesu da miñat unun yan iyigit, “Nak da diwarigo yopman gamisat.”

⁴⁹ Yan iyanban amin kabi Yesu gat jap nanek yikgwit unun iyi gin yan yawit, “On nianen amin kinda da diwari yopyop asak?”

⁵⁰ Yan yanakwa Yesu da miñat unun yan iyigit, “Nandan gadatgo do anek Pinjok da

gak yokwikon nan abidosok. Butgo yawori tanjakwan kiki.”

8

Miñat diwari Yesu yolba kisi agipgwit

¹ Unun da kwenon Yesu kokup pap ae kokup monin monin tawit unudon agek Pinjok da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Yabekbi 12 kabi kisi agipgwit.

² Ae miñat diwari Yesu da konni yol yomgut ae sotni panmilip agit unun kisi Yesu gat agipgwit. Kinda unun Maria. Maria unun Makdala kokupmon nani yan iyiwit. Kalip Yesu da konni 7 kabi yol ingut.

³ Ae Joana, Susana ae miñat morapmi gat kisi Yesu gat agipgwit. Joana unun Kusa dakon miñatni. Kusa unun Erot dakon yutni dakon kila amin kinda. Unun miñat kabi yo kabini iyi dakon ban Yesu gat pandetni gat panpulugawit.

Jap yet tintinok dakon tilak gen

(Mt 13.1-9 ae Mk 4.1-9)

⁴ Amin morapmisi kokup morap tawiron da abin muwukgwit. Abin muwugakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit,

⁵ “Amin kinda unun jap yetni pigaga panji tintinagit. Tintinajakwan jap yet diwari kosiron manja amin da bamanakwa minam da abin si nawit.

⁶ Anakwa jap yet diwari tipmi ton timon mawit. Man kwawit, mani miktin pakbini mini, do kibidan pasilgwit.

⁷ Anakwa jap yet diwari jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutinba kimak mudawit.

⁸ Ae jap yet diwari miktin tagisikon man kwawit. Unun bami 100 tan tan awit.” Yesu da tilak gen unun yan mudanek yan yagit, “Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanansi nandanek mibili nandan pisoni.”

Yesu nido tilak genon dagin Pinjok gen yagit

(Mt 13.10-17 ae Mk 4.10-12)

⁹ Pandetni da tilak gen unun yagit dakon mibili do iyiwit.

¹⁰ Iyanba yagit, “Pinjok da ji bangin iyi dakon Amin Kila Agakni unun dakon mibili

pasili ton unun damisak. Mani amin diwari tilak gen gin nandan.

'Do dabil sintanek kokdan, mani dima kan nandanyo akdan.

Ae gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdan.'

Jap yet tinjinok dakon tilak gen dakon mibili

(Mt 13.18-23 ae Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu da sanbenek panjetni banjin yan yoyigit, "Tilak gen dayit dakon mibili unun yan. Jap yet unun Pinjok dakon gen.

¹² Jap yet kosiron mawit, unun amin Pinjok gen nandan dakon tilak. Amin nandan gadat aba Pinjok da yokwikon banj timitjak yan do Sunduk da abin butnikon Pinjok dakon gen gwayesak.

¹³ Ae jap yet tipmi ton timon mawit, unun amin da Pinjok gen nandan abidanek kisik kisik an dakon tilak. Mani geli tagi dima yipban kigit. Do nandan gadat bisap pisipmisok anek panjkewal altan yoba tepmisi Pinjok manji imin mudon.

¹⁴ Ae jap yet jon keli ton bikbikgwan mawit, unun amin Pinjok dakon gen nandanek kin miktimon egip egipni do nandaba kik an unun dakon tilak asak. Unun monej gat ae on miktim dakon yo morap gat do galagi nandanakwa unun da wutin yominakwa bami dima ton.

¹⁵ Mani jap yet miktim tagisikon mawit, unun amin Pinjok dakon gen nandanek tebaisi abidon unun dakon tilak. Unun buri kilegisi tanakwan tebaisi agek bami tagisi panalon an.

Lam dakon tilak gen

(Mk 4.21-25)

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, "Amin da lam kolej kwoba nan dima wutinba ton, bo ae dipmin potpot tamo da mibilgwan dima yopmanjan. Noman tamokon yopmanakwa amin da yutnon winjek tenjen unun kon.

¹⁷ Yo morap pasili ton unun don nomansi altan mudokdan. Ae yo morap wutinbi da ton unun noman tan mudanakwa amin da pindak nandanyo akdan.

¹⁸ "Ji kan kimagek gen pakyanji nandani. Tan yoman amin unun Pinjok da di gat sanben daban timitdan. Mani minini amin unun tan naman yan nandisak unun Pinjok da gwayekdisak."

Yesu dakon menji padik padikyo unun namini?

(Mt 12.46-50 ae Mk 3.31-35)

¹⁹ Unun bisapmon menji padik padikyo Yesu kok do opgwit. Mani amin morapmi, do Yesu da kapmatjok kik do antidok awit.

²⁰ Anakwa amin di da Yesu yan iyiwit, "Menjo padik padikgoyo yomakon agek gak gandak do yon."

²¹ Yanba yoyigit, "Amin Pinjok dakon gen nandanek guramikgan unun menjo ae padik padiknoni."

Yesu da yanban mirim gat ae tap madep gat yawokgimal

(Mt 8.23-27 ae Mk 4.35-41)

²² Bisap kindakon Yesu panjetni gat bot kindakon wigek yan yoyigit, "Pakbi idap teri kindo do kino." Yan yanban kiwit.

²³ Boron yigek kinakwa Yesu dipmin pakgit. Anakwan mirim madepsi kindo pakbi idapmon obinakwan boron pakbi pigi tujanakwa pasil do awit.

²⁴ Anakwa panjetni da kin Yesu anyolek iyiwit, "Amin Tagi, nin pasildaman!"

Iyinba pidan pakbi gat mirim gat tebaisi yoyinban mirim dima anakwan pakbi yaworisi tagit.

²⁵ Anakwan Yesu da panjetni yan yoyigit, "Nandan gadatji dukon yipman?"

Yanban panjetni si pasalgwit. Anek wuripdagek notni yoyin yoyin anek yawit, "On nianen amin kindo da pakbi mirimyo gen tebaisi yoyinban geni guramikgamal?"

Yesu da amin kindo dakon konni yol ingut

(Mt 8.28-34 ae Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu gat panjetni gat Gerasa miktim tetgin kin altawit. (Gerasa miktim unun teri kindo tanakwan Galili miktim unun pakbi idap teri kindo tosok.)

²⁷ Yesu bot yipmanek ilenon winakwan unun kokup papmon amin kindo da abin altan ingut. Unun amin konni tan

ingwit. Bisap dubagisi molan egipgut, ae yut kindakon dima egipgut. Amin kimakba panji tip kinamgwan yopmangan miktimon gin egipgut.

²⁸ Unjun amin da Yesu kanek madepsi yan tidanek Yesu da kandapmon man pagek gen papmon da yan yagit, "Yesu, gak Pin kop Wikwisi dakon Monji, gak ninan anjamdisal? Bupmi nandan nabi. Yo yokwi dimasi an nabi!"

²⁹ Kon da amin unjun yipman detjak do Yesu da kili iyigit, unjun do madepsi yan tidanek gen unjun yagit. Unjun amin kon da bisap morapmi anupbal awit, do amin da bisapmi bisapmi kilani tebaisi anek nap teban tebaisi ban kisit kandapyoni pan teban awit. Mani nap teban unjun pandaganek kon da imin suganakwan miktimon amin dima ekwan timon kin kin agit.

³⁰ Yesu da yan iyigit, "Mango namin?" Iyiban konni morapmi tan imgwit, do "Amin Kabi Madep" yan iyigit.

³¹ Yesu da bupmi nandan yomjak do kon da bisit tebai yan iyiwit, "Nin gapma kidagi mini unjungwan piginen do dima niyiki."

³² Bit kabi madep kinda kapmatjok ilenon egek jap nanek egipgwit. Kon unjun bit da butgwan pigik do Yesu bisit tebai iyinba nandan yomgut.

³³ Anakwan kon amin unjun yipman degek win abigi bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unjun timtim yanek obandom nan pigi pakbi idapgwan pikek pakbi nan kimakgwit.

³⁴ Anakwa bit kila amin yo unjun pindagek timtim yanek kin kokup papmon amin gat ae kokup teri teri egi anan kiwit unjun amin gat kisi yoyiwit.

³⁵ Anakwa amin da yo nianensi kinda da altagit, unjun kok do apgwit. Abin Yesu alnan iminek amin unjun konni kili yipman dekgwit kawit. Kanba amin unjun Yesu da buron buri kili pisagit ae ilikba pigikni ton da yikgit. Yan yikban kan pasalgwit.

³⁶ Anakwa yo dabil da kan nandanjo awit amin unjun da kon da anupbal abi amin nianon da kilek tagit unjun dakon mibili yoyiwit.

³⁷ Yoyinba Gerasa miktimon dakon minat amin morap kisi pasol pasol madepsi nandanek Yesu unjun yopman dek kisak do iyiwit. Iyinba boron wigek yopman kigit.

³⁸ Mani amin unjun kon da yipman dek kiwit amin da Yesu yol do bisit tebai iyigit. Iyiban Yesu da tobil kisak do yabegek yan iyigit,

³⁹ "Gak tobil yutgokon kinnek Pin kop da gak anpuluganek yo madepsi ak unjun do amin yoyiki." Yan iyiban amin unjun tobil kin kokupni dakon amin morap Yesu da anpuluganek yo morap agit unjun do yoyigit.

Yesu da minatjok kinda kimakgit nan aban pidagit, ae minat sotni ton kinda anjilek agit (Mt 9.18-26 ae Mk 5.21-43)

⁴⁰ Yesu pakbi idap teri kinda do kin alnanakwan amin morapmi da but dasi abidawit, nido unjun do jomjom anek egipgwit.

⁴¹ Unjun bisapmon amin kinda apgut, mani Jairus. Unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda egipgut. Unjun da Yesu da kandap mibilon man pagek yutnison kisakdosi madepsi iyigit.

⁴² Unjun monji mini, gwi kalon kinda gin bilakni unjun 12 da tilak, unjun da si kimot do agit.

Yesu yutnison kik do kosiron kinakwan amin madepsi, do gitni gitni anakwa kigit.

⁴³ Kinakwan minat kinda unjungwan agipgit. Unjun dagan mok anek yawini manakwa bilak 12 yan agit, mani amin kinda da aripmi dima anjilek agagi.

⁴⁴ Unjun minat Yesu da manjikon kapmatjok abinek Yesu dakon imal dubakni da ilenikon igayigit. Anakwan unjudon gin yawini pasil ingwit.

⁴⁵ Anakwan Yesu da yagit, "Namin da igayin namik?"

Yanban amin morap nin dima dima yanakwa Pita da iyigit, "Amin tagi, amin morapmisi da gak gat gadat gadatsi akwan."

⁴⁶ Mani Yesu da yagit, "Amin kinda da igayin naminakwan tapminno diwar kwan nandat."

⁴⁷ Yanban minat unjun aripmi dima pasilgen yan nandanek nimmimik abin

Yesu da kandap mibilon man pakgit. Man pagek amin morap da dabilon mibili nido Yesu igayigit unun dakon yan kwok anek yan yagit, "Igayiko sotno unudon gin pasilak."

⁴⁸ Yanban Yesu da iyigit, "Gwano, nandan gadatgo da gak ankilek ak. Butgo yawori tanakwan kiki."

⁴⁹ Yesu gen unun yanakwan muwut muwut yut dakon kila amin Jairus da yutnon da amin kinda apgut. Abinek Jairus yan iyigit, "Gwago kili kunwak, do yoyin det isal dogin dima iyinbi kisak."

⁵⁰ Yesu unun nandanek Jairus yan iyigit, "Dima pasolgi. Isal nandan gadat gin anaki gwago kilek tosak."

⁵¹ Yan yanek yutnikon kin altanek amin diwari dima wigini do yoyin ek Pita, Jon, ae Jems gat, ae minatjok dakon meni datniyo gat timikban yutnon wigiwit.

⁵² Unun yutnon amin morapmi da minatjok do bupmi nandanek kunam tagek iyon iyon yanek egipgwit. Anakwa Yesu da yoyigit, "Ji kunam yopgut. Dima kunwak, isal dipmin pokdok."

⁵³ Yanban minatjok wagil kunwak yan nandanek jikgo yanjan imgwit.

⁵⁴ Mani Yesu da minatjok kisirikon abidanek gen papmon da yagit, "Gwano, pida!"

⁵⁵ Yan yanban minatjok unun dakon wupmi aeni tobil abin pigakwan unudon gin pidagit. Pidanakwan Yesu da jap di iba nosak do yoyigit.

⁵⁶ Aban meni datni da unun kanek tamtam yagimal. Mani Yesu da tebai yoyigit, "Jil on yo noman tanban komal unun do amin dimasi yoyinjl."

9

Yesu da yabekbini 12 kabi pikon yabekgit
(Mt 10.5-15 ae Mk 6.7-13)

¹ Yesu da yabekbini 12 kabi yan yoban obin muwukba sot amin panmilip agak, ae kon kisisi yolni dakon pi ani do yan mudan yomgut.

² Yominek Pin kop da Aminon Kila Asak dakon gen yan tentenoni, ae sot aminyo panmilip ani yan do yabekgit.

³ Anek yan yoyigit, "Ji kosit agip do yo di dima timitni. Win kirin, ae yik, ae bret, ae monen, ae paba pigik bamori dima timitni.

⁴ Yut kindakon wugini kan, unudon gin egek kokup unun yipman kini.

⁵ Kwa amin da ji dima timikba kan, kokup pap unun yipman det do kandan jikon kimbaban tegon unun tidanba kini. Yan aba amin da yokwi anapno unun do anek kwan yan nandani."

⁶ Yan yoyinban kokupmi kokupmi agek Gen Bin Tagisi yoyin tentenane amin dakon sotni panmilip awit.

Erot da Yesu namin amin kinda yan si nandak do agit

(Mt 14.1-2 ae Mk 6.14-16)

⁷ Gapman dakon kila amin madep mibiltogi Erot da Yesu dakon gen bini nandagit. Di da Yesu kanek Jon kimoron da aeni pidagit yan yawit, do Erot but morap agit.

⁸ Ae di da yawit, "Elaija da noman tak." Ae di da "Kombi amin kalipsi egipgwit unun kinda da kimoron da pidak" yan yawit.

⁹ Mani Erot da yan yagit, "Jon dakon tegi kili mandan dagagim. Mani abisok namin amin kinda dasi yo madepsi anakwan gen bini nayinba nandisat?" Yan yanek Yesu kok do pini agit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Jn 6.1-13)

¹⁰ Yabekbi kabi aeni tobil Yesukon abinek yo morap awit dakon geni iyiwit. Iyinba Yesu da timikban iyi gin kokup kinda mani Betsaida unudon kiwit.

¹¹ Anakwa minat amin kabi madepsi unun Yesu unudon kisak yan kan nandan yo anek bunon yolgwit. Anakwa Yesu da tagisi nandan yominek Pin kop da Aminon Kila Asak unun do yoyin ek sot amin panmilip agit.

¹² Pilin pilindo yabekbini 12 kabi da obin Yesu yan iyiwit, "Kokup amini minikon ekwaman, do yoyinbi minat amin morap yo kin ek kokup monin monin ae timi digwan kin jap pakbiyo gat ae dipmin potpot tamoyo gat wisini."

¹³ Mani Yesu da yabekbini yoyigit, "Disi jap yomgut."

Yoyinban yawit, “Nin japnin morapmi dima. Bret 5 kabi gat ae tap kilap bamori gat gin. Nin kin on minjat amin morap do jap monej ban si yumneñ do nandisak?”

¹⁴ (Wili 5 tausen da tilak egipgwit.)

Yanba Yesu da panjetni yan yoyigit, “Amin 50 50 yan panmuwuk yopba yik yik ani.”

¹⁵ Yan yanban panjetni da yan gin aba amin kisi yik mudawit.

¹⁶ Yigakwa Yesu da bret 5 kabi gat ae tap kilap bamot gat kisi timik Kwen Kokup sintanjek gisamikgit. Anek bret gat ae tap kilap gat panjaganjek panjetni do yominjakwan amin do kokwinik yomgwit.

¹⁷ Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nanakwa jap nawit dakon diwari tawit unun panjetni da similba yigi 12 yanji tugawit.

*Pita da Yesu dakon mibili yan tenjenagit
(Mt 16.13-19 ae Mk 8.27-29)*

¹⁸ Bisap kindakon Yesu iyi gin bisit pi agit. Unun bisapmon panjetni kisi unudon egipgwit. Egi yan yoyigit, “Amin kabi madep da nak do namin yan yon?”

¹⁹ Yoyinban yan iyiwit, “Di da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae di da Elaija yan yon, ae di da kombi amin kalipmi kind da kimoron da pidagit yan yon.”

²⁰ Yanba yan yoyigit, “Mani ji disi nak do namin yan yon?”

Yanban Pita da antobilek iyigit, “Gak Kristo, Pinjokop da yabekban apgul.”

*Yesu kimagek pidosak do yagit
(Mt 16.20-28 ae Mk 8.30-9.1)*

²¹ Yan yanban Yesu da iyi Kristo egisak unun dakon geni amin kindakon dimasi yoni do yansop anyomgut.

²² Anek yan yagit, “Amin Dakon Monji da egi yo yokwi morapmi noman tan iba tepmi pakdisak. Ae Juda amin dakon kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin unun da manji iminek anakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan pidokdisak.”

²³ Yan yanjek amin kisi yan yoyigit, “Amin kinda nak nol do nandisak kan, iyi dakon

galaktok manji yominjek tilak kindapni gildari gildari guramigek nak noljak.

²⁴ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanjek pi madep asak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandanjek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁵ Amin kinda miktim dakon yo morap panjek egi kimotjak bisapmon iyi pasiljak kan, unun yo morap da aripmi dima anpulugokdan.

²⁶ Amin kinda nak do ae nak dakon gen do mayagi nandisak kan, Amin Dakon Monji iyi dakon tilimni gat ae Datni dakon tilimni gat ae Pinjokop dakon telagi anelo kabi dakon tilimni gat apjak bisapmon unun amin do mayagi yan gin nandan imdisak.

²⁷ Nak asisi dayisat, ji on akgan kabikon da di dima kimagek Pinjokop dakon Amin Kila Agakni kokdan.”

*Yesu dakon giptim kulabik agit
(Mt 17.1-13 ae Mk 9.2-13)*

²⁸ Yesu unun gen yanjek egi gildat 8 yan da tilak mudanakwa Pita, Jon ae Jems gat timikban ilen kindakon bisit pi ak do wigiwit.

²⁹ Wigek Yesu bisit pi anakwan tomno dabilni kulabik anek imalni mal dakon tenjen yombem agit.

³⁰⁻³¹ Yan aban kanakwa Moses gat Elaija gat tilimni gat noman tagimal. Noman tanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit. Yesu Pinjokop dakon galaktok yolek Jerusalem kokup papmon on miktim yipman detjak unun dakon gen yawit.

³² Pita gat notni bamot gat dipmin do yokwisi awit. Mani dipminon da pidan Yesu tilimni gat ae amin bamot gat kisi akba pindakgwit.

³³ Amin bamot Yesu yipman det do anakwal Pita da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, nin idon tagisi ekwaman. Nin yut kaben kapbi anen. Kinda gak do, ae kinda Moses do, ae kinda Elaija do anen.” (Pita gen unun nan yosot yan unun dima nandanjek yum yagit.)

³⁴ Pita gen sigin yanakwan gikwem da pin ilimik yomanakwan pasalgwit.

³⁵ Gikwem kagagwan da gen kinda yan altagit, “On Monjino, pino asak do manjigim, do ji geni nandani.”

³⁶ Yan mudanakwan Yesu nanjin kawit. Yo ilenon altanba pindakgwit unun iyi dogin nandaba tawit. Unun bisapmon amin di dima yoyiwit.

*Yesu da monji kinda konji yol imgut
(Mt 17.14-21 ae Mk 9.14-29)*

³⁷ Wisu dagok do Yesu gat panjetni gat ilen yipman pigakwa amin kabi madepsi kosiron domdom awit.

³⁸ Amin madep kabigwan da amin kinda da yan tidanek anpulugosak do yan iyigit, “Yoyindet, monjino kalonji kindagin. Do kin koki do nandisat.

³⁹ Bisap morapmi konji kinda da burigwan pigakwan unudon gin madepsi yan tidosok. Anek tebai anupbal anakwan nimnimigakwan tarak da gen kaganikon wun tugon. Giptimi obisi anupbal anek bisap kalon kalon gin yipman dekdak.

⁴⁰ Panjetgoni da yol imni do bisit tebai yoyigim, mani antidok awit.”

⁴¹ Yan yanban Yesu da yagit, “Nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik daben? Monjigo idon anop.”

⁴² Monji unun Yesu da akgiron obinakan konji da monji unun ukwayikban miktimon man pagek nimnimikgit. Mani Yesu da konji tebaisi iyinek monji unun anmilip aban kilek tanban datni do antobil imgut.

⁴³ Yan aban amin da Pin kop dakon tapmim madepsi kanek tamtam yawit.

Yesu kimagek ae pidokdisak do yanban kosit bamot agit

(Mt 17.22-23 ae Mk 9.30-32)

Amin Yesu da yo morap agit do nandaba njakwarisi anakwa, Yesu da panjetni yan yoyigit,

⁴⁴ “Gen dayikdisat unun pakyanji nandani. Amin Dakon Monji amin da kisiron yipdan.”

⁴⁵ Mani panjetni gen unun dakon mibili pasili tan yomgut, do dima nandaba

pisagit. Ae gen unun dakon mibili nandak do anek iyik do si pasalgwit.

Namin da mibiltok amin egisak?

(Mt 18.1-5 ae Mk 9.33-37)

⁴⁶ Bisap kindakon Yesu dakon panjetni namin da mibiltok aminin egisak yan do gen emat kinda awit.

⁴⁷ Anakwa Yesu da panjetni dakon but pindak nandanjo anek amin monin kinda iyi akgiron anobin yipban akgit.

⁴⁸ Yipban agakwan panjetni yan yoyigit, “Amin kinda nak do nandanek on amin monin but dasi abidosok, unun nak nan but dasi abidosok. Ae amin kinda nak but dasi abidosok, unun Dat nak yabekban pigim unun nan but dasi abidosok. Ji kabikon kinda da pinbisi egi damjak kan, unun da mibiltok aminji asak.”

Uwal dima andamjak amin unun notji

(Mk 9.38-40)

⁴⁹ Jon Yesu da gen yagit nandanek yan yagit, “Amin Tagi, nin kanapno amin kinda da gak da manon konji yolban kaman. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yan sop anjiman.”

⁵⁰ Mani Yesu da iyigit, “Yan sop dima anjimi. Amin kinda uwal dima andamjak kan unun notji.”

Yesu gat panjetni gat Jerusalem kiwit

(Kilapmi 9.51-19.28)

*Samaria amin da Yesu not dima an
imgwit*

⁵¹ Pin kop da Yesu abidan anan Kwen Kokup wigisak dakon bisap kwan tagit. Anakwan Yesu unun Jerusalem kiker yanji nandaban teban tagit.

⁵² Anek amin di yabekban unun da kalip mibiltan Samaria dakon kokup kindakon yut tamoyo panroman ani do kiwit.

⁵³ Mani Yesu Jerusalem kikdisak yan nandawit, do unun kokupmon amin da Yesu abidok do dima galak tawit.

⁵⁴ Jems gat Jon gat da unun pindagek Yesu yan iyigimal, “Amin Tagi, nit da yondo Kwen Kokup kindap da pin sonba mini ani do tagi nandisal?”

⁵⁵ Yanbal Yesu da tobil tebaisi yan yoyigit, “Dima yogogisi yomal!”

⁵⁶ Yan yoyinban ae kokup nwanjwari kindakon kiwit.

Yesu yolyol dakon gen

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Kosiron kinakwa amin kinda da iyigit, “Dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

⁵⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Jon pinan unun miktimgwan yutni ton. Ae minam kwen akwan unun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini.”

⁵⁹ Yan iyinek ae amin kinda yan iyigit, “Abin nak nol.”

Mani amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nandan naminaki kin datno wayik yipmanek don abin golbenj.”

⁶⁰ Yan yanban Yesu da iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Mani gak kin Pinjok da Aminon Kila Asak unun dakon gen yan tenjenjoki.”

⁶¹ Yan yanban ae amin kinda da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gol do nandisat, mani nandan naminaki kin gwakno galok gen yoyinek don abin golgenj.”

⁶² Yanban iyigit, “Sapa nan miktin pudanek dambi da manjigwan wusisak unuden amin da Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima egipmi.”

10

Pandetni morapmi Pinjok dakon gen yoni do yabekgit

¹ Egi Amin Tagi da pandet 72 gat manjigit. Anek iyi kokup dukwan dukwan kik do agit, unudon mibiltok unun da kalip kini do bamot bamot yabekgit.

² Anek yan yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi tan pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima. Unun do ji bami pakpak dakon Amin Tagi bisit iyinba pi amin panalon an yopban pinikon kini.

³ “Ji kinjek yan nandani: Ji sipsip monin ban yan jon pinan da bikbigon yabekdat.

⁴ Monej simi kinam, ae yik, ae kandap gwil dima timigek kini. Anek kosiron amin pindak ‘Gildat tagi!’ yan dima yoyini.

⁵ Yut kindakon wigek mibiltok yan yoyini, ‘On yut amin butji yawori tosak.’

⁶ Yut unudon but yawot amin kinda ekwan kan, but yawot genji dakon bami unudon tosak. Minini da egipjak kan, but yawotji dakon bami jikon aeni tobiljak.

⁷ Yut wigini unudon gin yik egayo anakwa jap daba noni. Pi agak amin unun tomni tagi timikgan. Ji yuri yuri dima agipni.

⁸ “Kokup kindakon kinakwa not an daminek jap daba kan unun si noni.

⁹ Anek amin sotni ton panmilip anek yan yoyini, ‘Pinjok da Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

¹⁰ Kokup kindakon kinakwa not dima an daba kan, unun kokup dakon kosit madepmon agek yan yoyini,

¹¹ ‘Kokupji dakon kimbaban kandapni non tegon, unun tidono kinakwa diwarisi tan daman yansi nandani. Anek yansi nandani, Pinjok dakon Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

¹² Yansi dayisat, gen kokwin bisap madepmon Sodom kokup amin da kobogi do jiggi tagapmi pakdan. Mani kokup unuden amin kobogi do jiggi madepsi pakdan.”

But tobil dima an amin unun bupmisi

(Mt 11.20-24)

¹³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Korasin ae Betsaida kokupmon amin, awa! Nak wasok tapmimi ton abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair ae Saidon kokupmon amin da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam.

¹⁴ Mani gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jiggi tagapmi panakwa ji da kobogi do jiggi madepsi pakdan.

¹⁵ Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ason Kwen Kokup nin da wigikdaman yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan.”

16 Yesu da pañdetni sarbenjek yan yoyigit, “Ji dakon gen nandisak amin, unun da nak dakon gen nandisak. Ae manji damisak amin, unun nak nan manji namisak. Ae nak manji namisak amin, unun da nak yabekgit amin manji imisak.”

Pañdet 72 aeni tobil apgwit

17 Pañdet 72 unun kisik kisigon da tobil abinek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak dakon man yanapno kon da genin guramikgan!”

18 Yan yanba yoyigit, “Sunduk unun Kwen Kokup da mal da yan manban kagim.

19 Nandani. Nak ji da tunon amin emari ton gat ae skopion gat bamoni, ae uwal dakon tapmim kisisi pabin yopni do yan mudan damisat. Yo kinda da ji aripmi dima panupbal asak.

20 Mani kon da genji guramikgan, unun do kisik kisik dima ani. Ji dakon man Kwen Kokupmon mandabi da ton, unun do nandanek kisik kisik ani.”

Yesu da kisik kisik nandanek Pinjkop anjksigit

(Mt 11.25-27 ae 13.16-17)

21 Unun bisapmon Yesu Telagi Wup da kisik kisik iban yan yagit, “Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni unun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unuden amin do gen bami morap si panjisibisal. Anek amin moniji da tilagon ekwan amin, unun do yolisal. Yan asal do gak anjksisat. O Dat, gaga dakon galaktok yolek yan asal.

22 “Datno da yo morap kili namgut. Dat unun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin morap Monji da Dat dakon mibili yolisak, unun amin dagin Datno nandan iman.”

23 Yan yanek Yesu tobil pañdetni banjin yan yoyigit, “Ji da yo pindak nandanyo an, unun pindakgan amin unun kisik kisik ekwan.

24 Nak yansi dayisat, kalipsigwan kombi amin morapmi gat ae kila amin madep morapmi gat da yo ji da pindakgan

unun pindatdosi nandawit, mani dima pindakgwit. Ae gen nandan unun nandakdosi nandawit, mani dima nandawit.”

Samaria amin kinda da Juda amin kinda anpulgagit

25 Bisap kindakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin kinda da pidan agek Yesu ankwel do anek yan iyigit, “Yoyinet, yo ninan anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

26 Iyiban Yesu da iyigit, “Gen teban pa-piakon gen tosok unun manjinek nian kokwinikdal?”

27 Iyiban yagit,

“Ji Amin Tagi Pinjkopji unun but gat ae wup gat ae tapmingo gat ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi. Ae gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

28 Yanban Yesu da iyigit, “Kobogi bamisi yosol. Yansi anek egip egip abidokdisal.”

29 Mani unun amin iyi do Yesu da amin kilegi kinda yan kosak do nandanek yan iyigit, “Nak namin amin ban but dasi galak tan yoben do yosol?”

30 Yan yanban Yesu da iyigit, “Amin kinda Jerusalem yipmanek Jeriko kokup papmon kik do anek kosiron pigigit. Pigakwan kabo noknok da abidan yik imalni gwayenek anakba pali kimakban yipman kiwit.

31 “Kinakwa mukwa sogok amin kinda unun kosit nanjin pigigit. Pigi amin unun kanek anpekwolek kosit ilej nan yapman kigit.

32 Yapman kinakwan Liwai amin kinda obin kanek yan gin anpekwolek yapman kigit.

33 “Mani Samaria amin kinda da unun kositnan obin amin unun kanek bupmi nandan imgut.

34 Bupmi nandan iminek giptimi anak anupbal awit unun wain gat ae bit nelak gat ban son iminek waman imgut. Yan anek amin unun kendak anek iyi da donkikon yipgut. Yipmanek anki amin da yuman nanek pokgon yut kindakon yipmanek kilani agit.

³⁵ Anek wisa dagok do silwa monen tabili bamori unun yut pakgimal dakon kila amin do iminek yan iyigit, 'Kilani anaki on monen da aripmi dima anakwan nan mudok di abi kan, tobil abinek don gaben.'

³⁶ Yan yanek Yesu da gen teban dakon nandak nandak amin yan iyigit, "Nian nandisal, unun amin kapbi da kabikon namin da kabo noknok da anakgwit amin unun do but dasi galak tan imgut?"

³⁷ Yanban iyigit, "Bupmi nandan iminek anpulgagit amin unun da."

Yanban Yesu da iyigit, "Gak kin anpak yan gin abi."

Yesu unun Mata gat Maria gat da yutnon egipgwit

³⁸ Yesu gat pandetni gat kinnek kokup kindakon altawit. Unun kokupmon minat kinda egipgut mani Mata. Unun da yanban Yesu unun yutnikon wigigit.

³⁹ Wikwan Mata dakon padige mani Maria unun Amin Tagi da kandap mibilon yigek geni nandagit.

⁴⁰ Mani Mata unun jap dakon oman do nandaba kik morapmi anek obin Yesu iyigit, "Amin Tagi, padigino nepmak da naga gin pi madep asat. Gak unun do dima nandisal? Iyinja obin nak anpulgaban."

⁴¹ Yanban Amin Tagi da Mata yan iyigit, "Mata, gak yo morapmi do nandaba kik anek butgo yokwi tosok.

⁴² Mani gak yo kaloni kinda dogin nandaki kan tagi. Maria unun dogin nandisak, do tagi dima kirinik iben."

11

Bisit agak dakon gen (Mt 6.9-15 ae 7.7-11)

¹ Bisap kindakon Yesu unun bisit pi anek egipgut. Bisit aban mudanakwan pandetni kinda da yan iyigit, "Amin Tagi, Jon da pandetni bisit agak do yoyin dekgit, yan gin niyinj dekgi."

² Yanban Yesu da yoyigit, "Bisit ani bisapmon yan yoni: 'Dat, gak dakon man telagi tosok.

Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

³ Gildari gildari jap aripninon nibi.

⁴ Nin yokwi animan amin dakon diwarini yopman yomaman, do gak yan gin nin dakon diwarinin yopman nibi.

Pankewalon dima nipbi.'"

⁵ Yan yanek yoyigit, "Jikon da kinda da kalbi binap notni da yutnon kin yan iyisak, 'Not, bret timi kapbi nabi tamoni don gaben.

⁶ Notno kinda kosit dubagikon da abik da yutnokon isal yikdak. Japno mini.'

⁷ "Yanban notni yutgwan da gen kobogi yan iyisak, 'Jigi dima nabi. Pidanek aripmi dima gaben. Yoma ben gan kili at, ae gwa-kno gat kili pak mudaman.'

⁸ Nak yan dayisat, amin unun notni da bisit iyik unun do dima imisak. Mani sanbek sanbek yanakwan unun do kurak tanek yo nido wadaneke yosok unun kisi imisak.

⁹ "Yando, nak yan dayisat: Ji Pin kop bisit iyinja tagi damdisak, ae wisinek bami kokdan, ae yoma domon tidanba wital damdisak.

¹⁰ Amin morap Pin kop bisit iyan unun yo timikgan, ae yo wisan amin unun bami kon, ae yoma domon tidon amin unun wital yomisak.

¹¹ "Dat kabi, ji kabikon da monjisi kinda da tap kilap do dayinban tunon amin emari ton kinda tagi imni?"

¹² Bo pup kwap do dayinban skopion kinda tagi imni?"

¹³ Ji yokwi pakpak amin, mani monjisi do yo tagi yoman. Do yansi nandani. Ji bisit iyinja Datji Kwen Kokup egisak unun da Telagi Wup tagi damjak."

Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit (Mt 12.22-30 ae Mk 3.20-27)

¹⁴ Yesu da amin kinda kon kinda da ankadim aban gen dima yagit, unun konni yol imgut. Yol iban amin kadim unun gen yanakwan amin da kanba yo njakwarisi agit.

¹⁵ Mani amin di da yan yawit, "Kon dakon mibiltok amin Belsebul da tapmimon kon yoldak."

¹⁶ Yanakwa amin diwari da Yesu anke wal do anek iyinja wasok tapmimi ton kinda

anjakwan, asi Pinjkop da yabekban pigit da pini asak yanj kok do nandawit.

17 Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anjek yoyigit, "Miktim kindakon amin da pudan ki kabi bamori anjek emat wamjil kanj, miktim unun yokwi tokdisak. Ae amin yuri kindakon da pudan kinjek emat wamni kanj, unun amin yut tagi dima egipdanj.

18 Sunduk dakon amin kabini da pudan ki kabi bamori anjek emat wamjil kanj, nianjon da Sunduk gat amin kabini gat tebai atni? Nak da konj Belsebul da tapmimon yoldat yanj yonj.

19 Mani nak Belsebul da anpuluganban konj yoldat kanj, disi dakon notji konj yolganj unun amin kabi ni tapmimon da konj yolganj? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yonj yanj tagi dayini.

20 Mani Pinjkop da iyi tapmim naminakwan konj yoldat kanj, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

21 "Amin tebaisi kindakon emat agak yo kabini timigek iyi dakon yut kilani tebai anjakwan, yo kabini tagisi tonj.

22 Mani amin kindakon unun yut ami dakon tapmim yapmandak amin kindakon da abisak. Abinj anagek emat agak yo kabini timigek tapmim pagit unun gwayesak. Yanj anjek yo morapni kabo nanjek kokwinik notni do yomisak.

23 "Amin nak dakon notno dima, unun da nak uwal anjnama. Ae amin nak dima anpuluganban amin panmuwukgamanj, unun amin da amin panwasenban wasen kwanj."

Konj kindakon aeni tobil abisak

(Mt 12.43-45)

24 Yesu da sanbenjek yanj yagit, "Konj kindakon da amin kindakon yipmanj degek kinj miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kindakon dima kosok, do yanj yosok, 'Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kikenj.'

25 Yanj yanjek kinj kanban sibat sibat wiririgek yo morap panjosit abi pindakdak.

26 Yanj kosok, do kinj konj 7 kabi iyi yapmanjek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi

anj. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanjek wagil yokwisi egisak."

Nianjen amin da kisik kisik ekwanj?

27 Yesu gen unun yanjakwan minjat amin kabi madep kabigwan da minjat kindakon da pidan yanj iyigit, "Mengo si anjanjek mum gaban nagil unun dasi kisik kisik tagi asak!"

28 Yanban Yesu da yagit, "Mani unun yapmanjek amin Pinjkop dakon gen nandanjek guramikganj amin unun da kisik kisik ekwanj."

Yesu wasok tapmimi tonj asak do iyiwit

(Mt 12.38-42 ae Mk 8.12)

29 Amin morapmisi da Yesukon sigin obinj muwugakwa Yesu da yoyigit, "Amin on bisapmon ekwanj unun amin yokwisi gin. Pinjkop dakon pi nanj asat yanj nandak do wasok tapmimi tonj kindakon kok do yonj. Mani kindakon dima kokdanj. Jona dakon tilak nanjin kokdanj.

30 Kalipsigwan Pinjkop da kombi amin Jonakon tilak aban Niniwe kokup pap amin da asi Pinjkopmon da abik da asak yanj kawit. Unudenj gin yo Amin Dakon Monjikon noman tanj iba apmiap amin da kanjek asi Pinjkop da yabekban abik yanj kokdanj.

31 "Miktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unun Solomon dakon nandanj kokwini tagisi iyinjakwan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kindakon oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandanj. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwanj amin kabi dakon anpak yokwi unun do yanj tenjenokdisak.

32 Niniwe amin Jona da Pinjkop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kindakon egisak unun da Jona yapmanj mudosok, mani ji but tobil dima anj. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwanj amin kabi dakon anpak yokwi unun do yanj tenjenokdanj."

Giptim dakon tenjenj

(Mt 5.15 ae 6.22-23)

33 Yesu da sigin yagit, “Amin da lam kolen pasiligwan yopba dima ton. Bo ae kwoba ban wutjiba dima ton. Noman tamokon yopba tan tenjenanakwan amin da win tenjeni kon.

34 Dabilgo unun giptingo dakon tenjeni. Dabilgo tagisi kan, giptingo kalon tenjenini ton. Mani dabilgo yokwi kan, giptingo pilin tuksi tosok.

35 Yan do, giptingo dakon tenjeni unun pilin tuk asak yan do kan kimokgi.

36 Giptingo kalon tenjenini ton ae pilin tuk kinda dima tosok kan, giptingo lam dakon tenjeni dakon panop pindakdal unuden tenjenokdisak.”

Parisi amin gat gen teban mibili nandak nandak amin gat dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 20.45-47)

37 Yesu gen yan mudanakwan Parisi amin kinda da yutnikon kwan yigek jap nonjil do iyigit. Iyiban Yesu kin yutnikon wigi jap noknok tamokon yigkit.

38 Yigek mibiltok kisiri dima suganek jap nanban Parisi amin unun da kanek dima agagi asak yan nandagit.

39 Aban Amin Tagi da yan iyigit, “Parisi amin ji kap idapyo dakon manji banjin sugon. Mani kabo gat ae anpak yokwi mibili mibili gat unun butjigwan tugawit da ton.

40 Ji nandan kokwinji tagi mini! Pin kop da manji ban gin dima, buri gat kisi wasagit.

41 Ji bupmi amin do but dasi galak tanek panpulugoni kan, ji amin kilegisi.

42 “Mani Parisi amin, awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi ton unun pan kabi 10 kabi yopmanek unun kabikon ban kabi kindanan Pin kop do paret an. Mani gen kokwin kilegi agak gat, ae Pin kop do but dasi galak tan imim unun ji dima an. Anpak kilegi unun gat ae paretyo kisi ani kan tagisi.

43 “Parisi amin, awa! Ji muwut muwut yut madepmon tamo mibiltogi unudon yit do galagi nandan. Ae amin da maket tamokon nandaba wukwan daminek gildat tagi yan dayini do galagi nandan.

44 “Parisi amin, awa! Ji amin kimakbi yopyop tamo miktigwan tanakwa amin

da dima pindagek kwenikon baman akwan ji unun yombem.”

45 Gen teban mibili nandak nandak amin kinda da gen unun yanban nandane Yesu yan iyigit, “Yoyindet, Parisi amin do gen unun yanek, ninyo kisi pabin nipmandal.”

46 Yanban Yesu da yagit, “Gen teban mibili nandak nandak amin jiyo kisi, awa! Ji amin gen teban mibili mibili jigisi guramitni do yoyan, mani kisitjok kinda yominek panpuluganek guramit do dimasi nandan.

47 “Awa! Ji kombi amin dakon bumjot tamo wason. Mani babakji da dapba kimakgwit.

48 Babakji da kombi amin dapba kimakgwit unun dakon bumjot tamoni ji da pantilim an. Yan an unun babaknin da tagisi dapba kimakgwit yan nandan dakon tilak asak.

49 Unun do anek Pin kop da nandan kokwini tagisikon da yan yagit, ‘Nak da kombi amino gat ae yabekbi kabino gat unun amin kabikon yabetdisat. Yabekgo diwari dapba kimotdan, ae diwari yo yokwisi anyomdan.’

50 Yan do anek Pin kop da miktim wasagiron da kombi amin morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi amin abisok ekwan unun da timitdan.

51 Wasok wasok do amin kilegi Abel anagek ae amin diwari dapmanakwa wigi wasip do Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakba kimakgit unun dakon kobogi yo jigisi amin abisok ekwan unun da timitdan.

52 “Gen teban mibili nandak nandak amin, awa! Nandak nandak pakpak tamo dakon yoma witaldisi kili gwayewit. Disi unungwan dima wigiwit. Anek unungwan wigik do awit amin ji da kosit sopsop anyomgwit.”

53 Yesu unun yut egipgut yipman degakwan gen teban yoyindet amin gat ae Parisi amin gat da Yesu do uwal an iminek gen mibili mibili iyiwit.

54 Ankewalno sun kinda yanakwan gen pikon yipnen yanon da iyiwit.

12

Parisi amin dakon anpak yokwi do kan

*kimotni**(Mt 10.26-27)*

1 Amin tausen morapmi da abin muwugek gitni gitnisi anek notni baman baman anakwa Yesu da mibiltok panjetni ban kalip yan yoyigit, "Parisi amin dakon yisni do kan kimotni. Unun jamba but aminsi ekwan.

2 Yo morap gwiligwan ton unun altan tetenjan mudokdan. Ae yo morap pasili ton unun amin da nandaba pisokdan.

3 Do gen morap ji da pilin tukgwan yawit unun amin da tetenikon nandakdan. Ae gen morap yut kagagwan gen pisigon da yawit unun yut kwenon wigi gen papmon da yoyin tetenokdan."

*Pinkop dogin pasoldo**(Mt 10.28-31)*

4 Yesu da sanbenek yan yagit, "Not kabi, yansi dayisat. Amin da giptim dapba kimagakwa unun da kwenon yo di aripmi dima akdan, do unun do dima pasolni.

5 Mani namn amin dosi pasolni unun do dayikdisat. Ji Pinkop do pasolni. Pinkop da giptim dapban kimagakwa Tipdomon maban pigini unun dakon tapmim tan imisak. Asisi dayisat, ji Pinkop dosi pasolni.

6 Minam monin unun yo moninisok, 5 kabi dakon yuman nogi unun monej giman tabili bamori gin. Mani Pinkop da minam moningok unun dakon kindasok dimasi intan imgut.

7 Pinkop da busun dangwanji nian da ton unun kisisi nandan mudosok, do ji dima pasolni. Minam monin monin morapmi dakon yuman nogi unun madep dima, mani ji dakon yuman nogi unun wukwisi."

*Nin Yesu dakon amin kabi yan yok do dima mayak tonej**(Mt 10.32-33 ae 12.32 ae 10.19-20)*

8 Yesu da sanbenek yan yagit, "Nak da yansi dayisat, amin kinda da 'Nak Yesu dakon amin kinda' yan amin yoyisak kan, Amin Dakon Monji da Pinkop dakon anelo kabinikon unun amin nak dakon amin kinda yan yoyisak.

9 Mani amin kinda 'Nak Yesu dakon amin dima' yan amin yoyisak kan, nakyu kisi

Pinkop dakon anelo kabinikon unun amin nak dakon amin dima yan yoyiken.

10 Amin morap Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok ani amin unun Pinkop da diwarini yopman yomdisak, mani amin morap Telagi Wup do yanba yokwi tok ani amin unun Pinkop da diwarini dima yopman yomdisak.

11 "Amin da ji Juda amin dakon muwut muwut yut madepmon, bo gapmanon, bo ae amin mani wukwi da inamon panji depni bisapmon, disi kutnok do anek ni gen ban yoyinen yan nandanek nandaba kik dima ani.

12 Unun bisapmonsni ni gen ban yoyini unun Telagi Wup da dayin detdisak."

Yoni morapmi amin kinda gulusun agit dakon tilak gen

13 Unun amin kabi madepgwan da amin kinda da Yesu yan iyigit, "Yoyindet, peno iyinbi datnit da yo morap yopgut unun kokwinik diwari nak do namjak."

14 Yanban Yesu da iyigit, "Not, namn da jilon gen kokwin pi anek yo kabasil kokwinik daben do manjin nepgut?"

15 Yan yanek minat aminyo yan yoyigit, "Ji kan kimotni. Yo mibili mibili timit timit dakon galagi di pabam. Yo kabisi unun morapmisi kan, unun da egip egip bamisi aripmi dima damdan."

16 Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, "Yoni morapmi amin kinda dakon pigagani jap bami tagisi morapmi tawit.

17 Anakwa amin unun iyi yan nandagit, 'Jap bami yopben dakon tamo kili tujan, do ae di gat yopben dakon tamo aripmi dima, do niansi aben?'

18 Yan nandanek yagit, 'Nak yansi aben: Jap yopyop yutno kisi tuwilek madepsi wutjinek wit gat ae yo kabino gat kisi unun yutnon yopben.

19 Yan anek naga do yansi yoken, "Nak bilak morapmi tagisi egi anan kiken dakon yo morapno aripmisi. Do yaworisi egek jap pakbiyo madepsi anek bisap morapmi kisik kisik anek egipben."

20 "Mani Pinkop da iyigit, 'Gak nandan kokwingo tagi mini. Gak abisok kalbi

kimotdisal. Yo morapgo gaga do panjosit agil unun amin da timitdan.”

21 Yesu da gen unun yanek yan yagit, “Amin yoni morapmi panmuwut do pi anegek Pinjkop do dima nandanek ekwan amin, unun aminon yo yansi altokdisak.”

Yo morap do nandaba kik dima ani
(Mt 6.25-34)

22 Yan yanek Yesu da pandetni yan yoyigit, “Yansi dayisat, egip egipji do nandaba kik anek ‘Jap dukon ban noner’ bo ae giptimji do nandaba kik anek ‘Imal dukon ban paner’ yan dima nandani.

23 Egip egip da jap yapmandak, ae giptim da imal yapmandak.

24 Ji minam do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap dima pan, ae jap panmuwut yutni mini. Mani Pinjkop da jap upmokedok. Minam dakon yuman nogi pinbisi anakwa amin ji dakon yuman nogi unun madepsi.

25 Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

26 Yo moninisok unuden ji da aripmi dimasi agagi, do nido yo diwari morap do nandaba kik an?

27 “Jaren oni tan anan kwan unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmanan. Mani yan dayisat, jaren pindakgan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

28 On jon tan anan kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pinjkop da si panlim asak, do nandan gadatji pisipmisok amin ji yansi nandani, Pinjkop da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi tonsi ban pan damdisak.

29-30 Pinjkop dima nandan iman amin kabi da yo morap unuden wusij pindat do pini an. Mani Datji da yo unun do wadak wadak an unun nandisak, do ji jap pakbiyo dukon ban noner yan nandanek nandaba kik dima ani.

31 Nandaba kikji yipmanek Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun wisij kok do pi ani.

Yan anakwa yo diwari do wadak wadak an unun kisi damdisak.”

Yo tagisi Kwen Kokup do panmuwutni
(Mt 6.19-21)

32 Yesu da sanbenek yan yagit, “Sipsip kabisok, ji dima pasolni. Datji da iyi Amin Kila Asak da kagagwan egipni do tagisi nandisak.

33 Ji yo morapji tan daman unun yopba amin da yuman noni. Yan aba monej timigek yoni mini amin do yomni. Anek yo kabisi tagisi Kwen Kokupmon panmuwuk yopba unudon tagisi tokdan. Unun tamokon toni kan, yo kabisi dima pasildan, ae kabo noknok da dima timitdan, ae yo monin da dima nokdan.

34 Yo kabisi tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unudon gin tokdisak.”

Oman monji tagisi da tagap tanek ekwan
(Mt 24.42-44)

35 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji imalji panek lamji kolenek tagap tanek egipni.

36 Oman monji da tagap tanek amin tagini da minat pakpak dakon sonnogon da tobil apjak do jomjom anek ekwan ji yan gin tagap toni. Do ni bisapmon abin yoma domon tidosak ji yoma tepmi witald imni.

37 Oman monji amin tagini da pindakban tagap tanek ekwan kan tagisi. Nak asisi dayisat, amin tagini da iyi oman dakon imal panek oman monji yoyinban jap tamokon pabin yigakwa iyi jap yomdisak.

38 Amin tagi unun kalbi binap bo wisa dagokdosi abin pindakban tagap tanek egipni kan tagisi.

39 Ji yan nandani. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apjak yan nandagit tam, kila anakwan aripmi dima tuwilban.

40 Ji kisi tagap tanek egipni. Dima apjak yan nandanakwa Amin Dakon Monji unudon apdisak.”

Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen
(Mt 24.45-51)

41 Pita da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, tilak gen yal unun nin dogin yal, bo ae amin kisi do yal?”

⁴² Yanban Amin Tagi da yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unuden oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomij yomij asak.

⁴³ Oman monji unun amin tagini da tobil abij kanban pini tagisi asak kan tagisi.

⁴⁴ Nak asisi dayisat, amin tagini da unun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁵ Mani unun oman monji burikon da amin tagini tepmi dima apdisak yan nandanek oman monji gat ae oman minjat gat dapmanek jap pakbiyo madep anek pakbi tebanyo kisi nan but upbal asak kan,

⁴⁶ dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini abij unun oman monji tepmi pi iminek gen kirijit amin kabi gat yopban egipdan.

⁴⁷ Oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni nandanek tagap tanek galaktokni dima yoljak kan, amin tagi da kosiri morapmi baljokdisak.

⁴⁸ Mani oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni dima nandanek anpak yokwi si baljoni da aripmon asak kan, amin tagini da kosiri morapmi dima baljokdisak. Yo morapmi timikgan amin unun yo morapmi panjabil yomyomi. Yo morapmi kila ani do dabi amin unun yo morapmi panjabil yomyomi.”

*Yesu unun pidok pidok nan abigit
(Mt 10.34-36)*

⁴⁹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak miktimon kindap sokeñ do pigim. Kilisi kwan sok tam tagi.

⁵⁰ Nak tepmi madepsi pakdisat. Butno jik tosok, do pako dagosak dosi nandisat.

⁵¹ Nak amin da miktimon but yawot pani yan do pigim yan nandan, ma? Unun dima. Yan dayisat, nak miktim aminon pidok pidok panalon ak do pigim.

⁵² Abisok da wasanek amin yuri kindakon amin 5 kabi da pidan kinjek bamori da kapbi gat uwal uwal akdan. Ae kapbi da bamori gat uwal uwal akdan.

⁵³ Wasen kinjek dat da monji gat pidok pidok akdamal, ae men da gwi gat pidok pidok akdamal, ae minjat kinda gat namdi gat pidok pidok akdamal.”

*Yo altawit dakon mibili dima nandawit
(Mt 16.2-3)*

⁵⁴ Amin kabi madepsi yan yoyigit, “Ji gildat da si pigisak tetgin do meni wamandak yan pindagek ‘Sikak mokdisak’ yan yanakwa asi sikak mosok.

⁵⁵ Ae saut tetgin dakon mirim madep abijakwan ji da yan yon, ‘Gildat tepmisi wusikdisak.’ Yan yanakwa asi gildat tepmisi wusisak.

⁵⁶ Jamba but amin, ji da miktimon ae kwen yo morap ton pindagek kokwin tagisi an. Mani abisok yo morap alton unun pindagek kokwin nido tagi dima an?”

*Notgo gat genjil anjilek anjil
(Mt 5.25-26)*

⁵⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji disi anpak yokwi tagiyo nido dima kokwinigan?”

⁵⁸ Amin kinda da gen yan gam do aban gen kokwin tamokon kik do kosiron kinjil bisapmon genjil unun yan anmilip ak do pi anjil. Yan dima anek kwal gen kokwin kila agak amin da obip amin da kisiron gepban unun da dam teban yutnon gepdisak.

⁵⁹ Nak asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monen nian yopbi do gayini unun kisisi yopmanek don wanga kikdisal.”

13

But tobil dima ani amin wagil pasildan

¹ Yesu da gen unun yan mudanakwan amin diwari da Pailat da yo agit unun do iyiwit. Pailat da obip amini yoyinban kin Galili amin diwari Pinjok do mukwa sonakwa unun dapba kimagwit. Do unun amin dakon yawini gat ae paret do yo mukwa sowit dakon yawini kisi mawit.

² Unun do iyinba Yesu da yoyigit, “Nian nandan? Galili amin kimagwit unun dakon yokwini da Galili amin diwari dakon yokwini yapgut, unun do anek jigi unun pawit yan nandan?”

³ Uñun ðimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil ðima ani kañ, uñun amin kabi da kimakgwit jiyo kisi yañ gin kimotdañ.

⁴ Bo Silom yut dubak tuwil ki mañ amin 18 kabi witjñban kimakgwit do nandani. Uñun amin kabi dakon yokwini da Jerusalem amin ðiwarì dakon yokwini yapgut uñun do anek pasilgwit yañ nandañ?

⁵ Uñunyo kisi ðimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil ðima ani kañ, jiyo kisi yañ gin kimotdañ.”

Kindap bami mini uñun dakon tilak gen

⁶ Yesu da tilak gen kinda yañ yoyigit, “Amin kinda da wain pinikon pik kindap kinda kwaokgit. Bisap kinda bami wisik do kigit, mani bami mini pindakgit.

⁷ Bami mini pindagek pi kila amini yañ iyigit, ‘Nandaki. Nak bilak kapbi abin pik kindap dakon sopmi wisin wisin anek mini pindakdat. Yañ do kindap on si pasiki. Miktim dakon tapmim nido isal dogin ilik mudosok?’

⁸ “Yañban pi kila amin da yañ iyigit, ‘Amin tagi, yum kañbi bilak kinda gat atjak. Anjakwan mibilikon miktim wayigek yalik yopben.

⁹ Bilak kwenikon bami tosak kañ tagisi. Mani bami ðima tosak kañ, tagi pasiki.’”

Sabat bisapmon Yesu da minjat kinda anmilip agit

¹⁰ Sabat bisap kindakon Yesu da Juda amin dakon muwut muwut yut kindakon amin yoyin dekgit.

¹¹ Uñudon minjat kinda egipgut. Uñun koñ kinda da yigek abidanakwan sot anjakwan bilak 18 agit. Manji gironjkgit, do kwen kilegi aripmi ðima akgit.

¹² Yesu da kañek iyinban opban yañ iyigit, “Minjat, sotgo kili gepmañ dek kik.”

¹³ Yañ iyinek kisiri kwenikon wutjñban uñudon gin manji kilek tanakwa Pinjkop anksigit.

¹⁴ Mani muwut muwut yut dakon kila amin da Sabat bisapmon Yesu da amin anmilip agit uñun do butjap nandagit. Butjap nandaneñ minjat aminyo yañ yoyigit, “Pi agak dakon gildat 6 kabi toñ. Uñun

bisapmon sot amin apba tagi pañmilip ani. Mani Sabat bisapmon ðimasi ani.”

¹⁵ Yañban Amin Tagi da kobogi yañ iyigit, “Ji jamba but amin! Ji Sabat bisapmon bulmakausi gat ae donkisi gat yutnikon ban witald ilik pañki yopba pakbi noñ, ma?”

¹⁶ Minjat on Abraham dakon gwi, Sunduk da tebai abidanakwan bilakni 18 agit. Sabat bisapmon ðima pulugañ kisak do nandañ, ma?”

¹⁷ Yañ yañban uwalni mayagi nandawit. Mani minjat aminyo Yesu da yo morap wagil tagisisi agit uñun do kisik kisik awit.

Mastat dakon yeri dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Mk 4.30-32)

¹⁸ Yesu da sanjenek yañ yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni uñun nianjsi? Yo ni gat tilak abo?”

¹⁹ Uñun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet kinda pigagani kwaokgit. Anjakwan mastat uñun kwan madep tan kindap kinda da yañ agakwan minam da abin kilinikon yutni uñudon awit.”

Yis dakon tilak gen

(Mt 13.33)

²⁰ Yesu da sanjenek yañ yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni yo ni gat tilak abo?”

²¹ Uñun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat itagildak. Yañ anjakwan plaua uñun kisisi paptan madep tawit.”

Yoma kosit gwagak moninjsok nan wigikdo

(Mt 7.13-14 ae 7.21-23)

²² Yesu uñun Jerusalem kokup papmon kik do anek kokup pap ae kokup monin monin tawit uñudon agek amin yoyin dekgit.

²³ Anjakwan amin kinda da yañ iyigit, “Amin Tagi, Pinjkop da amin kalonjsok ði banjin yokwikon ban timitjak bo nian?”

Yañban Yesu da yoyigit,

²⁴ “Nak yañsi dayisat, amin morapmi da egip egipmon wigik do pini akdañ, mani aripmi ðima wigikdañ. Do ji yoma kosit gwagak monin nan wigik do pi tebai ani.

²⁵ Yut dakon ami da pidan yoma sopban ji da kin yomakon agek yoma tidaneñ yañ

yokdan, 'Amin Tagi, nin do yoma witaldanim.'

"Mani gen kobogi yan dayikdisak, 'Nak dima nandan damisat. Ji dukon nani amin?'

²⁶ "Yan yanban ji da kobogi yan iyikdan, 'Nin gak gat kisi egek jap pakbiyo agiman. Ae kokup papnin dakon kosit madepmon agek niyinj dekgil.'

²⁷ "Mani unun da yan dayikdisak, 'Nak asisi dayisat, nak dima nandan damisat. Ji dukon nani unun dima nandisat. Yokwi pakpak ji kisisi nepman dek kit!'

²⁸ "Ji Abraham, Aisak, Jekop, ae kombi amin kisisi Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon ekwa pindatdan. Mani ji maba wanga kin mudokdan. Unun bisapmon ji kunam tagek iyon iyon yan tidanjek egipdan.

²⁹ Amin da gildat wisak ae si pigisak tet, ae not tet ae saut tet da Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon abanjek jap noknok tamo madepmon yitdan.

³⁰ Nandani, amin diwari abisok bunon ekwan, unun don mibiltok amin akdan. Ae amin diwari abisok mibiltok ekwan, unun don bunon amin akdan."

Yesu da Jerusalem Kokup do bupmi nandagit

(Mt 23.37-39)

³¹ Unun bisapmon gin Parisi amin diwari da abinj Yesu yan iyiwit, "Gak idon dima egipbi, kokup digwan kiki. Erot da gak gikban kimokgi do nandisak."

³² Yanba Yesu da yoyigit, "Ji kin unun top amin yan iyini, 'Nandaki. Nak abisok ae anwa kon yolgen, ae sot amin panmilip aben. Ae pidani do pi aben do nandagim unun anwasip aben.'

³³ Kombi amin Jerusalem kokup papmon gin dapba kimokgon. Kokup njakwarikon dima dapba kimokgon, do nak abisok ae anwa ae pidani do sigin kiken.

³⁴ "O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pinjkop da yabekban jikon aban unun ji da tipban dapba kimokgon. Pup menji da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unun da

tilak nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagim, mani ji da kurak tan namgwit.

³⁵ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanek yumsi tokdisak. Ji nak dima nandanjek egi wigi ni bisapmon nak do 'Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjkop da gisamigakwan abisak' yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan."

14

Yesu da giptimi paptanbi amin kindan milip agit

¹ Sabat kindakon Yesu jap nok do Parisi amin dakon kila amin kinda da yutnon kigit. Anakwan yipba kik anek kan yikgwit,

² nido Yesu da buron giptimi paptanbi amin kinda yikgit.

³ Yesu da unun amin kanek gen teban mibili nandak nandak amin gat ae Parisi amin gat yan yoyigit, "Sabat bisapmon sot amin tagi panmilip anen bo dima? Gen teban da nian yosok?"

⁴ Mani gen kobogi kinda dima iyiwit. Yan anakwa Yesu da amin unun abidanjek anmilip anek digo ki yan iyinban si kigit.

⁵ Kinakwan yan yoyigit, "Jikon da kinda dakon monji bo bulmakauni Sabat bisapmon pakbi gapmakon manban tepmi tagi ilikba wisak bo dima?"

⁶ Yanban gen kobogi aripmi dima iyigi yan kawit.

Yesu da amin iyidanda pini do yagit

⁷ Yesu da amin jap nok do apgwit unun pindakban tamo mibiltogi nanikon gin yit do awit. Do tilak gen kinda yan yoyigit,

⁸ "Amin kinda da minat pakpak dakon sonnogon yan gaban kiki kan, tamo mibiltogi nanikon dima yikgi. Tamo unun amin madep kinda gak gwapmandak unun do manjikbi nan di yikbin.

⁹ Yan kan amin yan daban kiki unun da abinj yan gayisak, 'On tamo on amin do iminj.' Yan gayinban gak gaga do mayagisi nandanjek tamo amin pinjisi do yopbi unudon panji yitdisal.

¹⁰ Amin kinda da yan gaban kan, gak tamo amin pinjisi do yopbi unudon panji yikgi. Yigaki amin yan gamjak unun

da 'Not, on tamo tagikon pawin yit' yan gayinban pawin yigaki amin diwari da amin mani ton kinda yan gandani.

11 Amin kinda iyi do nandaban wugisak kan, Pin kop da unun amin abin yipdisak. Mani amin kinda iyi do nandaban pisak kan, Pin kop da mani awigikdisak."

Kobogi tagi dima damni amin ban panpulugoni

12 Yesu da amin unun yan iban kigit unun yan iyigit, "Gak jap noknok kinda asal kan, notgo, bo ae pego padik padikgo bo ae yawi diwatgo bo ae yoni morapmi amin diba dima yan yobi. Unun da kobogi do don yan gamdan.

13 Gak jap noknok kinda abi kan, yoni mini amin, ae giptimi yokwi tanbi, ae kandap yokwi ae dabili mini amin banjin yan yobi.

14 Yan abi kan, gak kisik kisigi tonji egipbi. Unuden amin kobogi tagi dima gamni, mani Pin kop da amin kilegi kimoron ban paban pidoni bisapmon don kobogi gamdisak."

Jap noknok dakon tilak gen (Mt 22.1-10)

15 Amin kinda jap nawitgwan da gen unun nandane Yesus yan iyigit, "Pin kop da Amin Kila Asak kokupmon yigek jap nokdan amin unun kisik kisik ekwan."

16 Mani Yesus da yan iyigit, "Amin kinda da jap madepsi kinda pan kosit anek amin morapmi yan yomgut.

17 Jap noknok bisapmon oman monjini kinda yabekban amin yan yomgut unun yoyik do kigit. Kin yan yoyigit, 'Yo morap kili pan kosit abi, do ji tagi opni.'

18 "Mani amin kisisi dima op do yawit. Kinda da yan yagit, 'Nak pi kinda kaluk yumit unun kin kokenj. Do nandan naminaki dima opben.'

19 "Ae kinda da yagit, 'Nak pi agak bulmakau 10 kabi yumit, unun kin pan kilik pindatgenj. Do nandan naminaki dima opben.'

20 "Ae kinda da yagit, 'Nak minjat kaluk pat, do aripmi dima opben.'

21 "Oman monjini tobil obin amin tagini amin yoyinban gen yawit dakon mibili iyigit. Iyinban yut unun dakon ami unun da butjap nandane oman monjini tebai yan iyigit, 'Gak tepmisi kokup madep da kosit madep ae kosit moninon kin, amin yoni mini, ae giptimi yokwi tanbi, ae dabili mini, ae kandap yokwi unun timik pan opbi.'

22 "Yan iyinban oman monji da yan gin anek yan iyigit, 'Amin tagi, yo aben dosi nayil unun kili an mudat, mani tamo ton.'

23 "Iyinban amin tagi da oman monji yan iyigit, 'Gak kokup madep yipmanek kin kosit madepmon bo ae pigaga da dam kidipminj agek amin pindak tebai yoyinbi abin yikba yutno tugosak.

24 Nak yansi dayisat, amin unun kalip yan yomgum unun da nak dakon jap jimjimjok kinda dimasi nokdan.'"

Nandan kimagek Yesu yoldo (Mt 10.37-38)

25 Minjat amin kabi madepsi yolakwa Yesus da tobilek yan yoyigit,

26 "Amin kinda nak nol do nandisak kan, menji datni, ae minjatni gwakniyo gat, ae peni samini padigeyo gat, ae iyi dakon egip egipni gat kisi do uwal dima anyomjak kan, unuden amin nak dakon pan detno aripmi dima egipjak.

27 Tilak kindapni guramigek dima noljak amin pan detno aripmi dima egipjak.

28 Amin kinda yut madep kinda ak do kan, mibiltok yigek monejni manjisak. Anek yut tagi an mudogi bo dima unun dakon nandak nandak asak.

29 Yan dima anek yut gwak manek yo diwari do wadane yut dima an mudosok kan, amin morap koni unun kisi jigilak yanek yanjan imdan.

30 Anek yan yokdan, 'On amin yutni an diwarikgit, mani wasip ak do antidok asak.'

31 Bo kila amin madep kinda da uwalni gat emat wam do nandisak kan, mibiltok nandan kokwin asak. Iyi dakon emat amin 10 tausen da uwalni dakon 20 tausen tagi yolni bo dima, yan do nandak nandak asak.

32 Tagi dima yolni yan nandisak kan, uwalni kapmat dima abinakwa amin kabi

kında yabekban kinj emat dima wamni do gen yoyin panyawot anj.

³³ Jiyo yanj gin yo morapji dima yopman mudoni kanj, pandetnoni tagi dima egipni.”

Yesu da tap dakon galagini yokwi tosak do yagit

(Mt 5.13 ae Mk 9.50)

³⁴ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Tap unun yo tagisi kında. Mani galagini pasilni kanj, nianjsi anek galagini ankaluk anen?”

³⁵ Tap unuden miktim aripmi dima panpulgogi. Bo bulmakau dakon kok gat iktagili aripmi dima. Tap unuden isal mamno kwanj. Mirakni tonj amin da gen on pakyanjsi nandanek mibili nandanj pisoni.”

15

Sipsip kında pasilgit dakon tilak gen

(Mt 18.12-14)

¹ Takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat da geni nandak do Yesu da kapmatjok opgwit.

² Anakwa Parisi amin gat gen teban yoyindet amin gat da yanba yokwi tok anek yan yawit, “On amin yokwi pakpak amin not anyoban yigek jap nonj.”

³ Yanj yanakwa Yesu da tilak gen kında yanj yoyigit,

⁴ “Jikon da amin kında sipsipni 100 banj kalonji da pasiljak kanj nianj asak? Unun da sipsip 99 jonj timon yopban egakwa kalonji pasildak unun wisinek don analon asak.

⁵ Wisin kanj abidosok bisapmon but galak nandanek kwapmikon guramik ananj

⁶ yomanikon anjisak. Ankinjek notni gat ae kokup isalni gat yanj yoban obin muwukba yanj yoyisak, ‘Sipsipno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.’”

⁷ Yesu da sanbenek yanj yoyigit, “Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kında da but tobil asak kanj, Kwen Kokupmon kisik kisik madepsi yanj gin akdanj. Amin 99 unun kilegi do but tobil agagi mini do unun dakon kisik kisik madep dima ani. Mani yokwi pakpak kında but tobil asak unun dakon kisik kisik unun madepsi noman tosok.”

Monej kında pasilgit dakon tilak gen

⁸ Ae Yesu da sanbenek yanj yagit, “Minjat kında da silwa monej tabili 10 kabi banj kalonji da yutnon manj pasiljak kanj unun nianj asak? Unun da lamni kolejek yutni ikdiganejek tebaisi wisinek don kosak.

⁹ Kanj abidosok bisapmon but galak nandanek notni gat ae kokup isalni gat yoyinban obin muwukba yanj yoyisak, ‘Monejno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.’”

¹⁰ Yesu da yanj yoyigit, “Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kında da but tobil asak kanj, Pinjkop dakon anjelo da kisik kisik yanj gin akdanj.”

Dat kında gat monji bamotni gat dakon tilak gen

¹¹ Yesu da sanbenek yanj yagit, “Amin kında egipgut unun monji bamori.

¹² Monji bunon nani da datni yanj iyigit, ‘Dat, gak peno gat nit do yo morap nim do nandisal unun nak dakon diwarino abisok kokwinik nabi.’ Yanj yanban datni da yo kabini kokwinik monji bamotni do yomgut.

¹³ “Yoban bisap pisipmisok egek monji bunon nani da yo kabini kisisi timik dubagisi kinj miktim kindakon panji egipgut. Panji egek anjak yokwi mibili mibili anek monejni nanj mudagit.

¹⁴ Monejni nanj mudanakwan unun miktim amin da jap do madepsi anek diwari da kimakgwit. Anakwa monji unun wadak wadak madepsi agit.

¹⁵ Do kinj unun miktim dakon amin kindakon pi kında abidagit. Aban amin tagini da yabekban bit damnikon kinj bit jap yomgut.

¹⁶ Anek bit da birap gip nawit unun pindak galak tanjek unun banj nanjek butno kadim tosak yanj nandagit. Mani amin kında da jap kında dima imgut.

¹⁷ “Nandak nandakni kulabik anek yanj yagit, ‘Datno dakon oman monji morapni unun japni aripmisi tanj yomanakwa ekwanj, mani nak idon egek jap do kimotdisat.

¹⁸ Do yanjsi abenj, nak tobil kinj datno yanj iyikenj: “Dat, nak Pinjkop da inamon ae gak yo kisikon yo yokwisi agim,

19 do bujon monjino yan dima nayiki. Yum oman monjigo yuman nanjaki ekwan unuden kinda da tilak egipben.”

20 Yan nandanek pidan datnikon kigit. Kinakwan datni dubagikon da monji kan bupmi nandan tintim yanek kin monji bedanek mandan nagit.

21 Yan aban monji da datni yan iyigit, ‘Dat, nak Pin kop da inamon ae gagon yo yokwisi agim, do bujon monjino yan dima nayiki.’

22-24 Mani datni da oman monjini yan yoyigit, ‘Monjino kimoron da yan abisak. Pasilbikon nan analon aman. Do ji tepmi kin paba pigik dubagi tagisi kindan abin pan imni. Ae kisirikon sip tagisi kindan yipman iminek kandap gwil kisi pan imni. Ae bulmakau monji nelagi ton kindan anapba anak son nanek kisik kisik ano.’ Datni da yan yanakwan jap noknok anek kisik kisik awit.

25 Yan anek egakwa monji mibiltogi pigaga egipgut da yutnon obin ankapmat anek nandaban amin da kap kisik kisikyo awit.

26 Yan anakwa nandanek oman monji kindan yan iban apban iyigit, ‘Unun niban an?’

27 Yan yanban iyigit, ‘Padigigo tagisi egisak da abik do datgo da kanek bulmakau monji nelagi ton anwak.’

28 Yan iyinban monji mibiltogi butjap nandanek yutnon wigik do kurak tagit. Yan anakwan datni da yomakon pinjek butni manakwan yutnon wigisak do iyigit.

29 Mani datni yan iyigit, ‘Dat, gak yan nido asal? Nak oman monji isali kindan da yan bilak morapmi egek omango an egisat. Anek gengo bisap kindakon dima kirinikgim. Notnoni gat kisik kisik anen do memesok kindan dimasi namgul.’

30 Mani monjigo on yo morapgo kosit minat gat egek yomin mudagit, unun da apban kanek bulmakau monji nelagi ton unun anwal.’

31 Yanban datni da yan iyigit, ‘Monjino, bisapmi bisapmi gak nak gat ekwamak. Ae yo morapno unun gak dakon gin.’

32 Mani padigigo kimoron da yan abik, ae pasilbikon nan analon aman, do nin

but kwaktok nandanek kisik kisik tagisi aman.’”

16

Kila amin kindan da goman panjkilek asak dakon tilak gen

1 Yesu da panjetni yan yoyigit, ‘Yoni morapmi amin kindan gat ae yo morapni dakon kila amini gat egipgumal. Amin da abin yoni morapmi amin yan iyiwit, ‘Yo morapgo dakon kila amin isal dogin yo morapgo nan mudok angamisak.’

2 “Iyinba nandanek yo kila amini unun yan iban opban yan iyigit, ‘Gak nian anak gengo nandat? Gak kin yo morapno kili nian asal unun dakon but piso kindan mandan nabi. Gak pi unun sanbenek dima akdisal.’

3 “Iyinban yo kila agak pi amini unun iyi yan nandagit, ‘Amin tagino da pikon noldak, do nian aben? Amin kindan dakon oman monjini egek miktimni pudan iben dakon tapmimno mini. Ae amin monen do bisit yoyik do mayagi nandisat.’

4 Do pi yopben bisapmon amin da but galagon da yan naba yutnikon kin kin aken do nian aben unun kili unun nandisat.’

5 Yan nandanek amin kalon kalon amin taginikon goman awit unun yan yoban apgwit. Mibiltok abin altagit amin yan iyigit, ‘Gak amin taginokon goman nian da agil?’

6 “Iyinban yagit, ‘Olip pakbi tibiri madep 100 da arip.’

“Yanban yan iyigit, ‘Gak tepmisi yigek on papia tam gomango mandabikon olip pakbi tibiri 50 yan manda.’

7 “Ae kindan abin altanban yan iyigit, ‘Gak gomango nian da?’

“Iyinban yagit, ‘Wit yigi 100 da arip.’

Yan iyinban yagit, ‘On gomango mandabi papia tamon wit yigi 80 yan manda.’

8 “Yan anakwan amin tagini da yo agit unun kanban amin nandan kokwini tagisi da aripmon agit, do yo kila agak pi amini yokwi unun do nandaban wukwan ingut. On miktim dakon amin kabi da nandan kokwin tagisi anek notni gat yuman gwayek pi an. Unun tenjen dakon amin kabi yapmanjan.

9 Nak da yan dayisat, on miktim dakon monej ban amin not anyomni. Yan ani kan, monejgo mudoni bisapmon ji egip egip dagok dagogi mini da yutgwan tagisi wigini.

10 “Amin kinda yo monijisok kilani tagi asak kan, unun amin da yo madep kilani tagi asak. Ae amin kinda yo monijisok kilani yokwi asak kan, unun amin yo made-pyo kisi kilani yokwi asak.

11 Yanjo, ji on miktim dakon monej kilani tagi dima ani kan, namin da nandan gadan damjek yo tagisi bamisi daban kilani ani?

12 Ae ji amin dakon yo kabi kilani tagi dima ani kan, namin da yo kabi disi do damjak?

13 “Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinda nanjin galak tan imjek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinjop gat ae monej gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

Yesu da gen teban gat ae Pinjop da Amin Kila Asak gat unun do yagit

14 Parisi amin monej do galagisi nandan, do Yesu da gen yagit unun nandanjek yanba yokwi tok an imgwit.

15 Mani Yesu da yan yoyigit, “Ji amin da amin kilegisi yan dandani yan do pi madep an. Mani Pinjop da butjigwan yo pasili ton unun pindak mudosok. Amin da yo tagisi yan yon unun Pinjop da dabilon yo wagil inanisi.

16 “Gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat yan tentenjanba Jon da bisapmon wugit. Mani Jon da bisapmon da wasanjek Pinjop dakon Amin Kila Agakni dakon Gen Bin Tagisi yan tentenon. Anakwa amin unungwan pigik do pi tebaisi an.

17 Miktim gat kundu gat tagi pasiljil. Mani gen teban dakon gen jimjimjok kinda aripmi dimasi pasildisak. Kisisi bami tan mudokdan.”

Yesu da minjat panjwinit dakon gen yagit (Mt 5.31-32 ae 19.9 ae Mk 10.11-12)

18 Yesu da sanjenek yan yagit, “Amin kinda minjatni kwiniq yipban kinakwan minjat kaluk pasak kan, unun amin yumabi asak. Ae amin kinda minjat kinda kalip eni da kwiniqgit unun pasak kan, unun amin kisi yumabi asak.”

Yoni morapmi amin kinda gat Lasarus gat dakon gen

19 Yesu da sanjenek yan yagit, “Yoni morapmi amin kinda egipgut, unun bisapmi bisapmi ilikba pigikni kildani ton tagisi ae imalni gami ban panek yoni aripmisi tan iminjakwa yaworisi egipgut.

20-21 Yan egakwan unun da yut yoma kakakon yoni mini amin kinda mani Lasarus unudon pak egipgut. Lasarus yan nandagit, yoni morapmi amin dakon jap tamokon da jap jimjim mon unun ban noken kan tagisi yan nandagit. Ae pinan da abin wudani asiwukgwit.

22 “Yoni mini amin egek kimakban anelo da abidan anki yipba Abraham gat egipgumal. Egakwal yoni morapmi amin unun yo kisi kimakban wayikgwit.

23 Aba Tipdomon tepmi madepsi nandanjek egipgut. Egek sintanban wikwanek Abraham dubagisikon Lasarus gat kapmat kapmat yigakwal pindakgit.

24 Pindagek yan tidanjek yan iyigit, ‘Abraham dat, bupmi nandan nam. Lasarus iyinbi unun da pakbi jimjimjok di kisirikon yopman panabin melnokon yopban timisok di yawotjak. Nak on kindapmon egek tepmi madepsi nandisat!’

25 “Mani Abraham da yan yagit, ‘Monjino, gak kalip egipgul do nandaki. Gak kalip yo kabigo tagisi banjin panek egaki Lasarus unun yo kabini yokwi banjin panek egipgut. Mani abisok Lasarus on kokupmon butni yaworisi tanakwan gak da tepmi madepsi nandisal.

26 Ae unun gin dima. Nin da binapmon dangap dubagisi kinda tosok. Yan tosok do idon ekwan amin jikon aripmi dima kikigi, ae unudon ekwan amin idon aripmi dima obopmi.’

27 “Yan yanban yoni morapmi amin da gen tebaisi yan iyigit, ‘Yan kan, dat, nandan

naminek Lasarus iyinbi datno da yutnon kin

²⁸ padik padikno 5 kabi ekwan unun nawa gen tebai yoyinban nandaneke on tepmi kokupmon dima apni.'

²⁹ "Mani Abraham da yan yagit, 'Moses gat ae kombi amin gat dakon gen do padik padikgo mirak yopmanek tagi nandani.'

³⁰ "Yanban yoni morapmi amin da yagit, 'Abraham dat, unun aripmi dima. Mani amin kimakbi kindada kin alta yomjak kan, padik padikno da but tobil tagi ani.'

³¹ "Yanban Abraham da yan iyigit, 'Moses gat ae kombi amin gat dakon gen dima nandani kan, amin kindada kimoron da pidanban kanek nandan gadat aripmi dima akdan.'

17

Anpak yokwi da nandan gadat anupbal asak

(Mt 18.6-7 ae 18.21-22 ae Mk 9.42)

¹ Yesu da panjetni yan yoyigit, "Yokwi mibili mibili da abin amin pankewalba yokwi anek man mudokdan. Mani unun yokwi ani do dayikdan amin, awa!

² Amin kindada amin monin kindada yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anakwan amin da wit misinjit tip madep tegikon waman maba tap ilarigwan pigeke kimotjak kan unun da tagapmi.

³ Yan do, ji disi do kila tagisi ani.

"Notgo kindada yokwi aban kan, tebai iyinbi egip egipni anmilip asak. Ae but tobil aban kan, yokwini yipman ibi.

⁴ Unun gildaron gin kosiri 7 kabi yokwi an gaminek abin 'But tobil at' yan gayisak kan, yokwini yipman imin imin abi."

Nandan gadat dakon gen

⁵ Yabekbi kabi da Amin Tagi yan iyiwit, "Nandan gadatnin anpap a."

⁶ Yanba Amin Tagi da yoyigit, "Ji dakon nandan gadatji unun mastat yet yombem moninisok tan damjak kan, on kindap piligi tap kagagwan pigisak do iyinba genji tagi guramitjak."

Oman monji dakon gen

⁷ Ae Yesu da sanbenek yan yagit, "Oman monjisi kindada pigaga da bo sipsip kila asagon da apban 'Gak panabin yigek jap sot unun na' yan tagi iyini? Unun dimasi.

⁸ Amin tagi da oman monjini yan si iyisak, 'Gak tagap tanek jap son pilik nabi nan mudanapbo gak jap don noki.'

⁹ Oman monji pini gin asak, do amin tagini da ya yan aripmi dima iyigi.

¹⁰ Jiyo yan gin, Pin kop da oman morap ani do dayigit unun an mudanek yan gin yoni, 'Nin oman monji do, isal pinin gin aman.'

Yesu da amin wuda tebani ton 10 kabi panmilip agit

¹¹ Yesu unun Jerusalem kik do anek provins bamot Samaria ae Galili yo da kilapmikon da kigit.

¹² Kineke kokup kindakon wigik do anakwan amin wuda tebani ton 10 kabi da dubagikon agek

¹³ gen papmon da yan tidanek yan iyiwit, "Yesu, Amin Tagi, bupmi nandan nibi!"

¹⁴ Yanba pindagek Yesu da yoyigit, "Ji kin mukwa sogok amin giptimji yolini." Yan yoyinban kinakwa giptimni kilek tawit.

¹⁵ Kilek tanakwa kindada giptimno kilek tak yan kan tobil obineke Pin kop gen papmon da ankisigit.

¹⁶ Anek Yesu da kandap mibilon gawak imineke ya yan iyigit. Amin unun Samaria amin kindada.

¹⁷ Yesu da unun amin kanek yan yagit, "Amin 10 kabi kisi giptimni kilek tan, ma? Mani 9 kabi unun dukwan ekwan?"

¹⁸ Unun kisi tagi dima abineke Pin kop ankisini? On amin miktim njakwarikon nani dagin abik."

¹⁹ Yan yoyineke amin unun yan iyigit, "Gak pidanek ki. Nandan gadatgo do anek giptimngo kilek tak."

Pin kop amin kila akdisak

(Mt 24.23-28 ae 24.37-41)

²⁰ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, "Ni bisapmon Pin kop Amin Kila Agakni yipban apdisak?"

Yanba Yesu da yoyigit, "Pin kop da Amin Kila Agakni yipban apban amin da dabilni

da kanba p̄isosak dakon tilak altanba dima p̄indatdan.

²¹ Bo amin da 'Oni obik', bo ae 'Asoni obik' yan dima yokdan. Nandani, Pin̄kop dakon Amin Kila Agakni unun jikon kili abik."

²² Yan yanek pan̄detni yan yoyigit, "Ji don Amin Dakon Monji dakon bisap kinda kok do galagisi nandakdan. Mani dima kokdan.

²³⁻²⁴ Mal kwen binap teri teri kisi tentenon, yan gin Amin Dakon Monji ap̄disak. Do amin da 'Asoni egisak' bo 'Oni egisak' yan dayinba dima yolni.

²⁵ Mani Amin Dakon Monji mibiltok tepmi madepsi pan̄akwan abisok ekwan amin da manji imdan.

²⁶ "Noa da bisapmon amin egipgwit unuden gin Amin Dakon Monji ap̄jak bisapmon yan gin an egipdan.

²⁷ Jap pakbiyo madep anek minat pakpakyō kisi awit. Yan anek egakwa Noa tap wakgakon wigigit. Wugakwan pakbi madepsi paptan win̄ek amin kisisi witin̄ban pasilgwit.

²⁸ "Lot da bisapmon yan gin awit. Jap pakbiyo awit, ae yuman̄ gwayek awit, ae jap pi awit, ae yut kisi awit.

²⁹ Mani Lot da Sodom kokup yipman̄ degakwan unudon gin kindap gat ae salfa tip gat kundukon da sikak da yan manek amin morap kisi pan̄upbal aban pasilgwit.

³⁰ "Amin Dakon Monji abin̄ noman tosak bisap madepmon amin an̄pak yan gin an egakwa ap̄disak.

³¹ Unun bisapmon amin kinda yut kwenon egakwan yo kabini yutgwan toni kan, yo kabini timit do yutnon dimasi pigisak. Ae pigaga egipjak aminyo kisi yan gin yutnon yo kabini timit do dimasi tobil kisak.

³² Lot dakon minatnikon yo noman tan̄ im̄gwit unun do nandani!

³³ Amin kinda iyi dakon egip egip an̄kutnok do nandisak kan, egip egipni pasil im̄disak. Mani amin kinda egip egipni paretjak kan, egip egipni kutnan̄ban tan̄ im̄disak.

³⁴ "Nak yan̄si dayisat, unun kalbi amin bamori dipmin pagakwal Pin̄kop da kinda abidanek kinda yip̄disak.

³⁵⁻³⁶ Minat bamori bret sok do plaua wasan̄akwal, kinda abidanek kinda yip̄disak."

³⁷ Pan̄detni da gen unun nandanek iyiwit, "Amin Tagi, unun yo morap dukon noman toni?"

Iyin̄ba yan yoyigit, "Amin kimakbi dakon bumjotni dukwan ton, sin̄gin unudon gin muwukgan."

18

Bisit dima yip̄neŋ do sakwabat kindakon abidanek tilak gen yagit

¹ Yesu da bisapmi bisapmi bisit anek dima kurak toni do tilak gen kinda yan yoyigit.

² "Kokup madep kindakon gen kokwin kila agak amin madep kinda egipgut. Unun Pin̄kop do dima pasalgit. Ae amin do nandan aban yo isali an̄akwa egipgut.

³ Unun kokupmon sakwabat kinda egipgut. Unun minat bisapmi bisapmi gen kokwin kila agak amin madepmon abin̄ abin̄ anek yan iyigit, 'Uwalno gen pikon yipmanek nak an̄kutna.'

⁴ "Bisap morapmi apban gen kokwin amin madep da an̄pulugok do kurak tagit. Mani don yan nandagit, 'Nak Pin̄kop do dima pasoldot ae amin do nandako yo isali an̄.'

⁵ Mani minat unun bisapmi bisapmi jigi namisak, do yumsi an̄pulugoken. Bisapmi bisapmi yan gin ap̄jak kan, tagisi dima nandakdisat.'

⁶ Amin Tagi da san̄benek yan yagit, "Gen kokwin kila agak amin yokwi unun da gen yagit unun do nandani.

⁷ Ji nian̄ nandan? Pin̄kop da iyi do manjigit amin kabi gildari gildari ae pilini pilini iyi do yan tidon, unun aripmi dima bo pan̄pulugosak? Bo jomjom an̄gek tepmi dima pan̄pulugosak? Unun dimasi!

⁸ Yan̄si dayisat, bisit yan ani kan, tepmisi pan̄pulugokdisak. Mani, Amin Dakon Monji miktimon ap̄jak bisapmon amin nandan gadatni ton̄ pindatjak, bo dima?"

Amin kilegi kind a gat amin yokwi kind a gat dakon tilak gen

⁹ Amin diwari iyi do amin kilegi yan nandane k amin diwari do nandaba piwit. Yesu da unun amin do tilak gen kind a yan yoyigit.

¹⁰ “Amin bamori bisit ak do Telagi Yut Madepmon wigigimal. Kind a unun Parisi amin, ae kind a unun takis timit timit amin.

¹¹ “Parisi amin unun agek iyi burikon da bisit yan agit, ‘Pin kop, amin yokwi diwari ekwan nak unuden amin dima, unun do nak ya yan gayisat. Kabo noknok, bo yokwi pakpak, bo yumabi agak amin, bo ae takis timit timit amin amon akdak, nak unuden dima.

¹² Nak Sonda kind a da butgwan bisap bamot gak do nandane k jap kelek egi egi asat. Ae yo morap timikdat unun kokwinikgo 10 kabi anakwa kabi kind a paret do yipman yipman asat.’

¹³ “Mani takis timit timit amin dubagikon agek but yokwi nandane k Kwen Kokup sintok do mayak tane k yan yagit, ‘Pin kop, nak yokwi pakpak, do bupmi nandan nabi!’”

¹⁴ Yesu da sanbene k yan yagit, “Nak yan si dayisat, amin kind a iyi do nandaban wugisak kan, Pin kop da unun amin abin yipdisak. Anek iyi do nandaba pan amin unun Pin kop da pawigikdisak. Do takis timit timit amin unun yutnikon to bil kin ek Pin kop da dabilon diwarini mini egipgut. Mani Parisi amin unun dima.”

Minat monjiyo Yesukon yopba opni

(Mt 19.13-15 ae Mk 10.13-16)

¹⁵ Amin da monji naknak Yesu da kisitni kwenikon wutjisak do panopgwit. Unun pindagek pandetni da kirinik yomgwit.

¹⁶ Mani Yesu da minat monjiyo iyikon apni do yoyin ek pandetni yan yoyigit, “Ji minat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinik yomni. Pin kop da Amin Kila Asak unun amin minat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon.

¹⁷ Nak asisi dayisat, amin kind a amin monin da Pin kop da Amin Kila Asak unun abidon unun da tilak dima abidoni kan, unungwan aripmi dima pigikdan.”

Kila amin kind a yoni morapmi Yesu gat gen yagimal

(Mt 19.16-30 ae Mk 10.17-31)

¹⁸ Kila amin kind a da Yesu yan iyigit, “Yoyin det tagisi, nak nian si anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁹ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pin kop kalonji gin unun amin tagisi.

²⁰ Gen teban unun gaga nandisal. ‘Minat eyo kili abi ji yumabi dima ani. Amin dima dapba kimotni. Yo kabo dima noni. Top gen yan ek amin isal dogin gen pikon dima yopni. Men dat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

²¹ Iyiban kila amin da yagit, “Nak monisogon da gen teban morap unun kisi guramik anan opgum.”

²² Gen unun yanban nandane k Yesu da yan iyigit, “Gak yo kalonisi kind a gin dima asal. Yo morapgo kisi yuman nan mudane k, unun dakon moneji yoni mini amin do yobi. Yan anakwa yogo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

²³ Yan iyiban kila amin unun yoni morapmisi do but yokwi madepsi nandagit.

²⁴ Yesu da amin unun kan ek yagit, “Yoni morapmi amin Pin kop da Amin Kila Asak unun da kagagwan pigik do antidok an.

²⁵ Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapman ek yoni morapmi amin unun Pin kop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁶ Amin da gen unun nandane k yawit, “Yan kan, nam in da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁷ Yanba Yesu da yagit, “Yo amin da aripmi dima agagi, unun Pin kop da aripmi tagi asak.”

²⁸ Yanban Pita da yagit, “Nin yo morapnin yopman ek gak nan gol awilgaman.”

²⁹ Yanban Yesu da yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap Pin kop dakon Amin Kila Agakni dakon pi do nandane k yutni, bo minatni, bo peni padik padikyo, bo menji

datni, bo ae monji gwayoni yopman detjak kan,

³⁰ on miktimon egipni bisapmon, Pinjkop da yo morapni yopman dekgwit unun si yapmanek morapmisi yoban timitdan. Ae bujon bisap madep noman tanban egip egip dagok dagogi mini abidokdan.”

Yesu da kimagek pidosak do yanban kosiri kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Mk 10.32-34)

³¹ Yesu da yabekbini 12 kabi timik iyi banjin yan yoyigit, “Nandani. Nin Jerusalem kikedaman. Kinapno gen morap kalip kombi amin da Amin Dakon Monji do mandawit unun kisisi bami ton akdan.

³² Amin da Amin Nwakiwari Kabi da kisiron yipba jigilagon da abin yipdan, ae yokwi animinek ilip sul imdan.

³³ Yan anek nap nan baljanek anakba kimotdisak. Mani gildat kapbi mudanakwa aeni kimoron da pidokdisak.”

³⁴ Panjetni gen unun dakon mibili dima nandaba pisawit. Mibili pasili tagit, do gen unun mibili nido yosok unun dima nandaba pisagit.

Yesu da dabili mini amin kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Mk 10.46-52)

³⁵ Yesu Jeriko kokup pap kin ankapmat anakwan dabili mini amin kinda da kosit ilejon yigek amin da monen imni do bisit yoyigit.

³⁶ Unun amin nandaban amin morapmi obin yapman kinakwa nandanek yan yoyigit, “Ji niban an?”

³⁷ Yanban iyiwit, “Yesu Nasaret amin da obigisak.”

³⁸ Iyinja yan tidanek yan yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

³⁹ Amin mibiltok opgwit unun da kirinik iminek tayanok yitjak do tebai iyiwit. Mani tebai sigin yan tidanek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

⁴⁰ Yanban Yesu agek amin unun abidan anopni do yoyigit. Yoyinban kapmat anapba Yesu da yan iyigit,

⁴¹ “Niansi angaben do nandisal?”

Iyinja yagit, “Amin Tagi, nak sintok do nandisat.”

⁴² Yanban Yesu da iyigit, “Dabilgo kilek tosak. Nandan gadatgo da anmilip asak.”

⁴³ Iyinja unudon gin dabili kilek tanban Yesu yolek Pinjkop ankisigit. Yan aban minat amin morap kisi da kanek Pinjkop ankisiwit.

19

Yesu Sakius da yutnon wigigit

¹ Yesu unun Jeriko kokup pap wigi yapmanek kik do agit.

² Unun kokupmon amin kinda egipgut mani Sakius. Sakius unun takis timit timit amin dakon amin madep kinda egipgut. Unun yoni morapmi amin kinda egipgut.

³ Yesu unun nianen amin kinda yan kok do pi tebai agit. Mani Sakius unun amin pisipmi, ae amin morapmi da muwugek kosit sopgwit, do Yesu kok do antidok agit.

⁴ Antidok agit do Sakius unun timtim yanek mibiltan kin pik kindap kindakon wigigit. Yesu unun onan abisak do tagi koken yanon da nandanek wigigit.

⁵ Wigakwan Yesu unun pik kindap akgiron abin kwen sintanek Sakius kanek yan iyigit, “Sakius, gak tepmi pi. Nak abisok gak da yutnon panji yitden dosi nandisat.”

⁶ Yan yanban Sakius da tepmi pin but galak nandanek Yesu abidanban yutnikon wigigimal.

⁷ Wigakwal pindagek amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, “Unun yokwi pakpak amin kinda da yutnon wigik.”

⁸ Yan yanakwa Sakius pidan agek Amin Tagi yan iyigit, “Amin Tagi, nandaki. Nak abisok yo kabi morapno kokwinik kabi bamori anakwa kabi kinda yoni mini amin do yoben. Ae amin kinda ankwalek yo kabini di timikgin kan, unun dakon kobogi do yo timikgin unun do yo 4 kabi gat sanbenek yomin yomin aben.”

⁹ Yanban Yesu da iyigit, “On amin kisi unun Abraham dakon monji kinda. Abisok Pinjkop da on yut amin kisi yokwikon ban timik mudosok.

10 Nido Amin Dakon Monji unun amin pasilbi yokwikon ban wisinjek timit do pigit.”

Oman monji 10 kabi monej timikgan dakon tilak gen

(Mt 25.14-30)

11 Gen unun yanban nandan egakwa Yesu tilak gen kinda yoyigit. Yesu unun Jerusalem kili kin ankapmat agit, ae amin da Pin kop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili unun kwan tokdisak yan nandawit do

12 yan yoyigit, “Amin tagi kinda kila amin madep man panek tobil abin don amin kabini kila asak do kokup dubagi kindakon kik do agit.

13 Amin unun kokup yip do anek oman monjini 10 kabi yan yoban apba gol monej tabili kinda kalon kalon do yomin yomin agit. Yan anek yoyigit, ‘Ji monej unun ban monej ilit pi anakwa tobil apben bisapmon unudon wigisak.’

14 “Mani kokup isalni da nandaba yokwi tok an ingwit. Yan nandawit do amin tagi unun kinakwan kokup amin di yabekba kin yawit, ‘Nin unun amin da kila amin madepnin egipjak do dima galak toman.’

15 “Mani kila amin madep man iba don tobil kokupnikon apgut. Kokupnikon abinek yan yagit, ‘Monej kokwinik yomgum oman monji unun yan yoba apba monej ilit pi aba nian da noman tawit unun do pindakgen.’

16 “Yanban kinda da mibiltok abinek yan yagit, ‘Amin tagi, nak gol monej tabilgo unun nan monej ilit pi abo tabili 10 kabi noman tawit.’

17 “Yanban amin madep unun da iyigit, ‘Gak oman monji tagisi! Pi tagisi agil! Yo moninisok mani kilani tagisi agil, do kokup pap 10 kabi kilani abi do man madep gamisat.’

18 “Ae oman monji unun da bunon nani da abin yan yagit, ‘Amin tagi, nak gol monej tabilgo unun nan monej ilit pi abo tabil 5 kabi noman tawit.’

19 “Yanban amin tagini da yagit, ‘Kokup pap 5 kabi kila aki do man madep gamisat.’

20-21 “Ae kinda da abin yan yagit, ‘Amin tagi, gol monej tabilgo oni. Gak teban

teban amin kinda yan gandisat. Yo amin da yopmangan unun gak da sigo timikdal. Ae jap amin da kwaokgan unun yo kisi sigo pasal. Yan asal do pasalek imal diwatjok kindakon waman yipbo tagit.’

22 “Yanban amin tagi da oman monji unun yan iyigit, ‘Gak oman monji wagil yokwisi! Gaga gen yosol unun dogin gen pikon gepben. Nak teban teban amin kinda ae amin da yo yopmangan timikdat, ae jap amin da kwaokgan unun pilikdat yan nandan namisal.

23 Gak mibili nido monejno benon dima yopgul? Benon yopgul tam ben da diwari sanben naminakwan abin unun kisi timikgom?’

24 Yan iyinek amin kapmatjok akgwit unun yan yoyigit, ‘Gol monej tabil unun gwayen amin monej tabilni 10 kabi tan iman unun do imni.’

25 “Yan yanban iyiwit, ‘Amin tagi, unun amin monej tabilni 10 kabi kili timak!’

26 “Yanba yan yagit, ‘Nandani. Amin morap yoni tan yoman unun sanbenek morapmi yomdisat. Mani amin kinda yoni mini kan, yo kalongok di tan iman unun gwayekdisat.

27 Mani uwalno nak da kila amin madepni dima egi yoben do nandawit, unun timik idon panabin dabilnokon dapba kimotni.’”

28 Yesu tilak gen unun yan mudanek aeni Jerusalem wigik do kosit wasagit.

Yesu Jerusalem kin altanek Telagi Yut Madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 19.29-21.38)

*Yesu Jerusalem kokup papmon pigigit
(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Jn 12.12-19)*

29 Yesu kin Betpage ae Betani pankapmat agit. Unun kokup bamot Henj Olipmon tomal. Unudon da pandetni bamori yabegek yan yoyigit,

30 “Jil ason kokup tosok unudon kinjil. Unudon kin kanbal donki bilagi kinda amin da kwenikon dima yikbi unun napmon anteban abi da akban konjil. Napmi witdalek anopjil.

³¹ Amin kinda da 'Donki nido witaldalgamal?'
 yan dayinban kan, yan iyinjil, 'Amin Tagi da
 pisok kinda ak do anek yosok.'"

³² Amin bamot yabekban kin pindakbal
 gen yoyigit da aripmon yan gin noman
 tawit.

³³ Aba donki bilagi unun witaldakwal
 donki unun dakon ami da yan yoyiwit,
 "Donki bilagi unun nido witaldalgamal?"

³⁴ Yanba yoyigimal, "Amin Tagi da pisok
 kinda ak do anek yosok."

³⁵ Amin bamot donki bilagi unun
 anobinek ilikba pigik dubakni donki
 kwenon yopmanek Yesu yipba unun
 kwenon yigit.

³⁶ Donkikon yigek kinakwan amin da
 ilikba pigik dubakni kosiron yalin anan
 kiwit.

³⁷ Anakwa Yesu abin flej Olip dakon kosit
 obandom nan pukwan unun ankapmat
 anakwan pandet kabini madepsi da wasok
 tapmimi ton morap aban pindakgwit unun
 do nandanek kisik kisik madepsi awit. Yan
 anek madepsi yan tidanek Pin kop ankwisiwit.

³⁸ Yan tidanek yan yawit:

"Kila Amin Madep on Amin Tagi da
 manon abisak, unun Pin kop da
 gisamigakwan abisak.

Kwen Kokupmon but yawot tosak.
 Pin kop Wikwisi ankwisino!"

³⁹ Yanakwa amin madep unun da
 bikbigon Parisi amin di akgwit unun da
 Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, pandetgoni
 kirinik yom."

⁴⁰ Iyinja yan yoyigit, "Nandani. Gen ka-
 gani sopni kan, tip da iyi yan tidokdan."

Yesu Jerusalem do kunam takgit

⁴¹ Yesu Jerusalem ankapmat anek kokup
 pap unun kanek kunam tagek

⁴² yan yagit, "Gak abisok but yawot
 dakon kosit kosol tam tagisi, mani unun
 pasili tanakwan dabilgo da aripmi dima
 kokdisal.

⁴³ Nandaki. Don bisap kinda noman
 tokdisak. Unun bisapmon uwalgo da gak
 anwasinek miktin panabin dam madep-
 gokon yopba tungan wigikdan. Anakwa teri
 teri da abin pandagat akdan.

⁴⁴ Anek gak gat ae minat amin gak da
 dam madepgan ekwan unun kisi wagisi
 tuwil pantasik akdan. Tuwilba tip notni da
 kwenon dima tan tan akdan. Nido Pin kop
 gagon kili abik, mani butgo dima pisak."

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit unun yolgut

(Mt 21.12-17 ae Mk 11.15-19 ae Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu Telagi Yut Madep da nagalon
 pigi amin monej ilit pi awit unun wasanek
 yolakwan abigiwit.

⁴⁶ Anek yan yoyigit, "Pin kop da papiakon
 gen yan tosok:

'Nak dakon yut unun amin da abin bisit
 annamni do tosok.'

Mani ji da kulabik aba

'kabo noknok dakon pasili tamo yombem
 asak.'"

⁴⁷ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon
 amin yoyin dekgit. Anakwan mukwa sogok
 amin dakon amin madep gat, ae gen teban
 yoyindet amin gat, ae amin dakon kila amin
 gat da Yesu nian anek anatan kimotjak yan
 do kosit wisiwit.

⁴⁸ Mani minat amin morapyo da geni
 nandak do galagi madepsi nandawit, do
 anakba kimotjak dakon kosit kinda dima
 kawit.

20

Yesu namin da man madep imgut

(Mt 21.23-27 ae Mk 11.27-33)

¹ Bisap kindakon Yesu da amin Telagi
 Yut Madep da nagalgwan yoyindet anek
 Gen Bin Tagisi yoyin tentenagit. Anakwan
 mukwa sogok amin dakon amin madep
 kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat, ae
 kila amin gat kisi da Yesukon abin

² yan iyiwit, "Namin da pi unun abi do
 yan mudan gamgut da yo unun asal? Ae
 namin da man madep gamgut?"

³ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nakyo kisi
 gen kinda dayiko kobogi nayini.

⁴ Jon telagi pakbi sogit bisapmon, pi
 agit unun Kwen Kokup dakon pi, bo amin
 dakon pi nan agit?"

⁵ Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anek
 yawit, " 'Kwen Kokup dakon pi' yan iyinen

kan, gen kobogi yan niyikdisak, 'Yan kan ji nido dima nandan gadan imgwit?'

⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan, do 'Amin dakon pi' yan iyinen kan, unun kisi tagi dima asak. Yan kan Jon dakon man bin anupbal ano minjat amin kabi madep da tip ban nindapdan.'

⁷ Yan nandane Yesus do gen kobogi yan iyiwit, "Nin dima nandaman."

⁸ Yanba Yesus da yoyigit, "Nakyo kisi namn da yan mudan namgut da pi asat unun dima dayiken."

*Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen
(Mt 21.33-46 ae Mk 12.1-12)*

⁹ Yesus da sanbenek tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek amin da monej pini di anek pi ami do bami di pan imni yan nandane pi unun da kisiron yipmanek miktim timi digwan bisap dubagi egip do kigit.

¹⁰ Kin egi don wain sop pakpak bisap kwan tanakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit. Mani pi kila awit amin da oman monji obisi anagek bami di dima iminek yolba kigit.

¹¹ Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekgit. Mani unun pi monji kisi obisi anagek yo yokwisi an iminek bami di dima iminek yipba kigit.

¹² Yan aba kinda gat yabekban kwan madepsi anagek maba wain pi da wanga pigigit.

¹³ "Yan aba wain pi dakon ami da yan yagit, 'Nak niansi aben? Nak monjino but dasi galak tan imisat unun nan yabekgo kwan nandaba wukwan imni bo.'

¹⁴ "Mani pi kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do amin on anagek wain pini nin do anawatnen.'

¹⁵ Yan yanek monji unun abidan maba wanga pigakwan anakba kimakgit.

"Ji nian nandan? Don pi dakon ami da abin pi kila amin niansi anyomdisak?"

¹⁶ Pi ami da abin unun pi kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa

wain pi unun amin njwaknjwari da kisiron yipdisak."

Yanban nandane amin da yan yawit, "Unun dimasi agagi!"

¹⁷ Yanba Yesus da amin pindagek yoyigit, "Yan kan Pinokop da papiakon gen kinda tosok unun dakon mibili nian? Gen unun yan:

'Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.'

¹⁸ Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan."

¹⁹ Yesus da tilak gen unun yanban gen teban yoyindet amin gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat da nin pabin nip do anek yosok yan nandawit. Yan nandane Yesus unudon gin abidokdosi nandawit, mani minjat amin kabi madep unun do si pasalgwit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej im do bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Mk 12.13-17)

²⁰ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da Yesus anman ak do pi madep awit. Yan anek amin di yabekba abin Yesus anman awit. Unun amin topmon da Yesus dakon gen nandan galak tawit. Sun kinda yanban abidan gapman dakon mibiltok amin madepmon yipno gen pikon yipjak yan do ankewal do awit.

²¹ Anek Yesus yan iyiwit, "Yoyindet, gen yosol ae yoyindet asal unun kilegisi asal yan nandan gadaman. Amin mani ton ae mani mini unun kisi gen bamisikon da Pinokop dakon anpak yoyin dekdal.

²² Do, nian nandisal, Sisa do takis imno tagi asak, bo dima?"

²³ Yanba Yesus da nianon da ankewal do awit unun pindak mudane yan yoyigit,

²⁴ "Monej tabili kinda noliba koko. On wup gat ae man mandabi gat unun namn dakon?"

Yanban iyiwit, "Sisa dakon."

²⁵ Yanba Yesu da yoyigit, “Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pinƙop dakon unun Pinƙop iyi do imdo.”

²⁶ Yanban miƙat amin morapyo da dabilon Yesu anƙewalno sun ƙinda yanban abidoneƙ yan dakon kosit ƙinda dima kawit. Geni kobogi yoyigit do nandaba nƙawarisi aban tayanƙok aƙgwiƙ.

*Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit
(Mt 22.23-33 ae Mk 12.18-27)*

²⁷ Sadyusi amin kabi di Yesukon apgwiƙ. (Sadyusi amin unun amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.)

²⁸ Unun da Yesu yan iyiwit, “Yoyinƙet, Moses da gen ƙinda yan mandagit: Amin ƙinda monji mini da kimotjak kan, sakwabatni padige da paban monji panalanjil. Yan aban peni diwatni ton da egipni.

²⁹ “Kalip peni padigeƙo 7 kabi egipgwiƙ. Peni mibiltok amin miƙat panek monji mini da kimakgit.

³⁰ Yan aban unun da buƙon nani da kwabatni unun panek monji mini da kimakgit.

³¹ Kimagakwan ae ƙinda da pagit. Peni padigeƙo 7 kabi kisi da panek monji mini egek kimakgwiƙ.

³² Ae don miƙat unun kisi kimakgit.

³³ Wili 7 kabi kisi da pawit, do pidot pidot bisap madepmon namin dakon miƙatni asak?”

³⁴ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Amin miƙtimon ekwan unun miƙat eyo anek ekwan.

³⁵ Mani amin kimoron da pidanek egip egipmon tagi egipni do kokwinikbi kabi unun bisapmon miƙat eyo dima akdan.

³⁶ Unun anelo da yan egipdan, do ae ƙinda gat aripmi dima kimotni. Unun kimoron da pidokdan, do Pinƙop dakon miƙat monjiyo egipdan.

³⁷ “Moses da kindap wal moniƙgok sogit unun do gen mandagit unun manjiƙek asisi nandan, amin kimoron da pidokdan. Moses da Amin Tagi do yan yagit, ‘Unun Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinƙop.’

³⁸ Pinƙop da amin kisi morap pindakban egip egipmi ton ekwan, do Pinƙop unun

amin kimakbi dakon Pinƙop dima, unun amin egip egipmi ton dakon Pinƙop.”

³⁹ Yanban gen teban yoyinƙet amin diwari da nandanek iyiwit, “Yoyinƙet, gen tagisi yosol.”

⁴⁰ Amin da Yesu gen ƙinda gat sanbenek iyik do pasalgwiƙ.

*Yesu da iyi dakon mibili do panƙewalgit
(Mt 22.41-46 ae Mk 12.35-37)*

⁴¹ Mani Yesu da yan yoyigit, “Amin mibili nido Kristo unun Dewit dakon monji yan yon?”

⁴² Dewit da iyi Kap Papiakon gen yan mandagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi

⁴³ don uwalgo kandap mibilgogwan yopbo gengo guramitdan.”’

⁴⁴ Dewit da Kristo unun Amin Tagino yan iyigit. Do nianon da Kristo unun Dewit dakon monji egisak?”

Gen teban yoyinƙet amin unun anpakni yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 11.37-54)

⁴⁵ Amin kisisi mirak pan egakwa Yesu da panƙetni yan yoyigit,

⁴⁶ “Ji gen teban yoyinƙet amin do pindak kimotni. Unun imal dubagi ban panek agip do galak ton. Ae yuman gwayek tamokon amin da gildat tagi yan yoyini do galagi nandan. Ae muwut muwut yutnon tamo tagisikon yit do galak ton. Ae jap noknok bisap madepmon tamo amin mani ton do tilak abi unudon yit do galak ton.

⁴⁷ Unun amin sakwabat panƙewalek yutni timikgan. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi an. Unuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi paktan.”

21

Yoni mini miƙat ƙinda da Pinƙop do paret agit

(Mk 12.41-44)

¹ Yesu pindak egakwan yoni morapmi amin Telagi Yut Madep dakon paret idapmon paretni yopgwiƙ.

² Ae kanjakwan sakwabat kinda unjun yoni mini, unjun da monej gimanjok bamori paret idapmon yopgut.

³ Aban Yesu da yagit, “Asisi dayisat, sakwabat yoni mini on da amin morap da paret yopman unjun yapmanjek monej madepsi yopmandak.

⁴ Amin morap unjun monejni morapmi tan yomanakwa diwari gin paret idapmon yopman. Mani on minjat wadak wadaksi anek monejni kisi yopmandak. Kili jap yumanj nosak monejni di dima tan iman.”

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mt 24.1-2 ae Mk 13.1-2)

⁵ Pandetni diwari da Telagi Yut Madep kanjek yawit, “Amin da tip kildani ton tagisi gat, ae yo diwari yo kildani tagisi Pinjokop do paret awit unjun ban antilim awit.”

Yanba Yesu da yagit,

⁶ “Yo on pindakgan unjun bisap kinda apdisak unjun bisapmon unjun dakon tip notni kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi manj mudokdan.”

Yesu da jigimorapmi altokdan do yagit

(Mt 24.3-14 ae Mk 13.3-13)

⁷ Yanban yan iyiwit, “Yoyindet, yo unjun ni bisapmonsni altokdan? Ni tilak da mibiltok altanakwan kanjek yo kili unjun altokdan yan nandanen?”

⁸ Yanba yan yoyigit, “Amin da panjekwalni do kan kimotni. Amin morapmi da nak da manon abinej ‘Nak unjun amin’, ae ‘Bisap madep kili kwanj tosok’ yan yokdan. Mani unjun amin dima yolni.

⁹ Amin morapmi emat an, bo gapman gat emat an, unjun dakon geni apba nandan kanj dima pasolni. Yo unjun da mibiltok altokdan. Mani mibi bisap madep unjon gin dima altokdisak.”

¹⁰ Sigin sanjenek yan yoyigit, “Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan.

¹¹ Wudip madepsi akdan, ae miktim dikon amin da jap do madepsi anek amin

diwari da kimotdan, ae amin morapmisi sot akdan. Ae kundukon tilak masi masimi mibili mibili altanakwa pindagek pasal nimmimikyo akdan.

¹² “Mani unjun yo morap dima noman tanakwa amin da ji timik yo yokwisi andamdan. Yan anek Juda amin da muwut muwut yutnon gen yan daminej dam tebanon depdan. Ae nak dakon man abin yip do anek ji timik panji depba kila amin madep gat ae gapman dakon mibiltok amin gat da inamon atdan.

¹³ Unjun bisapmon Gen Bin Tagisi yoyin tentenoni dakon bikbik pisanj damdisak.

¹⁴⁻¹⁵ Nak da naga gen dulumji panjagap anek nandak nandak tagisi damdisat. Dabo amin gen yan damni unjun da gen yoni unjun aripmi dima pabinj depni. Do ji disi kutnok do anek ni gen ban pantobil yomnen yan do nandaba kik dima ani.

¹⁶ Menji datji, ae padik padikji, ae yawi diwatji, ae notji unjunyo kisi da ji uwal da kisiron depba ji kabikon di si dikba kimotdan.

¹⁷ Nak dakon man jikon tosok do anek amin kisi da nandaba yokwi tok madepsi andamdan.

¹⁸ Mani busun dangwanji kinda aripmi dima tasik tokdisak.

¹⁹ Ji tebai agek egip egip bamisi abidoni.”

Yesu da Jerusalem yokwi tosok do yagit

(Mt 24.15-21 ae Mk 13.14-19)

²⁰ Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji pindakba emat amin da abin Jerusalem anjwasinej akba kan, yan nandani, kokup pap wagil tasik tosok dakon bisap kili unjun abisak.

²¹ Unjun bisapmon amin Judia miktimon egipni unjun pasal kabapganj tepmisi wugini. Amin Jerusalem egipni unjun winj wanga kini. Ae amin kokup pap da wanga egipni ae tobil kokup papganj dima pigini.

²² Unjun bisap unjun Pinjokop da amin do kobogi yokwisi yomdisak dakon bisap. Yan aban gen mandabi unjun kisi bami ton akdan.

²³ Unjun bisapmon jigim madepsi Juda miktimon noman tanakwan Pinjokop dakon

butjap amin da kwenon mokdisak. Do minjat monji kwapni ton, ae minjat monji mum non unun bupmisi.

24 Uwal da abin amin diwari emat agak sibaban dapba kimotdan. Ae diwari miktimi miktimi panji yopba oman amini do egipdan. Anakwa Amin Nwakwari Kabi da Jerusalem baman iktagildan. Unun amin da Jerusalem kilani anakwa Pinjop da bisap yipgut unun mudosak.”

Amin Dakon Monji apdisak

(Mt 24.29-31 ae Mk 13.24-27)

25 Yesu da sanbenek yan yagit, “Unun bisapmon tilak mibili mibili gildat dabilon, ae kanegon, ae gigon noman tokdan. Anakwa miktimon minjat amin kabi morapmi nandanakwa tap da madepsi tamaligakwan pasol pasol madepsi anek butni tagi dima tokdisak.

26 Kwen kundukon yo tebai ton unun da kwakwalitdan, do amin morapmi da jigi morap miktimon noman tokdisak do nandaba kik anek pasol pasol madepsi anek injam kimot akdan.

27 Unun bisapmon kanakwa Amin Dakon Monji gikwemon da tapmimni gat tilim madepni gat apdisak.

28 Yo morap unun wasanek altoni bisapmon Pinjop da ji timitjak dakon bisap kili unun kwan tosok, do ji pidan agek busunji kwen gwan pidan mudoni.”

Pik kindap kanek butji pisosak

(Mt 24.32-35 ae Mk 13.28-31)

29 Yesu da tilak gen kinda yoyinek yan yagit, “Ji pik kindap ae kindap morap kisi do pindatni.

30 Tami kaluk apmenon yopmanakwa pindagek gildat bisap kili unun abisak yan nandan.

31 Unuden gin yo morap dayit unun da altanakwa Pinjop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili kwan tosok yan si nandani.

32 “Nak asisi dayisat, amin unun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unun kisi altan mudokdan.

33 Kuntu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak.”

Panjetni kan kimotni do yoyigit

34 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji kan kimotni. Bisap morapmi pakbi teban nanek but upbal di abam. Ae on miktim dakon yo do nandaba kik di abam. Unuden da ji pabin depjak kan, unun bisap madep da but piso mini paron yan depban yokwaldan.

35 Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unun bisap madep altanban kokdan.

36 Bisapmi bisapmi kalugisi egek Pinjop da tapmim daban yo morap unun altokdan unun tagi yapni, ae Amin Dakon Monji da injamon tagi atni yan do bisit pi ani.”

37 Gildari gildari Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyin dekgit. Anek kalbi flej Olipmon yut kindakon panji pak pak agit.

38 Anakwan amin kisi da wisa dagokdosi pidan Telagi Yut Madepmon geni nandak do kin kin awit.

Yesu tepmi panek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 22-24)

22

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mt 26.1-5 ae 26.14-16 ae Mk 14.12 ae 14.10-11 ae Jn 11.45-53)

1 Bret Yisni Mini dakon bisap madep unun kwan tagit. Unun bisap do Yapyap Bilak yan yon.

2 Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da minjat amin kabi madep unun do pasalgwit, do Yesu nianon da abidanek anatan kimotjak unun do nandak nandak awit.

3 Anakwa Sunduk Judas da buron pigigit. (Mani kinda Iskariot yan iyiwit. Unun panjetni 12 kabikon nani kinda.)

4 Judas kwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin unun dakon mibiltok amin gat gen yawit. Nianon da Yesu kisitnikon yipjak yan do yan nandat awit.

⁵ Anek but galak nandanek moner di tagi gamner yan iyiwit.

⁶ Judas gen iyiwit unun nandaban tagi anakwan Yesu abidan kisitnikon yip do kosit wusik agit. Bisap kindakon Yesu amin morapmi gat dima egakwa unudon uwal da kisiron yipben yan do jomjom agit.

*Pañdetni bamori jap pañkosit agimal
(Mt 26.17-25 ae Mk 14.12-21 ae Jn 13.21-30)*

⁷ Unun bisapmon Bret Yisni Mini dakon bilak bisap madep noman tagit. Unun bisapmon Yapyap Bilak do sipsip bulagi ban dapmanan.

⁸ Do Yesu da Pita gat Jon gat yabegek yan yoyigit, "Jil kin Yapyap Bilak unun dakon jap pañkosit abal noner."

⁹ Yanban iyigimal, "Kin dukwan pañkosit anden do nandisal?"

¹⁰ Yanbal yan yoyigit, "Jil kin kokup papmon pigakwal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Unun amin da yut wigisagon jil unudon yol anan wiginjil.

¹¹ Wigi yut unun dakon ami yan ijinjil, "Yoyinet da yan yosok, "Nak gat pañdetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap noner dakon yut buri dukwan tosok?"

¹² Yan ijinbal yut buri madep kwen nani do dolikdisak. Unudon jap noknok tamo gat ae amin yityit tamo gat kisi ton. Unudon jap pañkosit anjil."

¹³ Yesu da gen yoyigit da aripmon yan gin pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap pañkosit agimal.

Yesu gat yabekbi kabini gat da mibi jap nawit

(Mt 26.26-30 ae Mk 14.22-26 ae 1Ko 11.23-25)

¹⁴ Jap noknok bisap anakwan Yesu jap noknok tamokon yabekbi kabini gat kisi yikgwit.

¹⁵ Yigek yan yoyigit, "Nak tepmi dima panek ji gat on Yapyap Bilak dakon jap noner unun do tagisi kili nandagim da sigin nandan egisat.

¹⁶ Nak yan dayisat, jap on ae dima noken. Yan anapbo wigi on jap dakon mibilisi

Pin kop da Amin Kila Asak kagagwan bami don noman tokdisak."

¹⁷⁻¹⁸ Yan yanek wain kinam abidanek Pin kop ya yan iyinek yagit, "Nak yan dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pin kop da Amin Kila Asagon don noken. Do abidanek disi kokwin anek noni."

¹⁹ Ae bret abidanek Pin kop ya yan iyinek bret unun pañdagan yominjek yan yagit, "On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni."

²⁰ Nanakwa ae wain kinam abidanek yan yagit, "Wain kinam on nak da ji gat sanbek sanbek kalugi asat unun dakon tilak. Nak yawino nan ji do tagaldat.

²¹ Mani uwal da kisiron nepjak amin nak gat kisi tamokon oni yikgamak.

²² Amin Dakon Monji nianon da kimotdisak do yanbi unun da tilak kimotdisak. Mani uwal da kisiron yipjak amin, awa!"

²³ Pañdetni gen unun nandanek notni yoyin yoyin anek yawit, "Nin kabikon da namn dasi akdisak?"

Mibiltok amin dakon gen

²⁴ Pañdetni da namn dasi mibiltok aminin egisak yan do gen emat awit.

²⁵ Aba Yesu da yan yoyigit, "Amin Nwakanwari Kabi dakon kila amin madepni unun man madepni ton, do iyi do nandaba wukwanek gen tebai yanek amin kabini kila an. Anek 'Nin amin dakon pañpulugokni ekwaman' yan topmon da yon.

²⁶ Mani ji yan dima egipni. Amin kinda jikon man madepni ton, unun amin monji kinda bunonsi altagit unun da tilagon egipjak. Ae kila aminji da oman monji da tilak egipjak.

²⁷ Nandani. Jap nosok amin da mibiltok amin bo jap pilikdak amin da mibiltok amin? Jap nanek yikdak amin unun da mibiltok amin asak. Mani nak ji da binapmon oman monjisi egisat.

²⁸ Pañkewal altan namgwit bisapmon ji nak dima nepman dekgwit. Nak gat kisi egipguman.

²⁹ Datno da nak kila amin madep egipben do yan mudan namgut, yan gin nak da

ji kila amin madep pi ani do yan mudan damisat.

³⁰ Do nak kila amin madep egipben bisapmon ji jap noknok tamonokon yigek jap pakbiyo akdan. Yan anek kila amin madep yiyit tamokon yigek Israel amin 12 kabi gen kokwin pi an yomdan.”

Yesu Pita da manji imjak do yagit
(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Jn 13.36-38)

³¹ Yesu da yan yagit, “Saimon, nandaki. Wit dakon sibi sibi tarapmikgan unuden Sunduk da nandan gadatgo ankewalban moki do yagit.

³² Mani nandan gadatgo dima mosak yan do bisit kili agim. Gak tobil apbi bisapmon notgoni panjeban abi.”

³³ Mani Pita da iyigit, “Amin Tagi, nak gak gat dam tebanon kinjek ae gak gat kisi kimotden do tagap tosot.”

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, “Pita, nak yan gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanakwan gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal.”

Yesu panjetni yo ni ban timigek kini unun do yoyigit

³⁵ Yan yanek panjet kabini yan yoyigit, “Ji nak da pino ani do yabekgim bisapmon, monej simi yik moni, ae yik madep, ae kandap gwilyo dima timikgwit. Unun bisapmon ji yo kabi do wadak wadak awit bo dima?”

Yan yoyinban iyiwit, “Dima.”

³⁶ Yanba yoyigit, “Mani abisok monej simi simi yik moniji tan daman kan, unun si timitni. Ae yik madepji kisi timitni. Ae emat agak sibani mini amin unun imal dubakni yuman nanek unun dakon monej ban emat agak sibani yumni.

³⁷ Pinjop gen papiakon gen kindan nak do mandabi unun bami noman tokdisak. Gen unun yan:

‘Amin da kanba amin yokwisi kindan agit.’ Yan si dayisat, gen morap nak do mandabi unun kisi bami noman tokdan.”

³⁸ Yan yanban iyiwit, “Amin Tagi, pindat! Nin emat agak sibani bamori oni.”

Yanba yoyigit, “Unun aripmi.”

Yesu flej Olipmon bisit pi agit
(Mt 26.36-46 ae Mk 14.32-42)

³⁹ Yesu bisap morapmi agit unuden gin kokup pap yipmanek flej Olipmon wigigit. Wigakwan panjetni kisi yolba wigiwit.

⁴⁰ Flejon wigi altanek panjetni yan yoyigit, “Panjkewalon dima moni yan do bisit ani.”

⁴¹ Yan yoyinjek dubagisok amin da tip maba kwan unun da aripmon kigit. Kinj njwakben anek bisit anek yan yagit,

⁴² “Dat, gak tagi nandisal kan, tepmi dima paken. Mani nak dakon galaktok dima yolgi. Gaga dakon galaktok yolgi.”

⁴³ Yanakwan Kwen Kokup anelo kindan da pin Yesu anteban agit.

⁴⁴ Yesu nandaban jig madepsi anakwan bisit tebai sigin agit. Yan anakwan kinjkinjni yawi da yan miktimon mawit.

⁴⁵ Bisit an mudanek pidan panjetnikon tobil kinj pindakban bupmi but yokwiyo madepsi nandawit do dipmin pakgwit.

⁴⁶ Yan pindagek yoyigit, “Nido dipmin pokgon? Panjkewalon dima moni yan do pidan bisit abit.”

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut
(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Jn 18.3-11)

⁴⁷ Yesu gen sigin yanakwan amin kabi madep kindan apgwit. Panjet 12 kabikon da kindan mani Judas unun da mibiltok aban apgwit. Unun da Yesu mandan nok do kapmatjok apgut.

⁴⁸ Mani Yesu da iyigit, “Judas, gak Amin Dakon Monji mandan nanek unun kosiron da uwal da kisiron yipdisal, ma?”

⁴⁹ Panjet kabi yo unun noman tok do aban kanek yan yawit, “Amin Tagi, emat agak sibani ban tagi dapnen?”

⁵⁰ Yan iyinjek kindan da emat agak sibani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji anagek mirakni amin tet nani mandaban dagan kigit.

⁵¹ Mani Yesu da yagit, “Yan dima a!” Yan iyinjek kisitni unun amin da miragon witjinban aeni kilek tagit.

⁵² Anek Yesu da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok

amin, ae kila amin gat Yesu abidok do apgwit unun yan yoyigit, “Ji emat agak siba gat ae kindap kirin gat timigek kabo noknok amin kindan yan abidok do aban, ma?”

⁵³ Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalon ji gat kisi egi egi agiman, mani nak dima abidawit. Mani abisok on ji dakon bisap. Abisok pilin tuk dakon tapmim da madepsi asak.”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.57-58 ae 26.69-75 ae Mk 14.53-54 ae 14.66-72 ae Jn 18.12-18 ae 18.25-27)

⁵⁴ Yesu gen unun yan mudanakwan abidan anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da yutnon awigiwit. Anakwa Pita kagisok da yolgit.

⁵⁵ Amin diwari unun yut da nagalon kindap sonjek yigakwa Pita yo kisi unun gat yikgwit.

⁵⁶ Yigakwa oman minjat kinda da Pita unun kindap da tenjenikon yikban kagit. Pakyanji kanek yan yagit, “On amin Yesu gat kisi egipgumal.”

⁵⁷ Mani Pita da wasip yanek yagit, “Minjat, unun amin dima nandan imisat.”

⁵⁸ Timisok di egek amin kinda da kanek yan iyigit, “Gakyo kisi unun da kabikon nani kinda.”

Iyiban Pita da yagit, “Nak dima!”

⁵⁹ Awa kalonji da tilagon egek amin kinda da tebaisi yagit, “On Galili amin kinda! Do asisi, on amin unun gat kisi egipgumal!”

⁶⁰ Mani Pita da yagit, “Gen yosol unun dimasi nandisat.” Gen unun yanakwan pup unudon gin yagit.

⁶¹ Yanban Amin Tagi da tobil Pita nomansi sinjanban kwanek kagit. Kanakwan Pita Amin Tagi da gen iyigit unun do nandagit: “Abisok kalbi pup gen dima yanakwa gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal.”

⁶² Pita unun do nandane nagalon da wanga pigi kunam madepsi takgit.

Yesu jikgo yanjan iminek anakgwit

(Mt 26.67-68 ae Mk 14.65)

⁶³ Yesu abidawit amin da Yesu abin yip do jigilak yan iminek baljawit.

⁶⁴ Anek imal nan dabili waman sopmanek yan iyiwit, “Unun namin da gikdak yan do kombi gen yan ka!”

⁶⁵ Ae abin yip do anek gen yokwi morapmi di gat kisi iyiwit.

Yesu gen kokwin amin kabi da inamon gen yan imgwit

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Jn 18.19-24)

⁶⁶ Wisa daganakwan Juda amin dakon kila amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat gen kokwin ak do muwukgwit. Muwugek Yesu gen kokwin tamokon anki yan iyiwit,

⁶⁷ “Gak asi Kristo kan, niyiban nandano.”

Yanba yoyigit, “Dayiken kan, ji aripmi dima nandan gadan namni.

⁶⁸ Ae nak da dayiken kan, kobogi aripmi dima nayikdan.

⁶⁹ Mani Amin Dakon Monji Pin kop Tapmim Ami da amin tet do kili unun yitdisak.”

⁷⁰ Yanban amin morap kisi da iyiwit, “Do asi gak Pin kop dakon Monji, ma?”

Iyiban yoyigit, “Ji bamisi yon. Nak unun mani.”

⁷¹ Yanban yawit, “On amin gulusunni dakon mibili nandak do amin di gat yan yomno nido apni? Iyi dakon gen kaga da kili unun yanban nandaman.”

23

Yesu Pailaron ananj kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Jn 18.28-38)

¹ Yan yanek unun amin kabi muwukgwit kisi da pidan Yesu iyin ilik anan Pailaron kiwit.

² Anki wasanek gen yan iminek yawit, “On amin da Israel amin kabi nin panupbal anek nin da Sisa do takis dima imnen do yosok. Ae iyi do nak kila amin madep kinda, nak Kristo yan yosok.”

³ Yan yanba Pailat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

⁴ Yan iyiban Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae minjat

amin morap egipgwit yan yoyigit, “Nak on amin dakon yokwini kinda dima kosot.”

⁵ Yanban gen tebaisi yan yawit, “On amin Juda miktim kisisi agek amin yoyin degakwan kwen wigik an. Galili miktimon da pi wasanek anakwan obin idon obik.”

Yesu Erot ron anan kiwit

⁶ Yanba nandanek Pailat da yoyigit, “On amin Galili amin kinda bo dima?”

⁷ Erot da Galili miktim kila agit, do Yesu unun Galili amin kinda yan yanba nandanek Pailat da Yesu yipban Erot ron kigit. Unun bisapmon Erot yo kisi Jerusalem egipgwit.

⁸ Erot da Yesu kanek tagisi nandagit. Bisap dubagisok amin da gen bini yanba nandagit, do Yesu da wasok tapmimi ton kinda aban koken kan tagisi yan nandagit.

⁹ Erot da Yesu dakon mibili nandak do gen morapmi iyigit, mani gen kobogi kinda dima yagit.

¹⁰ Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da kapmatjok agek gen yan im do pi tebaisi awit.

¹¹ Anakwa Erot gat emat amin kabini gat da jigilak gen yanek abin yipgwit. Anek paba pigik dubak kildani tagisi kinda nan pan iminek yipba aeni tobil Pailat ron kigit.

¹² Kalip Erot gat Pailat gat uwal anek egipgumal, mani unun bisapmon gin not agimal.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anan do yagit

(Mt 27.15-26 ae Mk 15.6-15 ae Jn 18.38-19.16)

¹³ Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila amin gat, ae amin kisi yan yoban opba

¹⁴ yan yoyigit, “Ji da on amin nagon anabin unun da amin kwen wigik ani do yoyisak yan nayan. Mani kisin egek unun yo morap dakon mibili nandak do iyit. Ji da gen morap yan iman unun nak da koko bami dima asak.

¹⁵ Ae Erot yo kisi yan gin nandanek aeni yipban ninon tobil abisak. Anan no kimotjak da tilak yokwi kinda dima agit kosot.

¹⁶⁻¹⁷ Yan do, nak yum baljanek yipbo kisak.”

¹⁸ Mani amin kisi da yan tidanek yawit, “On amin anakbi kimagakwan Barabas nan yipbi ninon apjak!”

¹⁹ (Barabas unun kalip amin kinda anakban kimakgit, ae Jerusalem kokup papmon Rom gapman gat emat wamgwit, unun do dam tebanon yipgwit.)

²⁰ Pailat da Yesu pulugan yipban kisak dosi nandagit, do minat amin kabi madep dakon buri moni do aeni gen yoyigit.

²¹ Mani aeni sigin yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakgit! Tilak kindapmon anakgit!”

²² Yan yanba aeni yoyinakwan kosiri kapbi anakwan yan yagit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit? Anan no kimotjak da arapmon yokwi kinda dima agit kosot. Do yum baljanek yipbo kisak.”

²³ Yanban amin da Yesu tilak kindapmon anan do tebaisi sigin yawit. Yan yanakwa Pailat dakon gen tapmimni manakwan

²⁴ amin dakon geni nandan yominek Yesu kimotjak do yan dagok agit.

²⁵ Anek amin dakon galaktok yolek amin unun kalip gapman gat emat wamgut, ae amin kinda anakban kimakban dam tebanon yipgwit, unun yipban kigit. Ae galaktokni yolek Yesu anakba kimotjak do emat amin da kisiron yipgut.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Jn 19.17-27)

²⁶ Emat amin da Yesu abidan anan kosiron kinakwa amin kinda kokup papmon kik do apban kawit, mani Saimon, unun Sairini kokupmon nani kinda. Saimon gen tebai iyinek tilak kindapni kwapmikon yipba guramigek Yesu yolban kiwit.

²⁷ Kinakwa amin morapmisi yolba kiwit. Anakwa minat diwari da yolek Yesu do bupmi kap kinda yanek kunam tagek yolgawit.

²⁸ Mani Yesu unun minat kabi tobil pindagek yan yoyigit, “Jerusalem dakon gwani, ji nak do kunam dima tatni. Disi gat ae minat monjiyosi gat do tatni.

²⁹ Bisap kinda apdisak unun bisapmon amin da yan yokdan, ‘Minat monji sun ekwan ae minat monji mini ae minat monji da mumi dima nanbi, unun kisik kisik ekwan.’

30 Unjun bisapmon amin da kabap yan yoyikdan,

'Ji tuwil ki man nin witjinba pasilnejl'

31 Wasok yokwi on kindap kalugi pakbini tonjon an kan, ae si kibidosagon nian ani?"

32 Emat amin da unjun bisapmon yokwi pakpak bamori gat kisi Yesu gat dapba kimotni do timik panpan kiwit.

33 Kinjek miktim tim kinda mani Busun Kidat unjudon Yesu tilak kindapmon anagek yokwi pakpak kinda amin tet do, ae kinda gwanden tet do yan dapgwit.

34 Anakwa Yesu da yagit, "Dat, diwarini wiririk yobi. Yo an unjun dima nandan pisanek an." Yan yanakwan emat amin da imalni namn da timitjak yan do wasok kinda awit.

35 Anakwa amin kan agakwa kila amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, "Amin diwari panpulugagit, do unjun asi Kristo, Pin kop da pini asak do manjigit amin kan, iyi tagi anpulugosak."

36 Yan yanakwa emat amin unjun kisi da abinek jigilak gen yan iminek wain isipmi iba nosak do

37 anek yan yawit, "Gak asi Juda amin dakon kila amin madep kan gaga anpuluga!"

38 Tilak kindapmon but piso gen kinda busunni da kwen yan mandawit: ON AMIN UNJUN JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

39 Yokwi pakpak kinda Yesu gat dapbi unjun da yanba yokwi tok anek Yesu yan iyigit, "Gak Kristo, ma? Gak gaga anpuluganek nityo kisi panpuluga!"

40 Yan yanban yokwi pakpak teri kinda anakbi unjun da gen tebai yan iyigit, "Gak Pin kop do dima pasoldol, ma? On amin da tepmi pasak nityo kisi yan gin pamak.

41 Nit asi yokwi agimak, do kobogi yokwi pamak, mani on amin yokwi kinda dima agit."

42 Yan yanek yagit, "Yesu, gak kila amin madep man paki bisapmon nandan nabi."

43 Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "Asisi gayisat, gak abisok nak gat Paradais kon egipdamak."

23:30: Os 10.8; PA 6.16 23:34: Kap 22.18; Ais 53.12 6.19-20; 10.19-20

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Jn 19.28-30)

44-45 Unjun bisapmon gildat dabil pilin tuksi agit, do 12 kilok anakwan miktim kisi pilin tuk anakwan kin pilindo 3 kilok agit. Anakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unjun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki timi bamori agit.

46 Anakwan Yesu unjun gen papmon da yan yagit, "Dat, wupno gak da kisiron yipmandat!" Yan yanek kimakgit.

47 Yan aban kanek emat amin dakon kila amin da Pin kop ankinjek yan yagit, "Asisi, on amin kilegisi egipgut."

48 Amin kabi madepsi yo noman tawit unjun pindat do apgwit unjun pindagek bupmisi nandanek tobil yutnikon kiwit.

49 Mani minjat amin morap nandan imgwit gat, ae minjat Galili da Yesu yolek apgwit unjun gat dubagikon da agek yo noman tawit unjun pindakgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Jn 19.38-42)

50-51 Amin kinda egipgut mani Josep. Unjun Juda dakon kokup pap kinda mani Arimatea unjudon nani. Unjun amin tagisi ae anpakni kilegisi. Ae unjun Pin kop da amin kila akdisak unjun do jomjom anek egipgut. Unjun Juda amin dakon gen kokwin amin kabikon nani kinda, mani gen kokwin amin kabi notni Yesu do nandak nandak awit ae yo awit unjun do but kalon dima agit.

52 Josep unjun Pailat ron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyinban nandan imgut.

53 Aban Yesu dakon bumjotni tilak kindapmon nan abidan abin imal kwakwagi kinda nan wamgut. Wamanek anki kimakbi tamo kinda kalip tipnan pasiwit, ae bumjot kinda unjudon dima yipbi, unjudon yipgut.

54 Sabat dakon yo panthagap ak bisap, Nengokon yipgut. Sabat bisap unjun kili wasok do agit.

55 Minjat Galili da Yesu gat apgwit unjun Josep yol ankinjek tip kinam unjun kawit. Ae

23:35: Kap 22.7-8 23:36: Kap 69.21 23:44-45: Ibr

Josep da Yesu dakon bumjotni nianjon da yipgut unjon kisi kawit.

⁵⁶ Kanjek yutnikon tobil kin bumjotnikon yop do marasin gat ae pakbi kibani tagisi gat panjosit awit. Mani Sabat dakon gen teban yolek yik yawot awit.

24

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-10 ae Mk 16.1-8 ae Jn 20.1-10)

¹ Sonda wisa dagokdosi minjat kabi unjon yo kibani tagisi kili panjosit awit unjon timigek tip kinamon kiwit.

² Kin kanba tip madep tip kinam soggut unjon kili antobilba kigit kawit.

³ Mani pigi Amin Tagi Yesu dakon bumjotni dima kawit.

⁴ Bumjotni dukwan tosok yan nandanjek but morap anek egakwa unjon gin amin bamori kapmatjok altanjek akbal pindakgwit. Unjon dakon imalni da mal dakon tentenji yombem madepsi tentenjawit.

⁵ Anjakwan minjat da pasol pasol madepsi nandanjek mukgwan gawagakwa amin bamot da yan yoyigimal, "Ji nido kimakbi tamokon amin egip egipmi ton unjon wisanj?"

⁶ Unjon idon dima egisak. Kili pidak. Galili miktimon egek gen kinda dayigit do nandani.

⁷ Yan dayigit, 'Amin da Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron yipba tilak kindapmon anakba kimotdisak. Ae gildat kapbi egi mudanjek aeni pidokdisak.'"

⁸ Yan yanbal nandanjek Yesu da gen kili yoyigit unjon do buri pisawit.

⁹ Buri pisanba tip kinamon da tobil kinjek yo pindak nandanjo awit unjon yabekbi 11 kabi gat, ae amin diwari gat kisi yoyiwit.

¹⁰ Minjat gen yoyiwit dakon mani unjon yan: Maria Makdala kokupmon nani, Joana, Maria Jems dakon menji, ae minjat notni diwari unjon kisi da yoyiwit.

¹¹ Gen unjon yoyinba yabekbi kabi da nandaba nugigi gen aban dima nandan yomgwit.

¹² Mani Pita pidan timtim yanek tip kinamon kin pagadanjek pindakban imal dagin tawit. Yan pindagek yutnon tobil

kinjek unjon yo morap nianjon da altawit yan do nandak nandak agit.

Amin bamori da Yesu Emeas kosiron kagimal

(Mk 16.12-13)

¹³ Unjon gildaron gin pandetni bamori Emeas kokupmon kik do kigimal. Emeas unjon Jerusalem da dubagisi, 11 kilomita da arip tosok.

¹⁴ Unjon amin bamot kinjek yo morap altawit dakon geni yan nandat agimal.

¹⁵ Yo morap unjon do yan nandat anek kinjakwal Yesu iyi opban kisi kiwit.

¹⁶ Dabil da kagimal, mani unjon Yesu yan dima kan nandanjo agimal.

¹⁷ Yesu da yan yoyigit, "Jil ni gen ban yan nandat anek kwamal?"

Yan yoyinban bupmi tomno dabiljo anek akgimal.

¹⁸ Kinda, unjon mani Kliopas, unjon da kobogi yan iyigit, "Dubagikon amin Jerusalem apgwit da ekwan unjon da bikbigon gak kalon dagin yo on bisapmon noman tan unjon dima nandal?"

¹⁹ Yanban Yesu da yoyigit, "Ni yo?"

Yanban yagimal, "Yesu Nasaret aminon yo altawit unjon do yomak. Unjon kombi amin kinda. Gen yagit, ae pi agit, unjon Pinkop da dabilon, ae amin kisi da dabilon, tapmimi tonsi aban kawit.

²⁰ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila aminin gat da Yesu gapman da kisiron yipgwit. Yan aba gapman da si anakba kimotjak do gen yan anteban anek tilak kindapmon anakba kimakgit.

²¹ Mani nin unjon amin Israel amin yokwikon ban pulugan nipdisak amin yanjon da nandan inguman. Unjon yo morap altanjekwa Yesu anakba kimakgit dakon gildatni abisok kapbi asak.

²² Ae nin da kabikon nani minjat di da gen njwakjwarisi niyinba nandanjan. Unjon wisa dagokdosi tip kinamon kin

²³ Yesu dakon bumjotni dima tanban kanjek tobil abin yan niyimal, 'Nin kin dipmin yombem kinda kanapno anelo da yan niyen "Unjon kalugi egisak.'"

24 Yan niyinja notnin di da tip kinamon kin yo minjat da niyen yan gin tanba pindan. Mani Yesu iyi dima kan.”

25 Yan yanbal Yesu da amin bamot yan yoyigit, “Jil nandan kokwinjil tagi mini. Kombi amin da gen morap yawit unun butjilon da tepmi dima nandan gadamal.

26 Kristo mibiltok tepmi madep panek don Pin kop da man madep imjak, jil unun dima nandamal, ma?”

27 Yan yanek Moses gat ae kombi amin morap dakon gen gat ban wasanek Pin kop da papia morapmon gen iyi do mandabi unun dakon mibili yoyin tenjenagit.

28 Kokup unun kik do agimal unun ankapmat anakwa Yesu da sanbenek kik do yan agit.

29 Mani amin bamot da kirinjik iminek yan iyigimal, “Pilin tokdisak do gak nit gat egipnen.” Yan iyinbal amin bamot gat kisi yutnon wigiwit.

30 Wigi jap noknok tamokon yigek bret abidan Pin kop ya yan iyinek bret pudanek yomgut.

31 Yan aban amin bamot dabilni pisanban kan nandanjo agimal. Yan anakwal unudon gin pasilakwan ae sanbenek dima kagimal.

32 Anakwan amin bamot yan yagimal, “Kosiron Pin kop da papiakon gen ton dakon mibili niyinkwan butnit madepsi pidan.”

33 Amin bamot yan yanek unudon gin tobil Jerusalem kigimal. Kin pan det 11 kabi gat ae notni diwari gat muwuk egipgwit unun pindagakwal

34 yan yawit, “Amin Tagi kili pidak da Saimon altan imik!”

35 Yan yanba amin bamot da yo kosiron altawit unun do yoyinek yagimal, “Bret pudanekwan unudon kan nandanjo amak.”

Yesu pan detni kabikon altan yomgut

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Jn 20.19-23)

36 Unun dakon gen yan nandanek egakwa Yesu bikbik nikon altan yominjek aagit. Agek yan yoyigit, “But yawot jikon tosak.”

37 Yan yanban amin wup kinda da agek yosok yan nandanek wuripdagek pasalgwit.

38 Pasalakwa yan yoyigit, “Ji nido pasalek but bamot an?”

39 Kisit kandapyono do pindakgit. Nak naga akdat. Giptimno abidanek nandabit. Nak kidat sabamyono ton do nandani. Amin wup unun kidat sabamyoni mini.”

40 Yan yoyinek kisit kandapyoni yoligit.

41 Yolinban pindagek kisik kisik madep awit, mani but morap nandanek nandaba bami dima agit. Yan nandanakwa yoyigit, “Jikon jap di ton?”

42 Yanban tap kilap kili pan kubit abi timisok kinda iminba

43 abidanek nanban kawit.

44 Kanakwa yan yoyigit, “Nak ji gat egipguman bisapmon yan kili dayigim: Moses da gen tebanon, ae kombi amin da genon, ae Kap Papiakon nak do gen mandabi da ton unun kisisi bami altan mudokdan.”

45 Yan yanek Pin kop da papiakon gen ton unun dakon mibili nandaba pisoni do panpulugagit.

46 Anek yan yoyigit, “Pin kop da papiakon gen yan mandabi: Kristo unun tepmi panek gildat kapbi egek kimoron da pidokdisak.

47 Aban pan det kabini da unun da manon but tobil dakon gen gat, ae diwari wiririt dakon gen gat yoyin tenjenanba amin miktimi miktimi ekwan unun da nandakdan. Pi unun Jerusalem kokup papmon da wasanek akdan.

48 Ji unun yo morap altawit unun pindakgwit, do unun dakon gen bin minjat amin morapyo yoyin tenjenokni.

49 Nandani! Dat da yo dam do yan teban tok agit unun nak da jikon yabetdisat. Ji tepmi dima kinjek kokup papmon egakwa Pin kop dakon tapmim Kwen Kokup da jikon pikdisak.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Ya 1.9-12)

50 Yan yoyinek pan detni mibiltan yominjek Betani kokupmon kiwit. Kin unudon kisiri panenagek gisam yomgut.

51 Gisam yominjakwan gin pan detni yopman degek Pin kop da anan Kwen Kokup wigigit.

⁵² Wigikwan gawak iminek tobil kisik
kisik madepsi nandanek Jerusalem kiwit.

⁵³ Kin Telagi Yut Madepmon sanbek
sanbek egek Pin kop ankiwit.

Gen Bin Tagisi Jon da Mandagit

But piso gen

Jon unun pandet 12 kabikon nani kinda. Amin da Jon do Yesu da butdasi galak tan imgut amin unun yan nandan. Unun Jon dagin 1 Jon, 2 Jon ae 3 Jon gat ae Panalon Abi gat kisi mandagit.

Jon da Yesu pi masi masimi morapmi agit unun kisi dima mandagit do yosok. Mani Yesu unun asi Mesaia, Pinjop da minjat aminyo yokwikon ban timitdo manjigit amin, yan nandanen do pi madep diwari agit unun banjin mandagit.

Gen Bin Tagisi on mandagitgwan Jon da Yesu do yan yosok, "Pinjop dakon Gen da amin daganek amin nin da binapmon egipgut." Jon da minjat aminyo da Yesu Pinjop dakon Monji yansi nandan gadan imni do nandanek mandagit. Jon da Yesu nandan gadan iman amin unun egip egip teban abidokdan yansi nandanek mandagit (20.31 do koki).

Jon papiakon yo diwari pindakgaman unun yan: Minjat aminyokon yo morap ton unun ban timigek Yesu da tilak gen yagit unun ban mandagit. Do mirim, ae pakbi, ae bret, ae tenjen, ae wain obi, ae sipsip kila amin unun dakon gen pindakgaman.

Gen da amin daganek amin bikbigon egipgut

(Kilapmi 1)

Gen egip egipmi ton da amin dagagit

¹ Yo morap dima altanakwa wasok wasogikon Gen unun egipgut. Gen unun Pinjop gat egipgumal, ae Gen iyi Pinjop unun.

² Unun kalipsigwan yo morap dima altanakwa Pinjop gat egipgumal.

³ Pinjop da unun Gen nan gin yo morap kisisi wasan mudagit. Kosit njawakwari kindakon da yo kinda dima noman tagit.

⁴ Iyi unun egip egip dakon malunsi egipgut. Unun egip egip da amin tenjenan yomgut.

⁵ Anakwan unun tenjen da pilin tukgwan tenjenanban pilin tuk da dima aban kimakgit.

⁶ Pinjop da amin kinda yabekban apgut, unun mani Jon.

⁷ Unun da abin amin kisisi geni nandan iminek tenjen nandan gadan imni do tenjen dakon but piso gen yagit.

⁸ Jon iyi tenjen dima. Unun da tenjen dakon but piso gen gin yagit.

⁹ Tenjen bamisi unun miktimon pinjek minjat amin morapyo tenjenan yomisak.

¹⁰ Gen unun miktimon pin egipgut. Miktin gat ae yo morap miktimon ton unun iyi wasagit, mani miktimon ekwan miktin amin da nianen amin kinda yan dima kanba pisagit.

¹¹ Iyi da kokupmon apban dabini da dima abidawit.

¹² Mani amin morap not an iminek mani nandan gadan imgwit amin, unun amin Pinjop dakon monji gwayonisi ani do yagit.

¹³ Unun menj datyo da yawikon da dima altawit. Ae amin da galak togon da dima. Pinjopmon da altawit.

¹⁴ Gen unun amin daganban nin gat egipguman. Egakwan Dat da monji kaloni yabekban pigit unun dakon tilimni kagiman. Nandan yawot ae anpak bamisi unun aminon tugagit.

¹⁵ Unun dakon mibili Jon da madepsi yan tidanek amin yan yoyigit, "Nak unun amin dakon mibilni do yan kili dayigim, 'Unun amin nak da bujon abisak, mani nak dima altanapbo kilisi egipgut, do nak njawpmandak.'"

¹⁶ Nandan yawot unun aminon tugagit da tosok, do nin kisisi gildari gildari panpulanganakwan gisami ton ekwaman.

¹⁷ Nido Pinjop da Moses iyinban gen teban nimgut, mani nandan yawot gat ae anpak bamisi unun Yesu Kristokon da apgut.

¹⁸ Pinjop unun amin kinda da dimasi kagit. Mani Monjisi kaloni, Datni da kap-

matjok egisak, unun da Pinjok dakon mibili kili noligit.

Jon telagi pakbi sogok da gen yagit
(Mt 3.1-12 ae Mk 1.7-8 ae Lk 3.15-17)

¹⁹ Juda amin Jerusalem egipgwit unun da mukwa sogok amin ae Liwai amin yabekba Jonon kin yan iyiwit, “Gak nianjen amin kinda?”

²⁰ Yanba Jon da iyi dakon mibilni dima ankisibigit. Yan tentenajek yan yoyigit, “Nak Kristo dima.”

²¹ Yanban iyiwit, “Yan kan gak namin? Gak Elaija bo?”

Yanba yoyigit, “Dima.”

Aeni iyiwit, “Gak kombi amin unun apjak do jomjom aman, unun bo?”

Yanba yoyigit, “Dima.”

²² Yanban iyiwit, “Gak namin? Gak da gen kobogi niyinjbi kin amin yabekba abiman yoyino. Gak gaga do namin yan yosol?”

²³ Iyinja Jon da kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen kinda yagit unun da aripmon yan yoyigit,

“Nak amin kinda miktim amin da aripmi dima egipmi timon da yan tidanek yan yosot, ‘Amin Tagi dakon kosit yulba kilegisi asak.’”

²⁴ Parisi amin da unun amin yabekba apgwit.

²⁵ Unun amin da Jon sanbenek yan iyiwit, “Gak Kristo dima, ae Elaija dima, ae unun kombi amin dima kan, nido amin telagi pakbi son yomisal?”

²⁶ Yan yanba Jon da yan yoyigit, “Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat, mani amin kinda ji da bikbigon akdak, unun amin ji dima nandan iman.”

²⁷ Unun nak da manjikon noldak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witdalgen.”

²⁸ Jon gat gen yan nandat awit unun Betani kokupmon Jordan Pakbi usugap tet unudon awit. Jon unudon egek amin telagi pakbi son yomgut.

Yesu unun Pinjok dakon Sipsip Moninji

²⁹ Gildat kinda do Jon da Yesu iyikon opban kanek yan yagit, “Kabit, on Pinjok

dakon Sipsip Moninji. Unun miktim amin dakon diwarini wiriridak.

³⁰ On amin do nak kili dayigim, ‘Amin kinda nak da bunon abisak unun da nak si nwapmandak, nido nak dima altanapbo kilisi egipgut.’

³¹ Nak naga dima nandan ingum, mani Israel amin kabi da unun amin kan nandanyo ani do anek telagi pakbi son yominek apgum.”

³² Jon yan tentenajek aeni yagit, “Nak kanapbo Telagi Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak Kwen Kokup da Yesukon pigit.”

³³ Nak naga unun amin dima nandan ingum. Mani Pinjok da nak telagi pakbi son yoben do yabegek yan nayigit, ‘Gak kanbi Telagi Wup amin kinda da kwenon pin yikban kan yan nandaki, unun amin da amin Telagi Wup nan telagi pakbi son yomdisak.’

³⁴ Unun amin nak naga kagim, do yansi dayisat, unun amin unun Pinjok dakon Monji.”

Yesu wasanek panjetni timikgit

³⁵ Gildat kinda do Jon gat panjetni bamori gat unudon gin akgwit.

³⁶ Agek Yesu obinjakwan kanek yan yoyigit, “Kabit, on Pinjok dakon Sipsip Moninji!”

³⁷ Jon da gen unun yanban nandanek panjetni bamot Yesu yolgimal.

³⁸ Yolakwal Yesu da tobil pindagek yan yoyigit, “Yo ninan wisamal?”

Yanban yan iyigimal, “Rabai, gak dukon egisal?” (“Rabai” unun gen dakon mibili unun “Yoyinjet.”)

³⁹ Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Jil abin konjil.”

Yan yanban kin yutni kagimal. Kanek pilindo 4 kilok agit do Yesu gat egipgwit.

⁴⁰ Amin bamot Jon dakon gen nandanek Yesu yolgimal, kinda mani Andru unun Saimon Pita dakon padige.

⁴¹ Andru Yesu yipmanek unudon gin Saimon wisin kan yan iyigit, “Nin Mesaia kili kaman.” (“Mesaia” dakon mibili unun “Kristo”).

⁴² Yan iyinek abidan anan Yesukon kin altanbal Yesu da Saimon kanek yan iyigit, “Gak Saimon, Jon dakon monji. Bunon amin da Sipas yan gayini.” (“Sipas” unun dakon mibili unun “Pita*”)

Yesu da Pilip gat Nataniel gat yan yomgut

⁴³ Wisa dagokdo Yesu Galili Provinskon kik do anek Pilip kan kwan yan iyigit, “Abin nak nol.”

⁴⁴ Pilip unun Betsaida kokupmon nani, Andru gat Pita gat dakon kokup isalni.

⁴⁵ Pilip unun kin Nataniel kan kwan yan iyigit, “Moses da gen teban papiakon amin kindo do gen mandagit, ae kombi amin da gen mandawit, unun amin kili kan kwan. Unun Yesu, Nasaret kokupmon amin, Josep dakon monji.”

⁴⁶ Yanban Nataniel da iyigit, “Yo tagi kindo Nasaret kokupmon tagi dima altogi nandisat.”

Yanban Pilip da yan iyigit, “Abinek ka.”

⁴⁷ Yesu da Nataniel apban kanek Nataniel do yan yagit, “Kabit, Israel amin bamisi kindo abisak. Unun amin topni minisi.”

⁴⁸ Yanban Nataniel da Yesu yan iyigit, “Nian anek nak dakon mibilno nandisat?”

Yan yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Pilip dima yan gaminakan gak pik kindap mibilon yigaki kili gandat.”

⁴⁹ Nataniel unun gen nandanek yan kwok yan agit, “Yoyin det, gak Pin kop dakon Monji. Gak Israel amin dakon Kila Amin Madep.”

⁵⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da gak pik kindap mibilon yikbi gandat yan gayiko unun do anek nandan gadan namisal. Don unun si yapmanek wasok nwan warisi pindatdisal.

⁵¹ Nak asisi gayisat, don Kwen Kokup wital kinakan kokdisal. Kanaki Pin kop dakon anelo kabi da Amin Dakon Monjikon wikwan pangin akdan.”

**Yesu man madepni pidanbisi
yan koni do wasok tapmimi
ton agit**

2

(Kilapmi 2-4)

Yesu da yanban pakbisi da wain dagawit

¹ Pi agak bamori mudanakwal Kana kokup, Galili miktimon minat pakpak kindo dakon sonok madep kindo awit. Aba Yesu dakon menji da kin pindakgit.

² Yesu gat pandet kabini gat kisi yan yoba opba unun minat pawiron kisi egipgwit.

³ Egek wain nan mudanba Yesu menji da yan iyigit, “Wain kili mudan.”

⁴ Yanban Yesu da iyigit, “Men, gak da nak diwat dima nayiki. Abisok unun nak dakon bisap dima.”

⁵ Yanban menji da oman amin yan yoyigit, “Yo kindo do dayinban kan unun ani.”

⁶ Pakbi tibit madep daman 100 lita da tilak tip ban wasanbi 6 kabi yan tawit. Juda amin da anpakni yolek Pin kop da dabilon kilek tok do unun pakbi tibit ban kolen son ani do tawit.

⁷ Yesu da oman amin yan yoyigit, “Ji pakbi kolen tibirikon tagalba pikwan.” Yoyinban yan aba genikon win tugawit.

⁸ Yan aba yoyigit, “Ji diwari kolen panpan jap noknok kila aminon pankit.” Yoyinban panki imgwit.

⁹ Pakbisi da wain dagagit do jap noknok kila amin da ankilik kok do nan nandaban galagisi agit. Oman amin pakbi kolewit unun da Yesu da yo agit unun kawit, mani kila amin dima kagit, do wili minat pagit unun yan iban

¹⁰ opban yan iyigit, “Mibiltok wain galagisi yomno morapmi nanakwa, don wain isaliban yomno non. Kositnin yan tosok, mani gak wain tagisi pan kutnanbi tan ban bunon don yomisal.”

¹¹ Unun wasok tapmimi ton Yesu da Kana kokup Galili miktimon unudon mibiltoksi wasanek agit. Yan anek tilimni yolinban pandetni da unun kanek nandan gadan imgwit.

¹² Yesu Kana kokup yipmanek menji gat padige kabi gat ae pandet kabini gat Kapaneam kokupmon kin unudon gildat kabi kindo egipgwit.

* **1:42:** Nin da genon ‘Pita’ dakon mibili unun ‘Tip.’ **1:45:** GT 18.18; Ais 7.14; 9.6; Jer 23.5; Esi 34.23 **1:49:** Mt 14.33; 16.16; Mk 3.11 **1:51:** WW 28.12 **2:4:** Jn 7.30; 8.20 **2:12:** Mt 4.13

Yesu da Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit amin yolgıt

(Mt 21.12-13 ae Mk 11.15-17 ae Lk 19.45-46)

¹³ Juda amin dakon Yapyap Bilak kapmat tanakwan Yesu Jerusalem kigit.

¹⁴ Kiñ Telagi Yut Madep unun da nagalgwan pigı pındakban amin monej ilit pi awit. Amin diwari unun bulmakau, sipsip ae minam ban monej ilit pi awit. Anakwa amin diwari da tamonikon yigek monej kulabik aba pındakgit.

¹⁵ Yan pındagek nap diwat diwat timigek unun ban amin ae bulmakau ae sipsip kisi baljan yolban telagi yut yipmanek wanga abigıwit. Yan anek Rom dakon monej ban Telagi Yut Madep dakon monej kulabik an an awit amin dakon monejni wiririkban kinakwa tamoni panıobilgit.

¹⁶ Anek minam ban monej ilit pi awit yan yoyigit, “Minamji timik wanga panabigit! Ji da kulabik aba Datno dakon yut monej ilit tamo yombem dima asak!”

¹⁷ Yanban panıetni da gen kinda Pinıkop da papiakon tosok unun do nandawit. Gen unun yan tosok: “Gak dakon yut do galagisi nandısat, unun do anek unun yut da tagisi tosok do pini asat.”

¹⁸ Juda amin da yo agıt unun kanek yan iyıwit, “Ni wasok tapmimi tonı kinda nan nolıñbi kanek gak yan mudan gamıñbi da unun yo asal yan gandanen?”

¹⁹ Yanba Yesu da gen kobogı yan yoyigit, “On telagi yut tuwilba gıldat kapbi da butgwan nak da kaluk witjikdisat.”

²⁰ Yanban Juda amin da yawit, “Nin bilak 46 kabı da butgwan telagi yut on agıman. Gak da gıldat kapbi dogın witjik do yosol, ma?”

²¹ Mani telagi yut unun iyı dakon gıptım do yagit.

²² Don Pinıkop da Yesu kimoron nan aban pidagit unun bısapmon panıetni da gen unun yagit unun do nandawit. Anek Pinıkop dakon gen gat ae Yesu da gen yagit kisi do nandaba bamisi agıt.

Yesu da amin morap kisi dakon mibilni nandanı mudosok

²³ Yesu Yapyap Bilagon Jerusalem kokup papmon egıpgut bısapmon amin morapmi da wasokni tapmimi tonı madepsi aban pındagek nandanı gadanı imgıwit.

²⁴⁻²⁵ Mani Yesu da mibilni nandanı mudagit, do but unun do dima yopgut. Amin kinda da amin dakon mibilni iyıñdetjak do dima nandagit, nido iyı amin dakon butni kili pındak mudagit.

3

Yesu Nikodemus gat gen yagımal

¹ Parisi amin kinda egıpgut mani Nikodemus. Unun Juda amin dakon kila amin kinda.

² Unun amin kalbi kinda Yesukon kiñ altanı imınek yan iyıgit, “Yoyıñdet, amin kinda Pinıkop gat gadat gadat dima asak tam, gak da wasok tapmimi tonı asal unun arıpmi dima aban. Do gak yoyıñdet kinda Pinıkopmon da apgul yan nandanı gamamanı.”

³ Yanban Yesu da gen kobogı yan iyıgit, “Nak asisi gayısat, amin kinda aeni dima altosak kan, Pinıkop dakon Amin Kila Agakni arıpmi dima kosak.”

⁴ Iyıñban Nikodemus da iyıgit, “Amin pelanı kili abi kinda da nianı anek aeni altosak? Menı da butgwan pigek aeni tagı altosak?”

⁵ Yanban Yesu da iyıgit, “Nak asisi gayısat, amin kinda pakbi ae Telagi Wupmon dima altosak kan, Pinıkop da Amin Kila Asagon arıpmi dima pigısak.

⁶ Aminon da altanı unun amin, ae Wupmon da altanı unun wup.

⁷ Gak aego altoki dosi gayıt unun do dima wirıpdakgi.

⁸ Mirım unun galaktokni yolek dukwan dukwan tagini kisak. Wuwigı nandanı manı dukwan da abısak ae dukwan kisak unun dima kan pisomanı. Amin morap Wupmon da altonı unun yan ginı.”

⁹ Yanban Nikodemus da iyıgit, “Unun nianıon da noman tonı?”

¹⁰ Yanban Yesu da kobogı yan iyıgit, “Gak Israel amin dakon yoyıñdet kinda da yo morap on dima nandabi pisosok, ma?”

11 Nak asisi gayisat, nin yo si nandaman unun do yoman, ae yo si pindakgiman unun do yan tenjenok aman. Mani dayino ji gen unun timit do dima galak ton.

12 Nak miktimon yo ton unun do dayiko nandaba bami dima asak. Yan an do Kwen Kokupmon yo ton unun do dayiko nianji anek nandaba bami asak?

13 Amin kinda da Kwen Kokup dimasi wigigit. Amin Dakon Monji Kwen Kokup da pigit unun dagin wigigit.

14 Kalip Moses da miktim kibiri timon tunon amin anenakit, yan gin amin da Amin Dakon Monji anenotdan.

15 Anenakba nandan gadan imni amin unun kisisi egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

16 “Pinjkop amin miktimi miktimi ekwan unun do but dasi galak tan yominek Monji kalonji yomgut. Unun do nandan gadan imni amin Tipdom do amin dima ani. Egip egip dagok dagogi mini do amin ani.

17 Pinjkop da Monji minjat aminyo anpakni kokwin anek gen pikon yopjak do miktimon dima yabekgit. Yokwikon ban timitjak do yabekban pigit.

18 Monji nandan gadan iman amin unun kobogi yokwi dima timitni. Mani nandan gadagi mini amin unun Pinjkop dakon Monji kalonji dakon mani dima nandan gadan iman, do kobogi yokwi timitni dakon yan dagok kili anyobi.

19-20 Kobogi yokwi timitdan dakon mibili unun yan: Tenjeni da miktimon tenjenanban amin da anpakni yokwi noman toni do pasalek tenjeni manji iminek pilin tuk do galak tawit.

21 Mani gen bami panek egisak amin unun tenjenikon abisak. Abinek tenjenikon egakwan amin da kanba Pinjkop da anpulanban anpak tagisi asak.”

Jon da Yesu dakon mibili yan tenjenagit

22 Unun da kwenon Yesu gat panjetni gat Judia miktimon kiwit. Panji panjetni gat egek amin telagi pakbi son yomgut.

23 Anakwan Jonyo kisi amin telagi pakbi son yomgut. Aion kokupmon pakbi

morapmi tawit do amin unudon apba telagi pakbi son yomgut. Aion unun Salim kokup da kapmatjok tosok.

24 (Unun bisapmon Jon dam tebanon dima yipbi.)

25 Unun bisapmon Jon dakon panjetni gat ae Juda amin kinda gat gen emat awit. Ni kosiron da pakbi sonjek Pinjkop da dabilon tagi kilek togi yan do gen emat awit.

26 Anek Jon dakon panjetni da kin Jon yan iyiwit, “Yoyidet, amin unun Jodan Pakbi teri kinda gak gat egek mibilni yanbi nandagiman, abisok amin kisisi da unun aminon kwa telagi pakbi son yomisak.”

27 Yanba Jon da yan yoyigit, “Pinjkop Kwen Kokup egisak unun da amin kinda do pi kinda dima imisak kan tagi dima asak.

28 Nak kalip gen yagim unun disi nandan, unun yan: ‘Nak Kristo dima. Pinjkop da nak yabekban mibiltan iminek abisat.’

29 Wili kinda da minjat kinda pasak kan, minjat unun iyi do pasak. Panjakwan wili dakon notni da agek mirak yopmanek geni nandanek kisik kisik asak. Abisok kisik kisik da nak da buron tugosok.

30 Unun dakon man da wukwisi tosok, anakwan nak dakon man da pinji tosok.

31 “Amin kwen da pigit unun da amin morap kisi yapman mudosok. Miktim amin unun on miktim dakon, ae nandak nandakni unun on miktim dakon. Amin Kwen Kokup da pigit unun da amin morap kisi yapman mudosok.

32 Unun da yo morap pindak nandanyo agit unun do yan tenjenok asak, mani amin da nandaba bami dima asak.

33 Geni do nandaba bami asak amin unun Pinjkop da gen bami yosok yan nandan gadan.

34 Amin unun Pinjkop da yabekban apgut unun Telagi Wupni tagapmisok dima, tugok tugogisi tan imisak, do Pinjkop dakon gen yan tenjenosok.

35 Dat da Monji but dasi galak tan iminek yo morap kilani asak do unun da kisiron yopgut.

³⁶ Amin morap Monji nandan gadan iman unun amin egip egip dagok dagogi mini abidon. Mani amin morap Monji dakon gen dima guramikgan unun amin egip egip dima abidoni. Pinjkop dakon butjapni unun aminon toktogisi tosok.”

4

Yesu da Samaria minjat kinda gat gen yagimal

¹⁻² Yesu da amin telagi pakbi son yoban panjetni morapmisi awit, yan Parisi amin da gen bini nandawit. Jon da panjet timikgit dakon tilakni unun yapgut yan amin da yanba nandawit. (Yesu iyi telagi pakbi dima son yomgut, panjetni da son yomgwit.)

³ Yesu da Parisi amin da gen bino kili nandan namen yan nandane Judia Provins yipmanek tobil aeni Galili Provinskon kigit.

⁴ Galili kik do Samaria Provins binap nan kigit.

⁵ Kin Samaria dakon kokup pap kinda mani Sika unudon kin altagit. Sika unun da kapmatjok miktim tim kinda tosok, unun miktim tim kalipsigwan Jekop da monji Josep do ingut.

⁶ Pakbi gapma kinda Jekop da kalip wayikgit unun miktimon tagit. Gildat binap anjakwan Yesu kosit agipgut do warari nandane unun pakbi gapma da ilenikon yik yawokgit.

⁷ Yik yawogakwan Samaria minjat kinda pakbini kolek do apgut. Apban Yesu da yan iyigit, “Pakbi tagi kolek nabi noken?”

⁸ (Panjetni jap yum do kokup papmon kili kiwit.)

⁹ Yanban Samaria minjat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin kinda, ae nak Samaria minjat kinda, do nido pakbi nabi noko yan nayisal?” (Minjat unun mibili yan do yagit, Juda amin da Samaria amin gat not dima anek egipgwit.)

¹⁰ Yanban Yesu da iyigit, “Gak Pinjkop da but galak yo amin do isal yomisak unun nandisal tam, ae namin da pakbi nabi noko yan gayik unun nandisal tam, iyinbi unun amin da pakbi egip egipmi ton tagi gaban.”

¹¹ Yanban minjat da yan iyigit, “Amin tagi, gak pakbi tibitgo mini, ae pakbi gapma unun dubagi. Do gak pakbi egip egipmi ton unun dukon nan anapbi?”

¹² Babiknin Jekop da pakbi gapma on nin do nimgut. Jekop iyi gat ae monjini gat on gapmakon pakbi kolek nawit, ae bulmakau sipsipyoni gat kisi nawit. Gak da Jekop yapmandal, ma?”

¹³ Yanban Yesu da iyigit, “Amin morap on pakbi nanek ae pakbi do akdan.”

¹⁴ Mani nak da amin kinda do pakbi ibo nosak kan, ae pakbi do dima akdisak. Nak da pakbi iben unun da butnikon pakbi dabil kinda mudok mudogi mini tan imdisak. Pakbi dabil unun da egip egip dagok dagogi mini imdisak.”

¹⁵ Yan yanban minjat da Yesu yan iyigit, “Amin tagi, unun pakbi nam. Nabi nanek pakbi do dima aken. Anek bujon pakbi kolek do idon sanbenek dima apben.”

¹⁶ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kin ego iyinbi tobil apjil.”

¹⁷⁻¹⁸ Yan yanban iyigit, “Nak eno mini.”

Yanban Yesu da iyigit, “Gak kalip amin pan kwinit abi kosiri 5 agit, da abisok amin yikgamal unun ego dima. Gak eno mini yan bamisi yosol.”

¹⁹ Yanban minjat da yan iyigit, “Amin tagi, gak kombi amin kinda yan gandsat.

²⁰ Samaria amin nin dakon babiknin on ilenon Pinjkop gawak imgwit. Mani Juda amin ji da yan yon, Jerusalem gin kinjek Pinjkop gawak imnen kan tagisi.”

²¹ Yanban Yesu da iyigit, “Minjat, nak gen gayisat unun nandabi bami asak. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Dat gawak imim unun on ilenon dima tokdisak, ae Jerusalemyo kisikon dima tokdisak.

²² Samaria amin ji Pinjkop dakon mibili pakyanisi dima nandane gawak iman. Amin yokwikon ban timit timit dakon kosit unun Juda amin ninon tosok do yanbi, do nin Pinjkop bamisi nandane gawak imaman.

²³ Mani bisap kinda apjak, ae kili abik, unun bisapmon amin Telagi Wup da tapmimon da, ae anpak bamisikon da Dat

gawak imdan. Dat da unuden amin da gawak imni do galak tosok.

²⁴ Pinjop iyi unun Wup, unun do anek gawak iman amin unun Telagi Wup da tapmimon da, ae anpak bamisikon da gawak imni kan unun kilegisi.”

²⁵ Yan yanban minat da Yesu yan iyigit, “Mesaia, mani Kristo yan iyan, unun don apjak yan nandisat. Unun da abin unun morap niyin pannten an mudokdisak.”

²⁶ Yanban Yesu da iyigit, “Nak gak gat gen yomak nak unun amin mani.”

²⁷ Yesu gen yan yanakwan unudon gin pandetni da tobil abin kanba Yesu minat kinda gat gen yanbal pindagek wiripdakgwit. Mani “Gak yo nido galak tosok?” bo “Nido on minat gat gen yomal?” yan kinda da Yesu dima iyiwit.

²⁸ Anakwa minat unun pakbi tibitni yipmanek tobil kokup papmon kinjek amin yan yoyigit,

²⁹ “Ji abin amin kinda koni. Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak. Unun Kristo bo?”

³⁰ Yoyinban kokup pap yipmanek Yesukon apgwit.

³¹ Kosiron abinakwa pandetni da Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gak jap di na.”

³² Mani yan yoyigit, “Nak japno ton, unun jap dakon mibili ji dima nandan.”

³³ Yoyinban pandetni da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Amin kinda da jap panabin imik bo?”

³⁴ Yanakwa Yesu da yan yoyigit, “Pinjop nak yabekban pigim unun dakon galak-tokni yolek pi namgut unun an mudoken unun da japno asak.

³⁵ Ji da yan yon, ‘Kanek 4 kabi mudanakwan jap pakpagi.’ Mani nak da yan dayisat, ji sintanek jap pi do pindak mudoni. Jap morap unun kili bami tan mudan.

³⁶ Jap bami pakpak amin unun tomni timikdak. Jap bami panmuwukdak unun egip egip dagok dagogi mini do panmuwukdak. Yando, jap kwaot kwaot amin gat ae jap bami pakpak amin gat kisi da kisik kisik tagi anjil.

³⁷ Yando, gen kinda yon unun bami, ‘Amin kinda da jap kwaokdak, ae kinda da bami pasak.’

³⁸ Ji pigaga kinda pi dima awiron jap bami pani do nak da yabekgim. Amin da pi madepsi awiron ji da pini dakon bami pan.”

³⁹ Minat da, “Unun amin da yo morap kalip agim unun nayin mudak” yan yanban nandanek Samaria amin morapmi unun kokup papmon nani da Yesu nandan gadan imgwit.

⁴⁰ Yan awit do Yesukon abinjek “Gak nin gat egipner” yan iyinba gildat bamori unun kokupmon egipgwit.

⁴¹ Egek amin morapmisi Yesu iyi dakon geni nandanek nandan gadan imgwit.

⁴² Anek minat yan iyiwit, “Gen yanbi nandanek nandan gadan imaman. Mani unun dogin dima. Nin da nin iyi dakon gen nandanek yansi nandan, unun amin asi miktin amin morap yokwikon ban timit timit amin yan nandan.”

Yesu da amin madep kinda dakon kila amin dakon monji anmilip agit

⁴³ Yesu unun gat gildat bamori egi mudanek unun kokup yipmanek Galili Proviskon kigit.

⁴⁴ Yesu iyi gen kinda yan yagit, “Kombi amin kinda iyi da miktimon amin da dima nandaba wikwan iman.”

⁴⁵ Galili amin unun kisi Yapyap Bilak bisapmon Jerusalem kokup papmon egek Yesu da yo morap agit unun pindak nandanjo awit, do Yesu unun Galili kin al-tanakwan but galagon da abidawit.

⁴⁶ Yesu aeni Galili miktimon Kana kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon unun da wasok aban pakbisi unun da wain dagagit. Kana kokupmon kila amin madep dakon kila amin kinda egipgut. Monji Kapaneam kokupmon sot agit.

⁴⁷ Unun kila amin da Yesu Judia yipmanek Galili abik unun dakon geni nandanek Yesukon kinjek monji sot an pal kimot do agit unun anmilip asak do bisit tebai iyigit.

⁴⁸ Iyınban Yesu da yan iyigit, “Ji wasok tapmimi ton mibili mibili dima pındatni kan, nandan gadat dima akdan.”

⁴⁹ Yanban kila amin da yan iyigit, “Amin tagi, monjino dima kimagakwan tepmi piki.”

⁵⁰ Yanban Yesu da iyigit, “Gak kiki. Monjigo egipdisak.”

Yanban kila amin Yesu da gen yagit unun do nandaban bamı aban tobil kigit.

⁵¹ Tobıl kınakwan pi monjini da apba kosiron domdom anek yan iyiwit, “Monjigo sot yipmak da tagi egisak.”

⁵² Yanba yoyigit, “Ni bisapmon sotni yipman dek?”

Yanban iyiwit, “Apma gildat tobil do 1 kilok giptimi kindap sogit unun yawokgit.”

⁵³ Yanba datni da yan nandagit, apma unun bisapmonsı Yesu da yan nayigit, “Monjigo egipdisak.” Yan nandaneke iyi gat ae amin kabini yutnıkon egıpgwit unun gat kısı nandan gadat awıt.

⁵⁴ Yesu Judia yıpmanek Galılı kın wasok tapmimi ton unun aban kosıt bamot agıt.

Yesu da Pinƙop gawak imim bisap madepmon amin yoyın dekgıt

(Kılapmi 5-10)

5

Yesu da Betesda Pakbi İdapmon amin kında anmılıp agıt

¹ Egı don Juda amin dakon jap nokok bisap madep kında altanakwan Yesu Jerusalem kigit.

² Jerusalem kokup papmon pakbi idap kında tosok, İbru genon da Betesda yan yon. Unun pakbi idap tip dam madep dakon wigat kında mani Sipsip Wigat unun da kapmatjok tosok. Pakbi idap ilenıkon yık nandat yut 5 yan ton.

³⁻⁴ Unun yık nandat tamokon sot amin morapmi egıpgwit: dabilı mini amin, ae kandapmi yokwi amin, ae kidarı alek tanbi amin kısı egıpgwit.

⁵ Amin kında egıpgut unun sotni tan imınakwan gın egakwan bilak 38 agıt.

⁶ Yesu da unun amin pagakwan kanek sot kılısı agıt yan nandaneke iyigit, “Gak gıptıngo kilek tosak do nandısıl?”

⁷ Yanban sot amin da kobogı yan iyigit, “Amin tagi, pakbi da wayın asak bisapmon amin kında da nak anpulugan pakbi idapmon abıgı dima nepmandak. Nak pigık do anapbo amin dıwarı da nwapmanek pigı pigı an.”

⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Gak pidan yalıı potgo timıgek kosıt agıt!”

⁹ Gen yan iyınakwan unudon gın amin unun gıptimi kilek tanban yalıı potni timıgek kosıt agıpgut.

Yo unun Sabat bisapmon altagıt,

¹⁰ do Juda amin da kilek tagıt amin yan iyiwit, “Abısok unun Sabat bısap. Gak gen teban yapmanek yalıı potgo timıgek agısıl.”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Amin unun nak anmılıp ak unun da yan nayık, ‘Gak pidan yalıı potgo timıgek kosıt agıt!’ ”

¹² Yanban iyiwit, “‘Gak pidan yalıı potgo timıgek kosıt agıt!’ yan unun namın da gayık?”

¹³ Yesu amin morapmi da bıkbıgon da kılı kigit, do kilek tagıt amin unun namın da iyigit unun dima nandagit.

¹⁴ Don Yesu da Telagı Yut Madep da naganon pigeke amin unun kanek yan iyigit, “Nandaki, gak kilek tal. Yo yokwi sanbenek dima aki. Aki kan sot agıl unun yapmanek yo jıgısı da altan gamdisak.”

¹⁵ İyınban amin unun kın Juda amin yan yoyigit, “Yesu da nak anmılıp agıt.”

¹⁶ Yesu unun Sabat bisapmon yo yan agıt, do Juda amin da wasaneke yo yokwi anımgwit.

¹⁷ Mani Yesu da yan yoyigit, “Datno yık nandarı mini pi agıt da anan obısak, ae nakyo kısı yan gın asat.”

¹⁸ Yesu Sabat dakon gen teban yapgut, ae unun gın dima, Pinƙop unun naga dakon Datno yan yanek nak Pinƙop gat arıp yan nandagit. Unun yagit do Juda amin da mibıltoke anakba kimotjak do nandawıt unun sı yapmanek wagılsı anatan kimotjak yan nandaba teban tagıt.

Piŋkop dakon Monji unun yan dagok anibi

¹⁹ Juda amin da yan nandanakwa Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Monji unun iyi da nandak nandagon yo kind a aripmi dima asak. Datni da yo asak unun kanek unun nan gin asak. Dat da pi asak, Monji kisi yan gin asak.

²⁰ Dat da Monji but dasi galak tan iminek yo morap asak unun Monji yolisak. Wasok agit unun si yapmanek Dat da wasok masi masimi yoliban ji unun pindagek tamtam yokdan.

²¹ Dat da amin kimakbi paban pidanakwa egip egip yomisak, unuden gin Monji da namin amin do egip egip yom do nandisak unun iyi dakon galaktok yolek yomisak.

²²⁻²³ Dat da amin kind a dakon anpakni dima kokwinikdak. Amin da Dat do man madep iman, yan gin Monji do man madep imni do anek amin kokwin agak pi kisi morap unun Monji do imin mudagit. Amin kind a Monji man madep dima imisak kan, Dat Monji yabekban pigit ununyo kisi man madep dima imisak.

²⁴ “Nak asisi dayisat, amin kind a nak dakon gen nandanek Dat yabekban pigim unun nandan gadan imjak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. Unun amin gen pi tamokon dima atjak. Unun kimot yipmanek egip egip kili abidosok.

²⁵ Nak asisi dayisat, bisap kind a apdisak, ae kili abik, unun bisapmon amin kimakbi Piŋkop Monji dakon gen nandanek egip egip abidokdan.

²⁶ Nido Dat unun iyikon egip egip tosok, do Monji kisi iyikon egip egip tan imjak do yan dagok agit.

²⁷ Monji unun Amin Dakon Monji egisak, do Dat da yan mudan iban gen kokwin asak.

²⁸ Nak da gen yosot unun do but morap dima ani. Bisap kind a apdisak, unun bisapmon amin morap kimakbi kokupmon pokgon unun Monji dakon gen nandanek

²⁹ wanga kin mudokdan. Anpak kilegi awit amin unun pidanek kalugi egipdan. Ae anpak yokwi awit amin unun pidanek gen

kokwin tamokon kwa gen kokwin amin da pasilni do yoyikdisak.”

Amin diwari kisi da Yesu dakon mibili yawit

³⁰ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak naga da nandak nandagon yo kind a aripmi dima aben. Datno dakon gen nandanek gen kokwin asat. Naga dakon galaktok yolek dima asat, Dat nak yabekgit unun dakon galaktok yoldat, do gen kokwin kilegi asat.

³¹ “Pi asat unun jonigek naga do yan tenjenok aben kan, amin da nak dakon gen tagi dima nandan teban toni.

³² Mani amin kind a egisak ununyo kisi nak da pi asat unun jonigek yan tenjenok asak. Nak nandisat, gen yan tenjenok asak unun bamisi yosok.*

³³ “Ji da amin yabekba Jonon kwa Jon da nak do yan kwok bamisi agit.

³⁴ Miktin amin kind a da nak dakon gen anteban asak unun da yo madep dima asak. Mani ji yokwikon ban pulugan kini yan do Jon da yan kwok agit unun do dayisat.

³⁵ Jon unun lam kind a da yan sonjek tenjenagit. Ji bisap pisipmisok unun dakon tenjeni do galak tawit.

³⁶ “Mani pi asat unun yo kind a da jonigek nak do yan tenjenok asak unun da Jon da yan kwok agit unun yapmandak. Yo unun pi morap Datno da an mudoken do namgut unun. Unun anapbo asi Dat da nak yabekban pigim unun nandaba bamisi asak.

³⁷ Datno nak yabekban pigim unun da iyi pi asat unun jonigek yan tenjenok asak. Ji tekni bisap kind a dima nandawit, bo tomni bisap kind a dima kawit.

³⁸ Dat dakon geni ji dima abidon, nido amin yabekban pigit unun dima nandan gadan iman.

³⁹ Piŋkop da papiakon gen ton unun da egip egip dagok dagogi mini niman ji yan nandan. Yando, ji pini tebaisi anek manjinek nandan kokwinik mudon. Unun papia da nak do yan kwok asak,

⁴⁰ mani ji da egip egip dagok dagogi mini abidok do nagon ap do dimasi galak ton.

5:19: Jn 5.30   **5:22-23:** Jn 5.27; Ya 10.42; Pil 2.10-11; 1Jn 2.23   **5:24:** Jn 3.15-18   **5:29:** Dan 12.2; Mt 16.27; Ya 24.15   **5:30:** Jn 5.19; 6.38   * **5:32:** Yesu da Piŋkop Datni do yosok.   **5:36:** Jn 3.2; 14.11   **5:37:** Mt 3.17; Jn 5.32; 8.18   **5:39:** Lk 24.27

41 “Nak amin da man madep namni do gen unun dima yosot.

42 Mani nandan damisat, ji Pinjok do but dasi dima galak tan iman.

43 Nak Datno da manon apbo ji da nak dima abidon. Mani amin kinda da iyi da manon apjak kan, ji tagisi abidoni.

44 Ji notji da man madep damni do nandan, mani Pinjok kalonji da man madep damjak do dima nandan. Ji yan anek nianjon da nandan gadat ani?

45 “Nak Daron kinjek ji gen pikon depdisat yan dima nandani. Moses da ji panpulugosak yan nandan teban ton, mani dima. Moses da iyi gen pikon depdisak.

46 Moses da nak do gen mandagit. Geni do nandaba bami asak tam, nakyo kisi nandan gadan nabam.

47 Mani unun gen mandagit unun do nandaba bami dima asak, do nikon da nak dakon gen do nandaba bami asak?”

6

*Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut
(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Lk 9.10-17)*

1 Don Yesu Galili Pakbi idap teri kinda do wigigit. (Unun pakbi idap mani kinda Taiberias.)

2 Yesu da wasok tapmimi ton anek sot amin panjilek aban kawit, do amin morapmisi da bunjon yolgwit.

3 Yolakwa Yesu ilenjon wikwan panjet kabini gat yikgwit.

4 Unun bisapmon Juda amin dakon Yapyap Bilak Madep kwan tagit.

5 Yesu amin morapmisi apba pindagek Pilip yan iyigit, “On minjat amin kabi do bret dukon ban yuman yomno noni?”

6 (Pilip si ankewalek kok do yan iyigit. Yesu unun yan aken yan unun iyi kili nandagit.)

7 Yanban Pilip da kobogi yan iyigit, “Nin monej 200 danari ban bret yuman yomno amin kalon kalon da bret jimjimjok kinda aripmi dima timik timik agagi.”

8 Yanban panjetni kinda mani Andru, unun Saimon Pita dakon padige, unun da Yesu yan iyigit,

9 “Monjisok kinda oni unun dakon bret timi 5 bali ban wasanbi unun gat ae tap kilap bamori gat tan iman. Mani on minjat amin morapyo do yomno aripmi dima asak.”

10 Yanban Yesu da yagit, “Yoyinba minjat aminyo pabin yitni.” Unun timon jon tim madep tagit. Wili 5 tausen yan da tilak pabin yikgwit.

11 Yik mudanakwa Yesu da bret timigek Pinjok ya yan iyinek amin yikgwit unun do yoban galaktokni da aripmon nawit. Ae tap kilap timigek yan gin agit.

12 Jap nanba aripmi anakwa Yesu da panjetni yan yoyigit, “Jap diwat nan diwaran unun kisi timik panmuwutni. Jimjimi kinda dima tan yokwi toni.”

13 Yan yoyinban bret timi 5 bali ban wasanbi nan diwarikgwit unun yik madep 12 kabi simlba tugawit.

14 Yesu da unun wasok tapmimi ton aban kanek amin da yan yawit, “Asisi, Pinjok da kombi amin miktimon yabet do yagit oni.”

15 Amin da Yesu unun kila amin madepnin egi nimjak do anteban anen yan nandanakwa Yesu da butni pindak mudagit, do yopmanjek iyi gin tobil ilenjon wigigit.

Yesu pakbi idap kwenon baman baman kigit

(Mt 14.22-33 ae Mk 6.45-52)

16 Pilin pilindo panjetni pakbi idapmon pigiwit.

17 Anakwa pilin tanakwan Yesu dima opban kan iyi gin bot kindakon wigek Kapaneam kokupmon kik do pakbi idap bina nan kiwit.

18 Kinakwa mirim madepsi anakwan pakbi madepsi tamaligkit.

19 Anakwan panjetni pakbi wayigek 5 bo 6 kilomita da tilak kinjek kanakwa Yesu pakbi idap kwenon baman baman bot da kapmatjok opban kanek pasalgwit.

20 Pasalba Yesu da yan yoyigit, “Nak da naga obisat. Ji dima pasolni.”

21 Yan yanban Yesu boron wisak do but galaksi nandawit. Boron wikwan unun bisapmon gin kokup kik do nandawit bot unudon akgit.

Amin da Yesu wisawit

22 Gildat kinda do miñat amin kabi madep pakbi idap teri kinda do egipgwit unun sigin egipgwit. Egek yan nandawit, apma bot kalonji kinda gin tagit, mani Yesu unun boron panjetni gat dima wigiwit. Panjetni dagin wigek kiwit.

23 Yan nandanek egakwa bot diwari Taiberias kokup da apgwit. Abin Amin Tagi da bret gisamigek yoban nawit, unun kokup da kapmatjok panabin akgwit.

24 Anakwa amin da Yesu gat panjetni gat dima ekwan yan pindakgwit, do bot timigek Kapaneam kokupmon Yesu wisin kok do kiwit.

Yesu unun Kwen Kokup dakon bret

25 Kin pakbi idap teri kinda Yesu kankwaw yan iyiwit, “Yoyinjet, gak ni bisapmon idon abil?”

26 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Asisi dayisat, ji bret dabo nanek butji tugawit unun do anek nak wisin anan oben. Wasok tapmimi ton doliko pindagek unun tilak dakon mibili nandawit, unun do anek dima oben.

27 Ji jap tan yokwi togit pak do pi dima ani, egip egip dagok dagogi mini dakon jap unun pak do pi ani. Jap unun Amin Dakon Monji da damdisak. Yan asak do Pinjok Dat da tilak agit.”

28 Yanban iyiwit, “Nin nianji anek Pinjok dakon pi anen?”

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Pinjok dakon pi unun yan: Ji Pinjok da amin yabekban apgut unun nandan gadan imni.”

30-31 Gen unun yanban yan iyiwit, “Babiknin da miktin kibiri timon mana nawit. Unun dakon gen Pinjok da papiakon yan mandabi da tosok:

‘Kwen Kokup dakon bret amin do yoban nawit.’

Do gak nian abi? Tilak tapmimi ton nianansi kinda nan abi kanek nandan gadan gamnen?”

32 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Asisi dayisat, Kwen Kokup dakon bret Moses da dima damgut. Datno da Kwen Kokup dakon bret bamisi ji do damisak.

33 Amin Kwen Kokup da pinj miktimon miñat amin morapyo do egip egip yomisak unun Pinjok dakon bretni.”

34 Yanban iyiwit, “Amin tagi, unun bret bisapmi bisapmi nin do nibi.”

35 Yanba Yesu da yoyigit, “Nak naga egip egip dakon bret. Amin kinda nagon apjak kan, jap do ae sanbenek dima akdisak, ae amin kinda nak nandan gadan namjak kan, pakbi do ae sanbenek dimasi akdisak.

36 “Nak yan dayit, ji nak kili nandawit mani sigin dima nandan gadan namañ.

37 Dat da miñat amin morapyo namisak unun da nagon apdan. Amin morap nagon aban aripmi dima yolbo kini.

38 Nido nak naga dakon galaktok yolek Kwen Kokup da dima pigim. Namin da nak yabekgit nak unun dakon galaktok yol do pigim.

39 Datno nak yabekban pigim unun dakon galaktok unun yan: Nak Datno da amin kili namgut unun kinda dima yipbo pasiljak. Mibi gildaron kisisi pabo pidoni.

40 Datno dakon galaktok unun yan: amin morap Monji kanek nandan gadan imni, unun kisisi egip egip dagok dagogi mini do amin ani do nandisak. Ae mibi gildaron kisisi pabo pidoni do nandisak.”

41 Yesu da nak naga bret Kwen Kokup da pigim yan yagit do Juda amin da nandaba yokwi tok an iminek gen morapmi yawit.

42 Yan yawit, “On Yesu, Josep dakon monji gin, ma? Meni ae datni unun nandan yomaman. ‘Nak Kwen Kokup da pigim’ yan nianon da yosok?”

43 Yanba Yesu da yoyigit, “Ji nandaba yokwi tok anek disi gen gen dima abit.

44 Dat da nak yabekban pigim. Amin kinda iyi da galak togon nagon aripmi dima apjak. Dat da nandak nandakni antagap aban nagon tagi opjak. Ae mibi gildaron nak da kimoron nan abo pidokdisak.

45 Kombi amin da papiakon gen yan ton: ‘Pinjok da miñat amin morapyo yoyinjetdisak.’ Amin morap Dat dakon gen do mirak panek nandak nandak pan unun nagon oban.

46 Miktım amın kında da Dat dimasi kagit. Amin unun Pinƙop gat egıpgumal da apgut unun dagın Dat kagit.

47 Nak asisi dayısat, nandan gadat asak amın unun egıp egıp dagok dagogı mini do amın asak.

48 Nak naga egıp egıp dakon bret.

49 Babıkjı miktım kibiri timon mana nawit unun kimak mudawit.

50 Mani bret Kwen Kokup da pigıt, amın da unun nanek arıpmi dima kimotni.

51 Nak egıp egıp dakon bret Kwen Kokup da pigım. Amin kında unun bret nosak kan, egıp egıp dagok dagogı mini egıpjak. Bret unun yomdisat unun naga dakon sabamno, miktım amın da egıp egıp abıdoni do yomdisat.”

52 Yan yanban Juda amın da iyi gin gen emat madepsi anek yawit, “Unun amın nianon da sabamni niban nonen do yosok?”

53 Yanba Yesu da yan yoyıgit, “Asisi dayısat, ji Amin Dakon Monji dakon sabam ae yawiyo dima noni kan, jikon egıp egıp dima tan damjak.

54-55 Sabamno unun jap bamisi ae yawino unun pakbi bamisi, do amın kında nak dakon sabamno ae yawino nosak kan, egıp egıp dagok dagogı mini egıpjak. Anakwan mibi gildaron kimoron nan abo pidosak.

56 Nak dakon sabamno ae yawino nosak amın unun nagon egakwan nak unun aminon egıppen.

57 Dat egıp egıpmi ton da nak yabekban pigım. Unun egısak do anek nak egısat. Unun da tilak nak egısat do anek nak nosak amın unun kisi egıpjak.

58 Bret on dasi Kwen Kokup da pigıt. Kalıp babıkjı bret unun nan egek don kimakgwit. On bret unuden dima. Amin kında bret on nosak kan, unun amın egıp egıp dagok dagogı mini egıpjak.”

59 Yesu gen on Kapaneam kokupmon Juda amın da muwut muwut yutnon egek amın yoyın degek yagit.

Egıp egıp dagok dagogı mini dakon gen

60 Yesu da gen unun yanban nandanek panđetni morapmi da yan yawit, “Gen

on yosok unun jigisi. Namın da arıpmi abidosak?”

61 Panđetni da gen unun do yanba yokwi tok aba buri pındagek yan yoyıgit, “Gen unun do nandan gadatji wıtdal kisak, ma?”

62 Ji kanakwa Amin Dakon Monji kalıp egıpgut kokupmon aeni tobil wıgisak kan, ji nian nandani?

63 Telagi Wup da iyi amın egıp egıp dagok dagogı mini yomisak. Amin da iyi egıp egıp dagok dagogı mini arıpmi dima timitni. Gen dayısat unun da Wup egıp egıp damisak unun jikon anabisak.

64 Mani jikon da amın diwari nandan gadat dima an.” (Nandan gadat dima awit amın unun Yesu da pini wasanek agıron da kili nandan yomın mudagit. Ae namın da uwal da kisiron yıpjak unun kili nandan ingut.)

65 Yesu da sanbenek yan yagit, “Mibili yan do nak yan kili dayıgım, ‘Amin kında Dat da dima antagap asak kan, nagon arıpmi dima opjak.’”

66 Yesu da gen unun yoyınban panđetni diwari tobil kinjek Yesu sanbenek dima yolgwit.

67 Yan anakwa Yesu panđetni 12 kabi yan yoyıgit, “Ae jiyo kisi nepman dek kıkdan?”

68 Yoyınban Saimon Pita da kobogı yan iyıgit, “Amin Tagi, nin naminon kinen? Gak dakon gen da egıp egıp dagok dagogı mini nimisak.

69 Nin nandan gadat anek yanısi nandan, gak Pinƙop dakon Telagi Amını.”

70 Yanban Yesu da yoyıgit, “Nak ji 12 kabi manjıgım, mani ji kabikon da kında unun Sunduk yombem.”

71 (Unun Judas, Saimon Iskariot dakon monji do yagit. Unun panđetni 12 kabikon nani kında, mani unun bin amın do Yesu uwal da kisiron yıpgut.)

7

Imal Yut Kaben Bilagon Yesu Jerusalem kigit

1 Unun da kwenon Yesu Galili Provin-skun gin agıpgut. Juda amın da Yesu si

anjatno kimotjak yan nandawit, do Judia Provinskon agip do dima nandagit.

² Juda amin dakon Imal Yut Kabej Bilak unun dakon bisap kwan tanjakwan

³ Yesu dakon padik padikni da yan iyiwit, “Gak on kokup yipmanek Judia Provinskon kinjek wasok tapmimi ton anaki panjetgoni da koni.

⁴ Amin kinda amin morapmi da nandan imni do nandisak kan, yo pasili dima asak. Gak yan asal do amin morapmi da dabilon abi koni.”

⁵ (Padik padikniyo kisi dima nandan gadan imgwit do gen unun yawit.)

⁶ Yanba Yesu da yoyigit, “Ji galak tokjikon tagi agipni, mani nak dakon bisap unun dima kwanjak.

⁷ Miktin amin morap da ji nandaba yokwi tok aripmi dima an damni, mani nak anpak yokwi an unun do yan kwok asat, do unun do nandaba yokwi tok an naman.

⁸ Ji jap noknok bisap madep do Jerusalem kini. Nak dakon bisap dima ak, do naga dima kiken.”

⁹ Gen unun yan yanek Galili Provinskon sigin egipgut.

¹⁰ Mani padik padikni jap noknok bisap madepmon kin mudanakwa noman da dima, pasilikon da bunon don kigit.

¹¹ Unun bilak bisap madepmon Juda amin dakon kila amin da Yesu wisinek yan yawit, “Unun amin dukwan egisak?”

¹² Yan yanakwa amin kabi madep Jerusalem egipgwit da gen pisigon da gen yawit. Diwari da “Unun amin tagisi” yan yawit. Ae diwari da “Dima, unun amin top panjekwaldak” yan yawit.

¹³ Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek mibilni noman dima yawit.

¹⁴ Jap noknok bisap madep binapgwan Yesu unun Telagi Yut Madep unun da nagon pigeke amin yoyin dekgit.

¹⁵ Anakwan Juda amin dakon kila amin da geni unun nandan wuripdagek yan yawit, “On amin papia yut dima wigek nandak nandak madep dukon pagit?”

¹⁶ Yan yanba yoyigit, “Gen unun dayin dekdan unun naga dakon gen dima. Pinjok

yabekban pigim unun dakon gen nan dayisat.

¹⁷ Amin kinda Pinjok dakon gen guramitjak kan, unun da geno dakon mibili tagi nandisak. Pinjok dakon gen nan yosot, bo naga da nandak nandagon da yosot unun tagi kokwinitjak.

¹⁸ Amin kinda iyi dakon gen yosok, unun amin iyi man madep pak do yosok. Mani amin kinda yabet amini man madep pasak do nandisak unun amin topni mini, amin kilegisi.

¹⁹ Kalip Moses da gen teban damgut, mani jikon da amin kinda da unun gen teban dima guramikdak. Ji nak nido nikba kimokgen do nandan?”

²⁰ Yanban kobogi yan iyiwit, “Kon kinda gagon egisak. Namin da gikban kimokgi do nandisak?”

²¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak wasok tapmimi ton kalonji kinda agim unun do wiripdagwit.

²² Kalip Moses da monjisi dakon giptim mandak dakon anpak ani do dayigit. (Asi, Moses iyi dima wasanek agit, babakji Abraham da wasanek agit.) Ji Moses dakon gen teban yolek monjisi dakon giptim Sabat bisapmon kisi mandan.

²³ Ji Moses dakon gen teban dima yapni do anek monjisi dakon giptimni Sabat bisapmon kisi mandan gin. Ji yan an, do nak da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agim unun do butjap nido nandan naman?”

²⁴ Ji dabil dagin pindagek nandan kokwin an. Yo morap kokwin agak bamisi ani kan unun tagisi.”

Yesu unun nianjen amin kinda?

²⁵ Jerusalem kokup papmon amin diwari da yawit, “On amin nan kila amin da anakba kimotjak do nandan, ma?”

²⁶ Kabit, nomansi agek gen yanakwan gen kinda dima iyan. Kila amin da asi unun Kristo yan nandan iman?”

²⁷ Unun amin kokupni unudon yan nandan imaman. Kristo apjak bisapmon amin da dukon amin kinda yan dima nandan imdan.”

28 Yan yanakwa Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalon amin yoyin degek gen papmon da yan yagit, "Ji nak dakon mibilno ae kokupno dukwan tosok unun nandan. Mani nak naga da galak togon dima pigim. Datno nak yabekban pigim unun topni minisi. Ji unun dima nandan iman,

29 mani nak unun gat egipgumak, ae unun da nak yabekban pigim, do unun nandan imisat."

30 Gen unun yanban nandanek dam tebanon yip do awit, mani bisapni dima agit do amin kinda da dima abidagit.

31 Amin morapmi da nandan gadan iminek yan yawit, "Amin kinda da don abinek on amin da wasok tapmimi ton asak unun yapmanek morapmisi asak? Aripmi dima, do on Kristo bo?"

Yesu abidok do obip amin yabekgwit

32 Amin da Yesu do gen pisigon da yan nandat an iminakwa Parisi amin da nandawit. Nandanek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da Yesu abidok do obip amin yabekgwit.

33 Anakwa Yesu da gen yan yagit, "Nak bisap pisipmisok ji gat egek yabekban pigim aminon tobil wigiken.

34 Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan. Ae nak da kokup egipben unudon ji aripmi dima wigikdan."

35 Yanban Juda amin dakon kila amin da notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Unun dukwan kinakwan dima konej do yosok? Juda amin notnin Grik amin kabikon ekwan unudon kinak Grik amin yoyin detjak do yosok?"

36 Unun da yan yak, 'Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan.' Ae 'Ji nak da kokup egipben unudon aripmi dima wigikdan' yan yak. Gen unun nianon da yak?"

Yesu da pakbi egip egipmi ton do yagit

37 Jap noknok bisap madep egipgwit unun dakon mibi gildat unun bisap madepsi. Unun bisapmon Yesu da pidan agek gen papmon da yan yagit, "Amin

kinda pakbi do asak kan, nagon abinek nosak.

38 Amin kinda nak nandan gadan namjak kan, Pin kop gen da yosok unun da aripmon burikon da pakbi morapmi egip egipmi ton dasi pak anan kirkdisak."

39 (Yesu nandan gadan imni amin da don Telagi Wup abidoni do gen unun yagit. Unun bisapmon Yesu man madep dima pagit, do Telagi Wup dima yobi.)

Amin da wasen ki kabi bamot awit

40 Amin diwari da Yesu da gen yagit unun nandanek yan yawit, "Asisi, on Kombi Amin Pin kop da yabekban miktimon pisak do yagit oni."

41 Yanakwa diwari da yawit, "On amin unun Kristo."

Ae diwari da yawit, "Dima. Kristo unun Galili Provinskon da dima altosak.

42 Pin kop da papiakon gen yan tosok: Kristo unun kila amin madep Dewit dakon yawi diwat kabikon da altosak. Unun kalip Dewit da egipgut kokup Betlehem unudon altokdisak."

43 Amin da Yesu do nandak nandak yan panek wasen ki kabi bamori awit.

44 Diwari da dam tebanon yip do nandawit, mani amin kinda da dima abidagit.

Kila amin da Yesu dima nandan gadan imgwit

45 Obip amin unun tobil mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin garon kwa yan yoyiwit, "Ji nido unun amin dima abidan awen?"

46 Yanba obip amin da yoyiwit, "Amin kinda da unun amin da gen yosok unuden kinda dima yagit."

47 Yanba Parisi amin da yoyiwit, "Ji kisi bo pankewalak?"

48 Kila amin kinda bo Parisi amin kinda da unun amin dimasi nandan gadan imgut.

49 Unun amin kabi madep gen teban dima nandaba pisosok, do Pin kop da unun amin kabi jobit timitni do yagit."

50 Nikodemus, unun kalip Yesukon kigit, unun kila amin gat Parisi gat da kabikon nani kinda. Unun da yan yoyigit,

51 “Gen tebanin da yan yosok, Amin kinda iyi dakon mibilni dima yanban nandanek isal dogin yokwi al yan aripmi dima iyigi.”

52 Yan yanban iyiwit, “Gak kisi Galili amin, ma? Gak Pin kop da papiakon gen ton unun pakyan si manjnek nandaki kan, kombi amin kinda Galili Provinskon da aripmi dima altokdisak yan nandakdisal.”

Minat kinda yokwi agit unun Yesukon anan apgwit

53 Yan iyinakwa amin kisi yutnikon kin kin awit.

8

1 Mani Yesu flej Olipmon wigigit.

2 Wisa dagokdosi aeni Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwan amin morapmi iyikon apgwit. Abinakwa Yesu pabin yigek amin yoyin dekgit.

3 Anakwan gen teban yoyindet gat Parisi amin gat da minat kinda abidan anapgwit. Amin da kanakwa unun minat da yumabi agit. Anabin amin da dabilon yipba

4 agakwan Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, on minat da yumabi si anakwan amin da kan.

5 Gen tebanon Moses da gen kinda yagit unun yan: minat unuden tipban anakba kimotjak. Gak da unun do nian nandisal?”

6 Yesu da gen yokwi kinda yanban gen pikon yipnen yan nandanek ankewalgwit. Mani Yesu gawak pigek kisiri da miktimon kilda mandagit.

7 Anakwan gen sigin iyinakwa pidanek yan yoyigit, “Jikon da amin kinda yokwi kinda dima agit kan, unun amin da mibiltok minat da kwenon tip anajak.”

8 Yan yanek aeni gawagek miktimon kilda mandagit.

9 Gen unun yanban nandanek amin iyi kalon kalon kin kin awit. Bilakni morapmi amin da mibil tanek kinakwa bilakni kalonisok amin da bunon kiwit. Kin mudanakwa Yesu iyi gin egakwan minat unun inamnikon akgit.

10 Agakwan Yesu pidan agek yan iyigit, “Minat, amin morap unun dukwan ken?”

Amin kinda gen pikon gep do dima akdak on?”

11 Yanban minat da yagit, “Amin tagi, amin kinda dima akdak.”

Yanban Yesu da iyigit, “Nakyo kisi gen pikon dima gepben. Gak kin aego yo yokwi dima aki.”

Yesu unun miktim dakon tenteni

12 Yesu da minat aminyo yan yoyigit, “Nak naga miktim dakon tenteni. Amin kinda nak noljak kan, unun amin pilin tukgwan dima agipjak. Egip egip dakon tenteni da unun aminon tosak.”

13 Yan yanban nandanek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Gak gaga nan jonigek gaga do yan kwok asal, do nandano bami dima asak.”

14 Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Unun asi, nak naga jonigek yan kwok asat. Nak dukwan da apgum ae dukwan kiken unun nandisat, do yan kwok asat unun bamisi yosot. Mani nak dukwan da apgum ae dukwan kiken unun ji dima nandan.

15 Ji amin kokwin an unun miktim da anpagon kokwin an. Nak amin kinda dima kokwinikdat.

16 Mani nak amin kokwin abom tam bamisi kokwinikgom. Nido nak naga gin amin kokwin dima asat, Datno nak yabekban pigim unun da nak anpulangan kokwin amak.

17 Ji da gen tebanon gen yan toso, Amin bamori da gen kaloni nan gin yan kwok amal kan, unun da gen bami asak.

18 Nak naga nan jonigek naga do yan kwok asat, ae Dat nak yabekban pigim ununyo kisi nak nan jonigek yan kwok asak.”

19 Yanban Parisi amin da yan iyiwit, “Datgo dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Ji nak dima nandan naman, ae Datno kisi dima nandan iman. Nandan naman tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam.”

20 Yesu unun Telagi Yut Madep dakon buri kinda paret yopgwit unudon egek amin yoyin degek gen unun yagit. Mani bisapni dima agit, do amin kinda da dima abidagit.

Yesu da iyi kisak kokupmon aripmi dima kini do yagit

²¹ Yesu da sanbenek amin yan yoyigit, “Nak depman kiko ji nak wisikdan, mani yokwisi tan daminakwa kimotdan. Nak da kikenon aripmi dima apni.”

²² Gen yan yanban nandanek Juda amin da iyi gin yan yawit, “Nak kikenon aripmi dima apni’ yan unun nido yosok? Iyi nan anagek kimot do yosok?”

²³ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji migon amin. Nak kwen amin. Ji miktim amin, mani nak miktim amin dima.

²⁴ Yan do, kili dayit, ji yokwisi tan daminakwa kimotdan. Ji nak Unun Amin yan dima nandan gadan namni kan, yokwisi tan daminakwa kimotdan.”

²⁵ Yanban iyiwit, “Gak namin?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak kili dayigin da dayin anan obisat.

²⁶ Ji dakon anpak kokwinigek gen morapmisi tagi yoken. Mani Amin nak yabekban pigim unun top dima yosok. Gen morap unun yanban nandagin unun ban miktim aminon yan tenjenosot.”

²⁷ Gen unun yoyinakwan Datni do yosok yan dima nandawit,

²⁸ do Yesu da yan yoyigit, “Ji Amin Dakon Monji anenagek nak Unun Amin yan nandan namdan. Unun bisapmon nak naga da nandak nandagon yo dima asat yan nandakdan. Dat da nayin dekgit unun banjin yosot yan nandakdan.

²⁹ Nak yabekban pigim amin unun nak gat ekwamak. Bisapmi bisapmi nak Dat dakon galaktok yoldat, do dima nepman dekdak.”

³⁰ Gen unun yanakwan gin amin morapmi da nandanek nandan gadan imgwit.

Gen bami da amin pulugan yopdisak

³¹ Yesu da Juda amin nandan gadan imgwit yan yoyigit, “Nak dakon gen guramitni kan, nak dakon panjetnoni bamisi egipdan.

³² Yan egek gen bami nandan pisanba unun da pulugan depdisak.”

³³ Yanban yan iyiwit, “Nin Abraham dakon babikni kabi ekwaman. Nin bisap

kindakon amin kinda dakon oman monjini dima egipguman. Do nianon da amin taginin da kisiron da pulugan kinen do yosol?”

³⁴ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap yokwi an unun yokwi dakon oman monjini ekwan.

³⁵ Oman monji amin yuri kinda gat tokogisi dima ekwan. Monji dagin toktoyi ekwan.

³⁶ Yan do, Monji da pulugan depjak kan, ji wagilsa pulugan depbi.

³⁷ “Ji Abraham dakon amin kabi yan nandan damisat. Mani nak dakon gen abidok do dima nandan, do nikba kimokgen do nandan.

³⁸ Datno da yo morap noligit unun do dayisat. Ae datji da anpak ani do dayigit, ji unun ban an.”

³⁹ Yanban nandanek Juda amin da yan iyiwit, “Datnin unun Abraham.”

Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji asi Abraham dakon monjini tam, Abraham da iyi anpak agit unun ban abam.

⁴⁰ Pin kop da gen bami morap yanban nandagin unun ban dayisat. Anapbo ji nak nikba kimokgen do nandan. Abraham yan dima agit.

⁴¹ Ji datji dakon anpak unun banjin an.”

Yanban iyiwit, “Nin gwamda dima. Datnin unun Pin kop kalon gin.”

⁴² Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak Pin kop gat egipgumak da pigim. Nak naga da galak togon dima pigim. Pin kop da yabekban pigim, do Pin kop unun asi Datji tam, ji da nak do but dasi galak tan nabam.

⁴³ Gen yosot unun ji da dima nandaba pisolok. Nido geno abidok do dima nandan.

⁴⁴ Ji datji Sunduk unun dakon monjini egek galaktokni yol do tagisi nandan. Kalipsi wasok wasogikon amin dapdap kinda egipgut. Gen bami unun iyikon dima tosok, do gen bami unun dima yoldak. Unun top gen dakon datni egisak, do iyi dakon gen yanek top yosok.

⁴⁵ Mani nak gen bami yosot, ae ji geno do nandaba bami dima asak.

⁴⁶ Nak yokwi asat yan nandan, ma? Yan nandan kan yokwi asat unun ji da tagi anten ten ani. Mani gen bami yosot kan, nido geno do nandaba bami dima asak?

⁴⁷ Pin kop dakon amin ekwan unun da gen morap yosok unun nandan. Mani ji Pin kop dakon amin dima ekwan, do geni dima nandan.”

Yesu gat Abraham gat dakon gen

⁴⁸ Yesu da gen yan yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak Samaria amin kinda, kon kinda da gak da buron egisak. Unun gen bami yoman?”

⁴⁹ Yanba Yesu da yoyigit, “Nak da buron kon kinda dima egisak. Nak da Datno nandabo wukwan iminapbo, ji da nak do nandaba pisak.

⁵⁰ Amin da nandaba wukwan namni do pi dima asat. Amin kinda gen kokwin amin egisak, unun da mano wukwisi tosak do pini asak.

⁵¹ Nak asisi dayisat, amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.”

⁵² Yanban nandane k Juda amin da Yesu yan iyiwit, “Yan yanaki gak da buron kon kinda asisi egisak yansi nandaman. Abraham gat kombi amin gat unun kisi kili kimakgwit, mani gak da yosol ‘Amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.’

⁵³ Gak datnin Abraham unun yapmanjat yan nandisal, ma? Abraham gat kombi amin gat kili kimakgwit. Gak nianen amin kinda yan nandisal?”

⁵⁴ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak amin da nandaba wukwan namni do pi aben kan, mano pinbisi asak. Mani Datno da mano madepsi tosak do pini asak. Ji da Datno do unun nin dakon Pin kop yan yon.

⁵⁵ Ji unun dima nandan iman, mani nak nandan imisat. Nak naga dima nandan imisat yan yoken kan, ji yombem gin top amin aken. Mani nak nandan iminek geni guramikdat.

⁵⁶ Babikji Abraham unun nak dakon bisap kok do tagisi nandagit. Unun kanek but kwaktok nandagit.”

⁵⁷ Juda amin da gen unun yanban nandane k yan iyiwit, “Gak dakon bilakgo 50 dima anakwan gak da nak Abraham kagim yan yosol, ma?”

⁵⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Abraham dima altanakwan nak kili egipgum da egisat.”

⁵⁹ Yan yanakwan tip timigek anakba kimotjak do nandawit. Mani Yesu unun pasilek Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanek wanga kigit.

9

Amin dabili mini kinda dakon gen

¹ Yesu kosit agek amin dabili mini kinda menji da yan anlagit kagit.

² Kanakwan pan detni da yan iyiwit, “Yoyid det, namin da yokwi aban on amin dabili mini da altagit. Iyi agit bo menji datniyo da agimal?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “On amin iyi yokwi agit bo ae men datniyo da yokwi agimal unun do dima. Pin kop da wasok kinda on aminon noman aban amin da koni do dabili mini altagit.

⁴ Pin kop da nak yabekban apgum unun dakon pini gildat kalba anen si. Pili tokdisak. Amin kinda da kalbi pi aripmi dima asak.

⁵ Nak miktimon egisaron nak naga on miktim dakon ten teni.”

⁶ Yesu gen unun yanek miktimon ilip sulek miktim gat dagapmikban nenak aban dabili mini amin da dabilon wiririkgit.

⁷ Yan anek iyigit, “Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.” (Silom dakon mibili unun “Yabekbi.”) Dabili mini amin unun kin pakbi son dabili sin tanakwan yomanikon apgut.

⁸ Apban kokup isalni gat ae yo do bisit yanakwan kawit amin gat da yan yawit, “On amin unun kalip yigek amin da monen imni do bisit yoyigit unun amin bo?”

⁹ Diwari da yawit, “Asi, on unun amin.” Anakwa diwari da yawit, “Kagiman amin unun yombem, mani on unun amin dima.”

Yan yanakwa amin unun iyi yan yoyigit, “Nak unun mani.”

10 Yanban iyiwit, “Nianſi anek dabilgo kilek tak?”

11 Yanba gen kobogi yan yoyigit, “Amin kinda mani Yesu yan iyan unun da miktim ban nejak wasanek dabilnokon wiririgek yan nayik, ‘Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.’ Yan nayinban kin pakbi sonjek dabilno kilek tanban yo pindat.”

12 Yanban iyiwit, “Unun amin dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Nak dima nandisat.”

Parisi amin da dabili sintagit amin unun dakon geni yawit

13 Amin dabili mini egipgut da sintagit unun iyan anan Parisi aminon kiwit.

14 Yesu da miktim ban nejak wasanek dabilnikon wiririkban sintagit unun Sabat bisapmon agit.

15 Unun do anek Parisi amin da aeni iyiwit, “Dabilgo nianſi anek kilek tanban sintal?”

Yanba yagit, “Unun da nejak dabilnokon wiririkban pakbikon suganek sintat da yo pindakdat.”

16 Yanban Parisi amin diwari da yan yawit, “Unun amin Sabat dakon gen teban yapmandak, do Pinƙop da dima yabekban apgut, yan nandaman.”

Mani diwari da yawit, “Unun yokwi pakpak amin tam wasok tapmimi ton yan dima aban.” Parisi amin gen bamori yan yanek wasen ki kabi bamori awit.

17 Aeni dabili sintagit amin yan iyiwit, “Unun amin wasok aban dabilgo sintak amin do nianen amin kinda yan nandisal?”

Yanba yagit, “Unun kombi amin kinda.”

18 Juda amin da unun amin dabili mini egipgut da sintagit unun do nandaba bami dima agit. Yan nandawit do unun amin dakon menj datniyo apjil do gen yipgwit.

19 Gen yipba kwan apbal yan yoyiwit, “Asi on monji jil dakon? Dabili mini altagit yan yomal amin on unun? Yan kan nian anek dabili kilektak?”

20 Yoyinba menj datniyo da yan yoyigimal, “Asi, on monji nit dakon, dabili mini nan menj da yan anjalagit.

21 Mani nianon da dabili sintak unun nit dima nandamak. Ae namn da dabili aban

pisak, ununyo kisi nit dima nandamak. Unun amin madep kili agit, do iyanan iyinba kobogi tagi dayisak.”

22 Juda amin dakon kila amin da gen teban kinda yan yipgwit, Amin kinda da Yesu unun Kristo yan yosak kan, unun amin Juda amin da muwut muwut yutnon dimasi wigisak. Gen teban yan yipgwit, do menj datni da Juda amin do pasalek yan yagimal,

23 “Unun amin madep kili agit, do iyanan iyinba kobogi dayisak.”

24 Kalip dabili mini egipgut amin unun ae kosiri kinda gat iyinba opban yan iyiwit, “Pinƙop man madep iminek yan teban tok tebaisi kinda anek gen bami gin yoki. Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda yan nandaman.”

25 Yanba amin unun da gen kobogi yan yoyigit, “Unun amin unun yokwi pakpak amin kinda bo dima unun dima nandisat. Mani yo kalonj nandisat, unun nak dabilno mini egipgum da abisok sintosot.”

26 Yanban iyiwit, “Unun da nianſi angamik? Nianon da dabilgo sintak?”

27 Yanba yoyigit, “Nak kili dayiko dima nandayin. Ae nido sigin nandak do yon? Ji kisi panjetni egip do anek yon, ma?”

28 Yanba yokwi tok an iminek gen yan iyiwit, “Gak unun amin dakon panjetni, mani nin Moses dakon panjetni ekwaman.”

29 Pinƙop da Moses gen iyigit yan nandaman, mani unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman.”

30 Yan yanba yoyigit, “Ji da gen njwaknwarisi kinda yon. Unun amin da dabilno anmilip ak, mani ji da ‘unun amin dukwan da apgut unun nin dima nandaman’ yan yon.

31 Pinƙop da yokwi pakpak dakon geni dima nandan yomisak yan nandaman. Mani amin galaktokni yolek gawak iman amin unun geni nandan yomisak.

32 Amin kinda dabili mini menj da yan anjalagit nan amin kinda da wasok aban dabili pisagit yan kinda dima nandagiman. Miktim wasok wasogikon da egi anan obinek abisok ekwamanon gen bin kinda yan dima nandaman.

³³ Unun amin Pin kop da dima yabekban apgut tam, yo kind aripmi dima aban.”

³⁴ Yanban Parisi amin da unun gen nandanek yan iyiwit, “Mengo da gak anlagiron da abisok ekwamanon yokwigo madepsi tan gamgwit da tan gaman, do gak nido nin niyin dekdal?” Yan yanek yolba wanga abigigit.

Nandan gadatni mini amin unun dabili mini yombem

³⁵ Yesu da yolba abigigit dakon gen unun nandanek wisin kan yan iyigit, “Gak Amin Dakon Monji nandan gadan imisal bo dima?”

³⁶ Yanban yan iyigit, “Amin tagi, Amin Dakon Monji unun namin? Nayinbi unun amin nandan gadan iben.”

³⁷ Yan yanban Yesu da yan iyigit, “Gak unun amin kili kal. Gen gayisak amin unun mani.”

³⁸ Yanban amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak nandan gadan gamisat.” Yan yanek gawak imgut.

³⁹ Anakwan Yesu da yan yagit, “Nak miktimon gen kokwin ak do pigim. Yando, dabili mini amin unun sin toni, ae dabili sin ton amin unun dabili mini ani.”

⁴⁰ Parisi amin diwari kapmatjok akgwit unun da gen unun nandanek yan iyiwit, “Nin kisi dabilnin mini ekwaman yan yosol, ma?”

⁴¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji dabilni mini ekwan tam, yokwisi mini. Mani ‘dabilnin ton’ yan yon, do yokwisi dakon gen unun sigin tan damin anan kisak.”

10

Yesu unun sipsip kila amin tagisi

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kind a sipsip dam dakon wigat nan dima pige kosit nwakwarikon da dam irak pigisak kan, unuden amin unun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin.

² Mani wigat nan pigisak amin unun sipsip dakon kila amin.

³ Wigat kila amin da unun amin do yoma witald iban pigisak. Pigi sipsipni kalon

kalon dakon mani yanban tegi nandanakwa mibiltan yoban wanga kwan.

⁴ Kisisi wanga kin mudanakwa sipsip kila amin da mibiltan yoban tegi nandan iman, do bunon yol anan kwan.

⁵ Sipsip da amin nwakwaridima yolgan. Tegi dima nandan iman do yan yoban sipsip si pasal kin mudon.”

⁶ Yesu da tilak gen unun yanban dima nandaba pisagit.

⁷ Dima nandaba pisagit do Yesu da aeni yoyigit, “Nak asisi dayisat, nak naga sipsip dam dakon wigat.

⁸ Amin morap mibiltok apgwit unun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin. Mani sipsip da geni dima nandan yomgwit.

⁹ Nak naga wigat. Amin kind a nagon abinek damon pigisak kan, Pin kop da yokwikon nan abidokdisak. Anakwan unun amin damon pigi ae wanga kin gin anek jap do aripmi dima akdisak.

¹⁰ Kabo noknok unun yo kind a do dima abisak. Unun sipsip kabo timit do, ae dapban kimotni do, ae panupbal ak do abisak. Mani nak yan do dima abisat. Nak wadak wadagi mini tagisi egipni do abisat.

¹¹ “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Sipsip dakon kila amin tagisi unun iyi dakon egip egip paregek sipsipni panpulugosok.

¹² Sipsip dakon kila amin yokwi mone do nandanek pi asak unun sipsip dakon ami dima, do jon pinan abisak bisapmon si pasalek sipsip yopman kisak. Yopman kinakwan jon pinan da obin sipsip dapman nok do anakwan wasen kwan.

¹³ Unun amin tomni timit dogin nandisak do yan asak. Sipsip tagi egipni do dima nandisak.

¹⁴⁻¹⁵ “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Datno da nak nandan naminakwan nak da Datno nandan imisat. Unuden gin sipsipno da nak nandan naminakwa nak da sipsipno nandan yomisat. Anek sipsipno do anek naga dakon egip egipno parekdat.

¹⁶ “Nak sipsipno diwari unun on damon nani dima. Unun wanga ekwan. Unun

sipsip kabi nak da ilik panjabin yopbo naga dakon tek nandakdan. Anek sipsip kabi kalonji gin egakwa kila amin kalonji da kilani akdisak.

¹⁷ Nak egip egipno paregek aeno abidokdisat, yan do Dat da nak do but dasi galak tan namisak.

¹⁸ Amin kinda da egip egipno aripmi dima gwayesak. Naga dakon galaktok yolek egip egipno parekgen. Egip egipno parekgen ae abidoken unun dakon yan dagok unun nagon tosok. Dat da yanji aben dosi yagit.”

¹⁹ Juda amin gen unun nandaneke aeni wasen ki kabi bamori awit.

²⁰ Morapmi da yan yawit, “Kon kinda burikon egakwan but upbal asak. Ji nido geni nandan?”

²¹ Yan yanakwa diwari da yawit, “Gen yosok unun konni ton amin dakon gen nan dima yosok. Kon da dabili mini amin aripmi dima anmilip agagi.”

Juda amin da Yesu uwal an imgwit

²² Unun bisapmon Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda Jerusalem ais bisapmon noman tagit. Unun kalip Telagi Yut Madepni ankaluk awit unun do nandaneke egipgwit.

²³ Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalgwan tamo kinda Solomon Dakon Kin Ap Tamo yan yawit unudon agipgut.

²⁴ Agakwan Juda amin da abin Yesu angwasin agek yan iyiwit, “Gak gaga dakon mibilgo ni bisapmon niyin tentenoki? Gak asi Kristo kan, yan kwok nomansi a.”

²⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayigim, mani ji da nandaba bami dima agit. Nak namin aminsi kinda Datno da manon pi morap asat unun da tagi dolisak.

²⁶ Mani ji unun nak dakon sipsip kabi dima, do dima nandan gadan naman.

²⁷ Nak sipsip kabino nandan yomisat. Unun tekno nandaneke nolgan.

²⁸ Nak da egip egip dagok dagogi mini yobo aripmi dimasi pasilni. Amin kinda da nak da kisiron ban aripmi dima gwayesak.

²⁹ Datno da sipsip kabino namgut, ae Datno yo morap yapmanek wukwisi

egisak, do amin kinda da kisitnikon ban aripmi dima gwayesak.

³⁰ Dat gat nit kalonji ekwamak.”

³¹ Juda amin da gen unun nandaneke aeni tip timigek anakba kimotjak do awit.

³² Anakwa Yesu da yan yoyigit, “Nak Datno dakon pi tagisi morapmi ji dolik do anapbo pindakgwit. Unun pi agimgwan ni pi nan agim do nandaneke tipban nit do an?”

³³ Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak da pi tagisi kinda agil do anek tipban dima gitne. Gak amin isali kinda da nak Pin kop yan yanek Pin kop kulabisal unun do anek gitdaman.”

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban papi-ajikon Pin kop dakon gen kinda yan tosok: ‘Nak yan dayisat, ji unun pin kop.’

³⁵ Pin kop da papiakon gen ton unun bamisi gin. Kalip Pin kop da amin do geni yoyin tentenaneke ji pin kop yan yoyigit.

³⁶ Ae Dat da iyi nak tilak anek yabekban miktimon pigim. Do ‘Nak Pin kop dakon Monji’ yan yanapbo ji nido ‘Gak Pin kop kulabisal’ yan yon?”

³⁷ Nak Dat dakon pi dima asat kan, geno do nandaba bami dima asak.

³⁸ Mani nak asi pini asat. Yando, ji geno do nandaba bami dima asak kan, pi asat unun kanek nandan gadat ani. Anek yanji nandani, Dat unun nagon egisak ae nak Daron egisat.”

³⁹ Yan yanban aeni Yesu abidok do awit, mani dima abidanakwa kigit.

⁴⁰ Kin Jodan Pakbi pudaneke aeni Jon da kalip amin telagi pakbi son imgut unun kokupmon panji egipgut.

⁴¹ Unudon egakwan amin morapmi Yesukon abin yan yawit, “Jon unun geni panjeban asak do wasok tapmimi ton dima agit, mani gen morap on amin do yagit unun gen bamisi gin yagit.”

⁴² Unun kokupmon amin morapmi da Yesu nandan gadan imgwit.

Yesu unun Judia ae Jerusalem kinakwan kila amin da anakba kimotjak do nandawit

(Kilapmi 11-12)

11

Lasarus kimakgit

¹ Amin kinda mani Lasarus unun sot agit. Kokupni unun Betani, unun Maria gat peni Mata gat dakon kokupni.

² Unun Maria da pakbi kibani ton tagisi Amin Tagi da kandapmon tagalek busun dangwi nan ikdiganban kibidagit. Lasarus unun Maria gat peni gat dakon olapmi.

³ Sami bamot da Yesu do gen yipbal kigit, "Amin Tagi, notgo but dasi galak tan imisal unun sot asak."

⁴ Yesu gen unun nandanek yan yagit, "Unun sot asak mani wagil dima kimotjak. Pin kop gat Monji gat da man madep panjil do sot unun asak."

⁵ Yesu da Mata gat padige gat ae Lasarus gat do but dasi galak tan yomgut.

⁶ Yesu Lasarus da sot agit unun dakon geni nandanek kokup egipguron gildat bamori gat egipgut.

⁷ Egi mudanek pan detni yoyigit, "Nin aenin tobil Judia Provinskon kinej."

⁸ Yanban pan detni da iyiwit, "Yoyid det, apmasok Juda amin da gak tipban gikba kimokgi do awit. Unun do dima nandanek aego tobil kik do yosol?"

⁹ Yanba Yesu da yan yoyigit, "Gildat kinda dakon ten teni unun 12 awa ton. Amin kinda gildat kalba kosit agipjak kan, miktim dakon ten teni kosok, do aripmi dima man potjak.

¹⁰ Mani kalbi kosit agipjak kan, ten teni mini do anek kesal an atjak."

¹¹ Yesu yan yanek ae kinda gat yan yagit, "Notnin Lasarus unun yum dipmini pokdok, do nak da kin anyolbo pidosak."

¹² Pan detni gen unun nandanek Yesu yan iyiwit, "Amin Tagi, yum dipmin pokdok kan, sotni dagan kinakwan kilek tosak."

¹³ Yesu da Lasarus kimakgit dakon gen yanban pan detni da asi dipmin pokdok yan nandawit.

¹⁴ Yan nandawit, do Yesu da nomansi yan ten tenanek yan yoyigit, "Lasarus unun kili kimakgit,

¹⁵ mani nak unudon dima egapbo kimakgit do tagi nandisat. Nido nak

ji dakon nandan gadat pan teban ak do nandisat. Kili unudon kino."

¹⁶ Yesu da gen yan mudanekwan Tomas, mani kinda Yayat yan iyiwit, unun da pan det notni diwari yan yoyigit, "Ninyo kisi unun gat kin ek kisi kimotne j."

Yesu unun pidot pidot ae egip egip ami

¹⁷ Yesu Betani kokupmon altanek Lasarus unun kili kimakgit da gildat 4 kabi kimakbi tamogwan toso k yan nandagit.

¹⁸ Betani kokup unun Jerusalem da kapmatjok 3 kilomita da tilak toso k.

¹⁹ Do Juda amin morapmi da Mata ae Maria dakon but pan teban ak do apba olapmi kimakgit dakon gwayam egipgwit.

²⁰ Mata unun Yesu obisak yan nandanek Maria yutnon yipmanek kosiron kwan Yesu gat domdom agimal.

²¹ Anek Mata da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, gak idon egipgul tam, olapno dima kimakgit.

²² Unun kili kimakgit, mani abisok gak da Pin kop yo nianen kinda do bisit iyin bi unun da tagi gamjak yan nandisat."

²³ Yanban Yesu da iyigit, "Olapgo unun pidokdisak."

²⁴ Yanban Mata da iyigit, "Asi, mibi gildaron pidot pidot bisap madepmon don pidokdisak yan nandisat."

²⁵ Yanban Yesu da iyigit, "Nak naga pidot pidot ae egip egip ami. Amin kinda nak nandan gadan naminek kimotjak kan, kalugi sigin egipdisak.

²⁶ Ae amin morap kalugi egek nandan gadan namni unun amin wagil dima kimotdan. Gen unun yosot unun nandabi bami asak, bo dima?"

²⁷ Yan yanban Mata da iyigit, "Amin Tagi, asi gak Kristo, Pin kop dakon Monji, miktimon apjak do yan bi amin yan nandan gamisat."

Yesu Lasarus do bupmi nandanek kunam takgit

²⁸ Mata gen unun yanek tobil kin padige Maria iyindage tayan gok yan iyigit, "Yoyid det da abik da gak do yosok."

²⁹ Maria gen unun nandanek tepmisi pidan Yesu kok do kigit.

30 Yesu unun kokupmon dima obinej Mata gat domdom agimal tamokon unudon gin sigin akgit.

31 Juda amin Maria dakon but anteban ak do yutnon egipgwit unun da kanba Maria tepmisi pidan wanja pikwan kan, kimakbi tamokon kunam tat do kisak yan nandanej bunon yolgwit.

32 Maria Yesu akgiron kin kanek kandapmikon man pagek yan iyigit, "Amin Tagi, gak idon kisi egipguman tam olapno dima kimakgit."

33 Yesu da Maria gat Juda amin Maria gat apgwit unun kunam takba pindagek bupmi madepsi nandanej buri da yokwi tagit.

34 Anek yoyigit, "Ji bumjotni dukwan yipgwit?"

Yanban yan iyiwit, "Amin Tagi, abinej ka."

35 Yan yanba nandanej Yesu kunam takgit.

36 Yan aban kanek Juda amin da yan yawit, "Kabir. Unun da unun amin do but dasi galak tan imgut."

37 Mani amin diwari da yawit, "Unun da dabili mini amin anmilip aban sintagit. Yan agit, do ae nido unun amin dima anpulanganakwan kimakgit?"

Yesu da Lasarus aban pidagit

38 Yesu unun aeni bupmisi nandanej kimakbi tamokon kin altagit. Kimakbi tamo unun tip kinam kinda tip madep nan sogwit.

39 Yesu yan yagit, "Ji tip madep aba kwan."

Yan yanban Mata unun amin kimakgit dakon sami da yan iyigit, "Amin Tagi, abisok tanban gildat 4 kabi asak, do yan anej kan, kiban madepsi akdisak."

40 Yanban Yesu da iyigit, "Nak kili gayigim, nak nandan gadan nabi kan, gak Pin kop dakon tapmim madepni kokdisal."

41 Yan yanakwan tip madep aba kinakwan Yesu kwen sintanban wigakwan yan yagit, "Dat, gak bisitno kili nandal, do ya yan gayisat."

42 Gak bisapmi bisapmi bisitno nandisal, mani abisok on amin idon akgan unun da

gak da nak yabekbi pigim yan nandani unun do anek gen unun gayisat."

43 Yesu yan yanek gen papmon da yagit, "Lasarus, wanja pi!"

44 Yan iyinban amin kimakbi imal nan kisit kandap tomni dabilyo wamgwit walimbil wanja pigit. Pinban Yesu da yan yoyigit, "Imalni witdalek yipba kisak."

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mt 26.1-5 ae Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2)

45 Juda amin morapmi Maria gat gwayam egip do opgwit unun da Yesu da yo agit unun kanek nandan gadan imgwit.

46 Mani diwari da Parisi aminon kinjek Yesu da yo agit unun do yoyiwit.

47 Yan anakwa mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da gen kokwin amin kabi yoyinba abin muwukba yan yoyiwit, "Nian ano? Unun amin wasok tapmimi ton morapmi asak."

48 Nin yum konej kan, unun da wasok morapmi yan gin anakwan amin kisi da nandan gadan imdan. Anakwa Rom gapman da abin Telagi Yut Madep gat ae Juda amin nin kisi panupbal akdan."

49 Yan yanba amin kinda bikbiknikon yigit, mani Kaiapas, unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut, unun da yan yoyigit, "Ji nandak nandakji mini."

50 Juda amin nin morap kisi do anek amin kalonj da kimotjak kan, unun da tagisi asak. Ji unun dima nandan? Nin kisi pasil mudonej kan, unun da tagi dima asak."

51 Kaiapas gen yagit unun iyi da nandak nandagon da dima yagit. Unun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egek kombi gen yanek Yesu da Juda amin kisi do anek kimotjak do yagit.

52 Ae Juda amin dogin dima, Pin kop dakon minat monjiyo dukwan dukwan ekwan, unun kisi panmuwuk kabi kalon yop do anek kimotdisak.

53 Unun gildaron gin kila amin da wasanej Yesu anakba kimotjak do gen yan pankosit awit.

54 Yan awit, do Yesu Juda amin da bikbigon noman dima agipgut. Anek unun

kokup yipmanek mihtim amin dima ekwanon unun da kapmatjok kokup kinda mani Epraim unudon kwan panjetni gat egipgwit.

⁵⁵ Yapyap Bilak kwan tanakwan amin morapmi kokup dukwan dukwan da Jerusalem apgwit. Abin anpakni yolek iyi Pinjokop da dabilon kilek tanek bisap madepmon kilegisi egipni yan do pini awit.

⁵⁶ Anek Telagi Yut Madep da nagalon muwuk egek Yesu wisineh notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Nian nandan? Jap noknok bisap madep abin kosak bo dima?"

⁵⁷ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da amin yan kili yoyiwit, "Amin kinda da Yesu unudon egisak yan nandisak kan, niyiban abidan dam tebanon yipnen."

12

Maria da pakbi kibani ton tagisi nan Yesu son imgut

(Mt 26.6-13 ae Mk 14.3-9)

¹ Gildat 6 kabi tanakwa don Yapyap Bilak altosak unun bisapmon Yesu Betani kokupmon kigit. Betani kokup unun Lasarus Yesu da kimoron nan aban pidagit amin dakon kokupni.

² Unudon Yesu do nandaba wukwan iminek jap pakbiyo madep awit. Aba Mata da jap pilik yominakwan Lasarus gat amin diwari gat kisi yigek Yesu gat jap nawit.

³ Nanakwa Maria da pakbi kibani ton tagisi kinami kinda abidagit. Unun pakbi dakon tilakni unun 1 lita dakon binap, ae yuman nogi unun wukwisi. Unun pakbi kinam abidaneh Yesu da kandapmon tagalek iyi dakon busun dangwani ban ikdigagit. Aban unun pakbi dakon kibani da yut kisi ilimik mudagit.

⁴ Yan anakwan panjetni kinda mani Judas Iskariot, unun don Yesu uwal da kisiron yipgut, unun da yan yagit,

⁵ "Unun pakbi kibani ton tagisi aminon moneh 300 danari da arip timigek yoni mini amin do yomnom tam unun tagisi."

⁶ Judas unun yoni mini amin do nandaba kik anek dima yagit. Iyi unun kabo

noknok amin kinda Yesu gat panjetni gat dakon moneh kinam kila agit, do bisap morapmi moneh yopgwit unun Judas da kabo timikgit.

⁷ Yesu da gen unun nandaneh yan yagit, "Minat on yum koni. Nak kimokgo son naminek kimakbi tamokon nepni unun bisap do pakbi on anoman agit.

⁸ Yoni mini amin unun bisapmi bisapmi ji gat egipdan, mani nak bisapmi bisapmi ji gat dima egipdaman."

Lasarus anakba kimotjak do yawit

⁹ Juda amin morapmi Yesu Betani kokupmon egisak yan nandaneh unudon apgwit. Yesu kok do gin dima, Lasarus kimoron nan aban pidagit ununyo kisi kok do apgwit.

¹⁰⁻¹¹ Yesu da Lasarus aban pidanban kanek Juda amin morapmi da kila amini yopman degek Yesukon kinnek nandan gadan imgwit. Yando, mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Lasarus kisi anakba kimotjak do gen panjosit awit.

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40)

¹² Gildat kinda do amin kabi madep Yapyap Bilak kok do apgwit unun da Yesu Jerusalem kokup papmon abisak yan nandawit.

¹³ Nandaneh jopban dakon tami mandan timik Yesu kok do kokup pap da wanga pigiwit. Pigek gen papmon da yan yawit: "Osana! Pinjokop ankisino!

'Amin Tagi da manon abisak amin unun gisami ton egisak.'

Israel amin dakon kila amin madep unun gisami ton egisak."

¹⁴ Yan yanakwa Yesu da donki kinda kan unun da kwenon yikgit. Yan anakwan Pinjokop da papiakon gen kinda tosok unun bami ton agit.

¹⁵ Gen unun yan:

"Saion kokup pap dakon amin, ji dima pasolni. Kabit, ji dakon kila amin madep donki bilagi da kwenon yigek abisak."

¹⁶ Unun bisapmon panjetni gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit. Mani bujon

don man madep panjakwan gen papiakon mandabi unun Yesu dosi yosok yan nandaba pisagit. Ae amin da yo animgwit unun papiakon gen ton ununyo kisi do nandaba pisagit.

¹⁷ Yesu da Lasarus kimakbi tamokon nan yan iban pidagit bisapmon amin morapmi da kanek kin gen bini yanba iren tagit.

¹⁸ Wasok tapmimi ton agit unun dakon gen bini kili yanba nandawit, do amin morapmi da kosiron kok do kiwit.

¹⁹ Yan anakwa Parisi amin da pindagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yo morap an im do nandaman unun aripmi dima anen. Pindakgit, miktimi miktimi minjat aminyo morap kisi da yolgan.”

Grik amin di da Yesu kok do yawit

²⁰ Yapyap Bilagon amin Pinjop gawak im do Jerusalem egipgwit unun bikbigwan Grik amin diwari kisi egipgwit.

²¹ Unun Grik amin da Pilip kin kawit. (Pilip unun Galili provins Betsaida kokupmon nani.) Yan iyiwit, “Amin tagi, nin Yesu kok do abaman.”

²² Yanba Pilip da kin Andru iyinban kisi Yesukon kin gen unun iyigimal.

²³ Iyibal yagit, “Amin Dakon Monji man madep pasak dakon bisap kili unun kwan tosok.

²⁴ Nak asisi dayisat, wit yet miktimon manek dima kimotjak kan, isal tokdisak. Mani kimotjak kan, bami morapmi tokdan.

²⁵ Amin kinda iyi dakon egip egipni do but dasi galak tosok kan pasil imjak. Mani amin kinda miktimon egip egipni uwal animgjak kan, egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Nak do oman asak amin unun nak nol kimotjak. Anek nak da egisaron oman amino kisi egipden. Nak do oman asak amin unun Datno da man madep imdisak.”

Amin dakon Monji anenotdan

²⁷ Yesu da gen sanbenek yan yagit, “Abisok butno jik tosok. Ni gen nan yoken? ‘Dat yo jigi nagon apdisak gwayeki’ yan yoken? Dima. Yo jigi nagon apdisak unun pak do apgum.

²⁸ Dat, mango anpap abi madepsi asak.”

Yesu yan yanban Kwen Kokupmon da gen kinda yan pigit, “Nak mano anpap abo madepsi agit da aeno akdisat.”

²⁹ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanej diwari da yawit, “Kiririn asak” ae diwari da “Anelo kinda da gen iyik” yan yawit.

³⁰ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gen unun nandayin unun naga do anek dima, ji do anek altak.

³¹ Abisok Pinjop da on miktimon amin kokwin akdisak. Abisok on miktim dakon kila amin madep yolban kikdisak.

³² Nak miktimon nan anenotni bisapmon amin kisisi ilikgo nagakon apdan.”

³³ (Yesu unun kosit nianon da kimotjak unun nandani do tilak gen unun yagit.)

³⁴ Yanban amin da gen kobogi yan iyiwit, “Kristo unun altanej dagok dagogi mini egipdisak, Pinjop dakon gen teban papia da yan yosok. Do gak da Amin Dakon Monji anenotdan yan nido yosol? Amin Dakon Monji unun namn amin kinda?”

³⁵ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Bisap pisipmisok tenteni ji gat egipjak. Pilin tuk tepmi apban kosit dima kokdan, do abisok tenteni tanjakwan gin tentenikon agipni. Amin pilin tukgwan akwan unun dukwan kwan unun dima nandan.

³⁶ Abisok tenteni ji gat egakwan gin egip egipji tentenikon tosok yan si nandanej tenteni dakon monjini dagoni.”

Juda amin morapmi Yesu dima nandan gadan imgwit

Yesu gen unun yoyin mudanej dima koni do yopman kin pasilikon egipgut.

³⁷ Wasok tapmimi ton morapmi aban kawit, mani sigin dima nandan gadan imgwit.

³⁸ Yan anakwa kombi amin Aisaia da gen yagit unun bami ton agit. Gen unun yan: “Amin Tagi, gen yagiman unun namn da nandaban bami agit?

Ae Amin Tagi da tapmimni namn do yolnban kagit?”

³⁹⁻⁴⁰ Ae gen kinda gat yan yagit:

“Yo kinda dima koni yan do Pin kop da dabili pan sopgut.

Ae but da nandan pisanek nagon apba dima pan milip aben yan do but yomani dakon kosit sopman yomgut.”

Mibili yan do aripmi dima nandan gadawit.

⁴¹ Aisaia da Yesu dakon tilimni kanek gen unun Yesu dosi yagit.

⁴² Yan di anakwa kila amin morapmi Yesu nandan gadan imgwit. Mani Parisi amin do pasalek yan kwok dima awit. Parisi amin da muwut muwut yutnikon ban yolba wanga egipni unundo si pasalek yan kwok dima awit.

⁴³ Amin da mani pawigini do galagisi nandawit. Mani Pin kop da mani pawigisak do dima nandawit.

Yesu da gen yagit unun gen dagin amin kokwin akdisak

⁴⁴ Yesu da tebaisi yan yagit, “Amin kinda nak nandan gadan namisak, unun amin nak kalon nan gin dima nandan gadan namisak. Unun Dat yabekban pigim ununyo kisi nandan gadan imisak.

⁴⁵ Nak nandisak amin da nak yabekban pigim amin unun kosok.

⁴⁶ Nak miktimon ten teni da yan apgum. Do nak nandan gadan namni amin unun pilin tukgwan dima egipdan.

⁴⁷ Amin kinda geno nandanek dima guramitjak kan, unun amin dima kokwiniken. Nak on miktimon amin kokwin ak do dima pigim. Yokwikon ban timit do pigim.

⁴⁸ Mani amin kinda nak manji naminek geno dima abidosak kan, unun amin gen yagim unun da mibi gildaron kokwin akdisak.

⁴⁹ Nido nak naga da nandak nandagon da dima yosot. Dat yabekban pigim unun da iyi nian yoken ae nianon da yoken do nayigit unun ban yosot.

⁵⁰ Dat da gen yoken dosi nayigit unun gen da amin egip egip dagok dagogi mini panalon anyomisak yan si nandisat. Yan do anek gen nayigit unun ban gin yosot.”

Yesu da pan detni yopman degek tobi Datnikon wigik do yoyigit

(Kilapmi 13-17)

13

Yesu da pan detni dakon kandap pakbi ban sugagit

¹ Yapyap Bilak dakon jap noknok bisap dima altanakwan Yesu on miktim yipmanek Daron wigikdisat dakon bisap kili kwan tosok yan nandagit. Yesu on miktimon pan detni egipgwit unun do but dasi galak tan yomgut. Sigin yan gin nandan yominakwan wigi bisapni mudagit.

² Pilindo Yesu gat pan detni gat jap nanek yikgwit. Sunduk da Judas, Saimon Iskariot dakon monji, unun da Yesu uwal da kisiron yipjak do nandak nandak kili imgut.

³ Yesu yan si nandagit, Dat da yo morap kila aben do tapmim namgut yan nandagit. Ae Pin kopmon da apgum, do ae Pin kopmon tobi kikdisat yan kisi nandagit.

⁴ Do Yesu jap noknok tamokon da pidan imal dubakni kukwan yipmanek pakbi son wiririt imal kinda abidanek kogikon wamgut.

⁵ Yan anek pakbi tagalban idap madep kindakon pigakwa pan detni dakon kandap wasanek sugagit. Yan anek pakbi son wiririt imal kogikon wamgut unun nan wiririkgit.

⁶ Yan anek Yesu Saimon Pitakon opban yan iyigit, “Amin Tagi, gak nak dakon kandap sugokdisal, ma?”

⁷ Yan yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Nak da yo asat unun abisok dima nandabi pisosok, mani don nandabi pisokdan.”

⁸ Yanban Pita da yan iyigit, “Nak dakon kandap dimasi sugoki.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Dima sugan gaben kan, gak pan detno dima egipdisal.”

⁹ Yanban Saimon Pita da yan iyigit, “Amin Tagi, yan kan kandapno gin dima sugoki. Kisitno ae busunno kisi sugoki.”

¹⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kinda pakbi kili sogit kan, unun amin kandapni ban gin sugosak. Yan aban giptimni kisi

kilegisi akdañ. Ji kili kilek tawit. Mani ji kisi do dima yosot.”

11 Yesu namın amın da uwal da kısıron yıpjak unun amın kili kagit. Unun do anek ji kisi dima kilek tañ yañ yoyigit.

12 Yesu pañdetni dakon kandañ sugañ mudañ imal dubakni pañek tobil pañki tamonikon yikgit. Pañki yigek yañ yoyigit, “Nak da yo añ damisat unun dakon mibili di nandañ?”

13 Ji da nak Yoyiñdet ae Amin Tagi yañ nayañ. Unun tagisi yoñ. Nak unun mani.

14 Nak Amin Tagisi ae Yoyiñdetji da kandañ sugat. Do jiyo kisi notji dakon kandañ sugañ sugañ ani.

15 Nak da yo ani do dolisat, unun kañek unun nañ gin ani.

16 Asisi dayisat, oman monji amın tagini dima yapmañdak. Ae gen ankisak amın da yabet amın dima yapmañdak.

17 Ji nak da anpak unun at dakon mibili kili unun nandañ. Ji yañ gin ani kañ, kisik kisik akdañ.

18 Nak ji kisi do dima yosot. Nak naga amın kabi naga do manjigim unun nandañ yomisat. Mani Piñkop da papiakon gen toсок unun bami toñ akdisak. Gen unun yañ:

‘Nak gat bret nomak amın unun nak bamañ nam do kandañmi anenokdok.’

19 Yo unun dima altañakwa gen unun kili dayit. Do don yo unun bami noman tañakwa yañsi nandañ gadani, Nak Naga Unun Amin.

20 Asisi dayisat, amın kinda pi monjino yabekgo kwa but dasi abidosok kañ, unun amın nak nañ but dasi abidosok. Ae nak but dasi abidosok amın Piñkop nak yabekgit unun nañ but dasi abidosok.”

*Judas da Yesu uwal da kısıron yıpdisak
(Mt 26.20-25 ae Mk 14.17-21 ae Lk 22.21-23)*

21 Yesu gen unun yañek burigwan da jigisi nandañek yañ yagit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwal da kısıron nepdisak.”

22 Gen unun yañban pañdetni notni pindak pindak awit. Namın amın do yosok unun dima nandaba pisagit.

23 Pañdetni kinda Yesu da but dasi galak tañ imgut unun Yesu da ilenikon yikgit.

24 Saimon Pita da busuñi da tilak añ imiñek yañ iyigit, “Namın do yosok yañ do iyin ka.”

25 Iyınban unun pañdetni da Yesu da kapmatsisok kiñek yañ iyigit, “Amin Tagi, namın do yosol?”

26 Yañban Yesu da iyigit, “Amin kinda bret diwat on idapgwan sibineñk ibo nokdisak unun amın do yosot.” Yañ yañek bret idapgwan sibineñk Judas do imgut. Judas unun Saimon Iskariot dakon monji.

27 Judas bret unun abidañakwan Sunduk da burikon pigigit. Yañ anakwan Yesu da iyigit, “Yo ak do nandal unun tepmisi abi.”

28 Amin morap jap noknok tamokon yikgwit unun Yesu da gen yagit unun dakon mibili dima nandaba pisagit.

29 Judas unun moneñ kila agit. Do amın diwari da Judas kiñ Piñkop gawak imim dakon bisap madep dakon yo di yumjak, bo ae bupmi amın do moneñ yomjak do iyisak yañ nandawit.

30 Judas bret diwat unun abidañek unudon gin wañga pigigit. Wañga unun pilin tuk kili agit.

Yesu unun gen teban kalugi kinda pañdetni do yomgut

31 Judas unun yomakon pigakwan Yesu yañ yagit, “Abisok Amin Dakon Monji unun man madep pakdisak. Ae Monji do anek Piñkop yo kisi man madep pañek

32 Monji do man madep imdisak. Yañ unun tepmisi akdisak.

33 “Gwakno kabi, nak ji gat bisap pisipmisok gin egipneñ. Nak kiñapbo ji da nak wisikdañ. Mani Juda amın yoyigim yañ gin abisok ji bañ dayisat, nak da kısıron ji aripmi dima apdañ.

34 “Nak gen teban kalugi kinda damisat unun yañ: ji disikon notji do but dasi galak tañ yomiñ yomiñ ani. Nak ji do but dasi

galak tan damisat, yan gin ji disikon notji do yan gin nandani.

³⁵ Ji disikon notji do but dasi galak tan yomni kan, amin kisi da dandaba ji nak dakon panjet kabino akdan.”

*Pita da manji imdisak do Yesu da yagit
(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34)*

³⁶ Kili Saimon Pita da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak dukon kikdisal?”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kokup kikdisat unjon abisok gak aripmi dima noldisal. Mani don nak noldisal.”

³⁷ Yanban Pita da yan iyigit, “Amin Tagi, mibili nianon da nak abisok gak tagi dima golben? Nak gak do anek tagi kimokgen.”

³⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nak do anek tagisi kimokgen yan nandisal, ma? Asisi gayisat, pup gen dima yanakwa gak da ‘nak do unjon amin dima nandan imisat’ yan kosiri kapbi yokdisal.”

14

Yesu unjon Daron kigik dakon kosit

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji butji dima jik toni. Egip egipji Pinkopmon tosok yansi nandani, ae egip egipji nagon tosok yansi nandan namni.

² Datno da yutnon yut buri morapmisi ton. Yan dima kan, gen unjon aripmi dima dayikom.

³ Nak kin ji dakon tamo panoman anek, aeno tobil abin ji timikgo panji nak gat egipnen.

⁴ Nak da kokup kikdisat dakon kosit unjon disi nandan.”

⁵ Yanban Tomas da yan iyigit, “Amin Tagi, gak dukon kikdisal, nin dima nandan. Do nianon da kosit unjon konen?”

⁶ Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak naga kosit, ae gen bami, ae egip egip. Daron kigik kosit nwanwari kindi dimasi tosok. Nak kalongin.

⁷ Nak do pakyanansi nandan namen tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam. Abisok da wasanek unjon nandan iminek kili unjon kon.”

⁸ Yan yanban Pilip da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gak da Dat nolnibi nin dakon but mudanban.”

⁹ Yanban Yesu da iyigit, “Pilip, nak bisap dubagi ji gat egipguman, mani nak dima nandan namisal, ma? Amin kindi nak nandisak unjon Dat nan kosok. Gak nianon da Dat nolnibi kono yan yosol?”

¹⁰ Bo Dat nagon egakwan nak Daron egisat unjon nandabi bami dima ak? Nak gen dayit unjon naga da nandak nandagon da dima dayit. Dat nagon egisak unjon da pini asak.

¹¹ Nak Daron egapbo Dat nagon egisak yan dayisat unjon nandaba bami asak. Mani geno do nandaba bami dima asak kan, wasok tapmimi ton morap agim unjon da mibilno tagi dolisak.

¹² “Asisi dayisat, nak nandan gadan namjak amin da nak da pi asat unjon akdisak. Nak Daron wigikdisat, do nak da pi agim si yapmanek madepsi akdisak.

¹³ Yo morap aben do nak da manon da nayini, unjon akdisat. Yan abo Dat da Monjikon man madep pakdisak.

¹⁴ Yo morap do nak da manon bisit yoni, unjon nak akdisat.”

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yagit

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nak do but dasi galak tan naman kan, yo morap ani do yagim unjon guramitni.

¹⁶ Nak Datno iyiko unjon da Panpulugok kindi gat damdisak. Unjon da ji gat bisap mudok mudogi mini egipdisak.

¹⁷ Panpulugok damdisak unjon gen bami dakon Wup. Miktin amin da aripmi dima abidogi, nido dima kon, ae dima nandan iman. Mani ji da nandan iman. Ji gat egisak, ae don ji da butgwan egipdisak.

¹⁸ Nak ji depman dekgo men datyoni mini da tilagon dima egipdan. Nak jikon tobil apdisat.

¹⁹ Bisap pisipmisok egek miktin amin da nak dima nandakdan. Mani ji da nak nandakdan. Nak egisat, do jiyo kisi yan gin egipdan.

²⁰ Uñun bisapmon nak Daron egisat, ae ji nagon ekwan, ae nak jikon egisat, yanşi nandaba pisokdisak.

²¹ Amin kinda yo morap ani do yagim uñun nandanek guramikdak, uñun amin da nak do but dasi galak tan namisak. Amin kinda nak do but dasi galak tan namisak uñun amin do Datno da but dasi galak tan imdisak. Ae nakyo kisi uñun amin do but dasi galak tan iminek naga nan yoliko kokdisak.”

²² Yesu da yan yanban Judas kinda, uñun Judas Iskariot dima, uñun da yan iyigit, “Amin Tagi, gak nianon da gaga ninban gin nolikdisal, mani miktim amin morap dima yolikdisal?”

²³ Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kinda but dasi galak tan namjak kan, uñun amin da nak dakon gen guramitjak. Datno da uñun amin but dasi galak tan imjak. Anjakwan nit op do uñun amin gat egipnenj.

²⁴ Amin kinda but dasi dima galak tan namisak, uñun amin nak dakon gen dima guramikdak. Gen on nandan uñun nak dakon gen dima, gen on Dat yabekban pigim uñun dakon gen.

²⁵ “Nak ji gat sigin egek gen on dayisat.

²⁶ Mani Panpulugok, Telagi Wup, nak da manon Dat da yabekban pikdisak. Uñun da yo morap do dayindetdisak. Ae ji panpuluganban gen morap dayigim da dayisat uñun ae nandaba pisokdanj.

²⁷ “But yawot jikon yipmandat. But yawotno ji do damisat. But yawot on miktimon minat amin da damanunuden dima. Do butji jik tanakwa pasol pasol dima ani.

²⁸ Gen kinda dayiko nandawit uñun yan ‘Nak depmanj kikdisat. Anjek aeno tobil jikon opdisat.’ Ji da nak but dasi galak tan namanj kan, nak Daron wigikdisat uñun da kisik kisik damdisak, nido Dat da nak nwapmandak.

²⁹ Yo morap don noman tan mudanakwa nandan gadat ani yan do mibiltok gen on dayisat.

³⁰ “Bisap dubak gen dima yonenj, nido on miktim dakon kila amin madep kili uñun

apdisak. Uñun da nak aripmi dima abin nepjak.

³¹ Mani miktim amin da nak da Dat but dasi galak tan imisat yan nandani uñun do anjek yo morap abenj do Dat da nayigit uñun da aripmonsiasat. Kili pidanba kino.”

15

Yesu uñun wain nap obisi

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak naga wain nap obisi. Ae Datno uñun wain pi dakon kila amin.

² Kiliñno morap bami dima tonj uñun Dat da mandan maban kwanj. Anjek kiliñno morap bami tonj uñun Dat da bami madepsi toni do panmilip asak.

³ Gen dayigim uñun da ji kili sugan panmilip agit.

⁴ Ji nagon sanbenba nak da jikon sanbekeñ. Wain kiliñi obikon dima sanbesak kan, bami dima tosak. Yanjin jiyo nagon dima sanbeni kan, bami dima tokdanj.

⁵ “Nak naga wain obi ae ji kiliñno morap. Amin kinda nagon sanbenban nak uñun aminon sanbekeñ kan, bami morapmi tokdisak. Ji nak nipmanj degek yo kinda aripmi dima ani.

⁶ “Amin kinda nagon toktogi dima sanbesak kan, uñun amin kiliñi yokwi yombem. Kiliñi unuden amin da mandan yopba kibidanba pan muwuk kindapmon sosonj.

⁷ “Ji nagon toktogi sanbeni ae geno jikon tosak kan, yo nido galak tanek bisit ani uñun dakon bami noman tan damdisak.

⁸ Ji bami morapmisi tanba amin da dandaba nak dakon panjetnosi akdanj. Yanj aba Datno da man madep pakdisak.

⁹ “Dat da nak do but dasi galak tan namisak, yan gin nak da ji do but dasi galak tan damisat. Nak ji do but dasi galak tan damisat, ji toktogisi uñun kagagwan egipni.

¹⁰ Nak Datno dakon gen teban guramigek but dasi galak tan namisak uñun da kagagwan egisat. Ji yan gin nak dakon gen teban guramitni kan, but dasi galak tan damisat uñun da kagagwan egipdanj.

11 Nak dakon kisik kisik da jikon tanjakwan ji dakon kisik kisik da madepsi tugosak, mibili yan do anek gen on dayisat.

12 “Gen tebano unun yan: nak da ji do but dasi galak tan damisat, jiyo yan gin disikon notji do but dasi galak tan yomin yomin ani.

13 Amin kinda da notni do but dasi galak tan iminek unun panpulugok do anek egip egipni paretjak kan, amin do but dasi galak tan yomyomni unun da anpak bamisi ae wukwisi asak. Amin diwari morap dakon si yapmandak.

14 Ji gen teban on dayisat unun guramitni kan, ji nak dakon notnoni kabi akdan.

15 Oman monji unun amin tagini da yo morap asak unun dima nandan. Unun do oman monjino yan aeno dima dayiken. Gen morap Datnokon nandagim unun kili dayigim. Yan agim do ji notnoni yan dayisat.

16 Nak ji gat egipnen do ji da dima manjin nepgwit. Nak ji gat egipnen do manjigim. Anek ji kin pi aba bami dima yokwi tanej toktogi toni do manjigim. Do nak da manon yo nido bisit ani unun Dat da tagi damjak.

17 Gen tebano unun yan: Ji disikon notji do but dasi galak tan yomin yomin ani.”

Miktim amin da pandet do nandaba yokwi tok anyomdan

18 Yesu da sanbenek yagit, “Miktim amin da nandaba yokwi tok andaba kan, yanji nandani, mibiltok nak do yan gin awit.

19 Ji miktim amin da tilagon egipni kan, miktim amin da notnin di yanon da but dasi galak tan damdan. Mani ji on miktim dakon amin dima. Nak da ji on miktimon ban kili manjin depgum. Unun do anek miktim amin da nandaba yokwi tok andaman.

20 Gen dayigim unun do nandani, ‘Oman monji amin tagini dima yapmanjan.’ Nak yokwi annamgwit kan, jiyo kisi yokwi yan gin andaman. Ae nak dakon gen guramikgwit kan, ji dakon gen kisi guramitdan.

21 Ji nak nolgan do anek yokwi andaman, nido Dat nak yabekban pigim unun dima nandan iman.

22 “Nak pinjek gen dima yoyigim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosok. Mani nak pinjek gen kili yoyigim, do amin kinda da ‘nak dima nandanek sun agim’ yan yogogi mini.

23 Amin kinda nak do nandaban yokwi tok an namisak, unun amin Datno kisi do nandaban yokwi tok an imisak.

24 Nak unun da binapmon pi tapmimi ton amin kinda da dima agit unun ban agim. Yan dima agim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosok. Mani nak da wasok tapmimi ton agim unun pindakgwit, mani nak gat Datno gat kisi do nandaba yokwi tok an niman.

25 Yan aba gen teban papianikon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yan:

‘Isal dogin amin da nandaba yokwi tok an namgwit.’

26 “Panpulugokji, Gen Bami Dakon Wup, Daron egisak. Nak da jikon yabekgo pikdisak. Unun da Daron da pinjek mibilno do yan tenjenok akdisak.

27 Ae ji nak da pi si wasagimon da wasanek egipguman da ekwaman, do jiyo kisi nak do yan tenjenok ani.”

16

1 “Gen unun nandan gadatji dima witdal kini do anek dayisat.

2 Muwut muwut yutnikon ban ji dolek unun gat dima muwutni do yansop an damdan. Bisap kinda apjak, unudon amin da dikba kimagakwa unun amin da nin da Pin kop do yo tagisi an imaman yan nandandan.

3 Unun Dat dima nandan iman, ae nakyo kisi dima nandan naman. Yando, yo morap unun an damdan.

4 Mani abisok yo unun altokdan do kili dayin mudat, do don amin da yo unun an daba gen on dayisat unun do nandani.”

Yesu da Telagi Wup dakon pi do yagit

Yesu da sanbenek yagit, “Kalip naga gat kisi egipguman do anek on gen morap dima dayigim.

⁵ Abisok nak Dat yabekban pigimon tobil wigikdisat. Mani jikon da kinda da ‘Gak dukon kisal?’ yan dima nayan.

⁶ Abisok gen on dayiko jigisi nandan.

⁷ Mani asisi dayisat, nak ji panpulugok do depman dek wigikdisat. Dima wigiken kan, Panpulugokji jikon dima pikdisak. Mani nak wigiken kan, nak da yabekgo jikon pikdisak.

⁸ Unun da pin pi aban miktim amin morap anpak yokwi gat, ae anpak kilegi gat, ae Pin kop da amin gen pikon yopdisak gat dakon mibili kisi pakyan si nandaba pisokdisak.

⁹ Pi aban yokwinin madepsi tan niman yan pindatdan. Yokwini dakon mibili unun nak dima nandan gadan naman.

¹⁰ Ae pi aban anpak kilegi dakon mibili nandaba pisokdisak, nido nak Daron wigapbo ae sanbenek dima nandakdan.

¹¹ Ae pi aban amin gen pikon yopyop dakon bisap apdisak yan nandani, nido on miktim dakon kila amin madep unun kobogi yokwi timitdisak.

¹² “Gen yogogi morapmi ton, mani abisok dayiken kan, ji aripmi dima timitdan.

¹³ Mani Gen Bamisi Dakon Wup unun da abin ji panpuluganban gen bami morap nandaba pisokdan. Unun iyi dakon gen ban dima dayikdisak, gen nandisak unun bangin dayikdisak. Anek yo don altokdan unun do dayikdisak.

¹⁴ Unun da nak dakon gen abidanek dayin tenjenanban unun da nak dakon tilim madepno akdisak.

¹⁵ Daron yo morap ton unun nak dakon. Unun do mani yat, Wup da nak dakon gen abidanek yan tenjenan damdisak.”

Kisik kisik da but yokwi dakon kulabik akdisak

¹⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.”

¹⁷ Pan det diwari notni yoyin yoyin anek yawit, “Gen unun niyisak dakon mibili nian? Yan yak, ‘Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.’ Ae yan yak, ‘Unun dakon mibili unun yan: nak Daron kikdisat.’

¹⁸ ‘Bisap pisipmisok’ yan unun mibili nido yak? Gen unun dakon mibili dima nandaman.”

¹⁹ Yesu unun do nayikdan yan pindagek yan yoyigit, “Gen unun yat dakon mibili nandak do disi gin yon, ma? Yan dayit, ‘Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae bisap pisipmisok egek ae donjok nandakdan.’

²⁰ Asisi dayisat, ji kunam madepsi tatan, ae bupmi kunamyo kisi madepsi akdan. Mani miktim amin da kisik kisik akdan. Butji wagisi yokwi tokdan, mani but yokwisi dakon kulabigi don kisik kisik madepsi nandakdan.

²¹ Minjat kinda monji altok do anakwan tepmi madepsi nandisak. Mani monji altanakwan tepmi unun pasak dakon nandak dima asak. Monji miktimon kili altosok unun do kisik kisik asak.

²² Unun da tilak ji abisok but yokwi an. Mani aeno dandaken bisapmon kisik kisik akdan. Ae amin kinda da kisik kisikji aripmi dima gwayesak.

²³ Unun bisapmon ji da nak yo kinda do bisit dima nayikdan. Asisi dayisat, yo kinda do nak da manon da Dat bisit iyini kan, unun damdisak.

²⁴ Ji kalip nak da manon da yo kinda abidok do bisit kinda dima awit. Ji bisit ani. Yan anek yo timigakwa kisik kisik da butjikon tugosak.”

Yesu da miktim dakon tapmim kili abigit

²⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak on gen morap tilagon da dayisat. Don tilak gen ae dima dayiken. Dat do nomansi dayin tenjenokdisat.

²⁶⁻²⁷ Nak da ji do anek Dat bisit iyiken yan dima dayisat. Dima. Ji nak do but dasi galak tan naman, ae nak Pin kopmon da apgum yan nandaba bami asak. Yan an, do

Dat da iyi but dasi galak tan damisak. Do unun bisapmon ji nak da manon Dat bisit iyikdan.

²⁸ Nak Daron da miktimon pigim. Ae abisok miktimon yipmanek Daron wigikdisat.”

²⁹ Yan yanban panjet kabini da yan iyiwit, “Abisok nomansi niyisal. Tilak gen dima yosol.

³⁰ Nin abisok yansi nandaman, gak yo morap kili nandan mudosol, ae amin da dima gayinakwa gaga tagi yoki. Unun do anek gak Pinjopmon da apgul yansi nandano bami asak.”

³¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Abisok ji kili nandan gadat an, ma?

³² Nandani, bisap kili kwanak. Asi bisap kili unun, do ji biripmigi yutjikon kin kin akdan. Yan anek nak nepba naga gin egipdisat. Mani Dat nak gat egisak do naga ginsi dima egipben.

³³ Ji nagon gadanek butji yaworisi tanakwa egipni, yan do anek gen on dayisat. Miktimon egipni bisapmon jig noman tan damdan. Mani ji pasol pasoli mini tebaisi atni. Nak da miktimon dakon tapmim kili abin yipgum.”

17

Yesu iyi do bisit agit

¹ Yesu panjet kabini gen unun yoyin mudanek Kwen Kokup sintanek bisit yan agit, “Dat, bisap kili abik. Monjigo dakon man awigaki kando Monjigo da gak dakon man awigisak.

² Amin morap Monjigo da kila asak do yan mudan ingul. Yando, amin morap imisal unun da egip egip dagok dagogi mini tagi yomjak.

³ Egip egip dagok dagogi mini dakon mibili unun yan: amin da gak Pinjop kalonisi bamisi yan nandan gaman, ae Yesu Kristo gak da yabekbi pigit yan gin nandan iman.

⁴ Gak da pi morap namgul, unun pi an mudoko miktimon amin da tilingo kili kawit.

⁵ Dat, miktimon dima noman tanakwan nak gak gat egek tilimno tan namgut. Abisok gak da inamon unun tilim aego nabi.

Yesu panjetni do bisit agit

⁶ “Amin morap on miktimon ban namgul kabikon gak dakon mibilgo kili yoyin tenjenagim. Unun amin gak dakon ban nak do nabi gak dakon gen guramikgwit.

⁷ Abisok yansi nandan, yo morap namgul unun gak dasi namgul yan nandan.

⁸ Nido gen morap namgul unun yoyiko abidawit. Anek asi nak gagon da apgum ae gak da nak yabekgil, yansi nandaba bamisi asak.

⁹ Nak unun amin kabi do bisit asat. Miktimon amin kisi do dima asat. Unun amin kabi namgul unun gak dakon amin kabigo, do unun do bisit asat.

¹⁰ Nak dakon amin kabi unun gak dakon. Ae gak dakon amin kabi unun nak dakon. Amin da nak dakon amin kabino pindagek tilimno kanek man madep naman.

¹¹ “Nak gagon obinek miktimon sanbenek dima egipben. Mani unun amin kabi da miktimon sigin egipdan. Telagi Dat, mango tapmimi tonji namgul unun nan panjutnoki. Yan anaki nit da kalonisi ekwamak, unun amin kabi da kalonisi yan gin egipni.

¹² Nak unun gat egipguman bisapmon man namgul unun nan panjutnanapbo tagisi egipgwit. Unun amin kabikon da amin pasiljak do yanbi unun dagin pasilgit. Yan anakwan Pinjop da papiakon gen unun do mandabi unun bami ton agit.

¹³ “Nak abisok gagon opben, mani kisik kisikno da unun amin kabikon tugosak yan do miktimon sigin egek gen on yosot.

¹⁴ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima, do nak gengo amin kabino do yobo miktimon amin da nandaba yokwi tok an yomgwit.

¹⁵ Amin kabino miktimon ban timikgi do bisit dima asat. Panjutnanaki Yokwi Ami da dima panupbal asak yan do bisit asat.

¹⁶ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima.

¹⁷ Gak dakon gen unun gen bamisi. Amin kabinokon pi abi gengo bamisi unun da burikon pi aban gakdosi amin ani.

¹⁸ Gak da nak yabekbi miktimon pigim. Yangin nak da amin kabino miktimon yabekdat.

¹⁹ Unun amin da gakdosi amin ani do anek egip egipno kalon gak do gamisat.

Yesu nandan gadat amin kisi do bisit agit

²⁰ “Nak unun amin kabi do gin bisit dima asat. Unun amin kabi da gen yanakwa nak nandan gadan namni amin unun kisi do asat.

²¹ Dat nak gagon egapbo gak nagon egisal yan gin unun amin kabi da but kalonji egipni do bisit asat. Unun amin nit gat egapno miktim amin da asi gak da nak yabekbi pigim yan nandaba bamisi asak dosi nandisat.

²² Nit kalonji ekwamak yan gin unun amin kalonji egipni, yan do tilim namgul unun kili yongum.

²³ Nak unun amin kabikon egapbo gak nagon egisal. Kalonji egipni do nandisat. Yan egakwa miktim amin da gak da nak yabekbi pigim yan nandani dosi nandisat. Ae gak da nak do but dasi galak tan namisal yan gin gak da unun amin do galak tan yomisal yan nandani dosi nandisat.

²⁴ “Dat, minjat amin nak do namgul unun nak da egipben kokupmon nak gat kisin egipnen do nandisat. Tilim namgul unun koni do nandisat. Yo morap dima noman tanakwa but dasi kilisi galak tan namgul, unun do anek unun tilim namgul.

²⁵ Dat Kilegisi, miktim amin gak dima nandan gaman. Mani nak nandan gamisat. Ae amin kabino da gak da nak yabekbi pigim yan nandaba bami asak.

²⁶ Nak da gak unun amin kabikon yoligim. Ae gak da but dasi galak tan namisal yan gin unun amin kabi da amin do but dasi galak tan yomni, ae nak unun amin kabikon egipben, yan do sigin sanbenjek gak yolikdisat.”

Yesu tepmi panjek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 18-20)

18

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53)

¹ Yesu bisit an mudanban pandet kabini gat kisi Kidron Pakbi Kidat yapmanjek kiwit. Unun pakbi da usugap da pigaga kinda tosok. Yesu gat pandet kabini gat unun pigagagwan pigiwit.

² Bisap morapmi Yesu gat pandet kabini gat unun pigaga muwuk muwuk awit, do uwal da kisiron yipjak amin Judas kisi unun pigaga kan nandanyo agit.

³ Do Judas da Rom dakon emat amin di gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin diwari gat timikban unudon kiwit. Obip amin unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da yabekgwit. Unun amin kabi lam ae kalin ae emat dakon yo kisi timikgwit.

⁴ Yesu yo morap noman tan imdan unun kili nandan mudagit. Do kapmatjok da kin unun amin kabi yan yoyigit, “Ji namn nan wisan?”

⁵ Yoyinban yan yawit, “Nin Yesu Nasaret amin nan wisaman.”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak unun mani.” Yesu uwal da kisiron yipjak amin Judas unun amin kabi gat kisi akgwit.

⁶ Yesu da “Nak unun mani” yan yanakwan amin unun timisok di duwalik kinjek miktimon piligi pakgwit.

⁷ Yesu da aeni yoyigit, “Ji namn nan wisan?”

Yoyinban yawit, “Yesu Nasaret amin.”

⁸ Yan yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayit, nak unun mani. Ji nak wisan kan, on amin kabi yopba kini.”

⁹ Yan yanban gen kind a kalip yagit unun bami ton agit. Gen unun yan: “Amin kabi unun nak do namgul unun kind a dima yipbo pasilgit.”

¹⁰ Saimon Pita da emat agak sibani ilik mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji dakon miragi amin tet

nani mandan dagagit. Oman monji unun dakon mani Malkus.

¹¹ Yan aban Yesu da tebai yan iyigit, “Emat agak siba yigikon simi! Dat da tepmi paken do nandisak unun dima paken yan nandisal, ma?”

Yesu Anaskon ankiwit

¹² Emat amin gat ae mibiltok amin madepni gat, ae Juda amin dakon obip amin gat da Yesu abidanek nap teban nan abisiwit.

¹³ Yan anek mibiltok Anaskon ankiwit. Anas unun Kaiapas dakon yopmi. Unun bilagon Kaiapas da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut.

¹⁴ Unun da kalip Juda amin yan yoyigit, “Amin kalon kinda dagin amin morap kisi do anek kimotjak kan, unun tagi.”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-70 ae Mk 14.66-68 ae Lk 22.55-57)

¹⁵ Saimon Pita gat ae pandet kinda gat Yesu yol anan kigimal. Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da unun pandet nandan imgut, do Yesu yol anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalon pigigit.

¹⁶ Mani Pita wanga yoma kaga da kapmatjok akgit. Do pandet unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nandan imgut unun da kin oman minat kinda yoma kila agit unun iyinek Pita abidanban nagalgwan pigigimal.

¹⁷ Oman minat unun yoma kila agit unun da Pita yan iyigit, “Gak unun amin dakon pandetni kinda bo?”

Iyiban Pita da yagit, “Nak dima.”

¹⁸ Kokup mirimisi agit, do oman monji gat ae obip amin gat kindapni alik do kindap kinda sogit da patderikon angwasiyek akgwit. Anakwa Pita yo kisi agek kindapni aliwit.

Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu gen yan imgut

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Lk 22.66-71)

¹⁹ Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu pandet kabini do iyigit ae yoyindet agit kisi do iyigit.

²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak gen nomansi amin kisi yoyin tenjenagim.

Muwut muwut yutnikon yoyin dekgim, ae Telagi Yut Madep da nagalon Juda amin da abin muwuk muwuk an unudon bisapmi bisapmi yoyin dekgim. Gen kinda pasilikon dimasi yagim.

²¹ Do nido nak nayisal? Gen yanapbo nandawit amin ban yoyi. Gen yagim unun da nandan.”

²² Yesu yan yanakwan obip amin kinda da mogim kulbak anagek yan iyigit, “Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon geni kobogi gen tagi nan iyisat yan nandisal ma?”

²³ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gulusun yat kan, unun do nayi. Ae gen kilegi yat kan, nido nikdal?”

²⁴ Nap kisirikon abisiwit dima witdalek Anas da Yesu yabekban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapaskon ankiwit.

Pita da aeni Yesu do wasip yagit

(Mt 26.71-75 ae Mk 14.69-72 ae Lk 22.58-62)

²⁵ Saimon Pita kindapni alin agakwan yan iyiwit, “Gak Yesu dakon pandetni kinda, ma?”

Yan iyinba yoyigit, “Nak pandetni kinda dima.”

²⁶ Mani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman amin kinda, unun Pita da miragi mandan dagagit amin unun dakon diwatni kinda, unun da yan iyigit, “Gakyo kisi Yesu gat pigaga ekwa dandat, ma?”

²⁷ Iyiban Pita da yagit, “Dima!” Wasip yanakwan unudon gin pup gen yagit.

Yesu Pailaron ankiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Lk 23.1-5)

²⁸ Juda amin da Yesu abidan Kaiapas dakon yut yipmanek gapman dakon amin madep da yutnon ankiwit. Unun kili wisa dagagit, do iyi gapman dakon amin madep da nagalon dima pigiwit, nido piginen kan Pin kop da dabilon kilek tanek Yapyap Bilak dakon jap noknoknin ansun akdaman yan nandawit.

²⁹ Wanga joman agakwa Pailat da pin yan yoyigit, “Ji on amin mibili nido gen yan imen?”

³⁰ Yanban yan iyiwit, “Unun yokwi pakkinda dima tam, gagon dima anopnom.”

³¹ Yanba Pailat da yoyigit, “Disi abidan anki disi dakon gen tebanji yolek gen pikon yipni.”

Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Nin da amin kinda anjatno kimotjak dakon yan dagok ninon dimasi tosok.”

³² Gen unun yanba kalip Yesu da kosit nianon da kimotjak do yagit, unun bami ton agit.

³³ Pailat da aeni gapman da yutnon wigi Yesu iyinban opban yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, “Unun gaga nandanek yosol, bo amin di da nak do yan gayiwit?”

³⁵ Yanban Pailat da yagit, “Nak Juda amin kinda dima! Gaga dakon amin kabigo gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabigo gat da gak abidan anan nagon anoben. Gak ninan agil?”

³⁶ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da Amin Kila Asat unun on miktim dakon yo dima. On miktim dakon tam nak dakon oman monjino gat emat wamanakwa amin kinda da nak Juda amin da kisiron aripmi dima nepbam. Nak da Amin Kila Asat unun kokup njakwari dakon yo.”

³⁷ Yanban Pailat da iyigit, “Asi gak kila amin madep kinda, ma?”

Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Kila amin madep kinda yan nayisal unun asi bami yosol. Nak gen bami minat amin morap yoyiken do on miktimon pigim. Mibili yan do men da analagit. Gen bami yolgan amin morap unun nak dakon gen do mirak yopmanjan.”

³⁸ Yanban Pailat da iyigit, “Gen bami unun yo kinda ni?”

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjani do yagit

(Mt 27.15-31 ae Mk 15.6-20 ae Lk 23.13-25)

Pailat gen unun iyinek aeni wanga Juda aminon pigeke yan yoyigit, “Nak da gulusun kinda agit do gen yan imnen da arip dimasi kosot.”

³⁹ Mani Yapyap Bilagon anpakji yolek amin kinda dam tebanon nan witald yipbo

kin kin an. Do Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak bo nian nandan?”

⁴⁰ Yanban yan tidanek yawit, “Barabas nan yipbi kisak.” Barabas unun kabo noknok, ae amin dapmanek yoni gwayan amin kinda.

19

¹ Pailat da yanban Yesu abidanek baljawit.

² Anakwa emat amin da nap keli ton kindanan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanek Yesu da busunon yipgwit. Yan anek imal dubak gami kinda nan pan ingwit.

³ Anek kapmatjok da kin yan iyiwit, “Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!” Yan iyinek mogim kulbak anjakgwit.

⁴ Anakwa Pailat wanga aeni pigi Juda amin yan yoyigit, “Nak da unun amin jikon abiko yan si nandan imni, nak da unun amin gulusunni kinda agit do gen yan imnen da arip dimasi kosot.”

⁵ Yesu nap keli ton ban pelitni waman ingwit gat ae imal dubak gami kisi kwenikon sigin tanakwa wanga pigit. Pinakwan Pailat da amin yan yoyigit, “Kabit, unun amin oni.”

⁶ Yanakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae obip amin gat da Yesu kanek tebai yan tidanek yan yawit, “Tilak kindapmon anakba kimakban! Tilak kindapmon anakba kimakban!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Disi abidan anki tilak kindapmon anakba kimotjak. Nak da gulusunni kinda agit do gen yan imnen da arip dima kat.”

⁷ Mani Juda amin da yan iyiwit, “Unun amin da iyi do ‘Nak Pinkep dakon Monji’ yan yagit. Nin dakon gen teban da unuden amin si kimotni do yosok.”

⁸ Pailat gen unun nandanek mibiltok pasalgit unun si yapmanek madepsi pasalgit.

⁹ Anek aeni gapman yutnon wigi Yesu yan iyigit, “Gak dukon nani?” Mani Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit.

¹⁰ Anjakwan Pailat da iyigit, “Kobogi nayik do dima nandisal, ma? Gepbo kiki bo ae tilak kindapmon gitni dakon yan dagok nagon gin tosok. Gak unun dima nandisal, ma?”

¹¹ Yanban Yesu da iyigit, “Pin kop kwen egisak unun da tapmim dima gamgut tam, gak da nak abin nepbi dakon tapmim kinda dima tan gaban. Do amin gak da kisiron nepmak unun dakon yokwi da gak dakon yokwi yapmandak.”

¹² Pailat gen unun nandane Yesus yipban isal kisak do kosit wisik agit. Mani Juda amin da yan tidane yan yawit, “Gak unun amin yipbi kisak kan, gak Sisa dakon notni dima. Amin iyi do nak kila amin madep yan yosok unun Sisa dakon uwalni.”

¹³ Pailat gen unun nandane Yesus anan wanga abigit. Abigek tamo kinda mani Tip Ban Yalinbi Tamo yan yon unudon gen kokwin an yityit tamo kinda tosok unudon yikgit. (Unun tamo Ibru genon da Gabata yan yon.)

¹⁴ Anwa Yapyap Bilak do nandane jap pan kosit ak bisap, gildat binap 12 kilok agit. Pailat da Juda amin yan yoyigit, “Kabit, kila amin madeppi oni.”

¹⁵ Yanban yan tidane yawit, “Anabigit! Anabigit! Tilak kindapmon anakgit!”

Yanba Pailat da yoyigit, “Kila amin madeppi tilak kindapmon anakegen do nandane?”

Yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan yawit, “Ninon kila amin madep kinda dima egisak. Sisa kalongin!”

¹⁶ Pailat da Yesus tilak kindapmon anadni do emat amin da kisiron yipban abidan ankiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43)

¹⁷ Yesus iyi tilak kindapni guramigek kokup pap yipmanek miktin tim kindakon kiwit, mani Busun Kidat. Ibru genon da Golgata yan yon.

¹⁸ Unudon tilak kindapmon anakgit. Amin bamori kisi tilak kindap teri teri dapmanakwa Yesus binapmon akit.

¹⁹ Pailat da yanban but piso gen kinda mandan tilak kindapmon yipgit. Gen

unun yan, YESU NASARET AMIN, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

²⁰ Unun kosiri kapbi mandawit. Ibrugen, ae Rom gen, ae Grik genon da kisi mandawit. Yesus anakgit miktin tim unun kokup pap da kapmatjok tagit, do Juda amin morapmi da gen unun manjiwit.

²¹ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Pailat yan iyiwit, “Juda amin dakon kila amin madepni’ yan dima mandaki. Gen yan mandaki: ‘On amin da yagit, Nak Juda amin dakon kila amin madepni.’”

²² Yanba Pailat da yagit, “Yum koni. Gen kili mandat unun dagin tosok.”

²³ Emat amin da Yesus tilak kindapmon anagek imalni timikgit. Timigek kokwin 4 kabi anakwa kalon kalon da imalni kalon kalon timikgit. Ae paba pigik dubakni kisi abidawit. Paba pigikni sanbekni unun mini imal diwat kalon nan bupbi kawit.

²⁴ Yan kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Dima pudone. Namin da abidosak yan do satu wasok ane.” Yan yanek yan gin aba Pin kop da papiakon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Imalno kokwinigek timikgit, ae namin da paba pigikno abidosak yan do satu wasok awit.”

Do emat amin da yan awit.

²⁵ Yesus dakon meni, ae meni dakon padige, ae Maria unun Klopas dakon minatni, ae Maria Makdala kokup papmon nani, unun minat kabi da Yesus dakon tilak kindap da kapmatjok akgit.

²⁶ Yesus da meni gat ae pandet but dasi galak tan imgut unun kapmatjok akbal pindagek meni yan iyigit, “Minat, on gak dakon monjigo.”

²⁷ Ae pandet unun yan iyigit, “On gak dakon menjo.” Unun bisapmon da wasane pandet unun da Maria anki yutnikon kila agit.

Yesu kimagit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49)

²⁸ Yesus pi morapni kili unun mudosok yan nandane, ae Pin kop da papiakon gen

kinda tosok unun bami ton asak dosi nandanek yan yagit, "Tekno bap tosok." Gen unun yanjakwan

²⁹ wain kinam kinda kapmatjok tagit. Do yo kinda gugidan yombem abidan wainon sibanba tujanban, isop kindap dakon kilinikon walik yipba Yesu da dulumon wigigit.

³⁰ Wikwan Yesu da wain nanek yan yagit, "Kili unun mudosok." Yan yanek busunji tadik pinjek wupni yipban kigit.

Emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi sugagit

³¹ Kili Sabat bisap dakon yo panthagap ak gildat agit. Unun Sabat unun bisap madepsi kinda, do Juda amin da tilak kindapmon bumjot dima toni do nandawit. Yan nandawit do amin tilak kindapmon akgwit dakon kandapni dapman jokgal do Pailat iyiwit. Yan aba tepmi kimakba bumjotni panjini yanon da yawit.

³² Yanba emat amin da kin amin bamot Yesu gat dapgwit dakon kandapni dapman jokgalgwit.

³³ Mani Yesukon abin kanba kili kimakgit kawit, do kandapni dima anak jokgalgwit.

³⁴ Mani emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi gwawia nan sugagit. Suganban unudon gin pakbi yawiyo da pakgwit.

³⁵ Yo unun si kagit amin unun da iyi unun dakon yan tenjenok asak. Ae iyi bamisi yosot yan nandisak, do jiyo kisi nandan gadat ani yan do gen unun yan tenjenosok.

³⁶ Yo unun aba Pinjokop da papiakon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yan:

"Kidatni kinda dima anak jokgaldan."

³⁷ Ae Pinjokop dakon gen kinda gat yan tosok: "Amin da giptimi sugawit unun kokdan."

Yesu dakon bumjotni kimakbi tamo kalugi kindakon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-56)

³⁸ Kili don Josep Arimatea kokupmon nani da kin Yesu dakon bumjotni Pailat da nandan iban ankisak do iyigit. (Josep unun Yesu dakon panjetni kinda. Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek Yesu do nandan gadatni si ankisibigit.) Pailat

da nandan iban Josep da kin Yesu dakon bumjotni ankigit.

³⁹ Ae Nikodemus kalip Yesu kalbi kin kagit ununyo kisi unun bisapmon gin apgut. Unun yo kibani ton tagisi di timik panjagut. Unun kindap bamori dakon gawonji ban iktagilek wasawit. Yo kibani tagisi unun dakon jigini unun 30 kilo da arip.

⁴⁰ Josep gat Nikodemus gat da Yesu dakon bumjotni abidanek yo kibani tagisi unun tagal imgumal. Yan anek imal tagisi ban gwilikgimal. Unun Juda amin da anjagon amin kimakbi do yan an.

⁴¹ Yesu tilak kindapmon anakgwit da kapmatjok pi kinda tagit. Unun pigagagwan kimakbi tamo kalugi kinda tagit. Unun tamokon bumjot kinda dima yipbi.

⁴² Unun Juda amin da Sabat bisap dakon yo panthagap ak bisap, ae kimakbi tamo unun kapmatjok tagit, do amin bamot Yesu dakon bumjotni anki unjungwan yipgumal.

20

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Mk 16.1-8 ae Lk 24.1-12)

¹ Sonda wisa dagokdo pilin tuk tanjakwan gin Maria Makdala kokupmon nani kimakbi tamokon apgut. Abin kanban kimakbi tamo dakon yoma sogwit dakon tip kili antobilba kigit kagit.

² Yan kanek timtim yanek kin Saimon Pita gat ae Yesu da panjetni kinda but dasi galak tan imgut unun bamot yan yoyigit, "Amin Tagi kimakbi tamokon nan anabigen. Anki dukwan yipman unun dima nandanman."

³ Yanban Pita gat ae panjet kinda unun gat kimakbi tamokon kigimal.

⁴ Amin bamot kisi timtim yanek kigimal, mani panjet kinda unun da Pita yapmanek unun da kalip kimakbi tamokon kin altagit.

⁵ Kin pagadanek kimakbi tamogwan wusigit. Wusinek imal tagisi Yesu dakon bumjotni wangwit unun tanba pindakgit. Mani dima wigigit.

⁶ Saimon Pita unun da bunon abinek unun kimakbi tamogwan wigigit. Wigek imal tanba pindakgit.

7 Ae imal kinda kagit unun Yesu da busunon wabi. Imal unun imal diwari gat dima tawit. Unun gironjikbi da iyindage tanban kagit.

8 Ae panjet unun kinda mibiltok kimakbi tamokon kigit unun kisi wigigit. Wigi pindagek nandan gadat agit.

9 Unun bisapmon Pinjop da papiakon Yesu kimoron da ae pidokdisak dakon gen tosok unun do dima nandaba pisagit.

10 Yo unun pindagek panjet bamot tobil kokupmon kigimal.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Mk 16.9-11)

11 Maria kimakbi tamo da wanga agek kunam takgit. Kunam tagek tagek pagadane kimakbi tamogwan wisigit.

12 Wisinek anelo bamori imalni kwakwagi pindakgit. Unun anelo bamot Yesu dakon bumjotni da tagit unudon yikgimal. Kinda busuni da tagiron yikgit, anjakwan kinda kandapni da tagiron yikgit.

13 Maria yan iyigimal, "Minjat gak kunam nido takdal?"

Yanbal yan yoyigit, "Amin Tagino abidan anki dukwan yipman unun dima nandisat."

14 Yan yanek tobil Yesu akban kagit. Mani Maria da unun Yesu yan dima kanban pisagit.

15 Kili Yesu da yan iyigit, "Minjat gak nido takdal? Gak namn nan wisisal?"

Maria da pikaga unun dakon pi monji kinda yan nandane yan iyigit, "Amin tagi, gak da bumjot ankil kan, dukwan yipmal nayinbi kin abidan anopben."

16 Yanban Yesu da yagit, "Maria!"

Yanban Maria da tobil Ibru genon da yan iyigit, "Rabonai." (Rabonai unun dakon mibili unun Yoyinjet.)

17 Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak Datnokon dima wigigit, do nak dima abidoki. Kin notno kabi yan yoyiki, 'Nak Datno ae ji dakon Datji unudon wigiken. Pinjopno ae ji dakon Pinjopji unudon wigiken.'"

18 Iyiban Maria Makdala kokupmon nani da kin panjet kabi yan yoyigit, "Amin

Tagi nak da kili kat." Yan yoyinek Yesu da gen iyigit unun yoyigit.

Panjetni da Yesu kawit

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49)

19 Sonda pilin kaga panjetni Juda amin dakon kila amin do pasalek yut kindakon muwugek yoma benjan anek yikgwit. Yigakwa Yesu da abin bikbik nikon agek yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

20 Yan yanek kisit bamotni ae gekgekniyo yoliban panjetni Amin Tagini kanek but galak madepsi nandawit.

21 Aeni Yesu da yan yoyigit, "Butji yawori tosak. Dat da nak yabekgit, yan gin nak da ji yabekdat."

22 Yan yanek migani pisonban panjetnikon kinjakwan yan yagit, "Ji Telagi Wup abidoni.

23 Ji amin dakon yokwini yopman yomni kan, diwarini pasil yomdan, ae dima yopman yomni kan, diwarini tan yomdan."

Tomas da Yesu kagit

24 Panjetni diwari Yesu kawit bisapmon kinda unun notni gat dima egipgwit, mani unun Tomas (ae mani kinda Yayat).

25 Panjet diwari da Tomas yan iyiwit, "Nin Amin Taginin kaman!"

Yan iyinba Tomas da yoyigit, "Kisirikon birin tamo dima pindagek witjiken, ae gekgekikon wuda gwaljik dima witjiken kan, ji da gen nayan unun do nandabo bami dima asak."

26 Gildat 7 kabi mudanakwa panjet kabi ae notni Tomas gat kisi yutnon muwugek yoma benjan awit. Mani Yesu abin bikbik nikon altanban kawit. Altanek yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

27 Yan yoyinek Tomas yan iyigit, "Gak abin kisitno witjinek pindat. Anek kisitgo awin gekgekno kon witjiki. Gak but bamot dima anek nandan gadan nabi."

28 Yanban Tomas da yan iyigit, "Amin Tagino ae Pinjopno."

29 Yan yanban Yesu da iyigit, "Gak kili nandal, do nandan gadan namisal. Amin nak dima nandane nandan gadan naman, unun amin kisik kisik tagi ani."

On papia dakon mibilisi

³⁰ Yesu da wasok tapmimi ton diwari morapmisi anjakwan panjetni da pindakgwit, unun on papiakon dima mandabi.

³¹ Mani papia on yan do mandabi. Ji da Yesu unun Kristo yansi nandan gadan imni. Ae Yesu unun Pin kop dakon Monjisi yan nandan gadan iminjakwa, unun da manon egip egip abidoni, mibili yan do papia on mandabi.

Yesu aeni panjet kabinikon altan yomgut

(Kilapmi 21)

21

Yesu panjetni diwari do altan yomgut

¹ Don aeni Yesu da panjetni Galili Pakbi idap ilenikon egakwa altan yomgut. Altan yomgut dakon gen unun yan.

² Saimon Pita, ae Tomas (Yayat yan iyiwit), ae Nataniel (Galili miktin, Kana kokupmon nani kind), ae Sebedi dakon monji bamot gat, ae Yesu dakon panjetni bamori gat kisi egipgwit.

³ Saimon Pita da notni yan yoyigit, “Nak tap kilap ilit do kisat.”

Yanban yawit, “Nin kisin kinenj.” Yan yanek boron wigek kiwit. Mani unun kalbi tap kilap kind dima ilikgwit.

⁴ Wisa dagokdosi gildat dima winjakwan Yesu unun pakbi idap ilenikon akban kawit, mani unun Yesu yan dima kanba pisagit.

⁵ Anjakwa Yesu da yan yoyigit, “Not kabi, ji tap kilap di ilan?”

Yanban yawit, “Dima.”

⁶ Yanba yan yagit, “Ji yikji bot amin tet do maba kwan tap kilap di ilitni.” Yan yanban yikni maba pikwan tap kilap morapmisi pigi tujanba yik ilik awik do antidok awit.

⁷ Yan anjakwa panjet Yesu da galak tan imgut unun da Pita yan iyigit, “Unun Amin Tagi mani!” Saimon Pita unun pi do anek ilikba pigik kadimni kili ilik yipgut. Do notni da “Unun Amin Tagi mani!” yan yanban nandanek ilikba pigik kadimni ae panjek pakbigwan pan magit.

⁸ Manek ilenikon kinjakwan notni boron da bunon yolgwit. Yolek yikni tap kilap tujanbi walimbil ilik anan kiwit, nido bot unun pakbi dubagikon dima tagit, 100 mita unun da tilagon gin tagit.

⁹ Kin ilenikon wigek yan pindakgwit: kindap kind sogit da patderikon tap kilap kind tagit, ae breyo kisi tanba pindakgwit.

¹⁰ Pindagakwa Yesu da yan yoyigit, “Ji abisok tap kilap ilan di panjagut.”

¹¹ Yanban Saimon Pita da boron wigek tap kilap yik ilikban ilenikon wigigit. Yigon tap kilap madep madep 153 yan da pigi tugawit, mani yik unun dima dagagit.

¹² Yesu da yan yoyigit, “Ji abin jap nabit.” Unun Amin Tagini yan kili nandan mudawit, do gen unun yanban panjetni si pasalek kind da “Gak namin?” yan dima iyiwit.

¹³ Anjakwa Yesu kindapmon kinjek bret ae tap kilap timigek panjetni do yomgut.

¹⁴ Yesu kimoron da pidan panjet kabinikon on altan yomgut unun da aban kosiri kapbi agit.

Yesu da Pita yan iyigit, “Gak sipsipno kila abi”

¹⁵ Jap nan mudanek Yesu da Saimon Pita yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namin kimagek on amin kabi da but dasi galak tan naman unun yapmandal, ma?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsip monin kabino upmoksi.”

¹⁶ Ae kosiri kind gat yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namisal, bo dima?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsipno kila abi.”

¹⁷ Ae Yesu da iyanban kosiri kapbi anjakwan aeni yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji. Gak but dasi galak tan namisal?” Pita unun Yesu da kosiri kapbi

“Gak but dasi galak tan namisal?” yan iyigit, do buri jik tagit.

Yan nandane Yesus yan iyigit, “Amin Tagi, yo morap unun nandan mudosol. Nak but dasi galak tan gamisat, gaga nandisal.”

Yanban Yesus da yan iyigit, “Gak sipsipno upmokgi.

¹⁸ Asisi gayisat, gak monji gimonji egipgul bisapmon ilikba pigikgo panek kokup dukwan kik do nandagil unudon kin kin agil. Mani amin pelan aki bisapmon, kisitgo anenagaki amin nwaknwari da ilikba pigikgo pan gaminek gak anan kosit dima kik do nandaki unun nan ankikdan.”

¹⁹ Yesus gen on Pita kosit nianon da kimagek Pinkep man madep imjak unun do yagit. Yan yanek iyigit, “Nak nolgi.”

Yesu da pandet kinda si galak tan imgut, unun dakon gen

²⁰ Pita da tobil pandet kinda Yesus da but dasi galak tan imgut unun kagit. Unun bunon yol panpan agut. (Unun amin jap nawit bisapmon Yesus dakon pibit da kapmatjok busuni unudonjok yipmanek Yesus yan iyigit, “Amin Tagi, namin da gak uwal da kisiron gepjak?”)

²¹ Pita da unun amin kanek Yesus yan iyigit, “Amin Tagi, ae on amin iwa?”

²² Yanban Yesus da yan iyigit, “Egakwan gin nak aeno tobil apben do nandaken bo dima, unun nak dakon yo. Gak nak nol.”

²³ Yan yanban binap gen kinda panmuwukbi kabikon kin iren tagit. Gen unun yan: “Unun pandet dima kimotdisak.” Mani Yesus da pandet unun dima kimotjak yan dima yagit. “Egakwan gin nak aeno tobil apben do nandaken bo dima, unun nak dakon yo”, unun gin yagit.

²⁴ Unun pandet da unun yo morap dakon yan tenjenok anek gen unun mandagit. Nin nandaman, gen unun yan tenjenosok unun bamisi.

²⁵ Yesus da yo diwari morapmisi gat agit. Yo morap agit kisi morap papiakon mandanen kan, miktimon papia unun da toni dakon tamo aripmi dima bo toni.

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But piso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanbenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yan konen: Telagi Wup da yabekbi do kosit yopman yominakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi “Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanakwa miktimi miktimi kigit” (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmuwukbi Juda amin kabikon da wasanek don madep tanek miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yan: Kristo dakon pi gat, ae minat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pin kop da Israel amin do yan teban tok agit unun bami ton awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yan: Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pin kop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon pandet kabikon pigit. Anek don nandak nandakni pantagap anek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yominakwan wasok tapmimi ton anakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon pandet kabi da minat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anakwa minat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmuwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal unun do morapmi yosok. Pita unun Yesu dakon pandetni kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon panmuwukbi pabin yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yan iban but tobil anek pi amini bamisi kinda dagagit. Anek Amin Nwakanwari Kabikon Pin kop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yanek “nin da agiman” yan yosok. Nandak nandak amin morapmi da yan nandan: Luk iyi Pol gat bisap di agipgumal do “nin da agiman” yan unun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyin ten ten awit

(Kilapmi 1.1-8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yan teban tok agit

¹⁻² Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Unun papiakon Yesu wasanek pi agit ae Pin kop dakon gen yoyin dekgiron da kwen wigigit unun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit unun altan yominjek Telagi Wup da tapmim iminakwan pi ani do yoyin mudanakwan Pin kop da abidan anan Kwen Kokup wigigit.

³ Mibiltok tepmi madep panek kimakgit da bujon egip egip aeni abidanek unun amin kabikon altan yomgut. Altan yominjek asi kalugi egisak yan nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 unun gat egek Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yoyigit.

⁴ Bisap kinda unun gat egek yan si ani do yoyigit, “Ji Jerusalem kokup pap dima yipman detni. Datno da yo dam do yan teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim.

⁵ Jon da amin pakbi son yomgut, mani gildat kabisok kinda egek Pin kop da Telagi Wup son damdisak.”

⁶ Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpuluganbi aenin miktimnin kila anek egipnen bo dima?”

⁷ Yanba yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit unun ji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak.

⁸ Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdan. Tapmim panek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan ten tenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae

1:1-2: Lk 1.3

1:1-2: Mk 16.19; Lk 24.49-51

1:3: Lk 24.36-49; Ya 10.41

1:4: Lk 24.49; Jn 14.16-17; Ya 2.33

1:5: Mt 3.11

1:6: Lk 24.21

1:7: Mk 13.32

1:8: Mt 28.19; Lk 24.48

Samaria miktım kisi, ae miktımi miktımi kisi yan tenjenoni.”

*Yesu Kwen Kokup wigigit
(Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)*

⁹ Yesu da gen unun yan mudanakwan, kanakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamanakwan aeni dima kawit.

¹⁰ Kwen tebai sinjanakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da altanbal yabekbi kabi gat akgwit.

¹¹ Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sinjanek akgan? Yesu unun abisok Pinjok da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

Judas dakon kulabikni manjiwit

¹² Yan yoyinbal ileŋ Olip yipmanek tobil Jerusalem kokup papmon kiwit. Ilen Olip unun Jerusalem da kapmatjok toso.

¹³ Kin altanek yut kwen nani si egipgwiwon wigiwit. Amin egipgwit unun mani yan: Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji.

¹⁴ Unun amin kabi gat ae minat diwari gat ae Yesu dakon menji gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanbek sanbek awit.

¹⁵ Unun bisapmon amin 120 yan da Yesu nandan gadan imgwit. Pita unun kabikon da pidan agek yan yagit,

¹⁶ “Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban Pinjok da papiakon Judas do gen kinda mandagit unun gen bami ton agit. Judas unun Yesu anroman anyoban obip amin da abidawit.

¹⁷ Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kalon agiman.”

¹⁸ Judas unun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktım tim kinda yuman nagit. Unun miktımon Judas da man sulugakwan kok wamiyo kisisi miktımon man mudawit.

¹⁹ Amin morap Jerusalem egipgwit unun dakon gen nandanek unun miktım tim

mani Yawi Miktım yan yawit. Iyi da genon da Akeldama yan yawit.

²⁰ Pita da sanbenek gen yan yagit, “Kap Papia madepmon gen kinda yan mandabi: ‘Yut kokupyonikon amin di dima egipdo, isal tosak dosi nandisat.’

Ae unun papiakon gen kinda yan mandabi: ‘Kila amin pi agit unun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

²¹⁻²² Gen yan toso do amin kinda kulabigi anroman anen. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanek Yesu nipman wigigit, ae amin morap nin gat sanbek sanbek egapno Amin Tagi Yesu kin ap agit, unun amin kinda nan kulabik anen. Unun amin dasi nin gat pi anek Yesu kimoron da pidagit unun do yan tenjenok anen.”

²³ Pita da yan yanban amin bamori do yan yomgwit, kinda mani Josep unun Basabas yan iyiwit, ae mani kinda Jastus. Ae amin kinda unun mani Matias.

²⁴⁻²⁵ Amin bamot unun manjinek bisit yan awit, “Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Unun bamoron da namın dasi Judas dakon tamo abidanek yabekbi pi asak unun amin noliki. Bupmisi, Judas unun tamoni yipmanek kimak tamo iyi do yan mudanbikon kigit.”

²⁶ Bisit yan anek namın da noman tosak yan do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tanek yabekbi 11 kabikon sanbegit.

2

Telagi Wup pigit

¹ Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandan gadan imgwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit.

² Unudon gin nandanakwa wuwik madep kinda mirim madep an unun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pin unun yut yikgwiwon tugagit.

³ Anakwan yan pindakgwit: milen asip amin mel yombem da noman tan wasen ki amin kalon kalon da kwenon yikgwit.

⁴ Anek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigit tugagit. Anek Wup da

panpulanganban wasanek gen mibili mibili yawit.

⁵ Unun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Unun amin miktim morap tan anan kwan unudon da apgwit. Unun amin Pinjkop gawak iminek egipgwit.

⁶ Wuwik unun nandanek unun minat amin kabi madepsi da muwugek amin kalon kalon mirak pan nandaba Yesu nandan gadan imgwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yanba nandanek nandaba nwanjwarisi

⁷ aban yan yawit, "On amin kabi gen yon unun kisi morap Galili amin gin, ma?"

⁸ Kosit nianon da nin dakon gen kalon kalon yon?

⁹ Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia,

¹⁰ Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosogon amin. Nin Rom amin diwari apguman da idon ekwaman

¹¹ (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanbenbi kisi). Diwari nin Krit amin, ae diwari Arebia amin. Nin kisi morap da nandanapno unun amin kabi da nin da genon da Pinjkop dakon wasokni masi masimi unun do yanba nandaman."

¹² Amin wuripdak pasalek notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Yo on altanban koman unun dakon mibili nian?"

¹³ Yan yanakwa amin diwari da jigilak gen yanek yan yawit, "On amin kabi wain kalugi morapmi nan da but upbal an."

Pita da Pinjkop dakon gen yagit

¹⁴ Yanba nandanek Pita notni 11 kabi gat kisi pidan agek gen papmon da amin yan yoyigit, "Juda amin not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwan amin morap, mirak pakyanji yopmanakwa yo on altosok unun dakon mibili dayiko nandani.

¹⁵ "Ji on amin kabi but upbal an yan nandan, ma? Dimasi! Bisap apmenon wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap unun pilindo.

¹⁶ Abisok yo on altosok unun kombi amin Joel da unun do kalipsigwan yan yagit:

¹⁷ 'Pinjkop da yan yosok, Mibi gildat kwan tanakwan Wupno amin morap kisi do tagal yoben.

Anapbo monji gwayosi da kombi gen yokdan.

Ae monji bilagi da dipmin yombem pindatdan.

Ae amin pelan da dipmin pindatdan.

¹⁸ Unun bisapmon oman amin kabino minat ae wili kisi do Wupno tagal yobo unun da kombi gen yokdan.

¹⁹ Anakwa kwen binap yo masi masimi unun doliko pindatni.

Ae miktimon wasok tapmimi tonj ako bisap madep unun dakon tilak yan pindatni.

Yawi ae kindap ae mukwa madep altokdan.

²⁰ Unun bisapmon gildat dabil pilin tuk anakwan kanek yawi dom akdisak.

Yan anakwan Amin Tagi apjak dakon bisap madep don altosak.

Unun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni unun altokdisak.

²¹ Unun bisapmon minat amin morap Amin Tagi da panpulgusak do bisit iyan unun amin kabi iyi do pankutnosak."

²² Pita sanbenek yan yagit, "Israel amin kabi, ji mirak yopmanek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Unun amin Pinjkopmon da apgut yan nandani do Pinjkop da tapmim iminjakwan wasok tapmimi tonj, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit unun disi kawit.

²³ Pinjkop da yan aben yan kili nandagit, do amin unun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba unun da abidanek tilak kindapmon anakba kimakgit.

²⁴ Kimot dakon jigi da amin unun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abin yipmi, do Pinjkop da kimoron nan aban pidagit.

²⁵ Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yan yagit:

'Nak Amin Tagi koko nak gat sanbek sanbek egisak.

Unun nak da kapmatjok egek tapmim naminjakwan yo kinda da aripmi dima ankwakwalitjak.

26 Yan asak, do butno da tagisi anjakwan kisik kisik gen yosot.
Ae giptimno Pinjop da anpulugosak do jomjom asat.

27 Gak nipbi kimakbi tamokon dima token.
Telagi amingo dakon giptim anjutanjaki dima miktosak.

28 Gak egip egip dakon kosit kili nolinbi kagim.
Nak gak gat egek kisik kisikgo da butnokon pigi tugosak.'

29 Not kabi, babiknin Dewit unun dakon mibili do asisi dayin tenjenoko. Dewit unun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon koman.

30 Mani Dewit unun kombi amin kinda egipgut. Pinjop da yan teban tok gen kinda yan iyigit: 'Gak dakon babigo kinda da gak da tamokon kila amin madep egipjak.'

31 Yo don altoni unun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima tosak ae dima miktosak yan Dewit da kili yagit.

32 Yesu unun Pinjop da kimoron nan aban pidagit. Nin si kagiman do unun dakon yan tenjenok aman.

33 Pinjop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do iben yan kili yan teban tagit. Do Monji do iban unun da tagalban yo abisok noman tosok unun ji kan nandanjo an.

34 Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yan yagit:

'Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyisak,

Gak nak da aminsi tet do yigaki

35 uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni.'

36 Yando, Israel amin kabi ji yansi nandani, Yesu unun ji da tilak kindapmon anjakgwit, mani Pinjop da unun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak."

Amin morapmi da but tobil anek telagi pakbi sowit

37 Pita da gen unun yanban nandaba buri suganba amin da Pita gat yabekbi

kabi diwari gat yan yoyiwit, "Not kabi, nin abisok niansi ano kilek tosak?"

38 Yanba Pita da yan yoyigit, "Ji kalon kalon but tobil anek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sonakwa Pinjop da yokwisi wiriritjak. Yan anakwa Pinjop da but galak do Telagi Wup damjak.

39 Pinjop da Telagi Wupni dam do kili yan teban tok agit. Ji ae minat monjiyosi ae amin dubagikon ekwan, ae amin kisi morap Pinjop da yan yomisak unun Telagi Wupni damjak."

40 Pita da gen morapmi sanbenek nawa gen tebaisi yan yoyigit, "Ji kan kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinjop da ji timitjak."

41 Unun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yan anek telagi pakbi sonak Yesu da panmuwukbi kabikon sanbewit.

Amin but kalon anek egipgwit

42 Panmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni banjal banjal anek, jap anwa nok do ae bisit ak do sanbek sanbek muwukgwit.

43 Yan anakwa Pinjop da panpuluganban yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit.

44 Yesu nandan gadan imgwit amin kabi but kalon anek yo kabini kaloni di banjin pan egipgwit.

45 Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yunan yanba monej unun ban bupmi amin panpulugawit.

46 Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anek but galagon da not panpulugok dakon kisik kisik anek jap nawit.

47 Anek Pinjop anjisinjek egipgwit ae amin kisi morap da unun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon ban timikban panmuwukbi kabikon sanbenba kabi madepsi agit.

3

Pita da kandap yokwi kinda anmilip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anjakwan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal.

² Kij pindakbal amin kabi kinda da kandap yokwi kinda waman anjagwit. Unun amin menji da yan anjalagit. Gildari gildari amin unun anabin Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kinda mani Kildani Tagisi unudon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unun amin da monej imni do bisit yoyigit.

³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anjakwal monej imjil do bisit yoyigit.

⁴ Pita gat Jon gat da amin unun tebai kanek Pita da yan iyigit, "Gak nit ninda!"

⁵ Yan iyinban yo di namdamal yan nandanjek tebai pindakgit.

⁶ Yan pindagakwan Pita da iyigit, "Nak monejno mini. Mani yo tan naman unun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmim namgut do gayiko pidan kosit agip!"

⁷ Yan iyinek kisiri aminsi tet do abidanjek anpuluganban pidagit. Pidanek unudon gin kandapni ae banjiyo kisi teban tawit.

⁸ Kandapmi teban tanba wigi man agek wasanjek pilik bamok agit. Yan anek Pinjop anjisinjek wigi mok mok anek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagalon pigiwit.

⁹ Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anek Pinjop anjisinban

¹⁰ kanek nandaba njaknjawarisi aban yan nandawit, "Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unudon yigek amin da monej imni do bisit asak amin oni. Unun da kilek tak!"

Pita da Telagi Yut Madepmon gen yagit

¹¹ Yan nandanjek amin morap timtim yanek abin kanba amin unun Pita Jonyo timikban akba pindakgwit. Tamo unun akgwit dakon mani unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo.

¹² Apba pindagek Pita da yan yoyigit, "Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yanek nit tebai nandan? Nit da kilegi do bo nit

da tapmimon da on amin wasok ando kilek tak yan nandan? Unun dimasi!

¹³ Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop unun dakon Pinjop da oman amini Yesu man wukwisi imgut. Unun amin si anakba kimotjak do ji da uwal da kisiron yipgwit. Pailat da pulugan yipban kisak do nandagit, mani ji da manji iminek si kimotjak do yawit.

¹⁴ Unun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgut, mani ji da manji imgwit. Manji iminek amin dapdap amin kinda jikon yipban opjak do Pailat iyiwit.

¹⁵ Egip egipmon niyin panpan kigik amin unun ji da anakba kimakgit. Mani Pinjop da kimoron nan aban pidagit. Pidanban kagimak do nit unun do yan tentenok amak.

¹⁶ Nit Yesu nandan gadan imamak, do unun da wasok aban on amin kan nandanjo an unun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandan gadatnit panjeban anjakwan unun nandan gadat da on amin wagisi anmilip aban kilek tak da akban kon.

¹⁷ "Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandan pisanjek Yesu anjakgwit.

¹⁸ Mani kalip Pinjop da kombi amin kisi da gen kagakon da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu anakba gen unun bami ton agit.

¹⁹ Yando, ji but tobil anek Pinjopmon gadanba yokwisi mudoni.

²⁰ Yan aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Anek Kristo ji panpulugok do anek manjikbi unun damjak. Unun mani Yesu.

²¹ Yesu unun Kwen Kokup egek Pinjop da yo morap panjaluk asak unun do jomjom asak. Yo morap panjaluk aben yan Pinjop da unun do kili yan teban tagit. Panjagap aban telagi kombi amin kabini da unun do kili yawit.

²² Kalip Moses da yan yagit:

'Amin Tagisi Pinjop da don ji kabikon amin kinda anroman aban kombi amin nak yombem egipjak.

Unun amin da gen morap dayisak unun pakyanji nandani.

²³ Geni dima nandani amin unun Pinjop da kisisi panjupbal aban iyi dakon amin

kabi gat ae dima egipni.'

²⁴ "Kombi amin Samuel gat ae unun da bujon kombi amin morap noman tawit unun kisi da abisok yo noman ton unun do yan tenjenok awit.

²⁵ Ji kombi amin dakon babi kabini ekwan. Pinjop da babikji gat sanbek sanbek agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Pinjop da Abraham yan iyigit:

'Nak da gak dakon babigo yabegek amin miktimi miktimi ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.'

²⁶ Pinjop da oman monjini anoman an mibiltok ji do yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yopmanek gisami ton egipni yan do anek yabekgit."

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

¹ Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinjakwal mukwa sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apgwit.

² Abin nandaba amin bamot da Yesu kimoron da pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokdan unun do yoyin tenjenagimal. Yan anjakwal amin bamot do nandaba yokwi tok awit.

³ Anek amin bamot timigek gen pikon yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anwa don yan nandanek dam teban yutnon yopgwit.

⁴ Mani amin morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbenba 5 tausen yan da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwit

⁵ Wisa dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyindet amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwit.

⁶ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaiapas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwit.

⁷ Muwugek Pita gat Jon gat yoyinba injamnikon agakwal yan yoyiwit, "Jil ni

tapmimon da yo unun agimal? Ae namin da pi unun anjil do yan mudan damgut?"

⁸ Yanba Pita unun Telagi Wup da burikon pigi tujanban yan yoyigit, "Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan nandani.

⁹ Nianon da kandap yokwi anmilip agimak unun dakon mibili nandak do yon kan

¹⁰ Ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmimon on amin anmilip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimakgit mani Pinjop da kimoron nan aban pidagit.

¹¹ Yesu do tilak gen kinda yan yanbi: 'Yut agak amin ji da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.'

¹² Nin amin kinda da yokwikon ban aripmi dima timitjak. Yesu iyi da manon gin miktimi miktimi amin ekwan unun tagi timitjak. Pinjop da unun amin kalongin nin do anek yabekban pigit."

¹³ Yan yanban amin madep da yan nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi ton yomal. Yan pindagek but morap nandanek on amin kalip Yesu gat egipgwit yan nandan kokwinikgwit.

¹⁴ Anek amin kilek tagit unun kisi akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit.

¹⁵ Anek amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanga pigigimal. Pigakwal yanba yok yan yawit,

¹⁶ "Unun amin bamot niansi anyomnen? Unun da wasok tapmimi ton kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip anen.

¹⁷ Mani gen unun aminon dima kin irentosak do yansop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil."

¹⁸ Yan yanek yoyinba yutnon winbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyindetjil do yansop tebaisi an yomgwit.

¹⁹ Mani Pita gat Jon gat da gen yan pantobil yomgumal, "Disi kokwinitni.

Piņkop dakon gen yipmanjek ji dakon gen guramitden kan, Piņkop da nandaban kilek tosak bo nian?

²⁰ Nit gen kaganit aripmi dima sopden. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tenjenok akdamak.”

²¹ Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyinek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Piņkop anjisiwit. Do ni jigi nan tagi yomnen yan kinda dima nandawit.

²² Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Piņkop anjisiwit.

Paņmuwukbi da bisit awit

²³ Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da pin dabini kabikon kigimal. Kinek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyin mudagimal.

²⁴ Yoyin mudanbal but kalonon da Piņkop bisit yan iyiwit, “Amin Tagi Tapmim Ami, kundu ae miktim ae tap ae yo morap unungwan ton unun kisi gak da wasan yopgul.

²⁵ Kalipsigwan nin dakon babiknin gak dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagap aban gen yan yagit:

‘Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandanek iyi do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panjeban an?’

²⁶ Kila amin madep miktimi miktimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabin yop do muwukgan.’

²⁷ Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Nwaknwarı Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjigil, unun amin abin yip do muwukgwit.

²⁸ Yan anakwa gak tapmingo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit.

²⁹ O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi annim do yon, do panpuluganaki oman amin

kabigo nin da pasol pasoli mini teban tanjek gengo yan tenjenoneņ.

³⁰ Gak tapmingo yolınaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi unun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki.”

³¹ Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pıgi tugaņ yoban Piņkop dakon gen pasol pasoli mini tapmimi tonji yawit.

Amin kisi not panpulugok awit

³² Yesu nandan gadan ingwit amin unun kisisi but kalonı ae nandak nandak kalonı panek egıpgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit.

³³ Anjek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tenjenawit. Yan anakwa Piņkop dakon nandan yawotni da bikbiknikon madepsi tan yomgut.

³⁴⁻³⁵ Bisap kalon kalon amin miktimni ton ae yutni ton unun amin do yominek monen timik panıi yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egıpgut.

³⁶ Unun bisapmon amin kinda egıpgut unun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas yan iyiwit. Banabas dakon mibili unun yan: “But panjeban ak amin.” Unun Liwai amin kinda, kokupni unun Saıprus.

³⁷ Josep unun miktim timni kinda amin do yominek monen timik panıi yabekbi kabi do yomgut.

5

Ananias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egıpgut unun mani Ananias. Minatni dakon mani unun Sapaira. Ananias unun miktim timni kinda amin do yominek monen timikgit.

² Timıgek diwari iyi do yopmanakwan minatni unun kan nandanjo agit. Anjek kisisi panabisat yan top yoyinek monen diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

3 Yan aban Pita da yan iyigit, “Ananias gak nianon da Sunduk do bikbik iminek galaktokni yolal? Gak Telagi Wup do wasip yan iminek miktım dakon monej diwari gaga do yopmal?”

4 Gaga dakon miktım galaktokgon yuman nal. Do monej tımal unun gak dakon yo. Unun ban ni yo ak do nandal unun tagi abım. Nianon da nandak nandak yokwi unun pal? Gak amın ban wasip dima yoyısal. Gak Pinƙop nan wasip iyısal.”

5 Yanban nandaneƙ Ananias piligi man kimagit. Kimakban unun dakon gen bini nandawit amın morap unun madepsi pasalgwit.

6 Anakwa monji kabi kinda da abın bumjotni imalnaƙ wamaƙ anƙi gapmagwan yıpgwit.

7 Bisap 3 awa egi mudanaka minatni yo morap unun noman taƙ unun dima nandaneƙ apgut.

8 Apban Pita da yan iyigit, “Nayınbi nandako. Miktımjil dakon monej timamal on gin?”

Yanban iyigit, “Asi unun gin.”

9 Yan yanban Pita da yan iyigit, “Jil nianon da Amın Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalon amal? Pındat, amın ego gapmagwan yıpman amın unun yoma kagakon akgaƙ. Unun amın da gakyo kisi wamaƙ anƙikdan.”

10 Yan yanban unudon gin minat unun Pita da buron piligi man kimagit. Kimakban monji kabi unun da abın kanba kimagit kan eni yıpgwiron anƙi yıpgwit.

11 Yan anakwa panmuwukbi morap gat ae amın diwari gen bin unun nandawit amın kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi awit

12 Yabekbi kabi da minat aminyo da binapmon tilak tapmimi ton ae wasok masi masimi morapmi awit. Yesu nandan gadan imgwit amın unun Solomon dakon Yık Nandat Tamo unudon muwuk muwuk awit.

13 Anakwa amın diwari panmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani unun gat muwuk egıdo si pasalgwit.

14 Yan nandanakwa minat wiliyo morapmi da Amın Tagi nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbewit.

15 Sanbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba pındakgwit, do minat aminyo da sot amın morapmi panapgwit. Panabin tobaron ae yalin poron yopba kosit obakon pakgwit. Yan nandaneƙ awit: Pita kosit obanaƙ obın ƙınakwan gildat panopmon wupni da sot amın di witınban ƙilek toni yan do yopba pakgwit.

16 Kokup monın monın Jerusalem anƙwasineƙ taƙ anaƙ ƙiwit unun dakon amın morapmi da sot amın ae amın ƙon da panupbal abi aminyo kisi panapba ƙilek tawit.

Anelo da yabekbi dam tebanon ban pulugagit

17 Yabekbi kabi da wasok tapmimi ton anakwa amın morapmi unudon ƙın gadanakwa mukwa sogok amın dakon mibiltok amın gat dabini gat da pındageƙ nandaba yokwi tok an yomgwit. Unun amın unun Sadyusi da kabikon nani.

18 Unun amın kabi da ƙın yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopgwit.

19 Yopmanakwa unun kalbi Amın Tagi dakon anelo kinda da dam teban yut dakon yoma witdaleƙ ilikban wanƙa piƙiwit.

20 Piƙakwa anelo da yan yoyigit, “Ji ƙın Telagi Yut Madep da nagalon pabiƙi ageƙ egıp egıp kalugi on dakon mibili kisi amın yoyın mudoni.”

21 Yan yoyınban wisa daganakwan anelo da yoyigit unun da tilagon ƙın Telagi Yut Madep da nagalon pabiƙi amın wasaneƙ yoyın deƙgwit.

Anakwa mukwa sogok amın dakon mibiltok amın gat dabini gat gen kokwin tamo madepmon opgwit. Obineƙ Israel amın dakon kila amın obın muwutni do yan yomgwit. Obın muwugeƙ yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yıpba ƙigit.

22 Mani obip amın da dam teban yutnon ƙın mini pındageƙ obın yan yoyıwit,

23 “Nin ƙın dam teban yut dakon yoma kono benƙan tebaisi abi, ae obip amın

yoma domon akba pindaman, mani yoma witald wigi amin kinda dima ekwan kaman.”

²⁴ Yan yanba nandaneq Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi kisi but morap nandaneq yawit, “Unun amin dukon ken?”

²⁵ Unun do yanakwa amin kinda da abin yoyigit, “Nandani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit unun aben da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyin dekan.”

²⁶ Yan yoyinban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kin yabekbi kabi timik panopgwit. Mani minat aminyo da tipban nindapni yan do pasalek yo jigi di dima an yominjek tayanok panopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

²⁷ Obip amin da yabekbi kabi panobin gen kokwin amin da inamon yopba agwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da mibili yoyin nandak do yan yoyigit,

²⁸ “Ji unun amin dakon mibili amin dima yoyindetni do yansop tebaisi yan danguman. Mani ji sigin yoyin degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yan yon. Kila amin nin da Yesu anatan kimagit, top yan yan niman.”

²⁹ Yan yanban Pita gat notni kabi gat da yan iyiwit, “Nin Pinokop dakon gen unun nansi guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitneq.

³⁰ Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimagit. Mani babaknin dakon Pinokop da kimoron nan aban pidagit.

³¹ Aban pidanban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyin nolik amin, ae yokwikon ban timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil anapno yokwinin tagi wiririk nimjak.

³² Pinokop da yo morap agit unun nin da pindakiman. Nin unun do yan tenjenok aman. Ae Telagi Wup unun kisi unun do yan

tenjenok asak. Pinokop da amin morap iyi dakon gen guramikan amin unun Telagi Wup yomisak.”

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

³³ Yan yanba nandaneq gen kokwin amin da japmisi nandaneq yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit.

³⁴ Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel unun da gen kokwin amin kabikon pidan akit. Agek yabekbi kabi da wanja pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyinban timikba pigiwit. (Gamaliel unun gen teban yoyindet amin kinda egipgut. Amin kisi da unun do nandaba wukwan ingwit.)

³⁵ Pigakwa Gamaliel da notni kabi yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji unun kabi do yo kinda an yom do kan, pakyanansi nandan kimagek ani.

³⁶ Bilak abikisigwan amin kinda mani Tiudas unun da noman tan egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yan da tilak yolgwit. Mani amin da anakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kinakwa pini bami dima agit.

³⁷ Ae unun da bunon Galili amin kinda mani Judas unun da noman tagit. Noman tan gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kinda timikban gapman gat emat wamgwit. Unun kisi anakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kiwit.

³⁸ Unun do nak yanansi dayisat, ji unun amin kabi do yo yokwi kinda dima an yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo unun an kan, bami dima asak.

³⁹ Mani Pinokop da nandak nandak yoban an kan, ji da aripmi dima pabin yopni. Yan ani kan, ji Pinokop gat emat wamni.”

⁴⁰ Yan yanban bami yosok yan nandaneq yabekbi kabi yoyinba winba baljawit. Baljanek bunon ae Yesu da manon gen dima yoni do yansop an yominjek yopba kiwit.

⁴¹ Yesu dakon man do tepmi panek mayaktok tagi paman yan nandawit. Yan nandaneq gen kokwin amin kabi yopman degek kisik kisik madepsi nandaneq kiwit.

⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ae yuri yuri muwuk muwuk awit. Anek Yesu unun Kristo unun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyin tenjawit.

6

Yabekbi kabi panpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Unun bisapmon amin morapmi da pandet kabikon sanbenba pandet morapmisi awit. Anakwa unun kabikon da amin diwari Grik gen yawit unun da Aram gen yawit amin unun do yanba yokwi tok anek yan yawit, “Ji gildari gildari bupmi amin do jap yominjek sakwabab ninon ekwan unun do jap dima yoman. Unun tagi dima.”

² Yan yanakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandan gadan imgwit amin kabi yan yoba opba yan yoyiwit, “Nin da Pin kop dakon gen yan tenjenok pi yipmanek jap kokwin pi anen unun da tagi dima asak.”

³ Yan do anek not kabi ji yan ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjinba unun da jap kokwin pi ani. Amin nandak nandakni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwan, ae Telagi Wup da burikon tujanbi unuden amin ban pindagek timitni. Timikba unun amin do jap kokwin pi yominjek

⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Pin kop gen yan tenjenok pi gin anen.”

⁵ Yan yanba minjat aminyo da gen unun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yan manjiwit. Kinda Stiwen, unun nandan gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tujanbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unun Antiok kokup pap amin kinda. Unun Juda aminsi dima mani kulabik anek Pin kop gawak iminjek Juda amin kabikon sanbegit.

⁶ Amin kabi unun manjin yabekbi kabi da inamon yopba akgwit. Agakwa pi unun ani do kisitni kwenikon wutinjek gisam yominjek bisit awit.

⁷ Jigi unun anmilip awit do Pin kop dakon gen da madepsi irentan anan kigit. Yan anakwan Jerusalem kokup papmon Yesu

nandan gadan imgwit amin madepsi pap-tan iren tawit. Anakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anek nandan gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen unun Pin kop da anpuluganek tapmin iminjakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit.

⁹ Unun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Unun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kinda mani Pulugan Yopbi unun kabikon nani. Unun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktim Silisia ae Esia tetgin da apgwit.

¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganek nandak nandak tagisi iminjakwan geni abik do antidok awit.

¹¹ Antidok awit do pasilikon da amin diwari yan yoyiwit, “Ji kin amin yan yoyini, ‘Nin nandanapno Stiwen da Moses gat Pin kop gat do gen yokwi yanban nandanaman’ yan yoyini.”

¹² Top gen unun yoyinba amin ae kila amin ae gen teban yoyindet amin dakon butni madepsi pidawit. Yan anek kin Stiwen abidan anan gen kokwin amin kabikon ankiwit.

¹³ Anki yipmanek top amin di kokwinik yopba sitnok an iminjek yan yawit, “On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do yanba yokwi tok asak.”

¹⁴ Nin da nandanapno on amin da yan yagit, ‘Yesu Nasaret amin da Telagi Yut Madep unun tuwiljak. Ae Moses da anpak nimgut unun kulabik akdisak.’”

¹⁵ Sitnok yan an iminjakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanakwa Stiwen dakon tomno dabilyo anelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yan iyigit, “Gen on yan gaman unun asi yon bo top?”

² Yan iyinban Stiwen da oden yoyigit, “Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kin egek

Mesopotemia miiktimon egipgut bisapmon Pinjkop tilimni unun Abrahamon altan imgut.

³ Altan iminek yan iyigit:

‘Gak miiktimgo ae notgo dabigoyo yopmanek miiktim kinda nak da goliken unudon kiki.’

⁴ Pinjkop da yan iyinban Kaldia miiktim yipmanek Aran miiktimon panji egipgut. Panji egakwan datni kimagakwan Pinjkop da yabekban ji da abisok on miiktim ekwanon apgut.

⁵ Apban Pinjkop da Abraham iyi do miiktim timjok kinda dimasi imgut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miiktim don abidoni do yan teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut.

⁶ Pinjkop da Abraham yan iyigit:

‘Gak dakon yawi diwatgo da amin njwaknjwari da miiktimon egipni.

Egek oman amin daganakwa amin da yo yokwi an yominakwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi an yomni amin nak da don kobogi yokwi an yobenj.

Yan anapbo yawi diwatgo da miiktim unun yipmanek obin on miiktimon nak gawak namni.’

⁸ Yan iyinek sanbek sanbek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anek don Abraham dakon monji Aisak altanban gildatni 8 kabi anakwan giptimi mandagit. Ae don Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Unun babiknin 12 kabi kon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok anek amin do yominek tomni timikgwit. Timikba unun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miiktimon ankiwit. Mani Pinjkop unun Josep gat egek

¹⁰ jigi morapni altan imgwit unun anpuluganek kukwan imgut. Anakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yagimal bisapmon Pinjkop da nandan kokwin tagisi iminakan kila amin madep da kanban tagisi agit. Yan kagit do Isip

miiktim ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmanakwan Isip ae Kenan miiktimon jap kalonisok tawit do babiknin jap do anek jigi madepsi pawit.

¹² Yan egek Jekop jap Isip ton yan nandek babiknin yabekban Isip miiktimon kiwit.

¹³ Don aeni kwa Josep da notni yan yoyigit, ‘Nak naga ji dakon notji Josep.’ Yan aban kila amin madep Pero da Josep dakon yawi diwatni dakon mibili nandan pindakyo agit.

¹⁴ Unun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi diwatni 75 kabi yan kisisi morap apni do gen yipban kigit.

¹⁵ Jekop gen unun nandek kin Isip miiktimon egek kimakgit. Ae babiknin diwari kisi kimakgwit.

¹⁶ Kimakba amin da bumjotni waman aeni tobil panji Sekem kokup papmon wayikgwit. Bumjot yopyop tamo unun kalip Abraham da Sekem amin kinda mani Amo unun dakon monjini do moner yominek abidagit.

¹⁷ Kalip Pinjkop da Abraham dakon yawi diwatni da Israel miiktim don abidoni do yan teban tok an imgut. Kili miiktim abidoni dakon bisap kwan tanakwan Israel amin Isip miiktimon egipgwit unun madepsi iren tawit.

¹⁸ Irentan egakwa kila amin madep kalugi kinda noman tagit. Unun amin da Josep dima nandan imgut.

¹⁹ Unun kila amin madep da nin dakon babiknin madepsi panjekwalek yo jigisi an yomgut. Yan anek gen tebaisi yoyinban monji njaknjakni wanga pabigi yopba tanek kimakgwit.

²⁰ Unun bisapmon Moses altagit. Moses unun monji njaknjak tagisi ae Pinjkop da kan galak tagit. Datni da yutnon kilani anakwa kanekni kapbi agit.

²¹ Kanekni kapbi anakwan wanga abigi yipmanakwa kila amin madep Pero dakon gwi da kan abidan anki iyi dakon monji nan yan upmakgit.

²² Upmakban taganek Isip amin dakon nandak nandak tagisi kisi nandan mudagit. Anek gen yagit ae pi mibili mibili agit unun tapmimi tonji agit.

²³ Moses unun bilakni 40 anakwan Israel amin notni kin pindat do nandagit.

²⁴ Kin pindakban Isip amin kinda da Israel amin kinda yokwi an iban kagit. Yan kanek notni anpulugok do anek Isip amin unun yokwi agit dakon kobogi do unun amin anakban kimagit.

²⁵ Moses yan anek yan nandagit, 'Pin kop da nak anpuluganban Israel amin uwal da kisiron ban timitdisat yan nandan nandan.' Mani Israel amin Moses do yan dima nandawit.

²⁶ Pakgit da wisa dagokdo Moses abin pindakban Israel amin bamori da emat wamgumal. Wabal panwasik do anek yan yoyigit, 'Jil not kaloni da nido notni dapman dapman amal?'

²⁷ Yan yoyinban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kinakwan yan iyigit: 'Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak?'

²⁸ Apma gak Isip amin kinda anakbi kimagit, abisok nakyo kisi yan gin nikbi kimokgen do nandisal, ma?'

²⁹ "Gen unun iyanban nandanek Moses pasal Midian miktimon panji egek unudon minjat kinda panek monji bamori panjalagit.

³⁰ Panalanek bilak 40 egi mudanakwan anelo kinda da Moses altan ingut. Anelo unun kindap monin kinda sonjek milen asip baljagit unungwan akgit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kinda tagit unudon altan ingut.

³¹ Moses yo unun altanban kanek but morap agit. Yan nandanek kapmatjok da pakyanji kok do anek kigit. Kinakwan Amin Tagi da yan iyigit,

³² 'Nak babikgo Abraham, Aisak ae Jepok dakon Pin kop.' Yan iyanban Moses nimmimigek sinjan kokdosi pasalgit.

³³ Anakwan Amin Tagi da yan iyigit: 'Moses, kandap gwilgo ilik yopman. Miktim tim unun bamanj akdal unun telagi miktim.

³⁴ Minjat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi an yominakwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anek Isip da kisiron ban timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.'

³⁵ "Kalip Israel amin da Moses abin yipmanek yan iyiwit, 'Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin manjin gepmak?' Pin kop da unun Moses nanjin mibiltok amini ae jigikon ban timitjak amini yabek yomgut. Anelo kindap monin akgit unun da Pin kop dakon gen abidanek Moses yabekgit.

³⁶ Anek Moses da Isip miktimon ban timik panjek wasok tapmimi ton ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon agit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yan gin agit.

³⁷ "Unun Moses dagin Israel amin yan yoyigit, 'Pin kop da nak analon an nepgut yan gin ji kabikon nan kombi amin kinda don analon an damjak.'

³⁸ Babiknin miktim kibiri tim egipgwiron Moses unun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan anelo kinda da gen iyigit. Moses da Pin kop dakon gen egip egipmi ton timigek nin da nandanen do nimgut.

³⁹ "Mani babiknin Moses dakon gen nandan guramit do dima galak tawit. Geni maba kinakwan burikon da Isip miktimon tobil kik do nandawit.

⁴⁰ Yan nandanek Aron yan iyiwit, 'Moses Isip miktimon da nin pan pan obik amin unun dukwan kik unun nin dima nandan. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasan nibi unun da mibiltan niba kosit wasanek kinen.'

⁴¹⁻⁴² Unun bisapmon bulmakau wup kinda kokup kidatni wasawit. Wasanek paret anek kisit da yo wasawit do kisik kisik madepsi awit. Yan anakwa Pin kop da manji yominjek gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen tosoq unun da tilagon yo yokwi awit. Gen unun yan tosoq:

'Israel amin ji miktim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sipsip dapmanek

mukwa sowit, unun nak do awit?
Unun dimasi.

43 Yut kaben imalnaŋ wasaŋbi unun guramik awilgwit unun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek unun dakon yutnaŋ awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan unun dakon gik wup wasaŋek unun kisi pawilek gawak yomgwit.

Yaŋ awit do nak da ji dolbo miktimji yipmanek Babilon umogap tetgin do kini.’”

44 Stiwen saŋbenek yaŋ yagit, “Kalip babiknin miktim kibiri timon egipgwit bisapmon Pinƙop dakon imal yutni taŋ yomgut. Yut unun da taŋakwan Pinƙop babiknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut unun awit Pinƙop da Moses yaŋ ani yaŋ iyigit unun da tilagon awit.

45 Anek don monjini gat Josua gat da unun imal yut abidaŋ aŋaŋ Pinƙop da amin kabi morapmi yolban abigiwit unun miktimon aŋki yipgwit. Aŋki yipba agakwan wigi Dewit dakon bisap don apgut.

46 Pinƙop da Dewit do yo tagisi aŋ imgut. Anakwan Dewit da Jekop dakon Pinƙop do yut kinda awal do bisit agit.

47 Mani Solomon da unun yut awalgit.

48 “Mani Pinƙop Wikwisi unun amin kisit da yut awalgaŋon unudon dima egisak. Kombi amin da yaŋ yawit:

49 ‘Amin Tagi da yaŋ yosok, Kwen Kokup unun kila amin madep yiyit tamono ae miktim unun kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi. Ae yik yawot tamono dukwan tosak?

50 Nak naga unun yo morap wasagim.’”

51 Stiwen da gen kokwin amin kabi saŋbenek tebaisi yaŋ yoyigit, “Kwen wigik amin ji amin Pinƙop dima nandaŋ iman da tilagon butji unun tebaisi ae mirakji da Pinƙop dakon gen dima nandabi yombem. Babikji da Telagi Wup do kurak tawit, jiyo kisi yaŋ gin aŋ.

52 Ji dakon babikji da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi aŋ yomgwit. Anek

kombi amin diwari Amin Kilegi don apjak do yaŋkwok awit babikji da unun amin dapba kimakgwit. Unun Amin Kilegi ji da uwal da kisiron yipba kili anakba kimakgit.

53 Ji Pinƙop dakon gen teban aŋelo da gen kagakon baŋ timikgwit, mani dimasi guramikgwit.”

Stiwen tipbaŋ anakba kimakgit

54 Stiwen da gen unun yaŋban nandaŋek butjap madepsi nandaŋek mam nawit.

55 Yaŋsi awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tugaŋban Kwen Kokup sinŋaŋek Pinƙop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinƙop da aminsi tet do akban kagit.

56 Yaŋ kaŋek yagit, “Kabir, nak kaŋapbo Kwen Kokup witdal kinakwan Amin Dakon Monji Pinƙop da aminsi tet do akban kosot.”

57 Yaŋ yaŋban geni diwari nandaŋ do kurak taŋek mirakni si paŋsopmanek madepsi yaŋ tidawit. Yaŋ aŋek unudon gin amin kisisi da pidaŋ mipagek kin Stiwen abidawit.

58 Abidaŋ kokup pap yipmanek wanga abigi tipbaŋ anakgwit. Amin Stiwen do wasaŋek sitnok aŋ imgwit unun da imal dubakni ilik paŋki monji kinda akgit mani Sol unudon yopmanek Stiwen tipbaŋ anakgwit.

59 Tipbaŋ anagakwa Stiwen bisit yaŋ agit, “Amin Tagi Yesu, wupno abida.”

60 Stiwen yaŋ yaŋek ŋwakber aŋek yaŋ tidanek yaŋ yagit, “Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi.” Stiwen yaŋ yaŋek kimakgit.

8

1-2 Anakba kimagakwan Sol da yo tagisi kinda naŋ aŋ yaŋ pindakgit.

Sol da paŋmuwukbi paŋtasik ak do pi agit

Stiwen anagakwa Pinƙop aŋtelak aŋek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamyo madepsi aŋek bumjotni aŋki yipgwit.

Unun gildaron da wasaŋek Pinƙop dakon gen dakon uwalni da paŋmuwukbi Jerusalem egipgwit unun paŋupbal ak do pi madepsi awit. Yaŋ aŋek paŋmuwukbi yolba wasen ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin

do kin kin awit. Kinakwa yabekbi kabi dagin Jerusalem egipgwit.

³ Unudon egakwa Sol da panmuwukbi pantasik ak do pi madepsi agit. Yan anek yuri yuri agek amin timik pan ki dam teban yutnon yopman yopman agit.

Panmuwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyin Tenjenawit
(Kilapmi 8.4-12.25)

Samaria miktimon Pin kop dakon gen yawit

⁴ Panmuwukbi dukwan dukwan wasen kiwit unun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenawit.

⁵ Anek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon pigi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit.

⁶ Yanakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi ton aban kanek gen yagit nandak do mirak pakyan si yopgwit.

⁷ Kanakwa Pilip da kon morapmi yol yominakwan kon da madepsi yan tidanek win abigiwit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi unun panmilip anyo agit.

⁸ Yan anakwan unun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

⁹ Unun kokup papmon amin kinda egipgut unun mani Saimon. Unun kon da tapmim iminakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria minat amin morap kisi da kanek but morap nandan imgwit. Unun amin da iyi do nak kila amin madep kinda yan yagit.

¹⁰ Anakwan amin wukwi ae amin pinbi unun kisi unun dakon geni nandak do mirak pakyan si yopgwit. Pin kop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yan yon unun aminon tosok yan yawit.

¹¹ Wasok njaknwaru morapmi aban kili kawit. Kanek but morap nandanek yol awilgwit.

¹² Mani don Pilip da Pin kop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yan tenjenagit. Yan anakwan minat wiliyo kisi unun do nandan gadanek telagi pakbi sowit.

¹³ Saimon unun kisi nandan gadat anek telagi pakbi sogit. Sonjek Pilip yolban dukwan dukwan kisi agipgumal. Anek tilak ae wasok tapmimi ton agit unun pindagek but morap madepsi nandagit.

¹⁴ Yo yan altanakwa yabekbi kabi Jerusalem egipgwit amin da Pin kop dakon gen Samaria amin da kili abidawit unun dakon gen bini nandawit. Nandanek Pita gat Jon gat unudon kinjil do yabekgwit.

¹⁵⁻¹⁶ Telagi Wup Samaria aminon dima pigit. Isal Yesu da manon gin telagi pakbi sowit do yabekba kin altanek Telagi Wup abidoni do bisit agimal.

¹⁷ Bisit an mudanek kisitni kwenikon witjinakwal Telagi Wup abidawit.

¹⁸ Yan abal pindagek Saimon da monen yom do anek yan yoyigit,

¹⁹ “Nak do tapmim namibal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yan gin abidoni.”

²⁰ Yanban Pita da iyigit, “Gaga ae monengo kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Pin kop da but galak do yo nimisak unun monen nan aripmi dimasi yomyomi. Dimasi.

²¹ Pin kop da dabilon gak dakon but tagi dima tosok do Pin kop dakon pi aman unun gak gat aripmi dimasi agagi.

²² Yokwi unun asal unun yopmanek but tobil a. Anek butgokon nandak nandak yokwi ton unun wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki.

²³ Pindak galaktokgo da butgo anupbal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandisat.”

²⁴ Yanban Saimon da gen kobogi yan yoyigit, “Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandan yawok naminakwan yo unun yomal unun nagon dima noman toni.”

²⁵ Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyin tenjenagimal. Ae Pin kop da yo tagisi anyoban kagimal ununyo kisi yoyigimal. Yoyin mudanek Jerusalem kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unudon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagimal.

Pilip da Itopia amin kinda Pin kop gen iyigit

²⁶ Amin Tagi dakon anjelo kinda da Pilip yan iyigit, “Gak miƙtim kibiri timon kosit kinda Jerusalem da Gasa kwan unudon pigiki.”

²⁷ Yan iyinban kosiron kin Itopia amin kinda kagit. Unun amin gapman dakon amin madepni kinda egipgut. Itopia dakon kila amin madep minat Kandasi dakon monej kila amin madepni egipgut. Unun amin Pinƙop gawak im do Jerusalem opgut.

²⁸ Opgut da miƙtimnikon tobil kik do anek bit madep os da amin ilik pawilgan tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unun manjigit.

²⁹ Anakwan Telagi Wup da Pilip yan iyigit, “Gak unun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki.”

³⁰ Iyinban Pilip timtim yanek kapmatjok da kin nandanakwan Aisaia dakon gen unun manjigit. Manjinakwan Pilip da yan iyigit, “Gak gen unun manjisaal dakon mibili nandisaal bo dima?”

³¹ Iyinban yan iyigit, “Amin kinda da mibili dima nayisak kan, aripmi dima nandabo pisosak.” Yan yanek Pilip amin pawil pawil tamokon winban yitjil do iyigit.

³² Pinƙop dakon gen unun yan tosok nan manjigit:

“Sipsip dap do an ae sipsip monin dangwi mandak do anakwa gen dima yon, unun da tilagon gen kinda dima yagit.

³³ Anek amin da madepsi abin yipmanek gen pikon yipmanek yan dagok kilegi dima animgwit.

Miktimon egip egipni gwayenba yeri mini agit.”

³⁴ Amin unun da gen unun manjinek Pilip yan iyigit, “Kombi amin unun namin do yosok, iyi do yosok bo amin nwaknwari kinda do yosok? Nayinbi nandako.”

³⁵ Yan iyinban Pilip da gen unun manjigit unun dakon mibili iyinek Yesu dakon Gen Bin Tagisi iyigit.

³⁶⁻³⁷ Kosiron kinnek pakbi kindakon altanek amin madep unun da Pilip yan iyigit, “Kosol, pakbi oni. Mibili nido telagi pakbi dima soken?”

³⁸ Yan yanban amin pawil pawil dakon kila amin iyinban os pabidanakwan Pilip gat amin unun gat miƙtimon man pinjek pakbikon pigigimal. Pigek Pilip da telagi pakbi son imgut.

³⁹ Pakbi yipmanek winakwal unudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip anan kigit. Yan anakwan amin madep unun sanbenek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unun kisik kisik anek aeni tamonikon pawin yigek kigit.

⁴⁰ Kinakwan Pilip unun Asdot kokupmon noman tan aagit. Anek Pilip kokup pap morap tan anan kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenanek don Sisaria kokup papmon kin altagit.

9

Sol but tobil agit

(Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

¹ Unun bisapmon gin Sol da Yesu nandan gadan imgwit amin sigin dapba kimotni do yanek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit.

² Kin Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unun do papia kinda mandan injak do iyigit. Iyinban papia kinda mandan imgut. Unun papiakon gen yan tagit, “Sol da obin pindakban minat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nan yolek akwa kan, unun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panopjak.”

³ Sol unun papia abidanek kin Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anakwan tilagi yansi Kwen Kokup dakon tenjeni kinda Sol angwasiyek madepsi tenjenan imgut.

⁴ Anakwan Sol miƙtimon man pagek nandanakwan gen kinda altanek yan iyigit, “Sol, Sol, nak anupbal ak do pi nido asal?”

⁵ Yan iyinban Sol da yagit, “Amin Tagi gak namin?”

Yan iyinban yagit, “Nak Yesu, nak nan anupbal ak do pi asal.

⁶ Abisok gak pidan kokup papmon pigiki. Pigaki amin kinda da yo ninansi aki unun da don gayisak.”

⁷ Yo yan alɲakwan amin Sol gat agipgwit gen unun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit.

⁸ Anakwa Sol pidaɲ siɲtagit mani yo dima pindakgit. Yan aban kisirikon abidaɲ anan Damaskus pigiwit.

⁹ Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

¹⁰ Damaskus kokup papmon Yesu nandaɲ gadaɲ imgut amin kinda egipgut mani Ananias. Unun amin buri pisaɲakwan dipmin yombem kinda kaɲakwan Amin Tagi da yan iyigit, "Ananias!"

Yan iyinban yagit, "Amin Tagi, nak oni."

¹¹ Iyinban Amin Tagi da iyigit, "Gak kosit kinda mani Kosit Kilegi yan yon unudon kin Judas da yutnon wigiki. Wigi Tasas amin kinda mani Sol unun do yoyiki. Unun amin bisit pi anek egisak.

¹² Sol da buri pisaɲakwan dipmin yombem kinda kaɲakwan amin kinda mani Ananias unun da abin win dabili aeni siɲtosak do kisiri kwenikon witjigit."

¹³ Amin Tagi da gen unun iyinban Ananias da kobogi yan iyigit, "Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unun amin da yo yokwisi morapmi an yomgut. Unun dakon geni amin morapmi da kili yanba nandagim.

¹⁴ Ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan imgwit da idon apgut. Abin amin mango yanek bisit an amin unun timik dam tebanon yop do apgut."

¹⁵ Mani Amin Tagi da Ananias yan iyigit, "Gak kiki! Unun amin nak dakon man yan tenɲosak do manjigim. Unun da Amin Nwakɲwari Kabi, ae unun dakon kila amin madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yan tenɲosak do yabetdisat.

¹⁶ Nak dakon man yan tenɲanek jigi pasak unun yoliko pindatjak."

¹⁷ Iyinban Ananias kin yutnon wigi kisiri Sol da kwenon witjigit. Witjinek yan yagit, "Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altan gamgut unun da dabilgo aeni siɲtaɲakwan Telagi Wup da butgokon tugosak do anek yabekban abisat."

¹⁸ Yan iyinban yo dabili sopgut unun kukwan ki maɲakwan yo pindakgit. Anek Sol pidaɲ telagi pakbi sogit.

¹⁹ Yan anek unun da kwenon jap nanek aeni tapmin pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pin kop dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandaɲ gadaɲ imgwit amin gat Damaskus egipgwit.

²⁰ Egek unudon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pin kop dakon gen yanek yagit, "Yesu unun Pin kop dakon Monji."

²¹ Sol da gen yanban nandawit amin unun but morap anek yan yawit, "Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unun panupbal agit. Ae unun amin timik nap ban wamaɲ panpan Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon panjik do apgut. On unun amin da yosok, ma?"

²² Yan yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmin sanbek madepsi tagagit. Anakwan Juda amin Damaskus egipgwit unun yoyin tenɲanek asisi Yesu unun Kristo yan yoyigit. Yan yanban gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal an imgwit

²³ Gildat morapmi egi mudan kwa Juda amin da muwugek Sol anan do gen yawit.

²⁴ Mani yo ak do yawit unun amin da Sol kili iyinba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unudon egek Sol anan do kila tebaisi awit.

²⁵ Mani bunon yolgwit amin da Sol pilin kaga anan kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinba yigakwan nap anyawot anakwa kosit gwagak nan wanga mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

²⁶ Don Sol Jerusalem kin Yesu nandaɲ gadaɲ imgwit amin kabikon sanbek do kigit. Mani nandaɲ gadat amin notnin kinda yan dima nandaɲ imgwit, do kisi morap da kan pasalgwit.

27 Yan anakwa Banabas da Sol anan yabekbi kabi da egipgwiron ankgit. Anknjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unun dakon geni yoyigit. Yoyinjek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini yan tenntenan yomgut unun kisi do yoyigit.

28 Yan yoyinban nandanakwa Sol Yesu nandan gadan ingwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjop gen yan tenntenagit.

29 Anek Juda amin Grik gen yawit unun gat gen emat an an awit. Anek Sol si anakba kimotjak do nandawit.

30 Yan anakwa notni da pindak nandanjo anek Sol Sisaria kokupmon anki yabekba Tasas kokupmon kigit.

31 Unun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima an yominakwa panmuwukbi tapmim pawit. Anek Amin Tagi do nandan gawagek egakwa Telagi Wup da nandak nandakni panjeban agit. Anakwan amin morapmi panmuwukbikon sanbenba madepsi sigin tagagit.

Pita da Anias anmilip agit

32 Pita unun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Pinjop dakon amin kabi gat egipgwit.

33 Unun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kindak kagit, mani Anias. Anias unun tamokon gin pagakwan bilak 8 kabi agit.

34 Kanjek Pita da yan iyigit, "Anias, abisok Yesu Kristo da gak anmilip asak. Do pidan yalin potgo panmilip a." Yan iyanban Anias unudon gin kwen pidagit.

35 Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktin amin morap da Anias kanjek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nan aban pidagit

36 Jopa kokup papmon Yesu nandan gadan ingut minjat kindak egipgut mani Tabita. (Grik genon Dokas yan iyiwit.) Unun bisapmi bisapmi anpak kilegisi anek yoni mini amin panpulugagit.

37 Unun bisapmon sot anek kimakgit. Kimakban bumjotni pakbinan sugan awigi yut kindak kwen nani tagit unudon yipgwit.

38 Lida kokup unun Jopa kokup pap da kapmatjok tosok. Do Yesu nandan gadan ingwit amin da Pita Lida kokupmon egisak yan nandanek amin bamori yabekba kin iyigimal, "Bisap noknok dima anek ninon tepmisi opbi!"

39 Pita gen unun nandanek pidanban amin bamot gat kiwit. Kwan abidanba yut kwen nani tagit do anan wigiwit. Wikwan sakwabat morapmi da abin Pita angnwasinjek kunam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

40 Yan aba Pita da amin morap kisi yoyinban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita njwakben anek bisit agit. Anek minjat unun kimak tagit tetgin do tobilek yan iyigit, "Tabita gak pida." Yan iyanban dabili sinjanek Pita kanjek pidan yikgit.

41 Anakwan Pita da kisirikon abidanek ilikban pidan akgit. Anek Pinjop dakon minjat amin kabi gat ae sakwabat gat yan yoban winba Tabita notji oni egisak yan yoyinjek yoligit.

42 Anakwan Pita da wasok tapmimi ton agit unun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandanek amin morapmi da Amin Tagi do nandan gadawit.

43 Yan anakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kindak mani Saimon unun gat egipgumal. Saimon unun bulmakau gip panjkilek ak amin kindak.

10

Anjelo kindak da Konilias altan iminjek gen iyigit

1 Amin kindak Sisaria kokupmon egipgut unun mani Konilias. Unun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi unun Itali Emat Amin Kabi yan yawit.

2 Konilias gat gwakni gat unun Pinjop do pasal gawak iminjek egipgwit. Yan anek Konilias da Juda amin yoni mini amin panpulugagit. Ae bisapmi bisapmi Pinjop do bisit pi anek egipgut.

3 Bisap kindakon gildat tobil do 3 kilok buri pisanakwan dipmin yombem kindak kagit. Kanakwan Pinjop dakon anjelo kindak yutnon wigi yan iyigit, "Konilias!"

⁴ Konilias unun kanjek pasol pasol madep anjek yan iyigit, “Amin Tagi yo kinda ni?”

Iyiban anelo da iyigit, “Bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pin kop da unun anpak kanban tagisi asak.

⁵ Abisok amin di yabekbi amin kinda Jopa kokup papmon egisak unun abidan anop do kini. Amin unun mani Saimon ae mani kinda Pita yan iyan.

⁶ Pita unun wawi Saimon unun da yutnon egisak. Wawi unun bulmakau gip pan kilek ak amin kinda. Yutni tap kidipminon toso.

⁷ Anelo gen unun iyinek kinjakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amini kinda gat yan yoban opgwit. Emat amini unun Pin kop do pasal gawak imim amin kinda. Unun bisapmi bisapmi Konilias anpuluganban egipgumal.

⁸ Konilias da unun amin kapbi yo morap alta imen unun kisi yoyin mudanek yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap ankapmat anakwa gildat binap agit. Unun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit.

¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmenon pankosit anakwa dipmin yombem kinda kagit.

¹¹ Kanjakwan Kwen Kokup witald kinjakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Unun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Unun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunon aminyo ae minam kisi unungwan tanba pindakgit.

¹³ Pindagakwan gen kinda da yan noman tanban nandagit. Gen unun yan: “Pita, gak pidan on dapman na.”

¹⁴ Mani Pita da yan yagit, “Amin Tagi, dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim.”

¹⁵ Yan yanban gen aeni iyigit, “Yo Pin kop da panmilip aban yo tagisi an unun gak da dima noknogi yan dima yoki.”

¹⁶ Yo unun kosiri kapbi alta iminek unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹⁷ Wigakwan Pita yo unun kagit dakon mibili niansi yan nandanek but morap agit. Yan nandanek egakwan Konilias da amin yabekgit unun apgwit. Abin amin yoyinba Saimon dakon yut yolinba unun da yoma kagakon pan ki akgwit.

¹⁸ Agek yan tidanek yan yawit, “Saimon, mani kinda Pita yan yon, unun egisak bo dima?”

¹⁹ Yan yanakwa Pita yo kagit unun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, “Saimon, amin kapbi gak wisan.”

²⁰ Unun nak da naga yabekgo aben do gak unun gat pigi kik do but bamot dima aki.”

²¹ Yan iyiban Pita da pidan pigi amin unun yan yoyigit, “Amin wisan unun nak mani. Ji mibili nido aben?”

²² Yanban amin unun da yan iyiwit, “Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unun da yabekban abaman. Unun amin kilegisi ae Pin kop do pasalek gawak iminek egisak. Juda amin morap da unun amin do nandaba wukwan iman. Telagi anelo kinda da gak yan gaban yutnikon kiki do iyigit. Kin ek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit.”

²³ Yan iyinba Pita da amin unun yanban yutnon winba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidan kinakwa Jopa amin notni di kisi bunon yolba kiwit.

²⁴ Pita gat amin kiwit unun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kin altawit. Alta anakwa Konilias unun do jomjom anek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unun gat kisi jomjom anek egipgwit.

²⁵ Anakwan Pita obin yoma wilanon wukwan Konilias unun Pita da akgiron kin njwakben anek gawak imgut.

²⁶ Anakwan Pita da ilikban pidanakwan yan iyigit, “Pidan at! Nak madepgo dima.”

²⁷ Yan iyiban Konilias gat gen yanek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit.

28 Pindagek Pita da yan yoyigit, “Ji disi nandan, nin da gen tebanon Juda amin nin Amin Nwakwari Kabi gat muwuri unun dimasi tosok ae yutnikon aripmi dima kigigi. Mani Pin kop da yansi nolayinban kat, amin kisi morap unun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yan yogogi mini.

29 Yansi nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandanek but bamot dima anek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?”

30 Yanban Konilias da iyigit, “Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unun yan noman tan namgut. Nin abisok gildat tobil do 3 kilok on ekwaman unuden bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anek egapbo unudon gin amin kinda inamnokon akban kagim. Imalni unun tentenini madepsi.

31 Altanek yan yagit, ‘Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin panpulugosol Pin kop da unun anpak kanban tagisi asak.

32 Do gak amin di yabekbi kin amin kinda mani Saimon ae mani kinda Pita unun abidan anop do Jopa kini. Pita unun bulmakau gip panmilip ak amin kinda mani Saimon unun da yutnon egisak. Yutni unun tap ilenon tosok.’

33 Yan nayinban unudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kin gayinba nandanek abisal unun da tagisi asak. Abisok nin Pin kop da dabilon muwaman da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiki do gamgut unun nandanen.”

Pita Konilias da yutnon Pin kop gen yagit

34 Yanban Pita da yan yagit, “Nak abisok asisi nandan kimokdot, Pin kop da amin morap kisi do nandaban aripsi asak.

35 Amin miktimi miktimi Pin kop do pasalek gawak iman ae anpak kilegi an, unun amin do Pin kop da nandaban tagisi asak.

36 Pin kop da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyigit unun ji disi nandan. Geni kinda unun yan: Yesu Kristo unun amin morap dakon Amin Tagi egisak. Yesu da pi aban Pin kop gat but kalon agiman.

37 Judia miktimon yo morap altawit unun ji disi nandan. Jon da amin telagi pakbi soni do yoyin mudanakwan Galili Proviskon yo yan altawit.

38 Pin kop da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yan dagan iminek Telagi Wupni imgut. Iban yomani yomani kinnek amin panpulugagit. Pin kop da Yesu gat egipgut do Sunduk da amin panupbal agit unun Yesu da panmilip an mudagit.

39 “Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit unun nin kan nandanjo agiman. Ae tilak kindapmon anakba kimakgit.

40 Mani gildat kapbi anakwan Pin kop da wasok aban kimoron da pidanban analon an yoban amin diwari da kawit.

41 Amin kisi morap da dima kawit. Pin kop da man bini yan tentenok ani do kokwinikgit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidanban nin unun gat jap pakbiyo agiman.

42 Pin kop da amin kimakbi ae wayin abi unun kisi anpakni kokwin asak do unun amin manjigit. Nin da gen unun amin yoyin do Yesu da yan ningut.

43 Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yan kwok kalipsigwan kili awit. Yesu nandan gadan iman amin unun kisi morap Yesu dakon kilegi do Pin kop da yokwini wiririk yomdisak.”

44 Pita gen sigin yanakwan Telagi Wup amin morap mirak panek yikgwit unun kabikon pigit.

45-46 Anakwan gen mibili mibilikon da Pin kop yan ankisiwit. Anakwa Juda amin di Yesu nandan gadan imgwit amin Pita gat akgwit unun da but morap anek yawit, “Mao, Pin kop da but galak do Telagi Wup Amin Nwakwari Kabi kisi do yomisak!”

Yan yanba Pita da yagit,

47 “Telagi Wup nin da abidagiman on amin yan gin abidon. Do telagi pakbi tagi soni.”

48 Yanek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi son mudanek Pita gildat kabi di gat unudon egipni do iyiwit.

11

Pita da paṅmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altan imgwit do yoyigit

1 Yabekbi kabi ae paṅmuwukbi kabi Judia miktimon egipgwit unun da Amin Nwakṅwari Kabi kisi da Piṅkop gen kili abidawit unun dakon geni nandawit.

2 Do Pita Jerusalem kwan nandan gadat amin giptimi mandabi da nandaba yokwi tok an imgwit.

3 Yan anek iyiwit, “Gak amin giptimi dima mandabi da yutnon kwi unun gat jap nido nawit?”

4 Yan yanba Pita da yo morap altan imgwit unun do yoyigit.

5 Yoyinek yan yagit, “Nak Jopa kokup papmon bisit pi anek butno pisanakwan dipmin yombem kinda kagim. Kanapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit.

6 Piṅakwan nak unungwan wisinek bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unungwan jon bit kilapyo, ae birombak tunon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unun kisi pindakgim.

7 Yan pindagapbo gen kinda altanek yan nayigit, ‘Pita, gak pidan on dapman na.’

8 “Nayinban kobogi yan yagim, ‘Amin Tagi, aripmi dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.’

9 “Gen unun aeni altan naminek yan nayigit, ‘Yo Piṅkop da paṅmilip aban yo tagisi an unun gak da dima noknogi yan dima yoki.’

10 Yo unun kosiri kapbi altan naminek unudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

11 “Yan pindagapbo amin kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit unun amin nin da yut egipguman yomakon unudon panabin agwit.

12 Agakwa Telagi Wup da nak yan nayigit, ‘Gak but bamot dima anek pigi unun gat kini.’ Yan nayinban pigapbo notno 6 kabi on akgaman unun kisi bunon nolba kin Konilias da yutnon wigigiman.

13 Kin yutnikon wigapno Konilias da yan niyigit, ‘Anelo kinda da altan naminek yan nayigit, “Jopa kokup papmon amin kinda egisak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Unun amin kin iyinba opjak do amin di yabekbi kini.

14 Kin iyinba obin gen di gayisak. Unun gen gayinban Piṅkop da gak gat ae yutgokon amin morap ekwan unun kisi yokwikon ban timitdisak.”’

15 “Yan nayinban nak da wasanek yanapbo Telagi Wup ninon mibiltok pigit unun amin kabikon yan gin pigit.

16 Yan anakwan Amin Tagi da gen kinda yagit unun do butno pisagit. Yan yagit, ‘Jon da telagi pakbi son damgut. Mani Piṅkop da ji Telagi Wup son damjak.’

17 Nin kalip Amin Tagi Yesu Kristo nandan gadan imguman bisapmon Piṅkop da Telagi Wupni but galak do nimgut. Ae unun amin kabi do yan gin yomgut, do nak yombem da Piṅkop tagi dima kirinik ibom?”

18 Pita yan yanban nandanek buri manakwa Piṅkop dakon man awigek yan yawit, “Nin abisok asisi nandaman, Piṅkop da Amin Nwakṅwari Kabi kisi nandan yominakwan but tobil anek egip egip abidon.”

Antiok amin paṅmuwukbi kaluk awit

19 Stiwen anakgwit bisapmon Yesu nandan gadan imgwit amin uwalni da yo yokwi an yominakwa wasen ki Ponisia tetgin, ae Saiprus ae Antiok tetgin kin kin awit. Kin Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit.

20 Mani unun amin kabikon diwari unun Saiprus ae Sairini kokupmon nani unun da Antiok kiwit. Kin Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Grik amin kisi do yoyiwit.

21 Yoyinakwa Amin Tagi da paṅpuluganakwan amin morapmi da nandan gadat awit. Yan anek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

22 Unun dakon gen bini Jerusalem kwan paṅmuwukbi da nandanek Banabas yabekba Antiok kigit.

23 Kin Piṅkop da nandan yawotni do anek yo tagisi anyomgut unun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanek Amin Tagi

bisapmi bisapmi but dasi nandanek yolni do yoyin panjeban agit.

²⁴ Banabas unun amin tagisi, nandan gadatni tebaisi tanakwan Telagi Wup unun da buron tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

²⁵ Antiok pi an mudanek Banabas unun Sol wisin kok do Tasas kigit.

²⁶ Kin Sol kan abidanban Antiok apgumal. Apbal panmuwukbi gat Antiok bilak kind a egek amin morapmisi Pin kop dakon gen yoyin dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadan imgwit amin unun Kristo Dakon Amin Kabi yan wasanek yoyiwit.

²⁷ Unun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanek Antiok piwit.

²⁸ Pinakwa kombi amin kind a mani Agabus unun da pidan agek Telagi Wup da anpuluganawan yan kwok kind a yagit. "Miktimi miktimi jap minisi akdisak," yan yoyigit. (Unun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.)

²⁹ Panmuwukbi Agabus da gen yagit unun nandanek notni Judia miktimon egipgwit panpulugok do yawit. Yanek amin kalon kalon monej tan yomgwit da tilagon panmuwukgwit.

³⁰ Panmuwuk Banabas gat Sol gat do yominek yabekba Jerusalem panmuwukbi dakon kila amin do pan kigimal.

12

Erot da Jems anakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

¹ Unun bisapmon kila amin madep Erot da panmuwukbi diwari panupbal agit.

² Anek Jon dakon padige Jems emat agak siba nan anakban kimagit.

³ Erot da yan aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi abidagit. (Unun Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.)

⁴ Abidanek anki dam teban yutnon yipmanek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anek don Yapyap Bilak mudanakwan amin morap da dabilon abin gen pikon yip do nandagit.

⁵ Yan nandanek Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani panmuwukbi da Pin kop da Pita anpulugosak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulugagit

⁶ Anwa Erot da Pita gen pikon yiyipmi yan do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unun nap teban bamori ban anteban awit. Anakwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anek akgwit.

⁷ Anakwa unudon gin Amin Tagi dakon anjelo kind a altanakwan tenteni madepsi kind a dam teban yutgwan tentenagit. Anakwan anjelo da Pita gekgegikon tidan an yolek iyigit, "Gak tepmisi pidan at!" Yan iyinawan kisirikon nap teban bamot wital kin mibilikon magimal.

⁸ Manakwal anjelo da Pita yan iyigit, "Gak imalgo panek kandap gwilgo yopman." Iyiban yan gin anakwan aeni iyigit, "Imal dubakgo panek nak nol."

⁹ Yan yanban Pita anjelo yol an kigit. Mani anjelo da unun asi asak yan Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanakwan dipmin yombem kind a kosot yan nandagit.

¹⁰ Yan nandanek kin obip amin kabi kind a yapmanek kin aeni obip amin kabi kind a gat yapmanek ain yoma tagit unudon kigimal. Unudon kinakwal ain yoma unun iyi wital kinawan kokup papmon pigigimal. Pigi timisok di kin ek anjelo unun Pita yipman dek kigit.

¹¹ Kinawan Pita buri pisanakwan yagit, "O, kili nandako pisosok. Amin Tagi da aneloni kind a yabekban pin nak anpulugak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanek nepgwi ron nan anpulugosok."

¹² Yan nandanek Jon dakon meni Maria unun da yutnon kigit. (Jon unun mani kind a Mak yan iyiwit.) Amin morapmi unun yutnon muwuk egek bisit pi awit.

¹³ Yan anek egakwa Pita da abin wanga agek yoma domon tidagit. Tidanakwan oman minat kind a mani Roda unun da yoma wital do anek opgut.

14 Obiņ Pita dakon tek nandan burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yan nandanek yoma dima wıtdalek timtim yanek kiņ notni yan yoyigıt, “Pita yoma domon akdak!”

15 Yoyiņban iyiwıt, “Gak ņugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak.”

Yan iyıba sigin teban tanek yagit, “Asisi, Pita yomakon akdak!”

Yanban iyiwıt, “Aneloni da bo akdak.”

16 Yan yanakwa Pita yoma sigin tidanban nandanek yoma wıtdalek Pita kanek but morap awıt.

17 Yan anakwa Pita da gen dima yanek tayanok yitni do kisiri da tilak an yomgut. Anek Amin Tagi da damon nan wıtdal anan obik unun do yoyigıt. Yoyiņ mudanek yoyigıt, “Ji da Jems gat not kabi gat yo on altan namik unun do yoyini.” Yan yoyinek Pita si abigigıt.

18 Wisa dagokdo obip amin da Pita wisinba mudanban but morap anek notni yoyiņ yoyiņ anek yawıt, “Pita dukwan kik?”

19 Erot da Pita wisin koni do amin yabekban kiņ wisiwıt mani dima kawıt. Dima kawıt do Erot da obip amin Pita kila awıt unun gen pikon yopmanek dapba kimotni do yoyigıt.

Erot kimagıt

Don Erot Judia miktım yipmanek Sisaria kokupmon panıki egıpgıt.

20 Erot unun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi an yomgut. Unun kokup pap bamot japni unun Erot da miktım kila agiron unudon timıkgıt. Mani Erot da japmi nandanek kosıt sopsop an yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kiņ konen yan yanek kiwit. Kiņ mibiltok Blastas do altan iminek unun gat not anek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

21 Kwa Erot da bisap kinda an yominek unun bisapmon kila amin madep yik imalni panek kila amin madep tamonikon yıkgıt. Yigek gen madepsi yoyigıt.

22 Yanakwan amin da yan tidanek yawıt, “Unun amin dima, piņkop kinda da yosok.”

23 Gen unun nandanek Erot iyi do nandaban wigakwan Piņkop dima anısigıt. Yan agit do Amin Tagi dakon anelo da unudon gin anakban namat da nan iba kimagıt.

24 Mani Piņkop dakon gen da irentan kokupmi kokupmi kigıt.

25 Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anek Jon mani kinda Mak unun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktımi miktımi agek Yesu dakon gen yan tenıenagit

(Kılapmi 13.1-21.14)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwıt

1 Antiok panımuwukbi kabikon kombi amin ae yoyıdet amin kisi egıpgıt. Unun dakon mani yan: Banabas, ae Simeon mani kinda Naija yan iyiwıt. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unun monıısogon da Erot gat kalonı egıpgumal, ae Sol.

2 Bisap kindakon jap kelek egek Piņkop gawak iminek egıpgıt. Yan anakwa Telagi Wup da yoyigıt, “Ji Banabas gat Sol gat manıı yopba pi anjil do nandısat unun anjil.”

3 Yan yanban nandanek Piņkop do nandanek jap kelek egek bisıt pi awıt. An mudanek kisıtıni amin bamot da kwenon wıtıınek yabekba kigımal.

Amin bamot Saıprus miktımon Piņkop dakon gen yagımal

4 Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigıgımal. Pıgek unudon da tap wakgakon da Saıprus wıgıgımal.

5 Wıgi Salamis kokup papmon kiņ altanek Juda amin dakon muwut muwut yut tawıt unudon agek Piņkop dakon gen yan tenıenagımal. (Jon mani kinda Mak unun amin bamot gat kisi agek panıpulugagıt.)

6 Anek miktım timjok kinda tap binap tosok unun mani Saıprus unun kisisi agı mudanek don Papos kokup papmon kiņ altawıt. Kiņ altanek Juda amin kinda

kagimal. Unun amin sot wamwam amin ae kombi gen toptop yogok amin kinda. Unun amin mani Ba-Yesu.

⁷ Ba-Yesu unun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unun dakon panpulugokni egipgut. Segius Paulus unun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat da obin Pinokop dakon gen yanbal nandisak do yan yomgut.

⁸ Mani Segius da Yesu dima nandan gadan imjak do amin bamot uwal an yomgut. (Ba-Yesu unun sot wamwam amin kinda do Grik genon da Elima yan iyiwit.)

⁹ Mani Sol (mani kinda Pol) unun Telagi Wup da burikon tugañban Elimas tebaisi kanek yan iyigit,

¹⁰ “Gak Sunduk dakon monji. Gak anpak tagisi morap ton unun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae anpak yokwi morap unun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon anpak kilegisi pan upbal asal. Yokwi morap asal unun dima yopbi, ma?”

¹¹ Yan yanek iyigit, “Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gikban dabilgo pilin tokdisak. Anakwan gildat dimasi kanek dabilgo yan gin tanakwan bisap dubagisok egipbi.”

Pol da Ba-Yesu yan iyinjakwan unudon gin pilin tuk da pin dabili sopgut. Sopmanakwan kosit wisik anek amin da kisirikon abidanek kosit yolini do pabidan dagok agit.

¹² Yan anakwan Segius unun kanek nandan gadat agit. Anek Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Pisidia miktim dakon kokup kinda Antiok unudon Pinokop gen yagimal

¹³ Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmanek tap wakga abidanek Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unun Pampilia miktimon tosok. Jon mani kinda Mak unudon yopman degek tobil Jerusalem aeni pigigit.

¹⁴ Pega yipmanek kin Antiok kokup papmon kin altawit. Antiok unun Pisidia miktimon tosok. Sabat bisap kindakon

Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi yikgwit.

¹⁵ Yigakwa unun muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pinokop da papiakon ton unun ban diwari manjin mudanek Pol gat dabini gat do gen yan yipba pigigit, “Not kabi, ji amin dakon but panteban ak do gen di yok do nandan kan tagi yoni.”

¹⁶ Geni unun nandanek Pol pidan agek tayanok yitni yan do kisiri anenagek yan yoyigit, “Israel amin ae Amin Nwakwari Kabi, ji Pinokop gawak iman amin, nak do mirak yopni!

¹⁷ Israel amin dakon Pinokop da babiknin iyi do manjinek Isip miktimon gisam yomanakwan amin morapmisi iren tawit. Don Pinokop da iyi da tapmimon Isip ban timik panopgut.

¹⁸ Yan anek miktim kibiri timon agek anpak yokwi aba Pinokop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit.

¹⁹ Anakwan Kenan miktimon Pinokop da miktim 7 unun dakon amin panupbal anek miktimni Israel amin do wagil yomgut.

²⁰ Unun yo morap altan yomgwit unun dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

“Anek don Israel amin miktimni abidan egakwa Pinokop da kila amini panalon an yomgut. Yan anakwan wigi kombi amin Samuel altagit.

²¹ Samuel da bisapmon Pinokop da kila amin madepni kinda analon anyomjak do Israel amin da yawit. Yanba Samuel da Sol, Kis dakon monji nan analon an yoban unun da kilani anakwan bilak 40 yan agit. (Sol unun Benjamin da jalapmon nani kinda.)

²² “Don Pinokop da Sol yan dagan iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pinokop da yan anek Dewit do yan yagit, ‘Nak Dewit Jesi dakon monji unun kanek butno tagisi asak. Unun da geno tagisi guramitjak yan kosot.’

²³ Kalip Pinokop da yan teban tok gen kinda yan yagit, ‘Don amin kinda yabekgo unun da Israel amin timitjak.’ Yagit unun da

aripmon Dewit dakon yawi diwaron nan Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit.

²⁴ Yesu pini dima wasajakwan Jon da Israel amin but tobil anek telagi pakbi soni do yoyigit.

²⁵ Jon pini aban mudok do anakwan yan yoyigit, 'Ji nak do namin yan nandan? Nak ji da jomjom an iman amin dima. Mani nandani, amin wukwisi kinda nak da bunon noldak. Nak unun amin dakon pinbisi egisat do unun dakon kandap gwil napni nak da aripmi dima witali.'

²⁶ "Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwakwari Kabi Pin kop gawak iman amin, nandani. Pin kop da amin yokwikon ban timitjak unun dakon but piso geni unun nin do yipban apgut.

²⁷ Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unun namin amin kinda yan unun dima nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjiwit, mani dima nandaba pisagit. Do unun amin gen pikon yipmanek anakba kimakgit. Yan aba kombi amin da gen yawit unun bami noman tagit.

²⁸ Yo yokwi kinda yan ak, do tagi anan yan kinda dima kawit. Mani Pailat da anakban kimotjak do madepsi yawit.

²⁹ Gen morap unun do kalip kombi amin da papiakon kili mandawit unun da aripmon an mudawit. Yan anek bumjotni don tilak kindapmon nan kukwan anki kimakbi tamokon yipgwit.

³⁰ Mani Pin kop da kimoron nan aban pidagit.

³¹ Pidan gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unun da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unun dakon geni Juda aminon yan tenenon.

³²⁻³³ "Nin Gen Bin Tagisi dayaman. Pin kop da kalip babaknin yan teban tok kinda an yomgut unun bami ton agit. Gwakni kabi nin da bisapmon Yesu kimoron nan aban pidanban gen yagit unun bami ton agit. Kap Papia 2 kon gen unun yan mandabi:

'Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.'

³⁴ Pin kop da asi Yesu kimoron nan aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Pin kop da unun do yan yagit:

'Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi an im do yan teban tok agim unun yo ji do daben.

Yo morap unun yagim unun da tilagon asi altokdan.'

³⁵ Ae unun do Pin kop da papiakon gen kinda gat yan tosok:

'Gak Telagi Amingo kimakbi tamokon yipbi tanek dima miktosak.'

³⁶ "Nin nandan, Dewit kalip Pin kop dakon galaktok yolek egipgut. Anek don kimakban bumjotni anki iyi dakon babakni da kimakbi yopyop tamokon yipba tanek miktagit.

³⁷ Mani amin unun Pin kop da kimoron nan aban pidagit unun amin giptimni dima miktagit.

³⁸⁻³⁹ Unun do anek not kabi gen unun yan tenenoman unun pakyan si nandani. Unun amin da nin dakon yokwi wiririt aminin egisak. Moses dakon gen teban guramigek ji amin kilegi aripmi dima ani. Yokwisi sigin tan damni. Mani unun amin da amin morap iyi do nandan gadan iman amin unun yokwini wiririk yominek amin kilegisi yan yoyisak.

⁴⁰ Ji kan kimotni! Dima kan, kalip kombi amin da gen yawit unun jikon altosak. Gen unun yan yawit:

⁴¹ 'Manji gen yogok amin ji yo aben unun kanek but morap anek wagil tasik toni.

Ji da bisapmon yo nwakwari kinda akdisat.

Amin kinda da yo unun akdisat unun do dayisak kan, ji aripmi dima nandan gadakdan.'

⁴² Pol da gen unun yoyin mudanban Banabas gat yomakon pigakwal amin da yan yoyiwit, "Jil awiki Sabat bisapmon aesil obinek gen unun sigin niyinjl."

⁴³ Yan yoyinba amin kisi muwut muwut yut yipmanek yomakon pigiwit. Pigakwa Juda amin morapmi gat ae Amin Nwakwari Kabikon nani morapmi Juda aminon

sanbenjek Piŋkop but dasi gawak imgwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Piŋkop dakon nandan yawotni do nandanek tebaisi agek egi anan kini do yoyin panjeban agimal.

⁴⁴ Awuki Sabat bisap unun abinjakwan unun kokup pap dakon amin morapmisi da Piŋkop dakon gen nandak do abin muwukgwit.

⁴⁵ Muwugakwa Juda amin da amin morapmisi muwukba pindagek amin bamot do yanba yokwi tok anek Pol da gen yagit abin yipgwit.

⁴⁶ Yan anakwa Pol gat Banabas gat da pasol pasoli mini yan yoyigimal, "Asisi, nit pi kokwinik nimgut da tilagon Piŋkop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unun abidok do dima galak ton. Yan anek egip egip dagok dagogi mini dimasi abidonej yan disi yon. Do nit ji depmanek Amin Nwakwari Kabikon kinden.

⁴⁷ Amin Tagi da yan anen do kili yan niyigit:

'Nak da ji manjin depbo Amin Nwakwari Kabi dakon tenjen madepni egipni. Anek miktimi miktimi ekwan amin panpuluganakwa yokwikon ban timikgen do manjin depgum.'

⁴⁸ Yan yanban nandanek Amin Nwakwari Kabikon nani da tagisi nandanek Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anakwan minjat amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abidoni do manjin yopgut unun da nandan gadat awit.

⁴⁹ Anakwa Amin Tagi dakon gen da unun miktim da kokup morap kisi iren tagit.

⁵⁰ Mani Juda amin da minjat man madepni ton Piŋkop dosi pasalgwit, ae unun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yan anek Pol gat Banabas gat yokwi anyominjek unun miktimon dima egipjil do yolgwit.

⁵¹ Yan aba yokwi iyikon gin tosok yan nandani do kandapnikon kimbaban tawit unun tidanbal kinakwa Ikoniam kokup papmon kigimal.

⁵² Kinakwal Antiok kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin burikon kisik kisik

nandawit, ae Telagi Wup da tujan yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Piŋkop gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Piŋkop dakon pi agimal unuden gin Ikoniam kokupmon yan gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyinjakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandan gadat awit.

² Mani Juda amin diwari dima nandan gadawit unun da Amin Nwakwari Kabi dakon but sugawit. Suganba nandan gadat awit minjat amin do nandaba yokwi tok anyomgwit.

³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Anek Amin Tagi da tapmim yominjakwan wasok tapmimi ton morapmi agimal. Yan anakwal amin da Piŋkop asi amin do nandan yawok yomisak yan nandani do Amin Tagi da wasok tapmimi ton unun yoligit.

⁴ Mani unun kokup papmon amin kabi bamori pudan kiwit. Kabi kinda Juda amin gat akgwit, ae kabi kinda yabekbi bamot gat akgwit.

⁵ Anek don Amin Nwakwari Kabikon nani gat ae Juda amin gat ae kila amini gat kisi da yan nandat anek Pol gat Banabas gat yokwi an yominjek tipban dap do awit.

⁶ Mani amin bamot unun yo ak do awit unun pindak nandanjo anek kokup unun yipmanek Likonia miktimon kigimal. Kin kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup monin monin unudon tawit kisi agek

⁷ Gen Bin Tagisi yan tenjenan yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miktimon Piŋkop gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kinda kandapmi alek tanbi mibilikon gin yigek egipgut. Meni da yan anjalagit.

⁹ Unun amin Pol da Piŋkop dakon gen yanakwan mirak panakwan Pol da unun amin kilek tosak dakon nandan gadatni tanban kagit.

10 Kanjek madepsi yanjek yan iyigit, “Gak pidañ bamañ at!” Yan iyinban amin unun wigi manjek wasanek kosit agipgut.

11 Pol da wasok unun aban kanjek minjat amin morapyo da Likonia genon da yan tidanek yan yawit, “Mao, pinjkop ekwan di da amin giptim panek ninon pen!”

12 Banabas unun Sus yan iyinjek Pol unun gen yogok amin do Emes yan iyiwit.

13 Kokup kidat Sus unun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanga kapmatjok tagit. Unun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jareñ ban panjilim abi unun panjabin kokup pap da yoma kakakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae minjat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanek mukwa soñ yomdo awit.

14 Yan anakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret an yom do an dakon geni nandan wuripdak imalni pidañek minjat amin morap kabikon pigi yan tidanek yan yagimal,

15 “Not kabi, ji nidosi unun akdan? Nit amin ji yombem gin. Nit ji do Gen Bin Tagisi dayamak. Ji da kokup kidat unun yopmanek Pinjkop egip egipmi ton egisak unudon gin tobilni do dayamak. Unun Pinjkop da miktim, kundu ae tap wasanek yo morapni kisi wasan yopgut.

16 Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit.

17 Mani amin da Pinjkop asi egisak yan nandani do yo tagisi morapmi damisak. Sikak yipban manjakwan pigaga jap tagisi panjiren an daban aripmisi nanek kisik kisik an.”

18 Amin bamot gen unun yanjek amin dakon but pabik do pali panjidok agimal. Mani dima, buri manjakwa paret dima awit.

19 Juda amin di Antiok ae Ikoniam da apgwit unun da amin dakon but suganba Pol uwal an imgwit. Uwal an iminjek Pol tip ban anagek kili kunjwak yan nandanek ilik anan abigi kokup pap da wanga yipgwit.

20 Yipba tanjakwan don Yesu nandan gadan imgwit amin da abin muwuk Pol anjwasinjek akgwit. Yan anakwa pidañban

kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unun kokup pap yipmanek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but panjeban agimal

21 Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyin tentenanakwal amin morapmisi da Yesu nandan gadan imgwit. Anek unudon da tobil Lista ae Ikoniam ae Antiok kigimal.

22 Unun kokup pap kapbi gwasinjek Yesu nandan gadan imgwit amin dakon but panjeban anek yan yoyigimal, “Yesu dima yipman degek nandan gadan iminjek tebaisi atni. Mibiltok jigi morapmi panek don Pinjkop da Amin Kila Asagon kikdaman.”

23 Yan yoyinjek panmuwukbi kabi morap egi anan kiwit unun do kila amini manjin manjin awit. Anek Pinjkop do nandanek jap kelek egek bisit pi anek egipgwit. Anek unun kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosok yansi nandawit amin unun Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

24 Yan anek Pisidia miktim nan kinjek Pampilia miktimon kin altagimal.

25 Altanek Pega kokupmon Pinjkop gen yoyinjek Atalia kokup papmon pigigimal.

26 Pigi tap wakga kinda abidanek Atalia kokup pap yipmanek Antiok kokupmon kin altagimal. Kalip Antiok panmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandan yawok yominjek panpuluganakwan Pinjkop dakon pi anjil do yabekba kigimal. Kin Pinjkop dakon pi an mudanek aeni

27 abin altanek panmuwukbi yan yobal apba Pinjkop da panpuluganakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyinjek yan yagimal, “Pinjkop da Amin Njwakwari Kabi nandan gadat dakon kosit wital yoban nandan gadat awit.”

28 Yan yanek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Paṅmuwukbi dakon muwut muwut madep kinda Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da piṅ paṅmuwukbi yoyiṅ degek yaṅ yoyiwit, “Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kaṅ, Amin Tagi da ji dima timitjak.”

² Yaṅ yoyiṅakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi taṅban uṅun amin gat gen emat madepsi awit. Yaṅ aṅakwa paṅmuwukbi da amin bamot gat ae nandan gadat amin di gat manjiṅ yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat paṅmuwukbi dakon kila amin gat gen uṅun aṅmilip ani yaṅ do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria miktim uṅun baṅ kiwit. Kiṅek uṅun miktim bamotgwan nandan gadat amin yaṅ yoyigimal, “Amin Nwakṅwari Kabi da but tobil aṅek Piṅkopmon kwan.” Gen uṅun yoyiṅbal but galak madepsi nandawit.

⁴ Jerusalem kiṅ altaṅba paṅmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yaṅ yoyiwit. Yaṅ yoyiṅba Piṅkop da paṅpulugaṅakwan yo morap agimal uṅun dakon geni yoyigimal.

⁵ Yaṅbal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani uṅun da pidaṅ agek yaṅ yawit, “Amin Nwakṅwari Kabikon nani uṅun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini.”

⁶ Yaṅ yaṅba yabekbi kabi gat ae paṅmuwukbi dakon kila amin gat da gen uṅun niaṅ yono kilek tosak yaṅ do muwukgwit.

⁷ Muwugek yaṅ nandat morapmisi aṅek Pita da pidaṅ agek yaṅ yoyigit, “Not kabi, ji kili nandan. Piṅkop da pi kokwinik niminjak nak Gen Bin Tagisi Amin Nwakṅwari Kabikon yaṅapbo nandanek nandan gadat ani do nak kilisok manjigit.

⁸ Piṅkop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yaṅ gin Amin Nwakṅwari Kabi amin kisi do yomgut.

Yaṅ agit do Piṅkop da uṅun amin timit do tagisi nandisak yaṅ nandaman.

⁹ Nin do wasok kinda aṅek uṅun amin do wasok ṅwakṅwari kinda asak yaṅ yogogi mini. Nandan gadat aṅakwa butni sugaṅ paṅmilip asak.

¹⁰ Do ji abisok nido Piṅkop aṅkewalek paṅmuwukbi da kwapmon yo jigi yopmanṅaṅ? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban uṅun guramit do aṅtidok awit, ae ninyo kisi uṅun guramit do aṅtidok aman.

¹¹ Do yaṅsi nandan gadanen, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do aṅek Piṅkop da nin yokwikon baṅ timikdak. Ae uṅun amin kabi kisi yaṅ gin timikdak.”

¹² Pita yaṅ yaṅban amin muwuk yikgwit kisi tayaṅkok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanakwa Piṅkop da paṅpulugaṅakwan Amin Nwakṅwari Kabikon wasok tapmimi ton agimal uṅun do yoyigimal.

¹³ Yoyiṅ mudanekwal Jems da yaṅ yagit, “Not kabi mirak pani.

¹⁴ Piṅkop da wasanek Amin Nwakṅwari Kabikon amin timikban iyi dakon amin kabi awit uṅun do Saimon da kili niyik.

¹⁵ Piṅkop da Amin Nwakṅwari Kabi don timitdisak dakon geni uṅun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen uṅun yaṅ tosok:

¹⁶ ‘Amin Tagi da yaṅ yosok, “Dewit dakon diwatni uṅun yut kinda yombem.

Uṅun yut da maṅ tuwil kigit, mani nak da aeno don abin aṅmilip aṅek witjiken.

¹⁷ Yaṅ abo Amin Nwakṅwari Kabi morap naga do kili manjigim uṅun da Amin Tagini nak wisini.”’

¹⁸ Gen uṅun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit.”

¹⁹ Jems da sanbenek yaṅ yagit, “Do nak yaṅ nandisat, Amin Nwakṅwari Kabi but tobil aṅek Piṅkopmon kwan uṅun nin da jigi dima yomnen do nandisat.

²⁰⁻²¹ Kalipsi da wiṅ abisok on ekwamaṅon kokup pap morap taṅ aṅaṅ kwanon Moses dakon gen yaṅ tenṅawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut

muwut yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yum but piso papia kinda yan mandan yomneŋ. Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Jap unuden Pinŋkop da pindakban dima noknogi aŋ. Ae miŋat wiliyo yumabi mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwoŋ gat ae yawiyo kisi dimasi noni.”

Papia kinda yipba kigit

²² Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae paŋmuwukbi morap gat da iyikon amin bamori pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yan yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yan manjiwit. Unun amin paŋmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal.

²³ Amin bamot do papia yomgwit unungwan gen yan mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae paŋmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandaman. Amin Nwakiwari Kabi Yesu nandan gadan iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwan ji gildat tagi yan dayaman.

²⁴ “Nin da kabikon amin diwari da kin ji dakon nandak nandak paŋupbal awit dakon geni kili nandagiman. Nin da yan yoyini yan dima yoyinapno kin dayiawit.

²⁵ Nin idon muwuk but kalon anek amin bamot ji do kini do manjigiman. Manjin yopno notnin bamot galagisi nandan yomaman Pol ae Banabas unun gat kini do yan yomguman.

²⁶ Amin bamot unun egip egipni dima paŋkutnanek Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyin tenjenagimal.

²⁷ Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandaman unun nan gin dayinjil do yabekgaman.

²⁸ Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yan gin nandaneŋ yan dayaman, jigi morapmi dima damneŋ. Gen teban onjok baŋgin yolni.

²⁹ Ji bit kilapyo kokup kidat do dapman paret aŋ unun dima noni. Ae yawi dima noni. Ae si tipba kwoŋ ununyo kisi dima noni. Anek miŋat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kan kimagek unun anpak

morap yapni kan unun tagisi. Nin dakon gen yan gin. Do ji tagisi egipni.”

³⁰ Amin bamot yabekba Antiok pigi paŋmuwukbi kabi yan yobal muwukba papia unun yomgumal.

³¹ Yobal paŋmuwukbi da papia unun manjinba unun da buri panjeban aban but galaksi nandawit.

³² Anakwa Sailas gat Judas gat unun kombi amin bamori do gen tagisi morapmi paŋmuwukbi yoyinek buri panjeban agimal.

³³⁻³⁴ Amin bamot unun Antiok bisap dubakgok egipgumal. Egek don paŋmuwukbi da galok gen yoyinek but yawot gat kinjil yan yoyinek yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal.

³⁵ Kinakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyindet pi awit. Anek Amin Tagi dakon gen yoyin tenjenawit.

Pol gat Banabas gat but kalon dima agimal

³⁶ Gildat di egi mudaneŋ Pol da Banabas yan iyigit, “Nit aenit kokup papmon agek nandan gadat amin pindatden. Amin Tagi dakon gen yan tenjenan yomgumak tagi panek ekwan bo yan do agek pindatden.”

³⁷ Banabas unun Jon mani kinda Mak unun kisi abidanbal agipni do nandagit.

³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miktimon yopman degek abinakan iyig gin pi agimal, do Pol unun gat agip do nandaban tagi dima agit.

³⁹ Unun do anek gen emat madepsi agimal. Yan anek pidan ki Banabas da Mak abidanban tap wakga kinda abidanek Saiprus miktimon wigit.

⁴⁰ Yan anakwal Pol Sailas nan abidagit. Anakan paŋmuwukbi da Amin Tagi dakon nandan yawotni jilon tosak yan yoyinba kigimal.

⁴¹ Kin Siria ae Silisia miktimon agek Pol da paŋmuwukbi morap yoyin panjeban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

¹ Pol Debe kokup pap kinjek unudon da Lista kokup pap kin altagit. Unun kokupmon Yesu dakon panjetni kinda egipgut mani Timoti. Meni unun Juda minjat kinda. Unun minjat Yesu nandan gadan imgut. Mani datni unun Grik amin kinda.

² Panmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniam kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yan yawit.

³ Do Pol Timoti abidoko kisi agipden yan nandagit. Mani Juda amin unun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni unun Grik amin kinda yan kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit.

⁴ Anek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anteban awit unun ban panmuwukbi yoyinjak yan yoyiwit, "Ji gen on nan guramigek egipni."

⁵ Yan anakwa panmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da panmuwukbi kabikon sanbenba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

⁶ Telagi Wup da Esia miktimon Pinjok dakon gen dima yonjil do yansop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kin Prigia ae Galesia miktim binap nan kigimal.

⁷ Misia miktimon kin altanek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjinil do kosit sogut.

⁸ Yan aban Misia miktim yapmanek Troas kokup papmon pigigimal.

⁹ Pigi unun kalbi Pol da buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan Masadonia amin kinda da yan iminjak yan iyigit, "Gak tap pidanek Masadonia miktimon obin nin panpulugoki."

¹⁰ Pol da unun kanek Pinjok da iyi Gen Bin Tagisi kin yoyinen do yan nimisak yan nandan unudon gin Masadonia kik do tagap tagiman.

Lidia nandan gadat agit

¹¹ Nin Troas kokup pap yipmanek tap wakga kinda abidanek nomansi kinjek

miktim tinjok kinda tap binap tosok unun mani Samares unudon wigi altagiman. Wisa dagokdo unun miktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigiman.

¹² Ae unun kokup yipmanek Pilipai kin altagiman. Pilipai unun Masadonia miktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili apgwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egipguman.

¹³ Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wanga pigi pakbi kindakon kigiman. Nin unun pakbikon tamo kinda konejon bisit anen yanon da pigigiman. Unun pakbikon pigi pindatno minjat di muwukgwit pindak unudon yigek Gen Bin Tagisi yoyigiman.

¹⁴ Minjat kinda unun kabigwan yikgit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek monej ilit pi anek egipgut. Unun Pinjok gawak iminjak egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witdalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyansi yopgut.

¹⁵ Anek minjat unun gat ae yutnikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit. Son mudanek yan niyigit, "Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yan nandan naman kan, nak da yutnon panji egipnen." Yan yanek yutnikon si kinen do teban tanban kigiman.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigiman. Kino oman minjatjok kinda kosiron apban domdom agiman. Unun minjatjok konni kinda tan iminjakwan yo don altoni unun do yankwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyinjakwan kila amini da monej madepsi timikgwit.

¹⁷ Nin kinapno minjatjok unun Pol gat nin gat da bujon nolek yan tidanek yan yagit, "On amin unun Pinjok Wikwisi Madep dakon oman monjini. Pinjok da ji yokwikon ban timitjak dakon gen dayan."

18 Miñatjok unun yañ sigin yañakwan gildat morapmi agit. Yañ anjakwan Pol unun nandanek kuragisi nandan tobil koñ yañ iyigit, “Yesu Kristo da yañ dagok annamgut do yañsi gayisat, gak miñatjok on yipman degek wiñ abigi!” Yañ iyinban unudon gin koñ miñatjok unun yipman dekgit.

19 Yañ aban oman miñatjok unun dakon kila amini moneñ timit timit kositnin pasildak yañ nandawit. Yañ nandanek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik panpan kila amin do maket tamokon pankiwit.

20 Amin bamot panpan gen kokwin amin madepmon panki yopmanek yañ yoyiwit, “On Juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but suganbal upbalap madepsi an.

21 Rom dakon anpagon yo dima aneñ do gen teban tosok on amin bamot da amin unun tetgin ilik pangwamal.”

22 Yañ yañakwa amin muwukgwit kisi da yañba yokwi tok anjomgwit. Yañ aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kalin kirinban baljoni do yoyiwit.

23 Yoyinba madepsi baljanek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanek dam teban yut dakon kila amin kilani tebaisi asak do iyiwit.

24 Iyinba nandanek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut monin kind a yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanek dima abiginjil yañ do kandapni kindap kwuk ban panteban agit.

25 Yañ aban egek kalbi binap Pinkop do bisit anek ae kap yañakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit.

26 Anakwa unudon gin wudip madepsi kind a anek dam teban yut dakon gwak pan kwakwalikgit. Yañ anjakwan yoma kisi witdal kin mudanakwa amin morap kisit kandapnikon yo panteban awit unun kisi witdal ki mawit.

27 Manakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidan pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yañ pindak amin kisi abigi mudan yañ nandanek nak kila tagi dima at yañon da emat agak sibani ilik iyi nan sugok do agit.

28 Yañ ak do anjakwan Pol da yañ tidanek yañ iyigit, “Giptimgo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwaman.”

29 Yañ yañakwan dam teban yut dakon kila amin tenten kind a anopni do yagit. Anopba abidan pasol pasol nandanek timitim yanek kin Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut.

30 Yañ anek amin bamot timik yut buri monin yikgimal unun yipmanek yut buri madep do pabigi yañ yoyigit, “Amin bamot, nian anapbo Amin Tagi da nak yokwikon nan abidosak?”

31 Yañ yañban iyigimal, “Gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminaki Pinkop da gak gat ae yutgokon amin ekwan gat kisi yokwikon ban timitjak.”

32 Yañ iyinnek Amin Tagi dakon gen iyinnek amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal.

33 Yoyinbal kalbi binap unun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panki giptimni obip amin da baljanba dagawit unun pakbi ban sugagit. Yañ anek unudon gin iyi ae gwakni kisi telagi pakbi sowit.

34 Anek amin bamot timikban yutnikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unun gat gwakni gat Pinkop nandan gadan iminnek burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

35 Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kin dam teban yut dakon kila amin yañ iyiwit, “Gak amin bamot unun yopbi kinjil.”

36 Yañ iyinba kin Pol yañ iyigit, “Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil.”

37 Mani Pol da obip amin yañ yoyigit, “Mani Rom gapmanon tosok. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyañsi dima kokwinigek amin morapmi da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yañ ayin da abisok nit pasilikon da nipba kikdamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abin pulugan nipba kinden.”

³⁸ Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandanek si pasalgwit.

³⁹ Anek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anek yo yokwisi andanguman, gen yan yoyinek panpan wanga pabigiwit. Yan anek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit.

⁴⁰ Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri panjeban ak do gen yoyigimal. Yan anek don kokup pap yipmanek kigimal.

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

¹ Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kinjek Tesalonaika kokup papmon kin altawit. Unun kokup papmon Juda amin dakon muwut muwut yut kinda tosok.

² Pol iyi Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unun muwut muwut yutnon Juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unun yutnon wukwan Pinjok dakon gen dakon mibili yan nandat awit.

³ Anek Pol da Pinjok dakon gen dakon mibili yoyin tentenan yomgut. Gen unun asi bami noman tan mudan yan yoyinek yagit, "Kombi amin da Kristo tepmi panek kimagek don aeni pidosak do yan kwok kalipsigwan kili awit. Unun Yesu do dayin tentenosot, unun Kristo yansi dayisat."

⁴ Yan yoyinban Juda amin diwari da Pol gat Sailas gat dakon gen nandanek nandan gadat anek amin bamoron sanbewit. Anakwa Grik amin morapmi Pinjok gawak ingwit amin ae kila amin minjat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

⁵ Yan anakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok an yomgwit. Yan nandanek maket tamokon pidok amin di egipgwit unun timikba unun gat amin morapmi panmuwuk buri suganba upbalap

madepsi awit. Yan anek tintim yanek amin kinda mani Jeson unun da yutnon kin Pol gat Sailas gat wisin timik amin morap da inamon pabigi yopnen yan yanek kiwit.

⁶ Mani amin bamot mini pindak Jeson gat panmuwukbi kabi di gat timik ilik panpan unun kokup pap dakon kila aminon pankiwit. Panjinek yan tidanek sitnok anyominek yawit, "On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi an da abisok idon aben da ekwan.

⁷ Jeson da unun amin yanban yutnikon pawigi ekwan. Unun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen teban unun yapmanek yan yon, 'Kila amin madep njwakwari kinda egisak unun mani Yesu.'

⁸ Gen unun yanba nandanek minjat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiridagek upbalap madep awit.

⁹ Yan anakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyinba monej yopmanek abigiwit. Upbalap dima noman tosok kan monejni ae timitni yanon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Pili tanakwan panmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kin altanek Juda amin da muwut muwut yutnon wigigimal.

¹¹ Juda amin Beria egipgwit unun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandanek gildari gildari Pinjok dakon gen unun pakyanji manjin nandawit. Manjin nandanek Pol da gen asi yosok bo sun yosok yan do kokwin awit.

¹² Anek Juda amin morapmi da nandan gadat awit. Ae Grik kila amin minjat morapmi da nandan gadat anakwa Grik wili morapmi unun kisi yan gin awit.

¹³ Yan anakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unun da Pol unun Beria kokupmon egek Pinjok dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandanek obin amin dakon but sugan panupbal awit.

¹⁴ Anakwa unudon gin panmuwukbi da tepmi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unun Beria sigin egipgumal.

15 Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altahek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, “Ji tobil Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjil.” Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

16 Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anek egipgut. Egek unun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit.

17 Yan agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unudon Juda amin gat ae Amin Nwakwari Kabikon amin Pinjkop gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unun amin da Pinjkop dakon mibili pakyanji nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon panji egek amin kin ap awit unun gat kisi yan gin agit.

18 Anakwan Epikorian ae Stoik* amin kabi bamot unun dakon nandak nandak amin diwari da opba Pol gat gen emat anakwa di da yan yawit, “On gen pakbi amin ni gen nan yosok?” Ae di da yawit, “Miktim dubagikon nani dakon pinjkop unun do bo yosok?” Pol da Gen Bin Tagisi yoyinhek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit unun do anek gen unun yawit.

19 Unun amin da Pol abidan anan gen kokwin amin kabi kinda fleh Areopaguskon muwukgwit unudon ankinhek yan iyiwit, “Nin gak da gen kalugi unun amin yoyin dekdal unun niyiki do nandaman.

20 Gen yosol unun nandano nwakwarisi asak do mibili niyinbi nandano.”

21 (Atens minjat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit ununyo kisi yan awit, bisapmi bisapmi nandak nandak kalugi mibili mibili unun do yan nandat an egek bisapni madepsi nan nan awit.)

22-23 Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidan agek yan yagit, “Atens amin nak kokupji anwasinhek agek pinjkop gawak yomyom an unun dakon yo kidat pindakim. Pindagek alta kindakon gen kinda yan mandabi

kagim: On Alta Unun Pinjkop Kinda Mibilni Dima Nandaman Unun do Wasanbi. Nak yan kagim do anek ji do yan nandisat, ji pinjkop gawak yomyom dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Unun Pinjkop mibilni dima nandaneh isal dogin gawak iman unun dakon mibilisi dayiko nandabit.

24 “Pinjkop miktim ae yo morap miktim da kwenon ton wasan yopgut unun Pinjkop da kundu ae miktim dakon Amin Tagi Madep egisak. Yan do, amin kisit da telagi yut wutjan unudon dima egisak.

25 Ae yo kinda do wadak wadak aban amin kisit da yo unun wasaneh Pinjkop anpulugogi unun dima tosok. Pinjkop da iyi egip egip ae mirim ae yo morap gat kisi amin kisi do yomisak.

26 Pinjkop unun da amin kalonisikon da amin kabi morapmi wasagit. Wasanban iren tanek kin miktimi miktimi aripmisi agit. Egipni dakon bisap gat ae miktim egipni dakon kilapmi kisi kokwinik yomgut da ekwan.

27 Amin da Pinjkop tebai wisin koni do anek unun agit. Mani Pinjkop dubagikon dima egisak. Kapmatjok nin da bikbigon egisak.

28 Kap wasok aminji kinda da yan yagit, ‘Unun da egip egip nimisak ae tapmim nimanakwan kosit akwaman.’ Ae kinda da yan yagit, ‘Ninyo kisi unun dakon monjini ekwaman.’

29 “Nin Pinjkop dakon monjini ekwaman, do Pinjkop unun gol bo silwa bo tip yombem yan dima nandaneh. Pinjkop amin da nandak nandagon da yo kisit da wasan unun yombem dima.

30 Kalip nandan kokwini tagi dima amin egakwa Pinjkop da yo kinda dima anjominek yum pindagakwan egipgwit. Mani abisok amin morap dukwan dukwan ekwan but tobil ani do gen tebaisi yosok.

31 Don minjat amin morap gen pikon yop do bisap kinda kili yipgut. Unun bisapmon gen kokwin kilegisi anek miktim amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen kokwin pi unun asak do Pinjkop da amin kinda

17:17: Ya 18.19 * 17:18: Epikorian amin kabi unun on miktim dakon kisik kisik mibili mibili do yo bamisi yan nandawit. Anakwa Stoik amin kabi unun giptim dakon galaktok dima yolnehan kan, nin amin tagisi yan nandawit.

17:24: 1KA 8.27; Ya 7.48 17:25: Kap 50.12 17:27: Kap 145.18; Jer 23.23 17:29: Ais 40.18-20; 44.10-17; Ya 19.26 17:31: Kap 96.13

kili manjigit. Uñun amin Pinjkop da asisi kimoron nan aban pidagit, do amin morap yansi nandan imni, Pinjkop da gen kokwin pi unun amindosi imgut.”

³² Pol da amin kimoron da pidoni do yanban amin diwari da jigilak gen yan imgwit. Mani diwari da yan iyiwit, “Yo unun yosol unun do di gat niyinjbi nandanen do nandan.”

³³ Yan yanba Pol muwut muwut tamo yipmanek kigit.

³⁴ Amin diwari Pol yolek nandan gadat awit. Kinda unun mani Dionisius. Unun amin gen kokwin amin Ariopagus muwut muwut tamokon muwukgwit unun kabikon nani kinda. Ae minjat kinda mani Damaris, ae amin diwari kisi nandan gadat awit.

18

Pol Korin kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Don Pol Atens yipmanek Korin kokup papmon kigit.

² Kin Juda amin kinda kagit mani Akwila. Akwila unun Pontus miktimon nani kinda. Kili yangok minjatni Prisila gat Itali miktim yipmanek opgumal. Itali miktim mibili yan do yipmanek apgumal. Rom dakon kila amin madep Klodias da Juda amin kisi morap Rom kokup pap unun yipman kin mudoni do gen tebai yipgut. Pol unun amin wam pindat do kigit.

³ Pol da yut kaben dakon imal bupbup pi agit unun amin wamyo kisi pi yan gin agimal, do Pol kwan egek unun pi awit.

⁴ Pol Sabat morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae Grik amin Yesu nandan gadan imni do gen emaron da nayinjbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia yipmanek pinjakwal Pol imal yut pi agit unun yipmanek Pinjkop dakon pi gin agit. Pinjkop dakon gen yoyinek Juda amin yan yoyigit, “Yesu unun asi Kristo.”

⁶ Mani Juda amin da Pol dakon gen abin yipmanek jigilak gen yan imgwit. Yan aba imalnikon jimjim tawit tarapmikban manakwa yan yoyigit, “Ji Tipdom do amin

ani kan, gulusun unun disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok Amin Nwakjwari Kabikon kin Pinjkop dakon gen unudon yoken.”

⁷ Yan yoyinek muwut muwut yut unun yipmanek unudonjok pigi amin kinda mani Titus Jastus unun da yutnon wigigit. Titus unun Pinjkop gawak iminek egipgut.

⁸ Unun muwut muwut yut dakon mibiltok amini mani Krispus unun gat gwakni gat Pol da Pinjkop dakon gen yanban Amin Tagi nandan gadan imgwit. Ae Korin kokup papmon amin morapmi nandan gadat anek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol buri pisanakwan dipmin yombem kinda kanakwan altar iminek yan iyigit, “Gak dima pasalek nak dakon geno sigin yan tenjenjoki. Gen mapmit dima aki.

¹⁰ Nak gak gat egisat. Nak dakon amin morapmi on kokup papmon ekwan, do amin kinda da dima gitjak.”

¹¹ Iyinjban Pol Korin egakwan bilak kinda mudanakwan ae bilak kinda dakon kanek 6 kabi egek Pinjkop dakon gen yoyin dekgit.

¹² Mani Galio da Akasia miktim dakon kila amin madep yigit bisapmon Juda amin da muwugek Pol uwal an iminek abidan ilik anan gen pi yutnon anki yipmanek yan yawit,

¹³ “On amin da amin Rom dakon gen teban dima guramitni do yoyin degek Pinjkop gawak imim dakon kosit njwakjwari yolisak.”

¹⁴ Yan yanba Pol da geni kobogi yoyik do agit. Mani Galio da Juda amin yan yoyigit, “Juda amin, on amin Rom gapman dakon gen teban kinda yapgut, bo ae anpak yokwi kinda agit kan, ji dakon gen tagi nandaken.

¹⁵ Mani ji disi dakon gen monin monin ae man ae gen tebanji do yon. Nak unuden gen do gen pi ak do dima galak tosot. Disi yan panmilip abit.”

¹⁶ Yan yoyinek yolban gen pi yut yipmanek abigiwit.

¹⁷ Abigi unudon gin Korin amin da amin kinda mani Sostenes abidanek gen pi tamo da kapmatjok anakgwit. Yan aba Galio unun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes

unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigit

¹⁸ Pol gildat morapmi Korin egek don panmuwukbi galok gen yoyinek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altanek Pol Pin kop do yan teban tok kinda kili agit, do busun dangwani mandagit. Yan anek Siria miktimon kik do anek tap wakga kinda abidawit.

¹⁹ Abidanek Epesas kokup papmon kin altawit. Altanek Prisila gat Akwila gat unudon yopmanek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Pin kop dakon gen dakon mibili do gen emat anek nayinba gayiko awit.

²⁰ Anek yan iyiwit, "Gak nin gat timisok di gat egek don kiki."

Yan iyinba yoyigit, "Aripmi dima egipnen."

²¹ Mani yopman kik do anek yan yoyigit, "Pin kop da ji do aeno opben do nandisagon don opben." Yan yoyinek tap wakgakon wigek Epesas yipmanek kigit.

²² Kin Sisaria kokup papmon altanek unudon da Jerusalem wigi panmuwukbi gildat tagi yan yoyinek Antiok kokup papmon pigigit.

²³ Pigi Pol bisap dubagkok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap ton unudon kokup gwasik agit. Yan anek Yesu nandan gadan imgwit amin morap dakon nandan gadat pan teban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Pin kop gen yagit

²⁴ Pol kokup gwasik anakwan Juda amin kinda mani Apolos unjun Aleksandria kokup papmon amin kinda unjun panabin Epesas egipgut. Unjun amin gen yogokni tagisi, ae Pin kop dakon gen dakon mibili pakyan si nandagit.

²⁵ Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyin dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandanek amin yoyin dekgit. Yan anek Yesu dakon mibili sun dima yagit. Bamisi yan ten ten agit.

Mani Jon da telagi pakbi sogit unjun dogin nandagit.

²⁶ Apolos unjun Juda amin da muwut muwut yutnon wigek pasol pasoli mini Pin kop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinakan Prisila gat Akwila gat da geni nandan Apolos abidan anki yutnison egek Pin kop dakon mibili pakyan si nandan pisosak do iyin dekgimal.

²⁷⁻²⁸ Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anakwan Epesas panmuwukbi da buri anteban awit. Yan anek papia kinda Akaia panmuwukbi da Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anakwa Apolos kin Akaia miktimon altanek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabin yopgut. Anek Pin kop da papiakon gen ton unjun pan ten ten anek Yesu unjun asi Kristo yan yoyigit. Yan anek Pin kop dakon nandan yawotni do anek nandan gadat awit amin unjun madepsi pan pulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Pin kop dakon gen yagit

¹ Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin agek don Epesas pigi altagit. Pigi altanek Yesu dakon pan detni diwari pindagit.

² Pindagek yan yoyigit, "Ji nandan gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?"

Yan yoyinban yawit, "Dima, nin Telagi Wup kinda egisak yan dima nandagiman."

³ Yanba Pol da yoyigit, "Kan ji ni telagi pakbi nan sowit?"

Yoyinban yawit, "Nin Jon dakon telagi pakbi nan sogiman."

⁴ Yanba Pol da yan yoyigit, "Jon da amin telagi pakbi son yomgut unjun but tobil anek telagi pakbi soni do agit. Jon da yan yoyigit, 'Amin kinda nak da bunon noldak unjun amin nan nandan gadan imni.' Jon da gen yagit unjun Yesu do yagit."

⁵ Pol da gen unjun yanban nandanek Amin Tagi Yesu da manon telagi pakbi sowit.

⁶ Pin kop dakon pakbi sonakwa Pol da kisiri kwenikon witinakan Telagi Wup da

uñun kabikon piñakwan gen mibili mibili yanek kombi gen yawit.

⁷ Amin uñun 12 kabi da tilak da awit.

⁸ Pol Juda amin dakon muwut muwut yutnon wigek Piñkop gen madepsi yoyigit. Anek Piñkop da Amin Kila Asak dakon gen do yanek gulusun nandak nandakni panmilib ak do aban notni pabin yopman yopman awit. Pol pi uñun anek kanek kapbi egipgut.

⁹ Mani diwari gen uñun nandanej but teban anek nandan gadat ak do dima galak tawit. Yan anek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok awit. Yan anakwa Pol gat Yesu dakon panjetni gat yopman degek si kiwit. Kin Pol gildari gildari yan nandak yut kindakon wukwan Piñkop dakon gen dakon mibili do nayinbi gayiko awit. Yan nandak yut uñun Tiranus dakon.

¹⁰ Pol bilak bamori egek Piñkop gen yanakwan Esia miktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit uñun kisi morap da Amin Tagi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da kon yol do awit

¹¹ Pol Piñkop da anpulanganakwan wasok tapmimi ton njwaknwarisi morapmi agit.

¹² Yan agit do amin da imal dakni panjobin Pol da kwenon witjinek panji sot amin do yoba timikgwit. Timigakwa sotni mudanakwa konni win abigiwit.

¹³ Anakwa Juda amin diwari da agek Amin Tagi Yesu da manon da kon yol do anek yan yawit, “Pol da amin kinda dakon mibili yan tentenjosok, uñun Yesu. Uñun da manon gayiko abigi!”

¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kinda mani Skewa uñun dakon monjini 7 kabi da yan gin awit.

¹⁵ Anakwa bisap kindakon kon kinda da gen kobogi yan yoyigit, “Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namin?”

¹⁶ Yan yoyinek konni ton amin da mingan kwenikon wigi obisi dapmanek imalni pan dagan yopban yut yipmanek molan abigiwit.

¹⁷ Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit uñun yo altagit dakon geni nandanej madepsi pasalgwit. Yan anek Amin Tagi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit.

¹⁸ Anakwa amin nandan gadat kili awit uñun da amin morap da inamon kalip yo yokwi morap awit uñun yan tentenawit.

¹⁹ Anek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit uñun dakon mibili papiani panabin amin morapmi da dabilon kindapmon sonba sowit. Papia uñun dakon yuman nogi manjikba 50 tausen silwa monen agit.

²⁰ Yan anakwa Amin Tagi dakon gen tapmimi tonji iren tan anan kokupmi kokupmi kigit.

²¹ Yo morap uñun altan mudanakwa Pol Jerusalem kik do anek miktim bamot Masadonia ae Akaia ban kik do nandagit. Nandanej yagit, “Nak Jerusalem kinjek don Rom kokup papmon kikkosi nandisat.”

²² Pol panpulugok bamotni Timoti gat Erastas gat ban yabekban uñun da kalip Masadonia kigimal. Kinakwal Pol iyi Esia miktimon bisap dubagkok egipgut.

Pol uwal an imgwit

²³ Uñun bisapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok anek upbalap madepsi awit.

²⁴ Mibili yan do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Uñun amin silwa ban kokup kidat minjat Atemis uñun dakon wup wasagit. Monen ilit pi anek pi monjini monen madepsi timikgwit.

²⁵ Demitius uñun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yan yoban muwukba yan yoyigit, “Disi nandan, pi on amanon monen madepsi timikgaman.

²⁶ Disi kili kan nandanjo awit. Pol da amin dakon nandak nandakni kili panupbal an mudagit. Anek amin kisit da kokup kidat wason uñun yo bami dima yanji yosok. Pol da gen uñun yanakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miktim amin da nandaba gen uñun bamisi asak.

²⁷ Pol dakon gen da monen ilit kositnin anupbal akdisak do nak si pasoldot. Piñkop madep Atemis dakon telagi yut do

amin da nandaba yo isalisi akdisak. Anek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miktimon ae miktimi miktimi amin kisi unun pinjkop minjat nan gawak iman. Mani Pol da unun dakon man madep abin yip do pi asak.”

²⁸ Yan yanban amin gen unun nandan jantan yan tidanjek yawit, “Epesas nin dakon Atemis unun da wukwisi madep!”

²⁹ Yan yanek unun kokup papmon amin morapmi da madepsi yan tidanjek upbalap madepsi awit. Anek Pol dakon notni bamori unun ilik panpan muwut muwut yut madepmon panjkwit. Unun amin bamot unun Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus.

³⁰ Anakwa Pol amin da binapmon kik do nandagit mani panmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit.

³¹ Ae Esia gapman dakon amin madep di unun Pol dakon notni, ununyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba apgut.

³² Amin muwukgwit unun nandan upbal madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanjek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgaman unun dima nandaba pisagit.

³³ Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba minjat amin morap da inamon agakwan amin da yokwi unun da bo ak yan nandawit. Yan anakwa Aleksanda da Juda amin nin da dima aman yanon da geni kobogi yoyik do anek upbalap dima yoni do kisiri da tilak an yomgut.

³⁴ Mani amin da Juda amin kinda yan kan nandanyo anek madepsi sigin yan tidanjek yawit, “Epesas nin dakon Atemis unun wukwisi madep!” Unun gen nanjin sigin yanakwa bisap 2 aua da arip agit.

³⁵ Yan anakwa Epesas kokup pap dakon kilda mandakni da gen sopman yominjek nawa gen yan yoyigit, “Epesas amin, amin morap kisi nandan, Atemis daman dakon telagi yut ae tipni kundukon da magit unun kisi nin da kokup papmon tanakwal nin da kilani aman yan nandan niman.

³⁶ Unun top dima unun asisi do upbalap dima yoni. Tayangok nandan kokwin anek yo don ani.

³⁷ On amin bamot panaben unun Telagi Yut Madepnin dakon yo di kabo dima nagimal. Ae nin dakon pinjkop minjat do yanba yokwi tok kinda dima agimal.

³⁸ Demitius gat pi monjini gat nandaba yokwi tok anek gen di yok do nandan kan, gen pi agak bisapmon tagi yoni. Yanba gen kokwin amin madep da geni nandanjek tagi panmilip ani.

³⁹ Do ji genji di yan panmilip ak do nandan kan, gen kokwin muwut muwut bisapmon tagi yan panmilip ani.

⁴⁰ Gapman dakon amin madep da abisok yo aman dakon geni nandisak kan, gen pikon nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayin yan nyisak kan, nin da gen kobogi tagi kinda aripmi dima iyinen.”

⁴¹ Kilda mandak da gen yan yoyinjek amin muwukgwit unun yoyinban kin mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktimon agipgut

¹ Upbalap madep awit da daganakwan Pol da panmuwukbi yan yoban abin muwukba buri panjeban anek galok gen yoyinjek Masadonia miktimon kigit.

² Kin unudon agek panmuwukbi gen morapmi yoyinjek buri panjeban anek don Grik miktimon kin altagit.

³ Unudon kanek kapbi egipgut. Egek don tap wakgakan da Siria miktimon kik do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol anjat do anek yan nandat an dakon geni nandagit. Do yum pindagek Masadonia miktimon ae tobil kik do nandagit.

⁴ Amin diwari Pol gat kisi agipgwit. Kinda unun mani Sopata unun Beria kokupmon amin kinda, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aristakus ae Sekundus, ae Debe kokup papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Esia miktimon amin bamori mani Tikikus ae Tropimus. Unun amin kabi Pol gat kisi agipgwit.

⁵ Unun amin kabi da kalip Troas kokup papmon panji egek nin do jomjom awit.

⁶ Anakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanakwan Pilipai yipmanek tap wakgakan wigek kigiman. Kin tap binap

agapno gildat 5 kabi mudanakwan amin nin do jomjom anek Troas kokup pap egipgwit unudon kino notni pindak pindak agiman. Anek unudon gildat 7 kabi egipguman.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimakgit nan aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin panmuwukbi gat jap anwa nok do anek muwukgiman. Anapno Pol wisa dagokdo kiken yan nandanek Pin kop gen dubagisi yanakwan kalbi binapmi agit.

⁸ Yut nin da egipguman unun yut kwen tosok. Unun yutnon lam morapmi kolen yopgwit.

⁹ Unun yut da kosit gwagagon monji bilak kind a yikgit mani unun Yutikus. Pol da gen sanbenek yanakwan monji unun yik dipmin pagek uwagat anek wanga miktimon man anakgit. Man anakban kimakgit nan pigi abidawit. Unun yut notni kwen kwen awit dakon kidin kapbi kwen nani egipgwiron da magit.

¹⁰ Mani Pol da pigi monji unun da kwenon pagek kisiri da kendagek yagit, "Ji nandaba kik dima ani. Egip egipni tan imisak."

¹¹ Pol yan yanek aeni kwen wigibret pidanban nawit. Yan anek gen sigin yoyin akwan wigib wisa daganakwan yopman kigit.

¹² Yopman kinakwan amin monji unun abidan yutnikon ankiwit. Wagil dima kimakgit yan nandanek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmanek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmanek tap waggakon da Asos kokup papmon kin altanek Pol do jomjom agiman. Nin da kalip kinapno Pol iyi miktim kosit kik do anek unun do niyigit.

¹⁴ Jomjom anapno Pol Asos abin altan niban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigit.

¹⁵ Unudon da wisa dagokdo Mitilini yipmanek miktim kind a mani Kios kapmatjok tanban kanek yapguman. Ae gildat kind a do tap unun pudan yapmanek Samos kokup papmon kin altagiman. Ae unudon

da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kin altagiman.

¹⁶ Pol da Esia miktimon bisap noknok dima anen yan nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmanek Miletus kokup pap kigit. Bisap noknok dima anek tepmi kinen kan, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konen yan nandagit.

Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unudon egek Pol da Epesas panmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit.

¹⁸ Gen yipban kwan opba yan yoyigit, "Nak kilisi Esia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anpak agim unun disi nandan.

¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abin nep do gen yawit. Yan anakwa bisap morapmi butno madepsi jik tanakwan kunnam morapmi tagim. Anek nak nagado nandako manakwan Amin Tagi dakon pi agim.

²⁰ Nak ji panpulugok do gen tagisi kind a dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayin dekgim unun disi nandan.

²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobil anek Pin kopmon kin ek Amin Taginin Yesu nandan gadan imni do gen madepsi yan tentenagim.

²² Nandani. Telagi Wup da unudon kiken dosi nayisak, do nak Jerusalem kikdisat. Unudon kiko yo kind a ni da altan namjak unun dima nandisat.

²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yansi nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdan, ae jigib namdan unun kisi nayin akwan agisat.

²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kind a yan nandanek egip egipno anjukt nok do dima nandisat. Nak kosit unun agisat nan gin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut unun an mudoken. Pi unun Pin kop da nandan yawotni do anek yo madepsi ninon asak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tentenoken.

25 “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen dayiñ tenjenagim. Nak abisok nandisat, ji depman kinapbo jikon da kinda da nak ae buñon dimasi nandakdan.

26-27 Nak Pinjkop dakon nandak nandak kinda dima wutjiko tagit. Kisisi dayiñ tenjenagim. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kan, unun nak dakon gulusun dima.

28 Ji disi dakon kila anek panmuwukbi morap dakon kila kisi ani. Panmuwukbi kabi unun Pinjkop da Monji dakon yawi nan yuman nagit. Unun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjin depgut.

29 Nak nandisat. Depman kinapbo jon pinjan yokwisi da jikon abinej sipsip kabi panupbal akdan.

30 Anakwa jikon da amin diwari da pidan panmuwukbi kabikon da amin diwari buñon yolni do top gen yoyikdan.

31 Yando, ji kan kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kalon kalon kisi dayiñ dekgim. Unun do dima intoni.

32 “Nak abisok Pinjkop da kilasi asak do unun da kisiron depmandat. Nandan yawotni dakon geni da ji panjeban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi unun tagi timitni.

33 Nak amin dakon moneñ ae yo kabini do pindak galaktok dima agim.

34 Nak da pi agim dakon mibili unun disi nandan. Naga da kisit da pi anek yo nido wadak wadak agim unun timigek notno pi agiman unun kisi panpulugagim.

35 Naga pi teban yan anek dayiñ doligim. Jiyo yan gin anek teban tokni mini amin unun panpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kinda yagit unun dima intonen. Gen unun yan: ‘Yo imisak amin dakon kisik kisikni wukwi, anakwan iban abidosok amin dakon kisik kisikni pinbi.’”

36 Pol gen unun yoyiñ mudanej kila amin kabi gat njwakben anek bisit yagit.

37 Bisit aban mudanakwan kila amin kisi da kunam tagek Pol bedan mandan nawit.

38 Pol da buñon nak dakon inamno ae dima kokdan yan yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yansi nandanej Pol anan tap wakgakon ankiwit.

21

Pol Jerusalem kigit

1 Nin kila amin yopman degek tap wakga abidanej nomansi miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Kos unudon wigigiman. Wigek unudon da gildat kinda do miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Rodes wigek unudon da Patara kokup papmon kigiman.

2 Kin kono tap wakga kinda Ponisia miktimon kik do aban kagiman. Kanek unudon wigino kigiman.

3 Kinjek miktim tim kinda tap binap tosok unun mani Saiprus kanek unun gwan-den tetgin do tanakwan nin amin tetgin da yapguman. Yapmanek Siria miktimon kin kokup Tair unudon tap wakga panji akgit. Agakwan tap wakgakon pi monji yik iligakwa

4 nin kin Yesu dakon panjet kabini pindatno unun gat gildat 7 kabi egipguman. Egapno Telagi Wup da panjagap aban Pol yan iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.”

5 Egipguman dakon bisap mudanakwan Yesu dakon panjetni gat ae minat monjijoni gat kisi kokup pap yipman degek tap kidipminjon pigigiman. Pigi unudon njwakben anek bisit agiman.

6 Bisit ano mudanakwan notni galok gen yoyiñ yoyiñ anek yutnikon kinakwa nin tap wakgakon wigigiman.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

7 Nin Tair kokup yipmanek kin Tolemes kokup papmon altagiman. Unudon Yesukon sanbewit amin kabi gildat tagi yan yoyino unun gat gildat kinda egipguman.

8 Unudon pakgiman da wisa dagokdo unun kokup pap yipmanek Sisaria kokup papmon kin altanej Pilip da yutnon kino unun gat egipguman. Pilip unun yabekbi kabi panpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi unun kabikon nani kinda. Unun

amin Gen Bin Tagisi yanj tentenok amin kinda.

⁹ Pilip unun gwi 4 kabi. Unun aminon dima yopbi. Minjat kabi unun kombi gen yogok minjat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kinda mani Agabus unun Judia miktimon da pigit.

¹¹ Pinj altanj niminek Pol dakon boban napni abidanek Agabus da iyi dakon kisit kandapyo wamgut. Wamanek yanj yagit, “Telagi Wup da yanj yosok, ‘Nak da on asat, yanj gin Juda amin Jerusalem ekwanj da on boban nap dakon ami wamanj Amin Nwakwari Kabi da kisiron yipdanj.’”

¹² Yanj yanban Pol Jerusalem dimasi kisak do nin gat ae amin egipgumanj gat kisi da anjknanejek tebaisi iyigimanj.

¹³ Mani Pol da gen kobogi yanj yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgenj do tagi nandisat. Do ji nido nak anjgolgol anek kunam takganj? Yanj anakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yanban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yanj nandanek yagimanj, “Amin Tagi da yo altan imjak do nandisak unun tagi altan imjak.”

Pol dam tebanon yigakwan gen pikon yipmanjek mibilni nandak do pi awit

(Kilapmi 21.15-26.32)

Pol Jerusalem kinj altagit

¹⁵ Yanj nandanek nin yiknin panjek Jerusalem kokup papmon wigigimanj.

¹⁶ Yesu dakon pandetni di Sisaria egipgwit unun gat kisi wigek unun da nin panji Nason da yutnon nipba egipgumanj. Nason unun kalip Yesu kili nandan gadanj imgut. Miktimni unun Saiprus.

¹⁷ Nin Jerusalem kinj altono panmuwukbi da nin but galagon da timikgwit.

¹⁸ Timikba pakgimanj da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigimanj. Kinj altanek panmuwukbi dakon kila amin

kisi morap unudon gin Jems gat ekwa pindakgimanj.

¹⁹ Unudon Pol da gildat tagi yanj yoyinek Pinjkop da anpuluganban Amin Nwakwari Kabikon pi morap agit unun dakon gen kisisi yoyinj mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wigisak do iyiwit

²⁰ Panmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandanek Pinjkop anjkwit. Anjek iyiwit, “Not nandaki. Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadanj imgwit. Unun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgonj.

²¹ Mani amin diwari da gak do yanj yoyiwit, ‘Pol da Juda amin Amin Nwakwari Kabi da bikbigon ekwanj unun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyinek yanj yoyisak, “Ji monjisi dakon giptim dima mandani. Ae Juda amin dakon anjak dima yolni.”’

²² Niansi anenj? Gak idon kili apgul yanj nandan gamdanj.

²³⁻²⁴ “Do nin da gen kinda gayino gak yanj gin abi. Anaki gakyokisi gen teban guramikdal yanj gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwamanj. Unun amin kabi Pinjkopmon yanj teban tok gen kinda kili awit. Gak unun amin kabi timikbi Pinjkop da dabilon gen teban yolek giptim panjkilek ak dakon anjak ani. Ae mukwa sok do unun dakon yo gak da gaga yubi. Yanj anaki unun amin kabi busunj dangwani tagi mandani. Yanj abi amin da gandanek top yanj imgumanj yanj gandani.

²⁵ Amin Nwakwari Kabi Yesu nandan gadanj imgwit amin nin da gen anteban agimanj unun kili mandanj yomgumanj. Gen unun yanj: Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwonj dima noni. Ae minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani.”

²⁶ Gildat kinda do Pol amin 4 kabi unun timikban giptim panjkilek ak dakon anjak anjek egipgwit. Yanj anjek Telagi Yut Madepmon wigi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anek, ae

amin kalon kalon dakon paretni mukwa soni unun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

²⁷ Gildat 7 kabi pali mudanakwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minat amin morap muwukgwit dakon but suganek Pol abidawit.

²⁸ Abidanek yan tidanek yan yawit, "Israel amin ji abin nin panpulanganba on amin gen pikon yipno. On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but panupbal asak. Anek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da nagalon winjek telagi tamo on anupbal aban yo isali asak."

²⁹ (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindakgwit, unun do anek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimal yan nandawit.)

³⁰ Kokup madepmon amin gen unun nandan wuripdagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abin Pol abidan ilik anan Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek wanga abigiwit. Yan anek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sopgwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

³¹ Pol anakba kimot do anakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematyo madep an unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit.

³² Yan nandanek unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek minat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanbenek dima anakgwit.

³³ Emat amin dakon mibiltok amin da obin Pol abidanek nap teban bamori ban Pol abisini do yoyigit. Anek amin yan yoyigit, "On namin amin kinda? Ae ninan agit?"

³⁴ Yanban di da gen kinda yanakwa di da nwaknwari yawit. Yan yanek upbalap madep anakwa gen bami kinda dima abidagit. Do Pol abidan anan emat amin da yomakon awigini do yoyigit.

³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon al-tanakwan amin da Pol si anakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yan aba emat amin da pasalek Pol si kendak anan wigiwit.

³⁶ Amin morapmi da bujon yolek madepsi sigin yan tidanek yawit, "Anakba kimakban!"

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol anan yutnikon awigik do anakwa emat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yan iyigit, "Gen kinda tagi gayiken?"

Yanban iyigit, "Gak Grik gen nandisal, ma?"

³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat emat wasanek amin dapdap sibani ton amin 4 tausen timikban miktim amini minikon kiwit. Gak unun amin dima, ma?"

³⁹ Yanban Pol da yagit, "Nak Juda amin kinda. Kokupno unun Tasas, Silisia miktimon tosok. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?"

⁴⁰ Yanban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyiban Pol unun man wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak an yomgut. Yan aban amin kisi upbalap yipman mudawit. Yan anakwa Pol da Ibru genon da yan yoyigit,

22

¹ "Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusun kinda dima agim do dayikdisat."

² Nandaba Pol Ibru genon da gen yanakwan upbalap dima anek tayanok egipgwit. Yan anakwa Pol da yan yoyigit,

³ "Nak Juda amin kinda. Meno da Tasas kokup pap Silisia miktimon tosok unudon analagit. Mani nak on kokup papmon tagagim. Yoyinetno Gamaliel unun da nak babiknin dakon gen teban morap tagisi nayin dekgit. Ji Pinokop dakon pi but dasi an, nakyo kisi yan gin an kimakgim.

⁴ Nak da miñat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nan agipgwit unun panupbal anek dapbo kimotni do pi agim. Anek pabisin panpan dam teban yutnon panjigim.

⁵ Yan anapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namgwit, do nak da pi agim unun da ji tagi dayin tenjenoni. Unun da Juda amin notnin Damaskus egipgwit do papia kinda mandawit. Unun naba nak Yesu nandan gadan imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unun timik panjobin Jerusalem dam teban yutnon yopmanek kobogi do yo yokwi anyomni do anek kigim.”

*Pol da but tobil agit dakon mibili yoyigit
(Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)*

⁶ Pol sanbenek yan yagit, “Nak kin gildat binap 12 kilok da tilagon Damaskus ankapmat anapbo tenjeni madep kinda Kwen Kokup da pin anbinap aban nak binapmon akgim.

⁷ Tenjenan naban nak miktimon man pagek nandanapbo gen kinda altanek yan nayigit, ‘Sol! Sol! Gak nido nak anupbal ak do pi asal?’

⁸ “Yanban yan iyigim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Iyiko yagit, ‘Nak Yesu Nasaret amin nan anupbal ak do pi asal.’

⁹ Amin nak gat agipguman unun tenjeni kawit. Mani gen unun nayigit unun dima mandawit.

¹⁰ “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, nak nana aben?’

“Gen unun yoko Amin Tagi da nayigit, ‘Gak pidan Damaskus kokupmon pigaki amin kinda da pi morap aki do yan mudan gangum unun do gayisak.’

¹¹ Tenjeni madep unun tenjenan naban dabilno pilin tagit do amin agipguman unun da nak kisitnokon da abidan Damaskus abigiwit.

¹² “Abigi nepba amin kinda mani Ananias nak nandak do apgut. Unun amin Pinjok gawak iminek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus

egipgwit da nandaba amin kilegisi kinda agit.

¹³ Ananias unun kapmatjok da abin agek nak yan nayigit, ‘Sol not, dabilgo aeni sintosak.’ Yan nayinban unudon gin sintanek Ananias kagim.

¹⁴ Kanapbo nayigit, ‘Babiknin dakon Pinjok da gak da niansi abi do nandisak unun golinban koki do manjin gepgut. Ae Amin Kilegi kanaki unun da iyi gen gayinban nandaki do manjin gepgut.

¹⁵ Gak yo morap pindak nandanjo agil unun miñat amin morap yoyin tenjenokdisal.

¹⁶ Do bisap noknok dima abi. Pidanek telagi pakbi sonok mani yanaki unun da diwarigo wiririk gaban.’

¹⁷ “Don aeno Jerusalem tobil abin Telagi Yut Madepmon wigi bisit an egek dabilno kulabik anakwan dipmin yombem kinda kagim.

¹⁸ Kanapbo Amin Tagi da yan nayigit, ‘Gak tepmisi pidan Jerusalem yipman ki. Nak dakon gen on kokup papmon yoyiki kan, amin da dima abidokdan.’

¹⁹ “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandan gadan gangwit unun baljanek dam tebanon yopgum unun nandan naman.’

²⁰ Ae gak dakon gen yan tenjenok amingo Stiwen anakba kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip ban anakgwit amin dakon imal dubakni ilik yopman naba kila agim. Anek pindagapbo Stiwen anakba kimakban nandako tagisi agit.’

²¹ “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin Nwakanwari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’”

Pol da emat amin nak Rom amin kinda yan yoyigit

²² Pol da Amin Nwakanwari Kabi do gen unun yanakwan amin da nandanek yan tidanek yawit, “Anakba kimakban. Unuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

²³ Yan tidanek imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit.

²⁴ Yan anakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwaman yutnon baljoni. Baljanek amin da mibili nido japmi nandanek yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.”

²⁵ Yoyinban anki kisit kandapyoni panininin anek wamgwit. Anakwa Pol da kila amini kapmatjok akban kanek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanjo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan. Nak Rom amin kinda. Ji Rom dakon gen teban yapmanjan.”

²⁶ Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kinda. Gak niansi akdisal?”

²⁷ Iyiban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kinda?”

Iyiban yagit, “Asi nak Rom amin kinda.”

²⁸ Yanban yan yagit, “Nak Rom aminsi dagok do tomni madepsi yumgim.”

Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kinda egipgum da egisat.”

²⁹ Yanakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kinda nan yoyiko nap teban nan anteban ayin yan kan nandanjo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yagit

³⁰ Juda amin da Pol ni gulusun nan agit do yon, emat amin dakon mibiltok amin unun dakon mibili pakyanji nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban witald iminek abigi yipban unun da inamon akgit.

23

¹ Pol da sintanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek yan yoyigit, “Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pinjop da dabilon butnokon da tagisi egi anan wit yan nandisat.”

² Gen unun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anjan do yoyigit.

³ Yoyinban anagakwa Pol da yan iyigit, “Pinjop da gitdisak. Gak yut dakon pom-pom kilegi yombem, mani mukgwan nip da nanba nitniranji. Gak gen teban guramikdat yan nandanek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmanek nitni do yoyisal.”

⁴ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek Pol yan iyigit, “Gak Pinjop dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do yanba yokwi tok an imisal, ma?”

⁵ Yanba Pol da yoyigit, “Not kabi, Pinjop da papiakon gen yan tosok:

‘Ji kila aminji kinda do yanba yokwi tok dima ani.’

On amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yan dima koko pisak.”

⁶ Pol da gen kokwin amin kabi di unun Sadyusi amin ae di Parisi amin yan nandan yomgut. Do gen papmon da yan yoyigit, “Not kabi, nak Parisi amin kinda. Datno kisi unun Parisi amin kinda. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan unun do nandan teban tanek egisat. Yan nandisat do anek gen pikon nepman.”

⁷⁻⁸ Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anelo wupyo mini yan yon. Mani Parisi amin unun kisi nandan teban ton. Yan nandan do anek gen unun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iyi uwal uwal anek pudan kabi bamori awit.

⁹ Anek gen teban yoyindet amin di unun Parisi kabikon nani unun da pidan agek madepsi yan tidanek yan yawit, “On amin gulusunni minisi koman. Wup bo anelo kinda da gen bo iyigit? Unun dima nandaman.”

¹⁰ Yan yanba emat amin dakon mibiltok amin da pindakban gen emat madepsi awit. Yan anek amin kabi bamot unun da Pol teri teri da ilikba giptimi daganakwan kimotjak yan do pasalgit. Do emat amini yabekban pigi Pol amin kabi da binapmon nan gwayen anan emat amin da yutnon ankiwit.

11 Anki yipba kalbi Amin Tagi da Pol da kapmatjok agek yan iyigit, “Gak pasol pasol dima aki. Si teban tanek egipbi. Nak dakon gen Jerusalem yan tentenagil unun Rom miktimon yan gin yan tentenoki.”

Juda amin da Pol anakba kimotjak do gen yan anteban awit

12 Wisa dagokdo Juda amin muwugek Pol anakba kimotjak do wagil yan anteban awit. Anek yawit, “Jap pakbiyo dima anek Pol anatan kimagakwan don nonen. Yan dima anen kan, Pin kop da nin tagi nindapjak.”

13 Yan teban tok awit amin unun 40 yapgut.

14 Amin kabi unun kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin kabi yan yoyiwit, “Nin jap dima nanek Pol anatan kimagakwan don nonen do wagil yan anteban aman. Yan dima anen kan, Pin kop da nin tagi nindapjak.”

15 Do ji gat ae gen kokwin amin kabi gat muwugek emat amin dakon mibiltok amin do gen yipba kwan unun da Pol yipban jikon opjak. Mibilni sigin nandak do nandaman, gen yan yipba kisak. Anakwan jikon dima abin altanakwan kosiron anatan kimotjak do nin tagap tonen.”

16 Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anatan dakon geni nandane emat amin da yutnon wigi Pol unun do iyigit.

17 Iyiban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kindan yan iban opban yan iyigit, “Gak on monji abidan anan mibiltok amingokon ankwi gen di nandak unun iyisak.”

18 Iyiban monjisok unun ankinjek mibiltok amin yan iyigit, “Dam tebanon egisak amin Pol da yan naban opbo on monji gagon anopben do nayiban anobisat. Gen kindan nandak unun gayikdisak.”

19 Yanban mibiltok amin da monjisok unun kisirikon da abidan anan ilenikon kin iyi gin egek yan iyigit, “Gak ni gen nan nayik do nandal?”

20 Yanban monji unun da yan iyigit, “Juda amin da anwa gak da Pol yipbi gen kokwin

amin kabikon pigisak do gen yan anteban ayin. Pol dakon mibili di gat nandane yan da top gayikdan.

21 Mani amin kabi kindan 40 yapmandak unun da jap pakbiyo dima anek Pol kosiron pasilikon da anatan kimagakwan don nonen yan anteban awit. Yan dima anen kan, Pin kop da nin tagi nindapjak yan yawit. Do gak dima nandan yobi. Gak da geni nandane nandan yobi do sintan ekwan.”

22 Yan yanban mibiltok amin da monjisok unun yabegak yan iyigit, “Gak tayan kok kin gen nayil unun do amin kindan dimasi iyiki.”

Polyipba Sisaria kokupmon kigit

23 Yan anek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yan yoban opbal yan yoyigit, “Jil kin emat amin 200 gat, ae oskon akwan amin 70 gat, ae jangwa timit amin 200 gat yan timitjil. Timikbal tagap tanek kalbi 9 kilok Sisaria kini.

24 Yan anek Pol do os kindan kisi anoman anek Pol anutan anan gapman dakon mibiltok amin madep Peliskon ankini.”

25 Yan yoyinek Peliks do papia kindan yan mandagit,

26 “Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi.

27 Juda amin da unun amin abidan anakba kimotjak do awit. Mani nak da unun Rom amin kindan yan kan nandan yo agin, do nak gat emat amin kabino gat da kin uwalni da kisiron nan abidagiman.

28 Anek ni gulusun kindan agit nan abidawit unun dakon mibili nandak do anek gen kokwin amin kabikon ankigim.

29 Nak da Juda amin yoyiko iyi dakon gen tebani kindan yapmak do anek abidaman yan nayiwit. Mani gen yan ingwit unun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anatan kimotjak bo ae dam tebanon yipnen da aripmon gulusun kindan dima agit.

30 Ae Juda amin da si anakba kimotjak do pasilikon da gen yan anteban awit unun nandane tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yan iman amin unun kisi gagon

obinek mibili nido gen yan iman unun gak da inamon yan tenjenoni do yoyisat.”

³¹ Kalbi emat amin gen unun guramigek Pol abidan anan kokup pap Antiparis unudon ankiwit.

³² Wisa dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit unun tobil iyi da yomakon kinakwa oskon agipgwit amin dagin Pol Sisaria anan kiwit.

³³ Oskon agipgwit amin Sisaria kin al-tanek gapman dakon mibiltok amin madep do papia unun iminek Pol yo kisi unun da kisiron yipgwit.

³⁴ Gapman dakon mibiltok amin madep da papia unun maninek Pol yan iyigit, “Gak provinsgo dukon?”

Yanban Pol da iyigit, “Nak provinsno Silisia.”

³⁵ Yanban iyigit, “Gen yan gaman amin da abin altanakwa gengo don nandaken.” Yan iyinek obip amini yoyinban Pol kila amin madep Erot da kalip yut madep agit unudon yipmanek kilani ani do yoyigit.

24

Juda amin dakon kila amin da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gildat 5 kabi egi mudanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias gat, ae kila amin di gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amin kinda mani Tetulus kisi Sisaria pigiwit. Pigi Pol ni gulusun nan agit dakon geni gapman dakon mibiltok amin madep iyiwit.

² Gapman dakon mibiltok amin madep Peliks da Pol yan iban winakwan Tetulus da Pol gulusun agit dakon mibili yan iminek Peliks yan iyigit, “Kila amin madep Peliks, gak da nin panpuluganaki emari mini yaworisi ekwaman. Gak nandak nandakgo tagisi do nin da miktimon kulabik tagisi anaki abisok tagisi ekwaman.

³ Unun do anek nin gak do but galaksi nandanek ya yansi gayaman.

⁴ Mani gak bisap dubagi abidono egipner unun tagi dima. Do nandan yawok nimejek genin pisipmisok on nandan nibi do gayaman.

⁵ “On amin yokwi morapmisi panalon aban koman. On miktimon kokup kisi morapmon Juda amin dakon buri suganban emat upbalapyo madepsi an. Ae Juda amin nin nipman degek nandan gadat nwanjwari kinda awit. Amin da unun kabi do Nasaret Amin yan yon. Unun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak.

⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep anupbal aban telagi dima tosak do pini anakwan abidagiman.

⁸ Do gak da gaga iyinaki gen morap yan imaman unun bami yoman yan iyi yanakwan nandaki.”

⁹ Yan yanakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonigek yan yawit, “Gen morap yosok unun bamisi yosok.”

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak an iban Pol da yan yagit, “Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgul. Do gen yan namen dakon kobogi gayik do tagisi nandisat.

¹¹ Amin yoyiki kan yan gayikdan, nak Pinkep gawak im do anek Jerusalem kin altanek gildat 12 kabi egipgum.

¹² Juda amin nandanakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yut-nikon bo kokup papmon amin panmuwugek upbalap ani do butni dima sugagim.

¹³ Abisok gen on yan naman dakon bami kinda dima golikdan. Unun top yon.

¹⁴ Mani gen bamisi unun yan. Nak babiknin dakon Pinkep gawak iminek Yesu Yolyol Kosit nan agisat. Juda amin da unun kosit do nandan gadat nwanjwari kinda yan yon. Nak gen teban morap ton ae kombi amin da gen morap mandawit unun nandan teban tosot.

¹⁵ Pinkep da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron ban paban pidokdan unun do nandan teban tanek egisat. On aminyo kisi yan gin nandanek ekwan.

¹⁶ Yan do anek bisapmi bisapmi Pinkep da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusunno mini egipben do kilani tebaisi asat.

17 “Nak bilak di kokup njwakjwarikon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin panpulugok do monej panapgum, ae Pinjkop do mukwa sok do kisi apgum.

18 Nak Telagi Yut Madepmon kik do anek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonj sok da upbalapmi mini egipgumanj.

19 Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit unun da nak abidawit. Unun amin kabi kisi pigimanj da abisok gak da inamon gen yanj namanj tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgamanj da nak do gen di yanj nam do nandanj kanj, abisok gak da inamon agek gen yanj namni kanj tagi.

20 On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da inamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusunjo nanj kawit unun nanji gayini do yoyi.

21 Nak gen kalonj kinda gin gen papmon da yanj yagim, ‘Pinjkop da amin kimakbi aeni paban pidokdanj unun nandanj teban tosot. Yanj nandisat do ji da nak gen pikon nepmanj.’”

22 Peliks unun Yesu Yolyol Kosit unun dakon mibili kili nandanj mudagit. Do Pol gen unun yanj mudanjakwan Juda amin jomjom ani do yoyinjak yagit, “Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da pinjakwan genji dakon yanj dagok don anj dabenj.”

23 Yanj yoyinjak emat amin 100 dakon kila amin yanj iyigit, “Pol dam tebanon yipmanjak tebai dima wamni. Ae notni da anpulugok do apba kanj, dima kirinjik yobi.”

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgut

24 Gildat kabi di egi mudanjakwa Peliks gat minjatni Drusila gat apgumal. Drusila unun Juda minjat kinda. Peliks da Pol yanj iban obin Yesu Kristo nandanj gadanj imim dakon mibili do iyinjakwan nandagit.

25 Pol unun anpak kilegi gat, ae amin iyi do kila anek anpak kalipmi pabinj yopmanjak egip egip dakon gen gat, ae Pinjkop da don gen pikon nipdisak unun do iyigit. Iyinjakwan Peliks da nandanj pasalek yagit,

“Gak nipmanj dek kiki. Don bikbikno kinda tanban kanj opbi do gen yipbo opjak.”

26 Peliks unun Pol da monej di iban dam tebanon nanj puluganj yipban kisak unun do kisi nandagit. Yanj nandagit do bisap morapmi Pol yanj iban opban gen yagimal.

27 Don bilak bamori egi mudanjakwa Posius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anjakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yanj do Peliks da Pol dam tebanon sigin yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

1 Pestus da abin gapman dakon tamo madep abidanj yigek wasanjek Judia miktim kila agit. Anek gildat kapbi egi mudanjek Sisaria kokup pap yipmanjak Jerusalem wigigit.

2 Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjak Pol gen yanj imgwit unun do iyiwit.

3 Iyinjek tebaisi yanj yawit, “Gak nin panpuluganjek yanbi unun amin yipba Jerusalem wisak.” Amin di kosiron pasilek Pol anjakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anek gen unun iyiwit.

4 Yanba Pestus da yanj yoyigit, “Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjok pigikdisat.

5 Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusunj kinda agit kanj, unun amin da gen yanj imni.”

6 Pestus unun gat gildat 8 bo 10 egi mudanjakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi anj yutnon yigek Pol anopni do yoyigit.

7 Yoyinban anobin yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol anjwasinjak akgwit. Anek gulusunj yokwisi morapmisi agit yanj yanjak gen yanj imgwit. Mani gen unun bami mini isalsi yanj imgwit.

8 Yanba Pol da yanj yoyigit, “Nak Juda amin da gen tebanon gulusunj kinda dima agim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusunj kinda dima agim.”

⁹ Yanban Pestus unun Juda amin da but galak nandan imni do anek Pol yan iyigit, “Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gameŋ unudon nandaken do tagi nandisal?”

¹⁰ Yanban Pol da yan iyigit, “Nak Sisa dakon gen kokwin amin kabikon akdat. Idon gin gen yan namgwit dakon geni nandagi. Nak Juda aminon gulusuŋ kinda dima agim unun gaga pakyaŋsi nandisal.

¹¹ Nak si kimokgeŋ da aripmon suŋ kinda agim kaŋ, tagi nikba kimokgeŋ. Mani top yanek gen pikon nepgwit kaŋ, amin kinda da nak Juda amin da kisiron dimasi nepjak. Rom dakon kila amin madep Sisa dagin geno nandisak do nandisat.”

¹² Yanban Pestus nandan kokwin amin kabini gat gen yanek unun da kwenon yan iyigit, “Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikdisal.”

Pestus da kila amin madep Agripa Pol do iyigit

¹³ Gildat kabi di egi mudanek kila amin madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon opgumal. Obinek but galak gen iyinek pi tamo on abidagil unun do nandando tagisi asak yan iyigitmal.

¹⁴ Sisaria gildat morapmi egipgumal do Pestus da Pol dakon geni amin madep iyinek yagit, “Peliks da amin kinda dam tebanon yipgut da egisak.

¹⁵ Nak Jerusalem wigigim bisapmon Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabini gat, ae kila amini gat da unun amin gen yan imgwit. Yan iminek suŋ agit dakon kobogi nak da yan dagok anapbo kobogi yokwi abidosak do yawit.

¹⁶ Yanba yoyigim, ‘Rom amin ninon gen teban kinda yan tosok. Amin kinda da amin kinda gen yan imjak kaŋ, amin unun da geni yan imjak amin da inamon agek gen yan iban kobogi tagi yosak. Yan aban asi yo yokwi kinda agit kaŋ, kobogi do yo yokwi tagi an imimi. Yan dima ani kaŋ, Rom nin dakon gen teban yapmanŋaŋ.’

¹⁷ “Nak idon opgum bisapmon gen yan imgwit amin nak gat kisi opgumaŋ. Obinek nak bisap noknok dima agim. Pakgimaŋ

da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek unun amin anopni do yoyigim.

¹⁸ Anobinakwa gen yan imgwit amin da pidan agek yo yokwisi kinda agit do bo yan imdan yan nandagim. Mani dima.

¹⁹ Yum yo bamori dogin gen emat awit. Kinda unun iyi Pin kop anpak nianŋi anek gawak iman unun do yawit, ae kinda unun amin kinda kimagit mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu unun pidagit da egisak yan yosok.

²⁰ Nak gen unun dakon mibili nandako dima pisagit do nianon da gen kokwin kilegi aben yan do antidok agim. Do Pol yan iyigit, ‘Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gameŋ unudon nandaken do tagi nandisal?’

²¹ “Yan iyiko Pol yan yagit, ‘Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon egapbo don nepbi Sisakon kiken.’ Yan yagit do dam tebanon sigin egipjak do yan dagagim. Unudon egakwan Sisakon kigik dakon kosit anoman anek don yipbo kisak.”

²² Agripa da gen unun nandanek Pestus yan iyigit, “Nak da naga unun amin dakon geni nandaken do nandisat.”

Yanban Pestus da kobogi yan iyigit, “Anwa yanakwan nandakdisal.”

²³ Gildat kinda do Agripa gat Benaisi gat kila amin madep imalni tagisi panek opgumal. Opbal emat amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap unun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Anakwa Pestus da Pol yan iban wigit.

²⁴ Winakwan Pestus da yan yagit, “Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwamaŋ ji on amin do koni. Juda minat amin morapyo Jerusalem ekwan ae idon ekwan kisi da on amin gen yan imgwit. Anek madepsi yan tidanek unun amin dimasi egipjak, nak da si anakgo kimotjak do nayiwit.

²⁵ Mani nak da gulusuŋ kinda si kimotjak da aripmon dima agit kagim. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do nak da yan mudan ibo Sisakon kikdisak.

²⁶⁻²⁷ Mani ni gen bami kinda nan man dan yipbo amin madepninon kisak unun

dima nandako p̄isosok. Dam tebanon amin kinda yipbo kinakwan gen yan imgwit dakon but p̄iso gen kinda gat dima yipbo kisak kan unun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on amin dakon mibili nandani do anek muwaman. Mibilni pakyan̄si nandano p̄isanakwan gen bami papiakon tagi mandaken.”

26

Pol Agripa da inamon gen yagit

¹ Agripa da Pol yan iyigit, “Bikbik gabo gaga do gen ya.”

Iyiban mirak yopni do Pol kisiri anenagek iȳi kutnok do gen yan yagit,

²⁻³ “Kila amin madep Agripa, gak Juda amin nin dakon anpak unun pakyan̄si nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin da gen yan naminakwa nak naga ankutnok do gen kobogi gak da inamon yok do tagisi nandisat. Butgo yawori tanakwan yigek gen morap gayikdisat unun pakyan̄si nandaki.

⁴ “Juda amin morap kisi da nak pakyan̄si nandan naman. Nak mon̄isogon miktinokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae unudon gin dima, don Jerusalem pan̄ki egipgum bisapmon kisi nandan namgwit.

⁵ Nak dakon mibilno unun da kilisi nandan namgwit, do iȳi gayik do nandan kan tagi gayini. Nak mon̄ji bilagi egipgumon da wasanek Parisi amin kinda egipgum. Parisi amin dakon gen tebani unun morapmisi. Juda amin kabi diwari dakon gen tebani yapmanek unun dakon jigisi. Gen teban morap unun guramikgim.

⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibili unun yan. Pin̄kop da babaknin do yo ak do yan teban tagit unun asi altokdisak yan nandan teban tosot.

⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 unun kalbi ae gildari Pin̄kop gawak imaman. Yan anek yo unun asi altokdisak yan nandan teban tanek ekwaman. Kila amin madep, nak kisi unun dogin nandan teban tanek egisat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit.

⁸ Amin diwari ji nido Pin̄kop da amin kimakbi aripmi dima paban pidokdan yan nandan?

⁹ “Kalip nakyō kisi Yesu Nasaret amin dakon man abin̄ yip do pi madepsi aben̄ yan̄si nandagim.

¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yan̄si agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan̄ naminakwa Yesu dakon telagi min̄at amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba kimotni do gen yan an̄teban awiron nakyō kisi da si dapba kimotni do yagim.

¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu man̄ji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan̄ yomin̄ek yo yokwisi an̄ yoben̄ do kokup pap dubagikon kisi yol pan̄kigim.

Pol da iȳi Yesu nandan̄ gadan̄ imgut do iyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan̄ naba Damaskus kigim.

¹³ Kila amin madep, nak yan̄si gayisat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinapbo ten̄ten̄i madep kinda Kwen Kokup da pin̄ban kagim. Ten̄ten̄i unun tapmimi ton̄si ten̄ten̄agit. Gildat dakon ten̄ten̄i yapgut. Ten̄ten̄i unun nak ae amin agipguman̄ ninon yamgut.

¹⁴ Anek ten̄ten̄an̄ niban nin kisi miktimon man̄pak mudagiman̄. Man̄ pagek nandan̄apbo Ibru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak an̄upbal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tanek gaga nan̄ tepmi imisal.’

¹⁵ “Yan̄ nayiban̄ yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan̄ yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan̄ an̄upbal ak do pi asal.’

¹⁶ Gak pidan̄ at. Gak nak dakon oman aki do anek man̄jin̄ gep do altan̄ gamisat. Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unun dakon yan̄ ten̄ten̄ok abi do man̄jin̄ gepmandat.

¹⁷ Nak da gak an̄kutnan̄apbo gaga dakon amin kabi ae Amin N̄wak̄wari Kabi da

gak dima anupbal ani. Gak yabekgo Amin Nwakwari Kabikon kin

¹⁸ but dabilni pabi pisoni. Pabi pisanek pilin tuk manji iminek but tobil anek tenjenikon apni. Abinek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinjek Pin kopmon apni. Anek nak nandan gadan naminkwa diwarini wiririk yobo telagi minat amin kabinokon sanbeni.’”

Pol Pin kop dakon pi agit unun do iyigit

¹⁹ Pol sanbenek yan yagit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Kokup dakon yo unun kanek geni dima kirinikgim.

²⁰ Damaskus da wasanek Jerusalem ae Judia miktim kisi, ae Amin Nwakwari Kabikon agek Pin kop dakon gen yoyin tenjenanek yan yagim, ‘Ji but tobil anek Pin kop nandan gadan imni. Yan anek asi but tobil ayin yan amin da dandani do anpak kilegisi ani.’

²¹ Gen unun yanapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidanek nikba kimokgen do pini awit.

²² Mani Pin kop da anpuluganakwan egi anan wigim da abisok egisat. Yan agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yan tenjenosot. Gen on kalipsigwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unun banjin yosot.

²³ Yan yawit, ‘Kristo unun tepmi panek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Anek Israel aminon ae Amin Nwakwari Kabikon kwan Pin kop dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjeni do yan tenjenosak.’”

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yanakwan, Pestus da madepsi yan tidanek yagit, “Pol gak but upbal al. Nandak nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unun da nandak nandakgo anupbal ak.”

²⁵ Yanban Pol da yagit, “Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi tanakwan gen bami yosot.

²⁶ Unun yo morap unun nomansi altan mudawit, do kila amin madep Agripa da

gen morap yosot unun kisi nandan mudosok. Unun do anek pasol pasoli mini nomansi iyisat.

²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandan teban tosol yan nandisat.”

²⁸ Yanban Agripa da Pol yan iyigit, “Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yan nandisal, ma?”

²⁹ Yanban Pol da kobogi yan iyigit, “Bisap pisipmi bo dubagi egek but tobil ani unun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandan, ji kisi nak yombem gin ani do Pin kop bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon panjeban ani do dima galak tosot.”

³⁰ Pol yan yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaisi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unun kisi pidan akgwit.

³¹ Pidan agek yut unun yipman degek notni yoyin yoyin anek yawit, “On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusun kinda dima agit.”

³² Yan yanakwa Agripa da Pestus yan iyigit, “On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak.”

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27-28)

Pol Rom kisak do tap wakgakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidanek Itali miktimon kinen do yan anteban awit. Anek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kisiron yopgwit. Kila amin unun mani Julius. Unun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda.

² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigiman. Tap wakga unun Esia miktim dakon kokup pap diwari ton unudon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unun nin gat kisi kigiman. Provinsni unun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon panji akgiman. Unudon Julius da Pol do nandaban tagi agit do yan iyigit, “Gak

kwi notgoni da yo nido wadasal unun tagi anpulgoni.”

⁴ Unun kokup yipman dek kinapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktim tim tap binap tosok unun da yongam anakwan nin unun tetgin da kigiman.

⁵ Kinjek Silisia ae Pampilia Provins bamot yapmanek tap binap mandanek kokup pap Maira unudon kin altagiman. Maira unun Lisia Provinskon tosok.

⁶ Unun kokup papmon Julius da tap wakga nwanwari kinda analon agit. Tap wakga unun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kinda. Unun tap wakga Itali kik do agit do nin unudon wigiman.

⁷ Wigino mirim unun dambi da apgut do tap wakga unun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anek don kokup pap Nidas anakwan agiman. Mirim dambi da sigin abinakwan tap wakga antobilno miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Krit unun da anyongam anakwan mirim dima agit tetgin da kigiman. Kinjek Krit dakon miktim tomni diwat kinda yipban tap kaga kigit mani Salmone unun da kapmatjok da yapmanek kigiman.

⁸ Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anakwa Krit dakon tap kidipman nan yolek kigiman. Kin don kokup kinda mani Tap Waga Tamo Tagisi unudon kin altagiman. Kokup unun kokup pap Lasia da kapmatjok tosok.

⁹ Nin yaworisi agek bisap madepsi nagiman. Anek Juda amin da Pinkep do nandanek jap kelek ekwan bisap madepsi unun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anupbal akdisak yan nandanek Pol da yan yagit,

¹⁰ “Amin morap, gen dayisat unun pakyansi nandani. Nin kinapno bisap yokwisi kinda noman tan nimdisak. Anakwan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdaman.”

¹¹ Mani emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unun yagit do nandaban yo isali anakwan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit.

¹² Ais bisapmon tap wakga unun tamokon tagi dima panke akgan. Do amin morapmi da but kalon anek yum Piniks

kokup papmon panke egip do anaklik konen yan nandawit. Unudon ais bisapmon tagi egipnen yan nandawit. Piniks unun Krit miktimon saut tet do tosok, ae unudon da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks unun Krit dakon tap wakga panke akgan tamo kinda. Unudon mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

¹³ Mirim saut tet da yawori anakwan Piniks tagi kinen yan nandawit. Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unun ilikba winban Krit da tap kidipman nan yolek kigiman.

¹⁴ Mani bisap dubak dima agapno mirim madepsi tapmimi ton kinda apgut. Mani unun Nod Tet Mirim yan yon. Unun mirim da Krit miktim timon da apgut.

¹⁵ Abin tap wakga tebaisi tidanakwan nin sigin kik do antidok agiman, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit.

¹⁶ Anakwan nin kin miktim timjok kinda tap binap tosok mani Kauda unun da manjikon da kigiman. Unun da yongam timi di agit do nin pi madepsi anek bot monin abisino bunon nolgit unun ilitno apgut.

¹⁷ Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap waggakon winban tebaisi anteban awit. Yan anek nap teban yopba tap wakga da mibilgwan pukwa tap wakga dima tuwil kisak do waman panteban awit. Ae Aprika miktim unun da kapmatjok niman tim yokwi kinda tosok mani Sitis unudon tap wakga da kin teban tosok yan do pasol pasol awit. Yan awit do tap wakga dakon imal ilikba pinba yum kanakwa mirim da tap wakga awilgit.

¹⁸ Mirim gat tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga pigi mudawit.

¹⁹ Anek gildat kinda do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba pigiwit.

²⁰ Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini anakwan gildat morapmi agipgumanon gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgiman. Ae nin pulugan kinen yan kinda dima nandagiman. Nin kisisi pasildaman yan nandagiman.

21 Gildat morapmi jap dima nanjek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yan yoyigit, "Amin kabi, ji nak dakon gen guramikba Krit miktim timon si egipguman tam, tap wakga dima yokwi tanban, ae yo morap dima pasilbam."

22 Mani abisok yan dayisat, nin kabikon kinda dima pasildisak. Tap wakga dagin wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani.

23 Nak Pin kop gawak imisat. Nak unun dakon amin. Unun dakon anelo kinda da kalbi abin nak da kapmatjok agek

24 yansi nayik, 'Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin Sisa da inamon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Pin kop da kili nandak, do amin morap gak gat tap waggakon ekwan unun dima pasildan.'

25 Pin kop dakon aneloni da yan nayik, do ji dima pasolni. Pin kop top dima yosok. Gen nayik unun yansi altanban kokdaman.

26 Yum kanapno mirim da tap wagganin awil anki miktim tim kinda tap binap tosok unudon yipban tegan atdisak."

27 Nin gildat 14 non Tap Adia unudon agek unun kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miktim tim kindakon abin ankapmat aman yan nandawit.

28 Yan nandane tap pakbi ilari bo ae kwen yan kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yan kanek ae timisok di gat kin tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit.

29 Yan kanek tap wakga kin tipmon tidanban wagil tuwil kisak yando si pasalgwit, do tap wakga da bunikon kirat madep tap wakga abidanban akgan 4 kabi yopba pigiwit. Yan anek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit.

30 Tap wakga dakon pi monji unun nian anek tap wakga tayangok yipman degek giptimnin panjutnone yanon da kosit wusik awit. Do bot moniji witalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgan unun tomnikon da yopno pigini yan top yoyiwit.

31 Anakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yan yoyigit, "On amin kabi tap waggakon dima egipni kan, ji kisi pasildan."

32 Yanban emat amin da bot moniji anteban awit nap unun mandan daganban tap da anan kigit.

33 Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yan yoyigit, "Bisap dubak butji tagi dima tanakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak.

34 Yando, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji panteban asak. Ji dimasi pasildan. Ae busun dangwanjisok kinda dimasi pasildisak."

35 Gen unun yan mudane bret abidan amin morap da dabilon Pin kop ya yan iyinek bret pudane nagit.

36 Yan aban amin morap kisi dakon but tagisi anakwa kisi da jap nawit.

37 Nin morap kisi 276 yan da tap waggakon agipguman.

38 Jap aripninon nanek tap wakga tagap tosak yan do wit maba tap kagagwan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

39 Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanek ni miktimon abiman unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da panji atjak tamo niman ton tagisi kinda kawit. Yan kanek nin unudon panji atne kan tagisi yan nandawit.

40 Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unun dakon napni mandan daganba tap kagagwan tawit. Yan anek unudon gin tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witalgwit. Anek mirim da tap wakga pisonban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yan anakwa tap wakga unun tap kidipmin tetgin kigit.

41 Mani tap wakga niman madep kinda tap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tomno nimanon tebaisi tegane tagit. Yan anakwan tap da tap wakga dakon bunji tidan tuwilgit.

42 Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudane wagil kikan yan nandane si dapba kimotni do nandawit.

43 Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol anjutnanek dima dapba kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yansop anyomgut. Anek tap pudan nandan

amin tap pakbigwan manek unun da kalip ilenjon wigini do yoyigit.

⁴⁴ Anakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat ban timigek ilenikon wigini do yoyigit. Yoyinban yan gin anek nin kisin ilenikon tagisi wigigiman. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktim timon egipgut

¹ Nin ilenikon tagisi wigigiman. Wigek miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Malta unudon obiman yan kokup amin da niyinba nandagiman.

² Unun kokupmon amin da nin do anpak tagisi anningwit. Sikak manek kokup mirimisi agit do kindap pan sojek unudon kindap aliner do niyiwit.

³ Pol kilan kilan di panmuwuk kindapmon sojakwan tunon amin emari ton kinda kindap tedep da yolban wigit. Win Pol da kision ininjek geni duban pigakwan tegar tagit.

⁴ Unun kokupmon amin da kanba Pol da kision tunon amin unun telin telin aban kawit. Yan kanek iyi gin notni yoyin yoyin anek yawit, "Koni, on amin unun amin kinda anakban kimakgit. Tap kaga pigi dima kunjwak, mani abisok kobogi yomyom pinjop da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak."

⁵ Mani Pol da tunon amin unun pam-balikban kindapmon manakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman tan imgut.

⁶ Amin giptimi pap tosak bo ae unudon gin man pagak kimotjak yan nandawit. Mani bisap dubagi egi kanba Pol da giptimon yo kinda dima altan imgut yan kanek nandak nandakni kulabik anek yawit, "On amin unun pinjop kinda."

⁷ Kindap soj aligiman da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma unudon tosok. Kila amin unun mani Publius. Unun amin da nin timik yutnikon panji gildat kapbi kilanin tagisi agit.

⁸ Publius dakon datni unun sot anek giptimi kindapmi sojakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol unun kok do wigek

bisit an imin mudanek kisitni kwenikon wutjinek anmilip agit.

⁹ Yan aban unun miktim timon sot amin diwari kisisi apba panmilip agit.

¹⁰ Nin do nandaba wukwan nimek but galak do yo morapmi ningwit. Ae tap wakga abidok do agiman bisapmon kosit agek nan panyo anen do yo unun tap wakgakon yopgwit.

Pol Rom kin altagit

¹¹ Nin Malta miktim timon kanek kapbi egipguman. Egek don tap wakga kinda abidanek kosit wasagiman. Unun tap wakga ais bisapmon unudon panabin akgit. Tap wakga unun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnikon kokup kidat Sus dakon monji bamotni unun yayat dakon wupmi pasin yopbi.

¹² Nin tap wakga abidanek kokup pap Sirakus kin gildat kapbi unudon egipguman.

¹³ Egek don Sirakus yipman degek Regium kokupmon kin altagiman. Unudon pakgiman da wisa dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipman dekgiman. Yipman degek gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kin altagiman.

¹⁴ Unun kokupmon Yesu nandan gadan imgwit amin di pindakgiman. Pindatno unun da Sonda kinda nin gat egipnein do niyiwit. Do unun gat egek don miktim kosit Rom kokup papmon kigiman.

¹⁵ Kinapno Rom amin diwari Yesu nandan gadan imgwit amin da nin abaman yan nandanek nin timit do kosiron apgwit. Apba kokup kinda mani Apius Maket unudon nin amin diwari gat domdom agiman. Ae diwari kokup kinda mani Yuman Nanek Pokgon Yut Kapbi unudon pindakgiman. Pindagek Pol tapmim panek Pinjop ya yan iyigit.

¹⁶ Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

¹⁷ Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yan yoba apgwit. Abin muwugakwa yan yoyigit, "Not kabi, nak nin dakon amin kabi bo ae babiknin dakon

anpak pabiŋ yop do anek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidan Rom amin da kisiron nepgwit.

18 Nepba Rom amin da gen morapmi nayinba geno nandaba gulusun kinda si nikba kimokgen da arip dima agim kawit. Yan kawit do isal nepba kiken do nandawit.

19 Mani Juda amin da yan do dima galak tawit. Yan awit do Sisa dagin geno nandisak do yagim. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopben yanon da dima agim.

20 Mibili nianon da on nap teban kisitnokon yipgwit unun dayik do anek yan dabo aben. Israel amin da Mesaia apdisak yan nandan teban ton. Unun Mesaia kili apgut yansi nandisat. Yan do anek dam tebanon egisat.”

21 Yan yanban iyiwit, “Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandan yipba apban dima kagiman. Ae Juda amin kinda da Judia miktin da idon abinek gak do gen yokwi kinda dima niyinban nandagiman.

22 Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat nwaknwari kinda awit unun do gen yokwi yan yoba nandaman, do gaga dakon nandak nandak niyinbi nandaner do nandaman.”

23 Yan yanek bisap kinda yipmanek don unun bisap yipgwiron Pol da yut egipguron amin morapmi unudon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anakwan Pol da Pin kop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenenan yomgut. Yan anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen ton unun ban yoyinek Yesu nandan gadan imni do pi madepsi agit.

24 Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit.

25 Do iyi gin gen emat anek si kiwit. Mani dima kinakwa Pol da mibi gen kinda yan yoyigit, “Telagi Wup da kombi amin Aisaia antagap aban babikji do gen bami kinda yan yoyigit:

26 ‘Gak kin on amin kabi yan yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.

Ji bisap morapmisi sintanek kokdan, mani dima kan nandanyo akdan.

27 Unun do anek on amin nandak nandak kositni kili sopgwit.

Ae gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pan sopgwit ae dabilni waman sopgwit.

Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanyo aba pisanban nagon tobilba nak da panmilip abom.”

28-29 Pol sanbenek yan yagit, “Unun do ji nandani, Pin kop da amin yokwikon ban timitjak dakon geni Amin Nwaknwari Kabikon kwan unun da mirak yopmanek nandakdan.”

30 Pol da yut unun egipgut unun si yuman nan nan anek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnicon abin abin anakwa nandaban tagisi agit.

31 Anek Pin kop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenenanek Amin Tagi Yesu Kristo do yoyin dekgit. Gen yan tenenok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yan sop dima an ingut.

Pol da Rom Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol da papia on mandagit, nido Pol kin kokup pap Rom unudon panmuwukbi egipgwit unun pindat do nandagit. Unudon bisap pisipmisok egek don Spen miktimon kin Gen Bin Tagisi yan tenjenok do nandagit. Do mibiltok on papia nan kalip yipban kigit. On papiagwan Pol da Kristo dakon Gen Bin Tagisi do pakyanji yan tenjenosok, ae Yesu yolyol amin da ni anpak ban ani unun do yosok.

Mibiltok Pol da gildat tagi yan yoyinek ae Pin kop da Rom panmuwukbi panpulugosak do bisit pi asak unun do yoyigit. Anek papia on mandagit dakon mibili yan yagit, "Nandan gadat agak kosiron dagin Pin kop da dabilon minjat aminyo kilegi dagoman" (1.17). Pol da yan yosok, Juda amin bo ae Amin Nwakanwari Kabi kisi yokwi pakpak gin. Do Pin kop da nandan yawok yominek yokwikon ban timitjak kosit unun kalonjisi kind a gin. Amin kind a Yesu Kristo nandan gadan imjak amin Pin kop da yokwikon nan abidokdisak, anakwan unun amin Pin kop dakon notnisi dagokdisak, ae Yesu Kristo dakon sami ae padik padikyo dagokdisak.

Pin kop da amin kind a yokwikon nan abidosak kan, egip egipni kalugisak. Pin kop unun gat egakwan Wupni unun aminon tugosok. Do yokwi ae kimot da unun amin abin yipjak dakon tapmimni minisi. Kilapmi 5 mon da 8 ron Pol da gen teban dakon mibili yosok, ae Telagi Wup dakon tapmimni Yesu nandan gadan iman aminon pi asak unun do yosok.

Kilapmi 9 non da 11 non Pol da jigini madep kind a do yosok. Pol iyi Juda amin kabikon nani kind a. Juda amin unun kalip Pin kop da iyi do manjigit. Mani Juda minjat aminyo morapmi da Yesu manji imgwit. Amin Nwakanwari Kabi morapmi da Yesu dakon pandetni dagawit, mani Juda amin dima. Pol da yan yosok, Gulusun unun Juda amin iyi dakon. Pin kop da yo madep unun

iyikon ak do nandagit unun dima kanba pisagit. Mani Pol da Juda minjat amin kabi Yesu dakon minjat amin kabikon don abin sanbekdan yan nandagit.

Gen mibi do Pol da panmuwukbi ni anpak ban ani unun do yosok. Pol da amin do but dasi galak tan yomyom anpak ani unun do morapmisi yosok. Ae Pin kop dakon pi agak dakon anpak do yosok, ae gapman da yongamgwan egip egip, ae amin panpulugok anpak gat do yosok.

*Nandan gadat kosiron dagin Pin kop da dabilon amin kilegisi aman
(Kilapmi 1-4)*

Pol da yabekbi pini do yosok

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon oman monji da papia on mandisat. Unun da nak yabekbi pi aben do yan namgut, ae Pin kop dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok aben do manjin npegut.

² Kalip Pin kop da Gen Bin Tagisi unun do yan teban tok aban kombi amin da gen unun Pin kop da telagi papiakon mandawit.

³ Gen Bin Tagisi unun da Monji do yosok. Unun amin daganek Kila Amin Madep Dewit da kabikon da altagit.

⁴ Ae Pin kop da kimoron nan aban pidagit bisapmon Telagi Wup da Amin Taginin Yesu Kristo unun Pin kop dakon Monji tapmim madepni tan imisak yanji noligit.

⁵ Yesu da pi agit do anek Pin kop da nin do yo tagisi an nimek yabekbi pi anen do yan mudan nimgut. Nin da yan yomno Amin Nwakanwari Kabikon amin morap Yesu nandan gadan iminek geni guramigakwa man madep pasak do anek nin manjin nipgut.

⁶ Jiyo kisi yan ilit nandanek Yesu Kristo da kabikon sanbewit.

⁷ Rom amin, Pin kop da ji do but dasi galak tan daminek iyi dakon amin kabi ani do yan damgut. Nak on papia ji do mandan damisat.

Pin kop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat ae but yawotni gat jikon tosak do bisit asat.

Pol Rom amin pindat do nandagit

⁸ Nak mibiltok yan dayisat. Miktimi miktimi amin morap da ji dakon nandan gadat do madepsi yon, do ji do nandanek Yesu Kristo da manon Pinjkop ya yanji iyisat.

⁹ Pinjkop iyi nandisak, bisapmi bisapmi ji do nandanek bisit asat. Nak Pinjkop Monji dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok asat unun but dasi nandan kimagek asat.

¹⁰ Nak bisit yan iyisat, jikon apben do nandisak kan, kosit kinda yipman naban jikon tagi apben.

¹¹ Nak ji dandak do galagisi nandisat, nido wupji dakon yo tagisi di dabo panek tebaisi atni do nandisat.

¹² Nandak nandakno yan tosok, ji dakon nandan gadat da nak anteban anakwan nak dakon nandan gadat da ji panjeban asak.

¹³ Not kabi yanji nandani, nak bisap morapmi jikon ap do nandagim. Nido Amin Nwakwari Kabikon pi abo nandan gadat awit unuden gin jikon ak do nandisat. Mani bisap morapmi yo diwari da kosit sopman naman.

¹⁴ Pinjkop da pi namgut unun Grik amin, ae Grik amin dima, ae nandan kokwini kilegi amin, gat ae nandan kokwini tagi dima amin, unun kisi panpulugoken do pi namgut. Unun aminon pi dima aben kan, gomano ton yan asak.

¹⁵ Yan do anek Rom amin jiyo kisikon Gen Bin Tagisi yan tenjenoken do galagi madepsi nandisat.

Gen Bin Tagisi unun Pinjkop dakon tapmimni

¹⁶ Nak Gen Bin Tagisi unun do dima mayak tosot. Nido, unun gen kagagwan Pinjkop dakon tapmimni tosok, do unun gen da amin morap nandan gadat an unun yokwikon ban timikdak. Mibiltok Juda amin timikdak, ae Amin Nwakwari Kabiyo kisi timikdak.

¹⁷ Pinjkop nianon da amin kilegi yan niyisak unun do Gen Bin Tagisi da nolisak. Nin nandan gadat anapno unun do anek Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Wasok wasok unun nandan gadat, ae wasipyo kisi

unun nandan gadat kalongin. Gen kinda Pinjkop da papiakon tosok unun do yosok. “Amin kilegi unun nandan gadat anek egipdan.”

Amin kisi morap da Pinjkop manji imgwit

¹⁸ Pinjkop Kwen Kokup da anpaknin kokwin anek butjapni nolisak. Unun da amin morap manji iminek anpak yokwi an amin unun do butjap madepsi nandan yomisak. Unun amin da anpak yokwi anek gen bami witjinba ton.

¹⁹ Unun amin Pinjkop dakon mibili kili nandawit, nido Pinjkop da iyi kili yoligit.

²⁰ Pinjkop da yo morap wasagiron da win abisok ekwamanon unun yo morap pindagek Pinjkop dakon mibilni pasili ton unun nomansi pindakgan. Pinjkop dakon egip egip nianensi, ae tapmimni toktogisi tosok unun pindakgan, do amin kinda da nak Pinjkop dima nandan imisat yan yogogi minisi.

²¹ Asi, Pinjkop nandan imgwit, mani unun Pinjropsi yan nandanek mani anjisinjek ya yan iyik do dima nandawit. Nandak nandakni upbal tawit, ae nandan kokwini tagi dima anakwa butni pilin tuk awit.

²² Nin nandan kokwinin tagisi yan yawit, mani nandan kokwini tagi dima amin dagawit.

²³ Unun da Pinjkop tilimni ton egip egip teban egisak unun manji iminek dima gawak imgwit. Yum kanek amin egi kimak kimak aman unun dakon wupmi gat, ae minam, ae bit kilapyo gat, ae birombak mibili mibili dakon wupmi wasanek gawak yomgwit.

Mijat aminyo da anpak yokwi mibili mibili awit

²⁴ Yan awit do Pinjkop da yum pindagakwan yokwi dakon galaktok yolek notni da giptimon yumabi anpak inanis an an awit.

²⁵ Unun amin da Pinjkop dakon gen bami yipmanek top gen ban yolgwit. Anek Pinjkop yo morap wasagit unun manji iminek yo morap wasagit unun ban gawak yominek omani anyomgwit. Mani Pinjkop yo morap

wasagit unun nanjin toktogisi anjksin kimori. Unun asi.

²⁶ Unun Pinjkop manji imgwit, do Pinjkop da yum pindagakwan anpak mayak mayagi ak do but kindap pawit. Anek minjat da minjat eyo dakon anpak yipmanjek minjat notni gat anpak yokwisi awit.

²⁷ Ae wiliyo kisi minjat eyo anpak yipmanjek wili notni gat anpak dima agagi ak do but kindap madepsi pawit. Anek anpak yokwisi awit unun da aripmon kobogi do yo yokwisi timikgwit.

²⁸ Pinjkop egisak yan nandawit, mani manji iminjakwa Pinjkop da yum pindagakwan iyi dakon nandak nandak yokwini yolgwit. Anek anpak yokwi dima agagi awit.

²⁹ Unun anpak yokwi mibili mibili anek, wagat wagat, ae nandaba yokwi tok, ae pindak galaktok, ae amin dapba kimot dakon anpak, ae emat, ae top gen, ae gwayen yok unun aminon tugosok.

³⁰ Ae amin panupbal ak do gen yokwi yon, ae Pinjkop do nandaba yokwi tok an, ae butjapmon da gen pap yon, ae pibit tidok an. Ae anpak yokwi kalugi panalon an, ae men datyo dakon gen dima guramikgan.

³¹ Unun nandak nandakni tagi mini, ae iyi dakon yan teban tok geni yapmanjan, ae bupmini mini, ae diwari yopyop anpak dima an nandan.

³² Pinjkop dakon gen teban kilegi da anpak yokwi unuden an amin si kimotni do yosok unun nandan, mani yum kanjek unun anpak yokwi morap sigin an. Ae unun gin dima, amin diwari da unun anpak yokwi anakwa si jonikgan.

2

Pinjkop da amin dakon anpakni kokwin kilegisi asak

¹ Ji amin suganek anpakni kokwin an amin yan dayisat, ji disi do sun kinda dima agiman yan yogogi mini. Ji amin suganek anpakni kokwin an bisapmon, unun disiyo kisi do yon. Nido, anpak yokwi an unun disiyo kisi yan gin an.

1:27: MS 18.22; 20.13; 1Ko 6.9   **2:1:** Mt 7.1-2; Jn 8.7
2Ko 5.10   **2:8:** 2Tes 1.8

² Nin nandaman, Pinjkop da unuden amin kokwinigek kobogi yokwisi yomisak, unun kokwin kilegikon da asak.

³ Gak amin suganek anpakni kokwin asal, mani gagayo kisi anpak yokwi yan gin asal. Gak Pinjkop da gen yan gaban tagi pulugan kiken yan nandisal, ma?

⁴ Pinjkop da anpak yaworisi angaminek kobogi tepmi dima gaminek gak do jomjom anegisak unun do nandabi yo isali asak, ma? Gak da but tobil abi do anek anpak yaworisi angamisak. Gak unun dima nandisal, ma?

⁵ Mani, gak but teban anek but tobil ak do dima nandisal. Yan anek Pinjkop da kobogi yo yokwisi angamdisak dakon yo gaga madepsi panmuwuk kakwasal. Ae Pinjkop da minjat aminyo gen kokwini kilegisi anyomdisak bisap madepmon butjap madepni analon anakwan gak kobogi yokwisi timitdisal.

⁶ Pinjkop da
“amin kalon kalon anpak awit da aripmon kobogi yomin yomin akdisak.”

⁷ Amin diwari anpak kilegisi ak do pi madepsi an kimagek Pinjkop gat Kwen Kokupmon tagisi egek man madep gat tilimni gat ae egip egip teban timit do wusik wusik an. Pinjkop da unun amin do egip egip dagok dagogi mini yomdisak.

⁸ Mani, amin diwari iyi dogin nandanek gen bami manji iminek anpak yokwisi an amin unun Pinjkop dakon butjapni abidokdan.

⁹ Amin morap anpak yokwi an unun jigi tepmiyo madepsi pakdan. Mibiltok Juda amin da paba Amin Nwaktjwari Kabi kisi da pakdan.

¹⁰ Mani, amin morap anpak kilegi an unun tilim gat ae man madep gat ae but yawot gat timitdan. Mibiltok Juda amin da timikba Amin Nwaktjwari Kabi kisi da timitdan.

¹¹ Nido Pinjkop da minjat amin morap tilak kalonikon gin kokwin asak.

¹² Amin Nwaktjwari Kabi Pinjkop dakon gen teban dima abidawit, mani yokwi aba Pinjkop da kobogi do yo yokwisi an yomdisak. Ae Juda amin da gen tebani

2:4: Ep 1.7; 2Pi 3.15   **2:6:** Kap 62.12; YT 24.12; Mt 16.27;

abidawit, do yokwi aba gen tebani unun yolek gen yan yomdisak.

¹³ Nido, gen teban isal dogin nandan amin unun Pin kop da dabilon amin kilegi dima. Gen tebani guramikgan amin banjin Pin kop da amin kilegi yan yoyisak.

¹⁴ Amin Nwakhwari Kabi unun Pin kop dakon gen tebani dima abidawit, mani diwari iyi da nandak nandagon da gen teban guramikgan. Pin kop dakon gen teban dima abidawit, mani butnikon da anpak yokwi tagiyo iyi kokwinikgan.

¹⁵ Unun da yan nolisak, Pin kop dakon gen teban butnikon kili mandabi. Ae Pin kop dakon galak tok nandan, do bisap diwarikon butnikon da sun aman yan nandan, ae bisap diwarikon tagi aman yan nandan.

¹⁶ Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Pin kop da Yesu Kristo obakon da amin morap kisi dakon anpak pasilikon da awit unun kokwin akdisak. Gen Bin Tagisi yan tenjenosot unun da unun do yosok.

Juda amin gen teban da panpulugosak yan nandan

¹⁷ Juda amin ji yan nandan, Pin kop da gen tebani nin do nimgut, do nin do tagisi nandisak. Ae ji disi dakon man pawigek, “Nin Pin kop dakon notnisi ekwaman” yan yon.

¹⁸ Ji Pin kop dakon galaktok nandan. Ji gen teban dakon nandak nandak morapmi kili pawit, do anpak kilegi unun tagisi yan yon.

¹⁹⁻²⁰ Ji yansi nandan teban ton, “Gen tebanon nandak nandak tagisi morap gat ae gen bami gat timikgaman, do nin amin dabili mini dakon kosit yolik amin, ae pilin tukgwan ekwan amin dakon tenjenini. Nin nandan kokwini tagi dima amin gat ae minjat monjiyo kisi dakon yoyindetni” yan nandan teban ton.

²¹ Asi, ji amin morapmi yoyin dekan, mani mibili nido ji disi ban yoyindet dima an? Amin kabo dima noni do yoyan, mani ji disi kabo dima bo non?

²² Ji “Yumabi anpak dima ani” yan yon. Mani disi yumabi anpak dima bo an? Ae ji kokup kidat gawak yomyom do dimasi

agagi yan yon, mani Amin Nwakhwari Kabi dakon kokup kidat gawak yomyom yutnon yoni kabo dima bo timikgan?

²³ Ji disi dakon man pawigek, “Nin Pin kop dakon gen teban pakyanansi nandaman” yan yon. Mani ji disi gen teban kirinjigek Pin kop dakon man abin yipmangan.

²⁴ Pin kop dakon papia da unun anpak do yan yosok:

“Juda amin ji da anpak yokwi an do anek Amin Nwakhwari Kabi da Pin kop dakon man abin yipmanek jigilak gen yan iman.”

Giptim mandak dakon anpak bamisi

²⁵ Asi, gak gen teban guramikgi kan, giptim mandak anpak unun da anpak tagisi asak. Mani gen teban kirinidtal kan, gak giptingo dima mandabi Amin Nwakhwari Kabi yombem dagosol.

²⁶ Ae amin kinda giptimi dima mandabi da gen teban guramikdak kan, unun amin giptimi mandabi yombem.

²⁷ Asi, Juda amin ji Pin kop dakon gen teban abidawit, ae amin da giptimji mandawit. Mani ji gen teban kirinikgan kan, Amin Nwakhwari Kabi dakon anpak tagi da Juda amin ji amin yokwi yan dolikdisak, nido iyi giptim mandak dima an mani gen teban guramikgan.

²⁸ Juda aminon da altanbi da Juda amin bamisi dima asak. Ae giptim mandak anpak unun kwen giptim dakon yogin dima.

²⁹ Amin kinda Pin kop da butni kanban tagisi asak unun amin Juda amin bamisi. Giptim mandak dakon anpak bamisi unun Pin kop dakon gen teban guramit anpak da dima analon asak, Pin kop dakon Wup da amin buron analon asak. Unun amin amin da mani dima awikwan, Pin kop da mani awigisak.

3

Anpak yokwi da anpak tagi aripmi dima abin yipjak

¹ Do gak Juda amin kinda kan, unun da nianon da gak anpulugosak? Ae giptim mandak dakon anpak unun da Juda amin tagi panpulugosok, bo dima?

² Uñun da madepsi pañpulugosok. Piñkop da Juda amin do yo tagi mibili mibili yomgut. Mibiltok uñun da geni kila ani do yomgut.

³ Asi, diwari da geni dima guramikgwit. Yan awit do Piñkop da yan teban tok agit uñun tagi kirinñitjak?

⁴ Uñun dimasi! Asi, amin morap top amin gin, mani Piñkop kalon gin bami yogok amin. Uñun do Piñkop gen papia da yan yosok:

“Piñkop gak anpak kilegikon da gen yan namisal.

Ae gen pikon gepni kan teban tokdisal.”

⁵⁻⁶ Nin dakon anpak yokwinin da Piñkop dakon anpak kilegisi nomansi antenñen asak kan nianñ yonen? Piñkop da yokwinin dakon kobogi niban suñ asal yan tagi iyinen? Uñun dimasi! Uñun amin dakon nandak nandak gin. Piñkop bisapmi bisapmi anpak kilegikon da pi dima asak kan, nianñon da miñat amin morapyo kokwin akdisak?

⁷ Amin diwari da yan yoñ, “Nak dakon top geno da Piñkop dakon geni bamisi antenñen anek man madejni awigisak kan, nianñon da amin yokwi yan nayinnek kobogi yokwi namisak?”

⁸ Ae amin diwari da gen yokwi yan yoñ, “Kili anpak yokwi anapno unudon da anpak tagi noman tanban.” Amin diwari da yanba yokwi tok an naminnek gen yokwi unuden nak da yosot yan yoñ. Piñkop da kokwin agakni kilegikon da uñun amin kobogi yokwisi yomdisak.

Amin kinda da anpak kilegi kinda dima asak

⁹ Do nianñ? Juda amin nin da amin diwari yapmanñamanñ? Uñun dimasi! Nak kili dolit, Juda amin gat ae Amin Nwakanñwari Kabi gat nin kisi yokwi dakon tapmim da nin tebai wamanñak.

¹⁰ Uñun do Piñkop gen papia da yan yosok:

“Amin kilegi kinda dima egisak. Minisi.

¹¹ Nandak nandakni tagisi amin mini.

Kinda da Piñkop wisin kok do pi dima asak.

¹² Amin kisi morap Piñkop manji iminnek yokwi tawit.

Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.”

¹³ “Gen kagani uñun kimakbi tamo yombem.

Top gen morapmi yoñ.”

“Tuñon amin dakon pakbi emari toñ gen dulumnikon da moñ.”

¹⁴ “Bisapmi bisapmi amin jobit yominnek panñasik ak do gen yoñ.”

¹⁵ “Uñun tepmisi amin dapba kimotni do kwanñ.

¹⁶ Uñun dukwan dukwan amin pañupbal anek jigi yom do akwanñ.

¹⁷ Amin gat but kalon egip egip dakon mibili dimasi nandanñ.”

¹⁸ “Uñun Piñkop do dimasi pasolgoñ.”

¹⁹ Nin nandanñ, gen morap gen tebanon toñ uñun amin morap gen teban da yonñangwan ekwanñ uñun da guramitni do toñ. Do amin kinda da “nak amin kilegi” yan aripmi dimasi yosak. Nin kisi morap miktimon ekwamanñ Piñkop da dabilon diwarinin toñ.

²⁰ Do gen teban guramit kosiron da amin kinda Piñkop da dabilon kilegisi dima egisak. Dimasi! Gen teban da nin diwarinin toñ yan nolisak, uñun gin.

Kristo nandanñ gadanñ imanñ amin uñun amin kilegi

²¹ Mani abisok Piñkop da ni kosiron da amin kilegi yan niyisak uñun nolisak. Uñun gen teban guramit kosiron da dima. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon papia gat da nianñon da kilek tonenñ uñun do yanñkwok kili awit.

²² Miñat amin morapyo Yesu Kristo nandanñ gadanñ imanñ uñun Piñkop da amin kilegisi yan yoyisak. Kosit nwanñwari kinda dima tosok. Amin morap Piñkop da dabilon arip gin.

²³ Nido nin kisi morap yokwi agimanñ, ae Piñkop gat Kwen Kokup aripmi dima egipmi.

24 Mani Pinjkop da nin do nandan yawok nimanjek minat aminyo kilegi yan niyisak. Unjun Yesu Kristo da nin yuman nan nipgut do anjek yan niyisak.

25 Pinjkop da Yesu kimagek yawini da minat amin morapyo nandan gadan imni unjun dakon yokwini wiriritjak do manjigit. Unjun agit da gen kokwin agakni unjun kilegisi yan nolisak. Nido kalip minat aminyo yokwi aba yo yawori an yominjek kobogi tepmi dima yomgut.

26 Ae abisok bisapmon iyi kokwin agakni unjun kilegisi yan nolik do amin morap Yesu nandan gadan iman unjun amin kilegi yan yoyisak.

27 Do gen teban yolek unjun kosiron da nin amin kilegi dima aman. Pi kinda anjek dima, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman, do amin kinda da iyi do dima nandaban wigisak.

28 Nido nin nandaman, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman. Gen teban yolyol kosiron da dima.

29 Pinjkop unjun Juda amin dakon Pinjkop gin? Unjun dimasi. Unjun Amin Nwaknwari Kabi kisi dakon Pinjkopni.

30 Nido Pinjkop unjun kalonji kindagin egisak, ae nandan gadat kosiron da Juda amin giptimi mandabi ae Amin Nwaknwari Kabi giptimi dima mandabi unjun kisi nandan gadan iminakwa timikdak.

31 Do nandan gadat anjek gen teban yum konej? Unjun dimasi. Nin nandan gadat bamisi anjek gen teban jonikgaman.

4

Abraham da nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit

1 Yan do nin babiknin Abraham do nian yonej?

2 Abraham anpak kilegi gin anjek unjun kosiron da kilegi man pagit tam iyi mani tagi awikwan. Mani Pinjkop da dabilon unjun kosiron da kilegi man dima pagit.

3 Pinjkop gen papia da unjun do nian yosok? Yan yosok:

“Abraham Pinjkop dakon gen do nandan gadat aban amin kilegi yan iyigit.”

4 Amin pi anjek tomni timikgan unjun do but galak dakon yo yan dima yoman. Unjun tomni timikgan yan yoman.

5 Mani amin kinda pi dima anjek nandan gadat asak unjun amin Pinjkop yokwi pakpak kokwin anjek kilegi man yomisak unjun da dabilon kilek tosok.

6 Dewit kisi da unjun do yagit. Amin anpak tagi ak do pi madep dima an unjun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagon, ae unjun da kisik kisik tagi ani unjun do yagit.

7 Dewit da yan yagit:

“Amin Pinjkop dakon gen tebani yapba gulusunni unjun yopman yominjek diwarini wiririkdak unjun amin kisik kisik ekwan.”

8 Amin kinda yokwi aban Amin Tagi da kobogi im do sanbenek dima nandisak unjun amin kisik kisik ekwan.”

9 Ji nian nandan? Juda amin giptimni mandabi unjun dagin gisami ton ekwan? Bo Amin Nwaknwari Kabi giptimi dima mandabi unjun kisi da gisami ton ekwan? Kisi bamot gisami ton ekwan. Nin yan yoman, Abraham nandan gadat aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.

10 Abraham nian aban Pinjkop da amin kilegi yan iyigit? Giptimni mandagit bo don mandagi? Unjun giptimni dima mandanjakwan Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.

11 Giptimni dima mandanjek nandan gadat anjakwan Pinjkop da amin kilegi yan iyigit. Anjek don Abraham unjun amin kilegi kinda yan dakon tilak do giptim mandak dakon anpak imgut. Yando, Abraham unjun amin morap giptim dima mandanjek Pinjkop nandan gadan iba amin kilegi yan yoyisak dakon datnisi egisak.

12 Ae Abraham unjun giptimi mandabi amin kabi dakon dat yo kisi egisak. Mani amin giptimni mandanjek nandan gadat dima an amin unjun dakon datni dima egisak. Amin morap giptimni mandanjek Abraham da giptimni dima mandanjek nandan gadat agit yan gin nandan gadat an amin dakon datni egisak.

Piŋkop dakon yaŋ teban tokni uŋun nandan gadat amin morap kisi do toŋ

¹³ Kalip Piŋkop da Abraham gat babakni gat do miktim morap kisi yom do yaŋ teban tok agit. Abraham gen teban yolakwan uŋun do anek yaŋ teban tok dima an ingut. Nandan gadat gin anjakwan amin kilegi yaŋ iyinek yaŋ teban tok an ingut.

¹⁴ Gen teban yolgan amin dagin Piŋkop dakon yaŋ teban tokni timitni kan, nandan gadat uŋun yo isali asak, anjakwan yaŋ teban tokni uŋun bami mini an mudokdan.

¹⁵ Amin da gen teban yapmanakwa Piŋkop da butjap nandan yomisak. (Mani gen teban mini kan, gen kirinjit dakon diwarini mini.)

¹⁶ Piŋkop da Abraham gat babakni don altanek egipdan uŋun do nandan yawok yominek yaŋ teban tok an yomgut. Do Piŋkop da yo uŋun manjin yomgut uŋun timit do nandan gadat anek tagi timitni. Uŋun yo gen teban yolgan amin dogin dima toŋ, amin morap Abraham da nandan gadat agit yaŋ gin an amin kisi da yo uŋun timitdan. Abraham uŋun nin morap kisi dakon datnin.

¹⁷ Uŋun do Piŋkop dakon papia da yaŋ yosok:

“Nak da gak gepbo miktimi miktimi amin egi an an kwan uŋun dakon datni egipdisal.”

Piŋkop uŋun nandan gadat ingut da dabilon Abraham uŋun datnin egisak. Uŋun Piŋkop dagin amin kimakbi egip egip yomisak, ae yo dima tawit uŋun gen yanakwan noman toŋ.

¹⁸ Abraham uŋun Piŋkop da yaŋ teban tok an ingut uŋun aripmi dimasi noman tokdan yaŋ nandagit, mani miktimi miktimi amin egi an an kwan uŋun dakon datni egipdisat uŋun do nandan gadat tebaisi agit. Piŋkop da kili iyigit:

“Babikgo da madepsi iren tokdan.”

¹⁹ Abraham uŋun bilakni 100 do monji aripmi dima panjalagi, ae minjatni Sara uŋun yo kisi monji aripmi dima panjalagi agit, mani nandan gadatni dima yawogek tebaisi tagit.

²⁰ Piŋkop da yaŋ teban tok an iban but bamot anek nandan gadatni dima yipman dekgit. Nandan gadatni sigin teban tanakwan Piŋkop do man madep ingut.

²¹ Ae Piŋkop da yo ak do yaŋ teban tok agit uŋun aripmi tagi akdisak yaŋsi nandan teban tagit.

²² Yaŋ do anek Piŋkop da Abraham dakon nandan gadatni kanek “amin kilegi yaŋ iyigit.”

²³ Gen uŋun mandabi uŋun yaŋ: “Piŋkop da amin kilegi yaŋ iyigit” gen uŋun Abraham dogin dima mandabi.

²⁴ Gen uŋun nin kisi do yosok. Nin Piŋkop Amin Taginin Yesu kimoron nan aban pidagit uŋun nandan gadat imaman amin Piŋkop da amin kilegi yaŋ niyisak.

²⁵ Piŋkop da Yesu nin dakon diwarinin wiriritjak do yum kanakwan amin da anakba kimakgit. Ae nin da kilegi man panen do anek kimoron nan aban pidagit.

Nin Kristo gat kisi kimakman ae uŋun gat kisi egip egip abidagiman (Kilapmi 5-8)

5

Piŋkop da nin minjat aminyo kilegi yaŋ niyisak

¹ Yaŋ do anek nin nandan gadat ano Piŋkop da minjat aminyo kilegi yaŋ niyisak. Do Amin Taginin Yesu Kristo da panpuluganban nin Piŋkop gat but kalon ekwaman.

² Yesu da minjat aminyo nandan gadat aman uŋun Piŋkop dakon nandan yawot kagagwan piginen do yoma wital nimgut da nin abisok uŋudon tebaisi akgaman. Anek nin Piŋkop da abin timikban Kwen Kokupmon iyi da tilim madepgan egipnen do nandan teban tanek jomjom aman, ae nin uŋun do nandanek kisik kisik aman.

³ Nin uŋun dogin kisik kisik dima aman. Jigi noman tan niman uŋunyo kisi do kisik kisik anen, nido jigi da nin dakon but panjeban anakwa jigikon tebaisi akgaman.

4:13: WW 17.4-6; 22.17-18; Gal 3.29

4:14: Gal 3.18

4:15: Ro 3.20; 5.13

4:16: Gal 3.7

4:17: WW 17.5

4:18: WW 15.5

4:19: WW 17.17

4:22: WW 15.6

4:25: Ais 53.4-5

5:3: Jem 1.2-3; 1Pi 1.5-7

⁴ Ae jigikon tebai agek egip egipnnon anpak kilegisi noman ton, ae unun anpak da nin jonikban but galagon da nandan teban tanek jomjom anek ekwaman.

⁵ Ae jomjom aman unun isal dogin dima aman, nido Pin kop da Telagi Wupni butnnon tagal niban unun da Pin kop da nin do but dasi galak tan nimisak unun nolinban koman.

⁶ Nin tapmimnin mini da egapno Pin kop bisap yipguron Kristo da abin yokwi pakpak amin nin do kimakgit.

⁷ Miktim amin ninon kinda da amin kilegi anpulugok do kimot ak do dima nandisak, mani amin tagisi kinda amin diwari da unuden amin anpulugok do tagi kimotni.

⁸ Mani nin yokwi pakpak sigin egapno Kristo da nin do kimakgit. Unun da Pin kop da nin do but dasi galak tan nimisak unun nolinban koman.

⁹ Kristo dakon yawi da nin pan kilek aban nin amin kilegi agiman, do unun da nin madepsi panpuluganek pan kutnanban Pin kop da japmisi nandanek yokwi pakpak amin do kobogi yokwisi yomjak bisapmon tagisi egipdaman.

¹⁰ Nin Pin kop gat uwal sigin egipguman bisapmon Pin kop dakon Monji da kimagek uwal uwal tagit unun mosak dakon pi anek panmuwukban Pin kop gat but kalon agiman. Yan agit do yansi nandaman, abisok Monji kalugi egisak do anek Pin kop da nin yokwikon ban timitdisak.

¹¹ Ae unun gin dima, Amin Taginin Yesu Kristo da nin panpuluganban nin Pin kop gat but kalon agiman, do nin unun do kisik kisik madepsi aman.

Adam da kimot analon agit, mani Yesu da egip egip analon agit

¹² Adam amin kalon kinda dagin yokwi aban yokwi da miktimi miktimi amin nin kisi timikgit. Ae yokwi da kimot analon agit. Aban minjat amin morapyo kisi kimot da timikgit, nido amin morap kisi yokwi awit.

¹³ Pin kop da Moses do gen teban dima iminjakwan yokwi miktimon kili tagit. Mani gen teban dima tagit do Pin kop da amin dakon yokwini dima manjigit.

¹⁴ Mani Adamon da win Moses da bisapmon amin yokwi awit do kimot da minjat amin morapyo timikgit. Diwari Adam da Pin kop dakon gen irakgit unuden dima awit, mani kimot da ununyo kisi timikgit.

Adam unun Yesu don altosak dakon tilak agit, nido Adam da yo agit unun dakon bami minjat amin morapyo kisikon iren tagit.

¹⁵ Mani Adam dakon yokwi gat Pin kop dakon nandan yawotni gat unun arip dima, unun iyi iyi. Amin kinda, Adam, unun da yokwi aban amin morapmi da kimakgwit. Mani Pin kop dakon nandan yawotni da kimot dakon tapmim abin yipmanek minjat aminyo morapmikon madepsi tujan yomgut. Amin kalon Yesu Kristo dakon nandan yawotni do anek Pin kop da nin panpuluganban amin kilegi agiman. Yo unun but galak do nimgut.

¹⁶ Pin kop da but galak do kilegi man nimgut unun da yo madepsi asak, unun da Adam da yokwi aban jigi pagiman unun madepsi yapmandak. Adam dakon yokwini do anek Pin kop da minjat aminyo gen pikon yopmanek kisi morap tasik toni do yagit. Mani Pin kop da but galak do yan agit: minjat aminyo yokwi morapmi aba nandan yawok yominjek amin kilegi yan yoyigit.

¹⁷ Amin kalon kinda da gen kirinjit aban unun dakon yokwini da kimot analon aban kimot da kila amin madep kinda da yan amin morap pabin yopgut. Mani Pin kop dakon nandan yawok gat ae but galak yoni gat dakon tapmim da kimot dakon tapmim yapmanek madepsi daman. Do nin yansi nandaman, minjat amin morap Pin kop dakon nandan yawot unun abidon Pin kop da amin kilegi yan yoyinjakwan amin kalon Yesu Kristo da pi agit do anek miktimon egipjak bisapmon tebaisi atdan.

¹⁸ Yando, amin kalon da gen teban kirinikban unun yokwi do anek Pin kop da amin morap kobogi yokwi timitni do gen pikon yopgut. Yan gin, amin kalon kinda da anpak kilegi aban Pin kop da unun agit do anek nin amin kilegi yan niyinjakwan kalugi ekwaman.

¹⁹ Amin kalonji da gen kirijit aban unun do anek amin morap kisi yokwi pakpak amin dagawit. Yan gin amin kalonji da gen guramit aban minjat amin morap kisi amin kilegi dagokdan.

²⁰ Amin da anpakni unun yokwisi yan kan nandanjo ani do anek Pinjkop da gen tebani yoban abidawit. Mani amin da yokwi morapmisi aba yokwi awit da aripmon Pinjkop da nandan yawot madepsi an yomgut.

²¹ Do yokwi da kila amin madep da yan yigek amin morap kimot analon an yomgut. Mani abisok Pinjkop dakon nandan yawotni kila amin madep da yan yikdak. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anek Pinjkop da nandan yawok niminek amin kilegi yan niyinjakwan egip egip dagok dagogi mini abidoman.

6

Nin Kristo gat kisi kalonji kimakgiman

¹ Do nin nian yonen? “Pinjkop dakon nandan yawotni da madepsi irentosak do anek nin yokwi sigin anen” yan tagi yonen, ma?

² Unun dimasi! Nin kimakbi yombem do yokwi dakon yan ilit aripmi dima nandanek yolyoli. Do nianon da yokwi sigin anen?

³ Nin Yesu Kristo gat gadanek telagi pakbi sogiman bisapmon nin morap kisi Yesu gat kimot kalonji agiman. Ji unun dima nandan, ma?

⁴ Telagi pakbikon nin Kristokon gadano kimot kalonji ano Pinjkop da nin Kristo gat kisi wayikgit. Ae Dat da tapmim madepnikon da Kristo kimoron nan aban pidagit, do unun da aripmon nin egip egip kalugikon egipnen.

Nin Kristo gat kisi kalonji egipdaman

⁵ Nin Kristokon gadano unun da kimot agit nin yo kisi yan gin kimakgiman, do unun da kimoron da pidagit unuden gin nin kimoron da pidokdaman.

⁶ Nin nandaman, but kalip dakon tapmim wagil minisi asak do anek Yesu gat ae nin dakon but kalipnin gat kisi tilak

kindapmon dapgwit. Do nin yokwi dakon oman amin sanbenek dima ekwaman,

⁷ nido amin kili kimakgit unun yokwi dakon oman amini dima egisak.

⁸ Nin Kristo gat kisi kimakgiman, do nin unun gat kisi egipdaman yanji nandan teban toman.

⁹ Nido nin yanji nandaman, Kristo kimoron da kili pidagit, do ae kimot kinda gat aripmi dima asak. Kimot tapmimi mini do sanbenek aripmi dima abin yipjak.

¹⁰ Kimot agit unun yokwi dakon tapmim abik do anek bisap kalonji kinda kimakban dagagit, mani abisok Pinjkop man madep im do egisak.

¹¹ Do yan gin ji yan nandani, “Nin kimakbi yombem da yokwi da kisiron dima ekwaman. Nin Yesu Kristokon gadagiman, do Pinjkop man madep im do ekwaman.”

¹² Ji yokwi yipba unun da giptimji si kimori unun kilani dima asak. Yokwi da ilik pangwan giptim dakon galaktok yokwi di abam.

¹³ Ae ji yokwi yipba giptim diwatji kisi kila anakwan anpak yokwi dima ani. Ji kimakbi tamokon da pidawit da kalugi ekwan, do ji disi ban Pinjkop do paret ani. Anek Pinjkop yipba giptimji kalonji kila anakwan anpak kilegi ani.

¹⁴ Yokwi da sanbenek kilasi dima akdisak, nido ji gen teban da kisiron dima ekwan. Ji Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwan.

Nin anpak kilegi dakon oman amin ekwaman

¹⁵ Nin gen teban da kisiron dima ekwaman, do nian anen? Nin Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwaman do yokwi tagi anen? Unun dimasi!

¹⁶ Ji yanji nandani. Amin kinda dakon geni guramigek oman an im do kini kan, unun amin dakon oman amin egipdan. Do unun da tilak ji yokwi do kinjek geni guramitni kan kimot akdan. Mani Pinjkopmon kinjek geni guramitni kan, amin kilegi akdan.

17 Kalip ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani abisok Pinjkop da geni daban but dasi nandanek guramikgan, do ya yan iyinej.

18 Ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani Pinjkop da yokwikon ban timigek anpak kilegi dakon oman amin depgut da ekwan.

19 Nandan kokwinji aripmi dima, do mibili nandaba pisosak do anek tilak genon yosot. Kalip giptimji kalon yipba anpak injani gat ae anpak yokwisi mibili mibili gat dakon oman amin egipgut. Mani abisok giptimji kalon yipba anpak kilegi dakon oman amin egipjak dakon pi an kimotni. Yan anek ji telagisi egipdan.

20 Ji yokwi dakon oman amin egipgwit bisapmon anpak kilegi dakon oman amin dima egipgwit.

21 Mani anpak yokwi kalip awit unun dakon bami tagi kinda dima abidawit. Abisok unun anpak do mayagi nandan. Unun anpak da amin kimot yomisak.

22 Mani Pinjkop da ji yokwi da kisiron ban timik iyi dakon oman amin depgut da ekwan. Do iyi panpuluganban telagisi egek egip egip dagok dagogi mini egipdan.

23 Yokwi dakon tomni unun kimot, mani Pinjkop da but galak do egip egip dagok dagogi mini yumsi nimisak. Unun egip egip Amin Taginin Yesu Kristokon tosok.

7

Kristokon gadagimanj dakon tilak gen

1 Not kabi, gen teban pakyanji nandan amin ji do gen on dayisat. Ji disa nandan, amin kinda si egisak bisapmon gen teban da yongangwan egisak. Mani kimokdok bisapmon gen teban da yongangwan sanbenek dima egisak.

2 Nak tilak gen kinda yoko. Gen teban da yosok unun da aripmon minjat kinda amin paban eni gat giptim kalonj amal. Mani eni kimokdok bisapmon gen teban da sanbenek dima wamanjak.

3 Do minjat unun eni egakwan amin kinda pasak kan, minjat unun yumabi asak. Mani eni kimokdok kan, gen teban da dima

abidosok, do amin kinda pasak kan, unun yumabi dima asak.

4 Yando, not kabi, ji Kristokon gadanba unun gat kili kimakgwit, do ji Moses dakon gen teban da kisiron dima ekwan. Ji da Pinjkop do bami tagisi panalon an imni do anek abisok kimoron da pidagit amin dakon amin kabini ekwan.

5 Nin but kalipmi dakon galaktok yol-guman bisapmon gen teban da giptimnin dakon galaktok yokwi yolnejan do yabet aban yokwi agiman. Yan anek kimot analon agiman.

6 Mani nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban da nin dima timikdak, nin puluganbi da ekwaman. Do abisok Pinjkop do oman aman unun Telagi Wup da kosit kalugi nolinakwan oman aman. Gen teban papiakon mandabi unun yolek oman dima aman.

Yokwi da nin panupbal agit

7 Gen teban da galaktok yokwi ninon panalon aban yokwi aman kan, gen teban unun yo yokwi yan tagi yonejan? Unun dimasi! Gen teban da tanej yokwino nolinban nomansi pindakdat. Gen teban da yan yosok:

“Ji amin dakon yo do pindak galaktok dima ani.”

Yan dima yosok tam, pindak galaktok unun anpak yokwi yan dima nandakom.

8 Mani yokwi gen tebanon tapmim panej butnokon pindak galaktok mibili mibili panalon agit. Gen teban mini kan, yokwi unun tapmimni mini amin kimakbi yombem.

9 Gen teban dima nandagim bisapmon nak kalugi egipgum. Mani gen teban nagon apgut bisapmon yokwi da pidanakwan nak kimot agim.

10 Gen teban unun amin egip egip yom do noman tagit. Mani unun da egip egip dima namgut, kimot namgut.

11 Nido yokwi da gen tebanon tapmim panej nak ankiligek nikban kimakgim.

12 Do gen teban unun telagisi. Gen teban morap Pinjkop da yipgut unun telagisi, ae kilegisi, ae tagisi.

¹³ Gen teban tagisi da asi nak nikban kimakgim? Unun dimasi! But kalipno da yo tagisi unun nan abidanek nak nikban kimakgim. Yokwi pini anek nomansi tentenajakwan yokwi unun inan inanisi yan koney do anek Pin kop da yum kanjakwan pini agit.

Yokwi da kilanin ak do pi asak

¹⁴ Nin nandaman, gen teban unun Pin kop dakon Wupmon da abisak. Mani nak but kalip nan yoldat, nido nak yokwi dakon oman amin egisat.

¹⁵ Nak anpak asat unun mibili dima nandanek asat. Anpak si ak do nandisat unun dima asat. Mani anpak dimasi ak do nandisat unun ban asat.

¹⁶ Nak naga anpak dima galak tosot unun ban asat kan, Moses dakon gen teban unun yo tagisi kinda yan yosot.

¹⁷ Yan do, nak naga anpak yokwi unun dima asat. Yokwi nak da buron egisak unun da asak.

¹⁸ Nak nandisat, nak da buron yo tagi kinda dima tosok. Unun but kalipno do yosot. Asi, nak anpak kilegi ak do nandisat, mani aripmi dima aben.

¹⁹ Anpak tagi ak do nandisat unun dima asat. Ae anpak yokwi dima ak do nandisat unun ban asat.

²⁰ Nak anpak dima galak tosot unun ban asat kan, nak naga dima asat. Yokwi butnokon egisak unun da asak.

²¹ Yan do, anpak kinda da egip egipnokon pi tebaisi asak unun yan. Anpak tagi ak do nandisat bisapmon yokwi da kosit sopsop an namisak.

²² Asi, nak butnogwan da Pin kop dakon gen teban do nandako yo madepsi asak.

²³ Mani butno dakon galaktok madep kinda da butnogwan pi aban nandisat. Unun galaktok da nandak nandaknokon nak abin nep do emat anek yokwi da dam tebanon nepmanek giptimno kila asak.

²⁴ Awa, nak bupmisi egisat! Giptimno da kimoron nepmandak, do namin da nak pulugan nepjak?

²⁵ Nak Pin kop ya yan iyisat! Amin Taginin Yesu Kristo dasi pulugan nepdisak.

Yan do, nak nandak nandaknokon Pin kop dakon gen teban yol do nandisat, mani but kalip egip egipmon nak yokwi dakon oman amin egisat.

8

Kristo da yokwinin wiririk niminek Telagi Wup nimgut

¹ Yan do, minat aminyo Yesu Kristokon gadawit unun yokwi dakon kobogi dimasi timitdan.

² Nido ji Yesu Kristo dakon minat amin kabini ekwan, ae Wup egip egip nimisak unun dakon tapmim da ji pulugan depmandak. Anjakwan ji yokwi gat ae kimot gat da kision sanbenek dima ekwan.

³ Pin kop da Moses do gen teban imgut unun da nin dakon diwarinin aripmi dima wiriritjak, nido but kalipnin da gen teban aripmi dima guramitjak. Mani Pin kop da iyi dakon Monji yabekban pin yokwi pakpak amin nin dakon giptim yombem abidanek yokwinin wiririkgit. Pin kop da Monji nan paregek yokwi dakon tapmim abigit.

⁴ Gen teban dakon anpak kilegi nin da egip egipmon tugok tugogisi noman tosok do anek Pin kop da yan agit. Nin abisok but kalipmon dima ekwaman, nin Telagi Wupmon ekwaman.

⁵ Amin but kalip anpagon ekwan unun but kalip dakon galaktok banjin yolgan, mani amin Telagi Wupmon ekwan unun Telagi Wup dakon galaktok yolgan.

⁶ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun amin kimotjak. Mani nandak nandakni Telagi Wupmon yipmandak kan, unun amin egip egip abidanek but yawot egipjak.

⁷ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun Pin kop dakon uwalni, nido gen tebani dima guramikdak, ae unuden amin da aripmi dima guramiri.

⁸ Amin morap but kalipmon ekwan unun anpak Pin kop da galak tosok unun aripmi dima ani.

⁹ Mani ji but kalip anpagon dima ekwan. Pin kop dakon Wupni asi jikon egisak kan, Telagi Wup da ji dayin pawilakwan ekwan.

Kristo dakon Wupni mini amin unun Kristo dakon amin dima.

¹⁰ Yokwi da giptimjikon kimot panalon anjaban kimot akdan. Mani Kristo butjikon egisak kan, ji amin kilegi dagawit, ae wupji kalugi ekwan.

¹¹ Pinjkop Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon Wupni jikon egisak kan, Pinjkop da Wupni da tapmimon giptimji kimot akdan unun egip egip yomdisak.

Nin Telagi Wupmon Pinjkop dakon gwakni agiman

¹² Yando, not kabino, Pinjkop da nin Wup dakon galaktok yolneñ do nandisak. But kalip da ji timisok di dima panpulugagit, do unun dakon galaktok dimasi yolni.

¹³ Ji but kalip anpagon egipni kan, si kimotdan. Mani Telagi Wup da tapmimon giptim dakon anpak yokwi pabin yopni kan, kalugi egipdan.

¹⁴ Nido minat amin morapyo Pinjkop dakon Wup da yoyin pawildak unun Pinjkop dakon gwakni ekwan.

¹⁵ Pinjkop da Wup damgut unun da ji oman amin egek pasol pasol aesi ani do dimasi nandisak. Wupni da ji panpuluganban Pinjkop dakon gwakni daganek Pinjkop do "Aba, Dat" yan iyaman.

¹⁶ Telagi Wup gat ae nin dakon wup gat da "nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman" unun do yankwok amal.

¹⁷ Nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman, do Pinjkop Dat da Kristo do yo tagisi morap im do yan teban tok agit unun nin kisi da timidaman. Nin abisok unun da tepmi pagit unuden gin panen kan, nin unun da tilimnikon unun gat kisi egipdaman.

Don Kwen Kokupmon tilimnikon tagisi egipdaman

¹⁸ Tilimni wagil tagisisi unun don nimdisak, do abisok tepmi paman unun yo moninisisok yansi nandisat.

¹⁹ Nido yo morap Pinjkop da wasagit unun da Pinjkop da gwakni nomansi panjenjen akdisak dakon bisap tepmi noman tanban yan do antep an.

²⁰ Yo morap wasagit unun Pinjkop da jobit yomgut. Jobit unun dima timit do nandawit, mani Pinjkop da iyi don panjaluk akdisak unun nandan teban tanek jomjom ani do anek jobit yomgut.

²¹ Don, Pinjkop da bisap yipguron yo morap tasik tanek kimot an unun puluganban ae dima kimagek mik tokdan. Aban Pinjkop dakon gwakni nin gat tilimnikon puluganbi da egipdaman.

²² Nin nandaman, minat da monji panalak do tepmi pan unun da tilak yo morap Pinjkop da wasagit tepmi pan. Anek kisi morap da iyon iyon yawit da yanakwa wik da abisok bisapmon wisak.

²³ Ae yo unun dagin iyon iyon dima yon. Ninyo kisi iyon iyon yoman. Nin Telagi Wup kili abidagiman, ae yo diwari tagisi don timidaman yansi nandaman. Mani nin abisok tepmi sigin panek iyon iyon yanek Pinjkop da monji gwayono yan niyinek giptim kalugi nimdisak bisap unun do nandan teban tanek jomjom aman.

²⁴ Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit, ae yo morap tagisi an nim do nandisak unun do jomjom aman. Yo kinda abidok do jomjom aman kan, nin nandaman unun yo dima abidaman. Amin kinda yo kinda kili abidagit kan jomjom dima asak.

²⁵ Mani nin yo unun dima abidagiman, do jomjom aman kan, nin butnin yawori tanakwa jomjom aman.

²⁶ Ae Telagi Wup da tapmimni mini amin nin panpulugosok. Nin yo nido bisit anen unun dima nandaman, ae gen kaga da ni gen nan yonen unun dima nandaman. Mani Telagi Wup da iyon iyon yanek nin panpulugok do iyi bisit asak.

²⁷ Unun da Pinjkop dakon galaktok yolek telagi amin kabini nin panpulugok do bisit asak. Do Pinjkop amin but pindat pindat amin da Wup dakon nandak nandakni kosok.

²⁸ Nin nandaman, Pinjkop da yo morap kisikon pi aban unun yo morap da amin morap iyi do but dasi galak tan iman amin unun da panpulugok madepsi timikgan.

Uñun amin Piñkop da galaktokni yolni do anjek yan yomgut.

²⁹ Nido miñat aminyo Piñkop da kalipsigwan “don timitdisat” yan nandan yomgut uñun Monji Yesu yombem dagoni do tilak agit. Monji da peni mibiltogi egakwan padik padikni ae saminiyo morapmi da egipni do nandagit.

³⁰ Ae amin uñun tilak agit uñunyo kisi yan yomgut. Ae amin uñun yan yomgut uñun miñat aminyo kilegi yan yoyigit. Ae amin uñun kilegi yan yoyigit uñun tilimni yomgut.

Piñkop nin do toktogisi but dasi galak tan nimisak

³¹ Yan agit do nian yoneñ? Piñkop da nin pañpulugosok, do namin da uwal anjek nin pabiñ nipjak?

³² Piñkop iyi dakon Monji dima ankutnaneñ nin morap pañpulugosak do yabekgit. Yan agit do yo morap kisi but galagon da nimdisak.

³³ Piñkop da nin iyi do kili manjigit, do namin da gen pikon nipjak? Piñkop da iyi miñat aminyo kilegi yan niyisak.

³⁴ Namin da nin yokwi dakon kobogi timitneñ do yosak? Uñun aripmi dima, nido Yesu Kristo nin do anjek kimakgit, ae uñun gin dima, nin do anjek kimoron da pidagit. Ae abisok Piñkop da amin tet do yigek nin pañpulugosak do iyisak.

³⁵ Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do yo kinda da nin uñun kagagwan nan aripmi dima pañwasisak. Jigi tepmiyo panen, bo amin da yo yokwi an nimni, bo jap do anen, bo imal do wadak wadak anen, bo yo yokwisi kinda da nin pañupbal ak do asak, bo emat ninon noman tosak kan, uñun yo morap da tagi pañwasini? Uñun aripmi dimasi!

³⁶ Piñkop gen papia da uñun do yan yosok:

“Nin gak dakon miñat aminyo ekwaman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimokgoman.

Uñun da nindaba nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.”

³⁷ Mani Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do uñun yo morap noman tan miñakwa pañpuluganakwan pabiñ yopmanjamañ.

³⁸ Nak asisi nandan teban tosot, Piñkop da nin do but dasi galaktan nimisak, ae yo kinda da nin uñun kagagwan nan aripmi dima pañwasisak. Kimot, bo egip egip, bo anelo, bo kon, bo yo abisok ton, bo yo don noman tokdan, bo yo tapmimi ton mibili mibili,

³⁹ bo yo kwen ton, bo yo mikgwan ton, bo yo diwari tan anan kwan uñun yo morap da Piñkop da nin do but dasi galak tan nimisak uñun kagagwan nan aripmi dima pañwasisak. Piñkop da nin do but dasi galaktan nimisak uñun Amin Taginin Yesu Kristo obakon noliban koman.

Pol Piñkop da Israel aminon pi agit uñun do yagit

(Kilapmi 9-11)

9

Pol da Israel amin do bupmi nandan yomgut

¹ Nak Kristo dakon amin, do bamisi yosot. Top dima yosot. Nak gen on yosot uñun Telagi Wup da nandak nandakno si jonjigakwan gen uñun bami yosot yan si nandanek yosot.

² Nak bisapmi bisapmi bupmi but yokwiyo anek butno madepsi jik tosok.

³ Nak Piñkop da yawi diwat kabino Israel amin yokwikon nan timitjaksi do nandisat. Do nak dakon galaktok uñun yan: Kosit di yan ton tam nak da naga jobit timigek Kristo yipman degapbo Israel amin da nak dakon tamo abidanbam.

⁴ Israel amin kabi uñun Piñkop da gwa-knoni yan kili yoyigit. Tilimni kili yoliban bisap morapmi kawit, ae Piñkop da sanbek sanbek uñun gat anek gen tebani yomgut. Ae gawak imni dakon mibili yoyinek yan teban tokni yomgut.

⁵ Uñun dakon babakni mibiltogi uñun man madepni ton da egipgwit. Ae uñun kabikon da Kristo amin dagagit. Kristo uñun Piñkopsi, yo morap dakon busuñi

egisak, do bisapmi bisapmi mani an'kisin kimotneŋ. Uŋun asi.

Pin'kop da Israel aminon pi agit Pol da uŋun do yagit

⁶ Do Pin'kop da Israel amin do yaŋ teban tok agit uŋun jon'igakwan bami ton' di'ima agit yaŋ tagi yoneŋ? Uŋun di'ima, nido Israel aminon da altan'bi uŋun kisi morap Israel amin bamisi di'ima.

⁷ Ae Abrahamon da altan'bi amin morap kisi da Abraham dakon gwaknisi yaŋ tagi di'ima yoneŋ. Pin'kop da kalip yaŋ yagit: "Aisak kalonon daŋin babikgo noman tok-daŋ."

⁸ Uŋun gen dakon mibili uŋun yaŋ. Amin da monji pan'alan uŋudeŋ alton' amin morap kisi da Pin'kop dakon gwakni di'ima. Monji morap yaŋ teban tok kosiron da altan'bi uŋun daŋin Abraham dakon babikni.

⁹ Nido Pin'kop da yaŋ teban tok yaŋ agit: "Bisap yipgumon tobi' abin'apbo Sara da monji wili an'alakdisak."

¹⁰ Ae uŋun gin di'ima, babiknin Aisak da Rebeka pan'ek monji yayat pan'alagit.

¹¹ Mani Pin'kop an'pakni yolek galaktoknikon amin man'jisak. Yayat bamot di'ima altan'ek an'pak tagi bo ae yokwi di'ima an'akwal

¹² Pin'kop da Rebeka yaŋ iyigit: "Monji mibiltok altosak uŋun da padige dakon oman amini egipdisak."

¹³ Pin'kop gen papia da uŋun do yaŋ yosok: "Padige Jekop do but dasi galaktan' im'gum, mani peni Iso do di'ima galak tan' im'gum."

¹⁴ Do nian' yoneŋ? Pin'kop kokwin kilegi di'ima asak? Dimasi!

¹⁵ Nido Pin'kop da Moses yaŋ iyigit: "Nak amin kind'a do bupmi nandan' im do nandaken' kan, bupmi nandan' imdisat.

Ae amin kind'a an'pulugok do nandaken' kan an'pulugokdisat."

¹⁶ Yaŋdo, Pin'kop amin man'jit do nandisak kan, amin dakon galaktok bo amin dakon teban tebanon da di'ima man'jisak, uŋun bupmini do an'ek man'jisak.

¹⁷ Telagi papiakon Isip dakon kila amin madep Pero Pin'kop da yaŋ iyigit:

"Nak da jigi madepsi gabo miktimi miktimi miŋat aminyo da tapmimno kan'ek man madep namni yaŋ do an'ek nak da kila amin madep man gamgum."

¹⁸ Yaŋdo, nin nandan' kan, Pin'kop da amin kind'a do bupmi nandan' im do nandisak kan, bupmi nandan' imdisak. Ae amin kind'a aban but teban asak do nandisak kan, galaktokni yolek aban but teban asak.

¹⁹ Mani jikon da kind'a da yaŋ nayikdisak, "Pin'kop da yaŋ asak kan, nido nin gulusuŋnin ton' yaŋ niyisak? Nam'in da Pin'kop da yo ak do nandisak uŋun yapman'ek iyi da galaktogon yo kind'a asak?"

²⁰ Gak yaŋ dimasi yoki. Gak amin gin, do Pin'kop da yo asak uŋun do "Di'ima agagi asal" yaŋ nido yosol?

"Amin iyi wasagit da wasagit amin 'Nido nak yaŋ wasagil?' yaŋ tagi di'ima iyigi."

²¹ Miktim kwoba wasok amin da mikgagak timi kind'a abidan'ek kwoba tagisi kind'a pi tagisi do wasan'ek, kwoba kind'a pi isali di' ak do wasosak kan, uŋun di'ima agagi asak yaŋ tagi nandan' kan?

²² Pin'kop da yaŋ gin asak. Uŋun but-japni ae tapmimni amin kisi da koni do nandisak, mani japmi nandan' yomisak amin tasik toni do parekbi uŋun jomjom an'ek tepmi di'ima pan'tasik asak.

²³ Yaŋ asak, nido amin bupmi nandan' yomisak uŋun da tilimni dakon yo tagisi morap uŋun dakon mibili nandan' do nandisak. Uŋun amin tilimnikon egipni do kili man'jigit.

²⁴ Uŋun nin mani. Uŋun da nin Juda amin ae Amin N'wak'wari Kabi da kabikon ban man'jin nipgut.

²⁵ Kombi amin Osea da papia mandagiron Pin'kop da Amin N'wak'wari Kabi do yaŋ yagit:

"Miŋat aminyo uŋun kalip nak dakon amin kabi di'ima egipgwit, uŋun abisok nak dakon amin kabino yaŋ yoyiken'.

Ae but dasi dima galaktan yomgum amin, unun abisok but dasi galaktan yobej.”

²⁶ Ae kinda yan yagit:

“Ji nak dakon amin kabi dima yan yoyigim tamokon unudon gin ‘Ji Pinjkop egip egip teban egisak unun dakon monji gwayoni’ yan yoyikdisat.”

²⁷ Aisaia Israel amin do nandanek yan tidanek gen yan yagit:

“Israel minjat aminyo tap kidipminjon niman ton yombem morapmisi iren tokdan, mani Amin Tagi da kalonisok di banjin yokwikon ban timitdisak.

²⁸ Nido Amin Tagi da minjat amin morap gen pikon yopmanek kobogi yokwisi tepmisi yomdisak.”

²⁹ On yo noman tokdan unun do Aisaia da kalip yan yagit:

“Amin Tagi Tapmim Ami da nin dakon amin kabi kalonisok di dima yopban egipgwit tam, nin Sodom ae Gomora kokup da tasik tagimal yan gin tasik tagimanj.”

Israel amin nandan gadat bami dima awit

³⁰ Do nian yonej? Yan yonej: Amin Nwaknwari Kabi Pinjkop da dabilon kilegi egip do pi teban dima awit. Unun nandan gadat anek kilek tawit.

³¹ Mani Israel amin Moses dakon gen teban yolek minjat amin kilegi egip do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit,

³² nido nandan gadat kosiron da amin kilegi egip do dima nandawit. Unun iyi da teban tebanon da kilegi man pak do nandawit. Unun Yesu dima nandan gadan ingwit, do tip kinda da yan kosiron tanakwan kandapni tidanek manj pakgwit.

³³ Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Nandani. Nak da tip kinda Saion kokup papmon amin kesal dapni do yipmandat.

Mani nandan gadan imni amin mayaktok dima pakdan.”

10

Israel amin Pinjkop dakon anpak dima nandan

¹ Not kabi, Pinjkop da Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandanek bisit iyisat.

² Nak Israel amin dakon mibilni nandisat, unun Pinjkop dakon galaktok yol do pi tebaisi an, mani Pinjkop dakon galaktok pakyanji dima nandanek an.

³ Unun nian anapno Pinjkop da kilegi man nimjak unun dima nandanek iyi da teban tebanon da amin kilegi dagok do pi tebaisi an. Yan anek Pinjkop yipba unun da panjkilek aban amin kilegi dima dagonj.

⁴ Nin nandan, Kristo da pi aban gen teban yo isali agit, do minjat amin morap Kristo nandan gadan iman unun Pinjkop da dabilon amin kilegi dagonj.

⁵ Moses da minjat aminyo gen teban yolek ni anpak ban anakwa Pinjkop da amin kilegi yan yoyisak unun do yan mandagit:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun kalugi egipjak.”

⁶ Mani amin kinda nandan gadat anakwan Pinjkop da unun do amin kilegi yan iyisak unun amin da yan yosok, “Ji disa butjikon da ‘Namin da Kwen Kokup wigisak?’

yan dima yoni. Gen unun yoni unun da Kristo miktimon abik do nandan yan asak.

⁷ Ae ji

‘Namin da kimakbi tamokon pigisak’ yan dima yoni. Gen unun yoni unun da Kristo kimakbi tamokon nan awik do nandan yan asak.”

⁸ Mani nian yonej? Nin Pinjkop dakon gen yolek yan yonej:

“Pinjkop dakon gen unun ji da kapmatjok tosok.

Unun gen kagasikon ae butjikon tosok.”

Gen unun nandan gadat dakon gen nin da yan tenjenok aman unun.

⁹ Nin yan yoman. Gak yankwok anek gen kagagokon da “Yesu unun Amin Tagi” yan yoki, ae butgokon da “Pinjkop da Yesu kimoron nan aban pidagit” yan nandan gadasal kan, Pinjkop da gak yokwikon nan abidokdisak.

10 Nin butninon da nandan gadat ano Pinjkop da nin miñat aminyo kilegi yan niyisak, ae nandan gadatnin gen kagakon da yanjkwok ano Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak.

11 Pinjkop dakon gen da unun do yan yosok:

“Amin morap Pinjkop nandan gadan iman unun mayaktok dima pakdan.”

12 Juda amin gat ae Amin Nwakɲwari Kabi gat unun kisi Pinjkop da dabilon arip gin. Amin Tagi unun amin morap kisi dakon Amin Tagini. Unun da amin morap panpulugosak do bisit iyan unun madepsi gisamikdak.

13 Do

“miñat amin morap Amin Tagi dakon man yanjek panpulugosak do bisit iyan unun yokwikon ban timitdisak.”

14 Mani miñat aminyo dima nandan gadan imni kan, nianon da bisit iyanba panpulugosak? Ae gen bini do dima nandani kan, nianon da nandan gadan imni? Ae amin kinda da Pinjkop gen dima yoyisak kan, nianon da gen bini nandani? Unun aripmi dima nandani.

15 Ae amin dima yabetni kan, Pinjkop gen aripmi dima yan tenjenokdan. Pinjkop gen da yan yosok:

“Gen bin tagisi panaban amin dakon abapni unun yo madepsi!”

Israel amin Gen Bin Tagisi dima abidawit

16 Mani Israel amin kisi da Gen Bin Tagisi dima abidawit. Aisaia da yan yagit:

“Amin Tagi, gen yan tenjenoman namn da nandan gadasak?”

17 Yan do, nin nandaman, amin da Kristo dakon gen yan tenjenanba nandano unun da nandan gadat panalon asak.

18 Mani nak gen kinda dayikdisat unun yan. Israel amin Gen Bin Tagisi unun nandawit bo dima? Unun nandawit. Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Miñat amin morapyo miktimi miktimi ekwan da tekni kili nandawit.

Geni miktim diwarikon da diwarikon kili kigit.”

19 Ae gen kinda gat dayikdisat unun yan. Israel amin da gen unun dakon mibili nandaba pisagit bo dima? Unun nandaba pisagit. Mibiltok Pinjkop da Moses dakon gen kagakon da Israel amin gen yoyigit unun do nandanen. Gen yan yagit:

“Nak da amin kabi kinda man bini mini ae nandak nandakniyo tagi dima unun timikgo nak nandan gadan naba ji da unun do nandaba yokwi tok anek butjap nandakdan.”

20 Ae Aisaia da gen tebaisi yan yagit:

“Amin kabi kinda nak wisik do pi dima awit unun da nak kili analon awit.

Ae nak do dima yanek egipgwit amin nak da naga nan yoliko kili nandawit.”

21 Mani Aisaia da Israel amin do nandanek yan yagit:

“Nak gildat kinda kalon gen kirijit anek but tobil ak do dima nandan amin unun nagon opni do kisitno dedan egisat.”

11

Pinjkop da Israel amin diwarikon do nandan yawot agit

1 Do nak yan dayikdisat, Pinjkop da miñat amin kabini manji yomgut? Unun dimasi! Nak naga Israel amin kinda. Nak Abraham dakon babi, ae Benjamin da kabikon nani kinda.

2 Pinjkop da miñat aminyo kalip iyi do manjigit unun manji dima yomgut. Ji Pinjkop da papiakon Elaija do gen mandabi unun dima nandan bo? Elaija Israel amin do gen yan yominjek Pinjkop yan iyigit:

3 “Amin Tagi, gak dakon kombi amingo kili dapba kimakgwit, ae gak dakon altago tuwilgwit.

Abisok nak kalon dagin egapbo nakyo kisi nikba kimotdisat.”

4 Mani Pinjkop da kobogi ni gen nan iyigit? Yan iyigit:

“Nak dakon amin kabino 7 tausen da ekwan, unun amin kokup kidat Bal unun do gawat gawat dima awit.”

⁵ Unjudeŋ gin abisokyo kisi Piŋkop da Juda amin kabisok kinda nandan yawot an yominek iyi do kili manjigit.

⁶ Unun pi kinda awit do anek dima manjigit, unun nandan yawok yominek isalsi manjigit. Unun pi kinda anakwa manjigit tam, unun da nandan yawotsi dima asak.

⁷ Yanjo, nian yoneŋ? Israel amin Piŋkop da dabilon kilek tok do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit. Piŋkop da amin diwari banjin manjinban unun dagin kilek tawit. Anakwan diwari Piŋkop da but yomani sopman yomgut.

⁸ Piŋkop gen papia da unun do yan yosok: “Piŋkop da nandak nandakni panupbal aban upbal tawit, ae dabili sopban yo dima pindari awit, ae mirakni sopban yo dima nandawit. Piŋkop da yan agit da abisok yan gin egi anan oban.”

⁹ Kalip Dewit da unun do yan yagit:

“Unun jap noknok anek kisik kisik an, mani gak da yokwi awit dakon kobogi do paron yopbi yokwalni, ae gapmakon moni, ae kosiron tipmon kandapni tidoni dosi nandisat.

¹⁰ Ae dabilni abi pilin tanakwa yo dima pindatni, ae jigi morapmi imek yominkaki manji gironitni, anek yan gin egi wigini dosi nandisat.”

Piŋkop da Amin Nwakanwari Kabi yokwikon ban timikgit

¹¹ Yanjo, nak yan dayikdisat. Israel amin yokwikon manek wagil tasik tan yan nandan? Unun dimasi! Unun Piŋkop manji imgwit, anakwa Piŋkop da Amin Nwakanwari Kabi yokwikon ban timikgit. Israel amin da unun kanek ninon yan si asak tam tagisi yan nandan yomni do anek Piŋkop da unun agit.

¹² Israel amin da Piŋkop manji imgwit bisapmon Piŋkop da miktin amin morap kisi panpuluganek yo tagisi morapmi anyomgut. Ae Israel amin Piŋkop dakon anpak yipman dekgwit bisapmon Piŋkop Amin Nwakanwari Kabi do yo tagisi anyomgut. Yan agit do yan si nandan, Israel amin Piŋkopmon ae tobil apni bisapmon, mibiltok agit unun si yapmanek miktin

amin morap kisi do yo wagil tagisi morapmi anyomdisak.

¹³ Amin Nwakanwari Kabi, nak abisok ji do gen on dayikdisat. Piŋkop da nak jikon yabekbi pi aben do yan namgut. Nak pi unun asat unun do tagisi nandisat,

¹⁴ nido nak unun pi anapbo, Piŋkop da jikon yo tagisi an daminakan, Israel amin dabinoni da unun kanek, ninon yan gin asak tam tagisi yan nandani do nandisat. Yan nandanakwa Piŋkop da diwari yokwikon ban timitjak kan tagisi yan nandisat.

¹⁵ Piŋkop da Israel amin yopman dekgit bisapmon minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun timikban iyi gat but kalon awit. Yan agit do Israel amin yokwikon ban timitjak kan, nin nandan, unun kili kimakgwit ban egip egip ae yomisak yan asak.

¹⁶ Amin da wit mibiltok pan unun ban diwari timigek bret wasanek Piŋkop do paret an. Yan aba bret diwari kisi telagi gin an mudon. Ae kindap dakon geli unun telagi kan, kilinji yo kisi telagi gin.

¹⁷ Nak tilak gen kinda dayikdisat. Olip kindap amin da kwaokbi dakon kilinji unun Israel amin dakon tilak asak. Unun kilinji diwari Piŋkop da pansanik maban kiwit. Ae Amin Nwakanwari Kabi ji olip kindap iyi kwokwo dakon kilinji yombem, ji panabinj olip kindap tagisi amin da kwaokbikon sanbegit da gelikon pakbi iligek kilinji diwari gat tagisi ton.

¹⁸ Mani ji disi do nin kilinji diwari yapmanek kilinji tagisi yan dima nandani. Ji da geli do pakbi dima iman, geli da pakbi damisak, do ji disi do dima nandaba wigisak.

¹⁹ Mani ji da yan yokdan, “Nin da kindap obikon sanbeneŋ do anek kilinji unun Piŋkop da pansanikgit.”

²⁰ Unun asi, Piŋkop da yan agit. Mani Israel amin Kristo dima nandan gadan imgwit, unun do anek pansanikgit. Ae ji nandan gadan iman do kindapmon sanbewit da ekwan. Do ji disi do nandaba dima wigisak. Ji si pasolni.

²¹ Nido Piŋkop da kindap unun iyi dakon

kilinjı unun pañsanıkgıt, do ji disi do nandaba wıgısak kañ, jiyo kisi pañsanıtđısak.

²² Ji pakyañsi nandani. Piñkop da amin do anpak yawori anyomisak, mani yokwi aba japmi nandan yomisak. Amin morap anpakni yopman dekgwit unun yo yokwisi anyomgut, mani ji anpakni tagisi unun do nandan teban tanek sigin atni kañ, anpak yawori andamđısak. Mani ji yanon dima atni kañ, jiyo kisi pañsanıtđısak.

²³ Ae Israel amin kalip pañsanıkgıt unun nandan gadat ani kañ, kindap obikon aeni sanbekđısak. Nido Piñkop iyi aeni sanbesak dakon tapmim tan imisak.

²⁴ Disi nandan, Amin Nwaktwari Kabi ji kalip olip kindap iyi kwokwo dakon kilinjı yombem da yan egıpgwit. Unudon ban Piñkop da ji pañsanik olip kindap amin da kwaokbikon sanbegit. Kindap iyi yan dima kwoñ, mani Piñkop da yan agit. Do kilinjı unun pañsanıkgıt unun iyi da obikonsi tagapmisi sanbekđısak.

Piñkop amin morap do bupmini yolik do nandısak

²⁵ Not kabi, nak ji da gen pasili kindat osok unun dakon mibili nandaba pisosak do nandısak. Yan kañ disi do dima nandaba wıgısak. Gen pasili unun yan; Israel amin diwari Piñkop da but yomani sopgut unun yan egi wigakwa Amin Nwaktwari Kabi nian da iyikon apni do tilak yıpgut unun da arıpmoñ iyikon apdan.

²⁶ Ae don Piñkop da Israel amin morap kisi yokwikon ban timitđısak. Unun do Piñkop gen papia da yan yosok:

“Yokwikon Ban Timit Timit Amin unun Saion kokup papmon da apđısak.

Abınek Jekop dakon amin kabikon altanek Piñkop gen pabın yop anpakni wiririkban kin mudokdan.

²⁷ Anek yokwini wiririk yom do nak unun gat sanbek sanbek kindat aben.”

²⁸ Israel amin Yesu dakon Gen Bin Tagisi unun do manji imgwit, do Piñkop dakon uwalni dagawit. Yan anek ji Amin Nwaktwari Kabi pañpulugawit. Mani Piñkop da kalıpsıgwan Israel amin iyi dakon mıñat amin kabi egıpnı do kili manjıgıt, ae

babıknı do sigin nandan yomınek but dası galaktan yomısak.

²⁹ Nido Piñkop da amin yan yomisak unun nandak nandakni kulabik dima asak, ae but galak do yo yomisak unun arıpmı dima gwayesak.

³⁰ Amin Nwaktwari Kabi ji kalip Piñkop dakon gen pabın yopgwit. Mani abısok Israel amin Piñkop dakon gen dima guramıkan. Yan do anek ji bupmını abıdawıt.

³¹ Unuden gın abısok Israel amin da Piñkop gen dima guramıkan. Mani ji da bupmını abıdawıt, do Israel amin yo kisi tagı abıdonı.

³² Piñkop da mıñat amin morap kisi bupmını yolik do nandagıt, do yum pındagakwan amin kisi geni kırınıgek dam tebanon egıpgwit.

Piñkop man madep imın kimotnen

³³ Mao! Piñkop dakon anpakni tagisi, ae nandan kokwını, ae nandak nandakni unun wagıl ılarısı. Gen kokwin pi agakni amin da mibili arıpmı dima wısnı kokogı, ae amin da pi agakni arıpmı dima nandan pisogı.

³⁴ Unun do Piñkop gen papiakon gen yan tosok:

“Namin da Amin Tagı dakon butni kagıt?

Ae namin da anpuluganek nandak nandak imgut?”

³⁵ “Namin da mibiltok Piñkop do yo imgut do kobogı do Piñkop da yonı tamoni pañtobil imjak?”

³⁶ Piñkop da iyi yo morap wasagıt, ae unun da yanakwan tamonikon toñ. Ae yo morap da mani anenokgoñ. Dagok dagogı mıñı tilimni tan anan kıkđısak teban. Unun asi.

Kristo nandan gadan iman amin da ni anpak ban ani unun do Pol da yagit

(Kılapmı 12.1-15.13)

12

Nin gıptımnın nan Piñkop do paret an imnen

¹ Yan do, not kabino, nak Pin kop dakon bupmini madepsi unun do nandanek gen tebai yan dayisat. Ji kalugi sigin egek giptimji nan Pin kop do paret an imni. Yan anek telagi egek anpak Pin kop da galak tosok unun ban anek egipni. Ji yan ani kan, Pin kop bamisi gawak imdan.

² Ji miktim amin da tilagon dima egipni. Ji yum kanakwa Pin kop da nandak nandakji pan kaluk aban anpakji kisi kalugisak. Yan ani kan, Pin kop dakon galaktokni tagi nandaba pisokdisak. Anek anpak tagisi gat, ae anpak Pin kop da si galak tosok gat, ae anpak gwaljigi minisi unun tagi nandaba pisokdisak.

Pin kop da pi kokwinik nimisak unun tagisi anen

³ Pin kop da nak do anpak tagisi an naminek pi namgut, do ji kalon kalon yan dayisat. Ji disi do dima nandaba wigisak. Pin kop da nandan gadat damisak unun da arimon anpakji kokwinigek disi do “nin nianen amin?” yan do nandani.

⁴ Nin nandan, giptimnin kaloni mani diwatni morapmi, ae pini kaloni dima an.

⁵ Yan gin, nin minjat aminyo morapmi mani nin Kristokon giptim kaloni agiman. Ae nin kisi giptim kaloni dakon diwatni da ekwaman.

⁶ Pin kop da nandan yawotni do anek but galak do pi nwakwat nwakwat nimgut. Do amin kinda kombi gen yosak do pi imgut kan, nandan gadatni tan imisak unun da arimon kombi gen yosak.

⁷ Amin kinda panmuwukbi panpulugosak do pi imgut kan, tagisi panpulugosak. Ae amin kinda yoyindet pi imgut kan, yoyindet pi an kimotjak.

⁸ Ae amin kinda amin but pan teban ak pi imgut kan, amin but pan teban ak pi unun an kimotjak. Ae amin kinda wadak wadak amin panpulugosak do pi imgut kan, yo morapmi yomjak. Ae amin kinda kila amin pi imgut kan, kila amin pi unun do tapmimni kisi paregek asak. Ae amin kinda amin do bupmi nandanek panpulugok pi imgut kan, kisik kisigon da panpulugosak.

Nin amin do but dasi galak tan yomnen

⁹ Ji amin do but dasi galak tan yomin kimotni, topmon da dima ani. Ji anpak yokwi do nandaba yokwisi asak. Anek anpak tagi ban pabidan kimotni.

¹⁰ Ji disi dakon notji do but dasi galak tan yoman unuden gin Pin kop dakon minjat aminyo do but dasi galak tan yomni. Anek disi do nandaba nian wigisak unun si yapmanek notji do madepsi nandaba wukwan yomin yomin ani.

¹¹ Ji kurak togi mini pisi an kimotni. Butjikon Telagi Wup da kindap da yan sonjek pan tagap aban Amin Tagi dakon pi an kimotni.

¹² Ji nandan teban tanek Amin Tagi da yo tagisi an damjak do jomjom an, do kisik kisik anek egipni. Ae jigi noman tan daba kan, butji yawori tanakwa tebaisi atni. Bisapmi bisapmi bisit an kimotni.

¹³ Pin kop dakon minjat aminyo yo do wadak wadak aba kan panpulugoni. Ae amin kokup nwakwarikon da apba kilani anek panpulugoni.

¹⁴ Amin da yokwi andamni kan, Pin kop da yo tagisi anyomjak do bisit iyini. Panupbal asak do bisit dima iyini.

¹⁵ Ji kisik kisik an amin gat kisik kisik ani, ae kunam takgan amin gat kunam tatni.

¹⁶ Ji kalon kalon but kalonon da egipni. Disi do nandaba dima wigisak. Anek amin pinbi ekwan gat egip do dima kurak toni. Ji man pawigik dima ani.

¹⁷ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Minjat aminyo da dabilon ji anpak tagisi ban gin anakwa dandani.

¹⁸ Ji gat but kalon egip do nandan kan, amin morap kisi gat but kalonon da egip do pi madepsi ani.

¹⁹ Not kabino, amin da yokwi an damni kan, yokwi kobogi dima an yomni. Pin kop da butjap nandan yomjak do bikbik imni. Nido Pin kop gen papiakon Amin Tagi da yan yosok:

“Kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Yo yokwi awit dakon kobogi nak da naga yomdisat.”

20 Do ji kobogɪ dimasi yomni. Pinƙop gen papia da yaŋ yosok:

“Uwalgo jap do aban kaŋ, jap ibi.

Ae pakbi do aban kaŋ, pakbi ibi.

Yaŋ abi kaŋ, aŋpak yokwini do nandaneƙ mayagɪ pakdisak.”

21 Ji yum kaŋakwa yokwi da dima pabiŋ depjak. Aŋpak tagisi baŋ aneƙ yokwi pabiŋ yopni.

13

Nin gapman da yonƙamgwan egipneŋ

1 Amin morap nin gapman dakon pi amin da yonƙamgwan egipneŋ, nido gapman kinda iyi dima noman tagit. Kisi morap Pinƙop da paŋalon agit.

2 Yaŋdo, amin kinda gapman dakon pi amin dakon gen pabiŋ yopmandak kaŋ, uŋun amin Pinƙop da amin manjineƙ pikon yopgut uŋun baŋ kwen wigik aŋ yomisak. Yaŋ ani amin kwen wigik awit dakon kobogɪ do yo yokwisi timitdaŋ.

3 Nandani, gapman dakon pi amin uŋun amin kilegɪ ekwaŋ uŋun paŋpasol ak do dima ekwaŋ. Uŋun amin aŋpak yokwi aŋ uŋun paŋpasol ak do ekwaŋ. Do ji gapman do pasol pasol dima ak do nandaŋ kaŋ, aŋpak tagisi baŋgin aŋakwa gapman da manji pawigisak.

4 Gapman uŋun Pinƙop dakon oman amin. Uŋun ji paŋpulugaŋba tagisi egipni do ekwaŋ. Mani ji yokwi ani kaŋ, sisi pasolni, nido emat agak siba isal dima abidoŋ. Uŋun da amin yokwi aba Pinƙop da japmi nandaneƙ kobogɪ yom do nandisak amin uŋun kobogɪ yom do ekwaŋ.

5 Yaŋdo, nin gapman da kobogɪ yokwi aŋnimdisak uŋun do pasalek geni guramitneŋ. Ae uŋun gin dima, butningwan da suŋ kinda dima aneƙ kilegisi ekwamaŋ yaŋsi nandaneŋ do aneƙ geni guramitneŋ.

6 Mibili yaŋ do ji gapman do takis yomaŋ, nido gapman dakon pi amin uŋun Pinƙop dakon oman amini ekwaŋ, ae uŋun tokogisi pini aŋkimokgoŋ.

7 Aminon goman morap agil uŋun sopbi. Takis mibili mibili yopyopmi uŋun yopni.

Ae kila amin mibili mibili morap do gawak yomineƙ man madep yomni.

Nin amin morap do but dasi galak taŋ yomneŋ

8 Jikon gomanji kinda di taŋ daban. Gomanji kalonji kindagin tagit da tosok uŋun ji da aripmi dima sopsopmi. Goman uŋun amin do but dasi galak taŋ yomni. Nido amin kinda amin do but dasi galak taŋ yomisak uŋun gen teban yol kimokdok.

9 Gen teban da yaŋ yosok:

“Yumabi dima ani.

Amin dima dapba kimotni.

Kabo dima noni.

Ae pindak galaktok dima ani.”

On gen teban gat ae gen teban diwari ton uŋun gen teban kalonji kinda dagin kisi timikdak. Gen teban uŋun yaŋ:

“Gaga do but dasi niaŋ galak tosok, uŋudeŋ gin amin do but dasi galak taŋ yobi.”

10 Amin kinda amin do but dasi galak taŋ yomisak uŋun amin amin do aŋpak yokwi dima anyomisak. Yaŋdo, amin kinda amin do but dasi galak taŋ yomisak uŋun gen teban yol kimokdok.

Nin aŋpak kilegisi baŋ aneŋ

11 Ji yaŋ aneƙ egipni, nido on bisap ekwamaŋ uŋun disi nandaŋ. Abisok uŋun dipminon da pidot pidot bisap, nido Pinƙop da nin abiŋ timitdisak dakon bisap kili uŋun kwaŋ tosok. Kalip Yesu nandaŋ gadaŋ ingumaŋ bisapmon uŋun bisap dubagikon tagit, mani abisok kili kapmat tosok.

12 Pilin kili uŋunjok mudokdisak, aŋakwan wisa yo kisi kili uŋunjok dagokdisak. Yaŋdo, nin pilin tuk dakon aŋpak yokwi morap yopmaneƙ tentenji dakon yo baŋ pasik yaŋ paŋeŋ.

13 Nin amin da gildaron akwaŋ uŋudeŋ aŋpak kilegisi baŋ aneƙ egipneŋ. Nin jap pakbiyo madep aneƙ pakbi teban nanek but upbal aneƙ dima egipneŋ. Ae yumabi aŋpak mibili mibili gat, ae aŋpak inani mibili mibili gat dima aneŋ. Ae gen emat gat, ae pindak galaktok gat dima aneŋ.

12:20: YT 25.21-22; Mt 5.44 13:1: YT 8.15; Tit 3.1 13:3: 1Pi 2.13-14 13:6: Mt 22.21 13:8: Mt 22.39-40; Jem 2.8 13:9: TP 20.13-15,17; GT 5.17-19,21 13:10: 1Ko 13.4-7 13:11: Ep 5.14; 1Tes 5.6-7 13:12: 1Jn 2.8 13:13: Lk 21.34; Ep 5.18 13:14: Ep 5.11

¹⁴ Ji Amin Tagi Yesu Kristo imal nan yan pani. Ae but kalip dakon galaktok yol do nandak nandak dima ani.

14

Nin amin dakon anpak kokwin dima anej

¹ Amin kinda nandan gadat asak, mani nandan gadatni dima teban tagit kan, unuden amin kokwin dima anek but dasi abidoni. Mani unun gat anpak diwari agagi bo dima agagi unun do ji gen emat dima ani.

² Amin kinda unun nandan gadatni tebai, do jap morap kisi tagi nosok. Mani amin kinda unun nandan gadatni tebai dima, do bit kilapyo dima nosok.

³ Do jap morap kisi tagi nosok amin unun bit kilapyo dima nosok amin do nandaba yokwi tok dima asak. Ae bit kilapyo dima nosok amin da jap morap kisi nosok amin do yokwi asak yan dima nandisak. Nido Pin kop da unun aminyo kisi kili abidagit.

⁴ Gak namin da amin kinda dakon oman amini dakon anpakni kokwin asal? Pi tagi asak bo ae yokwi asak, unun amin tagini dagin yogogi. Mani unun tebai tagi atjak, nido Amin Tagini da iyi anteban anjakwan tebaisi atjak.

⁵ Amin kinda gildat kinda do unun gildat telagisi yan nandane unun gildat da gildat diwari yapmandak yan nandisak. Ae amin kinda da gildat morap kisi arip gin yan nandisak. Amin kalon kalon unun butnikon da ni nandak nandak nan abidosok unun tebai abidane unun atjak.

⁶ Amin kinda gildat kinda nan tilak anek unun gildaron Pin kop gawak imisak kan, unun Amin Tagi do nandane unun asak. Ae jap morap kisi nosok amin, unun Amin Tagi do nandane unun nosok, nido Pin kop ya yan iyine nosok. Ae bit kilapyo dima nosok amin, unun Amin Tagi do nandane unun Pin kop ya yan iyine nosok.

⁷ Nandani. Ninon amin kinda iyi dogin dima egisak, ae kimot ak do iyi dogin dima kimokdok.

⁸ Nin kalugi ekwaman kan, Amin Tagi man madep im do ekwaman. Ae nin kimotne kan, Amin Tagi man madep im

do kimotdaman. Do kalugi egipne unun bo kimotne unun, nin Amin Tagi dakon gin.

⁹ Kristo unun amin kimakbi ae kalugi ekwan unun kisi dakon Amin Tagini egip do anek kimagit da ae pidagit.

¹⁰ Do gak nido notgo dakon anpak kokwin asal? Ae nido nandaba yokwi tok an imisal? Nandani. Nin kisi morap Pin kop da gen pikon atdaman.

¹¹ Unun do Pin kop gen papia da yan yosok:

“Nak Amin Tagi da bamisasi yosot, amin kisi morap da njakbe unun anmandan.

Anek kisi morap da nak do Pin kop bamisi yan yokdan.”

¹² Do nin kisi kalon kalon anpak morap agiman dakon mibili Pin kop iyikdaman.

Nin notnin yokwikon moni do pi dima anej

¹³ Yando, nin notnin dakon anpak kokwin dima an an anej. Nin nandak nandak tagisi ban panek notnin kinda yokwikon mosak dakon pi dimasi anej.

¹⁴ Amin Tagi Yesu da nandak nandakno aban pisanakwan yansi nandako pisosok, jap kinda nono Pin kop da nandaban yokwi tosok unun dima tosok. Mani amin kinda jap kinda dima noknogi yan nandisak kan, dimasi nosok, nido jap unun do iyi dima noknogi yan nandisak.

¹⁵ Notgo da jap kinda dima noknogi yan nandisak, unun gak da nanek butni anupbal asal kan, gak notgo do but dasi dima galak tan imisal. Kristo unun notgo do kimagit, do japmon da butni dima anupbal abi.

¹⁶ Gak anpak kinda do tagisi agagi yan nandisak kan, kan kimokgi. Unun anpak do anek notgo anupbal abi amin da anpak unun do anpak yokwi yan di yanban.

¹⁷ Nandani, Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun jap pakbiyokon dima tosok. Amin Kila Agakni unun anpak kilegi, ae but yawot, ae Telagi Wup da kisik kisik panalon annimisak unudon tosok.

¹⁸ Amin kinda unun anpak yolek Kristo dakon pi asak, unun Pin kop da kanban tagisi anjakwan amin da nandaba wukwan imdan.

¹⁹ Yanjo, nin anpak but kalon panalon asak, ae anpak notnin tagi panjeban agagi unun ban yolek an kimotnenj.

²⁰ Jap dogin anek Pinjkop da aminon pi tagisi asak unun dima anupbal ani. Jap morap kisi noknogi gin, mani gak da jap kinda nanaki unun do anek notgo dakon nandan gadatni wital kisak kan, gak yokwi asal.

²¹ Gak bit kilapyo bo wain noki, bo ae yo diwari gat anapbo notno mosak yan nandisal kan, unun anpak dima abi.

²² Nandan gadat anek unun yo morap do nian nandisal unun Pinjkop gat jil dakon yo. Amin kinda yo kinda do tagisi nandanek burikon da nak yokwi dima asat yan nandisak amin kisik kisik tagi asak.

²³ Mani amin kinda but bamot anek jap kinda nosak kan, unun gulusun asak, nido nandan gadaron da dima nosok. Nandan gadatninon da anpak morap amin da dima agagi yan nandanek aman, unun yokwi aman.

15

Nin Kristo yol kimotnenj

¹ Nandan gadatnin tebai amin nin da nandan gadatni dima teban tanbi amin panpulugonenj. Nin nin do gin nandanek kisik kisik pak do dima nandanenj.

² Nin notnin panpulugono kisik kisik panek nandan gadatni teban toni do pi anenj.

³ Nido Kristo yo kisi iyi kisik kisik pak do dima nandagit. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Pinjkop, gak do yanba yokwi tok awit unun gen da nak yo kisi abidosok.”

⁴ Gen morap kalip Pinjkop gen papiakon mandabi unun da nin niyindetjak do mandawit. Gen unun da butnin panjeban anakwan tebaisi agek Pinjkop da abin timitjak unun do jomjom anek egipnenj.

⁵ Pinjkop da nin dima alek tonen do tapmim nimek butnin panjeban asak. Unun da ji panpuluganban Yesu Kristo yol kimagek but kalonji egipni dosi nandisat.

⁶ Anek ji Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni unun but kalon ae gen kalonon da mani anjisini do nandanek bisit asat.

Kristo da Juda amin gat ae Amin Nwaktwari Kabi gat kisi panpulugagit

⁷ Kristo da but dasi nandanek ji timikgit, do jiyo yan gin notji but dasi timik timik ani. Yan anek Pinjkop man madep imni.

⁸ Ji yan ani, nido nak yan dayisat, Kristo unun Juda amin dakon oman amini dagagit. Anek Pinjkop unun gen bami yogok amin yan yolik do anek babikni do yan teban tok an yomgut unun aripmisi agit.

⁹ Yan anek Amin Nwaktwari Kabi da Pinjkop dakon bupmini do nandanek mani anjisini do nandagit. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Yanjo, nak Amin Nwaktwari Kabikon mango yan anjisikenj.

Anek gak dakon man awigik do kap yokenj.”

¹⁰ Ae Pinjkop gen kinda da yan yosok:

“Amin Nwaktwari Kabi ji Pinjkop dakon amin kabi gat but galaksi nandanek kisik kisik ani.”

¹¹ Ae timi kindakon yan yosok:

“Amin Nwaktwari Kabi ji Amin Tagi anjisini.

Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan ji mani anjisini.”

¹² Ae Aisaia yo kisi da yan yagit:

“Jesi da kabikon da gugik kinda wikdisak.

Unun da minjat aminyo miktimi miktimi ekwan kilani akdisak.

Amin Nwaktwari Kabi da unun amin da panpulugosak do nandan teban tanek jomjom anek egipdanj.”

¹³ Yo tagisi timitnenj do jomjom aman unun Pinjkop da unun nim do yan teban tok agit. Egip egipji unudon tosok yansi nandan iminakwa unun da kisik kisik ae but yawot daban butjikon tugosak, ae Telagi Wup da tapmimon yo tagisi dam do yan teban tok agit unun timitdaman yansi nandani dosi nandisat.

Pol da iyi pi agit unun do yagit, ae Rom amin do gildatni tagi yomgut

(Kilapmi 15.14-16.27)

Pol da iyi pi agit do but galaksi nandagit

14 Not kabino, ji bisapmi bisapmi anpak tagisi banjin an yansi nandan damisat. Ae nandak nandak aripmi timikgwit, do notji yoyindet tagi an an ani.

15 Mani nak butji pabo pisanakwa gen diwari aesi nandani do gen diwari tebaisi ban mandan damisat. Nido Pin kop da nandan yawok naminek

16 nak Yesu Kristo dakon pi amini egek Amin Nwakwari Kabikon pi aben do nak manjigit. Nak unun pi anek Pin kop dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok anek mukwa sogok amin kinda da yan egisat. Egek nak Amin Nwakwari Kabi ban Pin kop da paret si galak tosok yombem kinda nan Pin kop do imisat. Iminapbo Telagi Wup da pan telak asak.

17 Yan do, nak Yesu Kristokon gadako Pin kop dakon pi agimak unun do but galaksi nandisat.

18 Nak yo kinda do dima yokdisat. Kristo da tapmim naminakwan Amin Nwakwari Kabikon pi anapbo but tobil anek Pin kop gen guramikgwit unun dogin yoken. Nak gen yagim ae pi agim,

19 ae Telagi Wup da tapmimon wasok tapmimi ton mibili mibili agim. Yan anapbo pindagek but tobil awit. Nak Jerusalem da wasanek Kristo dakon Gen Bin Tagisi dakon gen morap yan tenjenanapbo Ilirikum Provinskon kigit.

20 Nak Kristo dakon man dima nandan amin kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenok aben dosi nandagim da nandan egisat. Nak amin da gwak kili mawiron yut ak do dima galak tosot.

21 Pin kop gen papia da yosok unuden ak-dosi nandisat. Unun yan yosok:

“Amin gen bini dima yoyiwit amin da unun kokdan, ae gen bini dima nandawit amin da nandan pisokdan.”

22 Pi unun da bisap morapmi nak abisnakwan ji abin dandaken dakon bisap mini.

Pol da Rom amin pindagek Spen kik do nandagit

23 Mani idon amin da Kristo dakon gen bin kili nandawit, do nak idon pino mini, ae bilak morapmi nak ji dandak do si nandagim da nandisat.

24 Yan do, nak Spen miktimon kiken bisapmon obin ji dandane don kiken dosi nandisat. Nak ji gat bisap pisipmisok egipnen unun da kisik kisik naminakwan unun da kwenon anpuluganba Spen kiken do galak tosot.

25 Mani abisok nak Jerusalem kinek telagi panmuwukbi kabi panpulugoken.

26 Panmuwukbi Masadonia ae Akaia provins bamoron ekwan unun da Jerusalem telagi panmuwukbi kabikon wadak wadak amin ekwan unun panpulugok do tagisi nandane mone panmuwukgwit.

27 Unun ak do tagisi nandawit, nido go-mani Juda aminon tosok unun sopsopmi. Juda amin da Amin Nwakwari Kabikon Pin kop dakon yo tagisi anabin yomgwit, do Amin Nwakwari Kabi da Juda amin do giptim dakon yo tagisi di panpulugoni kan tagisi.

28 Nak Jerusalem amin do mone yomyom pi abo daganakwan Spen kik do obinek ji dandaken.

29 Ae nak nandisat, jikon opben bisapmon Kristo dakon gisamni nagon madepsi tungan naban unun da ji tagisi panpulugokdisak.

30 Not kabi, Amin Tagi Yesu Kristo do nandane, ae Telagi Wup da amin do but dasi galak tan yomyom anpak panalon asak, unun do kisi nandane nagon sanbenba Pin kop do bisit an kimotnensi.

31 Bisit aba Judia miktimon nandan gadat dima an amin da nak dima abidoni. Ae bisit aba telagi panmuwukbi Jerusalem ekwan unun da nak da panpulugok do pi asat unun do galagisi nandani.

³² Yan kaj Pinjkop da galak tosagon nak kisik kisigon da jikon opbo kisin da tapmim panerj.

³³ Pinjkop dakon but yawotni ji kisikon tosak do bisit asat. Uņun asi.

16

Pol da miņat amin morapmi do gildatni tagi yomgut

¹ Nak nandan gadat miņat saminin Pibi dakon mibili do dayikdisat. Uņun miņat tagisi kinda, paņmuwukbi Senkria kokupmon ekwanj uņun dakon oman miņatni egisak.

² Uņun da miņat aminyo morapmi gat ae nak gat kisi paņpulugagit, ae uņun Amin Tagi dakon miņat kinda, do but dasi abidoni. Uņun anpak da telagi paņmuwukbi dakon anpaksi asak. Ae yo nido wadak wadak asak uņun anpulugoni.

³ Gildatno tagi Prisila gat Akwila gat do yomni. Uņun pi isalno Yesu Kristo dakon pi kalonji amanj.

⁴ Uņun nak kutnok do anek pali kimakgimal. Do nak gin dima, Amin Nwakjwari Kabi dakon paņmuwukbi morap kisi da uņun bamot do but galak nandanek ya yan yomanj.

⁵ Gildatno tagi paņmuwukbi uņun bamot da yutnon muwukganj uņun do yomni.

Gildatno tagi notnosi Epenetus do imni. Uņun da mibiltok Esia Provinskon Kristo do nandan gadan imgut.

⁶ Gildatno tagi Maria do imni. Uņun da ji paņpulugok do pi madepsi morapmi agit.

⁷ Gildatno tagi Andronikus gat ae Junias gat do yomni. Uņun bamot nak dakon diwatno, nak gat kisi dam tebanon egipgumanj. Uņun yabekbi kabikon man madepni toņ. Uņun da mibiltok Kristo nandan gadan imgumal, anakwal nak don nandan gadat agim.

⁸ Gildatno tagi Ampliatu do imni. Uņun Amin Tagi dakon amin kinda, do nak but dasi galak tan imisat.

⁹ Gildatno tagi Ubanus do imni. Uņun pi isalno Kristo dakon pi kalonji amak. Ae notnosi Stakis kisi do gildatno tagi imni.

¹⁰ Gildatno tagi Apeles do imni. Uņun Kristo yolyol aminsi kinda yan kawit.

Gildatno tagi Aristobulus da yutnon ekwanj amin do yomni.

¹¹ Gildatno tagi Erodion do imni. Uņun nak dakon diwatno kinda.

Gildatno tagi Nasisus dakon diwatni Amin Tagi da kabikon ekwanj uņun do yomni.

¹² Gildatno tagi Tipina gat ae Tiposa gat do yomni. Uņun miņat bamot Amin Tagi dakon pi madepsi amal.

Gildatno tagi notnosi Pesis do imni. Uņun miņatyo kisi da Amin Tagi dakon pi madepsi agit.

¹³ Gildatno tagi Rupas do imni. Uņun Amin Tagi yol kimokdok. Ae gildatno tagi menji do kisi imni. Uņun nak dakon menjo kisi egipgut.

¹⁴ Gildatno tagi Asinkritus, ae Pegon, ae Emes, ae Patobas, ae Emas gat, ae nandan gadat amin diwari uņun gat ekwanj uņun do yomni.

¹⁵ Gildatno tagi Pilologus gat, Julia gat, ae Nerus gat sami gat, ae Olimpas gat ae telagi paņmuwukbi morap uņun gat ekwanj uņun do yomni.

¹⁶ Ji paņmuwukbi diwari do but dasi galak tan yomanj yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristo dakon paņmuwukbi morap da gildatni tagi yipba jikon obisak.

Amin diwari da paņmuwukbi tuwil do pi anj

¹⁷ Not kabi, amin diwari da ji da gen abidawit uņun abinj yipmanek jikon pidok pidok ae jigijo paņalon anj. Uņun amin do kaj kimotni do tebaisi dayisat. Ji uņun da dubagikon egipni.

¹⁸ Uņun amin Amin Taginin Kristo dakon pi banj dima anj. Uņun giptim dakon galaktok banjin yolganj. Uņun nandan kokwini mini amin paņgalak aba gen toptopmi do nandan gadat anj.

¹⁹ Ji Pinjkop dakon gen guramik kimokgonj dakon geni amin kisi da kili nandawit, do nak ji do but galaksi nandisat. Mani nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin

timigek anpak yokwi dakon nandak nandak jikon kinda dima tosak do nandisat.

²⁰ Kili ununjak Pinjok but yawot nimisak unun da Sunduk kandap gibaninon yipban bamono suligikdisak.

Amin Taginin Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

Amin diwarida gildatni tagi Rom amin do yopgwit

²¹ Pi isalno Timoti da gildatni tagi damisak. Ae nak dakon diwatno Lusias, ae Jeson, ae Sosipata ununyo kisi da gildatni tagi daman.

²² Nak Tetius, Pol dakon gen abidanek papia on mandisat. Amin Tagi da manon gildat tagi yan dayisat.

²³⁻²⁴ Gaius da gildatni tagi damisak. Unun da nak gat ae panmuwukbi morap gat kisi yutnikon kilanin tagisi asak.

Erastas unun kokup pap dakon monej kila amini, ae notnin Kwatas da gildatni tagi ji do damamal.

Nin Pinjok dakon man anjksinj kimotnej

²⁵ Pinjok da nak da Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi dayisat unun gen nan ji dakon nandan gadatji tagi panjeban asak. Gen Bin Tagisi unun kalipsigwan pasili tan an an opgut.

²⁶ Mani abisok Pinjok da nomansi panjentej asak. Kalipsigwan Pinjok egip egip teban egisak unun da kombi amin yoyinban geni mandawit. Nin minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unun da nandan gadan iminek geni guramitni do anek unun gen ban dayaman.

²⁷ Unun Pinjok kalon gin nandan kokwini tagisi. Yesu Kristo obakon da nin do yo tagisi agit, unun do nandanek nin Pinjok dakon man toktogisi anjksinj kimotnej! Unun asi.

Pol da Korin Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Pol da bisapmon Korin unun kokup pap madep kinda Akaia provinskon Grik da miktimon tagit. Pol iyi Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi mibiltoksi Korin unudon yan tentenagit. Anek panmuwukbi wasok wasoksi panalon agit. (Yabekbi 19.1-17 unudon do koki.) Mani yopman degek kokup njakwarikon kin pi agit bisapmon panmuwukbi Korin egipgwit unudon jigi noman tan yomgwit. Aba Pol da nandak nandak yoban jigi unun panmilip ani yan do papia diwari Pol do mandan imgwit. Do Pol iyi Epesas kokupmon egek jigini unun panmilip ani do nandak nandak kilegi yominek papia on mandagit.

Pol da Korin panmuwukbi dakon nandan gadatni yawotni yan do nandaba kik madepsi agit. Ae anpakni tagisi unun tasik tosak do nandaba kik agit. Pol da minat eyo kili abi da anpak kilegi ani unun do yagit, ae minat aminyo Telagi Wup yipman degek jigi pawit unun do yosok. Ae Pin kop gawak imim dakon silip anpak tagisikon da ani, ae Telagi Wup da but galak dakon yo mibili mibili panmuwukbi do yomisak unun do yosok. Ae amin kimakbi kimoron da pidokdan unun do kisi yosok.

Unun yo morap da Korin amin jigi yomgut, do Pol da Pin kop dakon galaktok kan nandanyo ani do panpuluganek gen tagisi ban mandan yomgut. Gen kinda mandagit unun kilapmi 13, panmuwukbi da unun do tagisi nandan. Unudon Pol da amin do but dasi galaktan yomyom anpak unun do yosok. Ae yo madepsi kinda Pin kop da minat aminyo do but galak do yomisak unun butdasi galak tan yomyom anpak unun do yosok.

*Yesu yolyol amin gen emat anek iyi dakon man dima pawigini
(Kilapmi 1-4)*

¹ Nak Pol Yesu Kristo dakon yabekbini. Pin kop da iyi da galak togon yabekbi pi namgut. Nak gat ae notnin Sostenes gat

² nit da papia on panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan ji do mandamak. Yesu Kristo da iyi ji pan telak anek iyi do manjigit. Ji gat ae amin morap kokup morap kisikon Amin Taginin Yesu dakon man anenagek bisit an iman amin kisi manjigit. Unun nin ae ununyo kisi dakon Amin Taginin.

³ Pin kop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji pan yawot aban yawori tosak do bisit asat.

Pol da Pin kop ya yan iyigit

⁴ Pin kop da Yesu Kristo obakon da nandan yawok daminek yo tagisi an damgut, do bisapmi bisapmi ji do nandanek Pin kopno ya yansi iyisat.

⁵ Nido Yesu obakon yo tagisi morapmi timikgwit. Panpuluganban gen yogokji unun tagisi, ae nandak nandak morapmi damgut.

⁶ Unun da nak da Kristo dakon mibili dayigim unun ji da nandanek yol kimakgwit yan nolisak.

⁷ Do ji abisok Amin Taginin Yesu Kristo altan tentenokdisak unun do jomjom anek Telagi Wup dakon but galak dakon yo do wadak wadak dima an.

⁸ Amin Taginin Yesu Kristo da ji pan teban anakwan wigi mibi gildaron wigisak, anakwan Amin Taginin tobil apjak gildaron amin kinda da ji sun kinda awit yan aripmi dima yoni.

⁹ Pin kop da yo morap ak do yagit unun aripmisi akdisak. Pin kop da ji Monji Amin Taginin Yesu Kristo gat egip egipnikon kalonji egipni do yan damgut.

Panmuwukbi wasen kiwit

¹⁰ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi dayinek yan yosot, ji pidok pidok yipmanek but kalon ani. But ae nandak nandakyo kalonji gin tanakwa kabi kalonji egipni.

¹¹ Not kabi, Kloj da kabikon amin di da ji da binapmon pidok pidok tanakwan ekwan yan nayiwit.

¹² Nak mibili yanon da yosot, jikon da di da yan yon, “Nak Pol yoldat”, ae diwari da “Nak Apolos yoldat”, ae diwari da “Nak Pita yoldat”, ae diwari da “Nak Kristo yoldat” yan yon.

¹³ Ujun Kristo da wasenki morapmi agit? Bo nak Pol ji do anek tilak kindapmon kimakgim? Bo ji telagi pakbi Pol da manon da sowit?

¹⁴ Nak ji da binapmon Krispus gat Gaius gat banjin telagi pakbi son yomgum. Amin di gat dima son yomgum. Ujun do nak Pinjkop ya yan iyisat.

¹⁵ Do amin kindi da “Nak Pol da manon telagi pakbi sogim” yan aripmi dima yogogi.

¹⁶ (Asi, nak amin kabi di gat kisi telagi pakbi son yomgum. Ujun Stepanas da yutnon egipgwit amin ban son yomgum. Ae amin diwari gat son yomgum bo dima, ujun nak dima nandisat.)

¹⁷ Kristo da nak amin telagi pakbi son yoben do dima yabekgit. Gen Bin Tagisi yan tenjenoken do yabekgit. Ae amin da miktim dakon nandan kokwin tagisikon da gen yon unuden dima yosot. Yan asat yan Kristo dakon tilak kindapni yipbo tapmimi mini di aban.

Kristo ujun Pinjkop dakon tapmim

¹⁸ Amin pasildan ujun da tilak kindap dakon gen ujun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kindi yan yon. Mani minjat aminyo nin Pinjkop da yokwikon ban timikgit amin nin da tilak kindap ujun Pinjkop dakon tapmim yansi nandaman.

¹⁹ Pinjkop da papiakon yan mandabi: “Nak da nandan kokwini kilegisi tan yoman amin dakon nandan kokwini kilegi pantasik akdisat.

Ae nandak nandakni ton amin dakon nandak nandakni wiririkgo pasil mudokdan.”

²⁰ Do nin abisok on miktim dakon nandan kokwini tagisi amin dakon nandan kokwini tagisi do niansi yonen? Ae Moses dakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin do niansi yonen? Ae on miktim dakon gen yogok amin tagisi do niansi

yonen? Pinjkop da on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap panupbal aban nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gin an mudawit.

²¹ Nido Pinjkop nandan kokwini tagisikon da amin da iyi da nandak nandagon da Pinjkop nandan imni do dima galak tagit. Nin da tilak kindap do yan tenjenapano amin da ujun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan yon, mani amin da ujun gen nandane nandan gadan iminakwa Pinjkop da ujun kosiron da yokwikon ban timit do nandagit.

²² Juda amin wasok tapmimi ton pindagek gen ujun bami yan nandan. Anakwa Amin Nwakwari Kabi da nandan kokwin tagisi pindat do nandan.

²³ Mani nin Kristo tilak kindapmon anakba kimakgit dakon geni dayin tenjenoman. Anapano Juda amin da gen ujun do nin da dima galak tanek abidogi gen kindi nan yon yan nandan. Ae Amin Nwakwari Kabi da gen ujun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kindi yan nandan.

²⁴ Mani Pinjkop da yan ilikgit minjat aminyo Amin Nwakwari Kabi bo ae Juda amin nin, nin nandaman, Kristo ujun Pinjkop dakon tapmim ae nandan kokwini tagisi.

²⁵ Miktim amin da Pinjkop dakon nandak nandakni diwari ujun tagi dima yan nandan. Mani ujun nandak nandak da amin dakon nandan kokwini tagisi yapman mudosok. Ae Pinjkop dakon anpak diwari da Pinjkop ujun tapmimni mini yan nolisak yan nandan. Mani ujun anpakni ujun tapmimni madepsi, amin dakon tapmim yapman mudosok.

²⁶ Not kabi, Pinjkop da yan daban Yesu yolyol amin dagawit bisap do nandani. Jikon da morapmi miktim amin da dabilon nandan kokwini tagisi mini da egipgwit. Ae jikon morapmi tapmimji mini da egipgwit. Ae jikon da morapmi amin man bini ton da kabikon nani dima.

²⁷ Mani Pinjkop da amin manjigit ujun miktim amin da dabilon nandan kokwini

tagi dima amin yan pindakgwit amin ban manjigit. Yan anek miktim dakon nandan kokwini tagi amin panmayak agit. Ae Pin kop da amin manjigit unun miktim amin da dabilon tapmimni mini yan pindakgwit unun ban manjigit. Yan anek miktim dakon amin tapmimni ton panmayak agit.

²⁸ Pin kop amin timit do on miktimon mani mini ae amin diwari da pindakba yo isalisi an unun ban timikgit. Nido amin man madepni ton gat ae tapmimni ton gat pabin yopban yo isali ani do nandagit.

²⁹ Pin kop da dabilon amin kinda da iyi dakon man aripmi dima awigisak yan do yan agit.

³⁰ Pin kop da iyi ji Yesu Kristo gat depgut da ekwan. Anek Kristo yipgut da nin dakon nandan kokwin tagisi dakon mibilisi egi nimisak. Ae Kristo obakon Pin kop da nin panmilip aban minjat aminyo kilegisi ae telagisi aman. Ae Kristo da pi agit dogin anek Pin kop da nin yuman nagit, do yokwi da sanbenek kilanin dima asak.

³¹ Pin kop da nin do yansi agit, do Pin kop gen papia da yosok unun da aripmon anen. Yan yosok:

“Amin kinda yo kinda do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

2

Pol da Korin amin dakon nandan gadat do yagit

¹ Not kabi, nak jikon obinjek Pin kop dakon geni pasili dayin tetenagam bisapmon, nandan kokwini tagisi amin da gen madep mibili mibili yon unuden dima yagam.

² Nido ji gat egipguman bisapmon yo nwanjwari di do nandak nandak dimasi agim. Yesu Kristo, ae tilak kindapmon kimot agit unun dogin nandagam.

³ Nak ji gat egipguman bisapmon tapmimno mini. Nak pasalek madepsi nimmimikgam.

⁴ Nak gen yagam gat ae Gen Bin Tagisi yan tetenagam unun nandan kokwini tagisi amin da yon unuden nandak nandak madepno da ji dakon nandak nandak kulabik tagi asak yanon da dima yagam.

Unun dimasi. Nak Telagi Wup dakon tapmim nan ji doligim.

⁵ Yan agim nido ji da amin dakon nandan kokwini tagisi do nandan gadani do dima galak tagim. Pin kop dakon tapmim do nandan gadan imni do nandagam.

Telagi Wup da nandan kokwin tagisi nimisak

⁶ Mani Pin kop dakon anpagon kili tagan teban tawit aminon nandan kokwin tagisi unudon yan tetenoman. Unun nandan kokwin tagisi unun miktim amin dakon nandan kokwin tagisi yombem dima. Ae on miktim dakon kila amin si pasildan unun dakon nandan kokwin tagisi yombem dima.

⁷ Nin Pin kop dakon nandan kokwini tagisi ban yan tetenok aman. Pin kop yo morap dima wasagit bisapmon nandan kokwini tagisikon da Kwen Kokup iyi gat tilimnikon egipnen do kosit kili yipgut. Mani unun kosit dakon geni pasili tagit.

⁸ Anjakwan on miktim dakon kila amin kinda da dima nandan pisagit. Nandan pisawit tam, Kwen Kokup Amin Taginin tilimni tagisi unun tilak kindapmon aripmi dima anjakbam.

⁹ Mani, Pin kop da papiakon gen unun do yan yosok:

“Yo kalip dabil da dima pindakgwit, ae miragon da dima nandawit, ae nandak nandagon dima noman tanbi, unun Pin kop but dasi galak tan iman amin do panroman agit.”

¹⁰ Unun dakon geni pasili tawit, mani iyi dakon Wupni da nin do panalon an nimgut. Telagi Wup da yo morap kisi pakyanji pindak mudosok, ae Pin kop dakon nandak nandakni pasili kisi pindakdak.

¹¹ Amin kinda da amin notni dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Amin unun dakon wupni butnigwan yikdak unun dagin pindakdak. Yan gin, amin kinda da Pin kop dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Pin kop iyi dakon Wupni da iyi gin kan nandan yo asak.

12 Nin on miſtim dakon nandak nandak ban dima timikgiman. Nin Pinſkop da but-galak do yo morap nimisak unun nandan pisonen do Wup Pinſkopmon da apgut unun nan abidagiman.

13 Nin unun but galak dakon yo do yan tenſenok aman. Mani genin amin nandan kokwini tagisikon da dima yoman, Telagi Wup da iyi niyin dekban unun ban yoman. Telagi Wupni ton amin do Telagi Wup dakon gen yoyin tenſenoman.

14 Mani Telagi Wupni mini amin Pinſkop dakon Wupni da yo nimisak unun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan nandan, ae aripmi dima nandan pisoni, nido Telagi Wupni ton amin dagan unun yo kokwinigek pakyaſi pindak nandanyo an.

15 Telagi Wupni ton amin da yo morap kisi kokwinik pindakgan. Mani amin diwari da Telagi Wupni ton amin dakon anpak kokwin aripmi dima ani.

16 Pinſkop da papiakon gen yan tosok:

“Namin da Amin Tagi dakon nandak nandak pindak nandanyo asak do Amin Tagi tagi iyin detjak?”

Mani Kristo dakon nandak nandak ninon tosok.

3

Paſmuwukbi dakon pi amin unun Pinſkop dakon pi amini

1 Not kabi, nak kalip ji gat egipguman bisapmon gen dayigim unun Telagi Wup yolgan amin yoyisat unun da aripmon dima dayigim. Amin but kalip anpak anakwa yoyisat unun da tilagon dayigim. Unun bisapmon ji Kristo da anpagon amin monin da tilagon egipgwit.

2 Nak mum dabo nawit. Jap tebai ban dima damgum, nido ji jap tebai timit do dima tagap tawit. Abisok yo kisi jap tebai timit do dima tagap ton,

3 nido ji but kalip dakon anpak sigin yolgan. Asi, notji do nandaba yokwi tok anek gen emat agak unun jikon sigin tosok. Ji unun anpak an unun but kalip dakon anpak ban an. Ji on miſtim dakon anpak gin an.

4 Kinda da yan yosok, “Nak Pol yoldat” ae kinda da “Nak Apolos yoldat” yan yosok. Unun anpak anek miſtim amin da yan ekwan.

5 Ji pakyaſi nandani. Apolos unun namin? Ae nak Pol unun namin? Nit pi amin gin. Amin Tagi da nit do pi nwanawat nwanawat nimgut. Aban nit pi unun ando ji Kristo nandan gadan imgwit.

6 Nak jap yet kwaokgim. Anapbo Apolos da pakbi yomgut. Mani Pinſkop da jap bami panalon agit.

7 Do jap yet kwaokgit amin mani mini, ae pakbi yomgut amin kisi mani mini. Pinſkop da iyi jap bami panalon asak, do unun kalongin mani ton.

8 Jap yet kwaokdak amin gat ae pakbi yomisak amin gat unun kisi bamot Pinſkop dakon pi nan gin amal. Do kisi bamot pi agimal da aripmon tomni timik timik akdamal.

9 Nit Pinſkop gat pi kalonin aman. Ae ji Pinſkop dakon pigagani. Ji Pinſkop dakon yutni.

Paſmuwukbi dakon pi amin unun kisi kildayombem

10 Pinſkop da nandan yawotni do anek nak kisi kilda nandak nandakni tagisi yombem kinda nan manjigit. Aban yut ak do gwak magim. Anapbo amin diwari da yut unun gwak magimon witjan. Mani minat aminyo morap kalon kalon yut unun an unun pakyaſi kan kimagek witjini.

11 Amin kinda da gwak nwanawari kinda dimasi mosak. Yesu Kristo kalon nan gin Pinſkop da gwak teban kili magit.

12 Amin da unun gwak da kwenon yut witjini bisapmon diwari da gol ban akdan, ae diwari da silwa ban, ae diwari da tip tomni wukwisi ban, ae diwari da kindap ban, ae diwari da gurik ban, ae diwari da wit dakon obi ban akdan.

13 Don Pinſkop da minat aminyo gen pikon yop do bisap yipguron amin da pi morap awit dakon mibili tenſenokdisak. Unun bisap kindap da yan noman tanek amin morap kalon kalon pi tagi awit bo dima yan do ankilik kokdisak.

14 Amin kindsa unjun gwak kwenon yut agit, unjun dima sosak kan, pi amin unjun tomni tagisi timitdisak.

15 Mani pi amin kindsa dakon yut wagil son mudosak kan, unjun amin pi agit dakon tomni pasil imdisak. Pi amin iyi yokwi da kisiron da pulugan kikdisak, mani unjun amin kindapmon nan abidoman yombem da egipjak.

Ji Pinjkop dakon yut

16 Ji Pinjkop dakon telagi yutni, ae Pinjkop dakon Wupni jikon egisak. Unjun dima nandan, ma?

17 Amin kindsa Pinjkop dakon telagi yut antasik asak kan, Pinjkop da unjun amin antasik akdisak. Nido, Pinjkop dakon telagi yut unjun telagisi. Telagi yut unjun ji.

Nin amin dakon man dima pawiginen

18 Ji disa ban di panjwalbam. Amin kindsa ji da binapmon miktim dakon yo morap kisi nandan mudosot yan nandanek "Nak nandan kokwino tagisi" yan yosak kan, unjun amin on miktim dakon nandan kokwini tagisi unjun si yopmanek nandan kokwini tagisi amin tagi dagosak.

19 Nido, on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap unjun Pinjkop da pindakban nandan kokwin tagi dima an. Pinjkop da papiakon unjun do yan yosok:

"Amin iyi do nak nandan kokwino tagisi yan nandan amin unjun Pinjkop da iyi pat yopmanjanon yopban yokwalba timikdak."

20 Ae Pinjkop dakon papia da yan yo kisi yosok:

"Pinjkop da nandan kokwini tagisi amin dakon nandak nandakni kisi pindak mudosok.

Ae yo morap ak do nandan unjun aripmi dima aba noman tokdan yan nandisak."

21 Do ji amin dakon man paukwan unjun yipman mudoni. Yo morap ji dakon.

22 Pol, bo Apolos, bo Pita, bo on miktim, bo egip egip, bo kimot, bo yo morap abisok ton, bo yo don noman tokdan, unjun yo morap ji dakon.

23 Ae ji Kristo dakon, ae Kristo unjun Pinjkop dakon.

4

Amin Tagi da iyi pi amin kokwin asak

1 Ji da nin do Kristo dakon pi amini yan nandan nimni, ae Pinjkop dakon geni pasili kilani tagisi anek yan tenjenok dakon pi ninon tosok yan nandan nimni.

2 Ae yansi nandani, amin kindsa madepni dakon pi asak, unjun amin madepni dakon gen kagimansi guramitjak.

3 Do ji nak dakon anpak kokwin ani, bo amin da gen pikon nak dakon anpak kokwin ak do nandan kan, nak unjun do nandaba kikjok kindsa dima asat. Nak nagayo kisi anpakno kokwin dima asat.

4 Asi, nak naga butnokon yo kindsa dima tosok yan nandisat. Mani nak naga do amin kilegi yan aripmi dima yoken. Nak dakon anpak kokwin ak do Amin Tagi dagin asak.

5 Gen pi bisap dima abik, do amin diwari dakon anpak kokwin dima ani. Ji Amin Tagi apjak bisap do jomjom ani. Unjun da yo morap pilin tukgwan pasili ton unjun timik tenjenikon yopdisak. Anek amin morap dakon nandak nandak pasili ton unjun noman panalon akdisak. Unjun bisapmon Pinjkop da amin morap kalon kalon pi tagi awit unjun do mani pawigikdisak.

Korin amin da iyi dakon mani pawigiwit

6 Not kabi, nak ji dakon nandak nandak panpulugok do anek Apolos gat nit do gen on dayisat. Ji nit do nandanek anpak kilegi Pinjkop gen papia da yosok unjun gin yolni. Yan anek pibit tidok anek amin kindsa awigek ae kindsa dima abin yipni.

7 Not, gak amin diwari yapmandal yan nandisal, ma? Gak Pinjkopmon yo tagisi kindsa dima abidagil, ma? Asi, gak Pinjkopmon yo morap timikgil, mani yo morap unjun gaga panalon agil da yan gaga dakon man nido awigisal?

8 Yo si galak ton unjun aripninon tungan yan nandan, ma? Ji yo iren amin kili dagan mudan da tagisi ekwaman yan nandan, ma? Ae nin njwapmanek kila amin madep

dagaman yan nandan, ma? O bupmisi. Nin ji da kila amin madep bamisi ekwa ninyo kisi ji gat kila amin madep gin egip do nandaman.

⁹ Mani Pinƙop da yabekbi nin ban mibi amin nipgut yan nandisat. Nin gen pikon nipmanek minjat amin morap da dabilon ae anelo da dabilon kimotneƙ do yan dagok an nibi yombem da ekwaman.

¹⁰ Nin Kristo man madep im do nandan kokwini tagi dima amin yombem da ekwaman, mani ji Kristokon gadawit do nandan kokwini tagisi amin ekwan, ma? Nin tapmimnin mini anakwa ji da unun tapmimji ton, ma? Nin manin mini anakwa ji da unun man madepji ton, ma?

¹¹ Kalip da wiƙ abisok ekwamanon nin jap do aman, ae pakbi do aman, ae imal garanisi ban paman, ae amin da nindapmanan, ae nin da tagi egipneƙ kokup mini.

¹² Nin kisitnin da pi madepsi aman. Nin da jobit paneƙ do yon, mani Pinƙop da yo tagi anyomjak do bisit iyaman. Nin do yo yokwisi an nimanakwa yaworisi egek jigi unun guramikgaman.

¹³ Gen giren niyinba gen tagisi ban yoyaman. Minjat aminyo da dabilon nin sibat sibat inanis amin da maba kwan unun yombem. Yan dagin egapno wik da wisak.

Pol da Korin amin iyi dakon anpak yolni do nandisak

¹⁴ Nak ji mayagi dam do gen on dima mandisat. Ji monji gwayono but dasi galak tan damisat, do nawa gen on dayisat.

¹⁵ Jikon amin morapmisi da Kristokon tagisi egipni do oman an damanek kilasi tagi ani, mani datji morapmi dima. Gen Bin Tagisi dayin tenjenagim bisapmon Yesu Kristokon datji dagagim.

¹⁶ Yanƙo, nak dakon anpak pakyanji yolni.

¹⁷ Unun dogin anek Timoti yabekgo jikon opgut. Unun nak dakon monjino but dasi galaktan imisat. Unun Amin Tagi dakon pi kilani tagisi asak. Unun da ji panthagap aban nak da Kristo gat gadan kimagek kokupmi kokupmi panmuwukbi morap anpak yolni

do yoyin dekgim unun do ae nandaba pisoni do dayisak.

¹⁸ Jikon amin diwari nak dima opdisat yan nandaneƙ kwen wigik an.

¹⁹ Mani nak Amin Tagi da galak tosagon jikon tepmisi opdisat. Opben bisapmon kwen wigik an amin dakon gen nandak do anek dima opdisat. Ni tapmim da tan yomisak unun pindak nandanyo ak do opdisat.

²⁰ Nido, Pinƙop dakon Amin Kila Agakni unun gen gin yogok dakon yo dima. Unun tapmim dakon yo.

²¹ Do niban aben do nandan? Si baljanek panƙilek ak do opben do nandan? Bo but dasi galaktan damanek anpak yaworisi andaben do nandan?

Yesu yolyol amin anpak yokwi bikbiknikon ton unun panmilip an mudoni

(Kilapmi 5-6)

5

Korin panmuwukbikon yumabi anpak tosok

¹ Jikon yumabi anpak nwanƙwari kinda tosok dakon geni nandagim. Unun anpak Pinƙop dima nandan iman amin da dima an. Unun amin kinda da meni kimagakwan datni da minjat kalik pagit unun gat pokgomal.

² Anakwan ji disi do yo madep yan nandaneƙ amin diwari yapman mudoman yan nandan, ma? Ji bupmi nandaneƙ kunam tatni. Yokwi agit amin unun yolba kinakwan ji da bikbigon sanbenek dima egipjak.

³ Asi, nak ji da dubagikon egisat, mani butnokon da ji gat egisat. Anek nak naga unun dakon anpak kili kokwinikgim.

⁴ Yan do anek yan yosot, Amin Taginin Yesu da manon muwut muwut kinda abidoni. Anakwa Yesu Amin Taginin dakon tapmim jikon tosak, ae nak butnokon da ji gat egipben.

⁵ Anek unun amin Sunduk da kision yipba giptimni antasik asak. Yan aba Amin Tagi dakon bisap madepmon Pinƙop da

unjun amin dakon wupni yokwikon nan tagi abidosak.

Anpak yokwi an amin yol mudoni

⁶ Ji disi dakon man paukwan, unjun anpak tagi dima. Yis kalonj sok di da bret kisi panpap an, ji unjun dima nandan, ma?

⁷ Do ji yis kalipmi wiririkba kin mudoni, anakwa bret kalugi yisni mini da yan egipni. Nak nandisat, ji bret yisni mini yombem da ekwan, nido Kristo nan Yapyap Bilak do Sipsip mukwa soson unjuden nin dakon diwarinin mudoni do kili sonbi.

⁸ Do kisik kisik anek bisap madep dakon jap noknok anen. Mani bret kalipmi yisni ton ban dima nonen, nin bret kalugi ban nonen. Bret kalipmi unjun anpak yokwi morap dakon tilak asak, anakwan bret kalugi unjun but kilegisi ae gen bamisi dakon tilak asak.

⁹ Nak papia mandan damgum bisapmon yan yagim, "Ji yumabi anpak an amin gat kisi dima egipni."

¹⁰ Miktim amin morap yumabi an, bo ae amin dakon yo do pindak galaktok anek kabo non, bo ae kokup kidat gawak yoman amin si yopman dek mudoni yanon da dima yagim. Ji unjuden amin yopmandet do nandan kan, on miktim wagil yipmandetni.

¹¹ Mani gen mandagim dakon mibili unjun yan: Amin kinda Kristo dakon man panek yumabi anpak asak, bo amin dakon yo do pindak galaktok asak, bo kokup kidat gawak yomisak, bo amin do yanba yokwi tok asak, bo pakbi teban nanek but upbal asak, bo amin dakon yo kabo timikdak kan, ji unjun amin gat kalonji dima egipni. Ae unjun gat jap pakbiyo kalonji dima ani.

¹² Nak panmuwukbi da wanga ekwan amin dakon anpakni kokwin ak do pi dima asat. Mani panmuwukbi kokwin agak dakon pi ji da agagisi.

¹³ Panmuwukbi da wanga akgan amin Pin kop da iyi kokwin akdisak. Mani Pin kop gen papia da yan yosok:

"Amin yokwi yolba ji da bikbigon dimasi egipjak."

6

Panmuwukbi notji gen pikon dima yopni

¹ Jikon amin kinda amin kinda gat gen ton bisapmon nido panmuwukbi dakon pi amin si yapmanek Pin kop dima nandan iman kabi dakon pi aminon kwan? Unjuden ak do pasol pasolji mini, ma?

² Pin kop dakon minjat aminyo nin da miktimon minjat amin morapyo dakon anpakni kokwin akdaman, ji unjun dima nandan, ma? Ae nin da kokwin yan akdaman kan, ji gen monj sok binapjikon noman ton disi kokwin aripmi dima ani, ma?

³ Nin aneloyo kisi dakon anpak kokwin akdaman, ji unjun dima nandan, ma? Nin da kokwin yan akdaman, do on miktim dakon yo morap kokwin aripmi tagi anen.

⁴ Yando, jikon jigis noman ton bisapmon panmuwukbikon dima sanbenbi ae panmuwukbi da dabilon mani mini aminon jigisi unjudon nido pan kwan?

⁵ Gen on ji panmayak ak do dayisat. Panmuwukbi jikon amin bamorikon geni ton bisapmon amin kinda nandan kokwini tagisi anek panmilip asak dakon amin kinda dima egisak, ma?

⁶ Mani ji da notji nandan gadat dima an amin da dabilon pan ki gen yan yoman. Unjun tagi dima!

⁷ Ji gen pikon kwan unjun da ji Kristo tagi dima yolgan yan nolisak. Ji yum pindagakwa yokwi andamni kan tagi. Ae yum pindagakwa yo kabisi timitni kan tagi.

⁸ Mani yan dima an. Ji disi panmuwukbi notji ban pan kewalek yokwi anyoman.

⁹ Yokwi an amin unjun Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan, unjun dima nandan, ma? Ji disi ban di pan kewalbam. Amin yumabi anpak mibili mibili an, ae kokup kidat do gawat gawat an, ae wili da wili notni gat yumabi anpak mibili mibili an,

¹⁰ ae kabo non amin, ae yo morapmi timit do but kindap pan amin, ae pakbi teban nanek but upbal an amin, ae amin do yanba yokwi tok an amin, ae topmon da amin dakon yo timikgan amin, unjuden

amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan.

¹¹ Ji kabikon diwari kalip unuden amin egipgwit. Mani Pinjkop da sugan panmilip aban iyi dakon minjat amin kabi dagawit. Amin Tagi Yesu Kristo da manon, ae Pinjkop dakon Wup da tapmimon Pinjkop da ji panmilip aban iyi da dabilon minjat aminyo kilegisi awit.

Giptimnin unun Telagi Wup dakon yutni

¹² Amin diwari da yan yon, “Yo morap tagi agagi.” Gen unun bami, mani yo diwari da amin tagi dima panpulugogi. Yo morap tagi agagi, mani yo kinda dakon oman amini dima egipben.

¹³ Ae amin diwari da yan yon, “Jap unun kwasop dakon, ae kwasop unun jap dakon tamo.” Gen unun bami, mani Pinjkop da kisi bamot yanban pasildamal. Giptimnin unun yumabi anej do dima tosok, unun Pinjkop dakon pi anej do tosok. Anakwan Pinjkop unun giptimnin kila asak.

¹⁴ Pinjkop da Amin Tagi kimoron nan aban pidagit, ae iyi da tapmimon nin dakon giptimnin paban pidokdan.

¹⁵ Giptimji unun Kristo dakon giptim diwatni unun dima nandan, ma? Do nak Kristo dakon giptim diwatni kosit minjaron sanbeken kan unun tagi, ma? Unun dimasi!

¹⁶ Amin kinda kosit minjaron sanbesak unun gat giptim kalon amal, ji unun dima nandan, ma? Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Bamori da giptim kalon anjil.”

¹⁷ Mani amin kinda Amin Tagikon sanbesak kan, wupmon bamori da kaloni amal.

¹⁸ Ji yumabi anpak yipmanek pasal kin mudoni. Yokwi diwari amin da an unun giptim da wanga an, mani yumabi anpak asak amin iyi dakon giptim nan anupbal asak.

¹⁹ Giptimji unun Telagi Wup dakon telagi yut madepni, ji unun dima nandan, ma? Pinjkop Wupni kili damgut, unun ji da but-gwan egisak. Gak gaga dogin dima egisal.

²⁰ Pinjkop da ji yuman nagit, do yo morap giptim da ani unun Pinjkop man madep im do ani.

Pol da minjat eyo do yagit (Kilapmi 7)

7

¹ Ji da papiakon gen mandan namgwit unun dakon kobogi abisok mandan daben. Amin kinda minjat dima pasak kan unun tagi.

² Mani yumabi anpak madepsi tosok, do wili ji kalon kalon minjatni ton da egipni, ae minjat kalon kalon ji esi ton da egipni kan tagisi.

³ Wili giptimni dima kutnosak, ae yan gin minjat giptimni dima kutnosak.

⁴ Minjat dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun eni dakon. Ae wili dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun minjatni dakon.

⁵ Do kinda da giptim timni dima ankutnosak. Jil bisap pisipmi dima pagak bisit pi ak do but kalon amal kan unun tagi. Mani don giptimjil ae panmuwutjil. Giptimjil dakon galaktok kilani tagi dima abal Sunduk da di pankewalban.

⁶ Nak gen on ji panpulugok dogin yosot. Unun da gen teban kinda dima asak.

⁷ Amin morap da nak yombem minjat eyo dima anek egipni kan tagi. Mani Pinjkop da but galak dakon yo mibili mibili amin do yomisak. Kinda minjat eyo asak do imisak, ae kinda isal egipjak do imisak.

⁸ Minjat eyoni mini amin gat, ae sakwabat gat do yan yosot. Ji nak yombem isal egipni kan unun tagi.

⁹ Mani giptim dakon galaktok kilani aripmi dima ani kan, minjat eyo agagisi. Minjat eyo dima anek yumabi di abam.

¹⁰ Minjat eyo kili abi do gen teban on damisat. Unun nak dakon gen teban dima, unun Amin Tagi dakon gen teban. Unun yan: minjat da eni dima yipmandetjak.

¹¹ Mani eni yipmandetjak kan isal egipjak, bo tobil kwan eni gat but kalon anjil. Ae eni minjatni dima kwinitjak.

12 Ae amin diwari do yan yosot. Gen on Amin Tagi dakon dima, naga yan yosot. Kristo yolyol amin not kinda miñatni nandan gadat dima asak, mani eni gat egip do nandisak kan, miñatni dima kwinitjak.

13 Ae Kristo yolyol miñat kinda eni nandan gadat dima asak, mani miñatni gat egip do nandisak kan, eni dima yipmanjetjak.

14 Nido eni nandan gadat dima asak mani miñatni do anek eni unun telagi. Ae miñatni nandan gadat dima asak mani eni do anek miñatni unun telagi. Yan dima tam miñat monjiyosi unun telagi dima. Mani abisok unun telagi.

15 Mani miñat bo wili kinda nandan gadat dima anek wasen kik do nandisak kan, yan tagi anjil. Nandan gadat asak amin nandan gadat dima asak amin gat sigin egipjil dakon gen teban kinda dima tosok. Nido Pin kop da nin notnin gat but yaworon da egipnen do nandisak.

16 Miñat ji esi yokwikon ban timitdan bo dima, ji unun dima nandan. Ae wili ji miñatji yokwikon ban timitdan bo dima, jiyo kisi unun dima nandan.

Pin kop da nian egipnen do tilak agit unun da aripmon gin egipnen

17 Nin kalon kalon Pin kop da nian egipnen do tilak agit unun da aripmon egipnen. Pin kop da wasok wasok yan ningut bisapmon nian egipguman unun da aripmon gin egipnen. Nak panmuwukbi morap do gen teban on yipmandat.

18 Wili kinda giptimni mandabi da don Pin kop da yan ilikgit kan, dima mandabi yan koni dakon pi dima asak. Ae wili kinda giptimni dima mandabi da don Pin kop da yan ilikgit kan, giptimni dima mandisak.

19 Nido giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Yo madep unun Pin kop dakon gen teban guramitnen.

20 Pin kop da yan ningut bisapmon nian egipguman unun da aripmon gin egipnen.

21 Oman amin egaki yan gamgut kan, nandaba kik dima aki. Mani pulugan kiki dakon kosit pisan gaban kan, unun nan yolgi.

22 Nido amin kinda oman amin egakwan Amin Tagi da yan ilikgit kan, unun amin Amin Tagi da dabilon puluganbi da egisak. Ae yan gin amin kinda puluganbi da egakwan Amin Tagi da yan ilikgit kan, unun abisok Kristo dakon oman amini egisak.

23 Pin kop da ji yuman nan depgut, do ji Pin kop dakon galaktok yipmanjek amin dakon galaktok yoldo nandak nandak dima ani.

24 Not kabi, Pin kop da yan ilikgit bisapmon nian egipgwit unun da aripmon Pin kop gat egipni.

Pol da miñat eyo dima awit amin do gen yipgut

25 Nak miñat eyo dima awit amin do Amin Tagi dakon gen teban kinda tosok do dima dayikdisat. Mani naga dakon nandak nandak ban yokdisat, nido Amin Tagi da bupmi nandan naminek antagap aban gen bami yogok amin dagagim.

26 On bisapmon jigim morapmi noman ton, do ji nian ekwan yan gin egipni kan tagi.

27 Gak miñat pagil kan, unun kwinit do kosit wisik dima aki. Ae miñat dima pagil kan, miñat pak do dima nandaki.

28 Mani miñat kinda paki kan, unun yokwi dima asal. Ae miñatjok kinda amin kinda pasak kan, unun yokwi dima asak. Mani miñat aminyo miñat eyo an unun egip egipnikon jigim morapmi pakdan. Jigim unun pani do dima galak tosot.

29 Not kabi, yan do nandanek yosot. Bisap kili kwan tosok, do miñatni ton amin unun miñatni mini yombem da egek Yesu yol kimagek egipni.

30 Ae kunam yan tidanek takgan amin unun kunam dima takgan yombem da egipni. Ae kisik kisik an amin kisik kisik dima an yombem da egipni. Ae yo yuman nok an amin yoni mini yombem da egipni.

31 Ae on miktim dakon yo timigek pi an amin unun yo morap pindakba egip egipnikon yo madep dima ani. Nido bisap dubak dima on miktim gat yo morapni gat pasildan.

32 Ji on miktim dakon yo do nandaba kik ani do dima nandisat. Miñat dima

pagit amin unun Amin Tagi dakon pi dogin nandisak, ae Pinjkop dakon galaktok yol do nandisak.

³³ Mani minjat pagit amin on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae minjatni dakon galaktok yol do nandisak,

³⁴ do nandak nandakni bamori kisi tomal. Ae minjatjok ae sakwabat ae minjat eni da kwirikbi unun Amin Tagi dakon pi do nandan. Unun wupni ae giptimni Pinjkop do paregek telagi egip do nandan. Mani minjat amin pagit on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae eni dakon galaktok yol do nandisak.

³⁵ Ji panpulugoko tagisi egipni do gen on yosot. Yansop andam do dima yosot. Ji da anpak kilegi anek yo diwari yopmanek bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi dogin nandani do nandisat.

³⁶ Amin kinda minjatjok kinda pasak do manjin imgwit unun dima panek bisap dubak egek unun do anpak tagi dima asat yan nandisak, bo ae unun minjatjok pak-dosi nandisak, bo ae giptim dakon galaktok kila aripmi dima agi yan nandisak kan, iyi dakon galaktok yolek minjat unun tagi pasak. Unun da yokwi dima asak.

³⁷ Mani amin kinda minjatjok kinda pasak do manjin imgwit unun butnikon da dima pakej yansi nandisak, ae amin da pasak dosi dima iyan, ae iyi dakon giptim dakon galaktok kila tagi aben yan nandisak kan, minjat unun dima pasak. Unun da tagi asak.

³⁸ Do amin unun minjatjok unun pasak kan, unun anpak tagi asak. Mani dima pasak kan, unun da wagil tagisi asak.

³⁹ Minjat kinda eni sigin egakwan minjat unun eni tagi dima yipman deri. Mani eni kimotjak kan, galaktokni yolek amin kaluk tagi pasak. Mani Amin Tagi nandan gadan injak amin kinda nan pasak.

⁴⁰ Mani naga yan nandisat, amin dima pasak kan, kisik kisik egipdisak. Pinjkop dakon Wup da nakyo kisi antagap aban gen on yosot yansi nandisat.

8

Bit kilapyo kokup kidat do parekbi dakon gen

¹ Nak abisok bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun dakon geni yokdisat. Nin kisi morap nandak nandaknin ton, yan nandaman. Nandak nandak unun da kwen wigik anpak panalon asak, mani but dasi galak tan yomyom anpak da panmuwukbi panjeban asak.

² Amin kinda yo kinda do nak pakyanji nandan mudosot yan nandisak kan, nandak nandakni aripmi dima.

³ Mani amin kinda Pinjkop do but dasi galak tan imisak kan, Pinjkop da unun amin pakyanji nandan imisak.

⁴ Yando, bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun tagi nonej bo dima? Nin nandaman, kokup kidat dakon wupmi unun yo bami kinda dima, ae Pinjkop morapmi dima ekwan, kalonji kinda dagin egisak.

⁵ Amin morapmi da Kwen Kokupmon ae miktimon pinjkop morapmi ae amin tagi morapmi ekwan yan nandan.

⁶ Mani nin nandaman, Pinjkop kalonji kinda dagin egisak, unun Datnin. Unun da yo morap wasagit, ae unun dagin egip egip nimisak. Ae Amin Tagi kalonji kinda gin egisak unun Yesu Kristo. Pinjkop da Yesu obakon da yo morap wasagit, ae unun obakon da gin nin morap kisi egip egip ningut.

⁷ Mani Yesu yolyol amin diwari unun dima kanba pisagit. Diwari kalip kokup kidat gawak yomgwit, do abisok kokup kidat unun yo bamisi kinda yan nandanek jap kokup kidat do parekbi unun non bisapmon burikon da gulusun aman yan nandan.

⁸ Mani jap nianen di ban noman unun da nin Pinjkop da kapmatjok aripmi dima panjisak. Jap unun dima nonej kan, Pinjkop da dabilon unun gulusun kinda dima asak. Ae jap unun nonej kan, Pinjkop da dabilon dima kilek tonen.

⁹ Disi nandan, jap kisi tagi noknogi, mani nandan gadatni dima teban tanbi amin da jap kokup kidat do parekbi nanba dandanek yokwikon di manbam. Do ji kan kimotni.

¹⁰ Nandani. Gak kokup kidat do yo bami dima yan nandanej kokup kidat gawak yomyom yutnon wigi jap unun nanaki notgo dima noknogi yan nandisak amin kinda da gandsak kan, unun yo kisi buri pidanban jap unun kokup kidat do parekbi unun nokdisak.

¹¹ Gak dakon nandak nandakgo da notgo nandan gadatni dima teban tanbi antasik akdisak. Kristo unun amin do anek kimakgit.

¹² Gak notgo dima noknogi yan nandisak amin unun yokwi an imisal bisapmon Kristo yo kisi yokwi an imisal.

¹³ Yan do, japmon notno yokwikon yipben kan, nak bujon bit kilapyo dimasi noken. Yan anek notno yokwikon di yipbom.

9

Pol yabekbi pi anek tomni timit do dima nandagit

¹ Nak yo kinda da dam anakwan dima egisat. Nak yabekbi kinda, ae Amin Taginin Yesu kili kagim. Amin Tagi dakon pi agim dakon bami kabi ji mani.

² Amin diwari da nak do yabekbi kinda yan dima bo nandan naman, mani ji da nak do asi yabekbi kinda yan nandan naman, ma? Ji da Yesu yolyol amin dagawit unun da tilak kinda da yan tanakwan unun da nak Amin Tagi dakon yabekbini kinda yan yolanakwan kon.

³ Amin diwari da anpakno kokwinigek abin nepmanba kobogi do gen unuden ban yoyisat.

⁴ Banabas gat nit pi anapdo pi amak dakon yuman nogi amin da nit do jap pakbiyo tagi panpulugogi.

⁵ Nit yabekbi diwari ae Amin Tagi dakon padige ae Pita yo da an unuden Yesu yolyol minjat panek kisin agek pi agagi.

⁶ Banabas gat nit dagin nit dakon yiyit dakon pi ando tagi asak yan nandan, ma?

⁷ Emat amin da pini anek tomni timikgan, do yiyitni do iyi dakon monen dima non. Ae wain kwaokdak amin wain dakon sopmi

iyi pan non. Ae sipsip kila an amin iyi sipsip dakon mumni non.

⁸ Nak amin dakon nandak nandak yolek gen on dima yosot. Gen teban yo kisi yan gin yosok.

⁹ Moses da gen tebanon gen yan tosok: “Ji bulmakau wit gip golek do baman misinikgan bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Pinkop da bulmakau dogin nandanej gen unun yagit yan nandan, ma? Dima.

¹⁰ Unun nin dakon tagi timnin do anek gen unun yagit. Miktim pidosok amin gat ae wit gip misinikdak amin bamot bami nokdamak yan nandanej pini amal.

¹¹ Nin da wupji panpulugok do yo tagisi ji da binapmon kwaokgiman, do ji da nin do giptim dakon yo panpulugoni unun da jig damjak, ma?

¹² Pinkop dakon pi amin diwari panpulugon, do unun yapmanek nit madepsi panpulugoni kan, unun da tagisi asak.

Mani nit jig morapmi panek jikon yo timirisi unun dima timikgamak, nido Kristo dakon Gen Bin Tagisi kosit sopsop ak do dimasi nandamak.

¹³ Pinkop da Telagi Yutnon telagi pi an amin unun Telagi Yut dakon jap ban timikgan. Ae alta dakon pi an amin da altakon paret do bit kilapyo mukwa sosen unun dakon diwari non. Ji unun dima nandan, ma?

¹⁴ Unuden gin, Amin Tagi da yansi anen do gen yan yagit. Gen Bin Tagisi yan tentenok amin unun gen yanakwa si nandan minjat aminyo da giptim dakon yo panpulugok ani.

¹⁵ Mani nak giptim dakon panpulugok minjat aminyokon dima timikdat. Ae abisok jikon yo timit do gen on dima yipmandat. Nak jikon yo timit do dima nandisat. Yo unun dima timigek kimokgen kan unun da tagi. Nido pi anapbo amin da tomni dima naman unun da kisik kisik madepsi namisak. Amin da yo naminek kisik kisikno gwayeni do dima galak tosot.

¹⁶ Mani Gen Bin Tagisi yan tentenok asat bisapmon mano aripmi dima awigiken.

Amin Tagi da unun pi naminek pi unun abendosi nayigit. Ae Gen Bin Tagisi dima yan tenjeneken kan, awa yo jigisi noman tan namdisak.

¹⁷ Pi on naga da nandak nandagon asat tam tomni tagi timikgom. Mani naga da nandak nandagon dima asat. Pin kop da namgut ban asat.

¹⁸ Yando, ni tomni nan abidoken? Gen Bin Tagisi yan tenjenek yo timirisi unun dima timikdat. Minjat aminyokon Gen Bin Tagisi isalsi yanek tomni dima timigek tagisi nandisat, unun da tomnino asak.

Pol minjat amin morapyo dakon oman amini egipgut

¹⁹ Nak puluganbi da egisat. Nak amin kindakon oman monji dima egisat. Mani minjat amin morapmi Kristokon panap do anek oman amini dagagim.

²⁰ Juda amin kabikon egek unun timit do Juda amin yombem dagosot. Naga Moses dakon gen teban da yongamgwan dima egisat, mani gen teban da yongamgwan ekwan amin unun timit do anek unun amin gat egisat bisapmon gen teban da yongamgwan yombem egisat.

²¹ Ae amin Nwakanwari Kabi Moses dakon gen teban dima abidawit amin gat egisat bisapmon, gen teban da yongamgwan dima egisat yombem da egisat, nido unun amin timit do nandisat. Mani Pin kop dakon gen teban dima yipman dekdad, nak Kristo dakon gen teban yoldat.

²² Ae amin nandan gadatni dima teban tanbi gat egisat bisapmon, nandan gadatno dima teban tanbi da tilak unun gat egisat, nido unun amin yokwikon ban timit do nandisat. Nak amin morap kisi dakon anpak timikgim, nido kosit morap kisi ankiligek amin diwari yokwikon ban timit do nandisat.

²³ Pi morap unun asat unun Gen Bin Tagisi da iren tosak do asat. Nido Gen Bin Tagisi dakon yo tagisi kisin da timik timik anej do nandisat.

Nin si teban tanek timtim yanek kin tomni tagisi abidonej

9:20: Ya 21.20-26 **9:22:** 2Ko 11.29 **9:25:** Pil 3.14; 2Ti 2.4-5; 4.7-8 **9:27:** Ro 8.13; 13.14 **10:1:** TP 13.21-22; 14.22-29 **10:3:** TP 16.35 **10:4:** TP 17.6; IDT 20.11 **10:5:** IDT 14.29-30 **10:6:** IDT 11.4,34; 1Ko 10.11 **10:7:** TP 32.6

²⁴ Napbi gwapbokon kwan amin unun kisi da timtim yanek kwan, mani kalonji kindakon dagin tomni abidosok. Unun ji dima nandan, ma? Do ji tomni abidok do si teban tanek timtim yanek kini.

²⁵ Amin morap aktidok ak do nandan amin unun iyi dakon kila tebaisi anek giptim dakon tagaptok an. Tomni unun timikgan unun tasik togi, mani nin tomni aripmi dima tasik togi unun timit do aktidogon kwaman.

²⁶ Yando, tomni abidokenji yan nandek timtim yanek dukwan dukwan dima wisinek tilagonsi kisasat. Amin da kisit emat dakon aktidok tagisi an unun da tilak kisitno isal timon dima dapmandat.

²⁷ Giptimno da oman amino egipjak do antagap asat. Gen Bin Tagisi amin yoyinek naga aktidok dima anek tomni dima di timikgom.

10

Nin panjekwalon monej do kan kimotnej

¹ Not kabi, nak Moses da bisapmon babikninon yo noman tawit unun do pakyanji nandani do nandisat. Pin kop da kisi morap kosit yolik do gikwem kindakon yipman yomgut, ae Tap Gami wasen kinakwan kisi morap teri kindakon wigiwit.

² Gikwem kagagwan kiwit ae tap pakbi binapmon da kiwit unun da telagi pakbi sowit yombem asak. Unun awit da Moses dakon amin kabi egipgwit dakon tilak.

³ Ae kisi morap da Pin kop dakon Wup da jap yomgut unun nawit.

⁴ Ae kisi morap Pin kop dakon Wup da pakbi yomgut unun nawit. Asi, Wup dakon tip unun gat kisi agipgwit unun dakon pakbi nawit. Tip unun Kristo.

⁵ Pin kop da pi madepsi aban kawit, mani unun amin kabikon morapmi da anpak yokwi aba tagi dima nandan yomgut. Do miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon panupbal aban kimagakwa bumjotni timi dukon di tan awit.

⁶ Unun yo morap noman tawit da nin do mama gen kindakon asak. Do unun da yo

yokwi ak do but kindap awit unjudeŋ dima aneŋ.

⁷ Unjun da kokup kidatni dakon wupni do gawak yomgwit nin yaŋ dima aneŋ. Piŋkop gen da yaŋ yosok:

“Jap pakbiyo madepsi anek unjun da kwenon kap ae kisik kisikyo mibili mibili awit.”

⁸ Unjun da yumabi anpak awit unjudeŋ dima aneŋ. Unjun da yaŋ aba gildat kalon dogin amin 23 tausen da kimakgwit.

⁹ Unjun amin da awit unjudeŋ Kristo dima anekwalneŋ. Unjun da yaŋ aba tuŋon amin emari toŋ da injiŋ yoba kimakgwit.

¹⁰ Ae ji unjun da Piŋkop do yaŋba yokwi tok awit unjudeŋ dima ani. Yaŋ aba kimot yomyom anelo da abiŋ dapban kimakgwit.

¹¹ Unjun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Amin da Piŋkop da papiakon gen unjun mandawit unjun da mibi bisapmon ekwamaŋ amin nin do mama gen niyisak.

¹² Yaŋdo, amin kinda nak tebaisi akdat yaŋ nandisak amin unjun kaŋ kimotjak. Yokwikon di maŋban.

¹³ Paŋkewal jikon noman toŋ unjun nŋwakŋwari dima, unjun amin morap kisikon yaŋ gin noman toŋ. Ae Piŋkop toktok teban ji gat egek paŋpulugosok, do ji paŋteban anakwan paŋkewalon dima maŋek tebaisi atdaŋ. Paŋkewal noman taŋ damni bisapmon Piŋkop da pulugaŋ kini dakon kosit kinda yipdisak, anakwan yokwikon dima mokdaŋ.

Nin Piŋkop gat ae kokup kidat gat kisi do gawat gawat dima aneŋ

¹⁴ Yaŋdo, notnoni, ji kokup kidat gawak yomyom anpak yipmaŋ degek pasal kini.

¹⁵ Ji nandaŋ kokwinji tagisi, do gen dayisat disi kokwinini.

¹⁶ Telagi jap nomaŋ bisapmon kap abidaŋek Piŋkop ya yaŋ iyinek nomaŋ unjun da yawini do anek nin Kristo gat kabi kalon amaŋ. Ae bret pudaneŋ nomaŋ bisapmon unjun da giptimni do anek nin Kristo gat kabi kalon amaŋ.

¹⁷ Bret kalon kinda dagin tosok, nin amin morapmi da unjun nanjin nomaŋ, do nin morapmi da giptim kalon amaŋ.

¹⁸ Ji Israel amin dakon anpak do nandani. Bit kilapyo altakon soson bisapmon unjun nanek Piŋkop gat kabi kalon an.

¹⁹ Mani ji da kokup kidat do mukwa soson unjun do nak da yo bamisi an yaŋ yosot yaŋ di nandabam. Ae kokup kidat do yo bamisi yaŋ dima yosot.

²⁰ Unjun dimasi. Nak yaŋ yosot. Piŋkop dima nandaŋ imaŋ amin da mukwa soson unjun koŋ do an, unjun Piŋkop do dima an. Ae ji koŋ gat kabi kalon ani do dima galak tosot.

²¹ Amin Tagi da kapmon ae koŋ da kapmon kisi noni kaŋ, unjun ma abisi an. Ae Amin Tagi da tamokon ae koŋ da tamokon kisi jap noni kaŋ, unjun yo kisi ma abisi an.

²² Amin Tagi yipmaŋ degapno nin do nandaban yokwi tok an nimjak do nandamaŋ, ma? Nin dakon tapmim da unjun dakon tapmim yapmaŋgamaŋ, ma?

Bisapmi bisapmi Piŋkop dakon man awigineŋ

²³ Amin diwari da yaŋ yoŋ, “Yo morap tagi agagi.” Gen unjun bami, mani yo diwari da nin tagi dima paŋpulugogi. “Yo morap tagi agagi”, mani yo diwari da butnin tagi dima paŋteban asak.

²⁴ Nin nin baŋgin paŋpulugok ak do dima nandaneŋ. Nin amin diwari paŋpulugok do nandak nandak aneŋ.

²⁵ Bit kilapyo morap yumaŋ gwayek tamokon yopmaŋgaŋ unjun tagi noni. Nandaba kik anek kokup kidat do parekbi bo dima, unjun do dima yoyini.

²⁶ Nido nin nandamaŋ, “On miktim gat yo morapni gat toŋ unjun kisi morap unjun Amin Tagi dakon gin.”

²⁷ Yesu dima nandaŋ gadaŋ imisak amin kinda da yutnikon kin jap noni do dayinban yutnikon kik do nandaŋ kaŋ tagi kini. Ae jap morap daban nandaba kigi mini tagi noni. Noknogi bo dima noknogi unjun do but morap dima ani.

28 Mani amin kinda da nandaba kik anek, “Bit on kokup kidat do parekbi” yan dayinban kan, unun dima noni. Noni kan unun amin da sun an yan nandan damdisak.

29 Disi jap morap kisi tagi noknogi yan nandan, mani unun amin yan dima nandisak.

Nak jap morap kisi tagi noknogi yan nandisat. Do nido amin kinda da jap unun nonen kan unun sun aman yan nandanakwan jap unun yopben?

30 Pin kop ya yan iyinek jap noke kan, mibili nido amin kinda da gak sun asal yan nayisak?

31 Yan do, jap pakbiyo ani bo yo diwari gat ani bisapmon Pin kop man madep im do nandanek ani.

32 Juda amin, bo Grik amin, bo Pin kop dakon panmuwukbi da yokwikon moni dakon anpak kinda dima ani.

33 Nakyo kisi minat amin morapyo da anpak si galakton unun ban asat. Naga anpulugok do anek dima asat. Minat amin morapyo panpulugoko Pin kop da yokwikon ban timitjak do nandanek asat.

Pol da Telagi Wup dakon but galak dakon yo gat ae Pin kop gawak imim dakon anpak do yagit

(Kilapmi 11-14)

11

1 Nak da Kristo dakon anpak yoldat, yan gin jiyo kisi nak dakon anpak yolni.

Amin da busunni witjan unun do Pol da yagit

2 Ji bisapmi bisapmi nak do nandanek ekwan, ae gen timikgin ban damgum unun ban yolek ekwan, do ji anpak tagisi an.

3 Mani gen kinda gat nandani do nandisat unun yan. Wili dakon busunni unun Kristo, ae minat dakon busunni unun wili, ae Kristo dakon busunni unun Pin kop.

4 Wili kinda busunni witjanek bisit asak, bo kombi gen yosak kan, unun da busunni Kristo abin yipmandak.

5 Mani minat kinda busunni dima witjanek bisit asak, bo kombi gen yosok kan, unun da busunni eni abin yipmandak. Unun busun dangwani kisi mandan mudosok yan asak.

6 Minat kinda busunni dima witjisak kan, busun dangwani kisi mandan mudosak. Ae busun dangwani pisipmi bo ae warot pak do mayagi nandisak kan, busunni si witjisak.

7 Wili unun busunni dima witjisak, nido wili Pin kop iyi yombem wasanbi, unun da Pin kop dakon tilimni nolisak. Mani minat unun wili dakon tilimni nolisak.

8 Nido Pin kop da minat dakon giptim nan wili dima wasagit, wili dakon giptim nan minat wasagit.

9 Ae Pin kop da minat do nandanek wili dima wasagit. Wili do nandanek minat wasagit.

10 Yan do anek, ae anelo da nandan do anek, minat unun busunni witjisaksi. Yan asak unun da eni do gawat gawat asak dakon tilak.

11 Mani Amin Tagi da kabikon minat wiliyo iyi dage dima ekwan. Minat unun wili dakon panpulugokni, ae wili unun minat dakon panpulugokni.

12 Nido kalip Pin kop da wili dakon giptim nan minat wasagit, mani wili minaron da alton. Ae Pin kop unun yo morap dakon mibili.

13 Ji disa gen on kokwin ani. Minat kinda busunni dima witjanek bisit asak kan, unun anpak tagi nan asak?

14 Pin kop da minat aminyo nianon da wasan nipgut unun pindagek yansi nandan, wili busun dangwani dubagi amin unun mayagi.

15 Mani minat busun dangwani dubagi kan, unun minat dakon tilimni tagisi, nido Pin kop da busunni witjisak do imgut.

16 Amin kinda da nak dakon gen unun do gen emat asak kan, yansi nandisak, nin gat ae Pin kop dakon panmuwukbi diwari gat anpak njakwari kinda dima yolgaman.

Korin amin telagi jap kosit kilegikon da dima nawit

17 Kili nak anpak diwari an unun do tagisi dima nandisat. Unun do anek anpak diwari

ji da agagisi unun do dayikdisat. Ji Pinjkop gawak im do muwukgan bisapmon notji dima panpulugon, notji panupbal an.

¹⁸ Do mibiltok unun do dayikdisat. Pinjkop gawak im do muwukgan bisapmon pidok pidok anek ekwan yan amin da yanba nandagin. Gen unun nandako bamisok agit,

¹⁹ nido panmuwukbi timisok di wasen kinakwa unudon da Pinjkop dakon anpak namin da bamisi yolgan unun da dolisak.

²⁰ Pinjkop gawak im do muwukgan bisapmon Amin Tagi dakon telagi jap ban noman yanji nandanej dima non.

²¹ Ji kalon kalon notji do jomjom dima anek jap tepmi timigek nan nan anek wain morapmi nanek but upbal an. Anakwa diwari jap do an.

²² Yutji mini do jap pakbiyo aripmi dima ani, ma? Pinjkop dakon panmuwukbi do yo isali yan nandanej japni mini amin panmayak ak do nandan, ma? Ni gen ban dayiken? Ji anpak tagisi an yan dayiken, ma? Unun dimasi!

Amin Tagi dakon telagi jap dakon gen

²³ Nido nak Amin Tagikon gen timikgin unun kili dayigin unun disi nandan. Gen unun yan. Kalbi Judas da Amin Tagi uwal da kisiron yipgut bisapmon unun kalbi Amin Tagi Yesu da bret abidanej

²⁴ Pinjkop ya yan iyinej pudanej yan yagit, “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanej egipni.”

²⁵ Ae jap nan mudanej wain kap abidanej yan gin anek yan yagit, “On wain kap unun sanbek sanbek kalugi naga dakon yawi nan asat. Ji bisap morap on wain nanek nandan namni.”

²⁶ Yesu da gen yagit unun da yan nolisak. Bisap morap on bret gat ae wain on kapmon noni bisapmon Amin Tagi dakon kimot do yan tentenanjakwa wigi ae apjak bisapmon wigisak.

Anpak kilegikon da Amin Tagi dakon telagi jap nonej

²⁷ Yanjo, amin kinda da Amin Tagi dakon bret ae wain kapni anpak kilegikon da dima

nosak kan, Amin Tagi dakon giptim ae yawi yokwi animisak dakon gulusunni tan imisak.

²⁸ Do butjikon da kokwin tagisi anek bret gat wain kapmon noni.

²⁹ Nido Amin Tagi dakon giptim tim do dima nandaba wigakwan bret wainyo noni kan, gulusun an do Pinjkop da kobogi damdisak.

³⁰ Mibili yan do anek jikon amin diwari tapmimni mini, ae diwari sot an, ae diwari kili kimakgwit.

³¹ Mani butnin dakon kokwin tagisi anek nonej kan, kobogi dima timitne.

³² Mani Amin Tagi da anpaknin dakon kobogi niminek nin panmilip asak. Unun miktimon minjat aminyo gat dima pasilne do yan asak.

³³ Yanjo, not kabino, Amin Tagi dakon telagi jap nok do muwutni bisapmon amin diwari do jomjom anek don noni.

³⁴ Amin kinda jap do tepmi nandisak kan yutnikon nosak. Yan anek muwutni bisapmon gulusun dima anek kobogi dima timitjak.

Gen diwari dayigi unun opben bisapmon don dayiken.

12

Telagi Wup da but galak do pi anej do tapmim nimisak

¹ Not kabi, Telagi Wup da but galak do pi morap dakon tapmim nimin nimin asak unun pakyanji nandani do dayikdisat.

² Disi nandan, Pinjkop dima nandan imgwit bisapmon kokup kidat dakon wupmi gen dima yon unudon kini do amin da dayinba kokwin dima anek kin kin awit.

³ Yanjo, pakyanji nandani, Pinjkop dakon Telagi Wup da amin kinda antagap aban “Yesu jobit tagi pasak!” yan aripmi dima yosak. Ae Telagi Wupni mini amin da “Yesu unun Amin Tagi” yan aripmi dima yosak.

⁴ Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili, mani Wup kalonji kinda dagin egisak.

⁵ Panmuwukbikon pi mibili mibili aman, mani Amin Tagi kalonji kinda gin.

⁶ Ae pi agak dakon kosit mibili mibili ton, mani Pin kop kalon dagin minjat aminyo do tapmim yominjakwan pi unun an.

⁷ Panmuwukbi kisi panpulugonej do Telagi Wup da amin kalon kalonon pi asak.

⁸ Amin kinda Telagi Wup da antagap aban nandan kokwin tagisi anek minjat aminyo panpulugosok. Ae unun Wup kalon dagin kinda antagap aban nandak nandak tagisi minjat aminyo yoyisak.

⁹ Ae unun Wup kalon dagin nandan gadat tebaisi amin kinda do imisak. Ae unun Wup kalon dagin amin kinda tapmim iban sot amin panmilip asak.

¹⁰ Ae amin kinda do wasok tapmimi ton agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do kombi gen yosak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do wup mibili mibili kokwin agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen mibili mibili yogok dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen unun pantobiljak dakon tapmim imisak.

¹¹ Unun Wup kalon dagin unun yo morap panalon asak. Iyi da galaktogon but galak dakon yo kokwinigek amin kalon kalon do yomin yomin asak.

Nin giptim kalonj kinda dakon diwatni kabi da ekwaman

¹² Amin dakon giptim unun kalonj gin, mani giptim diwatni morapmi. Ae unun giptim dakon diwat morap unun giptim kalonj kinda dakon gin. Kristo dakon giptim kisi yan gin.

¹³ Wup kalonj kinda dagin nin morap telagi pakbi son niban giptim kalon agiman. Juda amin nin, ae Grik amin, ae oman amin, ae oman amin dima ekwan amin nin kisi Wup kalonj butninon abidagiman.

¹⁴ Giptimnin unun kalonj kinda gin dima, diwatni morapmi.

¹⁵ Kandap da “Nak kisit dima, do giptim dakon diwatni dima” yan tagi yosak, mani unun giptim dakon diwatni sigin tosok.

¹⁶ Ae mirak da “Nak dabil dima, do giptim dakon diwatni dima” yan tagi yosak, mani unun giptim dakon diwatni sigin tosok.

¹⁷ Giptimon dabil dagin tosok tam, nian anek gen nandisak? Ae giptimon mirak dagin tosok tam, nian anek yo dakon kibanj nandisak?

¹⁸ Mani giptim unun yan dima. Pin kop da iyi dakon galaktok yolek giptim dakon diwatni kalon kalon yopgut da tamonikon tan tan an.

¹⁹ Giptim dakon diwatni kalonj kinda dagin tosok tam unun giptim dima.

²⁰ Mani giptim dakon diwatni morapmi da giptimon sanbenba giptim kalonj kinda gin asak.

²¹ Dabil da kisit “Gak mini tam naga tagi egipbom” yan aripmi dima iyigi. Ae busun da kandap “Gak mini tam naga tagi egipbom” yan aripmi dima iyigi.

²² Dimasi. Giptim dakon diwatni tapmimni madep dima yan pindakgaman unun dima ekwan tam giptim tagi dima tanban.

²³ Ae giptim dakon diwatni mani mini yan pindakgaman unun ban kila tagisi aman. Ae giptim dakon diwatni mayagi yan nandaman unun ban tagisi witjaman.

²⁴ Mani giptim dakon diwatni diwari mayagini mini unun yum pindagapno isal ton. Pin kop da giptim dakon diwatni kisi wasan yopmanek diwatni nin da yo madep dima yan pindakgaman unun do man madep yomgut.

²⁵ Yan aban giptim dima wasen kisak, ae giptim dakon diwatni da notni aripsi kila an an an.

²⁶ Giptim diwat kinda tepmi pasak kan, giptim diwat kisi morap tepmi pan. Ae giptim diwat kinda man madep pasak kan, giptim diwat kisi morap kisik kisik pan.

²⁷ Ji kisi morap Kristo dakon giptim tim ekwan, ae ji kalon kalon giptim diwatni ekwan.

²⁸ Ae Pin kop da panmuwukbikon pi ani do amin manjigit. Mibiltok yabekbi, ae unun da bujon kombi amin, ae unun da bujon yoyinet, ae wasok tapmimi ton agak amin, ae sot amin panmilip ak amin, ae amin panpulugok amin, ae pi mibili mibili kila agak amin, ae gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin kisi manjigit.

²⁹ Kisi morap yabekbi dagin dima ekwan, ae kisi morap kombi amin dagin dima ekwan, ae kisi morap yoyindet dagin dima ekwan, ae kisi morap wasok tapmimi ton agak amin dagin dima ekwan,

³⁰ ae kisi morap sot amin panmilip ak amin dagin dima ekwan, ae kisi morap gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin dagin dima ekwan, ae kisi morap gen panjobil amin dagin dima ekwan.

³¹ Mani ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo wukwisi unun timit do tek kindap pani.

Abisok anpak wagil tagisasi kinda do dayikdisat.

13

Nin amin do but dasi galaktan yomnen

¹ Nak amin dakon gen mibili mibili ae anelo dakon gen kisi yoken, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak gonjon bo ae duban mibili mini tidon unun yombem.

² Ae kombi gen yogok dakon tapmim nagon tosak, ae nandak nandak pasili ton unun nandan mudosot, ae nandak nandak morap kisi nandan mudosot, ae nandan gadatno tebaisi do kabap kinda iyiko diwalik tagi kisak, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak yo isalisi.

³ Nak yo morapno yoni mini amin do yoben, ae yum pindagapbo amin da giptimno abidan kindapmon sonja sonjek kimokgen, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, unun da nak kindasok aripmi dima anpulugoni.

⁴ Amin kinda amin do but dasi galaktan yomisak, unun amin da yokwi an iba butni yawori tanakwan kobogi anyom do dima nandisak, ae amin morap do anpak yaworisi gin anyomisak. Ae amin tagisi ekwan amin do pindak galaktok anek nandaba yokwi tok dima anyomisak, ae pibit tidok dima asak, ae iyi do nandaban dima wigisak.

⁵ Ae anpak mayagi dima asak, ae iyi dogin dima nandisak, ae butjap tepmi dima nandisak, ae amin da yokwi an iba yokwini do dima nandan egisak.

⁶ Unun anpak yokwi do kisik kisik dima asak, gen bami do kisik kisik asak.

⁷ Amin do but dasi galaktan yomyom anpak asak amin jigi da aripmi dima abin yipmandak. Bisapmi bisapmi Pinjop do nandan gadat anek anpulugosak do jomjom asak, ae jigi bisapmon tebaisi akdak.

⁸ But dasi galaktan yomyom anpak unun aripmi dima mudosak. Mani kombi gen yogok gat, ae gen mibili mibili yogok gat, ae amin dakon nandak nandakni tagi morap unun pasildan.

⁹ Nin yo morap dakon nandak nandak diwari banjin nandaman, ae kombi genyo kisi diwari banjin yoman.

¹⁰ Mani don yo wagol gwaljigi minisi noman tanakwan abisok yo morap diwat diwat nandaman unun pasildan.

¹¹ Unun dakon tilak unun yan. Nak monisok egipgum bisapmon gen amin monin da tilagon yagim, ae nandak nandakno gat ae kokwin agakno gat amin monin da tilak egipgum. Mani amin madep anek amin monin anpak yipman mudagim.

¹² Abisok nin Pinjop dakon mibili diwari gin nandaman. Unun pakbi idapmon wupnin pindak upbal aman unun yombem. Mani Pinjop dakon tomno dabilyo bamisi don kokdaman. Pinjop da abisok nin bamisi nandan nimisak, unuden don nandan imdaman.

¹³ Nandan gadat gat, ae Pinjop da anpulugosak do jomjom agak gat, ae but dasi galaktan yomyom anpak, unun anpak kapbi da toktok teban tan anan kikan. Mani but dasi galaktan yomyom anpak da anpak diwari yapman mudosok.

14

Kombi gen yok do galagi madep nandanen

¹ Ji amin do but dasi galaktan yomyom anpak toktogisi an kimotni. Ae Telagi Wup da but galak do yo nimisak unun timit

do galak tanjek kombi gen yogok dakon tapmim abidok do madepsi galak toni.

² Nido amin kinda gen njwaknwarikon* da gen yosak kan, unun amin da nandani do dima yoyisak, unun Pinjkop nanjin iyisak, nido amin da ni gen nanj yosok unun dima nandan, Telagi Wup da tapmim iban gen pasili yosok.

³ Mani, amin kinda kombi gen yanjek minjat aminyo dakon nandan gadatni panjteban asak, ae tebai atni do butni panjteban asak, ae jigikon ekwanj amin butni panjteban asak.

⁴ Amin kinda gen njwaknwarikon da gen yosok unun iyi dakon but anteban asak, mani kombi gen yosok amin panjmuwukbi morap dakon but panjteban asak.

⁵ Ji kisi da gen njwaknwarikon da gen yoni do nandisat, mani kombi gen yoni dosi nandisat. Kombi gen yosok amin da gen njwaknwarikon yosok amin yapmandak, mani gen njwaknwarikon yanakwan amin kinda da panjtobiljak kan unun tagi, unun da panjmuwukbi dakon but panjteban asak.

⁶ Not kabi, nak jikon obinek gen njwaknwarikon da gen dayiken kan, nianon da gen unun da ji panjpulugosak? Mani Pinjkop da gen pasili noligit unun dayiken, bo nandak nandak tagisi di dayiken, bo kombi gen kinda dayiken, bo dayindet aben unun da ji tagisi panjpulugosak.

⁷ Yo egip egipmi mini unudon abidanjek tilak aben. Kasisin ae gitayo geni kilegi dima yoni kan, nikon da amin kap dakon tek nandanjek kap yoni?

⁸ Ae kwenj kilegi dima yosak kan, amin nianon da emat do tagap toni?

⁹ Jiyo kisi yan gin. Ji gen njwaknwarikon yanakwa nianon da amin da gen unun dakon mibili nandaba pisoni? Gen yanba isali akdan.

¹⁰ Asi, miktimon gen mibili mibili morapmi ton, ae kisi morap mibili ton gin.

¹¹ Mani amin kinda da gen yanban dima nandabo pisosak kan, unun amin da nak do kokup njwaknwarikon amin yan nandan naminjakwan nak da unun amin do kokup njwaknwarikon amin yan nandan iben.

¹² Gen njwaknwarikon da gen yoni kan, amin da ji do yan gin nandan damdan. Ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo timit do galagi madepsi nandan, do but galak dakon yo panjmuwukbi tagisi panjteban agagi unun timit do pi tebaisi an kimotni.

Gen njwaknwarikon yogok dakon gen

¹³ Yanjo, amin kinda gen njwaknwarikon da gen yosak kan, Pinjkop da gen unun tagi panjtobiljak dakon tapmim imjak do bisit asak.

¹⁴ Nido, gen njwaknwarikon da bisit aben kan, wupnokon da bisit asat, mani nandak nandaknokon da yo bami kinda dima nandisat.

¹⁵ Yanjo, nian aben? Wup ae nandak nandakno kisi da bisit aben. Wup ae nandak nandakno kisi da kap yoken.

¹⁶ Yan dima anjek wupmon dagin Pinjkop anjkinjek ya yan iyinaki mirak yopmandak amin unun gen yosol dakon mibili dima nandisak, do nianon da "Unun asi" yan yosak?

¹⁷ Pinjkop ya yan iyinjek yo tagisi asal, mani mirak yopmandak amin dakon buri dima anteban asal.

¹⁸ Nak bisap morapmi gen njwaknwarikon da gen yanjek ji gwapman mudosot do Pinjkop ya yan iyisat.

¹⁹ Mani, panjmuwukbi Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon gen njwaknwarikon da gen sop 10 tausen yoken kan, unun da panjpulugok kinda dima akdisak. Mani gen sop 5 kabi amin da tagi nandagi unun ban yoyindet aben kan, unun da panjpulugok madepsi akdisak.

²⁰ Not kabi, nandak nandakjikon da amin monin da tilak dima egipni. Amin monin da anpak yokwi dakon mibili dima nandanjek ekwanj ji unun da aripmon egipni. Mani nandak nandakji unun amin madep da tilagon egipni.

²¹ Pinjkop da gen tebanon gen yan mandabi:

"Amin Tagi da yan yosok, 'Geno kokup njwaknwarikon amin do yobo unun da gen njwaknwarikon da unun minjat aminyo do yoyikdan.

* **14:2:** Gen njwaknwarikon dakon mibili unun yan. Unun miktimon amin morap da dima yon gen kinda do yosok. **14:20:** Ep 4.14 **14:21:** Ais 28.11-12

Mani geno nandak do mirak dima yopdan.’”

²² Yan do, gen n̄wak̄warikon da gen yogok unun da Pin̄kop dakon tilak madepni kind a asak. Unun nandan gadat kili awit amin do dima yolisak, nandan gadat dima awit amin do yolisak. Mani kombi gen yogok unun tilak kind a nandan gadat kili awit amin pan̄pulugok do yomisak, unun nandan gadat dima awit amin do dima yomisak.

²³ Do pan̄muwukbi morap Pin̄kop gawak im do muwugek ji kisi gen n̄wak̄warikon da gen yoni kan, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da wiñ dandanek ji do si n̄ugigan yan yokdan.

²⁴ Mani, ji kisi kombi gen yoni kan, but galak dakon yo dakon mibili dima nandan amin, bo ae nandan gadat dima abi amin da abin gen unun nandan unun da buri suganba iyi do nin yokwi pakpak do kobogi pakdaman yan nandakdan.

²⁵ Nandak nandakni burigwan pasili ton unun ten̄tenokdan. Ae man̄ pak gawagek Pin̄kop gawak im̄nek “Pin̄kop bamisi ji gat egisak” yan yokdan.

Kosit kilegikon da Pin̄kop gawak im̄nen

²⁶ Yan do, not kabi, Pin̄kop gawak im do muwutni bisapmon niban ani? Kind a da kap yosak, ae kind a da yoyin̄det asak, ae kind a da Pin̄kop dakon nandak nandak pasili ton unun yosak, ae kind a da gen n̄wak̄warikon da gen yosak, ae kind a da unun gen yosak unun pan̄tobiljak. Yo morap ani unun pan̄muwukbi pan̄teban ak do ani.

²⁷ Amin diwari gen n̄wak̄warikon da gen yoni kan, amin bamori bo kapbi dagin yoni. Ae kisi bisap kalon dima yoni, notji do bikbik yomin̄ yomin̄ anek yoni. Ae amin kind a da gen unun si pan̄tobiljak.

²⁸ Mani gen pan̄tobil amin mini kan, gen n̄wak̄warikon da gen yogok amin gen dima yosak. Gen iyi gat ae Pin̄kop gat dogin yosak.

²⁹ Amin bamori bo kapbi da kombi gen yoni, an̄akwa diwari da geni kokwin̄tni.

³⁰ Ae kind a yigakwan Pin̄kop da gen kind a an̄alon an̄iban kan, gen yosok amin gen san̄benek dima yosak.

³¹ Yan anek kombi gen yogok amin kisi kalon kalon kombi gen yoni dakon bikbik pisan̄ damdan. An̄akwa pan̄muwukbi kombi gen yoyin̄akwa nandak nandak tim̄gek unun da butni pan̄teban asak.

³² Kombi gen yogok amin unun wupni dakon kila iyi tagi an, do iyi da bisapmon gen tagi yoni.

³³ Nido Pin̄kop unun yo morap upbilapmon da agak amin dima. Nin da but kalon da egipnen do nandisak.

Telagi pan̄muwukbi morap nin da aman unuden̄ jiyo kisi muwut muwutjikon

³⁴ miñat gen dima yoni. Gen yanba tagi dima akdisak. Moses dakon gen teban da yosok unun da aripmon gawat gawaron da yitni.

³⁵ Pan̄muwukbi da muwut muwuron miñat gen yoni kan unun mayagi, do gen kind a dakon mibili nandak do kan, yutnikon eni ban̄ yoyin̄ba tagi yoyini.

³⁶ Korin amin, Pin̄kop dakon gen jikon da noman tagit yan nandan, ma? Ae geni ji dagin abidawit, an̄akwa amin diwari dima abidawit yan nandan, ma?

³⁷ Jikon da amin kind a iyi do nak kombi amin kind a yan nandisak, bo Wup dakon nandak nandak tan̄ namisak yan nandisak amin yan̄si nandisak, gen on mandisat unun Amin Tagi dakon gen teban yan̄si nandisak.

³⁸ Amin kind a yan dima nandisak kan, unun amin do kombi amin kind a dima yan nandan imni.

³⁹ Yan do, not kabi, kombi gen yok do galagi madepsi nandani, ae gen n̄wak̄warikon yogok dakon kosit sopsop dima ani.

⁴⁰ Mani Pin̄kop gawak im̄im dakon silipmon yo morap ani unun kosirikon da kilegisi ani.

Amin kimakbi aeni kimoron da pidokdan

(Kilapmi 15)

15

Kristo kimagek kimoron da pidagit

¹ Not kabi, Gen Bin Tagisi dayigim unun do butji pabo pisanban nandani do nandisat. Gen Bin Tagisi kili abidawit da unudon tebai akgan.

² Ae gen dayigim unun tebaisi abidoni kan, Pin kop da unun Gen Bin Tagisikon da ji yokwikon ban timitdisak. Yan dima ani kan, nandan gadatji unun yo isali.

³ Gen kinda abidagim unun da gen wagol madepsi asak. Gen unun kili damgum. Gen unun yan. Pin kop gen tosok unun da aripmon Kristo nin dakon yokwi wiririt do kimakgit.

⁴ Ae Pin kop gen tosok unun da aripmon amin da kimakbi tamogwan yipgwit, ae gildat kapbi anjakwan kimoron da pidagit.

⁵ Ae Pita kon altanek don yabekbi 12 kabikon kisi altan yomgut.

⁶ Ae don nandan gadat amin 500 yapmandak unun kabikon altan yomgut. Unun kabikon morapmi abisok ekwan, mani diwari kili kimakgwit.

⁷ Ae don Jems altan imgut. Ae don yabekbi kisikon altan yomgut.

⁸ Unun kabikon altan yominek don mibi do nagon altan namgut. Nak monji kinda altok altok bisapmonsini dima altanbi yombem.

⁹ Nido nak yabekbi kabi dakon pinbinisi egisat. Ae amin da yabekbi yan tagi dima nayigi, nido kalip Pin kop dakon panmuwukbi panupbal ak do pi madepsi agim.

¹⁰ Mani Pin kop da nandan yawok naminek anpulanganban yabekbi kinda dagat da egisat. Ae nak do nandan yawot agit unun dima sun tagit. Dimasi. Yabekbi diwari yapmanek pi madepsi agim da asat. Mani naga dima asat, Pin kop da nandan yawok naminek tapmim naminakwan pi unun asat.

¹¹ Do nak bo ae yabekbi diwari da pi unun an unun da yo madep dima asak. Yo madep unun Yesu kimot anek aeni pidagit unun dakon geni yan tentenanapno ji da nandanek nandan gadat awit.

Don amin kisi morap kimakgwit unun kimoron da pidokdan

¹² Kristo kimoron da pidagit unun dakon geni yan tentenoman, do jikon amin diwari da mibili nido "Amin kimakbi kimoron da aripmi dima pidokdan" yan yon?

¹³ Asi, amin kimakbi aripmi dima pidoni kan, Pin kop da Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

¹⁴ Asi, Kristo kimoron nan dima aban pidagit tam, gen yan tentenok aman unun yo isali asak, ae nandan gadat an ununyo kisi yo isali.

¹⁵ Ae yan tam nin Pin kop da yo agit unun do top amin dagagiman. Nido nin Pin kop da Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon geni yan tentenoman. Mani Pin kop da amin kimakbi kimoron ban dima paban pidon tam, Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

¹⁶ Asi, amin kimoron da dima pidon tam, Kristo kimoron da dima pidagit.

¹⁷ Ae Kristo dima pidagit tam, nandan gadatji da ji aripmi dima panpulugokdisak. Yokwi morapji sigin tan daminakwa ekwan.

¹⁸ Ae Kristo nandan gadan iminek kimakgwit amin unun pasilgwit.

¹⁹ Nin Kristo nandan gadan iminek unun da panpulugosak do jomjom anek ekwaman. Mani nin yo tagisi on miktimon gin timit do jomjom aman tam, nin bupmi amin dakon mibi amin wagil yokwisi ekwaman.

²⁰ Mani yan dima. Kristo kimoron da kili pidagit. Unun pigaga jap bami mibiltoksi tosok unun da tilak kili kimakgwit amin dakon wasok wasok amini pidagit.

²¹ Amin kaloni kinda da kimot analon agit, ae yan gin amin kaloni kinda da kimoron da pidot pidot analon agit.

²² Adam dakon amin kabi morap si kimokgon, ae yan gin Kristo dakon amin kabi morap egip egip abidokdan.

²³ Mani nin morap Pin kop da silip yipgut unun da aripmon pidokdaman. Mibiltok Kristo, ae don tobil apjak bisapmon minat amin kabi morapni nin kimoron da pidokdaman.

24 Unjun da kwenon mibi bisap abinjakwan Kristo da konj mibili mibili tapmimi ton dakon kila amini unjun panjupbal aban pasil mudanakwa kila agak pi morap Pinjkop Dat da kisiron yipdisak.

25 Nido Kristo dasi kila amin madep egakwan wigi uwal morapni pabinj yopmanjakwan pinjbini egipdanj.

26 Ae uwalni mibisi abinj yipdisak unjun kimot.

27 Pinjkop gen papiakon gen yanj tosok: “Unjun da yo morap pinjbini egipni do yopgut.”

Yo morap pinjbini egipni do yopgut yanj yosok, mani nin nandamanj, Pinjkop iyɪ Yesu dakon pinjbini dima egisak.

28 Ae don, yo morap Kristo dakon pinjbini tanjakwa Monji da iyɪ nanj Pinjkop dakon pinjbini yipdisak. Mibiltok Pinjkop da yo morap Monji dakon pinjbini yopgut, mani Monji da iyɪ nanj Pinjkop dakon pinjbini yipjak bisapmon Pinjkop da yo morap dakon wukwisini yitdisak.

29 Amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili nido amin diwari da amin kimakbi panpulugok do telagi pakbi sosonj? Aripmi dima pidoni tam, nido unjun anpak anj?

30 Amin morapmi da pi amanj unjun do toktogisi uwal anj nimejek nindapba kimotnejan do anj. Do amin kimoron da dima pidoni tam, nin mibili nido unjun pi amanj?

31 Not kabi, nak asi dayisat, Amin Taginin Yesu Kristo da jikon pi tagisi asak unjun do butnokon da nandako yo madepsi asak. Disi nandanj, unjun bamisi. Ae yanjo kisi nandani, nak gildari gildari kimoronsi kinj kinj asat. Gen on bamisi yosot.

32 Epesas kokupmon amin diwari jonj bit kilapyo yokwisi da yanj emat anek nak nit do awit. Kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili mini emat agim. Ae amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, “anjwa wagil kimotdamanj, do jap pakbiyo madepsi anenj.”

33 Ji amin diwari da top panjewardan do pindatni. Gen on disi nandanj, “Ji amin yokwi gat muwutni kanj, anpakji tagi unjun panjupbal akdanj.”

34 Ji aesi nandak nandak kilegi timigekek yokwi ae sanjenek dima ani. Asi jikon da diwari Pinjkop dima nandanj imanjan. Ji da mayaktok pani do anek gen on dayisat.

Giptimnin kimoron da pidokdisak unjun njwaknjwari

35 Amin kinda yanj yokdisak, “Amin kimakbi kosit nianjon da pidokdanj? Ae pidoni bisapmon nianjen giptim da pidokdanj?”

36 Unjun nandanj kokwini tagi dima amin dakon gen kinda! Gak jap yet kwaokdal unjun mibiltok kimot anek don kwosok.

37 Ae wit bo ae jap diwari dakon yeri kwaokdal unjun jap bami don kwokdisak unjun yombem dima.

38 Mani Pinjkop da iyɪ nandanj kokwinigekek yeri kalonj kalonj do obi tamijo iyikon iyikon wasosok.

39 Giptim morap unjun arip gin dima. Amin unjun giptimni njwaknjwat, ae bit kilapyo giptimni njwaknjwat, ae minam gat ae tap kilapyo kisi yanj gin.

40 Kundukon yo tonj unjun giptimni iyɪ, ae miktimon yo tonj unjun yo kisi giptimni iyɪ. Mani kundukon yo tonj dakon tilimni unjun njwaknjwat, ae miktimon yo tonj dakon tilimni unjun yo kisi njwaknjwat.

41 Gildat kanek ae gikyo tilimni njwaknjwat njwaknjwat. Ae gik morap tilimni iyikon iyikon tanj yomanjan.

42 Amin kimakbi kimoron da pidokdanj unjun yanj gin. Giptim wayikgamanjan unjun miktogi, mani giptim pidosak unjun aripmi dima miktogi.

43 Giptim wayikgamanjan unjun tilimni mini, mani giptim pidokdisak unjun tilimni wagil tagisi. Giptim wayikgamanjan unjun tapmimni mini, mani giptim pidokdisak unjun tapmimi tonj.

44 Giptim wayikgamanjan unjun on miktim dakon, mani giptim pidokdisak unjun Wup da egip egip imisak.

Miktim dakon giptim tosok, do giptim Wup da egip egip imisak unjun yo kisi tosok gin.

45 Pinjkop dakon papia da yanj yosok:

“Amin mibiltogi, Adam, unun amin egip egipmi ton dagagit.”

Mani mibi Adam da amin do egip egip yomyom Wup dagagit.

⁴⁶ Wup dakon egip egip da mibiltok dima altagit. On miktimon egip egip da mibiltok altagit, anakwan wup dakon egip egip da don altagit.

⁴⁷ Amin mibiltogi Adam unun on miktim dakon, ae miktim nan wasanbi. Ae Adam unun da bujon nani unun Kwen Kokupmon da pigit.

⁴⁸ Miktimon minat amin morap unun giptimni unun Adam dakon giptim yombem. Mani Kwen Kokup dakon giptimnin unun Kristo dakon yombem akdisak.

⁴⁹ Abisok nin miktim amin Adam yombem da ekwaman. Unuden gin don Kwen Kokup amin Kristo yombem akdaman.

⁵⁰ Not kabi yanji dayisat, miktim giptim gat kisi Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima wigigi. Ae yo miktogi da yo dima miktogi aripmi dima timiri.

⁵¹ Nandani. Gen pasili kinda dayikdisat. Nin morap kisi dima kimotdaman. Nin kisi morap kulabik an mudokdaman.

⁵² Kwen mibisi yosak bisapmon nin mal wambilgaman unun da tilak tepmisi kulabik akdaman. Kwen yanban amin kili kimakgwit unun kimoron da pidokdan, ae bujon aripmi dima mik tokdan. Ae nin kalugi sigin ekwaman amin kulabik akdaman.

⁵³ Nido, giptimnin miktogi unun kulabik anek toktogisi tagisi egipdisak. Giptimnin si kimori unun kulabik anek toktogisi kalugi egipdisak.

⁵⁴ Giptimnin si kimori ae miktogi unun kulabik anek toktogisi tagisi kalugi egipdisak bisapmon Pinjop dakon gen kinda tosok unun bami ton akdisak. Gen unun yan:

“Pinjop da emaron teban tanek kimot obisi anakban pasilit.

⁵⁵ Kimot, gak amin pabin yopyop dakon tapmimgo jiri?”

Kimot, gak amin tepmi madep yomyom tapmimgo jiri?”

⁵⁶ Yokwi da kimot tapmim iban amin tepmi madep yomisak. Ae yokwi unun gen tebanon tapmim pasak.

⁵⁷ Mani Amin Taginin Yesu Kristo da tapmimon Pinjop da tapmim niminakan emaron teban toman, do Pinjop ya yanji iyaman.

⁵⁸ Yanjo, not kabino, ji tebaisi agek wayin wayin dima ani. Disi nandan, Amin Tagi dakon pi madepsi an unun bami mini dima akdan, do ji bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi an kimotni.

Pol yo ak do nandagit unun do yagit

(Kilapmi 16)

16

Pol da Jerusalem do monej panmuwudan unun do yagit

¹ Kili Pinjop dakon minat aminyo Jerusalem ekwan unun do monej panmuwudan unun do dayikdisat. Galesia panmuwukbi da ani do kosit yoligim, ji yan gin ani.

² Sonda morapmon ji morap kisi kalon kalon pi agak da butgwan monej timikgan unun kokwinigek kabi kinda yopman yopman ani. Anakwa nak opben bisapmon monej panmuwut dakon pi dima ani.

³ Nak da obin altoken bisapmon paretji Jerusalem panjini do disi amin kabi di manjini. Anakwa nak da but piso papia kinda mandan yobo abidanek kini.

⁴ Ae nakyo kisi kigisi yan nandaken kan, kisin tagi kinenj.

Pol Korin amin kinj pindat do nandagit

⁵ Nak Masadonia miktim nan kik do nandisat. Ununan kinjek don jikon abin altoken.

⁶ Nak ji gat timisok di gat egipben bo ae sigin egapbo ais bisap mudosak unun dima nandisat. Ae kokup njwakjwarikon kiken bisapmon ji da anpuluganakwa kikenj.

⁷ Nak ji gat bisap pisipmi egip do dima galak tosot. Amin Tagi da tagi nandisagon ji gat bisap dubagkok egipneŋ.

⁸ Mani nak kokup pap Epesas idon egapbo Pentikos bisapmon wigisak.

⁹ Nido, Pinjkop da nak do yoma kinda witdal namik da miŋat amin morapmi paŋpulugoko Yesu yolyol amin dagon. Mani amin morapmi da uwal annamaŋ.

¹⁰ Timoti jikon apban kaŋ anpulanganba pasol pasol dima asak. Nak da Amin Tagi dakon pi asat, ununyo kisi yaŋ gin asak.

¹¹ Jikon da di da kaŋba amin isali kinda yaŋ di aban. Tobil apjak bisapmon yipba but yaworon da nagon apjak. Not diwari gat kisi apni do jomjom asat.

¹² Notnin Apolos dakon gen unun yaŋ. Not diwari ji dandak do kiwit bisapmon unun gat kini kaŋ tagisi yaŋ iyigim. Mani unun bisapmon op do dima galak tagit. Iyi gwagak kaŋek don obiŋ dandisak.

Gen diwari

¹³ Disi do kila tebai anek nandaŋ gadaron tebai atni. Tebaisi agek yo kinda do pasol pasol dima ani.

¹⁴ Yo morap ani unun but dasi galak taŋ yomyom anpagon daŋin ani.

¹⁵ Not kabi, Stepanas gat yutnikon ekwaŋ amin gat da Akaia provinskon mibiltoksi but tobil anek Yesu nandaŋ gadaŋ imgwit unun disi nandaŋ. Ae Pinjkop dakon miŋat aminyo paŋpulugok do iyi dakon egip egip parekgwit. Nak gen tebai yaŋ dayisat,

¹⁶ ji unuden amin gat ae unun amin paŋpuluganba pi kaloni an amin gat dakon pinbini egipni.

¹⁷ Stepanas gat Potunatus gat Akaikus gat nagon opba but galaksi nandagim, nido ji kisi da abiŋ nak aripmi dima nandani,

¹⁸ ae unun da nak kisik kisik namgwit ae jiyo kisi kisik kisik damgwit. Unuden amin da pi madep an unun do but galaksi nandaŋek man madep yomni.

¹⁹ Paŋmuwukbi morap Esia provinskon ekwaŋ unun da gildatni tagi dayaŋ. Akwila gat Prisila gat ae paŋmuwukbi unun bamot

da yutnon muwukgaŋ unun da Amin Tagi da manon gildatni tagi madepsi dayaŋ.

²⁰ Yesu yolyol amin notji morap da gildatni tagi dayaŋ. Paŋmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²¹ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat.

²² Amin kinda da Amin Tagi but dasi dima galaktaŋ imisak kaŋ unun jobit timitjak.

Amin Tagi gak apbi!

²³ Amin Tagi Yesu dakon nandaŋ yawotni jikon tosak do bisit asat.

²⁴ Nin Yesu Kristokon kabi kalon agimaŋ, do ji but dasi timikdat. Unun asi.

Pol da Korin Amin do Papi 2 Mandagit

But piso gen

Korin panmuwukbi diwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi toptopmi diwari da yoyindet gulusun anek Pol abin yipgwit. Pol da Korin amin gat gen unun anmilip ak do nandagit, ae iyi do Pin kop dakon yabekbi bamisi kind a yan nandan imni do papi a on mandagit. Yan anek ae kosiri kind a gat tagisi nandan yom do anek papi a on mandagit.

Gen mibiltok wasanek mandagit unungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amin do yipgut unun do yosok. Gen unun dima yip do nandagit, mani kwen wigik anek yanba yokwi tok an ingwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen unun nandanek anpakni panmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Unun bisapmon panmuwukbi Judia miktimon egipgwit unun yokwisi egipgwit, do Pol unun do monej pan ki yom do monej panmuwukgit. Do kilapmi 8 ae 9 non Pol da Korin minat aminyo da pi unun do monej panmuwutni do buri pan tagap ak do gen yipgut.

Pol da Pin kop da yabekbi kabi do pi yomgut unun do yagit (Kilapmi 1-7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Pin kop da iyi da galaktogon pi unun namgut. Nak gat ae notnin Timoti gat da papi a on Pin kop dakon panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan gat, ae telagi panmuwukbi morap Akaia provinskon ekwan, ji kisi do mandan damamak.

² Pin kop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok damanek butji pan yawot abal yawori tosak do bisit amak.

Pin kop da jig i bisapmon butnin pan teban asak

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pin kopni ae Datni unun an kisinej. Unun

Datnin bupmi ami, ae amin morap jig i pan unun butni pan teban asak dakon Pin kop.

⁴ Jig i bisap morapmon butnin pan teban asak. Pin kop da butnin pan teban asak, unuden gin nin da jig i mibili mibili pan amin morap buri pan teban aman.

⁵ Tepmi madep Kristo da pagit unuden gin ninyo kisi paman. Ae Kristo da butnin pan teban aban butnin yaworisi tosak.

⁶ Nin jig i paman bisapmon ji da but yawot pani ae Pin kop da ji yokwikon ban timitjak unun do anek paman. Ae Pin kop da butnin pan teban aban butnin yawori tosak bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do anek Pin kop da yan asak. Ji tebai agek nin da tepmi paman unuden gin tepmi pani kan, Pin kop da butji pan teban akdisak.

⁷ Ae ji jigikon tebaisi atdan yan si nandan damaman, nido ji nin gat kisi jig i kalon i paman, ae nin gat kisi but yawot kalon i timitdaman yan si nandan.

⁸ Not kabi, nin Esia provinskon jig i pagiman unun ji da nandan do nandan. Jig i madepsi da nin pabin nipmanek unun da tapminnin pagit. Aban nin kimotdaman yan si nandagiman.

⁹ Asisi, kimot akdaman yan si nandagiman. Nin tapminnin madep dima yan si nandan do jig i unun noman tan nimgut. Pin kop amin kimakbi kimoron ban paban pidot pidot amin unun dagin nin aripmi tagi pan pulugosak yan si nandan do jig i unun pagiman.

¹⁰ Unun jig i panek kimoronsi kigiman, mani Pin kop da kimoron ban pan pulugagit, ae don yo kisi nin jigikon ban timitdisak. Jig i morap noman tan nimni bisapmon Pin kop da nin jigikon ban pan pulugokdisak yan si nandan teban toman.

¹¹ Mani ji nin pan puluganek bisit aba Pin kop da amin morapmi dakon bisitni nandanek nin pan pulugosak. Anakwan amin morapmi da Pin kop da ninon pan pulugok asak unun kanek ya yan iyini.

Pol da Korin amin top dima yoyigit

¹² Nin yan si nandan, on miktimon Pin kop da nin pan puluganakwan nin anpak telagisi aman ae gen bamisi ban yoman. Ae jikon yan ginsi agiman. Nin on miktim

dakon nandan kokwin tagisi dima yolgunan. Pinjkop da nin nandan yawok niminek panpulugagit, do nin anpak agiman unun do nandano wigisak.

¹³⁻¹⁴ Nin papia mandan yopno jikon oban bisapmon gen ji da manjinek mibili tagi nandan pisogi unun banjin mandaman. Asi, bisap diwarikon gen mandaman ji da mibili dima nandan. Mani nin gen morap mandaman unun ji da pakyanji nandani do nandaman. Ae Amin Tagi Yesu tobil apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandaman yan gin ji da nin do tagisi nandani do nandaman.

¹⁵ Nak yanji nandagim, do abin dandanjek panpulugoko kisik kisik aba kosiri bamori asak do nandagim.

¹⁶ Nak Masadonia provins kik do obin ji dandanjek don Masadonia kiken yan nandagim. Ae don Masadonia da tobil obinek ji dandanapbo ji da kosit agipben dakon yo di anpuluganba Judia miktimon kiken yan nandagim.

¹⁷ Obin dandak do nandak nandak agim unun kalkali agim yan nandan, ma? Nak yo ak do nandak nandak asat unun miktim amin da gen kaga da "Aken" yan yanek dima an, nak yan asat yan nandan, ma?

¹⁸ Pinjkop gen morapni guramik kimokdok, ae nin gen kagakon da "Ane" yan yonej kan unun anenji.

¹⁹ Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Pinjkop dakon Monji dakon geni jikon yan tenjenok agiman. Ae disi nandan, Kristo "Unun aken" yan yanek dima kirinjikdak. Bisapmi bisapmi Kristo "Abe" yan yanek geni yol kimagek asak.

²⁰ Pinjkop dakon yan teban tok geni morapmi ton, ae unun yan teban tok morap da bami ton ani do Kristo da "Nak da aken" yan yosok. Mibili yan do nin Yesu da manon da Pinjkop dakon man awigek "Unun asi" yan yoman.

²¹ Pinjkop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadanjek panjeban aban tebaisi akgan. Ae unun da nin gat ae ji gat kisi iyi do manjigit.

²² Unun iyi dakon amin ekwaman dakon

tilak yipman nimgut. Ae Wupni nin da buron yipgut, do Pinjkop da nin do yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit unun gat kisi don timidaman yanji nandaman.

Pol Korin tepmi dima kigit

²³ Nak gen bamisi yosot unun Pinjkop da nandisak. Do unun da manon da bamisi yan dayisat, nak Korin tepmi dima opgum nido gen tebai dayiko jigi pani do dima nandagim.

²⁴ Ji nandan gadat anek anpak yanji anek egipni dakon kila aminji egip do dima galak toman. Ji nandan gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da aman.

2

¹ Yan do, nak kalip obinek jigi damgum unuden ae kosiri kind a gat jigi dam do dima nandagim.

²⁻³ Jigi dabo but yokwi nandani kan, naminon kisik kisik paken? Ji dagin kisik kisik namdan, do jikon obinek butjik pak do dima galak tosot. Mibili yan do anek papia mandan damgum. Ji nandan, nak yo kind a do kisik kisik aben kan, jiy o kisi kisik kisik akdan gin.

⁴ Nak papia unun mandagim bisapmon but yokwi anek kunam pakbino madepsi mawit. Mani papia unun butjik dam do anek dima mandagim. Nak da ji do but dasi galaktan damisat yanji nandani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipman imni

⁵ Jikon yokwi agit amin unun da nak nan jigi dima namgut, unun da ji ban jigi damgut. Nak unun do gen tebai dima yok do nandisat.

⁶ Yokwi agit amin kobogi timitjak do jikon amin morapmi da yawit unun aripmi. Jigi di gat timitjak do dima yoni.

⁷ Diwarini yipman iminek butni anteban ani. Butjik madepsi nandaban unun da obisi di abin yipban.

⁸ Yan do, ji da but dasi sigin galaktan iman yan yolini do nak da unun ani dosi dayisat.

⁹ Papiia unun mandan damgum unun ji panjiklik dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikgan bo dima, unun kok do anek mandagim.

¹⁰ Ji amin kinda dakon yokwini yipman imni kan, nakyo kisi yokwini yipman iben. Ae yokwi kinda nak da yiyipmi tosok kan, nak ji panpulugok do Kristo da dabilon yokwi unun yipmandat.

¹¹ Yan asat nido Sunduk da nin panjikligek dima pabin nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabin nip do pi nian asak unun nandaman.

Pol Taitus kok do nandagit

¹² Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok ak do abin altagim bisapmon, Amin Tagi da geni yoyiken do kosit tagisi yipman namgut.

¹³ Mani butno yawori dima tagit, nido notno Taitus dima kagim. Do nak Troas kokup pap amin galok gen yoyinek Masadonia provinskon kigim.

Pinkop da tapmimon yabekbi emaron teban ton

¹⁴ Mani nin Pinkop ya yan si iyaman, nido Kristo da uwalni pabin yopgut. Ae Pinkop da mibil tan nimirakwan nin iyi dakon amin kabini bunon da yolgaman. Unun da nin pantagap aban Kristo dakon mibili yono unun da yo kibani tagisi da yan dukwan dukwan kisak.

¹⁵ Asi, nin yo kibani tagisi panalon an unun yombem ban Kristo da timik Pinkop do paret asak. Unun kibani Pinkop da yokwikon ban timikdak amin gat, ae Tipdomon pigikdan amin kisi da nandan.

¹⁶ Amin Tipdomon kwan unun kibani unun da kimot dakon kibani asak, mani amin Pinkop da yokwikon ban timikdak unun kibani unun da egip egip dakon kibani asak. Namin dasi yabekbi pi aripmi tagi asak? Nin da aripmi dima.

¹⁷ Amin morapmi da Pinkop dakon gen yan tenjenanek monen ilikgan nin unuden dima aman. Pinkop da iyi pi unun nimgut, ae nin top dima yoman. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Pinkop da dabilon

gen nimgut unun but dasi nandanek yan tenjenoman.

3

Yabekbi unun sanbek sanbek kalugi dakon pi amin

¹ Nin aenin ji da nin do nandaba wikwan nimni yanon da gen on yoman yan nandan, ma? Bo ae amin diwari da an unuden nin da amin diwari yoyino unun da nin amin tagisi yan ji da nandani do papiia mandan niba damnen yan nandan, ma? Bo ae nin da dayino ji da papiia unuden kinda mandan nimni yan nandan, ma? Unun dimasi.

² Disi unun nin dakon papiia yombem da egakwa amin da anpaknin pindakgan. Unun papiia dakon gen butninon mandabi do amin morap da tagi manjinek nandani.

³ Ji papiia kinda Kristo da mandan yipban apgut da yan ekwan. Pi anapno Kristo da papiia unun mandagit. Unun kilda mandak nan dima mandagit, unun Pinkop dagok dagogi mini egisak dakon Wup nan mandagit. Ae tipmon dima, amin buron mandagit.

⁴ Nin Kristokon gadagiman, do Pinkop da dabilon gen unun asi yan si nandaman.

⁵ Nin da nin unun pi aripmi dima anen, do nin da yo kinda agiman yan dima yonen. Pinkop kaloni dagin tapmim niban pi unun aman.

⁶ Ae unun da nin panpuluganban sanbek sanbek kalugi dakon pi amin dagagiman. Sanbek sanbek unun gen teban papiakon mandawit unun yombem dima, unun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgon, mani Wup da egip egip yomisak.

⁷ Pinkop dakon gen teban da kimot analon agit. Pinkop da unun gen teban tipmon mandagit bisapmon tilimni madepsi gat kisi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabilni madepsi tenjenagit, aban Israel amin da aripmi dima kokogi agit, ae don tenjeni unun yawokgit.

⁸ Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak unun da gen teban dakon tilimni yapmanek unun da wagil madepsi tenjenosok.

⁹ Gen teban dakon pi unun nin gen pikon nipmanek pasilneŋ do yosok. Mani unun tenŋeni madepni gat apgut, do nin nandaman, Pinjkop da dabilon kilek tok dakon pi unun dakon tilimni unun wagil madepsi daman.

¹⁰ Yo kalugi Pinjkop da asak dakon tilimni unun madepsi daman, anjakwan yo kalipmi dakon tenŋeni unun moniŋisok, do yo kalipmi dakon tenŋeni si pasil mudok do yan asak.

¹¹ Yo kalipmi unun toktogisi dima tagit, mani unun tilimni gat apgut, do yo kalugi toktok teban tokdisak unun dakon tilimni da madepsi daman tenŋenosok.

¹² Unun tenŋeni da ninon madepsi tenŋenanjakwan nandan teban tanekjomjom aman, do nin pasol pasoli mini unun do yan tenŋenoman.

¹³ Moses da agit nin yan dima aman. Unun tomno dabilnikon tenŋeni madep unun kin yawogakwan Israel amin da dima koni yan do imal nan tomno dabilni witjigit.

¹⁴ Mani Pinjkop da Israel amin dakon nandak nandak dakon kositni waman sopgut, ae abisok yo kisi yan gin tosok. Sanjek sanjek kalipmi dakon gen manjan bisapmon imal da yan nandak nandak kositni waman sopmanjakwan gen dakon mibili dima nandan pison. Nido Kristo nandan gadan iminapno unun kosiron dagan Pinjkop da imal tim unun kwinkdak.

¹⁵ Asi, kalip da win ae abisok ekwamanon Moses dakon gen teban manjan bisap morapmon imal tim da nandak nandak kositni sopman yomisak.

¹⁶ Mani but tobil anek Amin Tagikon kisak amin Pinjkop da imal tim unun kukwan imisak.

¹⁷ Nak Amin Tagi do yosot unun Wup do yosot. Ae Amin Tagi dakon Wup amin kindakon egisak kan, unun amin puluganbi da egisak.

¹⁸ Nin kisi morap yo kinda da tomno dabilnin dima witjisak. Do Amin Tagi dakon tilim madepni da ninon yamanjakwan nin da pakbi idap yombem da

yan unun tenŋeni panjobilapno aminon kisak. Tenŋeni unun Amin Tagikon da abinek nin kulabik aban iyi yombem dagoman. Ae Amin Tagi dakon Wupni ninon pi aban tenŋeni ninon madepsi paptosok.

4

Yabekbi unun miktim kwoba yombem

¹ Pinjkop da bupmi nandan niminek pi on nimgut, do jigi noman tan niman bisapmon pi dima yipmanjaman.

² Dimasi. Nin anpak mayagi ae top anpak morap manji kili yomguman. Nin amin dima panjewalgaman, ae Pinjkop dakon gen kulabik dima aman. Nin gen bami nomansi yan tenŋenanapno amin da nin dakon anpak kokwinigek Pinjkop da dabilon pi kilegisi aman yan kan nandanyo an.

³ Ae amin diwari imal tim da tomno dabilni witjinjakwan Gen Bin Tagisi nin da yan tenŋenoman unun dima nandan pison kan, unun amin Tipdom dakon kosit nan agek dima nandan pison.

⁴ On miktim dakon pinjkop toptopmi Sunduk unun da amin nandan gadat dima an dakon nandak nandak kositni sopgut. Aban Kristo Pinjkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon tenŋeni da unun amin da butgwan aripmi dima pigisak.

⁵ Nin yan tenŋenok anek nin do dima yoman, nin yan tenŋenok anek yan yoman, "Yesu Kristo unun Amin Taginin, ae unun dakon man pidosak do anek ji dakon oman monji ekwaman."

⁶ Nak unun yosot nido kalipsigwan Pinjkop da yan yagit:

"Pilin tukgwan tenŋeni tagi tenŋenosak."

Iyi dakon tenŋeni da abin nin da buron madepsi tenŋenagit. Nin Kristo dakon tomno dabilni kanek Pinjkop dakon tilim madepni kan nandanyo aman.

⁷ Mani yo tagisisi unun yabekbi nin miktim kwoba tepmi tasik togi yombem da kagagwan ninon ton. Amin da unun tapmim madepsi daman unun nin dakon dima, unun Pinjkop dakon tapmimni yan

kañ nandanyo ani do anek nin da giptimon toñ.

⁸ Kosit mibili mibilikon da jigi noman tañ niman, mani unun da tapminnin dima paban. Nandaba kik anek niansi aneñ yañ morapmi nandaman, mani nandak nandaknin yipno dima wital kigit.

⁹ Amin da yo yokwisi an niman, mani Pin kop da nin dima nipman dekdak. Amin da nindapba migon man pokgoman, mani nin dima tasik toman.

¹⁰ Amin da nin da giptimon Yesu dakon kimot unudon koñ. Do amin da Yesu dakon egip egipni kisi nin da giptimon koñ.

¹¹ Nin Yesu dakon pi aman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimotneñ do pi an. Yañdo, si kimori giptim timninon Yesu dakon egip egipni unudon noman koñ.

¹² Yañdo, kimot da ninon pi asak, mani egip egip da jikon pi asak.

¹³ Pin kop gen papiakon gen yañ tosok: “Nak Pin kop nandan gadan imgum, do yañ tenjenok agim.”

Ae yañ gin ninyo kisi nandan gadat aman, do yañ tenjenok aman.

¹⁴ Nido nin yañsi nandaman, Pin kop da Amin Tagi Yesu kimoron nan aban pidagit, ae unun da nin Yesu gat kisi kimoron ban paban pidokdaman, ae unun da nin gat ae ji gat kisi timik panji nipban iyi da kapmatjok egipdaman.

¹⁵ Unun yo morap ninon noman toñ unun ji panpulugok do noman toñ. Ae Pin kop dakon nandan yawotni da minat aminyo morapmikon ireñ tañ yomin yomin an an kinakwan unun da Pin kop do ya yañ madepsi iyinakwa Pin kop dakon tilimni madepsi tenjenosak.

¹⁶ Yañdo, nin pi dima yipman gaman. Giptimnin unun tasik tok do asak, mani gildari gildari butnin kalugi an an asak,

¹⁷ nido nin nandaman, jigi tepmiyo paman unun madepsi, mani bisap pisipmisok gin tokdan. Ae unun da nin pan tagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdaman. Unun tilim da madepsi anakwan abisok jigi paman unun yapman mudosok.

¹⁸ Yañdo, yo dabil da si pindari unun do dabilnin unudon dima yipman gaman. Nin yo dima pindari unun do dabilnin kak gimansi unudon gin yipman gaman. Nido yo dabil da pindari unun bisap pisipmisok gin tokdan, mani yo dima pindari unun toktogisi tokdan.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin unun imal yut kaben yombem. Nin nandaman, unun miktim dakon imal yut kaben unun tasik tosok kañ, Pin kop da nin do yut njwakwari kinda nimdisak. Unun yut amin kisi da dima awalbi, Kwen Kokupmon abidanapno toktogisi tokdisak.

² Nin abisok miktim giptim gat kisi egek iyon iyon yañ ekwaman. Nin Kwen Kokup dakon giptim unun abidono unun da imal da yañ waban egipneñ dosi nandaman.

³ Nido imal unun wamneñ bisapmon nin molan dima egipdaman.

⁴ Nin miktim dakon giptim gat sigin egek jigi panek iyon iyon yoman. Mani on miktim giptim wagil yipman det do dima nandaman. Nin giptim kalugi unun abidono unun da giptimnin kimot asak unun imal nan yañ waban egip egip teban egipneñ dosi nandaman.

⁵ Pin kop da iyi unun egip egip abidoneñ do an noman agit. Ae Wupni nin do nimgut, do nin yañ nandaman, yo tagisi morap diwari nim do yañ teban tok agit unun gat kisi don nimdisak.

⁶ Nin unun do nandaneñ unun da butnin pan teban asak. Nin nandaman, nin giptim timnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwaman.

⁷ Mibili yañ do nin yo dabil da si pindagek dima ekwaman, nin nandan gadaron dagin ekwaman.

⁸ Asi, nin nandan teban tanek akgaman. Nin on giptim yipmanek Amin Tagi da kokupmon kino yomaninsikon unun gat kisi egip do nandaman.

⁹ Yañdo, on miktim giptimon ekwaman, bo ae on giptim yipmanek Amin Tagikon

kwaman, nin bisapmi bisapmi iyi anpak galak tosok unun yol do madepsi galak toman,

¹⁰ nido nin kisi morap Kristo da inamon gen pikon atdaman. Agek miktim giptimon egipguman bisapmon anpak tagi bo yokwi agiman unun da aripmon tomni timitdaman.

Nin minjat aminyo panpulugono Pin kop gat but kalon an

¹¹ Yan do, nin Amin Tagi do pasolgoman, do minjat aminyo nandak nandak kulabik anek Pin kop nandan gadan imni do pi tebai aman. Pin kop da nin dakon but pindakdak. Ae jiyo kisi butjikon da nin pi kilegisi aman yan nandani do nandisat.

¹² Gen on ji da man madep nimni yan on da dima yoman. Ji da nin dakon anpak do tagisi nandani yan on da yoman. Amin diwari da man madep dogin kisik kisik anek amin butgwan yo bamisi ton unun do dima nandan. Nin ji da unun amin dakon geni kobogi pantobil yomni do nandaman.

¹³ Amin da nin do nugigi yan yon kan, nin da Pin kop dakon pi aman do anek unun do yon. Ae nin nandak nandak kilegisi timigek pi aman kan, nin ji panpulugok do anek pi unun aman.

¹⁴ Kristo da nin do but dasi galaktan niminek nin pantagap aban pi tebaisi aman. Nido nin yansi nandaman, amin kalonisi kind da nin kisi morap dakon tamo abidane kimagit, do nin kisi morap kimagiman.

¹⁵ Unun da amin kisi morap iyi dogin nandane kima egipni do anek kimagit. Kristo nin dakon tamo abidane kimagit da ae Pin kop da aban pidagit unun do nandane kimagipne.

¹⁶ Yan do, abisok da wasane nin on miktim dakon nandak nandagon da amin kokwin dima aman. Asi, kalip nin on miktim dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agiman, mani abisok yan dima aman.

¹⁷ Yan do, amin kind Kristokon gadasak kan, Pin kop da ankaluk aban amin kalugi

kinda dagosok. Mao! Anpak kalipmi pasilakwan anpak kalugi kili noman tak.

¹⁸ Pin kop da iyi egip egip kalugi unun nimisak. Kalip nin unun dakon uwal egapno Kristo da nin panpuluganban Pin kop gat but kalon agiman. Ae minjat aminyo timik panapno Pin kop gat but kalon ani do nin do pi unun nimgut.

¹⁹ Nido Pin kop Kristokon pi anakwan minjat amin morap miktimi miktimi ekwan unun timik iyikon panapban but kalon awit. Unun yokwi morapni awit unun do sanbenek dima nandan yomgut. Ae Pin kop da minjat aminyo timik iyikon panapban but kalon ani dakon gen bin minjat aminyokon yoyinen unun dakon pi nimgut.

²⁰ Yan do, nin Kristo dakon inam abidane kima geni yan tenjenok aman. Pin kop da nin dakon gen kagakon da minjat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yansi dayaman, "Ji Pin kop gat uwal tosok unun yipmanek Pin kop gat but kalon ani."

²¹ Kristo yokwi kind dima agit, mani Pin kop da nin panpulugok do anek yokwi morapnin Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kind dagagit. Nin Kristokon gadane kima Pin kop dakon minjat aminyo kilegisi ane do yan agit.

6

Yabekbi pi anek jigimorapmi pawit

¹ Nin Pin kop gat kisi pi kaloni anek tebaisi yan dayaman, "Ji Pin kop dakon nandan yawotni yipba bami mini di tanban."

² Pin kop da yan yosok:
"Nak ji panpulugoken bisap yipgumon bisitji nandagim.

Ae yokwikon ban timit timit gildaron ji panpulugagim."

Nandani. Abisok Pin kop da nin panpulugosak dakon bisap. Abisok nin yokwikon ban timitjak dakon gildat.

³ Nin amin da pi aman unun do yanba yokwi tok anek dima moni yan on da pi amanon gulusun kind dima aman.

⁴ Nin Pin kop dakon oman monji egek bisapmi bisapmi minjat amin morapmon

anjpak tagisi ban yolaman. Jigi mibili mibili noman tan niba nin tebaisi akgaman.

⁵ Obisi baljon, ae dam tebanon nipmanan, ae uwal da pandagat anek japmi nandanek gen tebai niyan. Ae pi tebaisi anek dipmin tagi dima pokgoman, ae jap do aman.

⁶ Anpak gwaljigi minisi ban aman, ae nandak nandak tagisi ban timikgaman. Jigi noman tan niba but yaworon da ekwaman, ae minjat aminyo do anpak tagisi anyomaman. Telagi Wupmon tapmim unudon timikgaman. Amin do bamisi but dasi galaktan yomaman.

⁷ Gen bamisi ban yan tenjenoman, ae Pin kop da tapmimon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgan unun da tilak anpak kilegi timigek Pin kop dakon pi aman.

⁸ Amin diwari da manin pawikwan, ae diwari da manin paban. Amin diwari da manji gen yan niman, ae diwari da anpak tagi aman yan yon. Amin diwari da nin do top amin yan yon, mani gen bamisi ban yoman.

⁹ Amin da dima nandan niman da tilak ekwaman, mani nandan niman. Kimoron kwaman, mani sigin ekwaman. Amin da nin tebaisi baljon, mani dima nindapba kimokgoman.

¹⁰ Butjik panek ekwaman, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwaman. Nin yoni mini amin da ekwaman, mani amin panpulugono yo morapmisi timikgan. Yonin mini, mani yo morap kisi nin dakon gin.

¹¹ Korin amin, gen dayaman unun nomansi dayaman. Nin but dasi galaktan damaman.

¹² But dasi ji timit do dima kurak toman, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandan.

¹³ Nak dat kinda da monji yoyisak unun da tilak yan dayisat, ji nin do but dasi galaktan nimni.

Nin Pin kop dakon yutni

¹⁴ Nandan gadat dima an amin gat gadat gadaron da pi dima ani. Anpak tagi gat

anjpak yokwi gat tagi panmuwutnen? Bo tenjen tagi pilin tuk gat tagi panmuwutnen?

¹⁵ Kristo gat Sunduk gat but kalon amal, ma? Kristo nandan gadan imisak amin gat nandan gadat dima asak amin gat nandak nandakni iyi iyi.

¹⁶ Pin kop dakon telagi yut gat ae kokup kidat gat tagi panmuwutnen? Pin kop dagok dagok mini egisak unun dakon telagi yutni ekwaman. Kalip Pin kop da yan yagit:

“Nak unun amin kabi gat egipben, ae unun da binapmon agipben.

Anek Pin kopni egapbo unun da nak dakon minjat amin kabi egipdan.”

¹⁷ Yando, Amin Tagi da sigin yan yagit:

“Ji unun yopman degek disi dage egipni.

Unun amin dakon yoni Pin kop da pindakban injani an unun dima igayini.

Yan anakwa nak da ji but dasi timigek

¹⁸ Datji egapbo ji da nak dakon monji gwayono egipni.

Amin Tagi Tapmim Ami da gen on yosok.”

7

¹ Notnonisi, Pin kop da unun yan teban tok morap nin do nimgut, do giptimnion ae wupnion yokwi morap ton unun kisisi suganek Pin kop da dabilon gwaljigi minisi anen. Anek Pin kop do pasalek gawak iminjek bisapmi bisapmi telagisi egipnen.

Korin amin but tobi ab Pol but galaksi nandagit

² Ji nin do but dasi galaktan nimni. Nin amin kinda do yokwi kinda dima agiman. Nin amin kinda yokwi asak do dima iyigiman. Nin amin kinda ankiligek yoni di dima timikgiman.

³ Anpakji kokwinigek gen pikon dep do dima yosot. Nak yan kili dayigim, nin toktogisi ji do but dasi galaktan damaman. Kimotnen bo egipnen nin sigin but dasi galaktan damdaman.

⁴ Ji tebaisi akgan yansi nandan teban tosot. Ji do tagisi nandisat, ae ji da butno

arjeban anj. Jigi morapmi noman tanj nimanj, mani ji do nandanej unun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abinj altagimanj bisapmon yik yawotjok kinda dima agimanj. Unudon jigi mibili mibili teri teri da abinj noman tanj nimgwit. Amin da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagimanj.

⁶ Mani Pinjkop but panjeban agak amin da Taitus yabekban abinj nin dakon but panjeban agit.

⁷ Ae unun gin dima. Mibiltok ji da Taitus dakon but arjeban aba unun da ninon abinj ji da anjak tagisi awit unun do niyinjban unun kisi da butnin panjeban agit. Ae ji da nak nandak do madepsi galak tonj, ae yokwi awit do bupmisi nandanj, ae nak anjplugok do madepsi galak tonj, ununyo kisi do Taitus da niyigit. Niyinjban kisik kisik da butno tugagit.

⁸ Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani unun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok bupmi dima nandisat. Papia unun da butjik damgut, mani unun do bisap pisipmisok gin nandawit.

⁹ Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik unun pawit da jikon but tobil panjalon agit unun do anjek kisik kisik asat. Pinjkop da iyi butjik unun damgut, do nin da gen yipgumanj unun da ji dima panjupbal agit.

¹⁰ Butjik Pinjkop da panjalon asak unun da ninon but tobil panjalon asak. Ae but tobil ano Pinjkop da nin yokwikon banj timikdak, do butjik pamanj da jigi dima nimisak. Mani on miktim dakon butjik da kimot panjalon asak.

¹¹ Ji pakyaansi nandani. Butjik Pinjkop da damgut unun da jikon anjak tagi mibili mibili panjalon agit. Unun da ji panjagap aban jigisi tepmisi panmilip ak do pi awit, ae japmi nandanej sunj agit amin unun tebaisi iyiwit, ae Pinjkop do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae sunj agit amin unun anjakni anmilip ak do pi tebai awit. Ji unun anjak morap awit unun da jikon gulusunj kinda dima tosok

yanj nolisak.

¹² Nak papia unun sunj agit amin gat ae yokwi anj imgut amin unun bamot do nandanej dima mandagim. Pinjkop da dabilon ji nin do but dasi galaktanj nimanj unun ji da pakyaansi nandani do nandagim. Mibili yanj do anjek papia unun mandagim.

¹³ Unun anjakji da nin dakon but panjeban asak.

Asi, ji da butnin panjeban awit, mani unun gin dima, nin kisik kisik madepsi agimanj, nido ji da Taitus dakon nandaba kikni anmilip aba butni yaworisi tagit.

¹⁴ Kalip nak ji dakon anjak tagisi do Taitus iyinej manji pawigigim. Ae geno unun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon anjak do gen morap yagim unun bamisi gin. Gen morap dayigimanj unun bami gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen unun yagim unun kisi bamisi gin.

¹⁵ Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wikwan iminej pasal nimnimikyo anjek abidanej geni guramikgwit. Unun da unun anjak awit unun do sigin nandanj egek ji do nandaban yo madepsi asak.

¹⁶ Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da anjak kilegisi gin akdanj yanji nandisat.

Paret ak do tagap tok ani

(Kilapmi 8-9)

8

Panjmuwukbi da Judia amin panjplugok do paret awit

¹ Not kabi, Pinjkop da Masadonia panjmuwukbi do nandanj yawok yominej panjplugagit unun do dayikdisat.

² Jigi madepsi noman tanej unun da nandanj gadatni panjekwalgit. Unun bisapmon bupmisi egipgwit, mani kisik kisik madepsi anjek amin diwari panjplugok do monej morapmi panjmuwukgwit.

³ Nomansi yanji dayisat, unun da iyi dakon galaktok yolek paret awit. Monej yomyomi dakon tilak yapmanjek madepsi yomgwit.

⁴ Unjun da nin kisi da telagi panmuwukbi Judia ekwan unjun panpulugoneŋ do tebaisi niyiwit.

⁵ Ae paret awit unjun moneŋ banŋin dima awit. Mibiltok iyi ban Pinƙop do paret awit. Ae Pinƙop dakon galaktok yolek iyi ban nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da nianon da paret wasaŋek ani unjun do dayigit, do jikon tobil kinjek paret dakon pi aŋ mudoni yaŋ dayisak do nin da tebai iyigimaŋ.

⁷ Ji yo morapmon anpak tagisi aŋ. Ji Pinƙop tebaisi nandaŋ gadaŋ iman, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Pinƙop dakon pi ak do galagi madepsi nandaŋ. Ae nin do but dasi galaktaŋ nimaŋ. Yaŋdo, nandaŋ yaworon da paret ak do nandaŋ unjun but dasi nandaŋek kilegisi ani.

⁸ Ji da si anisi do gen teban dima yipmandat. Masadonia panmuwukbi da paret ak do buri pidon, jiyo yaŋ gin paret ak do butji pidoni kaŋ, nak da ji asisi amin do but dasi galaktaŋ yomaŋ yaŋ nandaŋ dabeŋ.

⁹ Ji Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandaŋ yawotni unjun nandaŋ. Unjun yoni morapmi taŋ imgut, mani nin panpuluganban yo morapmisi timitneŋ do aŋek bupmi aminsi dagagit.

¹⁰ Kili paret panmuwutdaŋ unjun do nandak nandak dabeŋ. Apma bilak do ji pi unjun wasaŋek paret ak do galagisi nandawit.

¹¹ Do pi unjun aŋ mudoni kaŋ tagisi. Kalip butji pidanba pi unjun ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yaŋ gin yo taŋ damaŋ unjun da aripmon tepmi aŋ mudoni kaŋ tagisi.

¹² Amin kinda paret akdosi nandaŋek yo taŋ iman da aripmon paret asak kaŋ, Pinƙop da unjun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mini kaŋ, unjun kisi tagi yaŋ nandisak.

¹³ Ji da jiggi madepsi panakwa amin diwari tagisi egipni yaŋon da dima yosot. Nin kisi tilak kalonikon gin egipneŋ do nandisat.

¹⁴ Abisok yosi morapmi taŋ damaŋ, do wadak wadak aŋ amin tagi panpulugoni. Ae

don, ji da wadak wadak ani kaŋ, unjun yoni morapmi taŋ yomnikon ji tagi panpulugoni. Yaŋ ani kaŋ, ji kisi morap tilak kalonikon gin tagi egipni.

¹⁵ Pinƙop gen papia da unjun do yaŋ yosok:

“Amin jap morapmi similgwit unjun tilakni yapmaŋek dima similgwit,
ae amin kalonisok similgwit jap do wadak wadak dima awit.”

Pol da amin yabekban Korin kiwit

¹⁶ Nak Pinƙop ya yaŋ iyisat. Unjun da Taitus dakon but antagap aban nin da ji panpulugok do nandamaŋ unjun yo kisi yaŋ gin nandisak.

¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yaŋ yagit. Mani iyi jikon op do madepsi galak tagit do jikon obisak.

¹⁸ Ae notnin kinda gat yabetno unjun gat kisi obamal. Unjun amin panmuwukbi morapmon Gen Bin Tagisi yaŋ tenŋenok dakon man bini ton amin kinda.

¹⁹ Ae unjun gin dima. Nin gat kisi agek nin panpuluganban nin kisi da paret unjun timik pankinen do panmuwukbi da manjiwit. Nin Amin Tagi man madep im do nandamaŋ, ae miŋat aminyo panpulugok ak do galagisi nandamaŋ unjun amin da kaŋ nandaŋyo ani do pi unjun amaŋ.

²⁰ Nin paret madepsi unjun panmuwan unjun nin da kilani amaŋ unjun do amin kinda da yaŋba yokwi tok kinda dimasi asak do nandamaŋ. Yaŋdo, notnin unjun abidono kisi akwamaŋ.

²¹ Nin anpak kilegisi gin ak do nandamaŋ, ae Amin Tagi da dabilon gin dima, miŋat aminyo da dabilon kisi ak do nandamaŋ.

²² Ae nin notnin kinda gat yabetno amin bamot gat kisi kwan. Bisap morapmi pi mibili mibilikon ankilik kono pi but dasi aban kagimaŋ. Unjun ji da pi tagisi akdaŋ yaŋsi nandisak, do pi unjun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Taitus kili nandaŋ imgwit. Taitus unjun nak gat gadat gadaron da ji panpulugok do pi kaloni amak. Ae amin bamot do yaŋsi nandani, unjun panmuwukbi dakon inam timigek akwamal, ae Kristo man madep imamal.

²⁴ Ji unjun amin anpak tagisi anyomni, anakwa panmuwukbi morap da ji da amin do but dasi galaktan yoman yan nandan damni. Ae nin da ji dakon man isal dogin awikwaman yan dima nandani.

9

Jerusalem panmuwukbi do paret panmuwutni

¹ Ji nin da telagi panmuwukbi Jerusalem ekwan unjun do paret panmuwukgaman unjun dakon geni kili nandawit, do gen dubagi dima mandaken.

² Nak nandisat, ji amin panpulugok do galagi madepsi nandan, do Masadonia minat aminyokon manji pawigisat. Nak yan yoyisat, "Ama bilagon da win abisok Akaia panmuwukbi paret ak do tagap tawit da ekwan." Gen unjun nandawit bisapmon buri pidanba iyiyu kisi paret ak do tagisi nandawit.

³ Mani nak da ji dakon man pawigisat unjun gen isali dima asak do nandisat. Ae nak ji da paret yop do kili tagap tawit yan kili yoyigim, do amin kapbi unjun yabekgo obin ji pan-tagap aba paret yop do wagil tagap tanek egipni yan do yabekdat.

⁴ Ji paret ak do wagilsa tagap tan yan si nandaman. Mani nak gat Masadonia amin di gat da obin dandano ji dima tagap toni kan, nak gat ji gat kisi mayagi pakdaman.

⁵ Yan do, nak amin kapbi unjun yabekgo mibiltan jikon obin panpuluganba paret unjun yop do yawit unjun panmuwutni do nandisat. Do nin da opnen bisapmon amin da ji but galagon da paret an yan dandani. Nin da teban teban yanapno an yan dima nandani.

⁶ Ji gen on do nandani. Jap kalonj sok kwaokdak amin unjun bami kalonj sok pasak. Ae jap morapmi kwaokdak amin unjun bami morapmi pasak.

⁷ Do ji morap kalon kalon nandan kokwin anek paret nian da yop do nandan unjun da aripmon yopni. Amin kinda butjigon da bo ae amin da teban tebanon da di yopban. Pin kop da amin but galagon da paret asak unjun do galak tosok.

⁸ Ae Pin kop da yo tagisi morapmi aripmi tagi damin akwan yo kabisi morapmi akdan.

Anakwa yosi aripmisi tan damin akwa amin diwari tagi panpulugoni.

⁹ Pin kop da papiakon gen yan tosok: "Amin kilegi amin da jap yet tin tin on unjun da tilak bupmi amin do yo morapmi yomisak. Anpakni kilegi unjun tok togisi tan anan kisak."

¹⁰ Pin kop da jap kwaokdak amin do jap yet imisak, ae jap iban nosok. Unjudegin Pin kop da yo morapmi daban aripmisi akdan. Ae amin da pigaga jap yet kwaogek don bami morapmisi ton unjun da tilak anpakji kilegi da morapmisi tokdan.

¹¹ Pin kop da yo morapmi damin akwan ji da amin diwari tagi panpulugoni. Ae ji da paret panmuwutni unjun nin da wadak wadak amin do yominapno unjun do Pin kop ya yan iyikdan.

¹² Do ji da paret ani unjun da Pin kop dakon minat aminyo panpuluganban wadak wadak sanbenek dima ani, ae unjun do anek Pin kop do ya yan madepsi iyikdan.

¹³ Ji da paret ani unjun da anpakji tagisi noman panalon akdisak. Ae ji da Kristo dakon Gen Bin Tagisi abidawit da tagisi guramikgan yan amin da dandani. Ae ji da unjun gat ae amin diwari gat kisi do yo morapmi yominakwa unjun do Pin kop an kisini.

¹⁴ Ae Pin kop dakon nandan yawotni jikon tugosok yan dandani, do ji do but dasi galak tan damin ek ji do bisit ani.

¹⁵ Pin kop da but galak do yo nimgut unjun madepsi daman, gen kaga da aripmi dima yogogi. Do nin Pin kop ya yan si iyinen!

Amin diwari Pol do yanba yokwi tok aba geni panmilip agit

(Kilapmi 10-13)

10

Pol da amin abin yip do awit dakon geni panmilip agit

¹ Amin diwari da yanba yokwi tok an namin ek yan yon, "Pol nin gat kalonj ekwaman bisapmon pinbi egisak, mani dubagikon kisak bisapmon tebai niyisak."

Mani nak Pol da ji Kristo da pinji egek amin do anpak yaworisi an yomgut unun do nandanek gen dayikdisat unun do pakyañsi nandani do nandisat.

² Yan dayisat, ji kan kimotni. Nak jikon opbo egipnen bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon amin diwari da yabekbi nin da on miktimon amin dakon anpak yolek pi aman yan nandan. Nak unuden amin gen tebai aripmi tagi yoyiken.

³ Nin miktimon ekwaman, mani miktimon amin da emat an unuden dima aman.

⁴ Emat dakon yo timikgaman unun on miktimon dakon dima. Unun Pin kop dakon tapmimni unudon tosok, do uwal dakon tapmim aripmi tagi abisak.

⁵ Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Pin kop nandan im do anakwa kosit sopmangan unun pabin yopmanangan. Anek amin dakon nandak nandak do dam tebai anek Kristo nanjin yolni do yoyin dekgaman.

⁶ Ae nin ji do jomjom aman. Ji diwari nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabin yopmanangan amin tepmi pi yom do tagap toman.

⁷ Ji kwen nani bangin pindakgan. Amin kind a iy i do nak Kristo dakon amin egisat yan si nandan teban tosok kan, unun amin pakyañsi yan si nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin.

⁸ Amin Tagi da on pi nin da anen do yan dagok an nimgut. Nin da ji dakon nandan gadat pan teban anen do nandisak. Nandan gadatji pan upbal anen do dima nandisak. Yando, nin manin timisok di awiginen kan, nin unun do mayagi dima panen.

⁹ Nak papiakon da ji pan pasol ak do dima nandisat.

¹⁰ Amin diwari da yan yon, “Pol da papiakon gen tebai morapmi yosok, mani iy i abin nindasak bisapmon tapmimni mini koman, ae gen yogokni unun tagi dima.”

¹¹ Gen unuden yon amin da pakyañsi yan nandani. Nin opno ji gat egipnen bisapmon papia dangumanon gen ton unun da aripmon anpak unun ban anek egipdaman.

¹² Nin amin diwari da iy i dakon man

pawikwan nin yan dima anen. Ae nin dakon anpak unun gat arip yan dima yonen. Unun amin da iy i gat tilak anek anpakni kokwinikgan. Ae notni dakon anpak iy i dakon gat tilak anek kokwinikgan. Yan an amin unun nandan kokwini tagi dima.

¹³ Mani nin man pawigik dakon tilak yapmanek manin dima pawiginen. Nin Pin kop da pi nimgut unun anek iy i tilak yipgut unun yolek anpaknin kokwin anen. Ae Pin kop da pi unun anen dakon tilak yipban Korin amin ji kisi da aripmon kigit.

¹⁴ Nin manin madepsi dima pawikwaman. Nin jikon pi agiman, do unun da tilagon gin manin pawikwaman. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi dima yagiman tam manin aripmi dima pawiginom. Nin da mibiltok jikon abinek Gen Bin Tagisi yan ten tenan danguman.

¹⁵ Nin pi gakin yapmanek amin diwari da pi awit unun do top yanek nin da agiman yan yanek manin dima pawikwaman. Nin ji dakon nandan gadatji teban tosok, ae jikon pi aman unun madepsi paptosak dosi nandaman.

¹⁶ Ae ji da ekwan da manjigwan miktimon ton nin unudon Gen Bin Tagisi yan ten tenok do nandaman. Nin amin da pi kili awit tamokon kin pi anek manin dima pawiginen.

¹⁷ Pin kop gen da yan yosok:

“Amin kind a yo kind a do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo.”

¹⁸ Do amin kind a iy i dakon man awigisak unun Amin Tagi da dabilon mani mini. Mani amin kind a Amin Tagi da mani awigisak unun amin mani ton.

11

Pol gat yabekbi toptopmi gat dakon gen

¹ Nak do bikbik naba nandan kokwini tagi dima amin da yan gen di dayiken. Mani bikbik kili namgwit.

² Pin kop da ji iyikon gin gadanek egipni do nandisak, ae nakyo kisi yan gin nandisat. Nak da ji Kristo do manjigim, minatjok gimonisi amin gat dima pakbi amin kind a

pasak do manjikbi unun da tilak ji Kristo do manjigim.

³ Mani tunon amin da Ip anjekwalgit unuden jikon yan gin noman tosak do pasoldot. Nandak nandakji upbal tanba anpak gwaljigi minisi gat ae Kristo dogin nandanek egip egip unun di yipman dek-bam.

⁴ Nak pasoldot, nido amin diwari da abin jikon Yesu njwaknwaru kindu nin da kalip dima dayin tentenagiman unun do dayan, bo ji da wup njwaknwaru kindu kalip dima abidawit unun abidoni, bo gen bin tagisi njwaknwaru kindu kalip nin da dima dayigiman unun abidoni bisapmon, ji geni nandakdo gin tagap tanek ekwan.

⁵ Nandani. Unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinbini dima egisat yansi nandisat.

⁶ Asi, gen yogokno tagisi dima, mani nandak nandakno unun tagisi. Unun nandak nandakno anpak morap agimanon kili doligiman.

⁷ Nak jikon Pinokop dakon Gen Bin Tagisi yanek unun dakon tomni dima timikgim. Yan anek nak ji dakon man pawigik do anek naga do nandako pigit. Yan agim unun yokwi agim yan nandan, ma?

⁸ Panmuwukbi diwari da monen naba unun da nak jonikban ji panpulugok do pi agim. Yan agim unun da kabo nagim yombem asak.

⁹ Nak ji gat egipgum bisapmon nak anpulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit unun da nak dakon wadak wadak anpulugawit. Nak jigi dima dam do nandagim, ae unun nandak nandak sigin nandan egisat.

¹⁰ Kristo dakon gen bami nagon tosak, do nak asisi dayisat, amin kindu da anpak agim do naga do nandabo wigisak dakon kositno Akaia provins amin kindu da aripmi dima sopman namjak.

¹¹ Nak mibili nido yan agim? Nak ji but dasi dima galaktan damisat mibili yan do agim, ma? Unun dimasi. Pinokop da nandisak, nak ji do but dasi galaktan damisat.

¹² Mani amin diwari minat aminyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wisik anakwa nak da unun kosit sopman yom do pini asat, ae yan sigin akdisat.

¹³ Unun amin unun yabekbi toptopmi, minat aminyo panjekwal do pi an. Unun amin kulabik anek ji da Kristo dakon yabekbi bamisi yan pindatni do topmon da pi an.

¹⁴ Ji unun do dima wuripdatni. Sunduk da iyi kulabik anek amin da tenteni dakon anelo kindu yan koni do topmon da agisak.

¹⁵ Do unun Sunduk dakon pi amini kisi kulabik anek amin da anpak kilegi dakon pi amin yan pindatni do topmon da pi anikan, ji unun do dima wuripdatni. Don pi awit unun da aripmansi tomni yokwisi timitdan.

Polyabekbi pi anek jigi mibili mibili pagit

¹⁶ Nak aeno yoken. Ji nak do asi nandan kokwino tagi dima yan dima nandan namni. Mani ji da nak nandan kokwini tagi dima amin kindu yan nandan kan, unun kisi tagi gin. Mani bikbik naminakwa mano timisok di awigiken.

¹⁷ Nak Amin Tagi dakon galaktok yolek gen on dima yosot. Nak nandan kokwini tagi dima amin daganek naga dakon man awigisat.

¹⁸ Amin morapmi miktim dakon anpagon da mani pawikwan, do nakyo kisi yan gin aben.

¹⁹ Ji disu do nin nandan kokwinin tagisi yan nandan, do nandan kokwini tagi dima amin dakon geni nandak do kisik kisik an.

²⁰ Asi, amin da ji panjekwalek oman amini dep do an, bo yosi kabokon da timik mudon, bo galaktokni yolni do panjekwalgan, bo iyi dakon man pawikwan, bo ae mogim kulbak dikgan bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabin depmangan.

²¹ Nak mayagi nandanek yan dayisat, nin jikon anpak unuden anen dakon tapminnin mini.

Mani amin kindu iyi dakon man awigisak kan, nagayo kisi mano awigiken gin. (Nak

nandan kokwini tagi dima amin da yan yosot.)

²² Unun amin Ibru amin, ma? Nak yo kisi Ibru amin gin. Unun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Unun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni.

²³ Unun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandan kokwini tagi dima aminsi da yan yosot.) Nak da unun amin yapmanek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae unun amin yapmanek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap unun pagim do nak da unun amin yapmandat. Ae bisap morapmi palisi kimakgim.

²⁴ Juda amin da nak amin baljok nap ban kosiri 39 yan baljawit. Yan unun bisap 5 kabi awit.

²⁵ Bisap kapbi nak kindap kirin ban baljawit. Bisap kindakon tip ban nikgwit. Bisap kapbi tap wakangon agapbo tuwil kiwit. Kinda da tuwil kigit bisapmon nak tap idapmon pilin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit.

²⁶ Bisap morapmi nak kosit dubagikon kinapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin Juda amin da jigi namgwit, ae Amin Nwakanwari Kabi da jigi namgwit. Ae kokup papmon, ae miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon, ae tap kwenon pali kimakgim. Ae panmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit.

²⁷ Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi anek dipmin dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi anek bisap morapmi japmi mini egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandanek mirim imalno mini da egipgum.

²⁸ Ae jigi diwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildari gildari panmuwukbi morap do nandaba kik anek jigi madepsi pasat.

²⁹ Panmuwukbi kinda dakon tapmim mosok bisapmon nak dakon tapmim kisi mosok. Ae Yesu yolyol amin kinda amin kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon

mosok bisapmon nak unun do japmisi nandisat.

³⁰ Nak mano awigikenji kan, yo ni da tapmimno madep dima yan nolinban kosot, nak unun ban awigikenj.

³¹ Pinjkop, Amin Tagi Yesu dakon Pinjkopni ae Datni nak top dima yosot yansi nandisak. Nin toktogisi mani ankisinenj.

³² Damaskus egipgum bisapmon Kila Amin Madep Aretas dakon kila amini da nak abidan dam tebanon nep do anek emat amini yoyinban kokup pap dakon tip dam madep dakon yoma kagakon nak abidok do kila anek akgwit.

³³ Mani not diwari da nak gok kindakon nepmanek tip dam dakon kosit gwagagon da nap anyawot anakwa miktimon pigigim. Yan anakwa kila amin da kisiron da pulugan kinjek kigim.

12

Pinjkop da yo morapmi Pol do dipmin yombemon yolinban pindakgit

¹ Nak naga dakon man awigikenji. Asi, unun da nin tagi dima panpulugosak, mani Amin Tagi da dipmin yombem ae yo pasili di panalon an namgut unun do dayikdisat.

² Nak Kristo yolyol amin kinda nandan imisat, unun bilak 14 mudanakwa Pinjkop da abidan anan Kwen Kokup 3 kon unjudon awigi yipgut. Unun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak.

³⁻⁴ Nak nandisat, Pinjkop da unun amin anan Paradais kon awigigit. Unun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandanakwan gen nwakanwarisi, amin da tagi dima yogogi nandagit.

⁵ Nak unun amin dakon mani tagi awigikenj, mani naga dakon man dima awigikenj. Nak naga tapmimno mini yansi nandisat, do mano awigikenj kan, tapmimno mini do anek mano tagi awigikenj.

⁶ Nak naga dakon man awigikenj kan, nak nandan kokwini tagi dima amin da yan dima yokenj, nido nak gen bamisi yokenj.

Mani nak naga dakon man awigik do dima nandisat, nido amin da mano awigini do dima galak tosot. Unun da anpakno gat ae gen yogokno gat pindagek unun da tilagonjok mano awigini kan unun tagi.

Yo kisigi ton yombem kinda da Pol sugagit

⁷ Pinjok da unun yo pasili tagisi morap noligit, mani unun yo morap do nandajek naga do kisik kisik dima aben do Pinjok da nandagit. Yan do, yum kanakwan yo kisigi ton yombem kinda da giptim timno sugagit. Unun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi an namisak.

⁸ Nak bisap kapbi Amin Tagi da unun yo abidan maban kisak do bisit tebai agim.

⁹ Mani yan nayigit, “Nak dakon tapmim amin tapmimni minikon pi tagisi asak, do nak nandan yawok gamijek tagi anpulugokdisat.” Unun da yan nayigit, do nak abisok tapmimno mini da egisat unun do kisik kisik asak, nido Kristo dakon tapmimni nagon tosak do nandisat.

¹⁰ Yan do, Kristo dakon pi anek tapmimno mini asak bisapmon, bo amin da yanba yokwi tok an naman, bo jigi mibili mibili da nak altan naman, bo amin da nak anupbal ak do pi an bisapmon butno tagisi tanakwan egisat. Nido tapmimno mini bisapmon Pinjok da tapmim madep namisak.

Pol Korin amin dakon nandan gadat panjeban ak do nandisak

¹¹ Gen on yosot unun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen, mani disi anpak an unun pindagek yan yosot. Asi, nak amin isali kinda, mani ji da nak do amin tagisi yan yawit tam tagisi, nido unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinjini dima egisat.

¹² Nak ji gat egipguman bisapmon pi morapmi agim unun da nak yabekbi bamisi yan dolinban disi kawit. Nak tebai agek jigi guramigek tilak masi masimi, ae wasok tapmimi ton, ae pi tapmimi ton morapmi agim unun da nak Pinjok dakon pi nan agim yan doligit.

¹³ Jikon anpak agim unuden gin panmuwukbi diwarikon yan gin agim. Yo

kalonji kinda gin jikon dima agim, ji da nak panpulugok ani do jigi dima damgum. Unun sun agim yan nandan? Yan kan diwarino yipman namni.

¹⁴ Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae unun bisapmon kisi jigi dima daben. Nak ji dakon yo kabisi timit do dima nandisat, nak disi ban timit do nandisat. Disi nandan, minat monjiyo da men datyo panpulugok do yo dima panmuwukgan, men datyo da minat monjiyoni panpulugok do yo panmuwukgan.

¹⁵ Nak but galak nandajek ji panpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi daben. Nak ji do but dasi madepsi galak tan damisat, do ji mibili nido nak do madepsi dima galak ton? Unun tagi dima!

¹⁶ Asisi, nak jigi dima damgum, mani amin diwari da yan yon, “Pol unun nin da galaktokni yolne do pasilikon da nin panjkewalgit.”

¹⁷ Jikon amin di nak da yabekgo opgwit, unun kabikon da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji panjiligek yo kabisi timikgwit, ma?

¹⁸ Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae unun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji panjiligek yo kabisi timikgit? Unun dimasi! Taitus gat nit nandak nandaknit kalonji ae anpaknit kalonji gin.

¹⁹ Ji da papia on manjiek nin da genin panjeban ak do mandaman yan nandan? Unun dimasi. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Pinjok da dabilon gen bamisi dayaman. Notnonisi, yo morap aman unun ji dakon nandan gadat panjeban ak do aman.

²⁰ Nido nak abin dandako anpak nak da si galak tosot unuden an amin di dima ekwa pindakgen yan do nak timisok di pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba anpak ji da si galakton unuden agak amin kinda da yan dima di egipbom. Nak obin dandako gen emat, ae amin do nandaba yokwi tok, ae butjap, ae disi dogin nandajek egip egip, ae amin do yanba yokwi tok, ae manji gen, ae pibit tidok anpak, ae pi panupbal ak anpak,

uñun anpak morap jikon tanba pindakgen yan do pasoldot.

²¹ Nak ae opben bisapmon Pin kop da ji da dabilon abin nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmi da anpak inani morapmi, ae yumabi anpak mibili mibili awit. Nak obin dandaken bisapmon ji but tobil dima anek uñun anpak yokwi morap sigin aba dandaken kan, nak bupmisi nandaken.

13

Korin amin nandan gadatni dakon kila tagisi ani

¹ Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Pin kop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin bamori bo kapbi da amin kinda da sun aban kanek asi sun agit yan yoni kan, uñun bami yan nandani.”

² Nak mibiltok opgum da ae uñun da manjikon opbo egipguman bisapmon kalip yokwi awit amin gat ae amin diwari kisi mama gen yoyigim. Ae abisok dubagikon egek aeno yan yoyisat, aeno jikon tobil opben kan, yokwi awit amin kobogi yomdisat.

³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo dima ji uñun kok do yon, do uñun anpak abo, nak Kristo dakon gen abidanek yosot yansi nandakdan. Kristo ji panmilip ak do tapmim wisik dima asak, jikon tapmimni madepsi.

⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni mini nan tilak kindapmon anakgwit, mani abisok Pin kop da tapmimon kalugi egisak. Nin uñun gat gadagiman ae tapmimninyo kisi mini, mani nin Pin kop da tapmimon uñun gat kalugi egek ji panpulugok do pi akdaman.

⁵ Ji nandan gadat bamisi an bo dima, yan do disi ban pankiligek pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan egisak, ji uñun dima nandan? Uñun jikon dima egisak kan, nandan gadatji bami dima.

⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yan disi kokwinigek nindani do nandisat.

⁷ Nin Pin kop da ji panpuluganakwan yokwi kinda dima ani do bisit aman. Ji da nin do Kristo dakon pi amin yan nindani yanon da gen on dima yoman. Ji da nin do pi

amin toptopmi yan tagi nandani, mani yo madep uñun ji da anpak tagisi bangin ani do nandaman.

⁸ Nido nin gen bami abin yip do yo kinda aripmi dima anen. Nin gen bami jonit dogin pi aman.

⁹ Ji tebai agakwa nin dakon tapmim mini an bisapmon nin uñun do kisik kisik aman. Ae ji nandan gadat kalip tebai awit uñun ankaluk anek aesi tebai atni do bisit aman.

¹⁰ Amin Tagi da pini kila aben do nak tilak anek yandagok an namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon obin ji dakon anpak panmilip ak do gen tebai yok do dima galak tosot. Amin Tagi da ji dakon nandan gadat panteban aben do pi on namgut. Nandan gadatji panupbal aken do dima namgut.

Pol da galok gen yagit

¹¹ Not kabi, nak gen wasip anek galok gen dayisat. Ji anpakji panmilip anek kilegisi egipni. Geno nandanek guramitni. But kalonon da yaworisi egipni. Yan anakwa Pin kop but dasi galaktan daminek but yawot damisak uñun da ji gat egipjak.

¹² Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Pin kop dakon telagi panmuwukbi idon ekwan uñun da ji do gildat tagi yan dayan.

¹³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni, ae Pin kop dakon amin do but dasi galak tan yomyom anpakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji panpuluganban but kalonji egipni dosi nandisat.

Pol da Galesia Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Mibiltok Juda amin dagin Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kin Amin Nwakwari Kabi dukwan dukwan egipgwit unjudon agek Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Anakwan minjat aminyo morapmi da Yesu dakon amin kabikon abin sanbewit. Anakwa jigi kinda noman tagit. Unjun minjat aminyo kalip Juda amin da Moses dakon gen teban yolgwit unjuden dima yolgwit. Yesu yolyol amin daganek Moses dakon gen teban guramik kimori bo dima?

Amin diwari da unjun amin Juda amin dakon anpak yolek giptim timni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dimasi do yagit. Anek yan yagit, Nin Yesu Kristo nandan gadan iminek unjun kosit kalonon dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi dagoman, anek egip egip kalugi abidoman.

Juda amin unjuden di Galesia Provinskon kiwit unjun da panmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da unjun awit dakon geni nandanek Galesia panmuwukbi dakon nandan gadatni gat ae anpakni gat panmilip ak do anek papia on mandagit.

Mibiltok Pol da iyi do Pinjkop da iyi yabekbi pi imgut unjun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Unjun iyi dakon galaktok bo amin kinda dakon galaktok yolek pi unjun dima asak. Pinjkop da Amin Nwakwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak do yan imgut. Don Pol da yan yosok, "Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unjun dagin Pinjkop da dabilon amin kilegi." Papia on dakon mibi gen unjun yan: Kristo da pulugan nipmandak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anpak kilegi an yoman.

*Pinjkop da iyi Pol yabekbi pi asak do manjigit
(Kilapmi 1.1-2.14)*

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi aben do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjin nepgwit. Yesu Kristo gat ae Pinjkop Datni kimoron nan aban pidagit unjun da nak yabekgimal.

² Nak gat ae panmuwukbi notno nak gat ekwaman nin da Yesu nandan gadan iman amin morap Galesia provinskon ekwan ji do gildat tagi yan dayaman.

³ Pinjkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot gat ae but yawotni gat jikon tosak.

⁴ Kristo da Pinjkop Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wiririt do egip egipni parekit. Abisok anpak yokwisi on miktimon tosak nin unjun kagagwan ban timit do anek yan agit.

⁵ Pinjkop dakon man madepni dagok dagogi mini tan anan kisak teban. Unjun asi.

Gen Bin Tagisi unjun kalonji kindagin

⁶ Ji da anpak an unjun do butnokon da nirip sonjek nwakwarisi nandisat. Pinjkop da Kristo dakon nandan yawotni do anek ji yan damgut, mani ji tepmisi yipman degek gen bin nwakwari kinda yolgan.

⁷ Gen bin tagisi nwakwari kinda dimasi tosak. Amin diwari da ji dakon nandak nandak pandungam anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik anek antasik an.

⁸ Mani nin nin, bo ae anelo kinda Kwen Kokupsi da pin, Gen Bin Tagisi kinda nin da yan tenjenan damguman unjudensi dima yan tenjenosak kan, unjun amin Tipdom do amin asak.

⁹ Kalip kili dayigiman gen unjun banjin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit unjudensi dima yan tenjenosak kan, unjun amin Tipdom do amin asak.

¹⁰ Ji nian nandan? Amin da nak tagisi yan nandan namni yanon da gen on yosot? Unjun dima. Pinjkop da nak amin tagisi yan nandan namjak yanon da yosot. Amin da kisik kisik ani yanon da yoken kan, nak Kristo dakon oman monji dima.

Pol yabekbi man abidagit dakon gen

2

11 Not kabi, yan̄si nandani. Gen Bin Tagisi kalip yan̄ ten̄ten̄an̄ damgum un̄un aminon da dima noman tagit.

12 Amin kinda da dima namgut, ae amin da dima nayin̄ dekgwit. Yesu Kristo da iyi nolin̄ban kagim.

13 Nak da kalip Juda amin da an̄pak an̄ ae nandan̄ gadat an̄ un̄un yol kimagek egip̄gum dakon geni ji kili nandawit. Nak Pin̄kop dakon pan̄muwukbi morap pan̄upbal abo minisi ani do pi tebaisi agim.

14 Nak Juda amin dakon an̄pak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon an̄pak yol kimot do pi tebaisi agim.

15 Mani nak menj da dima an̄alan̄akwan Pin̄kop da nak kili man̄jigit. An̄ek nandan̄ yawotni do an̄ek iyi dakon amin egip̄ben̄ do yan̄ namgut.

16 Ae bisap si yip̄guron nak da Amin Nwakiwari Kabikon Monji do yan̄ ten̄ten̄ok aben̄ do Monji noligit. Un̄un bisapmon nak un̄un dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim.

17 Nak yabekbi kabi mibiltok noman tawit un̄un pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak un̄udon gin Arebia miktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

18 Un̄udon egek bilak kapbi mudan̄akwan Pita kan̄ nandan̄yo ak do Jerusalem kiko un̄un gat gildat 15 yan̄ egip̄gumak.

19 Un̄udon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, un̄un kalon̄ nan̄gin kagim.

20 Pin̄kop da dabilon̄ asisi dayisat. Gen mandisat un̄un top dima.

21 Ae don Siria ae Silisia provinskon agip̄gum.

22 Un̄un bisapmon Kristo dakon pan̄muwukbi morap Judia miktimon egip̄gwit un̄un da nak dima nandan̄ namgwit.

23 Isal gen binogin nandawit: “Kalip nin yo yokwisi an̄nim do agit amin abisok nandan̄ gadat an̄upbal ak do agit un̄un dakon yan̄ ten̄ten̄ok asak.”

24 Pin̄kop da nagon pi agit un̄un dakon geni nandan̄ek mani an̄kisiwit.

Yabekbi diwari Pol gat but kalon̄ awit

1 Bilak 14 mudan̄akwa aeno Jerusalem wigigim. Un̄un bisapmon Banabas gat kisi wigigim. Ae Taitus kisi abidoko wigigiman̄.

2 Pin̄kop da iyi nak un̄udon kiken̄dosi noligit. Jerusalem egip̄gum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Nwakiwari Kabikon yan̄ ten̄ten̄ok asat un̄un dakon mibili do pan̄muwukbi dakon kila amin iyi ban̄gin yoyigim. Nido, pi agim da asat un̄un amin da kan̄ba bami mini asak yan̄ do pasol pasol agim.

3 Taitus nak gat kisi egip̄gumak. Taitus un̄un Grik amin kinda, mani giptimni mandanen̄ do dima yawit.

4 Pan̄muwukbi toptopmi di muwut muwutninon pan̄abin̄ kabokon da pindak nandan̄yo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugan̄ nipgut, mani un̄un amin da nin gen teban dakon oman monji ae egip̄nen̄ do nandan̄ek yikgwit.

5 Mani geni dimasi nandan̄ yomguman̄. Gen Bin Tagisi un̄un kulabik dima an̄ek jikon toktogisi tosak do nandagiman̄.

6 Pan̄muwukbi dakon kila amin egip̄gwit un̄un asi mani ton̄ bo mani mini nak da nandabo yo madep dima asak. Pin̄kop da kokwin bamisi asak. Gen Bin Tagisi yagim un̄un kulabik ak do dima nandawit.

7 Dimasi. Pin̄kop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yan̄ ten̄ten̄ok pi Pita do imgut, yan̄ gin nak da Amin Nwakiwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan̄ ten̄ten̄ok pi namgut yan̄ nandan̄ namgwit.

8 Asi, Pin̄kop da Pita do tapmim iban̄ Juda aminon yabekbi pi asak, yan̄ gin nak do tapmim naban Amin Nwakiwari Kabikon yabekbi pi asat.

9 Amin da Jems, Pita ae Jon un̄un pan̄muwukbi dakon kila amin yan̄ pindakgwit. Un̄un kila amin da Pin̄kop da nandan̄ yawotni do an̄ek pi un̄un namgut un̄un nandan̄ek Banabas gat nit dakon kisit iligek notninsi yan̄on da nit timikgwit. An̄ek nit Amin Nwakiwari Kabikon pi an̄apdo

uñun da Juda amin nandan gadat dima abi kabikon pi ani do but kalon agiman.

¹⁰ Yo kaloni kindagin anden do niyiwit. Nit yoni mini amin uñun do nandan yominek panpulugonden do niyiwit. Uñun dakon pi ak do tagisi nandagin.

Pol da Pita gulusun agit do iyigit

¹¹ Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da panmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusun madepsi agit.

¹² Kalip Pita Amin Nwakwari Kabi nandan gadat awit uñun gat jap kaloni nan nan awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Uñun amin yan nandawit, nin Yesu nandan iminek giptimninyo kisi mandane kan, Pin kop da kanban kilek tosak. Do abin altawit bisapmon Pita uñun Juda amin da yokwi nandan namni yan do pasalek Amin Nwakwari Kabi yopman degek uñun gat gadat gadat dima awit.

¹³ Juda amin diwari Pita da jamba but anpak agit uñun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusun agit.

¹⁴ Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dima yolba pindagek uñun amin kabi da dabilon Pita yan iyigim, “Gak Juda amin kinda, mani Juda amin dakon anpak yopmanek Amin Nwakwari Kabi dakon anpak asal. Mibili nido Amin Nwakwari Kabi nandan gadat awit uñun da Juda amin dakon anpak yol kimotnidosi nandisal?”

Amin Yesu Kristo nandan gadan iman uñun dagan Pin kop da dabilon amin kilegi
(Kilapmi 2.15-4.31)

Yesu nandan gadan imjak amin uñun amin kilegi

¹⁵ Nin Juda amin kabikon da altagiman. Amin Nwakwari Kabi yokwi pakpak kabikon da dima altagiman.

¹⁶ Mani nin nandaman, amin Moses dakon gen teban yolakwa Pin kop da uñun do anek amin kilegi yan dima yoyisak. Amin Yesu Kristo nandan gadan iminek kilek ton. Ninyo kisi Yesu Kristo nandan

gadan imguan, nido nin nandaman uñun kosiron dagan Pin kop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan aripmi dima niyisak.

¹⁷ Nin Kristo nandan gadan iminek Pin kop da dabilon amin kilegi agiman. Ae nin Juda amin dakon gen teban dima yolgaman, do Juda amin da nandan, nin Amin Nwakwari Kabi da arip yokwi pakpak gin yan nandan niman. Anek Kristo da yokwi aneñ do nandisak yan nandan. Mani uñun dimasisi!

¹⁸ Nak kalip Moses dakon gen teban yol kimagek Pin kop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandan iminek uñun nandak nandak wagil yipgum. Do uñun nandak nandak aeno abidoken kan, nak yokwi pakpak amin kinda.

¹⁹ Mani gen teban da nak kimoron nepgut, do abisok egip egipno Pin kopmon tosok. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon kimakgim.

²⁰ Nak naga egip egipmi ton dima egisat, Kristo nak da buron egisak. On miktimon egip egip asat uñun Pin kop dakon Monji nandan gadan iminek egisat. Uñun da nak do but dasi galak tan naminek egip egipni nak anpulugok do parekgit.

²¹ Nak Pin kop dakon nandan yawotni yipbo yo isali dima asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi aneñ kan, Kristo isal dogin kimakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandan gadat dakon kosit

¹ Galesia amin ji nandan kokwinji tagi dima! Nin da Yesu Kristo kili doligiman. Uñun disi dabil da yan kanakwa tilak kindapmon akgit. Namin da nandak nandakji panupbal ak?

² Nak yo kaloni kinda dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandane nandan gadat anek unudon da abidawit?

³ Ji wagilsi nandan kokwinji tagi dima, ma? Ji Telagi Wup da tapmimon da

egip egip kalugi wasawit da abisok disi da tapmimon da wasip akdan, ma?

⁴ Ji kalip Yesu yolek jigi noman tan daba jigi isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yan dima nandisat.

⁵ Pinjkop da Telagi Wup daminek wasok tapmimi ton ji da bikbigon asak, mibili nido yan asak? Ji da gen teban yolakwa, unun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat anakwa, unun do asak?

⁶ Pinjkop da papiakon gen yan tosok: “Abraham Pinjkop nandan gadan imgut, do Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.”

⁷ Do ji yansi nandani, amin Gen Bin Tagisi do nandan gadan unun Abraham dakon gwaknisi.

⁸ Kalipsigwan Pinjkop da yansi nandagit, don Amin Nwaknwarri Kabi da nandan gadat anakwa amin kilegi yan yoyiken. Pinjkop yansi nandanek unun yo dima noman tanakwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi do yan tentenok an imgut. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Gak obakon gin Pinjkop da minat amin morap miktimi miktimi ekwan yo tagisi an yomdisak.”

⁹ Abraham nandan gadat aban Pinjkop da yo tagisi an imgut. Yangin Pinjkop da minat amin morap nandan gadat ani unun yo tagisi an yomdisak.

¹⁰ Mani Pinjkop da minat amin morap gen teban yolek Pinjkop da dabilon nin amin kilegi tagi anen yan nandan unun jobit yomdisak. Nido, Pinjkop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kinda gen teban papiakon gen teban morap ton unun dima guramitjak kan, Pinjkop da unun amin jobit imdisak.”

¹¹ Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

“Amin nandan gadat ani, unun Pinjkop da amin kilegi yan yoyinjakwan egipdan.” Gen unun da yansi nolisak, gen teban yolapno Pinjkop da amin kilegi yan niyisak dakon kosit kinda dima tosok.

¹² Gen teban yolyol unun nandan gadat dakon yo dima. Unun iyi kinda. Nido Pinjkop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun egip egip abidosak.”

¹³ Gen teban da yan yosok, amin morap nin kisi gen tebanon gen morap ton unun tagi dima guramikgaman, do jobit panen. Mani nin panpulugok do Kristo da iyi jobit panek nin yokwikon ban timikgit. Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Amin morap tilak kindapmon wukwan unun jobiri ton amin.”

¹⁴ Kalip Pinjkop da Abraham do gisam imgut unun Amin Nwaknwarri Kabi da Yesu Kristo da pi unun agit do anek unun gisam kili abidan. Do nin kisi morap Yesu do nandan gadat anek kalip Pinjkop da yan teban tok agit da aripmon Telagi Wup abidonej.

Pinjkop dakon gen teban da Pinjkop dakon yan teban tokni kulabik aripmi dima asak

¹⁵ Not kabi, nak abisok amin nin da anpagon da tilak kinda aben. Amin kinda da yan dagok gen kinda mandisak kan, amin di da gen di aripmi dima sanbegi. Bo amin kinda da yan dagok gen unun dima yolyoli yan aripmi dima yosak.

¹⁶ Kalipsigwan Pinjkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yan teban tok unun Pinjkop da Abraham gat monji gat do an yomgut. Pinjkop gen papia da “gak dakon gwakgo do” yan dima yosok. Monji morapmi do dima yosok. Kalonji kinda dogin yanek yan yosok:

“Gak dakon monji do.”

Unun Monji unun Kristo.

¹⁷ Nak yanon da yosot. Mibiltok Pinjkop Abraham gat sanbek sanbek agimal. Anakwan bilak 430 yan mudanakwa Moses dakon gen teban donsi noman tagit. Gen teban unun da Pinjkop da sanbek sanbek agit unun kulabik aripmi dima asak. Unun da kalip Pinjkop da yan teban tok agit aripmi dima aban pasiljak.

¹⁸ Pinjkop da yo nim do manjigit unun abidok do gen teban yol kimotnen kan, yan teban tok agit do anek dima abidoman. Mani nin nandaman, Pinjkop da unun yo morap Abraham do im do kili yan teban tagit.

19 Yanj kan, gen teban nido toso? Uñun yanj: Piñkop da yokwi dakon mibili altan tenjenosak do nandagit. Do yanj teban tok da kwenon gen tebanyo kisi nimgut. Gen teban sigin tanjakwan wigi monji unun altagit. Uñun kalip Piñkop da yo im do yanj teban tok agit. Piñkop da gen teban unun anjelo do yoban unun da binap amin Moses do yanj tenjenan imgwit. Yanj aba binap amin unun da nin do nimgut.

20 Mani amin kinda da iyi pi kinda ak do nandisak kan, pi unun binap amin kinda do aripmi dima iban. Piñkop unun kalonjin, ae unun kalonj dagin Abraham do yanj teban tok an imgut.

Gen teban da kilanin anek Kristokon panjisak

21 Gen teban unun yanj teban tok gen Piñkop da kalip yagit dakon uwalni? Uñun dimasi. Piñkop da gen teban nimejek unun da egip egip damjak yanj yagit tam, gen teban yolyol kosiron da nin minjat aminyo kilegi anom.

22 Mani Piñkop gen papia da yosok, “Yokwi da minjat amin morap kisi dam tebanon yopgut,” do Yesu Kristo nandan gadan imni amin unun Piñkop da kalip yanj teban tok agit yo unun tagi abidoni.

23 Nandan gadat dakon bisap dima al-tanjakwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egipgumanj. Dam tebanon sigin egapno wigi nandan gadat dakon bisap unun altan kili noman tagit.

24 Gen teban unun kila aminin da yanj egek nin Kristokon panjisak. Panjwan nandan gadat anapno Piñkop da minjat aminyo kilegi yanj niyisak.

25 Abisok nandan gadat dakon bisap kili noman tak, do gen teban da kila aminin egakwan dima ekwamanj.

Nandan gadat anek Piñkop dakon gwaknisi ekwamanj

26 Ji kisisi Yesu Kristo nandan gadan imjek Piñkop dakon gwakni dagawit.

27 Minjat amin morap telagi pakbi sojek Kristokon gadawit, ji Kristo imal nan yanj pawit.

28 Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mini, ae oman monji bo ae isal ekwan amin mini, ae minjat bo ae wili mini. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonjin.

29 Ji Kristo dakon amin kabi ekwan kan, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Piñkop da Abraham dakon amin kabi do yo yom do yanj teban tok agit unun ji dakon.

4

Kristo da pi agit do nin Piñkop dakon gwakni agimanj

1 Nak dakon gen unun yanj: monji kinda egisak kan, don unun monji da datni dakon yo morap timitjak. Uñun yo morap monji dakon da ton yanj asak, mani monjisok egisak bisapmon unun dat dakon oman monji da aripmon egisak.

2 Uñun kila amin ae mibiltok amin da yongamgwan egakwan wigi dat da bisap yipguron wigisak.

3 Ninyo kisi yanj gin, gen bami dima nandanjek egipgumanj bisapmon on miktim dakon gen teban ae anpakni unun dakon oman monji egipgumanj.

4 Mani Piñkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Minjat da analanban gen teban da yongamgwan egipgut.

5 Nin gen teban da yongamgwan egapno yokwikon ban yumanj nipgut. Anek yanj aban Piñkop dakon gwakni agimanj.

6 Ji abisok Piñkop dakon gwakni ekwan, do Piñkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili pigigit. Anjakwan Wup da panjtagap aban Piñkop do “Aba, Dat” yanj yanj tidomanj.

7 Yanj do anek gak oman monji dima egisal. Gak Piñkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi unun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

8 Ji kalip Piñkop dima nandan imgwit bisapmon yo piñkop dima unun dakon oman monji egipgwit.

9 Mani abisok Piñkop kili nandan imen. Bo yanji yoken kan tagi, Piñkop da ji kili nandan damgut. Do ji nido ae tobil kinjek

wup yokwi tapmimi minisi yo isali unuden unun dakon oman monji egip do nandan?

10 Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilak kalugi dakon gawat gawat bisap madep unun yol kimotdosi nandan.

11 Pi jikon agim unun isali asak yan do ji dakon anpak do nandanek si pasoldot.

12 Not kabi, ji juda amin dakon gen teban yipmanek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yipmanek ji yombemsi agim. Yan anapbo ji da gulusun kinda dima an namgwit.

13 Disi nandan, sot kinda da abidanban nak wasok wasoksi abin jikon Gen Bin Tagisi yan tenjenagim.

14 Sotno da jigi madepsi damgut, mani ji manji dima namgwit, ae nak gat egip do dima kurak tawit. Nak Pin kop dakon anelo kinda nan yan abidawit, bo ae Yesu Kristo iyi nan yan abidawit.

15 Unun bisapmon ji nak do kisik kisik anek tagisi nandan namgwit. Mani abisok unun kisik kisikji dukon tosok? Nak asisi yosot, unun bisapmon nak anpulugok do madepsi galak tawit. Ae dabilji tagi pilikbam tam, pilik nak do nabam.

16 Nianji? Nak gen bami dayinek uwalji dagagim, ma?

17 Nandani, amin ji pangalak ak do pi an, unun ji panpulugoni dakon nandak nandakni mini. Unun ji da nin nipman degek unun yolni yan do pi an.

18 Nin amin do anpak yo tagisi anyom do nandak nandak tebai anen kan, unun tagisi. Bisapmi bisapmi unun anpak ani, ae nak da egipben bisapmon gin dima ani.

19 Gwaknoni, minjat da monji altok do anakwa tepmi pan, unuden tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat.

20 Nak abisok ji gat dima ekwaman. Nak ji gat kisi ekwaman tam, gen tagisok di tagi dayikom. Nak ji do nandaba kik asat. Nianon da ji panpulugoken unun dima nandisat.

21 Gen teban da yongamgwan egip do nandan amin, ji abisok nak nayini. Gen teban da nian yosok?

22 Pin kop gen papia da yan yosok, Abraham unun monji bamori. Omani do egipgut minjat Aga da kinda anjalagit. Ae minjatsini isal egipgut da kinda anjalagit.

23 Unun oman minjat dakon monji unun amin da monji panalan kosiron da altagit. Mani minjatsini isal egipgut dakon monji unun, Pin kop da yan teban tok anakwan altagit.

24 Unun gengwan tilak gen kinda tosok. Minjat bamot unun sanbek sanbek bamori dakon tilak asak. Aga unun Sinai Kabapmon sanbek sanbek dakon tilak asak. Anakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagon.

25 Aga unun Sinai Kabap dakon tilak asak. Unun kabap miktim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok tosok unun dakon tilak kisi asak. Jerusalem unun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwan.

26 Mani Jerusalem kinda Kwen Kokup tosok unuden oman amin mini. Unun kokup unun nin dakon menjin.

27 Pin kop gen papia da yan yosok:

“Minjat gak bupmikon egek monji dima panalasal, gak kisik kisik aki.

Minjat gak monji panalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandanek yan tidoki.

Nido, minjat eni ton dakon gwakni yapmanek gwakgo morapmisi akdan.”

28 Not kabi, ji Aisak yombem. Pin kop dakon yan tebantogon ji gwaknisi awit.

29 Monji unun amin da monji panalan kosiron da altagit, unun da Telagi Wup da tapmimon da altagit unun da yo yokwisi an yomgwit. Abisok kisi anpak yan gin tosok.

30 Mani Pin kop genon ni gen tosok? Gen yan tosok:

“Oman minjat unun gat monji gat yolni.

Nido oman minjat dakon monji unun da dat gat ae minjatsini dakon monji gat dakon yo diwat dima timitjak.”

Unun Pin kop gen da yosok.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

³¹ Not kabi, nin nandaman, nin oman miñat dakon gwakni dima. Nin miñatsini isal egipgut dakon gwakni.

**Kristo da nin pulugan
nipman dak bisapmon, Telagi
Wup da nin pawilban amin
do anpak tagisi anjomaman**
(*Kilapmi 5-6*)

5

Nin puluganbi da aripmonsi egipnen

¹ Nin yokwi da napmon dima egipnen da anek, Kristo da nin pulugan nipgut. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni do dayinba kan, geni dima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat unun pakyanji nandani. Ji yum pindagakwa giptimji mandani kan, Kristo dakon pi da ji kindasok aripmi dima panpulugokdisak. Dimasi.

³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandan amin aeno yanji dayin tenjenokdisak. Anpak unun ani kan, gen teban morap kisi yol kimotdo.

⁴ Gen teban yolek unun kosiron da Pinjkop da amin kilegi yan niyisak yan nandan amin, ji Kristo kili yipman dekgwit. Ji Pinjkop dakon nandan yawotni kili yipman dekgwit.

⁵ Telagi Wup da tapmimon Pinjkop nandan gadan iminek unun da amin kilegi yan niyisak do jomjom aman.

⁶ Amin kinda Yesu Kristokon egisak kan, giptimni mandisak bo dima mandisak unun kisi yo isali. Mani amin kinda nandan gadat anek unun da antagap aban amin do but dasi galak tan yomisak unun da yo bamisi.

⁷ Kalip ji Kristo dakon kosit nan tagisi agipgwit. Mani namin da kosit sopman damik da gen bamikon sanjenek dima akwan?

⁸ Nandak nandak abisok yolgan, unun Pinjkopmon da dima abisak. Pinjkop da ji iyikon kini do yan ilikdak.

⁹ Nandani, yis kalonisok di da aba bret morap kisi tagi paptoni.

¹⁰ Amin Tagi da ji panpuluganban nak dakon nandak nandak yolek nandak nandak njaknari di dima timitdan yanji nandan gadat. Namin da ji dakon nandak nandak panupbal asak, unun dima nandisat. Mani amin unun iyi dakon gulusunni dakon kobogi yokwisi timitdisak.

¹¹ Not kabi, asi nak amin da giptim mandak mandak ankimotni do yan tenjenok sigin asat kan, nido nak yokwi sigin an nam do pi an? Amin da giptim mandak ankimotni do yosot tam, tilak kindap dakon gen da amin sanjenek nandak nandakni aripmi dima anupbal abam.

¹² Amin unun nandak nandakji panupbal an, unun giptimni mandanek ae yabi yo kisi wagil pan mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Pinjkop da ji puluganbi da egipni do yan damgut. Mani, “nin puluganbi da ekwaman, do but kalip dakon anpak tagi anen” yan dima nandani. Ji kalon kalon Pinjkop dakon miñat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak tan yomij kimotni.

¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalongwan gin tosok:

“Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

¹⁵ Mani, ji butjap nandanek bikbikjikon emat tosok kan, yagosi. Ji kisi di pasilbam.

Telagi Wup dakon anpak ae but kalip dakon anpak

¹⁶ Nak yan dayisat: Ji yum kanakwa Telagi Wup da dayin pawilakwan egipni. Yan ani kan, but kalip dakon galaktok aripmi dima yoldan.

¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abin yip do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abin yip do pi asak. Unun bamot uwal uwal amal, do yo ak do nandan unun aripmi dima ani.

¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayin pawiljak kan, gen teban da dam tebanon dima ekwan.

¹⁹ But kalip dakon anpak unun disi nandan. Anpak unun yan: yumabi anpak mibili mibili,

²⁰ ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok,

²¹ ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban nanek but upbal anpak, ae kwen wigik anek gen papmon da yan tidok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili oden. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok unun gen kalon banjin yosot: minjat amin morap anpak unuden an, unun Pin kop da kila asak da kagagwan aripmi dima pigikdan.

²² Mani Telagi Wup da pan tagap aban anpak tagisi aman unun yan: amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jigik pakpak, ae amin panpulanganek anpak tagisi an yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip,

²³ ae yawori egip egip, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip. Anpak unun dima ani dakon gen teban kinda dima tosok.

²⁴ Yesu Kristo dakon minjat amini but kalipni gat, ae galaktokni gat ae wagat wagat anpak yokwini unun timik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

²⁵ Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno unun da niyin pawiljak.

²⁶ Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwari dakon but dima sugonej. Ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anek.

6

Nianjen jap yet kinda nan kwaokgi, bami unuden nanjin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kinda yokwi agit yan nandan iman kan, Telagi Wup yolgan amin ji da unun amin anpak yawori an iminek anpakni anmilip ak do anpulugoni. Mani disi do kan kimotni. Sunduk da pan kewalban ji yo kisi yokwi di abam.

² Ji amin diwari panpulanganek jigini guramitni. Yan anek Kristo dakon gen teban tagisi guramitni.

³ Amin kinda mani ton yan nandisak, mani unun mani mini kan, unun amin iyi nan top an kewaldak.

⁴ Amin kalon kalon anpakni tagi bo yokwi yan do kokwinik kimotni. Yan asak amin, anpak iyi agit unun do kisik kisik tagi asak. Anek iyi dakon anpak do nandanek amin diwari dakon anpak dima kokwinitjak.

⁵ Nido, amin morap kisi kalon kalon iyi anpak awit dakon jigik panpan akdan.

⁶ Pin kop gen nandak nandak timikgan amin, ji yo kabisi morap kokwinik yoyindetji do diwari imni.

⁷ Ji disi ban pan kiligek Pin kop an kewalnen yan di nandabam. Ji da aripmi dimasi. Ni jap yet nan kwaokgi unun nanjin pakdisal.

⁸ Amin kinda iyi dakon but kalip dakon galaktok yoljak kan, but kalip unun dakon anpak da bami yokwisi tanek wagisi yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yoljak kan, Telagi Wup da egip egip unun amin do iban dagok dagogi mini tagisi egik wigikdisak.

⁹ Do nin anpak tagisi ak do dima kurak tonej. Pi anek dima alek tonej kan, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi pakdaman.

¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panpulugoki dakon bikbik pisan gaban kan panpulugoki. Ae nandan gadat amin notji banji pindagek panpulugonisi.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepmon da gen mandisat unun do koni.

¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban an amin unun amin diwarikon man madep pak do anek an. Unun pasalek yan nandan, "Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandan gadaman yan nandan nimni kan, yo yokwi an nindan."

¹³ Giptimni mandawit amin, unun iyi gen teban dima yolgan. Mani unun amin man madep timit do anek giptimji mandak do dayan.

¹⁴ Nak yo kinda bo amin kinda dakon man dima awigiken. Dimasi. Nak Amin

Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nan gin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek koko on miktim dakon anpak yokwi morap unun intan mudagin, ae nak naga tilak kindapmon kili kimagin da on miktim dakon anpak yokwi morap sanbenek dima yoldat yan asak.

¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Pin kop da nin aban minat aminyo kalugi agiman, unun da yo bamisi asak.

¹⁶ Pin kop da minat amin morap nandak nandak on abidanek yolgan unun bupmi nandan yominjek butni pan yawot aban yawori toni. Unun minat aminyo unun Pin kop dakon Israel amin kabisini.

¹⁷ Gen mibi dayiken unun yan: amin kindi da jigi ae sanbenek dimasi namjak. Nak amin da nikgwit unun dakon wuda gwaljikni giptimnokon tanakwa unun da aba nak Yesu dakon pi aminsi yan asak.

¹⁸ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun ji kalon kalon dakon wup kisikon tosak. Unun asi.

Pol da Epeas Amin do Papi Mandagit

But piso gen

On papi dakon mibilisi unun yan: Pinjkop da yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Unun Kwen Kokup ae miktim dakon yo morap kisi panmuwuk iban Kristo da yo morap dakon busunji yitdisak (1.10). Ae Pinjkop da iyi dakon minjat aminyo panthagap aban Kristokon gadanj kimagek but kalonji egipni do nandisak.

Pol da on papiakon mibiltok Pinjkop dakon nandan yawot da Kristo nandan gadanj iman minjat aminyo panpuluganban minjat amin kabi kalonji awit do yosok. Yesu da pi agit unun do anek Pinjkop da minjat aminyo yokwikon ban timikgit. Ae Telagi Wup yomgut unun da yo tagisi morap an yom do yan teban tok agit unun akdisak yan nolisak (1.14). Ae gen unun da bunon mandagit unun Pol da Yesu yolyol amin Kristo gat gadawit, do but kalonji egek Pinjkop dakon anpak ani do yosok.

On papiagwan minjat aminyo Kristokon gadawit anek kabi kalonji awit unun do Pol da minjat aminyo da nandaba pisoni do tilak genon da yosok. Yan yosok, Pinjkop dakon minjat aminyo unun giptim kalonji yombem anakwa Kristo unun giptim unun dakon busunji (4.1 16). Ae Pinjkop dakon minjat aminyo unun yut kinda yombem anakwa Kristo unun yut unun dakon gwak teban akdak (2.19 22). Ae Pinjkop dakon minjat aminyo unun minjat kinda yombem anakwa Kristo unun minjat unun dakon eni yombem (5.22 32). On papi da Pinjkop da minjat amin kabinikon yo tagisi an yom do nandisak unun do yosok.

Kristo do anek Pinjkop da nin panjaluk agit (Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pinjkop da yabekbi pi namgut. Papi pan telagi panmuwukbi

kokup pap Epeas egek Yesu Kristo yol kimokgon amin ji do mandisat.

² Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat unun da nandan yawok daminek butji panjawot aban yawori tosak.

Kristo do anek Pinjkop da Kwen Kokup dakon yo tagisi nimisak

³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni anksinen. Nin Kristo dakon amin kabi agiman unun do anek nin gisamigek wupnin panpulugok do Kwen Kokup dakon yo tagisi morap nimgut.

⁴ Nin telagi egipnenjo, kalipsigwan miktim Pinjkop da dima wasanban noman tanakwan Yesu gat gadat gadat anenjo do kilisi manjigit. Telagisi egek Pinjkop da dabilon minjat aminyo gulusunni mini da egipnenjo do agit.

⁵ Kalipsigwan nin do but dasi galak tan niminek Yesu Kristo do anek iyi dakon monji egipnenjo do manjin nimgut. Unun iyi dakon galaktok yolek yan agit.

⁶ Monji unun but dasi galak tan imisak unun da manon, Pinjkop da nin do nandan yawot madepsi yumsi agit. Do nandan yawotni madepsi unun do nandanek Pinjkop dakon man anksinjo kimotnenjo.

⁷ Nandan yawotni unun wagil tugok tugogisi. Kristo nin ae yumanjo nip do kili kimakgit, ae yawini ban Pinjkop da yokwinin kisisi wiririk nimgut.

⁸ Pinjkop da nandan yawotni ninon madepsi tagalgit. Ae nandak nandak tagisi mibili mibili morapmi gat, ae nandan kokwin kilegisi gat nimgut.

⁹ Kalip Pinjkop da Kristo da pi asak unun do anek yo unun yan abenjo yan kili nandagit. Mani nandak nandakni unun pasili tagit, abisok ninon kili panalon agit.

¹⁰ Yo unun akdisak unun yan: iyi bisap yipguron yo morap Kwen Kokup tonjo ae miktimon tonjo unun yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Anakwan Kristo da yo morap kisi dakon busunji yitdisak.

¹¹ Pinjkop da iyi dakon galaktok ae nandak nandak yolek yo morap anakwan noman tonjo. Ae iyi da galak togon kalipsigwan Juda amin nin Kristokon gadanek Pinjkop

dakon miñat amin kabisi aneñ do kili manjigit.

¹² Juda amin nin da mibiltok butnin Kristokon yipmanek yolgiman. Ae nin da bisapmi bisapmi Piñkop dakon tilim madepni do nandanek mani ankisiner do nin manjigit.

¹³ Ae Amin Nwaknwari Kabi jiyo kisi gen bami kili abidawit. Uñun Piñkop dakon Gen Bin Tagisi ji yokwikon ban timikgit uñun. Ji Kristo kili nandan gadan imgwit, anakwa Piñkop da yan teban tok kalip agit uñun yolek ji do Telagi Wup damgut. Uñun da iyi dakon miñat amin bamisi awit dakon tilak asak.

¹⁴ Nin Telagi Wup kili abidagiman, do nandaman, Piñkop da miñat amin kabini do yo tagisi morap diwari yom do yan teban tok agit uñun gat kisi yomdisak. Nin Piñkop da timikban iyi gat kisi egipner bisapmon yo uñun timitdaman. Anek nin Piñkop dakon tilim madepni do nandanek mani ankisikdaman.

Pol da Epesas amin Piñkop da nandak nandak yomjak do bisit agit

¹⁵ Ji Amin Tagi Yesu nandan gadan iminek Piñkop dakon miñat aminyo morap but dasi galak tan yoman dakon geni nandagin.

¹⁶ Do bisit asat bisapmon, yipman deri mini ji do nandanek Piñkop ya yan iyisat.

¹⁷ Anek Amin Taginin Yesu Kristo dakon Piñkop da ji panpulugosak do bisit asat. Uñun Datnin tilimni madepsi. Uñun da nandak nandak kilegi daminek panthagap aban pakyan si nandan imni.

¹⁸ Nak but dabiljikon ten teni yipjak do bisit asat. Aban yo uñun ji da abidoni do yan damgut uñun tagisi nandaba pisosak. Yo uñun ji da jomjom anekwan uñun. Yan aban Piñkop da yo wagil tilimi ton si uñun iyi dakon miñat aminyo nin do manjigit uñun nandano pisosak.

¹⁹ Ae yan nandakdan. Piñkop dakon tapmim uñun bisapmi bisapmi miñat aminyo nandan gadan imaman uñun panpulugosak dakon tapmim uñun wagil madepsi. Nin da tapmimni aripmi dima

kokwinitneñ. Piñkop dakon tapmim madepni ninon pi asak,

²⁰ uñun dagin kalip Kristokon pi agit. Kristo kimakban Piñkop dakon tapmim madepnikon da Piñkop da aban pidanban awigi Kwen Kokup iyi da amin tet do yipban yikgit.

²¹ Yigek yo morap kwen ton uñun dakon wukwisi egisak. Wup tapmimi ton mibili mibili, ae kila amin morap, ae yo morap tapmimi ton dakon wukwisi egisak. Kila amin morap abisok ekwan ae don egipdan kisi dakon wukwisi egisak.

²² Piñkop da yo morap Kristo da kandan mibilgwan yopmanek yipban yo morap dakon busuni yikgit. Yan agit do panmuwukbi dakon busuni yikdak.

²³ Panmuwukbi uñun Kristo dakon giptimni. Kristo uñun yo morap kisikon egek tugañ yomisak. Ae panmuwukbini kisikon wagil si tugañ yomisak.

2

Kristo da pi agit do anek nin egip egip abidagiman

¹ Kalip ji gulusun mibili mibili gat ae yokwi mibili mibili gat aba uñun da dikba wupji kimak mudawit.

² Uñun bisapmon ji on miktim dakon anpak yokwikon agipgwit. Ji kundukon wup yokwi ekwan dakon kila amini dakon anpakni yolgwit. Uñun kila amin Piñkop dakon gen pabin yopman gan amin da but kagagwan egek pi asak.

³ Kalip nin morap kisi uñun amin kabi gat egipguman. Nin but kalipnin dakon galaktok yokwi ae nandak nandak yokwi yolguman. Yan si egipguman bisapmon Piñkop da tomni yokwisi miñat amin morap anpak unuden an da abidoni do an noman agit uñun abidogi.

⁴⁻⁵ Asi, yokwinin da nindapba kimak mudagiman. Nin amin wagil kimakbi da tilak egipguman, mani Piñkop dakon bupmini uñun tugok tugogisi, ae nin do but dasi galak tan ningut. Aban Kristo gat kisi egip egip abidagiman. Asi, Piñkop dakon

nandan yawotni do anek ji yokwikon ban timikgit.

⁶ Piŋkop da nin Yesu Kristo gat kisi kimoron ban paban pidagiman. Yan anek nin Kristo gat kisi Kwen Kokupmon kila amin madep yityit tamokon kili nipban yikgiman.

⁷ Yesu Kristo da pi agit do anek ninon yo tagisi unun agit. Nido, miŋat aminyo don egi anan kikan unun da nandan yawot madepni unun yolik do nandagit.

⁸ Ji Yesu Kristo nandan gadan imgwit, anakwa Piŋkop dakon nandan yawotni dogin anek Piŋkop da ji yokwikon ban timikgit. Unun ji da disi dima awit. Piŋkop isalsi but galak do ji do agit.

⁹ Unun pi kinda awit dakon yuman nogi dima. Do amin kinda da iyi dakon man aripmi dima awigisak.

¹⁰ Yesu Kristo do anek Piŋkop da aban nin miŋat aminyo kalugi agiman. Nin da yo tagisi anek dakon kosit Piŋkop da kili anroman agit unun nan agipnen do yan agit.

Kristo da kabi bamori uwal uwalon egipguman unun panmuwukban kabi kaloni agiman

¹¹ Ji disi nandan, Juda amin wili dakon giptim mandanek ji do “Giptimni dima mandan amin” yan yon. Unun amin dagin giptimnikon wasok an unun do yosok. Pakyan si nandani, kalip ji Amin Nwakanwari Kabikon da altawit.

¹² Unun bisapmon ji Kristo gat dima gadanbi. Ji Israel amin kabi da wanja egipgwit. Piŋkop da yan teban tok anek sanbek sanbek Israel amin gat anakwan ji unun amin kabi da wanja egipgwit. On miktimon egek yo tagi kinda tosok do don noman tokdisak yan nandanek jomjom dima awit. Ji Piŋkop dima nandan imgwit.

¹³ Kalip ji dubagisikon egipgwit, mani abisok Kristo dakon yawi do anek ji Yesu Kristo gat gadawit da Piŋkop da kapmat-sisok ekwan.

¹⁴ Kristo da iyi aban nin but yawot egek kaloni ekwan. Kalip Juda amin ae Amin Nwakanwari Kabi uwal uwal anek egipgwit. Unun uwal uwal anpakni da Juda amin ae

Amin Nwakanwari Kabi da binapmon dam da yan tagit. Mani Kristo giptimni paregek dam unun wagil tuwilek uwal uwal anpak unun anmilip agit.

¹⁵ Unun da Juda amin dakon gen teban gat ae gen tebani monin monin diwari morap gat kisi wiririk mudagit. Unun da amin kabi bamori panmuwukban amin kaloni kinda kalugi asak unun do anek yan agit. Yan aban but kalon agiman.

¹⁶ Kabi bamot unun giptim kalonikon panmuwugek Piŋkopmon panop do anek tilak kindapmon kimakgit. Ae tilak kindapmon uwal uwal unun kalip tagit unun anakban kimakgit.

¹⁷ Unun abinek but yawot dakon gen yan tentenagit. Gen unun Amin Nwakanwari Kabi ji Piŋkop da dubagikon egipgwit gat ae Juda amin nin kapmatjok egipguman amin gat kisi do yan tentenagit.

¹⁸ Nin but kalon ekwan, nido Kristo obakon da nin kabi bamori kisi Wup kaloni da Daron tagi kineŋ dakon kosit yipman nimisak.

Panmuwukbi morap nin Piŋkop dakon yutni

¹⁹ Telagi Wup da kosit yan yipman nimisak, do ji abisok binap amin miktimni mini da tilak dima ekwan. Ji Piŋkop dakon miŋat aminyo gat kabi kaloni ekwan. Ji Piŋkop dakon miŋat amin kabi ekwan.

²⁰ Ji yut kinda yombem, Piŋkop da witjigit. Unun da yabekbi nin gat ae kombi amin gat ban yut unun dakon gwak yan magit. Ae yut kodigikon gwak teban tip kindanan tidawit unun Yesu Kristo.

²¹ Yut unun dakon kidari Kristokon gadawit do anek kisi morap tagisi gadanek ton. Piŋkop da yut unun sigin witjinakwan yut unun Amin Tagi dakon telagi yut asak.

²² Jiyo kisi Kristokon gadanba Piŋkop da miŋat amini gat panmuwukban Piŋkop dakon yutni awit. Piŋkop Telagi Wupmon da unun yutnon egisak.

3

Pol Amin Nwakḡwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenṡenṡosak dakon pi taḡ imisak

¹ Nak Pol dam tebanon yikdat, nido Amin Nwakḡwari Kabi ji paḡpulugok do aḡek Yesu Kristo dakon pi asat.

² Nak gen on kili nandawit yan nandisat, unun yan: Piḡkop da ji do aḡek nak do nandan yanwok namineḡ pi unun abeḡ do nak manjigit.

³ Piḡkop da yo agit dakon geni kalip pasili tagit, mani nagon paḡalon agit. Unun dakon geni disok kili mandat.

⁴ Ae gen on manjini bisapmon Kristo da pi unun agit dakon gen pasili Piḡkop da noligit unun dakon mibili nandani.

⁵ Kalip bisap morapmi, Piḡkop da gen pasili on nomansi dima yan tenṡenṡagit. Mani abisok Wupmon da Piḡkop da telagi yabekbini gat ae kombi amini garon yoyin tenṡenṡosok.

⁶ Gen pasili unun yan: Gen Bin Tagisikon da nin giptim kalonji aḡek Amin Nwakḡwari Kabi gat Israel amin kabi gat kisi da Piḡkop da yo nim do yagit unun timidaman. Ae Piḡkop da Yesu Kristo do aḡek yan teban tok agit dakon bami kisin da timidaman.

⁷ Piḡkop da nak aḡtagap aban Gen Bin Tagisi dakon oman amin dagagim. Nandan yanwok namineḡ aḡteban aban pi unun abeḡ dakon tapmimni namgut.

⁸ Nak Piḡkop dakon minat amin morapyo dakon piḡbinisi egisat, mani nandan yanwok namineḡ pi unun namgut. Pi unun Amin Nwakḡwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenṡenṡokeḡ. Gen Bin Tagisi unun Kristo da nin do yo tagisi morap agit da asak, amin nin da aripmi dimasi kokwinigek manjineḡ unun do yosok.

⁹ Piḡkop da yo morap wasagit, mibiltok yo morap ak do nandagit dakon nandak nandakni si aḡkisibigit. Yan aban kalip bisap morapmi nandak nandak unun pasili tagit. Mani, abisok nandak nandakni unun nomansi yan tenṡenṡokeḡ do pi namgut.

¹⁰ Kalip si aḡkisibigit, mani abisok paḡmuwukbini aban noman taḡakwan nandan kokwin tagisi gat nandak nandakni

gat aban tenṡenṡosok. Aban aḡelo tapmimi ton gat ae Kwen Kokup dakon wup gat da Piḡkop dakon nandak nandak nandaba pisosok.

¹¹ Kalip Piḡkop da iyi yo unun ak do nandagit, abisok Yesu Kristo Amin Taginin da pi agiron unudon kili agit.

¹² Nin Kristo nandan gadan imineḡ iyikon gadaneḡ dima pasolneḡ. Kristo unun Piḡkopmon kin altoneḡ dakon kositnin, yanḡi nandan.

¹³ Yanḡo, nak abisok yan dayisat, nak ji paḡpulugok do aḡek tepmi pasat unun do butjik dima pani. Yo unun noman tak unun do kisik kisik ani. Nido, unun da ji paḡpuluganban Piḡkop gat tagisi egipdan.

Pol da Epesas amin tebaisi atni do bisit agit

¹⁴ Nak Dat da yo agit unun do nandan aḡek ḡwakbeḡ aḡ imisat.

¹⁵ Unun da minat amin kabi morap Kwen Kokup ae miktimon ekwan unun wasagit.

¹⁶ Nak ḡwakbeḡ aḡek bisit yan asat, Dat da yoni wagil tagisisi ban ji paḡteban aḡek Telagi Wupmon da tapmim daminakwan tebaisi atni.

¹⁷ Aḡakwan nandan gadatji do aḡek Kristo butjikon egipjak. Aḡakwan amin do but dasi galak taḡ yomyom aḡpagon gelji tebai yipba pigakwan atni.

¹⁸⁻¹⁹ Aḡek ji Piḡkop dakon minat amin morap gat kisi tapmim paḡek Kristo da amin do but dasi galak taḡ yomisak unun do pakyanḡi nandaba pisosak. Unun madep daman. Halogini unun madepsi, ae dubagisisi kisak, ae kwensi wigisak, ae mibilisigwan pigisak. Asi, Kristo da amin do but dasi galak taḡ yomisak, unun da nandak nandak morap kisi yapmandak, mani ji da tagi nandaba pisosak. Yo tagisi morap Piḡkop iyikon tugaḡ ton, unun jiyo kisikon tugaḡ toni.

²⁰ Piḡkop iyi dakon tapmim nin da buron pi asak, ae unun tapmim da nin dakon nandak nandak yapman mudosok. Yo morap Piḡkop da asak do bisit iyaman, unun tapmimni da arip dimasi.

²¹ Do dagok dagogi mini panmuwukbi miñat aminyo Yesu Kristo da manon Pinƙop dakon man anƙisiñ kimotni. Don babikon da babikon yañ gin tañ añañ kisak teban. Uñun asi.

Nin Kristo dakon giptimni ekwamañ do Pinƙop dakon anpak aneñ

(Kilapmi 4-6)

4

Nin Kristo dakon giptimni ekwamañ

¹ Nak Pol dam tebanon egisat, nido Amin Tagi dakon pi asat. Pinƙop yol kimotni do yañ damgut, do butji pabo pisanakwan anpak iyi nandisak uñun an kimotnidosi dayisat.

² Ji panmuwukbi diwari dakon pinbini egek anpak yaworisi an yomni. Yokwi andamni bisapmon butji yawori tanakwa but dasi galak tañ yominjek butjap tepmi dima nandan yomni.

³ Telagi Wup da but kalon egipneñ dakon anpak nimanakwan but yawot da nap da yañ waban kabi kalonisi ekwamañ. Ji uñun anpak abidok do tapmimji kisi uñun do paretni.

⁴ Nin kisi Wup kalonji gin abidagiman, ae nin giptim kalonji. Pinƙop da ji yo kalonji kinda dogin jomjom ani do yañ damgut.

⁵ Amin Tagi uñun kalonji gin, ae nandan gadat uñun kalonji, ae telagi pakbi sogok uñun kalonji gin.

⁶ Pinƙop kalonji gin uñun nin morap kisi dakon Datnin. Uñun miñat amin morap dakon wukwini, ae miñat amin morap da binapmon pi asak, ae miñat amin morap da butgwan egisak.

⁷ Mani Kristo da but galak do yo madepsi nimgut unuden gin Pinƙop da nin morap kalon kalon do nandan yawotni nimin nimin agit.

⁸ Mibili yañ do Pinƙop dakon gen da yañ yosok:

“Uñun kwensi wigek amin morapmi iyi teban tanek timikgit uñun timikban kisi wigiwit.

Wigek amin do but galak do yo yomgut.”

⁹ “Uñun kwensi wigigit” yañ gen tim tosok, uñun da yañ nolisak, Kristo uñun kwen gin dima wigigit. Uñun mibiltok miktim dakon diwari mibilisigwan kisi pigigit.

¹⁰ Uñun amin mibiltok mibilikon pigigit, uñun kwen yo kisi wigigit. Uñun yo morap kila ani ak do anek Kwen Kokup morap da kwensi wigigit.

¹¹ Uñun da but galak do yo yañ ban yomgut: Amin diwari yabekbi pi ani do yomgut, ae amin diwari kombi amin pi yomgut, ae amin diwari aminon Gen Bin Tagisi yañ tenjenok ani do pi yomgut, ae amin diwari pasto pi yomgut, ae diwari yoyindet pi yomgut.

¹² Yoban uñun da panmuwukbi pantagap aba Pinƙop dakon pi anakwa Kristo dakon giptim teban tanek tagisi tosok.

¹³ Pi uñun sigin tañ añañ kinakwan wigi nin morap kisi but kalonji egek nandan gadat bamisi anek Pinƙop dakon Monji pakyanji nandan imneñ. Yañ anapno panmuwukbi egip egipnin teban tanakwan Kristo iyi dakon anpak tagisi, uñun dakon tilak abidoneñ.

¹⁴ Anek nin amin monin da aripmon sanjenek dima egipneñ. Anek amin pangalak an amin, ae amin pankewal, ae top dakon mibili pakyanji nandan amin uñun dakon geni da ji dakon nandak nandak panji panabin panabin dima ani.

¹⁵ Nin gen unuden do mirak dima yopneñ. Anek amin do but dasi galak tañ yomyom anpak anek gen bami gin yoneñ. Yañ anek nin miñat aminyo tebaisi agek Kristokon tagok tagok aneñ. Kristo uñun panmuwukbi dakon busuji.

¹⁶ Uñun da busunin yigakwan giptim dakon sanbek morapni unuden sanjenakwa giptim tebaisi tosok. Anakwan giptim diwat morap kalon kalon pini anakwa amin do but dasi galak tañ yomyom anpak anakwa giptim tebaisi tagosok.

Panmuwukbi anpak kalugi ban ani

¹⁷ Do nak gen kinda dayik do nandisat. Amin Tagi da manon da gen tebaisi yañ

yosot: Ji Amin Nwakuwari Kabi da anpak yokwi an unuden sanbenek dima ani. Nandak nandakni wagilsi upbal tan,

¹⁸ ae nandak nandakni unun pin lin tuk yombem. Butni unun sopbi, do nandak nandakni unun wagil minisi, ae Pin kop dakon egip egip da wanga ekwan.

¹⁹ Anpak an unun do mayagi dima nandan. Yokwi ak do mibilisigwan pikek an, ae anpak inani mibili mibili ak do buri pidon.

²⁰⁻²¹ Ji Yesu Kristo dakon gen kili nandawit yan nandisat. Ae gen bami Yesukon tosok yan kili dayin dekgwit. Nak nandisat, ji Amin Nwakuwari Kabi dakon anpak unun dima ani do dayin dekgwit.

²² Jiyo kisi kalip but kalipmi dakon anpak ban awit. But kindap toptopmi da but kalipmi jonikban wagil yokwisi asak. Do ji anpak kalipmi unun wiririk mudanek but nandak nandakji kulabik aba kalugisak.

²³ Nandak nandakji unun si kalugisak.

²⁴ Ji minat aminyo kalugi dagoni. Unun Pin kop da iyi aban minat aminyo kalugi daganek Pin kop iyi yombem an. Pin kop unun kilegisi ae telagisi.

²⁵ Do top anpak unun yipni. Ji morap kisi panmuwukbi diwari do gen bami gin yoyini. Nido, nin morap kisi giptim kalonji dakon diwatni.

²⁶ “Ji butjap nandan kan, kan kimotni. Yokwi di abam.” Ji butjap sigin nandan egakwa gildat dima pigisak.

²⁷ Sunduk do yoma dima wital imni.

²⁸ Kabo noknok kabo sanbenek dima noni. Kisitji da pi bamisi an kimagek yo morapmi timigek wadak wadak amin panpulugoni.

²⁹ Gen yokwi mibili mibili dima yoni. Amin alegi tagi pan teban ani dakon gen ban gin yoni. Gen unuden nandan amin unun dakon butni pan teban asak.

³⁰ Ji anpak yokwi anek Pin kop dakon Telagi Wupni bupmi dima imni. Pin kop da Telagi Wup damgut unun iyi dakon minat aminyosi ekwan dakon tilak. Ae bisap madepmon yokwikon ban timigek pulugan depjak yan unun da nolisak.

³¹ Butjikon da nandaba yokwi tok, ae butjapmon da gen pap yogok, ae butjap, ae but sigok, ae yanba yokwi tok, ae anpak yokwi mibili mibili unun wagilsi yopman mudoni.

³² Panmuwukbi diwari do anpak tagisi an yominek but dasi galak tan yomni. Pin kop da Kristo da manon diwarisi yopman damisak, yan gin ji diwarini yopman yomni.

5

Ji tenjenikon egipni

¹ Pin kop da ji but dasi galak tan damisak. Anakwan monji gwayonisi ekwan, do anpak iyi asak unun ban ani.

² Kristo da but dasi galak tan nimek nin panpulugok do anek iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin jiyo kisi amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban yolek ani. Egip egipni unun paret kibani tagisi nan yan Pin kop do parekgit.

³ Ji yumabi anpak gat, ae anpak inani morap dimasi ani, ae amin dakon yo do pindak galaktok dimasi ani. Pin kop dakon minat aminyo nin, unuden anpak dakon gen dimasi yonen.

⁴ Gen inani dima yoni, ae nandan kokwini tagi dima amin da gen yon unuden dima yoni, ae jigilagon da gen yokwi dima yoni. Anpak unuden nin da dimasi agagi. Pin kop ya yan iyinen unun da tagisi asak.

⁵ Yansi nandani, yumabi anpak an amin gat, ae anpak inani an amin gat, ae pindak galaktok anpak an amin, unuden amin kabi Kristo gat Pin kop gat da kila amal da kagawan aripmi dima pigini. Pindak galaktok anpak unun da kokup kidat gawak yoman yan asak.

⁶ Amin da anpak yokwi unun ani do nandanek top gen unun dayikdan. Mani geni dima nandani. Anpak unuden dogin Pin kop da amin geni dima guramigan unun do butjap madepsi nandan yomisak.

⁷ Do unuden amin gat not dima anek egipni.

4:22: Ro 8.13; Kol 3.9   **4:23:** Ro 12.2   **4:24:** WW 1.26; Kol 3.10   **4:25:** Sek 8.16; Kol 3.8-9   **4:26:** Kap 4.4; Jem 1.19-20   **4:29:** Kol 4.6   **4:30:** Ais 63.10; Ep 1.13-14; 1Tes 5.19   **4:31:** Kol 3.8   **4:32:** Mt 6.14; 18.22-35; Kol 3.12-13
5:1: Mt 5.48   **5:2:** TP 29.18; Ibr 10.10   **5:5:** 1Ko 6.9-10; Kol 3.5   **5:6:** Ro 1.18; Kol 2.4,8   **5:8:** Jn 12.36; Ep 2.13; Kol 1.13; 1Pi 2.9

8 Nido kalip ji pilin tukgwan egipgwit, mani abisok Amin Tagi da tenjentikon depgut, do ji tenjenti dakon minjat aminyo da yan agipni.

9 Tenjenti da anpak tagisi mibili mibili morap gat, anpak kilegi gat, ae gen bami gat panalon asak.

10 Amin Tagi da anpak si galak tosok unun wisin pindat do pi ani.

11 Ji pilin tuk dakon anpak an amin gat gadat gadat dima ani. Anpak unuden da bami tagi dima ton. Ji da minjat aminyo anpak unun yokwi yan yoliba pindatni.

12 Anpak yokwi pasilikon da an unun mayagisi, unun do dima yogogi.

13 Mani tenjenti da anpak morap dakon mibili panalon aban nomansi tenjentan ton.

14 Ae tenjenti da yo kinda analon asak bisapmon, unun yo kisi amin da tagi pindari asak. Yan do anek gen on tosok:

“Dipmin pokdol amin gak pidoki.

Kimoron da pidañaki Kristo da tenjentan gamjak.”

15 Ji pilik bamokji dakon kila tebaisi an kimotni. Amin nandan kokwini mini da aripmon dima agipni, amin nandan kokwini tagisi da aripmon agipni.

16 Abisok ji Pinjkop dakon pi ani dakon bisap. Mani abisok bisap ekwaman unun bisap yokwi, do kan kimotni. Bisap unun isal dogin di mudanban.

17 Nandan kokwini tagi dima amin da aripmon dima agipni. Amin Tagi dakon galaktok unun pakyanansi nandani.

18 Wain morapmi nanek but upbal dima ani. Anpak unuden da ji panupbal an. Pinjkop dakon Wupni yipba jikon tugosak.

19 Ae Pinjkop dakon minjat aminyo diwari gat gen yoni bisapmon, kap papiakon kap ton gat, ae Pinjkop gawak imim dakon kap diwari gat, ae Telagi Wup da kap butjikon panalon asak, genji unun gat kisi timigek yoni. Anek Amin Tagi do gen kagasi ae butjiyo kisi da kap yan imni.

20 Ae Amin Taginin Yesu Kristo da manon da bisapmi bisapmi yo morap do Pinjkop Dat ya yan iyin kimotni.

Pol da minjat eyo kili abi do yagit

21 Ji Kristo do nandaba wukwan iminek notji gawak yomin yomin anek egipni.

22 Minjat, ji Amin Tagi do gawat gawat anek nandaba wukwan iman, yan gin esi do yan ginsi anek egipni.

23 Nido, Kristo da panmuwukbi dakon busunji yikdak, unun da tilak wili unun minjatni dakon busunji egisak. Panmuwukbi unun Kristo dakon giptimi, ae Kristo da yokwikon ban timikgit.

24 Panmuwukbi unun Kristo do gawat gawat anek nandaba wukwan iminek ekwan, yan gin minjat ji yo morapmon esi do yan ginsi anyomni.

25 Kristo da panmuwukbi do but dasi galak tan yominek panpulugok do iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin wili ji minjatji but dasi galak tan yomin kimotni.

26 Pakbi gat ae geni gat ban Kristo da panmuwukbini suganban telagisi awit.

27 Panmuwukbi suganban iyi da dabilon wagil tagisisi asak do anek yan agit. Aban jimjimi mini ae garak bo ae yo unuden minisi anek telagi ae gulusunni mini egipni yan do agit.

28 Wili ji disi dakon giptim do galak ton, yan gin minjatji but dasi galak tan yomni. Amin kinda minjatni do but dasi galak tan imisak, unun amin da iyi do yan gin nandisak.

29 Nin nandaman, amin kinda iyi dakon giptim tim do uwal dima an imgut. Giptimni jap iminek kilani tagisi asak. Kristo da panmuwukbi do yan gin asak,

30 nido nin Kristo dakon giptim dakon kandap ae kisit dabilyoni.

31 Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Yan do anek amin kinda meni datyoni yopman degek minjatni gat gadanbal bamori da giptim kalonji gin asak.”

32 Gen pasili on dakon mibili unun madepsi, mani nak unun yan yosot, gen on Kristo gat panmuwukbini gat do yosok.

33 Mani wili kalon kalon ji da disi do but dasi galak ton, yan gin minjatji do yan gin

nandani. Ae miñat ji esi do nandaba wukwan yomni.

6

Pol da miñat monjiyo gat ae meñ datyo gat do yagit

¹ Miñat monjiyo, ji meñ datyosi dakon gen guramik kimotni. Nido ji Amin Tagikon kili gadawit, ae anpak unun ji da ani do nandisak.

² Piñkop gen papiakon gen yan tosok, “Gak meñ datgo dakon piñbinisi egi kimagek geni guramiki.” Gen teban yan teban tokni ton kabikon da on da mibiltok asak.

³ Yan teban tok gen yan tosok: “Gak yan abi kan, pi morap akdisal unun abi bami tagisi tokdan.

Ae on miktimon bisap dubak egipdisal.”

⁴ Dat, ji miñat monjiyosi dakon buri dima sugoni. Miñat monjiyosi panmilip anek Amin Tagi dakon gen yoyinetni.

Pol da oman monji gat mibiltok amin gat do yagit

⁵ Oman monji, ji mibiltok aminji do pasalek piñbini egek geni guramitni. Kristo dakon gen but dasi nandanek guramigan, unun da tilak geni guramitni.

⁶ Unun da amin tagisi yan dandani yan do kapmatjok egipni bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Nin Kristo iyi dakon oman monji gin ekwaman yan nandanek butjikon da Piñkop dakon galaktok yol do but galaksi nandani.

⁷ Ji but dasi nandanek pi ani. Ji amin dakon pi ani bisapmon nin Amin Tagi dakon pi ban aman yan on da nandanek ani.

⁸ Nandani, oman monji bo oman monji dima mani amin kinda pi tagisi asak kan, Amin Tagi da yuman nogi tagisi imdisak.

⁹ Ae mibiltok amin jiyo kisi oman monjisi do anpak tagisi an yomni. Pasol pasol yomyom anpak unun yipni. Amin Tagi Kwen Kokup egisak unun ji ae ununyo kisi dakon Amin Tagi. Unun da miñat amin

morapyo kisi dakon anpak tilak kalonikon gin kokwinikdak.

Panmuwukbi unun emat amin yobem

¹⁰ Nak geno wasip ak do yan yosot. Ji Amin Tagikon gadawit, do tapmim madep morapni do nandanek tebaisi atni.

¹¹ Piñkop da emat dakon yo kabi nimisak unun pani. Panek tebaisi agek Sunduk dakon pankewal mibili mibili unun tagi pabin yopni.

¹² Pakyanansi nandani, nin amin gat emat dima wamangan. Nin wup yokwisi tapmimi ton gat, ae kon miktim kila an gat, ae yo tapmimi ton mibili mibili on pilin tuk tosok bisapmon miktim kila an, ae kon kwen ekwan gat emat aman.

¹³ Do ji Piñkop da emat dakon yo damisak unun kisi morap timigek bisap yokwikon emaron tebai tagi atni. Ae emat dagosak bisapmon ji tebai sigin atni.

¹⁴ Ji tebai atni. Anek gen bami nan boban napmi do wamni. Anek anpak kilegi ban pibit kutnok yan pani.

¹⁵ Ae Piñkop da but yawot nimisak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tentenoni. Ununan kandap gwil yan pani.

¹⁶ Ji emat dakon yo morap unun timigek, nandan gadatyo kisi abidanba unun da pasikji asak. Anek Yokwi Ami unun dakon dikdik morapni milen asipmi ton ji yaman damisak unun tagi pabin yopni.

¹⁷ Piñkop da yokwikon ban kili timikgit yan nandani. Unun nandak nandak da busun kutnokji asak. Yan anek Telagi Wup dakon emat agak siba abidoni, unun Piñkop dakon gen.

¹⁸ Telagi Wup da tapmimon bisapmi bisapmi bisit an kimotni. Bisit mibili mibili ak do pi tebaisi anek Piñkop da ji panpulugosak do bisit iyini. Kila tebai anek unun anpak dima yipman detni. Bisapmi bisapmi Piñkop dakon miñat amin morapyoni do bisit ani.

¹⁹ Ae Piñkop bisit iyinba nakyo kisi anpulugosak. Anakwan geni nak da gen kagakon yipmanakwan pasol pasol abin

yipmanjek Gen Bin Tagisi dakon gen pasili yan tenjenoken.

²⁰ Pinjkop da iyi Gen Bin Tagisi on yan tenjenoken do yabekban kigim. Ae unun dogin anek nak dam tebanon yigek nap tebanban nak anteban awit. Nak Gen Bin Tagisi yoken dakon pi tosok, do Pinjkop bisit iyinba nak anteban aban pasol pasol abin yipmanjek minat aminyokon madepsi yan tenjenoken. Pinjkop da yansi aben do nandisak.

Pinjkop da panpulugosak do Pol da bisit agit

²¹ Tikikus da pi nian agim ae nian egisat dakon but piso gen dayisak. Tikikus unun notninsi, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi kinda.

²² Unun yabekgo jikon obinakwan nin nian ekwaman unun dakon geni dayisak, ae butji panjeban asak, mibili yan do yabekdat.

²³ Pinjkop Dat gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da panmuwukbi morap ji dakon butji panjawot aban yawori tosok. Anek unun da panjagap aban nandan gadat tebai anek amin do but dasi galak tan yomni.

²⁴ Pinjkop da minat amin morapyo Amin Tagi Yesu Kristo but dasi galak tan imin kimagek dima yipman dekan unun do nandan yawotni yomjak.

Pol da Pilipai Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol tap pakbi idap pudanek wasok wasoksi Yurop miktim kin altagit bisapmon, Pol kin Masadonia Provinskon kokup pap Pilipai unudon Gen Bin Tagisi yan tentenagit (Yabekbi 16.8 40 unudon koki). Don ae kokup kindakon panji egakwan dam tebanon yipgwit. Amin da dam tebanon Rom bo egipgut yan nandan. Dam tebanon egipgut bisapmon amin di da Pilipai panmuwukbi dakon nandan gadat panupbal ak do nandan dakon geni nandagit. Nandanek unun gen do butjik nandagit, mani iyi dam tebanon egipgut unun do butjik dima nandagit. Pol unun Yesu do nandan gadat anek but galaksi nandagit.

Kalip Pol monej ae yo kabi do wadak wadak aban Pilipai amin da anpuluganek monej yopba kiwit. Do Pol da on papiakon but galak gen mandagit. Ae dam tebanon egakwan nandaba kik anek but yokwi nandani yan do nandan gadatni panjeban agit.

Pol da Pinjop da but galak do yo madep yomgut unun do yoyisak. Unun egip egip kalugi Yesu Kristokon nan abidawit unun do yoyisak. Yan yoyisak, unun Juda amin dakon gen teban yolek unun kosiron da but galak dakon yo unun dima abidawit. Yesu kalon nanjin nandan gadan iminek abidawit. Pol unun Pilipai amin da Kristo dakon anpak abidan kimagek yoyindet top-topmi do kan kimotni do nandisak. Kristo unun iyi do amin madep yan nandanek iyi dakon galaktok dima yolgut. Unun iyi pinbisi egek Pinjop da pi ingut unun banjin agit. Pol da yan yosok, minat aminyo Kristo gat gadan kimagek ekwan unun da Pinjop dakon but yawot abidanek kisik kisik ekwan.

On papia manjiki bisapmon Pol Pilipai panmuwukbi do but dasi galaktan yomisak yanji kokdisal.

Pilipai amin da Pol gat gadat gadat awit do Pol but galaksi nandagit

(Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol gat ae Timoti gat nit Yesu Kristo dakon pi monjini. Nit papia on Yesu Kristo dakon minat aminyo morap kisi kokup pap Pilipai ekwan ji do mandamak. Ji gat ae panmuwukbi unun dakon kila amin gat ae pi amini ji do mandamak.

² Pinjop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da ji do nandan yawok daminek panpuluganbal butji yawori tosak.

Pol da Pinjop ya yan iyigit

³ Ji do nandisat bisap morapmon Pinjopno ya yan iyisat.

⁴ Ji do bisit asat bisap morapmon nak kisik kisigon da asat.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi wasanek nandawit gildaron da win abisok ekwamanon ji da nak anpuluganba Gen Bin Tagisi unun dakon yan tentenok pi aman.

⁶ Nak yanji nandisat, Pinjop da jikon pi tagisi wasagit unun sanbenek anan kinakwan Yesu Kristo da tobil apjak bisap madepmon wasip akdisak.

⁷ Ji unun nak da but kagagwan ekwan, do asi nak but dasi galak tan damisat. Pinjop da nandan yawotni do anek nak gat ae ji gat kisi yo tagisi nimin nimin asak. Dam tebanon egisaron, bo wanga egek Gen Bin Tagisi ankutnanek anteban asaron, nandan yawotni do anek panpulugok madepsi asak.

⁸ Pinjop da nandisak, Yesu Kristo da amin do but dasi galak tan yomyomni unun nak da buron yipgut da tanakwan nak ji kisi morap dandak do tagisi nandisat.

⁹ Nak ji do bisit yan asat: Jikon amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun sigin madepsi anakwa pap tosak, ae nandak nandakji gat ae nandan kokwinji gat tagisi tan damjak.

¹⁰ Anakwan anpak morap nandan kokwin anek anpak tagisi banjin pan egipni. Anek Kristo da tobil apjak bisapmon ji wagil gwaljigi mini ae diwarisi mini egipni.

¹¹ Ae anpak kilegi dakon bami Yesu Kristokon da abisak unun da jikon tugosak. Anakwan amin da kanek Pinjop man madep iminek anjisini.

Pol dam tebanon egipgut, unun da Gen Bin Tagisi anteban agit

¹² Not kabino, yanŕi nandani. Dam tebanon nepman unun da Gen Bin Tagisi dakon kosit sopsop dima asak. Unun da Gen Bin Tagisi anŕiren asak.

¹³ Emat amin morap gapman dakon kila amin madep dakon yut on kila anek ekwan gat, ae miŕat aminyo diwari gat da nak Kristo yoldat unun do anek dam tebanon nepman yan kili nandawit.

¹⁴ Panmuwukbi not morapmi unun da nak dam tebanon egisat yan nandawit, do Amin Tagi da butni panŕteban aban pasol pasol yipmanek Pinŕkop gen yan tenŕenŕok do pi tebaisi an.

¹⁵ Asi, Kristo dakon gen yan tenŕenŕok an amin diwari da nak do nandaba yokwi tok anek abin nepmanan, nido nak Kristo do yan tenŕenŕok tagisi asat dakon man tan namisak. Mani diwari nak da pi asat unun do but galaksi nandanek ununyo kisi da Gen Bin Tagisi yan tenŕenŕon.

¹⁶ Unun amin nak but dasi galak tan naminek yan tenŕenŕok pi an, nido Pinŕkop da nak Gen Bin Tagisi anteban aben do dam tebanon nepgut yan nandan naman.

¹⁷ Mani amin diwari man madep timit do pi anek Kristo dakon gen yan tenŕenŕon. Nandak nandakni tagi dima. Nak dam tebanon egapbo jigi di gat sanbenek nam do anek an.

¹⁸ Butni tagisi tanakwan yon bo butni tagi dima tanakwan yon nak unun do nandaba kik dima asat. Yo madep unun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tenŕenŕon. Nak unun do but galaksi nandisat, ae don but galak madep sigin nandaken.

Pol dima kimagek sigin egek Pilipai amin panpulugok do nandagit

¹⁹ Asi nak but galaksi nandanek egipben. Nido, ji da nak Pinŕkop da anpuluganakwan Telagi Wup Yesu Kristo da yabekgit unun da nandan gadatno anteban asak do bisit an yan kili nandagim. Yan an do nak nandisat, abisok yo noman tan naman unun da nak anpuluganban tagisi egipdisat.

²⁰ Nak but galaksi nandanek yanŕi nandisat: Nak mayaktok aripmi dima paken. Nikba kimokgen do yoni kan, nak teban tanek naga anpak asat unun anpak nanŕin yolek Kristo anŕkisiken. Bo egipben do yoni kan, anpak morap asat unun da Kristo man madep imjak yanŕi nandisat.

²¹ Nak yanŕi nandisat: Egipben bisapmon yo morap aben unun da Kristo man madep imdisak. Ae kimokgen kan, abisok egip egip asat unun si yapmanek yo wukwisi abidokdisat.

²² Nak dima kimagek sigin egipben kan, Kristo dakon pi abo bami tagisi tokdan. Egipben bo kimokgen? Ni kosit da tagi asak unun dima nandisat.

²³ Jigisi nandisat, nido nandak nandak bamori asat. Kinda unun yan: Nak kimagek egip egipno yipmanek kiko Kristo gat egip do nandisat. Unun da miktimon egip egip yapmanek wukwisi asak.

²⁴ Mani miktimon egek ji panpulugoken kan, unun da tagisi asak.

²⁵ Asi, Pinŕkop da miktimon egipben do nandisak unun nandan gadan kimokdot. Miktimon ji gat egek panpuluganapbo nandan gadatji teban tanakwa but galaksi nandan yanŕi nandisat.

²⁶ Do nak don jikon aeno abin altan damdisat. Anapbo ji nak do but galak nandanek Yesu Kristo anŕkisini.

Pinŕkop da Pilipai amin jigiyoy kisi pani do nandisak

²⁷ Yo nianen di noman tan namni unun do dima nandani. Yo madep unun ji disi anpak kilegi anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi guramik kimotni. Yan anakwa nak abin ji dandaken, bo dubagikon egek genji gin nandaken kan yanŕi nandaken: Ji but kalonon da tebai agek Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandan gadani do amin panŕtagap ak do pi an yan nandan daben.

²⁸ Ji uwalji do dima pasolni. Uwalji do dima pasolni kan unun da yan yolisak: Pinŕkop da ji yokwikon ban pulugan depdisak, mani uwalji si pasildan.

²⁹ Pinŕkop da ji do tagisi nandanek Kristo nandan gadan imni do bikbik damgut. Ae

unjun gin dima, Kristo dakon man do jigiyu kisi pani do nandaban tagisi asak.

³⁰ Nak gat ji gat kisi Kristo dakon man do anek jigí paman. Kalip nandanakwa jigí pagim da ae sigin pasat dakon geni disi nandan.

2

Nin but kalonji egek amin do anpak tagisi an yomnen

¹ Ji Kristo da butji panṭeban anakwan bo akgan? Ji but dasi galak taṅ damisak do butji yawori bo tosoḱ? Ji Telagi Wup da egip egipmon but kalon anek bo ekwan? Ji not do but dasi galak taṅ yominek bupmi nandan yoman, ma?

² Yan kan ji nandak nandak kalonji banḡin paṅ egipni, ae not do but dasi galak taṅ yominek but kalonji egipni. Yan ani kan, nak dakon kisik kisik madepsi pap tosak.

³ Ji disi dogin nandaba kik anek yo dima ani, bo man madep pak do anek yo dima ani. Amin diwari do gawak yominek man madep yomni.

⁴ Disi dogin dima nandani. Amin diwariyo kisi tagisi egipni do nandani.

Kristo piṅbi ekwan Piṅkop da anenakgit

⁵ Ji Yesu Kristo da nandak nandak pagit yan gin pani.

⁶ Yesu unjun iyi Piṅkop egipgut, mani Piṅkopmon egip egipni unjun tebai dima abidagit.

⁷ Unjun yipmanek oman monji kinda dakon anpak yolek amin daganek altagit.

⁸ Amin da kanba aminsi egipgut. Aminsi egek don gawat gawat anek Datni dakon galaktok yolek kimakgit. Asi, gen guramigek tilak kindapmon si kimakgit bisapmon mayaktok madepsi pagit.

⁹ Yo yan agit do Piṅkop da Yesu dakon man madepsi anenagek kwensi yipgut. Man madep imgut unjun man morap diwari yapman mudanek man wukwisi kinda imgut.

¹⁰ Piṅkop da yan agit nido amin morap Kwen Kokupmon ae miktimon ae amin kili kimakbi ae wup miktim kagagwan ekwan

unjun kisi da Yesu dakon man madep do anek ṅwakben an imni yan do agit.

¹¹ ṅwakben an iminek amin kisisi da yan yokdan, “Yesu Kristo unjun Amin Tagi.” Yan yanakwa Piṅkop Dat da man madep pasak.

Nin miṅat aminyo da binapmon tenṭenini ton da ekwaman

¹² Not kabinosi, kalip nak ji gat egapbo geno nandanek guramikgwit. Abisok nak ji gat dima ekwaman, mani yan dayisat, ji nak da abisok gen on mandan damisat unjun guramik kimotni. Piṅkop da ji yokwikon ban timikgit, do pasal nimnimikyo anek pi madepsi anek Piṅkop da ji do but galak do wup dakon yo tagisi timitni do manjigit unjun timitni.

¹³ Yanji ani, nido Piṅkop da iyi jikon pi asak. Unjun da geni guramitni do ji dakon but panṭagap asak, ae galaktokni yolni do tapmim damisak.

¹⁴ Yo morap anikon, nandaba yokwi tok anek gen emaron da dima ani.

¹⁵ Yan ani kan, miṅat amin morap da dandaba gulusunji mini ae yokwisi mini da egipni. Miktimon yokwi pakpak amin unjun da binapmon egek Piṅkop dakon monjini gwaljigi mini egipni, ae gik da yan tagisi tenṭenoni.

¹⁶ Miṅat aminyo panpuluganek egip egip bamisi egipni do Piṅkop dakon Gen Bin Tagisi yoyini. Yan ani kan, don Kristo da tobil miktimon apjak bisapmon nak but galaksi nandakdisat. Nido pi madepsi jikon agim unjun pi isali dima asak.

¹⁷ Nandan gadatji unjun paret yombem kinda nan Piṅkop do iman. Ae naga jigí pasat unjun da Piṅkop do paret anek wain tagalḡan unjun yombem asak. Yan do anek but galaksi nandisat.

¹⁸ Do jiyo kisi nak gat but galak nandanek egipnen.

Pol da Timoti Pilipai yabekban kisak do yagit

¹⁹ Amin Tagi Yesu da kosit aban pisosak kan, kili unjunjok Timoti yabekgo jikon opdisak. Don ae tobil apjak bisapmon ji

nian ekwan dakon gen bin nandanek unun gen da kisik kisik namjak.

²⁰ Timoti yombem amin di nak gat dima ekwaman. Unun ji nian ekwan ae ji panpulugok do nandak nandak madepsi asak.

²¹ Amin diwari iyi dogin nandan. Yesu Kristo dakon yo do dima nandan.

²² Mani ji Timoti unun amin kilegisi unun pakyanji nandan iman. Monji da dat panpulugon unun da tilak Timoti da nak anpuluganban Gen Bin Tagisi yan tenjenomak.

²³ Mibiltok yo noman tan namdan unun pindagek don Timoti tepmisi yabekgo opak.

²⁴ Ae Amin Tagi da anpuluganban nakyo kisi donjok obin dandaken yanji nandisat.

Pol da Epaprodaitas yabekban Pilipai kisak do yagit

²⁵ Mani abisok Epaprodaitas nan yabekgo jikon tobil opak do nandisat. Unun notno ae pi isalno. Nit Amin Tagi dakon emat amin ekwamak. Ji da yabekba nagon obin nak anpulugagit.

²⁶ Epaprodaitas ji dandak do tepmisi nandisak, ae but yokwi yo kisi asak, nido sot madepsi da abidagit dakon geni ji kili nandanek bupmi madepsi nandawit, mibili yan do bupmi nandisak.

²⁷ Unun bamisi. Sot obisi anek palisi kimagit, mani Pin kop da bupmi nandan iminek anmilip agit. Ae nakyo kisi bupmi nandan namgut. Nido kimagit tam nak but yokwi madepsi nandakom.

²⁸ Do jikon yipbo opak do tagisi nandisat, nido ji unun aesi kanek but galaksi nandanek egipdan, ae nak dakon but kisi yawori tokdisak.

²⁹ Jikon abin altosak bisapmon kisik kisik anek Amin Tagi da manon da abidoni. Asi, unuden amin do man madep yomni.

³⁰ Nido unun Kristo dakon pi anek palisi kimagit. Ji nak anpulugok do nandawit, mani Epaprodaitas da ji da tamokon obin nak anpuluganek pali kimagit.

3

Amin kinda Kristo nandan gadan imisak unun amin kilegisi

¹ Not kabino, wasip do yan dayisat, ji Amin Tagi dakon minat amin kabini do kisik kisik ani. Kalip papia diwari ji do mandan damgum unuden ae mandak do dima kurak tosot, nido gen unun da ji panpulugokdisak. Gen unun yan:

² Amin diwari yan yon, gak Pin kop da amin kilegi yan gayisak do nandisal kan, giptim mandak dakon anpak yolek abi. Yan yon amin jon pisan yokwi yombem. Nandak nandakni yokwi ae anpakni yokwi, do unuden amin do kan kimotni.

³ Nido nin dagin Pin kop dakon amin kabi bamisi ekwaman. Nin Pin kop dakon Wup da tapmimon Pin kop gawak imaman, ae Yesu Kristo da nin do yo madepsi agit unun do nandanek man madep imaman, do Pin kop da nin dogin nandaban kilek tosok. Nin da pi kinda ano Pin kop da nindaban nin amin kilegisi aman unun dakon kosit kinda dimasi tosok yanji nandaman.

⁴ Nak naga kalip Pin kop da inamon amin kilegisi egipben do amin diwari yapmanek pi madepsi agim. Do man madep pak do nandisat kan tagi paken.

⁵ Nido, men da anjalanban gildat 8 yan mudanakwan mukwa sogok amin da giptimno mandawit. Nak Israel amin kinda, Benjamin da kabikon nani. Nak Ibru aminsi kinda, nak Ibru amin dakon yawi diwatsi. Nak Parisi kabikon nani kinda, nak gen teban morap guramik kimokdot.

⁶ Nak Pin kop dakon pi madepsi anek minat aminyo Kristo nandan gadan imgwit obisi panupbal agim. Ae Juda amin dakon gen teban yolapbo gulusunno kinda dima kawit.

⁷ Kalip unun yo morap anapbo mano ton ae unun da anpuluganban Pin kop da nandaban kilek tosok yan nandagim, mani abisok koko yo isali asak. Abisok nak Kristo dogin nandisat.

⁸ Asi, yo morap ak do nandagim bo ae yolapbo Pin kop da kanban kilek tosok yan nandagim, unun wagil yo isalisi. Nido,

Amin Tagino Yesu Kristo nandan imisat unun do nandako yo bamisi asak. Do nak anpulugok do yo agit, nak unun do nandanek Kristo dakon anpak abidagim. Ae nandak nandaknokon da kalip yo diwari yolek agim unun yo isalisi yan nandisat. Yesu Kristo nanjin tebai abidanek

⁹ iyikonsi egipbenj do nandisat. Nak gen teban tagisi guramikdat do Pinjkop da inamon nak amin kilegisi yan dakon nandak nandak dimasi pasat. Nak Kristo nandan gadan imisat, anapbo Pinjkop da amin kilegi yan nayisak.

¹⁰ Kristo pakyanji nandan im do nandisat. Unun kimagek aeni pidagit, do tapmimni nagon tosak do nandisat. Ae tepmi pagit unuden gin pakenj do nandisat. Ae kimot do anek nandak nandak pagit unuden gin pakenj do nandisat.

¹¹ Nido, Pinjkop da nakyo kisi kimoron nan aban pidokenj do nandisat.

Pol si teban tanek tintim yanek tilagonsi kisak

¹² Nak Kristo dakon anpak unun kili abidanek aripnosi anapbo Pinjkop da gulusunno kinda dima kosok yan dima nandisat. Mani Yesu Kristo pakyanji nandan imim anpak unun nan yoldat. Nido, nak iyi do manjigit bisapmon anpak unuden abenj do manjigit.

¹³ Not kabino, nak Kristo pakyanji nandan imim anpak unun kili abidagim yan dima nandisat. Mani napbi gwapbo kindakon agisat yan nandisat. Yo kalip agim unun do nandak nandak dima asat, nak yo morap don noman tokdan unun do nandak nandak ban asat.

¹⁴ Nak tapmimno kisi paregek tintim yanek tilagon kinj altanek tomnino unun abidokenj do pini asat. Tomni unun yan: Nak Yesu Kristo pakyanji nandan iminek Pinjkop dakon yan ilit yolek Kwen Kokupmon wigikenj.

¹⁵ Pinjkop dakon yo do nandak nandakji amin bami dakon tilak yombem kanj, nandak nandakji nak dakon gat arip. Ae jikon da diwari nandak nandakni njwaknwarj tanj

yomanj kanj, Pinjkop da nandak nandak unun panmilip anjakwan galaktokni yolni.

¹⁶ Yo madepsi unun yan: Pinjkop da ni anpak yolnenj do kili niyigit unun tebaisi timigek yolnenj.

¹⁷ Not kabino, ji nak dakon anpak ban yolek ani. Nin ji gat egipgumanj bisapmon anpak tagisi anapno amin diwari da pindagek yolgwit. Ji unun minjat aminyo banji pindak kimagek anpakni unun si yolni.

¹⁸ Nido, minjat aminyo morapmi da Kristo dakon tilak kindap do uwal anek anpak yokwisi anj. Bisap morapmi minjat aminyo unuden do kili dayigim, ae abisok dabil pakbino si manakwa anpak yokwi anj unun do aeno dayisat.

¹⁹ Giptim dakon galaktok da pinjkopni asak. Ae anpak diwari amin da mayaktok pakpagi unun ban anek iyi do nandaba tagisi asak. Unuden amin miktim dakon yo morap dogin nandan, do Pinjkop da panupbal aban Tipdomon pigikdanj.

²⁰ Mani nin Kwen Kokup dakon minjat aminyo ekwamanj. Nin Amin Tagi Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin da Kwen Kokupmon da pisak unun do nandan teban tanek jomjom amanj.

²¹ Unun da iyi dakon tapmimon da yo morap kila asak, ae on miktim dakon giptimnin kulabik aban iyi dakon giptim yombem wagil tagisi akdisak.

4

Nin but kalon anek, kisik kisik anek, nandak nandak kilegi timigek egipnenj

¹ Not kabino, nak ji do but dasi galak tanjaminek ji abinj dandak do tagisi nandisat. Anek but galak madepsi nandisat, nido ji Kristo nandan gadan imgwit. Pi madep agim dakon tomnino unun ji mani. Notnoni, ji gen abisok dayisat unun da aripmon tebaisi atni.

² Yuodia gat ae Sintiki gat yanji dayisat, jil Amin Tagi nandan gadan imamal do jil pidok pidok yipmanek but kalon anjil.

³ Ae pi isalno tagisi, gak minjat bamot unun panpuluganbi but kalon anjil do

gayisat. Nido nak gadañ nabal Gen Bin Tagisi yan tenjenok do pi madepsi agiman. Ae Klemen gat ae nak dakon pi isalno diwari gat kisi da pi agiman. Unun amin kabi dakon mani unun egip egip teban papiakon tan yoman.

⁴ Bisapmi bisapmi Amin Tagikon gadañek kisik kisik ani. Aeno dayisat, kisik kisik anek egipni.

⁵ Anpak yaworisi anek egakwa amin kisi da anpakji tagisi pindatni. Nandani, Amin Tagi kilisok unun apdisak.

⁶ Ji yo kinda do nandaba kik dimasi ani. Bisapmi bisapmi jigisi do nandaneñek Pinokop iyini. Bisit iyineñek, ya yan iyineñek, panpulugosak do iyini.

⁷ Yan ani kan, Pinokop dakon but yawotni jikon tosak. Unun but yawot amin nin da mibili aripmi dima nandaneñ pisonen. But yawotni da butji ae nandak nandakji pankutnanban Yesu Kristokon gadañek tagisi egipni.

⁸ Not kabino, nak mibi gen kinda gat dayisat, unun yan. Bisapmi bisapmi ji unun dogin nandani: anpak bamisi, ae tagisi ae kilegisi, ae anpak wagil jimjimi minisi, ae yo gwaljigi minisi, ae yo tagisi morap, ae anpak nomanisi, ae anpak tagisi morap amin da aba pindatneñ do tagisi nandaman, ji yo unuden dogin nandaneñek egipni.

⁹ Nak anpak morap ani do dayin dekho nandawit, ae anpak morap abo nandawit, unun anpak morap ji bisapmi bisapmi an kimotni. Anakwa Pinokop but yawot ami da ji gat egipjak.

Pol da Pilipai amin da but galak do yo yopman imgwit unun do but galak nandagit

¹⁰ Ji da nak anpulugok do yo ayin unun do tagisi nandaneñek Amin Tagi ankisiat. Asi, ji kalip nak do nandawit, mani nak anpulugoni dakon kosit kinda dima tan damgut.

¹¹ Nak da yo do wadaneñek gen on dima dayisat. Nak nandak nandak yan nan kili nandako pisagit: Nak yo kabino morapmi bo morapmi dima, unun do nandaba kik dima asat, kisi tagi gin yan nandisat.

¹² Bupmi aminsi egipben bo ae yo kabino morapmi panek egipben, unun kisi tagigin. Jap do anek egisat, bo butno tugon unun yo isali.

¹³ Nido, Kristo da tapmim naminakwan yo morap tagi aben.

¹⁴ Asi, ji da nak anpulugok do yo yopba opni do dima nandagim. Mani, ji anpak tagisi anek nagon gadañba jigis kalonji panek nak do yo yopba apgwit.

¹⁵ Nak kalip Masadonia miktimon agek Gen Bin Tagisi dayiko ji nandaneñ gadañek panmuwukbi kaluksi awit. Pilipai minjat aminyo disi nandaneñ, Masadonia miktimon yipman dekgim bisapmon panmuwukbi minjat aminyo kokup nwanwarikon nani di da moneñ di nak anpulugok do dima yopman namgwit. Ji dagin nak do yan awit.

¹⁶ Kokup pap Tesalonaika egapbo ji da moneñ ae yo di nak anpulugok do bisap morapmi yopman namgwit.

¹⁷ Yan yanapbo but galak do ji da ae anpulugoni do yosok yan di nandabam. Dima. Ji anpak tagisi sigin anakwa Pinokop da unun do tagisi nandisak do nandisat.

¹⁸ Ji da yo morap Eaprodaitas da kisiron da yopba apgwit unun kili timikgim. Abisok yono tugok tugogisi. Unun but galak dakon yo yopman namgwit unun paret kibani tagisi yombem nan ji da Pinokop do imgwit. Pinokop da paret unuden do galagisi nandisak.

¹⁹ Ae Pinokop da yo morap nido wadak wadak an unun aripjikon damjak, nido Pinokop dakon yo tagisi morap unun Yesu Kristokon ton, do asi damdisak.

²⁰ Pinokop Datnin mani dagok dagogi mini ankisin kimotneñ. Unun asi.

Pol da Pilipai amin do gildat tagi yan yoyigit

²¹ Yesu Kristo dakon minjat amin morap do gildat tagi yan yoyini. Panmuwukbi notnin nak gat idon ekwaman unun kisi da ji do gildat tagi yan dayan.

²² Ae Pinokop dakon minjat amin morap da gildat tagi yan dayan. Diwari kila amin madep Sisa da yut papmon pi an, unun da

nak da gildat tagi yan dayiken do gwayan
gwayan tebai nayan.

²³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan
yawotni ji da wupmon tosak.

Pol da Kolosi Amin do Papiia Mandagit

But piso gen

Kolosi unun kokup pap kinda Esia Provinskon toso. Unun Epesas kokup pap da kapmatjok toso. Pol da iyi unun panmuwukbi dima panalon agit, amin di da panalon awit.

Pol unun amin di da Kolosi amin dakon nandan gadatni panupbal ak do an unun dakon geni nandagit. Do nandan gadatni panjeban ak do papiia on mandagit. Yan yoyisak, Kristo unun yo morap dakon busunji. (Gagi 1.15-20 ae 2.9-15 unudon koki.) Kristo kalon dagin nin yokwikon ban tagi timitjak, ae kosit njaknjari kindakon da nin aripmi dima panpulugogi. Unun Kristo da dubagikon panjikdan. Kristo obakon da Pinjkop da yo morap wasagit, ae Kristo da pi agit do anek Pinjkop da yo morap yokwikon ban timitdisak. Kristo ninon egakwan nin minjat aminyo kalugi daganek Kristo dakon anpak yolek aman.

Pol da papiia on mandan amin bamot do yoban papiia anan Kolosi kigimal. Unun Tikikus gat ae Onesimus gat. (Gagi 4.7,9 unudon koki.) Pol da Pilimon do papiia mandagit unungwan Onesimus do morapmi yosok.

Kristo unun yo morap dakon busunji. Ae Pinjkop dakon egip egip ae anpak morap kisi unudon tujanbi da ton

(Kilapmi 1.1-3.4)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi aben do nak manjigit. Nak gat ae notnin Timoti gat nit da

² Pinjkop dakon telagi minjat aminyo kokup pap Kolosi ekwan ji do papiia on mandamak. Ji Kristo yol kimagek nit dakon padik padik ae saminit kabi ekwan. Nin Pinjkop Datnin da nandan yawok daminek butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit aman.

Kolosi amin da Yesu nandan gadan imin kimakgwit

³ Nit ji do bisit amak bisap morapmon Pinjkop, Amin Taginin Yesu Kristo dakon Datni, ya yan iyamak.

⁴ Nido, nit da ji dakon gen nandagimak, unun yan: ji Yesu Kristo nandan gadan imin kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo but dasi galak tan yoman.

⁵ Ji yan an nido Pinjkop da ji do yo tagisi Kwen Kokupmon panroman agit da ton unun timitdaman yanji nandan, do nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yoman. Gen Bin Tagisi dakon gen bami nandawit bisapmon yo Kwen Kokupmon ton yan ji kili nandawit.

⁶ On Gen Bin Tagisi jikon obinek miktimi miktimi kisi kigit. Yan anek madepsi paptan iren tanek minjat amin morapmon anpak tagisi panalon an yomisak. Ae Gen Bin Tagisi si abidawit gildaron da wasanek yan gin agit. Unun gildaron Pinjkop da asi amin do nandan yawot an yomisak unun nandaba pisagit.

⁷ Asi Epapras da Gen Bin Tagisi on dayin dekgit. Epapras unun Kristo dakon oman amin tagisi kinda, ae unun nin dakon pi isalnin, nin but dasi galak tan imaman. Unun da nit panpuluganek Kristo dakon pi jikon toso unun kilani tagisi asak.

⁸ Unun da Telagi Wup da ji panthagap aban amin do but dasi galak tan yoman unun do niyigit.

Pinjkop da Kolosi amin panjeban asak do Pol da bisit agit

⁹ Yando, nit ji dakon gen nandagiman bisapmon unun gildaron gin wasanek Pinjkop da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini amak. Bisit amak unun Telagi Wup da nandak nandak kilegi gat ae nandan kokwin mibili mibili tagi gat daminakwan ni anpak ani do Pinjkop iyi nandisak unun nandaba pisosak.

¹⁰ Ji da Amin Tagi dakon minjat aminyo da anpak ani do nandisak unun ani do bisit amak. Ae pi tagisi morap ani unun bami tagisi tokdan. Anek Pinjkop do morapmi sigin pakyanji nandaba pisokdan.

11 Ae bisit yanyo kisi amak: Ji Pinjkop da tapmim mibili mibili damjak, anjakwan unun dakon tapmimni tagisikon ji tebai agek but yaworon da jigi tagi guramitni. Ae kisik kisik

12 anek Pinjkop Dat ya yan iyini. Unun da ji panpuluganban yo ji do Kwen Kokup manjikbi da ton unun kisin da timik timik akdaman. Asi Pinjkop dakon minjat aminyo nin Pinjkop da tentenikon ekwaman unun yo abidokdaman.

13 Pinjkop da nin pilin tuk da kisiron ban pulugan nipmanek monji Yesu unun but dasi galak tan imisak unun da kila asak da kagagwan nipgut.

14 Pinjkop dakon Monji da nin yuman nan nipmanek diwarinin wiririk nimgut.

Kristo unun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak

15 Kristo amin da kawit, unun Pinjkop, dabil da aripmi dima kokogi unun dakon wupmisi. Kristo unun Pinjkop da yo morap wasagit dakon busunji egisak.

16 Kristo da iyi yo morap wasagit. Miktimon yo pindakgaman unun gat ae Kwen Kokup yo dima pindakgaman unun gat kisi wasagit. Ae kila amin madep gat ae anelo madep gat ae wup tapmimi ton gat ae yo kila ani do yandagok anyobi mibili mibili gat kisi wasagit. Asi, Pinjkop da yo morap Yesu da kisiron da wasagit, ae yo morap unun iyi dakon.

17 Yo morap dima noman tanakwa Kristo kili egipgut. Ae yo morap iyi da kisiron da kila anjakwan kosirikon ton.

18 Kristo unun panmuwukbi minjat aminyo dakon busunji egakwan panmuwukbi unun giptimni. Iyi panmuwukbi dakon egip egip dakon mibili. Unun amin kili kimakgwit da binapmon da mibiltan pidagit do iyi yo morap dakon busunji aripmi tagi egipjak.

19 Nido, Pinjkop da iyi dakon egip egip morap kisi ae tapmim morapni kisi Monji unudon tosak do tagisi nandagit.

20 Pinjkop da miktim gat ae Kwen Kokup gat dakon yo morap kisi unun gat but kalon ani do nandagit. Kristo dakon yawi tilak

kindapmon tagalgit unun kosiron da but kalon noman tosak do nandagit.

21 Ji kalip Pinjkop da dubagikon egek uwalsi an ingwit. Nido, nandak nandakji da uwal an iminek ji anpak yokwisi awit.

22 Mani, Kristo unun tilak kindapmon kili kimakgit, yan aban Pinjkop da ji panpuluganban iyi gat but kalon awit. Unun iyikon panap do anek yan agit. Ae iyi da dabilon gulusunni mini telagi ae gwaljigi mini egipni do yan agit.

23 Ji nandan gadatji tebaisi abidanek tebai atni kan, yan gin noman tan damdan. Ji yum pindagakwa yo kinda da nandak nandakji ilikba, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat tebaisi anek jomjom agak dakon anpak abidawit unun di yipman dekbam. Nak Pol, Gen Bin Tagisi unun yan tentenok aben dakon oman amin dagoko minjat aminyo morap mibili mibili miktimon ekwan unun yan tentenok an yomguman.

Pol da Kolosi amin panpulugagit

24 Abisok nak ji panpulugok do giptimnokon tepmi pak do tagisi nandisat. Nak panmuwukbi panpulugok do nandisat, unun Kristo dakon giptimni. Kristo panmuwukbi panpulugok do tepmi pagit unun aban dima dagagit. Giptimnokon tepmi pasat unun Kristo da tepmi pagit unun aripmi ak do nandak nandak asat.

25 Nak panmuwukbi morap ji dakon oman amin daganek egisat, nido Pinjkop da iyi nak ji Israel amin kabikon nani dima unudon gen morapni yan tentenoken do nak manjigit.

26 Kalipsigwan bisapmi bisapmi Pinjkop da minjat amin morap kabi kisikon gen on si anjisibigit. Mani abisok Pinjkop da gen unun analon aban iyi dakon minjat aminyo nin da kili nandaman.

27 Asi, Pinjkop da minjat amin kabini nin nolinban yansi nandaman, gen pasili unun wagil tagisisi, ae unun da Israel amin kabi gat ae Amin Nwaktjwari Kabikon nani nin kisi tagisi panpulugosak yansi nandaman. Gen pasili unun yan: Kristo unun ji gat

egisak. Ae unun da ji timik pangwan unun gat Kwen Kokup egipni do ji unun do jomjom anek ekwan.

²⁸ Yabekbi nin Kristo dakon Gen Bin Tagisi minat amin morap kabi kisikon yan tenjenoman. Nin nandak nandak tagisisi unun ban minat amin morap yoyin dekgaman, ae Pin kop dakon gen morap pakyan si kan kimagek yolni do yoyaman. Nido nin Yesu yolyol amin tebaisi daganba Pin kopmon pan kinen do nandaman.

²⁹ Yan si noman toni do nandanek nak tapmim morapno tan naminakwa pi tebaisi asat. Kristo da iyi unun tapmim panalon naminakwan pi unun asat.

2

Nandan gadat tebai anek top gen pabin yopnen

¹ Nak Pol da on nandani do nandisat: Nak ji gat ae Laodisia minat aminyo gat ae minat amin morap diwari gat kisi da nak dakon inam dima kawit amin nak ji kisi pan pulugok do pi madepsi asat.

² Pi madepsi asat, nido ji dakon but pan teban abo tebai tosak do nandisat, anek but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tan akwan kabi kalon i ani. Pi madepsi anapbo unun da ji dakon nandan gadat pan teban anakwan Pin kop dakon gen pasili unun dakon mibili tagi nandaba pisosak. Kristo unun gen pasili unun dakon mibili.

³ Nandan kokwin tagisi morap gat ae nandak nandak tagisi morap gat unun yo tagisi yuman nogi wukwisi yombem da Kristokon pasili ton.

⁴ Nak gen on yosot, nido amin di da top dayin ek pangalak ani yan do dima galak tosot.

⁵ Asi, nak ji gat kisi dima ekwaman, mani nandak nandak nokon da ji gat egisat. Ji da but kalon anek Kristo tebai nandan gadan iman, unun do anek but galaksi nandisat.

⁶ Ji Yesu Kristokon gadanek yipba Amin Tagisi egipgut, do unun da anpagon sigin egipni.

⁷ Ji kindap geli yopba pigakwa miktimon tebai akgan, ae yut da gwak tebai da

kwenon tebai akgan unun da aripmon tebai atni. Anek Gen Bin Tagisi amin da dayin dekgwit unun tebaisi nandan gadan kimotni. Anek bisapmi bisapmi Pin kop ya yan iyin kimotni.

⁸ Ji kan kimotni. Amin kinda da top gen kinda dayin ban nandak nandakni di yolbam. Unuden amin babikni gat ae wup yokwi kundu ae miktimo kila an dakon nandak nandak ban timikgan. Unun Kristo dakon nandak nandak dima yolgan.

⁹ Ji disi nandan, Kristo amin nin yombem daganek Pin kop dakon egip egipni tungan ingut.

¹⁰ Ae Kristo kalonon gin egip egip bami jikon tugagit. Unun kila amin mibili mibili miktimon ae kwen binap ekwan kisi dakon Amin Tagini egisak.

¹¹ Ji Kristo gat gadawit anek Kristo da pi agit do anek but kalip kili yopman mudawit. But kalip yopyop dakon anpak unun giptim mandak dakon anpak yombem, mani unun giptim dakon dima. Kristo da yo unun butjikon agit.

¹² Ji telagi pakbi sowit bisapmon, Pin kop da ji gat ae Kristo gat kisi kimakbi tamogwan wayikgit. Ae Pin kop Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon tapmim madepni do nandan gadan, do telagi pakbi sowit unun kimoron ban paban pidawit yan asak.

¹³ Kalip ji yokwi mibili mibili awit, anek but kalip dakon anpak yolba unun da dikban kimakgwit. Mani abisok Pin kop da pan pulugan ban Kristo gat kisi egip egip ekwan. Anakwa Pin kop da diwarinin kisisi wiririk nimgut.

¹⁴ Nin gulusun morapmi agiman, do Pin kop dakon gen teban mandabi da ton unun da gen yan nimek obisi pabin nipgut. Mani, Pin kop da Yesu tilak kindapmon kimakgit bisapmon papia tam unun abidan tilak kindapmon anakgit. Yan anek gen teban mandabi unun kisi morap aban pasilakwan gen wagil kimakgit.

¹⁵ Yan anek kon tapmimi ton dakon busun i morap gat, ae kon tapmimi ton diwari gat dakon tapmim pabin yopgut.

Anek Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek, Pinjkop da pabin yopban minjat aminyo da dabilon yo isali awit.

Nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban morap da nin aripmi dima panpulugogi

¹⁶ Yan do, amin kinda da gen yan daminej jap pakbiyo dakon gen teban dima yolgan, bo telagi bisap madep do bilagi bilagi dima yolgan, bo ae kanek kalugi dakon bisap dima yolgan, bo ae Sabat bisap yo kisi dima yolgan, unun morap do yum pindagakwa amin da gen di yan daban.

¹⁷ Unun yo bami noman tokdisak dakon wupmi gin. Yo bamisi unun Kristo.

¹⁸ Yan do anek amin kinda yo dipminon pindakgit unun do dayinej ji anelo gawak yomni do dayinban kan yum kanakwa dima pabin depjak. Unuden amin but kalip dakon anpak yolek iyi do nandak nandak amin yan nandan.

¹⁹ Unun amin Kristo busunin yipmanek unun da kagikon ekwan. Busunin unun da giptimni kisi upmokdok, anek giptim dakon sanbek morap sanbenakwan gadanej tagi ton. Anakwan giptim unun Pinjkop da tapmimon tagan madep tosok.

²⁰ Ji Kristo gat kili kimakgwit, yan anek on miktim dakon nandak nandak yokwi kili yipman dekgwit. Do ji nido abisok miktim amin da aripmon akwan? Ji nido on miktim dakon gen teban unuden yolgan?

²¹ “Ji yo dima timitni, ji yo dima noni, kisitgokon yo dima panjutnoki. Ji yan ani kan, Pinjkop da dabilon jimjimji ton.”

²² Gen teban unun jap isali amin da don nan mudon unun do yon. Amin dagin gen teban unun yopmanek unun ban dayin dekan.

²³ Asi, amin diwari gen teban unuden yolek nin Pinjkop bamisi gawak imaman yan nandan, mani dimasi. Ae iyi do nandaba pinakwa giptimni panupbal anek Pinjkop da unun do tagisi nandan nimisak yan nandan. Unun gen teban yolek nandak nandak tagisi ban yolgaman yan nandan, mani dimasi. Unun gen teban morap da nin

panpuluganba but kalip dakon anpak aripmi dima pabin yopnen.

3

Nin Kristo gat kisi kimoron da kili pidagiman

¹ Ji Pinjkop da egip egip kalugi damgut anek Kristo gat kisi kimoron ban paban pidawit. Unun do anek ji Kwen Kokup dakon yo timit do nandak nandak ani. Unun kokupmon Kristo unun Pinjkop da amin tet do kila amin madep yityit tamonikon yikdak.

² Ji Kwen Kokup dakon yo dogin nandanej miktim dakon yo do dima nandani.

³ Nido ji amin kili kimakgwit yombem. Ji Pinjkopmon gadanej egip egipji bamisi unun Kristokon pasili tosok.

⁴ Kristo egip egipnin dakon mibili don altan noman tosok bisapmon jiyo kisi unun gat Pinjkop da tenjen madepmon altan noman tokdan.

Kristo unun nin da butgwan egek unun da aban nin minjat aminyo kalugi dagagiman
(Kilapmi 3.5-4.18)

Nin minjat aminyo kalugi agiman

⁵ Yan do, ji miktim dakon anpak morap butjikon ton unun dapba kimak mudoni. Nak anpak oden do yosot: yumabi anpak mibili mibili, ae yo yokwi ak do but kindap, ae yo morapmi timit do nandaba kik. Unun yo morapmi timit do nandak nandak unun da ji kokup kidat gawak yoman yan asak.

⁶ Pinjkop da minjat aminyo anpak unuden anek geni dima guramikgan unun tomni yokwisi yomdisak.

⁷ Jiyo kisi kalip Pinjkop dakon gen dima guramikgwit bisapmon anpak unuden awit.

⁸ Mani abisok anpak unuden wiririk mudoni. Ji butjap dima nandani, ae amin do nandaba yokwi tok dima ani, ae amin do yanba yokwi tok dima ani, anek gen dima yogogi dima yoni.

⁹ Panmuwukbi notji top gen dima yoyini. Nido, but kalip gat anpakni gat kili yopgwit.

¹⁰ Anek ji kili amin kalugi dagawit. Asi, Pin kop da iyi ji pan kaluk anek nandak nandak tagisi daminakwan amin kalugi daganek iyi yombemsi ekwan.

¹¹ Do egip egip kalugi unudon, ji kisi arip gin. Amin Nwakanwari Kabi bo Juda amin, unun yo isali. Bo ae giptim mandabi bo dima mandabi, unun yo isali. Bo ae dubagikon amin geni nwanwari yon ae anpakni nwanwari an unun yo kisi yo isali. Bo ae oman amin bo oman amin dima, unun yo isali. Yo madep unun Kristo nin kisin dakon wukwinin egisak, ae nin kisi morapgan egisak.

Nin amin do but dasi galak tan yomyom anpak abidan kimotne

¹² Pin kop da ji kili manjigit da iyi dakon telagi minat aminyo egakwa but dasi galak tan damisak. Do ji anpak oden ban yolek ani: Ji minat aminyo kisi morap do bupmisi nandan yominek yo tagisi anyomni. Ji disi do nandaba pinakwa minat aminyo anpak yaworisi anyominek but yaworon da jigi pani.

¹³ Ae jikon amin di gat gen di ton kan, but tobil ani do bikbik yomni. Anek yum pindagek diwarini yopman yomni. Amin Tagi da diwarisi kili yopgut, do jiyo kisi notji dakon diwarini yopman yomni.

¹⁴ Ji amin do but dasi galak tan yomni, nido unun anpak da anpak morap yapman mudosok. Ae unun da anpak tagisi morap kisi jonikban pi kalonj an.

¹⁵ Yum kanakwa Kristo da but yawot damisak unun da nandak nandakji kila asak. Nido, Pin kop da ji iyi do manjinek butji yawori tanakwan giptim kalonj egipni do nandisak. Ae ji yo morap do Pin kop ya yan iyini.

¹⁶ Kristo dakon gen yipba butjikon tebai tosak. Ji kalon kalon notji yoyindet aba nandak nandak kilegi timigek anpak tagisi banjin ani. Butjikon da Pin kop ya yan iyini, ae Kap papiakon kap yoni, ae Pin kop gawak imim dakon kap yoni, ae Telagi Wup da kap panalon an damisak unun yo kisi yoni.

¹⁷ Ae gen morap yoni, ae pi morap anikon nin Amin Tagi Yesu dakon minat aminyo yan nandaneke ani. Anek Yesu da manon yo morap do Pin kop ya yan iyini.

Pol da Yesu yolyol amin yuri kinda nian egipni do yagit

¹⁸ Minat ji esi dakon gen nandaneke guramitni. Nido, ji Amin Tagi dakon, ae anpak unun Pin kop da dabilon kilegisi.

¹⁹ Ae wili ji minatji but dasi galak tan yomij kimotni, anek buri si yokwi toni da aripmon anpak yokwi dima anyomni.

²⁰ Ae minat monjiyo, ji men datji dakon gen nandaneke yo morapmon geni guramitni. Amin Tagi da unuden anpak yolni do galak toso.

²¹ Ae dat, ji monji gwayosi tebaisi yoyinba ji do nandaba yokwi tok di an dabam. Yan aba yo tagi di nin da aripmi dima anen yan di nandabam.

Pol oman amin gat kila amin gat do yagit

²² Oman monji, ji kila aminji dakon gen morap guramik kimotni. Nindaba tagisi asak yan do anek kapmat egek dandisak bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Ji Amin Tagi do pasal iminek pi ani unun but dasi nandaneke ani.

²³ Yo morap ani unun si teban tanek ani. Amin dogin dima, Amin Tagi do pi aman yan nandaneke ani.

²⁴ Disi nandan, don Amin Tagi da tomni damdisak. Tomni unun yo tagisi minat amini do manjigit unun. Ji Kristo dakon pi monji ekwan, ae unun kila aminji egisak.

²⁵ Amin morap gulusun an, unun gulusunni dakon tomni timitdan. Pin kop da minat amin morap dakon anpak kokwin ak do arip gin asak.

4

¹ Kila amin, ji oman monjisi anpak tagisi ae kilegisi ban anyomni. Disi nandan, jiyo kisi oman monji egakwa Kila Aminji Kwen Kokup egisak.

Bisit tebai anek anpak kilegi anen

² Bisit agak unun tebaisi abidan kimotni. Anek bisit ani bisapmon si nandan kimagek Pin kop ya yan iyini.

³ Pin kop da ninyo kisi panpulugosak do bisit ani. Bisit iyinba Kristo dakon gen kalip pasili tagit unun yan tenjonen do Pin kop da kosit yipman nimjak. Nin geni antenjen ano minat aminyo da dima galak tanjek dam tebanon nepgwit.

⁴ Bisit aba geni unun nomansi yan tenjenoken. Pin kop da yansi abendosi nandisak.

⁵ Ji panmuwukbi dima abi minat aminyo gat egipni bisapmon nandak nandak tagisi ban yolek anpak kilegi an kimotni. Bisapmi bisapmi Kristo da miktimon anpak agit, unuden ak do tagap toni.

⁶ Bisapmi bisapmi gen tagisi minat aminyo panpulugogi unun banjin yoni. Do gen di mibili nandak do dayini bisapmon geni kobogi gen tagisi ban yoyini.

Pol da Tikikus gat Onesimus gat yabekban Kolosi kigimal

⁷ Tikikus da nak da egip egip morap asat unun dayikdisak. Tikikus unun notninsi, ae pi isalnin, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi.

⁸ Nin nian ekwaman dakon geni dayinban nandani, ae ji dakon but pan teban asak, mibili yan do anek jikon yabekgo kigit.

⁹ Nak Onesimus yabekgo Tikikus gat kigimal. Onesimus unun notnin tagisi. Unun pi do but dasi nandane an kimokdok. Unun ji da kabikon amin kinda. Unun bamot da yo morap idon noman tawit unun do dayikdamal.

Pol da gildatni tagi Kolosi amin do yipban kigit

¹⁰ Aristakus, unun nak gat kisi dam tebanon ekwamak. Unun da gildat tagi yan dayisak. Ae Mak, Banabas dakon nugi, ununyo kisi gildatni tagi yan dayisak. (Nak Mak do gen kili yipbo nandawit. Gen unun yan: jikon apban kan, but galagon da abidoni.)

¹¹ Ae amin kinda Yesu, amin da Jastus yan iyan, ununyo kisi gildat tagi yan dayisak. Israel amin kabikon unun amin kabi dagin nak gat pi anek Pin kop dakon amin kila agakni teban tosak do pi aman. Unun amin da butno tagisi anteban an.

¹² Epapras da gildat tagi yan dayisak. Unun ji da kabikon amin kinda, ae Yesu Kristo dakon oman amin. Ji da Pin kop dakon galaktok morap nandaba pisanek tebai atni do bisapmi bisapmi bisit tebai asak.

¹³ Yansi dayisat, unun da ji gat ae panmuwukbi morap kokup pap Laodisia ekwan gat ae Irapolis kokup papmon ekwan unun panpulugok do pi madepsi asak.

¹⁴ Luk, wuda wamaknin unun but dasi galak tan imaman, unun gat ae Demas gat da gildat tagi yan dayamal.

¹⁵ Laodisia kokup papmon panmuwukbi ekwan unun gildatno tagi yoyini. Ae Nimpa gat ae panmuwukbi morap unun minat da yutnon muwukan ununyo kisi gildatno tagi yoyini.

¹⁶ Ji papia on manjinek Laodisia panmuwukbi do yipba kwan ununyo kisi da manjini. Ae papia Laodisia do yipbo kigit, ununyo kisi ji da tagi manjini.

¹⁷ Anek Akipus yan iyini, "Gak Amin Tagikon pi abidagil unun kilani tagisi anek pi unun tagisi abi."

¹⁸ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat. Dam tebanon sigin egisat, do dima intan namni. Pin kop dakon nandan yawotni jikon tosak.

4:3: Ro 15.30; Ep 6.19

4:5: Ep 5.15-16

4:6: Ep 4.29; 1Pi 3.15

4:7: Ep 6.21

4:8: Ep 6.22

4:9: Plm 10-12

4:10: Ya 12.12; 13.13; 15.37-39; 2Ti 4.11

4:12: Kol 1.7; Plm 23-24

4:17: Plm 2

4:18: 1Ko 16.21

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika unun Masadonia Provins dakon kokup madepni. Pol Pilipai yipman dekgit bisapmon Tesalonaika kokup madepmon kin panmuwukbi unun iyi panalon agit (Yabekbi 17.1-9 unudon koki). Mani Juda amin da kanba minat aminyo morapmi da Pol dakon gen nandanek Yesu yolyol amin dagawit, do nandaba yokwi tok an iminek Pol yolba Tesalonaika yipman kigit. Don pi isalni Timoti yabekban kin Yesu yolyol amin Tesalonaika egipgwit unun nian ekwan unun pindak nandanyo anek abin Pol iyigit.

Pol, Timoti da yo unun noman tawit dakon geni iyigit bisapmon, Pol ae Sailas ae Timoti da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadatni panjeban ak do anek papia on mandawit. Nandak nandak amin morapmi da on papia do Pol da papia morap dima mandanek on papia nan mibiltoksi mandagit yan nandan. On papiakon Pol da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadat gat ae anpakni tagisi do but galaksi nandisak.

Tesalonaika panmuwukbi unun Yesu kosit nianon da apjak unun dima nandaba pisagit. Kristo dima tobil abinjakwan kili kimakgwit amin unun egip egip teban abidokdan, bo dima? Ae Kristo ni bisapmonsni apjak? Yando, mibili nandak do nandan. Pol da geni unun dakon kobogi mandan yominek anpak tagisi ankimagek Amin Tagi da apjak bisap do jomjom ani do yoyigit.

*Pol gat pi isalni gat Tesalonaika amin do nandaba kik awit
(Kilapmi 1-3)*

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pin kop Dat ae Amin Tagi Yesu Kristokon kili gadawit.

Pin kop da nandan yawok daminek butji pan yawot aban yawori tosak.

Pol da Tesalonaika amin dakon nandan gadat do but galaksi nandagit

² Bisapmi bisapmi nin ji do nandanek Pin kop ya yan iyanan. Bisit amanon ji kisi do nandanek aman.

³ Nin ji dakon anpak do nandanek Pin kop Dat ya yan iyanan. Nido nandan gadatji do anek anpak tagisi an, ae amin do but dasi galak tan yominek pi tebaisi an, ae tebaisi agek Amin Taginin Yesu Kristo ae tobil apdisak unun do nandan teban tanek jomjom an.

⁴ Not kabi, Pin kop da ji do but dasi galak tan damisak, ae ji iyi do manjigit yansi nandaman.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi jikon ankgiman unun gen nan gin dima ankgiman. Unun tapmim gat ae Telagi Wup gat kisi da altan damgut. Ae nandan gadatnin unun tebaisi yan disi pindakgwit. Nin ji da binapmon egek ji panpulugok do pi agiman unun disi nandan.

⁶ Pin kop dakon gen abidanakwa jigi morapmisi noman tan damgwit, mani nin gat ae Amin Tagi gat da jigi panek kisik kisik pagiman jiyo kisi unun anpak yolakwa Telagi Wup da kisik kisik damgut.

⁷ Anpakji tagisi unun nandan gadat minat aminyo morap Masadonia ae Akaia provinskon ekwan do yoliba pindakgwit.

⁸ Amin Tagi dakon gen yan tentenawit unun Masadonia ae Akaia provinskon ekwan amin dagan dima nandawit, kokup dukwan dukwan kisi da ji da Pin kop do nandan gadawit unun dakon geni nandawit, do nin da sanbenek gen di yogogi mini.

⁹ Jikon opno nin tagisi timikgwit unun dakon geni unun minat aminyo da iyi yon. Ji kokup kidat yopmanek but tobil anek Pin kop bamisi egip egip teban egisak unudon kinnek oman amini dagawit dakon geni yon.

¹⁰ Ae ji Monji Kwen Kokup da tobil pikdisak unun do jomjom anek ekwan unun dakon geni kisi yon. Monji unun kimakgit nan Pin kop da aeni aban pidagit. Unun Yesu da nin pan kutnanban Pin kop dakon

butjap madep noman tokdisak bisapmon dima yokwi toneŋ.

2

Pol iyî Tesalonaika kokup papmon pi agî do yosok

¹ Not kabi, nin ji gat egîpguman bisapmon pi agîman unun dima suŋ tagit, unun disi nandan.

² Nin jikon dima kinjek Pilipai kokupmon egîpguman bisapmon anpak yokwi mayak mayagi an nimgwit, ae nindapba tepmi pagîman, unun disi nandan. Mani jikon opguman bisapmon Piŋkopnin da nin panŋteban anakwan uwalnin yum pîndagek jikon Gen Bini Tagîsi yan tenŋenagîman.

³ Nin Yesu nandan gadan imni do yan damguman bisapmon, gen gulusun kinda dima dayigîman, ae nandak nandak yokwi di gat nandanek pi dima agîman, ae ji dima panŋkewalgîman. Unun dimasi.

⁴ Piŋkop da butnin panŋkilik nindanek iyî dakon galaktok yolek Gen Bin Tagîsi yan tenŋenoneŋ dakon pi nimgut. Yan do, miŋat aminyo da nindaba pi tagîsi an yan nindani do dima aman. Piŋkop nin dakon but pîndat pîndat amin unun da nindaban tagîsi aman unun dogin nandanek aman.

⁵ Ji nandan, ae Piŋkop kisi nandisak, nin da ji dima pangalak agîman, ae ji dakon yo kabi do pîndak galaktok anek gen tagi unun dima dayigîman.

⁶ Ji bo ae amin di da man madep nimni yanon da pi dima agîman.

⁷ Asi, nin Kristo dakon yabekbini, do panpulugonisi do tagi dayinom. Mani, nin ji da bikbigon egîpguman bisapmon men kinda da monjini upmokdok unun da tilak yaworisi egîpguman.

⁸ Nin ji do but dasi galak tan damguman, do Piŋkop dakon Gen Bin Tagîsi damguman. Ae unun gin dima, notsi agîman do anek ji panpulugok do egîp egîpnin kisi parekgîman.

⁹ Not kabi, nin ji gat egek Piŋkop dakon Gen Bin Tagîsi yagîman bisapmon nin yo niban nan panyo anen yan do pi tebaisi agîman unun disi nandan. Nin dakon yiyit

do jigî dima pani yan do gildari ae kalbi pi madepsi agîman.

¹⁰ Kristo nandan gadan iman amin jikon anpak agîman unun disi nandan, ae Piŋkop yo kisi nandisak. Nin telagisi egek, anpak kilegisi anek, gwaljigî mini egîpguman.

¹¹ Dat kinda da miŋat monjionikon anpak asak, unun da arîpmon nin da jikon anpak yan gin agîman, unun disi nandan.

¹² Nin ji dakon but panŋteban anek but yokwi dima ani yan do dayin panŋteban agîman. Ae anpak Piŋkop da pîndakban tagîsi an unun ban ani do morapmi dayigîman. Piŋkop da iyî dakon amin kila agak ae tilim kaganigwan egîpni do yan damisak.

Panmuwukbi da nandan gadat bamisi anek jigikon tebai akgwit

¹³ Ae yo kinda gat kisi do nandanek bisapmi bisapmi Piŋkop ya yan iyan. Yo unun yan: Piŋkop gen yanapno timîkgwit bisapmon, amin dakon gen ban timîkgaman yan dima nandawit. Piŋkop iyî dakon gen ban timîkgaman yansi nandawit. Gen damguman unun asi Piŋkop dakon gen. Unun gen da nandan gadat amin jikon pi tebaisi asak.

¹⁴ Not kabi, Judia miktimon Piŋkop dakon panmuwukbi morap Yesu Kristokon gadanbi da egî anan kwanon, yo noman tan yomgwit, jikon yan gin noman tan damgwit. Judia miktimon nandan gadat amin Juda amin da jigî morapmi anyomgwit, yan gin kokup isalji da jiyo jigî morapmi andamgwit.

¹⁵ Juda amin da Amin Tagî Yesu anakba kimakgit, ae kombi amin kisi dapba kimakgwit, ae nin nolba kigîman. Piŋkop da anpak pîndakban inani an unun anek amin morap kisi uwal an yoman.

¹⁶ Amin Nwaktjwari Kabikon Piŋkop gen dima yoyinen yan do kosit sopsop ak do pi an, nido Piŋkop da yokwikon ban dima timitjak do nandan. Yan anek kalîpgwan da yokwi sigin anek yokwini panmuwuk kakwanba madepsi anakwan apmenon Piŋkop dakon butjapni pabin unun aminon tagit.

Pol da Tesalonaika amin aeni pindat do tagisi nandagit

¹⁷ Not kabi, nin bisap pisipmi ji depman degek dat kinda da minjat monjijoni yopmanek dubagikon egisak unun dakon tilak egipguman. Nin ji dima dandagiman, mani butninon da ji gat egipguman. Do aenin tobil kin ji dandak do pi madepsi agiman. Nin ji dandakdosi nandaman.

¹⁸ Nin jikon kik do nandagiman. Nak Pol da jikon kosiri morapmi kik do pini agim, mani Sunduk da kosit sopman nimgut.

¹⁹ Amin Taginin Yesu aeni apjak bisapmon yo nido nandaneq inamnikon tebai agek kisik kisik anen? Ae pi agiman dakon bami yo ninan yolino pi tagisi awit yan nindasak? Nin ji do kisik kisik anen.

²⁰ Asi, nin ji do nandaneq butnin tagisi asak, ae kisik kisik aman.

3

Pol da Timoti Tesalonaika amin panjeban asak do yabekgit

¹ Nin ji dandak do tepmisi nandagiman, do gen yan anteban anek nit Atens kokupmon egek

² Timoti yabetdo jikon opgut. Timoti notnin unun Pinjkop dakon oman amin, unun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenosok. Ji panjeban anek nandan gadatji panpulugosak do yabekgim.

³ Jigi tepmiyo unun da noman tan daba di da nandan gadatji dima yipman detni yan do yabekgim. Disi nandan, jigi ae tepmiyo unuden panen do Pinjkop da kili nandagit.

⁴ Nin ji gat sigin egipguman bisapmon jigi morapmi pakdaman yan dayigiman. Disi pakyanansi nandan, yo dayigiman unun kili noman tawit.

⁵ Mibili yan do nak ji do nandaba kik anek Timoti yabekgo ji dakon nandan gadat pindat do opgut. Panjewan Amin da ji panjewanban manakwa pi agiman unun isali asak yan do pasalgim.

Timoti gen tagisi kinda anapban Pol kisik kisik agit

⁶ Timoti jikon da ninon tobil abineq gen tagisi kili niyik. Ji da nandan gadat tebai anek amin do but dasi galak tan yoman unun do niyik. Ae bisapmi bisapmi nin do nandaneq tagisi nandan yan yosok. Nin ji dandakdosi nandaman, yan gin jiyo kisi nin nindakdosi nandan yanjo kisi niyik.

⁷ Not kabi, nin jigi ae tepmiyo panek ji da nandan gadat tebai an unun dakon geni nandaneq unun da butnin panjeban asak.

⁸ Amin Tagikon gadaneq tebai akgan yan nandaman, do nin egip egip bamisi ekwaman.

⁹ Nin ji do nandaneq Pinjkopnin da inamon kisik kisik madepsi anek Pinjkop ya yan iyino aripmi dima asak.

¹⁰ Gildari ae kalbi Pinjkop da nipban abin ji dandaneq nandan gadatji da tetgin yo nido wadan unun damnen do bisit madepsi anek ekwaman.

Pol Tesalonaika amin kin pindat do bisit agit

¹¹ Pinjkop Datnin gat ae Amin Taginin Yesu gat da kosit yipman nimanakwan jikon openen kan tagisi yan nandaman.

¹² Amin Tagi da ji panjagap aban ji kabikon ae amin morap kisikon but dasi galak tan yomyom anpak unun madepsi paptan iren tosak do nandaman. Nin da ji do madepsi but dasi galak tan damaman unun da tilagon ani dosi nandaman.

¹³ Yan anakwa Amin Taginin Yesu Kristo da butji panjeban anakwan iyi dakon minjat amin kabini morap gat apjak bisapmon ji telagisi ae gwaljigi minisi Pinjkop Datnin da inamon atni dosi nandisat.

Tesalonaika amin anpak tagisi an kimotni

(Kilapmi 4-5)

4

Yumabi dima ani

¹ Not kabi, mibi do yan dayisat. Anpak morap Pinjkop da pindakban tagisi an unun anidosi nin da kili doligiman, ji unun ban yolek an. Mani abisok Amin Tagi Yesu da manon unun anpak sigin sanjenek madepsi an kimotnisi do dayin panjeban aman.

² Amin Tagi Yesu da yanɗi mudanɗi niban nawa gen dayigimanɗi ununɗi disa nandanɗi.

³ Piɗkop da ji telagisi egek yumabi anɗak mibili mibili dima ani do nandisak.

⁴ Giɗtimji dakon galaktok yokwi dima yolni do kila tagisi anɗak telagisi egek amin bamisi da tilagon egipni.

⁵ Galak tok yokwisi gat, ae nandak nandak yokwisi gat da ilik panɗkwa Piɗkop dima nandanɗi imanɗi amin da yumabi anɗi unudenɗi di abam.

⁶ Ji panɗmuwukbi wili notji panɗkewalek yumabi anɗak unuden minatni gat dima ani. Amin Tagi da anɗak unuden anɗi amin yo yokwisi anɗomdisak. Nin unun dakon nawa gen tebaisi kili dayigimanɗi.

⁷ Piɗkop da yumabi anɗak mibili mibili aneɗi do dima yanɗi ningut. Telagisi egipneɗi do yanɗi ningut.

⁸ Yanɗo, gen on abinɗi yipmanɗak amin unun amin dakon gen nanɗi dima abinɗi yipmanɗak. Unun Piɗkop, Telagi Wupni damisak, unun dakon gen nanɗi abinɗi yipmanɗak.

Anɗak tagisi anɗi kimagapno teban tosak

⁹ Panɗmuwukbi notji do but dasi galak tanɗi yominɗi yominɗi ani unun do gen di dima mandagi nandisat, nido Piɗkop da iyi unun do kili dayinɗi dekgit.

¹⁰ Ji asi panɗmuwukbi notji Masadonia provinskon dukwan dukwan ekwan unun do but dasi galak tanɗi yomanɗi. Mani, unun anɗak sigin sanɗbenɗek madepsi anɗakwa pap tosak dosi dayamanɗi.

¹¹ Ji yawori egek disa da egip egipmon yo morap agagi unun dogin nandanɗek amin diwari da egip egip nianɗi anɗi unun dakon geni banɗi yanɗek dima egipni. Kalip dayigimanɗi unun da aripmon ji kisitji da pi anɗek unun banɗi egip egipji dakon kila ani.

¹² Yanɗi anɗek kanɗo amin da kisiron dima egipni. Anɗakwa panɗmuwukbikon dima sanɗbenɗi amin da anɗakji pindagek nandaba wukwan damni.

Amin Tagi da abinɗi nin panɗmuwutdisak

¹³ Not kabi, amin kili kimakgwit kabikon yo ni da noman tokdanɗi unun ji da pakyanɗi

nandani do nandanɗi. Piɗkop dima nandanɗi gadanɗi imanɗi amin da kimakbi aripmi dima pidoni yanɗi nandanɗek bupmi madepsi nandanɗi unudenɗi di abam.

¹⁴ Yesu kimakgit da aeni pidagit yanɗi nandanɗi gadamanɗi. Yanɗi agit do nin yanɗi nandanɗi, Piɗkop da amin Yesu nandanɗi gadanɗi iminɗek kili kimakgwit amin unun Yesu gat timikban apdanɗi.

¹⁵ Amin Tagi iyi dakon gen dayamanɗi unun yanɗi: Amin Tagi tobil apjak bisapmon nin kalugi ekwamanɗi amin da amin kimakbi mibil tanɗi yominɗek dima kirkdamanɗi.

¹⁶ Amin Tagi iyi Kwen Kokup da piɗek yanɗi tidanɗek gen teban kanda yosak. Anɗakwan anɗelo mibiltogi da gen yanɗakwan Piɗkop dakon kwen yosak. Anɗakwan Kristo nandanɗi gadanɗi iminɗek kimakgwit amin da kalip pidokdanɗi.

¹⁷ Unun bisapmon minat aminyo kalugi sigin egipneɗi amin nin wigino unun amin gat gikwemon muwugek kwen binap Amin Tagi gat domdom akdamanɗi. Anɗek Amin Tagi gat bisap dagok dagogi mini egip wigikdamanɗi.

¹⁸ Ji notji panɗteban ak do gen on notji yoyinɗi yoyinɗi ani.

5

Nin si tagap tanɗek egapno Amin Tagi apjak

¹ Not kabi, unun yo morap ni bisapmon, bo ae ni gildaron noman tokdanɗi unun do dima mandagi nandisat.

² Nido disa nandanɗi, Amin Tagi apjak dakon gildat unun kabo noknok da kalbi but pisoni mini abanɗi unun da tilak but pisoni mini apdisak.

³ Amin da yanɗi yokdanɗi, “Yaworisi ekwamanɗi, ae yo di da nin aripmi dima panɗupbal ani.” Yanɗi yanɗakwa unudon gin minat da monji panɗalak do but pisoni mini monji suganɗakwa tepmi panɗi unun da tilak tepmisi tasik tokdanɗi, ae aripmi dimasi puluganɗi kirkdanɗi.

⁴ Mani not kabi, ji pilin tukgwan dima ekwan, do unun gildat kabo noknok da yan noman tan daban dima wiripdatdan.

⁵ Ji kisisi tenjeni ae gildat dakon amin. Nin kalbi ae pilin tuk dakon amin dima.

⁶ Yan do, amin diwari da dipmin pak ekwan unun da tilak dima egipnen. Kalugi egek nin do kila tagisi anek egipnen.

⁷ Dipmin pokgon amin unun kalbi pokgon, ae pakbi teban nanek but upbal an amin unun kalbi an.

⁸ Mani nin gildat dakon amin, do nin nin do kila tagisi anek egipnen. Nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban pibit kutnoknin do panen. Ae Pin kop da yokwikon ban wagil timitdisak yan nandan teban tanej jomjom aman unun da busun kutnoknin asak.

⁹ Pin kop da butjapni panen do dima manjigit. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anek nin yokwikon ban timitjak do manjigit.

¹⁰ Yesu nin do anek kimakgit. Sigin egapno apjak bo kimagapno apjak unun iyi gat egipdaman gin, mibili yan do anek kimakgit.

¹¹ Yan do, ji abisok an, yan gin notji panpuluganek butni pan teban an an ani.

Pin kop da panmuwukbi panpuluganban anpak tagisi ban timitni

¹² Not kabi, ji kila aminji gawak yomni. Unun amin ji dakon wukwisi egek ji da binapmon pi tebai anek nawa gen dayan. Amin Tagi da unun amin kila aminji egipni do panalon an yopgut.

¹³ Pi madepsi an unun do nandanej nandaba wukwan yominej but dasi galak tan yomni. Ae not kabisi gat but kalon anek yawori egipni.

¹⁴ Not kabi, anpak ani dosi nandaman unun yan: kurak tok amin pi ani do tebai yoyini, ae yo tagi dima anen yan nandan amin butni pan teban ani, ae tapminni mini amin panpulugoni. Amin kisi do but yaworon da kulabik ani do bikbik yomni.

¹⁵ Amin da yokwi andaba kan, tamoni do kobogi yokwi dima anyomni. Bisapmi

bisapmi disikon ae amin kisikon anpak tagisi anyom do pi tebaisi ani.

¹⁶ Bisapmi bisapmi kisik kisik anek egipni.

¹⁷ Bisit yipman deri mini anek egipni.

¹⁸ Yo nianen di noman tan daba kan, ji Pin kop ya yan iyini, nido Pin kop da Yesu Kristokon gadawit amin ji anpak yan ani do nandisak.

¹⁹ Telagi Wup da butjikon yo kindani do kindap da yan sonban kan dima abi kimotjak.

²⁰ Ae amin kindani da kombi gen dayik do aban kan dima kurak tan imni.

²¹ Mani gen morap gat ae anpak morap gat kokwin tagisi ani. Anek yo tagisi ban timigek

²² yo yokwi morap panpekwozni.

²³ Pin kop but yawot nimisak unun da ji pan tagap aban egip egipji kisi parek iminej telagisi egipni dosi nandaman. Yan anek wupji ae butji ae giptimji dakon kila anakwan diwarisi mini egakwa Amin Taginin Yesu Kristo tobil apjak.

²⁴ Pin kop ji yan dangut unun da jikon pi aban unun yo morap noman tokdan, nido Pin kop gen yosok unun dimasi yapmandak.

²⁵ Not kabi, Pin kop da nin panpulugosak do bisit ani.

²⁶ Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²⁷ Amin Tagi da manon da tebai yan dayisat, on papia panmuwukbi kabi kisikon manjin yomni.

²⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit aman.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika panmuwukbi unun Kristo ae tobil apjak bisapmon yo ni da noman tokdan yan do nandak nandak morapmi awit. Panmuwukbi diwari da Amin Tagi dakon Gildat kili noman tak yan yawit. Anakwa diwari da unun nandaneq pi dima anek jomjom gin anek egipneq yan nandawit. Do Pol ae Sailas ae Timoti gat da nandak nandakni panmilip ak do anek papia on mandawit.

Pol da unun bisap dima noman tak yan yosok. Mibiltok minat aminyo kwen wigik anakwa yokwi morapmi noman tokdan. Anakwa gen teban pabin yop amin kinda noman tanek Kristo do uwal madepsi akdisak.

Pol da minat aminyo nandan gadaron tebai agek jigi pani do yoyigit. Pol iyi gat ae pi isalni gat da iyi dakon nan potni do pi tebai an, yan gin ani do yoyigit. Pi ak do dima kurak toni, ae amin panpulugok do dima kurak toni do yoyigit.

Amin Tagi don apdisak

(Kilapmi 1-2)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinokop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo gat kili gadawit.

² Pinokop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ae but yawotni jikon tosak do bisit aman.

Tesalonaika amin jigi bisapmon tebai ak-gan

³ Not kabi, nin bisapmi bisapmi ji do nandaneq Pinokop ya yan iyaman. Yan aman unun da tagisi, nido nandan gadatji unun pap tanek teban tosak, ae ji morap kalon kalon notji do but dasi galak tan yomyom anpak unun sigin pap tan anan kisak.

⁴ Mibili yan do nin Pinokop dakon panmuwukbi morapmon agek ji dakon man pawikwaman. Anek uwal da yokwi

andaman ae jigi morap pan unun do yoyineq yan yoman, "Tesalonaika amin unun tebai agek nandan gadatni tebai abidaneq jigi ae tepmiyo morapmi pan."

Pinokop anpak kilegikon da nin kokwinikdak

⁵ Unun yo morap noman tan daman unun da nin yan nolisak: Pinokop kokwin kilegi gin asak. Ji Pinokop da Aminon Kila Asak unun aba pidok do anek tepmi unun do pan. Ae Pinokop da ji panpuluganban kilek tanek aminon kila asak da kagagwan tagi egipni.

⁶ Pinokop da gen kokwin kilegisi asak, do jigi daman amin unun kobogi do jigi iyi yomdisak.

⁷ Ae jigi abisok pan unun panyawot anakwan yawori egipdan, ae ninyo kisi yan gin. Amin Tagi Yesu aneloni tapmimi ton gat ae kindap teban gat Kwen Kokup yipman degek noman tosak bisapmon Pinokop da yo yan akdisak.

⁸ Yesu pinokop Pinokop dima nandan iman amin gat ae Amin Taginin Yesu dakon Gen Bin Tagisi dima yolgan amin gat kisi yo yokwisi anyomdisak.

⁹ Unun amin kobogi yokwisi yan ban pakdan: Amin Tagi gat ae tilimni tapmimi ton unun da dubagisikon egek bisap dagok dagogi mini wagil yokwisi egipdan.

¹⁰ Amin Tagi si apjak gildaron amin kabini nandan gadan imgwit unun da man madep imineq madepsi ankisini do anek apdisak. Jiyo kisi unun gat egipdan, nido nin da Pinokop dakon gen dayino nandaba bamisi agit.

Pinokop da Tesalonaika amin panteban asak do bisit an

¹¹ Jigi tepmiyo noman tan damdan nin unun do nandaneq Pinokop da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini aman. Nin Pinokop da panpuluganban anpak ani do yan damgut unun aripmi tagi ani do nandaman. Nandan gadaron da pi morap ak do nandan, ae anpak tagisi morap ak do nandan unun Pinokop da tapmim daban ani do bisit aman.

¹² Yan anek Amin Taginin Yesu dakon man awigini, ae unun da ji dakon man kisi

awigisak. Pinjkopnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminjakwan yo morap unun jikon tagi noman toni.

2

Gen teban yapyap amin noman tokdisak

¹ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo aeni tobil apban unun gat muwutdaman unun do dayikdaman. Ji mirak pakyanji yopni do tebai dayaman.

² Amin Tagi dakon gildat kili abik dakon gen di nandani kan, dima wiripdagek pasolni. Amin kinda da kombi gen yanek, bo ae Pinjkop gen yan tenjenanek, bo ae nin da papia kinda mandanek Amin Tagi kili abik yan yipguman yan amin da dayinba kan, geni dima nandan yomni.

³ Yum pindagakwa amin di da kosit mibili mibilikon da ji dima panjkewalni. Nandani, unun gildat tepmi dima noman tokdisak. Mibiltok amin morapmi da kwen wigik anek Pinjkop manji imdan, ae gen teban yapyap amin noman tokdisak. Unun amin Tipdomon pigisak do parekbi.

⁴ Amin da yo morap gawak yominek pinjkopnin yan yon unun do uwal akdisak. Unun yo morap pabin yopmanek iyi dakon man awigikdisak. Anek Pinjkop da Telagi Yut Madepmon pawigi yigek "Nak naga Pinjkop" yan yokdisak.

⁵ Nak ji gat egipguman bisapmon unun do kili dayigim. Ji unun kili intawit, ma?

⁶ Yo ni da gen teban yapyap amin kosit sopman iminjakwan tepmi dima noman tosok unun disi nandan. Ni bisapmon noman togis unun bisapmonsini noman tokdisak.

⁷ Abisok gen teban yapyap anpak unun pasilikon da asak. Pasilikon tanjakwan don Pinjkop da bikbik iminjakwan noman tokdisak.

⁸ Unun bisapmon gen teban yapyap amin da noman tokdisak. Noman tanban Amin Tagi Yesu da iyi dakon gen migan nan anjakban kimotdisak. Amin Tagi tilim gulgwani gat abin noman tanek unun dakon tenjeni da gen teban yapyap amin obisi anjupbal akdisak.

⁹ Gen teban yapyap amin unun noman tanek Sunduk da tapmimon da amin panjkewal do wasok tapmimi ton mibili mibili gat ae yo masi masimi mibili mibili akdisak.

¹⁰ Panjkewal yokwisi mibili mibilikon da wagil tasik tokdan amin ban panjkewaldisak. Unun wagil tasik tokdan, nido gen bami but dasi abidanek yokwikon da pulugan kik do dimasi galak tawit.

¹¹ Do top gen do nandan gadani do anek Pinjkop da nandak nandakni madepsi panjupbal akdisak.

¹² Anjakwan amin morap gen bami dima nandan gadanek anpak yokwi ak do madepsi galak tawit amin unun gen pikon atni bisapmon kobogi yokwisi timitdan.

Pinjkop da ji yokwikon ban timit do kili manjigit

¹³ Mani not kabi, Amin Tagi da ji do but dasi galak tan damisak. Nin toktogisi ji do nandanek Pinjkop ya yan iyinen yanji nandaman. Nido Pinjkop da yo morap dima wasanban noman tanakwa ji yokwikon ban timit do kili manjigit. Telagi Wup da ji panjelak aban gen bami nandan gadanba unun kosiron da ji yokwikon ban timikgit.

¹⁴ Unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilim madepni da kagagwan egipni do nandisak. Yan do anek Gen Bin Tagisi nin da yan tenjenagiman unun da ji kili yan dangut.

¹⁵ Do not kabi, ji tebai atni. Pinjkop dakon gen nin da dayin tenjenagiman bo ae papiakon da mandanek dayin dekgiman unun guramik kimotnisi.

¹⁶ Amin Taginin Yesu Kristo gat ae Pinjkop Datnin gat da nin do but dasi galak tan nimamal. Anek nandan yawok nimisak do anek toktogisi butnin panjeban aban tagisi tosok, ae nin panpuluganban nandan gadat anek Pinjkop da yo tagisi an nimjak do jomjom aman.

¹⁷ Unun da butji panjeban anek panpuluganban anpak tagisi morap anek gen tagisi ban yoni dosi nandaman.

Tesalonaika amin pi akdo kuragi nandan unun panmilip ani

(Kilapmi 3)

3

Pin kop da nin panpulugosak do bisit ani

¹ Not kabi, nin mibi genin unun yan: Ji Pin kop da nin panpulugosak do bisit ani. Anakwa Amin Tagi dakon gen da tepmisi kin iren tanakwan ji da geni do nandaba wigigit unudej gin amin da yan gin nandani.

² Ae Pin kop do bisit aba nin amin yokwi da kisiron ban timitjak. Ji disi nandan, amin morapmi Kristo dima nandan gadan iman.

³ Mani Amin Tagi gen yosok unun dimasi yapmandak. Unun da ji pan teban anek kilasi tagisi anakwan Yokwi Ami da jikon yo kind aripmi dima asak.

⁴ Ae Amin Tagi da pan tagap aban anpak morap ani dosi dayigiman unun an yansi nandaman. Ae don kisi yan gin akdan yansi nandaman.

⁵ Amin Tagi da nandak nandakji pan tagap aban Pin kop da amin do but dasi galak tosok anpak gat, ae Kristo da tebaisi agek jigi pagit unun pakyan si nandaba pisosak dosi nandaman.

Amin kisi morap pi anisi

⁶ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi yan dayaman. Pan muwukbi not diwari jap pi ak do pi do kurak tanek isalsi egek nin da gen damguman dima guramikgan kan, ji unun amin da dubagikon egipni.

⁷ Ji disi nandan, nin dakon anpak yol kimotni kan tagisi. Ji gat egipguman bisapmon, isalsi dima egipguman.

⁸ Amin da kisiron jap di isalsi dima timikgiman. Nin si yumguman. Jigi dima damnen yan do gildari ae kalbi pi tebaisi agiman.

⁹ Jikon jap dima timitnen yanon da dima. Jap nimnisi do tagi dayinom, mani yan dima agiman. Nido, anpak tagisi disi yolek

ani, nin unun dolik do anek unun do yan agiman.

¹⁰ Disi nandan, ji gat sigin egipguman bisapmon yan dayigiman, pi dima ak do nandisak amin, unun jap dima nosak.

¹¹ Mani, abisok jikon amin diwari isalsi ekwan dakon geni nandaman. Pi kind a dima an. Unun amin diwari da egip egip nian an unun dakon geni ban gin yanek ekwan.

¹² Amin Tagi Yesu Kristo da manon da unun amin do gen tebaisi yan yomaman, unun egip egipni pan kilek anek iyi dakon kila ak do pi an kimotni.

¹³ Not kabi, anpak tagisi ak do dima kurak toni.

¹⁴ Amin kind a gen morap on papiakon mandaman unun dima guramitjak kan, unun amin yan amin kind a yan kokwinikba agakwan, ji unun da dubagikon egipni. Yan anakwa mayagi pasak.

¹⁵ Unun uwalnin yan nandan imni yanon da dima yoman. Unun notnin yan nandan iminek, nawa gen iyini.

Pol dakon gildatni tagi

¹⁶ Amin Tagi but yawot ami, toktogisi yo morapmon butji panyawot aban butji yawori tosak, ae ji morap gat kisi egipjak do bisit aman.

¹⁷ Nak Pol, nak da naga ji do gildat tagi mandisat. Papia morap mandisaron gen oden ban mandisat. Unun nak dakon papia dakon tilak asak.

¹⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit aman.

Pol da Timoti do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Yesu yolyol amin bulagi kinda. Unun Lista kokup pap Galesia Provinskon amin kinda. Meni unun Juda minjat kinda, anjakwan datni unun Grik amin kinda. Pol da Timoti abidanban kisi agek Pinjkop gen yan tentenok do pi agimal (Yabekbi kilapmi 16-20 unudon koki). Timoti Epesas kokup papgwan panmuwukbi egipgwit dakon kila amin daganjakwan Pol da papia on mandan imgut.

Papia on da mibiltok yosok unun yan: Amin diwari da minjat aminyo dakon nandan gadatni panupbal ani yan do Timoti kan kimotjak do iyigit. Unun amin dakon nandak nandakni njwaknwaru tawit unun yan: On miktim dakon yo morap unun tagi dima, do minjat aminyo egip egip abidok do nandan unun jap diwari dima nok do gen teban yopgwit, ae minjat yo kisi dima pani do yansop an yomgwit.

Gen madepsi kinda gat mandagit. Pinjkop gawak imim silip unun kila tagisi ani, ae panmuwukbikon pi tagisi ani do mandagit. Ae nianen amin da panmuwukbi dakon kila amini egipni ae pi amini egipni unun do mandagit.

Mibi do Pol da Timoti Yesu Kristo dakon pi amin tagisi egipjak, anek Yesu yolyol amin kalon kalon do ni anpak tagisi ban anyomjak unun do mandagit.

*Timoti iyi gat ae panmuwukbi gat kisi dakon anpak kilani tagisi asak
(Kilapmi 1-6)*

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda da on papia mandisat. Pinjkopnin yokwikon ban timit timit aminin gat ae Yesu Kristo unun nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun bamot da nak yabekbi pi aben dosi nayigimal.

² Timoti, gak nandan gadat asal do nak da gandabo gak monjinosi asal. On papia gak do mandan gamisat. Pinjkop Dat ae

Amin Taginin Yesu Kristo dakon bupmini gat ae but yawotni gat gagon tosak.

Top gen morap do kan kimotnen

³ Nak Masadonia miktimon kinjek gen gayigim unuden aeno sigin gayisat. Gak Epesas kokupmon sigin egek minjat aminyo Pinjkop gen yoyin dekgan amin di yoyindet ani bisapmon top gen dima yoni do gen tebaisi yoyiki.

⁴ Ae babikni dakon binap gen gat ae babikni dakon mibili gat do dima yoni do tebaisi yoyiki. Gen unuden da gen emat panalon asak. Unun da Pinjkop dakon pi dima jonikdak. Nandan gadat anek Pinjkop dakon pi aripmi tagi anen.

⁵ Amin da notni do but dasi galak tan yominek egipni, mibili yan do gen teban on yipmandat. Amin nandan gadat bamisi anek, ae burikon gwaljigi mini egek, ae butnikon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi asak kan, amin do but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tosak.

⁶ Amin diwari da unun anpak yopmanjek gen isali banjin yanek ekwan.

⁷ Unun amin Pinjkop dakon gen teban yoyindet ak do tagisi nandan. Anek nin da bamisi yoman yan nandan, mani gen yon dakon mibili dima nandan pisanjek yon.

⁸ Nin nandaman, gen teban Pinjkop da ni pi nan asak do nandagit unun asak kan, gen teban unun yo tagisi kinda.

⁹ Gen teban unun amin kilegi do dima tosak. Unun gen teban pabin yopmanjan amin, ae kwen wigik an amin unun do tosak. Unun Pinjkop manji iminek yokwi an amin, ae Pinjkop gawak im do dima galak tanek Pinjkop dakon yo do yanba yokwi tok an amin do tosak. Gen teban unun amin men datni gat ae amin diwari gat dapba kimokgon amin do tosak.

¹⁰ Gen teban unun amin yumabi mibili mibili an, ae wili da wili notni gat wam ton amin do tosak, ae amin kabo panjisibin panji oman monji egipni do monen pan amin gat, ae top yon amin gat, ae topmon da geni panjeban an amin gat unuden amin do tosak, ae Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unun yapmanjek anpak yokwi diwari an amin unun kisi do tosak.

11 Gen bamisi unun Pinjkop da Gen Bin Tagisi yan tenjenok aben do namgut unun. Pinjkop unun tilim madepnikon egisak. Unun anjksin kimotneŋsi.

Pinjkop dakon bupmini do Pol da ya yan iyigit

12 Amin Taginin Yesu Kristo da tapmin naminek nak pini unun aripmi tagi aben yan nandanek nak manjigit, do ya yan iyisat.

13 Asi, nak kalip uwalon da jigilak an iminek manji gen yan imgum. Mani Pinjkop da bupmi nandan namgut, nido yo niban agim unun dima nandanek Monji do dima nandan gadan imgum.

14 Amin Taginin da nak do nandan yawot wagil madepsi an namgut. Anek Yesu Kristokon sanbegim do anek nandan gadat anpak gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak aben do nak antagap agit.

15 Yesu Kristo yokwi pakpak amin timit do miktimon pigit. Gen unun bamisi amin kisi da nandanek nandan gadat tagi ani. Nak naga yokwi pakpak dakon mibiltok amin egipgum.

16 Mibili yan do anek nak do bupmi nandagit. Minjat aminyo nagon yo agit unun kanek yanji nandani: Yesu Kristo da yokwi pakpak amin do nandan yawok yominek but tobil ani do bikbik madepsi yomisak. Yan nandanek nandan gadan iminek egip egip teban abidoni, mibili yan do yokwi pakpak dakon mibiltok amin nak do bupmi nandagit.

17 Pinjkop unun Kila Amin Madep toktok teban egisak. Unun aripmi dima kimori, ae amin da aripmi dima kokogi. Unun kalongin Pinjkop, do dagok dagogi mini man madepni gat ae tilim gulgwani gat tan anan kikdisak. Unun asi.

Timoti, gak anpak yokwi pabin yop do pi tebaisi abi

18 Timoti, monjino, gak do kombi gen yawit, nak unun do nandanek gak da yo abi unun do gayikdisat. Kombi gen unun da gak anteban anakwan anpak yokwi pabin yop do emat abi.

19 Emat unudon Yesu nandan gadan imin kimagek butgokon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi anek egipbi. Amin diwari yokwi aman yan nandan mani yanjkwok aba Pinjkop da panjkilek asak do dima nandan. Do nandan gadatni tap wakga da yan tipmon tidanek tuwil kwan.

20 Imenius gat Aleksanda gat da yan abal nak da Sunduk da kisiron yopgum. Unun nandak nandak kilegi timigek bujon Pinjkop do gen yokwi dima yonjil do anek unun agim.

2

Pinjkop da amin morap kisi panpulugosak do bisit iyinen

1 Yo madepsi abi do nandisat unun yan: gak da minjat amin morap yoyinbi bisit mibili mibili anek Pinjkop ya yan iyinek amin morap kisi panpulugosak do bisit iyini.

2 Kili amin madep gat ae kila amin morap diwari kisi panpulugosak do bisit ani. Yan anek kando tayanok egek butnin yawori tanakwa Pinjkop dakon galaktok morap yolek telagisi egipnen.

3 Bisit yan anen kan unun tagisi. Pinjkop Yokwikon Ban Timit Timit Aminin unun da yan anen do tagisi nandisak.

4 Unun amin morap kisi yokwikon ban timikban gen bami nandaba pisoni do nandisak.

5 Nin nandaman, Pinjkop kalonji dagin egisak, ae Pinjkop ae minjat aminyo dakon binap amin kalonji dagin egisak, unun amin Yesu Kristo.

6 Kristo minjat amin morap yuman nok do egip egipni parekgit. Yan anakwan Pinjkop da bisap yipguronsi minjat amin morap yokwikon ban timit do si nandisak yanji noligit.

7 Pinjkop da nak iyi dakon geni yan tenjenok aben do yabekbi pi namgut. Top dima yosot, bamisi yosot. Amin Nwakanwari Kabikon kin yoyindet abo Kristo nandan gadan iminek gen bami nandani do anek pi unun namgut.

8 Nak wili kokupmi kokupmi ekwan unun telagi kisitni panenagek bisit ani do

nandisat. Butjap ae gen emari mini egek bisit ani do nandisat.

Pi tagisi da miñat dakon tilimni asak

⁹ Ae gen kinda unun yan: Miñat imal pak do kan, giptimni tagi witjini unun da aripmon gin pani, wili da pindak galaktok ani yanon da imal yuman nogi wukwi ban dima pani. Busun dangwani dima panjtilim ani, ae gol kindirinyo ban giptimji dima panjtilim ani.

¹⁰ Pinjkop yolek gawak imisat yan yon miñat pi tagisi mibili mibili ani. Unun da tilimni bamisi asak.

¹¹ Miñat iyi do nandaba pinakwa gen dima yanek tayanok egek Pinjkop dakon gen timit do pi ani.

¹² Nak miñat yopbo wili dakon mibiltok amin egek Pinjkop dakon gen do yoyindet ani do dimasi nandisat. Mirak gin yopmanek egipni.

¹³ Nido, Pinjkop Adam nan mibiltok wasanek bunon Ip wasagit.

¹⁴ Ae Adam top gen do dima nandan gadagit. Miñat da top gen nandan gadanek yokwi agit.

¹⁵ Mani miñat unun monji tagi panjalani. Yan anek nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yominek ae telagi egek anpak tagisi anek egipni. Unun anpak morap yipman deri mini ani kan, Pinjkop da yokwikon ban timitdisak.

3

Panmuwukbi dakon kila amin anpak tagisi ban ani

¹ Gen on bamisi: amin kinda panmuwukbi dakon kila amin kinda egipdosi nandisak kan, unun pi tagisi kinda nan abidok do nandisak.

² Kila amin unun anpak kilegisi gin anakwan amin da gulusunni kinda dima koni, ae miñat kaloni dakon eni egipjak, ae iyi dakon kila tagisi asak, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin asak, ae amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae yoyindet agakni unun tagisi.

³ Unun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, yawori

egisak, ae gen emat dima asak, ae monen timit do tek kindap dima asak.

⁴ Unun iyi dakon gwakni kila tagisi anakwan monji gwayoni da gawat gawaron da geni tagisi guramikgan.

⁵ Amin kinda iyi dakon gwakni kila tagi dima asak kan, Pinjkop dakon panmuwukbi kabi dakon kila aripmi dima asak.

⁶ Amin kinda Yesukon kaluk sanbesak unun da kila amin pi dima asak. Unun iyi do nak amin madep kinda yan nandanek kwen wigik aban Pinjkop da Sunduk gen pikon yipgut, yan gin gen pikon di yipban.

⁷ Amin unun panmuwukbikon dima sanbewit amin da kanba amin tagisi asak unuden da kila amin man tagi abidosak. Kanba yokwi asak kan, man yokwi panek Sunduk da paron yokwaldisak.

Panmuwukbi dakon pi amin anpak tagisi ban yolek ani

⁸ Panmuwukbi dakon pi amin ununyo kisi amin da kanba amin tagisi asak, ae gen bami gin yosok, ae pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae amin dakon yo morapni timit do but kindap dima pasak.

⁹ Unun butnogwan yo mini yan nandanek nandan gadat aman dakon gen bami morap Pinjkop da noligit unun tebaisi timikdak.

¹⁰ Mibiltok pini do panjilik pindatni. Pindakba pi tagi ani kan, yopba panmuwukbi dakon pi amin tagi egipni.

¹¹ Miñatniyo kisi amin da kanba miñat tagisi asak, ae amin do yanba yokwi tok dima asak. Unun iyi dakon kila tagisi anek yo morap asak unun kilegisi gin asak.

¹² Panmuwukbi dakon pi amin unun miñat kaloni dakon eni egipjak, ae iyi dakon gwakni kila tagisi asak.

¹³ Pi amin unun pi tagisi asak unun amin diwari da nandaba wukwan imdan, ae Yesu Kristo nandan gadan imgwit unun do pasoli mini yan tentenok akdan.

Pinjkop da gen bami nomansi noligit

¹⁴ Nak tepmisi abin dandak do nandisat, mani papiakon gen on ji do mandanek kan tagisi yan nandisat.

¹⁵ Tepmi dima apben kan, ji gen on kanjek Pinjkop dakon amin kabi nin anpak nian ban anjek egipnen unun nandani. Pinjkop dakon amin kabi nin Pinjkop egip egipmi tonj dakon panmuwukbi kabini ekwaman. Panmuwukbi unun gen bami jonjkan tebai tosak dakon gwak teban egisak.

¹⁶ Nin pakyanji nandan, nandan gadatnin dakon mibili unun yo madepsi kinda. Unun kalip pasili tagit mani Pinjkop da anoman agit. Gen bami noligit unun yan: Unun amin giptimsi paban amin da kawit, ae Telagi Wup da unun amin kilegisi yan noligit, ae anelo da kawit, ae amin da miktimi miktimi kin geni yan tenjenok awit, ae miktim amin da nandan gadan imgwit, ae unun Pinjkop da abidan Kwen Kokup awigigit.

4

Top gen da minjat amin dakon nandak nandakni panjupal akdisak

¹ Telagi Wup da yanji yosok, bisap kinda don apdisak, unun bisapmon amin diwari nandan gadatni wital kikan, nido unun wup yokwi amin panjkewalgan unun dakon geni guramitdan, ae kon dakon geni yoldan.

² Jamba but amin da top gen ban minjat aminyo yoyindetdan. Unun amin anpak yokwi anjek mayagi dimasi nandan.

³ Unun amin da minjat aminyo minjat eyo dima ani, ae jap diwari dima noni do gen teban yopman yomdan. Mani Pinjkop nandan gadan iminek geni bami nandan amin da unun jap morap timigek ya yan iyinek tagi noni do wasagit.

⁴ Yo morap Pinjkop da wasagit unun tagisi gin, do Pinjkop do ya yan iyinek timitner kan, pindatno yokwi dima ani.

⁵ Pinjkop dakon gen gat ae bisitnin gat da unun jap morap panjelak asak.

Timoti unun Kristo dakon oman amin tagisi egipjak

⁶ Gak gen on Yesu yolyol amin notgoni do yobi kan, gak Yesu Kristo dakon oman amin tagisi egipdisal. Ae gen bami nandan gadaman ae nandak nandak tagisi timigek

yolgaman unun da gak tapmim madepsi gamdisak.

⁷ Mani babak dakon morap gen Pinjkopmon da dima noman tawit, do unun gat ae gen morap amin da isal yon unun gat manji yobi. Anjek Pinjkop dakon anpak tagisi yolek egip do tagap tok madepsi abi.

⁸ Giptim antagap ak aman unun da panpulugok madep dima asak, mani wupnin antagap aman unun da panpulugok madepsi kinda asak, nido abisok ekwaman ae don egip egip teban abidokdaman unun kisi do panpulugok akdisak.

⁹ Gen unun bamisi amin kisi da nandanek nandan gadat tagi ani.

¹⁰ Nin pi madepsi aman nido Pinjkop egip egipmi tonj da nin panpulugokdisak yan nandan teban tanek jomjom anjek ekwaman. Pinjkop unun amin kisi yokwikon timit timit amini, ae nandan gadan iman amin unun banji timitdisak.

¹¹ Gak gen on minjat aminyo yoyin degek guramitni dosi yoyiki.

¹² Yum pindagaki amin da gak monji bilagi yan gandanek dima nandaba pinban gamni. Anpak tagisi anaki nandan gadat amin da anpakgo ban pindagek yan gin ani. Gen tagisi ban yoki, ae kilegisi egipbi, ae amin do but dasi galak tan yobi, ae nandan gadat bamisi abi, ae Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

¹³ Egi wigi si apben bisapmon gak pi madepsi anjek Pinjkop gen minjat aminyo morapmi muwutnikon manjin yobi, ae mibili yan tenjenan yobi, ae Pinjkop dakon anpak do yoyin dekgi.

¹⁴ Panmuwukbi dakon kila amin da kisitni kwengokon witjinakwa amin kinda da gak do kombi gen yagit bisapmon Telagi Wup da but galak do tapmim gamgut unun yipbi dima yawotjak.

¹⁵ Bisapmi bisapmi pi morapgo do kila tagisi abi. Pi madepsi anaki minjat amin morap da pi agakgo si madep tosok yan koni.

¹⁶ Gaga dakon anpak ae yoyindet agakgo do kila tagisi abi. Si teban tanek sigin abi kan, Pinjkop da gaga gat ae gengo nandan

amin gat kisi yokwikon banj timitdisak.

5

Timoti miñat aminyo naga dakon yawi diwat yañsi pindatjak

¹ Gak amin pelanj gen tebai dima yoyiki. Datgo gen yaworikon da yoyinj panmilip asal, yanj gin gen yaworikon da yoyinj panmilip abi. Ae gaga dakon padik padikgo do anpak nian asal, monji bulagi do yanj gin abi.

² Ae menjo do anpak nian anjomisal, miñat pelanj do yanj gin abi. Ae samingoni do anpak yokwi dima anjomisal, miñatjok bulagi do yanj gin anpak yokwi dima anjyobi.

Namin da sakwabat kilani asak?

³ Sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun banj panpulugoni.

⁴ Mani sakwabat unun monjini di tonj bo ae uwani di tonj kanj, panpuluganji Pinjkop da dabilon anpak madepsi kinda unun nandan pisoni. Unun menji kilani tagisi anjek menj datyo da kalip pi madep awit unun dakon gomani tagi sopni. Pinjkop da anpak unuden do tagisi nandisak.

⁵ Miñat kinda sakwabat egek panpulugokni minisi egisak kanj, unun miñat Pinjkop nandan gadanj iminj kimagek Pinjkop da yo tagisi anj imjak do nandanek jomjom asak. Anjek gildari ae kalbi Pinjkop da anpulugosak do bisit asak.

⁶ Mani sakwabat kinda unun giptim dakon galaktok yoldak kanj, miñat unun amin kimakbi yombem.

⁷ Do miñat unun yoyinji anpak tagisi banjin anakwa amin da yanba yokwi tok dima anjomni.

⁸ Amin kinda iyi dakon yawi diwatni dima panpulugosak kanj, unun amin tagi dima. Mani amin kinda iyi dakon gwakni kisi kilani tagi dima asak kanj, unun amin nandan gadatni kili yipmanj dekgit, do amin yokwisi. Pinjkop dima nandan iman amin yapmanjek unun wagil yokwisi.

⁹ Sakwabat dakon man silipmon, miñat oden dakon man banjin mandaki: Miñat bilak 60 yapmandak, ae eni kalonji dakon miñatni egipgut unun dakon man banjin mandaki.

¹⁰ Ae pi tagisi mibili mibili agit dakon man bini tanj yomanj unun dakon man banjin mandaki. Nak pi tagisi oden do yosot: Gwakni kila tagisi agit, ae amin kokup njwanjwarikon da apba kilani anjek panpulugagit, ae panmuwukbi dakon kandap pakbi banj sugagit, ae jigikon ekwan amin panpulugagit, ae pi tagisi diwari agit. Gak miñat unuden dakon man banjin mandaki.

¹¹ Mani miñatjok sakwabat dakon man dima mandaki. Nido giptimni dakon galaktok yolek burikon da miñat eyo kaluk aeni ak do nandan bisapmon Kristo manji iman.

¹² Anjek yanj teban tok awit unun yapmanganj, do gulusunni tanj yomisak.

¹³ Ae unun gin dima, kuraktok anpak timigek yut diwarikon agi agi anj. Ae kuraktok anpak gin dima, amin diwari da yo an unun dakon geni nandak do galagi nandan. Anjek gen morapmi dima yogogi yonj.

¹⁴ Do miñatjok sakwabat egipni unun amin panjek monji panalanjek yutni kila ani do nandisat. Yanj ani kanj, uwal da anpakni tagisi unun kanjek gen yokwi aripmi dima yanj imni.

¹⁵ Disi nandan, miñatjok sakwabat diwari kosit kilegi kili yipmanj dekgwit da Sunduk yolganj.

¹⁶ Kristo nandan gadanj imisak miñat kinda da yutgwan miñat diwari sakwabat ekwan kanj, miñat unun da iyi kilani asak. Yanj anakwan panmuwukbi miñat aminyo diwari da kilani ak do jigidi dima pani, ae sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun banj kilani tagi ani.

Kila amin pi tagi anj unun kilani tagisi ani

¹⁷ Ji kila amin pi tagisi anj amin man madep yominek tagisi yumanj noni. Mibiltoksi yomni amin unun: Pinjkop gen yanj tenjenok anj amin gat, ae Pinjkop gen yoyindet anj amin.

¹⁸ Yañsi ani, nido Pinjkop gen papia da yanj yosok.

“Ji bulmakau wit gip golek do bamanj misinjkanj bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni.”

Ae kinda yanj yosok:

“Pi amin yuman nogini aripmi tagi timitjak.”

¹⁹ Amin kinda da kila amin kinda do sun kinda ak yan yosak kan, geni do mirak dima yopbi. Mani bamori bo kapbi da gen unjoden yanba kan, geni tagi nandaki.

²⁰ Ae kila amin kinda yokwi asak kan, panmuwukbi morap da dabilon anmilip abi, anaki diwari pasol pasol timitni.

Timoti iyi dakon anpak kan kimotjak

²¹ Pin kop ae Yesu Kristo ae Pin kop dakon anelo kabi da dabilon noman yan si gayisat, gen morap on gayisat unun yol kimagek pi abi. Anek amin kisikon anpak tilak kalonikon da pi abi.

²² Pin kop dakon pi asak do gak amin kinda da kwenon kisitgo tepmisi wutjik do dima nandaki. Amin diwari dakon yokwi da gagon di te gan bam. Gak gaga do kila tagisi anek Pin kop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

²³ Gak pakbisigin dima noki. Butgo an pulugosak ae sot unun tokto gi noman tan gamisak unun mudosak do wain disok kisi noki.

²⁴ Amin diwari dakon yokwini unun nomansi ton. Ae amin da nandan, Pin kop da unun amin gen pikon yopmanek kobogi yokwi yomdisak. Mani amin diwari yokwini pasili ton, ae don noman tokdan.

²⁵ Unjoden gin, amin diwari anpakni tagisi noman gin ton. Mani, amin diwari anpakni tagisi unun noman dima ton, unun don noman tokdan.

6

Oman monji anpak tagisi banjin ani

¹ Yesu yolyol amin morap amin diwari dakon oman amini ekwan, madepni man madep yominek pinbini egipni. Yan aba amin da Pin kop dakon man ae panmuwukbi nin dakon nandan gadat do yanba yokwi tok dima ani.

² Ae oman amin kinda dakon madepni unun nandan gadat amin kinda kan, oman amin unun “notno gin do geni tagi abin yipben” yan di nandaban. Dima, unun yan si nandisak, “Amin unun Yesu yolyol

amin kinda, do pini an iminek but dasi galak tan iben” yan nandisak. Anakwan nandak nandak unjoden da antagap aban pi tagisi akdisak.

Monej dakon galagi unun yokwi dakon mibili

Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo anpak kilegi ban ani do yoyin dekgi, anek anpak gayigim unun ani dosi yoyiki.

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon gen da Pin kop dakon anpak do niyin dekdak. Amin kinda gen unun yipmanek minjat aminyo gen njaknwari Yesu dakon geni kilegi yombem kinda nan dima yoyindetjak kan,

⁴ yan nandan, unun amin kwen wigik asak, ae nandak nandakni minisi. Unun gen emat anek gen dakon mibili do notni pabin yop do pi asak. Yan anek yo yan panalon asak: tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok, ae emat, ae yanba yokwi tok, ae amin diwari do but giman nandanek nandaba yokwi tok.

⁵ Ae bisapmi bisapmi gen emat anekwan. Amin anpak unjoden an unun nandak nandakni wagisi upbal tawit, ae gen bamisok kinda dima nandan. Unun Pin kop dakon anpak do yo morap timit timit kosit kinda yan nandan.

⁶ Mani, amin kinda Pin kop yolek yo kabini do nandaban aripmi tan naman yan nandisak kan, unun amin yo bamisi timikdak.

⁷ Nin nandan, men da panalanban miktimon altagiman bisapmon yo kinda dima abidanek apguman. Ae miktin yipman detne bisapmon yo di dima timigek kkdaman.

⁸ Yando, jap imalyonin di tan nimni kan, “unun aripninon” yan yonej.

⁹ Mani, monej morapmi timit do nandan amin, kilap da paron yokwalgan da arip, pankewal da altan yominek timitdisak. Unun nandan kokwini tagi dima amin da but sulugik morapmi anek unun da obisi panjtok akdisak. Yan anek wagisi tasik tan mudokdan.

¹⁰ Monej do galagi nandak nandak unun yokwi morap dakon mibili. Amin diwari monej do galak tawit, unun da ilikban nandan gadatni yipman dekgwit anek jigi morapmi panek bupmisi nandan.

Gak tebaisi kinjek egip egip teban abidoki

¹¹ Mani, gak Pinjkop dakon amin egisal, do anpak yokwi unuden morap yopman degek pasal kiki. Pi tebai anek yo oden ban timikgi: anpak kilegi, ae Pinjkop dakon anpak, ae nandan gadat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae tebaisi agek jigi imet imet anpak, ae amin do yo yawori an yomyom anpak.

¹² Kristo nandan gadan imisak amin unun napbi gwapbokon kisak. Do gak napbi gwapbo tagisi unudon tebaisi kinjek egip egip teban abidoki. Tebai agek nandan gadatgo amin morapmi da dabilon yan tenjenagil bisapmon, Pinjkop da egip egip abidoki do kili yan gamgut.

¹³ Pinjkop yo morap kisi do egip egip yomisak unun da dabilon, ae Yesu Kristo Pontias Pailat da inamon tebaisi agek gen bami yagit unun da dabilon nak tebaisi yan gayisat,

¹⁴ gak gen abidagil unun guramik kimagek amin da yanba yokwi tok an gamni da aripmon yo kinda dima abi. Tebaisi guramik kimagaki wigi Amin Taginin Yesu Kristo da noman altosak bisapmon wugisak.

¹⁵ Unun Pinjkop da bisap yipgut unudon altokdisak. Pinjkop unun anjkin kimotnejsi. Unun kalon dagin yo morap kila asak. Unun kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni, ae amin tagi morap dakon Amin Tagini.

¹⁶ Unun kalon dagin dima kimokdok, unun tenjeni madepmon egisak, ae nin unun da kapmatjok aripmi dima kikigi. Amin kinda da dima kagit, ae kinda da dima kokogi. Man madepni ae tapmim madepni unun bisap dagok dagogi mini tan imdisak teban. Unun asi.

Yoni morapmi amin Pinjkop nandan gadan iminjek minjat aminyo diwari panpulugoni

¹⁷ Yoni morapmi amin on miktimon ekwan yoyinbi iyi dakon man dima pawigini. Ae yo morapni tepmi bisal kigi do nandan gadat dima ani. Unun Pinjkop dosi nandan gadan imni. Unun Pinjkop da nin da kisik kisik anen do yo tagisi morapmi nimisak.

¹⁸ Yoyinbi anpak tagisi morapmi anek yo do wadak wadak an amin do yo morapmi yomni. Yonin bami unun amin do yo tagisi an yomyom anpak unun yan nandani.

¹⁹ Yan ani kan, iyi don panpulugoni dakon yoni morapmi panmuwutdan, ae unun yoni morapmi tebai tokdan. Anek egip egip bamisi abidokdan.

Timoti pini do kila tagisi asak

²⁰ Timoti, Pinjkop da pi unun gamgut unun kila tagisi an kimokgi. Gen mibili mibili Pinjkop dakon galaktok dima yolyoli yon amin, unun amin gat dima egipbi. Ae amin nandak nandaknin ton yan nandank Pinjkop dakon gen bami anupbal anek gen yon amin, unun da dubagikon egipbi.

²¹ Amin diwari unuden nandak nandak yolek nandan gadatni kili yipman dekgwit.

Pinjkop dakon nandan yawot jikon tosak do bisit asat.

Pol da Timoti do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Pol dakon pi isalni, do Pol da papia on anpak tagisi yolek asak unun do mandagit. Pol dam tebanon egek kili nikba kimotdisat yan nandanek Timoti nandan gadatni dima yawotjak, ae Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do yan tenjenok pi dima yipmandetjak do mandagit. Ae Pinkep dakon gen morap tagisi guramik kimotjak do iyigit. Amin da tepmi jigiyu madepsi imdan, mani tebaisi agek Pinkep da pi imgut unun an kimotjak do mandan imgut.

Timoti amin nandak nandakni gulusun ton amin dakon gen do mirak dima yopjak do iyigit. Unuden gen da amin mirak pan yoman amin dakon egip egip panupbal an. Do Timoti Pol dakon anpak tagisi timigek unun ban yol kimotjak. Unun nandan gadaron tebaisi agek buri yaworisi tanakwa ae amin do but dasi galak tan yominek jigi mibili mibili unun guramitjak do iyigit.

Timoti Pinkep dakon amin dagok do pi tebaisi asak

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pinkep da nak yabekbi pi aben, ae Yesu Kristo nandan gadan iman amin egip egip unun yom do yan teban tok an yomgut unun do yoyiken do nak tilak agit.

² Timoti monji gimano nak on papia gak do mandan gamisat. Pinkep Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat, ae bupmini gat, ae but yawotni gat gagon tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi do mayaktok dima panen

³ Babikno Pinkep da dabilon gulusunin mini yansi nandanek Pinkep dakon pi awit, nakyo kisi yan gin pini asat. Kalbi ae gildari yipman deri mini bisit anek gak do nandanek Pinkep ya yan iyisat.

⁴ Dabilgo dakon pakbi mawit, nak unun do nandanek abin aeno gandakdosi nandisat, anek but galaksi nandanek.

⁵ Nak nandisat, kalip uwago Lois ae menjo Yunis da nandan gadat agimal, gakyu kisi yan gin Kristo nandan gadan iman kimokdol yansi nandisat. Anek gak dakon nandan gadakgo tebai unun do nandanek,

⁶ nandak nandakgo abo pisanban Pinkep da but galak do wup dakon yo unun gamgut abi egip egipgokon aeni teban tosak do nandisat. Unun amin da kindap pisonakwa madepsi sosen unun da tilak. Kisitno busungokon wutjigim bisapmon Pinkep da but galak do tapmim gamgut unun do yosot.

⁷ Abi madepsi sosak, nido Telagi Wup nimgut unun pasol pasol anen do dima nandisak. Unun da tapmim nimisak, ae nin panpuluganban amin do but dasi galak tan yomaman, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanganan.

⁸ Do gak Amin Taginin dakon gen yan tenjenok do mayaktok dima pabi. Ae nak Yesu dakon dam tebanon amini nak do mayaktok dima pabi. Pinkep dakon tapmim abidanbi Gen Bin Tagisi yan tenjenok pikon nak gat kisi jigi panden.

⁹ Pinkep da nin yokwikon ban timigek telagisi egipnen do yan nimgut. Nin da anpak tagi kinda agiman do anek dima, nandan yawotni do anek yan nimgut. Kalipsigwan yo kinda dima wasanban noman tanakwan, Yesu Kristo do anek nandan yawotni nim do kili nandaban teban tagit.

¹⁰ Ae abisok Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin noman kili altan tenjenanban Pinkep dakon nandan yawotni kisi noman altan tenjenagit. Yesu Kristo da kimot dakon tapmim aban pasigit, anek Gen Bin Tagisi da pantagap aban minat amin morap kisi egip egip teban do nandaba pisagit.

¹¹ Pinkep da nak unun Gen Bin Tagisi dakon yan tenjenok anek yabekbi pi anek yoyindet pi aben do manjigit.

¹² Mibili yan do jigi unun guramikdat. Mani unun do mayagi dima pasat, nido amin unun nandan gadan imisat unun kili nandan imgum. Ae nak da kisitnikon yo yipgum unun kilani tagisi anakwan wigi Kristo apjak Gildaron wugisak yan si nandan kimokdot.

¹³ Gen tagisi gamgum unun tebaisi abidanek minat aminyo yoyin dekgi. Anek Yesu Kristokon gadanek nandan gadat bamisi anek amin do but dasi galak tan yobi.

¹⁴ Pin kop da Gen Bin Tagisi kilani abi do gamgut, unun kilani tagisi an kimokgi. Telagi Wup nin da butgwan yikdak unun da gak pi unun do tagi an pulugosak.

¹⁵ Gak nandisal, Esia provinskon amin morap nak kili nepman dekgwit. Ae Pigelus gat ae Emogenes kisi nak kili nepman dekgimal.

¹⁶ Nak Onesiporus dakon gwakni Amin Tagi da bupmi nandan yomjak dosi nandisat. Bisap morapmi Onesiporus da nak dakon but anteban aban butno tagisisi agit. Ae dam tebanon yikgim unun do mayagi dima pagit.

¹⁷ Unun Rom abinek nak nandak do pi madepsi anek wisigit anek don nak nandagit.

¹⁸ Ae kokup pap Epesaskon unun da nak madepsi an pulugagit unun gaga pakyan si nandisal. Gen kokwin bisap madepmon Amin Tagi da bupmi nandan imjak dosi nandisat.

2

Timoti Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egipjak

¹ Monjino, Yesu Kristo dakon nandan yawotni da gak anteban anakwan tebaisi akgi.

² Anek gen morap amin morapmi da dabilon yan tentenanapbo nandagit, unun Pin kop gen tebai abidon amin do yobi. Anaki unun da amin diwari kisi tagi yoyin detni.

³ Gak Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egek pi unun dakon jigi pabi, amin diwari nin gat kisi da panen.

⁴ Emat amin pi an bisapmon, pi di gat kisi dima an. Unun mibiltok amin madepni da pi agakni pindakban kilegisi asak do nandisak.

⁵ Napbi gwapbokon kisak amin napbi gwapbo dakon gen teban kisi yoldak. Yan dima asak kan, napbi gwapbokon teban tanek tomni abidon, unun dima abidosak.

⁶ Amin kind a jap do pi madep anek kilani tebai asak amin, unun da amin diwari mibiltan yominek pigaga jap pasak.

⁷ Geno on yosot unun do nandaki, anaki Amin Tagi da nandak nandakgo aban pisanban gen morap unun dakon mibili nandabi pisokdisak.

⁸ Gak toktogisi Yesu Kristo do nandaki. Unun Kila Amin Madep Dewit da kabikon nani, unun kimagek aeni pidagit. Nak Gen Bin Tagisi on nan yan tentenjosot.

⁹ Gen Bin Tagisi unun yan tentenanapbo mibili unun do nak jigi mibili mibili panek yokwi pakpak kind a nan yan kisi kan dapyono nap teban ban panteban abi. Mani Pin kop dakon geni unun nap teban nan aripmi dima anteban agagi.

¹⁰ Yando, nak Pin kop dakon minat aminyo iyi do manjigit pan pulugoken do butno anteban anek unun jigi morap pasat. Nak Yesu Kristo da yokwikon ban timitjak do nandisat, ae unun gat kisi toktogisi tilimnikon egi wigini do nandisat.

¹¹ Gen on unun bamisi:

Nin unun gat kisi kalonji kimakgiman kan, nin unun gat kalonji egipdaman.

¹² Nin tebai agek jigi morap unun guramitnen kan, nin unun gat kisi kila amin madep egipdaman.

Nin manji imnen kan, unun yo kisi manji nimdisak.

¹³ Nin yan teban tok genin yapnen kan, unun geni guramitdisak gin, nido iyi dakon geni kulabik aripmi dima asak.

Timoti Pin kop dakon pi aminsi dagok do pi tebaisi asak

¹⁴ Gak bisapmi bisapmi minat aminyo pan puluganbi gen unun do nandani. Unun

gen emat anjek gen dakon mibili do notni pabin yop do pi dima ani do Amin Tagi da manon gen tebaisi yoyiki. Gen unuden da amin kinda aripmi dima anpulugogi. Unun da amin mirak panek nandan unun dakon butni panupbal asak.

¹⁵ Gak pi aminsi dagok do pi tebaisi abi, anaki Pin kop da pigo do nandaban tagisi asak. Yan anjek mayaktok dima pakdisal, ae Pin kop dakon gen bami kilegisi yoyindetdisal.

¹⁶ Pin kop dakon galak tok dima yolyoli dakon gen morap manji yobi. Gen unuden da amin ilik panpan Pin kop dakon kosit da dubagikonsi sigin pan kida.

¹⁷ Gen unuden unun wuda yokwisi amin panupbal an unun yombem, madepsi akdisak. Gen unuden yon amin bamot unun Imenius gat ae Piletus gat.

¹⁸ Amin bamot gen bami dakon kosit kili yipman dekgimal. Unun yan yomal, "Minjat amin morapyo kimoron da pidokdan dakon bisap madep kili noman tagit." Gen on nan minjat aminyo diwari dakon nandan gadat panupbal amal.

¹⁹ Mani Pin kop da panmuwukbi madepni wasok do anjek gwak teban kili magit da gwak unun tebaisi akdak. Ae unun gwagon gen yan mandagit:

"Amin Tagi da iyi dakon minjat amini nandan yomisak,"

ae

"Amin morap nin Amin Tagi dakon amin yan yon amin unun anpak yokwi unun manji yomin kimotni."

²⁰ Yoni morapmi amin da yutnon kwoba idapyo mibili mibili ton. Diwari gol ae silwa ban wasanbi, ae diwari kindap ban wasanbi, ae diwari miktin ban wasanbi. Unun kabikon diwari pi tagisi ak do ton, ae diwari pi isali mibili mibili ak do ton.

²¹ Amin kinda egip egipnikon anpak yokwi wiririk mudanek Pin kop da dabilon gwaljigi mini asak kan, unun amin idap kinda pi tagisi ak do tosok unun yombem. Unun Pin kop dakon aminsi egek Amin Tagini tagi anpulugosak. Unun da pi tagisi morap ak do tagap tokdisak.

²² Gak yawi kaluk da butgwan but suligik morap noman ton unun yopmanek pasal kini. Anjek anpak kilegi gat, ae nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom gat, ae but yawot anpak gat unun timit do pi tebaisi abi. Anjek amin Pin kop da dabilon gwaljigi mini egek Amin Tagi da manon bisit an amin gat on anpak tagisi morap anjek egipni.

²³ Gak nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gulusunni do mirak dima yopbi. Gaga nandisal, gen unuden da butjap ukwayityo panalon asak.

²⁴ Amin Tagi dakon oman amin unun butjap ukwayityo dimasi asak. Amin morap kisi do anpak tagi ban anyomisak, ae yoyindet agakni unun tagisi. Amin da kwen wigik an iba kan, anpak yaworisi anyomisak.

²⁵ Unun pi yaworisi anjek geni pabin yopmanan amin dakon nandak nandakni panmilip asak. Yan asak kan, Pin kop da panpuluganban but tobil anjek gen bami do nandan pisoni.

²⁶ Sunduk da galaktokni yolni do iyi da paron depban yokwalgwit. Mani gen bami nandani kan, nandak nandakni ae pisanakwa Sunduk da paron da kukwan kida.

3

Mibi bisapmon amin da anpak yokwisi akdan

¹ Mani yansi nandaki, mibi bisapmon jigi morapmi yokwisi da noman tokdan.

² Amin da iyi dogin galak tanek monen timit do galagi madepsi nandakdan. Iyi do nandaba yo madep anakwa kwen wigik akdan. Ae butjap ukwayityo anjek amin diwari yobipdan. Men datyo dakon gen pabin yopdan, ae minjat aminyo da anpak tagi anyoba ya yan dima yoyikdan. Pin kop dakon anpak manji yomdan.

³ Amin do but dasi galak tan yomyom anpak dima akdan, ae amin da yokwi anyoba diwari yopyop anpak dima akdan. Amin diwari do yanba yokwi tok anjek

giptim dakon galaktok kila tagi dima akdan, anek amin dapman panupbal akdan. Anpak tagi morap uwal an yomdan.

⁴ Iyi dakon notni yokwi an yomdan, anek nandak nandak gulusun morapni tepmisi yoldan. Unun iyi do amin madep yan nandakdan. On miktim dakon anpak kisik kisigi ton mibili mibili unun do galagisi nandanej Pin kop do but dasi dima galaktokdan.

⁵ Pin kop dakon anpak ak do gip dagin akdan. Anek Pin kop da egip egipnikon pi asak dakon bikbik dima imdan. Gak unuden amin da dubagikon egipbi.

⁶ Unuden amin amin pan kilige k yutnikon wigek minjat pangalak anek unun dakon galak tok yolni do pi an. Minjat unun yokwi morapmi awit dakon jigi madepsi panek ekwan. Ae but sulugik anek yokwi mibili mibili an.

⁷ Minjat unun nandak nandak pak do tagisi nandan, mani gen bami aripmi dima nandan pisoni.

⁸ Kalip Janes gat Jambres gat da Moses uwal an ingumal, yan gin, amin anpak unun an unun gen bami nan uwal an iman. Unun nandak nandakni wagilsi upbal tawit, ae Pin kop dimasi nandan gadan iman.

⁹ Mani pini unun madepsi dima iren tokdisak. Unun kalip amin da Janes gat ae Jambres gat dakon nugigi anpakni pindakgwit yan gin amin morap da anpakni pindakba nugigisi akdan.

Timoti Pin kop gen tebaisi abidosak

¹⁰ Mani gak ni gen ban yoyindetdat, ae anpakno do nandisal. Mibili nido pi asat unun nandisal. Nak Pin kop do tebaisi nandan gadanej bisapmi bisapmi butno tebaisi anteban anek pi asat, ae amin do but dasi galak tan yominek tebaisi agek but yaworon da jigi guramikdat.

¹¹ Anpak yokwi morap amin da nak do aba jigi pagim, ae tepmi morap Antiok ae Ikoniam ae Lista kokup papmon naba guramigim unun gak nandisal. Mani Amin Tagi da unun jigi morapmon nak anpulugan jakwan tagisi egipgum.

¹² Asisi, amin morap Yesu Kristo gat gadanej Pin kop dakon anpak ak do nandan, unun aba amin da yo yokwi an yomdan.

¹³ Mani amin yokwi gat ae top amin gat da anpak yokwi sigin anakwa wagil yokwisi akdisak. Unun minjat aminyo pan kewaldan, anakwa unun yo kisi da tamoni do pan kewaldan.

¹⁴ Mani gak gen unun abidagil da tebaisi nandan gadasal, unun gen tebaisi abidoki, nido gayin dekgiman amin gaga nandan nimisal.

¹⁵ Gak moninisok egipgul bisapmon Pin kop dakon gen telagi papianikon ton nandak nandak unudon wasanej pagil. Papia unun da nandak nandak kilegi tagi gamjak. Nandak nandak kilegi unun yan: Yesu Kristo nandan gadan iminaki Pin kop da gak yokwikon nan abidosak.

¹⁶ Pin kop da papiakon gen morap ton unun Telagi Wup da iyi amin pan tagap aban mandawit. Gen unun da gen bami do niyindetdak, ae minjat aminyo nandak nandak yokwini pan milip asak, ae kosit agip agipni pan milip asak, ae anpak kilegi do niyindetdak.

¹⁷ Gen unun da pan pulugan ban Pin kop dakon minjat aminyo nin anpak tagisi morap timikgiman, ae unun da pan tagap aban pi tagisi morap mibili mibili ak do tagap toman.

4

Timoti unun Pin kop gen yan tenjenok pi ankimotjak

¹ Yesu Kristo da don altanej kila amin madep egek minjat aminyo morap kalugi ekwan gat ae amin kili kimakgwit gat kisi dakon anpakni kokwin akdisak. Yan si akdisak, do nak Pin kop ae Yesu Kristo da dabilon gak do gen tebaisi yan gayisat:

² Gak geni yan tenjenok do pi tebaisi abi. Amin gen nandak do tagap tok an bo ae tagap ton dima an, gak bisapmi bisapmi Kristo dakon yan tenjenok dakon pi an kimokgi. Gak buri pidoni dakon gen ban madepsi yoyiki, ae but tobil anek Pin kop dakon anpak yolni do pan tagap abi. Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo dakon

but panʒeban anek yaworikon da Pinʒkop da anpak si galak tosok unun do tagisi yoyin dekgi.

³ Nido, don amin gen kilegi sanbenek nandak do dima galak tokdan. Unun da iyi ni gen ban nandak do galakton unun dakon yoyin detni iyi timitdan.

⁴ Unun gen bami manji iminek babikni dakon binap gen do mirak yopdan.

⁵ Mani gak gaga bisapmi bisapmi nandak nandakgo si pisanakwan egipbi. Jigi ae tepmiyo guramikgi. Ae Gen Bin Tagisi minat aminyokon yan tenjenok dakon pi abi. Minat aminyo panpulugoki dakon pi Pinʒkop da gamgut, pi unun an kimokgi.

Pol kilisok unun kimotdisak

⁶ Gak yan si abi, nido nak kilisok unun kimotdisak. Anapbo yawino da Pinʒkop do wain paret an iman unuden tagaldisak. Kiken dakon bisap kili kwan tosok.

⁷ Nak egip egip dakon napbi gwapbo tagisikon timtim yanek kigim, anek abisok tilagon kili abin altat. Nak Pinʒkop do nandan gadatno tebaisi abidagim.

⁸ Amin da napbi gwapbokon teban tanek tomni timikgan unun kili tagap tak da nak do jomanek tosok. Tomni unun yan: Amin Tagi da amin kilegi yan nayikdisak. Amin Tagi da anpak kilegi yolek amin dakon anpakni kokwin anek minat aminyo gen pikon yopjak bisap madepmon tomni unun namdisak. Ae nak kalon dogin dima namdisak, amin morap Yesu noman altanban kok do but kindap an unun do kisi yomdisak.

Timoti unun Pol do tepmisi opjak

⁹ Gak kosit nianon da nagon tepmisi opbi dakon pi madepsi abi.

¹⁰ Nido, Demas kili nepman dekgit. Unun on miktim dakon yo morap do galagi nandanek Tesalonaika kokupmon kigit. Krensens unun Galesia provinskon kinakwan Taitus unun Dalmesia miktimon kigit.

¹¹ Luk kalon dagin nak gat ekwamak. Mak abidanbi gak gat kisi opjil, nido unun da nak pikon anpulugosak amin tagisi.

¹² Tikikus unun nak da yabekgo Epesas kili kigit.

¹³ Gak apbi bisapmon paba pigik dubakno kokup pap Troas unudon Kapus da yutnon yipgum unun si abidanek opbi. Ae papia kisi timikgi. Papia sipsip gip ban wasanbi unun ban si timikgi.

¹⁴ Aleksanda, unun ain ban yo wasok amin, unun da nak do yo yokwisi agit. Unun anpak agit dakon kobogi do Amin Tagi da yo yokwisi don an imdisak.

¹⁵ Gakyo kisi unun amin do kan kimokgi. Unun nin dakon gen do uwal madepsi agit.

¹⁶ Mibiltok gen pikon nepgwit dakon kobogi yagim bisapmon, amin kinda da nak gat agek anpuluganban gen dima yagimak. Amin morap kisi nak nepman dekgwit. Pinʒkop da unun gulusunni dakon kobogi yokwi dima yomjak dosi nandisat.

¹⁷ Mani, Amin Tagi da nak da ilenonjok agek nak anteban agit. Do nak Gen Bin Tagisi aripmisi yanapbo Amin Nwakanwari Kabi morap kisi da nandawit. Anapbo Pinʒkop da nak laion da gen kagakon nan abidagit.

¹⁸ Amin Tagi da nak anpak yokwi morap an namdan unudon nan abidokdisak. Anek anpuluganban tagisi egapbo anan Pinʒkop dakon amin kila agakni Kwen Kokup tosok unudon ankikdisak. Amin Tagi dagok dagogi mini tilim gulgwani tan anan kikdisak. Unun asi.

¹⁹ Gildatno tagi Prisila gat ae Akwila gat ae Onesiporus dakon gwakni kisi do yoyiki.

²⁰ Erastas unun kokup pap Korinon sigin egisak. Anakwan Tropimus unun sot agit, do kokup pap Miletus unudon yipman dekgim da egisak.

²¹ Gak kosit nianon da tepmisi opbi dakon pini ankimokgi. Jomjom anegaki ais bisap di apban. Yubulus da gildatni tagi gayisak. Ae Pudens, ae Linus ae Klodia gat ae panmuwukbi diwari morap gat kisi da gildatni tagi gayan.

²² Amin Tagi da wupgo gat egipjak, ae nandan yawotni da gagon tosok do bisit asat.

Pol da Taitus do Papia Mandagit

But piso gen

Taitus unun Juda amin kabikon nani kindi dima. Mani Yesu yolyol amin dagagit bisapmon Pol anpuluganban yabekbi pi agimal. Pol da Taitus Krit miktim tim tap binap tosok unudon panmuwukbi dakon pi kila asak do yipban egipgut.

Mibiltok Pol da yosok, Krit amin dakon anpak unun tagi dima. Mani amin kindi panmuwukbi dakon kila amin dagok do kan, anpak tagisi ankimotjak. Don Pol da Taitus da minjat aminyo iyikon iyikon nianon da yoyindet asak unun do iyigit. Minjat amin pelan, ae yawi kaluk, ae oman monji unun yoyindet niansi asak unun do mandagit.

Gen mibi do yan mandagit. Taitus da minjat aminyo yoyin degek but kalonji egek notni do anpak tagisi an yomin yomin anek gen emat dima anek egipni do yoyigit.

Taitus unun nandan gadatni panjeban anek panmuwukbi Krit miktim tim tap binap tosogon ekwan unun dakon anpakni panmilip asak.

(Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Pinjkop dakon oman monji ae Yesu Kristo dakon yabekbini. Nak minjat aminyo Pinjkop da iyi do manjigit unun dakon nandan gadatni panjeban aben do nak yabekgit, ae panpulugoko gen bami nandan pisanek Pinjkop dakon anpak yolek ani yan do nak yabekgit.

² Do panpulugoko nandan gadat tebaisi anek, Pinjkop da egip egip teban yomjak do jomjom an. Kalipsigwan Pinjkop da yo kindi dima wasanban noman tagit bisapmon, egip egip teban unun nim do kili yan teban tagit. Unun top dima yosok.

³ Ae don, iyi bisap unun yipguron, amin di geni yan tenjenoni do panroman agit. Yan aban geni noman altan tenjenagit. Pinjkop, yokwikon ban timit timit aminin, unun da nak Pinjkop gen yan tenjenok pi on aben dosi nayigit.

⁴ Taitus, nak papia on gak do mandan gamisat. Gak monjinosi, nandan gadakgo nin morap gat arip. Pinjkop Dat gat ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin Yesu Kristo gat da nandan yawok gaminek anpuluganbal butgo yawori tosak do bisit asat.

Taitus unun panmuwukbi dakon kila amin tagisi ban manjisak

⁵ Gak pi morap anjdiwarikgiman unun panwasip abi yan do anek Krit miktimon gepgum. Do gayigim unun da aripmon kokup morapmon panmuwukbi dakon kila amin manjiki.

⁶ Gak minjat aminyo da dabilon gulusunni mini amin ban manjiki. Unun minjat kalonji dakon eni egipjak. Ae unun amin dakon monji gwayoni Kristo nandan gadan imni, ae Pinjkop da dabilon anpak garagi tagi yolek dima ani, ae kwen wigik anek men datyo dakon gen pabin yop anpak yolek dima ani.

⁷ Panmuwukbi dakon kila amin unun Pinjkop dakon pi kila agak amin, do kosit kilegisi agipjak, anjakwan amin da gulusunni kindi dima koni. Unun iyi do nandaban dima wigisak, ae butjap tepmi dima nandisak. Unun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, ae monen morapmi timit do nandak nandak dima asak.

⁸ Amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae anpak tagisi morap do galagisi nandisak, ae anpakni kilegisi, ae telagisi egisak, ae iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmandak.

⁹ Unun gen bamisi iyin dekgwit unun tebaisi abidosak. Anek minjat aminyo gen bami yoyin degek butni panjeban asak. Ae gen bami pabin yopmanjan amin gen tebaisi yoyinjakwan gulusunni pindatni.

Miktim tim Krit unudon amin morapmi da amin diwari dakon nandan gadat panupbal an

¹⁰ Gak kila amin tagisi ban manjiki, nido kwen wigik amin morapmi ekwan. Unun gen isali morapmi yanek amin dakon nandak nandak panjewan. Unun kabikon, morapmi unun Juda amin, unun da gip mandani do pi tebaisi an.

¹¹ Uñun amin miñat aminyo dakon moneñni timit do nandanek yoyiñdet gulusuñ anek miñat aminyo diwari gat ae gwakni morap kisi gat dakon nandan gadat pañupbal an. Do gen uñuden dima yoni do yañsop an yobi.

¹² Kalip Krit amin dakon nandak nandak amin madep kinda da yañ yagit, “Krit amin morap uñun top yogok amin. Uñun amin yokwisi jon kilap yombem. Uñun isalsi egek jap morapmi nok do gin nandan.”

¹³ Gen uñun bami. Do gak anpakni pañmilip anek Piñkop nandan gadan imiñ kimotni do gen tebaisi yoyiki.

¹⁴ Yañ anaki Juda amin dakon babikni dakon binap gen do mirak sanbenek dima yopni, ae gen bami manji iman amin dakon gen tebani do mirak dima yopni.

¹⁵ Miñat aminyo burikon yoni mini uñun nandak nandakni kilegi gin. Mani anpak Piñkop da dabilon garagi tagi ban yolek Kristo dima nandan gadan iman amin uñun nandak nandakni kilegi minisi. Nido, nandak nandakni gat butni gat Piñkop da dabilon garagi tagi.

¹⁶ Gen kaganikon da yañ yon, “Piñkop nandan imisat”, mani anpakni da yañ nolijban koman, Piñkop manji imiñek ekwan. Piñkop da dimasi galak tañ yomisak. Uñun gen pabiñ yop aminsi, ae anpak tagisi kinda aripmi dima ani.

2

Amin pelan anpak Piñkop da si galak tosok ban ani

¹ Mani, gak miñat aminyo Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton uñun yol kimotni do yoyiñ deki.

² Amin pelan pakbi teban nanek but upbal dima ani do yoyiki. Uñun amin da pindakba amin tagisi ani do yoyiki, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin ani. Uñun nandan gadat tebaisi anek, amin do but dasi galak tañ yomiñek, tebai agek jig morapmi guramitni do yoyiñ deki.

³ Ae miñat pelan yo kisi yoyiñbi Piñkop da anpak galak tosok uñun ban yolni. Amin do manji gen dima yoni, ae pakbi teban dakon

oman monjini dima egipni. Ae yoyiñbi amin diwari anpak tagisi do yoyiñdetni.

⁴ Miñat pelan da miñat gimoni da ani gat ae monji gwayoni gat but dasi galak tañ yomni do yoyiñdetni.

⁵ Ae yoyiñ dekba miñat gimoni nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin anek Piñkop da dabilon gwaljigi mini egipni. Anek yutni kila tagisi ani, ae amin do anpak tagisi anyomni, ae ani dakon piñbini egipni. Anpak uñun ani kan, amin da Piñkop gen do yañba yokwi tok dima akdan.

Taitus anpak tagisi wili gimoni da yolek ani uñun ban asak

⁶ Uñuden gin, gak wili gimoni pañteban abi uñunyo kisi nandan kokwin tagisi anek iyi dakon egip egipni dakon kila tagisi ani.

⁷ Yo morap aki bisapmon, gak gaga anpak tagisi banjin abi, anaki amin da anpakgo kanek yolni. Miñat aminyokon yoyiñdet pi aki bisapmon gen kilegisi yañaki amin da gandaba pi amin bamisi kinda yañ gandan.

⁸ Gen kilegisi banjin yoki kan, amin da gulusuñ kinda dima kokdan. Ae uwal da gen yokwi kinda aripmi dima niyikdan, nandak nandak yokwini do mayagi pakdan.

Oman amin madepni dakon gen tagisi guramitni

⁹ Gak oman amin yoyiñbi madepni dakon piñbini egek pi tagisi madepni da galak tosok uñun ban ani. Anek madepni da gen yoyiñba kobogi do gen yokwi dima yoyini,

¹⁰ ae madepni dakon yo kabo dima timitni. Madepni dakon gen tagisi yol kimagakwa, madepni da anpak ani do but galaksi nandisak uñun anakwa pindakban gwaljigi minisi ani. Yañ aba yo morap anikon amin da oman amin pindagek gen on yañ tentenoman uñun do galak toni. Uñun gen uñun Piñkop yokwikon ban timit timit aminin dakon gen bamisi.

Piñkop dakon anpak yolek Kristo do jomjom aneñ

11 Nin nandaman, Pinjkop dakon nandan yawotni unun kili noman tagit, do amin morap yokwikon ban tagi timitjak.

12 Nandan yawotni unun da anpak yan anej do nolisak. Pinjkop da pindakban anpak inani an unun dima anej do nolisak. Ae on miktim dakon anpak yokwi morap yopnen do nolisak. Ae on miktimon egek nin do kila tagisi anek kilegisi egek Pinjkop yolnen do nandan yawotni da nolisak.

13 Unun anpak tagisi yolek nandan teban tanej kisik kisik bisap madep do jomjom anej. Unun bisapmon Yesu Kristo Pinjkopnin Wikwisi ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin tilimni gat noman altokdisak.

14 Kristo unun mibili yan do egip egipni parekgit. Nin yokwi morap da kisiron ban pulugan nipmanek sugan panmilip aban gwaljigi minisi anej do parekgit. Ae nin da iyi dakon amin kabi anek anpak tagisi but dasi anej do parekgit.

15 Gak gen on minjat aminyo yoyindekgi. Gak yan mudan gabi, do gen on guramitni do panthagap abi, ae gen pabin yopmangan amin unun anpakni panmilip ak do gen tebaisi yoyiki. Gak yum pindagaki amin da gengo do yo isali yan dima yoni.

3

Pinjkop da nin do yo tagisi agit, do nin anpak tagisisi anej

1 Gak minjat aminyo aego butni pabi pisanba kila amin madep gat ae gapman dakon pinjini egek geni guramik kimotni. Anek bisapmi bisapmi pi tagisi mibili mibili morapmi ak do tagap toni.

2 Yoyinbi amin kinda do gen giren kinda dima yoni, anek gen emat dima ani. Bisapmi bisapmi yaworisi egek minjat amin morap kabikon iyi do nandaba pinakwa anpak tagisi ban anyomni.

3 Ninyo kisi kalip nandan kokwinin tagi dima, ae gen pabin yop agiman. Sunduk da nin pankilikban but sulugik gat ae giptim dakon galaktok mibili mibili dakon oman monji egipguman. Nin anpak yokwi mibili

mibili anek tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok agiman. Amin da uwal anjimgwit, ae ninyo amin do uwal agiman.

4 Mani Pinjkop Yokwikon Ban Timit Timit Aminin unun da nin do but dasi galak tan nimgut, anek golgoli nandanej nin do anpak tagisi agit. Ae unun anpakni noman altan tentenagit bisapmon,

5 nin yokwikon ban timikgit. Nin da nin anpak kilegi kinda agiman do anek nin yokwikon ban dima timikgit. Iyi dakon bupmi do anek yokwikon ban timikgit. Nin suganban monji naknak kalugi yombem anapno Telagi Wup da egip egip kalugi nimgut.

6 Yesu Kristo Yokwikon Ban Timit Timit Aminin pi agit unun do anek Pinjkop da Telagi Wupni madepsi ninon tagalgit.

7 Kristo da nin do nandan yawok nininej panpuluganban Pinjkop da dabilon amin kilegisi agiman. Anpak unun anek egip egip teban abidonej do nin manjigit. Nin egip egip teban do nandan teban tanej jomjom anek ekwaman.

8 Gen morap gayisat unun bamisi.

Nak gen unun do madepsi yan tentenoki do nandisat, anaki minjat aminyo Pinjkop nandan gadan iman unun da anpak tagisi ak do pi madepsi ani. Anpak unuden unun yo bamisi, ae unun da amin morapmi tagi panpulugoni.

9 Mani pidok pidok ak do nandan kokwini tagi dimakon da yon, ae gen emat an amin, ae babikni dakon man dogin yanekwan, ae Moses dakon gen tebanon gen ton unun dakon mibili do gen emat an amin dakon geni gulusun do mirak dima yopbi. Gen unuden da nin aripmi dimasi panpulugoni.

10 Amin kinda panmuwukbi tuwil do anpak di aban kan, nandak nandakni anmilip ak do mama gen di iyiki. Kosit kalon bo kosit bamot gengo dima nandaban kan, manji iminej wagil yipman dekgi.

11 Gaga nandisal, unuden amin kosit kilegi kili yipman dekgit, ae yokwi pakpak amin dagak. Do iyi dakon yokwini da

kobogi yokwi timitjak do kili yan mudan ibi.

Taitus kinj Pol kosak

¹² Nak da Atemas bo Tikikus kinda gak do yabekgo opjak bisapmon gak nak do Nikopolis kokupmon op do kosit wisik dakon pi madepsi abi. Nido nak ais bisapmon Nikopolis egip do nandisat.

¹³ Gak Senas unun gen teban dakon nandak nandak amin gat Apolos gat kilani tagisi abi. Gak da kosit agipjil dakon yo do panpulugoki. Anaki kosit agipjil bisapmon yo do wadak wadak dima anjil.

¹⁴ Minjat aminin da pi tagisi anek yo do wadak wadak an amin panpulugoni dakon nandak nandak timitni. Panmuwukbi isal egek Pin kop dakon anpak dima yolni kan, unun tagi dima.

¹⁵ Minjat amin morap nak gat ekwaman unun da gak do gildat tagi yan yipba obisak. Ae nin dakon gildatnin tagi minjat aminyo Yesu Kristo nandan gadan iminek nin do but dasi galak tan niman unun yoyiki.

Pin kop dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit asat.

Pol da Pilimon do Papia Mandagit

But piso gen

Pilimon unun man bini ton amin kinda. Unun Kolosi kokup pap dakon Yesu yolyol amin kinda. Oman monjini kinda mani Onesimus unun amin madepni yipman degek pasal kin kokup kindakon egipgut. Unun kokup papmon Onesimus Pol anjalon anek Yesu yolyol amin dagagit.

Unun bisapmon Pol dam tebanon egipgut, do Pilimon aripmi dima kin kosak. Mani on papia mandan Onesimus do iban madepnikon ankgit. Rom dakon gen teban da oman monji kinda pasal kisak kan, madepni da tagi anakban kimotjak do yosok. Mani unun papiagwan Pol da Pilimon oman monjini tebai dima iyisak do mandagit. Oman monjini unun Yesu yolyol amin kili dagak, do notnosi yanon da abidosak.

Pilimon dakon oman monji pasal kigit da don Yesu yolyol amin daganban, Pol da yabekban tobil ae Pilimon do kigit

¹ Nak Pol, Yesu Kristo yoldat do anek dam tebanon egisat. Nak gat ae notnin Timoti, nit da papia on Pilimon gak do mandamak. Gak notnin tagisi ae pi isalnin.

² Nit papia on saminin Apia kisi do mandamak. Ae Akipus Yesu do anek yokwi pabin yop do nin gat kalonji emat aman ununyo kisi do mandamak. Ae panmuwukbi Pilimon gak da yutnon muwuk muwuk an unun kisi do mandamak.

³ Nit Pinjop Datnin, ae Amin Tagi Yesu Kristo, unun da nandan yawot an daminek butji panjawot aban yawori tosak do bisit amak.

Pilimon dakon anpakni tagisi do Pol but galaksi nandagit

⁴ Bisapmi bisapmi bisit asaron, nak gak do nandanek Pinjopno ya yan iyisat.

⁵ Nido, toktogisi amin da yan nayan, gak Amin Tagi Yesu nandan gadan imin

kimokdol, ae Pinjop dakon minjat aminyo but dasi galak tan yomin kimokdol.

⁶ Pinjop da gak anpuluganban yipman deri mini minjat aminyokon Yesu do nandan gadat asal unun yan tenjenok abi do Pinjop bisit iyisat. Yan anaki Kristo da yo morap tagisi nimisak unun do pakyanji nandaki.

⁷ Not, gak Pinjop dakon minjat aminyo morap but dasi galak tan yomin kimagek butni panjeban asal. Yan anaki unun da kisik kisik madepsi naminakwan butno yaworisi tosak.

Pilimon da Onesimus notnosi yanon da abidosak

⁸ Yo kalonji kinda abi do nandisat. Kristo da manon unun si abi do nak da tebai tagi gayiken. Mani, anpak tagisi asal unun nandisat,

⁹ do gen tebai dima gayiken. Amin do but dasi galak tan yomyom anpak da nit kisi timikdak, do nak gen yaworisok gayiken. Nak Pol, Yesu Kristo dakon gen yan tenjenok asat, ae Kristo dakon pi unun do anek dam tebanon egisat.

¹⁰ Monjino Onesimus do anpak tagisi an ibi do gayisat. Dam tebanon egapbo Onesimus nagon apgut bisapmon, nak da Kristo bamisi nandan gadan imjak do anpulugagim. Do unun monjinosi yombem agit.

¹¹ Kalip gak anpulugok do pi tagi dima agit. Mani abisok pi tagisi anek gak gat ae nak gat kisi tagisi panpulugokdisak.

¹² Abisok yabekgo nak dakon but gat kisi gagon tobil obisak.

¹³ Abisok Gen Bin Tagisi yan tenjenok dakon pi do anek dam teban amin egisat bisapmon abidoko gak da tamokon pi asak kan, nak unun do tagisi nandaken.

¹⁴ Mani gak dakon yan dagok dima kanek yo kinda dima aben. Gak da idon egek nak anpulugosak do nandisal kan unun gak dakon galak tok. Nak tebai dima gayiken.

¹⁵ Asi, Onesimus bisap pisipmisok gepman dekgit. Mani yo unun noman tan imgut, unun gak da yokwikon nan ae abidanbi gak gat toktogisi egipjil do bo noman tagit.

¹⁶ Abisok unun gak dakon oman monjigin dima. Asi unun gak dakon oman monjigo egisak, mani abisok gak dakon notgosi dagak do but dasi galak tan ibi. Naga koko notnosi aban but dasi abidosot. Mani nandisat, gak da but dasi galak tan imin kimotdisal. Oman monji pini aban kan galaktokdisal, ae Kristo do anek gak da kanbi notgosi anakwan but dasi galak tan imin kimotdisal.

¹⁷ Do Kristo da pikon nit kalonisi ekwamak yan kosol kan, nak opbo but dasi nian abidanbim, Onesimus do yan gin abi.

¹⁸ Gagon gulusun di agit, bo ae gagon goman di agit kan, mani kulabik anek unun gomanon nak dakon man mandaki.

¹⁹ Nak Pol da naga dakon kisit da papia on mandisat. Nak da naga goman unun sopben. Mani nandaki! Nak da gen bami gayiko nandan gadat agil, do gak nagon gomango ton. Goman unun gaga dakon egip egipgo. Mani unun do dima yoken.

²⁰ Not, nandaki. Amin Tagi da manon gak anpak tagi on nak do abi do nandisat. Nit Yesu Kristo dakon amin ekwamak do unun anpak anek nak dakon but anteban abi.

²¹ Papia on mandanek yanji nandisat, gak da nak dakon gen on guramitdisal. Nak nandisat, Onesimus do anpak akdisal, unun da anpak abi do gayisat unun yapdisak.

²² Ae nak gen kinda gat tosok. Nak Pinjkop da ji dakon bisit nandakdisak, anek nak nepban jikon tobil apdisat yanji nandan gadasat. Do yutgokon yut buri kinda nak da pokgen do anroman abi.

Pol dakon pi isalni da Pilimon do gildatni tagi yipman iman

²³ Epapras da gildat tagi yan gayisak. Unun kisi Yesu Kristo do anek dam tebanon ekwamak.

²⁴ Nak dakon pi isalno, unun Mak, ae Aristakus, ae Demas ae Luk ununyo kisi da gildat tagi yan gayan.

²⁵ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot da ji dakon wup gat egipjak do bisit asat.

Papia Ibru Amin do Mandabi

But piso gen

Papia on namın da mandagit unun dima nandaman. Mani on papia mandagit amin unun Juda amin dakon Pin kop gawak imim silip morap ae telagi papianikon gen morap ton unun pakyan si nandisak amin kind a da mandagit yan nandaman.

Papia on Juda amin kabi kind a Yesu yolyol amin dagawit unun do mandagit, nido Yesu yipman ek to bil san bek san bek kalipmikon ae kik do nandawit. Do pan pulugan ek Yesu dima yipman detni do mandagit. Papia on da nandan gadatni pan teban an ek Pin kop da Yesu Kristo obakon da pi madep agit unun do yosok. Kristo kalon dagin Pin kop dakon an pak bamisi unun nolisak.

On papia da yo madep kapbi do yosok. 1) Yesu unun Pin kop dakon Monjisi. Yesu miktimon egipgut bisapmon jigi ae tepmiyo madepsi pagit, yan an ek unun kosiron da minjat aminyo dakon pan pulugok amini dagagit (2.10). Do Yesu da kombi amin morap kalip egipgwit unun yapman mudosok, ae an elo ae Moses yo kisi yapmandak. 2) Pin kop da iyi Yesu mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipjak do manjigit, ae Yesu da Juda amin dakon mukwa sogok amini yapman mudosok. 3) Yesu unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kwen Kokup egisak, an ek nandan gadan imni amin yokwikon ban tagi timitjak. Pin kop gawak imim dakon silip do Moses dakon gen teban da yagit, unun Yesu da yo bami don asak unun dakon tilak ban awit.

On papia da minjat aminyo dakon nandan gadat pan teban ak do yosok. Do Israel aminon nandan gadatni tebaisi amin kalip egipgwit dakon gen morapmi ton (kilapmi 11). Yan yosok, jigi morapmi noman tan damdan, mani nandan gadatji tebai abidan wigek kimot ani. Yesu pakyan si sintan kan ek an pakni yolek jigi tepmiyo pabin yopni do yosok.

1:2: Jn 1.3 1:3: Jn 14.9; Kol 1.20; Ibr 8.1 1:4: Pil 2.9 32.43; Ro 8.29 1:7: Kap 104.4 1:8: Kap 45.6-7

Pin kop dakon Monji da gen niyisak (Kilapmi 1-2)

Yesu Kristo unun Pin kop dakon Monji

¹ Kalipsigwan Pin kop da kombi amini pan tagap aban bisap morapmi ae kosit mibili mibilikon da geni yoyin ban babiknin da nandawit.

² Mani abisok mibi bisap ekwamanon Pin kop da geni Monjikon da niyigit. Monji unun da yo morap timitjak do manjigit, ae unun da kisiron da miktim gat ae kundukon yo morap ton gat wasan yopgut.

³ Monji da Pin kop dakon tilim gilgwani gat ten ten osok. Iyi unun Pin kop yombemsi asak. Geni tapmimi ton unun da miktim gat ae kundu gat jonjiban tebai tomal. Unun da amin dakon yokwini sugan pan milip aban kilegisi awit, anakwa Kwen Kokupmon Pin kop Kila Amin Madep Wikwisi da aminsi tet do yikgit.

Pin kop Monji da an elo yapmandak

⁴ Dat da Monji do man imgut unun wukwisi, unun da an elo dakon mani yapman mudosok, do Monji unun da an elo dakon wukwisini egisak.

⁵ Unun yan si nandaman, nido Pin kop da Monji yan iyigit:

“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”

Ae kind a gat yan iyigit:

“Nak da Datni egapbo unun da Monjino egipjak.”

Pin kop da an elo kind a do gen yan dimasi iyigit.

⁶ Ae Pin kop da Monji mibiltogi miktimon yabegek yan yagit:

“Pin kop dakon an elo kisi morap da gawak imin kimotni.”

⁷ Pin kop da an elo do gen kind a yan yagit:

“Unun da an eloni aban mirim dagon.

Unun da oman amini aban milen asip dagon.”

⁸ Mani Monji do yan yagit:

“Pin kop, gak kila amin madep toktok teban egi anan kikkisal.

Gak da an pak kilegikon da amin kabigo kilani akdisal.

⁹ Gak an pak kilegi do galak tan ek an pak yokwi do dima galak tosol.

1:5: 2Sa 7.14; 1KAG 17.13; Kap 2.7; Ya 13.33 1:6: GT

Yañ asal do nak Pinjkopgo da man madep gaminek bit nelak son gabo kisik kisikgo da madepsi asak.

Asi, man madepgo da notgo dakon man yapman mudosok.”

¹⁰ Pinjkop da Monji aeni yañ iyigit:

“Amin Tagi, kalipsigwan yo morap dima altañakwa gak da on miktim dakon jonitni wasagil da tebaisi tosok.

Ae kundukon yo morap ton unun kisitgo da wasagit.

¹¹ Kundu gat miktim gat wagil tasik tokdamal, mani gak toktok teban egipdisal.

Unun imal girani da yañ pasildamal.

¹² Unun gak da yalin yitnan yañ gironitdisal.

Gak da amin da imal kulabik an, unuden kulabik akdisal.

Mani gak kulabik dima asal, ae gak dakon bisap mudok mudogi mini.”

¹³ Kalip Pinjkop da Monji yañ iyigit:

“Gak nak da amin tet do yigaki wigi uwalgo yopbo pinjbiggo egipni.”

Mani ni bisapmon anjelo kinda do Pinjkop da gen unuden kinda yagit? Dimasi!

¹⁴ Anjelo unun oman amin gin. Unun wup, Pinjkop da minat aminyo yokwikon ban timitdisak unun panpulugoni do yabekdak.

2

Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit unun yo madepsi

¹ Pinjkop dakon Monji man madep pagit, do gen nandagiman unun nandak nandakninon da tebai abidanek guramik kimotneñ. Gen unun guramit do alek tanek di diwalik pikwam.

² Kalip babiknin Pinjkop da gen yoyik do anjelo da gen kagakon da gen bamisi yoyigit, do amin morap gen unun iragek abin yipgwit, unun anpak yokwi awit unun da arimon tomni yokwisi timikgwit.

³ Pinjkop da nin yokwikon ban timit do pi agit unun yo madepsi, do nin Pinjkop da pi agit unun do nandano yo isali asak kan, kosit nianon da yokwi dakon kobogi yapnen? Nin da aripmi dima.

Mibiltok Amin Taginin Yesu da iyi nin yokwikon ban timit do yañ tenjenagit. Anakwan geni nandawit amin da yañ niyiwit, “Gen unun bamisi gin.”

⁴ Ae Pinjkop da tilak mibili mibili, ae yo masi masimi, wasok tapmimi ton mibili mibili gat agit. Ae iyi da galaktogon Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili kokwinik yomgut. Yo morap unun agit da Monji dakon gen unun bamisi yañ nolinban koman.

Yokwikon Ban Timit Timit Aminin dakon gen

⁵ Ae egip egip kalugi egipdaman do yoman unun anjelo da kila ani do Pinjkop da dima yañ mudan yomgut.

⁶ Pinjkop da papiakon timi kindakon amin kinda da yañ yagit:

“Pinjkop, amin unun nianen ban unun do nandak nandak anegisal?

Amin unun yo isali.

Gak nido kilani anegisal?

⁷ Gak da amin yopbi bisap pisipmisok anjelo dakon pinjini egipgwit.

Gak da amin panenagek tilim gat ae man madep gat yomgul.

⁸ Gak da yo morap nin dakon pinjini egipni do yañ mudan nimgul.”

Unun da yo morap kilani ani do yañ yosok, do yo kinda isal dima tosok, yo kisisi kilani ani. Mani abisok yo morap pindatno kilani dima an, yo diwari dakon kilani ban gin an.

⁹ Mani nin Yesu koman. Pinjkop da bisap pisipmisok yipban anjelo dakon pinjini egipgut. Mani Pinjkop da nandan yawotni do anek Yesu yabekban minat amin morap dakon tamo abidanek tepmi madepsi panek kimakgit, do Pinjkop da anenagek tilim gilgwani tagisi gat ae man madep gat imgut.

¹⁰ Pinjkop unun yo morap dakon ami, ae unun da yo morap wasagit. Unun monji gwayoni morapmi timik panji yopban Kwen Kokup tagisi egipni do nandagit. Yañ nandagit do Yesu yipban tepmi pagit, anek tepmi unun pagit do anek unun da minat aminyo dakon yokwikon ban timit

timit amini tagisi ae mibiltok amini dagagit. Piŋkop da yaŋ aban kilek tagit.

¹¹ Yesu gat, ae miŋat aminyo paŋmilip aban telagi awit amin kabi gat unun Datni kalonji kinda gin. Yaŋ do anek “not” yaŋ yoyik do mayagi dima nandisak.

¹² Unun yaŋ yagit:

“Nak da gak dakon man madep notnokon yaŋ tenjenoken.

Piŋkop gawak im do muwutni bisapmon gak dakon man unun da binapmon yaŋ anjisiken.”

¹³ Ae yaŋ yagit:

“Egip egipno Piŋkopmon tosok yaŋsi nandaken.”

Ae kinda gat yaŋ yagit:

“Koki, nak Piŋkop da monji gwayoni namgut nak unun gat oni ekwaman.”

Yesu nin paŋpulugok do amin dagagit

¹⁴ Piŋkop dakon monji gwayoni unun giptim ae yawiniyo ton, unun aminsi gin, do Yesu unun kisi amin dagagit. Anek miŋat aminyo kimot yomisak dakon tapmim taŋ imisak amin Sunduk, unun anupbal ak do anek kimakgit.

¹⁵ Miŋat aminyo kimot do pasolgon, anek miktimon ekwan bisap morap kimot da pasol yoban dam tebangwan yaŋ ekwan. Mani Yesu unun dam teban yipman detni do anek kimakgit.

¹⁶ Asisi, Yesu anelo paŋpulugok do anek pi unun dima agit. Unun Abraham dakon babakni paŋpulugok do anek pi unun agit.

¹⁷ Do yo morapmon iyi dakon notni yombemsi daganek bupmikon da, ae pi agak tagisikon da mukwa sogok amin dakon mibiltok amini dagagit. Do Piŋkop dakon gen guramigek yokwi wiririt pi tagisi an kimokdok, ae bupmini madepsi.

¹⁸ Paŋkilit noman taŋ iba iyi tepmi pagit, do miŋat aminyo paŋkilit noman taŋ yoba tagi paŋpulugosak.

Yesu dakon man madep da Moses dakon man madep yapmandak

(Kilapmi 3.1-4.13)

3

¹ Yaŋdo, telagi not kabi, Piŋkop Kwen Kokup egisak unun da jiyo kisi yaŋ damisak. Ji Yesu do pakyaŋsi nandani. Unun Yabekbi ae Mukwa Sogok Mibiltok Amin, nin da nandan gadan iminek mani do yaŋ tenjenok aman amin unun.

² Piŋkop da pi unun iban kalip Moses da miŋat aminyo Piŋkop dakon yut madep da yaŋ agakwa pini tagisi anek miŋat aminyoni paŋpulugagit, unuden gin Yesu yo kisi Piŋkop dakon pi tagisi agit.

³ Mani, nandaman, yut awaldak amin dakon man da yut dakon man yapmandak. Do Piŋkop da Yesu do man madep imgut unun da Moses dakon man madep yapmandak.

⁴ Yut morap kalon kalon amin da awalgwit, mani Piŋkop da yo morap wasagit.

⁵ Moses unun Piŋkop dakon oman amini egipgut, egek Piŋkop dakon gen guramik kimagek Piŋkop da yutnon pi agit. Unun Piŋkop da yo don yaŋ tenjenosak unun dakon yaŋ tenjenok amin egipgut.

⁶ Mani Kristo Piŋkop dakon Monji da miŋat aminyo Piŋkop dakon yut ekwan unun kilani asak dakon pi taŋ imisak. Anek Piŋkop dakon gen guramik kimagek pi unun asak. Bisapmi bisapmi nin pasol pasoli mini nandan gadat tebaisi anek Amin Tagi da yo tagisi an nimdisak unun do jomjom anen kan, ninyo kisi Piŋkop dakon yutni ekwaman.

Gen pabij yopmangan amin yik yawot dima akdan

⁷ Yaŋ do anek Telagi Wup da yaŋ yosok:

“Ji abisok Piŋkop dakon gen nandani kan,

⁸ kalip babakji da kwen wigik awit bisapmon geni abij yipgwit, unuden ji but teban dima ani.

⁹ Unun miktim amin dima ekwan timon nak ankwalgwit.

Anek bilak 40 da aripmon pi tapmimi ton agim unun kawit.

¹⁰ Yaŋ aba unun miŋat aminyo do butjapsi nandanek yaŋ yagim, ‘Butnikon da nak dima nolgan.

Bisapmi bisapmi kosit yipman yomgum unun si yapmanjan.

4

11 Do butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,

‘Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.’”

12 Not kabi, ji kan kimotni. Not kinda ji da binapmon nandak nandak yokwi di nandanek nandan gadatni yipman degek Pinjkop egip egipmi ton manji di iban.

13 Bisap mini abisok gin ekwaman, do gildari gildari ji kalon kalon panmuwukbi diwari do gen tagisi ban yoyini, anek buri panjaban ani. Anpak yokwi da jikon kinda ankwelban but teban di aban.

14 Nin Pinjkop wasanek nandan gadan imguman bisapmon, nandan gadat tebaisi agiman. Nandan gadatnin anteban anapno teban tanakwan wigi kimotneñ dakon bisapmon wigisak kan, nin Kristo dakon notnisi egipdaman.

15 Ji mama gen do dima in-toni. Gen unun yan:

“Ji abisok Pinjkop dakon gen nandani kan, kalip babakji da kwen wigik awit bisapmon geni abin yipgwit, unuden but teban dima ani.”

16 Namın amin da kalip Pinjkop dakon gen nandanek kwen wigik anek geni abin yipgwit? Minjat aminyo Moses da timikban Isip yipman opgwit unun dagin anpak unun awit.

17 Ae Pinjkop da namın do bilak 40 da arip butjap nandan yomgut? Minjat aminyo yokwi anek kimakgwit anakwa giptimni miktım kibiri amin da aripmi dima egipmi miktım tawit amin unun do butjap nandagit.

18 Pinjkop da namın amin kabi da yik yawot kokupmon aripmi dima kini do gen tebaisi yan anteban agit? Minjat aminyo geni abin yipgwit unun dogin agit.

19 Do nandaman, minjat aminyo unun Pinjkop dima nandan gadan imgwit, mibili yan do anek yik yawot kokupnikon dima kini do yagit.

Pinjkop dakon minjat aminyo da yik yawot kokup abidokdan

1 Pinjkop da nin timik yik yawot kokupmon panjik do yan teban tok agit. Do nin si pasalek kan kimotneñ, Pinjkop da jikon amin kinda unun kokupmon aripmi dima kikdisak yan kinda di kanban.

2 Kalip Israel amin da nandawit, unuden gin ninyo Gen Bin Tagisi nandagiman. Mani isal nandawit, anek Pinjkop gen do dima nandan gadawit. Do Gen Bin Tagisi unun nandawit da dima panpulugagit.

3 Mani minjat aminyo nin Pinjkop nandan gadan imaman nin nipban yik yawot kokupnigwan pikwaman. Kalip Pinjkop da kokup unun do nandanek gen yan yagit:

“Do nak butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,

‘Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigini.’”

Mani kalipsigwan Pinjkop da yo morap wasagit bisapmon pi morapni kisi an nandanek yik yawot kokupni kisi an noman agit.

4 Pinjkop da papiakon timi kindakon gildat 7 do yan yagit:

“Pinjkop da gildat 7 non pi morap an mudagit pindagit, anek unun gildaron yik yawot agit.”

5 Ae gen unun mibiltok kaman unun da yan yosok, “Unun nak dakon yik yawot kokupgwan dimasi pigikdan.”

6 Unun da yan nolisak, Pinjkop dakon yik yawot kokup unun tosok, mani amin diwari unungwan dima pigiwit, nido unun amin kabi kalip Gen Bin Tagisi nandawit, mani geni abin yipgwit.

7 Yan do anek Pinjkop da yik yawot kokupnikon pigik dakon gildat kinda yipmanek unun gildat do “Abisok” yan yagit. Kalipsigwan babaknin gen kirinjit anek kimakgwit da donsi Dewit dakon gen dulumon da yagit. Gen on do kili yaman, unun yan:

“Abisok ji nak Pinjkop dakon gen nandani kan, but teban dima ani.”

⁸ Kalip Josua da yik yawot kokup yomgut tam, Pinjkop da bisap kindakon don yom do dima yanban.

⁹ Do nin nandaman, Pinjkop dakon minjat aminyo yik yawot tan yomisak. Unjun Sabat yik yawot bisap yombem.

¹⁰ Do yik yawot kokupgwan pigisak amin unjun kalip Pinjkop da pi wasip anek yik yawot agit, unjudej gin pini yipmanek yik yawot asak.

¹¹ Do nin yik yawot kokupgwan pigik do pi tebaisi anej. Kalip gen pabin yop anpak awit unjudej amin kinda gen pabin yop anek yik yawot dima di abidanban.

¹² Nido Pinjkop gen unjun egip egipmi ton, ae tapmimni madep. Geni unjun tepmisi, ae emat agak siba geni teri teri ton unjun yapmandak. Gen unjun da amin yaban mikgwansi pigisak. Pigeke amin gat ae wup gat yaman pidosok, ae kidat dakon sanbek gat ae wuk gat kisi yaman pidosok, do nin dakon nandak nandak gat ae butnin dakon galaktok morap gat unjun pakyanji nandan mudosok.

¹³ Pinjkop da yo morap wasagit, unjun kindasok Pinjkop da dabilon aripmi dima pasili. Yo morap kisi pisanbisi ae nomansi Pinjkop da dabilon ton. Ae Pinjkop da yanban nin anpak morap agiman gat pi morap agiman unjun dakon mibili iyin mudokdaman.

Yesu unjun mukwa sogok dakon mibiltok aminin (Kilapmi 4.14-10.39)

Yesu Kwen Kokupmon egek sanbek sanbek kalugi dakon Mukwa Sogok dakon Mibiltok Amin egisak

¹⁴ Nin anpak morap agiman unjun Pinjkop iyin mudokdaman, do nin Yesu nandan gadan imin kimotnej. Yesu unjun Mukwa Sogok Mibiltok Aminin egisak, unjun Kwen Kokupgwansi wigigit. Unjun Yesu unjun Pinjkop dakon Monji. Do nin nandan gadatin unjun yan tenjenok aman unjun tebaisi abidonej.

¹⁵ Mukwa Sogok Mibiltok Aminin unjun da nin do bupmi nandanek nin tapmimnin

madep dima unjun nandisak. Nido panjkwel morap ninon noman ton unjun Yesu yo kisi noman tan imgwit, mani yokwi dima agit.

¹⁶ Do nin jiginin ton bisapmon bisit anek pasol pasoli mini Pinjkop da kila amin madep yityit tamonikon kinen. Unjun nandan yawot aminsi, unjun da bupmi ae nandan yawok nimejek nin tagi panpulugosak.

5

¹ Mukwa sogok dakon mibiltok amin dakon mibili unjun yan. Pinjkop da amin kinda abidan minjat aminyo dakon binap amini egipjak do manjisak. Unjun Pinjkop do but galak dakon yo mibili mibili imin gat ae yokwi wiririt dakon paret mibili mibili agak dakon pi ban asak.

² Iyi miktim amin nin yombem tapmimni madep dima, do amin nandak nandakni mini ae Pinjkop dakon kosit yipman dekan amin anpak yawori an yomisak.

³ Unjun tapmimni madep dima do minjat aminyo gat ae iyi dakon yokwini kisi mudoni do paret asak.

⁴ Amin kinda da galak toknikon "Nak man madep panek mukwa sogok dakon mibiltok amin egipben" yan aripmi dima yosak. Kalip Pinjkop da Aron yan imgut unjudej Pinjkop da amin kinda yan iminjakwan pi unjun abidosok.

⁵ Ae Kristo kisi, iyi dakon man awigek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dima dagagit. Pinjkop da iyi unjun pi asak do manjigit. Pinjkop da yan iyigit:

"Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot."

⁶ Ae timi kindakon Pinjkop da yan yosok:

"Gak mukwa sogok amin toktogi egipbi.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem."

⁷ Yesu miktimon egipgut bisapmon, Pinjkop do bisit agit. Unjun nandagit, Pinjkop da kimoron nan aripmi tagi abidosak yan nandagit, do bisit tebaisi agit, ae madepsi yan tidanek kunam morapmi takgit. Unjun iyi do nandaban pinjakwan Pinjkop gawak iminjakwan egipgut, do Pinjkop da bisitni nandan imgut.

⁸ Yesu unun Pinjkop dakon Monji egipgut, mani tepmi pagit unun da Pinjkop dakon galaktok yolyol dakon anpak iyin dekgit.

⁹ Tepmi panjek Pinjkop da pi imgut unun an mudanek amin morap geni guramikgan unun yokwini wiririk yominjek egip egip teban yomyom amini dagagit.

¹⁰ Ae Pinjkop da Yesu manjinek yan yagit, "Gak mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kinda Melkisedek yombem egipbi."

Nin amin monin da tilagon dima egipnenj

¹¹ Yesu mukwa sogok amin dakon mibiltok aminin dakon geni morapmi tonj. Nin unun do dayik do nandamanj. Mani nandak nandakji yo tepmi timit timit da arip dima, do nin gen unun dakon mibili ji dolik do antidok amanj.

¹² Ji panmuwukbi bisap dubak kilisi awit. Ji da amin diwari Pinjkop gen do yoyindet pi tagi agagi, mani dima. Ji nandak nandak do wadak wadak anj, do amin di da aeni Pinjkop gen dakon gen madep madep unun dayindetni kanj tagi. Ji jap tebai noknok da arip dima. Ji mum noknok da tilak sigin ekwanj.

¹³ Nin nandamanj, mum banjin nonj amin unun amin monin. Anpak kilegi unun nianj unun dima nandanj.

¹⁴ Mani jap tebai unun amin madep kili abi dakon. Unuden amin bisap morapmi anpak jit da tagi ae jit da yokwi unun panjiligek kili kokwinikgwit, do abisok tagisi nandanj pisanj mudanj.

6

Nin si teban tanj egek Pinjkop da yo tagi anjimjak do jomjom anenj

¹⁻² Do nin kalip Kristo dakon gen niyindet abi unun dogin dima yonenj. Nin yan gin sigin anenj kanj, nin yut dakon gwak bisap morapmi manek yut dima witjamanj da yan asak. Do nin sanbenek gen yan ban gin dima yonenj: but tobil anek anpak morap kimot panalon an unun manji yomyom dakon gen, ae Pinjkop nandanj gadanj imim dakon gen, ae telagi pakbi sogok dakon gen mibili mibili, ae kisit amin da kwenon wutjik dakon gen, ae amin

kimakbi kimoron da pidokdan dakon gen, ae nin morap kisi Pinjkop da kokwin anek kobogi dagok dagogi mini abidokdamanj, unun dakon gen. Unuden gen banjin dima timik egipnenj. Nin amin madep kili abi dakon yoyindet ban anenj.

³ Pinjkop da yan tagi anenj do nandisak kanj, tagi anenj.

⁴⁻⁶ Amin diwari Pinjkop da tentenini yoban gen bami kili abidawit, ae Kwen Kokup dakon but galak yo unun kili anjiligek nandawit, ae Telagi Wup unun kili abidawit. Unun Pinjkop gen anjiligek unun yo tagisi yan kili nandawit, ae Pinjkop da wasanek Amin Kila Asak dakon tapmim kanek unun yo tagisi yan kili nandawit. Unuden amin yokwikon manek Pinjkop manji imni kanj, tobil abinek but tobil asak dakon kosit mini. Anpak unun asak da, iyi Pinjkop dakon Monji tilak kindapmon aeni anjkdak. Unun amin da jigilak yan imni yan do tilak kindapmon aeni awigi anjkdak.

⁷ Nandani, nak tilak kinda abenj. Bisap morapmi sikak mosok, anjkwon miktim da sikak abidanek pi awit amin panpuluganek jap tagisi panalon an yomjak kanj, Pinjkop da on miktim do yo tagisi asak.

⁸ Mani miktim da nap keli tonj ae jon yokwi ban gin panalon asak kanj, miktim unun yokwi. Do bisap dubak dima Pinjkop da yokwi tosak dosi yokdisak. Anjkwon kindap da sonban pasildisak.

⁹ Notnonisi, nin minjat aminyo Pinjkop manji iman amin do yomanj, mani nandamanj, ji jigi unuden dima timitdanj. Pinjkop da ji panpuluganek yokwikon ban timikgit.

¹⁰ Pinjkop unun kokwin agakni unun kilegisi, do ji da pi tagisi awit unun do dima intokdisak. Ji Pinjkop but dasi galak tanj iminek unun da panthagap aban minjat amini panpulugawit. Ae yan gin sigin anj.

¹¹ Ji morap da pi tebaisi yan gin sigin anj kimagakwa wigi mibi bisapmon wigisak dosi nandamanj. Yan ani kanj, nandanj gadatji abidanj kimagek Pinjkop da yo tagisi anjim do yagit ae unun do nandanj teban tanjek jomjom an unun abidokdanjsi.

¹² Dima kurak toni do nandamanj. Nandanj gadat anj kimagek Pinjkop da yo nim

do yan teban tok agit unun timit do but yaworon da jomjom an amin dakon anpak ban yol do nandaman.

Pinjkop dakon yan teban tokni do tebaisi nandan gadan

¹³ Kalip Pinjkop da Abraham yan teban tok animgut bisapmon, amin kinda da Pinjkop yapmanek unun da wukwisi do unun da manon da geni aripmi dima anteban asak. Yan do anek Pinjkop da iyi da manon da gen yan anteban anek yan yagit:

¹⁴ “Asisi yosot, gak do yo tagisi an gaminek babikgo dakon gwakni panpulugoko morapmisi akda.”

¹⁵ Iyinjban Abraham butni yawori tanakwan jomjom anek don Pinjkop da yo morap im do yan teban tok agit unun timikgit.

¹⁶ Gen panjeban agak dakon anpak unun yan. Amin kinda da manon gen yan anteban an kan, unun amin wukwisi ae iyi yapmandak yan yolisak. Amin kinda gen yan anteban ak asak kan, unun da geni anteban anakwan amin geni abin yip do nandayin amin dakon gen kositni sopman yomisak.

¹⁷ Kosit yan tosok do kalip Pinjkop da Abraham dakon minjat amin kabini nin do yo tagisi an nim do yan teban tok an nimgut. Ae nandak nandakni kulabik dima asak yan nomansi nolik do anek iyi dakon gen anteban ak do gen yan anteban agit.

¹⁸ Do gen bamori tomal, unun Pinjkop dakon yan teban tokni gat, ae gen yan anteban agit on gat. Unun bamot kulabik aripmi dima anjil, nido Pinjkop da top dimasi yosak. Do minjat aminyo pasal kin Pinjkop da kapmatjok pasilgiman nin Pinjkop dakon yan teban tokni unun do nandanek butnin panjeban an kimagek Pinjkop da yo unun nim do yan teban tok agit unun do jomjom anen.

¹⁹ Unun jomjom da egip egipnin dakon teban tok tagisi ae tebaisi, kirat madep tap wakga tebai abidosok unun yombem. Kirat unun imal madep telagi yut dakon buri telagisisi sopmandak unun yapmanek yutgwan wigisak.

²⁰ Yesu da mibiltan niminek nin panpulugok do unjungwan kili wigigit. Unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin daganek dagok dagogi mini egi wigikdisak. Unun Melkisedek yombem.

7

Melkisedek unun man madepni ton

¹ Melkisedek unun Salem kokup pap dakon kila amin madepni, ae Pinjkop Wukwisi dakon mukwa sogok amini egipgut. Abraham da emat anek kila amin madep dapmanek kokupmon apgut bisapmon, Melkisedek da kosiron domdom anek gisam imgut.

² Iminjawan Abraham da emaron yo morap timikgit unun kokwin aban kabi 10 anakwan unudon ban kabi kinda Melkisedek do imgut. Melkisedek dakon man dakon mibili unun yan: “anpak kilegi dakon kila amin madep.” Ae unun Salem kokup pap dakon kila amin madep kisi, unun dakon mibili unun yan: “but yawot anpak dakon kila amin madep.”

³ Melkisedek menji ae datniyo dakon but pisoni dima mandabi, ae babikni kabi yo kisi dakon but pisoni mini. Menji da anjalagit bisap mini ae ni gildaron kimakgit dakon bisapni mini. Unun Pinjkop dakon Monji da yan egipgut. Unun mukwa sogok toktogisi egisak.

⁴ Babiknin mibiltogi Abraham da yo tagi tagi morap emaron timikgit unun kokwin aban kabi 10 anakwan unudon ban kabi kinda Melkisedek do imgut. Do yansi nandaman, Melkisedek unun man madepni ton!

⁵ Moses dakon gen teban da yan yosok, Israel amin yo kabini kokwinikba kabi 10 anakwa unudon ban kabi kinda Liwai amin kabikon mukwa sogok pi timikgan amin do yomni. Israel amin unun Liwai dakon notni, ae unun Abraham dakon monjini kisi, mani Israel amin da yo kabini tan yoman unun dakon kabi kinda notni unun do yoman.

⁶ Melkisedek Liwai da kabikon da dima altagit. Mani Abraham dakon yo kabini dakon kabi kinda timigek Pinjkop dakon

yaŋ teban tok timikgit amin Abraham do gisam imgut.

⁷ Ae nin pakyaŋsi nandamaŋ, gisam yomisak amin unun amin madep anjakwan gisam timikdak amin unun piŋbini egisak.

⁸ Mukwa sogok amin da Israel amin dakon yoni kabi kında timik timik aŋ, unun amin kimot do gin ekwan. Mani Melkisedek, Abraham dakon yoni kabi kında timikgit amin, unun Piŋkop dakon papia da sigin egisak yaŋ yosok.

⁹⁻¹⁰ Melkisedek Abraham gat domdom agimal bisapmon Liwai Israel amin dakon yo timit timit amin unun babakni Abraham da yawikon egipgut, do nin yaŋ tagi yoneŋ, Abraham da Melkisedek do yo imgut bisapmon Liwai da imgut yaŋ asak.

Mukwa sogok amin mibiltogi kalugi da mukwa sogok kalipmi yapmaŋ mudosok

¹¹ Kalip Israel miŋat aminyo gen teban abidawit, ae unun gen teban da yaŋ yosok, Liwai amin kabi unun mukwa sogok pi ani. Mani, Liwai dakon mukwa sogok pini da miŋat aminyo aripmi tagi paŋmilip agagi kaŋ, mibili nido Piŋkop da mukwa sogok amin kında don yabekgit, unun Melkisedek yombem, ae unun Aron yombem dima?

¹² Ae mukwa sogok amin kulabik ani kaŋ, gen teban yo kisi kulabik agagi.

¹³ Piŋkop da mukwa sogok amin don yabekgit amin, unun Israel amin kabi ŋwakŋwari kindakon altagit. Ae unun da kabikon amin kında kalip altakon mukwa sogok pi kında dima agit.

¹⁴ Nin nandamaŋ, Amin Taginin Juda da kabikon da altagit, ae Moses da unun amin kabi dakon amin da mukwa sogok amin egipni do gen kında dima yagit.

¹⁵ Do mukwa sogok kalugi unun al-tak unun Melkisedek yombem, ae yaŋsi nandano pisosak, unun da Liwai kabikon mukwa sogok amin yapmaŋ mudosok.

¹⁶ Amin diwari unun mukwa sogok amin dagawit, nido unun Liwai kabikon nani. Mani unun mukwa sogok amin dagagit, nido egip egipni unun tapmimi toŋsi, ae yo kında da aripmi dima antasik agagi.

¹⁷ Piŋkop gen da unun do yaŋ yosok:

“Gak da mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipdisal.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

¹⁸ Gen teban kalipmi unun Liwai amin dagin mukwa sogok amin dagoni unun Piŋkop da kili wiririk mudagit, nido gen teban unun tapmimi mini ae unun da nin aripmi dima paŋpulugogi.

¹⁹ Gen teban da yo kında aŋmilip aban tagisisi dima agit. Yaŋdo, Piŋkop da kosit ŋwakŋwari kında witdalban pisagit unun tagisisi ae gen teban yapmaŋdak, ae unun kosiron da Piŋkop da kapmatjok tagi kineŋ yaŋsi nandaŋ teban taŋek jomjom amaŋ.

²⁰ Ae Piŋkop da unun mukwa sogok amin manjigit bisapmon, unun gen yaŋ anteban anek manjigit. Mukwa sogok kalipmi do yaŋ dima agit.

²¹ Mani, Piŋkop da gen yaŋ anteban anjakwan Yesu mukwa sogok amin dagagit. Piŋkop dakon papia da yaŋ yosok:

“Amin Tagi da gen kili yaŋ anteban agit, ‘Gak mukwa sogok dagok dagogi mini egipbi.’

Ae geni unun kulabik dimasi asak.”

²² Piŋkop yaŋ yagit, do nin nandamaŋ, Yesu da sanbek sanbek kalugi unun anteban asak, ae sanbek sanbek kalugi unun wagil tagisisi ae sanbek sanbek kalipmi yapmaŋdak.

²³ Kalip amin morapmi da mukwa sogok amin dagawit, nido unun kimakgwit, anek mukwa sogok amin toktogi aripmi dima egipmi.

²⁴ Mani Yesu da dagok dagogi mini egisak. Unun mukwa sogok pi dagok dagogi mini do abidagit.

²⁵ Do miŋat aminyo unun da manon Piŋkop da kapmatjok kini unun bisapmi bisapmi yokwikon baŋ tagi timitjak, nido unun dagok dagogi mini egisak, anek Piŋkop da paŋpulugosak do bisit anegisak.

²⁶ Mukwa sogok mibiltok amin unuden da nin tagisi paŋpulugosak. Unun telagi egisak, ae gulusuŋni kında dima taŋ imisak, ae Piŋkop da dabilon gwaljigi minisi. Unun Piŋkop da yokwi pakpak da dubagikon kwensi ason Kwen Kokup yipgut da egisak.

²⁷ Mukwa sogok dakon mibiltok amin kalipmi unun gildari gildari mukwa son son awit. Mibiltok iyi dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit, anek don minjat aminyo dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit. Mani Yesu pi yan dima asak. Unun bisap kalongin iyi dakon egip egipni wagil parekgit.

²⁸ Gen teban da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin miktim amin tapmimni madep dima amin ban manjigit. Mani gen teban da manjikon Pinjkop da gen yan anteban anek Monji manjigit. Unun Monji unun wagil tagisasi, ae unun dagok dagogi mini egipdisak.

8

Yesu Kwen Kokup mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egisak

¹ Gen unun yomanj dakon mibili unun yan; Nin mukwa sogok amin dakon mibiltok amin tagisi unuden aminin egisak. Unun Kwen Kokupmon Kila Amin Madep Wikwisi egisak unun dakon kila amin madep yityit tamokon kisiri aminsi tet do kili yikgit.

² Unun Pinjkop dakon pi Kwen Kokup telagi yutnon asak. Yut unun Amin Tagi dakon yut bamisi, unun da iyi agit, amin da dima awit.

³ Mukwa sogok dakon mibiltok amin morap Pinjkop do but galak yo panji panji an, ae mukwa sogok dakon pi unun tan yomisak. Do Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin ununyo kisi mukwa sosaksi.

⁴ Unun miktimon egisak tam, mukwa sogok amin aripmi dima ekwan. Nido, miktimon mukwa sogok amin kili ekwan. Unun gen teban yolek Pinjkop do but galak dakon yo mibili mibili iman.

⁵ Unun mukwa sogok pi unun telagi yut miktimon tosok unudon an. Telagi yut unun telagi yut bamisi Kwen Kokup tosok unun dakon tilakni ae wupmigin. Moses da imal nan telagi yut awal do agit bisapmon Pinjkop da yan iyigit:

“Gak imal yut dakon yo morap aki bisapmon, pakyanji kan kimagek

wupmi kabapmon goligim unun nanji yolek abi.”

⁶ Mani abisok Kristo mukwa sogok pi abidagit unun da mukwa sogok amin diwari dakon pi yapman mudosok. Nido, unun binap amin egek sanbek sanbek kalugi anteban asak, ae sanbek sanbek unun da sanbek sanbek kalipmi yapmandak. Ae sanbek sanbek kalugi da yo nim do yan teban tok asak unun da sanbek sanbek kalipmi da yo nim do yan teban tok agit unun yapmandak.

Sanbek sanbek kalugi da sanbek sanbek kalipmi yapmandak

⁷ Nandani. Sanbek sanbek kalipmi unun wagil tagisi tam, Pinjkop da sanbek sanbek kalugi aripmi dima aban.

⁸ Mani, Pinjkop da minjat aminyo dakon gulusunni pindagek yan yagit:

“Amin Tagi da yan yosok,

‘Nandani, bisap kanda apdisak, nak unun bisapmon Israel amin kabi gat ae Juda amin kabi gat sanbek sanbek kalugi aben.

⁹ Sanbek sanbek unun kalip Isip miktimon babikni kisitnikon da timik panjagum bisapmon sanbek sanbek agim unuden dima aben.

Nido nak da sanbek sanbek agim dakon gen dima guramikgwit, do nak da manji yomgum.

¹⁰ Mani sanbek sanbek kalugi nak da Israel minjat aminyo gat akdisat, unun yan: Nak da gen teban morapno nandak nandaknikon yopdisat, anek geno butnikon mandakdisat.

Anek nak da Pinjkopni egapbo, unun nak dakon minjat amin kabi egipdan.

¹¹ Ae unun bisapmon amin da notni gat ae peni padik padikni yo yoyin degek “Ji Amin Tagi nandan imni” yan dima yokdan.

Nido kisi morap nak nandan namdan gin.

Unun amin isali bo ae man madepni ton unun nandan namdan gin.

¹² Nak da yokwini wiririk yominek, ae sanbenek dima nandaken.’”

13 Pinjkop da sanjek sanjek kalugi do yanek, unun da yan nolisak, sanjek sanjek mibiltogi unun kalipmi dagak. Ae yo kalipmi daganek si pasil do an, unun bisap pisipmisok gin tokdan, anek wagil pasildan.

9

Pinjkop gawak imim dakon silip dakon gen teban kalipmi

1 Sanjek sanjek mibiltogi unun Pinjkop gawak imim dakon silip dakon gen tebani tan imgwit, ae on miktimon Telagi Yut kinda tagit.

2 Unun Telagi Yut unun imal ban yut kabek kinda yut buri bamori yan witjiwit. Yut buri mibiltogikon tenjeni yopyop tamo gat, ae bret yopyop tamo gat, ae telagi bret gat unun da tawit. Unun yut buri do Yut Buri Telagi yan yawit.

3 Anek Yut Buri Telagi da pomon imal madepsi kinda abisinba magit. Anek imal unun da manjigwan yut buri kinda tagit unun Yut Buri Telagisi yan yawit.

4 Yo sonba kibani tagisi an dakon alta wasawit unun gol ban kwenikon witjiwit unun yutgwan tagit. Ae Sanjek Sanjek Kinam wasanek gol ban kwenikon wutjiwit ununyo kisi tagit. Ae unun tamo timgwan yo yan tawit: kwoba moni gol ban wasanbi unungwan tagit, unun kwobagwan mana* tawit, ae unun tamogwan Aron dakon win kirinri kalip gugi wugit, ae tip bamot Pinjkop da sanjek sanjek dakon gen mandagit unungwan tawit.

5 Ae anelo serabim bamori dakon wupmi amin da wasawit da unun Sanjek Sanjek Kinam unun da kwenon yikgimal. Unun bamot dakon piri da kinam dakon gapmi anyongam anjil do wasawit. Anelo bamot unun Pinjkop unudon egisak dakon tilak. Mani, abisok unun yo morap dakon mibili do aripmi dima yoken.

6 Yo morap yan da aripmon wasanek mukwa sogok amin gildari gildari telagi yut dakon yut buri mibiltogi do wigek pini awit.

7 Anakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun kalon dagin Yut Buri Telagisi do wigigit. Bilagi bilagi kosit kalon wigi wigi agit. Ae isal dima wigigit. Unun yawi timik pawigigit. Anek unun yawi ban iyi dakon yokwini gat ae minat aminyo da dima nandanek gulusun awit dakon yokwini wiririt do paret agit.

8 Unun anpagon Telagi Wup da yan nolisak, telagi yut unun sigin tagit bisapmon, Yut Buri Telagisigwan wiginen dakon kosit dima pisagit.

9 Unun yo morap da abisok yan nolisak, mukwa sogok amin da Pinjkop do but galak dakon jap iman ae bit kilapyo ban mukwa son iman, mani unun da Pinjkop gawak iman amin dakon but aripmi dima panmilip asak, ae nin amin kilegisi yan aripmi dima nandakdan.

10 Gen teban unun da jap ae pakbi, ae pakbi sonba Pinjkop da dabilon kilek toni dakon silip mibili mibili do yosok. Unun giptim dakon yo dogin yosok, do yo unun da Pinjkop da dabilon nin aripmi dima panmilip aban kilek tonej. Pinjkop da gen teban on minat aminyo da yolakwa wigi sanjek sanjek kalugi noman tokdisak dakon bisapmon wigisak do gen teban on yomgut.

Yesu iyi dakon yawini nan paret agit

11 Mani abisok Kristo kili apgut da yo tagisi noman tawit da ton unun dakon Mukwa Sogok Mibiltok Amini egisak. Unun telagi imal yut wagil tagisi ae telagi imal yut kalipmi yapmandak unungwan kili wigigit. Amin da yut unun dima awalgwit. Unun on miktim dakon yo dima.

12 Ae Kristo meme bo ae bulmakau moni dakon yawi ban timigek unun Yut Buri Telagisigwan dima wigigit. Unun iyi dakon yawi nan timigek telagi yutgwan bisap kalon kinda gin wigigit. Anek nin yokwikon ban yuman nanban egip egip dagok dagogi mini do amin agiman.

13 Sanjek sanjek kalipmikon minat aminyo Pinjkop da dabilon garak aba mukwa sogok amin da meme gat ae

9:1: TP 25.23-26.30 9:3: TP 26.31-33 9:4: TP 16.33; 25.10-16; 30.1-6; IDT 17.8-11; GT 10.3-5 * 9:4: Mana unun jap kinda Moses da bisapmon Pinjkop da yopban pinba Israel amin da nawit. 9:5: TP 25.18-22 9:6: IDT 18.2-6 9:7: MS 16.2-34 9:9: Ibr 10.1-2 9:13: MS 16.15-16; IDT 19.9,17-19; Ibr 10.4

bulmakau wili dakon yawi, ae bulmakau miñat sonja sonj pasilgan dakon abilakni unun ban timigek unun miñat aminyokon tagal yomgwit. Unun Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egipni do anek yan awit.

¹⁴ Mani Kristo dakon yawi da unun yapmandak. Kristo unun gulusun kinda agit dakon diwarini kinda dimasi tan imgut. Ae Wup egip egip teban egisak unun da tapmimon iyi dakon egip egipni nan paret agit, do yawini giptimnin bangin panmilip aban gwaljigi mini dima aman. Mani unun anpaknin yokwi morap nin kimoron panjwan unun dakon diwari wiririkban pasilakwa nin Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi ekwaman yansi nandaman. Do nin Pinjkop egip egipmi ton dakon pi tagi anen.

Kristo dakon yawi da sanjek sanjek kalugi anteban asak

¹⁵ Mibili yan do anek Yesu unun sanjek sanjek kalugi dakon binap amin egisak. Unun miñat aminyo sanjek sanjek mibiltogi sigin tagit bisapmon yokwi awit dakon diwari wiririt do anek kimagek miñat aminyo dakon egip egipni yuman nagit. Do miñat amin morap Pinjkop da yan yomisak, unun da Pinjkop da kalip monji gwayoni do gisamni dagok dagogi mini yom do yagit unun timitdan.

¹⁶ Amin kinda don kimot do anek, yo kabini namin da timitjak yan dakon but piso papia kinda mandisak. Anek kimotjak bisapmon monji unun papia yolek dat da yo kabi manjin imgut unun timit do nandisak kan, mibiltok datni asi kimagit amin da yan nandajakwa yo kabini tagi timitjak.

¹⁷ Amin unun kimokdok kan, but piso gen unun pini ton asak. Mani but piso mandagit amin egisak kan, but piso mandagit unun isal tosok.

¹⁸ Unun da tilak Pinjkop da sanjek sanjek mibiltogi agit unun anteban ak do yawi tagalgwit.

¹⁹ Moses da gen teban morap miñat aminyo do yoyin mudanek bulmakau monin gat ae meme gat dakon yawini timik pakbi gat iktagilgit. Anek isop kindap

dakon kilinj nap gami ban wabi unun sipsip dangwan ban wasanbi unun yawikon sibigit. Anek abidan awalakwan yawi dakon mumumi da Pinjkop dakon gen teban papia ae miñat amin morap da kwenon mawit.

²⁰ Anek yan yagit:

“Yawi on Pinjkop da sanjek sanjek unun yolnisi do yagit unun anteban asak.”

²¹ Ae unuden gin Moses da telagi imal yut gat ae Pinjkop gawak imim dakon yo morap ton unudon yawi pawilakwan mawit.

²² Asi, gen tebanon yawi kalon dagin yo morapmi aban gwaljigi mini an. Ae yo kinda anakba kimagakwan yawini dima mosak kan, Pinjkop da miñat amin dakon yokwini dima yopman yomisak.

Kristo da yokwi wiririt do iyi nan paret agit

²³ Telagi imal yut gat yo morapni gat unun yo Kwen Kokup ton dakon wupmi gin. Unun yo dangwi ton dakon yawini timigek unudon tagalba Pinjkop da dabilon gwaljigi mini awit. Mani, yo Kwen Kokup nani pantelak ak do paret wagil tagisi yo dangwi ton yapmandak unun ban awit. Yan dima awit tam dima telak tanbam. Do unun agagisi awit.

²⁴ Nin nandaman, Kristo unun telagi yut amin kisit da awalbi ae Pinjkop dakon telagi yut bamisi dakon wupmi gin asak unjungwan dima wigigit. Unun Pinjkop da kapmatsisok altan noman tajak nin panpulugok do anek Kwen Kokupsi wigigit.

²⁵ Bilagi bilagi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin mukwa sok do yawi timigek Yut Buri Telagisi unjungwan wigigit. Ae yawi unun timikgit unun iyi dakon yawi dima. Mani Yesu unun Kwen Kokup iyi nan paret do wigigit, ae unun bisap morapmi dima agit.

²⁶ Yan bisap morapmi asak tam, unun tepmi morapmi sigin pan anan kisak, unun Pinjkop da yo morap wasanban noman tawiron da win abisok bisapmon wisagon tepmi sigin paban. Mani dima. Abisok mibi bisapmon Kristo bisap kalonji kinda miktimon pijek yokwi wiririt do iyi nan paregek kimagit.

²⁷ Amin morap kisi bisap kalonjin kimagek don gen pikon atdan.

²⁸ Unuden gin, Kristo minat aminyo morapmi dakon yokwini dakon jigini timit do anek bisap kalon kindagin iyinan paregek kimakgit. Ae bisap kinda gat don apdisak, mani unun bisapmon yokwi wiririt do dima apdisak. Minat aminyo unun do jomjom an amin yokwikon ban timit do apdisak.

10

Mukwa sogok kalipmi da yokwi aripmi dima wiriritjak

¹ Moses dakon gen teban unun yo tagisi don noman tokdan dakon wupmi gin, unun bami dima. Do gen teban yolek bilagi bilagi mukwa son son awit, mani gen teban da minat aminyo telagi yutnon aban unun panmilip aban tagisisi aripmi dima ani.

² Mukwa sogok unuden da minat aminyo panmilip aban tagisisi an tam, mukwa sogok di gat sanbenek dima abam. Mukwa sogok da minat aminyo telagi yutnon apgwit unun wagil panmilip aban gwaljigi mini kili awit tam, butnikon da sun agiman dakon gulusunin unun sigin tan niman yan dima nandabam.

³ Mani dima. Bilagi bilagi mukwa unun sonjek yokwini do sigin nandan,

⁴ nido bulmakau wili gat ae meme gat dakon yawini da yokwi aripmi dimasi wiririri.

⁵ Yan do anek Kristo miktimon apgut bisapmon yan yagit:

“Gak amin da yo dangwi ton ban dapman mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil.

Mani gak da giptimno nan anoman agil.

⁶ Mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosen gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosen unun kisi do gak dima galak tagil.

⁷ Do nak yan yagim, ‘Pin kop, nak gak dakon galaktok yol do kili abit.

Unun nak do papiakon kili mandabi.’”

⁸ Mibiltok Kristo da gen teban da paret ani do yosok unun do yan yagit, “Gak amin da

yo dangwi ton ban dapman mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil, ae mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosen gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosen unun kisi do gak dima galak tagil.” (Mani Moses dakon gen teban da anisi do yosok.)

⁹ Ae sanbenek yan yagit, “Nak gak dakon galaktok yol do kili abit.” Unun do anek sanbek sanbek kalugi anteban ak do anek sanbek sanbek kalipmi wiririkdak.

¹⁰ Yesu Kristo Pin kop dakon galaktok yolek giptimni nan paregek bisap kalon kimakgit. Yan anek panpulugagit da nin iyi dakon telagi minat amin kabi ekwaman.

Yesu da paret agit unun da yokwi tagi wiriritjak

¹¹ Sanbek sanbek kalipmi da bisapmon mukwa sogok amin morap gildari gildari agek pini an an awit. Unun mukwa kalon nan gin bisap morapmi son son awit, ae unun da yokwi aripmi dima wiririri.

¹² Mani, Kristo da paret kalonisi kinda gin agit, ae unun paret bisap dagok dagogi mini tan anan kikdisak. Yan an mudanek Pin kop da amin tet do yikgit.

¹³ Yigek Pin kop da uwalni kandap mibiltok yopban geni guramitni do jomjom anegisak.

¹⁴ Nido unun iyinan bisap kalon paregek panpuluganban minat aminyo iyi dakon telagi minat amin kabi dagon. Ae unun da aban gwaljigi minisi awit, ae yan gin toktogisi egi anan kikan.

¹⁵ Unun dakon mibiltok Telagi Wup kisi da nin do yan tentenok asak. Mibiltok yan yosok:

¹⁶ “Amin Tagi da yan yosok,

‘Sanbek sanbek kalugi nak da don unun gat aben unun yan. Nak da gen teban butnikon yopdisat, anek gen teban dakon geni nandak nandaknikon mandakdisat.’”

¹⁷ Ae don gen unun sanbenek yan yosok:

“Nak da yokwini gat ae gen teban iragek yo yokwi an do wagil intoken.”

¹⁸ Ae Pin kop da yokwi kili wiririkgit, do yokwi wiririt dakon mukwa soni dakon pi mini.

Nin nandan gadat an kimagek Pinjkop da kapmatjok kinenj

¹⁹ Yan do, not kabi, Yesu dakon yawini da yokwinin kili wiririk mudagit, do nin pasol pasoli mini Yut Buri Telagisi unjungwan tagi wiginenj.

²⁰ Nin unun yutgwan kosit kalugi egip egipmi ton unudon da tagi wiginenj. Kosit unun Yesu da iyi dakon giptim paregek witdalgit, unun Telagi Yut Dakon Buri Telagisi dakon yoma kaga do imal madep abisinba magit unun witdalek wigigit.

²¹ Nin Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin egisak. Unun wukwisi ae Pinjkop dakon minjat amin kabi morap kilani asak.

²² Unun da anpak yokwi agimanj dakon gulusunin wiririkgit, do Pinjkop da dabilon gwaljigi mini da ekwamanj, yanji nandanen do yawini nin dakon buron tagalgit. Anek giptimnin pakbi jimjimi minisi nan sugagit. Yanji agit do butninon anpak toptopmi morap ton unun wiririk mudonenj, anek Pinjkop do nandan gadan imin kimagek unun da kapmatsisok kinenj.

²³ Nin nandan gadatnin gat ae yo tagisi do nandan teban tanek jomjom anek ekwamanj unun do yanj tentenok amanj do nandan gadatnin tebaisi abidanek but bamot dimasi anen. Nido, yo morap Pinjkop da ak do yanj teban tok agit, unun asisi akdisaksi.

²⁴ Nin kalonj kalonj Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do nandanek panjtagap ano amin do but dasi galak tanj yomni, anek anpak tagisi anj yomni. Nin unun do nandak nandak anen.

²⁵ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo nin amin diwari da anj unudenj muwut muwutnin dima yipmanj detnenj. Ji nandan, Kristo dakon abap bisapni kili abinek kapmat tosok, do nin kalonj kalonj amin diwari dakon but panjteban ak do pi madepsi anen.

Nin Pinjkop dakon Monji manji dima imnenj

²⁶ Nandani, nin gen bami kili nandan pisagimanj, anek don si nandan mudanek yokwi da anjagon agipnenj kanj, yokwi

unun wiririt dakon mukwa sogok kinda gat dimasi tosok.

²⁷ Nin yanjon da egipnenj kanj, pasol pasol madepsi anek gen pi madep dakon gildat gat ae kindap tedepmi madepsi Pinjkop dakon uwalni wagil sonj yomdisak unun do jomjom akdamanj.

²⁸ Kalip, amin kinda Moses dakon gen teban irakgit, anakwan amin bamori bo kapbi da kanek sunj ak dakon yanjkwok awit kanj, unun amin do bupmi dima nandan imgwit. Kila amin da minjat aminyo yoyinba si anakba kimakgit.

²⁹ Do ji Pinjkop dakon Monji do nandaba yo isali asak amin do nianji nandan? Unun amin jigi madepsi pakdan. Kristo dakon yawi da sanjek sanjek kalugi anteban asak, unun da panmilip aban unun amin Pinjkop dakon aminsi dagawit anek telagisi egipgwit. Mani, abisok unun amin da aba yawi yo isalisi asak. Anek nandan yawot dakon Wup do anpak yokwisi anj iman.

³⁰ Nin nandamanj, Pinjkop da yanj yagit: “Yokwi dakon kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Nak da kobogi anyomdisat.”

Ae sanjenek yanj yagit:

“Amin Tagi da minjat amini dakon anpakni gen pikon kokwin anek kobogi yokwi yomdisak.”

³¹ Asi, nin Pinjkop egip egipmi ton dakon Monji manji imnenj kanj, Pinjkop da kobogi yokwisi nimdisak do pasol pasol madepsi anen.

Nin nandan gadaron tebaisi atnenj

³² Ji aesi kalip Pinjkop dakon tentenji abidawit bisap unun do nandani. Unun bisapmon jigi tepmiyo madepsi pawit, mani ji tebaisi akgwit.

³³ Bisap diwari minjat aminyo da dabilon depba agakwa jigilak yanj daminek yo yokwi anj damgwit. Ae ji bisap diwari jigi unuden pawit amin gat gadanek panjgulugawit.

³⁴ Ae dam tebanon yopba egipgwit amin unun do bupmi nandanj yomgwit. Ae amin

da yo kabisi gwayewit bisapmon, ji kisik kisik anek yum pindakgwit, nido yan nandawit, yo bamisi tan nimisak gin, unun dagok dagogi mini tan anan kikdisak.

³⁵ Ji jigi kalip pawit unun do nandanek nandan gadatji tebai unun dima yipman detni. Nandan gadat tebai an dakon tomni madepsi Pinjkop da damdisak.

³⁶ Tebaisi ak kimotni, yan anek Pinjkop dakon galaktok tagi yolni. Anek kalip Pinjkop da yo tagisi dam do yan teban tok agit unun tagi timitni.

³⁷ Tebaisi atni, nido Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Asi, bisap dubak dima, amin unun apdisak kili ununjok apdisak.

Ae tepmisi apdisak.

³⁸ Nak dakon amino kilegisi unun nandan gadaron egipdisak.

Mani duwalik pigisak kan, tagi dima nandan iben.”

³⁹ Mani nin duwalik pigeek pasilnen dakon amin dima. Nin nandan gadat anek egip egip teban abidonen dakon minjat aminyo da ekwaman.

Nandan gadat dakon mibilisi (Kilapmi 11-13)

11

Pinjkop do nandan gadan iminek tebaisi atnen

¹ Nandan gadat dakon mibili unun yan. Nin pakyanansi yan nandaman, yo tagi morap Pinjkop da nim do yan teban tok agit unun timit do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun asi timitdaman yan nandaman. Ae dabil da yo unun dima pindakgaman, unun yo morap unun ton yan nandaman.

² Kalip amin nandan gadat awit, aba Pinjkop da anpakni do but galaksi nandagit.

³ Nin nandan gadat aman do yan nandaman, Pinjkop miktim gat ae kundukon yo morap ton unun yanban genikon da noman tawit. Do yo morap abisok dabil da pindakgaman, unun yo amin da dima pindari ban wasagit.

Abel, Enok, ae Noa yo da Pinjkop do nandan gadat awit

⁴ Abel Pinjkop do nandan gadat anek mukwa son imgut. Aban Pinjkop da Abel dakon mukwa do galak tagit. Mani Ken dakon mukwa do dima galak tagit. Abel unun nandan gadat agit, mibili yan do anek Pinjkop da but galak dakon yo Abel da imgut unun do galak tanek amin kilegi yan iyigit. Abel kilisi kimagit, mani nandan gadatni unun da nin sigin yan tenjenan nimisak.

⁵ Enok Pinjkop do nandan gadat agit. Aban anpakni do tagisi nandagit, do dima kimagakwan Pinjkop da abidan anan Kwen Kokup wigigit. Amin da wisinek dima kawit, nido Pinjkop da kili abidagit.

⁶ Mani, nandan gadatni mini amin, Pinjkop da unun amin do nandaban tagi dima asak. Nido, Pinjkop da kapmatjok kik do nandisak amin, unun Pinjkop egisak yan nandan gadan kimokdok, ae amin Pinjkop wusik do pi an amin unun Pinjkop da yo tagisi an yomisak yan nandan gadan kimokdok.

⁷ Pinjkop da Noa yo don noman tokdan unun dakon but piso gen iyigit. Iyiban yo unun Noa da dima pindakgit, mani Pinjkop dakon gen nandan gadanek tap wakga kinda wasagit. Anek iyi gat ae gwakni gat unun tap waggakon wigek dima tasik tawit. Unun nandan gadatnikon da, Noa da miktim amin morap diwari gulusun awit unun panjenan agit.

Abraham gat Sara gat nandan gadat agimal

⁸ Abraham Pinjkop do nandan gadat agit, do Pinjkop da yan imgut bisapmon Abraham Pinjkop dakon gen guramigit. Unun kokupni yipman degek Pinjkop da miktim kinda iban iyi dakon miktim dagosak do nandagit unudon kigit. Abraham dukwan kiken unun dima nandagit, mani nandan gadat anek kigit.

⁹ Unun nandan gadat anek kin Pinjkop da miktim im do yagit unudon yikgit. Anek unun miktimon wanga amin da yan imal yutnon yikgit. Ae Aisak gat Jekop gat kisi

imal yutnon yikgimal, unun amin do Pinjkop da miktim unun yom do yan teban tok agit.

¹⁰ Abraham yan agit nido nandan gadat anek kokup pap toktogisi unudon don egipben yan nandagit. Pinjkop da kokup pap unun nian wasogi unun iyi nandan mudanek wasagit.

¹¹ Abraham gat Sara gat monji panjalak bisap kili yapgumal, mani nandan gadat anek monji panalanjil dakon tapmim pagimal. Sara nandan gadat anek yan nandagit, "Pinjkop da yan teban tok agit, ae unun da gen bami gin yosok."

¹² Do amin kalon unun amin pelansi anek si kimot do agit bisapmon monji morapmisi dakon datni dagagit. Babikni unun iren tanek kundukon gik ton ae tap kidipminon niman ton morapmisi, amin da aripmi dima manjiri awit.

¹³ Unun minjat amin morap unun nandan gadat anek egi wigi kimot awit. On miktimon egipgwit bisapmon yo tagisi Pinjkop da yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit, isal nandan gadaron da dubagikon pindagek but galak nandawit. Unun iyi do nin miktim njwaknwarikon amin yombem da amin da miktimon bisap pisipmisok ekwaman yan yawit.

¹⁴ Yan yon amin unun iyi dakon miktim wisan yan nandaman.

¹⁵ Miktim yipmanek apgwit unun dogin nandanek egipgwit tam tobil kokup egipgwiron tagi kwam.

¹⁶ Mani miktimni kalipmi unun yapmanek miktim wagil tagisisi unudon egip do galak tawit, miktim unun Kwen Kokup. Unun amin da Pinjkop do, "Gak nin dakon Pinjkop," yan iyinakwa Pinjkop mayagi dima pasak, nido unun amin do kokup pap kinda kili anjnoman agit da tosok.

¹⁷⁻¹⁸ Pinjkop da Abraham do yan teban tok anek yan iyigit:

"Aisagon da babikgo altokdan."

Mani Pinjkop da Abraham anjkwalek monji anak mukwa sosak do iyinban monji kaloni Pinjkop do imgut.

¹⁹ Abraham yan nandagit, "Aisak kimotjak kan, Pinjkop da tagi aban pidosak." Yansi nandagit, do monji kimoron nan abidagit yan asak.

Aisak, Jekop, ae Josep yo da Pinjkop nandan gadan imgwit

²⁰ Aisak nandan gadat anek Jekop gat Iso gat do gisam yomgut. Anek yo don noman tan yomdan unun do yoyigit.

²¹ Jekop nandan gadat anek si kimot do anek Josep dakon monji bamot do gisam yomgut. Anek busunni win kirin ni da diwarikon witjinek Pinjkop gawak imgut.

²² Josep nandan gadat anek si kimot do anek yagit "Israel amin don Isip miktim yipmanek kikan." Yan yanek don kimakban iyi dakon kidari timigek nian ani unun do yoyigit.

Moses nandan gadat agit

²³ Moses dakon meni datniyo nandan gadat agimal. Do Moses altanban kanek kapbi anjksibigimal, nido monji unun wagil tagisisi kinda kagimal, ae kila amin madep dakon gen teban kirinjit do pasol pasol dima agimal.

²⁴ Moses nandan gadat anek taganek amin madep agit bisapmon amin da kila amin madep Pero dakon gwi dakon monji yan iyini do dimasi galak tagit.

²⁵ Unun Pinjkop dakon minjat amin kabi gat jigi kaloni panen yan nandagit. Yokwi dakon anpak anek bisap pisipmisok kisik kisik ak do dima nandagit.

²⁶ Yan nandagit, Kristo dakon man do mayaktok paken kan, unun da Isip dakon yoni tagisi morap unun yapmandak. Yan nandagit nido Pinjkop da tomni do yo tagisi imdisak unun do nandanek egipgut.

²⁷ Moses nandan gadat anek Isip miktim yipmanek kigit. Kila amin madep da japmi nandan imgut, mani Moses unun do dima pasagit. Pinjkop pasili egisak unun Moses da dabil da yan kagit do tebaisi akgit.

²⁸ Unun nandan gadat anek Yapyap Bilak madepmon Israel amin yoyinban sipsip dapgwit. Anek anelo da Israel amin dakon

11:11: WW 18.11-14; 21.2; Ro 4.19   **11:12:** WW 15.5; 22.17   **11:13:** WW 23.4; 1KAG 29.15; Kap 39.12; 1Pi 2.11
11:17-18: WW 21.12; 22.1-14   **11:19:** Ro 4.17   **11:20:** WW 27.27-29,39-40   **11:21:** WW 47.31-48.20   **11:22:**
 WW 50.24-25; TP 13.19   **11:23:** TP 1.22; 2.2   **11:28:** TP 12.21-30

monji mibiltogikon igayikjok kinda dima ani yan do sipsip dakon yawi ban yoma domon sowit.

Israel amin morapmi nandan gadat tebaisi awit

²⁹ Israel amin nandan gadat anek Tap Gami pudanek miktim kibiri timon yan kiwit. Mani Isip amin kin tap pudok do anek pakbi nan kimakgwit.

³⁰ Israel amin nandan gadat anek Jeriko kokup pap angwasinakwa gildat 7 kabi agit. Anakwa tip dam madep tuwil kigit.

³¹ Kosit oba minjat Reap nandan gadat anek amin panman ak amin bamot panpuluganek pabidanban yutnikon wigiwit. Do Pinokop dakon gen dima guramikgwit amin gat kisi dima kimakgwit.

³² Bisap pisipmi do ni gen ban sanbenek dayiken? Gideon, ae Barak, ae Samson, ae Jepta, ae Dewit, ae Samuel, ae kombi amin morap do dayiken kan bisap aripmi dima.

³³ Unun amin nandan gadat anek diwari da kila amin madep morapmi dakon emat amini pabin yopgwit. Unun amin anpak kilegikon da amin kila anek Pinokop da yo yom do yan teban tok agit unun timikgwit. Ae laion dakon gen kagani sopgwit.

³⁴ Unun amin da milen asip madepsi sogit unun aba kimakgit. Ae emat agak siba panpek wolakwa dima dapgwit. Unun amin tapmimni mini, mani don tapmim pawit. Unun emat amin tebaisi daganek miktim nwanjwari dakon emat amin kabini yolba pasal kiwit.

³⁵ Amin kimakbi aeni pidanba menji da timikgwit.

Mani nandan gadat amin diwari uwal da dam tebanon yopmanek giptimi obisi panupbal awit. Mani Pinokop manji iminek pulugan kik do dima nandawit, nido yan nandawit, kimotne kan kimoron da pidanek egip egip wagil tagisi abidokdaman yan nandawit.

³⁶ Ae uwal da diwari jigilak gen yoyinek baljawit, ae diwari nap teban ban panjeban anek dam tebanon yopgwit.

³⁷ Diwari tipban dapgwit, ae diwari ilik dagok ban giptimi ilik daganba tim bamot awit, ae diwari emat agak siba ban dapba kimakgwit. Unun amin diwari sipsip ae meme gipban panek agipgwit. Unun giptim dakon yo do wadanakwa amin da jigilak yominek anpak yokwi anyomgwit.

³⁸ Yan aba miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi ae kabapgan binap agek gopbat ae gapmagwan egi egi awit. Unun nandan gadat amin da miktim amin diwari yapman mudanek amin wukwisi ae tagisi awit.

³⁹ Unun minjat amin morapyo nandan gadat awit do anek Pinokop da minjat aminyo tagisi yan nandan yomgut. Mani miktimon egek Pinokop da yo yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit,

⁴⁰ nido kalip Pinokop da yo wagil tagisi nin kisi da timitne do nandan kokwin kili agit. Kalip egipgwit amin gat ae nin gat kisi bisap kalon gwaljigi minisi egipne do nandagit.

12

Nin Yesu pakyan si kanek nandan gadan imne

¹ Unun nandan gadat minjat aminyo kalip egipgwit unun gikwem da yan nin pangwasinek nandan. Yando, nin yo morap pabin nip do an unun yopman mudanek yokwi nin bangaldak unun pan dagonen. Anek timtim yanek dima yawogek Pinokop da nabi gwapbo anen do yagit unudon agipne.

² Yesu unun nandan gadatnin dakon wasok wasok ae wasip, do dabilnin Yesukon gin tanakwan kanek egipne. Unun don kisik kisik madepsi egipdisat yan nandanek tilak kindap dakon mayagi do nandaba kik dima anek tepmi panek kimakgit, da abisok Pinokop dakon kila amin madep yityit tamo da amin tet do yikdak.

Pinokop da nin panjilek ak do jigilak nimisak

³ Ji pakyan si nandani. Yokwi pakpak amin da Yesu anpak yokwisi an iminakwa tebaisi akgit. Ji unun do nandanek tapmim yawot dima ani, ae butji dima yawotjak.

⁴ Asi, ji yokwi unun pabik do emat madepsi awit, mani emat anakwa yawisi kinda dima mawit, don mokdan.

⁵ Ae Pin kop da ji dakon but pan teban asak do gen yagit unun kili intawit, ma? Ji monjinoni yan dayinek yan yagit:

“Monjino, Amin Tagi da gak ankilek ak do jigi gaban kan, unun do yo isali yan dima nandaki, ae gen tebai gayinban unun do tapmingo dima mosak.

⁶ Nido, Amin Tagi da amin morap but dasi galak tar yomisak unun pan kilek ak do jigi yomisak, ae amin morap monjinoni yan yoyinek timikdak unun si baljosok.”

⁷ Ji tebaisi agakwa Pin kop da ji pan kilek ak do jigi damjak. Dat kinda da monji ankilek ak do asak unuden gin Pin kop da jikon yan gin asak. Namin monji kinda datni da dima ankilek asak?

⁸ Pin kop da monjini kisi morap pan kilek asak. Ae dima pan kilek asak kan, monjinisi dima ekwan. Kan ji gwamda yombem da ekwan.

⁹ Ae miktimon datnin do nandani. Unun da nin pan kilek ak do jigi niminakwa nandano wukwan yomguman. Yan agiman do wupnin dakon Datni da nin pan kilek asak bisapmon unun do madepsi gawak iminek egip egip abidoneysi.

¹⁰ Miktimon datnin da bisap pisipmisok iyi da nandak nandak da aripmon nin pan kilek awit. Mani Pin kop da iyi telagi egisak do ninyo kisi yan gin telagi egipner do anek nin pan puluganek pan kilek asak.

¹¹ Dat da nin pan kilek ak do jigi nimisak bisapmon nin kisik kisik dima aman, nin butjik paman. Mani don pan kilek agit dakon bami koman, unun anpak kilegisi gat ae but yawot gat nimisak.

Nin tapmim panek tebaisi atney

¹² Yan do, kisitji alek tarbi unun pan enagek pi ani, ae njakji tapmimi mini pan teban anek

¹³ “kosit kilegikon agipni.”

Yan ani kan, kandapji wagil dima yokwi tokdan, aeni kilek tokdan.

¹⁴ Amin morap gat yawori egip do pi tebaisi ani. Ae telagisi egipni. Telagi dima egipni amin unun Amin Tagi dima kokdan.

¹⁵ Pakyan si kan kimotni. Jikon da kinda manek Pin kop dakon nandan yawotni di yipman dekan. Ae jikon da kinda kindap isipmi da yan kwanek yokwi panalon andaban amin morapmi di pan upbal aban Pin kop manji di ibam.

¹⁶ Amin kinda yumabi anpak asak do kan kimotni. Bo amin kinda Iso da Pin kop manji imgut unuden asak do kan kimotni. Unun jap bisap kalon noknogi unun timit dogin anek yo kabini monji mibiltogi amin da timiri unun kisi imgut.

¹⁷ Disi nandan, don yo kabini unun timit do nandagit, mani dima timikgit. Gisamni ae timit do kunam tagit, mani but tobil anek gisamni timitjak dakon kositni dima tar imgut.

Nin Jerusalem Kwen Kokup tosok unudon kili obiman

¹⁸ Israel amin da Sinai Kabap kiwit ji unuden dima an. Unun kabapmon kinjek yo dabil da pindakgwit, ae mirak panek nandawit. Unudon kindap madep sogit, ae pilin tuk masi masimi agit, ae mirim tebaisi agit unun pindakgwit.

¹⁹ Anek kwen kinda madepsi yanakwan amin kinda da gen yagit. Yanakwan minat aminyo pasol pasol madepsi nandanek bisit tebaisi yan yawit, “Gen di gat nandak do pasolgoman!”

²⁰ Pin kop da gen yoyigit unun do pasalgwit. Gen unun yan:

“Amin bo bit kilap yo kinda kabapmon wigisak kan tipnan anakba kimotjak.”

²¹ Yo unun pindakgwit unun do madepsi pasal nimnimigek Moses yan yagit: “Nak nimnimigek madepsi pasoldot.”

²² Mani ji yo unudenon dima abin altawit. Saion Kabapmon kili apgwit. Jerusalem Pin kop egip egipmi ton dakon kokup pap Kwen Kokup tosok unudon kili apgwit. Unudon anelo tausen morapmisi da muwugek kisik kisik an.

²³ Ji Piŋkop dakon monji gwayoni mibiltogi man morapni Kwen Kokupmon mandabi unun dakon muwut muwut madepmon apgwit. Piŋkop, amin morap dakon gen kokwin aminon apgwit. Amin kilegi dakon wup kabikon apgwit. Unun amin Piŋkop da paŋkilek aban gwaljigi minisi awit.

²⁴ Yesu saŋbek saŋbek kalugi dakon binap aminon apgwit. Ae Yesu dakon yawi mumumni mawiron apgwit. Unun yawi da yokwinin wiririkdak, do unun Abel dakon yawi yapmandak. Abel dakon yawi da kobogi timit do yosok.

Kaŋ kimotni

²⁵ Kaŋ kimotni. Piŋkop da gen yosok unun nandak do dima kurak toni. Kalip Moses da on miktimon Piŋkop dakon mama gen yoyinban geni nandak do kurak tawit bisapmon, iyi kutnanek kigik dakon kosit dima taŋ yomgut. Do yaŋsi nandani, abisok Piŋkop da Kwen Kokupmon da mama gen niyisak, unun manji imnen kaŋ, nin paŋkutnanek kigik dakon kosit minisi.

²⁶ Kalip Piŋkop da gen yaŋban miktim wudip agit. Mani abisok yaŋ teban tok anek yaŋ niyisak:

“Bisap kinda gat miktim ankwakwalitdisat.

Ae miktim gin dima, kundu yo kisi paŋkwakwalitdisat.”

²⁷ Ae “bisap kinda gat” do yosok, do yaŋ nandaman, Piŋkop da miktim kunduyo kisi paŋkwakwalitjak bisapmon yo morap iyi wasagit unun wiririkban pasildan. Anakwan yo aripmi dima paŋkwakwaliri unun dagin tokdan.

²⁸ Piŋkop da kila asak kokup unun abidagiman unun aripmi dima kwakwaliri, yaŋ do anek ya yaŋ iyinen. Nin anpak iyi galak tosok unun anek iyi nanjin gawak iminek pasol pasol anek mani anenotnen.

²⁹ Yaŋsi anen, nido

“Piŋkopnin unun kindap tebaisi,

do yo yokwi morap soŋ pilik mudokdisak.”

13

Nin kalon kalon amin do but dasi galak taŋ yomnen

¹ Ji paŋmuwukbi notji do but dasi galak taŋ yomyom anpak dima yipman detni.

² Jikon amin kinda dima nandan iman amin kinda apban kaŋ, unun abidok do dima intoni. Kalip amin diwari da aminsi ban timikgaman yaŋ nandawit, mani anelo ban timikgwit.

³ Amin dam tebanon ekwan amin do dima intan yomni. Nin unun gat kisi dam tebanon ekwaman yaŋ nandani. Ae uwal da jigi yoman amin unun do dima intan yomni. Ninyo kisi da jigi unun paman yaŋ nandanek egipni.

⁴ Miŋat eyo anpak unun yo madepsi kinda, do amin morap kisi da unun do nandaba wigakwan kilani anakwa gwaljigi minisi tosak. Nido Piŋkop da yumabi anpak mibili mibili an amin unun kobogi yo yokwisi an yomdisak.

⁵ Moneŋ dakon galaktok jikon dima tosak. Yo taŋ niman unun aripninon ton yaŋ nandani. Nido Piŋkop da yaŋ kili niyigit:

“Gepman dekgo gaga dage aripmi dima egipdisal.”

⁶ Yaŋdo, nin nandan teban tanek yaŋ yoman:

“Amin Tagi paŋpulugokno egisak,
do yo kinda do dima pasolben.
Amin da aripmi dima abin nepni.”

Nin Yesu yol do dima mayak tonen

⁷ Kila aminji kalip Piŋkop dakon gen dayiwit unun dima intan yomni. Anpak awit dakon bami unun do nandanek nandan gadat awit unun yolek yaŋ gin egipni.

⁸ Yesu Kristo unun kulabigi mini apma, ae abisok, ae don egi anan kikdisak teban.

⁹ Yaŋdo, amin da gen njakwari di dayin dekba nandan gadatji di witdal kwam. Nin Piŋkop dakon nandan yawotni yipno unun da butnin paŋteban aban atnen. Jap noknok dakon gen teban yolyol anpak da amin dakon but aripmi dima paŋteban

asak. Uñun anpak da amin kinda aripmi dimasi anpulugokdisak.

¹⁰ Mukwa sogok amin da yo dangwi ton altakon dapbi uñun ban non. Mani nin altanin ñwakñwari kinda tosok. Uñun altakon mukwa sogok amin da jap aripmi dima noknogi.

¹¹ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da sipsip ae bulmakau dakon yawini yokwi wiririt do Yut Buri Telagisi unungwan pawigisak, mani bami yut yomayo da wanga sosoñ.

¹² Yanjin Yesu dakon yawini da minat aminyo panTelak aban telagisi ani do kokup pap dakon yoma kaga da wanga tepmi pagit.

¹³ Yan do, nin kisi yut yomayo da wanga kinjek uñun da mayagi pagit ninyo unuden gin panen.

¹⁴ Nido on miktimon nin dakon kokup pap toktogi kinda dima tosok. Mani kokup pap kinda don noman tokdisak nin unudon kinen dosi nandaman.

¹⁵ Yan do, nin yipman deri mini Yesu da manon Pin kop an kisin kimotnen. Yan anen uñun da gen dolumnin dakon paret asak.

¹⁶ Minat aminyo do anpak tagisi anyomni, ae notji panpulugok do yo kabisi ban notji do yomin yomin ani. Uñun anpak do dima in toni, nido uñun paret kinda, Pin kop da uñun do galak tosok.

Pin kop da nin panpulugan ban tagisi egipnen

¹⁷ Kila aminji kilasi an uñun don pi awit dakon mibili Pin kop iyikdan, do gawak yominjek geni guramitni. Yan ani kan, kisik kisigon da pini akdan. Mani butjik pani kan, uñun da ji dima panpulugokdisak.

¹⁸ Ji nin do bisit ani. Pin kop da dabilon butningwan gwaljigi mini yan si nandaman, ae yo morapmon anpak kilegisi ban gin ak do nandaman.

¹⁹ Nak jikon tepmisi to bil opben do bisit an kimotni.

²⁰ Amin Taginin Yesu, sipsip dakon Kila Amin madep, uñun da san bek san bek dagok dagogi mini uñun anteban ak do yawini parekgit. Uñun Pin kop da kimoron nan

aban pidagit. Abisok Pin kop but yawot ami da

²¹ Ji pan tagap aban egip egip jikon yo tagisi morap da tujan daba iyi dakon galaktok yol kimotni dosi nandisat. Yesu Kristo da pi agit do anek uñun da ninon pi aban anpak morap iyi galak tosok uñun an mudonen. Tilimni dagok dagogi mini tan anan kikdisak, do mani an kisin kimotnen. Uñun asi.

Mibi gen

²² Not kabi, nak ji dakon but pan teban ak do gen on mandan damisat uñun do mirak pakyan si yopni, nido gen on mandisat uñun dubagisi dima.

²³ Ji yan nandani, notnin Timoti uñun dam tebanon nan yipba kili kigit. Nagon tepmi apjak kan, nit ji dandak do apden.

²⁴ Nin dakon gildat tagi yipno kila aminji gat ae Pin kop dakon minat amin kabini kisikon abisak. Ae amin kabi Itali miktimon yipman apgwit ununyo kisi gildatni tagi yipba jikon abisak.

²⁵ Pin kop dakon nandan yawotni ji kisikon tosok do bisit asat.

Papia Jems da Mandagit

But piso gen

Papia on Yesu dakon padige Jems da mandagit. Jems unun Yesu yolyol amin Jerusalem egipgwit dakon kila amini egipgut. (Yabekbi 15.13 unudon koki.)

Jems da on papia mandagit unungwan Pin kop dakon minjat aminyo da ni anpak tagisi ban yolek ani dakon gen tagisi morapmi mandagit. Minjat aminyo da nandak nandak tagisi ban timigek ae Pin kop dakon gen pakyan si abidan kimotni do tilak gen morapmi mandagit.

Jems da gen tebai yan yosok: Yesu nandan gadan imjak amin isal egipmi mini. Amin do anpak tagisi ban an yomin kimotjak, unun da gak nandan gadat tebaisi asal yan minjat aminyo yoliban kokdan.

Nin pankewalon tebaisi atneŋ, yan anek Pin kop gat tagisi egipnen (Kilapmi 1.1-18)

¹ Nak Jems, Pin kop ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon oman amini. Papia on Israel amin 12 kabi ji kokupji yipmanek miktin nwanjwarikon kiwit da ekwan ji do mandan yipbo obisak. Gildat tagisi.

Pan kilit da nin pan teban asak

² Not kabi, pan kilit mibili mibili altan damni bisapmon butjik kinda jikon dima tosak, kisik kisik dagin jikon tosak.

³ Nido ji nandan, yo noman tanek nandan gadatji pan kilikdak, unun da tebai agek jigi guramitneŋ dakon anpak panalon asak.

⁴ Toktogisi tebaisi agek jigi guramitni, yan anakwa unun anpak da jikon teban tosak. Yan anek Pin kop dakon anpak kinda do wadak wadak dima ani. Anpakji da tagisi ae kilegisi akdisak.

Nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak amin unun bisit asak

⁵ Ji da binapmon amin kinda nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak kan, Pin kop da nandak nandak imjak do bisit

asak, anakwan Pin kop da imdisak. Pin kop da amin morap do yo morapmi yomisak, ae bisit iyan amin do yanba yokwi tok dima an yomisak.

⁶ Mani unun amin nandan gadatsi anek Pin kop do bisit asak. Nandan gadatni timisok di yipman degek “Pin kop da unun namdisak bo dima” yan dima nandisak. Nido amin but bamot an unun tap pakbi mirim da pisonakwan tamalikgan unun yombem.

⁷ Unuden amin Pin kop da yo kinda namdisak yan dimasi nandisak.

⁸ Unun amin dakon nandak nandakni yo dikon di yopman yopman asak, anek anpak morap asak unun kosit nan gin kanek dima agisak.

Yoni mini amin gat ae yoni morapmi amin gat dakon gen

⁹ Not kinda yoni mini kan, kisik kisik tagi asak, nido Pin kop da dabilon man madepni ton da egisak.

¹⁰ Ae yoni morapmi amin Pin kop da mani abin yipmandak, do kisik kisik tagi asak, nido jareŋ da biripmikwan unun da tilak kimotdan.

¹¹ Gildat da wisak bisapmon gildat tepmisi wusinek jon pindakban kibidan mudon. Jon dakon jareŋi man mudanakwa, tilimni tagisi unun wagil pasilgan. Unuden gin yoni morapmi amin pini mibili mibili sigin anek kimot akdan.

Pin kop yo tagisi an nimanek yokwikon dima pan kisak

¹² Pan kewan morap noman tonon jigi guramigek tebai akdak amin unun kisik kisik tagi asak. Nido pan kilit morapmon tebai atjak kan, Pin kop da minjat aminyo but dasi galak tan iman unun do egip egip dakon pelit tim tilimi ton yom do yan teban tok agit, unun imdisak.

¹³ Yokwi ak do pan kilit noman tan iba “Pin kop da an kilikban asat” yan amin kinda da dima yogogi. Nido, yokwi da Pin kop aripmi dima an kilitjak, ae Pin kop da amin kinda yokwi asak do dima an kilikdak.

14 Mani, nin kalon kalon dakon but dakon galaktok yokwi da panjiklikban yokwi agak dakon galaktok noman tosok.

15 Ujun but dakon galaktok yokwi unun minjat kinda da monji kwapmi awildak yombem da don yokwi analon aban noman tosok. Ae yokwi da si tagosok bisapmon kimot analon asak.

16 Notnonisi, ji bikbik iba yokwi ami da ji di panjiklikban.

17 But galak dakon yo morap tagisisi unun Dat da yopban kwen da pan. Dat, kundukon tenjeni morap wasagit amin, unun anpakni kulabik dimasi asak. Ujun gildat panopmon yo dakon wupni dubak ton da ae don pisip ton unun yombem dima.

18 Ujun yo morap wasagitgan amin nin da wukwini egipnen do anek iyi dakon galaktok yolek gen bami niban minjat monjini dagagiman.

Nin Pinjok do bamisi nandan gadan imaman kan, anpak tagisi kisi anen

(Kilapmi 1.19-5.6)

Nin geni nandanek guramitnen

19 Not kabino, pakyansi nandani. Ji morap gen nandak do mirak pakyansi yopni, mani gen tepmi dima yoni, ae butjap tepmi dima nandani.

20 Nido, amin dakon butjap da Pinjok dakon anpak kilegi dima analon asak.

21 Yan do anek anpak inani mibili mibili gat ae anpak yokwi morap jikon madepsi iren tosok, unun wiriritni. Anek disi do nandaba pinakwa egek Pinjok da gen unun butjikon kwaokgit unun nan abidoni. Gen unun da ji yokwikon ban tagi timitjak.

22 Mani gen unun isal dogin dima nandani, si guramitni. Isal dogin nandan kan, disi ban panjekwalgan.

23 Amin kinda Pinjok gen isal dogin nandanek dima guramikdak kan, unun amin kinda da wupni pakbi idapmon kosok unun yombem.

24 Ujun iyi dakon tomno dabilni kosok, mani kinjek tomno dabilni unun nianjen unun tepmisi intosok.

25 Mani gen teban gwaljigi minisi unun da yokwi dakon tapmim tuwilek nin pulugan nipmandak, do amin kinda da unun gen teban pakyansi kanban pisanakwan geni dima intanek guramitjak kan, Pinjok da unun amin anpuluganakwan pi morap asak unun tagisisi noman tokdan.

26 Amin kinda “nak Pinjok gawak imim silip an kimokdot” yan nandisak, mani gen kagani dakon kila tagi dima anek gen yokwi morapmi yosok kan, unun amin iyi nan top anjekwaldak, ae Pinjok gawak imim dakon silip asak unun yo isalisi.

27 Pinjok gawak imim dakon silip Pinjok Dat da kanban gwaljigi minisi ae gulusunni mini asak unun yan: Nin minjat monjiyo menj datyoni kimakbi gat, ae sakwabat gat do nandak nandak anek panpuluganek jigini guramitnen, ae nin dakon anpak kila tagisi anen, anapno miktim on dakon anpak yokwi da panupbal aban Pinjok da dabilon inani dima egipnen.

2

Nin amin morap kisi do anpak aripsi gin anen

1 Not kabino, Amin Taginin Yesu Kristo tilimni madepsi, unun nandan gadan iman, do amin kinda do anpak tagi anek ae kinda do manji imni kan unun tagi dima.

2 Amin kinda yik imalyo tagisi ban panek ae kisit tamikon sip gol nan wasanbi kinda yipmanek ji dakon muwut muwut yutjikon wigakwan yoni mini amin kinda imalni daganbi ae yokwisi kinda ununyo kisi wugisak,

3 anakwal ji da anpak tagi amin yik imalyo tagisi ban pak unun do an iminek yan iyan, “Gak obin on tamo tagisikon yikgi”, ae yoni mini amin yan iyan, “Gak amodon akgi” bo ae “Nak da kandap da kapmatjok mibilikon yikgi” yan iyan kan,

4 amin diwari tagi ae diwari yokwi yan nandan yan asak. Yan anek ji kokwin amin daganek nandak nandak yokwikon da kokwin an.

5 Not kabino nandani. Miktim amin da dabilon yoni mini ekwan amin, unun

banġin Piŋkop da nandanġ gadat madepsi tugaŋ yomiŋakwan egipni do kili manġiġit. Kalip yaŋ teban tok yaŋ agit, amin but dasi galak taŋ imanġ uŋun yopban iyi amin kila asak da kagagwan egipdaŋ, do yoni mini amin iyi amin kila asak da kagagwan egipni do kili manġiġit.

⁶ Mani ji da yoni mini amin uŋun nandaba piŋban yomaŋ. Namini da pabiŋ depmaŋek ġiġi damiŋek ji timik gen pikon depmaŋaŋ? Uŋun yoni morapmi amin daġin anġpak uŋun aŋ.

⁷ Piŋkop da Kristo dakon mani tagisi jikon yipgut, naŋ namini da uŋun do nandaban piŋakwan ġiġilak gen yoŋ? Uŋun yoni morapmi amin daġin yoŋ.

⁸ Piŋkop uŋun kila amin madepnin, uŋun da papianikon gen teban kinda nimgut da yaŋ yosok:

“Gaga do but dasi niaŋ galak tosol, uŋuden ġin amin do but dasi galak taŋ yobi.”
Ji gen teban uŋun but dasi guramitni kaŋ, ji anġpak tagisi aŋ.

⁹ Mani amin kinda do anġpak tagi anek kinda yum koni kaŋ, uŋun yokwi aŋ. Anakwa gen teban uŋun da yaŋ nolisak, ji gen teban tuwil tuwil amin.

¹⁰ Amin kinda Piŋkop dakon gen teban morap kisi guramiġek kalonġi kinda naŋġin kiriŋikdak kaŋ, uŋun amin gen teban morap kisi kiriŋikdak da arip gulusuŋni toŋ.

¹¹ Nido, Piŋkop da yaŋ yaġit:

“Miŋat eyo kili abi, ji yumabi anġpak dima ani.”

Ae yaŋ kisi yaġit:

“Ji amin dima dapba kimotni.”

Do yumabi anġpak dima aġil, mani amin kinda anakbi kimakġit kaŋ, gak gen teban morap tuwil tuwil amin kinda dagagil.

¹² Piŋkop da anġpakji kokwin asak bisapmon uŋun ji pulugaŋ depmaŋdak dakon gen teban uŋun do nandaneġ kokwin akdisak. Do ji uŋun do nandaneġ amin do bupmi nandaneġ toktogisi gen yogokji gat ae anġpakji gat dakon kila tagisi ani.

¹³ Nido amin kinda amin do bupmi dima nandagit kaŋ, Piŋkop da gen pikon kokwin asak bisapmon bupmisok kinda dima nandanġ imdisak. Mani amin do bupmi nandagit amin uŋun gen pikon teban tokdisak.

Nandanġ gadat anġpak tagi dima paŋalon asak, uŋun nandanġ gadat yo isali

¹⁴ Not kabino, amin kinda da “Nak Kristo nandanġ gadaŋ imisat” yaŋ yosok, mani anġpak tagi dima asak kaŋ, nandanġ gadat uŋuden da yokwikon baŋ tagi abidosak? Uŋun dimasi.

¹⁵ Paŋmuwukbi notnin kinda bo ae saminin kinda imalni yokwi ġin, anakwan japni mini kaŋ,

¹⁶ jikon da kinda da yaŋ iyisak, “Butgo yawori taŋakwan paŋki ŋaŋali egipbi, ae kinġ jap naŋek butgo tugosak”, mani imal bo jap dima imisak. Isal gen ġin iyik uŋun da niaŋ anġpulugosak?

¹⁷ Nandanġ gadat dakon anġpak kisi yaŋ ġin. Nandanġ gadat isal taŋek anġpak tagi kinda dima noman tosak kaŋ, uŋun yo isali.

¹⁸ Mani amin kinda da yaŋ yosak, “Amin diwari nandanġ gadat anakwa amin diwari anġpak tagi aŋ.”

Yaŋ yaŋban kobogġi yaŋ yokdisat, “Gak nandanġ gadat anek anġpak tagiyo kisi dima abi kaŋ, nak niaŋon da gak dakon nandanġ gadat kokenġ? Mani, nak dakon anġpak tagi da nandanġ gadatno golikdisak.”

¹⁹ Gak “Piŋkop kalonġi daġin egisak” yaŋ nandanġ gadasal. Uŋun tagi. Mani konġ yo kisi yaŋ ġin nandanġ gadaŋek madepsi nimnimikaŋ.

²⁰ Nandanġ kokwingo tagi dima amin, gak nandanġ gadat ġin anek anġpak tagiyo kisi dima abi kaŋ, nandanġ gadatgo uŋun yo isali. Gak gen on dakon mibili nandak do nandisal? Kaŋ, nandaki,

²¹ kalip babiknin Abraham da monġi Aisak altakon yipmaŋek Piŋkop do paret aban Piŋkop da yo agit uŋun kaŋek amin kileġi yaŋ iyigġit.

²² Pakyaŋsi nandaki. Abraham dakon nandanġ gadat gat ae anġpakni tagi uŋun

kalonji gadagimal, anjakwan unun anpak tagi da nandan gadatni aripmisi agit.

²³ Do Pin kop gen papiakon gen kinda tosok unun bami noman tagit. Gen unun yan:

“Abraham unun Pin kop do nandan gadat aban, Pin kop da amin kilegi yan iyigit.”

Ae amin da Abraham do Pin kop dakon not-nisi yan iyiwit.

²⁴ Do yansi nandani, amin kinda isal nandan gadat dogin Pin kop da amin kilegi yan dima iyisak. Amin kinda anpak kilegi asak unun do nandanek amin kilegi yan iyisak.

²⁵ Yanjin kosit oba minjat Reap da amin panman ak amin bamot unun uwal da dapni yan do panjisibinek yabekban kosit njaknjwat nan tobil kigimal, do Pin kop da minjat kilegi yan iyigit.

²⁶ Nin nandaman, amin kinda wupni kili yipman dekgit kan, unun amin kili kimakgit. Yanjin, amin kinda nandan gadat anek anpagon dima yipmandak unun amin nandan gadatni kili kimakgit.

3

Nin gen yogoknin dakon kila tagisi anej

¹ Not kabino, jikon da amin morapmi da Pin kop gen yoyindet pi ak do nandak nandak dima ani. Nido ji nandan, Pin kop da minjat aminyo dakon anpak kokwin asak bisapmon minjat aminyokon yoyindet pi an amin unun pakyanji kokwin akdisak.

² Nin kisi morap gulusun morapmi aman. Mani amin kinda gen kagani dakon kila anek gen yokwi kinda dima yosok kan, unun amin gwaljigi minisi, ae unun da giptim diwat morapni kisi kila tagi asak.

³ Os da nin dakon galaktok yolek kosit agipni do gen kaganikon ain tim yopman gaman. Yan anek giptimni kisi iligapno nin dakon galaktok yolek akwan.

⁴ Ae tap wakga yo kisi do nandanen. Tap wakga unun yo madepsi daman, ae mirim madepsi da pisonakwan tap idapmon agisak. Ae tap wakga antobilakwa agisak dakon kindap kwik unun moninjisisok. Mani tap wakga awildak amin timi kindakon kik do asak kan, unun tap

wakga dakon yo unun antobil tobil anjakwan dukwan kik do nandisak unudon kisak.

⁵ Unuden gin, gen kaga unun giptim dakon diwari moningok kinda, mani iyi dakon man awigek yo madepsi do yosok.

Kindap moningok kinda da sonjek madepsi anek koron sonjek kindap morap tagini sosak.

⁶ Gen kaga unun kindap kinda, yokwini unun madepsi daman. Unun da kindap tepmisi kwan sosok unun da tilak anpak yokwi mibili mibili panalon anek egip egipnin madepsi panupbal asak. Ae Sunduk Tipdomon egisak unun da amin da gen kagakon kindap unun yipban sosok.

⁷ Amin da jon kilap mibili mibili gat, ae minam, ae tunon amin, ae tap idapmon yo morap ekwan unun timigek yo unun kilani anakwa unun da kision ekwan.

⁸ Mani gen kaga unun tapmimni madep do amin kinda da iyi dakon gen kaga kila aripmi dima asak. Bisap morapmi gen kaga gen yokwi morapmi yosok. Unudon amin dapdap marasin yokwi madepsi tugawit da ton.

⁹ Gen kagakon da Amin Tagi Datnin anjisaman. Mani bisap diwari nin da minjat aminyo Pin kop da iyi yombem wasagit unun jobit yomaman.

¹⁰ Gisam yomyom gat ae jobit gat kisi unun gen kaga kalonon dagin noman tomal. Not kabi, unun tagi dima.

¹¹ Pakbi dabil kalonikon da pakbi si noknogi ae amin da dima noknogi yo kisi aripmi tagi potpori?

¹² Not kabi, pik kindap da olip sop tagi potni? Ae wain nap da pik kindap dakon sopmi tagi potni? Yanjin pakbi isipmi da pakbisi aripmi dima dagoni.

Nandak kokwini tagisi amin da anpak tagisi akdisak

¹³ Ji da binapmon nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi amin kinda egisak kan, unun amin bisapmi bisapmi anpak tagisi asak, ae nandan kokwini tagisi do iyi dakon man dima awigisak. Yan anjakwan amin da kanba amin nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi asak.

¹⁴ Mani ji tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok an kan, ae bisapmi bisapmi ji disi dakon man pawigik do kosit wusik an kan, nandan kokwin tagisi gat ae nandak nandakji tagisi gat do kisik kisik dima ani. Top anakwa anpakji da gen bami di abin yipban.

¹⁵ Nandan kokwin yokwi unuden Kwen Kokup da dima pisak. Unun on miktim dakon yo gin. Unun Pin kopmon da dima abisak, Sunduk da analon asak.

¹⁶ Nandani, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok anek bisapmi bisapmi iyi dakon man pawigik do kosit wusik an amin da binapmon pidok pidok madepsi noman tosok, ae anpak yokwi morap unudon da noman ton.

¹⁷ Mani amin nandan kokwin tagisi Kwen Kokupmon nani ban timikgan unun da anpak yan an: Mibiltok nandak nandak gwaljigi mini unun yolgan, ae unun da bunon amin gat but kalonji ekwan, ae anpak yawori an yoman, anek pinbisi egek amin diwari dakon gen nandane ekwan, ae amin do bupmisi nandan yominek anpak tagisi anyoman. Unun amin morap kisi do anpak tilak kalonikon gin anyoman. Ae jamba but anpak dima an, unun anpak tagi yol kimokgon.

¹⁸ Nin but kalon ekwaman kan, unun jap yet kwaokgaman yombem. Do unun but kalon anpagon jap da pigaga kwon unun da tilak anpak tagisi da egip egipninon noman tokdan.

4

Miktim dakon anpak do galak ton amin unun Pin kop dakon uwalni

¹ Gen emat gat ae butjap ukwayityo binapjikon noman ton unun mibili nido noman ton? Unun yokwi dakon but suligik dakon anpak mibili mibili butjikon emat an, unun da gen emat ae butjap ukwayityo panalon an.

² Ji yo timit do nandan, mani dima timikgan, do ji amin dapba kimokgon. Ji yo do pindak galaktok an, anek unun aripmi dima timitni, do butjap ukwayit yo anek

gen emat an. Pin kop da yo damjak do bisit dima an, mibili yan do anek yo dima timikgan.

³ Ae yo timit do bisit an bisapmon yo dima timikgan, nido nandak nandakji kilegi dima tanakwan Pin kop bisit an iman. Ji but dakon galaktok yokwi yolek giptimji da kisik kisik asak unun dogin nandan.

⁴ Minat da eni yipmanek kin yumabi anpak asak unun da tilak ji Pin kop kili yipman dek mudan. Nandani, miktim dakon yo do galagi nandisak amin unun Pin kop do kuragisi nandan imisak. Unun dima nandan, ma? Nandani, on miktim not animisak amin, unun Pin kop dakon uwalni dagosok.

⁵ Pin kop dakon papia da yan yosok, "Wup unun Pin kop da nin da butgwan yipgut unun yo morap yopman mudanek iyi dogin galaktan kimotne do nandisak." Gen unun gen isali yan nandan, ma?

⁶ Mani Pin kop da nin do nandan yawot madepsi an nimisak. Mibili yan do anek Pin kop dakon papia da yan yosok: "Pin kop da amin iyi dakon man pawikwan amin yo ak do nandan unun dima ani do kosit sopman yomisak, mani amin iyi do nandaba pan unun nandan yawok yominek yo tagi an yomisak."

⁷ Do ji disi do nandaba pinakwan Pin kop da yongangwan egipni. Sunduk kosit sopman iminakwa depman dek pasal kikkisak.

⁸ Pin kop da kapmatjok kini, anakwa Pin kop ji da kapmatjok apjak. Yokwi pakpak, amin da kisitni pakbikon suganba kilegisi an, unun da tilak butjikon yo yokwi ton unun suganba kilek tan mudoni. Jamba but amin, butjikon nandak nandak yokwi ton unun wiririk mudoni.

⁹ But yokwi anek kunam morapmi tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek kunam tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek butji jik tanakwa egipni.

¹⁰ Amin Tagi da dabilon disi do nandaba pini. Yan ani kan, Amin Tagi da ji pawigikkisak.

Nin amin do yanba yokwi tok dima anen

¹¹ Not kabi, pañmuwukbi notji diwari do yanba yokwi tok dima ani. Amin diwari do yanba yokwi tok asak bo ae notni dakon anpak kokwin asak, unun gen teban do yanba yokwi tok anek gen teban kokwin asak. Ae gen teban kokwin asal kan, gak gen teban dima guramikdal, unun gen teban dakon kokwin agak amin dagal yan asak.

¹² Pinjop kalon dagin gen teban panalon agit, unun kalon dagin Gen Kokwin Amin egisak. Ae unun kalon dagin minjat aminyo yokwikon ban tagi timitjak, ae tagi panjupbal asak. Do gak namin da amin dakon anpakni kokwin asal?

Nin kwen wigik dima anej

¹³ Jikon amin diwari da yan yon: "Abisok bo anwa kokup pap kindakon kin monej ilit pi anek bilak kind a egipne. Yan anek monej morapmi timitne." Yan yon amin ji do gen yipmandat.

¹⁴ Ji gen unuden ban yon, mani anwa yo ni da noman toni unun dima nandan. Egip egipji mukwa da yan noman tanek bisap pisipmisok gin tanek wagil pasilgan unun yombem.

¹⁵ Ji yan gin yoni kan tagi, "Amin Tagi da galak tosgon nin sigin egek yo unun ak do nandaman unun anej."

¹⁶ Mani disi dakon man pawigek disi pi madep akdan unun do yon. Unun yokwisi.

¹⁷ Pakyanansi nandani, amin kind a anpak tagisi kind a ak do nandanek dima asak kan, unun amin diwarini ton.

5

Yoni morapmi amin kobogi yokwisi timitdan

¹ Nandani! Yoni morapmi amin ji do gen yipmandat. Kunam tagek yan tidoni! Nido jig i madepsi da jikon noman tan damdisak.

² Yo morapji gat ae tilimji gat kili miktan mudan. Ae imal morapji yo monin da kili nan mudan.

³ Golji gat ae silwasi gat unun manut an mudan. Unun manut da ji dakon yokwisi panoman aban nomansi tenjenokdan, anek

manut da giptimji kindap da yan sonba sokdan. Mibi bisap kili ununjak noman tokdisak, anakwan ji isal dogin yo morap gat monej gat panmuwukgan.

⁴ Nandani. Pi monji da pigagasi jap pawit. Anakwa ji da yuman nogini diwari panjutnanek diwari gin yomgwit. Monej diwat unun da Pinjop da anpakji yokwi unun dakon kobogi damjak do madepsi yan tidon. Ae pi monji unun dakon bupmi kunamyo da Amin Tagi Tapmim Ami da miragon kili pigigit.

⁵ Miktimon egipgwit bisap morapmon ji yo tagi tagi morapmi timigek disi dogin nandanek kisik kisik anek egipgwit. Jap morapmi nanek madepsi tagawit, do dikba kimotni dakon bisap kili noman tak.

⁶ Amin kilegi gen yan yominek kili dapba kimakgwit. Unun iyi kutnok do yo kind a dima awit.

Nin tebai agek bisit anek Amin Tagi dakon abap do jomjom anej

(Kilapmi 5.7-20)

Nin jig i guramigek Amin Tagi dakon abap do jomjom anej

⁷ Do not kabi, butji yawori tanakwa jig i guramigek Amin Tagi da ae apjak unun do jomjom ani. Disi nandan, pigagani ton amin unun jap tagisi kwokdan unun do jomjom anegisak. Unun butni anteban anek yawori egek jomjom anakwan sikak gildatyo da pini anakwal don bami pasak.

⁸ Jiyo kisi butji yawori tanakwa jig i noman tan daman unun guramitni, nido Amin Tagi da apjak bisap unun kwan tosok.

⁹ Not kabi, notji do yanba yokwi tok dima an an ani. Pinjop da gen pikon di depban. Nandani, Gen Kokwin Amin Madep yoma kagakon akdak.

¹⁰ Not kabi, kombi amin kalip Amin Tagi da manon yan tenjenok awit unun do nandani. Uwal da yo yokwisi anyomgwit, mani butni yawori tanakwa jig i unun guramigkwit. Ji unun dakon anpak timigek yolni.

11 Nandani, nin yan yoman, “Amin butni panṭeban anek yawori egek jigi guramikgan unun Pinṭkop da gisamikban kisik kisiksi ekwan.” Jop dakon geni kili nandawit. Unun butni anṭeban anek yawori egek jigi morap noman taṅ imgwit unun guramikgit. Diṣi nandan, don Amin Tagi da anṭpak tagiṣi an imgut. Asi nandan, Amin Tagi da amin nin do but dasi galak taṅ nimisak, ae bupmi madepsi nandisak.

Gen yan panṭeban ak diṃa ani

12 Not kabi, gen madepsi kindā unun yan: Ji Kwen Kokup bo miṭṭim bo ae yo di da manon genji diṃa yan panṭeban ani. Yo kindā ak do nandan kaṅ “Asi” yan gin yoni. Mani diṃa ak do nandan kaṅ “Diṃa” yan gin yoni. Genji yo di da manon yan panṭeban aba Pinṭkop da kobogi yokwi di daban.

Amin kilegi dakon bisit unun tapmimi toṅ

13 Jikon da kindā jigi pasak kaṅ, Pinṭkop do bisit asak. Ae kindā dakon but kisik kisik nandisak kaṅ, unun Pinṭkop dakon man anṭkisik do kap yosak.

14 Jikon da kindā sot asak kaṅ, panṃuwukbi dakon kila amin yan yoba opni. Abiṅek Amin Tagi da manon bit nelak giptimikon soṅ imiṅek Pinṭkop da anṭpuluganṭban kilek tosak do bisit ani.

15 Pinṭkop do nandan gadanek bisit ani kaṅ, Amin Tagi da sot amin unun anṃmilip anek aban pidokdisak. Ae yokwi agit kaṅ, Amin Tagi da diwarini wiririk imjak.

16 Yando, ji kalon kalon diwarisi Pinṭkop dakon miṅat aminyokon yanṭkwok ani. Anek ji kalon kalon Pinṭkop da amin diwari panṃpulugosak do bisit ani, anṭakwa Pinṭkop da ji panṃmilip asak. Amin kilegi kindā da bisit asak kaṅ, bisitni unun tapmimi toṅ, ae amin diwari tagiṣi panṃpulugogi.

17 Elaija miṭṭim amin nin yombem. Mani sikak diṃa mosak do bisit tebai anṭakwan, sikak diṃa manṭakwan bilak 3 ae kanek 6 agit.

18 Don bisit aeni anṭakwan kundu da sikak yipban manṭakwan pigaga jap aeni kwawit.

Kosit yipman dekgit amin abidan anṭopneṅ

5:12: Mt 5.34-37   5:14: Mk 6.13   5:15: Mt 17.18-20
6.1   5:20: Yt 10.12; 1Pi 4.8

19 Not kabino, jikon da kindā Pinṭkop dakon gen bami yolyol kosit yipman degakwan amin kindā da abidan aeni anṭopjak kaṅ,

20 unun amin anṭpak tagiṣi naṅ asak. Gen on do pakyaṅsi nandani. Amin kindā yokwi pakpak amin kindā anṭpuluganṭek kosit yokwikon naṅ abidan Pinṭkopmon ae anṭopjak kaṅ, unun amin yokwi pakpak amin kimoron naṅ abidanṭakwan kimot diṃa asak. Ae Pinṭkop da yokwi pakpak amin dakon yokwini morapmi yopman yomgut.

5:17: 1KA 17.1; 18.1   5:18: 1KA 18.42-45   5:19: Gal

Papia 1 Pita da Mandagit

But piso gen

Pita unun Yesu dakon panjet 12 kabikon nani kinda da on papia unun Yesu yolyol amin jigi morapmi paba unun dakon nandan gadatni panjeban ak do mandagit. Yan yosok, Yesu yolyol minat amin Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do aeni nandani dosi yosok. Yesu kimagek kimoron da pidagit, anek aeni tobil ap do yan teban tok agit. Yan teban tok unun agit unun do nandanej apjak do jomjom ani.

Asi, Yesu yolyol amin jigi pan, mani jigi unun nandan gadatni panjilit do noman ton. Do nandan gadat tebaisi abidan kimagek wigi Kristo da aeni tobil apjak bisapmon wigakwan unun bisapmon tomni tagisi timitdan.

No Rule Pinjok dakon minat amin kabisi agiman, do anpak tagisi ban anek, yo tagisi abidok do nandanej jomjom aman unun abidonej

(Kilapmi 1.1-2.10)

¹ Nak Pita, Yesu Kristo dakon yabekbini. Papia on mandisat unun Pinjok dakon minat aminyo ji uwal da jigi daba wasen ki provins Pontus, ae Galesia, ae Kapadosia, ae Esia, ae Bitinia unudon kin kin awit da ekwan ji do mandisat.

² Kalipsigwan Pinjok Dat da ji kili nandan daminej iyi dakon minat aminyo dagoni do kili manjigit. Unun Telagi Wup da panpuluganban egip egipji kisi Pinjok do parek iminek telak tanek Yesu Kristo dakon gen yol kimotni, anakwa Yesu dakon yawini da ji sugan depban Pinjok da dabilon gwaljigi mini ani, yan do anek ji kili manjigit.

Pinjok da nandan yawot madepsi an daminej butji panyawot aban yaworisi tosak do bisit asat.

Egip egip tagisi da nin do Kwen Kokupmon jomanek tosak

³ Nin Pinjok dakon man anjksinej, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjokni ae Datni. Nin do bupmi madepsi nandan nimgut, do Yesu Kristo kimakbi tamokon nan aban pidagit, anek unun kosiron da Pinjok da egip egip kalugi nimgut. Ae egip egip kalugi wagil tagisi nin do anoman agit unun abidoneji yan nandanej jomjom anek ekwaman.

⁴ Nin Kwen Kokup dakon egip egip abidonej do kili manjigit. Egip egip unun aripmi dima tasik togi, ae Pinjok da dabilon gwaljigi minisi, ae mudok mudogi minisi. Egip egip unun Pinjok gat kisi Kwen Kokup egipnejan bisapmon abidonej do Pinjok da kili manjigit.

⁵ Kristo nandan gadan iminakwa Pinjok da tapmim madepnikon da ji panjutnosok. Unun da ji yokwikon ban timigek panpuluganban tagisi egipni do nandisak, ae yo unun ak do nandisak unun mibi bisapmon nomansi aban tenjenokdisak.

⁶ Pinjok da yo unun akdisak, ji unun do nandanej kisik kisik an. Mani abisok bisap pisipmisok dogin panjilit mibili mibili da noman tan daminakwa tepmi pan.

⁷ Pinjok da ji dakon nandan gadat anjilik kok do anek panjilit yum pindagakwan aban. Nin nandaman, gol unun yo tagisi, mani gol unun yo tasik togi, do ji dakon nandan gadat da gol yapmandak ae wagil tagisisi. Amin da gol unun asi gol bo yan do kindapmon sojek anjilik kon. Do nandani, panjilit mibili mibili altan daba nandan gadatji tebaisi sigin tosak kan, mibi gildaron Yesu Kristo noman altosak bisapmon ji do kisik kisik nandan daminej man madep damdisak.

⁸ Ji Yesu dima kawit, mani but dasi galak tan iman. Abisok dima kon, mani nandan gadan iminek but galaksi nandan. But galak unun da miktim dakon kisik kisik morap yapman mudosok. Unun gen kaginini da aripmi dima yan tenjenan mudogi. Dimasi.

⁹ Kristo nandan gadan iman do anek Pin kop da ji yokwikon ban timikdak.

¹⁰ Kalip kombi amin da Pin kop da abisok nandan yawok daminek jikon yo tagisi akdisak unun do yan tenjenok awit. Pin kop da nin yokwikon ban timitdisak unun dakon mibili nandak do pi madepsi awit.

¹¹ Kristo dakon Wup da kombi amin da butgwan yigek gen kagakon da Kristo da tepmi mibili mibili pakdisak anek don man madep pakdisak unun do yan kwok agit. Anakwan kombi amin da nandawit, “Ni bisapmon nin yokwikon ban timitjak amin apjak?” ae “Unun bisapmon ni yo da noman tokdisak?”

¹² Mani, Pin kop da yan yoligit, yo morap noman tokdan do kombi gen yawit, unun da bisapmon dima noman toni. Abisok ekwan amin ji da bisapmon noman toni do yawit. Telagi Wup Pin kop da Kwen Kokup nan yabekban pigit unun da amin tapmin yoban Gen Bin Tagisi yan tenjenok anek Pin kop da yo asak do kili dayiwit. Anelo kisi Pin kop da ji do yo tagisi agit unun pindak nandanyo akdo tagisi nandan.

Pin kop da telagi egipnen do yosok

¹³ Do bisapmi bisapmi nandak nandakji si pan tagap anek egipni, anek disi do kila tagisi anek egipni. Yesu Kristo da noman al-tosak bisapmon Pin kop da nandan yawok daminek jikon yo tagisi unun akdisak unun do nandan gadat tebaisi anek jomjom ani.

¹⁴ Minjat monjiyo da gen guramit an unuden ani. Kalip nandak nandakji mini, do galaktok yokwi mibili mibili yolgwit, mani abisok anpak unun dima yolni.

¹⁵ Pin kop da ji kili yan damgut, unun telagi, do yo morap anikon jiyo kisi telagi egipni.

¹⁶ Nido Pin kop dakon papia da yan yosok: “Ji telagi egipni, nido nak telagi egisat.”

Tomni madep nan nin yuman nagit

¹⁷ Pin kop bisit iyinek “Dat” yan iyan. Dat unun da man timikgaman unun do nandanek kokwin dima asak. Nin kalon kalon da anpak aman unun pindagek nin kokwin asak. Do on miktimon egipni bisap

morapmon, on miktim unun nin dakon kokupsinin yan dima nandani, ae Pin kop do pasalek unun da yongamgwan gin egipni.

¹⁸ Nido disi nandan, kalip babikji da mibili mini dima nandan pisanek egipgwit jiyo kisi yan gin egipgwit, mani Pin kop da ji yuman nanek unun anpagon ban pulugan depgut. Ae ji yum do miktim dakon yo si tasik togi silwa bo gol ban dima yuman nagit.

¹⁹ Kristo dakon yawi, tomni wukwisi nan yuman nagit. Kristo unun sipsip monin gwaljigi minisi.

²⁰ Pin kop miktim dima wasagit bisapmon, Kristo da ji yuman nosak do kili manjigit, ae abisok mibi bisap on ekwamanon, Pin kop da nin pan pulugosak do Kristo yipban kili alatan tenjenagit.

²¹ Unun da ji pan pulugan ban Pin kop nandan gadan ingwit. Unun Pin kop da Kristo kimakbi tamokon nan aban pidan ban man madep imgut. Do ji Pin kop do nandan gadat anek yo ak do yan teban tok agit unun do jomjom an.

Nin amin do but dasi galak tan yomnen

²² Ji gen bami yolgwit, yan anek disi Pin kop da dabilon gwaljigi mini awit. Anek Pin kop dakon minjat aminyo diwari but dasi galak tan yoman. Do abisok pi madepsi an kimagek but dasi galak tan yomin kimotni.

²³ Ji yan ani, nido egip egip kalugi Pin kopmon abidawit unun kimot kimori mini. Pin kop dakon gen dagok dagogi mini unun da egip egip kalugi unun analon asak.

²⁴ Pin kop da papiakon gen yan tosok: “Minjat amin morap jon da yan bisap dubak dima ekwan, ae man madepni da jarej da yan tepmi biripmigi monj.

²⁵ Mani Pin kop dakon gen toktogisi tan anan kisak.”

Gen unun jikon Gen Bin Tagisi yan tenjenawit unun.

2

¹ Ji altok altok kalugi kili awit, do anpak yokwi morap yipman mudoni. Top yogok

anpak gat, ae jamba but anpak morap gat, ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok gat, ae yanba yokwi tok morap gat unun kisi yipman mudoni.

² Monji naknak kalugi mum do galagi madepsi nandan, unun da tilak mum tagisi, ae unudon yo yokwi kinda dima tosok, unun Pinjkopmon da abisak unun timit do galagi madepsi nandani. Mum unun da wupji anpulanganban Pinjkop da egip egip kalugi unun damguron tagan madep ani ae tapmim pani, anek Pinjkop gat tagisi egipni.

³ Yan ani, nido Pinjkop da anpak ninon asak unun kili ankilik kawit, anek Amin Tagi unun tagisi yan kili nandawit.

Amin Tagi unun gwak egip egipmi ton

⁴ Ji Amin Tagikon apni. Unun gwak egip egipmi ton yombem kinda. Minat aminyo da kanba yokwi aban maba kigit, mani Pinjkop da kili manjigit, anek kanban tagisisi agit.

⁵ Jiyo kisi gwak egip egipmi ton yombem, ae Telagi Wup da tapmimon Pinjkop da panpulanganban iyi dakon yutni dagon. Yan aban ji Pinjkop dakon telagi mukwa sogok amin kabini egek Yesu Kristo da manon paret ani. Unun paret Telagi Wup da ji pantagap aban Pinjkop da paret si galak tosok asak.

⁶ Unun do Pinjkop da papiakon gen kinda yan tosok:

“Nandani, yut kodigikon gwak teban tip kindanan tidosot unun nak da kili manjigim.

Unun gwak tagisi ae tebaisi.

Unun abisok yipbo Saion kokup papmon tosok.

Unun do nandan gadan imni amin mayaktok aripmi dima pakdan.”

⁷ Ji nandan gadat an minat aminyo yan si nandan, Kristo unun gwak wagil tagisisi. Mani nandan gadat dima an amin, unun do Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

“Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.”

⁸ Ae gen kinda yan tosok:

“Unun da tip da yan kosit obanikon tosok, do amin morapmi kandapmi tidanek piligi pagek tasik tokdan.”

Unun Pinjkop dakon gen abin yipmangan, do kandapmi tidanek piligi pokgon. Kalip Pinjkop da yan ani do kili manjigit.

⁹ Mani, Pinjkop da ji kili manjigit. Ji Kila Amin Madep dakon telagi mukwa sogok amin kabini ekwan. Ji Pinjkop iyi dakon minat amin kabini ekwan. Egek jikon yo tagisi morap agit unun dakon yan tenjenok ani do yan damgut. Pilin tuk yipman degek tenjenikon apni do yan damgut.

¹⁰ Kalip Pinjkop dakon minat aminyo dima egipgwit, mani abisok minat amin kabini ekwan. Kalip Pinjkop dakon bupmini dima abidawit, mani abisok kili abidan.

No Rule Minat amin diwar da binapmon pilik bamok kilegisi ane

(Kilapmi 2.11-3.22)

Nin Pinjkop dakon oman monjisi egipne

¹¹ Notnonisi, ji on miktimon kokup njwakwarikon amin da yan ekwan, ae binap amin yombem. Do yan si dayisat, ji but kalip dakon galaktok yokwi manji yomni. Unun da wupji abin yip do emat asak.

¹² Ji Pinjkop dima nandan iman amin da binapmon pilik bamok kilegisi ani. Asi, gulusun an do gen yan damdan, mani anpakji kilegi koni do don Pinjkop da minat aminyo gen pikon yop do apjak bisapmon Pinjkop dakon man ankisikdan.

¹³ Gapman mibili mibili dakon geni guramitni, nido Amin Tagi da yan ani do nandisak. Kila amin madep da ji dakon wukwisi egisak do geni guramitni,

¹⁴ ae provins dakon gapman dakon mibiltok amini kisi dakon geni guramitni. Kila amin madep da unun amin yabegek anpak yokwi an amin do kobogi yokwi anjomni, ae anpak kilegi an amin dakon man pawigini do yopgut da ekwan.

¹⁵ Pinjkop da anpak tagisi banjin ani do nandisak. Yan anek kan do nandan kokwini

tagi dima amin da gen kagani sopmanjek gen dima yan damni.

¹⁶ Ji minjat aminyo puluganjwi da yan egipni. Mani “nin puluganbi” yan nandanjek kinj anpak yokwi mibili mibili di abam. Pinjkop dakon oman monji da yan egipni.

¹⁷ Amin morap kisi do nandaba wukwan yomni, anek Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yomni. Pinjkop do si pasalek egipni. Anek kila amin madep do man madep imni.

Nin Yesu Kristo dakon anpak yolek tepmi panerj

¹⁸ Oman monji ji kila aminji dakon pinjbini egek nandaba wukwan yomni. Nak kila amin tagisi ji do yo yawori andamanj unun dogin dima yosot. Kila amin yo yokwi andamanj unun kisi dakon pinjbini egipni.

¹⁹ Pinjkop dakon galaktok yolakwa isal dogin tepmi daba tepmi unun tagi pamanj yan nandani kanj, Pinjkop da unun do tagisi nandakdisak.

²⁰ Mani anpak yokwi anakwa dikba tepmi pani kanj, Pinjkop da ji do nandaban tagi asak? Unun dima. Mani anpak tagi banj anakwa dikba unun do tepmi pani kanj, Pinjkop da yan do galak tosok.

²¹ Pinjkop da anpak unuden yolni do yan damgut, nido Kristo ji panpulugok do tepmi pagit. Ji da yolni do anpak unun kili doligit.

²² “Unun yokwi kinda dima agit, ae top genyo kisi kinda dima yagit.”

²³ Amin da ibipgwit, mani kobogi dima yobipgut. Tepmi pagit, mani panjupbal ak do dima yagit. Unun iyi nanj Pinjkop yo morap kokwin kilegisi agak amin da kisiron yipgut.

²⁴ Kristo tilak kindapmon akgit anek giptimni nanj nin dakon yokwinin imekgit. Yokwi morap yipmanj mudanjek anpak kilegi yol kimotnenj mibili yan do anek agit. Giptimni obisi anagakwa tepmi pagit unun da ji panmilip agit.

²⁵ Ji kisi morap sipsip kinda pasilgit da dima nandanj pisanjek agisak unun da tilak agipgwit. Mani abisok Sipsip Kila Amin

Tagisikon tobil apgwit. Unun wupji dakon Kila Amin Tagisi.

3

Minjat eyo dakon gen

¹ Unudenj gin, minjat eni tonj unun esi dakon pinjbi egipni. Ae unun kabikon wili diwari Pinjkop dakon gen dima guramikgan kanj, minjatni ji but tobil ani do gen dima yanakwa anpakji tagisi bangin pindagek but tobil tagi ani.

² Nido, minjat ji dandaba pilik bamok kilegisi anek pinjbisi ekwanj.

³ Minjat ji amin da dandaba tagisi ani yan do busunji dima panjtilim ani, ae giptimji gol banj dima panjtilim ani, ae imal tagisi banj dima pani.

⁴ Tilim dima tasik togi banj but kagasi panjtilim ani. Tilim unun anpak yaworisi ae tayanjgok egip egip. Anpak unuden Pinjkop da dabilon tagisisi.

⁵ Anpak unuden do galak toni. Nido kalip bisapmon minjat telagi egek Pinjkop da yo tagisi yom do yanj teban tok anjomgut unun do jomjom anek unun tilim pawit. Anek eni dakon pinjbini egipgwit.

⁶ Sara unun anpak yolek Abraham dakon gen guramigek amin madepno yan iyigit. Ae ji anpak kilegisi yolek yo kinda do dima pasolni kanj, ji unun Sara dakon gwakni.

⁷ Unudenj gin, wili minjatni tonj, ji nandak nandak tagisi banj yolek minjatji gat tagisi yitni. Minjat dakon tapmim unun wili dakon tapmim yombem dima, unun madep dima, mani minjatyo kisi egip egip kalugi Pinjkop da butgalak do nimisak unun kili abidawit, do ji minjatji do nandaba wikwan yominjek panpuluganjek anpak tagisi banj anyominj kimotni. Anpak unun yolek ani kanj, yo kinda da ji dakon bisit do kosit sopsop dima akdisak.

Bisapmi bisapmi amin do anpak tagisi anjomnerj

⁸ Gen on panjdagok do yanj yosot. Ji morap kisi but kalonj egek amin morap kisi do bupmi nandanj yomni. Pinjkop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tanj

yomiņek nandan yawok yomiņek disi do nandaba pisak.

⁹ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Ae yanba yokwi tok an daba kan, kobogi do yanba yokwi tok dima an yomni. Kobogi do Pin kop da yo tagisi an yomjak do bisit ani. Pin kop da ji yan anek disi gisam timitni do yan damgut.

¹⁰ Pin kop gen papiakon gen yan tosok: “Amin kinda egip egipni tagisi noman tanakwan bisap tagisi kok do nandisak kan, unun amin gen yokwi dima yosak, ae top dima yosak.

¹¹ Unun anpak yokwi morap manji yomiņek, anpak tagisi banjin asak. Unun amin gat but kalon ak do dakon pi an kimotjak.

¹² Nido, Amin Tagi da amin kilegi kilani anek bisitni do mirak yopmandak, mani yokwi pakpak do nandaban yokwi tan yomisak.”

Anpak tagi anen dakon tepmi tagi panen

¹³ Ji anpak tagisi tebai yol kimagek ani kan, namn da yo yokwi an damjak?

¹⁴ Mani anpak tagisi anek unun do tepmi pani kan, Pin kop da yo tagisi an damdisak, do pasol pasol dima ani, ae nandaba kik dima ani.

¹⁵ Butjikon da Kristo kalon nanjin yipba Amin Tagisi egipjak. Ae yo tagisi do jomjom an unun dakon mibili do dayinba kan, bisapmi bisapmi kobogi yoyik do tagap tok an kimotni.

¹⁶ Mani geni kobogi yawori ae anpak tagisikon da pantobil yomni. Ae Pin kop da dabilon kilegisi egipni. Yan aba Kristo yol do anek anpak tagisi anakwa gen yokwi dayan amin unun mayagi pakdan.

¹⁷ Anpak tagisi anakwa unun do amin da jigi daba tepmi pani kan, Pin kop da ji do tagisi nandakdisak. Mani anpak yokwi anek unun dakon tepmi timitnen kan, unun da yo yokwisi asak.

Kristo da nin yokwikon ban timit do kimot anek ae pidagit

¹⁸ Kristo unun amin kilegisi, mani yokwi pakpak minat aminyo dakon tamo abidanek yokwini wiririgek Pin kopmon

timik panjik do anek kimakgit. Unun bisap kalon kinda kimakgit, ae kinda gat dima kimotjak. Unun miktim aminsi da ekwan amin da anakba kimakgit, mani Telagi Wup da tapmimon da pidagit da egisak.

¹⁹ Unun kin wup dam tebanon egipgwit unun do Pin kop gen yan tenjenan yomgut.

²⁰ Wup unun da kalip Noa da bisapmon Pin kop gen abin yipgwit. Noa da bisapmon anpak yokwi madepsi awit, mani Pin kop da kobogi tepmi dima yomgut. Unun butni yawori tanakwan jomjom anegakwan wigi Noa da tap wakgani wasan mudagit. Anek minat aminyo kalonisok 8 kabi dagin tap wakgakon wigakwa pakbi madep da timik panjinakwa Pin kop da yokwikon ban timikban tagisi egipgwit.

²¹ Pakbi unun da telagi pakbi sogok dakon tilak asak. Pin kop da ji yokwikon ban timit do telagi pakbikon ban timikdak. Telagi pakbi unun giptim garak wiriritjak do dima, unun Pin kop da dabilon gwaljigi mini egip do dakon tilak asak. Ji yokwikon ban timit do Pin kop da Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit.

²² Ae Kristo Kwen Kokup kili wigigit da abisok Pin kop da amin tet do yikdak. Yigakwan anelo ae kila amin madep, ae yo morap tapmimi ton unun da pinbini ekwan.

No Rule Pan kil it madepsi da pan muwukbikon noman tan yoba tepmi pan

(Kilapmi 4-5)

4

But kalip dakon anpak yipman mudonen

¹ Kristo giptim timnikon da tepmi pagit, do nandak nandak unun abidagit jiyo yan gin abidan kimotni. Nido, amin kinda giptim timnikon da tepmi pagit kan, unun amin yokwi dakon anpak kili yipman degit.

² Ae miktimon egisak bisapmon but kalip dakon anpak dima yoldak, Pin kop dakon galaktok banjin yoldisak.

³ Ji but kalip dakon anpagon aripmisi agipgwit, anek Pin kop dima nandan iman

amin da anpak an unun ak do galagisi nandawit. Anpak unun, yumabi anpak mibili mibili, ae pakbi teban nanek but upbal agak, ae jap pakbiyo madepsi anek pakbi teban morapmi nanek anpak yokwi agak, ae anpak wagil yokwisi kinda unun kokup kidat do gawak yomyom anpak, unun anpak morap awit.

⁴ Abisok Pinjop dima nandan iman amin gat anpak yokwi mibili mibili unun sanben yoba dima an, anakwa unun do wiripdagek pidan gen yokwi dayan.

⁵ Mani don gen pikon iyi agek mibili nido anpak unun awit unun do yokdan. Pinjop da amin si ekwan gat, ae amin kili kimakgwit gat kisi anpakni kokwin ak do kili tagap tak.

⁶ Mibili yan do anek minjat aminyo unun kili kimakgwit unun dima kimagek Gen Bin Tagisi nandawit. Asi, yokwi pakpak da kimokgon unuden yokwi awit dakon kobogi do kimot awit, mani Pinjop da iyi yombem wup egipni do nandagit do Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandawit.

Pinjop da but galak do yo nimisak unun pi tagisi yomnen

⁷ Yo morap pasildan dakon bisap kili kapmat tosok. Do bisit ak do disi do kila anek dipmin dima pagek kalugi egipni.

⁸ Ae yo madepsi kinda, ji Pinjop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yomyom anpak tebaisi abidoni. Yan ani kan, amin da yokwi an daba diwarini tagi yopni.

⁹ Ae Pinjop dakon minjat aminyo diwari apba ji gat egipni kan, but galagon da kilani tagisi ankimotni.

¹⁰ Pinjop da ji kalon kalon do but galak dakon yo damgut, do ji kalon kalon Pinjop dakon oman monji tagisi da egek, ni pi ani do tapmim damgut unun anek amin diwari panpulugoni.

¹¹ Amin kinda Pinjop gen yan tenjenok pi abidagit kan, Pinjop da iyi yosok yan nandanek gen yosak. Ae amin kinda amin panpulugok pi asak kan, unun amin Pinjop da tapmim imisak unun da aripmon pi unun an kimotjak. Yan anakwa minjat aminyo da yo morap ani unun pindatni,

anek Yesu Kristo da manon Pinjop dakon man ankisini. Unun man madepni ae tapmimni dagok dagogi mini tan anan kisak. Unun asi.

Kristo da tepmi pagit unuden, tepmi pak do but galaksi nandanek

¹² Notnonisi, panjilit kinda kindap da yan jikon noman tosok. Mani ji wuripdagek yo njwaknwarisi kinda da noman tan nimisak yan dima nandani.

¹³ Unun panjiliron ji Kristo da tepmi pagit unuden pan, do kisik kisik ani. Ae Kristo dakon tilimni altan tenjenosak bisapmon ji kisik kisik madepsi anek butji tagisi tokdisak.

¹⁴ Ji Kristo dakon man abidon, anakwa unun do amin da gen yokwi dayinba kan, ji unun do kisik kisik ani. Nido, Pinjop dakon Wup tilimni wagil tagisisi jikon tosok.

¹⁵ Kan kimotni. Amin dapba kimotni, bo yo kabo noni, bo anpak yokwi di ani, bo amin diwari dakon pi panupbal ani, anakwa tepmi pani kan, unun tagi dima.

¹⁶ Mani ji Kristo Dakon Amin ekwan do anek tepmi pani kan, mayagi dima nandani. Kristo dakon man unun do but galaksi nandanek Pinjop ankisini.

¹⁷ Pinjop da minjat amin kabini nin gen pikon nipjak dakon bisap kili noman tak. Mibiltok ninon asak, do minjat aminyo Pinjop dakon Gen Bin Tagisi manji iman amin kabikon asak bisapmon kobogi yokwisi timitdan.

¹⁸ Pinjop dakon papia da yan yosok: "Yokwikon ban amin kilegi timit timit unun jigisi, do Pinjop manji iman amin gat yokwi pakpak gat nian agagi?"

¹⁹ Do Pinjop da galak togon amin diwari tepmi pani do nandisak kan, unun amin egip egipni Pinjop nin wasagit da kision yipmanek anpak tagisi banjin ak do. Unun da bisapmi bisapmi kilanin tagisi ankimokdok.

5

Kila amin ji Pinjop dakon minjat aminyo kilani tagisi ani

¹ Abisok nak panmuwukbi dakon kila amin gat gen yogogi. Nakyo kisi kila amin kinda. Naga da dabilon Kristo kanapbo tepmi pagit. Ae nak gat ji gat Kristo dakon tapmim ae man madep noman altosak bisapmon Pinjkop da yo tagisi nin morap kisi do nim do yagit unun timitdaman. Kila amin ji pi yan ban ani do dayisat.

² Ji Pinjkop dakon minjat aminyo kila tagisi ani. Unun sipsip da yan ji da kisiron ekwan. Pinjkop da kisik kisigon da pi unun ani do nandisak. Do pi yanon da ani. Amin da tebai dayinba unun do anek pi di abam. Ae tomni timit dogin pi unun dima ani. Pi unun ak do galagi nandani.

³ Amin madep daganek Pinjkop da minjat aminyo unun kisitjikon yopgut unun di pabin yopbam. Ji anpak tagisi ban anakwa pindagek yolni.

⁴ Yan ani kan, Sipsip Kila Amin Mibiltogi da altañ tenjenosak bisapmon tomni wagil tagisi unun abidokdan. Tomni toktok teban tosak ae dima tasik togi unun nan abidokdan.

Nin egip egipnin Pinjkop da kisiron yipnen

⁵ Yawi kaluk ji kila amin da yongamgwan egipni. Ji morappinbi egip egip yol kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo da yongamgwan egipni. Nin nandaman:

“Pinjkop da minjat aminyo iyi dakon man pawikwan unun pabin yopmandak.

Mani amin pinbi ekwan unun nandan yan yawok yominjek yo tagisi an yomisak.”

⁶ Do disi dakon galaktok pabin yopmanjek Pinjkop tapmimi ton da yongamgwan egipni. Yan ani kan, iyi nandisak bisap unudon ji panenotjak.

⁷ Pinjkop da kilasi tagisi asak, do yo morap do nandaba kik an unun kisitnikon yopni.

⁸ Ji kalugi egek disi do kila tagisi anek egipni. Sunduk uwalji unun laion yombem, unun da madepsi yan tidanek minjat aminyo nok do wusisak.

⁹ Ji nandan gadaron tebaisi agek panjiklikban kan geni dimasi nandani.

Ji nandan, Pinjkop dakon minjat aminyo diwari miktimi miktimi ekwan, unun ji da tepmi pan yan gin pan.

¹⁰ Pinjkop, nandan yawot dakon mibili, unun da ji tilim gulgwani tagisi toktok teban tosak unudon iyi gat kisi egipni do anek Yesu Kristo obakon da ji yan damgut. Bisap pisipmisok gin tepmi pakdan, mani don iyi nandan gadatji panjeban aban toktogisi tebaisi atdan.

¹¹ Unun kalongin dagok dagogi mini tapmim morap kisi tan imisak. Unun asi.

Gen diwari

¹² Sailas, nak da koko unun Yesu yolyol notnosi, ae pi bamisi gin asak, unun da nak anpuluganban gen pisipmi on ji do mandisat. Nak ji dakon but panjeban akdo, ae Pinjkop dakon nandan yawotni bisapmi bisapmi jikon tosak unun dolik do anek papia on mandisat. Ji unun do nandanek tebaisi atni.

¹³ Panmuwukbi minjat aminyo Babilon* ekwan, unun minjat aminyo Pinjkop da ji gat kisi kili manjigit, unun da gildat tagi yan dayan. Monjino Mak yo kisi da gildat tagi yan dayisak.

¹⁴ Panmuwukbi diwari do but dasi galak tan yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristokon gadanbi amin morap butji yawori tosak do bisit asat.

5:2: Jn 21.15-17; Ya 20.28   **5:3:** 2Ko 1.24; Pil 3.17; Tit 2.7   **5:5:** YT 3.34; Ep 5.21; Jem 4.6   **5:6:** Mt 23.12; Lk 14.11; Jem 4.10   **5:7:** Mt 6.25-30   **5:8:** 1Tes 5.6   **5:9:** Ep 6.11-13; Jem 4.7   **5:12:** Ya 12.2,25; 13.13; 15.22,37-40   **5:13:** Ya 12.2; 2Ti 4.11   * **5:13:** Amin diwari da Babilon unun Rom kokup pap do yosok yan nandan.

Papia 2 Pita da Mandagit

But piso gen

On papiagwan gen madep ton unun yan. Yesu yolyol minat aminyo unun yoyindet toptopmi diwari agek minat aminyo dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi gat panupbal an amin do mirak dimasi yopni do papia on da yosok. Unun yabekbi da gen yomgwit unun tebaisi abidoni, anek Pin kop gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat do pakyan tagi nandaba piasak do yosok. Yabekbi da iyi Yesu dabil da kawit, anek kanakwa Yesu da iyi yoyindet agit.

Amin diwari da Yesu ae dima tobil apdisak, do anpak yokwi morap aman unun da yo madep dima asak yan yawit. Mani on papia da apjak dosi yosok. Asi, unun tepmi dima abisak, mani tepmi dima abisak unun dakon mibili unun yan; Pin kop unun aminjok kanda dimasi pasiljak do nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do minat aminyo do yawot yawot an yominek jomjom anegisak (3.9).

Nin egip egipninon anpak tagisi ano teban tanakwan amin yokwi dakon gen pabin yop- ner

¹ Nak Saimon Pita, Yesu Kristo dakon oman monjini ae yabekbini. Nak minat aminyo nandan gadat tagisisi nin abidagiman unudensi abidawit amin ji do gen on mandisat. Yesu Kristo unun Pin kopnin ae yokwikon ban timit timit aminin, ae iyi dakon anpakni kilegi do anek ji da unun nandan gadat tagisisi abidawit.

² Ji abisok Pin kop ae Amin Taginin Yesu tagisi nandan yoman. Unun anpagon nandan yawot ae but yawot da ji da egip egipmon sigin madep tosak do bisit asat.

Pin kop da nin iyi do manjigit

³ Nin Yesu Kristo nandan imaman, ae iyi unun Pin kop do tapmim madepnikon da egip egipnin panjeban asak dakon yo morap gat ae Pin kop dakon anpak anek dakon yo morap aripmisi ningut. Nin da man madepni gat, ae tapmimni gat, ae

anpakni tagisi gat timitner do anek, nin yan ningut.

⁴ Yan anek yo wagil tagisisi ae yo madepsi nim do yan teban tok agit. But sulugik anpak da miktim amin ninon tanej nin madepsi panupbal asak, mani Kristo da nin panpulangan anpak unun tasik togi unun yapmanek Pin kop iyi dakon egip egip ae anpak abidoner do anek yo tagisi morap unun ningut.

⁵ Ji unun dosi nandanek, pi tebaisi anek nandan gadatji da tebai tosok unuden anpak tagisi aba teban tosak. Ae nandak nandak tagisi timit do dakon pi ani, yan aba unun da anpakji tagisi da yan jikon teban tosak.

⁶ Ae diso do kila anek anpak kalipmi pabin yopni. Anek unun anpak aba nandak nandakji tagisi da yan jikon teban tosak. Ae ji tebai agek jigi guramitni dakon anpak tebai abidoni. Unun anpak aba giptimji kila an unuden teban tosak. Ae Pin kop dakon anpagon agipni, yan aba tebai agek jigi guramit dakon anpak jikon teban tosak.

⁷ Ae Pin kop dakon minat aminyo diwari gat not anek egipni. Anpak unun aba Pin kop dakon anpagon egip egip da teban tosak. Ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak abidoni. Unun anpak abidanba notsi anek egip egip anpak da jikon teban tosak.

⁸ Anpak unuden timikba egip egipjikon teban toni kan, Amin Taginin Yesu Kristo isal dogin dima nandan gadan imni. Bami morapmi tokdan.

⁹ Mani, amin anpakni unuden mini, unun amin yo dubagikon ton unun aripmi dima pindakgan ae unun amin dabili mini yombem. Pin kop da yokwi morap kalip awit unun wiririk yoban amin kilegisi awit, mani unun amin Pin kop da yo tagisi agit unun kili intawit.

¹⁰ Not kabi, Pin kop da ji kili yan damgut, anek iyi dakon amin kabi egipni do ji manjin depgut. Do iyi dakon amin kabini bamisi egek geni guramit dakon pini tebaisi ani. Yan ani kan, aripmi dima man potdan.

¹¹ Anakwa kositji wagil wital daminakwan Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin iyi kila asak da

kagagwan tagi pigini, ae unjudon bisap dagok dagogi mini egipdan.

¹² Asi unjun yo morap kili nandan mudawit, anek gen bamikon tebaisi akgan. Mani ji da in-toni do dima nandisat, do bisapmi bisapmi sigin dayik do nandisat.

¹³ Nak kalugi sigin egipben bisapmon butji sigin pabo pisanakwa unjun do sigin nandani kan, tagisi yan nandisat.

¹⁴ Nak nandisat, bisap pisipmisok giptimno yipman degek kimotdisat. Amin Taginin Yesu Kristo da yan kili noligit.

¹⁵ Yan do anek kimagapbo yo morap do dayigim unjun do bisapmi bisapmi tagi nandani do anek pi tebaisi aben.

Yabekbi kabi da Pinjkop dakon tenjenji Yesukon tanban kawit

¹⁶ Nin da Amin Taginin Yesu Kristo dakon tapmim madep gat ae tobil apdisak unjun do dayigiman bisapmon nin amin da nandak nandagon morap gen isali noman tawit unjun ban dima dayigiman. Dabilnin da Yesu dakon tenjenji ae tapmimni noman tan iban kagiman.

¹⁷ Pinjkop Dat da man madep iminek, tenjenji tagisi unjun iban noman tan imgut. Anek Pinjkop iyi Kwen Kokup tenjenji madepsi tosok unjudon da Yesu do yan yagit, "On Monjino, but dasi galak tan imisat ae but galaksi nandan imisat."

¹⁸ Nin unjun gat kisi unjun telagi ilenon egek gen unjun Kwen Kokupgan da apban nandagiman.

¹⁹ Unjun yo dabilnin da pindakgiman, do nin kombi amin kalip egipgwit dakon gen do tebaisi nandan gadaman. Ae jiyo kisi geni tebaisi abidoni kan tagisi. Kombi amin dakon gen unjun kalin da yan pilin tukgwan sonagakwan wigi Pinjkop da abinek wisawisa dakon gik pap da yan Kristo dakon tenjenji da butjikon tenjenjokdisak.

²⁰ Mani, yo madep kinda ji da nandan kimotni unjun yan. Kombi amin dakon gen Pinjkop gen papiakon ton unjun kombi amin iyi dakon nandak nandak yolek dima mandawit.

²¹ Nido, kombi amin dakon gen kinda kombi amin da galaktoknikon da yoni do

dima noman tagit. Telagi Wup da amin pan-tagap aban Pinjkop gen yomgut unjun ban yan tenjenjok awit.

2

Amin yokwi da panmuwukbi dakon nandak nandak panjupbal awit

¹ Asi kombi amin toptopmi di Israel amin da binapmon noman tawit. Unjuden gin ji da binapmon amin diwari di kisi noman tanek topmon da minjat aminyo Pinjkop dakon gen yoyindet akdan. Anek pasilikon da top gen mibili mibili ji dakon nandan gadat panjupbal agagi ji da binapmon panalon akdan. Ae unjun gin dima, Amin Tagi da yuman nagit, mani unjun amin da Amin Tagi manji imdan. Anek iyi dakon egip egip panjupbal anakwa tepmisi tasik tokdan.

² Amin morapmi da unjun amin dakon yumabi anpakni mibili mibili unjun yoldan. Yan aba amin da anpak bami dakon kosit do yanba yokwi tok akdan.

³ Unjun amin pindak galaktok aminsi, do ji dakon monej gwayek do top gen morapmi dayikdan. Mani Pinjkop da unjun amin pasilni do kili yagit. Pinjkop dipmin dima pokdok, amin unjun pan-tasik akdisak.

⁴ Kalip anelo di yokwi aba Pinjkop da yum dima pindakgit. Tipdomon gapma pilin tugisi unjungwan dam tebanon yopgut da ekwan. Egek Pinjkop da kokwin akdisak dakon gildat do jomjom anek ekwan.

⁵ Kalip minjat aminyo egipgwit unjun Pinjkop manji iba yum dima pindakgit. Kulup madep yipban abinjakwan pasilgwit. Mani Noa unjun anpak kilegi do yan tenjenjok amin, do Pinjkop da Noa gat ae minjat aminyo 7 kabi gat kisi kila anakwan tagisi egipgwit.

⁶ Pinjkop da Sodom gat Gomora gat tasik tonjil do yanek unjun kokup bamot sonbal abilakni dagin tanek wagilsi tasik tagimal. Pinjkop da yan aban minjat aminyo Pinjkop manji imni amin da unjun do nandanek yo yokwisi ninon kisi yan gin noman tan nidan yan si nandani.

⁷ Mani amin kilegi Lot unjun Sodom kokupmon egek unjun gen teban pabin yop

amin dakon yumabi anpakni mibili mibili awit unun pindagek butjik nandagit, do Pinjkop da Lot abidanakwan dima tasik tagit.

⁸ Asi, amin kilegi Lot unun Sodom amin da binapmon egek gildari gildari anpakni yokwi unun pindakgit, ae gen yokwini yanakwa nandan yomgut. Unun buri kilegisi tanakwan, gen teban pabin yopyop anpak awit unun do nandaban yokwi tanban burikon da jigisi nandagit.

⁹ Nin Amin Tagi da yo unun agit unun do nandanen, anek nin nandaman, Pinjkop yolgan amin panjkewal noman tan yomni kan, Amin Tagi da unun panjkewalon ban timitjak dakon kosit nandisak, ae amin yokwi kobogi do yo yokwisi yomdisak, anakwan wigi Pinjkop da amin kokwin akdisak da gildaron wigikdisak.

¹⁰ Amin diwari kobogi yokwi madepsi timitdan. Unun amin giptimni dakon galaktok yokwi yolgan, ae kila amin dakon gen do nandaba yo isalisi an.

Unun Pinjkop gen yoyindet amin toptopmi unun kwen wigik aminsi, ae iyi dakon galaktok banjin yolgan, do Kwen Kokup anjelo mibiltogi tapmimi tonsi unun ibip do timisok di dima pasolgan.

¹¹ Anjelo morap yoyindet amin toptopmi unun yapmanjan, mani Amin Tagi da dabilon yanba yokwi tok an yominek anjelo mibiltogi gen dima yan yoman.

¹² Unun amin jon bit kilapyo yombem buri mini, do giptim dakon galaktok banjin yolgan. Unun amin jon kilap amin da timigek dapba kimotni dogin miktimon altawit unun yombem. Yo mibili dima nandan pison, unun do gen yokwi yon. Unun jon bit kilapyo da tasik ton unuden tasik tokdan.

¹³ Anpak yokwi mibili mibili anek amin diwari panupbal awit, do yokwi awit dakon kobogi yokwisi timitdan. Gildaron jap morapmisi ae pakbi teban noknok do kisik kisik bamisi dakon anpak unun yansi nandan. Ji gat kisi jap non, anek yan aba ji garakji ton daganakwa man binji tagi unun panupbal an. Mani anpak toptopmi unun an unun do kisik kisik an.

¹⁴ Bisapmi bisapmi minjat pindak galak tanek yumabi anpak ak do nandan. Yokwi agak dakon galagi aripmi dima aba mudogi. Nandan gadatni dima teban tanbi amin unun pangalak anek ilik pangwa yokwi an. Ae pindak galaktok dakon anpak do pakyanji nandan. Pinjkop da unun amin obisi pantasik akdisak.

¹⁵ Unun anpak kilegi do manji yominek Balam, Beo dakon monji, dakon kosit nan yolgwit. Balam unun anpak yokwi anek unun anpak yokwi agit dakon tomni timit do galagisi nandagit.

¹⁶ Mani donki kinda da amin da yan gen yanek Balam dakon anpak yokwini do tebai iyigit. Donki gen dima yon, mani unun donki da unun aban kombi amin unun njugigi anpak ak do nandagit unun yipgut.

¹⁷ Unun yoyindet toptopmi pakbi dabil da yan wagil kibidan mudan, ae gikwem madepsi ban mirim da pisonban dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun Pinjkop da kokup pilin tuk pilisi unun kili anjnoman agit, do unudon panji egipdan.

¹⁸ Unun amin gen pap yanek geni isali do giptim pawigik an. Unun da amin yumabi anpak gat ae giptim dakon anpak yokwi mibili mibili ani do pangalak aba unun ak do but sulugik an. Unun anpak anek abisok anpak yokwi yipman amin, unun ilikba kin unun amin yokwi yolgan.

¹⁹ Unun amin yokwi da yan yoyan: “Ji nin nolni kan, napmi mini tagisi egipdan.” Mani iyi anpak si tasik toni dakon oman monji ekwan. Nido, amin kinda yo kinda yipban unun da kilani asak kan, unun amin unun yo dakon oman monji egisak.

²⁰ Asi, unun Yesu Kristo unun Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin yan dakon nandak nandak kili timikgwit. Yan aba unun nandak nandak da panpuluganban on miktim dakon anpak injani unun yapgwit. Mani anpak yokwi unudenon aeni kin gadanba unun da dam tebanon egipni kan, unun yokwisi egipdan. Mibiltok yokwi egipgwit, mani anpak injani unun da damon aeni yopjak kan, yokwi dakon yokwisi egipdan.

²¹ Mibiltok kosit kilegi do dima nandawit tam, unun da jigi. Mani Pinjkop dakon gen telagisi abidanek manji ingwit do wagol jigisi ekwan.

²² Yo unun noman tan yomisak unun gen bamisi kinda da unun do yan yosok: "Pinan wanditdit anek tobil kin wanditditni nosok." Ae gen kinda yan yosok, "Bit pakbikon pakbi kili sosok, mani kin nenagon ae sosok."

3

Asisi Amin Tagi apdisak

¹ Notnonisi, on papia ji do mandisat. On papia bamotgwan gen damisat unun ji dakon nandak nandak pabo pisanban on yo morap do nandanek nandak nandakji kilegisi tosak do anek mandisat.

² Kombi amini telagi da yo don altokdan dakon geni yan tenjenok awit, ae Amin Tagi yokwikon ban timit timit Aminin dakon gen tebani disi dakon yabekbi da damgwit unun kisi aesi nandani do nandisat.

³ Yo madep ji da si nandan pisoni unun yan: Mibi gildaron yansul amin noman tokdan, anek butni dakon galaktok yokwi unun yoldan.

⁴ Jigalak gen yansi yokdan, "Unun ae tobil apdisat yan teban tok anek dayigit, ma? Unun dukwan egisak? Babiknin kimakgwiron da win abisok ekwamanon yo morap kalipsigwan miktim noman tanakwan tawit yan gin tonj."

⁵ Unun pakyanji nandanek unun yo do nandak do dima galak tonj. Kalip Pinjkop da yanban kundu noman tagit. Anek miktim pakbi binap nan abidan awin yipban noman tagit.

⁶ Ae don Pinjkop da yanban pakbi da kulup madep anek on miktim witjinban miktim obisi yokwi tagit.

⁷ Ae abisok Pinjkop da yanban kundu gat miktim gat kindap da noman tanek panupbal ani do jomjom anj. Unun bisapmon gen kokwin bisap madep noman tosak, ae amin Pinjkop do manji ingwit unun wagilsi tasik tokdan.

⁸ Notnoni, ji yo kalon on do dima intoni: Amin Tagi da nandak nandagon gildat kalonj unun bilak 1 tausen da arip asak, ae bilak 1 tausen unun bisap pisipmisok gildat kalonj yombem gin yan kosok.

⁹ Amin diwari da yon unun da tilak Amin Tagi yo aban noman toni do yan teban tagit unun ak do yawot yawot dima asak. Unun amin kinda pasiljak do dima nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do but yaworon da ji do jomjom anejisak.

Miktim on gat kundu gat pasildamal

¹⁰ Mani, Amin Tagi Dakon Gildat unun kabo noknok da but pisoni mini aban unun da tilak noman tokdisak. Unun gildaron kundukon wuwik madepsi noman tanek yo morap kundukon tonj unun kindap da sonban wagil sonj mudokdan. Ae miktim gat ae yo morap miktimon tonj unun kisi kindap da sonban sanbenek dima tokdan.

¹¹ Nandani, yo morap kosit yanon dasi pasildan, do ji nianen anpak ban yolek ani? Ji telagisi egek Pinjkop dakon anpak ban yolek ani.

¹² Anpak unun anek Pinjkop da apjak gildat do jomjom ani, anek unun gildat tepmisi noman tosak do antep anj kimotni. Unun gildaron gin kundu sonj pasildisak, anakwan kindap tedepmini madepsi unun da yo moninj moninj morap Pinjkop da unun ban miktim wasagit unun sonban pakbi dagokdan.

¹³ Mani, Pinjkop da miktim kunduyo kalugi wasok do yan teban tok kili agit, ae amin anpak kilegisi anj unun dagin unjudon egipdan. Nin yo unun da noman tosak do jomjom amanj.

Nin kan kimagek Amin Tagi do jomjom anej

¹⁴ Notnoni, ji yo unun noman tosak do jomjom anj, do Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipnejan yan dakon pi tebaisi anj kimotni. Yan anek yo kindakon gulusunji kinda dima tosak. Ae Pinjkop gat but kalonji egipni. Yan anakwa Amin Tagi da gildaron Pinjkop da ji dakon anpakji tagisi unun pindatjak.

¹⁵ Ji nandanisi, Amin Tagi sigin jomjom anek nin do yawori an nimisak. Unun yan asak, nido nin yokwikon ban timit do nandisak. Pinkop da notninsi Pol do nandak nandak tagisi iban ununyo kisi da gen oden ban mandan damgut.

¹⁶ Papi morap mandagitgwan on yo noman tokdan do yagit. Asi, unun papiagwan gen di toj unun tagi dima nandan pisogi, do nin mibili nandak do pi tebaisi aman. Do amin nandak nandakni mini ae amin nandan gadatni dima teban tanbi da gen unun mandagit panupbal anek gen njaknjwari yon. Ae Pinkop da papiakon gen diwari toj kisi yan gin an. Yan an do anek unun wagil tasik tokdan.

¹⁷ Notnoni, yo unun altokdan unun ji kili nandawit. Do ji disi do kila tebaisi an kimotni. Gen teban pabin yop amin dakon topni da ji ilik pangwa nandan gadatjikon sanbenek tebai dima di akbam.

¹⁸ Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin, unun da ji do nandan yawok daminjakwan pakyanansi nandan iman. Yum kanakwa Kristo dakon nandan yawotni da jikon paptan madep tosak. Anakwan unun dakon nandak nandak morap sanbenek timitni. Yesu unun abisok ae bisap dagok dagogi mini man madepni tan anan kikdisak, do ankisin kimotnen. Unun asi.

Papia 1 Jon da Mandagit

But piso gen

Jon, Yesu dakon pañdetni kinda da papia on mandagit.

Papia on dakon mibili bamori kisi. Jon unun Yesu yolyol amin pañpulangan Pin kop Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalon si egipnenj do yosok. Ae pilin tuk dakon miñat aminyo da pañkilikba Pin kop dima yipmanñetni do yosok.

“Pilin tuk dakon amin kabi” unun da gen bamori yanj yonj: Kinda unun on miñtimon yo tonj unun tagi dima, do Yesu unun Pin kop dakon Monji tam, amin daganjek miñat aminyo nin da ekwamanj unun da aripmon miñtimon yo morap gat aripmi dima gadanom. Ae kinda yonj unun Yesu unun asi Pin kop dakon Monjisi tam aminsi aripmi dima daganban.

Yanj yonj, amin kinda Pin kop gat tagisi egip do nandisak kanj, miñtim dakon yo morap do nandak nandak dima asak. Anpak kilegi gat ae amin do but dasi galak tanj yomyom anpak unun kisi on miñtim dakon anpak, do unun do but dima yopni yanj yawit.

Jon da Yesu yolyol amin gen unun do mirak dimasi yopni do yosok. Yanj yosok, Yesu Pin kop dakon Monjisi da aminsi dagagit, do miñat aminyo Yesu nandanj gadanj iminek Pin kop but dasi galak tanj iminek ae amin do but dasi galak tanj yomij kimotni do yosok.

Nin tenjenikon egek pilin tuk dakon amin dakon top geni dima nandanj yomnenj (Kilapmi 1.1-3.10)

Gen egip egipmi tonj unun nomansi altagit

¹ Nin Gen egip egipmi tonj unun do yanj tenjenok amanj. Unun Gen abikisigwan wasok wasogikon kili egipgut da egisak. Nin mirak yopmanapno gen yagit, ae dabil da kagimanj, ae kisit da kwenikon igayigimanj.

² Unun egip egip nomansi altanban kagimanj. Nin unun egip egip dagok dagogi

mini do yanj tenjenok anj damamanj. Unun Dat gat egipgut da nomansi altanban kagimanj.

³ Ji nin gat but kalonj anek egipnenj do anek yo kanj nandanjo agimanj unun do dayamanj. Nin Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalonj anek ekwamanj.

⁴ Kisik kisiknin da madepsi tujanj tosak, yanj do gen on mandanj damamanj.

Tenjenikon gin egipnenj

⁵ Yesu Kristo da gen yanban nandagimanj unun nanj gin dayamanj. Gen unun yanj Pin kop unun tenjeni. Unudon pilin tukjok kinda dimasi tosak.

⁶ Nin unun gat but kalonj ekwamanj yanj yanjek kosit pilin tukgwan agipnenj kanj, nin top yanjek anpak bamisi dima amanj.

⁷ Mani iyi tenjenikon egisak unun da tilagon tenjenikon agipnenj kanj, nin Pin kop dakon amin kabini gat but kalonj amanj. Anek Monji Yesu dakon yawi da diwarinin kisisi suganban jimjimi minisi amanj.

⁸ Nin diwarinin mini yanj yomanj kanj, nin ninbanj pañkewalgamanj. Anek gen bami ninon dima tosak.

⁹ Mani diwarinin yanjkwok anenj kanj, Pin kop da yo ak do yagit unun akdisak, unun anpak kilegikon da diwarinin yopmanj nimjak, anek anpak yokwi morap ninon tonj unun wiririkban gwaljigi mini an mudonenj.

¹⁰ Pin kop da nin do yokwi pakpak amin yanj yanjakwan nin diwarinin mini yanj yomanj kanj, unun gen yomanj unun da Pin kop unun top amin yanj iyamanj. Anek Pin kop dakon gen butninon dima tosak.

2

Kristo unun pañpulgoknin

¹ Miñat monjiyono, yokwi dima ani do anek papia on mandanj damisat. Mani amin kinda yokwi asak kanj, amin kilegisi Yesu Kristo da nin pangolgol anek Dat gen iyisak.

² Yesu iyi diwarinin wiririt dakon paret dagagit. Ae nin do gin dima, amin morap miñtimi miñtimi ekwanj unun dakon diwarini kisi do agit.

Amin kinda Pinjkop pakyanjsi nandan imisak unun da anpakni yoldak

³ Nin Pinjkop dakon gen teban guramigaman kan yanjsi nandaman, nin Pinjkop pakyanjsi nandan imaman.

⁴ Amin kinda "Nak Pinjkop pakyanjsi nandan imisat" yan yosok, mani gen tebani dima guramikdak kan, unun amin top amin kinda. Gen bami butnikon dima tosok.

⁵ Mani amin kinda gen tebani guramikdak kan, unun amin da Pinjkop pakyanjsi but dasi galak tan imisak. Yan anek egip egipni Pinjkopmonsi tanjakwan egisak.

⁶ Nin egip egipnin Pinjkopmonsi tanjakwan ekwaman yan yonej kan, Kristo da anpak agit unun an kimotnejsi.

⁷ Not kabi, on gen teban mandan damisat unun kalugi dima, unun kalipmi. Ji unun gen teban nandan gadat si wasanek awit bisapmon kili abidawit. Gen kili nandawit unun gen teban kalipmi on unun gin.

⁸ Mani on gen teban mandan damisat unun da kalugi yan kinda asak. Pilin tuk unun pasil do anjakwan tenjen bamisi unun kili yamandak, do unun gen teban dakon bami Kristokon tanban koman, ae jikon yo kisi tanban koman.

⁹ Amin kinda nak tenjenikon egisat yan yosak, mani panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak kan, unun amin pilin tukgwan sigin egisak.

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak kan, unun tenjenikon egisak. Tenjenikon agakwan yo kinda da aripmi dima kesalban anajak.

¹¹ Mani amin kinda panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok an imisak, unun amin pilin tukgwan egisak. Pilin tuk da dabili sopmak, do unungwan agek dukwan agisak unun buri dima pisosok.

¹² Minjat monjyono, Kristo dakon man do anek Pinjkop da yokwisi yopman damgut. Unun do anek on papia mandan damisat.

¹³ Dat kabi, amin unun wasok wasogikon egipgut da egisak unun nandan iman. Unun do anek on papia

mandan damisat. Wili gimonji, ji Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unun do anek on papia mandan damisat.

¹⁴ Minjat monjyono, ji Dat pakyanjsi nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Dat kabi, amin unun wasok wasogikon egipgut da egisak unun nandan iman. Unun do anek on papia mandan damisat. Wili gimonji, ji amin tebaisi, ae Pinjkop dakon gen ji da buron tebaisi tosok, ae Yokwi Ami kili abin yipgwit. Unun do anek on papia mandan damisat.

On miktim dakon yo morap do but dasi dima galak tonej

¹⁵ On miktim gat ae yo morap miktimon ton unun do but dasi dima galak toni. Amin kinda on miktim do but dasi galak tan imisak amin Dat but dasi dima galak tan imisak.

¹⁶ On miktim dakon anpak yokwi morap unun Daron da dima aban. Anpak unun yan: yokwi ak do but kindap agak, ae pindak galaktok, ae yo kabini morapmi tan yoman unun do pibit tidok anpak. Unun kisi on miktim dakon anpak.

¹⁷ On miktim gat ae galaktok yokwini gat pasuldamal, mani amin kinda Pinjkop dakon galaktok yoljak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak.

Kristo dakon uwalni kili noman tak

¹⁸ Minjat monjyono, abisok mibi bisapmon ekwaman. Kristo dakon uwal unun apdisak dakon geni kili nandawit. Abisok uwalni morapmi kili noman tan, do nin mibi bisapmon ekwaman yan nandaman.

¹⁹ Unun amin kabi kalip nin gat egipguman da nipman kiwit. Mani unun nin da kabikon nani dima. Nin da kabikon nani tam nin gat sigin egipnom. Mani kilini kiwit unun da nolisak, unun nin da kabikon nanisi dima.

²⁰ Mani Telagi Wup kili abidawit, do ji kisisi gen bami nandan.

²¹ Gen bami dima nandan yanon da on gen dima mandan damisat. Ji gen bami

nandan, ae gen bami da top gen dima panalon asak yan nandan do anek papia on mandan damisat.

²² Top amin unun namin? Yesu unun Kristo, Pinjkop da minjat amin kabiyoni yok-wikon ban timitjak do manjikbi amin dima yan yosok amin unun top amin. Unun amin unun Kristo dakon uwalni. Unun Dat gat ae Monji gat kisi do wasip yosok.

²³ Amin kind a Monji do wasip yosok unun Dat do kisi yosok. Mani amin kind a Monji nandan gadan imisat yan yosok unun Datyo kisi nandan gadan imisak.

Telagi Wup da gen bami niyih dekdak

²⁴ Ji nandan gadat wasanek awit bisapmon gen nandawit unun tebaisi abidoni. Yan ani kan, egip egipji Monji gat Dat garon tanakwan egipdan.

²⁵ Kristo da egip egip dagok dagogi mini nim do yan teban tok agit.

²⁶ Top gen dayinba kosit kilegi yipman detdan amin dakon mibilni nandani do on papia mandan damisat.

²⁷ Mani Kristo da Telagi Wup kili daban abidawit. Unun ji gat sigin egisak, do namin amin da dayindet asak yan do wisik wisik agagi mini. Telagi Wup da iyi yo morap do dayin dekdak. Ae gen morap dayisak unun top dima, bamisi ban dayisak, do Telagi Wup da dayin dekdak unun da aripmon Kristokon gadanek egipni.

Nin abisok Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman

²⁸ Minjat monji kabino, ji Kristokon gadani. Yan anakwa abin noman tosak bisapmon nin tebaisi agek injamnikon mayaktok dima panen.

²⁹ Kristo unun amin kilegisi yansi nandan, do ununyo kisi nandan, amin morap anpak kilegi an unun Pinjkop dakon gwakni kabi ekwan.

3

¹ Mao, Dat da nin do but dasi galak tan nimisak unun madepsi daman. Pinjkop dakon gwakni kabi yansi niyisak. Asi, nin Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman.

Miktin amin da Pinjkop dima nandan imgwit, unun do anek ninyo kisi dima nandan niman.

² Not kabi, nin abisok Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman, ae don egip egip nian egipdaman unun dima nandano pisosok. Mani yan nandan, Kristo da abin noman tosak bisapmon Kristo bamisi kokdaman, do nin iyi yombensi da egipdaman.

³ Amin morap unun do nandan teban tanek ekwan amin unun Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egip do pini an. Yan anek Kristo gwaljigi minisi egisak unun yombem gin ekwan.

⁴ Yokwi an amin unun Pinjkop dakon gen teban yapmanan. Yokwi agak unun gen teban yapyap anpak.

⁵ Ji nandan, Kristo unun diwari wiririt do abin noman tagit, ae iyikon diwarini minisi.

⁶ Amin kind a Kristokon egisak kan yokwi dima asak. Amin kind a yokwi sigin asak kan, unun Kristo bamisi dima nandan imisak.

⁷ Minjat monji kabino, amin da kosit kilegi yipman detni do top dayikdan do kan kimotni. Amin kind a anpak kilegi asak unun amin kilegi, Kristo yombem egisak.

⁸ Amin kind a yokwi asak unun Sunduk dakon amin, nido wasok wasogikon da Sunduk unun yokwi sanbek sanbek agit da asak. Pinjkop dakon Monji unun Sunduk dakon pi tuwil pantasik ak do abin noman tagit.

⁹ Amin kind a Pinjkopmon da altosok unun Pinjkop dakon egip egipni unun aminon tosok, do yokwi dima an an asak. Pinjkopmon da altanbi, do yokwi aripmi dima an an asak.

¹⁰ Pinjkop dakon gwakni kabi ae Sunduk dakon gwakni kabi yanon da kokwinigek nandan. Amin kind a anpak kilegi dima asak, unun Pinjkop dakon monji dima. Ae amin kind a panmuwukbi notni do but dasi dima galak tan yomisak, unun Pinjkop dakon monji dima.

Yesu da amin do but dasi

galak tañ yomyom dakon anpak noligit

(Kilapmi 3.11-5.21)

Nin kalonj kalonj amin do but dasi galak tañ yomneñ

¹¹ Nin Kristo wasaneñ nandan gadan imguman bisapmon gen kili nandagiman unun yan: Nin kalonj kalonj panmuwukbi notnin do but dasi galak tañ yomineñ yomineñ aneñ.

¹² Ken da agit unudenj dima aneñ. Unun Yokwi Ami dakon amin egek padige anakban kimakgit. Mibili nido anakban kimakgit? Iyi dakon anpak unun yokwi, ae padige dakon anpak unun kilegi, mibili yan do agit.

¹³ Not kabi, miktim amin da nandaba yokwi tok andamni kan, dima wuripdatni.

¹⁴ Nin panmuwukbi notnin diwari do but dasi galak tañ yomaman. Yan aman do anek yan nandaman, nin kimot dakon kosit kili yipguman da egip egip dakon kosit nanj yolgaman. Amin kinda amin do but dasi dima galak tañ yomisak unun amin kimot da kosiron sigin agisak.

¹⁵ Amin kinda notni do nandaba yokwi tok an imisak kan, unun amin unun amin dapdap amin kinda. Disi nandan, amin dapdap amin unun egip egip dagok dagogi mini dima timikgan.

¹⁶ Nin amin do but dasi galak tañ yomyom dakon anpak bamisi unun nandaman, nido Yesu unun nin panpulugok do egip egipni paregek kimakgit. Ae ninyo kisi panmuwukbi notnin panpulugok do egip egipnin paregek kimotneñsi.

¹⁷ Mani amin kinda miktim dakon yoni tañ iminakwa notni kinda wadak wadak anek egakwan kanek bupmi nandan imineñ dima anpulugosak kan, Pinjkop da amin do but dasi galak tañ yomisak unun dakon anpak unun aminon dima tosok.

¹⁸ Miñat monjyono, amin do but dasi galak tañ yomneñ unun genon dagin dima yoneñ, anpagon da bamisi aneñ.

Panmuwukbi Pinjkop da dabilon tebaisi atni

¹⁹⁻²⁰ Nin amin do but dasi galak tañ yomaman kan yanji nandaman, gen bami yolgaman. Ae butnin da nin pankiligek gen yan nimisak kan, Pinjkop da dabilon butnin yawori tosok, nido Pinjkop da yo morap kisi nandan mudosok, ae nandak nandakni da butninon nandak nandak tonj morap unun yapman mudosok.

²¹ Not kabi, butningwan da nin gwaljigi mini yanji nandaman kan, Pinjkop da dabilon pasol pasoli mini atneñ.

²² Nin gen tebani yolgaman ae anpak aneñ do galak tosok unun aman, do bisiron da yo nido iyaman unun nimisak.

²³ Gen tebani unun yan: Monji Yesu Kristo nandan gadan imneñsi, ae iyi niyigit unudenj gin amin do but dasi galak tañ yomneñ.

²⁴ Amin kinda gen tebani guramikdak unun amin Pinjkopmon egisak, ae Pinjkop unun aminon egisak. Pinjkop da Telagi Wupni ningut, do nin yanji nandaman, Pinjkop ninon egisak.

4

Ji wup mibili mibili kokwin ani

¹ Not kabi, on miktimon kombi amin toptopmi morapmi ekwan, do amin da abineñ Pinjkop dakon Wup da gen on nimik yan dayinba kan, tepmi dima nandan gadani. Asi, Pinjkop dakon Wup da gen yomik bo dima, yan do pankiligek pindatni.

² Pinjkop dakon Wup da pi asak bo dima yanon da kan nandanyo ani: Amin kinda da Yesu Kristo unun aminsi dagagit yan yosak kan, unun Pinjkop da yabekdak yan nandan imni.

³ Mani amin kinda Yesu do yan dima yosak kan, unun Pinjkop da dima yabekdak, unun Kristo dakon uwalni dakon wup da yabekdak. Unun don apdisak yan kili nandawit. Unun kili abik da miktimon egisak.

⁴ Miñat monjyono, ji Pinjkop dakon amin kabi ekwan. Wup jikon egisak unun da wup yokwi miktim aminon pi asak unun yapmandak, do ji kombi amin toptopmi unun kili pabinj yopgwit.

⁵ Uņun amin kabi uņun miktimon nani, do gen yoņ uņun miktimon nani baņ yaņakwa miktim amin da geni nandaņ yomaņ.

⁶ Nin Piņkopmon nani. Piņkop nandaņ imaņ amin uņun da genin nandaņ nimaņ. Mani amin Piņkopmon nani dima uņun da genin dima nandaņ nimaņ. Yaņon da Wup bami ae wup toptopmi kokwin amaņ.

Piņkop do but dasi galak taņ imneņ kaņ, amin do yaņ giņ aneņ

⁷ Not kabi, amin do but dasi galak taņ yomyom aņpak uņun Piņkopmon da abisak, do amin do but dasi galak taņ yomneņ. Amin morap amin do but dasi galak taņ yomaņ uņun Piņkopmon da altaņbi, ae Piņkop nandaņ imaņ.

⁸ Piņkop uņun but dasi galak taņ yomyom dakon ami, do amin kinda amin do but dasi dima galak taņ yomisak uņun Piņkop dima nandaņ imisak.

⁹ Piņkop da iyi dakon Monji kalonji naņ nin da egip egip uņun obakon da abidoneņ do yabekban miktimon pigit. Piņkop yaņ aņek nin do but dasi galak taņ nimisak uņun noligit.

¹⁰ Amin do but dasi galak taņ yomyom aņpak uņun yaņ: Nin da Piņkop do galak taņ ingumaņ uņun da yo bami dima agit, mani Piņkop da nin do but dasi galak taņ niminek Monji yabekban nin dakon diwari wiririt do kimakgit.

¹¹ Not kabi, nin do but dasi galak taņ niminek yaņsi agit, do nin kalonj kalonj amin do but dasi galak taņ yomiņ kimotneņsi.

¹² Amin kinda da Piņkop dimasi kagit, mani nin amin do but dasi galak taņ yomneņ kaņ, Piņkop ninon egisak, ae but dasi galak taņ yomyom aņpakni uņun ninon bamisi tosok.

¹³ Piņkop da Wupni ningut, do nin Piņkopmon ekwamaņ ae Piņkop ninon egisak yaņsi nandamaņ.

¹⁴ Ae Dat da yo agit uņun kili kagiamaņ, uņun Monji yabekban miktim amin kisisi yokwikon baņ timit do pigit. Nin uņun dakon yaņ tenjenok amaņ.

¹⁵ Amin kinda da Yesu do asi Piņkop dakon Monji yaņ yosok amin Piņkop uņun aminon egisak, ae uņun amin Piņkopmon egisak.

¹⁶ Nin nandamaņ, Piņkop da nin do but dasi galak taņ nimisak, ae nin uņun dogin nandaņ gadamaņ.

Piņkop uņun but dasi galak taņ yomyom aņpak dakon ami. Amin kinda but dasi galak taņ yomyom aņpak aņek egisak uņun amin Piņkop gat ekwamal, ae Piņkop uņun amin gat egisak.

¹⁷ Nin yaņsi egipneņ kaņ, but dasi galak taņ yomyom dakon aņpak ninon bamisi tosok. Nin on miktimon Kristo yombem da ekwamaņ, do Piņkop da amin kokwin asak bisapmon pasol pasol dima aneņ.

¹⁸ Amin kinda amin do pakyaņsi but dasi galak taņ yomisak uņun pasol pasol dima nandisak. Butdasi galak taņ yomyom dakon aņpak egip egipninon bamisi tosok kaņ, pasol pasol yolban kiņ mudosak. Kobogi yokwi timitdamaņ yaņ do aņek pasol pasol nandamaņ. Amin kinda pasol pasol nandisak uņun amin but dasi galak taņ yomyom dakon aņpak egip egipnikon bamisi dima tosok.

¹⁹ Piņkop da mibiltok nin do but dasi galak taņ ningut, do nin amin do but dasi galak taņ yomamaņ.

²⁰ Amin kinda "Nak Piņkop but dasi galak taņ imisat" yaņ yosak, mani paņmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok aņmisak kaņ, uņun top amin kinda. Amin kinda notni noman pindakdak uņun but dasi dima galak taņ yomisak, uņun amin Piņkop dima kokogi uņun but dasi aripmi dima galak taņ imisak.

²¹ Kristo da gen teban kinda ningut uņun yaņ: Amin kinda Piņkop do but dasi galak taņ imjak kaņ, paņmuwukbi notni do yaņ ginsi asak.

5

Miktim dakon tapmim abin yipmangamaņ

¹ Amin morap Yesu uņun Kristo, Piņkop da miņat amin kabini yokwikon baņ timitjak do manjikbi amin yaņ nandaņ gadaņ uņun amin Piņkopmon da altaņbi.

Amin morap dat kinda do but dasi galak tan iman unun minjat monjiyoni kisi do yan gin nandan.

² Nin Pinjkop but dasi galak tan imaman ae gen tebani guramigaman kan nin yan si nandanen, nin Pinjkop dakon minjat monjiyoni but dasi galak tan yomaman.

³ Pinjkop but dasi galak tan imaman kan, nin gen tebani guramitnen. Ae gen tebani unun guramit do jigi dima paman,

⁴ nido amin morap Pinjkopmon da al-tanbi unun da miktim dakon tapmim abin yipmanjan. Nin nandan gadatnin do anek emaron teban tanjek miktim dakon tapmim abin yipmanjamaan.

⁵ Namun dasi on miktim dakon tapmim abin yipmandak? Amin Yesu do Pinjkop dakon Monji yan si nandan gadan unun da.

Pinjkop Monji dakon gen

⁶ Yesu Kristo unun abinek telagi pakbi sogit, ae yawini tilak kindapmon tagalgit. Pakbi gin dima sogit, yawini yo kisi tagalgit. Telagi Wup, gen bamis dakon amisi, unun da Yesu Kristo dakon mibili yan tenjenok asak.

⁷⁻⁸ Telagi Wup gat ae pakbi gat ae yawi gat unun kapbi da Yesu Kristo do yan tenjenanba gen kaloni asak.

⁹ Amin da gen yon unun nandan gadaman, mani Pinjkop da Monji do gen yagit unun da amin dakon gen yapmandak.

¹⁰ Amin kinda Pinjkop dakon Monji do nandan gadasak unun Pinjkop da gen yagit unun abidanek burikon yipmandak. Mani amin kinda Pinjkop da Monji do gen yagit unun nandaban bamis dima asak kan, unun amin Pinjkop do top amin kinda yan yosok.

¹¹ Pinjkop da Monji do yan yagit: Unun da egip egip dagok dagogi mini nimdosi yagit. Unun egip egip dagok dagogi mini Monjikon tosok.

¹² Amin kinda egip egipnikon Pinjkop dakon Monji gat kaloni ekwamal unun amin egip egip dagok dagogi mini kili abidagit. Anakwan amin kinda Monji gat kaloni dima ekwamal unun amin egip egip dagok dagogi mini dima abidosok.

Egip egip dagok dagogi mini kili abidagiman yan si nandanen

¹³ Pinjkop Monji dakon man do nandan gadan iman amin, ji da egip egip dagok dagogi mini kili abidawit yan nandan do anek gen on mandan damisat.

¹⁴ Do but bamori mini inamikon agek yan si nandanen, nin Pinjkop dakon galaktok yolek bisit iyinen kan, bisitnin nandan nimdisak.

¹⁵ Bisitnin kisi nandan nimisak yan nandan kan, yo nido bisit iyaman unun abidokdaman yan si nandanen.

¹⁶ Amin kinda da panmuwukbi notni kinda kanakwan wupni aripmi dima kimotjak da aripmon yokwi kinda asak kan, bisit an iban Pinjkop da egip egip imjak. Nak wupji dima kimotni da aripmon yokwi an unun do yosot. Yokwi kinda tosok unun anek wupji wagil kimotdan. Nak unun do bisit ani do dima yosot.

¹⁷ Anpak morap kilegi dima aman unun kisi yokwi. Mani yokwi diwar unun da kimot dima analon an.

¹⁸ Nin nandan, Pinjkopmon da al-tanbi minjat amin morap unun yokwi dima an an. Pinjkop dakon Monji da panikutnosok, do Yokwi Ami da aripmi dima igayisak.

¹⁹ Nin nandan, nin Pinjkop dakon minjat monjiyoni ekwaman, mani amin diwar morap Yokwi Ami da kilani asak.

²⁰ Nin nandan, Pinjkop dakon Monji da abin Pinjkop bamisi nandan imnen do butnin paban pisagiman. Nin Pinjkop bamisi gat ae Monji Yesu Kristo gat gadat gadat agiman. Yesu Kristo unun Pinjkop bamisi, ae egip egip dagok dagogi mini dakon mibilisi.

²¹ Minjat monjiyono, ji kokup kidat* da kagikon egipni.

5:3: Jn 14.15,23-24   **5:6:** Jn 1.29-34   **5:7-8:** Jn 15.26   **5:9:** Jn 5.32-37   **5:10:** Jn 5.36-40   **5:12:** Jn 3.36   **5:13:** Jn 20.31   **5:14:** Jn 14.13-14; 1Jn 3.21-22   **5:16:** Mt 12.31   **5:18:** 1Jn 3.9   * **5:21:** Kokup kidat unun Pinjkop yipmanek yo ninan egip egipgokon yo madep yan nandisal unun da kokup kidatgo asak.

Papia 2 Jon da Mandagit

But piso gen

Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjetni unun da mani anksibinek iyi do 'kila amin kinda' yan yanek papia on mandagit yan nandan. Papia on kokup kinda dakon panmuwukbi do mandagit. Unun panmuwukbi do tilak anek 'minjat kinda gat gwakni gat' yan yosok. (Gagi 4-5 do koki.) Unun minjat dakon peni dakon gwakni unun panmuwukbi ae kabi kinda do yosok. Unun da gagi 13 non gildatni tagi yipmanjan.

On papia dakon gen madep ton unun Pinjop dakon gen panupbal anek top yon amin pindak kimagek amin do but dasi galak tan yomyom anpak an kimotni do yosok.

Nin Pinjop gen tebaisi abidanek gen njwaknwarari do pindak kimotnen

¹ Nak panmuwukbi dakon kila amin da minjat gak gat ae gwakgo* gat do papia on mandan damisat. Pinjop da gak iyi do manjigit. Nak asisi ji do but dasi galak tan damisat, ae nak gin dima, minjat amin morap gen bami nandan unun kisi da ji do but dasi galak tan daman.

² Gen bami ninon tosok, ae dagok dagogi mini tokdisak. Unun do anek but dasi galak tan damaman.

³ Gen bamikon ae but dasi galak tan yomyom anpagon Pinjop Dat ae Monji Yesu Kristo unun da gisam dabal nandan yawotni gat ae bupmini gat ae but yawotni gat da ji da egip egipmon tosok do bisit asat.

Butdasi galak tan yomyom dakon anpak anen

⁴ Dat da anenji do yagit unun da aripmon minjat gak dakon minjat monjiyo diwari da gen bami yolgan. Nak unun dakon gen nandanek but galak madepsi nandagim.

⁵ Ae minjat, gen kinda yolni do nandisat unun yan: Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomin yomin anen. Gen teban unun kalugi dima. Ji nandan gadat si

wasanek awit bisapmon da unun gen teban kili abidawit da abidan anan oban.

⁶ Butdasi galak tan yomyom dakon mibilisi unun yan: Nin Pinjop dakon gen tebani guramigek agipnen. Ji wasanek nandan gadat si awit bisapmon da gen teban kinda nandawit unun yan: but dasi galak tan yomyom dakon anpak anek agipni.

Kristo dakon gen tebaisi abidonen

⁷ Kosit kilegi yipman detni do panjkewalgan amin morapmi miktimi miktimi akwan. Unun da Yesu Kristo aminsi dagagit yan dima nandan teban ton. Amin unuden unun top amin ae Kristo dakon uwalni.

⁸ Do pakyanji kan kimotni. Pi teban anek yo abidawit unun di yipman dekbam. Pakyanji kan kimotni kan, unun dakon tomni tagi timitdan.

⁹ Amin kinda Kristo dakon gen yipmanek gen njwaknwarikon kisak kan, Pinjop unun amin gat dima egisak. Mani amin kinda Kristo dakon gen tebaisi abidosok amin unun Dat gat ae Monji gat unun aminon ekwamal.

¹⁰ Amin kinda da abin Kristo dakon gen bami dima dayinjetjak kan, unun amin gildat tagi yan dima iyini, ae yutjikon dima ankini.

¹¹ Amin kinda unuden amin gildat tagi yan iyisak kan, anpuluganban pi yokwini kisi da amal.

Kila amin da kinj pindat do nandagit

¹² Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat. Abin dandabo gen yan nandat anen kan tagisi yan nandisat. Yan anen kan, nin dakon kisik kisik da madepsi tugosak.

¹³ Pego dakon gwakni Pinjop da iyi do manjigit, unun da gildat tagi yan gayan.

* **1:1:** Unuden 'minjat gak gat ae gwakgo gat' unun panmuwukbi kinda dakon tilak asak. **1:4:** 3Jn 3 **1:5:** 1Jn 2.7
1:7: 1Jn 4.1-3

Papia 3 Jon da Mandagit

But piso gen

2 Jonon mandagit unuden gin on papia mandagit amin da iyi do 'kila amin' kinda yan yosok. Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjet kinda da mandagit yan nandan.

Jon da papia on kila amin kinda mani Gaius unun do mandagit. Gaius dakon man awigigit, nido Yesu yolyol amin diwari panpulugagit. Ae amin kinda mani Diotrepes unun kan kimotjak do iyigit, nido Diotrepes da Yesu dakon gen bin tagisi yogok amin yolban kiwit. (Gagi 9-10 do koki.)

Pinkop dakon pi amin panpulugonej

1 Nak panmuwukbi dakon kila amin da notnosi Gaius gak do papia on mandan gamisat. Nak asisi gak do but dasi galak tan gamisat.

2 Not giman, wupgo tagisi toso, unuden gin yo morap asal unun abi tagisi noman toni, ae giptimgo yo kisi tagisi tosak yan do bisit asat.

3 Panmuwukbi notnin di da abin gak da gen bami abidan kimagek egisal unun dakon geni nayinba but galak madepsi nandagim.

4 Nak dakon minjat monjiyono gen bami yolgan dakon geni nandisat bisapmon kisik kisik diwari nandisat unun yapmanek kisik kisik madepsi nandisat.

Gaius pi tagisi agit

5 Not giman, gak but dasi nandanek panmuwukbi not panpulugosol. Ae dima nandan yomisal, mani yum pindagek panpulugosol, do gak pi tagisi kinda nan asal.

6 Diwari da on panmuwukbi kabikon abin gak da amin do but dasi galak tan yomisal unun dakon geni yanba nandagiman. Gepman degek kik do ani bisapmon Pinkop da nandisak unun da aripmon panpulugok abi.

7 Yesu dakon pi ak do nandanek kin pi unun anek Pinkop dima nandan iman amin kabikon panpulugok di dima timikgan.

8 Nin Pinkop dakon pi amin unuden panpulugonej kan tagisi. Yan anek kan do nin unun gat pi kaloni anek Pinkop dakon gen bami jonitne.

Diotrepes anpak yokwi agit

9 Nak gen diwari panmuwukbi do kili mandagim, mani Diotrepes unun mibiltok amini egip do nandisak, do nin dakon gen dima nandisak.

10 Yan do, opben kan anpak asak unun do yan kwok aben. Unun nin do yanba yok anek gen yokwi mibili mibili yosok. Ae Yesu dakon pi amin yutnikon dima pankisak. Ae unun gin dima, panmuwukbi da pi amin iyi da yutnon panjik do aba yansop anyomisak. Ae panmuwukbi kabi da wanga egipni do yoldak.

Demitius anpak tagisi agit

11 Not gimano Gaius, anpak yokwi dima yolek abi, anpak tagisi ban yolek abi. Amin kinda anpak tagi asak unun Pinkop dakon amin. Mani amin kinda anpak yokwi asak unun Pinkop dima kanbi.

12 Amin kisi da Demitius dakon anpak tagisi unun do yon. Ae Pinkop dakon gen bami ununyo kisi anpakni tagisi unun da antentej asak. Ninyo kisi anpakni tagisi unun do yoman. Disi nandan, gen unun bamisi yoman.

Kila amin da Gaius kok do nandagit

13 Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat.

14 Abin gandabo gen yan nandat anden kan, tagisi yan nandisat.

15 But yawot gagon tosak. Notgoni idon ekwaman unun da gildat tagi yan gayan. Notnoni unuden ekwan amin kalon kalon manikon da gildat tagi yan yoyin yoyin aki.

Papia Jut da Mandagit

But piso gen

Gen on papiagwan ton unun 2 Pita kon gen ton unun yombem pali. Unun Pinjok dakon minjat aminyo Gen Bin Tagisi dakon uwalni da gen yon unun do mirak dimasi yopni do yosok. Papia da yan yosok, "Pinjok da minjat amin kabini nin nandan gadat kaloni kongin atneñ do yosok. Ae amin kinda da nin da nandan gadat aman unun kulabik aripmi dima asak." (Gagi 3 kon koki).

Jut da yoyindet toptopmi do pindak kimotni do yosok. Unun da yan yon, Pinjok dakon nandan yawotni unun madepsi do yokwi morap galak tokjikon tagi ani yan yon. Unun topsi yon do kan kimotni do yosok. (Gagi 4 kon do koki.)

Ji nandan gadatji do kila anek Gen Bin Tagisi dakon uwalni pabin yopni

¹ Nak Jut, nak Yesu Kristo dakon oman monjini, ae Jems dakon padige.

On papia unun Pinjok da minjat aminyo yan damgut ji do mandisat. Pinjok Dat da but dasi galak tan damisak, anjawan Yesu Kristo da iyi kilasi tagisi asak.

² Pinjok da panpuluganban bupmi anpak gat, ae but yawot anpak gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak da egip egipjikon madepsi tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi dakon uwal dakon gen

³ Notnonisi, mibiltok nak Pinjok da nin morap yokwikon ban timit do anek pi madepsi agit unun do papia mandan dam do galagi madepsi nandat, mani abisok gen kinda mandaken yan nandisat unun yan: ji nandan gadatji kilani tebaisi anek uwalji dakon gen pabin yopni. Pinjok da nandan gadat kaloni on minjat amini nin do nimgut, do amin kinda da yo nin da nandan gadaman unun kulabik aripmi dimasi asak.

⁴ Nak gen unun dayisat, nido Pinjok manji iman amin di panmuwukbigwan

pasilikon da kili abin pigen. Unun amin gen yokwisi yan yon, "Pinjok dakon nandan yawotni madepsi, do yumabi anpak mibili mibili tagi aneñ." Unun amin da Amin Tagi Yesu Kristo Kila Amin Madepnin kaloni manji iman, do kalipsigwan Pinjok gen papia da yagit unun da aripmon unuden amin pasildan.

⁵ Ji Amin Tagi da kalip yo agit unun kili nandawit, mani butji pabo pisanban unun do sigin nandani do dayisat. Amin Tagi da kalip Israel amin uwal da kisiron ban timikban Isip yipman kiwit. Anek don nandan gadat dima awit amin unun pantasik agit.

⁶ Ae anelo do nandani. Diwari unun Pinjok da pi yomgut unun ak do dima galak tawit, anek kokupni yipman dekgwit. Yan awit do Amin Tagi da nap teban tebaisi unun ban panjeban agit, ae dam teban pilin tuksigwan yopgut da ekwan. Unun Pinjok da kobogi do yo yokwisi yomdisak dakon bisap madep do jomjom anek ekwan.

⁷ Ae Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat ae kokup unun da kapmatjok tawit unun do nandani. Ununyo kisi anpak yokwisi awit. Wili minjatyo kisi da yumabi anpak mibili mibili awit, do Pinjok da kindapmon sonban pasilgwit. Unun da mama gen niyinek yan nolisak, yokwi pakpak amin morap kindap kimot kimori mini unjungwan kobogi timitdan.

⁸ Ji dakon nandak nandak panupbal ak do pi an amin ununyo kisi yan gin anpak yokwi an. Dipmin mibili mibili pindagek unun da panjagap aban yumabi anpak anek giptim timni panupbal aba inanis an, ae Pinjok kwen wigik an iminek anelo tapmimi ton unun do yanba yokwi tok an.

⁹ Maikel unun anelo morap dakon mibiltok amini, mani unun yan dima agit. Maikel gat Sunduk gat namin da Moses dakon giptim abidosak yan do gen emat agimal bisapmon, Maikel Sunduk do yanba yokwi tok an iminek gen yan imdo si pasalgit. Yan gin yagit, "Amin Tagi da iyi gen tebaisi gayisak dosi nandisat."

¹⁰ Mani unun amin yo morap mibili dima

nandan pison unun do yanba yokwi tok an. Unun bit kilapyo buri mini yombem da giptim dakon galaktok yolgan. Unun anpakni da obisi panupbal an.

11 Awa, kan kimotni. Unun Ken dakon anpak an. Unun Balam da agit unuden monen timit do tek kindap an. Unun Kora da agit unuden Pin kop kwen wigik an iman, do wagil pasildan.

12 Ji but kalon anek jap noknok bisap madepmon yikgan bisapmon unun amin ji da binapmon yikgan unun imal kwakwagikon garak an unun yombem. Mani unun ji gat yigek jap nok do mayagi dima nandan. Unun amin iyi banjin panpulugok dogin nandan. Unun gikwem sikak dima yopba manakwa mirim da pisonba dukwan dukwan kwan unun yombem. Unun kindap bami toktok bisapmon bami dima pokgon, ae geli walimbil pilikbi, do kosit bamot kimakgit.

13 Unun amin tap madepsi tamalikgan unun yombem. Yokwini dakon mayagi tarak ae sibat sibat da yan ilenikon noman ton. Unun kundukon gik kositni ban dima yolek akwan unun yombem. Do Pin kop da kokup pilin tuk dakon pilin tugisi kili an noman an yomgut, unudon kin toktok teban egi wigikdan.

14 Enok unun Adam dakon babiknikon da altanban kosiri 7 agit. Unun da unun amin yokwi do kombi gen yanek yan yagit, "Koni, Amin Tagi telagi aneloni tausen morapmi gat apdisak.

15 Abinek minjat amin morap gen pikon yopdisak. Anek anpak yokwi awit ae gen yokwisi yan imgwit dakon kobogi yomdisak."

16 Unun amin yo morap noman tan yoman unun do nandaba yokwi tok anek gen morapmi yon. Unun iyi dakon butni dakon galaktok yokwi unun yol do galak ton. Unun gen pap yanek giptim pawigik anek iyi dakon man pawikwan. Anek minjat aminyo unun panpulugoni do pangalak an.

Nandan gadatji yipba unun da butji pan teban asak

17 Mani notnonisi, yo don altokdan unun do aesi nandani, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon yabekbini da kili yan tentenan damgwit.

18 Unun da yan dayiwit, "Mibi gildaron jigilak gen yogok amin noman tokdan. Anek Pin kop manji iminek iyi dakon galaktok yokwi yoldan."

19 Unun amin da panmuwukbi panwasan. Unun miktim dakon galaktok banjin yolgan. Telagi Wup unun aminon dima egisak.

20 Mani notnonisi, ji bisapmi bisapmi nandan gadatji Pin kop da iyi ji do damgut unun yipba unun da butji pan teban asak. Ae Telagi Wup da tapmimon bisit ani.

21 Pin kop da ji do but dasi galak tan damisak, do unun da kapmatjok egek bisapmi bisapmi Amin Taginin Yesu Kristo do jomjom anakwa bupmini nomansi analon anakwan egip egip teban abidoni.

22 Nandan gadatni dima teban tanbi amin do bupmi nandan yomni.

23 Ae amin diwari kindapmon ekwan, do ji tepmisi yokwikon ban timitni. Ae diwari do bupmi anpak an yomni bisapmon, yokwikon gepni yan do kan kimagek pasol pasol gat kisi ani. Unun but kalip dakon anpak yolek garak gin awit. Ji yo morap Pin kop da dabilon garagi tagi unun da dubagikon egipni.

Nin Pin kop dakon man awiginej

24 Kili nak Pin kop an kisisat. Tapmimni madepsi, do kilasi anakwan aripmi dima mokdan. Unun da timik pan ki depban iyi gat tilimnikon egek gulusunji mini ae kisik kisik madepsi tan damdisak.

25 Unun kalon dagin Pin kop egisak. Anek Yesu Kristo Amin Taginin da pi agit unun do anek nin yokwikon ban timikgit. Do mani awiginej. Unun Kila Amin Madep egisak, ae tapmim madepni tan imisak, ae yo morap dakon busunji egisak. Wasok wasogikon yan egipgut, ae abisok kisi yan gin egisak, ae don bisap morap kisi yan gin egipdisak teban. Unun asi.

Kristo da Gen Pasili Jon do Panalon An Ingut

But piso gen

On papia Jon da mandagit. Unun Jon dagin Gen Bin Tagisi gat ae 1 Jon, 2 Jon, ae 3 Jon kisi mandagit.

On papia unun amin da Yesu yolyol amin madepsi panupbal awit bisapmon Jon da mandagit. Yo yokwisi an yomgwit, nido Yesu yolyol amin unun Yesu Kristo do Amin Taginin yanxi nandan gadan ingwit. On papia da Yesu yolyol amin dakon nandan gadatni panteban anakwan jigi madep unun da dima pabin yopjak yan do yosok.

On papia da yo don noman tokdan unun do tilak gen morapmi yosok. Yesu yolyol amin unun bisapmon egipgwit unun da tilak gen nandan pisawit, mani nandan gadatni mini amin dima nandawit. Tilak gen unun dakon mibili unun yan: Yesu Kristo unun Amin Tagi, ae unun da kision da Pin kop da uwalni kisi morap pabin yopdisak, anek Sunduk yo kisi abin yipdisak. Anek Yesu pini an mudosak bisapmon Pin kop da minat aminyo tebaisi agek nandan gadatni dima yipman dekwit amin do tomni yomdisak. Anakwan Pin kop gat egek ae sanbenek jigi dima pakdan, nido Pin kop da yo morap aeni panjaluk an mudokdisak.

Yesu Kristo da panmuwukbi 7 kabi do gen yipgut
(Kilapmi 1-3)

¹ Gen on pasili tawit, ban Yesu Kristo da panalon agit. Yesu da oman monjini yolisak do Pin kop da ingut. Yo unun tepmisi al tokdan. Yesu da aneloni yabekban abin pi monjini nak Jonon gen on nayigit. Nak da pi monjini diwari yoliken yanon da nayigit.

² Yo morap noligit unun bamisi pindakgim. Pin kop dakon gen ae Yesu Kristo dakon gen unun bamisi.

³ Pin kop yo morap noman toni do yagit unun dakon bisap kwan tosok, do amin

kinda da on kombi gen panmuwukbi do manjin yomjak kan, unun kisik kisik tagi asak. Ae gen on mandabi unun nandanek guramitni amin, ununyo kisi kisik kisik ani.

Jon da panmuwukbi 7 kabi do gen mandagit

⁴ Nak Jon da panmuwukbi 7 kabi Esia Provinskon ekwan ji do gen on mandisat. Pin kop abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don egipdisak unun da nandan yawok damanakwan butji yawori tosak. Ae wup 7 kabi Pin kop dakon kila amin madep yityit tamo da inamon ekwan ununyo kisi da nandan yawok damanakwan butji yawori tosak.

⁵ Yesu Kristo, Pin kop dakon gen bamisi yan tentenok amin, unun kimoron da mibiltan pidagit. Ae unun kila amin madep morap miktimon ekwan unun dakon Amin Tagini. Unun kisi da but yawot nandan damanakwan butji yawori tosak.

Yesu da nin but dasi galak tan nimisak, ae iyi dakon yawi da yokwinin wiririk mudagit.

⁶ Yan anek nin unun gat amin kila anen do manjin nipgut, ae iyi dakon Pin kop ae Datni unun dakon oman anen do mukwa sogok amini egipnen do manjin nipgut. Bisap mudok mudogi mini Yesu Kristo dakon tilimni ae tapmim madepni tan indisak. Unun asi.

⁷ Koni. Unun gikwem gat kisi apdisak. Abin akwan amin morap kisi da dabil da kokdan. Amin morap Yesu sugawit unun kisi da kokdan. Anakwa amin morap miktimon ekwan kisi da unun do nandanek kunam bupmiyo madepsi akdan. Asi, yo morap unun altan mudokdan. Unun asi.

⁸ Amin Tagi Pin kop Tapmim Ami, abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don apdisak, unun da yan yosok, "Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat."

Jon da Kristo kagit

⁹ Nak Jon, ji dakon notji. Nin Yesu dakon amin kabi, ae Pin kop da Amin Kila Asak unun da kagagwan kaloni ekwaman, do but yaworon da jigi ae tepmiyo kaloni paman. Panek kisin da dima alek tanek

tebai akgaman. Nak Pinjop dakon gen yan tenjenjek, “Nak Yesu nandan gadan imisat” yan yagim, do anek nak abidan tap binap miktim tim Patmos unudon nepgwit da egisat.

¹⁰ Amin Tagi dakon gildatni Sondakon, Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anjakwan manjinokon nandanapbo amin kinda gen madepsi yan tidanjek kwen da yan yagit.

¹¹ Unun amin da yan yagit, “Yo morap pindakdal unun papiakon mandan yopbi panmuwukbi 7 kabi do kini. Mandan yopbi panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan, ae Smena, ae Pegamum, ae Taitaira, ae Sadis, ae Piladelpia ae Laodisia do kini.”

¹² Yanban nak gen nayigit amin unun kok do tobilgim. Tobilek tenjeni tamo gol ban wasanbi 7 kabi pindakgim.

¹³ Unun da binapmon “amin dakon monji yombem kinda” akban kagim. Unun imal dubakni paban pigi kandapni kisi witjigit. Anek nap kinda gol ban wasanbi nan pibirikon anjwasinjek wamgut.

¹⁴ Busunji ae busun danjwani unun kwakwagisi, sipsip dakon danjwan ae gik sitnan yombem. Ae dabilni kindap tebaisi soson unun yombem.

¹⁵ Kandapni unun tenjenisi ain kinda mani bras kindapmon soson unun yombem. Ae tekni nandagim unun pakbi madepsi pokgon unun dakon wiwik yombem.

¹⁶ Kisiri amin tet da gik 7 kabi timikgit. Ae emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun gen kaganigwan da pawij tagit. Gildat da tebaisi wisisak unuden tomno dabilni madepsi tenjenagit.

¹⁷ Nak unun kanjek kandapnikon manj pagek amin kimakbi da yan pakgim. Pagapbo kisitni amin tet da kwenokon witjinek yan yagit, “Dima pasolgi. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.

¹⁸ Nak Egip Egip Egisat Amin. Nak kimagim, mani koki, nak egip egip dagok dagogi mini egi ananj kisat. Kimot dakon yoma wital, ae amin kili kimakgwit

unun dakon kokup dakon yoma wital kisitnokon ton.

¹⁹ Do gak yo pindakdal unun dakon geni mandaki. Yo abisok ton, ae yo don noman tokdan, unun do mandaki.

²⁰ Gik 7 kabi kisitno amin tet do tanba pindal, ae tenjeni tamo gol ban wasanbi 7 kabi yan pindal, unun dakon mibili pasili tosok. Mibili unun yan: gik 7 kabi unun panmuwukbi 7 kabi dakon aneloni. Anakwa tenjeni tamo 7 kabi unun panmuwukbi 7 kabi.”

2

Epesas panmuwukbi do gen yipgut

¹ Unun da sanjenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak gik 7 kabi kisitno amin tet da timigek tenjeni tamo gol ban wasanbi 7 kabi da binapmon agisat. Agek gen on yipbo gagon obisak.

² Anjak asal ae pi teban asal unun kili nandan mudagim. Gak tebaisi agek amin anjakni yokwi do dima galak tan yomisal. Diwari da yan gayiwit, ‘Ninyo kisi yabekbi’, mani unun yabekbi dima yan unun gaga kili geni kokwinigek top amin yan pindakgil.

³ Amin da gandaba mano abidosol do yo yokwisi anjgaman. Mani tebaisi agek jigil unun imegek kuraktok dima asal.

⁴ Mani nak gak gat gen ton. Nandan gadat kaluk agil bisapmon nak do but dasi galak tan namgul, mani abisok yan dima asal.

⁵ Kalip tagisi egipgul do nandaki. Gak kili mal. Do anjak kalip agil unun do aego nandanjek but tobil anek anjak kalip agil unuden abi. Yan dima abi kan, abinj lamgo unun si gwayeken.

⁶ Mani anjakgo tagisi kinda unun yan: Nikolas dakon amin kabi dakon anjak do nandaba yokwi tok asal. Nagayo kisi unun amin dakon anjak do nandako yokwi tosok.

⁷ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban

tosak kan, nak da yan dagan iminapbo egip egip kindap walon jap pan nosak. Kindap unun Paradais kon Pinjkop da pigaga tosok.”

Smena panmuwukbi do gen yipgut

⁸ Unun da sanbenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Smena ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak wasok wasoksi ae mibisi egisat. Nak kimakgim da aeno kalugi egisat. Gen on yipbo gagon obisak.

⁹ Gagon jigi ae tepmiyo morapmi noman tan gama, ae yogo minisi da egisal, unun nandan gamisat. Mani yogo morapmisi. Amin diwari da gen yokwi yan gama unun nandisat. Unun amin da iyi do nin Juda amin yan yon, mani unun Juda amin dima, unun Sunduk dakon amin kabi.

¹⁰ Donjok tepmi pakdisal. Mani unun do pasol pasol dima abi. Ji panjewal do Sunduk da ji da binapmon amin diwari ban dam tebanon yopdisak. Yan aban jigi ae tepmiyo gildat 10 da aripmon pakdan. Dikba kimotni do yoni kan, tebaisi agek nandan gadatji dima wital kisak. Anakwa egip egip dakon pelit tilimi ton dabon.

¹¹ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban tosok kan, unun amin kimot da ae kinda gat aripmi dima anupbal asak.”

Pegamum panmuwukbi do gen yipgut

¹² Unun da gen sanbenek yagit, “Gak panmuwukbi Pegamum kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unun abidosot. Gen on yipbo gagon obisak.

¹³ Kokup egisal unudon Sunduk dakon kila amin madep yityit tamoni unudon tosok unun nandisat. Mani nak dakon man abidan kimokdol. Antipas, nak dakon gen dakon yan tenjenok amin tagisi kinda, unun Sunduk da egisak kokupmon anakba kimakgit. Yan anakwa gak unun bisapmon nak do wasip dima yagil.

¹⁴ Mani nak gak gat gen ton. Gagon amin di da Balam dakon anpak abidan kimokgon. Balam dakon anpak unun yan. Kalip Balam da Balak Israel amin panjewal dakon mibili iyin dekgit. Iyin dekban Balak da Israel amin panjewalban yokwi anek kokup kidat do bit kilapyo mukwa sowit unun nawit. Ae yumabi kisi awit.

¹⁵ Unuden gin amin di gagon ekwan unun Nikolas dakon amin kabi dakon geni guramikgan.

¹⁶ Gak but tobil abi. Yan dima abi kan, nak kili ununjok gagon objenek gen kaganokon emat agak siba tosok unun nan unun aminon emat akdisat.

¹⁷ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani. Amin kinda emaron teban tosok kan, nak da mana di abisok pasili ton unun iben. Ae tip kwakwagi kinda iben. Unun tipmon man kalugi kinda mandabi da tosok. Unun man amin kinda da dima nandisak. Amin tip abidosak unun amin dagin nandakdisak.”

Taitaira panmuwukbi do gen yipgut

¹⁸ Unun da gen sanbenek yagit, “Gak panmuwukbi Taitaira kokup papmon ekwan unun dakon anelo do gen yan mandaki:

Nak Pinjkop dakon Monji. Dabilno unun kindap tepmisi sosok unun yombem, ae kandapno tenjenosok unun ain kinda mani bras suganba kwakwagisi an unun yombem. Gen on yipbo gagon obisak.

¹⁹ Anpak morap asal unun nandan mudosot. Gak amin do but dasi galak tan yomisal, ae nak nandan gadan namisal, ae amin diwari panpulugok do pi asal. Nak nandisat, pi mibiltok agil unun yapmanek abisok pi madepsi asal.

²⁰ Mani nak gak gat gen ton. Gak Jesebel yipbi gak gat ekwamal. Minjat unun da nak kombi amin kinda yan yosok, mani pi monjino top panjewalek yumabi anpak, ae jap kokup kidat do paret abi unun noni do yoyin dekdak.

21 But tobil asak do nandanek bikbik imisat. Mani but tobil anek yumabi anpakni yipman det do dima nandisak.

22 Do unun minjat sot kinda ibo tepmi madepsi pakdisak. Ae amin morap unun minjat gat yumabi awit but tobil anek unun minjat dakon anpakni dima yipman mudoni kan, ununyo kisi jigi ae tepmiyo madepsi yomdisat.

23 Ae monji gwayoni kisi dapbo kimotni. Yan anapbo panmuwukbi kisi morap da nak da amin but ae nandak nandakyo pindagek ji kalon kalon anpak ani da arimon tomni damdisat yan nandan namdan.

24 Mani panmuwukbi diwari Taitaira ekwan ji minjat unun dakon gen dima yolgan, ae 'Sunduk dakon geni pasili' yan yon, unun dakon mibili nandak do pini dima awit. Yan dayisat, jigi kinda gat dima daben.

25 Mani yo morap timikgan unun tebaisi timigakwa wigi nak da opben dakon bisap asak.

26 Emaron teban tanek geno guramigakwan wigi bisap madep apjak amin unun yan mudan ibo miktin morap kila akdisak.

27 'Kila amin pini tapmimi tonji anek ain win kirin nan uwalni pudan monin monin akdisak, amin da miktin kwoba pudan monin monin an unun da tilagon akdisak.'

Datno da yan mudan namgut, unun da tilak unun amin do yan mudan iben.

28 Ae wisawisa do gik wisak unun kisi iben.

29 Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani."

3

Sadis panmuwukbi do gen yipgut

1 Unun da sanbenek yan yagit, "Gak panmuwukbi Sadis kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak Pinjop dakon wup 7 kabi timikdat, ae gik 7 kabi kisi timikdat. Gen on yipbo

gagon obisak. Anpak morap asal unun kisi nandan mudosot. Amin da gak do yan yon, 'Sadis panmuwukbi kabi unun egip egipmi tonji.' Mani kili kimakgil.

2 Dipmingo yopbi kit! Anpakgo diwari dima kimakgwit unun panjeban abi. Nido anpakgo kinda Pinjopno da dabilon kilegisi yan kinda dimasi kat.

3 Gen bami kalip nandanek abidagil, unun do aego nandabi. Nandanek guramigek but tobil abi. Dipmin dima yipbi kisak kan, kabo noknok da tilagon apdisat. Abinapbo gagon opdisat dakon bisap dima nandakdisal.

4 Mani amin kabisok kinda Sadis ekwan unun imalni dakon kila anek garak dima awit. Unun amin kabi dakon anpakni kilegisi, do imal kwakwagi paba nak gat tagi agipnen.

5 Amin kinda emaron teban tosak kan, unun do kisi imal kwakwagi pan iben. Ae egip egip papiakon mani dima wiririkgen. Datno da inamon ae aneloni da inamon mani yan tenjenoken.

6 Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanji nandani."

Piladelpia panmuwukbi do gen yipgut

7 Unun da sanbenek yan yagit, "Gak panmuwukbi Piladelpia kokup papmon ekwan dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak telagisi, ae anpak bamisi dakon ami. Nak da Dewit dakon yoma wital abidosot. Nak da yoma witaldat, amin kinda da aripmi dima sop sopmi. Ae nak da yoma sopmandat, amin kinda da aripmi dima witali. Gen on yipbo gagon obisak.

8 Anpak morap asal unun kili nandan mudagim. Koki! Inamgokon yoma kinda witalbo pisolok. Ae amin kinda da aripmi dima sopjak. Nak nandisat, tapmingo madep dima, mani nak dakon gen guramigek nak dakon man do wasip dima yagit.

9 Sunduk dakon amin kabi unun da iyi do nin Juda amin yan yon, mani unun Pinjop dakon amin dima, unun top amin. Nak da

uñun amin yabekgo abin gak da kandap mibilon n̄wakben anek nak da ji but dasi galak tan damisat yan̄si nandani.

¹⁰ Nak dakon gen guramigek jiḡi al̄tan gamgwit bisapmon butgo yawori tan̄akwan tebaisi akgil. Yan̄ agil do jiḡi madep miktimi miktimi amin pan̄kewal do noman tokdisak bisapmon kilago an̄apbo jiḡi uñun dima al̄tan gamjak.

¹¹ Gagon tepmisi apdisat. Yo abidosol uñun tebaisi abidoki. Amin kinda da tomnigo uñun di gwayenban.

¹² Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da gwak yan̄ moko agek Pin̄kopno dakon telagi yut an̄teban asak. Anek Pin̄kop dakon yut yipmanek aeni wanga dima pigisak. Uñun aminon Pin̄kopno dakon man, ae Pin̄kopno dakon kokup pap dakon man mandaken. Kokup pap uñun Jerusalem kalugi, uñun Kwen Kokup yipmanek Pin̄kopnokon da pikdisak. Ae naga dakon mano kalugi kisi uñun aminon mandakdisat.

¹³ Amin mirakni ton̄ da Telagi Wup da pan̄muwukbi do gen yosok uñun pakyan̄si nandani.”

Laodisia pan̄muwukbi do gen yipgut

¹⁴ Uñun da san̄benek yan̄ yagit, “Gak pan̄muwukbi Laodisia kokup papmon ekwan uñun dakon an̄eloni do gen yan̄ mandaki:

Nak Pin̄kop dakon geni gat ae yan̄ teban tok geni gat do gen uñun asisi yan̄ yogok amin. Nak Pin̄kop dakon gen bamisi yan̄ ten̄tenok amin. Bisapmi bisapmi geni bamisi gin yan̄ ten̄tenosot. Pin̄kop da yo morap wasagit dakon mibilisi nak da gen on yipbo gagon obisak.

¹⁵ An̄pak morap asal uñun kisi nandan mudosot. Nak nandisat, gak mirimi dima, ae tedepmi dima. Gak da mirimi bo ae tedepmi egipbi do nandisat.

¹⁶ Mani dima. Gak tedepmi yangok egisal. Gak tedepmisi dima ae mirimisi yo dima. Yan̄ do anek gen kaganokon da gak wanditdisat.

¹⁷ Gak ‘Moneño morapmi ae yo kabino morapmi ton̄. Yo kinda do wadak wadak

dima asat’ yan̄ yosol. Mani dima. Amin da bupmisi nandan gamni da tilagon yokwisi egisal. Gak yogo minisi da egisal, ae dabilgo mini, ae molan̄ molan̄ agisal. Anek gaga dima nandabi pisosok.

¹⁸ Yan̄ do anek nawa gen on gamisat. Nak dakon golno kindapmon son̄ba gwaljigi minisi an̄ uñun gol ban̄ yubi kan, moneño morapmisi tan̄ gamdan̄. Ae giptingo wam do imal kwakwagi ban̄ yubi kan, amin da gandaba molan̄ dima agipbi, ae mayagigo mini. Ae dabil marasin di yumanek dabilgokon yopbi kan, tagisi sintokdisal.

¹⁹ But dasi galak tan̄ yomisat amin uñun tebai yoyinek an̄pakni pan̄kilek ani do jiḡi yomisat. Do an̄pakgo pan̄kilek ak do pi tebai anek but tobil abi.

²⁰ Nandaki! Nak yomakon agek yoma domon tidanek yan̄ yosot: Nak yutnon tagi wiken̄? Amin kinda tekno nandanek yoma witdaljak kan, nak wigiko uñun gat egek jap nonden̄.

²¹ Amin kinda emaron teban tosak kan, uñun amin do yan̄ dagan̄ ibo kila amin madep yityit tamonokon nak gat kisi yitden̄. Kalip nak da emaron teban tanek Datno gat kisi kila amin madep yityit tamonikon yikgin̄ un̄uden̄ yitden̄.

²² Amin mirakni ton̄ da Telagi Wup da pan̄muwukbi do gen yosok uñun pakyan̄si nandani.”

Sipsip Mon̄ da Kwen Kokupmon Papia Kinda Witdalakwan Miktim Aminon Yo Yokwisi Noman Tokdan̄

(Kilapmi 4-11)

4

Kwen Kokupmon Pin̄kop gawak iman̄

¹ Uñun da kwenon aeno kan̄apbo Kwen Kokupmon yoma kinda witdal kigit da tan̄ban kagim. Kan̄apbo amin uñun kalip nak do kwen da yan̄ tebaisi yan̄ tidanek yan̄ namgut uñun da yan̄ yagit, “Idon win̄jaki yo morap don altokdan̄ goliko.”

² Nayin̄ban un̄udon gin Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. An̄akwan Kwen

Kokup kila amin madep yityit tamo kinda tanban kagim. Unun tamokon amin kinda yikban kagim.

³ Unun amin tip jaspera ae tip gami konilian da yan tenjenagit. Kilap ban kinda da kila amin madep yityit tamo unun anawasigit. Kilap ban kildani unun tip kalikaligi emeral yan.

⁴ Kila amin madep yityit tamo 24 kabi da kila amin madep yityit tamo unun anwasinnek tanba pindakgim. Unun tamokon kila amin 24 kabi da yikgwit.* Unun kila amin imalni kwakwagi ban pawit, ae busunikon pelit kildani ton gol ban wasanbi ban pawit.

⁵ Kila amin madep yityit tamokon da mal dakon tenjeni da yangwit. Anakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanakwa kiririn agit. Kila amin madep yityit tamo noman da kalin 7 kabi sowit. Kalin unun Pinjop dakon wupni 7 kabi.

⁶ Kila amin madep yityit tamo noman da yo kinda tagit, unun tap idap daman glas ban wasanbi yombem, ae wagil kwakwagisi.

Yo 4 kabi egip egipmi ton unun kila amin madep yityit tamo dakon ilenji 4 kabikon akgwit. Yo 4 kabi unun burikon ae manjikon kisi dabil morapmi da giptimi kisi ilimikgwit.

⁷ Yo egip egipmi ton kinda unun laion yombem. Ae kinda unun bulmakau wili yombem. Ae kinda unun tomno dabilni amin dakon yombem. Ae kinda unun sinjin madep kwen agegisak yombem.

⁸ Yo 4 kabi egip egipmi ton kalon kalon unun kisi piri 6 kabi tan yomin yomin awit. Anakwa giptimi kalon dabil morapmi da ilimikgwit. Ae piri da mibilgwan kisi tawit. Gildari ae kalbi kisi ak nandari mini yan yon,

“Telagi, telagi, telagi.

Amin Tagi Pinjop Tapmim Ami kalipsi egipgut,

ae abisok egisak,

ae don apdisak,

unun telagisi” yan yon.

⁹ Yo egip egipmi ton kabi unun da Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak ae egip egip dagok dagogi mini egisak unun do kisik kisik madepsi anek mani awigek ya yan iyan. Bisapmi bisapmi yo 4 kabi egip egipmi ton unun yan anakwa

¹⁰ kila amin 24 kabi da Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikdak unun da buron man pokgon. Man pagek egip egip dagok dagogi mini egisak Amin unun gawak iman. Ae pelitni kildani ton gol ban wasanbi unun kila amin madep yityit tamo tosok unudon noman ilik yopmanek kap yan yon,

¹¹ “Amin Tagi Pinjopnin,

gak da yo morap galaktokgokon wasagil da abisok ton.

Yan agil do minat amin morap kisi da gak do kisik kisik madepsi anek mango awigini,

ae tapmimo madepsi da yongamgan pinbi egipni kan tagisi.”

5

Jon da papia kinda kili sogwit kagit

¹ Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikgit unun kisitni amin tet do papia gironikbi kinda tanban kagim. Papia unun teri teri kildani ton, ae kendol pakbi ban kosiri 7 kabi anteban abi.

² Ae anelo tapmimi tonji kinda kanapbo gen papmon da yan tidanek yan yagit, “Namin amin kilegisi kinda dasi kendol pakbi ban anteban abi pakdegek papia tagi witaljak?”

³ Mani amin Kwen Kokup ekwan, bo ae miktimon ekwan, bo ae miktim da mibilgwan ekwan kinda da papia unun aripmi dima witaljak bo ae aripmi dima kosak.

⁴ Nak papia unun amin kinda da aripmi dimasi witaljak bo ae kosak yan kanek kunam madepsi sanbek sanbek morapmi tagim.

⁵ Yan anakwa kila amin kabikon da kila amin kinda da yan nayigit, “Gak kunam dima takgi. Koki! On Laion Juda

4:3: Esi 1.28   **4:4:** PA 3.18   * **4:4:** Unun kila amin unun anelo man madepni ton kabi kinda do yosok.   **4:5:** Esi 1.13; Sek 4.2; PA 1.4; 8.5; 11.19; 16.18   **4:6:** Esi 1.5-10,22; 10.14   **4:8:** Ais 6.2-3; Esi 1.18; 10.12   **4:10:** PA 19.4
5:1: Ais 29.11; Esi 2.9-10   **5:5:** WW 49.9; Ais 11.1,10; PA 22.16

amin kabikon altagit, unun Dewit dakon babinikon gugi unun da don noman tan wigit. On Laion emaron teban tagit. Yan agit do unun da papia kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unun pakdegek tagi witaljak.”

Jon da Sipsip Moniŋ kagit

⁶ Yan nayinakwan Sipsip Moniŋ kind a kaban kagam. Unun paret ak do si anakba kimakgit yombem. Unun kila amin madep yityit tamo da binapmon agakwan yo 4 kabi egip egipmi ton gat ae kila amin gat da angwasiwit. Sipsip Moniŋ unun jomni 7 kabi, ae dabilni 7 kabi. Dabilni unun Pinjop dakon wupni 7 kabi. Unun Pinjop da yabekban miktimi miktimi kin mudawit.

⁷ Kili Sipsip Moniŋ da kila amin madep yityit tamokon kin Amin yikgit da kisiri amin tet do papia tagit unun abidagit.

⁸ Papia unun abidanakwan yo 4 kabi egip egipmi ton, ae kila amin 24 kabi gat da Sipsip Moniŋ da kapmatjok man pakgwit. Kisisi kalon kalon gita moniŋni gat ae gol idapni gat timik timik awit. Gol idapmon yo kiban tagisi tugawit, unun Pinjop dakon minjat amin kabiy o dakon bisitni.

⁹ Yan anek kap kalugisi kind a yan yawit, “Gak da papia gironikbi abidanek kendol pakbi ban panjeban abi unun aripmi tagi pakdekgi.

Nido gikba kimagek yawigo nan minjat aminyo Pinjop do im do anek yuman nagil.

Asi, amin mibili mibili ekwan,
ae geni mibili mibili,
ae giptimni mibili mibili,
ae miktimi miktimi ekwan kisi yuman nagil.

¹⁰ Yuman nanek amin kila ani do manjin yopgul,

ae nin dakon Pinjop dakon oman ani do mukwa sogok amini manjin yopgul.

Unun da kila amin madep egek miktimon amin kilani akdan.”

Sipsip Moniŋ dakon man anksiwit

¹¹ Kili aeno kan egapbo anelo morapmisi dakon geni nandagim. Unun anelo dakon tilakni milion morapmisi ae tausen morapmisi da arip. Unun anelo kila amin madep yityit tamo ae yo egip egipmi ton ae kila amin kabi ban pangwasinek akgwit.

¹² Yan tidanek kap kind a yan yawit, “Sipsip Moniŋ on kalip anakba kimakgit.

Unun da man madep gat,

ae yo tagisisi morap gat,

ae nandak nandak tagisi gat,

ae tapmimi wukwisi unun kisi tagi timitjak.

Amin morap kisi da mani anenagek kisik kisik an iminek ya yan iyini kan unun kilegisi.”

¹³ Ae yo morap Pinjop da wasagit unun dakon geni kisi nandagim. Yo morap Kwen Kokup ekwan, ae miktimon ekwan, ae miktim kagagwan ekwan, ae tap kaga ekwan kisi dakon geni nandagim. Unun da yan yawit,

“Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak,
ae Sipsip Moniŋ gat kisi,
nin jil dakon tilim gat ae tapmim gat pindagek kisik kisik anek dagok dagogi mini man madep damaman.”

¹⁴ Anakwa yo 4 kabi egip egipmi ton unun da yan yawit, “Unun asi.” Yan anakwa kila amin kabi da man pagek gawak yomgwit.

6

Sipsip Moniŋ da kendol ban papia son anteban awit unun pakdekgit

¹ Nak kanapbo Sipsip Moniŋ da papia gironikbi abidanek kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unun mibiltok nani pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 4 kabikon da kind a gen yagit. Geni unun kiririn da yan yagit, “Gak op.”

² Aeno kanek os kwakwagi kind a kagam. Unun da kwenon amin kind a obipni abidanek yikgit. Unun amin do kila amin madep dakon petit kind a imgwit. Iba emaron teban tagit da tilagon kigit. Kinjek emat morapmi sigin anek teban token yanon da nandanek kigit.

³ Sipsip Moniņ da kendol pakbi ban papia anteban abi 2 unun pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 2 unun da yagit, “Gak op.”

⁴ Yanakwan os gami kinda apban kagim. Unun da kwenon amin yikgit unun do tapmim ibi. Unun tapmim unun on miktimon yawori tosok unun pandagosak dakon tapmim. Pandaganban amin da notni dapman dapman anek kimotdan. Unun pi asak do emat agak siba madepsi kinda imgwit.

⁵ Kili ae Sipsip Moniņ da kendol pakbi ban papia anteban abi 3 unun pakdekgit. Pakdegakwan yo egip egipmi tonj 3 unun da yagit, “Gak op.” Yanakwan os pilisi kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda yikgit, unun jap kokwin agak yo kinda kisirikon abidagit.

⁶ Anakwan amin dakon tek yombem kinda nandanapbo yo egip egipmi tonj 4 kabikon da yan yagit, “Amin kinda gildat daman kinda dakon pi asak dakon tomni timitjak unun wit yigi moniņisok kinda gin abidosak, bo bali kwoba kapbi gin timitjak. Mani gak olip nelak gat ae wain gat dima panjasik abi.”

⁷ Sipsip Moniņ da kendol pakbi ban papia anteban abi 4 unun pakdekgit. Pakdegakwan nandanapbo yo egip egipmi tonj 4 da yan yagit, “Gak op.”

⁸ Yanakwan os kilonkiloni kinda kagim. Unun da kwenon amin kinda yikgit unun mani Kimot. Amin Kili Kimakgwit Dakon Kokupni unun kapmatjok da yolgit. Amin miktimi miktimi ekwan kokwin 4 kabi anek kabi kinda dapbal kimotni do tapmim yobi. Diwari emat agak siba ban dapbal kimotni, ae diwari jap do madepsi anek kimotni, ae diwari sot yokwisi da timitjak, ae diwari jon bit kilapyo da dapman noni.

⁹ Sipsip Moniņ da kendol pakbi ban papia anteban abi 5 unun pakdekgit. Pakdegakwan amin kimakgwit dakon wupni alta da mibilgwan pindakgim. Kalip unun amin da Pinjok dakon gen tebaisi abidanek unun dakon yan tenjenok anakwa uwal da dapba kimakgwit.

¹⁰ Amin wup unun da tebaisi yan tidanek yan yawit, “Amin Tagi Tapmim Ami, gak telagisi egisal, ae anpakgo wagil bamisi gin. Nin bisap nianđasi gak do jomjom anapno miktim amin gen pikon yopmanek yawinin dakon kobogi yobi?”

¹¹ Yanba unun amin do paba pigik dubagi kwakwagisi kalon kalon yominjek yan yoyiwit, “Ji jomjom pisipmisok ani. Uwal da oman amin pi isalji gat, ae notji gat dapdan. Ji dikba kimakgwit, yan gin dapba kimotdan. Amin nian da dapdan unun Pinjok da kili manjigit. Uwal da unun kisisi dapman mudanakwa don Pinjok da yawisi dakon kobogi yomdisak.”

¹² Sipsip Moniņ da kendol pakbi 6 papia anteban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan miktim wudip madepsi agit. Anakwan gildat dabil yik garan yombem pilisi agit, ae kanek gimanisi yawi yombem agit.

¹³ Anakwan gik kundukon tonj miktimon mawit. Gik mawit unun pik kindap dakon sopmi dima pek tanakwa mirim da pisonakwa monj unun da tilak mawit.

¹⁴ Anakwa papia gironjik yopmanaman, unun da tilagon kundu si kinj pasilgit. Anakwan kabap gat ae tap binap miktim tim tonj unun tamoni yopman degek duwalik kiwit.

¹⁵ Anakwa miktim dakon kila amin madep gat, ae amin man madepni tonj gat, ae emat amin dakon mibiltok amini gat, ae yoni morapmi amin gat, ae amin tapmimi tonj gat, ae oman amin, ae amin morap isal ekwan, unun kisisi pasal kinj tip gopbatgwan ae kabapgwan tip madep tonj unun da mibiligwan pasil do kiwit.

¹⁶ Anek kabap gat ae tip gat do yan tidanek yawit, “Ji nin da kwenon man witjin nimanakwa pasili egipnenj. Pasili egapno Amin unun kila amin madep yityit tamonikon yikdak unun dima nindasak, ae Sipsip Moniņ butjap damani nandanek kobogi yokwi dima nimjak.

¹⁷ Amin do butjap madepsi nandanek kobogi yokwisi yomdamal dakon gildat madep kili unun abik. Namin amin dasi tapmimni unun abin yipmanek tagi

egipjak?”

7

Israel amin 144 tausen da Pinjkop dakon tilak abidawit

¹ Unjun da kwenon anjelo 4 kabi miktim dakon kodigi 4 kabikon akba pindakgim. Mirim da miktim gat ae tap gat ae kindap gat dima pisoni yan do mirim 4 kabi unjun tebaisi timikgwit.

² Yan anakwa anjelo kinda gildat wisak tetgin da apban kagim. Unjun da Pinjkop egip egipmi tonj dakon tilak aminon yop do yo kinda abidanek apgut. Abinej anjelo 4 kabi Pinjkop da miktim gat tap gat pantasik ani do tapmim yomgut unjun do madepsi yan tidagit.

³ Yan tidanek yan yagit, “Ji miktim ae tap ae kindap tepmisi pantasik ak do dima nandani. Mibiltok Pinjkopnin dakon tilak pi monjini da inamon yopdaman. Yan anapno don yo morap tagi pantasik ani.”

⁴ Ae nandanapbo amin tilak timikgwit dakon tilak yanba nandagim. Israel amin kabi morap da binapmon amin 144 tausen da tilak unjun timikgwit.

⁵ Juda amin kabikon amin 12 tausen da timikgwit.

Ae Ruben da kabikon 12 tausen
ae Gat da kabikon 12 tausen

⁶ ae Ase da kabikon 12 tausen
ae Naptali da kabikon 12 tausen
ae Manase da kabikon 12 tausen

⁷ ae Simeon da kabikon 12 tausen
ae Liwai da kabikon 12 tausen
ae Isaka da kabikon 12 tausen

⁸ ae Sebulan da kabikon 12 tausen
ae Josep da kabikon 12 tausen
ae Benjamin da kabikon 12 tausen.

Unjun amin da Pinjkop dakon tilak timikgwit.

Minat amin morapmi da Pinjkop gawak imgwit

⁹ Ae unjun da kwenon amin morapmisi pindakgim, unjun manjiri mini. Amin unjun amin kabi kabi egi egi an unjun morap kisi dakon. Ae miktim morap kisi, ae giptim mibili mibili, ae gen mibili mibili unjun

kisi kila amin madep yityit tamo, ae Sipsip Monji da inamon akgwit. Unjun ilikba pigik kwakwagisi ae dubagi ban pawit. Ae kisirikon jopban tam ban timikgwit.

¹⁰ Unjun amin kabi madep tebaisi yan tidanek yan yawit,

“Pinjkopnin kila amin madep yityit tamonikon yikdak, ae Sipsip Monin kisi unjun dagin nin yokwikon ban timikbal tagisi ekwaman.”

¹¹ Anakwa anjelo morap kila amin madep yityit tamo, ae kila amin, ae yo 4 kabi egip egipmi tonj unjun panjwasinej akgwit. Agek kila amin madep yityit tamo kanek manj pagek tomno dabilni miktimgwan yopmanek Pinjkop gawak imgwit.

¹² Anek yan yawit,

“Unjun asi! Nin dagok dagogi mini Pinjkopnin do ya yan iyinej kisik kisik madepsi anek man madepni do yan tenjenonej.

Dagok dagogi mini nandan kokwini tagisi, ae tapmim madepni tan imdisak. Unjun asi!”

Unjun amin kabi dakon tepmi kili unjun mudosok

¹³ Kila amin kabikon da kinda da yan nayigit, “On amin ilikba pigik dubak kwakwagi payin unjun namin? Ae dukwan da aben?”

¹⁴ Yanban iyigim, “Amin tagi, gaga nandisal.”

Yanapbo yan nayigit, “On amin uwal da kisiron jigi tepmiyo madepsi pawit da abisok tagi ekwan. Imalni Sipsip Monin dakon yawi ban suganba kwakwagisi awit.

¹⁵ Yan awit do anek Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman akgan. Gildari ae kalbiyo Telagi Yut Madepnikon egek omani an iman. Pinjkop kila amin madep yityit tamokon yikdak, iyi unjun gat egek panjknosak.

¹⁶ Jap do ae dima akdan, ae pakbi do dima akdan. Gildat da giptimni tebai dima pindatjak, ae yo kinda da giptimikon pindakban tedepmi dima nandakdan.

¹⁷ Nido, Sipsip Monin kila amin madep yityit tamo da binap yikdak, unjun da kila

amini egipdisak. Anek pakbi egip egipmi ton da dabilikon unudon panjikdisak. Anakwan Pin kop da dabil pakbini kisisi wiririkban kunam sanbenek dima tatdan.”

8

Sipsip Moniŋ da kendol pakbi ban panjeban abi 7 unun pakdekgit

¹ Sipsip Moniŋ da kendol pakbi 7 papia anjeban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan Kwen Kokupmon wayiŋi minisi tagit. Yan tanakwan wigi 30 minit da tilak agit.

² Ae koko anelo 7 kabi Pin kop da inamon akgan unun do kwen 7 yan yoba timikgwit.

³ Anakwa ae anelo kinda alta da kapmatjok pan ki akgit. Unun anelo gol idap kinda yo kibani tagisi unudon idawik mukwa kibani tagisi sok do abidagit. Anakwan yo kibani tagisi morapmisi imgwit. Iba Pin kop dakon amin dakon bisit gat timik kakwanek alta gol ban wasanbi Pin kop dakon kila amin madep yityit tamokon noman tosok, unudon mukwa son imgut.

⁴ Yan anakwan mukwa kibani tagisi gat, ae Pin kop dakon amin dakon bisitni gat, anelo da kisiron da Pin kop da inamon wigiwit.

⁵ Anakwa anelo da kindap altakon tagit unun abidan mukwa sok sok idapgan yopban tugaŋba kindap maban miktimon mawit. Miktimon manakwa mal dakon tenteni da yangwit. Anakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanakwa kiririn agit, ae miktim wudip agit.

Anelo 4 kabi da kwen pisowit

⁶ Anakwan anelo 7 kabi unun kwen 7 kabi timikgwit unun pisok do tagap tawit.

⁷ Anelo mibiltok akgit unun da kweni pisonakwan ais ae kindap ae yawi gat pankolop abi gat kisi miktimon mawit. On miktim daman ae kindapyo kokwin aba kabi kapbi anakwa miktim kabi kinda sogit, ae kindap dakon kabi kinda sogit. Ae jon kaluk kalugi kisisi son mudawit.

⁸ Ae anelo unun da bunon nani kweni pisogit. Anakwan yo kinda kabap madepsi

yombem si sonakwan, maba tap kaga pigi magit. Unun tap kokwin aba kabi kapbi anakwa kabi kinda yawi dagagit.

⁹ Ae yo egip egipmi ton tap kagagwan ekwan unun kokwin aba kabi kapbi anakwa kabi kinda si kimakgwit. Ae tap wakga yo kisi kabi kapbi kokwin anakwa tap wakga kabi kinda wagisi tuwil ki tasik tawit.

¹⁰ Ae anelo 3 kweni pisogit. Anakwan gik madepsi kinda kalin da yan sonok kundu yipman abin magit. Unun pakbi madep madep pokgon unun kabi kapbi yan kokwin awiron kabi kindakon magit. Ae pakbi dabilon magit.

¹¹ Gik unun dakon mani unun Yo Isipmi ae Emari Ton. Unun abin pakbi kabi kindakon manakwan pakbi unun isipmisi agit, do amin morapmisi pakbi unun nanek kimakgwit.

¹² Ae anelo 4 kweni pisogit. Anakwan gildat ae kanek ae gikyo unun kokwin aba kabi kapbi anakwa gildat kabi kinda ae kanek kabi kinda ae gik morap dakon kabi kinda panjupal anakwan pilin tuk awit. Yan awit do gildari dakon ae kalbi dakon tenteni tagi dima tentenawit.

¹³ Unun da kwenon singin madepsi kinda kwen binap akwan kagim. Singin unun madepsi yan tidanek yan yagit, “Bupmisi, bupmisi, bupmi madepsi miktimon ekwan amin. Anelo kapbi kweni pisokdan, anakwa miktimon amin jigi madepsi pakdan.”

9

Anelo 5 kweni pisogit

¹ Anelo 5 unun kweni pisonakwan gik kinda kundukon da abin miktimon kili magit kagim. Gapma dubagisi ae kidagi mini unun dakon yoma wital unun gik do imgwit.

² Anakwa gik da gapma unun witalakwan unun gapmagwan da kindap madepsi sosok dakon mukwa da wigit. Mukwa gapmagwan da wigit unun da gildat dabil gat ae kundu gat dakon kosit sopmanakwan pilin tuk agit.

³ Anjakwan pilak pilak da mukwa kagagwan da miiktimon mawit. Unun pilak pilak do skopion dakon tapmim yomgwit.

⁴ Pilak pilak unun yan yoyiwit, "Ji jon gat, ae yo mibili mibili miiktimon kwon gat, ae kindap gat unun dima panupbal ani. Ji amin Pinjop dakon tilakni injamikon mini unun ban gin panupbal ani.

⁵ Ji unun amin tepmi pi madepsi kanek 5 da butgwan tagi yomni, mani dima dapba kimotni." Tepmi pi yomni unun skopion da amin injin yoba tepmi madepsi pan unun da tilagon yomdan.

⁶ Unun bisapmon amin kimot do kosit wisik akdan, mani kimot dima kokdan. Kimot do tagisi nandakdan, mani sigin egipdan.

⁷ Pilak pilak unun os amin da emat do panthagap an yombem pindakgim. Busunikon pelit gol ban wasanbi yombem da tan yomgwit. Tomno dabilni unun amin dakon yombem.

⁸ Busun dangwani unun dubagisi minjat dakon yombem, ae geni unun laion dakon yombem.

⁹ Paba pigik ain yombem ban pibiri witjiwit. Piri unun karis morapmi os da emaron kik do ilik pawilakwa wuwik madepsi noman ton unuden awit.

¹⁰ Paljigi skopion dakon yombem, pakbi emari ton aminon yopban pigini dakon kisikni paljigikon tan yoman. Kanek 5 yan amin tepmi madepsi yomyom dakon tapmim tan yoman.

¹¹ Gapma dubagisi kidagi mini dakon aneloni da kila amin madepni egi yomgut. Ibru genon da unun anelo do Abadon yan yawit. Ae Grik genon da Apolyon yan yawit. Unun gen dakon mibili: Yo Morap Pantasik Ak Amin.

¹² Jigi mibiltok altogi, kili unun altan mudak. Nandabi. Jigi bamori don noman tokdamal.

Anjelo 6 kweni pisogit

¹³ Anjelo 6 kweni pisonjakwan gen kindanoman tanban nandagim. Alta gol ban wasanbi, Pinjop da injamon tosok, unun

dakon kodigi 4 kabikon jom 4 kabi tawit unudon da yagit.

¹⁴ Gen unun altagit da anjelo kwen abidagit unun yan iyigit, "Anjelo 4 kabi pakbi madep Yupretiskon panteban awit da ekwan unun wital yopbi kini."

¹⁵ Yanban anjelo 4 kabi unun kin amin morap miiktimon ekwan unun kabi kapbi kokwinigek, kabi kindan si dapba kimotni do wital yopgut. Anjelo kabi unun kili noman tawit da pi unun ak do awa ae gildat, kanek, ae bilakyo dogin jomjom awit.

¹⁶ Ae nandanapbo emat amin oskon yikgwit dakon tilakni yawit, unun 200 milion yan. Tilakni nandanapbo yawit.

¹⁷ Unun dipmin yombem kanek os gat ae amin os kwenon yikgwit, unun yan pindakgim: amin unun emat dakon yik imalyo pawit. Paba pigik unun gami, ae pili, ae kilonkiloni ban pawit. Os dakon busuni unun laion dakon busuni yombem. Anjewa os da gen kagagwan da milen asip ae mukwa ae salfa tip si sonjek wiwit.

¹⁸ Unun amin kokwin kabi kapbi anjek, yo yokwi kapbi unun os da gen kagagwan da altawit da minjat aminyo kabi kindan dapba kimakgwit.

¹⁹ Os unun dakon tapmimni gen kagani gat ae paljigi garon tawit. Paljigi unun tunon amin emari ton yombem. Paljigi diwarikon tunon amin dakon busuni ton, do unun ban amin panupbal awit.

²⁰ Amin diwari unun yo yokwisi kapbi da dima dapba kimakgwit amin but tobil dima awit. Kon gat ae kokup kidat iyi kisit da wasawit gat sigin gawak yomgwit. Kokup kidat unun gol ae silwa ae ain kindan mani bras ae tip ae kindap ban wasawit, unun dima sinjon ae gen dima nandan ae kosit dima akwan.

²¹ Unun amin da amin diwari dapba kimakgwit, ae sot mawomyo anjek yo tapmimi ton diwari pawilgwit, ae yumabi awit, ae amin diwari dakon yo kabi panjisibiwit. Mani but tobil anjek yo unun yop do dima nandawit.

10

Anjelo da papia Jon do iban nagit

¹ Ae kanapbo anjelo tapmimi ton kinda Kwen Kokup da pigit. Unun giptimi gikwem nan wamgut, ae busunji da kwenon kilap ban kinda tagit. Tomno dabilni gildat da yan tenjenagit. Anjakwan kandap bamotni milen asip yombem.

² Unun anjelo papia gironjikbi monin kinda kisirikon abidagit, ae papia unun witald kwi da tagit. Unun kandapmi amin tetgin do tap kwenon yipgut, anek kandapmi teri kinda miktimon bamagit.

³ Anek laion da madepsi yan tidon, unuden madepsi yan tidanjakwan kiririn 7 kabi da madepsi yawit.

⁴ Kiririn 7 kabi yanakwa gen yawit unun mandak do agim, mani Kwen Kokupgan da tek kinda yan noman tagit, "Kiririn 7 kabi dakon gen unun nandak nandak-gokon gin toni. Dima mandabi."

⁵ Kanapbo anjelo tap idapmon ae miktimon baman akgit, unun kisiri amin tetni Kwen Kokup gin do anjenagit.

⁶ Anenagek gen yan anteban agit. Pinjop egip egip dagok dagogi mini egisak, kundu gat ae yo morap kundukon ton, ae miktimon gat ae yo morap miktimon ton, ae tap gat ae yo morap tap kagagwan ton unun wasagit Amin da manon gen yan anteban anek yan yagit, "Bisap kili unun mudokdisak. Pinjop ae sanjenek jomjom dima akdisak."

⁷ Anjelo 7 kweni pisonjakwan Pinjop da yo ak do yagit da pasili ton, unun panalon aban bami ton akdisak. Unun gen kalipsigwan kombi amin pi monjini do yomgut."

⁸ Anjelo yan yanakwan tek unun Kwen Kokup da aeni noman tanek nayigit, "Gak kin anjelo unun tap idapmon ae miktimon baman akdak da kisiron papia tosok unun abida."

⁹ Nayinban kin anjelo yan iyigim, "Papia monin unun nak do nam." Iyiko yan nayigit, "Abidank na. Gen kagagokon kaban dakon pakbini yombem galagini tagisi akdisak, mani but kagagogwan emat akdisak."

¹⁰ Yanakwan papia unun kisirikon nan abidank nagim. Nanek gen kaganokon

kaban pakbi yombem galagini tagisi nandagim, mani si nan mudank butnogwan emat aban nandagim.

¹¹ Ae yan nayigit, "Gak aego minat amin morapmikon, ae miktimon morapmikon, ae amin geni mibili mibili yonon, ae kila amin madep morapmikon yo noman tokdan, unun do kombi gen yoki."

11

Amin bamori da Pinjop gen yan tenjenagimal

¹ Amin kinda da tilak yopyop kindap kirin kinda naminek yan nayigit, "Gak pidank Pinjop dakon telagi yut gat ae alta gat tilak yopman. Yan anek amin unun yutgan Pinjop gawak iman unun manjiki."

² Mani tamo wanga da tosok unun Amin Nwankwari Kabi da egipni do parekbi, do unun tilak dima yipbi. Unun amin kabi da abin Pinjop dakon telagi kokup pap pabin yopmanek kila tebaisi anek bamanakwa kanek 42 yan akdisak.

³ Anakwa nak da amin bamori unun geno yan tenjenonjil do tapmim yoben. Amin bamot unun bupmi dakon yik imalyo ban pakdamal. Anek nak dakon gen yan tenjenankwal gildat 1,260 yan akdisak."

⁴ Amin bamot unun miktimon daman dakon Amin Tagini da inamon olip kindap bamot ae lam bamot akgamal unun mani.

⁵ Uwalni da yo yokwi an yomni kan, kindap gen kaganikon da noman tanek sonba mini an. Asi, amin di unun amin bamot yo yokwi an yomni kan, kosit yanon da si kimotdan.

⁶ Unun amin bamot kundu kosit sopman ibal kombi gen yonjil bisapmon sikak dima moni dakon tapmim tan yoman. Ae pakbi kulabik abal yawi dagoni dakon tapmim kisi tan yoman. Ae miktimon aminon wasok mibili mibili abal amin yokwi toni dakon tapmim kisi tan yoman. Yo unuden galaktoknikon tagi anjil.

⁷ Pinjop dakon gen yan tenjenan anki wasip anakwal, jon kilap yokwisi kinda unun gapma kidagi mini yipman degek

kwen wikdisak. Win amin bamot gat emat wamanek amin bamot pabin yopmanek dapban kimotdamal.

⁸ Anakwan bumjotni unun kokup pap da kosit oba madepmon tokdamal. Kokup pap unun tilak anek mani Sodom ae Isip yan yon. Unun kokup pap unudon gin kalip Amin Tagini tilak kindapmon anakba kimakgit.

⁹ Amin mibili mibili geni mibili mibili yon, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwanon da amin morapmisi da gildat kapbi ae gildat teri kinda amin bamot dakon bumjot pindatdan. Ae yum pindagakwa amin da bumjotni dimasi wayitni do yokdan.

¹⁰ Miktim amin da amin bamot unun kili wagil kunwamal yan pindagek, but kwaktok nandanek notni do but galak yo yomdan, nido kombi amin bamot unun miktim amin tepmi madepsi yomgumal.

¹¹ Mani gildat kapbi gat ae gildat teri kinda kin mudanakwa, Pinjokop da egip egip mirim yipban amin bamot da butgwan pukwa pidan akgimal. Agakwal amin bamot pindakgwit amin unun madepsi pasalgwit.

¹² Anakwa amin bamot unun nandanakwal amin kinda da Kwen Kokupgwan da tebai yan tidanek yan yoyigit, "Jil idon winjil." Yanakwan uwalni pindagakwa amin bamot gikwem kagagwan wigek Kwen Kokup wigigimal.

¹³ Wugakwal unudon gin wudip madepsi kinda anakwan kokup pap dakon timi kinda tasik tagit. Anakwan timi 9 kabi dagin tagi tawit. Unun wudip da amin 7 tausen yan dapban kimakgwit. Anakwa si egipgwit amin madepsi pasalek Kwen Kokup Pinjokop dakon man yan ankisiwit.

¹⁴ Kili jigi madepsi kosiri 2 kili unun mudak. Mani nandani, bisap pisipmisok egek jigi 3 noman tokdisak.

Anjelo 7 kwen pisogit

¹⁵ Kili anjelo 7 kweni pisogit. Anakwan nandanapbo Kwen Kokupgwan da madepsi yan tidanek yawit, "Pinjokop Amin

Taginin gat ae Kristoni gat, unun bamot miktimi miktimi dakon kila amin madep dagamal. Amin Tagi da kila amin madep dagok dagogi mini egi wugikdisak."

¹⁶ Anakwan kila amin 24 kabi iyi da kila amin madep yityit tamokon Pinjokop da inamon yikgan, unun nwanber anek tomni dabilni miktimon yopmanek Pinjokop gawak ingwit.

¹⁷ Anek yan yawit,
"Amin Tagi Pinjokop Tapmim Ami,
gak abisok egisal,
ae kalipsigwan egipgul.
Tapmim madepgo abidanek kila amin
madep pigo wasanek asal,
do nin ya yan gayaman.

¹⁸ Pinjokop do kuraktok an amin unun Pinjokop do butjap madepsi nandawit,
mani gak da butjap madepsi pakdisal
bisap kili unun noman tosok.

Abisok amin kimakgwit gen pigokon opni dakon bisap.

Abisok pi monjigo do tomni tagisi yomdisal dakon bisap.

Unun kombi amin, ae gaga dakon minjat amin kabi, ae gak dakon man do pasalek ekwan amin, unun amin mani ton ae mani mini kisi do tomni tagisi yomdisal.

Abisok minjat aminyo panupbal awit amin, unun pantasik aki dakon bisap."

¹⁹ Kila amin da yan mudanakwa, anjelo da Pinjokop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok unun witalgwit. Anakwa Pinjokop dakon Sanbek Sanbek Kinam Telagi Yut Madepmon tanban kawit. Mal da dukwan dukwan yamanakwan kiririn unun wuwik madepsi yagit. Anakwan miktim wudip anakwan ais morapmi sikak da yan mawit.

**Suduk gat amin kabini gat
wagilsu tasik tawit**

(Kilapmi 12-20)

12

Jon da minjat gat ae nugim yokwisi madep

gat pindakgit

¹ Kili kundukon tilak njwaknjwarisi kinda noman tagit. Tilak unun yan: Miñat kinda gildat dabil nan imali do wangut. Anakwan kanek kandapni da mukgwan tagit, ae gik 12 kabi da busunikon peliri do tan imgwit.

² Miñat unun monji kwapni ton. Monji altok do anakwan tepmi nandanek madepsi yan tidagit.

³ Ae kundukon tilak kinda gat noman tagit. Tilak unun yan: nugim yokwisi giptimi gami madepsi kinda noman tagit. Unun nugim yokwisi unun busunni 7 kabi. Anakwan jomi 10 yan busunikon kwawit. Anakwan kila amin madep pellet 7 kabi da busunikon tawit.

⁴ Unun dakon paljigi da kundukon gik morapmi wiririkban miktimon mawit. Unun gik kokwin kabi kapbi anek, unun dakon kabi kinda kisisi miktimon mawit.

Nugim yokwisi unun miñat unun da monji anjalak do agit unun da inamon akgit. Miñat unun da monji analanban monji unun si nok do jomjom anek akgit.

⁵ Anakwan miñat unun monji wili anjalagit. Unun wili da kila agak dakon ain teban abidanek miñat amin morap miktimon ekwan unun kila tebaisi akdisak. Miñat monji altanban unudon gin anan kwen Pin kop ae Pin kop da kila amin madep yityit tamo unudon awigiwit.

⁶ Anakwa miñat unun pasal kin miktim amini minikon kigit. Unudon Pin kop da tamoni kili an noman agit. Unudon kilani anek jap iminakwa wigi gildat 1,260 yan asak.

⁷ Kili Kwen Kokup emat madepsi kinda noman tagit. Maikel gat anelo kabini gat nugim yokwisi madep unun gat emat wangwit. Ae nugim yokwisi madep gat ae anelo kabini kisi emat kobogi awit.

⁸ Mani emaron teban toni dakon tapmim dima tan yomgut, do Kwen Kokup ae sanbenek dima egipgwit.

⁹ Pin kop dakon anelo da nugim yokwisi madep maba pigigit. Nugim yokwisi madep unun kalipsigwan egipgut, miktimon amin morap yokwi ani do panjekwaldak. Mani kinda Kon, ae mani

kinda Sunduk yan yon. Unun maba miktimon pigit, ae aneloni kisi unun gat maba piwit.

¹⁰ Kili unun da kwenon nandanapbo Kwen Kokupgwan da amin kinda da madepsi yan tidanek yan yagit,

“Abisok Pin kopnin da miñat amin kabini yokwikon ban timikdak. Tapmimni altan tentenanakwan kila amin madep yikdak. Anakwan Kristoni man madepni gat ae tapmimni gat abisok timikdak. Nido, notnin gen yan yomisak amin abisok anelo da kili maba pigik. Unun gildat kalba ae kalbiyo Pin kopnin da inamon gen yan yomgut.

¹¹ Notnin egip egipni pan kutnok do dima nandawit. Sipsip Moniñ da yawikon, ae Pin kop dakon gen yan tentenawiron da tapmim panek emaron teban tanek uwal abin yipgwit. Kimot do pasol pasol dima awit.

¹² Kwen Kokup gat ae Kwen Kokup ekwan amin morap ji kisik kisik ani! Mani miktim gat ae tap gat yagosil! Nido Sunduk jikon kili pik. Pik da bisap pisipmisok egipdisat yan nandisak, do butjap madepsi nandisak.”

¹³ Nugim yokwisi unun nak maba miktimon pigim yan kanek, miñat unun monji wili anjalagit unun ansopgut.

¹⁴ Mani nugim yipmanek dubagikon miktim amini minikon tagi pidan kisak do singin madepsi dakon piri bamori unun miñat do imgwit. Unudon kin bilak kapbi ae bilak diwari kinda egakwan kilani anakwa nugim yokwisi madep da aripmi dima anupbal asak.

¹⁵ Kili nugim yokwisi madep unun da pakbi gen kaganikon da wandikgit. Pakbi unun pakbi madepsi da yan pak abigek miñat unun yolgit. Nugim yokwisi unun pakbi pak abigek miñat unun anan abigakwan pasiljak yanon da agit.

¹⁶ Mani miktim da miñat anpuluganek gen kagani antan kinakwan nugim yokwisi madep da pakbi unun wandikgit unun miktim da si nan mudagit.

17 Anjakwan nugim yokwisi madep unun minjat do butjap madepsi nandagit, do minjat unun dakon monji diwari gat emat wam do kigit. Minjat dakon monji unun Pinjkop dakon gen teban morap guramik kimokgon, ae Yesu dakon gen yan tenjanejek Yesu yolgan amin unun.

18 Nugim yokwisi unun tap idap da ilenikon akgit.

13

Jon kilap yokwisi bamori noman tagimal

1 Ae kanapbo jon kilap yokwisi kinda tap kagagwan da noman tan wigit. Unun busunji 7 kabi. Anjakwan jomi 10 kabi da busunikon kwawit. Anakwa kila amin madep dakon pelit 10 kabi jomikon tawit. Ae busunikon man tan tan awit. Man unun Pinjkop jigilak mibili mibili yan imim dakon man da tawit.

2 Jon kilap yokwisi unun kagim unun jon pusiket madep lepat yan yon, unun yombem. Mani kandapmi unun bea dakon yombem, ae gen kagani laion dakon yombem. Nugim yokwisi madep unun da iyi dakon tapmim, ae kila amin yityit tamoni, ae kila agak dakon yan dagok madepni, unun jon kilap yokwisi do imgut.

3 Unun jon kilap yokwisi dakon busunji kinda si kimori da tilak wudani tan imgut, mani aeni kibidagit. Anjakwan miktimon minjat amin morap kisi unun kan nimmimegek yolgwit.

4 Nugim yokwisi madep unun da jon kilap yokwisi do kila amin pi asak do yan mudan imik, do nugim yokwisi madep unun gawak imgwit. Ae jon kilap yokwiyo kisi gawak iminek yan yawit, "Namin amin jon kilap yokwisi yombem? Ae namin amin gat emat aripmi tagi wamjil?"

5 Pinjkop da yum kanakwan jon kilap yokwisi unun iyi do nandaban wigakwan Pinjkop do jigilak yan imgut, ae kanek 42 da aripmon pi unun asak dakon yan dagok Pinjkop da imgut.

6 Unun gen kagani witdalek Pinjkop jigilak yan imgut. Yan iminek Pinjkop dakon man,

ae Pinjkop dakon kokup, ae amin Kwen Kokup ekwan kisi do manji gen yagit.

7 Pinjkop da yum kanakwan Pinjkop iyi dakon minjat amin kabikon emat agit. Emat anek dapmanjek pabin yopgut. Unun amin kisi dakon kila amin madep tagi egipjak, ae miktimi miktimi kisi, ae gen mibili mibili yon kisi, ae giptimi mibili mibili kisi dakon kila amin madep tagi egipjak dakon yan dagok an ibi.

8 Pinjkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit, unun amin da jon kilap yokwisi gawak imdan. Papia unun Sipsip Monin kalip anakba kimakgit, unun dakon.

9 Amin mirakni ton da gen on pakyanji nandani!

10 Amin kinda dam tebanon pigisak do manjikbi kan, unun dam tebanon pigikdisak. Ae amin kinda emat agak sibakon kimotjak do manjikbi kan, emat agak sibakon kimotdisak. Yo unuden noman tanba, Pinjkop dakon minjat amin kabi butni yawori tanakwa tebai agek nandan gadatni tebaisi abidoni.

Jon kilap yokwisi 2 unun da miktim amin panjkewalgit

11 Aeno jon kilap yokwisi kinda gat kanapbo miktim kagagwan da wigit. Unun jomi bamori sipsip monin dakon jom yombem. Ae gen yogokni unun nugim yokwisi madep kinda egisak dakon yombem.

12 Jon kilap yokwisi 2 unun da jon kilap yokwisi mibiltok nani dakon kila agak dakon tapmim kisisi yan dagok an imgut. Unun tapmim nan jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon pi agit. Unun tebaisi yoyinjakwan miktim gat ae minjat aminyoni gat da jon kilap yokwisi mibiltok nani gawak imgwit. Jon kilap yokwisi si kimori da tilak wudani tan imgut mani wudani aeni kibidagit.

13 Jon kilap yokwisi 2 unun da wasok tapmimi ton madep madep ban agit. Wasok tapmimi ton kinda agit unun yan: Amin da dabilon wasok aban kindap si sonjek Kwen Kokup yipmanjek miktimon piwit.

14 Pinj kop da tapmim iminjakwan wasok tapmimi ton morap jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon anek miktim amin panjkealgit. Anek jon kilap yokwisi unun kalip emat agak siba da anjagit, mani abisok egisak gin, unun dakon man yan anjisik do kindap ban wupni pasini do tebaisi yoyigit.

15 Pinj kop da tapmim iminjakwan egip egip dakon mirim jon kilap yokwisi dakon wupmi wasawit do iban gen yagit. Ae amin morap jon kilap yokwisi dakon wupmi wasanbi do dima gawak imni unun da si dapban kimotdan.

16 Jon kilap yokwisi 2 da tebaisi yoyinban amin morap dakon kisi amin tetnikon, ae inamnikon tilak kinda yipgwit. Amin isali, ae mani ton, ae yoni morapmi amin, ae yoni mini amin, ae oman amin dima ekwan amin, ae oman amin ekwan amin kisi tilak yopman yomgwit.

17 Do amin kinda unun jon kilap yokwisi dakon tilakni mini kan, aminon yuman nok dima asak, ae unudon yuman nok dima ani. Jon kilap yokwisi dakon tilakni unun iyi dakon mani, ae mani dakon namba.

18 Amin nandak nandakni tagisi da jon kilap yokwisi dakon namba pakyanansi manjin nandisak. On unun amin dakon namba. Nambani unun 666.

14

Sipsip Monin dakon minjat amini kap kalugi yawit

1 Nak aeno kanapbo, Sipsip Monin Saion Kabap unudon akban kagim. Agakwan amin 144 tausen unun gat kisi akgwit. Sipsip Monin dakon man gat ae Datni dakon man gat inamnikon mandabi.

2 Ae nandanapbo wuwik tagisi kinda kwen Kokupgan da apgut. Unun pakbi madep morapmi dakon wuwik yombem, ae kiririn madep da yan agit. Wuwik nandagim unun amin da gita tidanjakwa gen yon unun dakon wuwik yombem.

3 Kap kalugi kinda Pinj kop dakon kila amin madep yityit tamokon yawit. Ae yo

4 kabi egip egipmi ton da inamon ae kila amin da inamon yawit. Amin 144 tausen yan Pinj kop da miktimon minjat aminyo da binapmon yokwikon ban yuman nan yopgut, unun kabi dagin kap unun tagi nandaba pisosak.

4 Unun amin kabi minjat gat yumabi dima anek gwaljigi minisi egipgwit. Kokup morap Sipsip Monin da kik do agit, unun yol awilgan gin. Unun Pinj kop da miktimon amin da binapmon ban yokwikon ban yuman nan yopgut, do unun Pinj kop da minjat amin kabini mibiltoksi timikgit da yanji egipdan. Yan agit, do iyi gat ae Sipsip Monin gat dakon minjat amin kabi egipni.

5 Top gen kinda dimasi yawit. Gulusunni mini egipgwit.

Anjelo kapbi da yan tenjenok awit

6 Nak aeno kanapbo ae anjelo kinda kwen binap kwan kagim. Unun da Gen Bin Tagisi dagok dagogi mini amin miktimon ekwan yoyin tenjenosak do yabekbi. Miktimi miktimi minjat amin kabi morap, ae geni mibili mibili yon, ae giptim kildani mibili mibili unun kisi do yabekbi.

7 Unun da abin gen papmon da yan yagit, "Pinj kop do pasal iminek man madepni yan anenotni, nido Pinj kop da amin gen pikon yopjak dakon bisap madep kili abik. Pinj kop kundu ae miktim ae tap ae pakbi dabil morap wasan yopgut unun gawak imni."

8 Ae anjelo kinda bujon yolgit unun da yan yagit, "Kokup madep Babilon unun kili tuwil kigit. Asi, unun kili tuwil kigit. Kokup madep Babilon amin da yumabi anpakni tebaisi tan yomgut. Ae minjat amin kabi morap miktimon ekwan unun kisi da yumabi anpak ani do tebaisi yoyin dekgwit. Unun awit unun wain morapmi yoba nawit yan yombem agit."

9 Unun anjelo bamot da bujon ae kinda da abin gen papmon da yan yagit, "Amin kinda jon kilap yokwisi ae wupni gawak iminek tilakni inamnikon ae kisirikon abidosak kan

10 wain kinda nokdisak. Wain unun Pinj kop dakon butjap nan nokdisak. Wain

uñun pakbisi nan ðima anyawot akdisak. Tomni yokwisi yomjak kapmon iyi dakon butjapni tagalban nokdisak. Uñun amin Piñkop dakon telagi anjelo kabi da inamon, ae Sipsip Moniñ da inamon tepmi madepsi pakdisak. Tip salfa tepmisi sosok uñudon tepmi madepsi pakdisak.

¹¹ Kindap uñun soñakwan tepmi panigwan da mukwa mudok mudogi mini pidokdisak. Amin kinda jon kilap yokwisi ae wupni gawak iminek mani dakon tilak abidosok uñun amin yik nandat dimasi asak. Gildari gildari ae pilini pilini tepmi pi mudok mudogi mini pakdisak.”

¹² Uñun bisapmon Piñkop dakon miñat amin kabi butni yawori tanakwa geni guramikgan, ae Yesu tebaisi nandan gadan iman amin uñun tebaisi atdo.

¹³ Kili nandanapbo Kwen Kokupmon da amin kinda da yan yagit, “Gen yan mandaki, ‘Abisok miñat amin kabi Amin Tagi nandan gadan iminek kimokgon ae don kimotni uñun kisik kisik tagi ani.’” Ae Telagi Wup da yan si yosok, “Asisi, amin uñun oman pi madepsi awit uñun yipmanjek yik yawot pani. Yan anakwa anpak kilegisi awit uñun mandabi da ton uñun da yolba kisi kini.”

Miktimon jap morap bami kili pik tawit, uñun pakpak dakon bisap noman tak

¹⁴ Uñun da kwenon nak gikwem kwakwagi kinda kagim. Uñun gikwemon “amin dakon monji yombem kinda” yikban kagim. Busunikon kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi kinda tagit, ae kisitnikon jap bami pakpak siba geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁵ Ae anjelo kinda Piñkop da Telagi Yut Madepmon da abigi amin uñun gikwemon yikgit uñun tebaisi yan tidanek yan iyigit, “Sibago abidanek jap bami tan balja. Miktimon jap morap kisi kili pik tan, do abisok jap uñun baljoki dakon bisap.”

¹⁶ Yanakwan amin uñun gikwemon yikgit uñun sibani abidanek miktimon jap pik tawit uñun baljagit.

¹⁷ Ae anjelo kinda gat Piñkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok uñun

yipmanjek wanga pigit. Uñunyo kisi jap bami pakpak sibani geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁸ Ae anjelo kinda alta yipmanjek apgut. Anjelo uñun kindap sosok dakon kila agak dakon tapmim tan imgut. Uñun da anjelo jap bami pakpak siba geni tepmisi abigit amin gen tebaisi yanek yan iyigit, “Miktimon wain sop kili pik tan mudan, do gak sibago geni tepmisi uñun abidanek miktimon dakon wain sop uñun mandanek timi kindakon gin panmuwukgi.”

¹⁹ Yanakwan anjelo sibani abidan miktimon dakon wain sop mandanek panmuwuk yopgut. Yopmanjek wain sop uñun baman til do baman til tamo madep kindagwan similigit. Baman til tamo madep uñun Piñkop dakon butjap dakon tilak asak.

²⁰ Uñun wain sop baman til tamo madep kokup pap da wanga tagit, wain sop uñudon baman tilgwit. Anakwa unjungwan da yawi madepsi pak abigek miktimon kisi witjinban 300 kilomita da arip agit. Anakwan yawi winan win os da gen kagakon ain tim tosok uñun da aripmon wigigit.

15

Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi timikgwit

¹ Ae Kwen Kokupmon tilak masi masimi ae tapmimi ton si kinda noman tanban kagim. Anjelo 7 kabi pindakgim. Uñun da amin panupbal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit. Yo yokwisi uñun da mudanakwa ae yo kinda ðima noman tosok, Piñkop dakon butjapni wagil mudokdisak.

² Ae yo kinda tap idap madep yombem kagim. Uñun tap idapmon glas gat kindap gat iktagilbi. Tap idap glas yombem uñun da kidipmiñon amin morapmi akgwit. Uñun amin kabi emaron teban tanek jon kilap yokwisi gat ae wupni gat ae mani dakon nambani abin yipgwit amin. Uñun gita Piñkop da yomgut uñun timikgwit.

³ Anjek Piñkop dakon oman amini Moses gat, ae Sipsip Moniñ gat dakon kap yawit. Kap uñun yan:

“Amin Tagi Piñkop Tapmim Ami,
pi masi masimi tapmimi ton si asal.

Amin kabi morap dakon Kila Amin Madepni, anpakgo unun kilegisi ae bamisi.

⁴ Amin Tagi, gak kalon dagin telagisi egisal, do namin da gak do pasalek mango dima yan ankisak?

Anpakgo kilegisi unun kili altan noman tawit, do miktim morap dakon amin da abinek gawak gamdan.”

⁵ Unun da kwenon aeno sintoko Pin kop dakon telagi imal yutni Kwen Kokup tosok unun witdalgwit.

⁶ Anelo 7 kabi unun amin panupbal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit, unun Pin kop dakon yut yipmanek wanga piwit. Unun imal gwaljigi minisi tentenini ton ban pawit. Ae pibirikon imal dak gol ban wasanbi ban pangwasinek wamgwit.

⁷ Yo 4 kabi egip egipmi ton da kabikon kinda da idap madep gol ban wasanbi 7 kabi anelo 7 kabi do yomgut. Pin kop, dagok dagogi mini egi anan kisak teban, unun dakon butjapni unun idap madepmon tuga tawit.

⁸ Ae Pin kop dakon tilimni gat ae tapmimni gat dakon mukwa Telagi Yut Madepmon tuga tawit. Amin kinda da unungwan aripmi dima wigisak. Anelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi ban pini aba daganakwa don wigigi.

16

Idap madep 7 kabi Pin kop dakon butjapni ton unun tagalgwit

¹ Nandanapbo Pin kop da Telagi Yut Madepgan tek madepsi kinda nandagim. Unun anelo 7 kabi tebai yan tidanek yan yoyigit, “Ji Pin kop dakon butjap unun idap madep 7 kabikon ton unun pabidan pan ki miktimon tagalni.”

² Yoyinban anelo mibiltogi da idap madepni miktimon tagalgit. Yan anakwan wuda teban yokwisi tepmini madepsi mibili mibili amin jon kilap yokwisi dakon tilakni tan yomgwit, ae wupni wasanbi do gawak ingwit, unun da giptim timon yikgwit.

³ Ae anelo 2 idap madepni tap idapmon tagalgit. Tagalban tap idap amin kili kimakbi dakon yawi yombem agit. Anakwan tap kagagwan yo morap egip egipmi ton unun kimakgwit.

⁴ Ae anelo 3 idap madepni pakbi madep ae pakbi dabil da kwenon tagalgit. Tagalban pakbi morap kisi yawi dagawit.

⁵ Anakwan nandanapbo anelo pakbi kila agit unun da yan yagit, “Pin kop, Telagi Amin, gak abisok egisal, ae kalipsigwan egipgul. Anpakgo wagil kilegisi, do kokwin kilegisi anek yo yokwisi altan yomni do yagil.

⁶ Unun amin kabi da kombi amingo gat, ae minat amin kabigo gat dapmanakwa yawini tayinigiwit. Yokwi unun awit do gak da yawi kolen yobi non. Yokwi awit dakon kobogi tagi timikgan.”

⁷ Ae nandanapbo altakon da amin kinda da yan tidanek yan yagit, “Amin Tagi Pin kop Tapmim Ami, gak da amin gen pikon anpakni kokwin an yomisal. Asisi, gen pikon yopyopgo unun wagil bamisi ae kilegisi gin asal.”

⁸ Kili anelo 4 da idap madepni gildaron tagalgit. Tagalakwan Pin kop da gildat do tapmim iminjakwan gildat da madep tanek amin son yomgut.

⁹ Gildat tepmisi sonnek, amin unun obisi son yomgut. Anakwan Pin kop ibipgwit. Pin kop da nandanakwan yo yokwisi unun altan yomgwit, mani but tobil anek mani dima yan ankiwiti.

¹⁰ Kili anelo 5 da jon kilap yokwisi dakon kila amin madep yityit tamokon idap madepni tagalgit. Tagalakwan amin morap jon kilap yokwisi da kila agit, unun pilin tuk madepsi altan yomgut. Tepmi madepsi nandanek meli injiwit.

¹¹ Tepmi madepsi pawit, ae giptimnikon wuda tawit, unun do nandanek Kwen Kokup dakon Pin kop ibipgwit. Mani anpak yokwisi awit unun but tobil anek manji yom do dima nandawit.

¹² Ae anelo 6 da idap madepni pakbi madep Yupretiskon tagalgit. Tagalban pakbi wagilsi kibidanakwan amin tagi

madep gildat da si wisak tetgin da opni do kosit anjnoman agit.

¹³ Ae koŋ kapbi mengak yombem pindakgim. Kinda unun nugim yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda unun joŋ kilap yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda kombi amin toptopmi da gen kagakon da wigit.

¹⁴ Unun koŋ yokwisi kabi wasok tapmimi toŋ mibili mibili awit. Unun miktimi miktimi dakon kila amin madepni do dukwan dukwan kiwit. Unun kiŋ kila amin madep timikba emat amini gat abiŋ muwukba, Pinjkop Tapmim Ami da amin gen pikon yopdisak dakon bisap madepmon Pinjkop gat emat wam do muwutdan.

¹⁵ “Nandani. Nak tepmisi kabo noknok da tilagon jikon opdisat. Amin kinda dima pagek yik imalni iyi da kapmatjok toni kaŋ, unun amin kisik kisik asak. Nido, unun amin molaŋ molaŋ dima agipjak, anjakwan amin da mayagini aripmi dima kokdan.”

¹⁶ Kili koŋ da kila amin madep gat emat amini gat timik paŋabiŋ miktim tim kinda Ibru genon da Amegedon yaŋ yoŋ unudon paŋmuwukgwit.

¹⁷ Kili anjelo 7 da idap madepni kundukon tagalgit. Anjakwan Pinjkop da Telagi Yut Madepgwan, kila amin madep yityit tamonikon da amin kinda dakon gen kaga da yaŋ tidaneŋ yaŋ yagit, “Kili unun mudosok.”

¹⁸ Yaŋjakwan mal da dukwan dukwan kisi yangwit. Anjakwa wuwik madepsi noman taŋjakwan kiririŋ anjakwa wudip madepsi agit. Wudip unun madepsi daman agit. Miktimon amin egi anjaŋ obaŋ bisapmon wudip madep unuden kinda kalip dima noman tagit.

¹⁹ Kili kokup pap Babilon pudan ki timi kapbi awit. Anjakwa miŋat amin morap dakon kokup pap morap wagil tuwil ki tasik taŋ mudawit. Pinjkop da kokup pap Babilon dakon anpak yokwisi do nandanek, wain kapmon iban nagit. Wain unun Pinjkop dakon butjap damani.

²⁰ Wudip daman anjakwan miktim tim morap tap binap tawit unun kisisi tap kagagwan pigiwit, ae kabap morap kisisi tuwil ki minisi awit.

²¹ Anjakwa ais sikak madepsi mawit. Ais tim kalon kalon mawit dakon jigini unun 50 kilo da arip. Unun ais sikak kundukon da amin da kwenon manek, amin wagilsi dapman paŋtasik awit. Pinjkop da ais sikak unun yipban maŋ obisi paŋupbal aban unun do Pinjkop ibipgwit.

17

Yumabi miŋat madep tomni yokwisi timikgit

¹ Unun anjelo 7 kabi idap madep 7 kabi timikgwit kabikon da kinda da abiŋ yaŋ nayigit, “Gak apbi yumabi miŋat pakbi madep madep da kapmatjok yikdak, ni tomni yokwi baŋ timitdisak unun goliko.

² Miktim dakon kila amin madepni unun miŋat gat yumabi morapmi awit. Ae miktim amin morapmi kisi miŋat unun gat yumabi awit unun but upbal anek pakbi teban noknok amin yombem awit.”

³ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugaŋjakwan anjelo unun da nak anjaŋ miktim amin dima ekwan timon anki nepgut. Unudon miŋat kinda joŋ kilap yokwisi gami kinda da kwenon yikban kagim. Unun joŋ kilap yokwisi da kwenon man morapmisi tawit. Unun man morap unun Pinjkop do manji gen mibili mibili tawit. Joŋ kilap yokwisi unun busuŋni 7 kabi, ae jomi 10 kabi yaŋ busuŋikon kwawit.

⁴ Miŋat unun imal pagit unun gami ae pili yombem baŋ pagit. Tilimni gol baŋ wasaŋbi mibili mibili, ae tilim tip kildani tagisi baŋ wasaŋbi, ae kindiriŋ yomaŋ nogi wukwisi baŋ wasaŋbi baŋ pagit. Kisirikon kap gol baŋ wasaŋbi kinda naŋ abidagit. Pinjkop da dabilon anpak injaŋ injani agit gat, ae yumabi agit dakon garak gat, unun kisisi unun kapmon tugaŋ tawit.

⁵ Miŋat unun injamnikon mani mandawit. Mani unun tilak gen yombem kinda. Mani unun yaŋ: “Kokup Pap Madep Babilon,

uñun Yumabi Miñat Morap gat, ae Anjak Yokwisi Miktimon Tosok uñun dakon Menji.”

⁶ Uñun miñat da Pinjkop dakon telagi amin kabi, Yesu nandan gadan iminek mani yan tenjenawit amin dapban kimakgwit. Uñun miñat kanjapbo amin uñun dakon yawini nanek but upbal amin yombem agit. Uñun kan wiripdagek but morap nandagin.

⁷ Kili anelo da yan nayigit, “Gak nido wuripdakdal? Miñat jon kilap yokwisi busunni 7 kabi ae jomi 10 kabi uñun da kwenon yikban kwamal, uñun bamot dakon mibili pasili tosok, mani nak uñun do golikdisat.

⁸ Jon kilap yokwisi kagil, uñun kalipsigwan egipgut, mani abisok ae dima egisak. Mani gapma kidagi mini yipmanek kwen wikdisak. Wijek Pinjkop da anjaban wagil pasildisak. Miktim amin, Pinjkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit amin kabi, uñun da jon kilap yokwisi kanek wuripdatdan. Nido, kalip egipgut, ae abisok dima egisak, ae don noman tokdisak.

⁹ “Amin nandak nandakni tagisi da yo uñun do tagi nandaba pisokdisak. Busun 7 kabi uñun ileñ 7 kabi dakon tilak asak. Hen 7 kabikon miñat uñudon yikdak.

¹⁰ Ae busun 7 kabi uñun kila amin madep 7 kabi dakon tilak kisi asak. Kila amin madep 5 uñun kili kimakgwit, ae kinda abisok egisak, ae kinda don noman tokdisak. Noman tosok bisapmon bisap pisipmisok egipdisak.

¹¹ Jon kilap yokwisi uñun kalip egipgut da abisok dima egisak, uñun kila amin madep uñun 8. Mani kila amin madep 8 uñun 7 kabi da kabikon nani. Uñun wagil pasildisak.

¹² “Ae jom 10 kabi uñun jon kilap yokwisi da kwenon kwawit, uñun kila amin madep 10 kabi dakon tilak asak. Uñun kila amin madep dima noman tan. Mani jon kilap yokwisi uñun gat yan dagok kalonji panek kila amin madep pini uñun 1 awa da tilak gin akdan.

¹³ Kila amin madep uñun nandak nandakni kalonji dagin tokdisak. Anjek kila amin pi asak do tapmimni gat ae yan dagokni gat uñun jon kilap yokwisi dogin imdan.

¹⁴ Yan aba Sipsip Monin gat emat wamdan. Wamanek Sipsip Monin da wagilsi pabin yopdisak, nido, uñun amin tagi morap dakon Amin Tagini, ae kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni. Uñun dakon amin kabini uñun iyi yan yomgut anjek iyi do manjin yopgut da geni tagisi guramigan. Uñun amin kabi gat Sipsip Monin gat da emaron teban tokdan.”

¹⁵ Anelo da sanjenek yan nayigit, “Pakbi madep uñun kanjaki yumabi miñat uñun da kapmatjok yikban kal, uñun amin mibili mibili morap gat, ae giptim mibili mibili gat, ae gen mibili mibili morap gat, ae amin kabi morap egi anjan kwan uñun dakon tilak asak.

¹⁶ Jom 10 kabi uñun pindal, uñun jom gat ae jon kilap yokwisi gat da uñun yumabi miñat do nandaba yokwi tok anjandan. Uñun obisi antasik anjek imalni kisisi wiririkba molan atdisak. Yan anjek giptimni dakon sabamni nanek kindapmon wagil sokdan.

¹⁷ Pinjkop da iyi kila amin madep 10 kabi uñun do nandak nandak yomdisak. Yoban yo morap noman toni do kili nandagit, uñun noman tokdan. Uñun but kalon anjek kila amin madep tapmim pawit uñun tapmim kisi jon kilap yokwisi dogin imdan. Yan anjawa wigi Pinjkop da yo morap altan mudoni do yagit uñun altan mudokdan.

¹⁸ Miñat uñun kal, kokup pap madep uñun kila amin madep morap miktimi miktimi egi anjan kwan uñun da kilani asak dakon tilak asak.”

18

Babilon kili tasik tagit

¹ Uñun da kwenon kanjapbo anelo kinda gat Kwen Kokup yipman pigit. Uñun man bini ton, ae tilimni tagisi do anjek miktim madepsi tenjenagit.

2-3 Tebaisi yan tidaŋek yan yagit, “Miktim morap dakon amin Babilon gat yumabi morapmi awit. Uŋun dakon waini tebaisi ban yan nawit. Ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat kisi yumabi uŋun gat awit. Babilon amin uŋun yoni morapmi ae yaworisi egek kisik kisik egipgwit, do miktimi miktimi moneŋ ilit pi an amin uŋun yoni morapmi amin dagawit. Anpak yokwisi uŋun agit do kokup pap madep Babilon uŋun kili tasik tak! Uŋun kili tasik tak! Uŋun abisok koŋ da egipni dakon tamo dagak. Koŋ yokwisi gat, ae minam iŋani yokwisi mibili mibili gat kisi uŋudon ekwan.”

4 Ae Kwen Kokupgwan da amin kinda da yan yagit, “Miŋat amin kabino, ji kokup pap uŋun yipmanek abigini. Anpak yokwi asak, do uŋun gat agek yokwi di abam. Ae yokwi agit dakon kobogi timitdisak, do jiyo kisi di timikbam.

5 Yokwini panabin kakwanakwan Kwen Kokup da tilagon wigigit. Pin kop da yokwi morapni agit uŋun pakyaŋsi nandan kimokdok.

6 Ji uŋun yumabi miŋat da amin do anpak yokwisi nian anyomgut, uŋun anpak yan gin an imni. Uŋun da pakbi teban tebaisi kapmon wasagit.

7 Uŋun iyi dakon man awigek yumabi mibili mibili agit. Do yokwi morapmi uŋun agit, uŋun da aripmons tepmi madepsi iminakwa kunam morapmisi tatjak. Uŋun iyi dakon man awigek yan yosok, ‘Nak miŋat madep egisat, do miŋat madep da yityit tamo madepmon nak uŋudon yikdat. Nak miŋat sakwabat da yan isal dima egisat. Jigi abisok dima altan namni anakwa kunam aripmi dima takgen. Aripmi dimasi.’

8 “Yan yosok, do yo yokwisi mibili mibili gildat kalongin altan imdan. Sot yokwisi noman tokdan, ae amin morapmi kunam tatdan, ae jap do madepsi akdan. Anakwa kindap da Babilon sonban pasildisak. Pin kop Amin Tagi, uŋun tapmimni madepsi, uŋun da Babilon dakon anpak kili kokwinigit, do si tasik

tosak do yagit.

9 “Miktimi miktimi dakon kila amin madep uŋun gat yumabi awit, ae yaworisi ae kisik kisiksi egipgwit, do kokup pap uŋun sosak dakon mukwani pidaŋban koni bisapmon bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan.

10 Kanba tepmi yokwisi uŋun paban kanek, madepsi pasoldan. Anek dubagikon da agek yan yokdan, ‘Bupmi, bupmisi, Babilon gak. Gak madepsi, ae kokup pap tebaisi! Bisap awa kalon dogin yokwi agil dakon kobogi yo yokwisi kili noman tan gamik!’

11 “Amin da sanbenek yo kabini dima yumdan, do moneŋ ilit ilit amin miktimi miktimi ekwan uŋun da Babilon do nandanek bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan.

12 Yuman nok dakon yoni uŋun gol, silwa, ae tip tomni wukwisi, ae kindirin tomni wukwisi, ae imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili, ae silka imal, ae kindap kiban tagisi morap kisi, ae elepan jom ban yo mibili mibili wasawit kisi, ae yo mibili mibili kindap tomni wukwisi ban wasawit gat, ae ain kinda mani bras, ae ain gat, ae tip tilakni mibili mibili yan.

13 Ae yoman nok dakon yoni diwari kisi tan yomgwit, uŋun sinamon, ae jap pangalak ak yo mibili mibili, ae mukwa kiban tagisi sogok dakon yo, ae bit nelak kiban tagisi mibili mibili, ae wain, ae olip dakon nelagi, ae plaua tagisi gat, ae wit. Ae bulmakau, ae sipsip, ae os, ae oskon da amin pawil tamo, ae oman monji kisi. Uŋun yo morap amin di da sanbenek yumyumi mini.

14 Moneŋ ilit ilit amin uŋun da yan yokdan, ‘Yo tagisi morap uŋun butgo dasi timikgen yan nandagil, uŋun yo morap gak da dubagisikon ton. Yo tagisi morapgo yuman nogi wukwisi gat, ae tilingo tagi tagi morapgo uŋun kisisi pasil mudan. Ae sanbenek dima pindatdisal.’

15 “Ae amin moneŋ ilit pi uŋun yo morap ban awit, anek uŋun kokup papmon moneŋ morapmisi timikgwit, uŋun

amin da kokup pap unun da tepmi yokwisi pakdisak unun kanjek madepsi pasoldan. Anek dubagisikon da agek kunam bupmiyo anek but yokwisi egipdan.

¹⁶ Anek yan yokdan, 'Kokup pap madep, wagil bupmisi! Kalip imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili ban pagil. Yan anek giptimgo gol, ae tip kildani tagisi, ae kindirin yuman nogi wukwisi ban panjilim agil.

¹⁷ Bisap awa kaloni dogin monej morap unun gat ae tilim gat unun wagil tasik tan mudan.'

"Tap wakga pawilgan amin morap gat, ae tap wakgakon da miktim njwakwarikon kwan amin morap gat, ae tap wakgakon pi an amin morap gat, ae amin morap tap idapmon monej ilit pi an amin, unun kisi Babilon da dubagikon agek

¹⁸ kindap son injak dakon mukwa kanjek, yansi yan tidokdan, 'Kokup pap madepsi oden kinda dimasi tagit.'

¹⁹ Yan yanek miktimon kimbaban timik busunikon maba wugakwa, bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan. Yan anek yan tidanek yan yokdan, 'Kokup pap madep awa, bupmisi! Tap wakga dakon ami morap tap idapmon akwan unun kokup pap dakon monej morapni ban timigek yoni morapmi amin dagawit. Bupmisi! Bisap awa kaloni dogin unun kokup pap wagilsi tasik tosok!'

²⁰ "Kwen Kokup gat, ae Pinjkop dakon minjat amin kabi gat, ae yabekbi kabi gat, ae kombi amin kabi gat, ji kisi unun kokup papmon abisok yo noman tosok unun do kisik kisik ani. Pinjkop da unun kokup pap da jikon anpak yokwi andamgut unun kokwinigek unun dakon kobogi imisak."

²¹ Gen unun yan mudanakwan anelo tapmimi ton kinda da tip madep kinda abidagit. Tip unun wit misinikgan dakon tip dakon tilak, madepsi. Tip unun anenak maban tap kaga pigigit. Maban pigakwan yan yagit, "On asat yan gin unun kokup pap madep Babilon abidan tebaisi maba pigikdisak. Maba pigakwan amin da ae sanjenek dima kokdan.

²² Do Babilon gagon gita dakon gen, bo kinam kirin dakon gen, bo kwen, ae sanjenek gak da nagalgwan dimasi yokdan. Ae kisit kilda amin pi mibili mibili an unun sanjenek gagon dima egipdan. Ae tip madep da wit misinikgan dakon wuwigi gagon sanjenek dima tosak.

²³ Ae lam dakon tenjeni ae sanjenek dima tenjenan gamjak. Ae minjat eyo anek sonok an dakon wuwigi gagwan ae sanjenek dima noman tokdan. Kalip monej ilit amingo miktim amin morap da dabilon wukwisi da egipgwit. Gak amin panjilit wasok mibili mibili anek miktimi miktimi dakon amin top panjialgil."

²⁴ Pinjkop da kanban unun kokup pap da kombi amini dapgut ae minjat amin kabini dapgut dakon gulusunni madepsi tan imisak. Ae miktimon minjat aminyo uwal da dapba kimakgwit, unun dakon gulusunni kisi Babilon dogin tosok.

19

Amin da Babilon tasik tagit unun do kisik kisik awit

¹ Ae unun da kwenon, amin morapmi Kwen Kokup egek madepsi yan tidon dakon wuwik yombem nandagim. Yan tidanek yan yawit, "Pinjkop anjisino! Nin dakon Pinjkop unun dagin nin yokwikon ban timikgit. Unun man madepni ton ae tapmimni ton.

² Asisi, Pinjkop gen kokwini unun wagil bamisi ae kilegisi gin asak. Yumabi minjat madep unun da miktim amin morap gat yumabi anpak anek panjupbal agit. Yan agit do Pinjkop da kobogi yokwisi imisak. Minjat unun Pinjkop dakon pi monji dapban kimakgwit, do kobogi imisak."

³ Ae yan tidanek yawit, "Pinjkop anjisino! Kindap da unun kokup pap sogit dakon mukwani dagok dagogi mini wigisak!"

⁴ Kila amin 24 kabi gat, ae yo 4 kabi egip egipmi ton njakben anek Pinjkop kila amin madep yityit tamonikon yigakwan gawak imgwit. Anek yan yawit, "Unun asi. Pinjkop anjisino!"

⁵ Ae Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon da amin kinda da yan tidanjek yan yagit, “Pinjkop dakon pi monji, Pinjkop do pasalek ekwan amin, ji amin mani mini ae mani ton, ji Pinjkop anjisini!”

Sipsip Monij minjat panakwan jap noknok madep awit

⁶ Ae amin morapmisi da yan, gen yanba nandagim. Wuwikni unun pakbi madepsi pokdok unun dakon wuwik yombem. Ae unun kiririn da yan madepsi yawit. Unun da yan tidanjek yan yawit, “Pinjkop anjisino! Amin Taginin Pinjkop Tapmim Ami kila amin madep egek pini asak.

⁷ Kili Sipsip Monij da minjat pakdisak dakon bisap kili noman tosok, ae minjat iyi kili tagap tak da egisak, do butnin tagisi anakwa kisik kisik madepsi anek mani yan anjisinen.

⁸ Pinjkop da imal kwakwagisi tagisi, tentenini madepsi, ae gwaljigi mini unun minjat do imgut.” (Unun imal kwakwagisi ae tagisi unun Pinjkop dakon amin da anpak kilegisi awit dakon tilak asak.)

⁹ Ae anelo da yan nayigit, “Gen yan mandaki: ‘Amin unun Pinjkop da Sipsip Monij da minjat pakdisak da sojnok madepmon kini do yan yomisak unun amin kisik kisik tagi ani.’” Ae sanbenek yan nayigit, “Gen on Pinjkop dakon gen bamisi.”

¹⁰ Kili nak anelo dakon kandap da kapmatjok njakben anek gawak im do agim. Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Gak gat ae not kabigo gat da Yesu da gen yan tentenagit unun nandan gadan amin kabi, ji da Pinjkop oman anjiman, unuden gin nak kisi oman amini gin, do Pinjkop nan gawak ibi. Nin nandaman, Yesu Kristo da gen yan tentenagit, unun dagin amin pantagap aban kombi gen yon.”

Jon da amin kinda os kwakwagikon yikban kagit

¹¹ Nak kanapbo Kwen Kokup wital kigit. Anakwan os kwakwagi kinda akban kagim. Unun oskon amin kinda yikgit, mani unun yan: Pini Do Butdasi Nandanek Anegisak

Amin, ae Anpak Bamisi Asak Amin. Gen kokwin pi asak, ae emat asak, unun anpakni kilegisi nan yolek asak.

¹² Dabilni unun kindap dakon milen asip yombem, ae busunikon kila amin madep dakon pelit morapmi tan imgwit. Giptimikon man kinda mandawit. Iyi gin kalon da man unun nandisak, amin diwari dima nandan.

¹³ Imal dubak pagit unun yawi madep-sikon anjim abi nan pagit. Mani unun Pinjkop Dakon Gen.

¹⁴ Kwen Kokup dakon emat amin unun osni kwakwagi unudon yigek yol anan kiwit. Imal kwakwagisi gwaljigi minisi ban pawit.

¹⁵ Emat agak siba geni tepmisi kinda, gen kaganigwan da wigit. Unun emat agak siba nan amin kabi morap miktimi miktimi egi anan kwan unun pabin yopdisak. “Ain kirin nan abidanjek amin kabi morap kilani tebaisi akdisak.”

Yan anek wain sop pintil tip gapmakon wain sop baman tildisak. Unun Pinjkop Tapmim Ami dakon butjapni dakon tilak asak.

¹⁶ Imal dubaknikon, ae sunjikon man yan mandabi: “Kila Amin Madep Dakon Kila Amin Madepni, ae Amin Tagi Dakon Amin Tagini.”

¹⁷ Ae gildaron anelo kinda akban kagim. Unun da minam kwen binap akwan do yan tidanjek yan yoyigit, “Ji Pinjkop dakon jap noknok madep do abin muwutni.

¹⁸ Anek kila amin madep dakon giptim timni noni, ae emat amin dakon mibiltok amini dakon giptim timni noni, ae amin tebai dakon giptim tim, ae os gat ae amin os kwenon yikgan amin dakon giptim tim, ae amin morap kisi dakon giptim timni noni: oman dima ekwan amin, ae oman amin, ae amin mani mini, ae amin mani ton kisi dakon giptim tim noni.”

¹⁹ Ae jon kilap yokwisi gat, ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat ae emat amini gat da abin muwukgwit. Unun amin unun oskon yikgit gat ae emat amini gat emat wam do anek muwukgwit.

²⁰ Mani jon kilap yokwisi unun gat ae kombi amin toptopmi gat timikgwit. Kombi amin toptopmi unun jon kilap yokwisi da dabilon wasok tapmimi ton morapmi anek amin panjkewalban tilakni abidawit, ae wupni wasanbi do gawak imgwit. Jon kilap yokwisi gat kombi amin toptopmi gat dima kimagek egakwal gapma madep tip salfa unungwan tugawit da sosok unungwan maba pigigimal.

²¹ Anakwa amin unun oskon yikgit, unun da emat agak siba gen kaganikon tagit unun nan jon kilap yokwisi dakon emat amini kisi morap dapban kimakgwit. Anakwan minam morap da unun emat amin dakon giptimni nanek buri tugawit.

20

Sunduk bilak 1 tausen yan dam tebanon egipgut

¹ Kili kanapbo anelo kinda Kwen Kokup yipman pigit. Kisirikon gapma kidagi mini dakon yoma witdal abidagit, ae nap teban madepsi kinda kisi abidagit.

² Unun da nugim yokwisi madep kalipsigwan egipgut unun abidagit. Mani kinda Kon, ae mani kinda Sunduk yan yon. Anelo da nap teban nan waman anteban aban bilak 1 tausen egipgut.

³ Kili anelo da maban gapma kidagi minikon pigigit. Pigakwan gapma unun dakon yoma sopmanek tebaisi anteban agit. Miktim amin morap aripmi dima panjkewaljak, yan do agit. Unun bilak 1 tausen mudanakwan don yipman dekba bisap pisipmisok galaktoknikon egipdisak.

⁴ Ae kila amin madep yityit tamo pindakgim. Unun tamokon amin unudon yikgwit. Pinjkop da gen kokwin ani do yan mudan yomgut. Ae amin uwal da tegi mandan daganek dapba kimakgwit, unun dakon wupni pindakgim. Kalip unun amin da Pinjkop dakon gen tebaisi abidanek, Yesu do yan tentenok anakwa uwal da dapba kimakgwit. Unun amin jon kilap yokwisi gat ae wupni wasanbi gat do dima gawak imgwit, ae unun dakon tilakni inamnikon ae kisitnikon dima timikgwit. Unun amin

egip egip aeni abidanek Kristo gat kila amin madep egakwa bilak 1 tausen agit.

⁵ Unun wasok wasok amin kimoron da pidon amin. (Amin diwari kimakgwit unun bisapmon egip egip dima abidawit. Unun bilak 1 tausen mudanakwan don egip egip abidokdan.)

⁶ Amin unun wasok wasoksi aeni pidoni amin unun kisik kisik tagi ani. Pinjkop da unun amin iyi do manjigit, do kosiri kinda gat aripmi dima kimotdan. Unun Pinjkop ae Kristo dakon mukwa sogok amin egek Kristo gat bilak 1 tausen kila amin madep egipdan.

Sunduk tasik tagit

⁷ Bilak 1 tausen unun mudanakwan, gapma kidagi mini dakon yoma witdalakwa Sunduk dam tebani yipman abigikdisak.

⁸ Unun wanga abigek minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun panjkewaldisak. Unun amin kabi mani Gok ae Megok yan yon. Sunduk da emat ani do panmuwutdisak. Emat amin kabini dakon tilakni unun tap kidipminon niman ton yombem morapmisi.

⁹ Unun miktimi miktimi da apgwit. Abin Pinjkop dakon minat amin kabi gat ae kokup pap Pinjkop da si galak tan imisak unun gat angwasiwit. Mani Kwen Kokup da kindap da pinj emat amin unun son yoban mini awit.

¹⁰ Sunduk da amin panjkewalgit, do Pinjkop da Sunduk maban gapma madep tip salfa tepmisi sosen unudon pigigit. Jon kilap yokwisi gat ae kombi amin toptopmi gat unun bamot unun gapmakon kili egipgumal. Unun amin kapbi kalbi ae gildari tepmi madepsi bisap mudok mudogi mini panjegipdan teban.

Gen pi madepsi noman tagit

¹¹ Unun da kwenon kila amin madep yityit tamo madep kwakwagi kinda tanban kagim. Ae unun tamokon amin kinda yikban kagim. Anakwan miktim gat ae kundu gat yipman dek kigimal. Ae sanjenek dima tagimal.

¹² Amin kimakbi pindakgim. Unun amin mani ton, ae mani mini, unun kila amin madep yityit tamokon noman akgwit. Kili anelo da papia di kwinikgwit. Ae papia kinda kisi kwinikgwit, unun egip egip dakon papia. Anjakwan Pin kop da unun papiakon gen tawit unun pindagek amin kimakgwit unun dakon anpak kalip awit unun kokwin agit.

¹³ Ae amin kalip tap idapgwan kimakgwit unun kisi Pin kopmon kwa anpak morap kalip awit unun kokwin agit. Ae kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unun bamot yum pindagakwal amin kimakgwit unun Pin kopmon kwa amin kalon kalon da anpak kalip awit unun pindagek kokwin agit.

¹⁴ Kili kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unun maban pakbi idap kindap sosok unudon pigigimal. Pakbi idap unun kindap sosok unun amin kosiri kinda gat kimokgon dakon tamoni.

¹⁵ Amin morap mani egip egip papiakon dima ton unun kisi maba pakbi idap kindap sosok unudon pigiwit.

Pin kop da yo morap pan kaluk akdisak

(Kilapmi 21-22)

21

Kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim

¹ Unun da kwenon nak kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim. Kundu mibiltogi gat miktim mibiltogi gat unun kili wagil kin pasilgimal. Ae tap idap sanbenek dima tagit.

² Ae Pin kop dakon telagi kokup pap unun kagim. Unun Jerusalem kalugi. Unun koko Pin kop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipman dek pigit. Unun tilimni tagisi, minjat da amin pak do tagap tanek tilimni tagisi pasak unuden.

³ Ae kila amin madep yityit tamokon da amin tek kinda madepsi yan tidanban nandagim, “Nandani. Abisok Pin kop dakon

yut amin da binapmon tanjakwan iyi dakon minjat amin kabini egipni. Asi, Pin kop iyi unun gat egipdan. Anjek unun dakon Pin kopni egipdisak.

⁴ Unun kabikon kunam pakbi morap dabilikon toni unun kisisi wiririkban kunam sanbenek dima tatdan. Ae amin sanbenek dima kimotdan, ae but yokwi anjek sanbenek kunam dima tatdan, ae tepmi sanbenek dima pakdan. Nido miktim kalipmi gat yoni kalipmi gat unun kisisi pasil mudokdan.”

⁵ Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikgit, unun da yan yagit, “Nandani, yo morap abo kalugi an mudon.” Aeni sanbenek yan yagit, “Gen on mandaki. Nido gen gayisat unun bamisi. Amin morap kisi da unun do tagi nandan gadagi.”

⁶ Yanek yan nayigit, “Pi unun mudosok. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Pi morap asat unun wasip anan asat. Amin kinda tegi bap tosak kan, nak da yipbo pakbi dabil egip egipmi ton ae yuman nogi mini unun nosak.

⁷ Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da unun yo morap iben. Anjek nak da Pin kopni egapbo unun da monjino egipjak.

⁸ Mani amin pasalek duwalik pukwan, ae nandan gadat dima an, ae anpak yokwisi morapmi an, ae amin dapba kimokgon amin, ae amin yumabi an, ae sot mawomyo anek yo tapmimi ton pawilgan amin, ae kokup kidat do gawak yoman amin, ae amin morap top yon, unun iyi da kokupmon pigikdan. Unun pakbi idap kindap tepmini madepsi salfa tip da soson unun. Unun amin kimot kosiri kinda gat an unun dakon tamoni.”

Jon da Jerusalem kalugi kagit

⁹ Kili anelo kinda nagon apgut. Anelo unun anelo 7 kabi idap madepmon Pin kop dakon butjap mudosak do amin panupbal ak dakon yo yokwisi 7 kabi timikgwit unun kabikon nani kinda. Anelo yan nayigit, “Gak apbi Sipsip Monin dakon minjatni abisok pakdisak unun goliko.”

20:13: Ro 2.6; 1Pi 1.17; PA 2.23; 22.12   **21:1:** Ais 65.17; 2Pi 3.13   **21:2:** Ais 52.1; 61.10; Ibr 11.16; 12.22; PA 3.12
21:3: MS 26.11-12; Esi 37.27; Sek 2.10; 2Ko 6.16   **21:4:** Ais 35.10; 65.19; PA 7.17   **21:5:** 2Ko 5.17   **21:6:** Ais 55.1; Jer 2.13; Jn 7.37; PA 1.8,17; 22.17   **21:7:** 2Sa 7.14; 1KAG 17.13; Kap 89.26-27   **21:8:** Mt 25.41; PA 20.15; 22.15
21:10: Esi 40.2

10 Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanakwan anelo unun da nak bedan anki ilej madepsi ae kwensi kinda unudon nepgut. Anki nepmanek Pinjkop dakon kokup pap Jerusalem noligit. Unun koko Pinjkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmanj dek pinban kagim.

11 Pinjkop dakon tilimi madepni unun kokup papmon tentenagat. Tentenini unun njwaknjwarisi, tip yumanj nogi wukwisi dakon tentenini yombem. Unun tip jaspera yombem da yanj tentenagat. Unun glas yombem gwaljigi minisi.

12 Kokup pap yoma nagalni unun kwensi. Unun yoma kagani 12 kabi, ae anelo 12 kabi unun yoma kagakon akganj. Anakwa Israel amin kabi 12 dakon man yoma domon tawit.

13 Nagal unun dakon diwari gildat da wisak tetgin do yoma kagani kapbi tawit. Ae not tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae saut tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae nagal unun dakon diwari gildat da pigisak tetgin nani do yoma kagani kapbi kisi.

14 Kokup pap unun dakon nagal tebaisi tosak do kwinjiri tip daman 12 kabi mibilikon tawit. Sipsip Moninj dakon yabekbi 12 kabi dakon mani unun tipmon tawit.

15 Anelo gen nayigit unun da kalinj kirinj gol banj wasanbi kinda abidagat. Unun nanj kokup pap gat, ae nagal madepni unun gat, ae nagal unun dakon yoma kagani tilak yop do abidagat.

16 Kokup pap dakon ilenji 4 kabi dakon tilakni unun kalonji gin. Dubagini ae madepni unun kisi aripjinsi. Anelo da kokup pap kalinj kirinjni nanj tilak yipban 2,200 kilomita da arip agat. Kokup pap dakon ilenji 4 kabi dakon tilakni gat, ae kokup pap dakon kwen nani kisi dakon tilakni unun aripjinsi.

17 Ae kokup pap dakon nagal kisi tilak yipgut. Yanj aban nagal kwen wigigit dakon tilakni 65 mita da arip agat. Tilak yopyop unun amin da tilak yopmanganj unun nanjin anelo da nagal dakon tilak yopgut.

18 Kokup pap dakon nagal unun tip jaspera banj wasanbi. Anjek kokup pap unun gol jimjimi minisi banj wasanbi. Kokup pap unun dakon gol unun glas yombem gwaljigi minisi.

19 Kokup pap dakon nagal dakon teban tokni unun Pinjkop da tip yumanj nogi wukwisi mibili mibili unun banj panjtilim agat. Tip 1 tagisi nagal mibilon tagit unun tip jaspera. Ae tip 2 unun tip pili unun tip sapaia. Ae tip 3 unun tip aget. Ae tip 4 unun kalikaligi, unun tip emeral.

20 Ae tip 5 unun tip sadonikis, unun gami kwakwagi kisi. Tip 6 unun tip gimant konilian. Ae tip 7 unun kilonkilonji, unun krisolait. Ae tip 8 unun tip kalikaligi njwaknjwari kinda unun beril. Ae tip 9 unun tip kilonkilonji njwaknjwari kinda unun topas. Ae tip 10 unun tip krisopres. Tip 11 unun tip aiasin. Ae tip 12 unun tip gami njwaknjwari kinda tip ametis.

21 Yoma kaga 12 kabi unun pel 12 kabi, unun kindirinj yumanj nogi wukwisi. Yoma kalonj kalonj pel madep kalonj kalonj banj wasanbi. Kokup dakon kosit pap unun gol banjinj wasanbi. Gol unun gwaljigi minisi glas yombem.

22 Unun kokup papmon Telagi Yut Madep kinda dima tanban kagim. Nido, Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami gat ae Sipsip Moninj gat da iyi Telagi Yut Madep da yanj egipgumal.

23 Unun kokup papmon gildat gat kanek gat pini mini. Nido, Pinjkop dakon tilimni da kokup pap tentenanj imisak. Anakwan Sipsip Moninj unun kokup pap dakon lamni da yanj egisak.

24 Amin miktimi miktimi egi ananj kwanj da unun kokup pap dakon tentenikon agipdanj. Anakwa miktimi miktimi dakon kila amin madep da yoni tagi unun yumanj nogi wukwisi unudon panjopdanj.

25 Unun kokup papmon pilin kinda dima tokdisak, do kokup pap dakon nagal dakon yoma dagok dagogi mini pisokdanj.

26 Amin miktimi miktimi egi ananj kwanj unun yoni tilimi tagisi tonj gat ae man madep imim anpakni kisi timigek unudon

panjopdan.

²⁷ Mani pilin tuk dakon yo gat, ae amin anpak yokwi mibili mibili an gat, ae top yon amin unun kokup papmon dima piginini. Minjat aminyo Sipsip Monin dakon egip egip papiakon mani ton, unun dagin unun kokup papmon pigikdan.

22

Jon da egip egip pakbi gat ae egip egip kindap gat pindakgit

¹ Kili anelo unun da pakbi madep kindap noligit. Unun egip egip yomyom pakbi. Unun glas yombem gwaljigi minisi agit. Pakbi unun Pinjop gat ae Sipsip Monin gat da kila amin madep yit yit tamogwan da pak abigisak.

² Pak abigi kokup pap da kosit madep da binapsi nan pak kisak. Pakbi da ilenji teri teri egip egip yomyom kindap akdak. Kindap unun bilak kindap da butgwan bami pot do kosiri 12 yan an asak. Kanek morap kisi bami tan tan asak. Ae kindap unun dakon tami unun amin miktimi miktimi egi anan kwan unun sotni panmilip ak do ton.

³ Yo morap jobit pabi unun yo morap sanjenek ae dima tokdan. Pinjop gat ae Sipsip Monin gat dakon kila amin madep yityit tamo unun kokup papmon tosak. Ae Pinjop dakon oman amin da gawak imdan.

⁴ Gawak iminek tomno dabilni kokdan, ae Pinjop dakon mani oman amini da inamnikon tokdisak.

⁵ Pilin ae sanjenek dima tokdisak. Anakwan lam gat ae gildat gat pini mini, nido Amin Tagi Pinjop da iyi minjat amin tenjenan yomdisak. Anakwan oman monjini kila amin madep dagok dagogi mini egi wigikdan.

⁶ Anelo unun da yan nayigit, “Gen unun bamisi. Amin morap kisi da unun do tagi nandan gadagi. Pinjop Amin Tagi da kombi amin dakon wup pantagap aban geni yan tenjenan. Unun aneloni yabekban abin yo tepmisi noman togi unun oman monjini nin noligit.”

Yesu apdisak

⁷ Yesu da yosok, “Nandani! Nak kili ununjok apdisat. Minjat aminyo kombi gen on papiakon ton unun guramikgan, unun kisik kisik ani.”

⁸ Nak Jon da gen on nandaneke yo unun pindakgim. Yo unun nandan pindakyo an mudaneke anelo unun yo morap noligit unun da kandap mibilon njakben anek gawak im do agim.

⁹ Mani yan nayigit, “Yan dima abi! Nak kisi oman amin gin. Nak gak gat ae kombi amin kabi notgoni unun dakon pi isalji, ae amin morap on papiakon gen ton unun guramikgan amin unun dakon pi isalni. Pinjop kalon nanjin gawak ibi.”

¹⁰ Yan nayinek sigin yan yagit, “Kombi gen on papiakon ton unun dima sopman anteban abi. Nido, Pinjop da yo morap unun akdisak dakon bisap kili kwan tak.

¹¹ Amin anpak yokwi an, unun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin anpak injan inani an, unun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin anpak kilegisi an, unun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin telagi ekwan, unun yum pindagakwa telagi sigin egipni.”

¹² Yesu da yan yagit, “Nandani, nak tepmisi apdisat. Minjat amin morap tomni yom do apdisat. Anpak awit dakon kobogi do tomni anpak awit da aripmon yomdisat.

¹³ Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Nak mibiltok egisat, ae bujonsi egisat. Nak yo morap dakon mibili. Pi morap asat unun wasip an an asat.”

¹⁴ Amin pabi pigik dubakni sugon unun kisik kisik tagi ani. Unun da egip egip yomyom kindap dakon bami tagi pan noni, ae unun da kokup pap da yoma kaga nan tagi piginini.

¹⁵ Anakwa amin anpak yokwisi an amin gat, ae amin sot wamwam anek yo tapmimi ton pawilgan amin gat, ae yumabi an amin gat, ae amin dapba kimogon amin gat, ae kokup kidat gawak iman amin gat, ae

amin anpak toptopmi do galak tarjek yol-
gan, unun amin morap Pin kop dakon kokup
pap da wanga egipdan.

¹⁶ “Nak Yesu, nak da anelono yabekgo
jikon obik da panmuwukbi jikon gen on
yan tenenosok. Nak kila amin madep De-
wit da babi kabikon da gugit wugit unun
nak mani. Ae nak Dewit Dakon Monji,
ae nak Wisawisa Dakon Gik Pap Madepsi
Tenenosok unun.”

¹⁷ Telagi Wup gat ae minat unun Sipsip
Moni pakdisak gat da yan yomal, “Gak
apbi.” Ae amin morap gen on nandani ji
kisi yan yoni, “Gak apbi.”

Amin kinda tegi bap tosakan tagi apjak.
Amin kinda pakbi nok do nandisakan,
unun amin abinek egip egip yomyom pakbi
tagi nosak. Unun Pin kop da but galak do
yumsi nimisak.

*Jon da gen on papiakon ton unun nandani
amin do gen tebaisi yipgut*

¹⁸ Nak da on papiakon kombi gen ton
unun nandani amin morap do gen tebai
yipmandat. On gen tosogon amin kinda gen
kinda gat sanbesakan, amin panupbal ak
yo yokwisi on papiakon ton, unun Pin kop
da sanbenban unun aminon noman tan
indan.

¹⁹ Ae amin kinda da kombi gen on pa-
piakon ton di wiriritjak kan, Pin kop da
yo tagisi on papiakon ton unun wiririk
injak. Anakwan unun amin egip egip
yomyom kindapmon jap dima pan nosak,
ae Pin kop da telagi kokup papmon unudon
dima egipjak. On papiakon unun dakon
geni ton.

²⁰ On yo morap do yan tenenok asak
amin da abisok yan yosok, “Asisi, nak
kilisok unun apdisat.”

Asi, Amin Tagi Yesu gak apbi.

²¹ Amin Tagi Yesu dakon nandan ya-
wotni unun Pin kop dakon minat amin
kabikon tosakan.

Gen sop diwari dakon mibili

Amin Nwaktjwari Kabi – Amin Juda amin kabikon da dima altaŋbi unun amin do Juda amin da Amin Nwaktjwari Kabi yan yon. Yan do Juda amin da nin morap do Amin Nwaktjwari Kabi yan nandan niman. Unun iyi dakon man pawikwan, nido kalipsigwan Pin kop da iyi dakon amin kabi egipni do manjigit. Do Amin Nwaktjwari Kabi do si nandaba pinban yoman. Mani, Kristo da nin kisi panmuwukban kabi kalon agiman da Pin kop dakon amin kabi ekwaman. (Lk 2.32; Ro 1.5, 3.29; Ep 3.6)

Anjelo – Anjelo unun wup Pin kop gat Kwen Kokup ekwan. Bisap kalon kalon aminon noman tanba pindakgaman. Pin kop da anjloni yabekban geni guramigek pini an. Pini madep unun Pin kop dakon minjat aminyo panpulugon. (Ya 12.6-11, 27.23; Ibr 1.14). Bisap di Pin kop da yabekban aminon geni yan kwok akdo pan. (Mt 2.13; Lk 1.26, 2.9). Anjelo morap dakon madepni unun Maikel (Jut 9), ae anjelo madep kinda unun Gebriel (Lk 1.19,26).

Belsebul – Unun kon ae menjiyo mibili mibili ekwan dakon madepni. Ae mani kinda unun Sunduk. (Mt 12.24)

But Tobil – On kosit kalonon da Pin kop da dabilon gwaljigi mini aman. Amin kinda iyi do yokwi pakpak yan nandanek but kalipni unun yopmanek Pin kop gen yol do nandisak kan, Amin Tagi Yesu Kristo unun yokwini wiririt do anek kimakgit yan nandan gadanek Pin kop da egip egip kalugi imjak do bisit asak kan, unun amin but tobil bamisi asak. (Ya 3.19, 20.21, 26.20).

Danari – Danari unun Rom amin dakon monej tabil kinda. Unun silwa ban wasanbi. Unun amin kinda da gildat kalon do pi aban danari kaloni yomin yomin awit. (Mt 20.2)

Gen Bin Tagisi – Yesu da yabekbini yabekban Gen Bini Tagisi minjat aminyo yoyin tenenawit (Mk 16.15). Gen Bin Tagisi unun yan. Pin kop da Monji Yesu Kristo miktin amin morap yokwini wiririk yomjak do yabekban pin tilak kindapmon

kimakgit. Do amin morap Yesu nandan gadan iminek but tobil an unun egip egip teban abidon (Jn 3.16).

Giptim mandak – (Ro 2.25; Gal 5.2; 1Ko 7.19) Juda amin da iyi da anpagon monji wili altaŋek gildatni 8 anjakwan giptimi mandan mandan awit. Unun da Juda aminsi ekwan dakon tilak asak. Pin kop da Abraham yan asak do iyigit unun da aripmon an (WW 17.9-14).

Juda Amin Dakon Muwut Muwut Yut – Juda amin dakon muwut muwut yutni unun telagi tagit. Unudon muwugek Pin kop gawak imim silip awit, ae Pin kop gen manjinek yan nandawit. Yesu bisap morapmi unudon wigek minjat aminyo yoyindekgit.

Juda Amin Dakon Telagi Bisap Madep – Telagi bisap madepmon Juda amin da muwugek Pin kop anjisiwit, ae kalip yo tagisi morapmi anyomgut unun do nandawit. Juda amin dakon telagi bisap madep diwari unun yan:

1 - Yapyap Bilak (Mt 26.2, 5, 17-19) On Juda amin dakon telagi bisap madepsi kinda. Unun bisapmon Pin kop da Isip miktimon ban pulugan yopban abigiwit unun do nandanek egipgwit. Unun bisapmon anjloni yabekban pin Isip amin dakon monji wili mibiltok amin dapban kimakgwit. Mani Juda amin morap sipsip monji dapman yawini yoma domon sowit unun anjelo da yawi kanek yutni yapmanek dima dapgwit (TP 12). Unun do nandanek Juda amin da Yapyap Bilak bisap unun noman tanakwan sipsip monji kinda dapman dapman an. Abisok nin Yapyap Bilak dakon Sipsip Monjinin unun Yesu Kristo unun yansi nandan gadaman, nido nandan gadan iman amin morap Pin kop dakon butjap dima abidon.

2 - Bret Yisni Mini Bilak (Mt 26.17; Lk 22.1) Kalipsi, Israel amin uwalni Isip amin do pasalek abigiwit bisapmon, bretni wasan yopba pap toni dakon bisap mini, do yis dima yopgwit. Do unun do nandanek Bret Yisni Mini Bilagon bret yisni mini non. Unun telagi bisap madepni Yapyap Bilagon noman tosok. (TP 12.14-20).

3 - Imal Yut Kaben Bilak (Jn 7.2-52) – On telagi bisapmon Juda amin but galaksi nandan, nido jap kili panmuwuk yopmanan. Yut kaben anek Sonda pi agak kinda unudon ekwan. Egek babikni da kalip miktim kibiri timon bilak 40 agipgwit unun do nandan. (MS 23.33-36; GT 16.13-15).

4 - Pentikos Bisap Madep (Ya 2.1, 20.16; 1Ko 16.8) On Juda amin dakon telagi bisap madep kinda. Pentikos dakon mibili unun 50. Yapyap bilak egi mudanek ae gildat 50 egakwa Pentikos Bisap Madep noman tosok. Unun bisapmon Juda amin kisik kisik an, nido jap madepni wit unun panmuwukan. Ae kalip Pinjkop da Sinai Kabapmon gen tebani yomgut unun do nandan. Mani abisok nin Pentikos bisapmon Telagi Wup pigit unun do nandanek kisik kisik aman. (Ya 2.1-4).

Kristo – Kristo dakon mani kinda Mesaia. Kristo unun Grik gen, ae Mesaia unun Ibru gen. Unun man bamot unun mibili kalonji gin. Unun yan: amin kinda bit nelak busunikon tagalbi. Israel amin da anpagon Pinjkop da amin kinda kila amini egipjak do nandisak kan, kombi amini kinda iyinban unun amin tilak ak do busunikon bit nelak tagalgit. Pinjkop da yan tebantokni yolek minjat aminyoni kila asak do Yokwikon Ban Timit Timit Amini yabekgit. Unun amin Kristo yan iyiwit, nido unun Pinjkop da manjigit. Juda amin morap da Kristo apjak do jomjom madepsi awit. Mani Yesu apgut bisapmon kalonisok di dagin unun asi Kristo yan nandan gadawit. (Mt 1.16, 16.16; Jn 1.41; Ya 5.42, 9.22)

Mukwa Sogok Amin – Juda amin diwari Telagi Yut Madepmon pi awit, unun do mukwa sogok amin yan yoyiwit. Unun amin kisi unun Liwai dakon diwatni kabi. Pi madepsi awit unun Pinjkop do paret mibili mibili anek mukwa sowit. Bulagi bulagi amin kinda manjikba mukwa sogok amin dakon mibiltok amini egipgut. Unun kalonj dagin Israel amin kisi dakon yokwini do Yut Buri Telagisigwan bilak kinda do kosit kalonj wigek mukwa son son agit. Mani Yesu Kristo da bisap kalonj iyi nan paret agit. Aban yawini da nandan gadat

amin dakon yokwini wagolsi wiririkban pasilgwit. (Ibr kilapmi 5-10).

Oman Amin – Miktim diwarikon yoni morapmi amin ae amin mani ton da amin di tebai timikba oman amini ekwan. Pi madepsi an, mani tomni dima timikgan. Amin tagini yopman dek kigik kosit minisi. Ae amin tagini dakon gen dima guramitni kan, tagi dapba kimotni. Kalip Israel amin Isip miktimon tepmi madepsi panek yanji egipgwit. Ae Yesu da bisapmon, ae Pol da bisapmon oman amin morapmi egipgwit, do Pol da unun do gen diwari mandagit. (1Ko 7.20-24; Ep 6.5-9; Kol 3.22-25)

Osana! – Osana dakon mibili Ibru genon da “Nin yokwikon ban timikgi!” Yesu da bisapmon Juda amin da amin kinda man madep imdo “Osana!” yan yawit. Yesu Jerusalem donki konda pigakwan yan tidanek unun yawit. (Mt 21.9)

Parisi – Juda amin kabikon amin diwari Pinjkop dakon gen teban do galagisi nandawit. Unun amin do Parisi amin yan yawit. Unun gen teban guramik kimagek amin diwari yangin ani do yoyindet awit. Pibit tidok anek Pinjkop da dabilon iyi do amin diwari yapmanek nin amin kilegisi yan nandawit. Mani unun amin jamba but amin, nido amin yoyin degek iyi dima guramikgwit. Pol iyiyoyi kisi kalip Parisi amin kinda egipgut, mani don Yesu nandan gadan imgut. (Ya 23.6, Pil 3.5-6)

Sabat Bisap – Pinjkop gildat 6 da butgwan miktim gat yo morap gat wasagit. Anek gildat 7 non pi dima agit (WW 2.1-3). Anek don Israel amin kisi gildat 6 pi anek gildat 7 non yik yawot ani do gen teban yipgut. Mani Israel amin da iyi gen teban morapmi sanbenba amin da aripmi dimasi guramiri awit. Yesu da bisap diwari Sabat bisapmon wasok tapmimi ton aban Parisi amin da gen teban yapmandak yan nandawit. Unun sun nandawit. Nin Yesu dakon pidot pidot unun do yo madepsi nandaman do nin Sondakon unun do nandanek unudon yik yawot aman. (Lk 6.1-11, 13.10-17, 14.1-5)

Sadyusi – Juda amin kabi kinda egipgwit, mani Sadyusi yan yoyiwit. Unun Moses dakon gen teban yol kimot do nandawit. Nandak nandakni unun Parisi amin yombem, mani amin kimokgon

do njwakjwat nandawit. Amin kimakbi kimoron da dima pidon yan nandawit. Ae anjelo yo kisi do dima ekwan yan nandawit. Mani sun nandawit. (Mt 22.23; Ya 23.6-8; 1Ko 15.20-21; 1Tes 4.13-14).

Saion - (Mt 21.5; Jn 12.15; Ro 9.33, 11.26; 1Pi 2.6; Kap 2.6) Jerusalem kokup pap dakon ilej kinda mani Saion. Pinjkop dakon Telagi Yut Madepni unun ilejon tagit, do bisap diwari Jerusalem kokup pap do Saion yan yon. Ae bisap diwari Kwen Kokup do tilak anek Saion yan yon. (Ibr 12.22, PA 14.1)

Samaria - Samaria miktim unun Israel miktim da kapmatjok tosok. Kalipsigwan Samaria amin unun Juda amin dakon diwatni egipgwit. Mani Pinjkop dima nandan imgwit amin gat minjat eyo awit, do Amin Nwakjwari Kabi dagawit. Juda amin da Samaria amin do tagi dima nandan yomgwit. (Lk 10.25-37; Jn 4.4-42)

Sanjek sanjek - Amin bamori da yo kinda ak do but kalon anek yan teban tok madepsi kinda amal unun do sanjek sanjek yan yoman. Pinjkop da sanjek sanjek bamori agit.

Mibiltok Moses gat agimal. Gen tebani Moses do yoljek Israel amin gen teban unun yol kimotni kan, iyi dakon amin kabisi egipni do yan tebantok an imgut. Mani, amin kinda da gen teban unun kisi gildari gildari aripmi dima guramiri. Yan do anek Pinjkop da dabilon amin kilegi kinda dima egisak. (YT 19.4-6; Lk 1.72; Ya 3.25, 7.8; Gal 3.17; Ibr 9.1)

Yan do anek Pinjkop da don sanjek sanjek kalugi kinda agit. Unun yan. Amin morap Yesu Kristo nandan gadan imni unun Pinjkop da dabilon amin kilegisi ani do yan tebantok anyomgut. (Mt 26.28; Mk 14.24; Lk 22.20; Ro 11.27; 1Ko 11.25; 2Ko 3.6; Ibr 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16, 29, 12.24, 13.20) Sanjek Sanjek Kinam - Pinjkop da Israel amin yoyinban kindap ban kinam kirin kinda wasawit. Anek gol ban kwenikon witjwit. Unun kinamgwan Pinjkop da sanjek sanjek agit dakon telagi yo di yopgwit. Tip bamot Pinjkop da gen teban 10 kabi mandagit gat, ae Aron dakon win gat, ae kwoba mana simlbi gat unungwan tawit. Unun kinam da kwenon anelo bamori serabim yan yon unun dakon wupmi wasawit.

Israel amin dukwan dukwan kik do awit unun kinam kirin simon da guramigek kin kin awit. (Ibr 9.4; PA 11.19; Kap 78.61, 132.6-8)

Sisa - (Mt 22.21) Rom amin dakon kila amin madep noman tawit unun do Sisa yan yoyiwit. Yesu da bisapmon Rom amin da emat anek miktim morapmi dakon amin pabin yopmanjek miktimni timigek kila awit.

Sunduk - Sunduk unun kon mibili mibili dakon mibiltok amini. Kalipsigwan Pinjkop dakon aneloni kinda egipgut. Mani unun Pinjkop abin yip do aban Pinjkop da yolban miktimon pigit. (Lk 10.18; PA 12.7-9). Amin yokwi ani do panjekwaldak. Ae nandan gadat amin da yokwi kalip awit unun do sigin nandan egek nandan gadatni yipni do pini sigin asak. Yesu da Sunduk kili abin yipgut, ae don bisap madepmon wagolsi maban Tip Domon egipdisak. (PA 20)

Telagi Wup - Unun Pinjkop iyi dakon wupni, do Telagi Wup yan yoman. Unun nandan gadat minjat aminyo kalon kalon da butgwan egisak. Pini kinda unun nandan gadat amin panpuluganban gen bami do nandan gadat an (Jn 16.13); ae nin panpulugok do Pinjkop bisit iyisak (Ro 8.26); ae Pinjkop dakon galaktokni nolisak (Ya 13.2, 16.6-7); ae tapmim nimanakwan geni yan tentenoman, ae panmuwukbi notnin panpulugoman (1Ko 2.4-5; 12; 14). Telagi Wup da ninon pi aban anpak tagisi ban aman (Gal 5.22-23).

Telagi Yut Madep - Israel amin da Jerusalem kokup papmon yut madep kinda awit, unun Pinjkop dakon Telagi Yut Madep. Unun yutnon Pinjkop gawak imgwit, ae telagi bisap madep morapnikon unun yutnon kin kin awit. Mukwa sogok amin da unungwan pini awit. Ae unun yut da binapmonsi yut buri kinda tagit unun do Yut Buri Telagisi yan yawit. Bilak kinda do kosit kalon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da iyigin Israel amin kisi dakon yokwini do nandanek unungwan wigek paret an an agit. Yoma do imal kadimisi madep kinda nan abisinba magit. Yesu kimakgit bisapmon Pinjkop da imal unun kwen da pidanban miktimon pigit. (Mt 27.51; Mk 15.38; Lk 23.45). Unun da

nandan gadat amin nin Pinƙop da inamon aripmi tagi wiginenƙan yan nolisak. Abisok nandan gadat amin nin Pinƙop dakon Telagi Yut Madepni ekwaman, nido Telagi Wupni nin da butgwan egisak. (1Ko 3.16-17).

Tipdom – Amin diwari Yesu Kristo dima nandan gadan iman, do yokwini sigin tan yoman. Do kimotni bisapmon yokwini dakon kobogi do kokup yokwisikon egipdan. Unun gapma dubagisi, kindap toktok teban sojegisak. (Mk 9.47-48; PA 19.20, 20.11-15). Unudon amin tepmi madepsi pakdan, amin kinda da aripmi dima panpulgogi. (Lk 16.19-31)

Wup – Amin kalonikon yo kapbi da ton: giptimnin, ae butnin, ae wupnin. Nin on miktimon ekwaman bisapmon, wupnin gat kisi ekwaman. Mani nandan gadat amin nin kimokgoman bisapmon wupnin nin da butgwan yikdak unun kwan Pinƙop gat Kwen Kokupmon ekwamal. (Lk 23.46; Ya 7.59)

Yawe – Kalipsi, Pinƙop da Moses altan ingut bisapmon, Pinƙop da iyi dakon man yanek “Yawe” yan yagit. Ibru genon mani dakon mibili unun “Naga Egisat”. Juda amin da mani do telagisi yan nandawit. Yesu da iyi do “Naga Egisat” yan yagit, do unun da nolisak, Yesu unun Pinƙop dakon arip. (Jn 8.58)